

ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ

Τόμος Α΄

ΟΡΘΟΔΟΞΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ

orthodoxa-keimena.gr

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ.....	4
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	6
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α' (Να μην απελπιζόμαστε).....	13
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β' (Να μην αναβάλλουμε το καλό).....	51
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ' (Πως πρέπει να μετανοούμε)	54
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ' (Οι ασθενείς σιγά – σιγά στη μετάνοια)	60
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε' (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)	62
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ' (Η χαρά των Αγίων στον ουρανό).....	75
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ' (Ο θεός αποχωρισμός από το σώμα)	82
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η' (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)	98
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ' (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων).....	112
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι' (Η εξέταση της ψυχής από τα τελώνια)	125
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ' (Μετά θάνατον η ψυχή κατατάσσεται με τους ομοίους της)	132
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ' (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)	138
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)	152
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ' (Ο φόβος και η αγάπη προς τον Θεό)	164
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ' (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)	165
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ' (Να αγαπούμε και τους σαρκικούς συγγενείς)	178
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ' (Ο μοναχός στο κοινόβιο να μην έχει ατομική περιουσία)	182
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ' (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων).....	187
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Η ωφέλεια της υποταγής).....	196
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ' (Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα).....	205
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ' (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)	230
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)	255
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ' (Να αποφεύγουμε όσους μας βλάπτουν όποιοι και αν είναι)	272
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ' (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις).....	278
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ' (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)	289
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ' (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)	298
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ' (Να μην αποδιώκουμε τους δόκιμους μοναχούς)	323
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ' (Η άσκηση της αρετής).....	331
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ' (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)	345
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ' (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες).....	358

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ' (Να γινόμαστε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην αρετή)	366
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ' (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)	373
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ' (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)	393
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ' (Να υπακούωμεν μέχρι θανάτου)	414
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ' (Να υποτασώμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)	422
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ' (Να μην γογγύζουμε και να αγαπάμε τον έλεγχο).....	434
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ' (Να μην κατακρίνουμε τους διδασκάλους μας)	437
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ' (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)	444
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ' (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας).....	452
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχθήκαμε)	466
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ' (Οι αγύμναστοι είναι επικίνδυνο να μένουν μόνοι)	499
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ' (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασώμαστε στον πλησίον).....	515
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ' (Να επιδιώκουμε το θέλημα του Θεού και όχι το δικό μας)	527
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ' (Περί ταπεινοφροσύνης).....	531
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ' (Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)	541
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να μεμφώμαστε τον εαυτό μας)	574
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην ζητούμε τιμές και πρωτεία).....	578
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ' (Περί ταπεινοφροσύνης)	581
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ' (Πως πρέπει να χρησιμοποιούμε τα ενδύματα)	583
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν' (Να μην κάνουμε τίποτε από επιθυμία ή ευχαρίστηση).....	588

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΕΞΑΝΤΛΗΘΕΙΣΗΣ πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου τῆς Πέμπτης ἐκδόσεως τοῦ «Εὐεργετινοῦ», προβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν παροῦσαν ἕκτην ἔκδοσιν, ἐν τῇ πεποιθῆσαι ὅτι ἡ ἀνάγνωσις καὶ μελέτη βιβλίων μὲ περιεχόμενον ὡς τὸ τῆς παρούσης βίβλου προσφέρουν μεγίστην ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς ὠφέλειαν εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῶν.

Εὐχαριστοῦμεν καὶ νῦν καὶ πάντοτε τῷ Θεῷ, ὅτι ἐν τῇ ἀμέτρῳ σοφίᾳ καὶ φιλανθρωπίᾳ αὐτοῦ ἐνισχύει τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν καὶ χάριτι θεῖα ἐκ τοῦ ἡμετέρου ἐκδοτικοῦ οἴκου τῆς Ἱερᾶς καὶ Σεβασμίας Δεσποτικῆς Μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἔχουν προέλθει μέχρι τοῦδε εἰς φῶς πλεῖστα ἠθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ περιεχομένου βιβλία, διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ὁποίων ὡς διὰ λύχνου φωτεινοῦ καθίσταται δυνατὴ ἡ ἀσφαλῆς ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀγάπῃ καὶ θεοσεβείᾳ πορεία εἰς τὴν παροῦσαν σκοτεινὴν, πολυτάραχον καὶ ὑλόφρονα ἐποχὴν μας.

Οὕτω πλὴν τοῦ σπουδαιοτάτου ἔργου «Ὁ Μέγας Συναξαριστὴς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», ἀποτελεσθέντος ἐκ τόμων δέκα τεσσάρων, ἐξεδόθησαν καὶ πλεῖστα ἄλλα ἔργα, ἐν οἷς ὁ «Εὐεργετινός» εἷς τόμους τέσσαρας, «Ἐκλογαὶ καὶ ἀνθίσματα» ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εἷς τόμον ἓνα, τὸ «Κυριακοδρόμιον» τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἀστραχανίου καὶ Σταυρουπόλεως Νικηφόρου του Θεοτόκη, εἷς τόμους τέσσαρας, τὸ «Ἱερὸν Εὐαγγέλιον» κατ' ἀνατύπωσιν τῆς ἐν Βενετίᾳ ἐκδόσεως τοῦ 1851, ἢ «Κλίμαξ» τοῦ Ἰωάννου τῆς Κλίμακος (τοῦ Σιναΐτου) καὶ πλεῖστα ἄλλα μικρότερα ἐκκλησιαστικὰ καὶ θρησκευτικὰ βιβλία καὶ περιοδικὰ.

Δοκιμάζομεν μεγίστην ἠθικῆς καὶ ψυχικῆς ἱκανοποίησιν, διότι πᾶσαι αἱ ἐκδόσεις αὗται ἔτυχον εὐμενοῦς ὑποδοχῆς ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, ὥστε πολλαὶ τούτων ἐπανειλημμένως ἐξηντλήθησαν καὶ ἐπανειλημμένως ἀνετυπώθησαν. Τοῦτο μαρτυρεῖ ἀναντιρρήτως, παρὰ τὰ ἄβασανιστως πιστευόμενα καὶ ἐνίοτε παρὰ τινῶν κομπορρημόνων δοκησιόφων διακηρυττόμενα, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὴν μεγίστην πλειονότητα αὐτοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ πιστὸς εἰς τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις του καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ὁποίας κατῴρθωσε νὰ ἐπιζήσῃ παρὰ τὰς μεγάλας περιπετείας, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασε κατὰ τὴν μακραίωνα ἱστορίας του.

Ταῦτα πάντα σὺν τοῖς ἄλλοις ἀνακουφίζουν καὶ τὴν θλίψιν, ἣτις συνέχει τὴν καρδίαν μᾶς διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀειμνήστου Γέροντος ἡμῶν Καθηγουμένου Βίκτωρος, τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος, ἐν ταῖς ἀνεξιχνιάστοις βουλαῖς Αὐτοῦ προσελάβετο ἐκ τῆς παρούσης ζωῆς. Τούτου τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἡμῶν ἦτο ἡ ἰδέα τῆς ἐκδόσεως ψυχωφελῶν βιβλίων διὰ τὴν ψυχικὴν καὶ πνευματικῶν προαγωγῆς τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος καὶ εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ πραγματοποίησός της. Ἡμεῖς συνεχίζομεν τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ἔθεμελιωσε καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ὁ Πανάγαθος Θεὸς ἐν τῇ ἀγαθότητι Αὐτοῦ θὰ παράσχῃ καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν βοήθειάν Του, ἄνευ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος μόνος οὐδὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ.

Ἡ παροῦσα ἕκτη ἔκδοσις τοῦ «Εὐεργετινοῦ» διαφέρει τῆς πέμπτης κατὰ τὸ ὅτι εἷς μὲν τὴν τελευταίαν ταύτην (τὴν πέμπτην) περιείχετο μόνον τὸ ἀρχαῖον κείμενον μετὰ πολλῶν ὅμως ἐν περιθωρίῳ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων, εἰς δὲ τὴν παροῦσαν (ἕκτης) παρατίθεται τὸ κείμενον καὶ ἐν συνεχείᾳ πλήρης ἐρμηνεία αὐτοῦ εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν.

Τοῦτο ἐκρίθη προτιμότερον, ἐπειδὴ μεταξύ του πλήθους τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ ψυχωφελεστάτου τούτου βιβλίου ἀσφαλῶς θὰ ὑπῆρχαν καὶ πολλοί, διὰ τοὺς ὁποίους θὰ ἦτο δύσκολον νὰ κατανοήσωσι πλήρως τὸ κείμενον εἰς τὸ πρωτότυπον, μὲ μόνην βοήθειαν τὰς ἐν περιθωρίῳ ἐρμηνευτικᾶς σημειώσεις καὶ νὰ σβέσωσι τὴν δίψαν τῆς ψυχῆς τῶν εἰς τὰ ζωήρυτα νάματα τῶν πατερικῶν ἀποφθεγμάτων καὶ διδασκαλιῶν. Καὶ τοῦτο ἐπράξαμεν παρὰ τοὺς ἀπαιτούμενους κόπους καὶ δαπάνας, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ μας νὰ καταστήσωμεν τὸ ἔργον τοῦτο εὐχάριστον καὶ ψυχωφελές ἀνάγνωσμα διὰ τὸ πλῆθος τῶν εὐσεβῶν ἀναγνωστῶν μας.

Εὐχόμενοι ὅπως ὁ Κύριος παρέχη τὴν βοήθειάν Του εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους Αὐτόν, ἐπικαλούμεθα καὶ ἡμεῖς αὐτήν, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ συνεχίσωμεν τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔσχεδιασε καὶ ἐπραγματοποίησεν ὁ ἀείμνηστος Γέρων ἡμῶν, εἰς μνημόσυνον τοῦ ὁποῖου παραθέτομεν ἐν συνεχείᾳ τὸν ὑπ' ἐκείνου συγγραφέντα πρόλογον τῆς πέμπτης ἐκδόσεως, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκθέτει ἐν πλάτει τὰς σκέψεις αἵτινες τὸν ὤθησαν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

Νῦν δέ, εὐσεβεῖς ἀναγνώσται, εὐξασθε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος Κυρίου, Ματθαίου Ἐπισκόπου καὶ Ἠλία Μοναχοῦ, τῶν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἐκδοτικοῦ τούτου ἔργου μοχθούντων καὶ διὰ τὴν βοήθειᾶ Θεοῦ αἰσίαν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ κοπιώντων, ὡς καὶ διὰ τὴν κατευόδωσιν τῆς συνεχιζομένης πνευματικῆς ταύτης προσφορᾶς.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Μεταμορφώσεως Κουβαρά Αττικῆς

τῇ 20^ῃ Ἰουλίου 1993

Ὁ Οἰνόης ΜΑΤΘΑΙΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΜΕΣΑ εἰς τὸν θόρυβον τῆς κοσμικῆς ματαιότητος καὶ εἰς τὸν ἐπικίνδυνον στροβιλισμὸν τῆς ὑλόφρονος ἐποχῆς μᾶς ὑψοῦται ὡς παρήγορος φάρος, ὡς ἀμετάθετος κυματοθραύστης, τὸ ὠφέλιμον βιβλίον. Ὁφέλιμον ὄχι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ πλουτισμοῦ τῶν γνώσεων τῆς ἀκορέστου εἰς τὸ μανθάνειν διανοίας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀνακουφίσεως, τὴν ὁποίαν φέρει εἰς τὴν βεβαρημένην καὶ κατάκοπον ἀπὸ φροντίδας καὶ μερίμνας ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μᾶς ὠφέλιμον, διότι διαλύει τὴν πυκνῆς ὀμίχλης τοῦ κοσμικοῦ ψεύδους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ὄντως ὄν, τὸ αἰεὶ ὑπάρχον, τὸ μετὰ βεβαιότητος ἐσόμενον, τὴν τοῦ πνεύματος αἰωνιότητα. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν εἶναι καρπὸς πολυγράφου ὀξυγράφου καλάμου ἐπιστήμονος ἢ κατὰ κόσμον σοφοῦ, φέροντος νωπᾶς τὰς σφραγιῖδας ἀνωτάτων ἰδρυμάτων, ἀλλ' εἶναι πάντοτε τὸ περίσσευμα εὐσεβοῦς καρδίας, τὸ νέκταρ πνευματικῆς συγκομιδῆς, τὸ συμπεπυκνωμένον ἄρωμα τῶν ἀειθαλῶν τῆς ἀρετῆς ἀνθέων, ἅτινα φύονται εἰς καρδίας, αἵτινες ἔγνωσαν τὸν Κύριόν τῆς Δόξης καὶ προσωμίλησαν μὲ Αὐτὸν ὡς ἐνώπιος ἐνώπιω.

Διὰ τὴν ὑπάρχη ὅμως τὸ τοιοῦτον βιβλίον καὶ νὰ καθίσταται τοῦτο προσιτὸν εἰς τὰς εὐγενεῖς ψυχᾶς, αἵτινες μετὰ θερμῆς καρδίας τὸ ἀναζητοῦσι, πρέπει οἱ ἐπιφορτισμένοι μὲ τὴν θείαν ἀποστολῆς τῆς κατὰ Χριστὸν ἠθικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν νὰ καταβάλλωσι πάσον αὐτῶν τὴν σπουδῶν καὶ τὴν μερίμναν, ὅπως ἔλθωσιν εἰς φῶς οἱ κεκρυμμένοι θησαυροί, οἱ κληροδοτηθέντες εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ὑπὸ τῶν θεοφόρων Ἁγίων Πατέρων ἡμῶν καὶ τεθῶσι πάλιν ἔπι τὴν λυχνίαν οἱ ἀειλαμπεῖς αὐτοὶ φάροι, οἵτινες ἐπὶ γενεᾶς γενεῶν τοσαύτας ψυχᾶς κατεφώτισαν καὶ καθωδήγησαν αὐτᾶς εἰς τὰ ὑπερκόσμια σκηνώματα, εἰς τὰς ἀυλὰς τοῦ Κυρίου.

Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐμπεπιστευμένον εἰς τοὺς διαφόρους ἐπὶ μέρους ἐκκλησιαστικοὺς ὀργανισμοὺς καὶ μάλιστα εἰς τὰς Ἱερᾶς Μονᾶς, αἵτινες διαθέτουσιν ἄφθονά τα πνευματικὰ ἐφόδια καὶ ἰσχυρά τα ὑλικά μέσα διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ, ἵνα ὡς καλοὶ δοῦλοι πολλαπλασιάσωσι τὸ ἐμπιστευθεν αὐτοῖς παρὰ τοῦ Κυρίου τάλαντον καὶ μὴ κατακριθῶσιν ὡς ὁ ὀκνηρὸς δοῦλος, ὅστις λαβῶν τὸ ἀργύριον ὥρυξε λάκκον καὶ κατέκρυψεν αὐτὸ (Ματθ. ΚΕ' 14–30).

Βαρυτάτη εἶναι ἡ εὐθύνη τῶν δυνάμεων νὰ προσφέρουν καὶ μικρᾶς ἔστω διὰ τοῦ ἔργου τούτου ὑπηρεσίας καὶ ἀμελούντων, διότι βαρείας ἐπιφέρει φθορᾶς ἐπὶ τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος ἢ καθ' ἡμέραν ἀξανομένη διάδοσις τῶν ἐπιβλαβῶν ἀναγνωσμάτων τῆς ἐλαφρᾶς φιλολογίας καὶ τῶν ποικιλωνύμων αἰρετικῶν δοξασιῶν, ἅτινα ἐκφυτρῶνουσιν ὡς ἄκανθα καὶ τρίβολοι ἐν τῇ νοητῇ ἀροῦρα τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀπειλοῦν νὰ καταπνίξουν καὶ αὐτὸν τὸν ἐναπομείναντα ὀλίγον καλὸν σῆτον.

Ταῦτα ἔχοντες καὶ ἡμεῖς πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἱερὰ Μονή, καὶ συνεπῶς καὶ ἡμεῖς, στερούμεθα παντελῶς τῶν πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν ἐκεῖνων δυνατοτήτων, αἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ μίαν τοιαύτην ἐξόρμησιν, ὅμως ὡς ταπεινοὶ καὶ ἐλάχιστοι στρατιῶται τοῦ ὠραίου καὶ ἀγγελικοῦ τάγματος τῶν Μοναχῶν ἐθεωρήσαμεν καθῆκον ἡμῶν ἐπιβεβλημένον νὰ χωρήσωμεν ἐπὶ τὸ ἔργον τοῦτο καὶ ἐπικαλούμενοι ὡς μόνον προσὸν τὴν πανσθενουργῶν τοῦ Κυρίου βοήθειαν, νὰ προσφέρωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν ὀβολὸν τῆς χήρας.

Καὶ πράγματι δεδοξασμένον τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, ὅτι δὲν παρεῖδε τὴν προσπάθειαν ἡμῶν ταύτην, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀδυνάτους ἐνίσχυσε καὶ τὴν Ἱερὰν ἡμῶν Μονὴν ὀρμητήριον ἀνέδειξε τοῦ ὠραίου ἄγωνος, διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν κατακεκρυμμένων πνευματικῶν θησαυρῶν καὶ πολλοὺς ἄλλους εὐρομεν συνοδίτας. Καὶ διάφοροι ἄλλοι ἐκδοτικοὶ ὀργανισμοὶ συνεστήθησαν ἐκκλησιαστικοὶ τὲ καὶ ἰδιωτικοὶ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου.

Ἐκ τοῦ ἡμετέρου Ἐκδοτικοῦ Οἴκου τῆς Ἱερᾶς καὶ Σεβασμίας Δεσποτικῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, λειτουργοῦντος τῆ εὐλογία τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐπὶ τριακονταετίαν, βοηθεῖα Θεοῦ προῆλθεν εἰς φῶς ἄχρι τοῦ νῦν, ἐκτός των ἄλλων μικροτέρων ἐκδόσεων ἐκκλησιαστικῶν βοηθημάτων καὶ περιοδικῶν, καὶ ὁλόκληρος ἡ σειρὰ τοῦ ὀγκώδους ἔργου τῶν κατὰ πλάτος Συναξαρίων τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων ἐορτῶν δεσποτικῶν, θεομητορικῶν καὶ ἀγίων ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Μέγας Συναξαριστὴς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» συγκειμένη ἐκ τόμων δέκα τεσσάρων.

Ἡ πρόθυμος καὶ εὐγενὴς ὑποδοχὴ τῶν ἔργων ἐκείνων ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν καὶ ἡ ἐξάντλησις μάλιστα τῶν ἐκδοθέντων πρώτων τόμων μᾶς ἔδωσαν τὸ θάρρος νὰ ἀποδυσθῶμεν εἰς ἕτερον σοβαρὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀναστήλωσιν καὶ ἐτέρου πατερικοῦ θησαυροῦ, ἀνταξίου του προηγουμένου εἶναι δὲ οὗτος τὸ ἀνά χειρας περιφημώτατον βιβλίον, ὅπερ ἀνεστραμεν ἀπὸ τὴν κόνιν τοῦ παρελθόντος καὶ τὸ ὅποιον κατακοσμήσαντες ἐπαξίως διὰ μιᾶς πολυτελοῦς καὶ σεμνῆς ἐμφανίσεως κατὰ τὰ πρότυπά των ἀρχαίων καλλιτεχνικῶν χειρογράφων, παρουσιάζομεν εἰς τοὺς φιλευσεβεῖς ἀναγνώστας μὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι προσφέρομεν εἰς τὰς διψώσας ψυχὰς τῶν ὕδωρ διαυγές καὶ κρυστάλλινον, ὅπερ ἀναβλύζει ἀπὸ τὰς πολυχεύμονας πηγᾶς τοῦ Ὁρθοδόξου Ἀσκητισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτό, τὸ ὅποιον μέχρι τινὸς ἀνεπαύετο εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἱερῶν Μονῶν, ὄχι ὄλων, δυσπρόσιτον ὡς ἐκ τούτου καὶ ἀθέατον τοῖς πολλοῖς, εἶναι ὁ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ» ἢ κατὰ τὸν πλήρη αὐτοῦ τίτλον: «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΘΕΟΦΘΟΓΓΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΠΑΣΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΘΕΟΠΝΕΥΣΤΟΥ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΘΕΙΣΑ» «Οἴκειως τὲ καὶ προσφόρως ἐκτεθεῖσα παρὰ ΠΑΥΛΟΥ τοῦ Ὁσιωτάτου Μοναχοῦ καὶ Κτήτορος τῆς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος καὶ ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΥ ἐπικαλουμένου».

Τὸ παμπόθητον καὶ ἀναγωγικὸν πρὸς τὴν ὑψίστην ἀλήθειαν βιβλίον αὐτὸ δὲν περιέχει λόγους σχοινοτενεῖς, δυσπρόσιτους εἰς τοὺς πολλούς, ἀλλ' εἶναι μία παντερπνὸς ἀνθοδέσμη ἐκ μικρῶν αὐτοτελῶν διηγήσεων, τὰς ὁποίας συνέλεξεν ὁ Μακάριος Παῦλος, μοναχὸς τῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος, ἐξ οὗ καὶ ὁ καθιερωθεὶς τίτλος τοῦ βιβλίου «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ».

Κύριος σκοπὸς τοῦ ἀνά χειρας βιβλίου εἶναι ἡ καταπολέμησις τῆς παντοειδοῦς ἀμαρτίας, ἢ ἀπὸ τοῦ ταλαιπωρουμένου ἀνθρώπου ἀποβολὴ τῶν ποικιλοῦντων ψυχοφθόρων παθῶν, τὰ ὁποῖα ὡς κακαὶ ἔρινυες καταβασανίζουν αὐτὸν ψυχὴν τὲ καὶ σῶματι καὶ ἡ ἀνύψωσις αὐτοῦ ἀπὸ τὰ ταπεινὰ καὶ χαμερπῆ εἰς τὰ ὑψηλὰ καὶ ὑπερκόσμια, εἰς τὰ πανευφρόσυνα καὶ ἀθάνατα.

Τὸ θέμα τοῦτο δὲν εἶναι ἀπλοῦν οὔτε δύναται τις νὰ ἀντιπαρέλθῃ αὐτὸ ἐπιτροχάδην, ἀλλ' εἶναι τὸ μᾶλλον σπουδαιότερον καὶ πλέον πολυσύνθετον καὶ πολυπλοκώτατον, διότι δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔπλασθη ὁ ἄνθρωπος, διὰ τοῦτο ἢ ἔνσαρκος τοῦ Κυρίου οἰκονομία,

διὰ τοῦτο οἱ ποταμοὶ τῶν μαρτυρικῶν αἱμάτων εἰς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀποβλέποντες οἱ Ἀπόστολοι ἔκρηυξαν, οἱ μάρτυρες ὠμολογησαν, οἱ Πατέρες ἠγωνίσθησαν εἰς τὰ σπήλαια καὶ τὰς ὄπας τῆς γῆς καὶ ἐνὶ λόγῳ πάντες οἱ θέλοντες σωθῆναι εἰς τοῦτο καὶ μόνον ἀπέβλεψαν καὶ εἰς αὐτὸ καὶ μόνον τὸ τέλος δέον καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ μεθ' ἡμᾶς ἔσομενοι νὰ ἀποβλέπωμεν.

Εἷς τὸν κεντρικὸν τοῦτον σκοπὸν καὶ ὁ Μακάριος Παῦλος ἀποβλέπων καὶ ἐπιθυμῶν νὰ παράσχη εἰς τὴν ἀγωνιζομένην κατὰ τοῦ κακοῦ ἀνθρωπότητα ἕνα πλήρη καὶ ἀπλανῆ ὁδηγῶν σωτηρίας, ἔσταχυολογήσεν ὅ,τι τὸ χρησιμώτερον πρὸς τοῦτο ἀπὸ τοὺς πατερικοὺς θησαυροὺς, ὅπερ καὶ παρέθηκεν εἰς ἰδίαν βίβλον. Ἐν ταύτῃ καταμερίσας μεθοδικώτατα τὰ προσβάλλοντα τὸν ἄνθρωπον πάθη, κατένειμεν ταῦτα εἷς διακοσίας περιπτώσεις, ἃς καὶ ὠνομασεν Ὑποθέσεις. Ἐκάστη Ὑπόθεσις πραγματεύεται περὶ τοῦ τρόπου καταπολεμήσεως ἐκάστου πάθους καὶ τῆς ἀποκτήσεως τῆς ἀντιστοίχου ἀρετῆς. Τὴν βίβλον τοῦ ταύτην ὁ Μακάριος Παῦλος διήρυσεν εἰς τέσσαρα βιβλία, ἕκαστον τῶν ὁποίων περιλαμβάνει πενήκοντα Ὑποθέσεις.

Ἡ ἔφ' ἐκάστης Ὑποθέσεως πραγματεία περιλαμβάνει αὐτουσίας γνώμας, σκέψεις, διδασκαλίας, παραδείγματα καὶ διηγήσεις, σχετικᾶς μὲ τὸ θέμα τῆς προκειμένης Ὑποθέσεως, μεγάλων Πατέρων τοῦ Ἀσκητισμοῦ ὅπως τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου, Παχωμίου τοῦ Μεγάλου, Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου, Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου, Μάρκου τοῦ Ἀσκητοῦ καὶ τῆς λοιπῆς των μακαρίων ἐκείνων χορείας τῶν ἀκμασάντων εἷς τα τότε ὑπάρχοντα ἀσκητικὰ κέντρα τῆς Θηβαΐδος, τῆς Νιτρίας, τῆς Ταβέννης καὶ ἄλλων, διωσθείσας καὶ παραδοθείσας ὑπὸ αὐτοπτῶν καὶ αὐτηκων συγγραφέων καὶ μεγάλων ἐπίσης ἄσκητων, ὅπως τοῦ Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, τοῦ Παλλαδίου μαθητοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐα τοῦ Ἀναχωρητοῦ, τοῦ Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, τοῦ Ὄσιου Κασσιανοῦ, τοῦ Ὄσιου Βαρσανουφίου, τοῦ Ἀντιόχου, τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου, τῆς Ἁγίας Συγκλητικῆς καὶ ἄλλων μυριαδῶν ἀνθέων τοῦ Παραδείσου.

Αὐτὸς ὁ τρόπος οἰκονομίας τῆς ὕλης δίδει ἰδιαιτέραν χάριν εἷς τὸ βιβλίον, τὸ καθιστὰ εὐανάγνωστον καὶ πρὸ παντὸς πρακτικῶς ὠφέλιμον. Δὲν ἔχει τὸν μονότονον χαρακτῆρα μιᾶς θεωρητικῆς μελέτης, ἀλλὰ τὴν ἀνεσιν μιᾶς φιλικῆς συνομιλίας. «Εἶπε γέρων αὕτη ἡ φωνὴ βοᾷ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς, ὅτι σήμερον ἐπιστρεψον». «Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων...». «Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰσιδώρου...»

«Ἐλεγον οἱ Γέροντες παιδεύσατε τὰ παιδιά, ἀδελφοί, ἵνα μὴ παιδεύσωσιν ὑμᾶς αὐτά». «Διηγῆσαντο οἱ Πατέρες πρᾶγμα τοιοῦτον...».

Τὸ βιβλίον τοῦτο ὑπὸ τὴν διάταξιν αὐτὴν ἀνεπαύετο εἰς τὰ χειρόγραφα τῆς Ἱερᾶς Ἀθωϊκῆς Μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου. Διὰ πρώτην φορᾶν βλέπει τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος καὶ τίθεται ὡς λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν τὸ 1783 εἷς Βενετίας, ἐκτυπωθὲν ἐν τῷ τυπογραφεῖᾳ Ἀντωνίου Βόρτολι διὰ χορηγίας τοῦ εὐσβεστατοῦ καὶ εὐγενεστάτου κυρίου Ἰωάννου Καννᾶ.

Τὸ δεύτερον ἐξεδόθη, τὴν αἰτήσῃ καὶ γενναίᾳ συνδρομῇ τῶν ἐν τῷ Ἀγιωνύμῳ Ὁρει τοῦ Ἀθωναίων Πατέρων, εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὑπὸ τῶν Κ. καὶ Λ. Υἱῶν Θ. Φωκαέως. Ἐν συνεχείᾳ ἐγένοντο δύο εἰσέτι ἐκδόσεις ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰ ἔτη 1900 καὶ 1901, ἡ μὲν μία ὑπὸ Δημητρίου Γ. Τάκου, ἡ δὲ ἑτέρα ὑπὸ Ἀντωνίου Στ. Γεωργίου. Δι' ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς αἴτια καὶ αἱ δύο αὗται ἐκδόσεις χαρακτηρίζονται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν τῶν ἐκάστη ὡς «Τρίτη ἐκδοσις». Δὲν ἀποκλείεται λόγῳ τῆς ταυτοχρόνου σχεδὸν συνεκδόσεως νὰ μὴ εἶχεν ὁ εἷς

ἐκδότης ὑπ' ὄψιν τὸν ἕτερον ἢ ἕκαστος τῶν ἐκδοτῶν νὰ ἐφιλοδοξοῖ δι' ἑαυτὸν τὰ τριτεία. Πάντως ἡμεῖς βάσει τῆς ἀναγραφομένης εἰς ἕκαστην ἐκδοσὶν χρονολογίας, τὴν μὲν ἐκδοσὶν τοῦ Δημητρίου Γ. Τάκου χαρακτηρίζομεν ὡς καλῶς τιτλοφορουμένην «Τρίτην», τὴν δὲ ἐκδοσὶν τοῦ Ἄντ. Στ. Γεωργίου τάττομεν Τετάρτην, καίτοι αὕτη ἐπιγράφεται «Τρίτη».

Ἦδη, Θεοῦ θέλοντος, ἡμεῖς, προβαίνοντες εἰς τὴν ἀνά χειρας ἐκδοσὶν, χαρακτηρίζομεν αὐτὴν «Πέμπτην», ἐφ' ὅσον ταύτης προηγήθησαν ἕτεραι τέσσαρες. Ὡς πρότυπον διὰ τὴν ἀντιγραφῆς τοῦ κειμένου ἐλήφθη ἡ ἐν Βενετία Πρώτη ἐκδοσις ἀντὶ δὲ τοῦ ὄγκωδου καὶ διαχρήστου σχήματος: τῶν προηγηθεισῶν ἐκδόσεων προετοιμήσαμεν τὸ δρῶμενον εἰς τέσσαρας τόμους, ἕκαστος τῶν ὁποίων περιλαμβάνει ἀνά ἐν βιβλίον κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ μακαρίου Παύλου. Δὲν ἐφέισθημεν δὲ κόπων καὶ δαπανῶν διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὴν παρούσας ἐκδοσὶν τὴν ἀρμόζουσαν μορφήν, ὥστε καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐμφανίσεως νὰ εἶναι κόσμημα περιβάλλον τοιοῦτον θησαυρόν.

Ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του λοιπὸν αὐτῆς τὸ ἀνά χειρας βιβλίον δὲν καταπονεῖ τὸν ἀναγνώστην ὑποχρεούμενον νὰ ἐπιστρατεύσῃ τὴν δύναμιν τῆς διανοίας τοῦ διὰ νὰ συλλάβῃ τὴν κεντρικὴν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ νὰ συγκρατήσῃ τὴν πνευματικῆς του ἐνότητος ἀπ' ἐναντίας παρέχει εἰς αὐτὸν τὴν εὐχάριστον εὐκαιρίαν νὰ ἀναδράμῃ διὰ τῆς εὐσεβοῦς φαντασίας τοῦ εἰς ἐρήμους, εἰς σπήλαια, εἰς ὄπας τῆς γῆς, εἰς ὄρη, ἐνθα τα τέκνα τῆς ἐρήμου, αἱ πνευματικαὶ ἀηδόνες ψελλίζουν ἀκαταπαύστως τὸ πανευφρόσυνον ᾄσμα, ὅπερ δὲν ἐκφράζεται εἰς φθόγγους καὶ μουσικὰ ἀχήματα, ἀλλ' εἰς καταφλέγουσαν κατάνυξιν, εἰς πολυλαλὸν αἰωπὴν, εἰς πολυστένακτον καὶ δακρύβρεκτον συντριβὴν τῆς ψυχῆς..

Ἐκεῖ εἰς τὰ εὐτελεῖ ἀλλὰ καὶ οὐρανοφερῆ, ὡς ἐκ τῆς εὐτελείας των, καταγῶγια τῶν μακαρίων ἀνθρώπων, οἵτινες ἠγάπησαν ἀποκλειστικῶς καὶ χωρὶς μέτρον τὸν ἀναμετρήσαντα εἰς τὸν Γολγοθᾶν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην Του, ἐκεῖ, λέγομεν, συναντᾷ κανεὶς τὸ μοναδικὸν θαῦμα, τὸ θαῦμα τοῦ ἁλλοιωθεντος ἀπὸ τὴν Χάριν τοῦ Κυρίου ἀνθρώπου, οὗτινος ἡ ἐπίγειος μὲν παρουσία ὑποπτεύεται ἀπὸ τὸ σχαρι σύμπλεγμα τοῦ ἀπωστεωμένου σώματος μετὰ τῶν περιβαλλόντων αὐτὸ ρακιδίων, ἡ δὲ πνευματικὴ αὐτοῦ τελειότης τεκμαίρεται ἀσφαλῶς ἀπὸ τὸ πανευφρόσυνον ἄρωμα τῆς εὐαβείας, τῆς ταπεινώσεως, τῆς ἀγάπης, τῆς ὑπομονῆς καὶ ὅλων συλλήβδην τῶν μυριανῶν ἀνθέων, ποῦ ἐκβλαστάνουν εἰς ψυχᾶς, αἵτινες ἠγάπησαν τὸν Κύριον καὶ ἐθυσίασαν τὰ κοσμικὰ σκύβαλα χάριν Αὐτοῦ. Ἐκεῖ τα εὐτελεῖ ἐκεῖνα καταγῶγια, τὰ ὑγρά καὶ σκοτεινὰ σπήλαια μεταβάλλονται, ἀπὸ τὴν θεῖαν ἔλλαμψιν καὶ τὸν ἄνωθεν φωτισμὸς τῶν ἐν αὐτοῖς ἄσκουμένων, εἰς παμφότους οὐρανοὺς.

Εἰς αὐτὰς λοιπὸν τὰς περιοχὰς μεταφέρει ὁ «Εὐεργετινὸς» τὸν ἀναγνώστην, διὰ νὰ ἀκούσῃ λόγους ἀπλούς, ἡσυχούς, ἄληθεις, λόγους ἐκπορευομένους ἀπὸ ἐξαγιασθείσας καρδίας καὶ ὡς ἐκ τούτου ὠφελίμους καὶ ἀπαραιτήτους διὰ τὸν ἐν Χριστῷ καταρτιαμὸν. Οἱ λόγοι αὐτοὶ ὁμοιοῦν περισσότερο μὲ θρόισμα φύλλων, μὲ φλοιαβὸν ρύακος, μὲ πνοὴν αὔρας καὶ οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν μὲ τὰς εὐσεβεῖς μὲν ἀλλ' ἐπιτετηδευμένας διδασκαλίας τῶν τοῦ κόσμου ἱεροδιδασκάλων δι' αὐτὸν ὅμως τὸν λόγον ἐγγίζουσαν τὴν ψυχὴν μονιμώτεραν καὶ ἀποτελεσματικώτερον, ὡς αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου αἱ θωπεύουσαι εὐεργετικῶς τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ.

Ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἐκδόσεως ἐνὸς ἔργου τοῦ ὀρθοδόξου ἀσκητισμοῦ κρίνομεν σκόπιμον, νὰ ἀναφέρωμεν ἐλάχιστα τινὰ περὶ ταῦ μοναχικοῦ ιδεώδους, ὅπερ ἀποτελεῖ ἓνα ἐκ τῶν

λαμπροτέρων άστερισμών τοῦ νοητοῦ στερεώματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Πολλά ἔχουν λεχθῆ, καὶ πολλά ἔχουν γραφῆ περὶ αὐτοῦ δὲν πρόκειται ἡμεῖς νὰ προβῶμεν εἰς συστηματικὴν ἀνάπτυξιν ἑνὸς τόσον οὐσιώδους θέματος. Ἀπλῶς μίαν ἀσθενῆ σκιαγραφίαν θὰ ἐπιχειρήσωμεν, συμπληρωθαμένην ὑπὸ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς πίστεως τοῦ ἀναγνώστου.

Τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες ἀποτελεῖ ἄνθος διὰ πρώτην φορᾶν φυὲν εἷς τὸν Παράδεισον τῆς εὐαγγελικῆς τελειότητος. Δὲν παρουσιάζει καμμίαν οὐσιαστικὴν ἢ μορφολογικὴν ἀναλογίαν μὲ τὰ ἕξωχριστιανικὰ φιλοσοφικὰ συστήματα, ἅτινα στηριζόμενα εἰς τὴν ἀντίληψιν περὶ ἀντιθέσεως μεταξύ σαρκὸς καὶ πνεύματος ἐκήρυσσον τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς σαρκὸς, τὴν ὁποίαν ἐθεώρουν ὡς τὸ μὴ ὄν (το μὴ ὑπάρχον), τὸ βδελυκτὸν καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ διωκτέον. Τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες μὴ ἐπιβαλλόμενον ὡς τρόπος δικαιοσύνης, ἀλλ' ἀκολουθούμενον ἐλευθέρως ὑπὸ ψυχῶν πεπληρωμένων ὑπὸ πανισχύρου Ἀγάπης καὶ φλογερᾶς πρὸς τὸν Κύριον Πίστεως, συνιστᾷ ἓνα ἰδιόμορφον κοινωνισμόν μεταξύ τῆς ἀγαπησάσης ψυχῆς καὶ τοῦ ἀγαπηθέντος Οὐρανίου Νυμφίου. Καὶ ὁ κοινωνισμὸς αὐτὸς ἐμπνέει θυσίαν χάριν τοῦ ὑπερτότου ἀντικειμένου τῆς μοναδικῆς ἀγάπης, τοῦ Οὐρανίου Νυμφίου.

Εὐαγγελικῶς τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες στηρίζεται εἰς τὴν σύστασιν τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν πλούσιον καὶ εὐαεβὴ νεανίακον: εἰ θέλεις Τέλεια εἶναι, ὑπάγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν Οὐρανῶ...» (Ματθ. 19 ? 21). Εἷς τὴν σύστασιν αὐτὴν δὲν ὑπάρχει μόνον ἡ ὑπόδειξις μιᾶς ἐκουσίου πτωχεύσεως, ἀλλὰ πρὸ παντὸς καὶ κυρίως ἡ προτροπὴ πρὸς θυσίαν, θυσίαν ἐλαττωμάτων, ὡς ἡ φιλαργυρία, ἡ προτροπὴ πρὸς ἀπαλλαγὴν παντὸς ἐπιγείου ἔρωτος, χάριν τῆς ὑπερτάτης ἀγάπης. «Καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοί». (Ματθ. 19 ? 21). Ὑπ' αὐτὸ το πνεῦμα ἀντελήφθησαν τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τοῦ ἁκητισμοῦ, δι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία κατεδίκασε μίαν τάσιν διαστροφῆς τοῦ μοναχισμοῦ, στηριζομένην εἰς τὴν ἀντίληψιν περὶ βδελυκτῶν πραγμάτων καὶ αὐνθηκῶν. Ἡ ἐν Γάγγρα Ἁγία τοπικὴ Σύνοδος κατεδίκασε τοὺς περὶ τὸν Εὐστάθιον δι' αὐτὴν τὴν ἐπικίνδυνον ἐκτραπήν. Ἴδου τί διακελεύει εἰς τὸν Θ ? αὐτῆς κανόνα: «εἰ τίς παρθενεύοι, ἢ ἐγκρατεύοιτο, ὡς ἂν βδελυττόμενος τὸν γάμον ἀναχωρήσας, καὶ μὴ δι' αὐτὸ τὸ καλὸν καὶ ἅγιόν της παρθενίας, ἀνάθεμα ἔστω».

Τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες, ὡς ζωὴ καὶ κατάστασις βιουμένη, εἶναι μία ἰσόβιος μάχη, ἓνας διαρκῆς ἀγὼν ἐναντίον τῶν συμβατικότητων καὶ μικροτήτων τοῦ βίου, εἶναι μία διαρκῆς ἐγρήγορις, μία νοερά καὶ συνεχῆ συνομιλία μὲ τὸν γλυκύτατον Νυμφίον. Ἡ συνοδεύουσα καὶ τροφοδοτοῦσα τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες ἄσκησις δὲν ἔχει σκοπὸν τὴν τυρανίαν ταῦ σώματος, ὡς ἔχθρου τινὸς μισητοῦ, ἀλλὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς μακαριότητος τοῦ πνεύματος, τῆς ἡσυχίας, τῆς γαλήνης τῆς ψυχῆς. Ἴδου τί γράφει σχετικῶς ὁ οὐρανοφάντωρ Βασίλειος πρὸς τὸν Ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον. «Κατέλιπον μὲν γὰρ τὰς ἐν ἄσσει διατριβᾶς, ὡς μυρίων κακῶν ἀφορμᾶς. Μία φυγὴ, ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ κόσμου παντός. Κόσμου δὲ ἀναχώρησις, οὗ τὸ ἕξω αὐτοῦ γενέσθαι σωματικῶς, ἀλλὰ τῆς πρὸς τὸ σῶμα συμπαθείας τὴν ψυχὴν ἀπορρήξαι καὶ γενέσθαι ἀπολιν, ἄοικον, ἀνίδιον, ἀκτήμονα, ἄβιον, ἀπράγμονα, ἀσυνάλλακτον, ἄμαθὴ των ἀνθρωπίνων διδαγμάτων. Πρὸς δὴ τοῦτο μέγιστον ὄφελος ἡμῖν ἢ ἔρημια παρέχεται, κατευνάζουσα ἡμῶν τὰ πάθη καὶ σχολὴν διδοῦσα τῷ λόγῳ παντελῶς αὐτὰ τῆς ψυχῆς ἐκτεμεῖν».

Ὁ μοναχικὸς λοιπὸν βίος, τοῦ ὁποῖου βάσις εἶναι ὁ ἀσκητισμὸς, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ πλεονασμὸς ἀγάπης πρὸς τὸν Κύριον εἰς βαθμὸν ἀπόλυτον. Ἡ ἀπόλυτος δονούσα αὐτὴ ἀγάπη ἐξαγνίζει τὴν ψυχὴν ἀπὸ πᾶσαν ἐπιθυμίαν κοσμικῆς καὶ κινεῖ αὐθορμήτως τὰ χεῖλη εἰς διαρκῆ καὶ ἀέναον προσευχήν. Ὁ ἀσκητισμὸς δὲν ἀποτελεῖ φιλοσοφικὸν σχῆμα. Εἶναι ἔμπνευσις εἰς τὴν καρδίαν τῆς θείας ἀγάπης καὶ ἀπαρρόφησης τῆς ἀγαπώσης ψυχῆς ἀπὸ τὸν ἀγαπώμενον Κύριον. Ἀλλ' ὅπως ἡ ποίησις καὶ ἡ τέχνη δὲν συλλαμβάνονται ἀπὸ τὸν δέκτην τῆς διανοίας, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὴν ἀναλογίαν τῶν αἰσθημάτων, ἐκστασιάζουν τὴν εὐπαθεὶ καὶ εὐαίσθητον καρδίαν, οὕτω καὶ ὁ μοναχικὸς βίος δὲν κατανοεῖται ὡς θέσις, οὔτε ἐρμηνεύεται ὑπὸ τῆς λογικῆς μόνον συλλαμβάνεται ὡς ὠραιότης ὑπερκοσμία ἀπὸ τὰς εὐγενεῖς ψυχᾶς «οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται». (Ματθ. ΙΘ' 11).

Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει πολλὰ εἰς τὸν Ὁρθοδόξαν ἀσκητισμὸν. Ἀπὸ τὰς μυριάδας τῶν ἀσκητῶν ἔστρατολογήσεν τα πλεον ἀξιόμαχα καὶ ἐκλεκτότερα στελέχη τῆς. Οἱ Γρηγόριοι, οἱ Βασίλειοι, οἱ Χρυσόστομοι ἐξηγνίσθησαν διὰ τῆς ἀσκήσεως, ἐγεώργησαν διὰ τῶν δακρύων τὸ ἄγονον καὶ μετὰ ταῦτα σκληροὶ ὡς ὁ σίδηρος καὶ λάμποντες ὡς ὁ χρυσὸς ἐποίμαναν τὴν Ἐκκλησίαν, οὐχὶ ὡς πλαδαροὶ καὶ ἄβουλοι ἠθοποιοί, οὔτε ὡς ἑτερόφωτα καὶ ἑτεροκίνητα ὄργανα, ἀλλ' ὡς ἔμπειροπολεμοὶ στρατηγοί, μὴ δειλιῶντες πρὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ μὴ ὑποχωροῦντες πρὸ τοῦ κινδύνου. Θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον αἱ ποιμένες νὰ ἐλαμβάνονται κατὰ κανόνα ἀπὸ τὰς τάξεις τῶν ταπεινῶν καὶ εὐλαβῶν μοναχῶν.

Αὐτῶν τῶν μοναχῶν, αὐτῶν τῶν ἁγίων ἀσκητῶν γνώμας, σκέψεις καὶ στοχασμοὺς περιέχει ὁ «Εὐεργετινός». Καὶ μὲ αὐτὰ τὰ μακάρια πνεύματα ἀνομιλεῖ ὁ ἀναγινώσκων τὰς σελίδας του.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ὁ «Εὐεργετινός» δὲν εἶναι εὐθύνη μόνον καὶ ὑποχρέωσις τῶν μοναχῶν. Ὁ Ἄπ. Παῦλος ὁμιλεῖ περὶ στρατεύσεως, στρατευομένων καὶ ἀθλητῶν, χαρακτηρισμῶν ἀποδιδομένων εἰς τοὺς ἀποδεξαμένους τὴν Χριστιανικὴν πίστιν καὶ ὁμολογοῦντας αὐτήν.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ὁ «Εὐεργετινός» δὲν ἀπευθύνεται μόνον εἰς τοὺς μοναχοὺς, ἀλλ' εἰς ὅλους, ὅσοι αἰσθάνονται τὸν Χριστιανισμὸν ὡς ἀγῶνα, ὡς διαρκῆ καὶ ἰσόβιον ἄσκησιν. Τίς δὲν ἔχει ἀνάγκην προσευχῆς, ὑπομονῆς, πραότητος, σιωπῆς, κατανύξεως; Ἐφ' ὅσον ὁ αὐτὸς διάβολος βάλλει καὶ κατὰ μοναχῶν καὶ κατὰ λαϊκῶν, καὶ αὐτὸς τρόπος ἀμύνης ἐπιβάλλεται καὶ διὰ τὰς δύο τάξεις τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας. Καὶ ὁ τρόπος αὐτὸς ἀνακύπτει ἐκ τῆς προσεκτικῆς καὶ εὐσεβούς μελέτης τῶν ὠραιῶν καὶ διδακτικῶν διηγήσεων τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

Παραδίδοντες εἰς τὴν δημοσιότητα τὸν «Εὐεργετινόν» ἔχομεν τὴν συναίσθησιν, ὅτι προσφέρομεν πολῦτιμον βοηθὸν εἰς πάντα θέλοντα σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ἐλθεῖν, εἴτε οὗτος ἀκολουθεῖ τὴν δυσανάβατον ἀτραπὸν τοῦ μοναχικοῦ ἰδεώδους εἴτε φέρει τὸν σταυρὸν τοῦ οἰκογενειακοῦ καθήκοντος.

Τὸ κείμενον εἶναι αὐτούσιον, ὡς ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, ἄνευ οὐδεμιᾶς γλωσσικῆς ἢ φραστικῆς ἀλλοιώσεως. Λιὰ νὰ καταστήσωμεν ὅμως τοῦτο εὐνόητον καὶ εἰς τὰς ἀπλουστεράς ἐκείνας ψυχᾶς, αἵτινες μετ' ἀπληστίας ἐπιθυμοῦσε νὰ κατασβέσωσι τὴν δίψαν τῶν εἰς τὰς κρυσταλλίνας αὐτᾶς πηγᾶς τῶν πατρικῶν ναμάτων, ἀλλ' ἀδυνατοῦν νὰ κατανοήσουν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, κατεπλουτίσαμεν τὴν ἔκδοσίν μας ταύτην μὲ πλῆθος ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων, τεθεισῶν ἐν τῷ περιθωρίῳ, οὕτως ὥστε καὶ τὸ κείμενον νὰ

παραμείνη ἄθικτον διὰ τοὺς εἰδότας καὶ ἡ ἔρμηνεία αὐτοῦ νὰ εἶναι εὐχερῆς διὰ τοὺς ἀπλουστέρους. Μάλιστα οἱ ἐρμηνευτικαὶ αὗται σημειώσεις δύνανται νὰ ἀποβῶσι πηγὴ γνώσεως διὰ τοὺς προσεκτικούς μελετητᾶς. Οἱ εἰλικρινῶς ἐπιποθοῦντες τὴν μελέτης τῶν πατερικῶν θησαυρῶν καὶ δυσκολευόμενοι εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ κειμένου ἄς μὴ ἀποκάμουν ἀπὸ τὴν πρώτην προσπάθειαν, ἀλλ' ἄς ἐπιληφθοῦν μετὰ ὑπομονῆς καὶ θελήσεως τῆς μελέτης αὐτοῦ, βοηθούμενοι ἐκ τῶν ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων · καὶ λίαν συντόμως θέλουσιν ἀποκτήσει τὴν εὐχέρειαν τῆς κατανοήσεως.

Ἐπλουτίσαμεν ὡσαυτως τὴν ἔκδοσίν μας ταύτην μὲ πλῆθος ἐπεξηγηματικῶν ὑπομνημάτων ὑποσημειουμένων ἐν τῷ κειμένῳ πρὸς ἐνημέρωσιν τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ παντὸς ἀπορουμένου ζητήματος.

Ὡσαύτως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκδόσει ἠριθμησαμεν κατ' αὖξοντα ἀριθμὸν τὰ ἐν ἕκαστῃ Ὑποθέσει ὑπάρχοντα αὐτοτελῆ διδάγματα, εἴτε ἕκαστον τούτων τυγχάνει διήγησις γεγονότας τινὸς εἰλημμένου ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν Ὁσίων Πατέρων εἴτε ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖ αὐτοτελῆ νουθεσίαν. Ἡ ἀρίθμησις αὕτη μὴ ὑπάρχουσα εἰς τὰς πρᾶγενεστέρας ἐκδόσεις προσδίδει ἰδιαιτέραν ἀξίαν εἰς τὴν ἀνὰ χεῖρας ἔκδοσιν.

Ἐπιπροσθέτως ἐν τῷ τέλει τοῦ Δ ? Τόμου θέλομεν καταχωρίσει πλήρη ἀλφαβητικὸν πίνακα πάντων των ὀνομαστὶ ἀναφερομένων ἐν τῷ Εὐεργετινῇ Ὁσίων Πατέρων μὲ σύντομον περὶ ἐκάστου βιογραφικὸν σημείωμα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίζη πλήρη εἰκόνα τῶν ἀναγινωσκομένων. Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ Ἄ' Τόμου τὰ βιογραφικὰ ταῦτα ἀημειώματα ἐτίθεντο ἐν ὑποσημειώσει εἷς καὶ σημεῖον ἀναφέροντο ὀνόματα Ὁσίων. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ αὐτὰ ὀνόματα ἐπαναλαμβάνονται πολλάκις, προεκρίναμεν τὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ ὅλου ἔργου προσθήκην ἀλφαβητικου πίνακος πρὸς εὐχερεστέραν χρῆσιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀναγνώστου.

Μὲ τὰς βελτιώσεις καὶ προσθήκας αὐτας, μὲ τὴν εἰκονογράφησιν καὶ διακόσμησιν τοῦ ἔργου, ὀφειλαμένης κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν καλλιτέχνην κ. Ράλλης Κοψίδην, ἀντάξιον μαθητῆς τοῦ διακεκριμένου ἀγιογράφου τῆς ἐποχῆς μᾶς κ. Φωτίου Κόντογλου, μὲ τὸν ἐκλεκτῶν χάρτης καὶ τὴν ὄλην καλλιτεχνικῆς ἐκτύπωσιν, πιστεύομεν, ὅτι ἡ παροῦσα Πέμπτη ἔκδοσις τοῦ «Εὐεργετινοῦ» θέλει ἰκανοποιήσει πλήρως τὸ εὐσεβὲς Χριστεπώνυμον πλήρωμα.

Εὐχόμενοι, ὅπως ὁ Κύριος βοηθῇ τὸν ἀναγνώστην νὰ ἀνέρχεται σταθερῶς μίαν πρὸς μίαν τὰς ωραίας βαθμίδας τῆς πνευματικῆς τελειώσεως, ἐπικαλούμεθα καὶ ἡμεῖς τὰς εὐχὰς του, ἵνα ὁ Κύριος ἐνισχύη ἡμᾶς, καὶ τὴν συνοδείαν ἡμῶν, τοὺς δεξιούς συνεργάτας ἡμῶν Ματθαῖον Ἱερομόναχον καὶ Ἡλίαν Μοναχὸν εἰς τὴν διακονίαν αὐτήν, τῆς ἐπανεκδόσεως δηλονότι ὠφελίμων πατερικῶν βιβλίων, τόσον ἀπαραιτήτων εἷς το ἐπικίνδυνον σκότος καὶ τὴν ἀνησυχητικὴν ἄβυσσος τῆς ἐποχῆς μας.

*Ἐν τῇ Ἱερά καὶ Σεβασμίᾳ Δεσποτικῇ Μονῇ Μεταμορφώσεως
τοῦ Σωτήρος Κρονίζης Κουβαρᾶ Ἀττικῆς
τῇ 1ῇ Νοεμβρίου 1957.*

*Ὁ Ἐλάχιστος ἐν Μοναχοῖς καὶ ἔσχατος ἐν Καθηγουμένοις
ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΒΙΚΤΩΡ*

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Ὅτι οὐ δεῖ ἀπογνώναι τινὰ ἑαυτὸν πότε, κὰν πολλὰ ἤμαρτεν, ἀλλὰ διὰ μετανοίας ἐλπίσαι τὴν σωτηρίαν

Κανείς ποτέ δεν πρέπει να απελπίζεται, ἔστω και εἰάν διέπραξε πολλές αμαρτίας, ἀλλὰ να ἐλπίζει, ὅτι δια τῆς μετανοίας θα σωθῆ.

Α'. Του Αγίου Παλλαδίου

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΤΗΡ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ ἐν Λυκῶ, περὶ οὐ σαφέστερον καὶ ἕτερον διαλαμβάνει κεφάλαιον, τὸ περὶ τοῦ φεύγειν τὰς τῶν γυναικῶν ὀμιλίας, καὶ τοῦτο ἡμῖν διηγῆσατο.

1. Ἦν γὰρ φησὶ τὶς νεανίας ἐν πόλει, πάμπολλα ἀμαρτήσας καὶ χαλεπά, δς νεύματι Θεοῦ κατανυγεῖς ἐπὶ ταῖς πολλαῖς αὐτοῦ ἀμαρτίαις καὶ τοὺς τάφους καταλαβῶν, καὶ ἐν ἐνὶ τούτων ἑαυτὸν κατακλείσας, τὴν προτέραν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀποδύρετο, πρηγῆς κείμενος καὶ στεναγμοὺς συνεχεῖς κατωθεν ἐκ βάθους καρδίας ἀναπεμπόμενος. Ἐβδομάδος οὖν ἐπ' αὐτῷ παρελθούσης, ἐπέστησαν αὐτὸ νυκτὸς οἱ το πρὶν αὐτοῦ τὴν ζωὴν παραβλάψαντες δαίμονες κεκραγάτες καὶ λέγοντες ποῦ καὶ μιὰρὸς ἔστιν ἐκεῖνος ὁ ταῖς λαγνεῖαις ἰκανῶς πορευθεὶς νῦν ἡμῖν ἄκαιρος σῶφρων ἐξαίφνης καὶ καλὸς ἀνεφάνη καὶ ὅτε οὐκέτι δύναται, τότε χριστιανὸς καὶ εὐτακτος εἶναι βούλεται καὶ τί καλὸν ἔσσεσθαι ἑαυτῷ προσδοκᾷ ἐμφορηθεὶς τῶν ἡμετέρων κακῶν;

Οὐκ ἀνάσθησιν ταχὺ ἐκεῖθεν; οὐκ ἐπὶ τὰ συνήθη μεθ' ἡμῶν ἤξεις; μένουσι σὲ πόρνοι καὶ κάπηλοι· οὐκ ἐλεύσει καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν σου ἀπολαύσεις; Πάσης σοὶ τῆς ἄλλης ἐλπίδος κατασβεσθείσης, ἤξει σοὶ ταχεῖα ἢ κρίσις, οὕτω σεαυτὸν ἀναιρούντι καὶ τί σπεύδεις πρὸς τιμωρίαν, ἄθλιε; τί δὲ φιλονικεῖς θάπτον ἐπελθεῖν σοὶ τὴν δίκην; ἀνομίαν ἤσκησας πᾶσαν πάντων ἡμῶν ὑπεύθυνος γέγονας καὶ δραπετεύειν τολμᾷς; οὐκ ἀποκρίνη; οὐ συντάσση; οὐ συνεξελεύση;

Ὡς δὲ ἐκεῖνος τὸ πένθει προσκαρτερῶν οὐκ ἀπεκρίνατο, μηδὲ τὴν ἀκοὴν ὑπέχων, κακεῖνοι ὡς μηδὲν ἀνύσαντες διαλαβόντες αὐτόν, ἤκιζον χαλεπῶς καὶ ἅπαν το σῶμα αὐτοῦ ταῖς βασάνοις καταξάναντες ἡμιθανῆ καταλιπόντες, ὄχοντος καὶ δὲ τὴ ἀνευδότη μετανοῖα στένων πάλιν ἔμενεν ἀκίνητος.

Ἀναζητησάντων δὲ τῶν οἰκείων αὐτοῦ καὶ εὖροντων καὶ τὴν αἰτίαν τῆς συμφορᾶς μαθόντων καὶ οἴκαδε ἀπαγαγεῖν αὐτὸν ἀξιούντων, αὐτὸς οὐ κατεδέξατο.

Καὶ πάλιν τὴ ἐπελθούση νυκτὶ ἐπελθόντες οἱ δαίμονες, χείρονάς τῶν προτέρων τὰς βασάνους αὐτὸ ἐπάγουσιν ὡς δὲ πάλιν οἱ προσήκοντες προσελθόντες μεταστῆσαι αὐτὸν τοῦ τόπου οὐκ ἐπειθον, κρεῖττον εἶναι τεθνάναι λέγοντα ἢ τὴ πρώτη ἀσωτία περιπεσεῖν, ἢ τρίτη νῦξ ὑπὸ τῶν δαιμόνων παρὰ μικρόν του ζῆν αὐτὸν ἀπήλλαξεν ἀνηλεῶς ταῖς βασάνοις αὐτῷ ἐπιπεσόντων.

Ὡς δὲ οὐκ εἶδον αὐτὸν ἐνδιδόντα, ὑποχωροῦντες ἐκραύγαζον λέγοντες ἐνίκησας, ἐνίκησας, ἐνίκησας καὶ οὐκέτι αὐτὸ δεινὸν τί συνήνησεν, ἀλλὰ καθαρῶς ἐνήσκησε ταῖς ἀρεταῖς ἕως τέλους ζωῆς αὐτοῦ τὸν τάφον οικήσας καὶ Θεῷ γενόμενος τίμιος ἐν δυνάμεσι καὶ θαυμάτων ἐπιδείξουσιν.

Ερμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΤΗΡ ημών Ιωάννης, που ήσκητευσεν εις έν όρος πλησίον της πόλεως Λυκώ και περί του οποίου αναφέρει λεπτομερέστερον άλλο κεφάλαιον, διηγήθη εις ημάς και τούτο, περί της ανάγκης να αποφεύγωμεν τας συναναστροφής μετά των γυναικών.

1. Έζη – έλεγε – κάποτε εις την πόλιν ένας νέος, ο οποίος διέπραξε πολλές και φοβεράς αμαρτίας. Αυτός λοιπόν ο νέος ηλέγχθη σφοδρώς υπό της συνειδήσεώς του, δια τας πολλές αμαρτίας του, και με την βοήθειαν του Θεού μετενόησεν. Υπό το κράτος δε της μετανοίας ήλθεν εις την περιοχή των τάφων, όπου εγκατεστάθη εις ένα εξ αυτών και εθρηνολογούσε την προηγουμένην ζωήν του, πεσμένος με το πρόσωπον κατά γης και συνεχώς αναστενάζων από τα βάθη της καρδιάς του.

Αφού επέρασε μία εβδομάς, εις αυτήν την κατάστασιν της επιμόνου και σκληράς μετανοίας, κατέφθασαν πλησίον του, εν καιρώ νυκτός, οι δαίμονες, που έβλαψαν πριν την ζωήν του, φωνασκούντες και κραυγάζοντες: Πού είναι εκείνος ο μιαρός, ο οποίος αφού επέρασε καλά – καλά την ζωήν του μέσα εις ασελγείας και ανηθικότητας έρχεται τώρα, έξαφνα, να μας κάνη τον καλόν και τον σώφρονα; Και τώρα πλέον, που δεν δύναται να διασκεδάζη και να απολαμβάνει τας ηδονάς, θέλει να γίνει χριστιανός και ενάρτεος; Και ποίον καλόν περιμένει εις την ζωήν του, τώρα που είναι γεμάτος με τα ιδικά μας κακά;

– Έ! σύ, δεν θα σηκωθης καμμιά φορά απ' εκεί; Δεν θα έλθης συντροφιά μαζί μας, εις τους συνηθισμένους τόπους της αμαρτίας και της ακολασίας; Σε περιμένουν πόρνοι και οινοπώλαι δεν θα έλθης λοιπόν να ικανοποιήσης της επιθυμίας σου; Μετά από τόσας αμαρτίας που διέπραξες μέχρι σήμερα, έχασες πλέον πάσαν ελπίδα σωτηρίας και τοιουτοτρόπως, άθλιε, βαδίζεις ολοταχώς προς την τιμωρίαν σου, εάν συνεχίσης να θανατώνης τον εαυτόν σου. Διατί είσαι πεισματάρης και επισπεύδεις την καταδίκην σου; Ό,τι παρανομία υπήρχε την διέπραξες κατέστης συνυπεύθυνος με ημάς εις όλα τα εγκλήματα και τώρα τολμάς να φεύγης από την συντροφιά μας; Δεν αποκρίνεσαι; Δεν συμφωνείς με τας προτάσεις μας; Δεν θα εγκαταλείψης αυτόν τον τρόπον να έλθης μαζί μας;

Επειδή δε εκείνος επέμενεν εις το πένθος της μετανοίας και εφείνετο ως να μη ακούη τας προτροπής των δαιμόνων, δεν απήντησε καθόλου τότε οι δαίμονες, βλέποντες, ότι δεν επέτυχον τίποτε με τους λόγους, τον έπιασαν, τον έδειραν σκληρότατα και αφού τον κατεπλήγωσαν, έφυγαν εγκαταλείψαντες αυτόν μισοπεθαμένον. 'Αλλά και πάλιν ο νέος παρέμεινεν ακλόνητος εις την θέσιν του αναστενάζων και επιμένων εις την ανένδοτον μετάνοιαν.

Εν τω μεταξύ τον ανεζήτησαν οι συγγενείς του, οι οποίοι επί τέλους τον ανεύρον αφού δε έμαθον την αιτίαν της συμφοράς, δηλαδή την θρασεϊαν επίθεσιν των δαιμόνων, επέμεναν να τον μεταφέρουν εις το σπίτι των: αυτός όμως δεν εδέχετο να εγκαταλείψη τον τρόπον της μετανοίας του.

Την επομένην νύκτα του επετέθησαν και πάλιν οι δαίμονες και τον έβασάνισαν ακόμη περισσότερο. Οι συγγενείς του τον επεσκέφθησαν διά δευτέραν φοράν, χωρίς όμως να τον πείσουν να αφήση τον τρόπον της τιμωρίας του και να τους ακολουθήση. Εις τας σχετικές προτροπής των απαντούσε με υπομονήν και εγκαρτέρησιν.

– Μη με πιέζετε προτιμῶ να πεθάνω, παρά να επανέλθω εις την προηγουμένην άσωτον ζωήν μου.

Την τρίτην νύκτα παρ' ολίγον να απέθνησκειν από τα σκληρά βασανιστήρια των δαιμόνων, που του επετέθησαν δριμύτεροι από κάθε άλλης φοράν.

Αφού πλέον είδον οι δαίμονες, ότι τίποτε δεν επιτυγχάνουν και με τας απειλές και με τα βασανιστήρια, διότι ο νέος με κανένα φόβητρον δεν ήλλασσε γνώμην, απεχώρησαν και τον εγκατέλειψαν.

Φεύγοντες από κοντά του εκραύγαζον με μανίαν.

– Μας ενίκησες μάς ενίκησες μάς ενίκησες!

Έκτοτε τίποτε κακόν δεν συνέβη εις τον νέον, αλλά έπραγματοποίησε με καθαράν συνείδησιν όλας τας αρετάς μέχρι τέλους δε της ζωής του παρέμεινεν εις τον τάφον, τον οποίον έχρησιμοποίησεν ως άσκητήριον και ετιμήθη υπό του Θεού με χαρίσματα θαυματουργίας.

B' Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ή μακαρία Συγκλητική, ότι τὰς άμελείς και ραθύμους ψυχᾶς, και ύποναρκώσας εις την του καλοῡ προκοπήν, έτι δε και προς άπόγνωσιν εύχερεΐς, έπαινεΐν δεΐ και καν μικρόν τί καλόν ένδειξονται και θαυμάζειν και μεγαλύνειν αυτό τα δε σφοδρά και μέγιστα πλημμελήματα έλάχιστα και ουδαμινά άποκαλειν και γάρ διάβολος βουλόμενος πάντα διαστρέφειν εις την ήμῶν άπώλειαν, έν μέν τοΐς σπουδαΐους και άσκητικοΐς κρύπτειν πειρᾱται τὰ άμαρτήματα, και εις λήθην τούτων άγειν αυτούς, ίνα την ύπερηφανίαν αυτοΐς έμποΐήση έπι δε τῶν νεηλύδων και άκροπαγῶν ψυχῶν, μετα προσθήκης τὰ άμαρτήματα προ̄ οφθαλμῶν τίθησι, την άπόγνωσιν αῡταις μνηστευόμενος.

Τὰς οὖν οὕτω σαλευομένας ψυχᾶς, παραμυθητέον οὕτως ύπομιμνήσκειν δεΐ αῡτης τῆς άνεικάστου του Θεου συμπαθείας και άγαθότητος και ότι πολυέλεος έστιν ο̄ Κύριος ήμῶν και εύσπλαγχνος και μακρόθυμος και μετανοῶν έπι κακίαις άνθρώπων.

Παραγειν τε αῡταις μαρτυρίας εκ τῶν θείων γραφῶν, την άνεξιχνίαστον αῡτοῡ έπι τούς άμαρτήσαντας και μετανοοῦντας δηλούσας συμπάθειαν και λέγειν ότι Ραάβ πόρνη ήν, άλλ' έσώθη διᾱ πίστεως Παῦλος διώκτης ήν άλλὰ σκεῦος εκλογῆς γέγονε και ο̄ ληστής έσύλα και έφόνευεν άλλ' ένι λόγω, την θύραν πρώτος του Παραδείσου ανέωξεν έτι τον Ματθαΐον και τον τελώνην και τον άσωτον, και τὰ όμοια τούτοις καταλέγειν' και διᾱ τούτων ανακαλείσθαι ταύτας τῆς άπογνώσεως.

Τὰς δε̄ τῆ ύπερηφανία άλισκομένας ψυχᾶς θεραπεύειν εκ τῶν μειζόνων παραδειγμάτων και γάρ και τῶν γεωπόνων οῑ άριστοι, έπειδᾶν μέν φυτῶν βραχῦ και άσθενές θεάσωνται, ποτίζουσι δαψιλῶς, και έπιμελείας πολλῆς άξιούσι, προς̄ τὸ αῡξηθῆναι και στερεωθῆναι" έπᾶν δε̄ έν φυτω̄ πρόωρον βλάστην θεάσωνται, περιτέμνουσι τὰ περιττά, ίνα μη̄ ταχῦ ξηρανθῶσι και ιατρῶν δε̄ παιδες, τινὰς μέν τῶν άρρώστων τρέφουσι δαψιλῶς και προς̄ περίπατον προτρέπονται, έτέρους δε̄ άσιτία έπι πολὺ δεσμήσαντες, άπροΐτους φυλάττουσιν.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική έλεγε πρέπει να επαινώνμεν τας αμελείς και οκνηράς ψυχάς, τας ψυχάς που ευκόλως εξαντλούνται εις τον αγώνα του καλού, ακόμη δε και τας ψυχάς που ευκόλως απογοητεύονται και περιπίπτουν εις απόγνωσιν αυτάς μάλιστα τας ψυχάς και το παραμικρότερον καλόν εάν παρουσιάσουν πρέπει να το μεγαλοποιούμεν και να το θαυμάζωμεν δίδοντες θάρρος εις τον αγώνα του καλού απ' εναντίας, τα σοβαρά και μεγάλα σφάλματά των να τα χαρακτηρίζωμεν, ενώπιόν των, ως ελάχιστα και ανάξια λόγου· διότι ο διάβολος, που θέλει όλα να τα διαστρέφη, προκειμένου να επιτύχη την ψυχικήν μας απώλειαν, καταφεύγει εις την εξής πανουργίαν. Εις μεν τους σπουδαίους και ασκητικούς άνδρας προσπαθεί να αποκρύψη τα αμαρτήματα των και να τους κάνη να τα λησμονούν, διά να εμπνεύση εις αυτούς την υπερηφάνειαν· αντιθέτως εις τους νεοφερμένους, των οποίων η ψυχή δεν έχει ακόμη στερεωθή καλά εις την άσκητικήν ζωήν, εμφανίζει συνεχώς τα αμαρτήματα των ενώπιόν των, και τα έξογκώνει μάλιστα, διά να τους φέρη εις απόγνωσιν (ώστε να εγκαταλείψουν την ασκητικήν των προσπάθειαν).

Δι' αυτό λοιπόν, αυτάς τας αμφιταλαντευομένας ακόμη ψυχάς πρέπει μετά στοργής να παρηγορώμεν και να υπενθυμίζωμεν εις αυτές συνεχώς την ανεξάντλητον συμπάθειαν και καλωσύνην του Θεού. Μεταξύ άλλων, επίσης, να τονίζωμεν, ότι ο Κύριός μας είναι εύσπλαγχνος και μακρόθυμος και ότι ανακαλεί τας δικαίας αποφάσεις του εναντίον των κακών ανθρώπων, εφ' όσον βεβαίως και ούτοι μετανοήσουν.

Διά να καθιστώμεν μάλιστα πειστικήν την διδασκαλίαν ημών αυτην, να φέρωμεν και παραδείγματα από την Αγίας Γραφήν, πού να φανερώνουν εις τας ψυχάς των ακροατών μας την ανεξιχνίαστον συμπάθειαν του Κυρίου εις εκείνους που ήμάρτησαν και μετενόησαν. Επί παραδείγματι να λέγωμεν, ότι η Ραάβ υπήρξε πόρνη¹, αλλά διά της πίστεώς της εσώθη ο Παύλος ήτο διώκτης, αλλ' όμως διά της μετανοίας ανεδείχθη σκεύος εκλογής και ο ληστής, που συνεσταυρώθη με τον Χριστόν επάνω εις τον Γολγοθάν, και έλήστευε και εφόνευε με ένα όμως λόγον μετανοίας, το «μνήσθητί μου, Κύριε, όταν έλθης εν τη Βασιλεία Σου», ήνοιξε πρώτος την θύραν του παραδείσου ακόμη να αναφέρωμεν την περίπτωσιν του Ματθαίου, που εκλήθη εις το Αποστολικόν αξίωμα υπό του Κυρίου, αν και προηγουμένως ήτο τελώνης, να διηγούμεθα την παραβολήν του Τελώνου και του Φαρισαίου, ως επίσης και του Ασώτου Υιού εν γένει δε να εξιστορώμεν όλας τας σχετικές ιστορίας, που τονίζουν την αξίαν της μετανοίας και εξαίρουν την ευσπλαγχνίαν του Θεού προς τον μετανοούντα.

Αντιθέτως τας ψυχάς, που κυριεύονται από την υπερηφάνειαν, πρέπει να διορθώνωμεν, διά της εξιστορήσεως παραδειγμάτων μεγαλυτέρων, ώστε να δίδωμεν εις αυτάς θάρρος και να μη κατακυριεύωνται από την απόγνωσιν· ας παραδειγματισθώμεν από το έργον των αρίστων κηπουρών, οι οποίοι όταν ιδούν, ότι ένα φυτόν είναι μικρόσωμον και ασθενικόν το ποτίζουν άφθόνως και το φροντίζουν πάρα πολύ, διά να μεγαλώση και να στερεωθή αντιθέτως, όταν ιδούν εις ένα φυτόν μίαν πρόωρον ανάπτυξιν των κλάδων, αμέσως κλαδεύουν τα άχρηστα κλαδιά, διά να μη ξηρανθή γρήγορα. Αλλά και οι ιατροί άλλους μεν

¹ Γυνή πόρνη εκ της πόλεως Ιεριχούς, η οποία εβοήθησε τους Ισραηλίτας κατασκόπους τους αποσταλέντας υπό του Ιησού του Ναυή διά να κατασκοπεύσουν την γήν, εις την οποίαν επρόκειτο να εισέλθη ο λαός (Ιησούς του Ναυή Β', 1 - 21, ΣΤ', 17 - 25).

Εκ των αρρώστων διατρέφουν πλουσίως και τους προτρέπουν να κάνουν περίπατον, ενώ εις άλλους επιβάλλουν αυστηράν δίαιταν και τους υποχρεώνουν να παραμένουν ακίνητοι.

Γ' Του Αγίου Παλλαδίου

ΕΜΑΘΟΝ περί Μωυσέως τοῦ αἰθίοπος, ὃς τὴν ὀνομαστότατος ἐν τοῖς κατὰ σκῆτιν πατράσιν, ὅτι πρὸ τοῦ γενέσθαι Μοναχός, οἰκέτης ὑπῆρχε πολιτευομένου τινὸς καὶ διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ δυστροπίαν, καὶ τὸ τοῦ ἤθους μαιφόνον καὶ ἄγριον, ἔρριπεν αὐτὸν ὁ ἴδιος δεσπότης καὶ δὲ ἀπελθὼν, γέγονε ληστής καὶ διὰ τὸ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ὑπερβολικόν, γέγονεν ἀφηγούμενος τῶν ἄλλων ληστῶν.

Φέρεται δὲ καὶ τοῦτο ἐν τοῖς ληστρικοῖς ἔργοις αὐτοῦ ὅτι ποιμένι τινὶ ἐμνησικάκησε διὰ τὸ ἐμποδισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ διὰ τῶν τῆς ποιμνῆς κυνῶν εἰς τινὰ ληστείαν ἀπιῶν ἐν νυκτὶ ὄν τινὰ ποιμένα καὶ ζητῶν ἀποκτεῖναι, ἐπιμελῶς ἤρευνα πού μετὰ τῶν προβάτων διάγει.

Ὡς δὲ ἔμαθεν αὐτὸν πέραν εἶναι τοῦ Νείλου, πλημμυροῦντος τότε τοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ ρεύματος ἐπὶ ἓνα σημεῖον πλατυνομένου, ὁ Μωυσῆς ἐκδύς τὸν χιτωνίσκος δὲν ἐνεδέδυτο, καὶ ἐπιθεῖς τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ, καὶ τὴν μάχαιραν δακῶν ἐν τῷ στόματι, ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμῶν καὶ κολυμβήσας, διεπέρασεν ὁ δὲ ποιμὴν ἰδὼν αὐτὸν μήκοθεν διακολυμβῶντα ὄχετο φεύγων καὶ κατέκρυψεν ἑαυτόν.

Ὁ δὲ Μωύσης ἀποτυχῶν τοῦ ποιμένος, τὴν μανίαν αὐτοῦ εἰς τὸ ποιμνιον ἔτρεψε καὶ σφάξας τέσσαρας κριοὺς τοὺς τῶν ἄλλων κρεῖττονας, καὶ ὡς ἐν σειρᾷ δῆσας, τὸν Νεῖλον αὐθις κολυμβῶν διεπέρασε καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ προαύλιον, ἀπέδειρε τοὺς κριοὺς καὶ πῦρ ἀνάψας, καὶ φαγῶν τὰ κάλλιστα τῶν κρεῶν, εἰς οἶνον τὲ διαπώλησας τὰ κώδια, καὶ πυῶν σαΐτην ὡς ἰταλικῶν δεκαοκτῶ, πεντήκοντα σημεῖα ἀπῆλθεν ὅπου το ληστήριον εἶχεν.

Οὗτος ὀνέποτε ἐκ τινὸς περιστάσεως καταφυγεῖς, καὶ τοῦ προτέρου καταγνοῦς βίου, προσῆλθε τῇ μοναδικῇ πολιτείᾳ καὶ λαβῶν ἐν σκῆτει κελλίον, ἄκραν ἄσκησιν ἐπεδείξατο.

Λέγεται δὲ ὅτι κατ' ἀρχὰς τῆς αὐτοῦ ἀποταγῆς, ἠνίκα τὸ κελλίον ἔλαβεν, ἐπῆλθον αὐτῷ ληστὰι τέσσαρες, ἀγνοήσαντες ὅτι ὁ Μωυσῆς ἐστὶν οὗτος οὗς συλλαβῶν ἐκεῖνος, καὶ δῆσας, ἐπιθεῖς τοῖς ἰδίους ὄμους οἷα σάκκον πλήρη ἀχύρου, ἤνεγκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀδελφῶν εἰπὼν ἐπειδὴ οὐκέτι μοι ἔξεστιν ἀδικεῖν οὐδένα, εὔρον δὲ αὐτοὺς ἐπελθόντας μου, τί κελεύετε περὶ τούτων; οὗς οἱ ἀδελφοὶ λύσαντες, ἀπέλυσαν.

Οἱ δὲ γνωρίσαντες τὸν Μωϋσέα, καὶ ἰδόντες αὐτοῦ τὴν μετάνοιαν οὐκέτι οὐδὲ αὐτοὶ εἰς τὸν πρότερον βίον ἐπανελθεῖν ἠβουληθησαν" ἀλλ' ἀποταξάμενοι κακεῖνοι τῷ τοῦ Μωϋσέως ὑποδείγματι, γέγονασι Μοναχοὶ δοκιμῶτατοι.

Ὁ δὲ Μωυσῆς τοιαύτην ἄσκησιν ἐπεδείξατο, περὶ ἧς καὶ ἐν ἄλλοις ἐγράφη καὶ οὕτω πρὸς τοὺς δαίμονας ἐπολέμησε πᾶσαν μετελθὼν πολιτείαν σκληραγωγίας, ὥστε αὐτὸν καὶ τοὺς μεγάλους καὶ ἄκροις τῶν Πατέρων συναριθμηθῆναι, γενέσθαι τὲ πρεσβύτερον, καὶ μεγίστης χαρίσματος τοῦ πνεύματος διαλάμπαντα, οὕτω τελευτήσαι, καταλιπόντα καὶ μαθητὲς ἑβδομήκοντα.

Ερμηνεία

ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ διηγήσεις ἔμαθα τα εξής διὰ τον Μωϋσῆν τον αιθίοπα, ο οποίος ἦτο πασίγνωστος μεταξύ των πατέρων της σκήτης. Οὗτος λοιπόν, πριν γίνῃ Μοναχός, ἦτο

υπηρέτης ενός ελευθέρου πολίτου ο κύριός του όμως τον εξεδίωξεν από την οικίαν, διότι ήτο πολύ δύστροπος και οι τρόποι του ήσαν εγκληματικοί και άγριοι. Ο Μωϋσής, όταν εξεδιώχθη, έγινε ληστής: λόγω δε της εξαιρετικής του δυνάμεως έγινε αρχηγός των άλλων ληστών.

Μεταξύ δε των κατορθωμάτων του, ως ληστού, αναφέρεται και το κατωτέρω περιστατικόν, που φανερώνει την σκληρότητά του: Κάποτε έβαλεν εις το μυαλό του να εκδικηθή κάποιον βοσκόν, επειδή ένα βράδυ τον εμπόδισαν τα τσοπανόσκυλά του να πραγματοποιήση μίαν ληστέϊαν, που έσχεδιάζε προς τον σκοπόν αυτόν έρευνούσε μετά προσοχής την περιοχόν να ανακαλύψη τον βοσκών με το κοπάδι του, διά να τον σκοτώση.

Μόλις έ πληροφορήθη, ότι ευρίσκεται πέρα από τον Νείλον, απεφάσισε να μεταβή εκεί, δια να πραγματοποιήση το έγκληματικόν σχέδιόν του κατά την περίοδον εκείνην του έτους ο ποταμός είχε πλημμυρίσει και το ρεύμα του εις ένα σημείον είχε απλώσει. Τότε ο Μωϋσής έβγαλε τον κοντόν χιτώνα του, που έτυχε τότε να φορη, και τον έβαλεν επάνω εις το κεφάλι του, συνεκράτησε με τα δόντια του το μαχαίρι και έτσι φοβερός και τρομερός έπεσεν εις τον ποταμόν, και επέρασεν εις την άλλην όχθης κολυμβών. Όταν τον είδεν από μακριά ο βοσκός να έρχεται προς το μέρος του κολυμβώντας, έφυγε τρέχων και εκρύφθη εις ασφαλές μέρος.

Τοιουτοτρόπως απέτυχεν ο Μωϋσής να συλλάβη, τον βοσκόν και να τον εκδικηθή, όπως έσχεδιάζε τότε στρέφει όλην του την μανίαν εις το κοπάδι. Ως δε να είχαν εις τα χέρια του τον βοσκός έπιασε τα τέσσαρα καλλίτερα κριάρια από το κοπάδι, τα έδεσεν εις την σειράν και ξαναπέρασε πάλιν τον Νείλον κολυμβώντας. Μετά ήλθεν εις ένα πλάτωμα, έγδαρε τα κριάρια και άναψε φωτιά, όπου έψησε τα καλλίτερα κρέατα από τα σφακτά συγχρόνως αντήλλαξε τα δέρματα με ωραίο κρασι από την Σάϊδα της Αιγύπτου και ήπιε μέχρι δεκαοκτώ ιταλικά.² Όταν πλέον έχόρτασεν από το φαγοπότι εκείνο και ικανοποίησε την εκδικητικής του μανίαν, ανεχώρησε για το λημέρι του, το οποίον απείχε περί τα πενήκοντα σημεία.³

Αυτός λοιπόν και φοβερός και δυνατός ληστής, μετά από αρκετά χρόνια, και εξ αφορμής ενός τυχαίου περιστατικού, εδέχθη την επίσκεψιν της Θείας Χάριτος, εδοκίμασε το σωτήριον αίσθημα της κατανύξεως και μετενόησε διά την προηγουμένην ζωήν του. Τόσον μάλιστα βαθεία και είλικρινής υπήρξεν η μετάνοιά του, ώστε ησπάσθη τον μοναχικόν βίον, προσήλθεν εις την σκήτην, εγκατεστάθη εις ένα κελλίον και επεδόθη εις σκληροτάτης και αυστηράν άσκησιν.

Λέγεται μάλιστα, ότι εις τας αρχάς του μοναχικού του βίου, όταν έλαβε το κελλίον, τού επετέθησαν τέσσο φανώς, ότι αυτός ο καλόγηρος, που απεφάσισαν να ληστεύσουν, είναι ο Μωϋσής. Τι συνέβη λοιπόν κατά την απόπειραν αυτήν της ληστείας του πρώην ληστού; Ο Μωϋσής τους συνέλαβεν αμέσως με καταπληκτικήν ευκολίαν, τους έδεσε και τους έβαλεν εις τον ώμον του, με τόσην ευκολίαν, ως να εσήκωνεν ένα σακκί άχυρα εν συνεχεία τους έφερεν εις την εκκλησίαν και είπεν εις τους αδελφούς:

² Ο σαϊτης ήτο οίνος παραγόμενος εις την πόλιν Σάϊν η Σάϊδα της Αιγύπτου, τα δε ιταλικά πιθανώς ήσαν νομίσματα ή μέτρα βάρους.

³ Σημείον ενταύθα σημαίνει απόστασιν επί οδού, επί της οποίας, υπήρχον σημάδια, διά να διακρίνεται αυτή από τους οδοιπόρους.

–Επειδή δεν μου επιτρέπεται πλέον να αδικώ κανένα, τι με προστάζετε να τους κάνω αυτούς εδώ, οι οποίοι μου επετέθησαν, διά να με ληστεύσουν;

Οι αδελφοί της σκήτης κατάπληκτοι έλυσαν τους ληστές και τους άφησαν να φύγουν ελεύθεροι.

Τότε οι λησται εκείνοι ανεγνώρισαν τον Μωϋσέα: βλέποντες δε και την μετάνοιάν του ούτε και αυτοί ηθέλησαν να επανέλθουν εις τον προηγούμενον ληστρικόν βίον των, αλλ' εγκαταλείψαντες και εκείνοι, κατά το παράδειγμα του Μωϋσέως, την ζωήν της αμαρτίας και της αδικίας, έγιναν Μοναχοί και διεκρίθησαν εις τους αγώνας της ασκήσεως και της έναρέτου ζωής.

Ο Μωϋσής, μετά ταύτα, επέδειξε τόσον τελείαν άσκησιν, διά την οποίαν και άλλοι εις άλλα βιβλία έγραψαν. Με τόσην δε επιμονήν επολέμησε προς τους δαίμονας και διεκρίθη εις όλα τα στάδια της άσκητικής σκληραγωγίας, ώστε συντόμως κατετάχθη με τους μεγάλους και τελείους πατέρας, χειροτονήθη πρεσβύτερος και έπλουτίσθη με τα μεγαλύτερα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Μετά τον θάνατός του εγκατέλειψε και εβδομήκοντα μαθητάς.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΡΩΤΗΘΗ ό Άββās Μιῶς ύπό στρατευομένου, ει ἄρα δέχεται μετάνοια. ό Θεός και δέ μετά τὸ κατηγήσαι αὐτὸν ἐν πολλοῖς λόγοις, ἔφη" εἶπε μοί, ἀγαπητὲ ἐὰν σχισθῆ σου τὸ χλαμύδιον, βάλλεις αὐτὸ ἔξω; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος οὐ, ἀλλὰ ράπτω αὐτό, και χρώμαι πάλιν αὐτῷ ἔφη αὐτὴ ό γέρων" ει οὖν σὺ τοῦ Ἐματίου σου φείδει, ό Θεός τοῦ ἰδίου πλάσματος οὐ φείσεται;

2. Άδελφός ἤρωτησε τὸν Ἄββās Ποιμένα λέγων ἐποίησα ἀμαρτίαν μεγάλην, και θέλω μετανοῆσαι τρία ἔτη λέγει αὐτῷ ό γέρων" πολὺ ἔστιν οἱ δὲ παρόντες εἶπον" ἕως τεσσαράκοντα ἡμερῶν; και πάλιν εἶπε πολὺ ἔστιν ἐγὼ γὰρ λέγω, ὅτι ἐὰν ἐξ ὅλης καρδίας μετανοήση ἄνθρωπος, και μὴ προσθήσῃ ἔτι ποιεῖν τὴν ἀμαρτίαν, και εις τρεῖς ἡμέρας δέχεται αὐτὸν ό Θεός.

3. Ἔτερος πάλιν αὐτὸν ἠρώτησε λέγων" ἐὰν προληφθῆ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, και ἐπιστρέψη, συγχωρεῖ αὐτὸ ό θεός; και ἀπεκρίθη αὐτῷ ό γέρων: ἐ ἐντειλάμενος θεός τοὺς ἀνθρώπους τοῦτο ποιεῖν, οὐχὶ μᾶλλον αὐτὸς ποιήσει και ἐνετείλατο γὰρ τῷ Πέτρο ἀφιέναι τοῖς πταίσασι και μετανοούσιν, ἕως ἐβδομηκοντάκις ἑπτά.

4. Ἄλλος πάλιν ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· τί ἔστιν ἡ μετάνοια τῆς ἀμαρτίας; και εἶπεν ό γέρων' το μὴ τοῦ λοιποῦ ποιῆσαι αὐτὴν διὰ τοῦτο γὰρ ἐκλήθησαν ἄμωμοι οἱ δίκαιοι, ὅτι κατέλιπον τὰς ἀμαρτίας και δίκαιοι ἐγένοντο.

5. Άδελφός ἤρωτησε τὸν Ἄββᾶν Σισῶην λέγων· τί ποιήσω, Ἄββᾶ, ὅτι πέπτωκα; λέγει αὐτῷ ό γέρων ἀνάστα πάλιν ἔφη ό ἀδελφός ἀνέστης και πάλιν πέπτωκα ἀπεκρίθη ό γέρων ἀνάστα πάλιν και πάλιν και ό ἀδελφός εἶπεν: ἕως πότε; και δὲ γέρων ἕως ἂν καταληφθῆς εἴτε ἐν τῷ ἀγαθῷ, εἴτε ἐν τῷ πτώματι ἐν ᾧ γὰρ εὐρίσκεται ἄνθρωπος ἐν αὐτῷ και πορεύεται.

6. Άδελφός τις ἐκάθητο εις κελλίον τῆς Αἰγύπτου, ἐν πολλῇ ταπεινώσει διάγων" ὑπῆρχε δὲ αὐτῷ ἀδελφὴ πορνεύουσα ἐν τῇ πόλει και πολλαῖς ψυχαῖς προξενούσα ἀπώλειαν πολλάκις

οὖν παρενοχλήσαντες οἱ γέροντες, τέλος ἠδυνήθησαν τὸν ἀδελφὸν πείσαι καταντῆσαι πρὸς αὐτήν, εἶπως νουθετήσας καταργήσει τὴν ἀμαρτίαν τὴν δι' αὐτῆς γινομένην.

Ὡς δὲ ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον, ἰδὼν τὶς τῶν γνωρίμων, προσδραμῶν ἀπήγγειλε τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ λέγων· ἰδοὺ ὁ ἀδελφός σου ἐπὶ τὴν θύραν ἢ δὲ συνενεχθεῖσα τοῖς σπλάγχνοις, καταλείψασα τοὺς ἔραστές, οἷς διηκόνει, γυμνῇ τὴ κεφαλὴ ἐπὶ τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ ἐξεπήδησε καὶ πειρωμένη αὕτη περιπλέκεσθαι αὐτῇ, λέγει ὁ ἀδελφὸς γνησία μου ἀδελφῇ φεῖσαι τῆς ψυχῆς σου, ὅτι διὰ σου πολλοὶ ἀπολλυνται καὶ πῶς δυνήσῃ ὑπενεγκεῖν τὴν αἰωνίαν καὶ πικρὰν βάσανον;

Ἡ δὲ συντρόμος γενομένη, λέγει αὐτῷ οἶδας ὅτι ἔστι μοι σωτηρία ἀπὸ τοῦ νῦν; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς ἐὰν θέλῃς, ἔστι σωτηρία ἢ δέ, ρίψασα αὐτήν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀδελφοῦ, παρεκάλει αὐτόν, ἕνα λάβῃ αὐτήν εἰς τὴν. ἔρημον μετ' αὐτοῦ ὁ δὲ εἶπεν αὕτη θές τὸ μάτιόν σου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου καὶ ἀκολούθει μοί· ἢ δὲ ἔφη ἄγωμεν συμφέρει γὰρ μοι ἀσχημονεῖν γυμνῇ τὴ κεφαλῇ, ἢ εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς ἀνομίας..

Ὡς δὲ ἐπορεύοντο, ἐνουθέτει αὐτήν ὁ ἀδελφὸς πρὸς μετάνοιαν ἰδὼν δὲ τίνας ἐρχομένους εἰς ὑπάντησιν αὐτῶν, λέγει αὐτῇ ἐπειδὴ οὐ πάντες ἴσασιν ὅτι ἀδελφῇ μου εἶ, ὑποχώρησον μικρὸν τῆς ὁδοῦ, ἕως οὐ παρέλθωσιν οἱ ἐρχόμενοι ἢ δὲ ἐξένευσε.

Μετὰ δὲ τοῦτο λέγει αὐτῇ ἀπέλθωμεν τὴν ὁδὸν ἡμῶν, ἀδελφῇ ἢ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐκνεύσας δὲ πρὸς αὐτήν, εὕρισκει αὐτὴν νεκρὰν θεωρεῖ δὲ καὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτῆς ἠμαγμένα· ἦν γὰρ ἀνυπόδετος ὡς δὲ ἀπήγγειλε τοῖς γέρουσιν ὁ ἀδελφός το συμβάν, ἀντέβαλλον εἰς ἀλλήλους ἀπεκαλύφθη δὲ ἐνὶ τῶν γερόντων περὶ αὐτῆς, ὅτι ἐπειδὴ οὐδενὸς ὅλως ἔμεριμνησε σαρκικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἰδίου σώματος κατεφρόνησε, μὴ στενάξασα ἐν τῇ τοσαύτῃ πληγῇ, διὰ τοῦτο προσεδεξάμην αὐτῆς τῆς μετάνοιαν.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ἠρώτησε τὸν Αββάν Μιώς: Πάτερ μου, δέχεται ἀραγε ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν τοῦ αμαρτωλοῦ; Ὁ Γέρων, αφοῦ τὸν συνεβούλευσε διὰ πολλῶν διδακτικῶν λόγων, τὸν ἐρωτᾷ εἰς μίαν στιγμὴν:

- Εἶπέ μου, αγαπητέ, ἐὰν σχισθῇ τὸ στρατιωτικόν σου χιτῶνιον τὸ πετάς;
- Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ στρατιωτικὸς τὸ ράπτω καὶ τὸ χρησιμοποιοῦ ἐκ νέου πάλιν.

Τότε καὶ ὁ Αββὰς Μιώς προσέθεσε στοχαστικά:

– Εὰν λοιπὸν συ λυπάσαι τὸ ἰμάτιόν σου, δὲν θα λυπηθῇ καὶ ὁ Θεὸς τὸ ἰδικόν του πλάσμα;

2. Ἐνας ἀδελφός ἠρώτησε τὸν Αββάν Ποιμένα:

– Πάτερ μου, διέπραξα μεγάλην ἀμαρτίαν εἶναι ἀρκετὰ πρὸς μετάνοιαν τρία ἔτη; . Ὁ Γέρων ἀπήντησε:

– Εἶναι πολὺ τὸ διάστημα αὐτό. Οἱ παρευρισκόμενοι, με κάποιαν περιέργειαν, ἠρώτησαν:

– Μέχρι τεσσαράκοντα ἡμερῶν εἶναι ἀρκετὸν διάστημα μετανοίας; Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτῆν τῶν παρόντων ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

– Και πάλιν πολύ είναι: έχω την γνώμην, ότι εάν ο άνθρωπος μετανοήση με όλην του την καρδίαν και δεν επαναλάβη την αμαρτίαν, και εις τρεις μόνον ημέρας δέχεται ο Θεός την μετάνοιάν του και τον συγχωρεί.

3. Ένας άλλος πάλιν αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα:

–Εάν ένας άνθρωπος περιπέση εις κάποιο παράπτωμα και μετανοήση, τον συγχωρεί ο Θεός;

Ο Αββάς Ποιμήν απήντησε στοχαστικώτατα: Αυτός που έδωσεν εις τους ανθρώπους εντολήν να συγχωρούν, πολύ περισσότερον ο ίδιος δεν θα το εκτελέση; Είναι γνωστόν ότι έδωσεν εντολήν εις τον Απόστολος Πέτρον να συγχωρή τους πταίσαντας και μετανοήσαντας έως εβδομήντα φορές επτά.

4. Και ένας τρίτος αδελφός ήρώτησε τον Αββάς Ποιμένα:

– Πάτερ μου, τι είναι μετάνοια εκ της αμαρτίας; Ο Γέρων απήντησεν εις την απορίαν του αδελφού:

– Μετάνοια σημαίνει την σταθεράν απόφασιν να μη επαναλάβης την αμαρτίαν αυτήν δι' αυτόν δε ακριβώς τον λόγον και οι δίκαιοι μάσθησαν άμωμοι, διότι άφησαν τας αμαρτίας και ανεδείχθησαν δίκαιοι.

5. Κάποιος αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Σισώνη:

– Συμβούλευσε με, Πάτερ μου, διότι περιέπεσα εις αμαρτίαν τί να κάνω;

Ο Γέρων του λέγει:

– Να σηκωθής και πάλιν από την πτώσιν. Με πικρίαν ο αμαρτήσας αδελφός προσέθεσεν:

Αχ! Πάτερ μου, έσηκώθηκα και πάλιν περιέπεσα εις την ιδίαν αμαρτίαν.

Ο Γέρων, χωρίς να τον απογοητεύση, του απαντά:

– Να σηκωθής και πάλιν πολλές φορές. Ο αδελφός ήρώτησεν εκ νέου με κάποιαν μελαγχολίαν.

– Μέχρι πότε, Πάτερ μου, ήμπορεί να γίνεται αυτό; Ο Γέρων τότε, διά να του δώση θάρρος, είπεν εις τον αδελφόν:

– Έως ότου σε εύρη το τέλος της ζωής σου, είτε εις την επαινετην προσπάθειαν της ανορθώσεως, είτε εις την πτώσιν της αμαρτίας· διότι όπου θα ευρεθή ο άνθρωπος, κατά την τελευταίας στιγμής του επιγείου βίου του, εις το αγαθόν ή εις το κακόν, εκεί και θα κριθή, πορευόμενος ή εις την τιμωρίαν, ή εις την απόλαυσιν.

6. Ένας αδελφός παρέμεινεν εις ένα κελλίον της Αιγύπτου και διήρχετο της ζωής του ασκητεύων μετά πάσης ταπεινώσεως. Αυτός ο Μοναχός είχε μίαν αδελφήν, η οποία έμενεν εις την πόλιν και ήτο πόρνη και εγένετο αφορμή πολλοί, καθ' εκάστην ημέραν, να χάνουν την ψυχήν των. Πολλές φορές λοιπόν οι Γέροντες προέτρεπαν τον αδελφόν να μεταβή προς συνάντησιν της αμαρτωλής αδελφής: κάποτε, τέλος πάντων, τον έπεισαν να μεταβή, μήπως και αι αδελφικαι νουθεσίαι φέρουν το ποθούμενόν αποτέλεσμα και παύση η αμαρτία, η οποία διεπράττετο δι' αυτής

Μόλις έφθασεν εις τον τόπον που έμενεν η αμαρτωλή, τον είδε κάποιος γνωστός και τρέχων την επληροφόρησε λέγων· ο αδελφός σου σε αναζητεί κάτω εις την θύραν. Η αδελφή αμέσως, ως ήκουσε τη δησιν, συνεκινήθη, εγκαταλείπει τους φίλους της αμαρτίας και, έτσι όπως ήτο, τρέχει να συναντήσει τον αδελφός της, χωρίς μάλιστα να προλάβη να ρίξη εις την κεφαλήν της το κάλυμμα. Όταν τα δύο αδέρφια συνητηθησαν και ενώ η αδελφή, από χαράν, προσεπάθει να εναγκαλισθή τον αδελφός της, της λέγει ούτος. .

– Αδελφή μου γνησία, λυπήσου την ψυχήν σου και σκέψου πως θα υποφέρης τα πικρά και ατελεύτητα βασανιστήρια της Κολάσεως, διότι όχι μόνον σύ, αλλά και πολλοί, εξ αιτίας σου, χάνουν την ψυχήν των.

Η αμαρτωλή ήκουσε μετά προσοχής τας ειλικρινείς αυτάς συστάσεις του αδελφού της, κατετρόμαξεν από αυτές και με πραγματικήν μετάνοιαν λέγει εις τον αδελφόν της.

– Είσαι βέβαιος ότι μπορώ τώρα να σωθώ;

– Έάν θέλης, υπάρχει σωτηρία, απήντησε μετά βεβαιότητος ο καλος αδελφός.

Τότε εκείνη, με δάκρυα εις τους οφθαλμούς, έπεσεν εις τους πόδας του αδελφού της και τον παρεκάλει επιμόνως να την πάρη μαζί του εις την έρημον, δια να σωθή.

Ο αδελφός, συγκεκριημένος και αυτός από την απροσδόκητον αυτήν μεταστροφήν, της λέγει:

– Ρίψε εις το κεφάλι σου το κάλυμμα και ακολούθησέ με. Εκείνη όμως είπεν εις τον αδελφός της:

– Έλα, έλα να φύγωμεν γρήγορα είναι προτιμότερον δι' εμέ και με συμφέρει περισσότερο ψυχικώς να διαπράξω αυτήν την αβαδίζουσα ακάλυπτος εις τους δρόμους, παρά να εισέλθω εκ νέου εις το εργαστήριον της αμαρτίας.

Έπροχωρούσαν λοιπόν προς την έρημον και ο αδελφός την ενουθετούσε στοργικά και της υπεδείκνυε τους καρπούς της μετανοίας εκείνη ήκουε με σιωπηλήν προσοχήν, ενώ η Θεία Χάρις κατέκτα σιγά – σιγά την ψυχήν της μετανοούσης αμαρτωλής.

Εις μίαν στιγμήν της οδοιπορίας βλέπουν, από το αντίθετον σημείον, να έρχονται οδοιπόροι προς αυτούς. Τότε ο αδελφός, διά να μη σκανδαλίση τους ανθρώπους αυτούς, λέγει προς την αδελφήν του.

– Επειδή δεν γνωρίζουν όλοι, ότι είσαι αδελφή μου, διά να μην τους σκανδαλίσωμεν, απομακρύσου λιγάκι από τον δρόμον, διά να προσπεράσουν αυτοί που έρχονται.

Η αδελφή μετά προθυμίας απεμακρύνθη. Όταν επροσπέρασαν οι διαβάται, ο αδελφός εφώναξε προς την αδελφήν:

– Έλα, αδελφή, να συνεχίσωμεν τον δρόμον μας.

Πλην όμως δεν έλαβε καμμίαν απάντησιν. Περίεργος τότε εκοίταξε προς το μέρος, που υπέθετε, ότι θα ευρίσκετο και κατάπληκτος βλέπει, ότι ήτο νεκρά. Παρατηρεί συγχρόνως και τα πόδια της, ότι ήσαν καταματωμένα από την πορείαν, διότι ήτο ανυπόδητος.

Ο αδελφός ανέφερε το περιστατικόν εις τους Γέροντας. Εκείνοι, συζητούντες επί του θέματος, διεφώνουν και άλλοι μεν ισχυρίζοντο ότι εσώθη, ενώ άλλοι επέμενον, ότι απωλέσθη ψυχικώς.

Τέλος, μετά προσευχήν, ένας εκ των Γερόντων, όστις, φαίνεται θα ήτο ο πλέον ενάρετος και διορατικός, εδέχθη την εξής αποκάλυψιν εκ Θεού: «Η αμαρτωλός αυτή εσώθη, διότι μόλις η Θεία Χάρις, διά των νουθεσιών του αδελφού της, συνεκίνησε την καρδίαν της, μετενόησε και δεν εφρόντισε δια τίποτε το υλικόν απ' εναντίας κατεφρόνησε και το ίδιον της το σώμα και δεν εγόγγυσε διά τον κόπον και τας πληγάς της οδοιπορίας. Διά τούτο εδέχθη την μετάνοιάν της».

Ε'. Του Αγίου 'Αμφιλοχείου περί του μη απογινώσκειν

ΑΔΕΛΦΟΣ ΤΙΣ ήττηθείς υπό τής πορνείας, καθ' ήμέραν . ηϋρίσκετο τήν άμαρτίαν έπιτελών καθ' έκάστην δέ δάκρυσι και προσευχαις έξιλεούτο τον δεσπότην τον ίδιον ούτω δέ ποιών (και) δελεαζόμενος τή κακίστη συνηθειά, τήν άμαρτίαν έπετέλει.

Έπειτα πάλιν μετά τὸ τελέσαι τήν άμαρτίαν, έν τή Έκκλησία άπήρχετο και βλέπων τον τίμιον και σεβάσμιον χαρακτήρα του Κυρίου ήμῶν 'Ιησοϋ Χριστου, έρριπτεν έαυτον έμπροσθεν αυτου μετά πικρῶν δακρύων λέγων" έλέησον μέ, Κύριε, και άρον άπ' έμοϋ τον δόλιον πειρασμόν τουτον, ὅτι ύπωπιάζει μέ δεινῶς, και τιτρώσκει μέ τή πικρία τῶν ήδονῶν" ου γάρ έχω πρόσωπον, δέσποτα, άτενίσαι και ιδειν τον χαρακτήρα τον άγιόν σου, και τήν υπερήλιον του προσώπου σου θεάν, ὅπως ή καρδιά μου ήδυνθεισα ευφρανθήσεται.

Ταϋτα λέγων και έξερχόμενος τής έκκλησίας, εις τον βόρβορον έπιπτεν άλλ' ὅμως ουτε πάλιν άπεγίνωσκε τής έαυτου σωτηρίας, άλλ' εκ τής άμαρτίας άνθυποστρέφων έν τή έκκλησία, τὰ παρόμοια έπεφώνει προς τον φιλόανθρωπον λέγων Κύριον και θεόν" σε, Κύριε, έγγυητής τίθημι άπό του νϋν, ὅτι ουκέτι ποιῶ τήν άμαρτίαν ταύτην μόνον άγαθῆ συγχώρησον μοι άπερ άπ' άρχής και μέχρι τής δεϋρο σου ήμαρτον.

Ηνίκα δέ τās φοβεράς ταύτας είχε ποιήσαι συνθήκας, πάλιν εις τήν πονηραν αυτου άμαρτίαν ευρίσκετο και ήν ιδειν τισ τήν γλυκυτάτης του Θεου φιλανθρωπίαν και άπειρον άγαθότητα άνεχομένην καθ' έκάστην, και ύπομένουσαν τήν άδιόρθωτος και πονηράν παράβασιν και άγνωμοσύνης του άδελφου και άπό πλήθους έλέους ζητούσαν αυτου τήν μετάνοιαν και τήν άμεταστρεπτι έπιστροφήν ου γάρ χρόνον τουτο έποίησεν, ή δύο ή τρεις, άλλ' επί δέκα έτεσι, και επέκεινα.

Όρᾶτε, άδελφοί, τήν άμετρον άνοχής και τήν άπειρον φιλανθρωπίαν του δεσπότου; πῶς έκάστοτε μακροθυμεί, χρηστεύεται, ύπομένων τὰ χαλεπά ήμῶν άνομήματα και άμαρτήματα και εκείνο γάρ έστι φρίζαι τὲ και θαυμάσαι εις τους πλουσίους οικτιρμούς του θεου ὅτι συντασσόμενος και συντιθέμενός του μη ποιήσαι άλλοτε τήν άμαρτίαν, ευρίσκετο ψεύστης.

Έν μιᾷ οϋν τῶν ήμερῶν, ὡς ταϋτα έπράττετο, τήν άμαρτίαν έργασάμενου του άδελφου, έρχεται δρομαίως έν τή έκκλησία, θρηνῶν και στένων και ὀλοφυρόμενος, και βιάζων τὰ σπλάγγνα του άγαθου δεσπότου συμπαθήσαι αυτὸ εκφυγεϊν του βορβόρου τής άσωτίας. Και δὴ ὡς παρεκάλει τον φιλόανθρωπον Θεόν, ιδών και άρχέκακος και φθορεϋς τῶν ψυχῶν ήμῶν διάβολος, ὅτι ουδέν ὠφελεϊ, άλλ' άπερ αυτὸς δια τής άμαρτίας συνέρραπτεν, ὁ αδελφός δια τής μετανοίας παρέλυνεν, άναισχυντήσας, φαίνεται αυτὸ ὀφθαλμοφανῶς, τὸ πρόσωπον αυτου άτενίζων και κράζων προς τον σεβάσμιον χαρακτήρα του Κυρίου ήμῶν 'Ιησοϋ Χριστου και

οὕτω φήσας τί ἔμοι καὶ σοὶ Ἰησοῦ Χριστέ; ἡ συμπάθειά σου ἢ ἄπειρος νικᾷ καὶ ἐδαφίζει μέ, διὰ τὸ δέχεσθαι σὲ τοῦτον τὸν πόρνον, τὸν ἄσωτον, ὅστις ψεύδεται σὲ καθ' ἡμέραν, καταφρονῶν τοῦ κράτους σου διατὶ οὖν οὐ καίεις αὐτόν, ἀλλὰ μακροθυμεῖς καὶ ἀνέχη; σὺ γὰρ μέλλεις κρίνεις τοὺς μοιχοὺς, τοὺς πόρνους καὶ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐξολοθρεύσαι.

Ὅντως οὐκ εἰ δίκαιος κριτής, ἀλλ' ὅπου δόξει τὸ κράτος σου, παρακρίνει καὶ παραβλέπει" κάμε διὰ μικρῶν παράβασιν τῆς ἐπάρσεως, ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν κάτω ἀπέρριψας καὶ οὗτος ψεύστης ὢν, καὶ πόρνος καὶ ἄσωτος, ἐπειδὴ κείμενος πρὸ προσώπου σου, γαληνὸς αὐτὸ καὶ τὴν εὐμένειάν σου χαρίζῃ τί οὖν καλοῦσί σε κριτὴν δικαιοτάτον; ὡς δρῶ γάρ, ὅτι καὶ σὺ πρόσωπα δέχῃ ἀπὸ πολλῆς ἀγαθότητος, καὶ τὸ δίκαιον παραβλέπεις ἔλεγε δὲ ταῦτα ὁ διάβολος ἀπὸ πολλῆς πικρίας δριμυσούμενος καὶ φλόγα ἔσβολωμενην ἔκφερων ἐκ τῶν μυκτῆρων αὐτοῦ.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ διάβολος, ἔσιγησε" καὶ εὐθὺς γίνεται φωνὴ τις ὡς ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου λέγουσα· ὦ δράκον παμπόνηρε καὶ ὀλέθριε οὐκ ἐκορέσθης τὴ πονηρά σου γνώμη, ὅτι τὸν κόσμον κατέπιες; ἀλλὰ καὶ τὸν προσελθόντα τὰ ἀφάτη ἐλέει τῆς εὐσπλαγχνίας μου, σπεύδεις ἀρπᾶσαι αὐτόν καὶ καταπιεῖν; ἔχεις πταίσματα τοῦ σαύτα, ἓνα ἀντισταθμίσης ὀξέως πρὸς τὸ τίμιον Αἷμα, ὅπερ ἐπὶ Σταυροῦ ἐξέχεα ὑπὲρ αὐτοῦ; Ἴδου ἡ σφαγὴ μου καὶ ὁ θάνατος συνεπάθησαν αὐτοῦ τὰς ἀνομίας.

Καὶ σὺ μὲν, ὅτε εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἔρχεται, οὐκ ἀποδιώκεις αὐτόν, ἀλλὰ δεχῃ μετὰ χαρᾶς καὶ οὐκ ἀποστρέφῃ, οὔτε ἐμποδίζεις, ἐλπίζων αὐτόν κερδῆσαι καὶ ἐγὼ ὁ τοιοῦτος ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος, ὁ κελεύσας τὸ κορυφαία μου Ἀποστόλο Πέτρα συγχωρεῖν ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ τὸ ἁμαρτάνοντι καθ' ἡμέραν, ἄρα οὐκ ἐλεήσω αὐτόν; ναί, καὶ γὰρ ἐπειδὴ προστρέχει μοί, οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν, ἕως ἂν κληρονομήσω αὐτόν διὰ γὰρ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐγὼ ἐσταυρώθην καὶ τὰς ἀχράντους μου παλάμας δι' αὐτοὺς ἐξεπέτασα, ἓνα καὶ βουλόμενος σωθῆναι καταφεύγῃ καὶ σώζεται οὐδένα γὰρ ἀποστρέφομαι, οὔτε ἐκδιώκω, κὰν μυριάκις τῆς ἡμέρας πταίση, καὶ μυριάκις ἔλθῃ πρὸς μέ, οὐ μὴ ἐξέλθῃ λυπούμενος καὶ γὰρ οὐκ ἤλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

Ὡς δὲ ἐγένετο αὕτη ἡ φωνή, ἴστατο ὁ διάβολος τρέμων, καὶ ἀποδρᾶσαι μὴ δυνάμενος καὶ πάλιν γίνεται φωνὴ λέγουσα ἄκουσον ἀπατεῶν περὶ ὧν λέγεις, ὅτι ἄδικος εἶμι ἐγὼ γὰρ εἰς πάντας δίκαιος εἶμι· ὦ γὰρ εὖρω τινά, ἐν τούτῳ κρίνω ἰδοὺ οὖν τοῦτον εὖρον τέως ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐπιστροφή πρὸ ποδῶν μου κείμενον καὶ νικητὴν σου φαινόμενον" λήψομαι οὖν αὐτόν καὶ σώσω τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὡς μὴ ἀπογνώσαντα τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ σὺ δὲ θέασαι τὴν τιμὴν αὐτοῦ, καὶ διαπρίσθητα ἀπὸ τοῦ φθόνου σου, καὶ καταισχύνηται.

Κείμενος οὖν ὁ ἀδελφὸς ἐπὶ πρόσωπον, καὶ ὀδυρόμενος, παρέδωκε τὸ πνεῦμα καὶ εὐθέως ὀργὴ μεγάλη ὡς πῦρ παραγενομένη, ἐπέπεσε τὸ σατανᾶ, καὶ κατήσθιεν αὐτόν ἐντεῦθεν οὖν μάθωμεν, ἀδελφοί, τὴν ἄμετρος του θεοῦ εὐσπλαγχνίαν καὶ φιλανθρωπίαν καὶ οἷον καλὸν ἔχομεν δεσπότην" καὶ μηδέποτε ἀπογνώσωμεν ἢ ἀμελήσωμεν τῆς ἰδίας σωτηρίας.

2. "Ἄλλος τις πάλιν μετανοήσας, ἠσύχασε" συνέβη δὲ αὐτόν ἐπὶ πέτραν εὐθέως πεσόντα, πληγῆναι τὸν πόδα καὶ ἐκ τῆς πληγῆς τοσοῦτον ἐκχυθῆναι αἷμα, ὥστε καὶ ὀλιγοψυχήσαντα αὐτόν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν ἔρχονται οὖν οἱ δαίμονες θέλοντες λαβεῖν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ λέγουσιν αὐτοῖς οἱ "Ἄγγελοι" προσέχετε τὴ πέτρα καὶ θεωρήσατε αὐτοῦ το αἷμα καὶ ἐξέχεε διὰ Κύριον" καὶ τοῦτο εἰπόντων τῶν Ἄγγέλων, ἤλευθερωθῆ ἡ ψυχή.

3. Ἀδελφῶ τινι πεσόντι εἰς ἁμαρτίαν, ἐφάνη ὁ σατανᾶς καὶ λέγει οὐκ εἰ χριστιανὸς καὶ δὲ ἀδελφὸς ἀπεκρίθη αὐτῇ εἰ τις ἐὰν εἶμι, τέως προάγω σου καὶ δὲ σατανᾶς πάλιν ἔφη" λέγω σοί, εἰς κόλασιν ὑπάγεις καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς οὐκ εἰ σὺ ὁ κριτής μου, οὐδὲ ὁ Θεός μου καὶ

μηδὲν ἀνύσας ὁ σατανᾶς ἀνεχώρησεν ὁ δὲ ἀδελφὸς μετενόησε τῷ θεῷ γνησίως καὶ δόκιμος γέγονεν.

4. Ἀδελφὸς ὑπὸ λύπης κρατούμενος, ἠρώτησε γέροντα λέγων " τί ποιήσω; ὅτι οἱ λογισμοὶ ὑποτίθενταί μου λέγοντες, ὅτι ἄκαιρος ἀπετάξω' οὐ δύνασαι σωθῆναι καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· κὰν μὴ δυνάμεθα εἰσελθεῖν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, συμφέρει ἕνα τα κῶλα ἡμῶν πέση ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ ὑποστρέψαι εἰς Αἴγυπτον.

5. "Ἐτερος ἀδελφὸς τὸν αὐτὸν ἠρώτησε λέγων" πᾶτερ" τί αἰνίττεται ὁ Προφήτης λέγων" οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ; καὶ εἶπεν ὁ γέρον" τοὺς τῆς ἀπογνώσεως λογισμοὺς αἰνίττεται, τοὺς τὸ ἁμαρτήσαντι ἐκ δαιμόνων ὑποβαλλομένους καὶ λέγοντας τοῦ λοιποῦ οὐκ ἔστι σοὶ σωτηρία ἐν τῷ θεῷ, καὶ εἰς τὴν ἀπόγνωσιν αὐτὸν κατακρημνίσαι ἐπιχειροῦντας οὓς δεῖ ἀναπαλαίειν λέγοντα Κύριος καταφυγή μου, ἐκσπάσει ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου.

6. Διηγήσατο τις τῶν Πατέρων, ὅτι ἐν Θεσσαλονίκη ὑπῆρχεν ἀσκητήριον παρθένων" μία δὲ ἐξ αὐτῶν κατ' ἐνέργειας τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, ἐξελθοῦσα ἐκ τοῦ μογαστηρίου, ἐπεσεν εἰς πορνείαν" καὶ ἔμεινεν οὕτω πορνεύουσα χρόνον ἕκανον' εἴτα τῇ συνεργείᾳ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ μεταμεληθεῖσα, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κοινόβιον αὐτῆς καὶ πεσοῦσα πρὸ τοῦ πυλῶνος, ἐτελεύτησεν.

Ἀπεκαλύφθη δὲ τινι τῶν ἁγίων καὶ θάνατος αὐτῆς καὶ εἶδε τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους ἐλθόντας παραλαβεῖν τὴν ψυχὴν αὐτῆς, καὶ δαίμονας παρεπομένους αὐτοὺς καὶ διαλόγου γενομένου μεταξὺ αὐτῶν, οἱ μὲν ἅγιοι Ἄγγελοι ἔλεγον, ὅτι ἐν μετανοίᾳ ἦλθεν" οἱ δὲ δαίμονες ἀντέλεγον, ὅτι ἡμῖν δουλεύει τοσοῦτον χρόνον, καὶ ἡμῶν ἔστιν, ἅμα δὲ οὐδὲ ἔφθασεν εἰσελθεῖν εἰς τὸ κοινόβιον" καὶ πῶς λέγετε ὅτι μετενόησεν;

Εἶπον δὲ οἱ Ἄγγελοι· ὅτι ἀφ' ὅτου εἶδεν ὁ Θεὸς τὴν πρόθεσιν αὐτῆς εἰς τοῦτο κλίνας, προσεδέξατο αὐτῆς τῆς μετάνοιαν καὶ τῆς μετανοίας αὕτη ἦν κυρία, διὰ τοῦ σκοποῦ οὗ προέθετό της δὲ ζωῆς, ὁ πάντων δεσπότης ἐν τούτοις οὖν καταισχυθέντες οἱ δαίμονες, ὑπεχώρησαν καὶ δὲ τὴν ἀποκάλυψιν ἔωρακως, τοῖς παρούσι ταύτην διηγήσατο.

7. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος ὅτι ἐὰν θέλῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ πρωὶ ἕως ὀψέ ἔρχεται εἰς μέτρον θεῖον.

8. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶ Μουσίην λέγων· ὅτι ἰδοὺ ἄνθρωπος δέρει τὸν δοῦλον αὐτοῦ δι' ἁμαρτίαν ἢν ἔπραξε τί ἔρει ὁ δοῦλος; ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἐὰν ἔστι δοῦλος καλός, ἔρει ἐλέησον μέ, ἡμαρτηκα ἔφη ὁ ἀδελφὸς οὐδὲν ἄλλο λέγει ; καὶ ὁ γέρον" οὐδὲν ἄφ' οὐ γὰρ τὴν μέμψιν ἐπιθῆ ἔφ' ἑαυτὸ καὶ εἶπη ἡμαρτηκα, εὐθέως σπλαγχνίζεται ἐπ' αὐτῷ ὁ Κύριος αὐτοῦ.

9. Ἀδελφὸς εἶπε τὸ Ἀββᾶ Ποιμένι· ἐὰν παραπέσω ἐν οἰκτρῷ παραπτώματι, κατεσθίει μὲ ὁ λογισμὸς μου, καὶ κατηγορεῖ, διατὶ παρέπεσα λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· ἐὰν ἡ ὥρα περιπέση ἄνθρωπος σφάλματι, εἶπη ἡμαρτον, πάραυτα πέπανται.

10. Τινὸς νεωτέρας ὀνόματι Ταϊσίας, ἐτελεύτησαν οἱ γονεῖς, καὶ ὑπελείφθη ὀρφανὴ ἢ δὲ τὸν οἶκον αὐτῆς ποιήσασα ξενοδοχεῖο, λόγῳ τῶν Πατέρων τῆς σκήτεως, ἔμεινεν ἐπὶ χρόνον ἕκανον ὑποδεχομένη τούτους καὶ θεραπεύουσα εἴτα ὡς ἀνήλωσεν α εἶχεν, ἤρξατο ὑστερεῖσθαι κολληθέντες δὲ αὐτῇ διαστροφοὶ ἄνθρωποι, μετέστησαν αὐτὴν τοῦ ἀγαθοῦ σκοποῦ καὶ λοιπὸν διῆγε κακῶς, ὡς τὲ καταντῆσαι αὐτὴν καὶ εἰς τὸ πορνεῖον.

Ἀκούσαντες δὲ οἱ Πατέρες, μεγάλως ἐλυπήθησαν καὶ προσκαλεσάμενοι τὸν Ἀββᾶ Ἰωάννην τὸν Κολοβόν, λέγουσιν αὐτῷ ἠκούσαμεν περὶ τῆς ἀδελφῆς της δέ, ὅτι διάγει κακῶς

καὶ αὕτη ὅτε ἠδυνατό της ἀγάπης πρὸς ἡμᾶς ἐνεδείξατο, καὶ νῦν ἡμεῖς βοηθήσωμεν αὐτὴ ὡς δυνάμεθα σκύλῃτι οὖν πρὸς αὐτήν, καὶ κατὰ τὴν σοφίαν ἣν ἔδωκε σοὶ ὁ Θεός, τὰ κατ' αὐτήν οἰκονόμησον.

Ἦλθεν οὖν ὁ γέρον πρὸς αὐτήν, καὶ λέγει τῇ γραῖδι τὴ θυρωρὸ μήνυσον μὲ πρὸς τὴν κυρίαν σου· ἡ δὲ ἀπεπέμψατο αὐτὸν εἰποῦσα· ὑμεῖς ἐξ ἀρχῆς κατεφάγετε τὰ ἑαυτῆς, καὶ ἴδε πτωχὴ ἐστὶ καὶ λέγει ὁ γέρον· εἶπε αὐτῇ, πάνυ γὰρ ἔχω αὐτήν ὠφελῆσαι· ἀγγελθοῦσα οὖν ἡ γραῦς, εἶπεν αὐτῇ περὶ τοῦ γέροντος καὶ ἀκούσασα, ἔφη ἡ νεωτέρα· οὗτοι οἱ Μοναχοὶ αἰεὶ διακινουῦσε παρὰ τὴν ἐρυθρᾶς θάλασσαν, καὶ εὐρίσκουσι μαργαρίτας κοσμήσασα οὖν ἑαυτὴν ἔκαθεσθη εἰς τὴν κλίνην, καὶ λέγει τῇ θυρωρῷ ἀγένεγκε αὐτὸν πρὸς μέ.

Εἰσελθὼν οὖν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ἔκαθεσθη ἐγγὺς αὐτῆς καὶ προσχῶν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, λέγει αὐτῇ τί κατέγνωσ τοῦ Ἰησοῦ ὅτι εἷς τοῦτο ἦλθες; ἡ δὲ ἀκούσασα, ἀπεπάγη ὅλη καὶ δὲ γέρον κλίνας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἤρξατο κλαίειν σφοδρῶς ἐκείνη δὲ λέγει αὐτῷ Ἀββᾶ, τί κλαίεις; δὲ δὲ ἀνανεύσας, πάλιν ἔκλινεν ἑαυτόν, καὶ εἶπε βλέπω ὅτι ὁ σατανᾶς παίζει εἰς τὴν ὄψιν σου, καὶ οὐ μὴ κλαύσω; ἔφη αὐτῇ ἡ κόρη ἐνὶ μετάνοια, Ἀββᾶ; δὲ δὲ γέρον εἶπε ναὶ κακείνη πάλιν λάβε μὲ ὅπου θέλεις καὶ δὲ εἶπεν ἀγωμεν· ἡ δὲ εὐθέως ἀνέστη ἀκολουθησαὶ αὐτῇ.

Προσχῶν δὲ ὁ γέρον ὅτι οὐδὲν διετάξατο περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς ἐθαύμασεν ὡς οὖν ἤγγισαν εἰς τὴν ἔρημον, ἐσπέρας αὐτοὺς κατέλαβε καὶ ποιήσας ὁ γέρον αὐτῇ μικρὸν προσκεφάλαιον καὶ σφραγισάμενος, λέγει αὐτῇ καθεύδησον ἐνταῦθα ποιήσας δὲ καὶ ἑαυτῷ ἀπὸ μικροῦ διαστήματος καὶ πληρώσας τὰς εὐχὰς αὐτοῦ, ἀνεκλίθη καὶ αὐτὸς περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον διωπνισθεῖς, βλέπει ὁδὸν τινὰ φωτεινὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἕως αὐτῆς ἔστηριγμενὴν, καὶ εἶδε τοὺς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναφέροντας τὴν ψυχὴν αὐτῆς.

Ἀναστᾶς οὖν ἀπῆλθε πρὸς αὐτήν καὶ ἐνυξεν αὐτήν τῷ ποδί: ὡς δὲ ἔγνω ὅτι νεκρὰ ἦν, ἔρριψεν ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον δεόμενος τοῦ Θεοῦ καὶ ἤκουσε φωνῆς λεγουσῆς, ὅτι ἡ μία ὥρα τῆς μετανοίας αὐτῆς προσεδέχθη ὑπὲρ τὴν μετάνοιαν πολλῶν ἔγχρονοντων καὶ μὴ ἐνδεικνυμένων τὸ θερμόν της μετανοίας.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀδελφός νικηθεὶς ἀπὸ τὸ πάθος της πορνείας ἐπετέλει καθημερινὰ τὴν ἀμαρτίαν. Ἀλλὰ καὶ καθ' ἐκάστην ὁμως, με δάκρυα καὶ προσευχὰς, προσέπιπτεν εἰς τὸν Δεσπότην καὶ Κύριον καὶ ἐλάμβανε παρ' Αὐτοῦ συγγνώμην. Ἐνῶ δε εἶχε μετανοήσει, τὴν ἐπομένην ἡμέραν, ἐξαπατῶμενος καὶ πάλιν ἀπὸ τὴν αἰσχροὴν συνήθειαν, ἐπετέλει τὴν ἀμαρτίαν.

Ἐπειτα, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν της ἀμαρτίας, μετέβαινε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου ἐπιπτε πρό της τιμίας καὶ σεβασμίας εἰκόνας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ με πικρὰ δάκρυα ἐξωμολογείτο πρὸς τὸν Ἰησοῦν: «Κύριε, ἐλέησόν με, καὶ σήκωσε ἀπ' ἐπάνω μου τὸν φοβερόν αὐτὸν πειρασμόν, διότι με βασανίζει φοβερά καὶ με τραυματίζει με τὴν πικρίαν των ἡδονῶν δὲν ἔχω, Δέσποτά μου, καθαρὸν τὸ πρόσωπον πλέον, διὰ νὰ ἐνατενίσω εἰς τὴν εἰκόνα Σου καὶ νὰ ἰδῶ τὴν ἀγίαν Σου μορφήν, καὶ τὴν λαμπροτέραν ἀπὸ τὸν ἥλιον θεὸν τοῦ προσώπου Σου, ὥστε νὰ γλυκανθῇ ἡ καρδιά μου καὶ νὰ εὐχαριστηθῇ».

Ἐνῶ δε ἀκόμη τὰ χεῖλη του ἐψιθύριζον τοὺς λόγους αὐτοὺς, μόλις ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπιπτεν ἐκ νέου εἰς τὸν βόρβορον.

Παρ' όλα ταύτα όμως δεν απηλπίζετο διά την σωτηρίας του, αλλ' επιστρέφων από την αμαρτίαν, εφώναζεν, εντός της εκκλησίας, τα ίδια προς τον φιλόανθρωπον Θεόν και Κύριον ή έλεγε τα εξής: «Κυρίε μου, σε ορίζω εγγυητήν εις την υπόσχεσίν μου, ότι από τώρα και εις το εξής δεν θα διαπράξω ποτε πλέον αυτήν την αμαρτίαν. Μόνον, αγαθέ και πολυεύσπλαγχνε Κύριε, συγχώρησον όσας αμαρτίας από την αρχήν μέχρις αυτής της στιγμής έχω διαπράξει».

Μόλις δε έδιδεν αυτές τας φοβεράς υποσχέσεις, πάλιν ευρίσκετο αιχμάλωτος της πονηράς αυτού αμαρτίας. Και ήξιζε κανείς να θαυμάση την γλυκυτάτην φιλανθρωπίαν του Θεού και την άπειρον αγαθότητα, με την οποίαν ήνείχετο καθημερινώς την αδιόρθωτος και πονηράν παράβασιν και αγνωμοσύνης του αδελφού! πραγματικώς ο Θεός, λόγω του πλήθους του ελέους Του, επεζήτηει επιμόνως την μετάνοιαν του αμαρτάνοντος εκείνου αδελφού και την αμετάστρεπτον επιστροφής του. Διότι αυτό συνέβαινεν όχι επί ένα ή δύο ή τρία έτη, αλλά πλέον των δέκα ετών.

Βλέπετε, αδελφοί μου, την αμέτρητον ανοχής και την άπειρον φιλανθρωπίαν του Δεσπότη; Πώς συνεχώς μακροθυμεί, επιδεικνύει προς ημάς καλωσύνην, υπομένων τα φοβερά ανομήματα και αμαρτήματά μας; Εκείνο δε που προκαλεί την κατάπληξιν και τον θαυμασμόν διά τους πλουσίους οικτιρμούς του Θεού, είναι ότι δεν ώργιζετο εναντίον του εν λόγω αδελφού, καίτοι συνεφώνει να μη επαναλάβη την αμαρτίαν, ψευδόμενος συνεχώς.

Μίαν ημέραν λοιπόν, όπου εγίνοντο αυτά που περιγράφομεν, αφού ο αδελφός διέπραξε την αμαρτίαν, έρχεται δρομαίως εις την εκκλησίαν, θρηνών και αναστενάζων και κραυγάζων με σπαραγμόν, διά να επισύρη την ευσπλαγχνίαν του αγαθού Δεσπότη, να τον ελεήσει και να φύγη από τον βόρβορον της ασωτίας.

Καθώς λοιπόν παρεκάλει τον φιλόανθρωπον Θεόν, βλέπων ο αρχέκακος και καταστροφεύς των ψυχών μας διάβολος, ότι τίποτε δεν κερδίζει, διότι όσα αυτός έπετύγχανε διά της αμαρτίας, τα εξηφάνιζε διά της μετανοίας ο αδελφός, αποθρασυνθείς, λοιπόν, παρουσιάζεται εις τον αδελφόν οφθαλμοφανώς, έχων το βλέμμα του προς την σεβασμίαν εικόνα του Χριστού και λέγων προς τον εύσπλαγχνικόν μας Σωτήρα: «Τι θα γίνη με ημάς τους δύο, Ιησού Χριστέ, η άπειρος συμπάθειά σου προς τον αμαρτωλόν με νικά και με συντρίβει εις το έδαφος, διότι εξακολουθείς να δέχεσαι αυτόν τον πόρνον και τον άσωτον, ο οποίος καθημερινώς σε εμπαιίζει και καταφρονεί την δύναμιν σου. Διατί λοιπόν δεν τον κατακαίεις, αλλά μακροθυμείς και τον ανέχεσαι; Διότι θα δικάσης κάποτε τους μοιχους και τους πόρνους και θα εξολοθρεύσης όλους τους αμαρτωλούς.

Πράγματι δεν είσαι δίκαιος Κριτής, αλλ' όπου νομίση η δύναμις Σου κρίνει επιεικώς και παραβλέπει. Ούτω ενώ εμέ διά μικράν παράβασιν υπερηφανείας με έρριξες από τους ουρανούς εις την άβυσσον, αυτόν εδώ, καίτοι είναι πόρνος και άσωτος, επειδή όμως ενώπιον της εικόνας Σου έχει ριφθή, του χαρίζεις με ηρεμίαν την συμπάθειάν Σου.

Προς τί λοιπόν Σε ονομάζουν δικαιοτάτον Κριτήν; Διότι, όπως βλέπω, και Σύ, από πολλήν καλωσύνην, δέχεσαι πρόσωπα ανθρώπων και παραβλέπεις το δίκαιον».

Αυτά τα έλεγεν ο Διάβολος φαρμακωμένος από την πολλήν του πίκραν, ενώ έβγαζεν από τα ρουθούνια του μαύρην φλόγα.

Αφού είπεν αυτά ο διάβολος εσιώπησεν. Εν συνεχεία ηκούσθη φωνή, προερχομένη εκ του ιερού Θυσιαστηρίου, λέγουσα τα εξής «Ω δράκον παμπόνηρε και καταστρεπτικέ, δεν ικανοποίησες ακόμη την καταστρεπτικής και πονηράν σου επιθυμίαν, με το να καταπιής τον κόσμον; Αλλά έχεις ακόμη το θράσος να προσπαθής, να αφαρπάσης και αυτόν εδώ, που προσήλθε συντετριμμένος διά να ζητήση το έλεος της ευσπλαγχνίας μου, και να τον καταπιής; Έχεις την δύναμιν να παραθέσης τόσα πολλά αμαρτήματα, δια να νικήσης, δι' αυτών, εις τον ζυγόν της δικαιοσύνης, το τίμιον Αίμα, που έχυσα επάνω εις τον Σταυρόν, χάριν αυτού; Ιδού η σφαγή μου και ο θάνατός μου προσεφέρθησαν διά να συγχωρηθούν αι ανομιαί αυτού.

Και συ μέν, όταν επιστρέφη και πάλιν εις την αμαρτίαν, δεν τον διώχνεις, αλλά τον δέχεσαι μετά χαράς και δεν τον περιφρονείς, ούτε τον εμποδίζεις να διαπράξη την αμαρτίαν, από ελπίδα μήπως τον κερδίσης: και εγώ που είμαι ελεήμων και φιλόανθρωπος και συνεβούλευσα τον κορυφαίον 'Απόστολόν μου Πέτρον να συγχωρή τον αμαρτάνοντα εβδομήντα φορές επτά την ημέραν (Ματθ. ιη΄ 22), να μη τον ελεήσω και να μη τον ευσπλαγχνισθώ; Βεβαίως μόνον και μόνον, διότι καταφεύγει εις εμέ, δεν θα τον αποστραφώ, μέχρις ότου τον κερδίσω. Αλλωστε εγώ έσταυρώθην διά τους αμαρτωλούς και χάριν της σωτηρίας των ήπλωσα επάνω εις τον σταυρόν τας αχράντους παλάμας μου, ώστε εκείνος που το επιθυμεί, να καταφεύγη εις εμέ και να σώζεται. Δι' αυτό λοιπόν κανένα δεν αποστρέφομαι, ούτε εκδιώκω, έστω και εάν πταίση μυριάκις της ημέρας και μυριάκις επανέλθη κοντά μου: ο τοιούτος δεν θα αποχωρήση του Ναού μου λυπημένος, διότι δεν ήλθα να καλέσω τους δικαίους, αλλά τους αμαρτωλούς να μετανοήσουν».

Κατά το διάστημα που ηκούετο αυτή η φωνή, ο διάβολος παρέμενεν εις την θέσιν του τρέμων, χωρίς να δύναται να απομακρυνθή. Κατόπιν ήρχισεν εκ νέου η φωνή να λέγη: άκουσε, απατεών και δι' αυτά που λέγεις, ότι δήθεν είμαι άδικος: απ' εναντίας εγώ είμαι προς όλους δίκαιος, διότι εις οίανδήποτε ηθικής κατάστασιν εύρω τον άνθρωπον, δι' αυτής και τον κρίνω. Ιδού λοιπόν και αυτόν τον εύρον προ ολίγου να μετανοή, να έχη επιστρέψει από την αμαρτίαν, να ευρίσκεται προ των ποδών μου με ειλικρινή διάθεσιν να εγκαταλείψη την αμαρτίαν και ως εκ τούτου να σε έχη νικήσει.

Δι' αυτό θα παραλάβω αυτόν αμέσως τώρα και θα σώσω την ψυχήν του, διότι δεν απηλπίσθη εις την σκληράν προσπάθειαν της σωτηρίας.

Συ κοίταξε πόσον αξίζει ενώπιόν Μου η μετάνοιά του, τιμηθείς δι' αυτό, σε δε ας καταξοσχίση ο φθόνος σου και καταντροπιάσου.

Ενώ ελέγοντο αυτά ο μετανοών αδελφός είχε ριφθή προ της εικόνας του Σωτήρος, με το πρόσωπον κατά γης και θρηνολογων παρέδωκε το πνεύμα του εις τον Κύριον. Συγχρόνως με την εις Κύριον εκδημίαν του μετανοήσαντος αδελφού, επέπεσεν εις τον σαταναν μεγάλη οργή, σαν φωτιά από τον ουρανόν, και τον κατέτρωγε. Από αυτό το περιστατικόν, αδελφοί μου, ας πληροφορηθώμεν την άμετρον ευσπλαγχνίαν και φιλανθρωπίαν του Θεού και πόσον καλόν Δεσπότην έχομεν, ώστε ποτέ πλέον να μη απογοητευθώμεν διά τας αμαρτίας ημών, αλλά μετά ζήλου να φροντίσωμεν δια την σωτηρίαν μας.

2. Ένας άλλος πάλιν, αφού μετενόησε δι' όσας αμαρτίας διέπραξεν, ησύχασε (δεν υπέπεσε πλέον εις παράπτωμα ή αμαρτίαν τινά).

Συνέβη λοιπόν αμέσως, σχεδόν, να σκοντάψη εις μίαν πέτραν και να κτυπήση το πόδι του από δε την πληγὴν ἔτρεξε τόσον αἷμα, ὥστε να λιποθυμήσῃ και να παραδώσῃ την ψυχὴν του. Ἐρχονται λοιπόν αμέσως, μετὰ τον θάνατόν του, οι δαίμονες, θέλοντες να παραλάβουν την ψυχὴν του.

Οι Ἀγγελοι ὁμως τους σταματοῦν και τους λέγουν:

– Προσέξατε εις την πέτραν και ἴδετε το αἷμα του, τον οποίον ἔχυσεν εις τον αγώνα για την αγάπην του προς τον Κύριον.

Ὅταν εἶπον αυτά οι Ἀγγελοι ανήλθεν εις τον ουρανόν ελευθέρα ἀπὸ αμαρτίας.

3. Εἰς ἓνα ἀδελφόν, που περιέπεσεν εις την αμαρτίαν, ενεφανίσθη ο σατανάς και του λέγει:

– Δεν εἶσαι Χριστιανός.

Ο ἀδελφός, χωρὶς να παγιδευθῆ ἀπὸ την γνώμην αὐτὴν του διαβόλου, ἀπαντά:

– Οποιοδήποτε και εἴμαι μέχρι σήμερα, ἀπὸ τώρα σε εγκαταλείπω.

Ο σατανάς επιδιώκων να του εμπνεύσῃ ἀπόγνωσιν του λέγει πάλιν:

– Ἐγὼ σου λέγω, ὅτι θα υπάγῃς εις την κόλασιν. Ο ἀδελφός, χωρὶς να χάσῃ το θάρρος του, ἀπαντᾷ ἐκ δευτέρου:

– Δεν εἶσαι συ ο δικαστὴς μου, οὔτε ο Θεός μου. Οὕτως ο σατανάς ἀνεχώρησε, χωρὶς να ἐπιτύχῃ τίποτε.

Τότε ο ἀδελφός μετενόησεν εὐλικρινά ἐνώπιον του Θεοῦ και ἀνεδείχθη δόκιμος αγωνιστής.

4. Ἐνας ἀδελφός, κατεχόμενος ἀπὸ λύπην και μελαγχολίαν, ἀπηυθύνθη εις ἓνα Γέροντα και τον ἠρώτησε:

– Τι να κάνω; οι λογισμοί μου μου υποβάλλουν την σκέψιν, ὅτι, τάχα, ἀσκόπως ἀπληρήθην τον κόσμον και δεν δύναμαι να σωθῶ.

Εἰς αὐτά ο Γέρων ἀπήντησε με στοχαστικότητα τα εξής:

– Παιδί μου, και εἴαν ἀκόμη δεν κατορθώσωμεν να εἰσέλθωμεν εις την γῆν της επαγγελίας, εἶναι προτιμότερον εις ἡμᾶς να πέσουν τα μέλη μας εις την ἔρημον, παρά να ἐπιστρέψωμεν εις τον τόπον της φοβεράς δουλείας, την Αἴγυπτος ('Ἀριθμοί ιδ', 29 – 33).

5. Ἐνας ἄλλος ἀδελφός ἠρώτησε τον ἴδιον Γέροντα:

– Πάτερ μου, τι ἐννοεῖ ο προφήτης, ὅταν λέγῃ: οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ Θεῷ αὐτοῦ; (Ψαλμ. γ', 3).

Ο Γέρων ἔδωσε την ἐξῆς ἀπάντησιν εις την ἀπορίαν του ἀδελφοῦ:

– Ἐννοεῖ τους λογισμούς της ἀπελπισίας, που υποβάλλουν οι δαίμονες εις τον αμαρτήσαντα λέγοντες ἀπὸ δω και πέρα δεν εἶναι δυνατόν ο Θεός να σε σώσῃ. Με αὐτὴν δε την συμβουλήν επιδιώκουν να κατακρημνίσουν τον αμαρτωλόν εις την ἀπόγνωσιν.

Αυτούς όμως τους λογισμούς πρέπει ο άνθρωπος να τους αντιμετωπίζει δια των λέξεων της Αγ. Γραφής: «Ο Κύριος είναι η καταφυγή μου και αυτός θα ελευθερώσει τους πόδας μου από την παγίδα» (Ψαλμ. κδ', 15).

6. Ένας εκ των πατέρων της ερήμου διηγήθη την εξής ωφέλιμον ιστορίαν: Κάποτε εις την Θεσσαλονίκην υπήρχεν ένα άσκητήριον παρθένων. Μία Μοναχή λοιπόν από αυτάς, από ενέργειας του πειρασμού έφυγεν από το Μοναστήρι και περιέπεσεν εις την πορνείαν. Εις αυτήν την βδελυράν αμαρτίαν της πορνείας παρέμεινεν αρκετον χρόνον. Μετά ταύτα, διά της συνεργείας του φιλανθρώπου Θεού, μετενόησε και επέστρεψεν εις το Μοναστήρι της. Πριν όμως προλάβη να εισέλθη, απέθανε πρό του πυλώνος. Εν τω μεταξύ απεκαλύφθη εις ένα άγιον άνθρωπον ο θάνατος αυτής. Κατά την αποκαλυπτικήν αυτήν οπτασίαν – μεταξύ άλλων – είδε τους Αγίους Αγγέλους, που ήλθον να παραλάβουν την ψυχήν της, και τους δαίμονας οπίσω αυτής. Και οι μεν Άγιοι Άγγελοι έλεγον, ότι αυτή ήλθε μετανοημένη και επομένως η ψυχή της ανήκει εις ημάς. Οι δε δαίμονες απαντούσαν: Τόσον χρόνον δουλεύει εις ημάς και ως εκ τούτου είναι ιδική μας άλλωστε ούτε καν επρόλαβε να εισέλθη εις το Μοναστήρι πώς λοιπόν λέγετε, ότι μετενόησεν;

Οι Άγγελοι όμως τους απεστόμωσαν λέγοντες, ότι από την στιγμήν, που ο Παντογνώστης Θεός αντελήφθη, ότι η πρόθεσις της έκλινε προς την μετάνοιαν, εδέχθη ευχαρίστως την μετάνοιάν της (και την εδικαίωσε). Και της μεν μετανοίας ήτο κυρία η ίδια, διά τον σκοπόν τον οποίον έσκέπτετο να πραγματοποιήσει της ζωής της όμως Κύριος ήτο και Δεσπότης τών όλων.

Κατόπιν των λόγων αυτών κατησχύνθησαν οι δαίμονες και ανεχώρησαν εγκαταλείψαντες την ψυχήν εις τους Αγγέλους.

Εκείνος, που είδε την αποκάλυψιν αυτήν, την διηγήθη εις τους παρευρεθέντας.

7. Ο Αββάς Αλώνιος είπεν: Εάν ο άνθρωπος θελήση, δύναται, από το πρωί έως το βράδυ, να έλθη εις μέτρον θείου.

8. Ένας αδελφός υπέβαλε την εξής ερώτησιν εις τον Αββάν Μωϋσήν:

– Ας υποθέσωμεν, ότι ένας άνθρωπος δέρνει τον δούλον του διά κάποιαν αμαρτίαν, την οποίαν έπραξε τί θα είπη ο δούλος;

Ο Γέρων απήντησεν:

– Εάν είναι δούλος καλός, θα είπη: Κύριέ μου, ελέησόν με, ήμάρτησα. .

Ο αδελφός ήρώτησε πάλιν:

– Τίποτε άλλο δεν λέγει ο δούλος;

Και ο Γέρων πάλιν απήντησε:

– Τίποτε άλλο διότι αφού αναγνωρίση και ομολογήση το σφάλμα του και είπε το «ημάρτησα», αμέσως ο Κύριος τον λυπάται από τα βάθη της ψυχής του και τον συγχωρεί.

9. Ένας αδελφός είπεν εις τον Αββάν Ποιμένα:

– Εάν περιπέσω εις κανένα ελεεινόν παράπτωμα, με κατατρώγει ο λογισμός μου και με κατηγορεί, με δριμύτητα, διατί να περιπέσω εις το σφάλμα αυτό.

Ο Γέρων απήντησεν ως εξής εις τον αδελφόν:

– Έάν κατά την ιδίαν ώραν, που θα περιπέση ο άνθρωπος εις ένα σφάλμα, είπη ήμαρτον, αμέσως σταματά η ενόχλησις του λογισμού.

10. Μιας κόρης, η οποία ελέγετο Ταϊσία, απέθαναν οι γονείς και έμεινεν ορφανή. Η κόρη αυτή μετέβαλε το σπίτι της εις ξενώνα, χάριν των πατέρων της γειτονικής σκήτης: επί πολύν δε χρόνον τους υπεδέχετο και τους επεριποιείτο διά της φιλοξενίας.

Υστερα όμως, αφού εξώδευσεν όλα τα υπάρχοντά της εις το έργον της φιλοξενίας των πατέρων, ήρχισε να υποφέρει και να υστερηται.

Τότε την επλησίασαν μερικοί διεστραμμένοι άνθρωποι και την έκαμαν να αλλάξη διαγωγήν και να εγκαταλείψη την οδόν της αρετής. Το αποτέλεσμα της καταστρεπτικής αυτής συντροφιάς ήτο η Ταϊσία να ζή πλέον εις τον δρόμον της αμαρτίας και να καταλήξη, με τον καιρόν, και εις πορνείον.

Όταν επληροφορήθησαν οι πατέρες το κατάντημά της αυτό έλυπήθησαν πάρα πολύ."

Αφού λοιπόν προσεκάλεσαν τον Αββάν Ιωάννην τον Κολοβόν, είπον εις αυτόν. Έπληροφορήθημεν, ότι η αδελφή Ταϊσία ζή εις την αμαρτίαν. Ως γνωστόν δε, όταν είχε την δύναμιν, έδειξεν εις ημάς την αγάπην της, μάς έφιλοξένει και μας ανέπαυε. Τώρα λοιπόν είναι καιρός να την βοηθήσωμεν και ημείς όσον ήμπορούμεν. Λάβε λοιπόν τον κόπον να μεταβής προς συνάντησίν της και προσπάθησε, με την σοφίαν, που σου έδωσεν ο Θεός, να την τακτοποιήσης και να την αποσπάσης από την λάσπην της διαφθοράς.

Ο Γέρων λοιπόν ήλθεν εις το καταγώγιον της αμαρτίας, όπου διέμενεν η Ταϊσία.

– Ειδοποίησε, παρακαλώ, την κυρίαν σου, ότι την ζητώ, είπεν εις την γραίαν θυρωρόν του καταγωγίου.

– Φύγε απ' εδώ, καλόγερε, του λέγει οργισμένη η γραία: σείς από την αρχήν εφάγατε τα υπάρχοντά της και την εγκατελείψατε τώρα πτωχήν.

– Πήγαινε, σε παρακαλώ και κάνε αυτό, που σου λέγω, διότι έχω σκοπόν να την ώφελήσω πάρα πολύ, επέμεινεν ο Γέρων.

Πεισθείσα τέλος η γραία ανέβηκε και ανήγγειλεν εις την Ταϊσίαν, ότι θέλει να την επισκεφθη ένας καλόγηρος.

– Αυτοί οι Μοναχοί, λέγει η Ταϊσία, όταν ήκουσε ποίος την ζητεί, συχνοπερνούν κοντά εις την Ερυθράς θάλασσαν και ευρίσκουν πολύτιμα μαργαριτάρια.

Αφού λοιπόν εστολίσθη με ιδιαίτεραν επιμέλειαν, εξαπλώθη εις το κρεβάτι και λέγει εις την γραίαν θυρωρόν:

– Οδήγησε τον Μοναχόν κοντά μου.

Πράγματι λοιπόν, εισήλθε μετ' ολίγον εις το ιδιαίτερον δωμάτιόν της ο 'Αββάς Ιωάννης, και εκάθησε κοντά της. Αφού την κοιτάξε προσεκτικά εις το πρόσωπον της λέγει συγκινητικά:

– Τι έχεις κατά του Ιησού, και τον κατηγορείς διότι ήλθες εις αυτήν την κατάστασιν;

Εκείνη εις το άκουσμα των λέξεων αυτών επάγωσεν ολόκληρος. Συγχρόνως ο Γέρων έσκυψε το κεφάλι του και ήρχισε να κλαίη με αναφυλλητά.

Ταραγμένη τότε τον έρωτα η Ταϊσία: –'Αββά, διατί κλαίεις;

Ο Αββάς Ιωάννης εσήκωσεν ολίγον την κεφαλήν του και πάλιν έσκυψε, λέγων:

– Βλέπω, τον Σατανάς να παίζη εις το πρόσωπόν σου και να μη κλαύσω;

Εις την παρατήρησιν αυτήν ηρώτησεν η αμαρτωλή Ταϊσία:

Υπάρχει μετάνοια, 'Αββά; – Ναι, υπάρχει, απήντησεν ο Γέρων.

– Τότε πάρε με – τού λέγει η Ταϊσία – και οδήγησε με όπου θέλεις.

– Έμπρός λοιπόν, ας πηγαίνωμεν.

Εις την πρόσκλησιν αυτήν του Γέροντος, έσηκώθη αμέσως η μετανοούσα αμαρτωλή, διά να τον ακολουθήση.

Ο Γέρων εδοκίμασε κατάπληξιν, διότι επρόσεξεν, ότι η Ταϊσία δεν ενδιεφέρθη καθόλου δια την τακτοποίησιν του σπιτιού της, αλλά το άφησεν έτσι όπως ήτο και τον ήκολούθησεν.

Οταν έφθασαν εις την έρημον είχε πλέον νυκτώσει. Ο Αββάς Ιωάννης της ητοίμασεν ένα μικρόν προσκέφαλος και αφού το έσφράγισε με το σημείον του Σταυρού, της λέγει:

– Κοιμήσου εδώ. Αφού δε και ο ίδιος ητοίμασεν εις μικράν απόστασιν, ένα πρόχειρον τόπον κάτω στο χώμα, ετελείωσε την προσευχήν του και έγειρεν ολίγον να αναπαυθη.

Κατά τα μεσάνυκτα έξύπνησε και βλέπει παράδοξον θέαμα: βλέπει ένα φωτεινον δρόμον, ο οποίος συνέδεε τον ουρανόν, με το σημείον, όπου κοιμάτο η Ταϊσία, και Αγγέλους του Θεού να οδηγούν προς τα επάνω την ψυχήν της μετανοούσης αμαρτωλής.

Αμέσως λοιπόν έσηκώθη ο Αββάς και σπεύδει προς την Ταϊσίαν, και την εσκούντησεν ελαφρά με το πόδι του. Μόλις αντελήφθη, ότι ήτο πλέον νεκρά, έγονάτισε με το πρόσωπον προς την γην και παρεκάλει τον Θεόν να του αποκαλύψη εάν εδέχθη την μετάνοιαν της Ταϊσίας. Προσευχόμενος κατά τον τρόπον αυτόν ήκουσεν εκ Θεού φωνήν, η οποία του έλεγεν:

«Η μία ώρα, που μετενόησεν αυτή η γυναίκα, εγένετο δεκτή περισσότερον από εκείνων που διανύουν πολλά χρόνια εις την μετάνοιαν, αλλά η μετάνοιά των δεν έχει τόσην θερμότητα, όσην ή μετάνοια αυτής.

ΣΤ'. Περί του Μακαρίου Παύλου του απλού, ος ήν του Αγίου Αντωνίου Μαθητής

ΔΙΗΓΗΣΑΝΤΟ οί Πατέρες πρᾶγμα τοιοῦτον ὅτι ποτὲ παραγενόμενος εἰς Μοναστήριον ἐπισκέψεως χάριν καὶ ὠφελείας τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀπλοῦς Παῦλος, μετὰ τὸ συνήθως προσαγορεύσαι αὐτούς, ἀπήει σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιτελέσαι τὴν σύναξιν" στᾶς δὲ πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, προσεῖχεν ἐκάστω τῶν εἰσιόντων ὅποια ἄρα ψυχὴ εἰσέρχεται" εἶχε γὰρ καὶ ταύτην τὴν χάριν παρὰ Θεοῦ, ὥστε ὄρᾳν ἕκαστος ὅποιος ἔστι τῆ ψυχῆ, ὡς πὲρ ἡμεῖς δρῶμεν ἀλλήλους κατὰ τὸ ἔξωθεν" πάντας δὲ δρῶν λαμπρὰ τῆ ὄψει καὶ φαιδρῶ τῷ προσώπῳ, τὸν ἐκάστου Ἄγγελον χαίροντα ἐπ' αὐτῷ, συνέχαιρε καὶ αὐτὸς καὶ τῷ Θεῷ ἠὺχαρίσται.

Εἶτα ὄρᾳ τινὰ εἰσιόντα, μέλανα τὴν ὄψιν καὶ ζοφώδη ὅλον το σῶμα, δαίμονας τὲ ἐκατέρωθεν τοῦτον συνέχοντας καὶ διὰ τῆς φορδαίας, ἦν αὐτὸ περιέβαλον, πρὸς ἑαυτοὺς ἔλκοντας τὸν δὲ "Ἄγγελον αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν ἀκολουθοῦντα σκυθρωπὸν τὲ καὶ κατηφῆ.

Ταῦτα ὁ γέρων ἰδὼν, ἐδάκρυσεν καὶ τῆ χειρὶ τύψας τὸ στῆθος, ἐκάθισεν πρὸ τῆς ἐκκλησίας, ἀποκλειόμενος σφόδρα τὸν ἀδελφὸν τὸν οὕτως ὄφθεντα αὐτῷ" οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἰδόντες τὴν ἀθρόαν μεταβολῆς τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ περιπαθὲς ἐκεῖνο καὶ κατώδυνον πένθος, προσελθόντες, ἠρώτων τὴν αἰτίαν μαθεῖν ἅμα παρακαλοῦντες καὶ συνελθεῖν αὐτοῖς εἰς τὴν σύναξιν" ὁ δὲ τούτους ἀποσεισάμενος, ἐκάθητο ἔξωθεν τὸν ἀδελφὸν οὕτως ἀποδυρόμενος ἀπολυθείσης δὲ τῆς συνάξεως καὶ πάλιν ἐξιόντων, κατεμάνθανε πάλιν ὁ Παῦλος ἕκαστον, βουλόμενος γνῶναι οἷοι ἐξέρχονται.

“Ὁρᾷ οὖν τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον τὸν πρὶν ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι φανέντα αὐτὰ μέλανα τὴν ὄψιν καὶ ζοφῶδες ὅλον το σῶμα ἔχοντα, καὶ ὑπὸ τῶν δαιμόνων κυκλούμενον, ἐξερχόμενος ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας λαμπρῶ τῷ προσώπῳ, καὶ λευκῶ τῷ σώματι καὶ τοὺς μὲν δαίμονας μήκοθεν ἀκολουθοῦντας, τὸν δὲ Ἅγιον Ἄγγελον ἐγγὺς αὐτῆ παρεπόμενος καὶ χαίροντα ἐπ' αὐτῷ σφόδρα. Ταῦτα οὖν παρὰ προσδοκίαν καὶ Παῦλος θεασάμενος, ἀνεπήδησε μετ' ἐκπλήξεως καὶ χαίρων ἐβόα εὐλογῶν τὸν Θεὸν καὶ λέγων· ὦ τῆς ἀφάτου του δεσπότητος ἡμῶν φιλανθρωπίας καὶ ἀγαθότητος! καὶ δραμῶν ἀνέβη ἐπὶ τινὸς βαθμοῦ ὑψηλοῦ καὶ ἔκραξε λέγων" δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, ὡς φοβερὰ καὶ πάσης ἐκπλήξεως γέμοντα.

Συνέτρεχον οὖν πάντες μετὰ σπουδῆς τῶν λεγομένων ἀκούσοντες καὶ διηγείτο ὁ “Ὁσιος Παῦλος ἃ εἶδεν ἐν τῷ εἰσιέναι τὸν ἀδελφόν, καὶ πάλιν ἐν τῷ ἔξιεναι εἶτα καὶ ἤξιου τὸν ἄνδρα λέγειν ἐπὶ πάντων τὴν τοσαύτην μεταβολὴν ὁ δὲ ἀνυποστόλως διηγείτο τὰ καθ' ἑαυτὸν λέγων· ἐγὼ ἄνθρωπος εἶμι ἁμαρτωλὸς καὶ πορνείας συνέζων μέχρι τοῦ νῦν ἄρτι δὲ εἰσελθὼν ἐν τῇ Ἁγίᾳ του Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, ἤκουσα τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, μᾶλλον δὲ τοῦ Θεοῦ λαλοῦντος δι' αὐτοὺς «λούσασθε, καὶ καθαροὶ γίνεσθε ἀφελέσθε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, ἀπέναντί των ὀφθαλμῶν μου μάθετε καλὸν ποιεῖν καὶ ἐὰν ὧσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοιγεκοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶν καὶ ἐὰν θέλετε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ της γῆς φάγεσθε».

Ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ, κατανυγεις καὶ στενάξας ἐκ βάθους, εἶπον πρὸς τὸν Θεὸν δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι & νῦν διὰ τοῦ Προφήτου σου ἐπηγγείλω, ταῦτα καὶ εἰς ἐμὲ πλήρωσαν τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον" ἰδοὺ γὰρ δίδωμι σοὶ λόγον τῆ καρδιογνώστη θεῷ ὅτι ἀποτάσσομαι πάση παρανομία καὶ αἰσχρὰ πράξει, αἷς ἐδούλευον" καὶ οὐκέτι ταύταις προσθήσω ὑπὸ σου βοηθούμενος, ἀλλὰ σοὶ δουλεύσω ἐξ ὅλης ἰσχύος, τὸ φιλανθρώπων δεσπότη ἡμῶν" ἐπὶ ταύταις οὖν ταῖς συνθήκαις, ἐξῆλθον τῆς Ἐκκλησίας κρίνας καὶ ἔργοις αὐτᾶς πληρῶσαι διὰ τῆς ἄνωθεν χάριτος.

2. Εἶπε γέρων· ὡς πὲρ ὁ κασσίτερος μελαινόμενος λαμπρύνεται πάλιν, οὕτω καὶ οἱ πιστεύοντες, κὰν μελαίνωνται ἀμαρτάνοντες, λαμπρύνονται πάλιν μετανοοῦντες δι' ἣν τάχα αἰτίαν, καὶ κασσιτέρῳ ἡ πίστις παρεικάσθη.

Ερμηνεία

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ διηγήθησαν το ἐξῆς χαρακτηριστικόν περιστατικόν ἀπὸ τον βίον του Μακαρίου Παύλου. Κάποτε Παῦλος καὶ ἀπλούς ἦλθεν εἰς το Μοναστήριον διὰ να επισκεφθῆ καὶ ωφελήσῃ τους ἀδελφούς. Ἀφοῦ λοιπὸν τους ἐχαιρέτησε μετέβη μαζί των εἰς την Ἐκκλησίαν, διὰ την καθιερωμένην ἀκολουθίαν. Ἐστάθη δε εἰς την θύραν του Ναοῦ καὶ ἐπρόσεχεν, εἰς το πρόσωπον, κάθε ἓνα ἀπὸ τους εἰσερχομένους, διὰ να διαπιστώσῃ με ποίαν, ἀραγε, ψυχικῆς κατάστασιν εἰσῆρχετο εἰς τον Ναόν, διότι εἶχε δεχθῆ ἀπὸ τον Θεόν καὶ αὐτό το χάρισμα, να βλέπῃ, δηλαδή, τον κάθε ἓνα οποιός ἦτο κατὰ την ψυχὴν, με την ἀνεσιν καὶ την ευκολίαν που βλέπομεν ἡμεῖς το πρόσωπον των συνανθρώπων μας. Ἐβλεπε δε ὅλους να εἰσέρχωνται εἰς την Ἐκκλησίαν με χαρούμενον καὶ λαμπερόν πρόσωπον καὶ τον συνοδόν τους Ἀγγελον να χαίρῃ μαζί των. Τότε καὶ ο ἀπλούς Παῦλος, ἀπὸ την πνευματικὴν αὐτὴν θέαν, ἐχαίρε καὶ αὐτός με τους εἰσερχομένους καὶ ευχαριστοῦσε τον Θεόν διὰ την ψυχικῆς κατάστασιν των Μοναχών.

Εἰς μίαν στιγμὴν βλέπει να εἰσέρχεται κάποιος, που εἶχε μαῦρον πρόσωπον καὶ σκοτεινιασμένον το σώμα τους γύρω – γύρω τον ἐκρατούσαν σφιχτά οἱ δαίμονες, καὶ τον ἔσυραν με ἓνα χαλινάρι, με το οποιόν τον εἶχαν δέσει. Ο συνοδός Ἄγγελος αὐτοῦ τον ἠκολούθει ἀπὸ μακρὰν μελαγχολικός καὶ λυπημένος. Μόλις εἶδεν αὐτά ο Γέρων ἐδάκρυσε καὶ κτυπὼν με το χέρι το στήθος του ἐκάθισεν ἐμπρός ἀπὸ την Ἐκκλησίαν κλαίων μετα πόνου διὰ την ψυχικὴν κατάπτωσιν του ἀδελφοῦ, τον οποιόν εἶδεν εἰς αὐτὴν την κατάστασιν.

Οἱ ἀδελφοί του Μοναστηρίου μόλις ἀντελήφθησαν αὐτὴν την ἀπότομον μεταβολῆς του ἀπλοῦ Παύλου, την ψυχικὴν του ταραχὴν καὶ το συγκλονιστικόν πένθος του, τον ἐπλησίασαν καὶ τον ἠρώτων, μετ' ἐπιμονῆς, διὰ να πληροφορηθοῦν την αἰτίας της μεταστροφῆς του, παρακαλοῦντες συγχρόνως τον Γέροντα να εἰσέλθῃ μαζί των εἰς την Ἐκκλησίαν, δια την ἀκολουθίαν.

Ο Μακάριος Παῦλος τους ἀπεμάκρυνε, παρέμεινε ἐξω ἀπὸ τον Ναόν καὶ ἔθρηνολογοῦσε, διὰ το κατάντημα του ἀδελφοῦ.

Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ ἀκολουθία ἤρχισαν πάλιν οἱ ἀδελφοί να ἐξέρχωνται του Ναοῦ. Καὶ ο Μακάριος Παῦλος, με την σειρὰν του πάλιν καὶ αὐτός, ἤρχισε να παρατηρῆ μετὰ προσοχῆς τους ἐξερχομένους, ἐπιθυμὼν να διαγνώσῃ με ποίαν ψυχικῆς κατάστασιν ἐξήρχοντο.

Μεταξὺ αὐτῶν λοιπὸν βλέπει καὶ ἐκεῖνον τον ἄνδρα, ο οποιός προηγουμένως τού ἐφάνη να εἰσέρχεται με μαῦρον πρόσωπον καὶ σκοτεινιασμένον το σώμα του, περικυκλωμένος ἀπὸ δαίμονας, να ἐξέρχεται τώρα ἀπὸ τον Ναόν με φωτεινόν πρόσωπον καὶ ολόλευκον το σώμα. Οἱ δαίμονες, οἱ οποῖοι προηγουμένως τον περιεκύκλωναν, τον ἠκολούθησαν τώρα ἀπὸ μακρὰν, τον δε συνοδον Ἄγιον "Ἄγγελον εἶδε να τον ἀκολουθῇ ἀπὸ κοντά καὶ να χαίρῃ πάρα πολύ, διὰ την μεταστροφήν αὐτὴν.

Μόλις εἶδεν αὐτό το ἀνέλπιστον θέαμα ο Μακάριος Παῦλος, ἀνεπήδησεν ἀπὸ την ἐκπληξίν του. Ἐφώναζεν ἀπὸ χαρὰν καὶ ευλογῶν τον Θεόν ἔλεγεν: «ὦ! πόσον ἀπέραντος

είναι η φιλανθρωπία και η αγαθότης του Θεού». Τρέχων δε ανέβη εις ένα υψηλόν μέρος και απευθυνόμενος προς όλους εφώναζεν από ενθουσιασμόν. Ελάτε, να ιδήτε τα έργα του Θεού, πόσον φοβερά και καταπληκτικά είναι.

Εις τας φωνές του Οσίου Παύλου όλοι προσέτρεξαν μετ' ενδιαφέροντος για να ακούσουν τους λόγους του οσίου αυτού Ασκητού. Ενώπιον λοιπόν των προσελθόντων διηγήθη ο όσιος Παύλος, με παραστατικότητα και λεπτομέρειαν, όσα είδεν κατά την είσοδος και έξοδον εκείνου του αδελφού. Κατόπιν εκάλεσε τον αδελφόν να ομολογήση ενώπιον όλων των μεταβολής της ψυχής του.

Εγώ, έλεγεν, είμαι αμαρτωλός άνθρωπος και έως τώρα έζων εις την πορνείαν και την διαφθοράν. Όταν δε προ ολίγου εισήλθον εις την Αγίαν του Θεού Εκκλησίαν, ήκουσα τον προφήτην Ησαΐαν, ή μάλλον τον Θεόν να ομιλή, διά του προφήτου, και να λέγη: «Λουσθήτε και καθαρισθήτε αφαιρέσατε από τας καρδίας σας τας πονηρίας, μάθετε να κάνετε το καλόν ενώπιόν μου και τότε εγώ, εαν αι αμαρτίαι σας είναι κατακόκκιναι (από τας επιθυμίας και τους θυμούς) θα λευκάνω και πάλιν την συνείδησίν σας, όπως το χιόνι εάν θελήσετε να με ακούσετε θα φάγετε τα αγαθά της γης» (Ησ. α', 18 – 20).

Μόλις ήκουσα αυτά – συνέχισεν ο αδελφός – εδοκίμασα βαθυτάτην κατάνυξιν διά την αγαθότητα του Θεού και αναστενάξας από τα βάθη της ψυχής μου, είπον προς τον Θεόν: Δέσποτα Κύριε ο Θεός, όστις ήλθες εις τον κόσμον διά να σώσης τους αμαρτωλούς, σε παρακαλώ, αυτα που τώρα μόλις υπεσχέθης εις τους αμαρτωλούς, διά του προφήτου Σου, εφάρμοσέ τα και εις εμέ τόν αμαρτωλόν και ανάξιον. Και εγώ δίδω εις Σέ, που είσαι καρδιογνώστης Θεός, υπόσχεσιν, ότι θα εγκαταλείψω κάθε παρανομίαν και αισχράν πράξιν, εις τας οποίας ήμην δούλος, με την βοήθειαν δε και την Χάριν Σου δεν θα προσθέσω άλλας αμαρτίας, αλλά θα υπηρετήσω Σέ, τον φιλόανθρωπον Δεσπότην μας, με όλην μου την δύναμιν. Με αυτάς λοιπόν τας σκέψεις και αποφάσεις έβγήκα από την 'Εκκλησίαν αποφασίσας να επικυρώσω αυτάς, με την βοήθειαν της εξ ύψους Χάριτος, και με ανάλογα έργα.

2. Ένας Γέρων είπεν· όπως ακριβώς και κασσίτερος όταν μαυρίση, λάμπει πάλιν αφού καθαρισθή, τοιουτοτρόπως και εκείνοι που πιστεύουν, και εάν ακόμη μαυρίσουν από τας αμαρτίας, λαμπρύνονται και πάλιν διά της μετανοίας και εξομολογήσεως. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και η πίστις παρωμοιάσθη με κασσίτερον.

Z'. Του Αγίου Εφραίμ

ΠΡΟΣΕΧΕ, αδελφέ, ότι τούς αγωνιζομένους διαφόρως πολεμεϊ ό έχθρός και πρό μόν του τελεσθῆναι την άνομίαν, σμικρύνει αυτήν ό έχθρός έν όφθαλμοῖς αυτών σφόδρα μάλιστα δέ την επιθυμίαν τῆς σαρκικῆς ήδονῆς τοσοούτον έλαττου αυτήν πρό του γενέσθαι, ως (τέ) σχεδόν φαίνεσθαι τῷ άδελφῷ ταύτην μηδέν διαφέρουσαν του εκχέαντος ποτήριον ψυχροῦ ύδατος εις τὸ έδαφος μετά δέ τὸ πραχθῆναι αυτήν, λίαν ύψοι την άνομίαν ό πονηρός ενώπιόν του άμαρτήσαντος, έγείρων κατ' αυτου μυρία κύματα λογισμῶν, ίνα καταβαπτίσας τὸν λογισμὸς του άδελφοῦ, κατενέγκη αυτὸν εις τὸν βυθὸν τῆς άπογνώσεως.

Ταύτας ούν, αγαπητέ, προειδῶς τις μηχανές του έχθρου, πρόσεχε μη άπατηθῆναι ύπ' αυτου και άμαρτήσαι" ει δέ και προελήφθης έν παραπτώματι τινι, μη έμμεγε έν αυτῷ, άπογνοῦς τῆς

σεαυτοῦ σωτηρίας, ἀλλ' ἀναστᾶς, ἐπιστρέφῃ πρὸς Κύριον τὸν Θεόν σου καὶ ἴλωσ ἔσται σοὶ οἰκτίρμων γὰρ ἔστι καὶ ἐλεήμων ὁ δεσπότης ἡμῶν, μακρόθυμος τὲ καὶ πολυέλεος, καὶ τοὺς γνησίως μετανοοῦντας οὐκ ἀποστρέφεται, ἀλλ' ἐτοίμως αὐτοὺς καὶ περιχαρῶς ὑποδέχεται.

Ὅταν οὖν λέγει σοὶ ὁ ἐχθρὸς, ἀπώλου, οὐκέτι δύνασαι σωθῆναι, εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐγὼ Θεὸν ἔχω εὐσπλαγγνον, μακρόθυμον, οὐκ ἀπογινώσκω τῆς ἐμαυτοῦ σωτηρίας καὶ γὰρ ἡμῖν ἐντειλάμενος ἑβδομηκοντακίς ἐπτὰ ἀφιέναι τὸ πλησίον, πολλῶ μᾶλλον αὐτὸς ἀφήσιν ἁμαρτίας, τοῖς ὀλοψύχως πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφουσι" καὶ οὕτω χάριτι Θεοῦ ἀποστήσεται σου καὶ πόλεμος.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, να προσέχης, διότι ο εχθρὸς πολεμεί με διαφόρους τρόπους τους αγωνιζομένους. Ενεργεί εναντίον του ανθρώπου με αφάνταστον υποκριτικής διπλωματίαν· οὕτω πρὶν μὲν να εκτελεσθῇ ἡ ανομία, την μικραίνει πάρα πολύ ο εχθρὸς εἰς τα μάτια των αγωνιζομένων. Προπαντός δε την επιθυμίαν της σαρκικῆς ἡδονῆς τόσο πολύ την ελαττώνει ενώπιόν των, ὥστε να φαίνεται αὐτή, πρὶν να εκτελεσθῇ, εἰς την συνείδησιν του ἀδελφοῦ τόσο ἀσήμαντος, ὅσον και το να χύσῃ ἐπὶ του εδάφους ἓνα ποτήρι με κρῦο νερόν: ὅταν ὁμως ολοκληρωθῇ ἡ σαρ ἐπιθυμία, τότε ο πονηρὸς πάρα πολύ την διογκώνει εἰς την συνείδησιν του ἀμαρτήσαντος, διεγείρων εἰς την ψυχὴν του ἀναριθμήτους σκέψεις ἀπελπισίας, που ὁμοιάζουν με μαύρα κύματα κολάσεως, ὥστε να καταβυθίσῃ εἰς αὐτὰ τον καλὸν λογισμὸς της μετανοίας του ἀδελφοῦ και να τον κατακρημνίσῃ εἰς τον βυθὸν της ἀπελπισίας.

Γνωρίζων λοιπὸν ἐκ των προτέρων, ἀδελφέ μου, αὐτὰς τας μηχανορραφίας του εχθροῦ, πρόσεξε να μη εξαπατηθῇς ἀπὸ κάποιον παράπτωμα, μη ἐπιμένης εἰς αὐτό, ἀπελπισμένος διὰ την σωτηρίαν σου, ἀλλ' ἀφοῦ ἐγερθῇς ἀπὸ την πτώσιν σου να ἐπιστρέψῃς πρὸς τον Κύριον τον Θεόν σου. Να εἶσαι δε βέβαιος, ὅτι θα σε εὐσπλαγγισθῇ, διότι ο Δεσπότης ἡμῶν εἶναι οἰκτίρμων και ἐλεήμων, μακρόθυμος και πολυέλεος και δεν περιφρονεῖ αὐτοὺς που εἰλικρινῶς μετανοοῦν, ἀλλ' ἀμέσως και μετὰ χαρᾶς τους ὑποδέχεται.

Ὅταν λοιπὸν ο εχθρὸς της ψυχῆς σου ψιθυρίζει· ἐχάθηκες πιά, δεν δύναται να σωθῆς, ἀπάντησε του· ἐγὼ δεν ἀπελπίζομαι διὰ την σωτηρίαν μου, διότι ἔχω Θεὸν εὐσπλαγγνικόν και μακρόθυμον. Αὐτὴν δε την πεποίθησίν μου την στηρίζω εἰς την σκέψιν, ὅτι Εκείνος που μας διέταξε να συγχωρούμεν τον συνάνθρωπὸς μας, διὰ τα πρὸς ἡμᾶς σφάλματά του, ἐβδομήκοντα φορές ἐπτὰ, κατὰ μείζονα λόγον ὁ ἴδιος θα συγχωρήσῃ τας ἁμαρτίας, εἰς ὅσους ἐπιστρέφουν ολόψυχα πρὸς Αὐτόν. Με αὐτὰς δε τας σκέψεις και με την Χάριν του Θεοῦ θα φύγῃ ἀσφαλῶς ἀπὸ σέ ο πόλεμος.

Η'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΙ ΑΠΕΤΑΞΩ τῷ κόσμῳ και δέδωκας τῷ θεῷ σεαυτὸν μετανοῆσαι, μὴ ἐάσης τὸν λογισμὸς σου θλίψαι σε περὶ τῶν προτέρων σου ἁμαρτημάτων, ὅτι οὐ συγχωροῦνται σου" μηδὲ πάλιν καταφρονήσης τῶν τοῦ Κυρίου ἐντολῶν, ἐπεὶ οὐδὲ τὰ πρότερά σου ἁμαρτήματα συγχωρεῖς νῆφε, ἀδελφέ, πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ φέρον τὴν λύπην τῷ ἀνθρώπῳ" πολλὰ γὰρ τὰ θηρεύματα αὐτοῦ, ἕως οὐ ἀδύναμόν σε ποιήσῃ.

Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη, χαρὰ ἔστιν ἐν τῷ ὄρᾳν σεαυτὸν ἰστάμενον ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ καὶ δὲ λέγων σοὶ ποῦ ἔχεις φυγεῖν; μετάνοιαν οὐκ ἔχεις οὗτος τῆς ἐχθρας ἐστίν, ἕως οὐ ποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπολύσαι τὴν ἐγκράτειαν ἢ δὲ κατὰ θεὸν λύπη, οὐκ ἐπιτίθεται τὸ ἄνθρωπῳ, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ μὴ φοβοῦ· δεῦρο πάλιν οἶδε γὰρ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀδύνατός ἐστι, καὶ ἐνδυναμοὶ αὐτόν.

Φρονίμην καρδίαν ἔχε ἐπὶ τοὺς λογισμοὺς σου καὶ ἐλαφρυνθήσονται ἀπὸ σου τὸν γὰρ φοβούμενος αὐτοὺς ποιοῦσιν ἔκλυθῃν ἀπὸ τοῦ βάρους αὐτῶν καὶ δύναιμι τῶν θελώντων κτήσασθαι τὰς ἀρετὰς, αὕτη ἐστὶν ἵνα ἐὰν πέσωσι, μὴ μικροψυχήσωσιν, ἀλλὰ πάλιν φροντίσωσιν αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ, ὅτι οἶα δ' ἂν ὥρα ἐπιστρέψῃ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, ἀποδέχεται αὐτόν μετὰ χαρᾶς καὶ οὐ λογίζεται αὐτὴ περὶ τῶν προτέρων αὐτοῦ ἁμαρτημάτων, καθὼς γέγραπται περὶ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ ὅτι ἐάσας τὴν τροφήν τῶν χοίρων, ἦτοι τὰ θελήματα αὐτοῦ τα σαρκικά, ὑπέστρεψε πρὸς τὸν Πατέρα αὐτοῦ ἐν ταπεινώσει διὸ καὶ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ἐδέξατο αὐτόν καὶ ἐκέλευσεν εὐθέως δοθῆναι αὐτὴ τὴν στολὴν τῆς ἀγνότητος, καὶ τὸν ἀρραβῶνα τῆς υἰοθεσίας, ἦν τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα χαρίζεται καὶ γὰρ ὁ δεσπότης ἡμῶν ἐλεήμων ἐστὶ καὶ θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἄνθρωπος, καθὼς εἶπεν «ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐπὶ ἐν ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι».

Ἐν ὅσῳ οὖν ἔχομεν, ἀδελφοί, τὸ τοιοῦτον αὐτοῦ ἔλεος καὶ τὸν πλοῦτος τῶν οἰκτιρμῶν αὐτοῦ, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐπιστρέψωμεν πρὸς αὐτόν, καὶ αὐτὸς φιλανθρώπως ἡμᾶς προσδέξεται, καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς κοινωνοὺς ἀπεργάσεται. Ἐπιστρέψας οὖν, κάτεχε τὴν καρδίαν σου, καὶ μὴ ἀκηδιάσης λέγων" ὅτι πῶς δύναμαι ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος διαφυλάξαι πάσας τὰς ἀρετὰς; . Οὐδὲ γὰρ τοῦτό σε ἡ μετάνοια ἀπαιτεῖ" ὅταν γὰρ ἐπιστρέψῃ ἄνθρωπος ἐπὶ τὸν Θεὸν καταλείψας τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, εὐθὺς ἡ μετάνοια αὐτοῦ ἀναγεννᾷ αὐτόν καὶ ὡς νήπιον γάλα παρέχει αὐτῷ ἐκ τῶν ἁγίων αὐτῆς μαστῶν καὶ ἀνατρέφει αὐτόν οἶα μήτηρ φιλόστοργος ἐφ' ὅσον γὰρ τὸ βρέφος εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἔστιν, πᾶσαν ὥραν φυλάττει αὐτὸ ἀπὸ παντὸς πονηροῦ καὶ ὅταν κλαύσῃ, εὐθὺς παρέχει αὐτὸ τὸν μαστὸν αὐτῆς εἶτα μικρὸν μικρῶν κολαφίζει αὐτὸ κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐκφοβοῦσα αὐτό, δέξασθαι τὸ γάλα αὐτῆς μετὰ φόβου καὶ μὴ ἔχειν τὴν καρδίαν ἀνθάδη καὶ ἐὰν κλαύσῃ, σπλαγχνίζεται εἰς αὐτό, ὅτι ἐκ τῶν σπλάγγων αὐτῆς ἐστὶ παρακαλεῖ αὐτὸ φιλεῖ αὐτὸ θάλπει αὐτὸ ἕως οὐ δέξεται τὸν μαστὸν αὐτῆς.

Ἐὰν ἐπιδειχθῇ τὸ βρέφει χρυσός, ἢ ἄργυρος, ἢ μαργαρίται, ἢ πᾶν σκεῦος τοῦ κόσμου, προσέχει μὲν αὐτοῖς, ἀλλ' εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς ὑπάρχον, πάντα παραβλέπει, ἕνα μεταλάβῃ τοῦ μαστοῦ αὐτῆς οὐ μάχεται αὐτὸ ὁ πατὴρ διατὶ οὐκ ἐργάζεται ἢ διατὶ οὐκ ἀπέρχεται εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ οἶδε γὰρ ὅτι μικρὸν ἐστὶ καὶ οὐκ ἰσχύει πόδας μὲν ἔχει, ἀλλ' οὐ δύναται στηναί εἰς αὐτοὺς χεῖρας ἔχει, ἀλλ' οὐ δύναται κατασχεῖν πανοπλίαν μακροθυμούσιν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ, ἕως οὐ αὐξήσῃ.

Αὐξήσαν οὖν μικρῶν καὶ γενόμενον παιδίον, ἐπὶν θελήσῃ παλαίσει μετ' ἄλλου κακεῖνος ρίψη αὐτὸ χαμαί, οὐκ ὀργίζεται αὐτῷ διὰ τοῦτο ὁ πατὴρ αὐτοῦ, γινώσκων ὅτι ἔτι παιδίον ἐστὶν ὅταν δὲ γένηται ἀνήρ, τότε ἔκφαινεταί ἢ σπουδὴ αὐτοῦ, εἰ ἐχθραίνει τοὺς ἐχθροὺς του πατρὸς αὐτοῦ καὶ τότε καὶ ὁ πατὴρ πιστεύει αὐτῷ τὰ ἑαυτοῦ, ὅτι υἱὸς αὐτοῦ ἔστιν.

Εἰ δὲ μετὰ τοσοῦτους κόπους οὓς ἐκοπίασαν εἰς αὐτὸ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, προκόψας γένηται λοιμὸς καὶ μισήσῃ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ καὶ μὴ ὑπακούσῃ τῇ εὐγενείᾳ αὐτῶν, καὶ φιλιάσῃ μετὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ἀφαιροῦσε τὴν εὐσπλαγχνίαν αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐκβάλλουσιν αὐτὸ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῶν, μὴ δοῦναι αὐτὴ κληρονομίαν.

Και ἡμεῖς οὖν, ἀδελφοί, φροντίσωμεν ἑαυτῶν μείναι ἐν τῇ σκέπῃ τῆς μετανοίας καὶ γάλα δεξώμεθα ἐκ τῶν ἁγίων αὐτῆς μαστῶν, ἕνα αὕτη ἡμᾶς θρέψῃ καὶ βαστάσωμεν τὸν ζυγόν, αὐτῆς παιδευούσης ἕως ἀναγεννηθῶμεν ἄνωθεν ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ, φθάσαντες εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΣ απηρνήθης τον κόσμο και ενεπιστεύθης τον εαυτόν σου εις τον Θεόν, διά της μετανοίας, μη αφήσης τον λογισμόν σου να σε στενοχωρήσῃ δια τα προηγούμενα αμαρτήματά σου, ὅτι δῆθεν δεν συγχωρούνται οὔτε πάλιν να αδιαφορήσης για την εκπλήρωσιν των εντολῶν του Κυρίου, διότι τότε οὔτε και τα προηγούμενα αμαρτήματά σου συγχωρούνται. Πρόσεχε, ἀδελφέ μου, ἀπό το πνεῦμα, που φέρει την λύπην εις τον ἄνθρωπον· διότι εἶναι πολλά τα τεχνάσματά του, δια να σε παγιδεύσῃ, ἕως ὅτου σε καταστήσῃ ἀνίσχυρον.

Ἡ κατά Θεόν λύπη, εἶναι, κατά το περιεχόμενον της χαρά, που οφείλεται εις την σκέψιν, ὅτι βλέπεις τον εαυτόν σου να παραμένῃ εις το θέλημα του Θεοῦ. Εκείνος δε που σου ψιθυρίζει» που θα υπάγῃς, διά να γλυτώσῃς; δεν υπάρχει μετάνοια διά σέ, εἶναι ἀντίπαλος και τα κάνει αὐτά, ἕως ὅτου κατορθώσῃ να πείσῃ τον ἄνθρωπον να αφήσῃ την ἐγκράτειαν. Ἡ κατά Θεόν λύπη δεν ἐπιτίθεται ἐναντίον του ἀνθρώπου, ἀλλά του λέγει με γλυκύτητα: μη φοβάσαι: ἔλα πάλιν, ἐπανάλαβε την προσπάθειαν της ἀρετῆς, διότι γνωρίζει, ὅτι ο ἄνθρωπος εἶναι ἀδύνατος και τον ἐνδυναμώνει.

Τους λογισμούς σου να τους ἀντιμετωπίζῃς με συνετήν και γενναίαν καρδίαν, χωρίς να τους φοβῆσαι, και τότε οἱ λογισμοί σου θα γίνουιν ἐλαφρότεροι, διότι αὐτός που φοβεῖται τους λογισμούς παραλύει ἀπό το βάρος των. Αὐτή εἶναι ἡ δύναμις ὅσων θέλουιν να ἀποκτήσουιν τις ἀρετάς εἴαν δηλαδή περιπέσουιν, ως ἄνθρωποι, εἰς σφάλματα, να μη μικροψυχῆσουιν, ἀλλά πάλιν να φροντίσουιν, διά της μετανοίας, να διορθωθούιν. Ἡ δε ἀγαθότης και μακροθυμία του Θεοῦ συνίσταται εις τούτο: ὅτι δηλαδή εις οἰανδήποτε ὥραν και εἴαν ἐπιστρέψῃ ο ἄνθρωπος ἀπό τας ἀμαρτίας του, ο Θεός τον υποδέχεται με χαράν και δεν του καταλογίζει τα προηγούμενα, αμαρτήματα ὅπως ἀναφέρεται εις την παραβολήν του Ἀσώτου Υἱοῦ

(Λουκ. ιε', 11 – 32). Εἰς αὐτήν την παραβολήν, ως γνωστόν, δίδεται παραστατικά ἡ εἰκὼν της Μετανοίας οὕτως ο ἄσωτος, μόλις μετενόησεν, ἀφήσεν την τροφήν των χοίρων, τα σαρκικά του θελήματα, και ἐγύρισε ταπεινωμένος προς τον πατέρα του. Δι' αὐτό και ο πατέρας του τον υπεδέχθη και διέταξεν ἀμέσως να του δοθῇ ἡ στολή της ἀγνότητος και ο ἀρραβῶν της υιοθεσίας, τον ὁποῖον χαρίζει το Ἅγιον Πνεῦμα.

Ἀς μη λησμονώμεν ὅτι ο Δεσπότης ἡμῶν εἶναι ἐλεήμων, και θέλει να ἐπιστρέψῃ ο ἄνθρωπος εις μετάνοιαν, ὅπως ο ἴδιος εἶπεν εις το ἱερόν Ευαγγέλιον: «Ἀληθῶς λέγω εις Σε, ὅτι χαρά γίνεται εις τον οὐρανόν, ὅταν και ἕνας μόνον αμαρτωλός μετανοήσῃ» (Λουκ. ιε', 7).

Ἐφ' ὅσον λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἔχομεν εις την διάθεσιν ἡμῶν το ἀπειρον Αὐτοῦ ἔλεος και τον πλοῦτος των οἰκτιρμῶν Αὐτοῦ, ἀς ἐπιστρέψωμεν με ὅλης μας την καρδίαν προς Αὐτόν και Αὐτός θα μας δεχθῇ φιλανθρώπως και θα μας καταστήσῃ κοινωνούς της αἰωνίου ζωῆς. Ἐπιστρέψας λοιπόν, διά της μετανοίας, προς τον Θεόν, να ἐλέγῃς την καρδίαν σου,

μήπως περιπέσης εις αδιαφορίαν σκεπτόμενος πώς ήμπορώ εγώ ένας αμαρτωλός άνθρωπος να διαφυλάξω όλες τας αρετάς;

Αλλωστε ούτε αυτή η μετάνοια απαιτεί τοιαύτα πράγματα από τον μετανοούντα: διότι όταν ένας αμαρτωλός άνθρωπος επιστρέψη εις τον Θεόν εγκαταλείψας τας αμαρτίας αυτού, αμέσως η μετάνοιά του (ως μητέρα) τον αναγεννά και ως να είναι νήπιον, του παρέχει γάλα από τους αγίους μαστούς της και τον ανατρέφει, όπως μία φιλόστοργος μητέρα το παιδί της. Όσον χρόνον λοιπόν το βρέφος ευρίσκεται εις την αγκάλην της μητρός του, ανά πάσαν στιγμήν το προφυλάσσει από κάθε κίνδυνον εκ του πονηρού» όταν δε το βρέφος κλαύση, τότε η μητέρα φιλοστόργως του προσφέρει τον μαστών της μετά ταύτα, εφ' όσον εξακολουθεί το βρέφος να δυστροπη, το ραπίζει ελαφρά, αναλόγως προς την αντοχής του, διά να το εκφοβίση και να δεχθή το γάλα και να μη έχη ανυπότακτον καρδίαν. Εάν όμως συνεχίση το βρέφος να κλαίη, τότε η μητέρα ανησυχεί και λυπείται κατάκαρδα το παιδάκι της, διότι προέρχεται από τα σπλάγχνα της το χορεύει, το φιλεί, το περιποιείται παντοιοτρόπως, μέχρις ότου δεχθή τον μαστών της, διά να θηλάση.

Εάν εις το μικρόν αυτό βρέφος επιδειχθή χρυσός ή άργυρος ή μαργαριτάρια, ή οποιοδήποτε αντικείμενον εκ του υλικού αυτού κόσμου, τα παρατηρεί με μίαν απονήρευτον περιέργειαν, ευρισκόμενον όμως εις την μητρικήν αγκάλην, προς όλα αδιαφορεί για να γευθή τον μητρικόν μαστόν: το βρέφος αυτό δεν το μαλώνει ο πατέρας του, διότι δεν εργάζεται ή διότι δεν πηγαίνει εις τον πόλεμον εναντίον των εχθρών του, διότι γνωρίζει ότι είναι μικρός και δεν έχει δύναμιν έχει μεν πόδια, αλλά δεν είναι δυνατόν να στηριχθούν διά να βαδίσουν» έχει χείρας, αλλά δεν ήμπορούν να κρατήσουν τα πολεμικά όπλα. Οι γονεείς λοιπόν του βρέφους μακροθυμούν απέναντί του, έως ότου να μεγαλώση.

Όταν λοιπόν το μικρόν αυτό βρέφος μεγαλώση ολίγον και γίνη παιδίον, εάν τυχόν θελήση και παλαίση με κάποιον άλλον, και εκείνος το ρίψη κάτω, κατά την πάλην, δεν θυμώνει, εκ τούτου, ο πατέρας εναντίον του παιδιού του, διότι γνωρίζει ότι είναι ακόμη μικρόν. Όταν όμως πλέον το παιδί ανδρωθή, τότε εκδηλώνεται το ενδιαφέρον του, εάν έχθρεύεται τους εχθρούς του πατέρα του (και τους αντιμετωπίζει). Τότε και ο πατέρας του εμπιστεύεται εις το τέκνον του όλα τα υπάρχοντα αυτού διότι είναι πλέον ο υιός του ικανός.

Εάν όμως το παιδί αυτό, διά το οποίον τόσους κόπους κατέβαλαν οι γονεείς του, όταν θα μεγαλώση, γίνη ένας διεφθαρμένος άνθρωπος και μισήση τους γονεείς του και δεν υπακούση εις την ευγένειάν των και γίνη φίλος με τους εχθρούς των, τότε πλέον και οι γονεείς παύουν να το αγαπούν από τα σπλάγχνα των, το εκδιώκουν από το σπίτι των και το αποκληρώνουν.

Και ημείς λοιπόν, αδελφοί μου, ας φροντίσωμεν να παραμείνωμεν υπό την σκέπη της μετανοίας και να δεχώμεθα το γάλα εκ των αγίων μαστών της, διά να μας αναθρέψη (και να μας καταστήση αγίους και εναρέτους).

Ας υποφέρωμεν τον ελαφρών ζυγόν της, που μας διαπαιδαγωγεί, έως ότου αναγεννηθώμεν, με την βοήθειαν της άνωθεν Χάριτος (και εδραιωθώμεν) εις το θέλημα του Θεού, καταντήσαντες εις ολοκληρωμένους άνδρας και φθάσαντες εις μέτρον ηλικίας του πληρώματος του Χριστού (Εφ. δ', 13).

Θ'. Του Αββά Μάρκου

ΕΣΤΙΝ άμαρτία πρὸς θάνατον άμετανόητος οὐδεὶς οὕτως άγαθὸς καὶ οἰκτίρμων, ὡς ὁ θεὸς τῷ δὲ μὴ μετανοοῦντι, οὐδὲ αὐτὸς άφήσει πολὺ λυπούμεθα ἐπὶ ταῖς άμαρτίαις, τὰς δὲ αἰτίας αὐτῶν ἠδέως καταδεχόμεθα.

Ερμηνεία

ΘΑΝΑΣΙΜΟΣ άμαρτία εἶναι εκείνη διὰ την οποίαν ο άνθρωπος δεν μετανοεῖ. Κανείς δεν εἶναι τόσοσν αγαθὸς καὶ οἰκτίρμων, ὅπως ο Θεός. Τον άνθρωπος ὁμως, που επιμένει με πείσμα εἰς την άμαρτίαν, καὶ δεν μετανοεῖ, οὔτε καὶ ο Θεός τον συγχωρεῖ. Πολὺ λυπούμεθα, ὅταν άμαρτάνωμεν· ωστόσοσν ὁμως δεχόμεθα ὅλοι ευχαρίστως τας αἰτίας καὶ αφορμές των άμαρτιῶν.

Γ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ οἰκῶν εἰς τὰ μονύδρια πολλάκις ἐξ ἐνεργείας τοῦ διαβόλου ἐπιπτεν εἰς πορνείαν καὶ ἔμενε βιαζόμενος εαυτὸν μὴ καταλείπει τὸ σχῆμα, ἀλλὰ βάλλων τὴν μικρᾶν αὐτοῦ λειτουργίαν, παρεκάλει τὸν Θεὸν μετὰ στεναγμοῦ λέγων Κύριες καὶ ἂν θέλω καὶ ἂν μὴ θέλω, σῶσον με ὅτι ἐγὼ ὡς πηλός, τὸν τῆς άμαρτίας ρύπον ποθῶ ἀλλὰ σὺ ὡς Θεός καὶ παντοδύναμος, δύνασαι με κωλύσαι ἐὰν γὰρ τὸν δίκαιον ἐλεήσης, οὐδὲν μέγα καὶ ἐὰν τὸν καθαρὸν σώσης, οὐδὲν θαυμαστὸν ἄξιοι γὰρ εἰσι τοῦ τυχεῖν τῆς σῆς άγαθότητος.

Εἷς ἐμέ, δέσποτα, θαυμάστωσον τὰ ἐλέη σου καὶ δεῖξον τὴν ἀνείκαστόν σου φιλανθρωπίαν εἰς τοῦτο ὅτι σοὶ ἐγκαταλέλειπται καὶ πτωχός, ἤγουν καὶ πασῶν πτωχεύων τῶν ἀρετῶν" ταῦτα οὖν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια καθ' ἐκάστην ὁ ἀδελφὸς μετὰ δακρύων ἔλεγε, κὰν τὲ συνέβη αὐτὸν πεσεῖν κὰν τὲ μή.

Ποτὲ οὖν πεσῶν εἰς τὴν κατὰ συνήθειαν άμαρτίαν νυκτός, ἀνέστη εὐθέως καὶ ἤρξατο τοῦ κανόνος καὶ δὲ δαίμων ἐκπλαγεῖς ἐπὶ τῇ ἐλπίδι αὐτοῦ, καὶ τῇ ἀναιδείᾳ τῇ πρὸς τὸν Θεόν, ὀφθαλμοφανῶς αὐτὸ παραστάς, λέγει· ἄθλιε πῶς οὐκ ἐρυθριᾷς στῆναι ἐνώπιόν του Θεοῦ; ἢ ὅλως ὀνομάσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ; ἀλλ' ἀναισχυντῶν, καὶ ψάλλειν τολμᾷς; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός το κελλίον τοῦτο χαλκεῖον ἐστὶ μίαν σφῦραν δίδως, καὶ μίαν λαμβάνεις ὑπομείνω οὖν ἕως θανάτου πρὸς σὲ παλαίων, καὶ ὅπου φθασθῶ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ ἰδοὺ οὖν ὄρκη σὲ πληροφορῶ, καὶ θαρρῶν εἰς τὴν ἄπειρόν του θεοῦ άγαθότητα λέγω μὰ τὸν ἐλθόντα καλέσαι άμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν καὶ σώσαι, οὐ μὴ παύσομαι κατὰ σου προσευχόμενος τῷ θεῷ, ἕως οὐ καὶ σὺ παύση τοῦ πολεμεῖν με' καὶ ἴδωμεν τίς νικᾷ σὺ ἢ ὁ θεός.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ δαίμων, λέγει αὐτῶν καὶ ὄντως λοιπὸν οὐκέτι πολεμῶ σὲ ἵνα μὴ διὰ τῆς ὑπομονῆς σου στέφανον σοὶ προξενήσω ἕκτοτε οὖν ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτοῦ καὶ πολέμιος καὶ δὲ ἀδελφός ἐλθὼν εἰς κατάνυξιν ἐκάθητο τοῦ λοιποῦ κλαίων διηνεκῶς τὰς εαυτοῦ άμαρτίας ἔλεγεν οὖν αὐτὸ πολλάκις καὶ λογισμὸς ὅτι καλῶς κλαίεις· καὶ δὲ ἀνθυπέφερε τὸ λογισμῶν ἀνάθεμα τὸ καλὸ τούτω· οὐ γὰρ θέλει ὁ Θεός ἵνα ἀπολέση τίς τὴν ψυχὴν ἐν πάσι τοῖς ἔργοις τῆς ἀτιμίας, εἶτα κάθηται θρηνεῖν αὐτὴν καὶ ἢ σφῆζει αὐτὴν ἢ οὐ.

2. Ἦν τίς ἀδελφός εἰς σκῆταν μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Παφνουτίου καὶ ἐπολεμεῖτο εἰς πορνείαν καὶ ἔλεγεν ἐὰν μὴ λάβω δέκα γυναίκας, οὐ πληρῶ τὴν ἐπιθυμίαν μου καὶ δὲ γέρων παρεκάλει λέγων· μή, τέκνον, πόλεμὸς ἐστὶ τῶν δαιμόνων· καὶ οὐκ ἐπέισθη, ἀλλὰ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον,

καὶ ἔλαβε γυναῖκα μετὰ δὲ χρόνον, ἐγένετο ἀναβῆναι τὸν γέροντα εἰς Αἴγυπτον, καὶ ὑπαντῆσαι αὐτῷ βαστάζονται σφυρίδα πλήρη ὀστράκων ὁ οὖν γέρων οὐκ ἔγνωρυσεν αὐτόν.

Ὁ δὲ ἔφη τὸ γέροντα ἐγὼ εἶμι ὁ δεῖνα μαθητὴς σου καὶ ἰδὼν αὐτῶν καὶ γέρων ἐν τῇ ἀτιμίᾳ ἐκείνῃ ἔκλαυσε καὶ εἶπε πὼς ἀφήκας τὴν τιμὴν, ἣν εἶχες, καὶ ἦλθες εἰς τὴν ἀτιμίαν ταύτην; πλὴν ἔλαβες τὰς δέκα γυναῖκας, ὡς ἔλεγες; δὲ βαρὺ στενάξας καὶ δακρύσας, εἶπε φύσει μίαν ἔλαβον, Πάτερ, καὶ ταλαιπωρῶ πῶς αὐτὴν χορτάσω ἄρτων λέγει αὐτῷ ὁ γέρων" δεῦρο πάλιν μεθ' ἡμῶν" δὲ εἶπεν ἔτι μετάνοια, Ἄββᾶ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: ἔτι" καὶ εὐθὺς καταλείψας πάντα, ἠκολουθησέ το γέροντα καὶ εἰσελθὼν εἰς σκῆτιν, ἀπὸ τῆς πείρας γέγονε δόκιμος Μοναχός.

3. Ἀδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων" ἐὰν συμβῆ τινὰ εἰς πειρασμὸν ἐμπεσεῖν κατὰ τινὰ ἐνέργειαν τοῦ διαβόλου, ἤτοι εἰς πορνείαν, τί γίνεται διὰ τοὺς σκανδαλισθέντας; καὶ διηγήσατο ὁ γέρων λέγων· διάκονος τις ἦν ὀνομαστὸς ἐν κοινοβίῳ τῆς Αἰγύπτου τις δὲ πολιτευόμενος, ἤγουν ἐκ τῆς πόλεως, διωκόμενος ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος, ἦλθε μετὰ παντός του οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ κοινόβιον καὶ ἐξ ἐπηρείας τοῦ διαβόλου ἐπεσεν ὁ διάκονος μετὰ γυναικὸς τῶν ἐλθουσῶν μετὰ τοῦ πολιτικοῦ καὶ γέγονε πάσιν αἰσχύνῃ γνωσθέντος τοῦ πράγματος καὶ δὲ ἀπῆλθε πρὸς τινὰ ἀγαπητὸν αὐτοῦ γέροντα, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτὸ τὸ συμβῆν εἶχε δὲ ὁ γέρων ἐνδότερόν της κέλλης αὐτοῦ ὡς κρυπτηρίαν τινά, ἦν καὶ ὁ διάκονος ἤδει· καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν ἵνα εἰσέλθῃ ἐκεῖ καὶ ταφῆ δῆθεν ζῶν, μὴ τινὸς ἄλλου εἰδοτός το γεγονός, εἰ μὴ μόνου ἐκείνου τοῦ γέροντος καὶ δὲ ἐπέισθη.

Εἰσελθὼν οὖν καὶ διάκονος εἰς τὴν σκοτίαν ἐκείνην μετενόησε γνησίως τῷ Θεῷ πενθῶν τὴν ἀμαρτίαν διηνεκῶς καὶ μὴ τινὸς ἄλλου μεταλαμβάνων, εἰ μὴ ἄρτου καὶ ὕδατος, καὶ διὰ καιροῦ ὁ γέρων ἔχορηγεῖ αὐτῷ εἶτα διελθόντος χρόνου τινός, οὐκ ἀνέβη ὡς συνήθως τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ καὶ πάντων λιτανευόντων καὶ ἐκτενῶς τοῦ θεοῦ δεομένων, ἀπεκαλύφθη ἐνὶ τῶν ἁγίων, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ὁ δεῖνα διάκονος καὶ κεκρυμμένος παρὰ τῷ δεῖνι Μοναχῷ, τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἀνέρχεται.

Ὁ δὲ τὴν ἀπόκρισιν δεξάμενος, διηγήσατο πάσιν ἃ παρὰ τῷ θεῷ ἐγνώσθη αὐτῷ καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ἐλθόντες ἐξήνεγκαν αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἐκέκρυπτο καὶ ἠνάγκασαν εὐξασθαι καὶ ὡς ἠύξατο, εὐθὺς ἀνέβη τὸ ὕδωρ· καὶ οἱ σκανδαλισθέντες πρότερον, πολλῷ μᾶλλον ὠφελήθησαν ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν.

4. Ἀδελφὸς ἐπολεμήθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας συνέβη δὲ αὐτὸν διαβαίνοντα κώμην τινὰ τῆς Αἰγύπτου, ἰδεῖν τινὰ γυναῖκα εὐειδῆ, ἥτις ἦν θυγάτηρ τοῦ ἱερέως τῶν Ἑλλήνων καὶ ἰδὼν ἐτρόθη εἰς αὐτὴν καὶ προσελθὼν, εἶπε τῷ πατρὶ αὐτῆς δὸς μοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα καὶ δὲ ἀποκριθεῖς εἶπεν αὐτῷ οὐ δύναμαι σοὶ δοῦναι αὐτὴν, εἰ μὴ πρότερον μάθω παρὰ τοῦ θεοῦ μου καὶ πορευθεῖς πρὸς τὸν δαίμονα ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· ἰδοὺ τις Μοναχὸς ἦλθε θέλων τὴν θυγατέρα μου δώσω ταύτην αὐτῷ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ δαίμων ἐρώτησον αὐτὸν ἐὰν ἀρνήται τὸν Θεὸν αὐτοῦ καὶ τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Μοναχοῦ ἐπανελθὼν οὖν πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὁ ἱερεὺς τῶν δαιμόνων, εἶπεν αὐτῷ ἀρνή τὸν Θεόν σου, καὶ τὸ Βάπτισμα, καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Μοναχοῦ; δὲ συνέθετο καὶ εὐθέως εἶδεν ὡσεὶ περιστερὰν ἐξελθοῦσαν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἀναπτάσαν εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἀπῆλθεν οὖν ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸν δαίμονα καὶ εἶπεν' ἰδοὺ συνέθετο τότε λέγει ὁ δαίμων αὐτῷ· μὴ δῶς αὐτὴ τὴν θυγατέρα σου εἰς γυναῖκα καὶ γὰρ θεὸς αὐτοῦ, οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἔτι βοηθεῖ αὐτὸ ἐλθὼν οὖν πάλιν καὶ μαρὸς ἱερεὺς, εἶπε τῷ ἀδελφῷ οὐ δύναμαι σοὶ δοῦναι αὐτὴν καὶ γὰρ θεὸς σου μετὰ σου ἔστι καὶ ἔτι βοηθεῖ σοί.

• Άκούσας δὲ ὁ ἀδελφὸς κατενύγη, καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ εἰ τοσούτων ἀγαθῶν ἀξιοθεῖς παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ μόνην τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα, ἐγὼ ὁ ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος ἡρνησάμην αὐτόν, καὶ τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Μοναχοῦ, ὁ δὲ βοηθεῖ μοί, καὶ ἔτι οὐκ ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ οὕτως ἄθετηθεις, πῶς ἐγὼ οὐκ ὀφείλω αὐτῷ προσδραμεῖν, θαρρῶν εἰς τὴν ἄπειρον αὐτοῦ ἀγαθότητα; ἐλθῶν οὖν εἰς ἑαυτόν, ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἀπελθῶν πρὸς τινὰ γέροντα, διηγήσατο αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον.

Κάθισον μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ σπήλαιον καὶ νήστευσον τρεῖς ἐβδομάδας ζευγάρια, ἤτοι ἀνὰ δύο ἡμέρας καὶ τὴ τρίτη κατάλυε, καγῶ παρακαλῶ τὸν Θεὸν ὑπὲρ σου καὶ ἐπόνεσεν ὁ γέρον ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ". καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν λέγων" δέομαι, Κύριε, χάρισαι μοὶ τὴν ψυχὴν ταύτην, καὶ δέξαι αὐτῆς τῆς μετάνοιαν καὶ εἰσήκουσεν αὐτοῦ ὁ Θεὸς καὶ πληρωθείσης μιᾶς ἐβδομάδος, ἦλθεν ὁ γέρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ ἠρώτησεν αὐτόν λέγων· ἐώρακας τίποτε; ὁ δὲ ἀπεκρίθη ναί, ἐώρακα τὴν περιστερᾶς ἄνω εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ κατέναντι τῆς κεφαλῆς μου καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον πρόσεχε σεαυτῷ καὶ παρακάλεσαν τὸν Θεὸν ἐκτενῶς καὶ ταῦτα εἶπων ἀπῆλθε.

Διελθούσης δὲ καὶ τῆς δευτέρας ἐβδομάδος, παραγέγονε πάλιν ὁ γέρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν λέγων" ἐώρακας τίποτε; ὁ δὲ ἔφη" εἶδον τὴν περιστερὰν ἐγγύς τῆς κεφαλῆς μου καὶ παραγγείλας αὐτόν αὔθις ὁ γέρον νήφειν καὶ εὔχεσθαι, ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦς εἶτα πληρωθείσης καὶ τῆς τρίτης ἐβδομάδος, ἐλθῶν πρὸς αὐτόν ὁ γέρον εἶπε: μήτι πλέον ἐώρακας; ὁ δὲ ἀπεκρίθη εἶδαν τὴν περιστερὰν ὅτι ἦλθε καὶ ἔστη ἐπάνω τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου κατασχεῖν αὐτήν, ἡ δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου καὶ ἀκούσας ὁ γέρον, ηὐχαρίστησε τῷ Θεῷ καὶ εἶπε τῷ ἀδελφῷ ἰδοὺ ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιάν σου" τοῦ λοιποῦ, πρόσεχε σεαυτῷ ὁ δὲ ἔφη ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσομαι μετὰ σου, Ἄββᾶ, καὶ ἕως τελευτῆς οὐ χωρισθήσομαι καὶ ἔμεινεν ὁ ἀδελφὸς μετὰ τοῦ γέροντος εἰς τὸ ἐξῆς ἀδιαίρετος.

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· Ἄββᾶ, λέγει μοὶ καὶ λογισμὸς ὅτι ἐὰν πέση Μοναχὸς καὶ χρονίσας ἐν τῷ σχήματι εἰς πειρασμόν, ἤτοι πορνείαν, δυσκόλως ἐγείρεται καὶ μετὰ κόπου πολλοῦ, ὡς ἀπὸ προκοπῆς εἰς ἐλάττωσιν ἐλθῶν ὁ δὲ νῦν ἀπὸ τοῦ κόσμου ἐλθῶν, ὡς ἀρχὴν βάλλων, οὐ τοσαύτην ζημίαν ὑφίσταται καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπε: Μοναχὸς καὶ εἰς πειρασμόν πεσῶν, ὁμοῖος ἔστιν οἰκία καταπεσοῦση ἣν ἐὰν νήψας καὶ οἰκοδόμος τῷ λογισμῷ, βουληθῆ ἀνεγείρει, πολλὰς ὕλας ἐτοιμοὺς εὐρίσκει ἤτοι τὰ τῶν θεμελίων ὀρύγματα, τοὺς λίθους καὶ τὰ ξύλα, καὶ δύναται εὐχερέστερον καὶ ταχύτερον αὐτὴν ἀνεγείρει, διὰ τὴν πρόχειρόν των ὑλῶν εὔρεσιν, ὑπὲρ τὸν μηδέπω ὀρύξαντα, καὶ βαλόντα θεμέλιον καὶ τὰ πρὸς χρείαν μὴ πορισάμενον, ἀλλὰ τοῦ πορισμοῦ τῶν ὑλῶν καὶ τῆς οἰκοδομῆς νῦν ἐπ' ἐλπίδι ἀρξάμενον, εἴπως ἄρα καὶ τελειώσει.

Τὸ αὐτὸ παράδειγμα καὶ ἐπὶ τοῦ Μοναχοῦ, τοῦ ἤδη ἐν τῇ Μοναχικῇ ἐργασία χρονίσαντος, καὶ τοῦ ἀρχαρίου εὐρήσεις ὁμοίως σωζόμενον καὶ μὲν γὰρ Μοναχός, εἰ πεσῶν ἐπιστρέψῃ, πολλὴν εὐρίσκει βοήθειαν ἐκ τῆς συνηθείας τῶν ἔργων, ὧν ἤσκησεν ἤτοι τῆς μελέτης, τῆς ψαλμωδίας, τοῦ ἔργοχειρου, καὶ λοιπῆς ἐργασίας Μοναχικῆς, ἣν ἀβαρῶς αὐτῷ ἐκτελεῖν ἐνεποίησεν ἢ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐργασίας συνηθία διὸ καὶ συντόμως τὴν καταπεσοῦσαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οἰκίαν οἰκοδομεῖν δύναται καὶ δὲ ἀρχάριος ἄρτι τὰ προειρημένα ἐξασκῶν καὶ μανθάνων, εἰ πέση, ἀργότερον ἀνίσταται ὡς ἅμα καὶ τὰς ὕλας νῦν ποριζόμενος καὶ τὴν οἰκοδομῆς ἐκτελῶν.

6. Ἐπίσκοπος τις ἦν εἰς τινὰ πόλιν δς ἀρρωστήσας, ἀπεγνώσθη ἦν δὲ ἐν τῇ πόλει μοναστήριον γυναικῶν καὶ μαθοῦσα ἡ ἡγουμένη ὅτι ἀπεγνώσθη ὁ Ἐπίσκοπος, λαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς δύο ἀδελφᾶς, ἀπῆλθε τοῦ ἐπισκέψασθαι αὐτόν καθεσθείσης οὖν αὐτῆς καὶ ὁμιλούσης τῶν ἐπισκόπο, μία των αὐτῆς μαθητριῶν παρεστῶσα, ἤφατο τοῦ ποδοῦ αὐτοῦ, θέλουσα

μαθεῖν πὼς ἔχει καὶ δέ, ἀπὸ τῆς ἀφῆς πολεμηθεῖς, παρεκάλεσε τὴν ἡγουμένην λέγων· ὅτι οὐκ ἔχω τὸν ἐπιτηδείως ὑπηρετοῦντα μοι" θέλησον οὖν καταλείψαι μοι τὴν ἀδελφὴν ταύτην, ἵνα ὑπηρετῇ μοι ἢ δὲ ἡγουμένη, μηδὲν ὑπονοήσασα πονηρόν, ἀφῆκε τὴν ἀδελφὴν ὑπηρετεῖν τῷ Ἐπισκόπῳ ὁ δέ, ὑπηρετούμενος ὑπ' αὐτῆς, ἐνδυναμωθεῖς ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἔπεσε μετ' αὐτῆς καὶ ἐν γαστρι ἢ Μοναχῇ ἔλαβεν' εἶτα ὡς καὶ τῆς γαστρὸς ὄγκος ἐμήνυσε αὐτῆς τὴν σύλληψιν πάσι τοῖς βλέπουσιν, οἱ κληρικοὶ ἐκράτησαν αὐτὴν λέγοντες" εἶπε ἡμῖν τίς καὶ ποιήσας σὲ ἔγκυον; ἢ δὲ οὐχ ὠμολογεῖ.

Τότε ὁ Ἐπίσκοπος λέγει· ἄφετε αὐτὴν· ἐγὼ γὰρ ἐποίησα τὴν ἀμαρτίαν ταύτην· καὶ ἐγερθεῖς ἐκ τῆς ἀρρωστίας, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀπέθετο τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐξεληθὼν ἔλαβε ράβδον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ὤρμησεν ἀπελθεῖν εἰς Μοναστήριον τί, ἔνθα οὐδενὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐγνωρίζετο ὅς τις ἦν ἀπιόντι δὲ αὐτῷ, ὁ Ἀββᾶς ἐκεῖνου τοῦ Κοινοβίου, διορατικὸς ὢν, ἀπεκαλύφθη παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι Ἐπίσκοπος ἔρχεται εἰς τὴν μονῆς καὶ καλέσας τὸν θυρωρόν, παρήγγειλεν αὐτῷ λέγων" πρόσεχε, ἀδελφέ, ὅτι Ἐπίσκοπος ἔρχεται ἐνταῦθα καὶ ὑπάντησον αὐτῷ ὡς δεῖ καὶ δὲ θυρωρὸς προσδοκῶν ὅτι μετὰ λεκτικίου ἔρχεται ἢ ἄλλης τινὸς φαντασίας ὡς Ἐπίσκοπος, ἐλθόντα αὐτὸν ὡς εἶδε μόνον καὶ πεζόν, οὐκ ἐνόησεν οὐδ' ἠνοιξεν, εἰμὴ πρότερον περὶ αὐτοῦ τῷ προεστώτι ἐγνώρισεν.

Ὁ δὲ ὡς ἤκουσεν, ἐξῆλθεν εὐθύς εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ ὑπάντησας αὐτῷ, ἦσπασατο λέγων· καλῶς ἦλθες, κύριε Ἐπίσκοπε· ὁ δὲ καταπλαγεῖς ἐπὶ τῷ γνωρισθῆναι τοῖς ὅλως αὐτὸν ἀγνοοῦσιν, ἠθέλησε φυγεῖν εἰς ἕτερον μοναστήριον" εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς ὅπου εἰάν ἀπέλθης, μετὰ σου ἔρχομαι καὶ γνωρίζω τὰ κατὰ σε· καὶ μετανοήσας ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ μεγάλους ὑπὲρ ἀρετῆς ἐπιδειξάμενος ἄθλους, ἐν εἰρήνῃ πρὸς Κύριον ἀπεδήμησε, σημείοις πολλοὺς καὶ τέραση τοῦ Θεοῦ τὴν ἔξοδον αὐτοῦ θαυμαστώσαντος.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ, που κατοικούσε εἰς τα μικρά μοναστικά οικήματα, ἀπὸ διαβολικῆς ἐνέργειαν, ἐπίπτε τακτικῶς εἰς πορνείαν· ὡστόσοσον ἐβίαζε τὸν εαυτόν του νὰ μὴ ἀποβάλλῃ τὸ μοναχικόν του σχῆμα. Εκτελών δε τὴν ἀκολουθίαν του καὶ τὸν κανόνα του, παρεκάλει με ἀναστεναγμόν τὸν Θεόν λέγων· «Κυριέ μου, εἴτε θέλω, εἴτε δὲν θέλω, σῶσε με, διότι ἐγὼ ὡς λάσπη ὅπου εἶμαι, ποθῶ τὴν δυσσομίαν τῆς ἀμαρτίας· συ ὁμως, ὡς Θεός Παντοδύναμος, δύνασαι νὰ με ἐμποδίσῃς. Διότι, εἰάν ἐλεήσῃς τὸν δίκαιον, τίποτε τὸ σπουδαῖον δὲν εἶναι καὶ εἰάν, ἐπίσης, σῶσης τὸν καθαρόν, τίποτε τὸ ἀξιοθαύμαστον. οὔτοι, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ ἀγώνος τῶν καὶ τῆς ἀρετῆς τῶν, εἶναι ἀξιοὶ νὰ τύχουν τῆς ἀγαθότητός σου.

Εἰς ἐμέ, Δέσποτα, ἀς κάνουν τὸ θαῦμα τῶν τα ἐλέη Σου, καὶ δείξε εἰς ἐμέ τὴν ἀπειρον φιλανθρωπίαν Σου· διότι εἰς Σε ἔχει ἐμπιστευθῆ τὸν εαυτόν του ὁ πτωχός (Ψαλμ. θ', 35), δηλαδὴ ἐκεῖνος που ἔχει πτωχεύσει ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετᾶς. Αὐτὰ καὶ ἄλλα ὅμοια ἔλεγε καθημερινῶς ὁ ἀδελφός με βουρκωμένα μάτια, εἴτε συνέβαινε νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἀμαρτίαν, εἴτε ὄχι.

Μίαν νύκτα λοιπόν, ἔπεσε, κατὰ τὴν συνήθειάν του, εἰς τὴν βδελυραν ἀμαρτίαν τῆς πορνείας· ἀμέσως δε, κατὰ τὸ μεσονύκτιον, ἐσηκώθη καὶ ἤρχισε νὰ ἐκτελή τὸν κανόνα του. Ὁ δαίμων, ὁ ὁποῖός τὸν παρεκίνει εἰς τὴν ἀμαρτίαν, τὰ ἔχασε κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὴν ἐλπίδα που ἔτρεφε νὰ σωθῆ ὁ ἀμαρτάνων ἀδελφός, καὶ ἀπὸ τὴν ἀναίδειαν, ὅπως ἐνόμιζε, νὰ παρουσιασθῆ, διὰ τῆς προσευχῆς, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ ἐμφανίζεται ὀλοφάνερος ἐνώπιον τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ λέγει· ἄθλιε, πῶς δὲν κοκκινίζεις ἀπὸ ἐντροπὴν, νὰ σταθῆς

ενώπιον του Θεού; πώς τολμάς να προφέρης εις τα χείλη σου το όνομα του Θεού; Τόσον αδιάντροπα τολμας και να ψάλλης;

Είς αυτούς τους λόγους του διαβόλου ο αδελφός απαντά αυτό εδώ το κελλίον είναι σιδηρουργείον: δίδεις ένα κτύπημα με το σφυρί και παίρνεις ένα θα υπομείνω λοιπόν να παλαιώ εναντίον σου μέχρι θανάτου και όπου με προλάβη η τελευταία ημέρα της επιγείου ζωής μου. Ιδού λοιπόν με όρκον σε πληροφορώ και στηρίζων το θάρρος, μου εις την απειρον αγαθότητα του Θεού, σε βεβαιώνω εις το όνομα Εκείνου, που ήλθε να καλέση αμαρτωλούς εις μετάνοιαν και να τους σώση, δεν θα παύσω να προσεύχομαι εις τον Θεόν εναντίον σου, έως ότου συ παύσης να με πολεμής. Και θα ίδωμεν ποίος θα νικήση: συ ή ο Θεός.

Αφού ήκουσεν αυτούς τους αποφασιστικούς λόγους ο δαίμων, λέγει εις τον αδελφόν πράγματι απ' εδώ και εμπρός δεν πρόκειται να σε πολεμήσω, διά να μη γίνω αφορμή να λάβης το στέφανον της υπομονής. Από την στιγμήν εκείνην ανεχώρησεν από κοντά του ο εχθρός.

Ο δε μέχρι τότε πολεμούμενος αδελφός ήλθεν εις κατάνυξιν και έκτοτε εκάθητο και έκλαιε διαρκώς τας αμαρτίας του.

Πολλάκις του έλεγεν ο λογισμός καλά κάμνεις και κλαίεις εκείνος τότε ανταπαντούσε εις τον λογισμός του: Ανάθεμα εις αυτό το καλόν διότι ο Θεός δεν θέλει να χάση ένας άνθρωπος την ψυχήν του εις όλα τα έργα της ατιμίας και ύστερα να κάθεται και να θρηνολογή δι' αυτήν την απώλειαν, οπότεν ή σώζει την ψυχήν του, ή δεν την σώζει.

2. Έζη κάποτε εις την σκήτην ένας αδελφός, μαζί με τον Αββάν Παφνούτιον. Ούτος λοιπόν ο αδελφός επολεμείτο με λογισμούς πορνείας και έλεγε συχνά, υπό την επίδρασιν του πάθους: εάν δεν πάρω δέκα γυναίκας, δεν θα ήμπορέσω να ικανοποιήσω την επιθυμίαν μου. Ο δε Γέρων τον παρεκάλει και του έλεγε μή, παιδί μου, σκέπτεσαι τοιουτοτρόπως: πόλεμος είναι και θα περάση. Ο αδελφός όμως δεν επείσθη από την πολύτιμον αυτην συμβουλήν, αλλά μετέβη εις Αίγυπτος και επήρε γυναίκα, κατά την επιθυμίαν του.

Μετά αρκετός χρόνος ανέβη ο Γέρων από την σκήτην εις την Αίγυπτος και συνήντησε τον εκπεσόντα αδελφόν, ο οποίος έβάσταζεν ένα ζεμπίλι γεμάτος από όστρακα. Τόση όμως ήτο η αθλιότης του, ώστε ο Γέρων δεν τον ανεγνώρισεν αμέσως.

Ο εκπεσών αδελφός τον επλησίασε και του είπε:

– Γέροντα, εγώ είμαι εκείνος ο μαθητής σου εις την σκήτην.

Μόλις τον ανεγνώρισεν ο Γέρων και είδεν εις ποίαν αθλιότητα είχε περιπέσει, έκλαυσε και του είπε με πόνον:

– Παιδί μου, διατί άφησες εκείνην την τιμήν, με την οποίαν ήσο στολισμένος και ήλθες και περιέπεσες εις αυτην την αθλιότητα και ατιμίαν; Ωστόσοσον έλαβες τας δέκα γυναίκας, που έλεγες, δια να ικανοποιήσης το πάθος σου;

Ο αδελφός άνεστέναξε βαθύτατα και με βουρκωμένα τα μάτια από δάκρυα μεταμελείο

– Πάτερ μου, μίαν έλαβον διά να ικανοποιήσω την φυσικήν μου αδυναμίαν και βασανίζομαι να την χορτάσω ψωμί.

Ο Γέρων του λέγει με στοργήν:

– Έλα πάλιν μαζί μας, παιδί μου.

– Αββά, υπάρχει μετάνοια; ήρώτησε με αγωνίαν ο αδελφός.

– Βεβαίως υπάρχει, απήντησεν ενθαρρύνων τον αδελφόν και Γέρων.

Μετά τους ενθαρρυντικούς αυτούς λόγους τα εγκατέλειψεν όλα ο εκπεσών αδελφός και ήκολούθησε τον Γέροντα εις την έρημον. Μόλις εισήλθεν εις την σκήτης ο αδελφός, εξ αφορμής της πείρας που έσχημάτισεν από την δουλείαν της αμαρτίας, εξειλίχθη εις αγωνιστών και καλόν Μοναχόν.

3. Ένας αδελφός υπέβαλε την εξής ερώτησιν εις ένα Γέροντα:

– Πάτερ μου, εάν συμβή να πέση κάποιος εις ένα πειρασμόν, όπως είναι η πορνεία, κατά διαβολικής ενέργειαν, τί γίνεται τότε με εκείνους οι οποίοι εσκανδαλίσθησαν από τον πειρασμόν αυτόν;

Ο Γέρων, αντί άλλης απαντήσεως, διηγήθη το εξής: Κάποτε έζη ένας διάκονος ονομαστός εις κοινόβιον της Αιγύπτου. Κατ' εκείνην την εποχήν ένας άνθρωπος από την πόλιν, που εδιώκετο διά τας πολιτικές του πεποιθήσεις από τον άρχοντα, προσέφυγεν εις το κοινόβιον αυτό με όλην του την οικογένειαν, διά να σωθή από τους διώκτας του.

Φθόνω λοιπόν και συνεργία του έπεσεν ο Διάκονος εις αμαρτίαν μετά μιας γυναικός, από εκείνας που είχαν έλθει μαζί με τον εκ της πόλεως: όταν η αμαρτία έγινε γνωστή όλοι κατεντροπιάσθησαν.

Ο Διάκονος κατέληξεν εις ένα αγαπημένον του Γέροντα και του έξωμολογήθη το περιστατικόν. Ο Γέρων αυτός είχε εις το βάθος του κελλιού του μίαν κρύπτην, την οποίαν εγνώριζε και ο Διάκονος. Μεταμεληθείς λοιπόν δια την αμαρτίαν του ο Διάκονος παρεκάλεσε τον Γέροντα να εισέλθη εις την κρύπτην και να ταφή πραγματικώς εκεί, χωρίς να γνωρίζη κανείς άλλος το γεγονός αυτό, παρά μόνον ο Γέρων. Ο Γέρων επείσθη πράγματι και του παρεχώρησε τον τόπον.

Ο Διάκονος εισήλθε τότε εις το σκοτεινον εκείνον μέρος και μετενόησεν ειλικρινώς ενώπιον του Θεού, πενθών διαρκώς διά την αμαρτίαν και χωρίς να λαμβάνω τίποτε άλλο ως τροφήν, παρά μόνον ολίγον νερό και ολίγον ψωμί, που του έχορήγει κάποτε – κάποτε ο Γέρων.

Μετά κάμποσον καιρόν, αφ' ότου ο Διάκονος υπεβλήθη εις τον σκληρόν κανόνα της μετανοίας, δεν ανέβη, κατά την ωρισμένην περίοδον των πλημμυρών η στάθμη του ποταμού⁴ και εκινδύνευεν από ξηρασίαν ολόκληρος η περιοχή. Προς αποτροπήν λοιπόν του κινδύνου της ξηρασίας, όλοι έκαμναν λιτανείας και παρεκάλουν συνεχώς και μετά

⁴ Ο ποταμός περί ου ενταύθα γίνεται λόγος είναι ο Νείλος. Ούτος πηγάζων εκ των ορεινών περιοχών της Ανατολικής Αφρικής κατά τον Ισημερινόν, εισέρχεται εις την Αίγυπτον και εκβάλλει εις την Μεσόγειον θάλασσαν. Τα ύδατα του ποταμού τούτου ανέρχονται περί τα 13-14 μέτρα υπέρ την κανονικήν αυτών στάθμησιν κατά την αυτήν συνήθως ημερομηνίαν από των αρχών Ιουνίου (2ας Ιουνίου παλ. ημερ.) μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου. Κατά την περίοδον ταύτην έχομεν τας πλημμύρας του Νείλου και εκ των πλημμυρών αυτών ποτίζεται η γη της Αιγύπτου, διότι εν Αιγύπτω σχεδόν ουδέποτε βρέχει. Μικρά ύψωσις των υδάτων υπέρ τα 14 μέτρα επιφέρει καταστροφάς εκ των πλημμυρών και ελάττωσις αυτών κάτω των 13 μέτρων καθιστά αδύνατον την άρδευσιν (το πότισμα) της γης.

πίστεως τον Θεόν να αποτρέψη την θεομηνίαν. Τότε εις ένα εκ των αγίων αποκαλύπτεται η εξής πληροφορία: εάν δεν έλθη να παρακαλέση τον Θεόν ο τάδε Διάκονος, που ευρίσκεται κρυμμένος εις το κελλί του τάδε μοναχού, η στάθμη των υδάτων του ποταμού δεν ανεβαίνει.

Ο άγιος εκείνος άνθρωπος μόλις έλαβεν αυτήν την πληροφορίαν, αμέσως την εφανέρωσεν εις όλους. Και όσοι ήκουσαν το μήνυμα αυτό εθαύμασαν και όλοι μαζί ήλθαν εις το κελλί του Μοναχού, έβγαλαν τον Διάκονον από την σκοτεινήν του κρύπτης και τον εξηνάγκασαν να προσευχηθή εις τον Θεόν, διά να σωθή ο τόπος από την ξηρασίαν. Και αμέσως, μόλις προσευχήθη ο Διάκονος, ανέβη αμέσως η στάθμη των υδάτων του ποταμού.

Το θαύμα αυτό ήτο απόδειξις ότι ο Θεός εδέχθη την μετάνοιαν του Διακόνου, και δι' αυτό όσοι εσκανδαλίσθησαν προηγουμένως, πολύ περισσότερον ωφελήθησαν από την μετάνοιαν αυτού και εδόξασαν τον Θεόν.

4. Ένας αδελφός επολεμήθη από τον δαίμονα της πορνείας. Συνέβη λοιπόν κάποτε ο αδελφός να περάση από ένα χωριό της Αιγύπτου και είδε μίαν ωραίαν γυναίκα, η οποία ήτο θυγάτηρ του ιερέως των ειδώλων. Μόλις την είδε, την ερωτεύθη σφοδρώς και υπό το κράτος του πάθους αυτού επήγε προς τον πατέρα της κόρης και του λέγει:

– Δώσε μου την κόρην σου σύζυγός μου.

– Δεν ήμπορώ να σου την δώσω, – του απήντησεν εκείνος – πριν έρωτήσω τον θεόν μου. Περίμενε όλίγον.

Πράγματι ο ιερεύς των ειδώλων μετέβη εις το μαντεϊόν του θεού του (διά του οποίου, ως γνωστόν, ωμίλει ο δαίμων) και ηρώτησεν:

– Ένας Μοναχός ήλθεν εις το σπίτι μου και θέλει την θυγατέρα μου ως σύζυγός του να του την δώσω;

Ο κρυπτόμενος εις το μαντεϊόν δαίμων του απήντησεν:

– Έρώτησε τον εάν αρνήται τον Θεόν του, το βάπτισμα, που έλαβε και τας υποσχέσεις που έδωσεν ως μοναχός

Όταν επέστρεψεν ο ιερεύς των ειδώλων, λέγει εις τον Μοναχόν: 'Αρνείσαι τον Θεόν σου και το Βάπτισμα και το επάγγελμα του Μοναχού; Ο δε Μοναχός εδέχθη τους όρους του. Αμέσως όμως είδε να εξέρχεται εκ του στόματός του μία λάμψις, ωσάν περιστέρι και να ανέρχεται προς τον ουρανόν.

Τρέχει τότε αμέσως και ειδωολάτρης ιερεύς προς τον δαίμονα και του λέγει: ιδού, ο Μοναχός εδέχθη όσα του εζήτησα. Τότε ο δαίμων λέγει εις αυτόν:

– Μή του δώσης την θυγατέρα σου ως σύζυγος, διότι ο Θεός του δεν απεμακρύνθη από κοντά του, αλλ' ακόμη τον βοηθεί. Τότε ήλθε πάλιν προς τον Μοναχών και ειδωολάτρης ιερεύς και του λέγει:

– Δεν ήμπορώ να σου δώσω την θυγατέρα μου ως γυναίκα, διότι ο Θεός σου εξακολουθεί να παραμένη κοντά σου και να σε βοηθή.

Μόλις ήκουσε την απάντησιν αυτήν ο Μοναχός συνεκινήθη βαθύτατα και είπε μέσα του: Αν και ο Θεός από μόνην την καλωσύνην Του με ήξιωσε τόσων και τόσων αγαθών, εγώ ο άθλιος ηρνήθην Αυτόν και το Άγιον Αύτου Βάπτισμα και τας υποσχέσεις του Μοναχού. Παρά δε την άρνησίν μου, ο Θεός δεν απεμακρύνθη από κοντά μου, καίτοι τόσον τον επρόδωσα, αλλ' εξακολουθεί να με βοηθή. Κατόπιν αυτού δεν έχω χρέος να τρέξω κοντά Του, στηριζόμενος εις το θάρρος της ανεξαντλήτου αγαθότητός Του;

Αφού λοιπόν συνήλθεν από την ζάλην του πάθους έφυγεν αμέσως διά την έρημον και μετέβη εις ένα Γέροντα, προς τον οποίον έξωμολογήθη την άρνησίν του, ως και όλους τους λογισμούς του.

Ο Γέρων του λέγει με πραότητα:

– Αδελφέ μου, κάθισε μαζί μου εις το σπήλαιον, και νήστευσε επί τρεις εβδομάδας κατά ζευγάρια δηλαδή θα νηστεύης με αυστηράν νηστείαν δυο ημέρας και την τρίτην θα καταλύης και εγώ θα παρακαλώ τον Θεόν να σε συγχωρήση.

Πραγματικώς ο Γέρων επόνεσε διά την ψυχήν του αδελφού και παρεκάλεσε μετά θερμότητος τον Θεόν. Θεέ μου, έλεγε, χάρισέ μου την ψυχήν του Μοναχού τούτου και δέξαι την μετάνοιάν της.

Ο Θεός εισήκουσεν, ως εύσπλαγχνος, την ειλικρινή και θερμήν αυτήν προσευχήν του Γέροντος, εφ' όσον μάλιστα προήρχετο από γνησίαν αγάπην.

Όταν συνεπληρώθη η πρώτη εβδομάς του Κανόνος της μετανοίας έπεσκέφθη ο Γέρων τον έγκλειστον Μοναχών και του λέγει:

– Μήπως είδες τίποτε;

– Μάλιστα, απήντησεν ο Μοναχός είδα την περιστεράν υψηλά εις τον ουρανόν, απέναντι από το κεφάλι μου.

Ο Γέρων λέγει εις τον υπό μετάνοιαν Μοναχόν

– Πρόσεχε τον εαυτόν σου και παρακάλει τον Θεόν με όλην την δύναμιν της ψυχής σου, χωρίς διακοπήν, διά να σε συγχωρήση. Μετά τας συστάσεις αυτές ανεχώρησε πάλιν ο Γέρων.

Μόλις επέρασε και η δευτέρα εβδομάς ήλθε και πάλιν ο Γέρων εις το σπήλαιον του εγκλείστου Μοναχού:

– Έ, πώς πηγαίνεις, αδελφέ; Μήπως είδες πάλιν τίποτε; τον ήρώτησε με πατρικόν ενδιαφέρον και συμπόνια.

– Μάλιστα, Γέροντά μου είδα την περιστεράν πλησίον της κεφαλής μου.

Ο Γέρων, αφού του συνέστησε και πάλιν να προσεύχεται μετά θερμότητος και να ευρίσκεται εις κατάστασιν ψυχικής επαγρυπνήσεως, ανεχώρησεν.

Όταν, τέλος, συνεπληρώθη και η τρίτη εβδομάς ήλθε προς τον έγκλειστον Μοναχόν ο Γέρων και του λέγει:

– Είδες πιά άλλο τίποτε; Με χαράν ο Μοναχός απήντησεν:

– Είδα την περισσότεραν πώς ήλθε και εκάθισεν επάνω εις το κεφάλι μου: τότε με χαράν εγώ ήπλωσα το χέρι μου να την πιάσω, οπότεν εκείνη εισήλθε μέσα εις το στόμα μου.

Όταν ήκουσε την απάντησιν αυτήν ο Γέρων, ηυχαρίστησε τον Θεόν, και λέγει εις τον μετανοήσαντα Μοναχόν:

– Είδες, αδελφέ μου; ο Θεός εδέχθη την μετάνοιάν σου. Δι' αυτό λοιπόν απ' εδώ και πέρα, πρόσεχε τον εαυτόν σου.

Βαθύτατα συγκεκινημένος ο αδελφός απήντησε προς τον Γέροντα:

Από τώρα και εις το εξής, Πάτερ μου, θα παραμείνω κοντά σου και δεν θα φύγω, μέχρι που να πεθάνω. Πράγματι ο Μοναχός παρέμεινε πλησίον του Γέροντος και δεν έχωρισθησαν ποτέ.

5. Ένας Μοναχός έξωμολογήθη τον λογισμόν του εις ένα Γέροντα και του είπε:

– Γέροντά μου, και λογισμός μου λέγει, ότι αν ένας Μοναχός, που έχει πολλά χρόνια εις την άσκησιν, πέση εις πειρασμόν, δηλαδή εις πορνείαν, με περισσότερον κόπον και δυσκολώτερον ανεγείρεται από την θανάσιμον πτώσιν της ψυχής, επειδή περιέπεσεν από την προκοπήν εις την αμαρτίαν αντιθέτως, αυτός που τώρα κοντά ήλθεν από τον κόσμον, επειδή ευρίσκεται ακόμη εις την αρχήν, δεν υφίσταται τόσον μεγάλης ζημίας.

Ο Γέρων τότε του απαντά:

– Ο Μοναχός, που έπεσεν εις πειρασμόν, ομοιάζει με σπίτι, που έγκρέμισε το σπίτι αυτό, όταν αποφασίση να το ξανακτίση ο ιδιοκτήτης του και σκεφθή φρόνιμα, θα εύρη αρκετά υλικά έτοιμα δηλαδή τα χάντάκια των θεμελίων, τις πέτρες, τα ξύλα, και δι' αυτόν τον λόγον, επειδή ευρήκε πρόχειρα τα υλικά, μπορεί εύκολώτερα και γρηγορότερα να ανοικοδομήση το σπίτι. Εκείνος όμως, που ακόμη δεν έχει σκάψει, διά να βάλη θεμέλιον, και δεν έχει ακόμη προμηθευθή τα απαραίτητα, αλλά μόλις τώρα ήρχισε να τα προμηθεύεται, με την ελπίδα, μήπως και τελειώση, ασφαλώς θα δυσκολευθη.

Το παράδειγμα αυτό, κατά το μέτρον της αναλογίας, θα το εύρης να εφαρμόζεται και μεταξύ του παλαιού Μοναχού και του αρχαρίου Μοναχού. Ο Μοναχός δηλαδή, που έχει πολλά έτη εις την άσκησιν, εαν θελήση να επιστρέψη, μετά την πτώσιν του, θα εύρη αρκετήν βοήθειαν από την συνήθειαν των έργων της μακράς του ασκήσεως της μελέτης, της ψαλμωδίας, του έργοχείρου και της υπολοίπου Μοναχικής εργασίας, την οποίαν, λόγω του μακρού χρόνου, συνήθισεν άκόπως να επιτελή. Δι' αυτό και ημπορεί γρήγορα – γρήγορα να ανοικοδομήση την γκρεμισμένην, από την αμαρτίαν, οικίαν της ψυχής του.

Αντιθέτως ο αρχάριος, που μόλις τώρα ήρχισε να μανθάνη τα αναφερθέντα ανωτέρω καθήκοντα του Μοναχικού βίου, και να εξασκήται εις αυτά, εάν πέση, ξανασηκώνεται πολύ αργότερα, διότι συγχρόνως με την ανοικοδόμησιν, προμηθεύεται και τα υλικά.

6. Εις μίαν πόλιν έζη ένας Επίσκοπος. Κάποτε, ο Επίσκοπος αυτός αρρώστησε και εφοβήθη ότι θα αποθάνη. Εις την ιδίαν πόλιν ήτο και ένα γυναικείον Μοναστήριον: μόλις λοιπόν η Ηγουμένη έπληροφορήθη ότι είναι άρρωστος ο Επίσκοπος και έχει, μάλιστα, απελπισθή, επήρε μαζί της δύο Μοναχάς και επήγε να τον επισκεφθή. Κατά το διάστημα της επισκέψεως και ενώ συνωμίλει με τον Επίσκοπον η Ηγουμένη, μία από τις Μοναχάς,

που εκάθητο κοντά εις το κρεβάτι του αρρώστου, ήγγισεν ελαφρά, με το χέρι της, το πόδι του Επισκόπου, επιθυμούσα να αντιληφθή εάν έχη πυρετόν.

Ο Επίσκοπος όμως επολεμήθη σαρκικώς από το πλησίασμα αυτό υπό την επήρειαν δε του πάθους, όταν επρόκειτο να αναχωρήσουν αι επισκέπτριαι, λέγει προς την Ηγουμένην:

– Σε παρακαλώ, Γερόντισσα, επειδή δεν έχω κανένα να με εξυπηρετήση, άφησέ μου αυτήν την αδελφήν να με υπηρετήση, έως ότου να αναρρώσω.

Η Ηγουμένη, χωρίς να σκεφθή το πονηρόν, συνεφώνησεν εις την παράκλησιν του Επισκόπου και άφησε την αδελφήν, διά να τον υπηρετή. Ο Επίσκοπος εξυπηρετούμενος από την Μοναχήν, με την οποίαν τον επείραξεν ο λογισμός, ενισχύθη περισσότερο εις την αμαρτωλήν του επιθυμίαν από τον Διάβολον και ούτω συγκατετέθη εις την επίθεσιν του πονηρού λογισμού. Κατόπιν έπεσε και εις την αμαρτίαν με την Μοναχήν, η οποία συνέλαβε και ήρχισε να κυοφορή μέσα της τον καρπόν της αμαρτίας.

Μετ' ολίγους μήνας η πρόοδος της κυοφορίας της κατέστη εμφανής εις όσους την έβλεπον. Οι δε κληρικοί, επιζητούντες να μάθουν τον ένοχον της αμαρτίας της Μοναχής, την συνέλαβον και της είπον:

– Είπέ μας, ποίος σε κατέστησεν έγκυον;

Η Μοναχή όμως κατ' ουδένα λόγον απεκάλυπτε τον ένοχον της αμαρτίας, δηλαδή τον Επίσκοπον. Ενώ δε επέιζον την Μοναχήν να αποκαλύψη τον ένοχον, έξαφνα ο Επίσκοπος παρουσιάζεται και λέγει:

– Αφήσατε την διότι εγώ ήμάρτησα μαζί της.

Μετά την αποκάλυψιν αυτήν εσηκώθη από το κρεβάτι, όπου παρέμενεν άρρωστος και μετέβη κατ' ευθείαν εις την Εκκλησίαν. Εκεί, συντετριμμένος, απέθεσε το ωμοφόριον του επάνω εις το ιερόν θυσιαστήριον και εξελθών της Εκκλησίας επήρεν εις το χέρι του μίαν οδοιπορικήν ράβδον και εξεκίνησε δι' ένα Μοναστήρι, εις το οποίον ουδεις τον εγνώριζε ποίος ήτο. Ενώ δε μετέβαινε προς το Μοναστήρι αυτό ο Επίσκοπος, ο Ηγούμενος αυτού του Μοναστηρίου, ως διορατικός όπου ήτο, έλαβεν αποκάλυψιν από τον Θεόν, ότι εντός ολίγου καταφθάνει ένας Επίσκοπος. Και καλέσας τον θυρωρόν, παρήγγειλεν εις αυτόν τα εξής:

– Πρόσεχε, αδελφέ, – τού λέγει – διότι έρχεται εις το Μοναστήρι μας ένας Επίσκοπος έχε λοιπόν τον νούν σου, να τον προϋπαντήσης όπως αρμόζει εις το αξίωμά του. Ο θυρωρός, κατόπιν της εντολής αυτής, έπερίμενεν ότι ο Επίσκοπος θα έλθη εις το Μοναστήρι με πολυτελή άμαξαν και με συνοδείαν, όπως συνήθως συμβαίνει εις Επισκόπους. Δι' αυτό και δεν έδωσε καμμίαν σημασία, όταν μίαν ημέραν κατέφθασεν εις το Μοναστήρι ένας ταπεινός και άσημος πεζοπόρος: δεν έκατάλαβε ποίος ήτο ο επισκέπτης και μετέβη προηγουμένως εις τον προεστώτα και το ανήγγειλεν.

Ο Ηγούμενος αμέσως αντελήφθη ότι ο μοναχικός αυτός και άσημος επισκέπτης ήτο και αναμενόμενος Επίσκοπος και εξήλθεν αμέσως να τον προϋπαντήση. Καθώς δε τον ήσπάζετο διά του επιβαλλομένου σχήματος σεβασμού προς αξιωματούχος της Εκκλησίας, του λέγει:

– Καλώς ήλθες εις το Μοναστήρι μας, κύριε Επίσκοπε..

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Ο Επίσκοπος ξαφνιάστηκε και ηπόρησε πώς ανεγνωρίσθη από ανθρώπους, που τον αγνοούσαν τελείως. Αμέσως δε εσκέφθη να αναχωρήσει εις άλλο Μοναστήριον. Τότε ο Ηγούμενος, ο οποίος με το προορατικόν χάρισμα εγνώριζε την αμαρτίαν του Επισκόπου, αλλά και την ειλικρινή του πρόθεσιν να μετανοήσει, λέγει φιλαδέλφως προς τον Επίσκοπον:

— Όπου και να πάς έρχομαι και εγώ μαζί σου, διά να καταστήσω γνωστόν το αξίωμά σου. Αφού λοιπόν τον παρηγόρησε με στοργήν, τον έβαλε μέσα εις το Μοναστήρι. Παρέμεινε δε αρκετον καιρόν εις το Μοναστήρι και μετενόησε με όλην του την καρδίαν, κατορθώσας σπουδαία κατορθώματα αρετής.

Μετά αρκετόν χρόνον ανεπαύθη εν ειρήνη ο Επίσκοπος και ο Θεός συνόδευσε με πολλά θαύματα τον θάνατόν του, διά να αποδείξη εις τους ανθρώπους την γνησιότητα και ειλικρίνειαν της μετανοίας του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β' (Να μην αναβάλλουμε το καλό)

Ὅτι δεῖ ἐν τῷ ἐνεστώτι ποιεῖν τὸ καλὸν καὶ μὴ εἰς τὸ μέλλον ὑπερτίθεσθαι καὶ ὅτι μετὰ θάνατον οὐκ ἔστι διόρθωσις.

Πρέπει ἐνόσω εὐρισκόμεθα εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν νὰ κάμνωμεν τὸ καλὸν καὶ νὰ μὴ ἀναβάλλωμεν εἰς τὸ μέλλον. Μετὰ θάνατον δὲν ὑπάρχει διόρθωσις.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· Ἀββᾶ, δύο ἄνθρωποι ἦσαν εἷς Μοναχὸς καὶ εἷς κοσμικὸς καὶ Μοναχὸς ἐλογίσατο ὄψε, ἓνα πρωὶ ρίψη τὸ σχῆμα καὶ ὁ κοσμικὸς ἐλογίσατο ἓνα γένηται Μοναχὸς ἀμφοτέροι δὲ ἀπέθανον ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ οὐκ ἔφθασαν ἐπιτελέσαι· τί ἄρα λογίζεται αὐτούς; καὶ εἶπεν ὁ γέρον ὁ Μοναχὸς ἀπέθανε Μοναχός, καὶ ὁ κοσμικὸς ἀπέθανε κοσμικὸς ἐν ᾧ γὰρ εὐρέθησαν, ἀπήλθον.

2. Εἶπε γέρον· αὕτη ἡ φωνὴ βοᾷ πρὸς τὸν ἄνθρωπος ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς ὅτι σήμερον ἐπιστρέψον.

3. Εἶπε γέρον· ἡ γενεὰ αὕτη οὐ ζητεῖ τὸ σήμερον, ἀλλὰ τὸ αὔριον.

4. Ἔλεγον περὶ τινὸς γέροντος, ὅτι ὅτε ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοί· ἄφες σήμερον καὶ αὔριον μετανοεῖς, ἀντέλεγεν αὐτοῖς φάσκων" οὐχὶ ἀλλὰ σήμερον μετανοήσω καὶ αὔριον τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γενέσθω.

5. Εἶπε γέρον· πᾶσα πονηρία μὴ τετελεσμένη, οὐκ ἔστι πονηρία καὶ πᾶσα δικαιοσύνη μὴ τελειωθεῖσα, οὐκ ἔστι δικαιοσύνη.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν ποιμένα:

- Ἀββᾶ, του εἶπε: ἦσαν δύο ἄνθρωποι καὶ ἓνας Μοναχὸς καὶ ὁ ἄλλος κοσμικὸς. Ὁ Μοναχὸς ἐσκέφθη τὴν νύκτα, τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸ πρωὶ νὰ ἀποβάλλῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ὁ κοσμικὸς, πάλιν, κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα, ἐσκέφθη νὰ γίνῃ Μοναχός.

Ἐν τῷ μεταξύ τὴν ἰδίαν νύκτα ἀπέθανον καὶ οἱ δύο, χωρὶς νὰ πραγματοποιήσουν τὶς ἀποφάσεις των. Πῶς, ἄραγε, θα κριθοῦν αὐτοί; Καὶ ὁ Γέρον ἀπήνητησεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀπορίαν.

-Ἀπλούστατα ὁ Μοναχὸς ἀπέθανεν ὡς μοναχὸς καὶ ὁ κοσμικὸς ὡς κοσμικὸς· διότι εἰς τὴν κατάστασιν που εὐρέθησαν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, ἀπήλθον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

2. Ἐνας Γέρον εἶπε: μία εἶναι ἡ φωνὴ που πρέπει ἐπιμόνως νὰ βοᾷ εἰς τὰ αὐτιά του ἀνθρώπου σήμερον νὰ ἐπιστρέψῃς.

3. Ἐνας ἄλλος Γέρον εἶπεν αὕτη ἡ γενεὰ δὲν ζητεῖ τὸ σήμερον ἀλλὰ τὸ αὔριον (δηλαδή ἀναβάλλει τὰ ἔργα τῆς μετανοίας).

4. Διηγούνται δι' ένα Γέροντα, ότι όταν οι λογισμοί του του έψιθύριζαν άφησε σήμερα και αύριον μετανοείς, τους αντέκρουε λέγων: όχι, εγώ θα μετανοήσω σήμερα και αύριον ας γίνη το θέλημα του Θεού.

5. "Ένας άλλος Γέρων είπε: κάθε πονηρία, που δεν έχει εκτελεσθή, δεν θεωρείται πονηρία αλλά και κάθε δικαιοσύνη, που δεν μετεβλήθη εις έναρέτους πράξεις, δεν δύναται να θεωρηθή ως δικαιοσύνη.

B'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ· καιρός μετανοίας και ένεστώς εστι μακάριος οὖν και μηδ' ὄλως έμπεσῶν τῷ τοῦ εχθροῦ ἀμφιβληστρω' εἰ δὲ τις και έμπεσῶν διέρρηξε τὰ δίκτυα αὐτοῦ, και εξέηλατο ἀποδράσας ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὅσῳ ἐν τῷ παρόντι βίῳ εἶστι, και οὗτος ἐμοὶ μακάριος ὅτι ζῶν ἐτι ἐν σαρκί, ἠδυνήθη ἐκφυγεῖν τὸν πόλεμον, ὥσπερ ἰχθὺς ἐκ σαγήνης διασωθεῖς και γὰρ ἰχθὺς ἐν τοῖς ὕδασιν ὑπάρχων, ἐὰν ἄγρευθεις διαρρήξη τὸ δίκτυον, και ἑαυτὸν κατὰ τοῦ βυθοῦ ἐλάση, σώζεται ἐπὰν δὲ ἐλκυσθῇ ἐν τῇ ξηρᾷ, βοηθῆσαι ἑαυτῷ οὐ δύναται.

Οὕτω και ἡμεῖς ἐφ' ὅσον ἐσμὲν ἐν τῷ παρόντι βίῳ, ἐξουσίας και δύναμιν ἐλάβομεν ἐκ θεοῦ διαρρήξαι ἀφ' ἑαυτῶν τὰ δεσμὰ τῶν θελημάτων τοῦ εχθροῦ και ἀπορρίψαι τὸ φορτίον τῶν ἀμαρτιῶν διὰ τῆς μετανοίας, και διασωθῆναι εις τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν" εἰ δὲ καταλάβοι ἡμᾶς τὸ πρόσταγμα τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο και ἡ ψυχὴ ἐξέλθοι τοῦ σώματος, και τὸ σῶμα εἰσαχθῇ ἐν τῷ τάφῳ, οὐκέτι δυνάμεθα ἑαυτοῖς βοηθῆσαι ὡς πὲρ οὐδὲ δ ἰχθὺς τῶν ὑδάτων ἀνελκυσθεῖς, και κατασφαλισθεῖς ἐν ἀγγείῳ.

2. Ἀδελφὲ μὴ εἴπης σήμερον ἀμαρτάνω, και αὐριον μετανοῶ οὐ γὰρ ἔχεις τὸ ἀσφαλὲς περὶ τῆς αὐριον, τῷ Κυρίῳ μελήσει.

Ερμηνεία

6. ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΥ, ο χρόνος που έχομεν εις την διάθεσίν μας δια να μετανοήσωμεν, είναι η επίγειος ζωή. Ευτυχισμένος λοιπόν κι λότυχος αυτός που δεν έπεσε καθόλου εις τα δίκτυα του εχθρού. Αν όμως κάποιος, που ενεπλάκη εις τα δίκτυα του εχθρού, ηδυνήθη να καταστρέψη τα δίκτυα του και να δραπετεύση από την φοβεραν αιχμαλωσίαν του Διαβόλου, και αυτός, κατά την γνώμην μου, πρέπει να μακαρίζεται, διότι, καιτοι έζη μετά σαρκός, εν τούτοις εξέφυγε τον πόλεμον του εχθρού της ψυχής μας, όπως το ψάρι ξεφεύγει από το δίκτυ του ψαρά. Διότι, ως γνωστόν, το ψάρι εφ' ὅσον υπάρχει μέσα εις το ὕδωρ, εάν συλληφθη και κατορθώση να σχίση το δίκτυον και ορμήση προς τον βυθόν, σώζεται: όταν όμως συρθή με το δίκτυ από τον ψαράν εις την ξηράν, τότε πλέον δεν δύναται να βοηθήση τον εαυτόν του.

Το ίδιον ακριβώς συμβαίνει και με ημάς: εφ' ὅσον δηλαδή ζῶμεν εις την παρούσαν ζωήν, έχομεν λάβει από τον Θεόν εξουσίαν και δύναμιν να σπάσωμεν μόνοι μας τα δεσμὰ των πονηρῶν θελημάτων του εχθρού και να απορρίψωμεν, διά της μετανοίας, το φορτίον των αμαρτιῶν μας, σωζόμενοι πλέον ασφαλώς και κληρονομοῦντες την Βασιλείαν των ουρανῶν. Εάν όμως μας προλάβη το φοβερόν πρόσταγμα του θανάτου, και φύγη η ψυχὴ μας από το σῶμα, και καταβιβασθῇ το σῶμα εις τον τάφον, τότε πλέον δεν μπορούμεν να βοηθήσωμεν τους εαυτούς μας, όπως ακριβώς και το ψάρι, όταν θα βγῇ από τα νερά, μετά

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην αναβάλλουμε το καλό)

την σύλληψίν του από τον ψαράν, και ασφαλισθή καλώς εις το αγγείον, δεν δύναται κατ' ουδένα λόγον να σωθή.

7. Αδελφέ μου, να μη ειπής εις τον εαυτόν σου, ότι σήμερα θα διαππράξω την αμαρτίαν και αύριον θα μετανοήσω· διότι δεν δύνασαι να είσαι βέβαιος διά την αυριανήν ημέραν· η φροντίς διά την αύριον ανήκει μόνον εις τον Θεόν.

Γ'. Του Αββά Ισαάκ

Ο ΕΠ' ΕΛΠΙΔΙ μετανοίας όλισθαίνων έκ δευτέρου, οὔτος μετά πανουργίας πορεύεται ενώπιόν του Θεοῦ τούτω άγνώστως έπιπίπτει ό θάνατος και οὐ φθάνει τόν καιρόν τῆς έλπίδος αὐτοῦ.

Ερμηνεία

8. ΕΚΕΙΝΟΣ, που αμαρτάνει διά δευτέραν φοράν, με την ελπίδα, ότι θα μετανοήση, αυτός πορεύεται ενώπιον του Θεού με το φορτίον της πανουργίας εις αυτόν τον πανούργον επέρχεται ο θάνατος εντελώς άπροσδοκήτως, εις τελείως άγνωστος στιγμήν και ώραν, και δεν κατορθώνει να φθάση εις την ημέραν, που ήλπισε πως θα μετανοήση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ' (Πως πρέπει να μετανοούμε)

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ μετανοεῖν.

Περὶ τοῦ πῶς πρέπει να μετανοώμεν.

Α'. Του Αββά Μάρκου

ΑΠΟΒΑΛΩΝ πόνος καὶ ἀτιμίαν μὴ ἐπαγγέλλου δι' ἐτέρων ἀρετῶν μετανοεῖν κενοδοξία γὰρ καὶ ἀναλγησία δουλεύειν τῇ ἀμαρτία, καὶ διὰ δεξιῶν πεφύκασιν. Ἐὰν τις πέση εἰς οἴαν δήποτε ἀμαρτίαν καὶ μὴ λυπηθῆ κατὰ ἀναλογίαν τοῦ σφάλματος, εὐχερῶς πάλιν τῷ αὐτῷ περιπίπτει δικτῷ.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ αποφεύγης τὰς θλίψεις καὶ τοὺς κόπους τῆς ἀσκήσεως καὶ τὰς καταφρονητικὰς ταπεινώσεις, μὴ ἐλπίζης ὅτι θα δυνηθῆς νὰ ἐπιτύχῃς τὸ ἔργον τῆς μετανοίας δι' ἄλλων ἀρετῶν· διότι ἡ κενοδοξία καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῶν πόνων, καὶ ὅταν νομίζωμεν ὅτι μὰς βοηθοῦν, εἰς τὴν πραγματικότητα ὑπηρετοῦν τὴν ἀμαρτίαν.

Ἐὰν ἓνας ἄνθρωπος πέση εἰς οἰανδήποτε ἀμαρτίαν, καὶ δὲν λυπηθῆ ἀναλόγως τοῦ σφάλματος τὸ ὁποῖον διέπραξε, τότε εὐκόλως θα πέση πάλιν εἰς τὸ ἴδιον δίκτυον.

Β'. Του Αββά Ισαάκ του Σύρου

ΕΝ ΟΙΣ ἀπόλεσας τὸ ἀγαθόν, ἐν τούτοις πάλιν κτῆσαι αὐτὸς χρυσὸν χρεωστεῖς τῷ θεῷ; οὐ δέχεται ἕκ σοῦ μαργαρίτης" οἶον, τὴν σωφροσύνην ἀπόλεσας; οὐ δέχεται ἐλεημοσύνην ἕκ σοῦ καὶ θεός, σοῦ ἐπιμένοντας τῇ πορνείᾳ διότι τὸν ἀγιασμῶν τοῦ σώματος θέλει παρά σου ἐπεῖ παρέβης τὴν ἐντολήν, ὑπὸ τοῦ φθόνου νικώμενος τί τῷ ὕπνῃ μάχη διαγρυπνήσας; καὶ τὴ νηστεία πρόσκεισαι; οὐδὲν σοὶ πρὸς ἐκεῖνο τὸ πάθος ἔσται ἕκ τούτων ὄφελος ἕκαστον γὰρ ἀρρώστημα ἐπὶ τῆ ψυχῆς καὶ σώματος, τοὺς οἰκείους καὶ καταλλήλους φαρμάκους θεραπεύεται.

2. Δύο ἀδελφοὶ σαρκικοὶ ἀπετάξαντο, ὧν καὶ εἷς εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν καθήμενος, ἐν μιᾷ σφόδρα τὴ κατανύξει πυρωθεῖς τὴν καρδίαν, κατῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ προσελθὼν τῷ ἄρχοντι ἐξωμολογήσατο αὕτη τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ εἶπων αὐτῷ κόλασον μὲ κατὰ τοὺς νόμους καὶ δὲ ἄρχων θαυμάσας, διεκρίθη ἐν ἑαυτῷ καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ ὄντως, ἄνθρωπε, ὅτι σὺ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐξωμολογήσω, οὐ τολμῶ κρίναι σὲ πρὸ τοῦ θεοῦ ἴσως γὰρ καὶ συνεχώρησε σοὶ καὶ ἀπελθὼν ὁ ἀδελφός, ἔβαλεν ἑαυτὸ σίδηρα εἰς τοὺς πόδας, καὶ εἰς τὸν τράχηλον, καὶ ἀπέκλεισεν ἑαυτὸν εἰς κελλίον καὶ εἰ πότε παρέβαλλε τίς καὶ ἥρωτα λέγων" τίς ἔβαλε σοί, Ἄββᾶ, τὰ τοιαῦτα βαρῦτατα σίδηρα; ἀπεκρίνετο «ὁ ἄρχων».

Πρὸ οὖν μιᾶς ἡμέρας τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, Ἀγγέλου παραστάντος αὐτῷ, ἐπεσον παραχρῆμα τὰ σίδηρα ἀπ' αὐτοῦ εἶτα τὴ ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ διακονοῦντος αὐτῷ, καὶ ἐρωτήσαντος τίς ἔλυσε τὰ σίδηρα ἀπὸ σου; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός ὁ λύσας τὰς ἀμαρτίας μου ἐφάνη γὰρ μοὶ προχθὲς λέγων" ἰδοὺ διὰ τὴν ὑπομονὴν σου ἐλύθησαν πᾶσαι αἱ ἀμαρτίαι σου· καὶ ἤψατο τῶν

δακτύλω αὐτοῦ των σιδήρων, καὶ εὐθέως ἔπεσον ἀπ' ἐμοῦ καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀδελφός, παραχρῆμα ἐκοιμήθη.

3. Ἔτερος ἀδελφός ἐκάθητο κατὰ μόνας ἐν τῇ Μονῇ τῶν Μονιδίων καὶ ἠύχετο τὴν εὐχὴν ταύτην ἀεὶ πρὸς τὸν Θεὸν Κύριε, οὐ φοβοῦμαι σε, καὶ διὰ τοῦτο πέμψον μοὶ κεραυνόν, ἢ ἄλλην τινὰ τιμωρίαν, ἢ ἀσθένειαν, ἢ δαίμονα, ἕνα καν οὕτως ἔλθῃ εἰς φόβον ἢ πεπωρωμένη μου ψυχὴ εἴτα παρακαλῶν ἔλεγε πάλιν οἶδα ὅτι πολλὰ ἤμαρτον εἶς σε, δέσποτα, καὶ ἀναρίθμητα εἰσι τὰ πταίσματά μου" διὸ καὶ οὐ τολμῶ εἶπεῖν ἕνα συγχωρήσης μοὶ" ἀλλ' εἰ ἐνδέχεται διὰ τοὺς οἰκτιρμούς σου, συγχώρησον μοὶ" εἰ δὲ οὐκ ἐνδέχεται, παιδεύσον με ὧδε, καὶ ἐκεῖ μὴ κολάσης με εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἀδύνατον, ἀπόδος μοὶ ὧδε μέρος τῆς τιμωρίας, καὶ ἐκεῖ κουφοτέραν μοὶ τὴν κόλασιν ἔργασαι μόνον ἄρξαι ἀπὸ τοῦ νῦν παιδεύεις με πλὴν ἐν ἔλθει, καὶ μὴ τὸ θυμό σου, δέσποτα.

Οὕτως οὖν αὐτοῦ ἐπὶ ἐνιαυτὸν ὅλον μετανοοῦντος καὶ ταῦτα μετὰ δακρύων θερμῶς καὶ ὀλοψύχως ἰκετεῦοντος ἐν τῇ νηστεία, καὶ ἀγρυπνία, καὶ τῇ λοιπῇ κακουχία τὸ τὲ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ καταδαπανῶντος καὶ συντριβόντος, ἐν μιᾷ καθημένου αὐτοῦ χαμαι, καὶ θρηνοῦντος συνήθως καὶ γοερὸν ἀνοιμῶζοντος ἀπὸ τῆς πολλῆς ἀθυμίας, νυσταγμὸς ἐπῆλθεν αὐτῷ καὶ ὑπνωσε' καὶ ἰδοὺ παρίσταται αὐτὸ ὁ Χριστὸς λέγων ἰλαρὰ τῇ φωνῇ τί ἔχεις, ἄνθρωπε; τί οὕτω κλαίεις; ὁ δὲ γνωρίσας αὐτὸν ὃς τις ἐστὶν ἀποκρίνεται συντρόμος καὶ τί ἔπεσον, Κύριε' ἔφη αὐτῷ καὶ φανεῖς καὶ ἐγείρου' ὁ δὲ λέγει οὐ δύναμαι, δέσποτα, ἐὰν μὴ δώσης μοὶ χεῖρα κακεῖνος ἐκτείνας τὴν χεῖρα, καὶ λαβόμενος αὐτοῦ, ἀνέστησεν αὐτόν.

Ὁ δὲ ἀναστὰς, ἐπέμφθη σφοδρῶς λέγει οὖν αὐτῷ πάλιν ὁ φανεῖς, ὁμοίως πραεῖα καὶ ἰλαρὰ τῇ φωνῇ τί κλαίεις, ἄνθρωπε; τί λυπῆ; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός οὐ θέλεις, Κύριε, ἕνα κλαίω καὶ λυπῶμαι, ὅτι τοσαῦτα σὲ ἔλυπησα, καὶ τοσοῦτων ἀγαθῶν παρά σου ἀπολαύσας; ὁ δὲ ἐκτείνας αὐτῷ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἔθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ λέγει αὐτῷ τοῦ λοιποῦ μὴ λυποῦ ἔπει γοῦν σὺ ἔνεκεν ἐμοῦ ἐλυπήθης, οὐκέτι ἐγὼ λυποῦμαι κατὰ σου" εἰ γὰρ διὰ σὲ τὸ αἷμα μου δέδωκα, πόσω μᾶλλον καὶ τὴν συγχώρησιν δώσω καὶ σοί, καὶ πάση τῇ γνησίως μετανοοῦση ψυχῇ; ἐλθὼν οὖν εἰς ἑαυτὸν ὁ ἀδελφός ἐκ τῆς ὀπτασίας, εὔρε τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ πάσης χαρᾶς πεπληρωμένης καὶ ἐπληροφόρηθη ὅτι ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἔλεος μετ' αὐτοῦ καὶ ἔμενε διὰ παντὸς ἐν πολλῇ ταπεινώσει εὐχαριστῶν αὐτῷ.

4. Εἶπε γέρον: ἐὰν πέσης εἰς ἁμαρτίαν καὶ ἐπιστρέψης ἐξ αὐτῆς καὶ ἄρξῃ εἰς λύπην καὶ μετάνοιαν, βλέπε μὴ παύσῃ λυπούμενος καὶ στεναζὼν πρὸς τὸν Κύριον, ἕως ἡμέρας θανάτου σου ἐπεὶ πάλιν ταχὺ εἰς τὸν αὐτὸν βόθρον ἐμπίπτεις ἢ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη, χαλινὸς ἔστι τῆς ψυχῆς, μὴ ἐὼν αὐτῶν πεσεῖν.

5. "Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Δανιὴλ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου ὅτι οὐκ ἤλλασσε τὸ ὕδωρ εἰ μὴ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, εἰς καὶ τὰ βαῖα ἀπέβρεχεν, ἀλλ' ἐλαττούμενον, προσετίθει μόνον ἔπλεκε γὰρ τὴν σειρὰν, καὶ εἰργάζετο ἀεὶ ἕως ὥρας ἕκτης το δὲ ὕδωρ μὴ ἀλασσόμενον, δυσωδίαν ἐποίει. Παρεκάλεσαν οὖν αὐτὸν οἱ παραβάλλοντες γέροντες εἰπεῖν αὐτοῖς τίνος χάριν οὐκ ἀλλάσσει τὸ ὕδωρ τῶν βαίων, ἀλλὰ τῆς τοιαύτης δυσωδίας ἀνέχεται καὶ καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρον ἀντὶ τῶν θυμιαμάτων καὶ τῶν μύρων ὧν ἀπήλαυσα ἐν τῷ κόσμῳ, χρεῖα μὲ ταύτης τῆς δυσωδίας ἀνέχεσθαι οὕτω καὶ ἡμεῖς τὰ ἐναντία διὰ τῶν ἐναντίων ἰάσθαι σπουδάζωμεν καὶ τὰς ἡδονὰς ὧν ἀπολαύσαμεν, διὰ τῶν προσφυῶν κακουχιῶν ἀναιρεῖν ἐν γνώσει ἀγωνιζώμεθα.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος καὶ τῆς Φέρμης ὅτι ἄνθρωπος στήκων εἰς μετάνοιαν, οὐ δέδεται εἰς ἐντολὴν ἡγουν καὶ γνησίως μετανοῶν, εἰ βούλεται καὶ ὑπὲρ τὴν ἐντολὴν ποιεῖν,

οὐδὲν τὸ κωλύον αὐτὸν ἐντολὴν δὲ φησιν οὐ μίαν, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔθεσπισεν" ἅμα δὲ καὶ εἰ τινὰ παρὰ Πατρὸς εἰδικῶς ἐντολὴν ἔλαβεν.

7. Ἄδελφοὶ δύο πολεμηθέντες ὑπὸ τοῦ δαίμονος, ἀπῆλθον καὶ ἔλαβον γυναίκα ἔπειτα εἶπον πρὸς ἀλλήλους τί ἔκερδησαμεν ἀφέντες τὴν Ἀγγελικὴν τάξιν καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν ταύτην, δι' ἣν τελευταῖον μέλλομεν ἀπελθεῖν καὶ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ εἰς τὰς ἀτελεύτητους κολάσεις; ὑποστρέψωμεν οὖν πάλιν εἰς τὴν ἔρημον καὶ μετανοήσωμεν. Καὶ ἐπανελθόντες, παρεκάλεσαν τοὺς Πατέρας δοῦναι αὐτοῖς ἐντολᾶς, ἐξομολογησάμενοι ἅπερ ἔπραξαν" ἐκέλευσαν οὖν οἱ γέροντες ἀποκλεισθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ ἐνιαυτόν, καὶ δίδοσθαι τοὺς δύο ἐπίσης ἄρτον καὶ ὕδωρ μόνου ἦσαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ καὶ τὴν ἰδέα ὁμοιοί.

Ὡς οὖν ἐπληρώθη καὶ τῆς μετανοίας καιρὸς, ἐξῆλθον καὶ εἶδον αὐτοὺς οἱ Πατέρες καὶ ἦν ὁ μὲν εἷς ὠχρὸς καὶ στυγνὸς καὶ κατατετηγμένος, ὁ δὲ ἕτερος φαιδρὸς τὲ καὶ εὐθαλὴς καὶ ἐθαύμασαν πῶς καὶ τροφῆς τῆς αὐτῆς ἐπίσης μετέχοντες καὶ κατακεκλεισμένοι ὄντες ἀμφοτέρω, οὕτω τῇ μορφῇ κατὰ πολὺν διέφερον ἠρώτησαν οὖν τὸν στυγνὸν λέγοντες τίς ἢ ἀδολεσχία ἦν μετὰ τῶν λογισμῶν ἠδολέσχεις ἐν τῷ κελίῳ καθήμενος; ὁ δὲ ἔφη τὰ κακὰ & ἐποίησα, καὶ τὴν κόλασιν εἰς ἣν ἔμελλον ἀπελθεῖν ἐλογιζόμενον διηνεκῶς καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἐκολλήθη τὸ ὅστοῦν μου τῇ σαρκί μου ἠρωτησαν δὲ καὶ τὸν ἄλλον τί ἐνεθυμεῖτο ἐν τῷ κελίῳ καὶ ἀπεκρίθη τῷ θεῷ ἠὺχαρίστου, ὅτι οὐκ ἀφήκε με ἀποθανεῖν ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ, ἀλλ' ἐξείλετο με ἀπὸ τῆς ἀκαθαρσίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς κολάσεως καὶ ἤγαγεν εἰς τὴν Ἀγγελικὴν ταύτην πολιτείαν καὶ μνημονεύων τοῦ Θεοῦ, εὐφραίνόμενον καὶ εἶπον οἱ γέροντες, ὅτι ἐπίσης ἢ μετάνοια τῶν δύο ἐστὶ πρὸς τὸν Θεόν.

Ερμηνεία

ΑΝΘΡΩΠΕ, με τα μέσα ἔνεκα των οποίων ἔχασες το ἀγαθόν, με αὐτὰ πρέπει να το ἐπανακτήσης χρεωστὴς χρυσόν εἰς τὸν Θεόν; δεν δέχεται ἀπὸ ἐσέ μαργαρίτην. Δηλαδή ἔχασες τὴν σωφροσύνην; δεν δέχεται ὁ Θεὸς τὴν ἐλεημοσύνην σου, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖς τὴν πορνείαν, διότι θέλει ἀπὸ ἐσέ τὸν ἀγιασμόν του σώματος, ἐπειδὴ παρέβης τὴν ἐντολὴν (διὰ τὴν καθαρότητα του σώματος) νικώμενος ἀπὸ τὸν φθόνον του διαβόλου. Διὰ τὴν προσπάθειά σου νικήσης διὰ τῆς ἀγρυπνίας τὸν ὕπνον; καὶ νηστεύεις συνεχῶς; οὐδεμίαν ωφέλειαν ἔχεις ἀπὸ αὐτὰ ἐναντίον ἐκείνου του πάθους, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖς να δουλεύεις εἰς αὐτό διότι κάθε ἀρρώστια, εἴτε ψυχικὴ εἴτε σωματικὴ, μόνον με τα κατάλληλα δι' αὐτὴν φάρμακα θεραπεύεται.

2. Δύο ἀδελφοὶ σαρκικοὶ ἀπηνήθησαν τὸν κόσμον, διὰ να μονάσουν ὁ ἕνας ἐξ αὐτῶν ἐγκατεστάθη καὶ ἐμόναζεν εἰς τὸ ὄρος των Ἐλαιῶν. Μίαν ἡμέραν, ἡ καρδιά του ἐπυρακτώθη, κυριολεκτικῶς, ἀπὸ σφοδρὰν κατάνυξιν ἀμέσως λοιπὸν κατέβη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀφού προσήλθεν εἰς τὸν ἀρχοντα τῆς πόλεως ὁμολόγησεν εἰς αὐτόν ὅλας τὰς ἀμαρτίας του συγχρόνως παρεκάλεσε τὸν ἀρχοντα εἰπὼν πρὸς αὐτόν τιμώρησόν με, ὅπως προστάζουν οἱ νόμοι. Ὁ ἀρχὸν εθαύμασε διὰ τὴν συντριβὴν καὶ μεταμέλειαν του ἐξομολογηθέντος, ἐσκέφθη ἐπ' ὀλίγον καὶ λέγει εἰς τὸν ἀδελφόν:

– Ἀνθρωπέ μου, ἐπειδὴ συ ἐξωμολογήθης με τὴν θέλησίν σου, καὶ μετενόησες εὐλικρινῶς, δεν τολμῶ να σε κρίνω, πρὶν σε κρίνη ὁ Θεός διότι ἴσως καὶ να σε συνεχώρησε.

Κατόπιν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν ὁ ἀδελφός καὶ ἔβαλε μόνος του εἰς τὸ σῶμα του σίδηρα, εἰς τὰ πόδια του καὶ εἰς τὸν λαιόν του, καὶ αυτοεφυλακίσθη εἰς τὸ κελίον του. "Ὅταν δε τον

έπεσκέπτεται κανείς και τον ήρώτα ποίος, 'Αββά, σου έβαλεν αυτά τα βαρύτατα σίδηρα; εκείνος απαντούσε: «ο άρχων».

Μίαν ημέραν λοιπόν προ του θανάτου του ήλθε κοντά του Άγγελος Κυρίου και αμέσως έπεσαν τα σίδηρα απ' επάνω του. Την επομένην ημέραν, όταν εισήλθεν εις το δωμάτιον ο υποτακτικός του, που τον εξυπηρέτει, και τον είδεν ελευθερωμένον από τα σίδηρα, τον ήρώτησε μετά τινος καταπλήξεως.

– Ποίος, Αββά, έλυσε τα σίδηρα από επάνω σου;

– Εκείνος που συνεχώρησε τας αμαρτίας μου, απήντησεν ο Μοναχος και συνέχισεν: Προχθές παρουσιάσθη ενώπιόν μου Άγγελος Κυρίου και μου είπε: χάρις εις την υπομονήν, που επέδειξες, συνεχωρήθησαν όλαι αι αμαρτίαι σου· εν συνεχεία δε ήγγισε με το δάκτυλόν του τα σίδηρα και αμέσως έπεσαν από επάνω μου. Μόλις εξιστόρησε το περιστατικόν αυτό ο Μοναχός αμέσως εκοιμήθη τον ύπνον της αιωνιότητος.

3. Ένας άλλος αδελφός παρέμεινε μόνος του εις την Μονήν των Μονιδίων και ανέπεμπε διαρκώς προς τον Θεόν αυτήν την ευχήν: Κύριε, επειδή δεν έχω φόβον Θεού, διά τούτο στείλε μου κεραυνόν, ή καμμίαν άλλην τιμωρίαν, ή ασθένειαν, ή δαίμονα, μήπως δι' αυτών συνέλθη ή πεπωρωμένη ψυχή μου και έλθη εις φόβον. Αλλοτε πάλιν παρακαλών τον Θεόν έλεγεν Γνωρίζω, Δέσποτά μου, ότι πολύ ήμάρτησα ενώπιόν Σου, και τα πταισίματά μου είναι αναρίθμητα: δι' αυτό και δεν τολμώ να σου είπω να με συγχωρήσης· αλλ' εάν είναι δυνατόν, χάρις εις τους οικτιρμούς σου, συγχώρησόν με. Εάν πάλιν είναι αδύνατον να με συγχωρήσης, τότε τιμώρησόν με εδώ, και όχι εκεί εις την αιώνιον κόλασιν. Εάν δε και αυτό είναι αδύνατον, δώσε μου εις την παρούσαν ζωήν μέρος της κολάσεως, ώστε να καταστη ελαφροτέρα η κόλασίς μου εις την άλλην ζωήν. Μόνον από τώρα άρχισε, Δέσποτά μου, να με τιμωρης, όχι όμως με τον δίκαιον θυμόν σου και την οργήν, αλλά με εύσπλαγχνίαν και επιείκειαν.

Έτσι λοιπόν επέρασεν ένας ολόκληρος χρόνος καθ' όλον αυτό το διάστημα ο Μοναχός δεν έπαυσε να εκτελή το έργον της μετανοίας, να ικετεύη ολοψύχως και μετά θερμών δακρύων τον Θεόν να τον συγχωρήση, να νηστεύη, να αγρυπνη, να υποβάλλη το σώμα του εις διαφόρους κακουχίας και να καταπονή την ψυχήν του διά της συντριβής.

Μίαν ημέραν, ενώ εκάθητο κατά γης, και, ως συνήθως, εθρήνει διά τας αμαρτίας του και οδύρετο θλιβερώς και μεγαλοφώνως, ενύσταξεν από την πολλήν λύπην και απεκοιμήθη. Σχεδόν αμέσως εμφανίζεται ενώπιόν του ο Χριστός και του λέγει με φωνήν, γεμάτην καλωσύνην και στοργήν.

– Τι έχεις, άνθρωπε; Διατί κλαίεις τόσον απαρηγόρητα;

Ο Μοναχός τον ανεγνώρισεν αμέσως ποιος είναι και έντρομος από τον φόβον και τον σεβασμόν του απαντά:

– Έπεσα, Κύριέ μου, απήντησεν έντρομος ο Μοναχός.

- Σήκω λοιπόν, απήντησεν ο φανείς Κύριος.

– Δεν ήμπορώ, Δέσποτα, εάν δεν μου δώσης το χέρι σου. Τότε ο Κύριος άπλωσε το χέρι του, τον έπιασε και τον εσήκωσε.

Όταν έσηκώθη ο Μοναχός και εστάθη ενώπιον του ανεγείραντος αυτόν Κυρίου, ήρχισε πάλιν να κλαίη και να συγκλονίζεται από το σφοδρόν πένθος.

Λέγει λοιπόν πάλιν εις αυτόν ο φανερωθείς εις το όραμα Κύριος, με φωνήν ήσυχον και γλυκείαν.

– Διατί, κλαίεις, άνθρωπε; Διατί λυπείσαι; Και ο αδελφός απαντά πάλιν προς τον Κύριον.

– Δεν θέλεις, Κύριε, να κλαίω και να λυπούμαι, αφού, αν και απήλαυσα τόσα καλά από σένα, εν τούτοις εγώ τόσον πολύ σε έλύπησα;

Μετά τους λόγους αυτούς ο Κύριος ήπλωσε και πάλιν το χέρι Του και το ακούμβησεν ελαφρά επάνω εις την κεφαλήν του Μοναχού, λέγων προς αυτόν:

– Μη λυπείσαι πλέον διότι αφού δι' εμέ εδοκίμασες τόσην λύπην, εγώ καθόλου δεν θα λυπούμαι εναντίον σου. Εάν δε το αίμα μου έδωσα διά σε, πόσον μάλλον και την συγχώρησιν θα προσφέρω και εις σε και εις κάθε ψυχήν, που μετανοεί ειλικρινώς δια τας αμαρτίας της;

Μόλις ο αδελφός συνήλθεν από την ευεργετικήν αυτήν οπτασίαν ήσθάνθη την καρδίαν του γεμάτην από χαράν ή δε συνείδησίς του τον επληροφόρησεν, ότι ο Θεός τον ευσπλαγχνίσθη. Κατά δε τον υπόλοιπον χρόνον της ζωής του έζησε με πολλήν ταπείνωσιν ευχαριστών τον Θεόν δια την συγχώρησιν των αμαρτιών του.

4. Ένας Γέρων είπεν: εάν πέσης εις μίαν αμαρτίαν και επιστρέψης από αυτήν και αρχίσης να λυπήσαι και να μετανοήσ δια την πτώσιν, πρόσεξε να μη παύσης να λυπήσαι και να αναστενάξης προς τον Κύριον, μέχρι του θανάτου σου, επειδή υπάρχει κίνδυνος γρήγορα πάλιν να ξαναπέσης εις τον ίδιον βόθρον. Η κατά Θεόν λύπη είναι χαλινός της ψυχής, που δεν την αφήνει να ξαναπέση πάλιν.

5. Ο Αββάς Δανιήλ διηγείτο διά τον Αββάν Αρσένιον, ότι το νερόν εις το οποίον έβρεχε τα κλαδιά των φοινίκων, το ήλλαζε μίαν φοράν τον χρόνον μόνον δε όταν ηλαττώνετο, προσέθετεν ολίγον. Ως γνωστον δε από τα φοινικόκλαδα αυτά έπλεκε το σχοινίον και ειργάζετο συνεχώς μέχρι της έκτης ώρας! Καθ' όλον δε αυτό το διάστημα της εργασίας ή δυσωδία από το στάσιμον νερόν, που δεν το άλλαζεν, ήτο αφόρητος. Οι πατέρες που προσήρχοντο εις το κελλί του, διά να τον επισκεφθούν, τον παρεκάλεσαν να τους εξηγήση, διατί δεν αλλάσσει το νερό των φοινικοκλάδων, αλλ' ανέχεται τόσον αφόρητον δυσοσμίαν.

Εις αυτήν την απορίαν ο 'Αββάς Αρσένιος έδωσε την εξής απάντησιν:

- Μου χρειάζεται να ανέχομαι αυτήν την δυσοσμίαν, αντί των θυμιαμάτων και των ευωδιών, που απήλαυσα εις την κοσμικήν μου ζωήν.

Ας φροντίσωμεν λοιπόν και ημείς να θεραπεύσωμεν τα πάθη με τα αντίθετα προς αυτά πνευματικά φάρμακα. Ας αγωνισθώμεν δε με επίγνωσιν να σβήσωμεν τας αναμνήσεις των ηδονών, που απολαύσαμεν, με τας αντιστοιχους προς αυτάς κακουχίας.

6. Ο Αββάς Θεόδωρος και της Φέρμης είπεν ότι ο άνθρωπος που εκτελεί κανόνα μετανοίας, δεν δεσμεύεται εις νος, που μετανοεί ειλικρινώς, εάν θέλη να καταβάλη κόπους, μεγαλυτέρους και από την εντολήν, τίποτε δεν τον εμποδίζει. Ως εντολήν δε δεν εννοεί

μόνον μίαν, αλλά όλες όσας έθέσπισε το Αγιον Πνεύμα εις την Εκκλησίαν όπως επίσης και την δοθείσαν εις αυτόν ειδικών εντολήν (κανόνα).

7. Δύο Μοναχοί επολεμήθησαν υπό του δαίμονος της πορνείας και αναχωρήσαντες εκ του τόπου της ασκήσεως μετέβησαν εις την πόλιν και έλαβον γυναίκας. Μετά καιρόν συνητηθήσαν και έλεγον μεταξύ των:

- Τί έκερδίσαμεν εγκαταλείψαντες την Αγγελικήν τάξιν και κυλισθέντες εις αυτήν την ακαθαρσίαν των ηδονών, διά την οποίαν πρόκειται, εις το τέλος, να απέλθωμεν εις το αιώνιον πυρ και να υποστώμεν τα ατελείωτα βασανιστήρια της κολάσεως; Ας επιστρέψωμεν πάλιν εις την έρημον και να μετανοήσωμεν.

Πράγματι, επανήλθον εις την έρημον, εξομολογήθησαν τας αμαρτίας των και παρεκάλεσαν τους πατέρας να τους δώσουν κανόνα μετανοίας. Οι Γέροντες διέταξαν να παραμείνουν κλεισμένοι, επί ένα ολόκληρον έτος, εις το κελλίον των, και να δίδεται ως τροφή εις τους Μοναχούς αυτούς μόνον ψωμί και νερό. Κατά σύμπτωσιν δε και οι δύο Μοναχοι ήσαν όμοιοι κατά την μορφήν του προσώπου των.

Όταν λοιπόν συνεπληρώθη ο καιρός της μετανοίας των, εξήλθον από το κελλίον και τους είδον οι Πατέρες. Περιέργως δέ, καιτοι ωμοιάζον κατά την μορφήν, έτρωγον το ίδιον φαγητών και έζων υπό τας αυτάς συνθήκας, εν τούτοις ο μεν ένας ήτο ωχρός, σκελετωμένος και εξησθενημένος, ενώ ο άλλος ήτο ακμαίος και χαρούμενος. Και εθαύμασαν οι Πατέρες πως ενώ και οι δύο έτρωγον την ίδιαν τροφήν και ήσαν και οι δύο κλεισμένοι, διέφερον τόσο πολύ κατά την μορφήν.

Έρώτησαν λοιπόν τον σκελετωμένον:

– Ποία ήτο η μυστική συνομιλία σου με τους λογισμούς σου, όταν παρέμεινες επί ένα έτος έγκλειστος εις το κελλίον σου;

Εκείνος απήντησεν:

– Εσκεπτόμην συνεχώς τας αμαρτίας, τας οποίας διέπραξα και την κόλασιν εις την οποίαν επρόκειτο να απέλθω μετά θάνατον. Εκ του φόβου δε της αιωνίας τιμωρίας, εκόλλησε το δέρμα μου εις τα οστά μου (Ψαλμ. ρα', 6).

Έρώτησαν και τον άλλον, τί εσκεπτετο επί ένα έτος κλεισμένος εις το κελλίον.

–Εγώ –απήντησεν– ευχαριστούσα τον Θεόν, διότι δεν με άφησε να αποθάνω εις την αμαρτίαν, αλλά με έβγαλεν από την ακαθαρσίαν του κόσμου και την κόλασιν και με έφερε και πάλιν εις αυτήν εδώ την 'Αγγελικής πολιτείαν. Ενθυμούμενος δε διαρκώς τον Θεόν και την αγάπην Του, έχαιρον πνευματικώς.

Μετά τας εξηγήσεις αυτές είπον οι Γέροντες:

– Και των δύο Μοναχών ή μετάνοια έχει την αυτήν άξίαν ενώπιον του Θεού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ' (Οι ασθενείς σιγά – σιγά στη μετάνοια)

Ὅτι τοῖς ἀσθενέσιν ἀρμόδιόν το κατὰ μικρόν εἰς τὰ τῆς μετανοίας ἔργα ἐνάγεσθαι.

Ὅτι οἱ ασθενεῖς πρέπει νὰ οδηγούνται σιγά - σιγά εἰς τὰ ἔργα τῆς μετανοίας.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἐμπεσῶν εἰς πειρασμόν, ἤτοι εἰς ἀμαρτίαν, ἀπὸ τῆς θλίψεως ἀπόλεσε τὸν μοναχικὸς κανόνα καὶ θέλων βαλεῖν ἀρχήν, ὑπὸ τῆς λύπης ἐνεποδίζετο λέγων ἐν ἑαυτῷ πότε ἔχω εὐρεῖν ἑμαυτὸν, ὡς πὲρ ἡμῖν ποτέ; καὶ ὀλιγορῶν, οὐκ ἴσχυεν ἄρξασθαι τοῦ μοναχικοῦ ἔργου ἐλθῶν δὲ πρὸς τινὰ γέροντα, διηγήσατο αὐτὸ τὰ καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀκούσας ὁ γέρον τὰ τῆς θλίψεως αὐτοῦ, διηγήσατο αὐτὸ ὑπόδειγμα τοιοῦτον λέγων· ἄνθρωπος τις εἶχε χωρίον καὶ ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ ἐχερσώθη καὶ ἐπληρώθη θρύων καὶ ἀκανθῶν ὕστερον δὲ ἔδοξεν αὐτῷ φιλοκαλεῖσθαι τοῦτο καὶ λέγει τῷ υἱῷ αὐτοῦ ὕπαγε, καθάρισον τὸ χωρίον καὶ ἀπελθῶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ καθάρισαι αὐτό, θεωρήσας τὸ πλῆθος τῶν ἀκανθῶν, ὀλιγορῆσε λέγων ἐν ἑαυτῷ πότε ἔχω ὅλα ταῦτα ἀνασπᾶσαι καὶ καθάρισαι τα δέ; καὶ ἀναπεσῶν ἐκοιμήθη, ἀφυπνισθεὶς δὲ πάλιν καὶ ἀπιδῶν εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀκανθῶν καὶ ἀκηδιάσας, ἔμεινε κείμενος κατὰ γῆς καὶ ποτὲ μὲν καθεύδων, ποτὲ δὲ στρεφόμενος ἔνθεν κακειθεν ὡς θύρα ἐπὶ στρόφιγγα αὐτῆς κατὰ τὴν γραφήν, καὶ οὕτως ἀργῶς οὐκ ὀλίγας ἡμέρας ἤναλωσεν.

Ἔρχεται οὖν μετὰ ταῦτα ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἰδεῖν τί ἐποίησε καὶ εὔρεν αὐτὸν μηδὲν ἐργασάμενον" καὶ εἶπεν αὐτῷ τί ὅτι οὐδὲν εἰργάσω ἕως τοῦ νῦν; δ δὲ ἔφη" πάτερ, ὡς ἤρχομην ἐργάσασθαι, βλέπων τὸ πλῆθος τῶν θρύων καὶ τῶν ἀκανθῶν, συνειχόμεν καὶ ἀπὸ τῆς θλίψεως ἐτίθουν ἑμαυτὸν καὶ ἐκοιμώμην, διὸ καὶ οὐδὲν εἰργασάμην καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τέκνον, ἴσον τοῦ πλάτους τοῦ στρώματός σου ποιεὶ καθημέραν καὶ οὕτω προκόπτει τὸ ἔργον σου καὶ οὐκ ὀλιγορεῖς καὶ δὲ νεώτερος ἐποίησεν οὕτως καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐκαθαρίσθη τὸ χωρίον. Οὕτως οὖν καὶ σύ, ἀδελφε κατ' ὀλίγον ἐργάσου καὶ οὐκ ὀλιγορεῖς καὶ ὁ θεὸς τῆ χάριτι αὐτοῦ πάλιν ἀποκαθιστᾷ σὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν σου τάξιν ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀκούσας, καὶ καθίσας μεθ' ὑπομονῆς, ἐποίει ὡς ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ γέροντος καὶ χάριτι Θεοῦ εὔρεν ἀνάπαυσιν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἐπέσεν εἰς πειρασμόν, δηλαδὴ εἰς ἀμαρτίαν τόσοσιν δε μεγάλην θλίψιν ἐδοκίμασεν, ὡστε ἐγκατέλειψε καὶ τὸν κανόνα τοῦ Μοναχοῦ. Καὶ ἐνῶ ἠέλεε νὰ κάμῃ ἀρχὴν νὰ μετανοή, ἠμποδίζετο ἀπὸ τὴν λύπην καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν εαυτὸν τοῦ πῶς θὰ ἠμπορέσω νὰ ἀνεύρω τὸν εαυτὸν μου, ὅπως ἤμουν κάποτε; Ἀμελῶν δε καὶ διστάζων δεν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἀρχίσῃ τὸ μοναχικὸν τοῦ ἔργον.

Ἐπεσκέφθη λοιπὸν ἓνα γέροντα καὶ ἐξωμολογήθη εἰς αὐτὸν ὅσα τοῦ συνέβαινον.

Ὁ γέρον, ἀφοῦ ἤκουσε μετὰ προσοχῆς τὰ ζητήματα, ποῦ τὸν ἐθλίβον, ἀντὶ ἀπαντήσεως τοῦ διηγήθη τὸ κατωτέρω παράδειγμα, ὑπὸ μορφήν διδακτικῆς παραβολῆς: "Ἐνας ἄνθρωπος –ἤρχισε νὰ λέγη εἶχεν ἓνα ἀγρὸν ἀπὸ ἀμελείαν τοῦ λοιπὸν ὁ ἀγρὸς αὐτὸς ἐχερσώθη καὶ ἐγένετο ἀπὸ ἀγρία χόρτα καὶ ἀγκάθια. Μετὰ καιρὸν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς

έσκέφθη να περιποιηθή τον αγρόν του και να τον καλλιεργήση. Διέταξε λοιπόν τον υιόν του να υπάγη να καθαρίση τον αγρόν. Πράγματι μετέβη ο υιός να καθαρίση τον αγρόν μόλις όμως τον είδε γεμάτον αγκάθια, απεγοητεύθη και είπε μέσα του: πότε θα μπορέσω να τα ξερριζώσω όλα αυτά και να τον καθαρίσω; εξαπλώθη λοιπόν και απεκοιμήθη.

Έξυπνήσας δε επ' ολίγον και ατενίσας πάλιν προς το πλήθος των ακανθών, έβαρύνθη και έμεινεν εξαπλωμένος κατά γής. Και άλλοτε κοιμώμενος, άλλοτε πάλιν στρέφων από την μίαν πλευράν εις την άλλην, όπως η θύρα περιστρέφεται εις την στρόφιγγά της, κατά την παροιμίαν, «ώσπερ θύρα στρέφεται επί του στρόφιγγος, ούτως οκνηρός επί της κλίνης αυτού. Κρύψας οκνηρός την χείρα εν τω κόλπω αυτού, ου δυνησεται επενεγκείν επί στόμα» (Παροιμ. κστ΄ 14-16) επέρασεν αρκετές ημέρας χωρίς εργασίας και με αμέλειαν.

Εν τω μεταξύ έρχεται και ο πατήρ του, να ιδή τι έκαμεν εις τον αγρόν. Καθώς λοιπόν τον εύρεν άργών και αναποφάσιστον, του λέγει:

– Διατί, παιδί μου, δεν έκανες τίποτε μέχρι τώρα; Το παιδί απήντησεν:

– Πατέρα μου, καθώς ήρχόμην να εργασθώ, και έβλεπα αυτό το πλήθος από τα αγριόχορτα και τα αγκάθια, έχανα την όρεξίν μου προς εργασίας, και από την στενοχωρίαν μου εξήπλωνα και εκοιμόμουν. Δι' αυτό δεν έκαμα τίποτε μέχρι σήμερα.

– Παιδί μου, μη στενοχωρείσαι, απήντησεν ο πατέρας να ξεχερσώνης κάθε ημέραν έκτασιν ίσης προς το πλάτος του στρώματός σου και έτσι θα προχωρήση ή εργασία σου και δεν θα σε καταπνίξη ή αμέλεια. Πράγματι ο υιός έπραγματοποίησε την συμβουλήν του πατρός και εντός ολίγου χρόνου εκαθαρίσθη ο αγρός από τα αγκάθια και τα αγριόχορτα.

– Έτσι και σύ, αδελφέ μου, ολίγον κατ' ολίγον να εργάζεσαι και δεν κινδυνεύεις από αμέλειαν. Ο δε Θεός βλέπων την επιθυμίαν σου προς εργασίαν θα σε αποκαταστήση και πάλιν, με την Χάριν Του, εις την αρχαίαν σου τάξιν.

Ο Μοναχός ήκουσε μετά προσοχής τας συστάσεις αυτάς, εκάθισε με υπομονήν και εφήρμοσε τας υποδείξεις του Γέροντος.

Πράγματι δε με την Χάριν του Θεού εύρε την επιζητουμένην ανάπαυσιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε'

(Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

Ὅτι δεῖ ἀεὶ τοῦ θανάτου μεμνήσθαι καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως οἱ γὰρ μὴ ταῦτα διηνεκῶς προσδοκῶντες καὶ λογιζόμενοι, ὑπὸ τῶν παθῶν ραδίως ἀλίσκονται.

Ὅτι πρέπει πάντοτε να ενθυμούμεθα τον θάνατον και την μέλλουσαν κρίσιν· διότι εκείνοι που δεν αναμένουν διαρκῶς τον θάνατον και την μέλλουσαν κρίσιν ευκόλως κυριεύονται ἀπό τα πάθη.

Α'. Εν τω βίω του Αγίου Αντωνίου

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος πρὸς τοὺς μαθητᾶς αὐτοῦ ὅτι εἰς τὸ μὴ ὀλιγορεῖν ἡμᾶς καὶ ἐνδιδόναι τῆς ἀσκήσεως, καλὸν ἀεὶ μελετᾶν τὸ τοῦ Ἀποστόλου ρητὸν τὸ καθημέραν ἀποθνήσκω ἐὰν γὰρ καὶ ἡμεῖς ὡς θνήσκοντες καθημέραν οὕτω ζῶμεν, οὐχ ἁμαρτήσομεν ἐστὶ δὲ τὸ λεγόμενον τοιοῦτον ἵνα ἐγειρόμενοι καθημέραν, νομίζωμεν μὴ ἐγείρεσθαι, ἀδήλου φύσει καὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν οὔσης καὶ μετρομένης καθημέραν παρὰ τῆς προνοίας.

Οὕτω δὲ διακείμενοι, οὔτε ἁμαρτήσομεν, οὔτε τινὸς ἐπιθυμίαν ἐξομεν οὔτε μηνιοῦμεν τινὶ οὔτε θησαυρίσομεν ἐπὶ γῆς· ἀλλ' ὡς καθημέραν προσδοκῶντες ἀποθανεῖν, ἀκτῆμονες ἐσόμεθα καὶ πάντα πάσι συγχωρήσομεν ἀλλ' οὐδὲ ἐπιθυμίας γυναικός, ἢ ἄλλης τινὸς ρυπαρᾶς ἡδονῆς ἀπολαύσαι θελήσομεν, ἀλλ' ὡς παρερχομένην ἀποστραφησόμεθα, ἀγωνιῶντες ἀεὶ καὶ προβλέποντες τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως ἀεὶ γὰρ ὁ μείζων φόβος καὶ ἀγὼν τῶν βασάνων, διαλύει τὸ λείον τῆς ἡδονῆς καὶ τὴν ψυχὴν κλίνουσαν ἀνίστησιν.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ Αντώνιος ἔλεγε πρὸς τοὺς μαθητῆς του διὰ να μη αμελῶμεν και να μη υποχωρῶμεν πρὸ τῆς ἀσκήσεως, εἶναι καλὸν να μελετῶμεν πάντοτε τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου που λέγει, καθημερινῶς ἀποθνήσκω. Διότι εἴαν και ημεῖς διάγωμεν τὸν βίον ἡμῶν ὡς ἀποθνήσκοντες καθημερινῶς, ἀσφαλῶς δεν θα ἀμαρτήσωμεν. Αὐτὸ δε που σας προτείνω, θα τὸ πραγματοποιήσωμεν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπος κατὰ τὴν καθημερινὴν μας ἀφύπνισιν ἐκ τοῦ ὕπνου, ἀς νομίζωμεν ὅτι δεν ηγέρθημεν ἐκ τῆς κλίνης και ἀπεθάναμεν, ἐφ' ὅσον ἀλλωστε και ἡ ζωὴ ἡμῶν, ἐκ φύσεως, εἶναι ἀγνώστου διαρκείας και τέλους και καθημερινῶς μετρεῖται ἀπὸ τὴν θεῖαν πρόνοιαν.

Ὅταν σκεπτόμεθα κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν, οὔτε θα ἀμαρτήσωμεν, οὔτε τίποτε θα ἐπιθυμήσωμεν, οὔτε θα μνησικακοῦμεν ἐναντίον τῶν ἄλλων, οὔτε θα ἀποκτήσωμεν υλικούς θησαυρούς ἐπάνω εἰς τὴν γῆν· ἀλλ' ὡς ἀναμένοντες καθημερινῶς τὸν θάνατον, θα γίνωμεν ἀκτῆμονες και θα συγχωρήσωμεν ὅλα τα σφάλματα εἰς τοὺς ἀδελφούς μας. Ἐπὶ πλέον οὔτε γυναῖκα θα ἐπιθυμήσωμεν, οὔτε θα θελήσωμεν να ἀπολαύσωμεν καμμίαν ἄλλην ρυπαρὰν ἡδονήν, ἀλλὰ μετὰ βδελυγμίας θα τα ἀποστραφῶμεν ὅλα αὐτά, ὡς παρερχόμενα ταχύτατα, ζῶντες διαρκῶς με τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου και προβλέποντες πάντοτε τὴν ἡμέραν, τῆς κρίσεως.

Διότι πάντοτε και μεγαλύτερος φόβος του απροσδοκίτου θανάτου και η αγωνία για τα αναμενόμενα βάσανα εκ της αμαρτίας, διαλύουν ευκόλως το απατηλόν της ηδονής και ανεγείρουν την ψυχήν, οσάκις παρεκκλίνει προς το κακόν.

Β'. Εν τω βίω τού Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος

Ο ΜΕΓΑΣ Ιωάννης καὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίας Πατριάρχης, ἕνα τὴν τοῦ θανάτου μνήμην εἰς βάθος ἐγχαράξῃ τῇ ἑαυτοῦ διανοίᾳ, καὶ διὰ παντὸς αὐτῷ παρισταμένην ἔχη καὶ πρὸ ὄμματων, τί ποιεῖ; μνημεῖον αὐτῷ προστάττει διοικοδομηθῆναι τοῦτο δὲ μὴ ἐπιτεθῆναι πέρας ἀλλ' ἡμιτελὲς οὕτω καταλειφθῆναι εἴτα τοὺς ἐπὶ τῷ ἔργῳ τεταγμένους, ἐπειδὴ ἂν ἐπίσημος τις εορτὴ εἶη, ἐπὶ πάντων ἐφισταμένους τῶν συνεδρευόντων, ἐν τῷ προφανεῖ λέγειν' τὸ μνῆμα τὸ σὸν ἄχρι σήμερον ἀτελές, δέσποτα ἐπιτρεψον οὖν αὐτῷ πέρας λαβεῖν ἄδηλον γὰρ ὅποια ὥρα καὶ κλέπτῃς ἔπεισε θάνατος.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Ιωάννης, ο Πατριάρχης της Εκκλησίας της Αλεξανδρείας, διὰ να εγχαράξῃ βαθιά εἰς το μυαλό του την μνήμην του θανάτου και να την βλέπῃ πάντοτε ζωηρῶς με τα μάτια της ψυχῆς του, τι κάνει; Διατάσσει να κτίσουν τον τάφον του, να μη τον τελειώσουν ὁμως, ἀλλά να τον αφήσουν μισοτελειωμένον. Ἐπειτα δίδει ἐντολήν εἰς αὐτούς, που ἡσχολοῦντο με την κατασκευῆς του τάφου του, οσάκις ἐπετελεῖτο ἐπίσημος εορτή, να ἐρχωνται ἐμπρός εἰς ὅλους που συνήρχοντο διὰ την εορτήν, και να του λέγουν δυνατά: Ο τάφος σου, Δέσποτα, εἶναι μισοτελειωμένος ἀκόμη ἐπίτρεψέ μας λοιπόν να τον τελειώσωμεν, διότι εἶναι ἀγνωστον εἰς ποῖαν ὥραν ἐπέρχεται, ὡς κλέπτῃς, ο θάνατος.

Γ'. Εν τω Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ καὶ Ἀββᾶς Ἀγάθων· χρῆ τὸν Μοναχῶν πᾶσαν ὥραν προσέχειν τῷ κριτηρίῳ τοῦ Θεοῦ.

2. Ἦν τις Ἀναχωρητῆς ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ἰορδάνου, ἀγωνιζόμενος ἐπὶ ἔτη πολλὰ δς ὑπὸ θεοῦ σκεπόμενος, προσβολᾶς ἐκ τοῦ ἐχθροῦ οὐκ ἐδέχετο, ἀλλὰ σχεδὸν ἀπολέμητος ἦν καὶ διὰ τοῦτο πρὸς πάντας τοὺς πρὸς αὐτὸν ἔρχομενοὺς ὠφελείας χάριν, ἐξουθενεῖ τὸν σατανᾶν καὶ λαιδορίας ἔβαλλε λέγων ὅτι οὐδὲν ἐστὶ καὶ οὐ δύναται τί πρὸς τοὺς ἀγωνιστᾶς, εἰ μὴ ὁμοίους αὐτοῦ εὔρη ρυπαροὺς, δεδουλωμένους πάντοτε τῇ ἀμαρτία, οὓς ἐκνευρίζει" ταῦτα δὲ ἔλεγε, μὴ αἰσθανόμενος τῆς ἄνωθεν χάριτος, ἢ τὸν σατανᾶν οὐ συνεχώρει αὐτὸ προσβαλεῖν.

Ἐγγίζοντος δὲ τοῦ τέλους αὐτοῦ κατὰ συγχώρησιν θεοῦ, φαίνεται αὐτὸ καὶ διάβολος ὀφθαλμοφανῶς, καὶ φησι πρὸς αὐτὸν τί ἔχω πρὸς σε, Ἀββᾶ; μὴ σοὶ τίποτε παρηνώχλησα; ὁ δὲ ἔμπυσας αὐτῷ, τοῖς αὐτοῖς πάλιν ἐκέχητο ρήμασιν ὑπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ οὐδὲν γὰρ δύνη πρὸς τοὺς δούλους τοῦ Χριστοῦ καὶ δὲ ἔφη" ναί, ναί: ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη ἔχεις ζῆσαι καὶ μίαν ὥραν εἰς τὰ τοσαῦτα ἔτη οὐχ εὐρήσω σκελίσαι σε; καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀφανῆς γέγονεν ὁ δὲ Μοναχὸς ἤρξατο εὐθὺς λογισμοὺς παλαίειν" καὶ λέγει πρὸς ἑαυτὸν ἔχω τοσαῦτα ἔτη τρυχόμενος ὧδε καὶ ἀκμὴν ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη θέλει μὲ ζῆσαι ὁ Θεός; λοιπὸν

ἀπέρχομαι εἰς τὸν κόσμον, καὶ βλέπω τοὺς διαφέροντας μοὶ καὶ συγγίνομαι αὐτοὺς ἔτη τινὰ καὶ πάλιν ὑποστρέφω καὶ ἔχομαι τῆς ἄσκησεώς μου.

Ὡς οὖν ἔδοξε ταῦτα αὐτῷ, ἔργω ἐπλήρου καὶ ἐξεληθῶν τῆς κέλλης, εἶχετο τῆς ὁδοῦ οὐ μακρὰν δὲ αὐτοῦ γενομένου, ὁ φιλόανθρωπος θεὸς ἐλεήσας αὐτὸν καὶ μὴ θελήσας ἀπολεσθῆναι τοὺς κόπους αὐτοῦ, ἀπέστειλεν Ἄγγελον εἰς βοήθειαν αὐτοῦ καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ ὁ Ἄγγελος, φησὶ πρὸς αὐτὸν ποῦ πορεύει, Ἄββᾶ; καὶ δὲ ἔφη ἐπὶ τὴν πόλιν λέγει αὐτῷ ὁ Ἄγγελος ὑποστρεψον εἰς τὴν κέλλαν σου καὶ μηδὲν σοὶ καὶ τὸ σατανᾶ ἔχε δὲ ἑαυτὸν χλευασθέντα ὑπ' αὐτοὺς καὶ δέ, εἰς ἑαυτὸν ἐλθῶν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ καὶ ποιήσας τρεῖς ἡμέρας ἐτελειώθη.

3. Εἶπε γέρον ὅτι ἐν τῷ ἐργάζεσθαι καταφέρω τὸν ἄτρακτον καὶ τιθῶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν μου, πρὸ τοῦ ἀνενέγκαι αὐτόν. Ὁ αὐτὸς εἶπεν ἄνθρωπος ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν θάνατον πᾶσαν ὥραν, νικᾷ τὴν ὀλιγοψυχίαν.

4. Εἶπε γέρον" ἐν παντὶ ἔργων καὶ μέλλεις ποιεῖν, πάντοτε λέγε ἐὰν ἐπισκέψηται μὲ ὁ θεὸς νῦν, τί γίνεται; καὶ βλέπε τί ἀποκρίνεται ὁ λογισμὸς καὶ ἐὰν κατακρίνη σε, ἄφες εὐθύς καὶ ριψον τὸ ἔργον καὶ κρατεῖς καὶ λάβε ἄλλο ἓνα θαρρῆς φθασθῆναι εἰς τὸ αὐτὸ δεῖ γὰρ τὸν ἐργάτην ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἔτοιμος εἶναι πορευθῆναι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καν εἰς ἐργόχειρον κάθη κὰν ἐν ὁδῷ πορεύῃ κὰν ἐσθίης, τοῦτο πάντοτε λέγε ἐν σεαυτῷ ὅτι ἄρτι ἐὰν καλέσῃ ἡμᾶς ὁ Θεός, τί γίνεται; καὶ βλέπε τί ἀποκρίνεται ἢ συνειδησίς σου καὶ τάχυνον ποιῆσαι, εἰ τί λέγει σοί.

Καὶ ἐὰν θέλῃς μαθεῖν εἰ ἐγένετο ἔλεος μετὰ σου, ἐρώτησαν τὴν συνειδήσιν σου καὶ μὴ παύση τοῦτο ποιῶν, ἕως οὐ πληροφορηθῇ ἡ καρδιά σου καὶ ἡ συνειδήσιν σου εἴπῃ σου, ὅτι πιστεύομεν εἰς τοὺς οἰκτιρισμοὺς τοῦ Θεοῦ, ὅτι πάντως ποιεῖ μεθ' ἡμῶν ἔλεος πρόσεχε δὲ τὴν καρδιά σου μήπως ἀπὸ δισταγμοῦ λέγει τὸν λόγον καὶ ἐὰν δυσπιστῇ ἕως τριχὸς μιᾶς, μακρὰν ἔστιν ἀπὸ σου τὸ ἔλεος.

5. Ὁ Ἄββᾶς Ἀρσένιος, μέλλων τελευτᾶν, ὡς ἤδη ὥρα ἦν, εἶδον αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ κλαίοντα, καὶ λέγουσιν αὐτῶν καὶ σὺ φοβῆ, Πάτερ; δὲ εἶπεν αὐτοῖς ἐν ἀληθείᾳ ὁ φόβος καὶ νῦν ὦν μετ' ἐμοῦ, οὐδέποτε μου ἀπέστη ἀφ' οὐ γέγονα Μοναχὸς καὶ τοῦτο εἶπων ἐκοιμήθη.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Αγάθων εἶπεν, ὅτι ὁ Μοναχὸς πρέπει ἀνά πάσαν στιγμὴν νὰ ἔχη τὸν νοῦν του εἰς τὸ φοβερόν κριτήριον τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ τὴν Δευτέραν τοῦ Χριστοῦ Παρουσίαν.

2. Εἰς τὰ μέρη τοῦ Ἰορδάνου ἐζή, κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἓνας Αναχωρητῆς, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πολλὰ ἔτη ηγωνίζετο. Οὗτος προστατευόμενος ἀπὸ τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ δὲν ἐθίγετο ἀπὸ τὰς προσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ παρέμενε σχεδὸν ἀνενόχλητος ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦ διαβόλου. Δι' αὐτὸ ἐμπρὸς εἰς ἐκείνους που τὸν ἐπεσκέπτοντο, χάριν πνευματικῆς ωφελείας, ἐπεριφρονούσε τὸν σαταναν καὶ τὸν εἰρωνεύετο λέγων εἰς τοὺς ἐπισκέπτης του· τίποτε δὲν εἶναι, οὔτε ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ κάτι εἰς βᾶρος τῶν αγωνιστῶν, ἐκτός ἐὰν εὐρη ὁμοίους του εἰς ρυπαρότητα, που παραμένουν διαρκῶς δούλοι τῆς αμαρτίας αὐτοὺς τότε τοὺς ἀδυνατίζει τελείως. Ὅλα αὐτὰ τα ἔλεγε βεβαίως, διότι δὲν ἀντελαμβάνετο τὴν εἰς αὐτὸν δωρεάν τῆς Θεῖας Χάριτος, ἡ ὁποία δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὸν σαταναν νὰ τὸν πειράξῃ.

Ὅταν λοιπὸν ἐπλησίαζε τὸ τέλος του, ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, ὀφθαλμοφανῶς ὁ διάβολος καὶ του λέγει:

– Τι σου ἔχω κάνει, Αββᾶ; μήπως καθόλου σε γνώχλησα;

Ο Αναχωρητής τον έπτυσεν αμέσως εις το πρόσωπον και επανέλαβε τα ίδια ειρωνικά λόγια εις το τέλος προσέθεσε:

– Πήγαινε οπίσω μου, σατανά, διότι τίποτε δεν μπορείς να κάνης εις βάρος των δούλων του Χριστού.

– Καλά - καλά, απήντησεν εκ δευτέρου ο σατανάς: μη λησμονής όμως, ότι έχεις να ζήσης ακόμη άλλα σαράντα χρόνια τί λέγεις λοιπόν μέσα εις τόσα χρόνια δεν θα εύρω μίαν ώραν, διά να σε καταρρίψω;

Μετά τους λόγους αυτούς εξηφανίσθη ο σατανάς. Εν τω μεταξύ όμως ενέσπειρεν εις την διάνοιαν του 'Αναχωρητού τα σπέρματα του κακού. Ούτως ο 'Αναχωρητής ήρχισεν αμέσως να παλαίη με τους λογισμούς του και να λέγη από μέσα του. Τόσα χρόνια έχω που ταλαιπωρούμαι εις αυτήν την έρημον και ακόμη άλλα σαράντα χρόνια ζωής μου έχει ο Θεός; Θα αναχωρήσω λοιπόν διά τον κόσμον, διά να ίδω τους συγγενείς και τους γνωστούς μου και αφού παραμείνω πλησίον των μερικά έτη, επιστρέφω και πάλιν εις αυτήν την έρημον, διά να συνεχίσω την άσκησιν.

Όπως δε έσκέφθη, ούτω και ενήργησεν αμέσως έβγήκεν από το κελλί του και έβάδιζε προς την πόλιν. Ως τόσον όμως ο φιλόανθρωπος Θεός δεν ηθέλησε να χαθούν οι κόποι του ούτω, πριν ακόμη απομακρυνθή από το κελλί του, έστειλεν ένα Αγγελόν Του, διά να τον βοηθήση. Όταν συνηντήθησαν, του λέγει ο Αγγελος:

– Πού πηγαίνεις, Αββά;

– Εις την πόλιν, απήντησεν ο Αναχωρητής.

– Ξαναγύρισε εις το κελλί σου, επανέλαβε πάλιν ο Αγγελος, και εις τίποτε δεν θα σε ξαναενοχλήση πλέον ο σατανάς, ο οποίος, έχε το υπ' όψιν σου, κατώρθωσε να σε εμπαίξη.

Ο Αναχωρητής συνήλθεν από τους λόγους του Αγγέλου και επέστρεψεν εις το κελλί του αφού δε έζησε τρεις ημέρας ακόμη, ανεπαύθη εν Κυρίω.

3. Ένας Γέρων Ασκητής είπεν ότι, καθώς εργάζομαι και κατεβάζω το αδράχτι, πριν το ανεβάσω, φέρνω έμπρός εις τα μάτια μου τον θάνατον. Ο ίδιος πάλιν είπεν, ότι ο άνθρωπος, ο οποίος κάθε στιγμήν φέρνει στον νούν του τον θάνατον, θα κατορθώση να νικήση την ολιγοψυχίαν.

4. Ένας Γέρων έλεγεν, ότι σε κάθε έργον, που πρόκειται να επιτελέση ο άνθρωπος, να λέγη προς τον εαυτόν του εάν αυτήν την στιγμήν με επισκεφθή ο Θεός, τι θα γίνη; Πρόσεξε τι θα σου απαντήση ο λογισμός: εάν σε κατακρίνη δι' αυτό που σκέπτεσαι να κάνης, να το απορρίψης αμέσως και να αναλάβης την πραγματοποίησιν άλλου, ώστε με θάρρος να το ολοκληρώσης. Διότι ο εργάτης του αγαθού και της αρετής θα πρέπει ανά πάσαν στιγμήν να είναι έτοιμος να πορευθή προς την οδόν της αιωνιότητος, είτε κάθεται εις το κελλί του και εκτελεί το έργόχειρόν του, είτε βαδίζει εις τον δρόμον. Δι' αυτό και συ, είτε εργάζεσαι, είτε βαδίζεις, είτε τρώγεις, να λέγης πάντοτε εις τον εαυτόν σου: Εάν τώρα δα μας καλέση, ώ ψυχή μου, ο Θεός, τι θα γίνη; Πρόσεξε δε τι θα σου απαντήση ή συνείδησίς σου και πραγματοποίησε γρήγορα αυτό που θα σου υποδείξη.

Και εάν θέλης και πάλιν να μάθος αν έγινεν έλεος εις σέ, ερώτησε και πάλιν την συνειδησί σου και μη σταματήσης να την έρωτάς, έως ότου η καρδιά σου δεχθή την πληροφορία της Χάριτος και η συνειδησίς σου σου είπη: Πιστεύομεν εις τους οικτιρμούς του Θεού, ότι οπωσδήποτε θα μάς ελεήση. Πρόσεχε όμως τις κινήσεις της καρδιάς σου, μήπως η συνειδησίς σου σου λέγει τον λόγον με κάποιον δισταγμόν. Εάν δε υπάρχει και μία τρίχα δυσπιστίας, ότι κατέστης άξιος της ευσπλαγχνίας του Θεού, τότε ασφαλώς ευρίσκεται πολύ μακράν από σέ το έλεος του Θεού.

5. Ο Αββάς Αρσένιος, όταν επρόκειτο να αποθάνη, μόλις έπλησίαζεν η ώρα του θανάτου, εδάκρυσε καθώς τον είδον οι αδελφοί και πατέρες να κλαίη, του λέγουν:

– Και σύ, πάτερ, φοβείσαι, τον θάνατον;

– Ειλικρινώς σας λέγω, απήντησεν εκείνος, πώς ο φόβος που αισθάνομαι τώρα, ουδέποτε, αφ' ότου έγιννα Μοναχός, με εγκατέλειψε. Μόλις δε ετελείωσε τις λέξεις αυτές εκοιμήθη.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ: προσδόκα καθεκάστης την έξοδόν σου. Καί εὐτρεπίζου πρὸς τὴν πορείαν ἐκείνην ἐν ἣ γὰρ οὐ προσδοκᾶς ὥρα τὸ φοβερὸν ἐλεύσεται πρόσταγμα καὶ οὐαὶ τὸ εὐρεθέντι ἀνετοίμω. Ἐὰν δὲ ἦς νεώτερος, πολλάκις ὑποβάλλει σοὶ ὁ ἐχθρὸς λέγων" ἔτι νεώτερος εἶ, ἀπολάβε τῶν ἡδονῶν σου, καὶ περὶ τὸ γῆρας σου μετανοεῖς πόσους γὰρ οἶδας, καὶ τῶν ἐνταῦθα ἡδονῶν ἀπολαύσαντας, εἶτα μετανοήσαντας καὶ τῶν οὐρανίων ἐπιτυχόντας ἀγαθῶν καὶ σὺ τί θέλεις ἀπὸ τοιαύτης ἡλικίας ἐκτρίβειν σου τὸ σῶμα, μὴ πότε καὶ ἀσθενεῖα περιπέσης; σὺ δὲ ἀντιστᾶς, εἶπε τὰ ἐχθρῶ" ὦ διώκτα τῶν ψυχῶν καὶ πολέμιο παύσαι τοιαῦτα ὑποτιθέμενος εἶ γὰρ καταληφθῶ ἐν τῇ νεοτητί μου ὑπὸ τοῦ θανάτου, καὶ γηρᾶσαι οὐ φθάσω, τί ἀπολογήσομαι ἔμπροσθέν του βήματος τοῦ Χριστοῦ; βλέπω γὰρ πολλοὺς νεωτέρους ἀποθνήσκοντας, καὶ πρεσβυτέρους μακροβιούντας ἄδηλος γὰρ ἀνθρώπους καὶ τοῦ θανάτου ὅρος καθεστηκεν.

Εἰ οὖν προληφθῶ, δύναμαι εἰπεῖν τότε τὰ κριτή, ὅτι νεώτερος ὢν κατελήφθην, καὶ ἀπολυσθὸν μέ, ἵνα μετανοήσω; οὐδαμῶς ἄλλως τὲ βλέπω πῶς ὁ Κύριος δοξάζει τοὺς ἐκ νεότητος δουλεύοντας αὐτὸ ἄχρι γήρωσ. Εἶπε γὰρ πρὸς Ἱερεμίαν τὸν Προφήτην «ἐμνήσθην ἐλέους νεότητός σου καὶ ἀγάπης τελειώσεώς σου τοῦ ἐξακολουθεῖν σὲ ὀπίσω "Ἁγίου Ἰσραήλ»... τὸν δὲ ἐξακολουθήσαντα ἐκ νεότητος ἄχρι γήρωσ τῷ τῆς πλάνης λογισμῶ, πῶς ἤλεγξεν ὁ Προφήτης εἶπων νέος καὶ αὐτὸς τῶν πεπαλαιωμένε ἡμερῶν κακῶν, νῦν ἤκασιν αἱ ἁμαρτίαι σου ἃς ἐποίησες τὸ πρότερον διὰ τοῦτο καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μακαρίζει τοὺς αἵροντας ἐφ' ἑαυτοῖς ἐκ νεότητος αὐτοῦ»... ἀποστηθὶ οὖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐργάτα τῆς ἀνομίας καὶ πονηρῆ σύμβουλε. Κύριος ὁ Θεὸς καταργῆσαι σοὺ τὰ μηχανήματα καμὲ τῶν σῶν ἐπιβουλιῶν ἐξέλοιτο τὴ αὐτοῦ δυναστεία καὶ χάριτι.

"Ἐχε οὖν, ἀγαπητέ, κατὰ νοῦν ἀεὶ τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς σου ὅταν μέλλης κατακεῖσθαι ἐν τῷ φιαθίῳ σου ψυχορραγῶν, οἴμοι! οἴος φόβος καὶ τρόμος περιέχει τὴν ψυχὴν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ μᾶλλον εἰ τὸ συνειδὸς ἔχη καταγινῶσκον. Εἰ μὲν ἀγαθὸν τί πεποίηκεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ἤγουν ἐὰν θλιψὶν καὶ ὄνειδισμὸν ὑπήνεγκε διὰ τὸν Κύριον, καὶ τὰ ἄρεστα ἐνώπιον αὐτοῦ ἐποίησε, μετὰ χαρᾶς πολλῆς ἀνάγεται εἰς οὐρανοὺς ὑπὸ Ἁγίων Ἀγγέλων ὀδηγουμένη" καθάπερ γὰρ ἐργάτης μοχθῶν ἐργαζόμενος δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, προσδοκᾶ τὴν δωδεκάτην

ὄραν, ἕνα μετὰ τὸν κάματον δεξάμενος τὸν μισθὸν αὐτοῦ ἀναψύξη, οὕτω καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων τὴν ἡμέραν ἐκείνην προσδέχονται.

Αἱ δὲ τῶν ἀμαρτωλῶν ψυχὰι φόβου καὶ τρόμου πολλῶ συνέχονται ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ὥσπερ γὰρ κατάδικος συλληφθεὶς ὑπὸ ὑπηρετῶν, καὶ ἀπαγόμενος εἰς κριτήριον, ἀγωνιᾷ καὶ κλογεῖται πάντοθεν λογιζόμενος τὰς βασάνους, ἃς ὑποστήσεται, οὕτω καὶ αἱ ψυχὰι τῶν ἀδίκων τρέμουσι δεινῶς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ἀφορώσαι εἰς τὴν ἀτελεύτητος βάσανον τοῦ αἰωνίου πυρός, καὶ τὰς λοιπὰς τιμωρίας τὰς ἀτελεύτητους καὶ ἀπεράντους καν πρὸς τοὺς κατεπείγοντας λέγει, ἀφετὴ μὲ μετανοῆσαι μικρὸν, οὐκ ἔχει τὸν εἰσακούοντα" μᾶλλον δὲ ἀποκρίνονται αὐτῷ ὅτε εἶχες καιρὸν οὐ μετενόεις, καὶ ἄρτι ὑπισχνῆ μετανοῆσαι; ὅτε ἤνεωκτο πάσι τὸ στάδιον οὐκ ἠγωνίσω, καὶ νῦν βούλει ἀγωνίσασθαι μετὰ τὸ κλεισθῆναι πάσας τὰς θύρας καὶ παρελθεῖν τὸν τοῦ ἀγῶνος καιρὸν; οὐκ ἤκουσας τοῦ Κυρίου λέγοντας «γρηγορεῖτε, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν»; Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα προειδῶς, ἀγαπητέ, ἀγωνίζου ὡς ἔτι ἔχεις καιρὸς καὶ τὴν λαμπάδα τῆς σῆς ψυχῆς ἄσβεστον τηρεῖ ἀεὶ τὴν ἐργασία τῶν ἀρετῶν ὅπως, ἐλθόντος τοῦ νυμφίου, ἔτοιμος εὐρεθεῖς, συνεισέλθῃς αὐτῷ εἰς τὴν οὐράνιον παστάδα μετὰ τῶν λοιπῶν παρθένων ψυχῶν τῶν ἀξίως πολιτευσαμένων αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ: Να περιμένεις καθημερινῶς τὸν θάνατόν σου. Καὶ νὰ ετοιμάζεσαι γιὰ τὴν πορείαν ἐκείνην· διότι θὰ ἐλθῇ ἡ φοβερὰ διαταγὴ τοῦ θανάτου, εἰς ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν θὰ το περιμένεις. Ἄλλοίμονον δε τότε εἰς σε, εἰάν θὰ εὐρεθῆς ἀνέτοιμος.

Ἄν δε συμβαίῃ νὰ εἶσαι ἀκόμη νέος, τότε πολλάκις ὁ ἐχθρὸς θὰ βάλῃ μέσα εἰς τὸν νοῦν σου: Τώρα εἶσαι ἀκόμη νέος ἀπόλαυσε λοιπὸν τὰς ἡδονὰς σου καὶ ἔχεις καιρὸν, ὅταν θὰ γηράσῃς, νὰ μετανοήσῃς. Διότι, εἰπέ μου, σε παρακαλῶ, δὲν γνωρίζεις ἀρκετοὺς ποὺ ἡδυνήθησαν καὶ τὰς ἐπιγείους ἡδονὰς νὰ ἀπολαύσουν καὶ μετὰ, διὰ τῆς μετανοίας, νὰ ἐπιτύχουν καὶ τὰ ἐπουράνια αγαθά; Σὺ λοιπὸν, διατί θέλεις ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἡλικίαν νὰ καταστρέψῃς τὴν υγιάν σου καὶ τὸ σῶμα σου; ὑπάρχει δε καὶ κίνδυνος νὰ ἀρρωστήσῃς. Εἰς τὴν δολίαν αὐτὴν σύστασιν τοῦ ἐχθροῦ σου νὰ ἐναντιωθῆς καὶ νὰ εἴπῃς πρὸς αὐτόν· ὡ διώκτα καὶ ἐχθρὴ τῆς ψυχῆς μας, παύσε νὰ με συμβουλεύῃς τέτοια πράγματα διότι ἔάν με προλάβῃ καὶ θάνατος εἰς τὴν νεότητά μου καὶ δὲν προφθάσω νὰ γηράσω, τότε τι θὰ ἀπολογηθῶ ἐμπρὸς εἰς τὸ φοβερόν βῆμα τοῦ Χριστοῦ; Καθημερινῶς δε βλέπω πολλοὺς νεωτέρους νὰ ἀποθνήσκουν καὶ πρεσβυτέρους νὰ ζοῦν εἰς βαθύτατον γῆρας. Τὸ πότε θὰ ἐξοφλήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ κοινὸν χρέος τοῦ θανάτου εἶναι ἀγνωστον εἰς αὐτόν.

Ἐάν λοιπὸν με προλάβῃ ὁ θάνατος, θὰ εἶναι δυνατόν νὰ εἴπω τότε εἰς τὸν φοβερόν Κριτὴν, ὅτι με συνέλαβεν ὁ θάνατος, ἐνῶ εἶμαι ἀκόμη νέος, δι' αὐτό, σε παρακαλῶ, ἀφήσέ με διὰ νὰ μετανοήσω;

Ἄλλωστε βλέπω ὅτι ὁ Κύριος δοξάζει αὐτοὺς, ποὺ δουλεύουν εἰς Αὐτόν ἀπὸ τὴν νεότητά των μέχρι των γηρατειῶν των. Διότι εἶπε πρὸς τὸν προφήτην Ἰερεμίαν: «Ἐλαβα ὑπ' ὄψιν μου τὴν εὐσπλαγχνίαν τῆς νεότητός Σου, καὶ τὴν ἀγάπην ποὺ εἶχες νὰ τελειοποιηθῆς, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃς ὀπίσω ἀπὸ τὸν Ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ». Ἐνῶ, ἀντιθέτως, ἐκείνον ποὺ ἐξηκολούθησεν ἀπὸ τὴν νεότητά του μέχρι των γηρατειῶν του νὰ κατευθύνεται ἀπὸ πεπλανημένας καὶ ἀπατηλάς σκέψεις, τὸν ἤλεγξεν αὐστηρότατα ὁ προφήτης, καίτοι ἦτο νέος, εἰπὼν πρὸς αὐτόν: σὺ ποὺ ἐγήρασες εἰς τὸ κακόν, τώρα ἐφθασαν αἱ ἀμαρτίαι σου, ποὺ διέπραξες προηγουμένως. Δι' αὐτό καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μακαρίζει αὐτοὺς, ποὺ

εσήκωσαν εις τον ώμον, από την νεότητά των, τον ζυγόν του Χριστού και λέγει δι' αυτούς «Είναι καλόν διά τον άνθρωπον, όταν θα σηκώση τον ζυγόν της αρετής από την νεότητά του» (Θρήνοι Ιερεμ. Γ', 27). Φύγε λοιπόν από κοντά μου, πονηρέ σύμβουλε και εργάτα της ανομίας. Είθε ο Κύριος και Θεός μου να διαλύση τας μηχανοραφίας της πονηρίας σου, και να ελευθερώση καί έμένα, με την δύναμίν Του και την Χάριν Του, από τις έπιβουλάς σου.

Νά έχης λοιπόν, αγαπητέ μου, πάντοτε εις τον νοῦν σου την ήμέραν του θανάτου σου. Όταν πρόκειται νά πέσης εις την ψάθαν σου, διά τελευταίαν φοράν, και νά ψυχορραγής, αλλοίμονον! ποῖος φόβος και τρόμος περισφίγγει την ψυχήν και κατά την ώραν εκείνην, και μάλιστα εάν ή συνείδησις έχη λόγους νά κατηγορήση τον ψυχορραγοῦντα άνθρωπον.

Εάν ο άνθρωπος έχη κάνει κάτι καλόν εις αυτήν την πρόσκαιρον ζωήν, εάν δηλαδή χάριν του Κυρίου υπέφερε και στενοχωρίαν και είρωνίαν, και έξετέλεσεν όσα είναι εύχάριστα εις Αυτόν, τότε με πολλήν χαράν οδηγείται από τους Αγίους Αγγέλους και ανυψώνεται προς τους ουρανοῦς. Όπως δέ ο εργάτης, που κουράσθηκε νά εργάζεται όλην την ήμέραν, περιμένει με χαράν την δωδεκάτην ώραν, διά νά πληρωθῆ μετά τον κόπον και νά ανακουφισθῆ, έτσι ακριβῶς και αἱ ψυχαί των δικαίων αναμένουν εκείνην την ήμέραν..

Αντιθέτως δέ αἱ ψυχαί των άμαρτωλων διακατέχονται από πολὺν φόβον και τρέμουν κατ' εκείνην την ώραν· διότι, όπως ο κατάδικος που συνελήφθη από τὰ όργανα τῆς έξουσίας, αγωνιᾷ και τρέμει, καθώς οδηγείται εις τὸ δικαστήριον, επειδή σκέπτεται τὰ βασανιστήρια, που θα υποστῆ, έτσι ακριβῶς φοβερὰ τρέμουν και αἱ ψυχαί των άδίκων, εκείνην την ώραν, προβλέπουσαι τὸ άτελεύτητον βασανιστήριον του αιώνιου πυρός, όπως και τὰς υπολοίπους και άπεράντους τιμωρίας. Και αν ακόμη λέγη προς εκείνους που τον σύρουν βιαίως αφήσατε με νά μετανοήσω όλιγον, κανεις πλέον δεν του δίδει προσοχήν. Μᾶλλον οι φοβεροὶ και άδυσώπητοι συνοδοὶ του, θα του άπαντοῦν όταν είχες εις την διάθεσίν σου καιρόν, δεν μετανοοῦσες και τώρα υπόσχεσαι, ότι θα μετανοήσης; Όταν ἦτο δι' όλους το στάδιον άνοικτόν, δεν ἠγωνιζέσoυς τους πνευματικούς αγώνας, και τώρα, άφοῦ έκλεισαν πλέον όλαι αἱ θύραι του σταδίου και έπέρασεν ο καιρός του αγώνος, σύ τώρα θέλεις νά αγωνισθῆς; Δεν ἠκουσες τί έλεγεν ο Κύριος, «νά είστε πάντοτε εις έπιφυλακήν, διότι δεν γνωρίζετε την ήμέραν, ούτε την ώραν»; (Ματθ. ΚΔ', 42).

Αυτὰ και τὰ παρόμοια νά σκέπτεσαι, αγαπητέ μου, και νά αγωνίζεσαι έως ότου έχεις καιρόν νά διατηρήῃς δέ πάντοτε άσβεστον την λαμπάδα τῆς ψυχῆς σου, διά τῆς εργασίας των άρετων, ώστε όταν θα έλθῃ ο Νυμφίος, νά εύρεθῆς έτοιμος και νά εισέλθῃς μαζί με Αυτόν εις τον νυμφικόν θάλαμον των ουρανων, μαζί με τὰς υπολοίπους παρθένους ψυχᾶς, που έπολιτεύθησαν εις την παροῦσαν ζωήν σύμφωνα με τὸ άγιον θέλημα Έκεινου.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ησαΐου

ΤΡΙΑ εισὶ πράγματα και δυσκόλως κτᾶται ο άνθρωπος και αυτὰ φυλάττει πάσας τὰς άρετᾶς τὸ πένθος και τὸ κλαίειν ἐπὶ ταῖς οικείαις άμαρτίαις και τὸ έχεις πρὸ οφθαλμων τον έαυτοῦ θάνατον και γὰρ λογιζόμενος καθημέραν, και λέγων ἐν έαυτῷ ότι την σήμερον έχω ποιῆσαι εις τον κόσμον, οὐδέποτε άμαρτήσῃ εις θεόν: ο δέ προσδοκῶν πολὺν χρόνον ζήσεσθαι, πολλαῖς άμαρτίαις συμπλοκήσεται. Τοῦ έτοιμάζοντος έαυτὸν λόγον δοῦναι περι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

πάντων των ἔργων αὐτοῦ τῷ θεῷ, ὁ Θεὸς φροντίζει ἀγνίσαι πᾶσαν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπὸ ἀμαρτίας. “Ὁ δὲ καταφρονῶν καὶ λέγων τέως φθάσω ἐκεῖ, παροικεῖ τοὺς πονηροὺς.

Πρὸ τοῦ τί ποιῆσαι ἔργον καθ' ἐκάστην ἡμέραν, μνήσθητι ποὺ εἰ καὶ ποὺ ἔχεις ἀπελθεῖν ὅταν ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ σώματος καὶ μὴ ἀμελήσῃς τῆς ψυχῆς σου μηδὲ μίαν ἡμέραν" πρόσεχε σεαυτὸ τοῦ πάντοτε μνημονεύεις καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχεις τὸν θάνατον, καὶ τὰς αἰωνίους κολάσεις καὶ τοὺς ἐκεῖ βασανιζομένους καὶ ὀδυνωμένους καὶ ὡς ἓνα ἐκείνων σεαυτὸν λογίζου μᾶλλον ἢ τῶν ζώντων.

Οὐαὶ ἡμῖν ὅτι μεταίρειν μέλλοντες ἐκ τῆς γῆς, ἧς παροικοῦμεν, πολυχρονίους τὰς περὶ τῶν γηινων καὶ φθαρτῶν πραγμάτων φροντίδας ποιούμεθα καὶ ἐν καιρῷ τῆς ἀπαραιτήτου ἐνθένδε ἡμῶν ἀποδημίας, οὐδενὸς ἐξουσιᾶσαι καταξιούμεθα. Οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι ὑπὲρ πάσης πράξεως τῆς ἐν τῇ ἐπιγείῳ ζωῇ, καὶ ἀργοῦ λόγου, καὶ πονηρῶν ἐνθυμήσεων καὶ ἀκαθάρτων καὶ ἐνθυμήσεων ψυχῆς, λόγον ὑφέξεις μέλλομεν τῷ φοβερῷ δικαστῇ καὶ ὡς ἀνεύθυνοι, ἐν ὄλῳ τῷ τῆς ζωῆς ἡμῶν χρόνῳ, ἀμεριμνοῦμεν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.

Διὰ τοῦτο ἐκδέχεται ἡμᾶς ἐκεῖ τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον τῆς γεέννης, καὶ τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον καὶ ὁ σκόληξ καὶ ἀκοίμητος καὶ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων καὶ ἐπὶ πάσης τῆς ἄνω καὶ κάτω κτίσεως αἰσχύνη αἰώνιος. Οὐαὶ ἡμῖν ὅτι ψύλλων καὶ κονιδῶν, καὶ φθειρῶν, καὶ μυιῶν, καὶ κωνόπων, καὶ μελισσῶν τὰ κέντρα καὶ τὰς δῆξεις οὐχ ὑπομένομεν, τοῦ δὲ νοητοῦ δράκοντος δάκνοντος ἡμᾶς καθεκάστην καὶ ὡς ἐν ροφήματι καταπίνοντος, καὶ τοὺς ἰοβόλους τοῦ θανάτου κέντροις ἡμᾶς κατατιτρώσκοτος πάντοθεν, οὐ φροντίζομεν οὐδὲ φυγεῖν ἀπ' αὐτοῦ θέλομεν καὶ πῶς τὰς φοβερᾶς κολάσεις καὶ ἀτελεύτητους ὑπενεγκεῖν δυνησόμεθα;

Ἑρμηνεία

ΤΡΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ εἶναι που αποκτᾶ δυσκόλως ὁ ἄνθρωπος καὶ αὐτὰ τὰ τρία τον βοηθοῦν νὰ διατηρήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν του ὅλας τὰς ἀρετὰς. Εἶναι δε αὐτὰ τὰ εξῆς: τὸ πένθος καὶ τὰ δάκρυα διὰ τὰς ἀμαρτίας του καὶ ἡ διαρκὴς ἐνθύμησις του θανάτου. Εκείνος που καθημερινῶς σκέπτεται τὸν θάνατον καὶ λέγει εἰς τὸν εαυτὸν του, ὅτι μόνον σήμερον θὰ ζήσω εἰς τὸν μάταιον αὐτὸν κόσμον, ποτὲ δὲν θὰ ἀμαρτήσῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἀντιθέτως, αὐτὸς που ἐλπίζει πως θὰ ζήσῃ πολλὰ χρόνια, θὰ περιπέσῃ εἰς πολλὰς ἀμαρτίας. Εκείνον που ἔχει εἰς τὸν νοῦν του τὸ φοβερόν. Κριτήριον καὶ ετοιμάζεται νὰ λογοδοτήσῃ δι' ὅλας τὰς πράξεις του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Θεὸς φροντίζει νὰ καθαρῖζῃ τὸν δρόμον τῆς ζωῆς του ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας. Ἐνῶ εκείνος που ἀδιαφορεῖ καὶ λέγει εἰς τὸν εαυτὸν του, ἔχω καιρὸν μέχρις ὅτου νὰ φθάσω εἰς ἐκείνην τὴν ὥραν, συγκατοικεῖ με τοὺς πονηροὺς.

Πρὶν ἀρχίσῃς τὴν καθημερινὴν σου ἐργασίαν, νὰ ἐνθυμήσῃς εἰς ποίαν ψυχικὴν κατάστασιν εὐρίσκεσαι, καὶ που πρόκειται νὰ μετ ὅταν θὰ ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ φθαρτοῦ καὶ προσκαιροῦ σώματος, καὶ μὴ ἀμελήσῃς οὔτε μίαν, ἡμέραν διὰ τὴν ψυχὴν σου. Πρόσεχε συνεχῶς, ὥστε νὰ ἐνθυμήσῃς διαρκῶς τὸ τέλος σου καὶ νὰ ἔχῃς ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια σου τὸν θάνατον, τὴν αἰώνιον κόλασιν, καθὼς καὶ ἐκείνους που βασανίζονται καὶ υποφέρουν ἐκεῖ. Νὰ λογαριάζῃς δε τὸν εαυτὸν σου ὄχι ὡς ζώντα, ἀλλ' ὡς ἓνα ἐξ ἐκείνων που φλογίζονται εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν.

Ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς, διότι ἐνῶ πρόκειται νὰ φύγωμεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον ὡς προσωρινοὶ καὶ πρόσκαιροι κατοικοῦμεν, δεσμευόμεθα με πολυχρονίους φροντίδας διὰ γῆϊνα καὶ φθαρτὰ πράγματα: ὅταν δε ἔλθῃ ἡ στιγμή τοῦ ἀπαραιτήτου καὶ χωρὶς ἐπιστροφῆν ταξειδίου μας ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν, τότε δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν οὔτε

ένα πράγμα, από όσα τόσοσν έφροντίσαμεν, να εξουσιάσωμεν. Αλλοίμονον εις ημάς, διότι ενώ είναι βέβαιον, ότι θα λογοδοτήσωμεν ενώπιον του φοβερού Δικαστού, δι' όλας τας πράξεις της επιγείου ζωής μας, δι' αργολογίαν, διά πονηρούς και ακαθάρτους λογισμούς της ψυχής, εν τούτοις διερχόμεθα όλον τον χρόνον της ζωής μας ως ανεύθυνοι και αδιαφορούμεν διά τας ψυχάς μας.

Δι' αυτήν την αδιαφορίαν μας μάς περιμένει εκεί το άσβεστον πύρ της γεέννης και το πυρ το εξώτερον, ο ακοίμητος σκώληξ, ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων και, προ παντός, η αιώνιος εντροπή ενώπιον των Αγγέλων και των ανθρώπων και όλης της κτίσεως.

Αλλοίμονον εις ημάς, διότι ενώ δεν υποφέρομεν τα κεντρίσματα και τα δαγκώματα από φύλλους, και κόνιδας, και ψείρας, και μυίγας, και κουνούπια, εν τούτοις ανεχόμεθα αδιαμαρτυρητήως να μας καταπληγώνη από παντού και να μας δαγκώνη ο νοητός δράκων, με τα θανατηφόρα κεντρίσματα του θανάτου και ως είδος ροφήματος να μας καταπίνη, χωρίς να φροντίζωμεν να τον αποφύγωμεν και να θελήσωμεν να αντιδράσωμεν εις τας επιθέσεις του.

Πώς όμως τότε, αφού τώρα δεν καταβάλλομεν καμμίαν προσπάθειαν διά την σωτηρίαν μας, θα μπορέσωμεν να υποφέρωμεν τας φοβεραις και ατελευτήτους τιμωρίας;

ΣΤ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕΝ ό 'Αββᾶς Εὐάγγριος μέμνησο διά παντός κρίσεως αιωνίου και μη έπιλάθη σής έξόδου και οὐκ ἔσται πλημμέλεια τή ψυχή σου.

2. Εἶπε γέρων· καθεζόμενος εν τῷ κελλίῳ, συνάγαγέ σου τόν νοῦν και μνήσθητι τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου σου· ἴδε τήν τοῦ σώματος νέκρωσιν έννόησαν τήν οδύνην τήν εν τῷ χωρισμῷ τῆς ψυχῆς καταγνωθι τῆς εν τῷ κόσμῳ τούτῳ ματαιότητος μνήσθητι τῶν εν τῷ ἄδῃ κολάσεων, λόγισαι, πῶς ἀρὰ εἰσι νῦν ἐκεῖ αἱ ψυχαὶ εν ποία πικροτάτη σιγῇ ἢ εν ποίῃ δεινοτάτῳ στεναγμῷ, εν ἡλίκῳ φόβῳ και τρόμῳ, προσδοκῶσαι ἀεὶ τήν ἀπαυστον οδύνην και τὰς ἀνυποίστους κολάσεις τὰς ἐκδεχομένας αὐτᾶς.

Πρὸς τούτοις, ἀνατύπῳσαι εν σεαυτῷ τήν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως και παραστάσεως ενώπιόν του Βήματος τοῦ Χριστοῦ" ἔτι δέ και τὸ φοβερόν και φρικῶδες ἐκεῖνο κριτήριον, εν ᾧ τοὺς μὲν ἀμαρτωλοὺς αἰσχύνη καλύψει αἰώνιος ενώπιόν του Θεοῦ και τῶν Αγγέλων αὐτοῦ και πάντων ἀνθρώπων τῶν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι συντελείας εἶτα τήν αἰσχύνην αἱ ἀφόρητοι και ἀπέραντοι τιμωρίαι εἰσδέξονται τὸ πῦρ τῆς γεέννης τὸ ἄσβεστον ὁ σκώληξ και ἀτελευτήτος, και τῶν οδόντων βρυγμός, τὸ ἐξώτερον σκότος, και τάρταρος, και λοιπαι ἀναρίθμητοι βάσανοι, αἱ τοῖς τοιούτοις ἀποκεῖνται.

Οἱ δέ δίκαιοι λάμπουσιν ὑπὲρ τῆς τοῦ ἡλίου λαμπρότητα και ἔσονται εις αἰῶνας συμβασιλεύοντες τῶν Χριστῷ και τῆς ἀπορρήτου δόξης αὐτῆ συμμετέχοντες, μετὰ τῶν οὐρανίων ταγμάτων και αὐτοὶ τόν ἐπινίκιον ὕμνον ἄδοντες και τῆς μακαρίας ἐκείνης διαγωγῆς, και τῶν εν οὐρανοῖς ἀγαθῶν διηνεκῶς ἀπολαύοντες, μηκέτι τῆς ἀνεκφράστου χαρᾶς ἐκείνης και τέρψεως στέρησιν τινά, ἢ διακοπὴν ὑποπτεύοντες ἀπέδρα γὰρ φησιν ἐκεῖθεν πᾶσα οδύνη, λύπη και στεναγμός ἀλλὰ γὰρ εὐφροσύνην αἰώνιον ἔχοντες, και τήν εορτὴν ἀκατάπαυστον, και τὰ ὑπὲρ νοῦν ἀγαθὰ εν ἀσφαλείᾳ λοιπὸν κατέχοντες ἀκατάλυτα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

Ταῦτα λογίζου διηνεκῶς ἐν τούτοις ἀπαύστως μελέτα καὶ σπούδασον ὅση δύναμις, τὰ μὲν πρότερα κακὰ ἐκφυγεῖν τὰ τοῖς ἀμαρτωλοῖς ἀποκείμενα, τῶν δὲ δευτέρων ἐπιτυχεῖν ἀγαθῶν, ὧν τοῖς δικαίοις ἠτοιμάσται διαφεύξει δὲ καὶ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς εἰ ἐν τούτοις τὸν νοῦν ἔχης σχολάζοντα.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡλίας: ἐγὼ τρία πράγματα φοβοῦμαι ἀεὶ: ὅταν μέλλῃ ἡ ψυχὴ μου χωρισθῆναι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ὅταν μέλλω τῷ Θεῷ ὑπαντῆσαι καὶ ὅταν μέλλῃ ἡ ἀπόφασις ἐξελθεῖν κατ' ἐμοῦ.

4. Εἶπε γέρων ὅτι εἰ ἐνδέχεται ἐν τῇ παρουσίᾳ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐξελθεῖν πάλιν ἀπὸ τῶν σωμάτων τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, πᾶς ὁ κόσμος ἀπέθνησεν ἂν ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς φρίκης καὶ τῆς ἐκστάσεως πῶς γὰρ τις ἐνέγκου ἰδεῖν οὐρανοὺς σχιζομένους, καὶ τὸν Θεὸν ἀποκαλυπτόμενον μετ' ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως, καὶ τὰς ἀναριθμήτους στρατιᾶς τῶν οὐρανίων δυνάμεων σὺν αὐτῷ κατιούσας καὶ πᾶσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένην τὴν ἀνθρωπότητα; Ταῦτα οὖν ἀεὶ ἀναλογιζόμενοι, οὕτω ζῶμεν τοιούτω κριτῇ καὶ κριτηρίῳ φρικτῷ μέλλοντες παραστῆναι, καὶ λόγον δοῦναι τῶν βεβιωμένων ἡμῖν.

5. Ἀδελφὸς σπουδαῖος ἦλθεν ἀπὸ τῆς ξένης καὶ ἔμεινεν εἰς μικρὸν κελλίον ἐν τῷ Σινᾷ βρεῖ καὶ ὡς ἦλθε, τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ εὔρε μικρῶν ξύλον ἐπιγεγραμμένος ὑπὸ τοῦ ποτὲ μείναντος ἐκεῖ ἀδελφοῦ, οὕτως «Μουσῆς Θεοδώρῳ παρειμι καὶ μαρτυρῶ» τοῦτο οὖν λαβῶν, ἐτίθει πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ καθεκάστην, καὶ ὡς παρόντα τὸν γράψαντα ἤρωτα' ἄρα εἷς ποῖον κόσμον ἢ τόπον ὑπάρχεις, ποῦ ἔστιν ἡ χεὶρ ἢ ταῦτα γράψασα; καὶ οὕτω παρὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ποιῶν καὶ τοῦ θανάτου μνημονεύων, διέμεινε θρηνηῶν. Εἶχε δὲ ἐργόχειρον τὸ καλλιγραφεῖν καὶ λαβῶν παρὰ τῶν ἀδελφῶν χαρτῖα καὶ ἐπιταγὴν γραψίμων, ἀπέθανε μηδενὶ μηδὲν γράψας τοῦτο δὲ μόνον ἐπέγραψεν εἰς τὰ ἐκάστου χαρτῖα συγχωρήσατε μοί, κύριοί μου καὶ ἀδελφοί ὅτι μικρὸν ἔργον εἶχον μετὰ τινὸς καὶ δι' ἐκεῖνο οὐκ ἠὲκαίρησα ὑμῖν γράψαι.

6. Γέρων τις παρέβαλε τινὶ τῶν πατέρων καθημένῳ εἰς Ραιθῶ καὶ λέγει αὐτῷ "Ἀββᾶ ὅτε ἀπολύω τὸν μετ' ἐμοῦ ἀδελφὸν εἰς διακονίαν, θλίβομαι μάλιστα εἰ βραδύνει ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ἐγὼ ὅτε πέμπω διὰ χρεῖαν τὸν διακονητὴν μου, κάθημαι πλησίον τῆς θύρας καὶ θεωρῶ καὶ ὅτε λέγει μοί ὁ λογισμὸς, ἄρα πότε ἔρχεται ὁ ἀδελφός; λέγω καγῶ πρὸς τὸν λογισμὸν εἶτα ἐὰν προλάβῃ ἄλλος Ἀδελφός, καὶ ἔλθῃ ἔπαιρων πρὸς τὸν Κύριον, τουτέστιν "Ἄγγελος, τί γίνεται; καὶ οὕτω καθημέραν κάθημαι βλέπων τὴν θύραν, μεριμνῶν καὶ κλαίων μου τὰς ἀμαρτίας, καὶ λέγων ἄρα ποῖος ἀδελφός προλαμβάνει καὶ ἔρχεται, καὶ καταθῆναι ἢ ὁ ἄνωθεν, καὶ κατανυγεῖς ὁ γέρων ἀνεχώρησε καὶ τοῦ λοιποῦ ἐκράτησε τὴν ἐκείνου ἐργασίας.

7. Γέρων τις ἐκάθητο εἰς Ραιθῶ καὶ εἶχεν ἐργασίας ταιαύτην καθημένος ἀεὶ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, σύννους εἰς γῆν γενευκῶς, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ παντὸς σείων, ἔλεγε μετὰ στεναγμοῦ ἄρα τί γίνεται; καὶ ἐσιώπα βραχὺ καὶ πάλιν ἔλεγε τὸν αὐτὸν λόγον, ποιῶν ὁμοίως ἅμα δὲ εἰργάζετο καὶ τὴν σειρὰν καὶ οὕτω διετέλεσε πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ φροντίζων περὶ τῆς ἐξόδου αὐτοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ευάγγριος εἶπεν: να ενθυμήσαι πάντοτε τὴν αἰώνιον κρίσιν καὶ να μὴ λησμονῆς ὅτι μίαν ἡμέραν θα αποθάνης: να εἶσαι δε τότε βέβαιος, ὅτι δεν θα αμαρτήσης.

2. Ἐνας Γέρων εἶπεσ καθὼς κάθεσαι εἰς τὸ κελλί σου, φρόντιζε να συγκεντρῶνης τὸν νοῦν σου καὶ να σκέπτεσαι τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου σου. Βλέπε ὅτι τὸ σῶμα χωρὶς τὴν ψυχὴν θα εἶναι νεκρὸν καὶ ἀχρηστον καὶ σκέψου τὴν οδύνην τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα. Πρόσεξε καλὰ τὴν ματαιότητα που βασιλεύει εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ ενθυμήσου τὰς

τιμωρίας του Αδου. Φέρε εις τον νούν σου πώς άραγε είναι εκεί κάτω αι ψυχαί τών κολασμένων. Εις ποίαν πικροτάτην σιωπήν ευρίσκονται ή πόσον φοβερά και αξιολύπητα στενάζουν, πόσον πολύ φοβούνται και τρέμουν αναμένουσαι διαρκώς την ασταμάτητον οδύνην και την τελειωτικήν κρίσιν της Δευτέρας Παρουσίας.

Εκτός από αυτά ζωγράφισε μέσα σου την ημέραν της κοινής αναστάσεως, όταν όλοι θα παρουσιασθώμεν ενώπιον του Βήματος του Χριστού. Φέρε εις τον νούν σου την εικόνα εκείνου του φοβερού και φρικτού Κριτηρίου, ενώπιον του οποίου οι αμαρτωλοί θα δοκιμάσουν αιώνιον εντροπήν ευρισκόμενοι πρό του Θεού και των εκλεκτών Του Αγγέλων, ως και όλων των ανθρώπων που έζησαν από την αρχήν του κόσμου μέχρι της συντελείας Του. Μετά την εντροπήν αυτήν θα επακολουθήσουν αι ανυπόφοροι και ασταμάητοι τιμωρίαί της κολάσεως, το άσβεστον πυρ της γεέννης, ο παντοτεινός σκώληξ, ο βρυγγμός των οδόντων, το σκότος το εξώτερον, ο τάρταρος και τα υπόλοιπα αναρίθμητα βασανιστήρια, όσα αναμένουν τους αμαρτωλούς.

Φέρε, επίσης, εις τον νούν σου την εικόνα των δικαίων, των οποίων η λαμπρότης θα νικά και αυτόν τον ήλιον: σκέψου, πως οι δίκαιοι τότε θα συμβασιλεύουν αιωνίως μετά του Χριστού και θα μετέχουν μαζί Του της υπερτέρας παντός λόγου δόξης και μαζί με τα επουράνια τάγματα θα ψάλλουν προς τον Κύριον της δόξης τον επινίκιον ύμνον. Οι ευλογημένοι αυτοί άνθρωποι, που ευηρέστησαν διά των πνευματικών των αγώνων επάνω εις την γην τον Κύριον, θα απολαμβάνουν ατελευτήτως των επουραγίων αγαθών, θα ζούν την τρισευτυχισμένην εκείνην ζωήν και δεν θα φοβούνται καθόλου μήπως στερηθούν την ανέκφραστον χαραν των ουρανών ή μήπως σταματήση ή πανευφρόσυνος αγαλλίασις των. Διότι, όπως λέγει, από εκεί έφυγε κάθε πόνος, κάθε λύπη και κάθε στεναγμός. Θα έχουν λοιπόν οι δίκαιοι αιώνιον την ευφροσύνην, ακατάπαυστον την εορτην και θα κατέχουν ασφαλισμένα τα αγαθά εκείνα, χωρίς κανείς να δύναται να τους τα πάρη.

Αυτά να σκέπτεσαι συνεχώς αυτά ακατάπαυστα να μελετάς και φρόντισε, όσον ήμπορείς, τας μεν μετά θάνατον συμφοράς των αμαρτωλών, που ανέφερα προηγουμένως, να αποφύγης, την δε ευτυχίαν και τα αγαθά, που έχουν προετοιμασθή δια τους δικαίους, να τα απολαύσης. Όταν εις αυτάς τας σκέψεις και τας εικόνας κινείται ο νους σου, τότε ασφαλώς και τους πονηρούς λογισμούς θα αποφύγης, εάν ο νους σου ενοχλήται από αυτούς.

3. Ο 'Αββάς 'Ηλίας συνήθιζε να λέγη: εγώ τρία πράγματα φοβούμαι πάντοτε την στιγμήν που πρόκειται η ψυχή μου να χωρισθή από το σώμα, την στιγμήν που θα συναντήσω τον Θεόν ως Κριτήν, και την στιγμήν, που ο φοβερός Κριτής, θα εκδώση την καταδικαστικήν δι' εμέ απόφασιν Αυτού.

4. Ένας Γέρων Ασκητής είπεν: εάν ήτο δυνατόν, μετά την κοινήν εκ νεκρών Ανάστασιν, κατά την Δευτέραν Παρουσίαν, να εξέλθουν και πάλιν από τα σώματα αι ψυχαί, ασφαλώς θα απέθνησκον όλοι οι άνθρωποι από τον φόβον, την φρίκης και την τρομεράν κατάπληξιν. Διότι πώς είναι δυνατόν να μη τρομάζη κανείς μέχρι θανάτου, όταν ήδη να σχίζωνται οι ουρανοί, και να φανερώνεται ωργισμένος και αγανακτισμένος ο Θεός, όταν βλέπω τας αναριθμήτους στρατιάς των επουρανίων δυνάμεων να κατεβαίνουν μαζί του και να συγκεντρώνεται ολόκληρος ή ανθρωπότης εις το ίδιον μέρος;

Αυτά λοιπόν ας σκεπτώμεθα πάντοτε και ας ζώμεν με την σκέψιν ότι εἰς ἓνα τοιούτον Κριτὴν και ἐνώπιον ἐνός τόσοσ φρικτού Δικαστηρίου πρόκειται να παρασταθώμεν και να λογοδοτήσωμεν διὰ τὰς πράξεις μας.

5. Ἐνας εὐλαβέστατος και ἐνάρετος Ἀδελφός ἦλθεν εἰς τὸ Ὅρος Σινά ἀπὸ μακρινόν μέρος και ἐγκατεστάθη εἰς ἓνα μικρόν κελλίον.

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐγκαταστάσεώς του εὐρήκεν ἓνα μικρόν ξύλον ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀναγραφὴ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν, που ἔμενε κάποτε ἐκεῖ και τώρα δὲν ὑπῆρχε πλέον: «Ὁ Μωϋσῆς πρὸς τὸν Θεόδωρον, εἶμαι παρών και παρακολουθῶ». Αὐτό λοιπόν τὸ γραμμένον ξύλον ἔφερεν καθημερινῶς ἐμπρός εἰς τὰ μάτια του και ἠρώτα τὸν γράψαντα ὡς να παρευρίσκετο ἐνώπιόν του εἰς τὸ κελλίον ἄρα γε, ἄνθρωπε, που εἶσαι τώρα; διότι λέγεις ὅτι εἶμαι παρών και παρακολουθῶ! ἄρα γε εἰς ποῖον κόσμον ἢ τόπον ὑπάρχεις; πού εἶναι τώρα τὸ χέρι, που ἔγραψεν αὐτά; Αὐτό ἔκανε καθημερινῶς, ἐνθυμούμενος καθημερινῶς τὸν θάνατον και οὕτω διήρχετο τὴν ζωὴν του κλαίων συνεχῶς. .

Ὁ ἀδελφός αὐτός εἶχεν ὡς ἐργόχειρον τὴν καλλιγραφίαν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ἔλαβεν ἀπὸ τοὺς διαφόρους Μοναχοὺς τῆς περιοχῆς τεμάχια χάρτου με τὴν παραγγελίαν να ἀναγράψῃ ἐπ' αὐτῶν διάφορα θέματα, κατ' ἀντιγραφὴν ἀπὸ ἄλλα κείμενα. Ἐκοιμήθη ὁμως χωρὶς να γράψῃ τίποτε διὰ κανένα. Τούτο δὲ μόνον ἀνέγραψεν εἰς τὰ χαρτῖα ἐνός ἐκάστου: «Κύριοι μου και ἀδελφοί μου, να με συγχωρήσητε, διότι με ἀπασχόλει μῖα μικρὰ ἐργασία με κάποιον και δι' αὐτό δὲν εὐκαίρησα να Σας γράψω».

6. Ἐνας Γέρων ἐπεσκέφθη ἓνα Ἀσκητὴν, που παρέμενε εἰς τὴν Ραϊθῶ και του λέγει:

– Πάτερ, οσάκις ἀποστέλλω τὸν ὑποτακτικόν μου εἰς μίαν ὑπηρεσίαν, στενοχωρούμαι: ἡ στενοχωρία μου μάλιστα ἐπαυξάνει, ὅταν ὁ ὑποτακτικὸς ἀργῆ να ἐπιστρέψῃ.

– Ὅταν ἐγὼ στέλλω τὸν διακονητὴν μου ἀπῆντησεν ὁ Ἄσκητης- εἰς μίαν ὑπηρεσίαν, κάθομαι κοντὰ εἰς τὴν θύραν και βλέπω πρὸς τὸν δρόμον. Ὅταν δὲ ὁ λογισμὸς μου με βάζῃ εἰς ἀνησυχίαν και μου λέγει, ἄρα γε πότε θα ἔλθῃ ὁ ἀδελφός; ἀπαντῶ ὡς ἐξῆς εἰς τὸν λογισμὸν μου. Ἐάν με προλάβῃ ἓνας ἄλλος ἀδελφός, διὰ να με ὀδηγήσῃ πρὸς τὸν Κύριον, δηλαδή ὁ Ἀγγελὸς Κυρίου, τότε τι θα γίνῃ; εἶμαι ἄραγε ἐτοιμὸς διὰ τὴν συνάντησιν αὐτὴν;

Ἔτσι κάθομαι κάθε ἡμέραν και παρακολουθῶ τὴν θύραν, κλαίων διὰ τὰς ἀμαρτίας μου και φροντίζων διὰ τὴν διόρθωσίν μου. Ἐνῶ δὲ κλαίω, λέγω εἰς τὸν εαυτὸν μου ἄραγε ποῖος ἀδελφός θα προλάβῃ και θα ἔλθῃ ἐνωρίτερα και ἐπίγειος ἢ ὁ οὐράνιος; δηλαδή ὁ ὑποτακτικὸς μου ἢ ὁ Ἀγγελὸς του Κυρίου;

Ἀφού ἤκουσεν αὐτά ὁ ἐπισκέπτης του Ἀσκητοῦ κατενύγη και ἀνεχώρησεν. Ἀπὸ τότε δὲ ἐφήρμοσεν εἰς τὴν ζωὴν του και αὐτός τὴν ἐργασίαν τού Ἄσκητοῦ.

7. Ἐνας ἄλλος Γέρων ἐζῆ εἰς τὰ μέρη τῆς Ραϊθῶ. Οὗτος πάλιν κατεγίνετο εἰς τὴν ἐξῆς ἐργασίας, με τὴν ὁποῖαν ὑπενθύμιζεν εἰς τὸν εαυτὸν του τὸ τέλος του.

Ἐκάθητο πάντοτε σκεπτικός εἰς τὸ κελλίον του και τὸ βλέμμα του ἦτο κατεβασμένο πρὸς τὴν γῆν ἐν τῷ μεταξύ ἐκουνοῦσε συνεχῶς τὸ κεφάλι του και ἔλεγεν ἀναστενάζων ἄραγε τι θα γίνῃ με ἐμέ; Ἐσώπαινε πρὸς στιγμὴν και ἠσύχαζε, διὰ να ἀρχίσῃ και πάλιν ἀμέσως τὸ ἴδιον πρᾶγμα και να εἶπῃ τὰς ἰδίας λέξεις.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

Συγχρόνως έκανε και το έργόχειρόν του, πλέκων το σχοινίον.

Με τον τρόπον αυτόν διήλθε τας ημέρας της ζωής του φροντίζων να είναι έτοιμος κατά την στιγμήν της εξόδου της ψυχής του εκ του σώματος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ' (Η χαρά των Αγίων στον ουρανό)

Ὅτι ἀνείκαστος ἡ ἐν οὐρανοῖς εὐφροσύνη, καὶ ἡ τοῖς ἀγίοις ἀποκειμένη δόξα διὸ δεῖ ταύτης ἔκθυμωσ ὀρέγεσθαι καὶ ὅτι οὐδὲν τῶν ὄντων καὶ παρ' ἡμῶν γιγνομένων ταύτης ἀντάξιον.

Ἡ χαρὰ εἰς τοὺς ουρανοὺς εἶναι ἀνέκφραστος, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ δόξα, που ἀναμένει τοὺς Ἁγίους δι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἐπιθυμῶμεν με ὅλης μας τὴν ψυχὴν τὴν ἐπουράνιον χαρὰν καὶ τὴν δόξαν τῶν Ἁγίων. Ἀπὸ ὅσα ὑπάρχουν ἢ ἀπὸ ὅσα πράττομεν ἡμεῖς, τίποτε δὲν εἶναι ἀντάξιον τῆς χαρὰς καὶ τῆς δόξης ἐκείνης.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἁγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ γῆ ὡς ἐν δευτέρᾳ μητρῷα κοιλίᾳ τυγχάνομεν ὡς πὲρ γὰρ ἐν μητρικῇ νηδύϊ οὐ τοιαύτην ζωὴν εἶχομεν, οὐδὲ τῶν τοιούτων στερευνίων τροφῶν ἀπελαύομεν οἷων νῦν οὔτε μὴν ἐνεργεῖν οὕτως ἠδυναμεθα ὡς ἐνταύθα καὶ γὰρ καὶ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς καὶ πάσης ἄλλης αὐγῆς ἐκτὸς ἡμῶν καὶ πολλῶν ἄλλων τῶν ἐνταύθα τερπνῶν ἔλειπομεθα, οὕτω καὶ ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ ὄντες, μεγάλων τινῶν καὶ θαυμαστῶν ὑστερούμεθα τῶν ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ἐπεὶ οὖν πείραν τῶν ἐνταύθα ἱκανὴν ἐλάβομεν, λοιπὸν τῶν ἐκεῖθεν ἐπιθυμήσωμεν τῶν ὧδε τροφῶν ἐπειράθημεν, τῶν θείων ὀρεχθῶμεν τοῦ ἐνθάδε φωτὸς ἀπολαύσαμεν, τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης ποθήσωμεν τὴν ἄνω Ἰερουσαλήμ ὡς πατρίδα ἡμῶν καὶ μητέρα ἰδεῖν ποθήσωμεν τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς, πρὸς τὰς ἐκεῖθεν ἐλπίδας ζήσωμεν, ἵνα καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν.

Ὡς γὰρ τὰ ἐν τῇ μήτρᾳ βρέφη τελειωθέντα ἐξ ἐλάττονος τροφῆς τὲ καὶ ζωῆς, προέρχονται λοιπὸν πρὸς τὴν μείζονα δίαιταν, οὕτω καὶ οἱ δίκαιοι ἐκ τῆς ἐν κόσμῳ διαγωγῆς προκόψαντες, εἰς τὴν ἄνω πολιτείαν μεταχωροῦσι, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ, ὡς πὲρ τὰ κατὰ γαστρὸς ἔμβρυα ἐν τῇ μήτρᾳ τελευτήσαντα, ἐκ σκότους σκότει παραδίδονται καὶ γὰρ ἐν τῇ γῆ ὄντες, τῇ προσπαθείᾳ τῶν γηίνων, ὡς ἐν σκότει διαγούσι καὶ τελευτήσαντες, εἰς ζοφωδεστέρους καὶ ταρταρώδεις τόπους καταφέρονται τρίτον οὖν ἐν τῷ βίῳ τικτόμεθα ἅπαξ μὲν ἐκ τῶν μητρικῶν λαγόνων, καὶ ἀπὸ γῆς εἰς γῆν ἐρχόμεθα διὰ δὲ τῶν λοιπῶν δύο ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν μεθιστάμεθα τούτων δέ, ἡ μὲν μία ἐστὶν ἐκ χάριτος, ἡ διὰ θεοῦ Βαπτίσματος, ἣν καὶ ἀληθῶς παλιγγενεσίαν καλοῦμεν' ἡ δὲ ἕτέρα ἐκ τῆς μετανοίας ἡμῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν πόνων προσγίνεται, ἐν ἣ καὶ ἐστήκαμεν.

Ἑρμηνεία

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗ ἔλεγεν, ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν γῆν εὐρισκόμεθα ὡς νὰ εἴμεθα μέσα εἰς δευτέραν μητρικὴν κοιλίαν. Ὄταν εὐρισκόμεθα μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς μας, δὲν ἐζούσαμεν ὅπως ζῶμεν μετὰ τὴν ἐξ αὐτῆς γέννησιν ἡμῶν, οὔτε τὰς στερεὰς τροφάς, που τῶρα ἀπολαμβάνομεν, ἐτρῶγαμεν τότε κατὰ τὴν ἐμβρυϊκῆς μας περίοδον, ἀλλ' οὔτε καὶ μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς ἡμῶν ἠδυναμεθα νὰ ἐνεργῶμεν ὅπως τῶρα. Καὶ τούτο διότι, ὡς γνωστόν, ἐντὸς τῆς μητρικῆς κοιλίας εἴμεθα μακρὰν τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς καὶ οὐδεμίαν ἀνταύγια μας ἐπλησίαζεν ἐν γένει δε ὑστερούμεθα πολλῶν ἄλλων ἐπιγείων ἀπολαύσεων. Τοιουτοτρόπως ἀκριβῶς ζῶντες καὶ εἰς τὸν παρόντα κόσμον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπολαύσωμεν ὠρισμένα μεγαλοπρεπῆ καὶ αξιοθαύμαστα ἀγαθὰ που εὐρίσκονται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

Εφ' όσον λοιπόν εγνωρίσαμεν λεπτομερώς την παρούσαν ζωήν, είναι πλέον καιρός να επιθυμήσωμεν και τα επουράνια: εδοκιμάσαμεν τας επιγείους τροφάς, ας ορεχθώμεν τώρα και τας θείας έχορτάσαμεν το προσωρινών υλικών φώς, ας ποθήσωμεν τώρα τον ήλιον της δικαιοσύνης. Ας συγκλονισθώμεν από την ισχυρήν νοσταλγίαν της άνω Ιερουσαλήμ, και ας ποθήσωμεν να την ίδωμεν ως μητέρα μας και πατρίδα. Τον υπόλοιπον χρόνον της ζωής ημών ας τον διανύσωμεν κατευθυνόμενοι από τας ελπίδας της επουρανίου μακαριότητος, διά να δυνηθώμεν, τοιουτοτρόπως, να απολαύσωμεν και τα αιώνια αγαθά.

Όπως ακριβώς τα βρέφη διεμορφώθησαν όλίγον μέσα εις την μήτραν από ατελεστέραν τροφήν και ζωήν και ούτω, τέλειοι πλέον οργανισμοί, μεταπηδούν προς ζωήν τελειοτέραν και απολαμβάνουν εκλεκτοτέρας διαίτης, τοιουτοτρόπως και οι δίκαιοι, αφού ετελειοποιήθησαν διά του τρόπου με τον οποίον έπολιτεύθησαν εις τον κόσμον, μεταβαίνουν εις την επουράνιον πολιτείαν, προχωρούντες, σύμφωνα προς το γεγραμμένον, από δυνάμεως εις δύναμιν.

Το αντίθετον συμβαίνει με τους αμαρτωλούς ούτοι ομοιάζουν με τα έμβρυα, που συνελήφθησαν μεν κανονικώς εις την μήτραν, απέθανον όμως πρίν γεννηθούν, πορευόμενα τοιουτοτρόπως από το ένα σκότος εις το άλλο. Ακριβώς λοιπόν και οι αμαρτωλοί ευρισκόμενοι εις την γην περνούν την ζωήν των μέσα εις την πολυμέριμον προσπάθειαν των γηίνων, αιχμαλωτιζόμενοι κυριολεκτικώς από το σκότος των επιγείων μεριμνών όταν δε αποθάνουν, χωρίς να συνοδεύονται από τους θησαυρούς των καλών έργων και της μετανοίας, οδηγούνται βιαίως τους σκοτεινότερους και ταρταρωδεις τόπους των κολάσεων.

Εκ των ανωτέρω λοιπόν συμπεραίνομεν, ότι τρεις φορές γεννώμεθα κατά το διάστημα του βίου μας: Μίαν και ανεπανάληπτον φοράν από την μητέρα μας εις την περίπτωσιν αυτήν από γην προερχόμεθα και εις γην πορευόμεθα. Κατά τας υπολοίπους δύο γεννήσεις μετατιθέμεθα από την γήν εις τον ουρανό. Έξ αυτών η μία γέννησης είναι η της Χάριτος, η οποία πραγματοποιείται δια του Αγίου Βαπτίσματος και την ονομάζομεν αληθώς παλιγγενεσίαν. Η δευτέρα πάλιν γέννησις επιτυγχάνεται διά της μετανοίας και των κόπων των καλών και εναρέτων πράξεων, εις την οποίαν και ημείς τώρα εστάθημεν.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕ ΓΕΡΩΝ: μη θαυμάσης ει άνθρωπος ών, άγγελος γενέσθαι δυνήση πρόκειται γάρ ίσαγγελος δόξα και ταύτης και άγωνοθέτης τούς άγωνιζομένους έπαγγέλλεται.

2. Είπεν ο Άββās Υπερέχιος η ένθύμησίς σου έστω δια παντός έν τή Βασισιλεία τών ουρανών και έν τάχει κληρονομήσεις αυτήν.

3. Τινά τών γερόντων παρεκάλουν οι άδελφοί παύσασθαι τών μεγάλων πόνων ο δε άπεκρίθη αυτοίς λέγω ύμίν, τέκνα, ότι Άβραάμ μετανοησαι έχει, δρών τας υπερβαλλούσας δωρεάς διότι μη πλέον ήγωνίσατο.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ είπε, πως δεν είναι αξιοθαύμαστον, εαν ένας άνθρωπος ήμπορέση να γίνη άγγελος, διότι ευρίσκεται ενώπιόν μας, διά να την απολαύσωμεν, δόξα ίση με την δόξαν των Αγγέλων. Αυτήν δε την δόξαν υπόσχεται ο άγνοθητής εις τους αγωνιζομένους.

2. Ο Αββάς Υπερέχιος είπεν, ότι η σκέψις σου πρέπει παντοτεινά να ευρίσκεται εις την Βασιλείαν των Ουρανών, οπότε γρήγορα και ασφαλώς θα την κληρονομήσης.

3. Κάποτε μερικοί Αδελφοί παρεκάλουν ένα Γέροντα να σταματηση τους μεγάλους κόπους εις τους οποίους υπεβάλλετο. Εις αυτήν την πρότασιν ο Γέρον απήντησεν:

– Τέκνα μου, σας διαβεβαιώ, πως ο Αβραάμ ασφαλώς θα μετανοήση όταν θα ιδή τον πλούτον των επουρανίων δωρεών, διότι δεν ηγωνίσθη περισσότερον, εφ' όσον έζη.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ· μεγάλη ή δόξα και άκατάληπτος ή τοις άγίοις άποκειμένη ή δέ του βίου τούτου, ως άνθος παρέρχεται, και ως λάχανα χλόης ταχύν άποπίπτει: πολλοί γάρ τύραννοι και βασιλείς εκράτησαν χωρών, και πόλεων ούκ όλίγων" και μετά μικρόν έγεννήθησαν ως ούχ ύπάρξαντες πόσοι γάρ βασιλείς ήρξαν έθνών πολλών, άνεγείραντες έαυτοις εικόνας και στήλας, λογισάμενοι διά τούτων όνομαστοι έσεσθαι μετά θάνατον και επήλθον έτεροι, και κατέστρεψαν τας εικόνας και συνέτριψαν τά άγάλματα τινών δε και τά πρόσωπα περιελόντες, την ιδίαν άνετυπώσαντο όψιν και αυτών δε τά έργα, páλιν ύφ' έτέρων κατελύθη.

Έτεροι δε και περιφανείς τάφους κατεσκεύασαν έαυτοις, δόξαντες διά τούτων στηρίζειν έαυτοις όνομα αιώνιον, διαγραφάμενοι άνωθέν των τάφων τούς έαυτών χαρακτήρας ήλθε δε γενεά έτέρα, και γεγόνασιν οί τάφοι ύπό την έξουσίαν αυτών και βουλόμενοι ούτοι τας σορούς ως εικόδς εκκαθάραι, χαλίκων δίκην τά όστᾶ εκείνων μετήγαγον και τί ώφέλησεν αυτους ή πολυτίμητος σορός ή ή πυραμίς; πάντα ούν τά τής ματαιότητος έργα εις ουδέν καταλήγει.

Οί δε έν θεῷ δοξαζόμενοι, ούχ ούτως ζωήν γάρ αιώνιον και δόξαν άκατάλυτον ήτοίμασεν αυτοις ως γάρ φῶς του ήλιου και τής σελήνης και τών άστέρων, άπό κτίσεως αυτών άχρι του νύν, ούκ ήμαυρωθη ουδέ μετεβλήθη εις παλαιώσιν, αλλά άει ώσαύτως νεάζει και άκμάζει και φαιδρύνεται διά τον όρον του δημιουργού, δν ώρισεν αυτοις άπ' αρχής αρχειν τής ήμέρας και τής νυκτός, ούτω και τούς άγαπῶσιν αυτον ώρισε Βασιλείαν ουρανών και χαράν άκατάλυτον.

Και ως πέρ έν τούτοις τοις φαινομένοις έστιν άψευδής, ούτω δηλονότι και έν εκείνοις τοις νοουμένοις και ταυτα μέν παρελεύσεται δηνικά βουληθείη δ δημιουργός της δε δόξης τών Αγίων ούκ έσται τέλος. Σπουδάσωμεν ούν ποιήσαι καρπούς άξιους της μετανοίας, ίνα μή, αποκλεισθέντες τής χαρᾶς εκείνης, εις τὸ αιώνιον σκότος παραπεμφθῶμεν, ου ή όδύνη άφόρητος είσελθε γάρ ει δοκεϊ έν τῷ κοιτώνι σου, και άπόκλεισαν τας θύρας και τας θυρίδας έμφραξον δε και τά διαυγάζοντα πάντα και κάθισον έσω και γνώση όποιαν όδύνην έχει ή σκοτία.

Ει ούν ένταυθα δίχα πόνου και βασάνου καθεζόμενος, ούτως άλγυνει καιτοι έξουσίαν έχων και μετά μικρόν έξελθεϊν, πόσην άρα κόλασιν έχειν ύπολαμβάνεις εκείνο τὸ έξώτερον σκότος, ένθα και κλαυθμός και ό βρυγμός τών όδόντων, και τὸ άσβεστον πῦρ αιωνίως τιμωροῦντα τούς άπαξ έν τούτοις παραπεμφθέντας; έννοησωμεν δε και οϊα αισχύνη ήμας και πρό τών κολάσεων καταλήγεται όταν ιδωμεν τούς μέν άγίους ένδυομένους την ύπερλαμπρον

ἐκείνην στολήν καὶ ἀνέκφραστον, ἦν διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἑαυτοῖς κατεσκεύασαν, ἡμᾶς δὲ ἑαυτοὺς βλέπωμεν οὐ μόνον γυμνοὺς τῆς ἐξαστραπούσης δόξης ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ μεμελανωμένους καὶ ζοφεροὺς καὶ δυσωδίας ὄντας μεστούς, καθὼς ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ὧδε ἐτοιμάσαμεν, διὰ τῶν τῆς σκοτίας ἔργων καὶ τῆς σπατάλης τὲ καὶ τρυφῆς κλαύσωμεν τοίνυν ἐνώπιον Κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἵνα εὐρωμεν οἰκτιρμοὺς παρ' αὐτοῦ.

Οὐκ ἔστιν ἡμῖν περὶ χρημάτων καὶ ἀγῶν & καὶ ἐὰν ζημιωθῆ, δύναται ἕτερα ἀντ' αὐτῶν πάλιν κτήσασθαι περὶ ψυχῆς ἡμῖν ἐστὶν ὁ κίνδυνος, ἦν, ἐὰν ἀπολέσωμεν, οὐκέτι ἀνακαλέσασθαι δυνάμεθα κατὰ τὸ γεγραμμένον τί ὠφελήθησεται ἄνθρωπος, ὅταν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Λογισώμεθα οὖν, ὅτι οἱ κατὰ τὸν κόσμον στρατιῶται οἰκτρὰ δῶρα παρὰ τοῦ ἐπὶ γῆς βασιλέως λαμβάνοντες, προθύμως μέχρι θανάτου ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυνεύουσι πόσω οὖν μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τοιαύτας ἐπαγγελίας δεξάμενοι, ὀφείλομεν μὴ ὑπενδύναμι τοῦ ἔργου τῆς δικαιοσύνης, ἕνα καὶ τῆς μελλούσης διασωθῶμεν κρίσεως, καὶ τῶν ἀνεικάστων ἀγαθῶν ἐπιτύχωμεν. Ἐνθυμηθῶμεν δὲ καὶ τοῦτο ὅτι καύσωνα ἡλίου, ἢ ὀξύτητα πυρετοῦ, φέρειν οὐ δύναμεθα καὶ πῶς τὴν καῦσιν τοῦ αἰωνίου πυρὸς ὑπόισομεν, τοῦ καίοντος ἀεὶ καὶ μὴ κατακαίοντος;

Καὶ εἰ θέλης, ἀγαπητέ, δοκίμασαν ἀπεντεῦθεν καὶ μαθήσῃ ἐκ τοῦ παρόντος πυρὸς, τὴν βάσανον ἐκείνην τὴν ἀνυποφόρητον' ἀνάψας γὰρ λύχνον, ἐπίθες τὸ πυρὶ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου σου, καὶ εἰ δύνασαι βαστάσαι τὴν ὀδύνην, τάχα δυνήσῃ κάκει ὑπομεῖναι εἰ δὲ τοῦ μικροῦ τούτου τὰς ἄλγηδονας οὐ δύνασαι φέρειν, τί ποιήσομεν ὅταν τὸ σῶμα ὅλον σὺν τῇ ψυχῇ ἐμβληθῆ εἰς τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο καὶ ἄσβεστον πῦρ;

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΥ: ἡ δόξα, τὴν ὁποῖαν πρόκειται νὰ ἀπολαύσουν οἱ Ἅγιοι εἶναι μεγάλη καὶ ἀκατάληπτη ἐνῶ ἡ δόξα τοῦ ἐπιγείου αὐτοῦ βίου ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἄνθος, τοῦ ὁποῖου ἡ ωραιότης συντόμως παρέρχεται καὶ πρὸς τὰ τρυφερά χόρτα, ποὺ συντομώτατα ξηραίνονται. Βλέπομεν εἰς τὴν ἱστορίαν, ὅτι πολλοὶ τύραννοι καὶ βασιλεῖς ἐκυρίευσαν ἀπεράντους χώρας καὶ πολλές πόλεις καὶ ἐντὸς ολίγου αὐτοὶ οἱ νικηταὶ ἐξηφανίσθησαν ὡς νὰ μὴ υπήρξαν ποτέ: διότι πόσοι ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς, ποὺ κατεξουσίασαν ἔθνη πολλά, ἀνήγειραν, διὰ νὰ ἀπαθανάτισουν τὸ ὄνομά των, εἰκόνας καὶ ἀναμνηστικὰ στήλας νομίσαντες ὅτι με αὐτὰ θὰ γίνουν ὀνομαστοί; Παρ' ὅλα ὁμῶς ταῦτα μετὰ τὸν θάνατον τῶν βασιλέων αὐτῶν κατέλαβον ἄλλοι τὴν ἐξουσίαν, οἱ ὁποῖοι καὶ κατέστρεψαν τὰς ἀναμνηστικὰς εἰκόνας καὶ συνέτριψαν τὰ ἀγάλματά των. Μερικοὶ μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐπιδρομεῖς ἐξηφάνισαν τὰ πρόσωπα τῶν προκατόχων βασιλέων καὶ ἀπετύπωσαν, ἐπάνω εἰς τὰς ἀναμνηστικὰς στήλας, τὴν ἰδικὴν τῶν μορφῆν. Ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐπιδρομῶν τὰ ἔργα κατελύθησαν ἀπὸ ἄλλους.

Ἄλλοι, πάλιν, κατεσκεύασαν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς τῶν τάφους λαμπροὺς καὶ περιβλέπτους καὶ ἀνέγραψαν ἐπάνω εἰς τοὺς τάφους τὰ ὀνόματά των καὶ τὴν μορφῆν των, νομίσαντες ὅτι με αὐτὰ θὰ καταστήσουν τὸ ὄνομά των αἰώνιον.

Καὶ ἦλθεν ἡ ἐπομένη γενεὰ καὶ παρέλαβεν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς τοὺς τάφους αὐτοὺς οἱ δὲ ἄνθρωποι τῆς γενεᾶς αὐτῆς θελήσαντες νὰ καθάρισουν τὰς σαρκοφάγους, ὅπως ἦτο φυσικόν, ἐπέταξαν τὰ ὀστά ἐκείνων τῶν βασιλέων, ὡς νὰ ἦσαν χαλίκια. Εἰς τί λοιπὸν ὠφέλησε τοὺς φιλοδόξους αὐτοὺς βασιλεῖς ἢ πολῦτιμος σαρκοφάγος ἢ ἡ πυραμῖς;

Το συμπέρασμα λοιπόν είναι, ότι τα έργα της ματαιότητας εις τίποτε δεν ωφελούν τον άνθρωπον.

Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με όσους δοξάζει ο Θεός· διότι ο Θεός ητοίμασε, προς χάριν των ζωών αιώνιον και δόξαν ακατάλυτον. Όπως ακριβώς το φως του ηλίου και της σελήνης και των αστέρων, από τότε που εδημιουργήθησαν μέχρι τώρα, δεν ήλαττώθη, ούτε έπεσεν εις παρακμήν, αλλά διατηρεί συνεχώς την ιδίαν έντασιν και ακτινοβολίαν, παραμένει νέον, ακμάζει και διαρκώς λάμπει, εξ αιτίας του όρου υπάρξεως, που ώρισεν εις τα ουράνια αυτά σώματα ο Δημιουργός, να εξουσιάζουν την ημέραν και την νύκτα, τοιουτοτρόπως ο ίδιος Θεός καθώρισε δι' αυτούς που τον αγαπούν ατελείωτον την χαράν και συνεχή την Βασιλείαν των Ουρανών.

Και όπως ακριβώς εις τα φυσικά αυτά φαινόμενα, ο Θεός δεν εψεύσθη, τοιουτοτρόπως θα εκπληρώση και τας υποσχέσεις Του εις εκείνα, τα της μελλούσης ζωής, τα οποία νοούνται υπό των ανθρώπων. Και τα μέν φυσικά σώματα, ο ουρανός και η γη θα παρέλθουν και θα εξαφανισθούν οπότεν θελήση και Δημιουργός: η δόξα όμως των Αγίων ουδέποτε θα έχη τέλος. Ας φροντίσωμεν λοιπόν να κάμωμεν καρπούς αξίους της μετανοίας, δια να μη αποκλεισθώμεν από εκείνην την χαράν και παραπεμφθώμεν εις το αιώνιον σκότος, όπου η οδύνη είναι ανυπόφορος. Είσελθε, εάν θέλης, εις τον κοιτώνά σου και κλείσε τελείως τας θύρας και τα παράθυρα ακόμη να φράξης και κάθε σχισμήν από την οποίαν είναι δυνατόν να εισχωρήση φώς και κάθισε μέσα εις αυτό το σκοτάδι, και θα αντιληφθής τότε μόνος σου πόσον φοβερά βάσανος είναι το σκοτάδι.

Εάν λοιπόν τόσο πολύ θλίβεσαι, όταν παραμένης εδώ, χωρίς πόνους και άλλα βασανιστήρια, αν και έχης εξουσίαν εντός ολίγου να εξέλθης εις το φως, σκέψου πόσον φοβεραν κόλασιν θα έχη εκείνο το εξώτερον σκότος, εις το οποίον κυριαρχεί ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων, μαζί δε με το άσβεστον πυρ τιμωρούν αιωνίως τους μίαν μόνον αλλ' αμετάκλητον φοράν παραπεμφθέντας εις αυτά αμαρτωλούς;

Πρέπει δε ακόμη να σκεφθώμεν και οποίαν εντροπήν θα δοκιμάσωμεν, όταν, προ των κολάσεων που μας αναμένουν ιδώμεν τους μεν αγίους να ενδύωνται την υπέρλαμπρον στολήν, της οποίας την απαστράπτουσαν ωραιότητα δεν δύναται να αποδώση ανθρωπίνη γλώσσα, και την οποίαν κατεσκεύασαν με τα καλά των έργα, ενώ τους εαυτούς μας θα τους βλέπωμεν, όχι μόνον γυμνούς, αλλά και μελανιασμένους και σκοτεινούς και αναδίδοντας αποπνικτικήν δυσσομίαν, όπως ακριβώς από εδώ ετοιμαστήκαμεν με τα σκοτεινά μας έργα, την σπατάλης και την αμαρτωλήν απόλαυσιν. Ας κλαύσωμεν λοιπόν ενώπιον του Κυρίου και Θεού ημών, διά να τύχωμεν του ελέους και των οικτιρμών Αυτού.

Ο αγώνα μας δεν γίνεται διά τα χρήματα, τα οποία και εαν κανείς χάση, είναι δυνατόν να αποκτήση πάλιν άλλα εις αντικατάστασιν των απολεσθέντων. Ο κίνδυνος τον οποίον αντιμετωπίζομεν αναφέρεται εις την ψυχήν, την οποίαν όταν χάσωμεν, ποτέ πλέον δεν δυνάμεθα να επανεύρωμεν, σύμφωνα με το αγιογραφικόν «τί θα ωφεληθή άνθρωπος, εάν κερδήση όλον τον κόσμον και ζημιωθή την ψυχήν του; ή τι δύναται να δώση άνθρωπός ως αντάλλαγμα της ψυχής του;»

Ας σκεφθώμεν λοιπόν, ότι οι στρατιώται του κόσμου αυτού φιλοτιμούμενοι από τα ευτελή δώρα, που λαμβάνουν από τον επίγειον βασιλέα, κινδυνεύουν μέχρι και θανάτου χάριν αυτού. Πόσον λοιπόν περισσότερο πρέπει ημείς, που ελάβομεν τόσο σπουδαίας

υποσχέσεις, να μη υποχωρήσωμεν καθόλου από την επίμονον προσπάθειαν του έργου της αρετής, ώστε και από την μέλλουσαν κρίσιν να διασωθώμεν, αλλά και τα επουράνια αγαθα να επιτύχωμεν; Ας ενθυμούμεθα δε διαρκώς και τούτο δεν ήμπορούμεν να υποφέρωμεν την ζέστης του ηλίου, ούτε τον σφοδρον πυρετόν: πώς λοιπόν θα υποφέρωμεν την φλόγα του αιωνίου πυρός, που διαρκώς καίει, χωρίς όμως να μας κατακαίη με τας φλόγας του;

Και εάν θέλῃς, αγαπητέ μου, από εδώ δοκίμασε την σφοδρότητα του πάθους και θα αντιληφθῇς από το υλικόν πυρ του κόσμου αυτού τα ανυπόφορα βασανιστήρια της κολάσεως. Αναψε δηλαδή το λυχνάρι σου και βάλε εις την φλόγα την άκραν του δακτύλου σου· εάν θα ήμπορέσης να βαστάσης τον πόνον, τότε ασφαλώς θα δυνηθῇς και εκείνην την αιωνίαν φλόγα να υπομένης. Εάν όμως δεν ήμπορέσης να υποφέρῃς τους πόνους ενός μικρού εγκαύματος, τότε τι θα κάνωμεν όταν ολόκληρον το σώμα μας, μαζί με την ψυχήν, θα ριφθούν μέσα εις το φοβερόν εκείνο και άσβεστον πυρ;

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΔΙΑΛΟΓΙΖΟΥ τὴν τιμὴν ἣν κατέλαβον πάντες οἱ Ἅγιοι καὶ ὁ ζῆλος αὐτῶν ἐλκύσει σὲ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐνθυμὸν πάλιν καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς οὓς ἔλαχον οἱ ἁμαρτωλοί, καὶ ὁ λογισμὸς οὗτος φυλάξει ἀπὸ τῶν πονηρῶν.

Ερμηνεία

ΝΑ ΕΧΗΣ συνεχώς εις τον λογισμόν σου την τιμήν, την οποίαν ἔλαβον ὅλοι οἱ Ἅγιοι: καὶ ὁ ζήλος τον οποίον ἐπέδειξαν, θα σε ἐλκύσῃ ολίγον κατ' ολίγον εις το αγαθόν. Να ενθυμήσαι, ἐκ παραλλήλου πάλιν καὶ τους ἐξευτελισμοὺς, που ἐπεφυλάχθησαν εις τους ἁμαρτωλοὺς καὶ τότε ὁ λογισμὸς σου θα σε περιφρουρήσῃ ἀπὸ τα πονηρά.

Ε'. Του Αγίου Μαξίμου

ΕΙ ΔΙΑ ΤΟΥΤΟ γέγονεν υἱὸς ἀνθρώπου καὶ ἄνθρωπος καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατὴρ Θεὸς Λόγος, ἕνα ποιήσῃ θεοὺς καὶ θεοῦ υἱοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ἐκεῖ γενήσεσθαι πιστεύσωμεν, ἔνθα νῦν αὐτὸς ἔστιν ὁ Χριστὸς ὑπεράνω πάντων των οὐρανῶν, ὡς κεφαλὴ τοῦ ὅλου σώματος, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν γενόμενος πρόδρομος πρὸς τὸν Πατέρα τὸ καθ' ἡμᾶς ἐν γὰρ συναγωγῇ θεῶν τῶν σφζομένων, ἔσται θεὸς μέσος ἰστάμενος καὶ διανέμων τὰς ἀξίας τῆς ἐκεῖθεν μακαριότητος, τοπικὴν οὐκ ἔχων ἀπὸ τῶν ἀξίων διάστασιν τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἶναι τινὲς λέγουσι, τὴν ἐν οὐρανοῦς τῶν ἀξίων διαγωγὴν" ἕτεροι δέ, τὴν ὁμοίαν τοῖς Ἀγγέλοις τῶν σφζομένων κατάστασιν ἄλλοι δέ, τὸ εἶδος αὐτῆς τῆς θεϊκῆς ὠραιότητος, τῶν φορεσάντων τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου συνάδουσι δὲ τὴ ἀληθεῖα, ὡς ἔμοι δοκεῖ, καὶ αἱ τρεῖς περὶ τούτων δοξαί· πάσι γὰρ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἐν αὐτοῖς κατὰ ποιὸν τὲ καὶ ποσὸν δικαιοσύνης καὶ μέλλουσα δίδοται χάρις.

Ερμηνεία

ΕΑΝ Ο ΘΕΟΣ καὶ Λόγος του Θεοῦ καὶ Πατὴρ ἐγένετο πρὸς τούτο ἀνθρώπος καὶ υἱὸς ἀνθρώπου, διὰ να καταστήσῃ δηλαδή τους ἀνθρώπους θεοὺς καὶ υἱοὺς Θεοῦ, θα πρέπει να πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτὸς της ἐνσάρκου οικονομίας θα πραγματοποιηθῇ ἐκεῖ,

όπου τώρα είναι ο Χριστός υπεράνω όλων των ουρανών, ως κεφαλή ολοκλήρου του σώματος και ανεδείχθη χάριν ημών πρόδρομος προς τον Επουράνιον Πατέρα.

Διότι εις εκείνην την υπερκόσμιον και πνευματικήν συγκέντρωσιν των σωζομένων και ως θεών καταστάτων, διά της Χάριτος, θα δεσπόζη εις το μέσον ο Θεός, όστις θα διανέμη εις τους σωζομένους τας αξίας της επουρανίου μακαριότητος και δεν θα ευρίσκειται εις τοπικήν απόστασιν από τους αξίους. Μερικοί από τους βαθυστοχάστους ερμηνευτάς λέγουν, ότι η Βασιλεία των Ουρανών είναι η κατοίκησις των άξιων εις τους ουρανούς. Άλλοι πάλιν ισχυρίζονται, ότι η Βασιλεία των Ουρανών ομοιάζει με την κατάστασιν των Αγγέλων, την οποίαν θα απολαύσουν οι σωζόμενοι άλλοι, τέλος, έχουν την γνώμην, ότι η Βασιλεία των Ουρανών είναι αυτή αύτη η θεϊκή ωραιότης όσων εφόρεσαν την εικόνα του επουρανίου.

Εγώ πάντως φρονώ, ότι και αι τρεις ανωτέρω περιγραφείσαι αντιλήψεις περί της Βασιλείας των Ουρανών συμφωνούν μεταξύ των διότι εις όλους τους σωζομένους η μέλλουσα Χάρις θα δοθή αναλόγως της ποιότητος και ποσότητος των υπ' αυτών επιτελεσθέντων έργων πίστεως και αρετής κατά την επίγειον ζωήν των.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ' (Ο θεός αποχωρισμός από το σώμα)

Ὅτι πολλάκις αἱ τῶν ἐναρέτων ψυχαὶ ἐν τῷ θανάτῳ θεία τινὶ ἐπισκιάσει παρακαλούμεναι, οὕτω τοῦ σώματος διαζεύγνυνται.

Πολλές φορές αἱ ψυχαὶ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐνθαρρύνονται, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, ὑπὸ θείας τινός ἐπισκιάσεως καὶ ἐτσι ἀποχωρίζονται ἀπὸ τοῦ σώματος.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΕΝ ΤΗΙ τῆς Νουρσίας χώρα, Πρεσβύτερος τις ἦν τὴν ἐμπιστευθείσαν αὐτῷ Ἐκκλησίαν μετὰ μεγίστου πρὸς τὸν Θεὸν φόβου ποιμαίνων, δς ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ, τὴν ἑαυτοῦ συμβίον, ὡς μὲν ἀδελφὴν ἠγάπα, ὡς δὲ ἐχθρὸν φοβούμενος, ταύτην ἐγγίσει αὐτῷ οὐδέποτε εἶασεν ἐν οὐδεμιᾷ προφάσει, ἀλλὰ παντελῶς τὴν ἐκ τῆς κοινωνίας γνησιότητα ἐξ αὐτῆς ἀπέτεμε· μετὰ πάντων γὰρ τῶν ἀγαθῶν καὶ τοῦτο τὸ ἰδίωμα ἔχουσιν οἱ ἅγιοι ἄνδρες ὡς μὴ μόνον ἐκ τῶν μὴ ἀρμοζόντων πάντοτε ἐκ μήκους εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀρμόζοντα πολλάκις ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτέμνουσιν· ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ ἀνὴρ ἵνα μὴ οἰαδηποτοῦν πταίσματι δι' αὐτῆς περιέλθη, οὔτε εἰς τὰ ἐπαναγκες διακονηθῆναι παρ' αὐτῆς κατεδέχετο.

Οὕτως οὖν τὴν ζωὴν διανύσας, καὶ εἰς βαθὺ γῆρας ἐλάσας, ἐκκαύσει πυρετοῦ βαρυτάτου συσχεθεῖς, τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς χειροτονίας αὐτοῦ, εἰς τὰ ἔσχατα ἀπηνέχθη ἰδοῦσα δὲ αὐτοῦ ἢ συμβίος ὅτι ἅπαντα αὐτοῦ τα μέλη ἀπενεκρώθησαν, καὶ λοιπὸν τῷ θανάτῳ προσέγγισε, τὴν ἀκοὴν αὐτῆς ταῖς ρισιν αὐτοῦ ἐπιθεῖσα, ἔσπευδε διαγνῶναι ἐὰν αὐτῷ τις ἔτι πνοὴ ζωτικὴ ὑπῆρχεν· ὅπερ ἐκεῖνος ἐπιγνούς, καίτοι λίαν λεπτοτάτης αὐτῷ πνοῆς ὑπαρχούσης, τὴ ἐπινεύσει δὲ μᾶλλον θερμανθεῖς τοῦ Πνεύματος, ὅσῃν ἠδυνήθη σωρεύσαι πνοὴν τοῦ λαλήσαι, ἔλεγε λέγων" ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ, γύναι τὸ γὰρ πῦρ ἔτι ζῆ ἐπαρον τὸ ἄχυρον ἐκείνης δὲ ὑποχωρησάσης, καὶ τῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ δυνάμεως αὔξησας, μετὰ μεγάλης εὐφροσύνης ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν καλῶς ἔρχονται οἱ κύριοί μου! καλῶς ἔρχονται οἱ κύριοί μου τί πρὸς τὸν ἀνάξιον ὑμῶν δοῦλον ἐλθεῖν κατηξιώσατε; ἔρχομαι εὐχαριστῶ εὐχαριστῶ. .

Οἱ οὖν γνωστοὶ αὐτοῦ, οἱ ἐκεῖσε παρόντες, τὸν αὐτὸν λόγον συχνῶς αὐτοῦ λέγοντος ἀκούοντες, τί σοὶ τοῦτο ἔλεγον; ἠρωτῶν πρὸς οὓς ἀπεκρίθη ἐκεῖνος θαυμάζων οὐ θεωρεῖτε τοὺς θεῖους Ἀποστόλους συνελθλυθότας ἐνταῦθα; οὐ θεωρεῖτε τοὺς μακαρίους Πέτρου καὶ Παῦλον τοὺς πρώτους τῶν Ἀποστόλων; πρὸς οὓς πάλιν ἐπιστραφεῖς εἶπεν: ἰδοὺ ἔρχομαι καὶ ἐν τούτοις τοῖς ρήμασι τὴν ψυχὴν ἀπέδωκεν ἐπ' ἀληθείας οὖν τοὺς Ἀποστόλους ἐθεάσατο, οἷς καὶ ἀκολουθεῖν ἐμαρτύρησεν.

Ὅθεν δῆλον ὅτι καὶ τοῦτο τῆ τοῦ Θεοῦ φιλάνθρωπία συμβαίνει ἐν τοῖς δικαίοις ἕνα τῷ θανάτῳ γεγόμενοι, ὀπτασίας τινῶν ἁγίων θεάσονται, ὡς ἂν μὴ ἐν τῇ ἀποφάσει τοῦ θανάτου βάσανον δειλιάσωσιν" ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιδεικνύσθαι αὐτοὺς τὸ ἐνδοθεν λογισμῷ μετὰ τίνων συμμέτοχοι ὑπάρχουσιν, ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῆς σαρκὸς ἄνευ πόνου καὶ φόβου ἀπολυθῶσι.

2. Τὸ αὐτὸ καὶ εἷς Πρόβον τὸν ἐπίσκοπόν τῆς πόλεως Ρεάτης γενόμενον ἔμαθον ὅτι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ πλησιάσαντος, βαρυτάτη νόσος αὐτὸν κατέσχεν ὁ δὲ ἐκείνου πατὴρ Μάξιμος ἐν τοῖς πέριξ ἀποστείλας ἰατροὺς προσεκαλέσατο, ἵνα εἰ τί δύνανται τὸ ἀσθενούντι βοηθήσωσι πολλοὶ οὖν ἰατροὶ συνελθόντες, καὶ τὸν τοῦ ἄρρωστοντος σφυγμὸν θεασάμενοι καὶ ψηλαφήσαντες, ἐμήνυσαν σύντομον τὸν θάνατον αὐτοῦ ἔσεσθαι τῆς οὖν ὥρας

προκοψάσης, καὶ ἤδη τοῦ καιροῦ τοῦ ἀρίστου καταλαβόντος, ὁ ἄρρωστων. Ἐπίσκοπος, περὶ τῆς ἐκείνων ἀναπαύσεως πλεῖον ἢ περὶ ἑαυτοῦ ἐφρόντισεν ὅθεν καὶ τοὺς ἰατροὺς παρεκάλεσεν, ἵνα σὺν τῷ πρεσβύτῃ αὐτοῦ πατρὶ ἐν τοῖς ἀνωγείοις τοῦ Ἐπισκοπείου ἀνέλθωσι, καὶ τροφῆς μεταλάβωσιν ἅπαντες οὖν ἐπὶ τὸ ἀριστῆσαι ἀνήλθον, καταλιπόντες παιδίον σεμνὸν ἵνα αὐτὴ παρίσταται" ὅπερ καὶ μέχρι τοῦ νῦν περιεστίν.

Ἐν ὅσῳ οὖν τὸ παιδίον τῇ κλίνῃ τοῦ κειμένου παρίστατο, ἐθεάσατο αἴφνης ἄνδρας τινὰς πρὸς αὐτὸν εἰσερχομένους, στολᾶς λευκᾶς ἡμφιεσμένους, οἵτινες τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου αὐτῶν τὴν λαμπρότητα τῶν ἱματίων αὐτῶν ὑπερέβαλλον" πληγεῖς οὖν ὁ παῖς ἐκ τῆς ἀστραπῆς τῆς αὐτῶν λαμπρότητος, κράζειν ἤρξατο τίνες ἐκεῖνοι ὑπάρχουσι τῇ δὲ τοῦ παιδὸς φωνῇ ὁ Ἐπίσκοπος Πρόβος συνταραχθεῖς, εἰσερχομένους τοὺς ἄνδρας ἔωρακως τούτους ἐπέγνω καὶ ὅλος εὐφροσύνης ἀναπλησθεῖς, τὸν κράζοντα παῖδα παρεκάλει λέγων" μὴ φοβοῦ, μὴ φοβοῦ" ὅτι πρὸς μὲ δ' "Ἅγιος Ἰουβενάλιος, καὶ ὁ "Ἅγιος Ἐλευθέριος οἱ Μάρτυρες ἦλθον ἐκεῖνος δὲ μὴ φέρων τὴν ἀστραπὴν τῆς ἐκείνων θεᾶς δρομαῖος ἐξελθὼν, τῷ πατρὶ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τοὺς ἰατροὺς τὰ θεαθέντα ἐμήνυσεν οἵτινες κατελθόντες συντόμως, εὔρον τὸν Ἐπίσκοπον ἤδη θανόντα: ὄθεν δῆλον ὅτι ἐκεῖνοι αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν ἐπῆραν, ὧν τὴν θεᾶν ὁ παῖς οὐκ ἠδυνήθη ὑπενεγκεῖν.

3. Καὶ τοῦτο δὲ γνώριμον ποιῆσαι ἀναγκαῖον ὑπάρχει ὅτι πολλάκις ταῖς ψυχαῖς τῶν ἐκλεκτῶν ἐξερχομέναις ἐκ τοῦ σώματος αἴνος ἐν τοῖς οὐρανοῦς ἀκούεται ἓνα ἐν ὅσῳ τούτου ἠδέως αἱ ψυχαὶ ἔπακροῦνται, τὴν ἐκ τῆς σαρκὸς διάζευξιν μὴ αἰσθάνονται πῶς ὑπομένουσι.

Περὶ δὲ οὐ μέλλω εἰπεῖν, καὶ ἐν ταῖς ὁμιλίαις τοῦ Εὐαγγελίου διηγησάμενος μέμνημαι. Ἐν γὰρ τὸ ἐμβόλω τὸ διήκοντι μέχρι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, ὑπῆρχε τις κατὰ τὴν ὁδὸν κατακείμενος ὀνόματι Σέρβουλος δν καὶ σὲ ἄγνοεῖν οὐκ οἶμαι οὗτος οὖν εἰ καὶ τοῖς πράγμασι τοῦ βίου πτωχὸς ἦν, ἀλλὰ ταῖς ἀρεταῖς καὶ πάνυ πλούσιος ὑπῆρχε τούτου δὲ τὸ σῶμα πολυχρόνιος ἄρρωστία παρέλυσεν ἐξ οὗ γὰρ αὐτὸν διέγνωμεν μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ παραλυτικὸς ἔκειτο καὶ στήναι ὅλος ὀρθός, ἢ ἀνακαθίσει ἐν τῇ κλίνῃ, οὐκ ἴσχυσεν ἢ καν τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα μετακινήσει.

Τούτω δὲ πρὸς ὑπηρεσίας ἢ μήτηρ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ παρίσταντο' εἰ τί δὲ ἀπὸ ἐλεημοσύνης ἐλάμβανε, τοῦτο διὰ τῶν χειρῶν τῆς μητρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πάλιν εἰς ἐλεημοσύνην ἐδίδου καὶ γράμματα μὲν οὐδαμῶς ἐγίνωσκε βίβλους δὲ τῆς τερᾶς Γραφῆς ἑαυτῷ ἠγόρασε καὶ δεχόμενος πρὸς παροικίαν εὐλαβεῖς τινὰς ἄνδρας, τούτους ἐνώπιον αὐτοῦ πεπονημένως ἀναγνῶναι ἐποίει" γέγονε δὲ ὡς τὲ κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτῷ χρησίμως τὴν Ἱερὰν Γραφήν αὐτῷ ἐκμαθεῖν, καὶ πὲρ γράμματα τὸ σύνολον μὴ γινώσκων" εὐχαρίστως δὲ πάντα τὸν πόνον ὑπέφερε, καὶ ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ αἰνέσει νύκτα καὶ ἡμέραν ἐσχόλαζεν.

"Ὡς δὲ λοιπὸν καιρὸς ἦν ἵνα τῆς τοσαύτης αὐτοῦ ὑπομονῆς τὴν ἀντάμειψιν ἀπολάβῃ, καὶ τῶν μελῶν αὐτοῦ πόνος ἔπαυσεν" ἠνίκα δὲ τῷ θανάτῳ πλησιάζοντα ἑαυτὸν ἐπέγνω, οὗς πὲρ ἦν ὑποδεξάμενος ἄνδρας πρὸς τὸ ξενοδοχῆσαι, παρεκάλεσεν, ὅπως ἀναστῶσι καὶ σὺν αὐτῷ διὰ τὴν ἀναμονῆς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ψαλμωδίαν τῷ Θεῷ ἄσωσιν ἐν ὅσῳ δὲ σὺν αὐτοῦσιν καὶ αὐτὸς ὁ τελευτῶν ἔψαλλεν, αἴφνης τούτους τοῦ ψάλλειν ἐκώλυσε μετὰ φόβου καὶ κραυγῆς μεγάλης λέγων" σιωπᾶτε" μὴ γὰρ οὐκ ἀκούετε πῶς ἀντηχοῦσιν αἰνέσεις ἐν τῷ οὐρανῷ; εἰς οὖν τὰς αἰνέσεις ἐκεῖνας προσέχων, ὡς ὅτι ἔνδον ἐν τοῖς ὡσί της καρδίας αὐτοῦ τούτων ἤκουεν ἢ ἀγία ἐκείνη ψυχὴ, ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ σώματος ἀπελύθη.

Ταύτης δὲ ἐξελθούσης τοσαύτη ὄσφρησις εὐωδίας ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ γέγονεν, ὡς πάντας τοὺς ἐκεῖ παρισταμένους ταύτης ἐμπλησθῆναι, καὶ φανερὸν ἐκ τούτου γενέσθαι, ὅτι τὴν ψυχὴν ἐκείνην αἱ ἐν τῷ οὐρανῷ αἰνέσεις ἐδέξαντο ἐν δὲ τὰ πράγματι τούτω, Μοναχὸς

ἡμέτερος παρῶν αὐτοῦ ὑπῆρχεν ὅς καὶ μέχρι τοῦ νῦν περιῶν, μετὰ κλαυθμοῦ μαρτυρεῖ λέγων· ὅτι ἕως οὐ τὸ σῶμα αὐτοῦ τῆ ταφῆ παρεδόθη, ἐκ τῶν ριγῶν αὐτοῦ καὶ τῆς εὐωδίας ἐκείνης ἡδύτης οὐκ ἀπέστη.

4. Καὶ γυνὴ δὲ τις “Ρεδέμπτα καλουμένη, ἐν τῷ ἱερῷ ὑπάρχουσα σχήματι, ἐν ταύτῃ τῇ Ρωμαίων πόλει κατώκει” ταύτης δὲ ἦσαν μαθήτριαι δύο ὧν ἡ μία “Ρωμίλλα ὠνομάζετο” ἔμενον δὲ αἱ τρεῖς αὗται ἐν μιᾷ οἰκίῃσιν, τοῖς μὲν χρηστοῖς ἤθεσι πλουτούσαι, κατὰ δὲ τὴν πρόσκαιρον ταύτην ζωὴν ἐνδεῖα διαγουσαι· ἡ οὖν “Ρωμίλλα ἐν μεγίστους δικαιώμασι πολιτείας, τὴν συμμαθήτριας αὐτῆς ὑπερέβαλλεν ὑπῆρχε γὰρ θαυμαστῆς ὑπομονῆς, καὶ ἄκρας ὑπακοῆς, τοῦ τὲ στόματος αὐτῆς φύλαξ ἀκριβῆς, καὶ πρὸς σιωπῆς ἐπιτηδεῖα, καὶ καρτερικὴ ἐν τῇ προσευχῇ.

Ἄλλ’ ἐπειδὴ ἐν τελειότητι ὑπάρχειν τινὰς ὑπολαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἐν δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ πάντων Δημιουργοῦ ἀτελὲς τί ἔχουσιν” ὡς γὰρ αἱ τελείως μὴ γλυφῆσαι σφραγίδες, πολλάκις παρὰ τῶν μὴ γινωσκόντων δρώμεναι, ὡς ἤδη τετελειωμέναι ἐπαινοῦνται εἰ δὲ ὁ τεχνίτης, εἰ καὶ ἐπαινουμένας αὐτὰς ἀκούει, ἀλλ’ οὖν ρινίζων αὐτός, καὶ κατακρούων, καὶ καλλωπίζων οὐκ ἀφίσταται, τοιοῦτον τί καὶ ἐπὶ τῇ Ρωμίλλα παρὰ τοῦ πάντων Τεχνίτου γέγονε νόσω γὰρ αὕτη σωματικὴ περιπεσοῦσα, ἣν ἰατροὶ παράλυσιν ὀνομάζουσιν, ἐν πολλοῖς ἔτεσιν ἐν τῇ κλίνῃ κατακειμένη, ἀκίνητος ὅλως ἦν οὐ μέντοι γὰρ τὸν ταύτης λογισμὸν αἱ τῆς νόσου μᾶστιγες εἰς ἀνυπομονησίαν κατέσπασαν, ἀλλὰ μᾶλλον προσθήκη δυνάμεως πνευματικῆς αὐτῇ γεγόνασι τοσοῦτα γὰρ σπουδαιότερα ἐν τῇ εὐχῇ γέγονεν, ὅσω ἐν τοῖς σωματικῶν ἔργοις ἀδύνατος ἦν καὶ εἶχε τὴν προσευχὴν ἀδιάλειπτον.

Ἐν μιᾷ δὲ νυκτὶ τὴν δηλωθεῖσαν Ρεδέμπταν τὴν διδάσκαλος αὐτῆς καὶ συμμαθήτριαν μετακαλεσαμένη, ἣδη ὄντος μεσονυκτίου, τὴ αὐτῆς παραστᾶσαι κλίνῃ, εἶδον καὶ ἰδοῦ αἴφνης οὐρανόθεν φῶς ἀπεστάλη, καὶ πάντα τόπον τῆς κέλλης ἐκείνης ἐπλήρωσε τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἀστραπὴ τοῦ φωτὸς ἐκείνου, ὡς τὲ τὰς καρδίας τῶν παρεστωσῶν, φόβῳ μεγάλῃ ἐκπλήξαι, καὶ τὰ μέλη αὐτῶν παγῆναι, ὡς ἐκεῖναι ὕστερον διηγῆσαντο ἐκπλήκτων οὖν ἰσταμένων αὐτῶν ἦχος μέγας ἠκούετο, ὡς πολλοῦ πλήθους εἰσερχομένου, καὶ τῶν θυρῶν τοῦ κελλίου δονουμένων, ἐκ τῆς θλίψεως τῶν εἰσιόντων, τῇ δὲ ὑπερβολῇ τοῦ φόβου, καὶ τὴν ἀστραπὴ τοῦ φωτὸς, θεωρῆσαι τινὰ οὐκ ἠδύναντο οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ φόβου ἔβαρουντο, καὶ ἐκ τῆς τοσαύτης τοῦ φωτὸς λαμπρότητος ἀντεσκοτοῦντο. Τῷ δὲ φωτὶ ἐκείνῳ, θαυμαστῆ ὄσφρησις εὐωδίας ἐπηκολούθει, ὡς τὲ τὰς τούτων ψυχὰς κἂν εἰ τὸ φῶς ἐκεῖνο ἐφόβισεν, ἀλλ’ οὖν καὶ τῆς εὐωδίας ὄσφρησις μᾶλλον ἐψυχαγώγει.

“Ὡς δὲ τὴν τοῦ φωτὸς ἐκείνου λαμπρότητα ὑπενεγκεῖν οὐκ ἠδυναντο, ἡ Ρωμίλλα ἰδοῦσα τὴν ἑαυτῆς διδάσκαλος παρισταμένην καὶ τρέμουσαν, κολακευτικὴ φωνὴ παρεμυθεῖτο λέγουσα μὴ φοβοῦ, μήτερ, οὐκ ἀποθνήσκω ἄρτι” ἐν δὲ τῷ συνεχῶς τοῦτο λέγειν αὐτήν, κατ’ ὀλίγον τὸ φῶς ἐκεῖνο, ὅπερ ἦν αὐτόθι ἀποσταλὲν, ὑπεχώρησεν, ἡ δὲ εὐωδία ἐναπέμεινε. Δευτέρας οὖν καὶ τρίτης ἡμέρας παρελθούσης, ἡ τῆς ἐκκενωθείσης εὐωδίας ὄσφρησις οὕτω διέμεινε τῇ δὲ τετάρτῃ νυκτὶ, τὴν διδάσκαλον αὐτῆς καλέσασα, δοθῆναι αὐτῇ συνοδοιπόρον τὸ δεσποτικὸν σῶμα ἠτήσατο, ὅπερ καὶ ἔλαβεν αἴφνης δὲ ἐν τῇ πλατεῖᾳ ἔμπροσθέν των θυρῶν τοῦ κελλίου, δύο χοροὶ ψαλλόντων παρέστησαν” καθὼς δὲ ἔλεγεν ἡ διδάσκαλος αὐτῆς καὶ συμμαθήτρια, δύο φύσεων φωνᾶς ἐκ τῆς τοῦ ἄσματος ψαλμωδίας διεγίνωσκον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀντιφωνούντων ἐν δὲ τῷ ταύτην τὴν οὐράνιον δοξολογίαν ἔμπροσθέν του κελλίου ἐπιτελεῖσθαι, ἡ ἁγία ἐκείνη ψυχὴ ἐκ τῶν τοῦ σώματος δεσμῶν ἀπελύθη ἥς τινὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἀνερχομένης, ὅσον οἱ των ψαλλόντων χοροὶ ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις ἀνέβαινον, τοσοῦτον ἡ ψαλμωδία ἐξ ὕψους ἠκούετο ἕως οὐ λοιπὸν καὶ ὁ ἦχος τῆς ψαλμωδίας καὶ ἡ τῆς εὐωδίας ὄσφρησις μακρυνθεῖσαι ἀπῆλθον.

5. Πολλάκις δὲ διὰ παράκλησιν τῆς ἐξερχομένης ψυχῆς, καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς καὶ ἀνταποδότης τῶν τῆς ζωῆς ἡμῶν πράξεων ἐπιφαίνεται καὶ τοῦτο καὶ ἀλλαγῶν μὲνημαί εἰπῶν περὶ Ταρσίλας τῆς ἑμῆς θείας αὕτη γὰρ μεταξὺ δύο ἀδελφιδῶν αὐτῆς πάση δυνάμει ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ προσευχῇ προσεκαρτέρει, ἐν μονώσει διάγουσα καὶ διὰ τοῦ τῆς ἔγκρατειας δὲ ὑψώματος, τῇ ἀγιοσύνη ὑπερηύξανε δι' ὀπτασίας δέ, αὐτὴ ἐπεφάνη Φήλιξ καὶ προπάππος μου, ὁ ταύτης τῆς Ρωμαίων ἐκκλησίας Πατριάρχης γενόμενος, καὶ ταύτη μόνην αἰωνίου λαμπρότητος ὑπέδειξε λέγων, ἐλθέ ὅτι ἐν ταύτῃ σὲ τῇ μονῇ τοῦ φωτὸς ἀπεκδέχομαι πυρετοῦ δὲ αὐτὴ ἐπελθόντος, τῷ θανάτῳ προσέγγισε" καθὼς δὲ ἔθος ἐστὶν ἀνδρῶν τὲ καὶ γυναικῶν εὐγενῶν ἀαθησκόντων, πολλοὺς παραγίνεσθαι ἐπὶ τῷ τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν παραμυθῆσασθαι, ἐν αὐτῇ τὴν ὥρα τῆς ἐξόδου αὐτῆς πολλοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες πέριξ τῆς κλίνης αὐτῆς παρίσταντο.

Αἴφνης δὲ ἡ κειμένη ἄνω θεασαμένη, εἶδε τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον, καὶ μετὰ μεγίστης προθυμίας τῆς ψυχῆς τοῖς παρισταμένους αὐτὴ μετὰ κραυγῆς ἔλεγεν ἀποστητέ, ἀποστητέ, ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται καὶ ἐν τῷ προσέχειν αὐτὴν εἰς ὃν πὲρ ἐθεώρει, ἡ ἀγία ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ σώματος ἐξῆλθε τοιαύτη δὲ ὄσφρησις θαυμαστῆς εὐωδίας ἐκεῖσε ἐξεχύθη, ὅση πάσι τοῖς ἐκεῖ εὐρεθεῖσι δεῖξαι φανερῶς ἠδυνήθη, ὅτι τότε καὶ τῆς εὐωδίας ἀρχηγὸς ἐκεῖ παρεγένετο" κατὰ δὲ τὸ ἔθος τὸ ἐν τοῖς νεκροῖς τελούμενον, ἐπὶ τῷ λούσαι τὸ σῶμα αὐτῆς γυμνώσαντες, εὗρον ἐν τοῖς γόνασι καὶ τοῖς ἀγκῶσιν αὐτῆς, καθάπερ καμήλου τὸ δέρμα ἀπεσκληρῶς, ἐκ τῆς συντόνου εὐχῆς καὶ γονυκλισίας. Καὶ ἡ νεκρωθεῖσα σὰρξ ἐμαρτύρησε τί τὸ πνεῦμα ζωῆς αὐτῆς διεπράττετο.

6. Καὶ κόρη δὲ τις μικρά, καλουμένη Μοῦσα, καθὼς μοι Πρόβος καὶ αὐτῆς ἀδελφός, ἀνὴρ εὐλαβῆς, διηγῆσατο, ἐν τῇ νυκτὶ δι' ὀπτασίας εἶδε τὴν Θεοτόκον καὶ Ἀειπάρθενον Μαρίαν, ὑποδεικνύουσας αὐτὴ τὰς ὁμήλικας αὐτῆς κόρας, αἷς κάκεινη ἑαυτὴν συμμίξαι θέλουσα, οὐκ ἐτόλμα ἠρωτηθῆ δὲ παρὰ τῆς Θεοτόκου ἐὰν θέλῃ ἅμα αὐταῖς εἶναι καὶ εἰς τὸ ὀφίκιον αὐτῆς ταγῆναι" τῆς δὲ σφόδρα θέλειν εἰπούσης, εὐθὺς δέδωκεν ἡ Θεοτόκος αὐτῇ ἐντολήν, ὅπως τοῦ λοιποῦ μηδὲν παιδικῶν ἢ ἄκαιρον τί διαπράξῃται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γέλωτος καὶ παιγνιδίου ἐγκρατεῦται, γινώσκουσα ἀκριβῶς ὅτι μετὰ τῶν παρθένων ἐκείνων, ὧν ἐθεάσατο εἰς τὸ ὀφίκιον αὐτῆς, τῇ τριακοστῇ ἡμέρᾳ ἔρχεται. .

"Ἐκτοτε οὖν ἡ κόρη ἐκ πάντων τῶν ἐθῶν αὐτῆς ἠλλάγη καὶ πᾶσαν ἀφ' ἑαυτῆς παιδικὴν ἐλαφρότητα σὺν πάσῃ δυνάμει ἐπῆρεν, οἱ δὲ γονεῖς αὐτῆς οὕτως ἄλλαγεῖσαν αἰφνιδίως θεασάμενοι, θαυμάζοντες ἐπηρώτων αὐτὴν τὴν αἰτίαν τῆς ἀλλοιώσεως ἡ δὲ ἀπεκρίθη τί αὐτὴ ἡ Θεοτόκος ἐκέλευσεν, ἦν εἶδεν ἐν τῇ νυκτὶ καὶ ποία ἡμέρα εἰς τὸ ὀφίκιον αὐτῆς μέλλει ἀπέρχεσθαι τούτοις ἐμήνυσε' τῇ οὖν εἰκοστῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ, πυρετὸ κατεσχέθη τῇ δὲ τριακοστῇ, ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐξόδου αὐτῆς ἐπλησίασεν, εἶδε πάλιν τῆς Θεοτόκου πρὸς αὐτὴν ἐλθοῦσαν σὺν ταῖς κόραις ἐκείναις ταῖς καὶ πρώην ὑφθείσαις αὐτῇ, καὶ καλοῦσαν αὐτὴν ἡ δὲ ἐρυθριῶντι βλέμματα καὶ φωνὴ πραοτάτη ἀπεκρίνατο αὕτη ἰδοὺ Κυρία ἔρχομαι ἰδοὺ Κύρια ἔρχομαι καὶ ἐν ταύταις ταῖς φωναῖς τὸ πνεῦμα ἀπέδωκε καὶ ἐκ τοῦ παρθενεύοντος σώματος ἐξελθοῦσα, μετὰ τῶν παρθένων κατώκησε.

7. Καὶ τὸ γεγονὸς δὲ σοῦ εἶπω εἰς τὸν εὐλαβέστατον πατέρα Στέφανον ὃς ἄκρος ἀκτῆμων ἦν καὶ ἀνεξίκακος καὶ τῇ εὐχῇ διαπαντὸς σχολάζων, οὐ τινὸς ἐν ἔργον ἀναγγελῶ, ἓνα ἐκ τούτου καὶ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ δυνήσῃ κατανοῆσαι ἐν γὰρ μιᾷ τὸν σῖτον δν ἔσπειρε θερίσας, εἰς τὴν ἄλωνα ἀπήγαγεν οὐδὲν δὲ ἕτερον εἶχεν εἰς ἀποτροφῶν ὄλου του ἔτους ἅμα τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς, πάρεξ τούτου ἀνὴρ δὲ τις ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἐνεργούμενος, τὸν σῖτον ἐν τῇ ἄλωνι κείμενον, πῦρ ὑφάψας ἔκαυσεν ἕτερος δὲ τις τὸ γεγονὸς θεασάμενος, τὰ τοῦ θεοῦ οἰκέτη τοῦτο ἐμήνυσε προσθεῖς οὔαι, οὐαί, πάτερ Στέφανε, τί σου συνέβη αὐτὸς δὲ ἴλαρω προσώπων

καὶ ὀφθαλμῶ ἀταράχῳ ἀπεκρίθη αὐτῶ λέγων" οὐαὶ τί ἐκείνω συνέβη τὸ τοῦτο ποιήσαντι ἐπεὶ ἐμοὶ τί συνέβη; ἐκ τούτου οὖν κατανόησον, ἐν ποίῳ ὕψει δυνάμεως καὶ βαθμῷ καὶ τούτου λογισμὸς ἴδρυτο ὅτι ἐν ὅπερ εἰς ἀποτροφὴν εἶχεν ὅλου του ἔτους ἀπολέσας, οὕτως ἀμέριμος διέμεινε καὶ ἀτάραχος, καὶ μᾶλλον ὑπὲρ ἐκείνου τοῦ τὴν ἀμαρτίαν ποιήσαντος ἐπόνεσεν, ἢ διὰ τὴν ζημίαν ἣν αὐτὸς ὑπέμεινε.

Τούτου οὖν προσεγγίσαντος τῶν θανάτῳ, πολλοὶ ἐκεῖθεν συνῆλθον, ἵνα τῆς ἀγίας ψυχῆς ἐκείνης τοῦ σώματος ἔξιουσης, τὰς ἑαυτῶν ψυχᾶς ταύτη παραθῶνται κύκλῳ οὖν τῆς κλίνης ἰστάμενοι, οἱ μὲν εἰσερχομένους τοὺς Ἀγγέλους ἐθεάσαντο, εἶπεν δὲ τί οὐδαμῶς ἠδυνήθησαν· ἕτεροι δὲ, τίποτε μὲν οὐκ ἐθεάσαντο, πολλῶ δὲ φόβῳ τὰς ψυχᾶς συνεσχέθησαν, ὡς τὲ πάντας, τοὺς τὲ ἰδόντας καὶ μὴ ἰδόντας, σφόδρα φοβηθέντας φυγεῖν, καὶ μηδένα δυνηθῆναι ἐκεῖσε ἐναπομεῖναι, τῆς ἀγίας ἐκείνης ἐξερχομένης ψυχῆς καὶ φανερῶς ἐδείχθη τίνες ἐκείνου ὑπῆρχαν οἱ τὴν ἀγίαν ψυχὴν ἐξερχομένην ὑποδεχόμενοι, ἥς τὴν ἐξοδὸν οὐδεὶς τῶν θνητῶν ὑπενέγκαι ἠδυνήθη.

8. Ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ τοῦτο γνωστὸν ἔστω σοί, ὅτι οὐ πάντοτε ἐν τῇ ἐξόδῳ τῆς ψυχῆς τὸ ἀξίωμα αὐτῆς δεικνύται, μετὰ δὲ θάνατον ἀσφαλῶς φανεροῦται ὅθεν καὶ οἱ "Ἅγιοι Μάρτυρες, πολλὴν ὠμότητα παρὰ τῶν ἀπίστων ὑπομείναντες, ἐν τοῖς νεκροῦς αὐτῶν ὄστέους σημεῖους καὶ θαύμασι καθ' ἐκάστην λαμπρύνονται ἔστι δὲ ὅτε τουναντίον καὶ πρὸ τῆς τελευτῆς καὶ παντοδύναμος Θεός, τινῶν δειλιόντων τοὺς διαλογισμοὺς ἀποκαλύψει τισὶν ἐπιστηρίζει, ἵνα ἐν τῷ θανάτῳ γενόμενοι μηδὲν φοβηθῶσι.

Ἀδελφὸς γὰρ τις μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ διάγων, ὀνόματι Ἀντώνιος, ἐν καθημερινᾷ πένθει καὶ δάκρυσιν ἀδιαλείπτως ἠγωνίζετο ἐπιτυχεῖν τῆς χαρᾶς τῆς ἐν τῇ ἐπουρανίῳ πατρίδι ἀποκειμένης, μετὰ πολλοῦ πόθου καὶ ἐπιμονῆς τὰ ἱερὰ μελετῶν λόγια οὐχὶ γνώσεως ρήματα ἐν αὐτοῖς ἐπιζητῶν, ἀλλὰ κλαυθμῶν καταλύξεως, ὅπως διὰ τούτων καὶ λογισμὸς αὐτοῦ ἀνανήψας, τὰ ἐπίγεια καταλιπὼν, ἐν τῇ ἐπουρανίῳ πατρίδι διὰ θεωρίας μετάρσιος γένηται.

Τούτῳ οὖν διὰ νυκτερινῆς ὀπτασίας ἐρρέθη ἔτοιμος γενεῖν ὁ γὰρ Κύριος ἐκέλευσεν ἕνα μετάρης ἐκείνου δὲ εἰρηκότος μὴ ἔχειν ἐν ἐτοιμίῳ τὰ δέοντα πρὸς τὸ μετάραι αὐτόν, παρευθὺς ἀπολογίας ἤκουσε λεγούσης ἐὰν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν σου ἔστιν ὅπερ λέγεις, συνεχωρήθησαν σοὶ ταῦτα δὲ ἅπαξ ἀκούσας, ἐν μεγάλῳ φόβῳ καὶ δειλίᾳ ἔτι ὑπῆρχεν. Ἐν δὲ ἑτέρα νυκτί, πάλιν τοῖς αὐτοῖς λόγοις ἐχρηματίσθη μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας, πυρετῶ συσχεθεῖς πάντων τῶν ἀδελφῶν κλαιόντων καὶ εὐχομένων, ἐν ἀγαλλιάσει πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν.

9. Καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἐν τῷ αὐτῷ Μοναστηρίῳ, Μέρουλος λεγόμενος, σφοδροτάτοις δάκρυσιν καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ προσεκαρτέρει ἢ δὲ προσευχῇ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ οὐδέποτε διελίμπανε, πάρεξ τῆς ὥρας τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ὕπνου ἐφάνη οὖν αὐτῷ διὰ νυκτερινῆς ὀπτασίας, ὅτι ἐκ λευκῶν ἀνθέων στέφανος ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κατήρχετο δὲ μετὰ μικρὸν σωματικὴ ἀρρωστία κατασχεθεῖς, μετὰ πολλῆς ἀμεριμνίας καὶ ἐν ψυχῆς ἰλαρότητι ἐτελεύτησε μετὰ δὲ δεκατέσσαρα ἔτη πλησίον του μνήματος ἐν ᾧ ἐτάφη, Πέτρος καὶ νυνὶ τῆς αὐτῆς μονῆς προεστῶς, μνήμα ἑαυτῷ ποιῆσαι ἠθέλησε" κάμνοντος δὲ αὐτοῦ ἐκεῖσε καθὼς λέγει, τοιαύτης ὄσφρησις εὐωδίας ἐκ τοῦ μνήματος ἀνῆλθεν, ὡς ὅτι παντοῖα ἄνθη τὰ εὐώδη ἐκεῖσε ἦν συνηγμένα ὅθεν φανερόν καθίσταται ὅτι ἀληθὲς ὑπῆρχεν, ὅπερ διὰ τῆς νυκτερινῆς ὀπτασίας ἐθεάσατο.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ της Νουρσίας⁵, έζη κάποτε ένας πρεσβύτερος. Ούτος εποίμαινε μετά μεγίστου φόβου Θεού την Εκκλησίαν, που ενεπιστεύθη εις αυτόν η Θεία Πρόνοια. Αυτός λοιπόν ο Πρεσβύτερος, από τότε που χειροτονήθη, ηγάπα την πρεσβυτέραν του ως αδελφήν την εφοβείτο όμως, ως εχθρόν, και δι' αυτό ουδέποτε την άφησε να τον εγγίση, αλλ' απέκοψε τελείως εξ αυτής και αυτήν ακόμη την σχέσιν της συζυγικής επικοινωνίας.

Διότι οι Άγιοι άνδρες, μαζί με όλα τα άλλα καλά, που στολίζουν την ψυχήν των, έχουν και αυτό το γνώρισμα: ότι δηλαδή απέχουν όχι μόνον από αυτά που δεν αρμόζουν, αλλά αποκόπτουν από τις συνηθείας των πολλάκις και αυτά που αρμόζουν.

Δι' αυτό λοιπόν και αυτός ο ευλογημένος πρεσβύτερος, φοβούμενος μήπως υποπέση, δι' αυτής, εις ένα οιονδήποτε πταίσμα, δεν άφηνε να εξυηρητηθη από την πρεσβυτέραν του ούτε εις αυτάς τας στοιχειώδεις ανάγκας της ζωής.

Με τοιαύτην προσοχής και επαγρύπνησιν επέρασε την ζωήν του και έφθασεν εις βαθύ γήρας τεσσαράκοντα λοιπόν έτη μετά την χειροτονίαν κατελήφθη από υψηλός πυρετόν και έφθασεν εις τα τελευταία του. Όταν είδεν η σύζυγός του ότι όλα πλέον τα μέλη του ένεκρώθησαν και επλησίασε πλέον τον θάνατον, πλησιάσασα εις την μύτην αυτού προσπαθούσε δια της ακοής της να αντιληφθή εάν ανέπνεε μόλις και ετοιμοθάνατος πρεσβύτερος αντελήφθη την επαφής της, αν και ελαχίστη πλέον πνοή του απέμενε, συνεκέντρωσεν όλην την εναπομένουσαν δύναμιν και θερμαινόμενος μάλλον από την φλόγα του Αγίου Πνεύματος, που έφλόγιζε την καρδίαν του, λέγει εις την πρεσβυτέραν του:

- Γυναίκα, φύγε από κοντά μου· διότι το πυρ ζή ακόμη μέσα μου: πάρε λοιπόν το άχυρον. Φοβισμένη υπεχώρησεν η πρεσβυτέρα: ο δε πρεσβύτερος αισθανθείς αιφνιδίως αύξησιν της σωματικής του δυνάμεως, άρχισε να κραυγάζη με μεγάλην χαράν: καλώς ήλθατε οι κύριοι μου: πώς καταδεχθήκατε να έλθετε προς τον ανάξιον δούλον σας; έρχομαι ευχαριστώ, ευχαριστώ.

Όσοι λοιπόν εκ των γνωστών του παρευρίσκοντο, τον ήρώτων με περιέργειαν, καθ' όσον τον ήκουον να επαναλαμβάνη τας ίδιας λέξεις:

- Τι σου συμβαίνει;

Τότε τους απήντα έκπλησσομένοι πως και εκείνοι δεν αντελαμβάνοντο τα γινόμενα. -

- Δέν βλέπετε τους θείους Αποστόλους, που έχουν έλθει εδώ; Δεν βλέπετε τους κορυφαίους, τον μακάριον Πέτρον και τον μακάριον Παύλον;

Αιφνιδίως δε, ως να απευθύνετο προς τους κορυφαίους, τον Πέτρον και τον Παύλον, έλεγεν:

- Νά, αμέσως έρχομαι. Με τας λέξεις δε αυτάς παρέδωσε και την ψυχήν του. Πράγματι λοιπόν, ο ευσεβής αυτός άνθρωπος είδε τους Αποστόλους και ορθώς εβεβαίωσεν, ότι τους ακολουθεί.

⁵ Νουρσία (Norcia) είναι πόλις μικρά της Κεντρικής Ιταλίας κειμένη παρά τον Φρέδαραν ποταμόν μεταξύ Ακουιλίας και Σπολέτου εκάστης των οποίων απέχει περί τα 28 μίλια.

Από αυτό λοιπόν το περιστατικών γίνεται ολοφάνερον, ότι η φιλανθρωπία του Θεού προσφέρει κάτι εις τους δικαίους κατά την ώραν του θανάτου» φαίνεται ότι όταν οι δίκαιοι προσεγγίσουν προς την στιγμήν του θανάτου, βλέπουν, κατ' οίκονομίαν Θεού, οπτασίας μερικών αγίων, διά να μη δειλιάσουν από τον φόβον του θανάτου, που απεφασίσθη δι' αυτούς. Απ' εναντίας, με το να φανερώνεται εις αυτούς, εις τα βάθη της ψυχής των, με ποίους αγίους άνδρας θα συναγάλλωνται, εντός ολίγου, απελευθερώνονται, ευκόλως, χωρίς φόβος και πόνον από τον δεσμόν της σαρκός.

2. Το ίδιος πράγμα, όπως έμαθον, συνέβη και εις τον επίσκοπος της πόλεως Ρεάτης⁶, τον Πρόβον. Όταν λοιπόν ο Πρόβος έφθασεν εις τας τελευταίας στιγμές του βίου του, κατελήφθη από βαρυτάτην νόσον. Ο πατέρας τότε του Πρόβου, ο Μάξιμος, έστειλε και εκάλεσεν ιατρούς από τα γειτονικά μέρη, διά να βοηθήσουν, εις ό,τι ήμπορούσαν, τον άρρωστον. Έλθον λοιπόν, πράγματι, πολλοί ιατροί: μόλις όμως είδος τον σφυγμόν του ασθενούς και τον ηκροάσθησαν, έβεβαίωσαν τους παρισταμένους, ότι πλησιάζει ο θάνατος. Εν τω μεταξύ επέρασεν η ώρα και έφθασεν η στιγμή του γεύματος: ο ασθενής Επίσκοπος τότε, ενδιαφερόμενος περισσότερο διά την ανάπαυσιν των παρευρισκομένων, παρά διά την ιδικήν του, παρεκάλεσε και τους ιατρούς, να αναβούν, με τον γέροντα πατέρα του, εις το ανώγειον του Επισκοπείου, διά να φάγουν ολίγον φαγητόν. Πράγματι λοιπόν όλοι ανέβησαν, διά να γευματίσουν και άφησαν κοντά εις τον άρρωστον ένα σεμνόν παιδί, δια να του κρατη συντροφιάν αυτό μάλιστα το παιδί ευρίσκεται εις την ζωήν μέχρι σήμερα.

Καθώς λοιπόν το παιδί εστέκετο κοντά εις το κρεβάτι του αρρώστου, έξαφνα είδε μερικούς άνδρας να εισέρχονται εις το δωμάτιόν του, ενδεδυμένους λευκά φορέματα τόσον δε λαμπρόν ήτο το φώς του προσώπου των, ώστε κατενίκα και αυτήν την λαμπρότητα των ενδυμάτων των. Από την απροσδόκητον θέαν των ανθρώπων αυτών και, προ παντός, από την εξαστράπτουσαν ακτινοβολίαν των, εξεπλάγη το παιδί και ήρχισε περίφοβον να κραυγάζη, ποίοι είναι αυτοί οι άνθρωποι. Από την κραυγήν αυτήν του παιδιού εταράχθη ο Επίσκοπος Πρόβος και εστράφη προς τους εισερχομένους. Μόλις τους είδεν, αμέσως τους ανεγνώρισε. Γεμάτος δε από χαράν και ευφροσύνην συνεβούλευσε το παιδί πού, από τον φόβον του, εφώναζε. Μη φοβάσαι, παιδί μου, μη φοβάσαι, διότι ήλθον να με επισκεφθούν οι Αγιοι Μάρτυρες Ιουβενάλιος και Ελευθέριος.

Ωστόσον το παιδί, ζαλισμένος από την εξαστράπτουσαν ακτινοβολίαν των Αγίων Μαρτύρων, έβγήκε τρέχον από το δωμάτιον του ασθενούς και επήγεν εκεί που ευρίσκοντο ο πατέρας του Επισκόπου και οι ιατροί και τους διηγήθη όσα είχεν ίδει. 'Αμέσως τότε εκείνοι κατήλθον εις το δωμάτιον του ασθενούς και εύρον τον Επίσκοπον πλέον νεκρόν. Είναι δηλαδή φανερόν πως οι προσελθόντες Αγιοι Μάρτυρες, των οποίων την εξαστράπτουσαν ακτινοβολίαν δεν ήμπορούσε να αντικρύση το παιδί, επήραν μαζί των την ψυχήν του Επισκόπου.

3. Είναι ανάγκη ακόμη να γίνη γνωστόν και τούτο πολλάκις, όταν αι ψυχαι των εκλεκτών ανθρώπων εξέρχωνται από το σώμα, ακούεται εις τους ουρανούς ύμνος. Αυτό συμβαίνει

⁶ Ρεάτη (Rieti) είναι πόλις αρχαία της Ιταλίας, ευρισκομένη εις απόστασιν 40 περίπου μιλίων βορειοανατολικώς της Ρώμης.

από την φιλάνθρωπος πρόνοιαν του Θεού, διά να ακούουν αι ψυχαί τον ύμνον, κατά την διάρκειαν της επιθανατίου αγωνίας, και να μη αισθάνονται τον χωρισμός των από το σώμα.

Το περιστατικόν, το οποίον τώρα αμέσως πρόκειται να αφηγηθώ, ενθυμούμαι ότι το έχω διηγηθή και εις τας ομιλίας μου επί του ιερού Ευαγγελίου. Κάποτε λοιπόν εις την στοάν, η οποία φθάνει μέχρι της Εκκλησίας του Αγίου Κλήμεντος, έζη κάποιος δυστυχής, που ελέγετο Σέρβουλος. Αυτός, τον οποίον και συ νομίζω ότι γνωρίζεις, ήτο παράλυτος και εζήτει ελεημοσύνην εις τον δρόμον. Ο Σέρβουλος λοιπόν, αν και πάμπτωχος από υλικά αγαθά του παρόντος βίου, εν τούτοις ήτο πάρα πολύ πλούσιος εις αρετάς. Το σώμα του το είχε παραλύσει πολυχρόνιος αρρώστια από όσα δε γνωρίζομεν περί αυτού παρέμεινεν εις όλην του την ζωήν παράλυτος και δεν ημπόρεσε ποτέ να σταθή όρθιος εις τα πόδια του ή και να ανακαθήσει ολίγον εις το κρεβάτι του ή, έστω, να κινήση επ' ολίγον το χέρι του ή το πόδι του.

Τον δυστυχισμένον αυτόν παράλυτον επεριποιούντο η μητέρα του και ο αδελφός του. Εάν δε εισέπραττε κάτι από την ελεημοσύνην των χριστιανών, το έδιδε και πάλιν ως ελεημοσύνης με τα χέρια της μητέρας του και αδελφού του. Ο Σέρβουλος δεν εγνώριζε καθόλου γράμματα: εν τούτοις όμως είχεν αγοράσει τα βιβλία της Αγίας Γραφής και οσάκις τον έπεσκέπτοντο, διά να του κρατήσουν συντροφιάν, διάφοροι ευλαβείς άνθρωποι, τους παρεκάλει με επιμονήν να διαβάζουν ενώπιόν του από την Αγίας Γραφήν. Διά τού τρόπου αυτού κατώρθωσεν, αν και δεν ήξερε καθόλου γράμματα, να μάθη απ' έξω την Αγίας Γραφής και να την χρησιμοποιή διά ψυχικήν του ωφέλειαν. Με ψυχικήν δε ευχαρίστησιν και γενναιότητα υπέφερε τον πόνον και την δοκιμασίαν υμνών και δοξολογων νύκτα και ημέραν τον Θεόν.

Όταν έφθασεν ο καιρός να ανταμειφθη από τον Θεόν διά την μεγάλην του αυτην υπομονήν, απερχόμενος εκ των προσκαίρων εις τα αιώνια, έσταμάτησε κατ' αρχήν ο πόνος των μελών του μόλις δε αντελήφθη ότι πλέον τον είχε πλησιάσει ο θάνατος, παρεκάλεσε τους ανθρώπους εκείνους, που εδέχθη διά να τους φιλοξενήση, να εγερθούν από τα καθίσματα των και να ψάλωσι μαζί του προς τον Θεόν, εν αναμονή της εξόδου της ψυχής του. Έξαφνα δε καθώς και μελλοθάνατος συνέψαλλε μαζί των, τους έσταμάτησεν από την ψαλμωδίαν και με φωνήν γεμάτην φόβον είπε προς αυτούς: Σιωπάτε: δεν ακούετε πώς αντηχούν από τον ουρανόν ύμνοι; Έχων λοιπόν εστραμμένην την προσοχής του ο ψυχορραγών εις εκείνους τους ύμνους, τους οποίους ζωηρώς και μεθ' ηδονής απελάμβανον τα ώτα της καρδιάς του, η ψυχή του απηλευθερώθη εκ του σώματος. Μετά την έξοδον της ψυχής εκ του σώματος και τόπος εγένεσεν από τόσην ευωδίαν, την οποίαν όλοι οι παριστάμενοι ήσθάνθησαν. Από αυτό εγένετο φανερόν, ότι την εκδημήσασαν ψυχήν υπεδέχθησαν εις τον ουρανόν εκείνοι, που προηγουμένως έψαλλον. Εις αυτό το συγκινητικόν γεγονός παρευρέθη και ένας ιδικός μας Μοναχός, ο οποίος ζή ακόμη και με δάκρυα, οσάκις ερωτάται, λέγει «μέχρι να ενταφιασθη το σώμα του ευλογημένου εκείνου ανθρώπου δεν έφυγε καθόλου από την μύτην μας η γλυκύτης της ευωδίας εκείνης».

4. Εις την Ρώμην κατώκει κάποτε μία Μοναχή, που ονομάζετο Ρεδέμπτα. Κοντά της παρέμενον και δύο μαθήτριαι εκ των οποίων η μία ελέγετο Ρωμίλλα. Και αι τρεις Μοναχαι διέμενον εις την ιδίαν οικίαν, πτωχόταται μεν από τα υλικά αγαθά της παρούσης ζωής, πλουσιώταται όμως εις ευσέβειαν και αρετήν. Η Ρωμίλλα όμως υπερέβαλλε την συμμαθήτριάν της εις την άσκησιν και το έργον της αρετής διεκρίνετο δια την

αξιοθαύμαστον υπομονήν της και την άκραν υπακοήν της, έκράτει μετά προσοχής το στόμα της κλειστών και παρέμενε σιωπηλή ασκουμένη εις την σιωπής και επέμενε καρτερικώς εις την προσευχήν.

Είναι όμως γεγονός, ότι οι άνθρωποι, κρίνοντας από τα φαινόμενα, θεωρούν μερικούς ανθρώπους τελείους· εν τούτοις όμως ούτοι ενώπιον των οφθαλμών του Δημιουργού έχουν κάποιαν ατέλειαν. Ας λάβωμεν ως παράδειγμα τας σφραγίδας συμβαίνει δηλαδή μερικαι σφραγίδες να μη έχουν σκαλισθή καλώς από τον τεχνίτην και εν τούτοις από τους μη γνωρίζοντας τα πράγματα θεωρούνται τέλειαι. Αλλ' ο τεχνίτης όμως, όσους επαίνους και εάν ακούη δια το κατασκευάσμα του, δεν παύει να χρησιμοπιή την λίμαν, να την κτυπά με την σφύραν διά να κάμη την σφαγίδα ωραιότεραν και τελειοτέραν. Κάτι ανάλογον συνέβη και από τον Δημιουργός των όλων εις την Ρωμίλλαν περιέπεσε δηλαδή εις μίαν σωματικής νόσον, την οποίαν οι ιατροί την ονομάζουν παράλυσιν, εκ της οποίας κατέστη ακίνητος και παρέμενε κατάκοιτος επί πολλά έτη. Έν τούτοις όμως αι μάστιγες της νόσου δεν ηδυνήθησαν να κάμψουν την ευσέβειάν της και να σύρουν τον λογισμός της εις ανυπομονησίαν απ' εναντίας προσέθεσαν εις αυτήν πνευματικήν δύναμιν. Όσον περισσότερο αδυνάτιζε, λόγω της ασθενείας, εις τα σωματικά έργα και την σωματικής άσκησιν, επί τοσούτον καθίστατο σπουδαιοτέρα εις την ευσέβειαν και προσήυχετο αδιαλείπτως.

Μίαν νύκτα εκάλεσε πλησίον της την γερόντισσαν και διδάσκαλον αυτής Ρεδέμπταν, καθώς και την συμμαθήτριάν της κατά τα μεσάνυκτα λοιπόν, ενώ εστέκοντο όρθιαι κοντά εις την κλίνην της, είδον θέαμα καταπληκτικός και θαυμάσιον. Εντελώς αιφνιδίως κατήλθε φώς από τον ουρανόν και εγένετο με την λάμψιν του όλον τον χώρον του κελλιού. Τόσον δε εκτυφλωτική υπήρξεν η λάμψις εκείνη, ώστε αι καρδίαι των παρισταμένων δηλαδή της Γεροντίσσης και της αδελφής να δοκιμάσουν μεγάλον φόβον και να παγώσουν τα μέλη των, καθώς μετά ταύτα διηγήθησαν.

Ενώ λοιπόν εστέκοντο κατάπληκτοι, ήρχισε να ακούεται συγχρόνως μεγάλος ήχος, ως να εισήρχετο εις το κελλίον πλήθος πολύ και να τρίζουν αι θύραι από τον συνωστισμόν των εισερχομένων. Η Γερόντισσα και η συμμαθήτριά της από τον υπερβολικόν φόβον που εδοκίμασαν και την εκτυφλωτικήν λάμψιν του φωτός, δεν ημπορούσαν να δουν κανένα, διότι από τον φόβον έκλειναν οι οφθαλμοί των και από την εκτυφλωτικήν λάμψιν του φωτός έθαμβώνοντο. Το δε εκτυφλωτικόν εκείνο φώς συνόδευε μία περίεργος και αξιοθαύμαστος ευωδία, ώστε αι ψυχαί των, αν και εφοβήθησαν από την λάμψιν, εν τούτοις από την όσφρησιν της ευωδίας ηυχαριστούντο.

Βλέπουσα η Ρωμίλλα, ότι η Γερόντισσα και η αδελφή δεν ημπορούσαν να υποφέρουν την εκτυφλωτικήν λαμπρότητα του περιέργου εκείνου φωτός και ότι η Γερόντισσά της εστέκετο φοβισμένη και τρέμουσα, την παρηγόρει με γλυκείαν φωνήν.

- Μη φοβάσαι, μητέρα, – της έλεγε: δεν αποθνήσκω τώρα.

Έν όσω δε η Ρωμίλλα επανελάμβανε συνεχώς αυτά τα παρηγορητικά λόγια, το περίεργον εκείνο φως, που εστάλη εκεί, υπεχώρησε σιγά - σιγά, αλλά η άρρητος εκείνη ευωδία παρέμεινεν. Εν τω μεταξύ επέρασεν η δευτέρα και η τρίτη ημέρα, και η οσμή της μυστηριώδους ευωδίας, που είχε γεμίσει το κελλί, παρέμενε με την ιδίαν έντασιν· κατά δε την τετάρτην νύκτα, εφώνησε κοντά της την Γερόντισσάν της και την παρεκάλεσε να της

δύση, διά της Θείας Μεταλήψεως, το Δεσποτικόν Σώμα, ως συνοδοιπόρον διά το ταξίδιον της αιωνιότητος, το οποίον βεβαίως και έλαβεν. Έξαφνα δε εις την πλατείαν, εμπρός εις τας θύρας του κελλίου, παρουσιάσθησαν δύο χοροί και ήρχισαν να ψάλλουν.

Καθώς δε διηγείτο αργότερα η Γερόντισσά της, αλλά και η συμμαθήτριά της, διέκρινον, εκ της ψαλμωδίας των ασμάτων, ότι έψαλλον και άνδρες και γυναίκες κατ' αντιφωνίαν, δηλαδή πότε η ομάς των ανδρών και πότε η ομάς των γυναικών. Κατά το διάστημα δε που ηκούετο η κατανυκτική και υπερκόσμιος αυτή ψαλμωδία έξω από το κελλίον, η αγία εκείνη ψυχή της Ρωμίλλας ήλευθερώθη από τα δεσμά του σώματος. Εν όσω δε ανήρχετο ή μακαρία αυτής ψυχή προς τον ουρανό, επι τοσούτον ανήρχοντο και οι χοροί των ψαλλόντων, ώστε η ψαλμωδία να ακούεται από υψηλά πλέον, έως ότου απεμακρύνθησαν τελείως και έσβυσαν και αι φωναι και η ευωδία.

5. Πολλάκις, επίσης, προς παρηγορίαν και ενθάρρυνσιν της εξερχομένης εκ του σώματος ψυχής, παρουσιάζεται και ο ίδιος ο Αρχηγος της ζωής και ανταποδότης των πράξεων, που επετέλεσαμεν κατά την επίγειον ημών ζωήν. Αυτό και άλλοτε το έχω ενθυμηθή, όταν διηγούμην την περίπτωσιν της θείας μου της Ταρσίλας. Αυτή λοιπόν έζη με δύο αγαπητούς αδελφούς της, πλήν προσήχετο αδιαλείπτως και έπερνούσε τον καιρόν της απομονωμένη. 'Ανελθούσα δε εις το ύψος της εγκρατείας έμεγάλωνε καταπληκτικώς κατά την αγιωσύνην. Μίαν νύκτα λοιπόν παρουσιάσθη εις αυτήν, δι' οπτασίας, και προπάππος μου ο Φήλιξ, και άλλοτε Πατριάρχης εις την Εκκλησία της Ρώμης, και αφού της υπέδειξεν ένα τόπον αιωνίου λαμπρότητος, της λέγει με πατρικής στοργήν:

- Έλα εις αυτήν εδώ την ολόφωτον διαμονής σε περιμένω.

Μετ' ολίγον η Ταρσίλα κατελήφθη από πυρετόν και επλησίαζε πλέον προς τον θάνατον. Κατά την επικρατούσαν δε συνήθειαν, όταν ασθενούν βαρέως ευγενείς άνδρες και γυναίκες, να έρχονται πολλοί εις το σπίτι του μελλοθανάτου, διά να παρηγορούν τους συγγενείς, συνέβη να παρευρίσκονται πολλοί, άνδρες και γυναίκες, γύρω από το κρεβάτι της Ταρσίλας κατά τις τελευταίας στιγμές της.

Έξαφνα ή ημιθανής Ταρσίλα εσήκωσε το βλέμμα της υψηλά και βλέπει να έρχεται προς αυτήν ο Ιησούς: η ψυχή της τότε κατελήφθη από ανεκκλάλητον χαρην καί, με δύναμιν ανεξήγητον εκ της επιθανατίου αγωνίας της, ήρχισε να κραυγάζη προς τους επισκέπτες της – Πηγαίνετε, τώρα, πηγαίνετε – έρχεται ο Ιησούς.

Καθώς δε η Ταρσίλα επρόσεχεν εις Αυτόν που έβλεπε, τον Ιησούν, εξήλθεν η αγία ψυχή της από το σώμα. Συγχρόνως μία αξιοθαύμαστος ισχυρά ευωδία εσκορπίσθη ολόγυρα, την οποίαν όλοι αντελήφθησαν και η οποία έδειξεν ολοφάνερα εις τους παρευρεθέντας, ότι είχε προσέλθει η πηγή πάσης άρρήτου ευωδίας, ο Αρχηγός της πίστεως 'Ιησούς.

Όταν δε, κατά την επικρατούσαν συνήθειαν να πλύνουν τους νεκρούς, την εγύμνωσαν δια να την λούσουν, είδον ότι το δέρμα εις τα γόνατα και εις τους αγκώνας είχε σκληρύνει, όπως το δέρμα της καμήλου, από την εντατικήν προσευχήν και τας γονυκλισίας. Τοιουτοτρόπως το νεκρόν σώμα απεκάλυπεν εις όλους τα λαμπρά έργα που έπραττε το πνεύμα, όταν η Ταρσίλα έζη.

6. Εξ ίσου θαυμαστόν είναι και αυτό, που μου διηγήθη ένας ευλαβής άνθρωπος, ο Πρόβος, διά την αδελφήν του Μούσαν. Η Μούσα, μικρά και αθώα κόρη, είδε μίαν νύκτα,

δι' οπτασίας, την Θεοτόκον και αειπάρθενον Μαρίαν, να υποδεικνύη εις αυτήν συνομήλικά της κορίτσια, τα οποία ήθελε να πλησιάση η Μούσα, αλλά δεν ετόλμα. Ἡρωτήθη δε από την Θεοτόκον, εάν θέλω να είναι μαζί με τας παρθένους εκείνας και να καταταγή εις την συνοδείας της. Όταν δε η Μούσα απήντησεν ότι αυτό το επιθυμεί σφοδρώς, η Θεοτόκος έδωσεν εις αυτήν εντολήν εις το εξής να μη πράξη τίποτε παιδικών ή άκαιρον, αλλά και από γέλωτας και από παιγνίδια να εγκρατεύεται, γνωρίζουσα καλώς, ότι μετά τριάκοντα ημέρας, μαζί με τας κόρας εκείνας, τας οποίας είδε, θα έλθη εις την συνοδείας της.

Πράγματι, από την ημέραν εκείνην η νέα μετέβαλεν όλας τας συνηθείας της, και συμπεριφερέτο με φρόνησιν. Οι γονείς της νέας, όταν είδον τόσον έξαφνικά ότι η κόρη των ήλλαξε τελείως, ηρώτων αυτών με απορίαν ποία ήτο η αιτία της μεταβολής αυτής.

Η νέα τότε ανέφερεν εις τους γονείς της τι την διέταξεν η Θεοτόκος κατά την νυκτερινήν οπτασίαν, και εφάνέρωσεν εις αυτούς την ημέραν, που πρόκειται να απέλθη, διά να καταταχθή εις την συνοδείαν των παρθένων, που την ακολουθούν.

Κατά την εικοστήν πέμπτης λοιπόν ημέραν κατελήφθη από πυρετόν: κατά δε την τριακοστήν, όταν επλησίαζεν η ώρα της εξόδου της ψυχής εκ του σώματος, η νέα είδε πάλιν της Θεοτόκον να έρχεται προς αυτήν, συνοδευομένη από τα κορίτσια, που είχεν ίδει την πρώτην φοράν, και να την προσκαλή κοντά της.

Η μικρά κόρη με κόκκινον από σεβασμόν το πρόσωπον και με ήρεμον φωνήν απεκρίθη:

-Ιδού, Κυρία, έρχομαι ιδού, Κυρία, έρχομαι.

Με αυτάς δε τάς λέξεις παρέδωσε το πνεύμα της: έτσι η αγνή. ψυχή εξήλθεν από το παρθενικόν σώμα και κατετάχθη εις τον χορόν των Παρθένων.

7. Ακόμη θα σου διηγηθώ και αυτό που συνέβη εις τον ευλαβέστατον πατέρα Στέφανον. Ούτος ήτο εις το έπακρον ακτήμων και ανεξίκακος και ήσχολείτο συνεχώς με την αδιάλειπτον προσευχήν. Ένα μόνον περιστατικών από την ζωήν του θα διηγηθώ, διά να εννοήσης από αυτό και τας υπολοίπους αρετάς του.

Κάποτε λοιπόν εθέριζε τον σίτον, τον οποίον είχε σπείρει και τον μετέφερεν εις το αλώνιον, διά να τον αλωνίση. Εκτός από το σιτάρι αυτό τίποτε άλλο δεν είχε διά να διατροφή ολόκληρον το έτος αυτός και οι μαθηταί του. Κάποιος όμως κακός άνθρωπος, όργανον του διαβόλου, έβαλε φωτιάν εις το αλώνι και έκαυσε το σιτάρι του πατρός Στεφάνου. Κάποιος περαστικός, που έτυχε να ίδη το γεγονός, εφάνέρωσε τούτο εις τον δούλον του Θεού προσθέσας: αλλοίμονον, πάτερ Στέφανε, τι ήτο αυτό το κακό, που σου συνέβη!

Ο Στέφανος, όμως, με ήρεμον πρόσωπον και ατάραχον βλέμμα, απεκρίθη εις αυτόν Αδελφέ μου, αλλοίμονον εις τον εμπρηστήν διά την αμαρτίαν που διέπραξε και έζημίωσε την ψυχήν του· διότι εις εμέ τι συνέβη; Από αυτό λοιπόν το περιστατικόν μπορείς να αντιληφθής εις ποίον ύψος δυνάμεως και εις ποίον βαθμόν αδιαφορίας προς τα υλικά είχε φθάσει ο λογισμός και η σκέψις του, ώστε έχασεν ό,τι είχε και δεν είχε διά την διατροφήν ενός ολοκλήρου έτους, και εν τούτοις παρέμεινε τόσον αδιάφορος και ατάραχος και επόνεσε μάλλον διά την ψυχικήν ζημίαν, την οποίαν υπέστη ο εμπρηστής, παρά διά την υλικήν ζημίαν την οποίαν έπαθεν ο ίδιος.

Όταν λοιπόν ο Στέφανος έφθασεν εις τας τελευταίας στιγμής του βίου του και επρόκειτο να αποθάνη, συνεκεντρώθησαν πλησίον του πολλοί, διά να παρασταθούν ψυχικώς εις την ευλογημένην και αγίαν ψυχήν του Στεφάνου, που εντός ολίγου θα εξήρχετο εκ του σώματος. Περιεκύκλωσαν λοιπόν την κλίνην του και παρηκολούθουν μετά προσοχής τας τελευταίας στιγμές του Οσίου: άλλοι μεν εξ αυτών, μετά τον θάνατον του Οσίου, διηγούνται ότι είδον να εισέρχονται Αγγελοι, χωρίς να δυνηθούν να είπουν τίποτε άλλοι, πάλιν, δεν είδον τίποτε, κατελήφθησαν όμως από ισχυρόν φόβον.

Πάντως και αυτοί που είδαν τους Αγγέλους, και αυτοί που δεν είδον τίποτε, τόσο πολύ εφοβήθησαν, ώστε έφυγαν από το δωμάτιον του αποθνήσκοντος, και κανείς δεν ηδυνήθη να παραμείνη εκεί κατά την ώραν που εξήρχετο η αγία εκείνη ψυχή. Απεκαλύφθη δε ολοφάνερα ποίοι υπεδέχθησαν την εξερχομένην αγίαν ψυχήν, ώστε κανείς από τους θνητούς να μη δυνηθή να παρακολουθήση την λαμπράν και ένδοξον έξοδόν της.

8. Εκτός όμως από αυτά, πρέπει να γνωρίζης και τούτο ότι η αξία της ψυχής δεν φαίνεται πάντοτε κατά την έξοδόν της φανερώνεται όμως ασφαλώς μετά τον θάνατον. Αυτό το βλέπομεν εις την περίπτωσιν των Αγίων Μαρτύρων, οι οποίοι υπέμειναν την πολλήν ωμότητα των απίστων. Καθημερινώς δε, μετά τον μαρτυρικών των θάνατον, δοξάζονται και λαμπρύνονται δια των θαυμάτων των νεκρών οστέων αυτών. Αλλοτε πάλιν συμβαίνει το αντίθετον, και ο Παντοδύναμος Θεός επιστηρίζει, με μερικές αποκαλύψεις, τας ψυχάς εκείνων που δειλιούν, προ της τελευτής των, διά να μη φοβηθώσι, όταν θα έλθη η στιγμή του θανάτου.

Θα αναφέρω μίαν περίπτωσιν. Κάποτε παρέμενε μαζί μου εις το Μοναστήρι ένας αδελφός, ονόματι Αντώνιος: αυτός λοιπόν, διά καθημερινού πένθους και ακαταπαύστων δακρύων, ήγωνίζετο να επιτύχη την ανεκλάλητον χαράν, που υπάρχει εις την επουράνιον πατρίδα, δι' αυτό δε και έμελέτα με πολύν πόθον και επιμονήν τα ιερά λόγια. Διά της μελέτης αυτής δεν επεζήτει να πλουτισθή με γνώσεις, αλλά με κατανυκτικά δάκρυα: έμελέτα δηλαδή διά να ανανήψη ο λογισμός του, να εγκαταλείψη τα επίγεια και να μεταρσιωθή, διά της μυστικής θεωρίας, εις την επουράνιον πατρίδα. Εις αυτόν λοιπόν τον λαμπρόν αγωνιστήν κατά μίαν νυκτερινής οπτασίαν ελέχθη: Ετοιμάσου· διότι ο Κύριος διέταξε να φύγης από τον κόσμον αυτόν. Όταν δε ο Μοναχός Αντώνιος απήντησεν, ότι δεν είναι έτοιμος για το ταξίδι αυτό, ήκουσεν αμέσως την μυστηριώδη φωνήν να του λέγη: Εάν ισχυρίζεσαι, ότι δεν είσαι έτοιμος, εξ αιτίας των αμαρτιών σου, μάθε ότι συνεχωρήθησαν όλαι αι αμαρτίαι σου. Μόλις ήκουσεν αυτά ο Μοναχός Αντώνιος, περιέπεσεν εις μέγαν φόβον και δειλίαν. Και μίαν άλλην νύκτα επληροφορήθη το ίδιον πράγμα με τους ίδιους λόγους.

Μετά πέντε ημέρας κατελήφθη από πυρετόν και ενώ όλοι οι αδελφοί έκλαιον, διότι θα απεχωρίζοντο τοιούτον εκλεκτών και καλόν αδελφόν και προσηύχοντο, η ψυχή του Αντωνίου ανεχώρησε με αγαλλίασιν προς τον Κύριον.

9. Εις το ίδιον Μοναστήριον έζη και ένας άλλος αδελφός, που ελέγετο Μέρουλος. Ο Μέρουλος επερνούσε τας ημέρας της επιγείου εξορίας με άφθονώτατα δάκρυα και ελεημοσύνην· η προσευχή ποτέ δεν έλειπεν από το στόμα του, εκτός από τας ώρας του ύπνου και του φαγητού. Εις αυτόν λοιπόν εφανερώθη, κατά μίαν νυκτερινήν οπτασίαν, ότι στέφανος από λευκά άνθη κατήρχετο από τον ουρανόν εις την κεφαλήν του. Μετά την

αποκαλυπτικήν αυτήν οπτασίαν ήσθηνεν ο Μέρουλος καί, εντός ολίγου, με ψυχικήν χαράν και χωρίς ουδεμίαν αγωνίαν εξεδήμησεν εκ των επιγείων προς τα επουράνια.

Αφού επέρασαν δεκατέσσαρα έτη από του θανάτου του Μερούλου, ο σημερινός Ηγούμενος της Μονής Πέτρος ηθέλησε να σκάψη τον τάφον του πλησίον του μνήματος του Μερούλου: όπως δε διηγείται ο ίδιος, καθώς είργαζετο εις το μέρος εκείνο, εξήλθεν από τον τάφον του Μερούλου μία ευωδία τόσον ισχυρά και βαθεία, ως να είχαν μαζευθή εκεί τα πλέον ευωδιαστά και μυρίπνοα άνθη. Από αυτό το γεγονός γίνεται ολοφάνερον, ότι η οπτασία, που είδεν ο Μέρουλος, πριν αποθάνη, ήτο αληθινή.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Σάββα

ΓΕΡΩΝ ΤΙΣ εκ Βηθανίας ώρμημενος, "Ανθιμος δέ καλούμενος, πολλοῖς κατὰ θεὸν ιδρώσει τὸν ἑαυτοῦ βίον κοσμήσας, ἐτύγχανε πέραν τοῦ χειμάρρου πρὸς ἀνατολᾶς, ἀντικρῦ του πύργου δε τὸ μακαριφ ἴδρυτο Σάββα κελλίον οἰκοδομήσας καὶ τριακοστὸν ἐκεῖ τελέσας ἐνιαυτόν, εἶτα νόσω τινὶ περὶ τὰ τελευταῖα κατασχεθεῖς, ἐπὶ κλίνης ὀδύνης ὁ γηραιὸς ἔκειτο οὕτως οὖν αὐτόν καὶ θαυμάσιος Σάββας, ἐκ τῆς νόσου καὶ τοῦ μακροῦ γήρωσ παρειμένον ἰδὼν, ἤξιου πρὸς τί τῶν τῆς Ἐκκλησίας μετατεθῆναι κελλίων, ὡς ἂν ἔχοιεν οὕτως οἱ ἀδελφοὶ ἐπισκέπτεσθαι τὸ αὐτόν, καὶ ὑπηρετεῖν ἀπονώτερον" ταῦτα ὁ μὲν ἤξιου: ὁ γέρων δὲ οὐκ ἤνειχετο, θαρρεῖν ἐπὶ τῷ θεῷ λέγων, ἐκεῖσε τελειωθῆναι ὅπου καὶ τὴν ἀρχὴν φθάσας ὤκησεν.

Εἶτα νυκτὸς πότε διαναστᾶς, πρὸ τῆς κατὰ τὸν ὄρθρον συνάξεως καὶ Σάββας, ἀκούειν ἔδοκει τινὸς συμφωνίας, οἷα πολλῶν ἀδόντων νομίσας οὖν τὰς εἰωθυίας τελείσθαι περὶ τὸν ὄρθρον ὠδᾶς, ἤπορευτο καθ' ἑαυτόν, ὅπως οὐ κατὰ τὴν συνήθειαν παρὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην τὰ τοῦ ὄρθρου τελεῖται παρελθῶν οὖν εἰς τάχος εἰς τὸν ναόν, καὶ ἀσφαλῶς τὰς θύρας συγκεκλεισμένας εὐρῶν, ἀναστρέφει καὶ πάλιν τῶν προτέρων φωνῶν ἀκούειν ἔδοκει μετὰ πολλῆς ὄσης ἀδομένων τῆς ἡδονῆς, εἶχε δὲ τὸ ἀδόμενον οὕτως διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς, ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως, καὶ ἐξομολογήσεως ἤχου ἑορταζόντων.

Καταμαθῶν τοίνυν ὅθεν ὁ ἤχος τῶν θαυμασίων ἐκείνων ὠδῶν, διυπνίζει παραχρῆμα, καὶ κελεύει τὸν ἐπ' αὐτῷ τεταγμένον τὰ κρούσματι τοῦ ξύλου συγκαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἀθρόον δὲ αὐτῶν συναχθέντων, παραλαβῶν τίνας καὶ Σάββας εἰς τὸ κελλίον τοῦ γέροντος, ὑπὸ θυμιάμασι τὲ καὶ λαμπάσιν ἀφικνεῖται τὰ τῆς ὠδῆς γὰρ ἐκεῖθεν ἠκούετο καὶ εἴσω τοῦ κελλίου γενόμενοι, καταλαμβάνουσιν ἕτερον μὲν οὐδένα, ὅτι μὴ μόνον τὸν γέροντα, καὶ αὐτὸν ἤδη τελειωθέντα· ὃν καὶ περιπτυξάμενοι εὐλαβῶς, καὶ ὅσα νόμος τελέσαντες, ταφῆ τὸ ἱερὸν ἐκείνου σῶμα παραδιδούσιν.

Ερμηνεία

ΕΖΗ ΚΑΠΟΤΕ ένας Γέρων ασκητής, που κατήγετο από την Βηθανίαν και ονομάζετο Ανθιμος ούτος ήσκήτευεν εις ένα κελλίον, που έκτισε, πέραν από τον χείμαρρον, προς ανατολάς, απέναντι από τον Πύργον, που είχαν ιδρύσει ο μακάριος Σάββας. Εις αυτό το κελλί επέρασε τριάντα ολόκληρα έτη μετά, κατά τα τελευταία του, αρρώστησε και έπεσεν ο γέρων εις το κρεβάτι του πόνου. Όταν τον είδεν εις αυτήν την κατάστασιν ο θαυμάσιος Σάββας, εξηντλημένος από την νόσον και τα βαθεία γηρατεία, διέταξε να μεταφέρουν τον Γέροντα Ανθιμον εις ένα από τα κελλιά της Εκκλησίας, διά να ήμπορούν οι αδελφοί να τον επισκέπτονται και να τον εξυπηρετούν χωρίς πολύν κόπον. Και ο μεν Άγιος Σάββας αυτά

διέτασεν: ο Γέρων Ανθίμος όμως δεν συνεφώνει με την πρότασιν αυτήν του Σάββα και της συνοδείας του. Ιδού δε τι τους απήντησεν:

-Έχω στηρίξει το θάρρος μου εις τον Θεόν και επιθυμώ να αποθάνω εις το μέρος εκείνο, που από την αρχήν κατώκησα δι' άσκησιν.

Μετά την απάντησιν αυτήν του Ανθίμου, έσηκώθη κάποτε την νύκτα ο Σάββας, διά την ακολουθίαν του όρθρου ενόμισε δε ότι ήκουσεν υμνωδίαν, ως να έψαλλον πολλοί. Επειδή λοιπόν έσχημάτισε την γνώμην, ότι ανεπέμποντο οι καθιερωμένοι κατά τον όρθρον πρωϊνοί ύμνοι, άπορούσε και έσυλλογίζετο, πώς ήρχισαν να ψάλλουν τον όρθρον, χωρίς να πάρουν προηγουμένως την ευλογίαν του. Αμέσως τρέχει γρήγορα εις τον Ναόν, αλλά κατάπληκτος ευρίσκει κλεισμένας τας θύρας του Ναού και δι' αυτό επιστρέφει εις το κελλί του. Αλλά και πάλιν ακούει τας προηγουμένας φωνάς να ψάλλουν με απερίγραπτον γλυκύτητα. Διέκρινε δε καθαρά και το ψαλλόμενον άσμα, το οποίον ήτο «διελεύσομαι έν τόπο σκηνης θαυμαστής, έως του οίκου του Θεού έν φωνή αγαλλιάσεως και εξομολογήσεως ήχου εορταζόντων».

Αφού αντελήφθη καλώς από ποίον μέρος προήρχοντο οι θαυμαστοι αυτοί ύμνοι, αμέσως έξυπνα και διατάσσει τον μοναχόν, που είχεν ως υπηρεσίαν να κτυπά το τάλαντον, να συγκαλέση με τα ρυθμικά κτυπήματα τους μοναχούς, όπως ήτο συνήθεια.

Συναχθέντων αμέσως όλων των μοναχών, παίρνει μαζί του και μακάριος Σάββας μερικούς, και έρχεται εις το κελλί του Γέροντος Ανθίμου, με θυμιάματα και λαμπάδας. Οι άκουόμενοι ύμνοι προήρχοντο από το κελλί του Γέροντος. Όταν εισήλθον εις το κελλί, δεν ευρίσκουν κανένα άλλον, εκτός μονάχα από τον Γέροντα, ο οποίος ήδη είχε τελειωθή εν Κυρίω. Τότε τον εναγκαλίζονται και τον ασπάζονται με ευλάβειαν και αφού επετέλεσαν την κανονικήν ακολουθίαν εις αποθανόντα Μοναχόν, ένεταφίασαν με συγκίνησιν το ιερόν σώμα του Γέροντος Ανθίμου.

Γ'. Εν τω βίω του Οσίου Δανιήλ του Στυλίτου.

ΛΕΓΕΤΑΙ περι τοϋ Όσίου Δανιήλ τοϋ Στυλίτου τρισι πρότερόν της τελευτῆς αὐτοῦ ἡμέραις, νυκτὸς ἤδη μεσοῦσης, συνδραμεῖν πάντας καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσῃ τοὺς ἀπ' αἰῶνος Ἁγίους, Προφήτας, Ἀποστόλους, Μάρτυρας, καὶ πάντας Ἁγίους ἀλλὰ δὴ καὶ δυνάμεις τινὰς οὐρανίους οἱ φιλοφρόνως τὲ τὸν μέγαν ἤσπαζοντο, καὶ τὴν θεῖαν ἐπιτελέσαι μυσταγωγίαν ἐπέτρεπον, ἦν καὶ ὄφθη τελέσας, αὐτὸς τὲ τῶν ἀχράντων Μυστηρίων μεταλαβῶν καὶ μεταδεδωκῶς οἷς ἦν ἄξιον" ἤδη δὲ αὐτοῦ καὶ περι τὰς ἐσχάτας ἀναπνοᾶς ὄντος καὶ πολλῶν ὄντων τῶν συνελθόντων, ἀνὴρ τις δαίμονι κάτοχος πρὸς τὸν στῦλον ἐχώρει, δς τὴν τὲ τῶν Ἁγίων ἐπιδημίαν τὴν πρὸς τὸν ὄσιον φανερῶς ἐβόα, ὀνομαστὶ τὲ τούτους ἐκάλει καὶ τῶν Ἀγγέλων ὡς συνδραμόντων ἐμέμνητο εἶτα καὶ προσετίθει δτι τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας ἐχούσης, αὐτὸς τὲ πρὸς τὸν Κύριον καὶ Δανιήλ ἀπελεύσεται, καὶ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα τῆς χρονίας οἰκίσεως θεοκινήτως ἀπελαθήσεται καὶ δὴ καὶ ἀμφοτέρα κατὰ τὸν καιρὸν ἀπῆντα.

Ερμηνεία

ΔΙΑ ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ Δανιήλ τον Στυλίτην λέγεται, ότι τρείς ημέρας προ του θανάτου του, κατά τα μεσάνυκτα, συνεκεντρώθησαν εις το κελλί του διά να τον προϋπαντήσουν όλοι οι απ' αιώνος Άγιοι, οι Προφήται, οι Απόστολοι, οι Μάρτυρες και όλοι οι λοιποί Άγιοι. Ακόμη δε μαζί με αυτούς συμπαρευρέθησαν και μερικαι ουράνιαι δυνάμεις. Αυτό λοιπόν το "Άγιον πλήθος των προσδραμόντων ήσπάζοντο με αγάπης και εκτίμησιν τον Μέγαν και τον παρεκίνουν να επιτελέση την Θείαν Μυσταγωγίαν, την οποίαν και πράγματι εθεάθη ότι επετέλεσε μεταλαβών και ο ίδιος των αχράντων Μυστηρίων, μεταδώσας δε αυτά και εις όσους έπρεπε.

Ενώ δε ανέπνεε τας τελευταίας στιγμές της ζωής του και ήλθαν πολλοί πλησίον του να τον συντροφεύσουν, ένας δαιμονισμένος επροχωρούσε προς τον στύλον αυτός λοιπόν εφώναζε δυνατά περί της επισκέψεως των Αγίων προς τον Όσιον και μάλιστα ωνόμαζε και τον κάθε Άγιον, εκ των επισκεπτών, ξεχωριστά με το όνομά του, ακόμη δε ανέφερεν, ότι και Άγγελοι επεσκέφθησαν τον Όσιον. Μετά ταύτα ο δαιμονισμένος προσέθετεν, ότι την τρίτην ώραν της ίδιας ημέρας ο μεν Δανιήλ θα απέλθη προς τον Κύριον, το δε ακάθαρτον πνεύμα θα εκδιωχθή με την Χάριν του Θεού και θα φύγη από μέσα του μετά την πολυχρόνιον κατοίκησίν του εις αυτόν. Πράγματι δε συνέβησαν και τα δύο εις τον ώρισμένον καιρόν, όπως ανέφερεν ο δαιμονισμένος.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΟΝ περί του Άββᾶ Σισώη· ὅτε ἔμελλε τελευτᾶν καθημένων τῶν Πατέρων πρὸς αὐτόν, ἔλαμψε λίαν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς ἰδοὺ ὁ Άββᾶς Αντώνιος ἦλθε καὶ μετὰ μικρὸν λέγει: ἰδοὺ ὁ χορὸς τῶν Προφητῶν ἦλθε καὶ πάλιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ περισσῶς ἔλαμψε, καὶ εἶπεν: ἰδοὺ ὁ χορὸς τῶν Ἀποστόλων ἦλθε καὶ ἐδιπλασίασεν ἢ λαμπρότης τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔτι καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ὡς μετὰ τινῶν λαλῶν καὶ ἔδεηθησαν αὐτοῦ οἱ γέροντες λέγοντες μετὰ τινὸς ὁμιλεῖς, Πάτερ; ὁ δὲ ἔφη ἰδοὺ Ἄγγελοι ἦλθον λαβεῖν με' καὶ παρακαλῶ νὰ ἀφεθῶ μετανοῆσαι μικρὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ γέροντες οὐ χρειᾶν ἔχεις μετανοῆσαι, Πάτερ· καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς φύσει οὐκ οἶδα ἑμαυτόν, ὅτι ἔβαλαν ἀρχὴν ἔμαθον δὲ πάντες ὅτι τέλειός ἐστι καὶ πάλιν ἄφνω ἐγένετο τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ ἐφοβήθησαν πάντες καὶ λέγει αὐτοὺς βλέπετε; ὁ Κύριος ἦλθε λέγων· φέρετε μοὶ τὸ σκεῦος τῆς ἐρήμου καὶ εὐθέως παρέδωκε τὸ πνεῦμα ἐγένετο δὲ ὡς ἀστραπή, καὶ ἐπλήσθη ὁ οἶκος εὐωδίας.

Ερμηνεία

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ἔλεγον διὰ τον Ἀββᾶν Σισώην τα ἐξῆς περί των τελευταίων στιγμών της ζωής του. Οταν επρόκειτο να αποθάνη ο Ἀββᾶς Σισώης και οι πατέρες εκάθηντο κοντά εις το κρεβάτι του, ἔλαμψεν ἔξαφνα το πρόσωπόν του πάρα πολύ και λέγει προς αυτούς χαρούμενος: Ἰδοὺ, ἦλθεν ο Ἀββᾶς Αντώνιος. Μετ' ολίγας στιγμές με λαμπρόν πάλιν πρόσωπον εἶπε: Νά, τώρα ἦλθεν ο χορὸς των Προφητῶν, και το πρόσωπόν του ἔλαμψε περισσότερο. Μετ' ολίγας στιγμές με λαμπρόν πάλιν πρόσωπον εἶπε: Να τώρα προσήλθεν ο χορὸς των Ἀποστόλων, και εφαινέτο ως να συνωμίλλει με μερικούς αοράτους επισκέπτας.

Οι παριστάμενοι γέροντες τον παρεκάλεσαν και του ἔλεγαν: - Πάτερ, με ποῖον ὁμιλεῖς;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

Εκείνος απήντησε: Τώρα ήλθον να με παραλάβουν οι Αγγελοι και παρακαλώ να με αφήσουν ολίγον να μετανοήσω. Οι πατέρες του απαντούν: Πάτερ, συ δεν έχεις ανάγκην να μετανοήσης.

Με βαθείαν ταπείνωσιν τους λέγει πάλιν ο Όσιος Σισώης. Σας διαβεβαιώ, ότι πραγματικώς δεν γνωρίζω, εαν έβαλα αρχήν μετανοιας.

Εν τω μεταξύ όλοι έγνώριζον, ότι ήτο τέλειος. Έξαφνα το πρόσωπόν του ήστραψεν όπως ο ήλιος και όλοι εφοβήθησαν. Προς τους κατάπληκτους Γέροντας ο Αββάς Σισώης λέγει: Βλέπετε; Ηλθεν ο Κύριος και λέγει, φέρετέ μου το σκεύος της ερήμου.

Αμέσως δε με τους λόγους αυτούς παρέδωκε το πνεύμα του. Την στιγμήν δε της εξόδου της μακαρίας ψυχής του εφάνη ως μία αστραπή και το κελλί έγέμισεν από ευωδίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄

(Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

Περί τῶν έκλιπόντων, καί πάλιν ύποστρεφόντων, ὅτι κατὰ θείαν οἰκονομίαν τοῦτο γίνεται καί ὅτι πολλάκις οἱ ἀμαρτωλοί, ἔτι ἐμπνέοντες, τὰ ἐν ἄδου δρῶντες δικαιοτήρια καί τοὺς δαίμονας τρέμουσι καί οὕτω τοῦ σώματος διαζεύγνυνται.

Περί ἐκείνων οἱ οποίοι ἀποθνήσκουν καί ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τὴν ζωὴν αὐτὸ συμβαίνει κατὰ θείαν οἰκονομίαν. Καί ὅτι πολλές φορές οἱ ἀμαρτωλοί, ἐνῶ ἀκόμη ἀναπνέουν, βλέποντες τὰ εὕρισκόμενα εἰς τὸν Ἀδην βασανιστήρια καί τοὺς δαίμονας, τρέμουν ὑπὸ τὸ κράτος δε αὐτοῦ τοῦ τρόμου ἀποχωρίζονται αἰ ψυχαί των ἀπὸ τὸ σῶμα,

Α΄. Γρηγορίου του Διαλόγου

Ἐρώτησις Πέτρου

ΤΙ ΕΣΤΙ ΤΟΥΤΟ, ὅπερ πολλοὶ πάσχουσι, καί ὡς ἐν πλάνῃ ἐκ τοῦ σώματος ἀρπάζονται καί καὶ πρὸς καιρὸν ἄψυχοι γενόμενοι, πάλιν ὑποστρέφουσιν;

Ἀπόκρισις Γρηγορίου

Τοῦτο, Πέτρε, ἐὰν καλῶς νοηθῆ, οὐχὶ πλάνη, ἀλλὰ νουθεσία ὑπάρχει· ἡ γὰρ τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνία διὰ μεγίστην ἐλέους δωρεάν, οἰκονομικῶς τοῦτο ποιεῖ, ὡς τὲ πολλοὺς μετὰ τὴν ἔξοδον πάλιν ἐν τῷ σώματι ὑποστρέψαι, ἵνα τὰς τοῦ ἄδου βασάνους, ἃς πὲρ ἀκούοντες οὐκ ἐπιστευον, μᾶλλον θεωροῦντες φοβηθῶσιν.

2. Μοναχὸς γὰρ τις, Πέτρος ὀνόματι, γέροντι Μοναχῷ ὀνόματι "Ἐββασὰ προσκολληθεῖς, ἐν τόπῳ ἐρήμῳ καὶ κατάλσῃ κατώκει" παρ' αὐτοῦ οὖν διηγούμενου μεμαθηκεν, ὅτι πρὸ τοῦ τὴν ἔρημον οἰκῆσαι, ἀσθενείας αὐτῷ ἐπελθούσης, ἀπέ. θανε πάραυτα δὲ πάλιν ἐν τῷ σώματι ἀποδοθεῖς, τὰ τοῦ ἄδου βάσανα καὶ ἀμετρήτους τόπους φλογὸς ἔωρακεναι ἔλεγε, καὶ τίνας τοῦ κόσμου τούτου δυνάστας ἐν τῇ φλογὶ κρεμαμένους θεωρῆσαι διεβεβαιοῦτο ὡς δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸ ἐκεῖσε ριφῆναι ἀπηνέχθη, αἴφνης ἄγγελον ἐξαστράπτοντα ἐπιφανῆναι ἔλεγεν, δς τοῦτον ἐν τῷ πυρὶ ριφῆναι ἐκώλυσεν εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ἀπελθε καὶ βλέπε πῶς μέλλεις μετὰ ταῦτα προσέχων ἑαυτῷ ζῆσαι.

Μετὰ δὲ τὴν φωνὴν ταύτην, κατ' ὀλίγον τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀναζεόντων, ἐκ τοῦ ὕπνου τοῦ αἰωνίου θανάτου ἔξυπνισθεις, πάντα τα εἰς αὐτὸν γεγονότα διηγῆσατο τοσαύταις δὲ μετέπειτα νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις ἐκδέδωκεν ἑαυτόν, διὰ τὸ ἔωρακεναι καὶ φοβηθῆναι τὰ ἐν ἄδη βάσανα, ὡς τὲ κὰν ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ἠσύχαζεν, ἡ πολιτεία ἐλάλει. Οὕτω τοίνυν τῇ θαυμαστῇ του θεοῦ προνοία ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπράχθη, ἕνα μὴ αἰωνίως ἀποθάνῃ. Ἐπεὶ ἡ ἀνθρωπίνη καρδία σφόδρα βαρείας σκληρότητος ὑπάρχει, ἴσως ποτὲ αὐτῇ τῶν βασάνων ἡ ἐπίδειξις πρὸς μετάνοιαν αὐτὴν ἐπιστρέψαι δύναται ποτὲ δὲ καὶ εἰς περισσοτέραν κατάκρισιν ἐπὶ τινῶν τὸ αὐτὸ γίνεται οἱ καὶ μετὰ τὸ ἰδεῖν ἐκεῖνα τὰ φοβερά, εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ὑποστρέψαντες, πάλιν ὁμοίως ἔμειναν ἀδιόρθωτοι καὶ ἀπολογία τις τούτοις οὐχ ὑπολείπεται.

Ερμηνεία

Ερώτησις Πέτρου

ΠΩΣ ΘΑ ΕΞΗΓΗΣΩΜΕΝ το φαινόμενον που συμβαίνει εις πολλούς, κατά το οποίον ούτοι αρπάζονται εκ του σώματος (αν και τούτο φαίνεται πλάνη) και θεωρούμενοι προς στιγμὴν νεκροί, εφ' όσον καθίστανται άψυχοι, πάλιν ξαναγυρίζουν εις την ζωήν;

Απόκρισις Γρηγορίου

ΑΥΤΟ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ, Πέτρε, εάν το εννοήση κανείς καλά, δεν είναι πλάνη, αλλά θεϊκή νουθεσία προς τον άνθρωπον διότι αυτό το φαινόμενον το πραγματοποιεί η ευσπλαγχνία του Θεού, κατ' οίκονομίαν, και το προσφέρει ως την μεγαλυτέραν δωρεάν ελέους, ώστε πολλοί, μετά την έξοδον της ψυχής των εκ του σώματος, να επανέρχωνται πάλιν εις το νεκρωθέν σώμα, δια να δουν μόνοι των, με τα μάτια της ψυχής των, τα βασανιστήρια του Αδου, τα οποία δεν έπίστευον οσάκις τα ήκουον από τους άλλους, και τοιουτοτρόπως να φοβηθώσι.

Κάποτε έζη ένας Μοναχός, ονομαζόμενος Πέτρος. Αυτός ο Μοναχος υπετάχθη εις έναν Γέροντα Ασκητήν, τον Εββασά, που ήσκήτευεν εις ένα ερημικών και δασώδη τόπον. Ο Γέρων Εββασα διηγήθη εις τον υποτακτικόν του Πέτρον, ότι πριν να εγκατασταθή εις αυτόν τον ερημικών τόπον, ησθένησε και απέθανε. Αμέσως όμως η ψυχή του επέστρεψε και πάλιν εις το σώμα και, αφού συνήλθε, διεβεβαίωεν, ότι είδε με τα μάτια του τα βασανιστήρια του Αδου και τους αμετρήτους φλογισμένους τόπους, και ότι ακόμη είδε κρεμασμένους εις εκείνην την φλόγα και αρκετούς από τους άρχοντας του κόσμου αυτού. Καθώς δε και ο ίδιος ώδηγήθη, διά να ριφθή εις τον τόπον εκείνον της βασάνου και της φλογός, αίφνης παρουσιάσθη ένας αστραφτερός Αγγελος και ημπόδισε να τον ρίψουν εις εκείνην την φωτιάν, είπε δε ο Αγγελος προς αυτόν. Πήγαινε και έχε τον νούν σου απ' εδώ και έμπρός πρέπει να ζήσεις με μεγάλης προσοχήν.

Μετά τους λόγους αυτούς ήρχισαν να ξαναζεσταίνωνται τα παγωμένα μέλη του νεκρωθέντος σώματος και αφού εξύπνησε τελείως από τον ύπνο του αιωνίου θανάτου, διηγήθη εις τους παρισταμένους όλα όσα συνέβησαν εις αυτόν. Κατόπιν δε επεδόθη εις τόσον αυστηράς νηστείας και αγρυπνίας, ενθυμούμενος πάντοτε τα βάσανα που είδεν εις τον Αδην και φοβούμενος από αυτά, ώστε και εάν ακόμη δεν το έλεγε με την γλώσσαν του, το διεκήρυσσε με την ζωήν του εν γένει.

Κατ' αυτόν τον τρόπον χάρις εις την αξιοθαύμαστον πρόνοιαν του Θεού, διά να μη καταδικασθή εις τον αιώνιον θάνατος της κολάσεως, συνέβη εις αυτόν και προσωρινός θάνατος. Επειδή η καρδία του ανθρώπου κατέχεται πάντοτε από βαρείαν σκληρότητα, ίσως κάποτε δυνηθη να την επιστρέψη προς μετάνοιαν και προς αυτήν επίδειξις των βασάνων της αιωνίου κολάσεως.

Άλλοτε πάλιν η επίδειξις αυτή των βασάνων της αιωνίου κολάσεως γίνεται προς περισσοτέραν κατάκρισιν μερικών αμελών και αδιαφόρων, οι οποίοι και μετά την τρομακτικήν αυτήν όρασιν, επανερχόμενοι και πάλιν εις την ζωήν παραμένουν εξ ίσου,

όπως και προηγουμένως, αδιόρθωτοι, οπότεν δεν απομένει πλέον εις αυτούς καμμία δικαιολογία.

Τού αυτού Αγίου

Β'. Γρηγορίου του Διαλόγου προς τον αυτού Διάκονον Πέτρον.

Ότι πολλάκις αι ψυχαι έτι έν τοις σώμασιν ύπάρχουσαι, βασάνους τινάς παρά τών τής πονηρίας πνευμάτων θεωρούσιν, αι μέν εις οίκοδομήν έαυτών, αι δέ εις οίκοδομήν τών άκούόντων.

Ότι πολλάκις αι ψυχαι όταν ευρίσκονται ακόμη εις το σώμα, βλέπουν μερικά από τα βασανιστήρια της κολάσεως παρά των ακαθάρτων πνευμάτων, άλλαι μεν διά την ιδικήν των οικοδομήν, άλλαι δε διά οικοδομών εκείνων που τας ακούουν.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΙΣ παϊς άκατάστατος σφόδρα ύπήρχεν ός τῷ άδελφῷ αὐτοῦ, Μοναχῷ ὄντι, ανάγκη μάλλον ἢ θελήματι, εις τὸ Μοναστήριον ἤκολουθησε λίαν δὲ ὧν ἀπειθῆς, ἐὰν τις αὐτῷ ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἀγαθὸν τί ἔλεγεν, οὐχὶ μόνον μὴ ποιῆσαι, ἀλλ' οὐδὲ ἀκούσαι ὅλως ἠθέλησεν, οὐδὲ ἐλθεῖν ἐν τῷ τῆς ἀγίας διαγωγῆς σχήματι ἠνειχετο ποτέ. Ἐν δὲ τῷ λοιμῷ τοῦ θανατικοῦ κακείου ἐν τῷ μηρῷ κρουσθέντος, καὶ εις τὰ ἔσχατα ἐλθόντος, πάντες οἱ ἀδελφοὶ συνήλθον' καὶ ὡς εἶδος αὐτὸν ἤδη ἐκλείποντα, (τὸ γὰρ σῶμα αὐτοῦ ἐκ παντὸς μέρους ψυχρανθὲν ἔνεκρωθη, ὀλίγη δὲ τις ἦν θερμὴ ζωτικὴ ἐν τῷ αὐτοῦ στήθει ἐναπομείνασα), ἐπιμόνως ὑπὲρ αὐτοῦ ἤρχοντο, δεόμενοι τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, ἵλεων αὐτῷ ἐν τῇ ἐξόδῳ γενέσθαι.

Αἴφνης δὲ τῶν ἀδελφῶν εὐχομένων, ἐκεῖνος κράζειν ἤρξατο μεγίστη φωνῇ, καὶ τῶν ἀδελφῶν τὰς εὐχὰς ἐπικόπτειν, λέγων ἀποστητὲ ἀπ' ἐμοῦ, ἀπόστη τὲ' ἰδοὺ γὰρ τῷ δράκοντι ἐδόθην εἰς βρῶσιν ὅς διὰ τὴν ὑμετέραν παρουσίαν φαγεῖν μὲ οὐ δύναται τὴν γὰρ κεφαλὴν μου ἤδη κατέπιεν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δότε οὖν τόπον ἕνα μὴ ἐπὶ πλεῖον μὲ κρίνη, ἀλλ' ὅπερ ἔχει ποιῆσαι ἐν τάχει ποιήσῃ ἐπειδὴ αὐτῷ εἰς βρῶσιν ἐδόθην" καὶ διὰ τί βραδύτητα ὑπομένω; οἱ δὲ ἀδελφοὶ εἶπον αὐτῷ ποιήσον, ἀδελφέ, τὴν σφραγίδα τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ ἐπὶ σὲ ἐκεῖνος δὲ μετὰ μεγίστης κραυγῆς ἀπεκρίθη λέγων" θέλω ἐμαυτὸν σφραγίσαι ἀλλ' οὐ δύναμαι ἐκ γὰρ τοῦ σιέλου τοῦ δράκοντος τούτου βαροῦμαι.

Τοῦτο οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες, ἐπὶ τῆς γῆς πάντες πεσόντες, μετὰ δακρύων ὑπὲρ τῆς λυτρώσεως αὐτοῦ σφοδρότερος καὶ θερμότερος ἤρχοντο ἐπιμενόντων οὖν αὐτῶν τὴ εὐχή, ὁ ἄρρωστων μεγάλη τὴ φωνὴ ἔκραξεν δότε εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ ἰδοὺ γὰρ ὁ δράκων καὶ λαβῶν μὲ εἰς βρῶσιν ἔφυγε διὰ τῶν εὐχῶν ὑμῶν, καὶ στήναι ἐνταῦθα οὐκ ἠδυνήθη ἀρτίως οὖν διὰ τὰς ἀμαρτίας μου εὐξασθε ἕτοιμος γὰρ εἶμι ἐπιστρέψει καὶ τὴν κοσμικὴν ζωὴν παντελῶς καταλείψει. Ἀναλαβῶν οὖν εὐθὺς τὴν ζωτικὴν δύναμιν ὅλη τὴ καρδίᾳ μετέπειτα πρὸς Θεὸν ἐπέστρεψεν, ἀλλαγεῖς τὴ γνώμη, διὰ τὸ ἔκανως τὴ μάστιγι παιδευθῆναι, καὶ οὕτως ἐξῆλθε τοῦ σώματος.

2. Καὶ οὗτος μὲν, δι' ὠφέλειαν ἑαυτοῦ τὴν τιμωρίαν τὴν μετὰ θάνατον εἶδεν ἕτεροι δὲ, ὡς ἔφην, δι' ἡμετέραν οἰκοδομῶν ἔτι ἐμπνέοντες τὰς παρά τῶν πονηρῶν πνευμάτων κολάσεις θεασάμενοι διηγοῦνται καὶ εὐθὺς ἐκπνέουσι. Τίς γὰρ ἀνὴρ καλούμενος Χρυσάωριος κατὰ τὸν κόσμον τοῦτον, σφόδρα περιφανῆς ἦν ὅσον δὲ τὸ πλοῦτο ἐπλεόναζε, τοσοῦτο καὶ τοῖς πάθεσιν ἐπλούτει, ἐν ὑπερηφανείᾳ φυσιούμενος, τοῖς σαρκικοῖς θελήμασιν ὑποτασσόμενος, πρὸς τὸ ἐπισωρεύσαι πλοῦτον σπουδαίως ἀγωνιζόμενος, καὶ τὴ κνιπεῖα ὑπερβολικῶς

έκκαιόμενος. Τῶν οὖν τοσούτων αὐτοῦ κακῶν τέλος ἐπιθεῖναι εὐδοκήσας ὁ Κύριος, θανατηφόρο αὐτὸν ἄρρωστια περιπεσεῖν συνεχώρησεν.

Εἰς τὴν ὥραν δὲ ἐλθῶν τοῦ θανάτου, ἀνεωγμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδε φοβερὰ καὶ ζοφώδη πνεύματα ἐνώπιον αὐτοῦ παρεστώτα βιαίως αὐτὸν κατεπείγοντα, ὅπως εἶς τα τοῦ ἄδου κλειῖθρα αὐτὸν ἀπενέγκωσιν" ἤρξατο οὖν τρέμειν καὶ ὠχριάιν, καὶ ἰδρώτι περιρρεόμενος, φωνὴ μεγάλη κράζεις καὶ διορίαν αἰτεῖσθαι καὶ τὸν αὐτοῦ δὲ υἱὸν ὀνόματι Μάξιμον, ὃν ἐγὼ ὕστερον Μοναχὸς ὑπάρχων καὶ αὐτὸν Μοναχῶν ὄντα ἐγνώρισα, τοῦτον σφοδροτάτη καὶ πεφυρμένη κραυγὴ καλῶν, ἔλεγε: Μάξιμε, δρᾶμε, . οὐδέποτε σοὶ κακὸν ἐποίησα ἐν τῇ πίστει σου μὲ ὑποδεξαι.

Ὁ οὖν Μάξιμος τεθορυβημένος καὶ κλαίων, εὐθὺς παρεγένετο, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ πᾶς καὶ τοῦ οἴκου λαός' ἀλλὰ τὰ πονηρὰ πνεύματα τὰ τοῦτον σφοδρῶς κατεπείγοντα, οὔτοι θεωρῆσαι οὐκ ἠδύναντο τὴν δὲ παρουσίαν αὐτῶν ὑπενόουν διὰ τῆς ἐκείνου ἐξομολογήσεως, καὶ τῆς ὠχριάσεως, καὶ τοῦ τρόμου οὗ ὑπέμενεν ἐκ γὰρ τοῦ φόβου καὶ τῆς ζοφεράς αὐτῶν θέας, ὧδε κακεῖσε ἐν τῇ κλίνῃ περιεστρέφετο καὶ ποτὲ μὲν ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει κείμενος, ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐστώτας ἐκείνους ἔβλεπεν ὧν τὴν θεῶν ὑπενεγκεῖν οὐκ ἠδύνατο" ποτὲ δὲ ἐπὶ τὸν τοῖχον στρεφόμενος, καὶ ἐκεῖσε παρόντας τοὺς αὐτοὺς ἔβλεπεν.

Ἀπελίσας οὖν τὸ ἐξ αὐτῶν λυτρωθῆναι, στενωθεῖς, μεγάλη τὴ φωνὴ κράζων ἤρξατο κἂν ἕως πρῶτῃ διορίαν κἂν ἕως πρῶτῃ διορίῳ ἂν καὶ ἐν ταῖς φωναῖς ταύταις ἐκ τοῦ σώματος ἐξῆλθεν. Ἐκ τούτου οὖν φανερῶς δείκνυται, ὅτι οὐχὶ δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ταῦτα ἐθεάσατο, ἵνα ἡμεῖς ταῦτα μαθόντες, φοβηθῶμεν καὶ διορθωσώμεθα τί γὰρ ἐκείνῳ ὠφέλησεν ἢ τῶν πονηρῶν πνευμάτων πρὸ τοῦ θανάτου θέα, καὶ τὸ διορίαν αἰτήσασθαι, ἦν καὶ αἰτήσας οὐκ ἔλαβεν;

3. Καὶ Ἄθανάσιος δὲ καὶ παρ' ἡμῖν ὧν πρεσβύτερος, διηγήσατό μου, ὅτι ἐν τῷ Ἰκονίῳ, ὅθεν καὶ αὐτὸς ὄρμηται, Μοναστήριον ἐστὶ τῶν Γαλατῶν λεγόμενον ἐν ᾧ τις Μοναχὸς ἐν μεγίστῃ διαγωγῇ καὶ σεμνότητι ἤθεσι παρὰ πάσιν ὑπάρχειν ἐνομίζετο ὡς δὲ τὸ τέλος ἔδειξε, μακρὰν ὑπῆρχεν οὐ πὲρ ἐφαίνετο ἑαυτὸν μὲν γὰρ σὺν τοῖς ἀδελφοῦς νηστεύοντα ἐπεδείκνυε, κρυφῆ δὲ τούτων ἦσθιεν ἐπελθούσης οὖν αὐτῷ ἄρρωστιας, ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς ζωῆς ἀπηνέχθη" γνοὺς οὖν ἑαυτὸν τὸ τέλει προσεγγίζοντα, πάντας τοὺς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἀδελφοὺς πρὸς ἑαυτὸν συνεκάλεσεν" οἱ δὲ προθύμως συνῆλθον, μέγα τί καὶ ἐπιθυμητικὸν προσδοκῶντες ἀκούσαι παρὰ τοιούτου τὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς ὡς ὑπελάμβανον τελευτῶντος ἐκείνους δὲ πενθῶν καὶ τρέμων, πρὸς αὐτοὺς εἶπεν.

Ὅτι μεθ' ὑμῶν νηστεύειν μὲ ἐπιστεύετε, ἐγὼ δὲ κρυφῆ ὑμῶν ἦσθιον" καὶ νῦν ἰδοὺ εἰς βρῶσιν τῷ δράκοντι παρεδόθη" δς τοὺς πόδας μου καὶ τὰ γόνατα τῆ κέρκη αὐτοῦ συνέδησε, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐνδον τοῦ στόματός μου βαλῶν, τὸ πνεῦμα μου ἐκπιπίζων ἀνασπᾶ καὶ ταῦτα εἶπων εὐθέως ἀπέθανε, μὴ συγχωρηθεῖς ὑπομεῖναι ἓνα διὰ μετανοίας ἐκ τοῦ δράκοντος ἐκείνου ἐλευθερωθῆναι δυνηθῆ. Φανερῶς οὖν καὶ ἐν τούτῳ δείκνυται, ὅτι εἰς ἡμετέραν καὶ μόνον τῶν ἀκουόντων ὠφέλειαν τοῦτο ἐθεάσατο, δς τὸν πολέμιον ᾧ παρεδόθη δηλοποιήσας, τοῦτον διαφυγεῖν οὐκ ἠδυνήθη.

Ερμηνεία

ΕΖΗ, ΚΑΠΟΤΕ, ἓνας νέος ονομαζόμενος Θεόδωρος. Οὗτος ἦτο πάρα πολὺ ακατάστατος καὶ ἠκολούθησε τὸν ἀδελφὸς του, Μοναχὸν ὄντα, εἰς τὸ Μοναστήριον ἀπὸ ἀνάγκην καὶ ὄχι ἀπὸ προσωπικῆς του κλίσιν καὶ θέλησιν. Ἐάν κανεῖς του ἔλεγε κανένα καλὸν λόγον διὰ τὴν σωτηρίαν του, αὐτός, ἐπειδὴ ἦτο πάρα πολὺ ἀπειθαρχος, ὄχι μόνον δὲν ἦτο διατεθειμένος

να εκτελέση την συμβουλήν, αλλ' ούτε καν να την ακούση: πολύ περισσότερον δεν εδέχετο ποτέ να γίνη Μοναχός.

Συνέβη λοιπόν ο νέος αυτός να προσβληθή και αυτός εις τον μηρόν από θανατηφόρον ασθένειαν⁷ και να φθάση εις το τέλος της ζωής του. Κοντά του συνεκεντρώθησαν όλοι οι αδελφοί του Μοναστηρίου καθώς δε τον έβλεπαν να τελειώνη παγώσει και είχεν εναπομείνει εις το στήθος του μονάχα ολίγη θερμότης ζωής) ήρχισαν να προσεύχονται μετ' επιμονής χάριν αυτού και να παρακαλούν τον φιλόανθρωπον Θεόν να τον ευσπλαγχνισθή κατά την ώραν της εξόδου της ψυχής εκ του σώματός του.

Έξαφνα, ενώ οι αδελφοί προσηύχοντο, ο Θεόδωρος ήρχισε να κραυγάζη με μεγάλην φωνήν και να διακόπτη τας προσευχάς των Μοναχών και να λέγη: φύγετε από κοντά μου, απομακρυνθήτε, διότι εγώ παρεδόθην πλέον εις τον δράκοντα να με κατασπαράξη. Αυτός ο δράκων δεν ημπορεί να με φάγη τελείως, εξ αιτίας της παρουσίας σας. "Ήδη ολόκληρος η κεφαλή μου ευρίσκεται μέσα εις το στόμα του. Δώσατε λοιπόν τόπον εις την οργήν αυτήν διά να μη με βασανίζη περισσότερον και αυτό που έχει να κάνη, να το κάνη μίαν ώραν ενωρίτερα. Αφού είναι αποφασισμένος να με φάγη αυτός ο δράκων, πρός τι να υπομένω και το μαρτύριον της αργοπορίας;

Μόλις ήκουσαν τα λόγια αυτά κατετρόμαξαν οι αδελφοί και του είπαν:

– Σφράγισε, αδελφέ, τον εαυτόν σου με το σημείον του Τιμίου Σταυρού.

Ο Θεόδωρος με σπαρακτικήν κραυγήν απήντησε:

– Θέλω να σφραγισθώ με το σημείον του Τιμίου Σταυρού, αλλά δεν ημπορώ, διότι ο σίελος του δράκοντος αυτού μου βαραίνει το χέρι.

Μετά την απάντησιν αυτήν ο μεν Θεόδωρος περιέπεσεν εις λήθαργον, οι δε Μοναχοί έγονάτισαν εις το έδαφος και ήρχισαν με θερμά δάκρυα να προσεύχονται εντονότερον διά την λύτρωσιν του Θεοδώρου από τον φοβερόν δράκοντα.

Αφού επέρασεν ένα διάστημα επιμόνου προσευχής και δεήσεως των αδελφών, έξαφνα ο άρρωστος Θεόδωρος έτινάχθη επάνω και ανέκραξε με όλην την δύναμιν των πνευμόνων του:

– Αδελφοί μου, ευχαριστήσατε τον Θεόν, διότι ο δράκων που με είχεν αρπάσει διά να με κατασπαράξη, έφυγε με τας προσευχάς Σας και καθόλου δεν ημπόρεσε να σταθώ εδώ. Τώρα λοιπόν, σας παρακαλώ, με θερμότητα προσευχηθήτε να με συγχωρήση ο Θεός διά τας αμαρτίας μου. Κατόπιν αυτού του φοβερού που μου συνέβη, είμαι έτοιμος να μετανοήσω και να εγκαταλείψω τελείως την κοσμικήν ζωήν.

Πράγματι αφού συνήλθε και ανέκτησε τας δυνάμεις του, επέστρεψε με όλην του την καρδίαν προς τον Θεόν και ήλλαξε τελείως γνώμην, διότι ένουθετήθη αποτελεσματικά με την σωφρονιστικήν μάστιγα που του έστειλεν ο Θεός. Εύαρεστήσας δε επ' αρκετόν τον Θεόν εξήλθεν η ψυχή του από το σώμα.

⁷ Ίσως να ήτο η λεγομένη βουβωνική πανώλης.

2. Και ο μεν Θεόδωρος είδε την μετά θάνατον τιμωρίαν, προς ωφέλειάν του άλλοι όμως, όπως ανέφερα προηγουμένως, βλέπουν τας μετά θάνατον τιμωρίας από τα πονηρά πνεύματα, ενώ ακόμη αναπνέουν, και τας διηγούνται χάριν της ιδικής μας πνευματικής οικοδομής, δι' αυτό και εκπνέουν αμέσως μετά την διήγησιν των φοβερών που είδον. Προς απόδειξιν αυτού θα διηγηθώ μίαν ιστορίαν.

Κάποτε έζη ένας άνθρωπος, που ελέγετο Χρυσάωριος, από τους πολύ σπουδαίους αυτού του κόσμου. Οσον όμως έπολλαπλασιάζοντο τα πλούτη του, επί τοσούτον έπλούτιζε και εις τα πάθη έφούσκωνεν από υπερηφάνειαν, υπετάσσετο χωρίς αντίστασιν εις τα πάθη της σαρκός, ήγωνίζετο να επισωρεύση πολλά πλούτη, και κατεφλογίζετο από το πάθος της φιλαργυρίας.

Όταν όμως ηυδόκησεν ο Κύριος να θέσει τέρμα εις τα τόσα κακά αυτού, επέτρεψε να περιπέση ο Χρυσάωριος εις θανατηφόρον ασθένειαν.

Όταν δε ήλθεν εις την τελευταίας στιγμής της ζωής του, και ενώ είχε τα μάτια του ορθάνοικτα, είδε να παραστέκουν έμπροσθέν του πνεύματα φοβερά και σκοτεινόμορφα και να τον μεταφέρουν εις τας πύλας του Αδου. Ήρχισε λοιπόν να τρέμη και να κιτρινίζει και να περιλούεται με ιδρώτα εκραύγαζε δε με απόγνωσιν καί, κατατρομαγμένος, εζήτη προθεσμίας (διά να μετανοήση).

Έφώναζε δε με κραυγάς εντόνους και ταραγμένας, τον υιόν του Μάξιμον, τον οποίον εγώ εγνώρισα αργότερα ως Μοναχός όταν και εγώ ήμουν Μοναχός και του έλεγε: «Μάξιμέ μου, τρέξε, ποτέ δεν σου έκανα κακόν, σώσε με με την δύναμιν της πίστεώς σου».

Τότε ο Μάξιμος ταραγμένος και κλαίων αμέσως ήλθε κοντά του: μαζί δε με αυτόν και όλοι όσοι παρέμενον εις την οικίαν του Χρυσάωριου. Ωστόσο κανείς από αυτούς δεν ήμπορούσε να ιδή τα πονηρά πνεύματα που εξεβίαζον τον Χρυσάωριον· την παρουσίας των όμως συνεπείραινον από όσα έλεγεν ο πάσχων, από την ωχρότητά του, από τον τρόπον, που είχε, διότι από την σκοτεινήν μορφήν των ενοχλούντων πονηρών πνευμάτων και τον φόβον των έστριφογύριζεν εδώ και εκεί εις το κρεβάτι του. Και άλλοτε στρέφων προς τα αριστερά έβλεπεν έμπροσθέν του εκείνους τους οποίους δεν ήμπορούσεν ούτε να αντικρύση. Άλλοτε έστρέφετο προς τον τοίχον, αλλά και εκεί τους έβλεπε να ίστανται έμπροσθέν του.

Αφού λοιπόν απηλπίσθη ότι ήτο δυνατόν να γλυτώση από αυτούς, ήρχισε να κραυγάζη: τουλάχιστον δώσατέ μου διορίαν ως το πρωί μίαν διορίαν ως το πρωί. Με αυτάς δε τας κραυγάς εξήλθεν η ψυχή του από το σώμα. .

Από αυτά γίνεται φανερόν ότι όλα αυτά τα είδεν ο Χρυσάωριος όχι δια τον εαυτόν του, αλλά δι' ημάς, διά να τα μάθωμεν, να φοβηθώμεν και να διορθωθώμεν. Διότι εις τί ωφέλησε τον Χρυσάωριον ή προ του θανάτου θέα των πονηρών πνευμάτων, και η προθεσμία που εζήτησε και δεν έλαβεν;

3. Παρόμοιον περιστατικών διηγήθη εις εμέ και ο πρεσβύτερος της αδελφότητός μας, ο Αθανάσιος. Εις το Ικόνιον, απ' όπου και αυτός κατάγεται, υπήρχεν ένα Μοναστήριον, των Γαλατών όπως ονομάζετο. Είς αυτό. εμόναζε κάποιος Μοναχός, ο οποίος εθεωρείτο από όλους ότι ευρίσκετο εις υψηλά μέτρα αρετής και σεμνότητος. Όπως όμως έδειξε το τέλος του, η ζωή του ευρίσκετο πολύ μακράν από την φαινομενικήν αρετήν που παρουσίαζεν.

Ενώ δηλαδή εις το φανερόν εδείκνυεν ότι νηστεύει μαζί με τους αδελφούς, κρυφά από αυτούς έτρωγεν. Ο Μοναχός αυτός κάποτε αρρώστησε και έφθασεν εις τα τελευταία του.

Μίαν ημέραν διαισθανόμενος, ότι πλησιάζει το τέλος του, εφώναξε κοντά του όλους τους αδελφούς του Μοναστηρίου. Οι αδελφοί συνεκεντρώθησαν με μεγάλην προθυμίαν, περιμένοντες να ακούσουν από ένα τέτοιον ενάρτεον ασκητήν, όπως τον ενόμιζον, κάτι το μέγας και αξιοθαύμαστον, τώρα που απέθνησκε. Τότε εκείνος δε πενθών και τρέμων από τον φόβον του είπεν:

-Επιστεύετε ότι εγώ ένήστευον μαζί σας, ενώ κρυφά από σας έτρωγα. Και να τώρα: παρεδόθην εις τον φοβερόν δράκοντα, διά να με φάγη. Αυτός δε ο φοβερός δράκων έδεσε με την ουράν του τα πόδια μου και τα γόνατά μου, την δε κεφαλήν μου την έχει βάλει μέσα εις το στόμα του, ενώ με πιπιλίζει και ξεριζώνει από μέσα την ψυχήν μου.

Αφού δε είπεν αυτά αμέσως απέθανε, χωρίς να του επιτραπή να ζήση ολίγον, ώστε να μπορέση, διά της μετανοίας, να ελευθερωθή από εκείνον τον δράκοντα. Και από το περιστατικόν αυτό γίνεται ολοφάνερον, ότι είδε το φρικτόν αυτό όραμα προς ψυχικήν μόνον ωφέλειαν αυτών που ήκουσαν, εφ' όσον ο ίδιος, αν και εφανέρωσε τον εχθρόν εις τον οποίον παρεδόθη, εν τούτοις δεν ημπόρεσε να τον αποφύγη.

Γ'. Έν τη διηγέσει των περιόδων του Αγίου Αποστόλου Θωμά.

ΘΩΜΑΣ ό Μέγας Απόστολος, υπό του Κυρίου πραθείς Άμβάνη τώ εμπόρω, οϊα δουλος την τεκτονικήν άκρος, και συν αυτώ την Ίνδιαν καταλαβών, εισαχθείς τē προς τον βασιλέα, και περι τής έπιστήμης έρωτηθείς, άκρος είναι την τεκτονικής διεβεβαιώσατο, περι αυτης πλειστα διεξεληθών. Και τῷ ὄντι πολυς είναι ταύτην ὅσον εκ τῶν λόγων ὑποληφθείς τοῖς ακούουσι, διό και χρήματα ὅτι πλειστα ὑπό του βασιλέως πιστεύεται εις τὸ οικοδομησαι αυτό εν τινι τόπο παλάτια. Ό δε λαβών τὰ χρήματα ὅτι πλειστα, εἷς τους δεομένους πάντα ἔκενωσε μετά οὖν χρόνον τινὰ ἀποστείλας και βασιλεύς ἐπὶ τῷ ἐπισκέψασθαι τὰ οικοδομούμενα, ὡς ἔμαθε παρὰ τῶν ἀποσταλέντων ὅτι οὐδὲ την ἀρχὴν οικοδομίας ὅλως ὁ Θωμάς ἤψατο, ἀλλὰ τὰ ἐμπιστευθέντα χρήματα πάντα εις πένητας κατεκένωσε, προς ὀργὴν εὐθύς ἐκκαυθεῖς, ἐκέλευσε παραχρήμα τὸν Ἀπόστολον ἐξαγκωνισθέντα ἀχθῆναι τούτου δὲ θάττον ἢ λόγος παραστάντος, λέγει ὁ βασιλεύς τῷ Θωμᾷ ἔκτισας μοὶ τὸ παλάτιον; δ δέ, ναί, ἔφη, και πάνυ τερπνόν. Και ὁ βασιλεύς ἀπελθών, θεάσωμαι αὐτὸ και ὁ Ἀπόστολος ἐν τῷ νῦν αἰώνι, οὐχ οἶον τὲ ἐστι τοῦτο σὲ ἰδεῖν μετά δὲ την ἐνθένδε μετάστασιν, κατόψει και ἀπολήψει αὐτό, πάνυ εὐκταίως και ἀσπασίως.

Ταῦτα φαινακισμῶν και οὐκ ἀλήθειαν ἠγησαμενος Γουνδοφόρο, ὁ βασιλεύς, (τοῦτο γὰρ ὠνομαζετο) , τὸ τὲ ἄσκευον και ἀπέριττον καταμαθών του Θωμά, κἀντευθεν ἀπογνοὺς την τῶν χρημάτων ἀνάδοσιν, τὸ βάρει τής ὀργῆς ἰσόρροπον αὐτῷ και τὸν θάνατον διεσκέφατο, τής δορᾶς ἀποδαρέντα, παραπεμφθῆναι πυρί. Ἄλλ' ὁ ποιῶν πάντα και μετασκευάζων προς τὸ αὐτοῦ θέλημα φθάνει τῇ θανατηφόρο του Γὰδ πληγῆ, δς ἦν ἀδελφός Γουνδαφόρου του βασιλέως βληθείς γὰρ οὗτος ὁ Γὰδ πλέον ἢ ὁ ἀδελφός και βασιλεύς τῇ ἀθυμία τής ἀποτυχίας τῶν παλατίων, αὐτὸς τὲ σφαδάζων κατὰ του δῆθεν ἔμπαιξαντος, και τὸν ἀδελφὸν ἐπισπεύδων προς την τιμωρίαν αὐτοῦ διαπεφώνηκε και ὁ τούτου θάνατος, λύσις του Ἀποστολικῶν θανάτου γεγένηται: ἐκλαθομενοι γὰρ τούτου τὰ ἐκείνου μεγέθει, περι την ἐκκομιδῆς του

λειψάνου ήσυχοληντο αλλά γάρ οἶον κανταύθα θαυματουργεῖ Θεός, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν!

Ἄναλαβόντες γὰρ τότε τὴν ψυχὴν τοῦ Γὰδ "Ἄγγελοι, τὰς ἐκεῖθεν αἰωνίους των σφζομένων μονὰς ὑπεδείκνυον ἢ δέ, μιᾶς των ἄλλων ἀλοῦσα τὸ κάλλει καὶ μεγέθει καὶ τὴν ὑπερφέρει δόξη, ἐδεῖτο τοὺς περιάγουσιν εἰς ἔν τί τῶν βραχυτέρων ἐγκατοικῆσαι ταύτης κελλίων οἱ δ' οὐχ ὑπήκουον φάμενοι Γουνδαφόρω διαφέρεις τῷ σφῶν ἀδελφῷ ὃ ὁ Θωμάς ὁ ξένος αὐτῷ ὠκοδομησεν. Ὁ δέ, ταῦτα ἀκούσας, θερμότερον ἰκέτευεν, ἔφειναι αὐτὸ ἀπελθεῖν καὶ πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ ἐξωνήσασθαι" τὸ οὖν τὰ ἐξῆς; εὐδόκησεν οὐ τὰ νεύματι τὸ πᾶν περιέγεται, ὑποστρέψαι πάλιν εἰς τὸ σῶμα τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν, ἵνα πρὸς τῆ τοῦ Ἀποστόλου λυτρώσει καὶ πολλαῖς ψυχαῖς σωτηρίαν διὰ τῆς ἀναστάσεως τούτου χαρίσηται τῶν ἐνταφίων οὖν περιβαλλομένων τῷ τοῦ Γὰδ σώματι, τὸ ἀπνοῦν σῶμα, ἔμπνουν ἀθρόως διεγινώσκετο τοῖς ἐνταφιάζουσιν οἱ καὶ καταπλαγέντες ἔδραμον καὶ τὸ βασιλεῖ Γουνδαφόρω ἀπήγγειλαν τὸ γενόμενον" θαμβηθεῖς δὲ αὐτός, δρομαῖος παρέστη τῷ ἀδελφῷ ὁ δέ, ὃ τοῦ θαύματος τὰ μεμυκότα ἤδη τὸ θανάτω χεῖλη, ὡς πὲρ ἐξ ὕπνου διάρας, κατεδέετο αὐτοῦ λέγων" διαπώλησαι μοὶ ἀξιῶ, ἀδελφέ, καὶ ἐν τοῖς οὐρανούς ἔχεις παλάτιον, ἐκεῖνο ὅπερ ὁ Χριστιανὸς Θωμάς ὠκοδομησε σοί.

Ἐπιστήσας τοίνυν τὸν νοῦν καὶ βασιλεὺς τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις καὶ συνεῖς ὡς θεοῦ τὲ εἶη Ἀπόστολος ὁ Θωμάς, καὶ αὐτὸς θεὸς ἀληθῆς καὶ φιλόανθρωπος καὶ ὑπ' αὐτοῦ κηρυττόμενος, αὐτὸς τὲ τῆ τῆς πίστεως αἴγλη κατεφωτίσθη, καὶ τῷ ἀδελφῷ ἀπεκρίνατο' οὐ δυνατὸς εἰμι, ἀδελφέ, ἐκεῖνο σοὶ προσαποδοῦναι τὸ κτῆμα, οὐπὲρ τὴν κτῆσιν οὐ ράδιον ἐστὶν αὔθις εὐρεῖν" ἔρχομαι δὲ μᾶλλον, αὐτὸς ἀπολήψεσθαι, ἐκεῖνου δὲ σοὶ τὸν τεχνίτην παρέξω, θεία ἔτι περιόντα προνοία, κακεῖνος σοὶ παραπλήσιον ἐργάσεται. Καὶ εὐθέως παρέστησεν αὐτῷ τὸν Θωμᾶν, τῆς φρουρᾶς καὶ τῶν δεσμῶν ἐξελῶν" ἀμφοτέροι τὲ πρὸ πάντων δεόμενοι, προσέπεσον τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, ἀφεθῆναι αὐτούς τὸ ἐξ ἀγνοίας ἀνόμημα, καταγγεῖλαι τὲ τὸν αὐτοῖς θεὸν ἀγνοούμενος καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, ὡς ἂν τοῦ λοιποῦ κατὰ τὸ ἐκεῖνου ζήσαντες θέλημα, τῶν ἀοράτων καὶ αἰωνίων ἐπιτύχωσιν ἀγαθῶν ὧν δὴ τὰς εἰκόνας καὶ τοὺς τύπους καὶ Γὰδ προῖδεῖν κατηξίωται.

Τούτων ἀκούσας ὁ Ἀπόστολος, καὶ τὸ βάθος τῆς προνοίας καταπλαγεῖς, καὶ τῷ Θεῷ τὰ εἴκοτα εὐχαριστήσας, εἶτα ἐπευξάμενος αὐτούς καὶ κατηγήσας, ἐβάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τοὺς λοιποὺς δὲ Ἰνδοὺς ἐκ τούτου πιστεύσαντας, ἐβάπτισεν ἀναρίθμητα πλήθη.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Ἀπόστολος Θωμάς επωλήθη ἀπὸ τον Κύριον εἰς τον ἔμπορος Ἀμβάνην ὡς δούλος πάρα πολὺ ἰκανός εἰς την τέχνης του οικοδόμου. Μαζὶ δε με τον ἔμπορον Ἀμβάνην ἐφθασεν εἰς την χώραν των Ἰνδιῶν. Εκεί τον οδήγησαν ἐνώπιον του βασιλέως της χώρας. Ο Βασιλεὺς τον ἠρώτησε, με ενδιαφέρον, διὰ την τέχνην του καὶ ο Ἀπόστολος Θωμάς τον διεβεβαίωσεν, ὅτι εἶναι ἐκ των ἀρίστων οικοδόμων καὶ του ἐξέθεσεν ἀρκετά δια την τέχνην του αὐτήν.

Πράγματι ἐκ των ὄσων εἶπε περὶ τέχνης, εθεωρήθη ἀπὸ τους ἀκούοντας ὡς ἀξιόλογος ἀρχιτέκτων, δι' αὐτὸ καὶ ο Βασιλεὺς του ἐμπιστεύεται ἀφθονα χρήματα, δια να του κτίση λαμπρά παλάτια εἰς κάποιον τόπον της ἐξουσίας του.

Ο Ἀπόστολος Θωμάς, μόλις ἔλαβε τα χρήματα του Βασιλέως, ἔτσι ὅπως ἦσαν ἀφθονα, τα ἐμοίρασεν ὅλα εἰς τους πτωχοὺς καὶ εἰς ὄσους εἶχον ἀνάγκην.

Μετ' ολίγον χρόνον ο Βασιλεύς έστειλεν αντιπροσώπους εις το μέρος όπου ώρισε να κτισθούν τα παλάτια, διά να ιδούν την οικοδομήν. Κατάπληκτος όμως έμαθεν από τους αντιπροσώπους του, όταν επέστρεψαν, ότι ο Θωμάς ούτε τα θεμέλια δεν είχε βάλει εις την οικοδομήν, και ότι όλα τα χρήματα, που του ενεπιστεύθη ο Βασιλεύς, τα διεμοίρασεν εις τους πτωχούς. Αναψε τότε από τον θυμόν του ο Βασιλεύς και διέταξε να δέσουν αμέσως όπισθάγκωνα τον Απόστολον και να τον οδηγήσουν ενώπιόν του.

Μόλις η διαταγή του Βασιλέως εξετελέσθη γρηγορότερα και από τον λόγον και ενεφανίσθη ενώπιόν του ο Απόστολος Θωμάς, του λέγει με ασυγκράτητον θυμόν:

– Μου έκτισες το παλάτι;

– Ναι, απήντησε με ηρεμίαν ο Απόστολος Θωμάς, και μάλιστα πάρα πολύ ωραίον,

– Έμπρός λοιπόν, είπεν αυστηρά ο Βασιλεύς: πάμε, να το δω.

– Δεν είναι δυνατόν, Βασιλεύ, εις αυτήν εδώ την ζωήν να ίδης το ανάκτορον, που σου ετοιμάζω: μετά την αναχώρησίν σου όμως από τον κόσμον τούτον θα το ίδης και θα το απολαύσης με μεγάλην χαράν και αγαλλίασιν, απήντησεν ο Απόστολος.

Τα λόγια αυτά του Αποστόλου Θωμά ο Βασιλεύς Γουνδοφόρος (αυτό ήτο το όνομά του) τα έθεώρησεν ως έμπαιγμόν και δεν έπίστευσεν, ότι είναι αληθινά.

Εν τω μεταξύ επληροφορήθη, ότι ο Απόστολος Θωμάς ήτο πτωχός και δεν είχε τίποτε, διά να του κατασχήση· αφού λοιπόν έχασε τας ελπίδας του, ότι θα ήμπορέση να του επιστρέψη τα χρήματα, έσκέφθη, υπό το κράτος της οργής, ότι μόνον ο θάνατος του Αποστόλου Θωμά θα ικανοποιούσε τον θυμόν του. Δι' αυτό διέταξε να τον γδάρουν ζωντανόν και ύστερα να τον ρίψουν εις το πυρ διά να καή.

Αλλ' Εκείνος όστις πραγματοποιεί τα πάντα, διά της παντοδυναμίας Του, και τα εναρμονίζει προς το θεϊόν Αυτού θέλημα, προφθάνει επικαίρως και μεταβάλλει τον ρυθμόν των γεγονότων δι' ενός θανατηφόρου ατυχήματος του Γάο, ο οποίος ήτο αδελφός του βασιλέως Γουνδαφόρου. Και ιδού πώς συνέβη. Ο Γαδ αυτός ελυπήθη περισσότερο από τον αδελφός του τον Βασιλέα εκ της αποτυχίας της ανοικοδομήσεως των παλατίων και οργισμένος περισσότερο αυτός εναντίον του Αποστόλου, ο οποίος δήθεν τους ενέπαιξεν, εξεβίαζε τον Βασιλέα να τιμωρήση τον Θωμάν: εν τω μεταξύ όμως απέθανεν. . .

Ο θάνατος όμως του Γαδ έγινε αιτία να ματαιωθή ο θάνατος του Αποστόλου Θωμά. Από το μέγεθος της εκ του θανάτου του Γαδ συμφοράς ελησμόνησαν τον κατάδικον, και ήσυχολούντο με την εκφοράν του νεκρού Γάδ.

Αλλ' οποίον καταπληκτικόν θαύμα θαυματουργεί και εδώ ο Θεός, όστις δεν επιθυμεί τον θάνατον του αμαρτωλού, έως ότου να επιστρέψη εκ της αμαρτίας του και να ζήση της ζωής της αρετής.

Μόλις απέθανεν ο Γάδ, παρέλαβον την ψυχήν του Αγγελιοι και εδείκνυον εις αυτην τας αιωνίους και άφθάρτους διαμονής, που υπάρχουν εις τον άλλον κόσμον, δι' όσους σώζονται από την αμαρτίαν. Η ψυχή τότε του Γαδ εκυριεύθη από την ωραιότητα, το μέγεθος και την εξαιρετικήν λαμπρότητα μιάς τοιαύτης ουρανίου επαύλεως, που

εξεχώριζεν από όλας τας άλλας, και ήρχισεν επιμόνως να παρακαλή τους οδηγούς Αγγέλους να την αφήσουν να κατοικήση εις ένα από τα μικρότερα δωμάτια της.

Οι συνοδοί όμως Αγγελοι δεν συγκατένευον εις αυτήν την παράκλησιν, ισχυριζόμενοι, ότι η έπαυλις αυτή ανήκει εις τον αδελφόν του Γουνδοφόρον, και ότι την έκτισε προς χάριν του κάποιος ξενομερίτης Θωμάς ονομαζόμενος.

Μόλις επληροφορήθη αυτό ο Γάδ, ήρχισε μετά μεγαλυτέρας θερμότητος να ικετεύη τους συνοδούς 'Αγγέλους να του επιτρέψουν να ξαναγυρίση εις τον κόσμον, διά να αγοράση την λαμπραν αυτήν έπαυλιν από τον αδελφόν του.

Τι έγινε λοιπόν μετά ταύτα;

Εκείνος, με το νεύμα μόνον του οποίου κινούνται τα πάντα, ευδόκησε να επιστρέψη και πάλιν η ψυχή του Γαδ εις το νεκρόν σώμα, διά να λυτρωθή και ο Απόστολος από τον θάνατον, αλλά και πολλαι ψυχαι να σωθούν με το θαύμα της αναστάσεως του νεκρού Γάδ.

Ενώ λοιπόν έσαβάνωναν τον νεκρόν Γαδ έξαφνα βλέπουν, αυτοί που είχαν την φροντίδα του ενταφιασμού, ότι το άψυχον σώμα ήρχισε σιγά - σιγά να ζωογονήται. Αμέσως, κατάπληκτοι, έτρεξαν και ανέφεραν εις τον βασιλέα Γουνδοφόρον αυτό το πρωτάκουστον γεγονός.

Κατάπληκτος ο Βασιλεύς έτρεξε δρομαίως πλησίον του νεκρού αδελφού του. Και ω του θαύματος και μέχρι της στιγμής εκείνης νεκρός Γάδ, ως να έξυπνούσεν από ύπνον, ανοίγει τα εσφραγισμένα, από τον θάνατον, χείλη του και ήρχισεν επιμόνως να παρακαλώ τον αδελφός του, λέγων:

- Αν με αγαπάς, αδελφέ μου, έχω την αξίωσιν από εσέ, να μου πωλήσης το ωραίον παλάτιον, που σου έκτισεν εις τον ουρανόν ο Χριστιανός Θωμάς.

Ακούσας μετά προσοχής τους λόγους αυτούς ο Βασιλεύς αντελήφθη καλώς την σημασίαν των και ανεγνώρισεν ότι ο Απόστολος Θωμάς ήτο πράγματι Απόστολος του Θεού και ότι ο Θεός, τον οποίον εκήρυσσεν ο Απόστολος Θωμάς, ήτο πράγματι αληθινός και φιλάνθρωπος αμέσως η ψυχή του εφωτίσθη από την λαμπρότητα της πίστεως και απήντησεν εις τον αδελφός του:

- Αδελφέ μου, δεν ήμπορώ να σου πωλήσω εκείνο το κτήμα, του οποίου η απόκτησης δεν επιτυγχάνεται τόσον ευκόλως. Απ' εναντίας θεωρώ εύκολώτερον να έλθω να το παραλάβω, να συστήσω δε εις εσε τον τεχνίτην του, ο οποίος κατά Θείαν Πρόνοιαν ζή ακόμη, και εκείνος θα ανοικοδομήση προς χάριν σου παρόμοιον ανάκτορον.

Αμέσως δε διέταξε να παρουσιάσουν ενώπιόν του τον Θωμάν, τον οποίον εν τω μεταξύ απηλευθέρωσεν από την φυλακήν και τα δεσμά. Εις την εμφάνισιν του Αποστόλου και οι δύο αδελφοί έπεσαν εις τα πόδια του και τον παρεκάλουν να συγχωρήση εις αυτούς το ανόμημα, που διέπραξαν εις βάρος του, εν αγνοία των όμως, και να κηρύξη εις την χώραν των τον υπ' αυτών αγνοούμενον Θεόν και τα προστάγματά Του, διά να ζήσουν τον υπόλοιπον χρόνον της ζωής των συμφώνως προς το θέλημά Του, και ούτω να επιτύχουν τα αιώνια και αόρατα αγαθά, των οποίων βεβαίως τας εικόνας και τους τύπους ήξιώθη να προΐδη ο Γάδ.

Με κατάπληξιν ήκουσεν όλα αυτά ο Απόστολος Θωμάς και έθαύμασε το βάθος της Θείας Προνοίας αμέσως δε ηυχαρίστησε πρεπόντως τον Θεόν, και τους κατήχησεν εν συνεχεία τους εβάπτισεν όλους εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Έβάπτισε δε και άλλα αναρίθμητα πλήθη Ινδών, οι οποίοι επίστευσαν εις τον Θεόν εκ του θαύματος το οποίον έγινε.

Δ'. Έν τω Γεροντικώ

ΓΕΡΩΝ ΤΙΣ άπηλθε πότε είς τινά πόλιν πωλήσαι τὰ σκευή αυτού και κατ' εύκαιρίαν, έκαθεσθη είς πυλῶνα τινός πλουσίου μέλλοντος τελευτᾶν· καθήμενος οὖν προσέσχε και δρᾶ τίνας ἄνδρας μελανούς, και φόβου μεστούς, έπιβεβηκότας ίππων και αυτών μελανῶν, και έχοντας βάκλα πύρινα έν ταίς χερσίν αυτών, οί φθάσαντες εις τόν πυλῶνα, έστησαν τούς ίππους έξω· αυτοί δε είσήλθον και ιδών αυτούς και ἄρρωστος, εκραύγασε μεγάλη τή φωνή: Κύριε, έλέησον με και βοήθησον μοί" λέγουσιν αυτώ εκείνοι ἄρτι ότε ο ήλιος έδυ έμνήσθης του θεου; διατι αυγαζούσης τής ήμέρας ούκ έζήτησας αυτόν; νύν ούκ έστι σοι σωτηρίας έλπίς, ούδε παράκλησις και ούτω βιαίως ανασπάσαντες αυτού την ψυχήν άπηλθον.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ένας Γέρων Ασκητής έφυγεν από την έρημον και μετέβη εις μίαν πόλιν, διά να πωλήση τα έργόχειρά του. Κατά σύμπτωσιν δε εκάθισεν εις την θύραν ενός πλουσίου, ο οποίος έψυχορραγούσε. Καθώς λοιπόν εκάθητο, εκοίταξε με προσοχή και βλέπει μερικούς μαύρους ανθρωπους, οι οποίοι επροκαλούσαν φόβον με την θεάν των, διότι επέβαινον επάνω εις μαύρα άλογα και εκρατούσαν εις τα χέρια των φλογισμένα τύμπανα. Αυτοί λοιπόν οι μαύροι άνθρωποι έφθασαν με τα μαύρα άλογά των έξω από την θύραν της οικίας του πλουσίου. "Αφησαν εκεί τα άλογά των και οι ίδιοι εισήλθον εις την οικίαν. Μόλις τους είδεν ο άρρωστος και ψυχορραγών πλούσιος, ήρχισε να κραυγάζη απεγνωσμένα: Κύριε, ελέησέ με και βοήθησέ με.

Τότε λέγουν εις αυτόν εκείνοι.

Τώρα, που εβασίλευσεν ο ήλιος, εθυμήθηκες τον Θεόν; Διατί, όταν έλαμπεν η ημέρα, δεν τον ανεζήτησες; Τώρα πλέον δεν υπάρχει διά σε ούτε ελπις σωτηρίας, ούτε παρηγορία. Και αμέσως απέσπασαν βιαίως την ψυχήν του και ανεχώρησαν.

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, μέγας φόβος έστιν έν τή ὥρα του θανάτου· παρίστανται γάρ τή ψυχή έν τή ὥρα του χωρισμου πάντα τα έργα αυτης, ἃ έπραξεν έν ήμέρα και νυκτί, αγαθά τε και πονηρά" και Άγγελοι σπουδάζοντες επείγονται του έξώσαι αυτην του σώματος ή οὖν του άμαρτωλου ψυχή, θεωρούσα τα έργα αυτης, δειλιᾷ έξελθειν" βιαζομένη υπό των Άγγέλων και τρέμουσα διά τα έργα αυτης, λέγει προς αυτά μετα φόβου" δότε τόπον μίαν ὥραν ένα έξέλθω άποκρίνεται δε τή ψυχή τα έργα αυτης ἅμα πάντα και λέγει' ήμᾶς σύ έπραξας σύν σοι οὖν υπάγομεν προς τον Θεόν και ούτω τρέμουσα και όδυρομένη χωρίζεται του σώματος και άπέρχεται παραστήγει κριτηρίω άθανάτω.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΥ, μεγάλος είναι ο φόβος κατά την ώραν του θανάτου· διότι κατά την στιγμήν του χωρισμού της ψυχής από το σώμα παρουσιάζονται ενώπιον αυτής όλα τα έργα που διέπραξε κατά την ημέραν και την νύκτα, και τα καλά και τα πονηρά, ενώ, συγχρόνως, οι Αγγελοι βιάζονται διά να εκβάλουν την ψυχήν από το σώμα. Η ψυχή λοιπόν του αμαρτωλού βλέπουσα τα πονηρά έργα της δειλιάζει να εξέλθη.

Εκβιαζομένη όμως από τους Αγγέλους και τρέμουσα διά τα πονηρά έργα της λέγει και παρακαλεί φοβισμένη: αφήσατε με μίαν ώραν ακόμη και κατόπιν να εξέλθω. Την απάντησιν όμως εις την ψυχήν δίδουν όλα μαζί τα έργα, όσα διέπραξε και της λένουν: Συ μας έκανες μαζί σου λοιπόν πρέπει να παρουσιασθώμεν ενώπιον του Θεού. Τρέμουσα τότε και, οδυρομένη χωρίζεται από το σώμα και φεύγει για να παρουσιαστή ενώπιον του αθανάτου κριτηρίου της θείας Δικαιοσύνης.

ΣΤ'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ γέρων ότι άδελφός τις άναχωρήσαι θέλων, έκωλύετο υπό τής ίδιας μητρός και δέ ούκ έπαύετο του ίδιου σκοπού λέγων· σώσαι θέλω την ψυχήν μου" ώς ούν πολλά σπουδάσασα, ούκ ίσχυσεν αυτόν κατασχεΐν, παρεχώρησεν αυτόν άπελθεινδε, άναχωρήσας και μονάσας, έν άμελεία τής έαυτου ζωήν κατηνάλωσεν έγένετο ούν την μητέρα αυτού άποθανείν μετά δε χρόνον άσθενήσαι και αυτόν βαρειαν άσθενείας και θάνατον άπειλοΐσαν έν η και ώς έν λιποθυμία γενόμενος, έξεδήμησε του σώματος και ήρπαγη εις την κρίσιν" και εΐρε την μητέρα αυτού μετά των κρινομένων, ήτοι των κολαζομένων εκείνη ούν, ώς είδεν αυτόν, καταπλαγεΐσα είπε τέκνον, και σϋ εις τον τόπον τουτον κατεκρίθης; και ποϋ οί λόγοι οϋς έλεγες, ότι σώσαι θέλω την ψυχήν μου; δ δέ, σφόδρα αισχυνθείς έφ' οΐς ήκουσε, κατώδυνος ίστατο, μη έχων τί προς αυτήν άπολογήσασθαι" είτα άκούει φωνής λεγούσης" άρατε αυτόν έντεϋθεν και παραχρήμα επανελθών εις έαυτον από τής έκστάσεως, διηγείτο τοΐς παρούσι πάντα όσα είδε και ήκουσε και δόξαν μεγάλην άνέπεμπε τῷ Θεῷ τῷ παντί τρόπω ζητούντι την σωτηρίαν των άμαρτωλων.

Ότε ούν ανέλαβεν έαυτον εκ τής άσθενείας, έγκλεισαμενος εκάθισε φροντίζων τής έαυτου σωτηρίας, μετανοών τε και πενθών έφ' οΐς επραξεν έν άμελεία το πρότερον τοσαύτη δε ήν αυτή ή κατάνυξις και το δάκρυον, ώς τε πολλούς των δρώντων δυσωπειν αυτόν ένδούναι μικρόν, μη ποτε και βλάβην τινά υποστῆ, εκ τής του κλαυθμου άμετρίας και δε ούκ ήθελε παρακληθῆναι, λέγων· ει τον όνειδισμόν τής μητρός μου ούκ ήνεγκα, πῶς την επί Χριστου, και των Αγίων Αγγέλων, και πάσης της κτίσεως ένέγκω αισχύνην έν ήμέρα τής κρίσεως;

Προσχωμεν και ήμεΐς, άδελφοΐ, και άγωνιζόμεθα πολιτεύεσθαι κατά το επάγγελμα και την των συγγενων ήμιν κατά σάρκα και λοιπων ανθρώπων περι ήμων υπόληψιν, ών άπέστημεν όμολογουμένως δια την προς θεον ευαρέστησιν' ει δε άλλως βιώσομεν (δ μη γένοιτο), πῶς την έν τῇ φοβερῇ κριτηρίω αισχύνην ένέγκωμεν, οϋ μόνον την επί πάσης της άνω και κάτω κτίσεως, αλλά και αυτων εκεινων των ποιε οικειων ήμων και γνωστόν, οϋς εφυγομεν, ίνα Θεῷ προσχωρήσωμεν; τότε ούν ει και αυτοΐς συγκατακριθείμεν, προς τοΐς άλλοις ήμων κακοΐς άπασι, και τούτους κατηγορους, και όνειδιστας έξομεν, ει και τον συγκλητικόν άπολέσαντες, ως έφη τις των Αγίων, οϋδε το του Μοναχου κατωρθώσαμεν, διό και του κόσμου εξήλθομεν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ Ασκητής διηγήθη τα εξής:

- Ένας αδελφός επεθύμει να αναχωρήσει από τον κόσμο διά να γίνη μοναχός, ήμποδίζετο όμως από την μητέρα του. Ο αδελφός παρά ταύτα δεν παρατείτο από τον σκοπόν του λέγων προς την μητέρα του: θέλω να σώσω την ψυχήν μου. Αφού λοιπόν η μητέρα του αδελφού παρά τας προσπαθείας της δεν ήμπορεσε να τον μεταπείσει και να τον κρατήσει κοντά της, του επέτρεψε να αναχωρήσει. Ο αδελφός, πράγματι, ανεχώρησεν εκ του κόσμου και έγινε μοναχός ωστόσο όμως επέρασε την ζωήν του με αμέλειαν. Εν τω μεταξύ απέθανε και η μητέρα του.

Μετά από αρκετός χρόνον ο αδελφός ήσθénéησεν από βαρείαν ασθένειαν και έφθασεν εις τον θάνατον. Κατά την ασθένειάν του αυτήν περιέπεσεν εις λιποθυμίαν, οπότε η ψυχή του εξήλθε του σώματος και ανηρπάγη διά να κριθή. Εκεί δε μεταξύ των κολαζομένων ευρηκε και την μητέρα του. Εκείνη, μόλις τον είδεν, είπε με κατάπληξιν παιδί μου, και συ κατεδικάσθης εις αυτόν εδώ τον τόπον των κολασμένων, που είναι τα λόγια, που μου έλεγες, ότι θέλω να σώσω την ψυχήν μου; Εκείνος τότε κατεντροπιασμένος δι' όσα ήκουσε, έστέκετο περίλυπος, χωρίς να ήμπορώ να απολογηθή τίποτε προς την μητέρα του. Κατόπιν ήκουσε μίαν φωνήν η οποία έλεγε: «πάρετε τον αυτόν από εδώ». Αμέσως τότε συνήλθεν από την έκστασιν και την λιποθυμίαν και διηγείτο, με φόβον, εις τους ευρισκομένους πλησίον του όλα όσα είδε και ήκουσε και έδοξολόγει τον Θεόν, ο οποίος με κάθε τρόπον επιζητεί την σωτηρίαν των αμαρτωλών.

Όταν λοιπόν έγινε καλά από την ασθένειαν, αφού έκλείσθη εις το κελλί του, εκάθισε μόνος του φροντίζων αγρύπνως διά την σωτηρίαν του, μετανιών και κλαίων δι' όσα διέπραξε προηγουμένως από αμέλειαν και ραθυμίαν.

Τόσον δε βαθεία ήτο η κατάνυξις του και τόσον άφθονα τα δάκρυά του, ώστε πολλοί από εκείνους που τον έβλεπον τον ελυπούντο και τον παρεκάλουν να μετριάσει ολίγον τον κόπον και την άσκησίν του, μη τυχόν από τους θρήνους του πάθη καμμίαν βλάβην η υγεία του. Εκείνος όμως δεν εννοούσε να παρηγορηθή, απαντών εις τας συμβουλάς: αν τον όνειδισμόν της μητέρας μου δεν ήμπορεσα να υποφέρω, πώς θα βαστάσω την εντροπήν, κατά την ημέραν της Κρίσεως, ενώπιον του Χριστού, των Αγίων Αγγέλων και ολοκλήρου της Κτίσεως;

Ας προσέξωμεν και ημείς, αδελφοί, και ας αγωνισθώμεν διά να ζήσωμεν συμφώνως με την υπόσχεσιν, που εδώσαμεν ενώπιον του Θεού, αλλά και με την εκτίμησιν που τρέφουν προς ημάς οι κατά σάρκα συγγενείς μας και οι άλλοι άνθρωποι, τους οποίους εγκαταλείψαμεν διά τον πόθον της τελειότητος και διά να ευαρεστήσωμεν τον Θεόν. Εάν δε ζήσωμεν, κατ' άλλον τρόπον, με αμέλειαν και ραθυμίαν (πράγμα που εύχομαι να μη συμβή εις ημάς), πώς τότε θα υποφέρωμεν, ενώπιον του φοβερού Κριτηρίου, την εντροπήν, όχι μόνον ενώπιον της άνω και κάτω Κτίσεως, αλλά και εκείνων, που είχομεν συγγενείς επάνω εις την γην και των άλλων γνωστών, από τους οποίους έφύγομεν, διά να πλησιάσωμεν τον Θεόν.

Τότε αλλοίμονον εις ημάς αν δε και με αυτούς μαζί κολασθώμεν, μαζί με όλας τας άλλας συμφοράς και τιμωρίας της Κολάσεως. Θα έχωμεν και αυτούς κατηγορούς, θα μάς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

ειρωνεύονται και αυτοί, διότι, όπως είπε και ένας Άγιος, αν και έχασαμε τας απολαύσεις της κοσμικής ζωής, εν τούτοις ούτε και Μοναχοί κατωρθώσαμεν να γίνωμεν, διά το οποίον εξήλθομεν από τον κόσμον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ'

(Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

Απόδειξις περι τοῦ ποῦ αἱ τῶν τελευτώντων ψυχαὶ ἀπέρχονται, καὶ πῶς εἶσι μετὰ τὴν διάζευξιν.

Απόδειξις περι τοῦ ποῦ πηγαίνουν αἱ ψυχαὶ τῶν ἀποθνησκόντων καὶ πῶς εἶναι μετὰ τον χωρισμὸς τους ἀπὸ το σῶμα.

A'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παύλου τοῦ Θηβαίου

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ὑποστρέφων πρὸς τὸν Ἅγιον Παῦλον τὸν θηβαῖον, καὶ τὴν στολὴν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου κομίζων αὐτῷ (καθὼς παρ' ἐκείνου ἀποσταλεῖς ἐπετρέπη) καὶ ὁδεύων κατὰ τὴν ἔρημον, ἤδη οὐ πολὺ τοῦ σπηλαίου ἀπέχων, περὶ τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας δρᾷ κατὰ τὴν ὁδὸν ὀφθαλμοῖς, οἷς δρᾷσιν οἱ ταῦτα βλέπειν ἠξιωμένοι, Ἄγγέλων τάγματα, Ἀποστόλων στίφη, Προφητῶν χοροὺς, Μαρτύρων τάξεις καὶ μέσης αὐτῶν τὴν Παύλου ψυχὴν, χιόνος λαμπρότητα νικώσαν, καὶ φαιδρότερον αὐτῆς ἀπολάμπουσαν, εἰς οὐρανοὺς τὲ μετὰ πολλῆς ἀνιούσαν τῆς εὐφροσύνης.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ὅταν ἐγύριζεν ὀπίσω πρὸς τὸν Ἁγιον Παῦλον τὸν Θηβαῖον καὶ τοῦ μετέφερε τὴν στολὴν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου (σύμφωνα με τὴν διαταγὴν, ποῦ εἶχε πάρει ἀπὸ τον ἴδιον), καθὼς ἐπροχωρούσεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐπλησίαζε τὸ σπήλαιον, βλέπει ἐνῶ ἦτο ἡ τρίτη ὥρα (9 π. μ.) τῆς ἡμέρας, με τὰ μάτια τῆς ψυχῆς, με τὰ ὁποῖα βλέπουν μόνον οἱ ἄξιοι, τάγματα Ἀγγέλων, ομάδας Ἀποστόλων, χοροὺς Προφητῶν, φάλαγγας Μαρτύρων καὶ εἰς τὸ μέσον ὅλης αὐτῆς τῆς ιερᾶς παρατάξεως τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου, υπερβάλλουσαν εἰς λαμπρότητα καὶ αὐτὴν τὴν λευκότητα τῆς χιόνος, νὰ λάμπη φωτεινότερον ἀπὸ αὐτὴν, καὶ νὰ ἀνέρχεται με πολλὴν εὐφροσύνην εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

B'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου

Τῷ ΜΕΓΑΛῶι Παχωμίῳ ἐν τινὶ τῶν Μοναστηρίων αὐτοῦ διατρίβοντι ἀπηγγέλη ὅτι πὲρ ἀδελφὸς τις ἐν τῇ Χηνοβοσκιδῶν μονῇ ἀρρωστία περιπεσὼν καὶ συνεχόμενος, τῆς παρατιθεμένης αὐτὸν εὐλογίας ἀπολαύσαι αἰτεῖ ταῦτα ἀκούσας καὶ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, ἀναστὰς πρὸς αὐτὸν ἀπῆει γενόμενος δὲ ὡς ἀπὸ σημείων δύο ἢ τριῶν τοῦ τόπου ἔνθα ἦν ὁ ἀσθενῶν ἀδελφός, ἤκουσε φωνῆς τερὰς καὶ θαυμαστῆς ψαλμωδίας ἐν τῷ ἀέριῳ καὶ ἀτενίσας, εἶδε τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ, φαιδρῶ τῆ δουμῶ ὑπ' Ἀγγέλων ἀδόντων εἰς τὴν μακαρίαν ζωὴν ἀπαγομένην, τῶν δὲ ἐπομένων αὐτῷ ἀδελφῶν μήτε τῆς φωνῆς αἰσθομένων, μήτε τί ἕτερον θεασαμένων, αὐτὸν δὲ ἐπὶ πολὺ κατὰ ἀνατολῆς ἀτενίζοντα δρώντων, φασὶ πρὸς αὐτὸν ἔστις, ὦ Πάτερ; δράμωμεν ἕνα καταλάβωμεν· ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς εἰκῆ τρέχομεν αὐτῷ γὰρ ἔκτοτε προσατενίζω εἰς τὴν αἰώνιον ἀπαγομένην ζωὴν καὶ παρακαλούντων εἰπεῖν αὐτοὺς πῶς ἐθέασατο τὴν ψυχὴν, διηγήσατο αὐτοῖς, πάντα ὡς ἐνήν· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν πορευθέντες εἰς τὴν Μονήν, καὶ ἀκριβέστερον τὴν ὥραν πυθόμενοι, ἐν ἡ ἐκοιμήθη καὶ ἀδελφός, ἔγνω ὡς αὐτὴ ἡ στιγμὴ ἦν, ἐν ἡ αὐτὸν ὁ Πατὴρ εἶδεν ἐνδόξως εἰς οὐρανοὺς ἀναγόμενον.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο Μέγας Παχώμιος επληροφορήθη, ότι κάποιος αδελφός, που διέμενεν εις ένα από τα πολλά Μοναστήρια, που ίδρυσεν εις την Μονήν των Χηνοβοσκιών, όπως ελέγετο, ήσθένησε και υπέφερον υπό το κράτος δε της ασθενείας ευρισκόμενος εζήτηει να απολαύσει την ευλογίαν, που ως Γέροντας διένειμεν εις τους Μοναχούς του ο Μέγας Παχώμιος.

Μόλις επληροφορήθη την επιθυμίας του ασθενούντος αδελφού ο άνθρωπος του Θεού, αμέσως έξεκίνησε διά να τον επισκεφθή. Όταν όμως απείχε δύο ή τρία σημεία από τον τόπον όπου διέμενεν ο ασθενής αδελφός, ήκουσεν, εις τον αέρα, μίαν φωνήν ιεράν, που συνοδεύετο από θαυμαστής ψαλμωδίαν. Ο Μέγας Παχώμιος ύψωσε τους οφθαλμούς του προς τον ουρανόν και είδε την ψυχήν του αδελφού να οδηγείται, χαρούμενα εις την πορείας της, προς την μακαρίαν ζωήν από Αγγέλους που έψαλλαν. Οι Μοναχοί που συνόδευαν τον Μέγαν Παχώμιον ούτε την φωνήν ήκουσαν, αλλ' ούτε και είδον τίποτε άλλο από όσα παρετήρει ο Άγιος άνθρωπος δι' αυτό, καθώς τον έβλεπον να στέκεται πολλών ώραν με υψωμένον το βλέμμα προς 'Ανατολάς, είπον εις τον Γέροντα των:

-Έσταμάτησες, Πάτερ; Ας τρέξωμεν, διά να προφθάσωμεν. Τότε ο Μέγας Παχώμιος τους απήντησεν:

-Αδίκως τρέχομεν, τέκνα μου· διότι την ψυχήν του αδελφού παρακολουθώ τόσην ώραν, καθώς οδηγείται εις την αιώνιον ζωήν. Οι αδελφοί παρεκάλεσαν τον 'Αββάς Παχώμιον, να τους είπή πώς είδε την μακαρίαν αυτήν ψυχήν, και εκείνος διηγήθη εις αυτούς, όλα όσα είδε και ήκουσεν.

Μερικοί δε από τους αδελφούς, οι οποίοι συνόδευαν τον Παχώμιον, έτρεξαν εις το Μοναστήριον των Χηνοβοσκιών και ηρώτησαν να μάθουν ακριβέστερον την ώραν, κατά την οποίαν εκοιμήθη ο αδελφός. Με κατάπληξιν δε έμαθαν, ότι εκοιμήθη την ιδίαν ακριβώς στιγμήν, που είδε την ψυχήν του ο Πατήρ να ανέρχεται με δόξαν εις τους ουρανούς.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ΤΙΣ γέρων ότι ήν τις παρθένος πρεσβύτις, πάνυ προκόψασα έν τῷ φόβο τοῦ θεοῦ ήτις και έρωτηθεΐσα παρ' έμοῦ τήν αίτίας τής αναχωρήσεως αὐτῆς, διηγήσατο οὕτως εἰποῦσα ἔμοι, ὠ θαυμάσιε, ἔτι παιδί τυγχανούση, πατήρ ήν έπιεικῆς και πρᾶος τὸν τρόπον, ασθενῆς δέ και νοσερὸς τῷ σώματι, ὡς σχεδὸν τὸν πλείονα χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ τῆ κλίνη προσηλώσθαι" τοσαύτη δέ συνέζη ιδιοπραγμοσύνη, ὡς μόλις ποτὲ και διὰ χρόνου εις συντυχίαν ἔρχεσθαι τῆ δὲ γῆ προσκαρτερῶν εἶποτε ὑγίαινε κακεῖ τὸν βίον ἀπασχολῶν, τοὺς καρποὺς ἐκόμιζεν οἴκοι" τοσαύτην δέ εἶχε σιωπῆν, ὡς δοκεῖν τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτὸν ἄφωνον εἶναι.

Προσὴν δέ μοι και μήτηρ, παντάπασιν ἐναντίως ἔχουσα τῷ πατρί: περιειργάζετο γὰρ και τὰ ὑπὲρ τὴν πατρίδα. Οὕτω πρὸς ἅπαντας πολυλογία ἔχρητο, ὡς μηδὲ πότε ιδεῖν αὐτὴν μηδὲ πρὸς βραχὺ σιωπῶσαν, ἀλλὰ ποτὲ μὲν μαχομένην και φιλονεικοῦσαν, ποτὲ δὲ ἄσεμνα και ἄτακτα λέγουσαν" και τῆ μέθη δὲ τοῦ οἴνου σὺν ἀκολάστοις ἀνδράσι τὸ πλεῖον διέτριβε και ὡς πόρνη πολυδάπανος ήν, και κακῶς διώκει τὰ ἔνδον ὡς τὲ τὰ ὑπάρχοντα, και τοῦ οὐκ ὀλίγα ὄντα, μηδὲ δύνασθαι ἡμῖν ἐπαρκεῖν' ταύτη γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς και τῶν κατὰ τὸν οἶκον διοικήσεως ἐπετέτραπτο. Οὕτω δὲ αὕτη βιούση, οὗ νόσος σωματικῆ ἀπήντησε πώποτε, οὐ

πόνου κὰν τοῦ τυχόντος ἦσθετο, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τὴν ζωὴν ὑγιές το σῶμα καὶ ὀλόκληρον εἶχε.

Συνέβη οὖν τὸν πατέρα ταῖς πολυχρονίαις νόσους δαπανηθέντα ἀποθανεῖν καὶ εὐθέως συνεκινεῖτο ὁ ἀήρ, βρονταὶ τὲ καὶ ἀστραπαὶ συνεχεῖς ἐγίνοντο, καὶ δετὸς τοσοῦτος καὶ οὕτως ἀδιάλειπτος κατεφέρετο, ὡς τὲ μηδὲ μικρὸν τί προκύψαι ἡμᾶς τοῦ δωματίου δύνασθαι μέχρι τριῶν ἡμερῶν, ἐν αἷς καὶ ὁ πατήρ ἐπὶ τῆς οἰκίας ἄταφος ἔκειτο οἱ δὲ τοῦ χωρίου ταῦτα δρῶντες, μυρία κατελάλουν τοῦ τεθνεῶτος λέγοντες βαβαί, οἷον κακὸν σὺν ἡμῖν ὄν, ἐλάνθανεν ἡμᾶς πάντως γὰρ τοῦ Θεοῦ ἐχθρὸς ἔστιν ὁ τοιοῦτος διὸ καὶ οὐδὲ συγχωρεῖται ταφῆναι ὅμως ἡμεῖς ἵνα μὴ ἔνδον το σῶμα διαλυθὲν ἄβατον ἡμῖν ἀπεργάσῃται τὴν οἰκίαν, ἐξενεγκόντες αὐτὸν καὶ τοῦ τοῦ ὑετοῦ ἔτι ἐπικειμένου σφοδρῶς, ὅπωςδῆποτε ταφῆ τοῦτον παραδιδόαμεν. Ἡ οὖν μήτηρ ἀδείας πλείονος λαβομένη ἀναιδέστερον τὴ ἀσωτία ἔκεχρητο καὶ πορνεῖον τὸν οἶκον σχεδὸν ἀποδειξασα, ταῖς διηνεκέσι τρυφαῖς κατεδαπάνα τὸν βίον, ὡς μικροῦ πάντα ἡμῖν ἐκλιπεῖν. Μετὰ δὲ χρόνον πολύν, μόλις τοῦ θανάτου αὐτῆ ἐπελθόντος, τοιαύτης κηδείας ἔτυχεν, ὡς νομίζειν καὶ τὸν ἀέρα συνεργεῖν εἰς τὴν κηδεῖαν αὐτῆς.

Μετὰ οὖν τὴν τελευτῆς τῆς μητρός, ἐμοῦ ἤδη τὴν παιδικῆς ἡλικίαν ὑπερβάσης, καὶ τῶν τοῦ σώματος ἐπιθυμιῶν ἐπανισταμένων ἤδη καὶ γαργαλιζουσῶν, ἐν ἑσπέρα μιᾷ ἔννοια τις ἐπῆλθε ποῖον τινὰ βίον ἔλωμαι; καὶ ἔλεγον ἐν ἑμαυτῇ ἄρα τὸν τοῦ πατρὸς αἰρετίσωμαι βίον καὶ ἐν ἐπιεικείᾳ καὶ σεμνότητι ζήσω καὶ σωφροσύνη; ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδενὸς τετύχηκεν ἀγαθοῦ οὕτω πολιτευσάμενος, ἀλλὰ πάντοτε νόσοις καὶ θλίψεσι δαπανώμενος, οὕτως ἀπῆλθε μηδὲ ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων ταφῆναι συγχωρηθεῖς εἰ τοίνυν ἤρεσκε τῷ Θεῷ ἢ τοιαύτη διαγωγή, τίνας ἔνεκεν τοσοῦτων ἐπειράθη κακῶν; τίς δὲ καὶ τῆς μητρός βίος; οὐχὶ ἄει τρυφαῖς καὶ ἡδυπαθείαις ἐκέχρητο καὶ ἐν ὑγείᾳ καὶ ἀπαθείᾳ ὑπεξῆλθε τὸν βίον; οὐ οὖν χρή ζῆσαι καμὲ βέλτιον γὰρ τοῖς ἰδίοις ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς τῶν ἄλλων λόγοις πιστεύσαι.

Ὡς οὖν ἐδέδοικτο μοὶ τὴ ἀθλία τοῖς μητρικοῖς ἴχνεσιν ἀκολουθῆσαι, ἐπελάβετο ἤδη ἡ νύξ κάμοι εἰς ὕπνον κατενεχθείση, ἐφίσταται τίς ἀνὴρ, εὐμεγέθης μὲν τῷ σώματι, φοβερός δὲ τῇ ὄψει καὶ ὀργίλον εἰς ἐμὲ καὶ ἄγριον ἀπιδῶν, ἦρετο τραχεία τῇ φωνῇ λέγων" εἶπε μοί, τίνας οἱ διαλογισμοὶ τῆς καρδίας σου; ἐγὼ δὲ ὅλη ἔντρομος γενομένη, οὐδὲ ἐμβλέπειν αὐτῷ ἐτόλμων ἐκεῖνος δὲ πάλιν οὕτως αὐστηρὰ τῇ φωνῇ κεκρημένος, ἀπάγγειλον μοί, φησί, τίνα τὰ δόξαντα σοί. Ὡς δὲ εἶδε μὲ ἀπὸ τοῦ φόβου παρεθείσαν ὅλως, καὶ τῶν οἰκείων ἔκστασαν φρενῶν, ἀνεμίμησκεν αὐτὸς πάντα καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ μου ἔμελετησα κάγω μικρὸν ἀναλαβεῖν ἑαυτὴν δυνηθεῖσα, ὡς οὐκ ἴσχυον ἀρνεῖσθαι, ἐπὶ παράκλησιν ἐτράπην καὶ ἰκέτευον συγγνώμης ἀξιωθῆναι ὁ δὲ, λαβόμενός μου τῆς χειρός, ἦκε, φησίν, ὄψομενη τὸν τὲ πατέρα τὸν σόν, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὸ μετὰ ταῦτα, οὗ τινὸς βούλει βίου ἐπιλεξαι σεαυτῇ.

Ἐξαγαθῶν οὖν μὲ ἀπήγαγεν εἰς μεγίστην τινὰ πεδιάδα παραδείσου ἔνθα ἦσαν δένδρα ποικίλα το κάλλει, τὴν διήγησιν ἐκνικῶντα, παντοδαποὺς καρποὺς βρίθοντα ἐκεῖσε οὖν σὺν αὐτῷ πορευομένης μου, ὑπήντησεν ὁ πατήρ καὶ περιλαβῶν κατεφίλει, τέκνον ἀποκαλῶν ποθινὸν ἐγὼ δὲ περιπλακεῖσα αὐτῷ, παρεκάλουν συνεῖναι αὐτὸς ὁ δὲ ἔφη νῦν μὲν οὐ δυνατὸν τοῦτο γενέσθαι· εἰ δὲ τοῖς ἐμοῖς ἴχνεσιν ἀκολουθῆσαι θελήσης, οὐ μετὰ πολὺ ἤξεις ἐνταῦθα. Ὡς δὲ καὶ ἔτι ἔδεομην συμμένειν αὐτῷ, ἐλκύσας μὲ τῆς χειρός ὁ "Ἄγγελος, ἦκε, ἔφη, καὶ τὴν μητέρα ὄψομενη τὴν σὴν, ἵνα γνῶς ἀπὸ τῶν πραγμάτων, πρὸς τινὰ βίον ἀποκλίνειν συμφέρον.

Ἐπιστήσας οὖν μὲ εἰς οἶκον τινὰ ζοφερὸν λίαν, βρυγμοῦ τὲ καὶ ταραχῆς πεπληρωμένον, δείκνυσι μοὶ κάμινον πυρὸς ἀναφλεγομένην καὶ δεινῶς ἀναπαφλάζουσαν καὶ τίνας φοβεροὺς τῇ καμίνῳ ἔφεστωτας ἐγὼ δὲ ἔμβλεψασα τῇ καμίνῳ, δρῶ ἐν αὐτῇ τὴν μητέρα μέχρι τραχήλου βεβαπτισμένην τὸ πυρί, καὶ σκωλήκων ἄπειρον πλῆθος πάντοθεν αὐτὴν κατεσθίον, ἐκείνην δὲ ἐκ τῆς ὀδύνης τοὺς ὀδόντας τρίζουσαν καὶ συγκρούουσαν" ἰδοῦσα δὲ μὲ κακείνη μετὰ

θρήνων ἀνεκαλεῖτο λέγουσα οἴμοι, τέκνον, τῶν ἀφορήτων ὀδυνῶν! οἴμοι τῶν ἀτελευτήτων κολάσεων! φεῦ μου τῆ ἀθλία! ὅτι διὰ μικρᾶν ἡδονήν, οἷας κολάσεις ἐμαυτῆ προεξένησα φεῦ μου τῆ δυστυχεῖ! ὅτι ἀντὶ προσκαίρων ἀπολαύσεων, αἰώνια βασανίζομαι" ἀλλ' ἐλέησον μέ, τέκνον, τὴν σὴν μητέρα, τὴν οὕτω φλεγομένην καὶ δαπανωμένην μνήσθητι τῶν τροφείων ὧν παρ' ἐμοῦ ἔτυχες καὶ ἐλέησον μέ, καὶ δὸς χεῖρα, καὶ ἀνάγαγε με ἐντεῦθεν.

Ἐμοῦ δὲ παραιτουμένης διὰ τοὺς ἔφεστωτας καὶ μηδὲ προσεγγίσει τολμώσης, ἐκείνη πάλιν μετὰ δακρύων ἐβόα τέκνον ἐμόν, βοήθησον μοὶ καὶ μὴ παρίδης οἰκείας μητρὸς ὀδυρμούς μὴ παρίδης τὴν οὕτω δεινῶς ἐν γεέννη πυρὸς βασανιζομένην καὶ ὑπὸ τοῦ ἀκοιμήτου βιβρωσκομένην σκώληκος ἐγὼ δὲ παθοῦσα τὴν ψυχὴν πρὸς αὐτήν, ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου ἀνασπᾶσαι αὐτήν του δὲ πυρὸς ἀψαμένου μου μικρὸν της χειρός, σφόδρα ὀδυνηθεῖσα, οἰμῶζειν ἤρξαμην, καὶ στενάζειν μετὰ κλαυθμοῦ ὑπὸ δὲ τῶν οἰμωγῶν οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔξυπνισθεντες, ἀναστάντες καὶ ἄψαντες πῦρ, συνέτρεχον πρὸς μέ, καὶ τῶν κλαυθμῶν τὴν αἰτίαν πυκνῶς ἀνηρώτων μέ.

Ἐγὼ δὲ ἐν ἐμαυτῇ γενομένη, ἃ εἶδον διηγησάμην αὐτοῖς καὶ τοῦ λοιποῦ τὸν τοῦ πατρὸς ἐζήλωσα βίον καὶ εὐχομαι τούτου τυχεῖν καὶ τῆς σὺν αὐτῷ γενέσθαι μερίδος, ἐξ ἔργων αὐτῶν πληροφορηθεῖσα, θεοῦ χάριτι, οἷαι τιμαὶ καὶ δόξαι κεῖνται τοὺς δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζῆν ἐλομένους καὶ πάλιν ὅποια κολάσεις ἐκδέχονται τοὺς τὴν ἑαυτῶν ζωὴν ἐν ἡδυπαθείας καταναλίσκοντας.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ Ασκητής διηγήθη τα εξής: Ἐξη κάποτε μία ηλικιωμένη καλογραία, ἡ οποία ἐπρόκοψε πάρα πολὺ εἰς τὴν ἀρετὴν τὴν ευσέβειαν. Ὄταν τὴν ἠρώτησα διὰ ποῖον λόγον ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ κόσμου, μου διηγήθη τὸν βίον τῆς. Ὄταν ἤμουν ἀκόμη παιδί, σεβαστε μου πάτερ, -ἤρχισε νὰ λέγη- ἐνθυμούμαι, ὅτι ὁ πατέρας μου ἦτο πάρα πολὺ μαλακὸς καὶ καλὸς ἄνθρωπος κατὰ τὸ σῶμα ἦτο ἀδύνατος καὶ ἀρρωστιάρης, ὥστε τὸν περισσότερο καιρὸν τοῦ ἐπερνοῦσε καθηλωμένος εἰς τὸ κρεβάτι. Τὸν διέκρινε δε τόση ἀπλότης, ὥστε μόλις καὶ μετὰ βίας ωμίλει. Ὄταν ἦτο καλὰ ἀφωσιώνετο εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ ἐκεῖ ἀπασχολεῖτο, μεταφέρων εἰς τὸ σπιτί μας τὰ προϊόντα τῆς καλλιέργειας τοῦ. Τόσον δε ὀλιγομίλητος ἦτο, ὥστε ὅσοι δὲν τὸν ἐγνώριζον, τὸν ἐνόμιζον διὰ μουγγόν.

Ἐντελῶς ἀντίθετος πρὸς τὸν πατέρα μου ἦτο ἡ μητέρα μου. Ἦτο τόσον φιλοπερίεργος καὶ ἀργόσχολος, ὥστε ἠθέλε νὰ μανθάνη καὶ πράγματα ἐξω ἀπὸ τὸ χωριό μας. Ἦτο τόσον φλύαρος πρὸς ὅλους, ὥστε κανεὶς ποτέ δὲν τὴν εἶδεν, ἔστω καὶ δι' ὀλίγον, νὰ σιωπά, ἀλλ' ἄλλοτε μὲν τὴν ἐβλεπαν νὰ λογομαχῇ καὶ νὰ φιλονικῇ, ἄλλοτε πάλιν νὰ λέγη ἄσεμνα καὶ ἀπρεπῆ λόγια, χάριν ἀστεῖσμου. Τὸν περισσότερο δε χρόνον τῆς ζωῆς τῆς τὸν ἐδαπανοῦσε νὰ μεθᾶ καὶ νὰ κᾶνη συντροφιά με διεφθαρμένους ἄνδρας. Ἦτο δε πολυέξοδος καὶ διεφθαρμένη, ὡς πόρνη καὶ ἐκυβέρνα πολὺ κακῶς τὸ σπιτί μας, ὥστε νὰ μὴ μπορούμεν νὰ ζήσωμεν, ἀν καὶ τὰ υπάρχοντά μας δὲν ἦσαν ὀλίγα διότι εἰς αὐτὴν ὁ πατέρας μου εἶχε παραχωρήσει τὴν οικονομικὴν διαχείριση τοῦ σπιτιοῦ. Μολονότι δε ἐζούσε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐν τούτοις ποτέ τῆς δὲν ἀρρώστησεν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐνίωσε τὸν παραμικρότερον πόνον παρ' ὅλην δε τὴν ἀθλίαν ζωὴν, που ἐζη, διετήρησε τὸ σῶμα τῆς υγιές.

Κάποτε λοιπὸν ὁ πατέρας μου ἀπέθανε, κατεξαντληθεὶς ἀπὸ τὰς πολυχρονίους νόσους. Τὶ ἦτο ὅμως ἐκεῖνο που συνέβη εἰς τὸν θάνατός του; Ἀμέσως ἐσηκώθη ἕνας φοβερὸς ἀέρας, ὥστε νὰ σείεται ὁ τόπος, ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ ἐγίνοντο συνεχῶς, καὶ ἐπιπτε βροχὴ τόσον ραγδαία, ὥστε δὲν ἐτολούσαμεν οὔτε δι' ὀλίγον νὰ ξεμυτίσωμεν ἐξω ἀπὸ τὸ δωμάτιον. Το

κακόν αυτό διήρκεσε τρείς ημέρας, και κατ' ανάγκην εκρατούσαμεν άταφον τον πατέρα μας μέσα εις το δωμάτιον.

Οι συγχωριανοί μας, βλέποντες όλα αυτά τα εμπόδια και κατηγορούντες διά πολλά τον νεκρόν, έλεγον:: πώ, πώ, τι μεγάλο κακό εζούσεν ανάμεσά μας, και δεν το είχομεν αντιληφθη! Φαίνεται, ότι ο νεκρός θα ήτο εχθρός του Θεού, δι' αυτό και ο Θεός δεν επιτρέπει ούτε και τον ενταφιασμόν του ακόμη.

Ημείς όμως, διά νά μή αρχίση η αποσύνθεσης του πτώματος μέσα εις την οικίαν, και από την δυσσομίας καταστη ακατοίκητος, απετολήσαμεν, παρά την ραγδαιοτάτην βροχήν, να συνοδεύσωμεν τον νεκρόν εις το νεκροταφείον και να τον ενταφιάσωμεν.

Έκτοτε η μητέρα μου, έχουσα περισσοτέραν ελευθερίαν, επεδόθη με περισσοτέραν αναίδειαν εις τα όργια και την ασωτίαν. Τόσον μάλιστα απεθρασύνθη, ώστε μετέβαλε το σπίτι μας εις πορνείον και με τας αδιακόπους απολαύσεις της κατεσπατάλησε όλης μας την περιουσίαν, και εντός ολίγου δεν μας έμεινε πλέον τίποτε. Μετά αρκετον χρόνον από τον θάνατον του πατέρα μου, απέθανε και η μητέρα μου. Της εγένετο δε τόσον λαμπρά και επιβλητική κηδεία, ώστε θα έλεγε κανείς, ότι και αυτή η φύσις έβοηθούσεν.

Αφού λοιπόν απέθανε και η μητέρα μου, και εγώ είχον πλέον περάσει την παιδικής ηλικίαν, αι δε σωματικαι ορμαι εξηγείροντο και με έγναργάλιζον, ένα βράδυ μού ήλθε μία σκέψις εις τον νούν: ποίον δρόμον να εκλέξω εις την ζωήν μου; Απασχολημένη δε με την σκέψιν αυτήν έλεγον μόνη μου, συνομιλούσα με τον εαυτόν μου: Να προτιμήσω, άραγε, τον βίον του πατέρα μου και να ζήσω με καλωσύνην, με σεμνότητα και με σωφροσύνην;

Αλλ' εκείνος, αν και έζησεν ενάρετα, εν τούτοις κανένα αγαθόν δεν απήλαυσε ποτέ, αλλά και ψεις τόσον μάλιστα κακότυχος υπήρξεν, ώστε ο κατατρεγμός δεν τον άφησε ούτε και όταν απέθανε, να ενταφιασθή όπως όλοι οι άνθρωποι. Εάν λοιπόν ήτο εις τον Θεόν άρεστη η διαγωγή και η συμπεριφορά του πατέρα μου, διατί να δοκιμάση τόσας συμφοράς; Και ποίος υπήρξεν ο βίος της μητέρας μου; Μήπως δεν έζησεν υγιής, αν και είχε ριφθή εις τας απολαύσεις και τας ηδονάς; Αυτόν λοιπόν τον βίον, της μητέρας μου, πρέπει να ζήσω και εγώ διότι είναι προτιμότερον να πιστεύσω εις τα μάτια μου, παρά εις τους λόγους των άλλων.

Με την απόφασιν λοιπόν να ακολουθήσω τα ίχνη της μητέρας μου με ευρήκεν η νύκτα. Και όταν έπεσα να κοιμηθώ, παρουσιάζεται ενώπιόν μου ένας άνθρωπος με τεραστίας σωματικές διαστάσεις και με αγριεμένον πρόσωπον. Αφού με εκοίταξε με οργήν και άγριον βλέμμα, με ήρώτησε με τρομακτικήν φωνήν είπε μου, ποίος είναι ο διαλογισμός της καρδιάς σου; Εγώ τόσον πολύ ετρόμαξα, ώστε ούτε εις το πρόσωπον δεν ετολμούσα να τον κοιτάξω.

Ο φοβερός εκείνος άνθρωπος, με την ιδίαν αυστηρότητα, με ερωτα εκ νέου:

- Είπε μου λοιπόν, τί αποφασίζεις;

Καθώς δε με είδες να έχω παραλύσει από τον φόβον μου και να κινδυνεύω να τρελλαθώ, τότε ο ίδιος μου υπενθύμισε λεπτομερώς όσα προηγουμένως εγώ η ίδια είχα σκεφθή.

Εγώ μόλις συνήλθα ολίγον από τον φόβον και την κατάπληξιν, επειδή δεν ήμπορούσα να αρνηθώ τα όσα μου έλεγεν, ήρχισα να τον παρακαλώ και να τον ικετεύω να με συγχωρήση.

Τότε εκείνος, ως να ήμέρωσεν ολίγον, με επήρεν από το χέρι και μου είπεν: .

- Έλα, να ίδης που ευρίσκονται ο πατέρας σου και η μητέρα σου από εκεί και πέρα διάλεξε οποίον τρόπον ζωής θέλεις διά τον εαυτόν σου.

Αφού λοιπόν με έβγαλεν από εκεί που ήμουν, με ωδήγησεν εις ένα απέραντον κήπον, όπου ήσαν φυτευμένα διάφορα ωραία δένδρα, ανώτερα, κατά το κάλλος, από κάθε περιγραφήν και γεμάτα από διαφόρους καρπούς. Εκεί δε, καθώς έβάδιζα μαζί με τον φοβερόν εκείνον άνθρωπον, με συναντά ο πατέρας μου, με αγκαλιάζει και μου λέγει, καταφιλών με τρυφερά αγαπημένος μου παιδί.

Εγώ τότε, εναγκαλισθείσα με χαραν τον πατέρα μου, παρακαλούσα να μείνω κοντά του. Ο πατέρας μου με γλυκύτητα μου απαντά:

- Τώρα, παιδί μου, δεν είναι δυνατόν να γίνη αυτό· εάν όμως ελήσης να ακολουθήσης τον ιδικόν μου τρόπον ζωής, δεν θα περάση πολύς καιρός και θα έλθης και συ εδώ. Καθώς δε εγώ εξηκολούθουν να παρακαλώ να μείνω μαζί του, με έσυρεν από το χέρι ο Αγγελος, που με συνόδευε και μου λέγει:

- Έλα τώρα να ίδης και την μητέρα σου, διά να πληροφορηθής από τα ίδια τα πράγματα, ποιόν δρόμον έχεις συμφέρον να ακολουθήσης εις την ζωήν σου.

Αφού λοιπόν με οδήγησεν εις ένα κατασκότεινον τόπον, από όπου ήκούετο μεγάλη ταραχή και βογγητά, μου δείχνει ένα καμίни αναμμένον, του οποίου κάθε τόσον εδυνάμωνεν η φωτιά του και έβραζεν, έξω δε από αυτό το καμίни εστέκοντο μερικοί απαίσιοι και φοβεροί την όψιν.

Καθώς εκοιτούσα καταφοβισμένη τον φοβερόν εκείνον τόπον των βασάνων, βλέπω την μητέρα μου, βυθισμένην μέχρι του λαιμού μέσα την φλογισμένην κάμινον και αναριθμήτους σκώληκας να την κατατρώγουν από παντού, από τον πόνον δε και την φρίκην έτρεμεν, ενώ τα δόντια της εκτυπούσαν και έτριζαν.

Μόλις εσήκωσε τα μάτια της και με είδε και εκείνη, ήρχισε να κλαίη σπαρακτικά και να μου λέγη:

- Αλλοίμονον, παιδί μου! Οι πόνοι μου είναι ανυπόφοροι! ατελείωτα είναι τα βασανιστήριά μου! Αλλοίμονον εις εμέ τήν δυστυχισμένην! Δι' όλιγοχρόνιον ηδονήν και αμαρτωλήν απόλαυσιν, πόσον φοβεράς τιμωρίας επροκάλεσα εις τον εαυτόν μου! Αλλοίμονον εις εμέ την αθλίαν! αντι των προσκαίρων απολαύσεων της προσωρινής ζωής, βασανίζομαι τώρα αιωνίως. Αλλά, παιδί μου, ελέησον την μητέρα σου, η οποία, όπως με βλέπεις, φλέγομαι και υπό του πυρός κατατρώγομαι. Θυμήσου, παιδί μου, πώς σε εθήλασα και σε εμεγάλωσα και ελέησέ με δός μου το χέρι σου και βγάλε με απ' εδώ.

Ενώ δε εγώ παρέμενα άπρακτος και δεν ετολμούσα ούτε και να πλησιάσω προς την μητέρα μου, από εντροπήν δι' αυτούς που ήσαν κοντά, εκείνη πάλιν με δάκρυα εκραύγαζε δυνατά:

- Παιδί μου, βοήθησε με και μη περιφρονήσης την μητέρα σου και τους θρήνους της. Μή παραβλέψης την δυστυχισμένην, που τόσον φοβερά βασανίζεται εις την γέενναν του πυρός και κατατρύγεται συνεχώς από τον ακοίμητον σκώληκα.

Εγώ τότε παρακινηθείσα από συμπάθειαν ήπλωσα προς αυτήν το χέρι μου, διά να την βγάλω από την φοβεραν εκείνην κόλασιν. Μόλις όμως η φλόγα της φωτιάς ήγγισεν ολίγον το χέρι μου, έπόνεσα πάρα πολύ και ήρχισα να κραυγάζω οδυνηρά και να κλαίω με στεναγμούς. Από τους θρήνους και τας οιμωγάς εξύπνησαν όσοι εκοιμώντο εις το σπίτι, εσηκώθηκαν, άναψαν φώς, έτρεξαν κοντά εις το κρεβάτι μου και με έπανειλημμένα ερωτήσεις έζητούσαν να μάθουν γιατί έκλαιον, εις τον ύπνον μου, και αναστέναζα.

Τότε εγώ, αφού συνήλθα ολίγον, ήρχισα να διηγούμαι εις αυτούς όσα είδον εις το όραμά μου.

Από εκείνην την ημέραν απεφάσισα πλέον οριστικώς να ζήσω, όπως ο πατέρας μου, του οποίου τον βίον εξήλωσα: εύχομαι δε να με αξιώση ο Θεός να το επιτύχω και να συναντηθώ μαζί του, δια να ζήσωμεν μαζί, διότι, με την Χάριν του Θεού, από τα ίδια τα πράγματα έπληροφόρηθην ποίαι δόξαι και τιμαι έχουν ετοιμασθε, δι' όσους προετίμησαν να ζήσουν με ευσέβειαν και αρετήν, καί, αντιθέτως, πάλιν, ποίαι φοβεραι τιμωρίαι και κολάσεις περιμένουν όσους δαπανούν την ζωήν των εις τα πάθη και τας ηδονάς.

Δ'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Ο ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΣ Βενέδικτος, έν μιᾷ έστῶς έν τῷ έαυτοῦ κελλίῳ, έπάρας εις τόν άέρα τούς όφθαλμούς, είδε τῆς δσίας αὐτοῦ ἀδελφῆς τήν ψυχήν, ὡς έν είδει περιστερᾶς άστραπτούσης άναγομένην εις οὐρανός και πνευματικῆς πληρωθεῖς εύφροσύνης, μεγάλως τῷ Θεῷ εύχαρίστησεν' είτα τοῖς μετ' αὐτοῦ ἀδελφοῦς τήν αὐτῆς τελείωσιν έμήνυσεν, οὗς και άπέστειλεν εύθέως, ένα το σεμνόν αὐτῆς και τίμιον σῶμα εις τὸ Μοναστήριον άγάγωσιν· και γάρ τόπος έν ᾧ ἡ Παρθένος αὕτη ήσκεῖτο, οὐ πολύ του κατά τόν Ὅσιον Μοναστηρίου άπέιχε πορευθέντες οὖν οἱ ἀδελφοί, και εύρόντες αὐτήν τελειωθείσαν, ήνεγκαν τὸ άγιον σῶμα αὐτῆς και έθαψεν έν τῷ μνήματι, δ ἦν έαυτῷ έτοιμάσας ὁ θεῖος Βενέδικτος ᾧν γάρ ὁ νοῦς έν Ἁγίῳ Πνεύματι ήνωμένος ήν έν άλλήλοις, τούτων και τὰ πανίερα σώματα οὐδὲ τῆ ταφή έχωρισθησαν.

2. Καί άλλοτε δὲ οὗτος και τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος έν νυκτί πρὸς τῆ έαυτοῦ θυρίδι έστῶς, και τόν παντοδύναμον Θεόν δυσωπῶν, αἰφνίδιον άναβλέψας είδε και ιδου φωτοχυσία έφάνη οὐρανόθεν τοσαύτη, ὡς άπαν το τῆς νυκτός σκότος φυγαδευθῆναι, και τόν άέρα οὕτω καταυγασθῆναι, ὡς πλεῖον καταλάμπειν τοῦ τῆς ήμέρας φωτός και άλλο δὲ θαύματος πλήρες μυστήριον έν τῇ τῆς όπτασίας εκείνης ᾠρα έξηκολούθησε, καθὼς και Ὅσιος οὗτος μετέπειτα διηγῆσατο είδον γάρ φησι, και ιδου ὅλος ὁ κόσμος ὡς ὑπὸ μίαν του ήλίου άκτίνα συναθροισθεῖς ήν ταύτη δὲ τῆ λαμπρότητα τοῦ οὐρανόφωτος προσέχων, είδε Γερμανοῦ τοῦ Καπούης Ἐπισκόπου τήν άγιαν ψυχήν, ὡς έν πυρίνη σφαῖρα ὑπὸ Ἁγγέλων έν οὐρανῷ άναλαμβανομένην· τῆ οὖν έπαύριον πέμψας εις Καπούης και δίκαιος οὗτος άνήρ, έμαθεν ὅτι έν αὐτῇ τῇ ριπῇ ἡ τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ τελείωσις γέγονεν έν ἡ αὐτὸς τήν πρὸς οὐρανὸν άνοδος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ έθεάσατο.

Ερμηνεία

ΜΙΑΝ ΗΜΕΡΑΝ ο άνθρωπος του Θεού Βενέδικτος, καθώς έστεκετο εις το κελλίον του, ύψωσε τα μάτια του προς τον ουρανόν και είδε την ψυχήν της οσίας αδελφής του να ανέρχεται εις τον ουρανόν, ως μία ολόλαμπρος λευκή περιστέρα. Η ψυχή του τότε έγέμισεν από πνευματικήν χαράς και αγαλλίασιν, και ηγαλλίστησε τον Θεόν. Κατόπιν ανήγγειλεν εις τους υποτακτικούς του τον θάνατός της και τους έστειλεν αμέσως εις το μέρος, όπου ήσκήτευε, διά να παραλάβουν το τίμιον και σεμνόν σώμα της και να το φέρουν εις το Μοναστήριον· διότι το μέρος εις το οποίον ήσκήτευεν η Παρθένος αυτή, δεν ευρίσκετο μακράν από το Μοναστήριον του οσίου Βενεδίκτου.

Πράγματι λοιπόν μετέβησαν οι αδελφοί, την εύρον νεκράν και έφεραν το άγιον σώμα της τότε ο όσιος Βενέδικτος την έθαψεν εις το μνήμα, που είχεν ετοιμάσει για τον εαυτόν του. Διότι εκείνων των οποίων ο νούς ήτο ηνωμένος με τον σύνδεσμον του Αγίου Πνεύματος, αυτών και τα πανίερα σώματα ούτε κατά τον ενταφιασμόν δεν έχωρίσθησαν.

2. Και άλλοτε πάλιν ο άνθρωπος αυτός του Θεού, εστάθη μίαν νύκτα εις το παράθυρον του κελλίου του και παρεκάλει τον παντοδύναμον Θεόν· έξαφνα ύψωσε τους οφθαλμούς του προς τον ουρανόν και είδε κάτι παράδοξον εντελώς απροσδοκήτως εφάνη από τον ουρανόν μία τόσον έντονος φωτοχυσία, ώστε, διά μιάς, εξηφανίσθη το νυκτερινόν σκοτάδι, και έλαμψε τόσον πολύ ο αέρας, ώστε εφωτίσθη η περιοχή περισσότερον και από το φως της ημέρας εν συνεχεία προς την θαυμαστής αυτήν φωτοπλημμύραν, - καθώς διηγείτο μετέπειτα ο ίδιος ο Όσιος - επηκολούθησε και άλλο θαύμα, την ιδίαν ακριβώς ώραν του οράματος, θαύμα πλήρες μυστηρίου.

Είδον – διηγείτο – ώσαν όλος ο κόσμος να συνεκεντρώθη κάτω από μίαν ηλιακής ακτίνα: ενώ δε η προσοχή μου ήτο εστραμμένη προς την λαμπρότητα του ουρανού αυτού φωτός, βλέπω την αγίαν ψυχήν του Επισκόπου Καπούης Γερμανού ως πυρίνην σφαίραν να ανυψώνεται από τους Αγγέλους εις τον Ουρανόν. Αμέσως την άλλην ημέραν έστειλεν αυτός ο δίκαιος άνθρωπος υποτακτικόν του εις Καπούης και επληροφορήθη, ότι την ιδίαν ακριβώς στιγμήν, που είδε το όραμα, συνέβη ή τελείωσις του Αγίου Γερμανού, του οποίου την ψυχήν είδε να ανέρχεται προς τον ουρανόν.

Πετρος

ΚΑΙ πῶς ἐνδέχεται ἅπαντα τὸν κόσμον συναχθῆναι ὡς ὑπὸ μίαν τοῦ ἡλίου ἀκτίνα πρὸ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως; ἢ πῶς δυνατὸν ἅπαντα τὸν κόσμον ὑπὸ ἐνὸς ἀνθρώπου δραθῆναι;

Ερμηνεία - Πέτρος

ΕΙΠΕ ΜΟΙ, πάτερ, πώς είναι δυνατόν όλος ο κόσμος να συγκεντρωθή κάτω από μίαν ηλιακής ακτίνα, πριν από την κοινήν ανάστασιν όλων των νεκρών; ή πώς είναι δυνατόν ολόκληρος ο κόσμος να γίνη ορατός από ένα άνθρωπον;

Γρηγόριος

ΑΣΦΑΛΩΣ πρόσεχε, Πέτρε, ὡ λέγω ψυχή τῆ θεωμένη τὸν κτίστην ἅπας ὁ κόσμος στενὸς ἔστιν ὅτι αὐτῆ ἢ τοῦ θείου φωτὸς θεωρία, ἐν τῷ νοῖ ἐνδοθεν ἐμπλατύνεται καὶ τοσοῦτον ὁ νοῦς ὑπ' αὐτῆς ἄνω πρὸς τὸν Θεὸν ἐφαπλοῦται καὶ ἐπεκτείνεται, ὡς ἀνώτερος πάσης τῆς κτίσεως γίνεται ἐκεῖ δὲ γενόμενος, καὶ τοσοῦτον ἑαυτὸν πλατυνθέντα θεώμενος, ἐπιγινώσκει

ὅσον βραχὺ ἔστιν, ὅπερ ἐν τῇ ταπεινώσει τοῦ σώματος ὧν κατασχεῖν ἢ ἰδεῖν οὐκ ἦδύνατο. Τί οὖν θαυμαστόν, εἰ καὶ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἔν, τῷ φωτὶ τοῦ θεοῦ ὑπάρχων, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοσοῦτον ὑψωθεῖς τὲ καὶ πλατυνθεῖς, ὅλον τὸν κόσμον ὡς συναχθέντα ἐνώπιον αὐτοῦ ἐθεάσατο; οὐχὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ παραστάντος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ τοῦ νοὸς αὐτοῦ τῷ νοερῷ ἐκείνω φῶ. πρὸς θεὸν ἀρπαγέντος καὶ πλατυνθέντος καὶ ἐν αὐτῷ εὐχερῶς ἃ εἶδε θεωρήσαντος ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων ἔνδον ἐστὶ τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ οὖν τῷ φωτὶ τῷ τοῦς ἔξωθεν ὀφθαλμοῖς ἐξαστράψαντι, φῶς ἐνδότερόν τους νοερούς αὐτοῦ κατηύγασεν ὀφθαλμούς, δι' οὗ ἡ τὲ ψυχὴ ἐν ὑψίστοις ἀρπαγείσα ἐδείχθη αὐτῷ, καὶ πάντα τα κατώτερα μέρη πόσον στενὰ εἰσι.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΠΡΟΣΕΞΕ ΚΑΛΑ, Πέτρε, εἰς αὐτὸ που θα σου εἶπω. Διὰ τὴν ψυχὴν που ἤξιώθη νὰ βλέπη τὸν Κτίστην, ὅλος ὁ κόσμος εἶναι στενός διότι αὕτη ἡ θεωρία τοῦ Θεοῦ φωτός μεγαλώνει τόσο πολύ μέσα εἰς τὸν νοῦν καὶ τόσο πολύ ὁ νοῦς ἀπλώνεται καὶ διευρύνει τὰ ὅρια τῆς υπάρξεώς του ἀπὸ τὴν μυστικὴν αὐτὴν θεωρίαν, ὥστε γίνεται ἀνώτερος ἀπὸ ὅλην τὴν κτίσιν. Ὄταν δε φθάσῃ εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν καὶ ἴδῃ εαυτὸν πόσον ἔχει πλατυνθῆ, τότε ἐννοεῖ πόσον μικρόν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, ὅταν εὐρίσκετο μέσα εἰς τὸ ταπεινὸν σῶμα του, δὲν ἦδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ἢ νὰ ἴδῃ.

Ποῦ λοιπὸν βλέπεις τὸ παράξενον, εἴαν καὶ αὐτός ὁ ἅγιος ἄνθρωπος, εὐρισκόμενος ὑπὸ τὸν φωτισμὸν τοῦ φωτός τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ φωτισμοῦ ὑψωθεῖς καὶ πλατυνθεῖς τόσο πολύ, εἶδεν ὅλον τὸν κόσμον ὡς νὰ εἶχε συγκεντρωθῆ ἐνώπιόν του; Αὐτὸ βεβαίως συνέβη ὄχι διότι ὁ οὐρανός καὶ ἡ γῆ συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ ἴδιον μέρος, ἀλλὰ διότι ὁ νοῦς αὐτοῦ ἀνηρπάγη ἀπὸ τὸ νοερὸν ἐκεῖνο φῶς καὶ ἀνυψώθη πρὸς τὸν Θεόν, ὁπότεν ἐπλατύνθη τόσο πολύ, ὥστε νὰ θεωρήσῃ με ευκολίαν αὐτὰ που εἶδε, διότι κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ ὄντα εὐρίσκεται μέσα εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Θεοῦ! Με αὐτὸ λοιπὸν τὸ θαυμαστόν φῶς, που ἐθάμπωσε τοὺς ἐξωτερικούς του ὀφθαλμούς, φῶς ἐσωτερικόν ἐφώτισε τοὺς νοερούς ὀφθαλμούς του, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐφανερώθη εἰς αὐτὸν πῶς ἡ ψυχὴ τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ Καπούης ἀνηρπάγη ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους πρὸς τὰ ὑψη, ἀλλὰ καὶ πόσον στενὰ καὶ περιωρισμένα εἶναι ὅλα τὰ κατώτερα μέρη,

Πετρος

Συντίθεμαι.

Ερμηνεία Πετρος

Εἶμαι σύμφωνος με ὅσα λέγεις.

Γρηγόριος

ΕΝ ΤΩΙ ΚΑΙΡΩΙ ἐν ᾧ ἔμελλεν ὁ ἀοίδιμος οὗτος ἀνὴρ ἐκ τῆς παρούσης ζωῆς ἐκδημῆσαι καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Θεόν, προλαβὼν ἐμήνυσε τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς αὐτοῦ τοὺς τὲ συνούσιν αὐτῷ μαθηταῖς, καὶ τοῖς ἐκ μήκους οὖσιν οἷς ἐδήλωσεν, ὅτι καὶ τί σημεῖον αὐτοῖς γενήσεται, δι' οὗ γινώσκονται ὅτε αὐτὸς χωρίζεται ἐκ τοῦ σώματος. Πρὸ οὖν ἐξ ἡμερῶν τῆς ὀσίας αὐτοῦ κοιμήσεως, ἀνοιγῆναι τὸ ἑαυτοῦ μνημεῖον ἐκέλευσε" καὶ εὐθέως λαβροτάτω πυρετὸ κατεσχέθη ὑπ' οὗ ἐπὶ ἐξ ἡμέραις τὸ σῶμα αὐτοῦ κατεφρύσσετο, ἐν δὲ τῇ ἕκτη ἡμέρᾳ ἐκέλευσε τοὺς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἄραι αὐτόν, καὶ ἀπενεγκεῖν εἰς τὸ εὐκτήριον. Ἀπενεχθεῖς οὖν ἐκεῖ, καὶ τῶν ἀχράντων μεταλαβῶν μυστηρίων, ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν ἐστῶς καὶ ὑπ' αὐτῶν διαβασταζόμενος τὲ καὶ στηριζόμενος, ὑψωσε τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸς καὶ οὕτως ἄνω

ἀτενίζων και προσευχόμενος, τὴν ἡγιασμένην ἀφήκε ψυχὴν. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ δύοσιν ἀδελφούς, τὸ μὲν ἐνὶ ἐν τῷ ἑαυτοῦ ἡσυχάζοντι κελλίῳ, τῷ δὲ ἐτέρῳ μήκοθεν οἰκούντι, ὄρασις ὁμοία ἐφάνη. Εἶδον τοίνυν ἑκάτεροι καὶ ἰδοὺ ὁδὸς τις θαυμαστὴ ἀπὸ τοῦ κελλίου τοῦ ὀσίου μέχρι τοῦ οὐρανοῦ πρὸς ἀνατολᾶς ἀνετείνετο ἐκ λαμπρῶν τινῶν ἱματίων καὶ σηρικῶν ἔστρωμενῆ ὅλη ἐν αὐτῇ δὲ καὶ τινὲς ἄνδρες ἐξαισίου λαμπάδας κατέχοντες, ἐνορδίνως βαδίζοντες ἀνήρχοντο. Ἀνὴρ δὲ τις ἕτερος λευχείμων καὶ αὐτὸς καὶ φωτοειδῆς πλησίον αὐτῶν ἔστηκῶς, ἤρωτα τούτους, εἰ τὴν ὁδὸν ταύτην ἦν κατανοοῦσε θαυμάζοντες ἐπίστανται τίνας ἐστὶ» τῶν δὲ ἀγνοεῖν εἰπόντων, ἔφη καὶ φανεῖς αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδός, δι' ἧς καὶ τοῦ θεοῦ ἀγαπητὸς Βενέδικτος εἰς οὐρανὸν ἀνέρχεται ἐν ἑαυτοῖς οὖν γενόμενοι τῶν δρώντων ἑκάτερος, συνήκαν τὴν τοῦ ἀγίου ἀνδρὸς τελείωσιν, καθάπερ παρόντες καὶ δρώντες αὐτὸν τελειούμενον.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗΝ που ἐπρόκειτο ὁ Ἅγιος αὐτὸς ἄνθρωπος, δηλαδὴ ὁ Ὄσιος Βενέδικτος, να ἀπέλθῃ ἀπὸ τὴν πρόσκαιρον αὐτὴν ζωὴν καὶ να διαμείνῃ πλέον αἰωνίως πλησίον τοῦ Θεοῦ, προέβλεψε τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ καὶ τὴν προανήγγειλεν εἰς τοὺς υποτακτικούς του, καθὼς καὶ εἰς τοὺς μαθητὲς που εὐρίσκοντο μακρὰν του. Εἰς ὅλους αὐτοὺς ἐφανέρωσεν, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ θα γίνῃ κάποιον σημεῖον, με τὸ ὁποῖον θα ἀντιληφθῶν ὅλοι, ὅτι χωρίζεται ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τὸ σῶμα.

Εξ ἡμέρας λοιπὸν πρὶν ἀπὸ τὴν οσίαν τοῦ κοίμησιν διέταξε τοὺς υποτακτικούς του να ἀνοίξουν τὸν τάφον του ἀμέσως δε κατελήφθη ἀπὸ ἰσχυρότατον πυρετόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον, ἐπὶ ἐξ ἡμέρας, ἐψήνετο κυριολεκτικῶς τὸ σῶμα του. Τὴν ἕκτῃ ἡμέραν διέταξε πάλιν τοὺς υποτακτικούς του να τὸν σηκώσουν καὶ να τὸν οδηγήσουν εἰς τὸν Ναόν.

Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν μετέφεραν εἰς τὸν Ναόν καὶ μετέλαβε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἐστάθη εἰς τὸ μέσον τῶν υποτακτικῶν του, οἱ ὁποῖοι τὸν υπεβάσταζον καὶ τὸν συνεκράτουν, δια να παραμείνῃ ὀρθίος, ὑψωσε τὰ μάτια του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἤρχισε μετὰ θερμότητος να προσεύχεται. Οὕτως εἰς αὐτὴν τὴν κατανυκτικὴν στάσιν, με ὑψωμένα τὰ βλέμματα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ προσευχόμενος μετὰ θερμότητος, παρέδωκεν εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἡγιασμένην ψυχὴν του.

Τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς ἐκείνην δύο ἀδελφοί, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἕνας ἡσύχαζεν εἰς τὸ κελλίον του καὶ δε ἄλλος κατοικοῦσε πολὺ μακρὰν, εἶδον ἀκριβῶς τὸ ἴδιον ὄραμα. Εἶδος λοιπὸν καὶ οἱ δύο, ἀλλὰ καθένας χωριστά, ἕνα δρόμον θαυμαστόν, που ὠδήγει ἀπὸ τὸ κελλί του Ὄσιου πρὸς Ἀνατολᾶς μέχρι τοῦ Ουρανοῦ. Ὁ δρόμος αὐτὸς ἦτο ολόκληρος στρωμένος ἀπὸ λαμπρὰ ἐνδύματα καὶ μεταξωτά. Εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον ἀνέβαινον καὶ μερικοὶ ἐξαισίου ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ἐκρατοῦσαν λαμπάδας καὶ ἐβάδιζαν μετὰ τάξιν. Ἐξαφνα εἰς αὐτὴν τὴν ὡραίαν καὶ ἐπιβλητικὴν σκηνὴν παρουσιάζεται ἕνας ἄλλος λευκοφορεμένος ἄνδρας, ὁ ὁποῖος ἀστραποβολοῦσε καὶ αὐτὸς καὶ ἐστάθη κοντὰ εἰς ἐκείνους, που ἐβάδιζαν καὶ τοὺς ἐρωτᾷ:

– Γνωρίζετε, ἀραγε, διὰ ποῖον ἔχει στρωθῆ ὁ δρόμος αὐτὸς, που βλέπετε με τόσον θαυμασμόν;

– Ὅχι, δὲν γνωρίζομεν, ἀπήντησαν ἐκεῖνοι.

– Ὁ δρόμος αὐτὸς – εἶπε τότε πρὸς αὐτοὺς καὶ λευκοφόρος - εἶναι αὐτὸς, τὸν ὁποῖον θα βαδίσῃ ὁ ἀγαπημένος τοῦ Θεοῦ Βενέδικτος καὶ θα ἀναβῆ εἰς τὸν οὐρανόν.

Μόλις συνήλθον και οι δύο από το καταπληκτικόν αυτό όραμα, αντελήφθησαν αμέσως, ότι ανεφέρετο εις την κοίμησιν του Αγίου ανθρώπου ήσαν δε τόσον βέβαιοι δι' αυτό, ως να ήσαν παρόντες και να τον έβλεπον εις τας τελευταίας στιγμές του.

ΣΤ'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ό Άββᾶς Μακάριος ό Αιγύπτιος, ότι περιπατῶν πότε εις την έρημον, εὔρον κρανίον νεκροῦ κείμενον έν τῷ εδάφει και σαλεύσας αυτό τή βαΐνη ράβδῳ, ήκουσα φωνής έξ αυτού και λέγω αὐτῷ" σὺ τίς ει; τὸ δὲ ἀπεκρίθη μοί: ἐγὼ ἀρχιερεὺς ήμην τῶν εἰδώλων και τῶν μεινάντων Ἑλλήνων έν τῷ τόπο τούτῳ" σὺ δὲ ει Μακάριος και πνευματοφόρος ἴσθι οὖν ότι καθ' οἶαν ὡραν σπλαγχνισθῆς τοῖς έν κολάσει και εὔχη ὑπὲρ αὐτῶν, παραμυθοῦνται ὀλίγον..

Ἡρώτησεν ό γέρων· ποία ἐστίν ή παραμυθία; και τίς ή κόλασις; ἀπεκρίθη τὸ κρανίον ὅσον ἀπέχει ό οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, τοσοῦτον ἐστι τὸ ὑποκάτωθεν πῦρ ήμῶν, ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς ἐστηκότων ήμῶν έν μέσῳ τοῦ πυρὸς και οὐκ ἔστι τινὰ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον θεάσασθαι τὸν ἕτερον, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον ἐκάστου πρὸς τὸν ἑτέρου νῶτον κεκόλληται ὡς οὖν εὔχη ὑπὲρ ήμῶν, ἐκ μέρους τίς θεωρεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ ἑτέρου αὕτη ἐστίν ή παραμυθία.

Ό δὲ γέρων ἀκούσας, και βαρὺ στενάξας, εἶπεν οὐαὶ τῇ ήμέρα έν ἣ ἐγεννήθη ό ἄνθρωπος, ήγουν και ἀμαρτωλὸς" τούτῳ γὰρ καλὸν ήν ει μὴ ἐγεννήθη, ὡς περι τοῦ Ἰούδα και Κύριος ἔφησε. Λέγει πάλιν τῷ κρανίῳ ό γέρων: ἔστιν ἄλλη χείρων βάσανος; τὸ δὲ ἀπεκρίθη ἔστι μείζων κόλασις ὑποκάτωθεν ήμῶν ἔφη ό γέρων και τίνες εἰσίν ἐκεῖ και τὸ δὲ εἶπεν ήμεῖς, ὡς μὴ εἰδότες τὸν Θεόν, κὰν ὀλίγον ἔλεουμεθα οἱ δὲ ἐπιγόντες τὸν Θεὸν και ἀρνησάμενοι αὐτόν, ὑποκάτωθεν ήμῶν εἰσι, και χεῖρον κολάζονται λαβῶν οὖν ό γέρων τὸ κρανίον, ἔχωσεν αὐτὸ και παρῆλθεν.

Ἀκούσωμεν και φοβηθῶμεν οἱ τα διηγήματι έντυγχάνοντες ει γὰρ οἱ τὸν Θεὸν ἀρνησάμενοι χεῖρον και τῶν ἀπίστων κολάζονται, σπουδάσωμεν μὴ τοῖς ἔργοις τοῦ σκότους αὐτόν ἀρνήσασθαι, ἵνα τὴν δεινὴν ταύτην τιμωρίαν ἐκφύγωμεν ἀρνησίθεος γὰρ ἔστι οὐχὶ μόνον δὲν ἔργῳ ή λόγῳ, ἀλλὰ και δὲν τοῖς ἀθέσμοις ἔργοις αὐτόν ἀρνούμενος, κὰν τῷ λόγῳ ὁμολογῶν φαίνεται και μάρτυς ό Ἀπόστολος λέγων" «θεὸν δμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται».

2. Και ό ἀδελφόςθεος Ἰάκωβος φάσκων εἶς τίς δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, ήτοι πιστός, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, ήγουν τὰ θαρρεῖν εις τὴν πίστιν, τούτου μάταιος ή θρησκεία ή γὰρ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων, νεκρὰ ἔστιν». Ἔχει δὲ ό λόγος φανερῶς και τὸ δίκαιον" φησὶ γὰρ ό Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου: «οὔαι, δι' οὗς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται έν τοῖς ἔθνεσιν»' ει οὖν ήμεῖς ό λαὸς Θεοῦ και κληρὸς Ἅγιος, και τὰ τοιαῦτα ὀνομαζόμενοι, διὰ τῶν τῆς ἀτιμίας ἔργων τὸν θεὸν ἐξυβρίζομεν και τὸ καλὸν ὄνομα, ό ήμῖν ἐπικέκληται βλασφημεῖσθαι έν τοῖς ἀπίστοις, δι' ὧν ποιοῦμεν, παρασκευάζομεν, πῶς οὐ δίκαιον ήμᾶς τοὺς αἰτίους τῆς βλασφημίας ταύτης και ὕβρεως κολασθῆναι και τῶν ἀπίστων βαρύτερον; ἄλλως τὲ «και ό εἰδῶς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, ὡς αὐτὸς φησιν ό Σωτὴρ δ δίκαιος κριτῆς και ἀπαραλόγιστος, και μὴ ποιήσας αὐτὸ δαρήσεται πολλᾶς και δὲ μὴ εἰδῶς μηδὲ ποιήσας, δαρήσεται ὀλίγας».

Διὸ φρίζομεν, ἀδελφοί, και ἀγωνισώμεθα κατὰ τὴν ἐπιχορηγουμένην ήμῖν ἐκ Θεοῦ δύναμιν, πιστοὶ ἐκ τῶν ἔργων μάλιστα φαίνεσθαι και πάντα ποιεῖν εις δόξαν Θεοῦ, ἵνα και δι' ήμῶν ἐκ τῶν δρώντων ἀνθρώπων και ὑπερδεδοξασμένος δοξάζεται.

3. Καθεζόμενος πότε ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς μετὰ ἀδελφῶν ἐγένετο ἐν ἔκστασει καὶ πίπτει ἐπὶ πρόσωπον εἶτα μετὰ βραχὺ ἀναστᾶς, ἔκλαιεν" οἱ δὲ ἀδελφοὶ παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες" εἶπε ἡμῖν τί ἔχεις, Πάτερ; ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ ἔκλαιεν" ὡς δὲ ἐπὶ πλεῖον αὐτὸν ἠνάγκαζον, εἶπεν: ἐγὼ εἰς τὴν κρίσιν ἤρπαγην καὶ εἶδον πολλοὺς τῶν Μοναχῶν ἀπαγομένους εἰς κόλασιν καὶ πολλοὺς τῶν κοσμικῶν ἀπερχομένους εἰς Βασιλείαν" διὸ καὶ ἐπένηθαι αἰεὶ ὁ Γέρων καὶ οὐδέποτε ἤθελεν ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ εἰ δὲ καὶ συνέβη αὐτὸν ἀναγκασθέντα διὰ τινὰ χρεῖαν ἐξελθεῖν, ἔσκεπε τῷ κουκουλίῳ τὸ πρόσωπον.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ο Αιγύπτιος διηγήθη εἰς τοὺς υποτακτικούς του το ἐξῆς περιστατικόν. Κάποτε, καθὼς ἐβάδιζα εἰς τὴν ἔρημον, εὐρήκα ἓνα κρανίον ἀποθαμένου, κάτω εἰς τὸ ἔδαφος το μετεκίνησα ελαφρά με τὸ ραβδί μου καὶ, κατάπληκτος, ἀκούω φωνὴν ἀπὸ το κρανίον αὐτό. Τότε με θάρρος καὶ χωρὶς φόβον ἐρωτῶ τὸ κρανίον:

– Σὺ, ποῖος εἶσαι; Το κρανίον μου ἀπαντᾷ, ὡς να ἦτο ἄνθρωπος ζωντανός:

– Εγὼ ἤμην Ἀρχιερεὺς τῶν εἰδώλων καὶ τῶν Ἑλλήνων, που ἔμεναν κάποτε εἰς αὐτὸν τὸν τόπον· συ δε εἶσαι ὁ πνευματοφόρος Μακάριος: μάθε λοιπὸν ὅτι ὅποιανδήποτε ὥραν λυπηθῆς τοὺς κολασμένους καὶ προσευχηθῆς χάριν αὐτῶν, παρηγοροῦνται ὀλίγον.

Ο Αββᾶς Μακάριος ἐρωτᾷ πάλιν τὸ κρανίον:

– Ποία εἶναι ἡ παρηγορία; Καὶ ποία εἶναι ἡ κόλασις;

– Ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὴν γῆν, τόσον βάθος ἔχει καὶ ἡ φωτιά, που εὐρίσκεται ἀπὸ κάτω μας· εἰς αὐτὴν λοιπὸν τὴν φωτιάν στεκόμεθα ὄρθιοι καὶ χωμένοι ολόκληροι. Εἴμεθα δε ἔτσι τοποθετημένοι, ὥστε ὁ ἓνας κολασμένος να μὴ βλέπη τὸ πρόσωπον τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ τα ὀπίσθια. Ὅταν λοιπὸν προσεύχεσαι δι' ἡμᾶς, βλέπει ὀλίγον ὁ ἓνας τὸ πρόσωπον τοῦ ἄλλου. Αὐτὴ δε εἶναι ἡ παρηγορία, που δοκιμάζομεν.

Ο Αββᾶς Μακάριος μόλις ἤκουσεν αὐτὰ βαριανεστέναξε καὶ εἶπεν: Ἀλλοίμονον, πόσῃν δυστυχίαν ἔφερον εἰς τὸν ἄνθρωπον, δηλαδὴ τὸν αμαρτωλόν, ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεώς του προτιμότερον να μὴ εἶχε γεννηθῆ, ὅπως εἶπε καὶ διὰ τὸν Ἰούδαν τὸν προδότης ὁ Κύριος! Μετὰ τὸν μόνολογον αὐτὸν ἐρωτᾷ πάλιν τὸ κρανίον ὁ Γέρων:

– Υπάρχουν εἰς τὴν κόλασιν ἄλλα χειρότερα βάσανα ἀπὸ αὐτά, που μου περιγράφεις;

– Ἀπὸ κάτω μας εὐρίσκεται φοβερωτέρα κόλασις, ἀπήντησε τὸ κρανίον.

– Καὶ ποῖοι τιμωροῦνται ἐκεῖ; ἠρώτησεν ὁ Γέρων.

– Ἡμεῖς, ἐπὶ τέλους – ἀπήντησε τὸ κρανίον – ἐλεοῦμεθα ὀλίγον ἀπὸ τὸν Θεόν, διότι δεν τὸν ἐγνωρίσαμεν ἐκεῖνοι ὅμως που ἐγνώρισαν καλὰ τὸν Θεόν καὶ μετὰ ταῦτα τὸν ἠρνήθησαν, εἶναι κάτω ἀπὸ ἡμᾶς καὶ κολάζονται πολὺ χειρότερα.

Ἀφοῦ ετελείωσεν ὁ διάλογος, ἐπήρην ὁ Γέρων τὸ κρανίον, τὸ ἔχωσε κάτω ἀπὸ τὸ ἔδαφος καὶ συνέχισε τὸν δρόμον του.

Ἀς ἀκούσωμεν καὶ ἄς φοβηθῶμεν ὅσοι μάθωμεν αὐτὴν τὴν διήγησιν· διότι εφ' ὅσον αυτοὶ που ἀρνοῦνται τὸν Θεόν κολάζονται χειρότερα καὶ ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, πρέπει να φροντίσωμεν να μὴ ἀρνηθῶμεν Αὐτὸν με τὰ ἔργα τοῦ σκότους, διὰ να ἀποφύγωμεν τὴν

φοβερان αυτήν τιμωρίαν. Διότι αρνητής του Θεού δεν είναι μόνον εκείνος που Τον αρνείται με λόγια ή έργα, αλλά και εκείνος που διαπράττει αμαρτωλά πράξεις, έστω και εάν φαινομενικώς με τα λόγια φαίνεται να ομολογή πίστιν προς τον Θεόν. Μάρτυς δε, ότι αυτά που λέγω είναι αληθή, υπάρχει ο Απόστολος, όστις διακηρύττει «Ομολογούν ότι γνωρίζουν τον Θεόν, με τα αμαρτωλά τους όμως έργα τον αρνούνται» (Τίτ. α', 16).

2. Ακόμη και ο αδελφόθεος Ιάκωβος λέγει: «εάν κανείς νομίζει ότι είναι θρήσκος, δηλαδή πιστός, και δεν χαλιναγωγή την γλώσσαν του, αλλά εξαπατά την καρδίαν του με το να στηρίξη το θάρρος του εις την τοιαύτην πίστιν, αυτός δεν σκέπτεται καλά και δι' αυτό και δεν ωφελείται από την θρησκείαν· διότι η πίστις χωρίς τα έργα είναι νεκρά» (Ιακώβου β', 17).

Ο λόγος ούτος έχει και το δίκαιον με το μέρος του. Διότι ο Θεός, με το στόμα του Προφήτου, λέγει: «αλλοίμονον εις αυτούς, που γίνονται αιτία να βλασφημηται το όνομά μου εις τα έθνη»! Εάν λοιπόν ημείς, ο λαός του Θεού, και κλήρος Άγιος και οι με άλλα τοιαύτα έντιμα ονόματα ονομαζόμενοι, εξυβρίζομεν, με τα έργα της αμαρτίας, τον Θεόν και γινόμεθα τοιουτοτρόπως αίτιοι να βλασφημούν οι άπιστοι το καλόν όνομα του Χριστιανού, με το οποίον μας χαρακτηρίζει ο κόσμος, πως δεν θα είναι δίκαιον να κολασθώμεν βαρύτερα από τους άπιστους ημείς οι αίτιοι αυτής της βλασφημίας και ύβρεως; Άλλωστε, όπως λέγει και ο Σωτήρ, και δίκαιος Κριτής, που δεν λογαριάζει πρόσωπον ανθρώπου, «εκείνος που γνωρίζει το θέλημα του Κυρίου και δεν το εκτελεί θα δαρή πολλές φορές (δηλαδή θα τιμωρηθή περισσότερο): εκείνος όμως που δεν γνωρίζει το θέλημα του Θεού, και δι' αυτό δεν το εφαρμόζει, θα δαρή ολίγας φορές» (δηλαδή θα τιμωρηθή ολιγώτερον) (Λουκ. ιβ' 47-48).

Δι' αυτόν τον λόγον, αδελφοί μου, αναλογιζόμενοι τας φρικτάς τιμωρίας της κολάσεως, ας φρίξωμεν και ας αγωνισθώμεν, κατά το μέτρον της παρεχομένης εις ημάς εκ Θεού δυνάμεως, και να φαινόμεθα πιστοι προ παντός από τα καλά και ενάρετα έργα, και να εργαζώμεθα τα πάντα προς δόξαν Θεού, ώστε να δοξάζεται το όνομα του Θεού υπό των ανθρώπων οι οποίοι βλέπουν τα καλά ημών έργα.

3. Κάποτε ο Αββάς Σιλουανός εκάθητο με μερικούς αδελφούς έξαφνα περιέπεσεν εις έκστασιν και έπεσε κάτω με το πρόσωπον προς το έδαφος μετ' ολίγον έσηκώθη και έκλαιεν. Οι αδελφοί τον παρεκάλουν επιμόνως και του έλεγαν:

- Ειπε εις ημάς, Πάτερ, τι έχεις;

Εκείνος όμως εσιώπα και εξηκολούθει να κλαίη αλλά και οι άδελφοι μετά περισσοτέρας επιμονής τον παρεκάλουν και τον επίεζον να τους είπη.

Τότε ο Αββάς Σιλουανός με συγκίνησιν τους απήντησεν:

-Εγώ ανηρπάγην εις το φοβερόν Κριτήριον του Θεού και είδον πολλούς Μοναχούς να οδηγούνται εις την Κόλασιν και πολλούς κοσμικούς να απέρχωνται εις τον Παράδεισον.

Δι' αυτό και ο Αββάς Σιλουανός έπενθούσε πάντοτε και ποτέ δεν ήθελε να εξέλθη από το κελλίον του. Εάν δε ήναγκαζετο να εξέλθη, βιαζόμενος από κάποιαν αναγκαίαν υπόθεσιν, εσκέπαζε το πρόσωπόν του με το κουκούλιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄

(Η εξέταση της ψυχής από τα τελώνια)

Περὶ τοῦ ὅτι μετὰ τὴν ἔξοδον ἡ ψυχὴ φοβερὰν ἐν τῷ ἀέρι τὴν ἐξέτασιν δέχεται, τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἀπαντῶντων αὐτὴ καὶ κωλύοντων τὴν ἄνοδον.

Ἡ ψυχὴ μετὰ τὴν ἔξοδόν της ἐκ τοῦ σώματος δέχεται φοβερὰν ἐξέτασιν εἰς τὸν αέρα, ἀπὸ τα πονηρά πνεύματα που τὴν συναντοῦν καὶ τὴν ἐμποδίζουν τὴν ἄνοδον.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου

ΜΕΛΛΩΝ ἔσθιειν ποτὲ ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος, καὶ ἀναστὰς εὗξασθαι περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν, ἦσθετο ἑαυτὸν ἀρπαγέντα τὴ διανοία καὶ τὸ παράδοξον, ἐστῶς ἔβλεπεν ἑαυτὸν ὡσπερ ἔξωθεν ἑαυτοῦ γινόμενον καὶ εἰς ὃ τὸν αέρα ὑπὸ τινῶν ὀδηγούμενον' εἶτα πικροὺς τίνας καὶ δεινοὺς ἔστω τὰς ἐν τῷ ἀέρι καὶ θέλοντας αὐτὸν κωλύειν, ὥστε μὴ διαβῆναι. Τῶν δὲ ὀδηγούντων αὐτὸν ἀντιμαχομένων, ἀπήτουν ἐκεῖνοι λόγον, εἰ μὴ ὑπεύθυνος αὐτοὺς εἶη. Θελόντων τοίνυν συνάραι λόγον ἀπὸ τῆς γεννήσεως, ἐκώλυον οἱ τὸν Ἀντώνιον ὀδηγοῦντες, λέγοντες ἐκείνους τὰ μὲν (ἀπὸ) τῆς γεννήσεως, ὁ Κύριος ἀπήλειπεν ἐξ οὗ δὲ γέγονε Μοναχός, καὶ ἐπηγγείλατο τῷ θεῷ, ἔξεστι λόγον ποιῆσαι. Τότε κατηγορούντων καὶ μὴ ἐλεγχόντων, ἔλευθερα γέγονεν αὐτῷ καὶ ἀκώλυτος ἡ ὁδὸς καὶ εὐθὺς εἶδεν ἑαυτὸν ὡσπερ ἐρχόμενον καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐστώτα καὶ πάλιν ἦν ὄλος Ἀντώνιος. Τότε τοῦ μὲν φαγεῖν αὐτὸς ἐπιλαθόμενος, ἔμεινε τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς στενάζων καὶ εὐχόμενος ἐθαύμαζε γὰρ λογιζόμενος πρὸς πόσους ἡμῖν ἔστιν ἡ πάλη καὶ διὰ πόσων πόνων ἔχει τις διαβῆναι τὸν αέρα καὶ ἐμνημόνευεν ὅτι τοῦτο ἔστιν ὁ ἔλεγεσ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος «κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος» ἐν τούτῳ γὰρ ἔχει καὶ ἐχθρὸς τὴν ἐξουσίαν, ἐν τῷ μάχεσθαι καὶ πειράζειν διακωλύειν τοὺς διερχομένους διὸ καὶ μάλιστα παρήνει ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἕνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆ πονηρά, ἵνα μηδὲν ἔχων λέγειν φαῦλον περὶ ἡμῶν καὶ ἐχθρὸς καταισχυθῆ.

2. Μετὰ ταῦτα διαλέξεως αὐτὴ πότε γενομένης πρὸς τίνας εἰσελθόντας πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς διαγωγῆς τῆς ψυχῆς καὶ ποῖος μετὰ ταῦτα τόπος αὐτῆς ἐστὶ, τῇ ἐξῆς νυκτὶ καλεῖ τις αὐτὸν ἄνωθεν λέγων: Ἀντώνιε, ἀναστὰς ἐξελθε καὶ βλέπε. Ἐξελθὼν τοίνυν (ἦδει γὰρ τισιν ὀφείλει ἐπακούειν) καὶ ἀναβλέψας, εἶδε τινὰ μακρῶν καὶ ἀειδῆ καὶ φοβερὸν ἐστώτα καὶ φθάνοντα μέχρι τῶν νεφελῶν, ἀναβαίνοντας τὲ τίνας ὡς πὲρ ἐπτερωμένους, κακεῖνον ἐκτείνοντα τὰς χεῖρας καὶ τοὺς μὲν κωλυομένους παρ' αὐτοῦ, τοὺς δὲ ὑπεριπταμένους καὶ διελθόντας, λοιπὸν ἄμεριμνως ἄγεσθαι. Ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς τοιούτοις ἔτριξε τοὺς ὀδόντας καὶ μακρὸς ἐκεῖνος, ἐπὶ δὲ τοῖς ἀποπίπτουσιν ἔχαιρε καὶ εὐθὺς πρὸς τὸν Ἀντώνιον γέγονε φωνὴ νόει τὸ βλέπόμενου καὶ διανοιχθείσης αὐτοῦ τῆς διανοίας, ἐνόει τῶν ψυχῶν εἶναι τὴν πάροδον καὶ τὸν ἔστωτα μακρὸν εἶναι τὸν διάβολον, τὸν φθονοῦντα τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς μὲν ὑπευθύνους αὐτοῦ κρατοῦντα καὶ κωλύοντα διελθεῖν, τοὺς δὲ μὴ πεισθέντας αὐτῷ μὴ δυνάμενον κρατεῖν, ἀλλ' ὑπερναβαίνοντας. Τοῦτο πάλιν ἔωρακως καὶ ὡς πὲρ ὑπομιμησκόμενος, μᾶλλον ἠγωνίζετο προκόπτειν τοῖς ἔμπροσθεν καθημέραν.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἠτοιμάζετο νὰ φάγη, κατὰ τὴν κανονισμένην ὥραν συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὴν συνήθειαν ἐσηκώθη διὰ νὰ προσευχηθῆ ἤτο δε τότε ἡ ἐνάτη

ώρα. Εκείνην όμως ακριβώς την στιγμήν ησθάνθη τον εαυτόν του να έχη αρπαγή νοερώς. Το δε παράδοξον υπήρξε τούτο: καθώς εστέκετο, έβλεπε τον εαυτόν του, ως να είχεν εξέλθει του σώματος και να οδηγείτο η ψυχή του από μερικούς εις τον αέρα. "Έπειτα βλέπει μερικούς ασχημοπροσώπους και φοβερούς να στέκουν έμπροσθέν του εις τον αέρα και να θέλουν να τον εμποδίσουν, διά να μη περάση.

Οι οδηγοί της ψυχής του τότε ήρχισαν να φιλονεικούν με τους φοβερούς εκείνους, οι οποίοι εζήτουν λογαριασμόν, μήπως η ψυχή, που συνώδευον, ήτο υπεύθυνος απέναντί των διά κάποιο χρέος. Επειδή λοιπόν οι τελευταίοι ήθελαν να αρχίσουν τον έλεγχο από της γεννήσεως του Αντωνίου, οι συνοδεύοντες τον 'Αντώνιον τους ήμπόδιζον λέγοντες. "Όσα σφάλματα διέπραξεν ο 'Αντώνιος από της γεννήσεως, τα διέγραψεν ο Κύριος από τότε όμως που έγινε Μοναχός και αφιέρωσε τον εαυτόν του εις τόν Θεόν, επιτρέπεται να εξετάσωμεν τα έργα του.

Επειδή δε οι δαίμονες κατηγορούν τον 'Αντώνιον αλλά δεν ήμπορούσαν να αποδείξουν τας κατηγορίας των, ο δρόμος έμεινεν ελεύθερος από εμπόδια και αμέσως είδε τον εαυτόν του να επιστρέφη προς το σώμα και να συνέρχεται και έγινε πάλιν ο 'Αντώνιος όπως ήτο πρίν.

Τόση όμως ήτο η ταραχή του, ώστε ελησμόνησε να φάγη και παρέμεινε την υπόλοιπον ημέραν και ολόκληρον την νύκτα αναστενάζων και προσευχόμενος.

Κατεπλήσσετο, διότι έσκέπτετο με πόσους πειρασμούς έχομεν να παλαίσωμεν και με πόσους κόπους πρέπει κανείς να περάση τα εναέρια δαιμόνια. Και έλεγεν ότι αυτό το νόημα έχει το ρητόν του Αποστόλου Παύλου. «κατά τον άρχοντα που εξουσιάζει εις τον αέρα» (Εφεσ. β' 2).

Διότι αυτήν μόνον την εξουσίαν έχει ο εχθρός της ψυχής ημών, να πολεμά δηλαδή, και να προσπαθή να εμποδίζη τας ανερχομένας προς τον ουρανόν ψυχάς. Ως εκ τούτου συνεβούλευε μετά περισσοτέρας επιμονής λέγων· φορέσατε την πανοπλίαν του Θεού, ώστε να μπορέσετε να αντισταθήτε προς τον διόβολον κατά την πονηράν ημέραν και να εξευτελισθή ο εχθρός, επειδή δεν θα έχη να είπη διά σας τίποτε αισχρόν (Εφεσ. στ', 13).

2. Μετά την οπτασίαν αυτήν, τον έπεσκέφθησαν κάποτε μερικοί άνθρωποι και ήρχισαν να συζητούν μαζί του περί της ψυχής και ποίος, μετά την έξοδόν της έκ του σώματος, είναι ο τόπος που μεταβαίνει. Την επομένην ακριβώς νύκτα ήκουσε να τον καλή μία φωνή λέγουσα:

- Αντώνιε, σήκω, έξελθε από το κελλίον σου και βλέπε.

Πράγματι λοιπόν ο Μέγας Αντώνιος εξήλθε (διότι εγνώριζεν εις ποίας φωνάς έπρεπε να υπακούη) και αφού ύψωσε το βλέμμα του προς τον ουρανόν είδε το εξής όραμα.

Κάποιος πανύψηλος και φοβερός, απαίσιος εις την μορφήν, έστεκετο όρθιος το ύψος του έφθανεν έως τα σύννεφα, ενώ πολλοί επετούσαν έμπροσθέν του, ως εάν είχον πτερά τότε εκείνος ο φοβερός ήπλωνε τας χείρας του και άλλους μεν ήμπόδιζε να πετούν, ενώ άλλοι κατάρθωναν να τον προσπερνούν και να πετούν υψηλότερα και να συνεχίζουν τον δρόμον των χωρίς εμπόδια.

Δι' αυτούς, που εξέφευγον, ο πανύψηλος εκείνος δαίμων έτριζε τους οδόντας: αντιθέτως έχαιρε δι' όσους ήμποδίζοντο από αυτόν να ανέλθουν και έπιπτον.

Αμέσως τότε ηκούσθη μία φωνή:

- Αντώνιε, προσπάθησε να εννοήσης καλά αυτό που βλέπεις. Και αμέσως εκαθάρισεν η διάνοιά του και αντελήφθη ότι αυτό που έβλεπε, ήτο το πέραςμα των ψυχών προς τον ουρανόν και ότι ο πανύψηλος και φοβερός αγριάνθρωπος, που εστέκετο όρθιος, ήτο ο διάβολος, ο οποίος φθονεί τους πιστούς. Όσοι από αυτούς είναι υπεύθυνοι δι' αμαρτίας, τους κρατεί και τους εμποδίζει να περάσουν όσοι όμως δεν εδέχθησαν τας συμβουλές του, δεν ημπορεί να τους κρατήσει και δι' αυτό οι τοιούτοι κατορθώνουν να αναβούν υψηλότερα από αυτόν και να πορευθούν προς τον ουρανόν. Όταν ο Μέγας Αντώνιος είδε το όραμα αυτό, ένεθυμήθη και το προηγούμενον και ηγωνίζετο καθημερινώς να προκόπη εις τον ενάρετον βίον.

B'. Εν τω Γεροντικώ

ΠΟΤΕ δύο άδελφοί συνεφώνησαν και έγένοντο Μοναχοί και ώς κατώρθωσαν, έδοξεν αυτοίς οικοδομήσαι δύο κελλία από διαστήματος και έκαστος αυτών ανεχώρησε καθ' έαυτον ήσυχίας χάριν· και επί πολλά έτη ούκ είδον άλλήλους, δια τὸ μὴ έκβαινειν έκαστον έκ τοῦ κελλίου αυτού. Συνέβη δὲ τὸν ένα αυτών ασθενήσαι: και ήλθον οί πατέρες έπισκέψασθαι αυτόν και είδον αυτόν, ότι ποτε μὲν οἶον εξίστατο, ποτε δὲ ανένηπτες και έπηρώτησαν αυτόν λέγοντες τί εώρακας; δ δὲ είπεν 'Αγγέλους τοῦ Θεοῦ είδον ελθόντας, οί έλαβον μέ, και τὸν άδελφός μου, και άπήγαγον ήμᾶς εις τὸν οὐρανὸν και άπήνητησαν ήμιν αἱ αντικείμεναι δυνάμεις, άπειροι τῷ πλήθει και φοβεραι τὸ είδει και πολλά καμούσαι, ούκ ίσχυσαν καθ' ήμῶν και έγένετο ώς παρήλθομεν αυτᾶς, ήρξαντο λέγειν μεγάλη παρρησία ή άγνεία και ταῦτα ειπῶν ὁ άδελφός έκοιμήθη ιδόντες δὲ οί πατέρες απέστειλαν άδελφὸν δηλώσαι τῷ άδελφῷ αυτού ότι έκοιμήθη και άπελθῶν εὔρε και αυτόν κοιμηθέντα και έθαύμασαν δοξάζοντες τὸν Θεόν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ δύο αδελφοί συνεφώνησαν και έγιναν και οι δύο Μοναχοί. Μετά την χειροτονίαν των έκριναν καλόν να κτίσουν δύο κελλία, το ένα μακριά από το άλλο. Καθένας λοιπόν ανεχώρησε και έκλείσθη μόνος του εις το κελλίον χάριν ησυχίας. Έπέρασαν αρκετά χρόνια και δεν είδεν ο ένας τον άλλον, διότι κανείς από τους δύο δεν έβγαινειν από το κελλίον του.

Κάποτε όμως ήσθένησεν ο ένας και τον επεσκέφθησαν οι Πατέρες. Και είδον, ότι ο Μοναχός εκείνος άλλοτε μεν περιέπιπτεν εις έκσταση και άλλοτε πάλιν συνήρχετο. Τότε με κάποιαν περιέργειαν τον ήρώτησαν: Τι είδες, Πάτερ; Τους Αγγέλους του Θεού – απήνητησεν ο ασθενής Μοναχός – ότι ήλθον και παρέλαβον εμένα και τον αδελφόν μου και μάς οδήγουν προς τον ουρανόν. Καθώς δε ανηρχόμεθα, μάς συνήνητησαν αι εχθρικαι δυνάμεις, αναριθμητοι κατά το πλήθος και τρομεραί κατά την μορφής. Μολονότι δε εκοπίασαν πάρα πολύ, εν τούτοις τίποτε δεν ημπορέσαν να επιτύχουν εναντίον μας. Μόλις δε επροσπεράσαμεν τας δυνάμεις αυτές του Σατανά, ήρχισε να λέγην Μεγάλην παρρησίαν δίδει εις την ψυχήν η αγνεία.

Μόλις είπεν αυτούς τους λόγους και Μοναχός εκοιμήθη. "Όταν οι παρευρισκόμενοι Πατέρες διεπίστωσαν τον θάνατον, απέστειλαν ένα Μοναχόν να αναγγείλη τούτο εις τον αδελφόν του. Ο Μοναχός εκείνος εύρε και τον αδελφόν αποθαμένον. Τότε οι Πατέρες εθαύμασαν και έδόξασαν τον Θεόν.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΓΑΠΗΤΕ ΑΔΕΛΦΕ: οι ποιούντες τὰ έργα τοῦ κόσμου τούτου τοῦ ἀπολλυμένου, εἰ προκόψουσιν ἐν αὐτοῖς ἢ κερδήσουσιν, οὐ λογίζονται τοὺς κόπους οὓς ὑπέμειναν, ἀλλὰ χαίρουσι διὰ τὴν προκοπὴν, ἣν ἔσχον ὕστερον. Πόσῃ οὖν χαρὰν νομίζεις ἐγγίνεσθαι τῇ ψυχῇ τοῦ ἀρξαμένου κατὰ Θεόν, καὶ τελειώσαντος αὐτοῦ τὸ ἔργον; καὶ γὰρ ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ, τὰ οἰκεῖα ἔργα προάξει αὐτοῦ καὶ χαρήσονται μετ' αὐτοῦ οἱ Ἄγγελοι, ὅταν ἴδωσιν αὐτὸν ἀπαλλαγέντα τῶν ἐξουσιῶν τοῦ σκότους. Ὅταν γὰρ ἐξέλθῃ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοῦ σώματος, πορεύονται μετ' αὐτῆς οἱ "Ἄγγελοι" καὶ τότε ἐξέρχονται εἰς συνάντησιν αὐτῆς πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους, θέλουσαι αὐτὴν κατασχεῖν, ἐξερευνώσαι εἰ ἄρα ἔχουσι τί τῶν ἑαυτῶν ἐν αὐτῇ τότε οὐχ οἱ "Ἄγγελοι πολεμοῦσι μετ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ ἔργα & ἔπραξε περιτειγίζει καὶ φυλάττει αὐτὴν ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ ἄψωνται αὐτῆς καὶ ἐὰν νικήσῃ τὰ ἔργα αὐτῆς, ἄδουσι πρὸ αὐτῆς οἱ Ἄγγελοι, ἕως οὐ ἀπαντήσῃ τῷ Θεῷ ἐν εὐφροσύνῃ. Ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐπιλανθάνεται παντὸς ἔργου τοῦ κόσμου τούτου καὶ παντὸς κόπου αὐτῆς.

Μακάριος οὖν ἔστιν, ἐν ᾧ οὐχ εὐρεθήσεται τί τῶν ἀρχόντων τοῦ σκότους ὅτι ἡ χαρὰ αὐτοῦ καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις ὑπὲρ μέτρον ἐστὶ ποιήσωμεν οὖν τὴν δύναμιν ἡμῶν ἐν δάκρυσιν ἐνώπιόν του Θεοῦ, ἴσως ἐλεήσῃ ἡμᾶς ἢ ἀγαθότης αὐτοῦ καὶ ἐξαποστείλῃ ἡμῖν βοήθειαν, δι' ἧς πράξαι δυνησόμεθα τὰ καταπαλαιοντα τοὺς ἄρχοντας τῆς πονηρίας τοὺς πρὸ ἡμῶν ἀπαντώντας. Φροντίσωμεν τοίνυν ἐν στρυφνότητι καρδίας καὶ κτησώμεθα ἑαυτοῖς ἐπιθυμίαν εἰς θεὸς ἐν ἀπλότῃ, ἣτις σώσει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς πονηρίας, ὅταν ἐξέλθῃ ἐκεῖ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἀγαπήσωμεν τὸ ἀγαπᾶ τοὺς πτωχοὺς, ἕνα σῶσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς φιλαργυρίας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἀγαπήσωμεν τὸ εἰρηνεύειν μετὰ πάντων μικρῶν τὲ καὶ μεγάλων, ὅτι φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ μίσους, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Κτησώμεθα τὴν μακροθυμίαν ἐν πάσιν, ἣτις φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀλιγορίας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν.

Ἀγαπήσωμεν πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν, μηδένα μισοῦντες ἢ ἀνταποδιδόντες τινὶ κακόν, δ φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ζήλου, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἀγαπήσωμεν τὴν ταπεινοφροσύνην ἐν ἅσιν βαστάζοντες τὸν λόγον τοῦ πλησίον, κὰν πλήξῃ ἡμᾶς ἢ ὄνειδίσῃ, ἣτις φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὑπερηφανείας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἐκζητήσωμεν τὴν τιμὴν τοῦ πλησίον, μηδένα ψέγοντες ἢ ἐξουθενοῦντες, ἣτις φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς καταλαλιᾶς, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Παρίδωμεν τὴν χρεῖαν τοῦ κόσμου, καὶ τὴν τιμὴν αὐτοῦ, ἕνα σωθῶμεν ἀπὸ τῆς βασκανίας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Διδάξωμεν τὴν γλῶσσαν τὴν μέ: λέτης τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνης καὶ τὴν εὐχὴν, ἵνα φυλάξῃ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ψεύδους, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ταῦτα γὰρ πάντα κατέχει τὴν ψυχὴν ὅταν ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ σώματος, αἱ ἀρεταὶ δὲ βοηθοῦσιν αὐτῇ, ἐὰν ἔκτησατο αὐτᾶς. Ποιὸς οὖν σοφὸς θέλει δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον, ἕνα ρυσθῇ ἀπὸ τούτων πάντων; ποιήσωμεν οὖν τὴν δύναμιν ἡμῶν, καὶ ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεγάλη ἐστίν, εἰς τὸ βοηθῆσαι τὴν ταπεινώσει ἡμῶν" οἶδε γὰρ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ταλαίπωρός ἐστι, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μετάνοιαν ἕως ἔστιν ἐν τῷ σώματι μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

Ερμηνεία

ΑΓΑΠΗΤΕ ΜΟΥ αδελφέ: όσοι ασχολούνται με υποθέσεις του προσωρινού και ματαίου αυτού κόσμου, εάν προοδεύσουν ή κερδήσουν, δεν υπολογίζουν, μετά ταύτα, τους κόπους τους οποίους υπέμειναν, αλλά χαίρουν διά την πρόοδον την οποίαν απέκτησαν. Υπολογίζεις λοιπόν τώρα, αδελφέ μου, ποίαν χαράν δοκιμάζει η ψυχή του ανθρώπου, που ήρchiσε το κατά Θεόν πνευματικόν του έργου και το ολοκλήρωσεν επιτυχώς; Επόμενος είναι να αισθάνεται η ψυχή απέραντον χαράν, διότι κατά την στιγμήν της εξόδου της από το σώμα, τα καλά έργα, που εξετέλεσε, θα προπορεύονται αυτής όταν θα ανέρχεται προς τον ουρανόν τότε και οι Αγγελοι του Θεού θα χαρούν μαζί της, όταν θα την ίδουν να απαλλάσσεται από τας δυνάμεις του σκότους.

Συμβαίνει δε αυτό, διότι όταν η ψυχή του ανθρώπου εξέλθη από το σώμα, πορεύονται μαζί της οι Αγγελοι τότε όμως και όλαι αι δυνάμεις του σκότους σπεύδουν να την συναντήσουν, επιδιώκουσαι να την κρατήσουν και δι' αυτό εξετάζουν μετά προσοχής μη τυχόν η ψυχή έχει διαπράξει κάποιο από τα ιδικά των έργα. Τότε δεν πολεμούν οι "Αγγελοι προς τους δαίμονας διά να προστατεύσουν την ψυχήν, αλλά τα έργα, που διέπραξε την περιτριγυρίζουν και την περιφρουρούν, διά να μή την εγγίσουν οι δαίμονες εάν δε τα έργα, που διέπραξε, νικήσουν τους δαίμονας, τότε οι Άγιοι Αγγελοι ψάλλουν προ αυτής, μέχρις ότου η ψυχή συναντήση με χαράν και ευφροσύνην τον Θεόν. Κατ' εκείνην την ώραν λησμονεί πλέον η ψυχή όλα τα έργα του ματαίου αυτού κόσμου, όπως και όλους τους κόπους, που κατέβαλεν.

Είναι λοιπόν μακάριος εκείνος, εναντίον του οποίου δεν θα εύρουν τίποτε οι άρχοντες του σκότους. Η χαρά, η τιμή και η ανάπαυσις ευρίσκονται υπεράνω παντός μέτρου. Ας κλαύσωμεν λοιπόν με όλην την δύναμιν της ψυχής μας ενώπιον του Θεού, ίσως μάς ελεήσει ή αγαθότης του και μας αποστείλη την εξ ύψους βοήθειαν, με την οποίαν θα ήμπορέσωμεν να πράξωμεν όλα, όσα κατανικούν τους άρχοντας της πονηρίας, που μας εμποδίζουν εις τον δρόμον μας. Ας φροντίσωμεν λοιπόν με αυστηρότητα καρδίας να αποκτήσωμεν την προς τον Θεόν επιθυμίαν, χωρίς πολυπραγμοσύνην, η οποία θα μας σώση από τα χέρια των πονηρών δαιμόνων, όταν θα εξέλθουν εκεί επάνω διά να μας συναντήσουν.

Ας επιθυμήσωμεν την αγάπην προς τους πτωχούς, διά να μας σώση η αγάπη αυτή από την φιλαργυρίαν, όταν θα εξέλθη εκεί διά να μας συναντήση.

Ας αγαπήσωμεν την ειρήνην με όλους, μικρούς και μεγάλους, διότι αυτή θα μας φυλάξη από το μίσος, όταν θα εξέλθη διά να μας συναντήση.

Ας αποκτήσωμεν δι' όλους και δι' όλα μακροθυμίαν, η οποία θα μάς προφυλάξη από την αμέλειαν, όταν θα εξέλθη διά να μας συναντήση.

Ας αγαπήσωμεν όλους τους αδελφούς μας, χωρίς να μισήσωμεν κανένα ή να του ανταποδώσωμεν το κακόν που μας έκαμε: διότι αυτό θα μάς φυλάξη από την ζηλοφθονίαν, όταν, και αυτή, θα εξέλθη διά να μας συναντήση.

Ας αγαπήσωμεν την ταπεινοφροσύνην υπομένοντες, εις όλας τας περιπτώσεις, τον λόγον του πλησίον, έστω και εάν ο λόγος αυτός μάς προσβάλη ή μάς ειρωνευθή η ταπεινοφροσύνη θα μάς προφυλάξη από την υπερηφάνειαν, όταν θα εξέλθη και αυτή διά να μας συναντήση.

Ας επιζητήσωμεν την τιμήν του πλησίον μας και να μη κατηγορωμεν ή να προσβάλωμεν κανένα αυτό θα μας προστατεύση από την καταλαλιάν, όταν θα εξέλθη διά να μας συναντήσει.

Ας περιφρονήσωμεν την μέριμνας του κόσμου, και την εκτίμησίν του, δια να σωθώμεν από την βασκανιάν, όταν θα εξέλθη διά να μάς συναντήσει.

Ας διδάξωμεν την γλώσσαν μας να μελετή αδιαλείπτως τας εντολάς του Θεού, την δικαιοσύνης και την προσευχήν, διά να μάς προφυλάξουν από το ψεύδος, όταν θα εξέλθη και αυτό δια να μας συναντήσει.

Ολα αυτά εμποδίζουν την ψυχήν, αι δε αρεται, εφ' όσον τας απέκτησε, την βοηθούν να τα αντιμετώπιστη επιτυχώς. Ποίος λοιπόν φρόνιμος άνθρωπος θέλει να παραδώση την ψυχήν του εις τον αιώνιον θάνατον, διά να απαλλαγή από τους κόπους των αρετών αυτών;

Ας πράξωμεν λοιπόν ό,τι μάς επιτρέπουν αι δυνάμεις μας, και η δύναμις του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού είναι μεγάλη, διά να βοηθήση την ταπεινώσιν μας· διότι γνωρίζει ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, ότι ο άνθρωπος είναι ταλαίπωρος και δι' αυτό παρεχώρησεν εις αυτόν την μετάνοιαν, έως ότου η ψυχή υπάρχει εις το φθαρτον αυτό σώμα, διά να δύναται, μέχρι της τελευταίας του αναπνοής, να διορθώνεται και να αποφεύγη από την αμαρτίαν.

Δ'. 'Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΕΝ και μακάριος Θεόφιλος ό Αρχιεπίσκοπος αδελφοί, οϊον φόβον και τρόμος και ανάγκην ύφίσταται ή ψυχή, ότε χωρίζεται εκ του σώματος ή μετά τó χωρισθῆναι παραγίνονται γάρ πρòς αυτήν πᾶσαι αἱ ἀρχαι και δυνάμεις του σκότους και επιφέρουσιν αυτή πάντα τα εν γνώσει και αγνοία ἀμαρτημάτα τα από γενέσεως μέχρι της τελευταίας ώρας αυτής, εν ή διεζεύχθη του σώματος και ἴστανται κατηγορούσαι σφοδρῶς. "Ἰστανται δὲ και αἱ ἅγιοι δυνάμεις κατὰ πρόσωπον τῶν ἐναντίων, ἀνθυποφέρουσαι ει τινα ἀγαθὰ ἔργα εἰργάσατο ή ψυχή ταύτην δὲ ποιὸν τρόμος και ἀγωνίαν τότε ἔχειν δοκεῖς εν τοιαύτη φοβερὰ ἐξετάσει και ἀπαραλογίστη λογοθεσίφ μέσον ἀπειλημμένην; οὐκ ἔστι λόγῳ ἐκδιηγῆσασθαι ή διανοία καταλαβεῖν τὸν φόβον ἐκεῖνον τὸν τὴν ψυχήν τότε συνέχοντα, ἔως οὐ ή ἀπόφασις ἐξέλθοι και ἐλευθερωθῆ από τῶν κωλυόντων αυτήν. Ἐκεῖνη ἐστὶν ή ὥρα της ἀνάγκης αυτής, ἔως και κρίσις αυτής ἀπόφασιν λάβη παρὰ του δικαίου κρατου.

Εἰ μὲν οὖν δοθῆ αυτή ἐλευθερία, εὐθὺς οἱ ἀντικείμενοι λαμβάνουσιν αἰσχύνην και αυτή ἀρπάζεται ἀπ' αὐτῶν και ἀνεμποδίστως ἀπάγεται εις την ἀνεκκλήτητον χαρὰν ἐκείνην και δόξαν, εις ἣν καταστήσεται. Εἰ δὲ εν ἀμελεῖα ζήσασα εὐρεθῆ ἀναξία της ἐλευθερίας, ἀκούειν την φρικωδεστάτην ἐκείνην φωνὴν ἄρθητω ὁ ἀσεβής, ἵνα μὴ ἤδη την δόξαν Κυρίου. Τότε καταλαμβάνει αυτήν ἡμέρα ὀργῆς, ἡμέρα θλίψεως και ὀδύνης ἀτελευτήτου, παραδίδεται εις τὸ ἐξώτερον σκότος, εις ἄδην κατενεχθεῖσα και τὸ αἰώνιον πῦρ κατακριθεῖσα, εν αὐτῷ εις ἀπεράντους αἰῶνας ἔσται κολαζομένη. Τότε ποὺ ή του κόσμου φαντασία και καύχησις; ποὺ ή κενοδοξία και ή τρυφή και ή ἀπόλαυσις του ματαίου τούτου και ἀστάτου βίου; ποὺ τὰ χρήματα, ποὺ ή εὐγένεια; ποὺ ὁ πατήρ, ή μήτηρ, ή ἀδελφοί, ή φίλοι και τῖς τούτων την ὑπὸ πυρὸς φλεγομένην ψυχήν και ὑπὸ ἐτέρων ἀνεκδηγῆτων τιμωριῶν δεινῶς βασανιζομένην, ἐξελέσθαι δυνήσεται;

Ερμηνεία

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Θεόφιλος ο Αρχιεπίσκοπος έλεγε: Πόσον, πράγματι, φόβος και τρόμος και ποίαν ανάγκην δοκιμάζει η ψυχή, όταν αποχωρίζεται εκ του σώματος ή και κατόπιν, αφού πλέον αποχωρισθη! Διότι τότε καταφθάνουν όλαι αι αρχαι και αι δυνάμεις του σκότους και της παρουσιάζουν όλα τα αμαρτήματα, που διέπραξεν, εν γνώσει ή εν αγνοία, από τότε που εγεννήθη ο άνθρωπος μέχρι της τελευταίας ώρας, που απεχωρίσθη η ψυχή από το σώμα: αι δυνάμεις αύται παραστέκουν με αναίδειαν κοντά της και την κατηγορούν με σφοδρότητα.

Αντιμέτωποι προς τάς έχθρικός αυτάς δυνάμεις του σκότους στέκουν αι άγιοι δυνάμεις, οι Αγγελοι, εκθέτουσαι και αναφέρουσαι όσα καλά έργα επετέλεσε τυχόν η ψυχή.

Πόσην λοιπόν αγωνίας και τρόμον νομίζεις, ότι θα δοκιμάζη ή ψυχή, όταν ευρεθή πρό μιάς τοιαύτης εξετάσεως και αντιμετωπίζη ένα τόσο φοβερόν και αδέκαστον κριτήριο;

Δεν είναι δυνατόν να εκφράση κανείς με λόγους ή και ακόμη να συλλάβη εις την διάνοιάν του τον φόβον εκείνον, που κυριεύει τότε την ψυχήν, μέχρις ότου εκδοθή η απόφασης του Κριτηρίου και ελευθερωθή από αυτούς που την εμποδίζουν. Εκείνη ακριβώς η ώρα είναι η στιγμή της μεγαλυτέρας δοκιμασίας της ψυχής, έως ότου τελειώση η κρίσις της και ακούση την απόφασιν από τον Δίκαιον Κριτήν.

Αν λοιπόν, διά της αποφάσεως του Δικαίου Κριτού, δοθή εις την ψυχήν ελευθερία, αμέσως τότε κατασχύνονται οι εχθροί, οι φωτεινοί Αγγελοί την αρπάζουν από αυτούς, και χωρίς εμπόδια πλέον οδηγείται υπό των Αγγέλων εις την ανεκλάλητον εκείνην χαράν και δόξαν, εις την οποίαν και τελικώς θα αποκατασταθή.

Αν, όμως, έζησεν η ψυχή με αμέλειαν και ούτως ευρεθή αναξία της ελευθερίας, τότε θα ακούση εκείνην την φρικωδεστάτην φωνήν πάρετε απ' εδώ αυτόν τον ασεβή, δια να μη ίδη την δόξαν Κυρίου (Ησ. κστ', 10).

Τότε αρχίζει πλέον διά την ψυχήν αυτήν ημέρα οργής, ημέρα θλίψεως και ατελευτήτου οδύνης παραδίδεται εις το σκότος το εξώτερον, κατακρημνίζεται εις τον Αδην και καταδικάζεται εις το αιώνιον πύρ, εις το οποίον και θα παραμείνη κολαζομένη εις τους απεραντους αιώνας.

Τότε, εις τί θα ωφελήσουν την ψυχήν η πολυτέλεια και αι καυχησιολογίαι του κόσμου τούτου; Πού είναι τότε η κενοδοξία και η τρυφή και η απόλαυσης αυτής της ματαιίας και αστάτου ζωής; Πού είναι τα χρήματα; Τι ωφελεί η σπουδαιότης της καταγωγής; Πού είναι ο πατέρας, ή η μητέρα, ή οι αδελφοί, ή οι φίλοι;

Ποίος από όλους αυτούς θα ήμπορέση να ελευθερώση την δυστυχισμένην ψυχήν, η οποία φλέγεται από το πυρ της κολάσεως και βασανίζεται από ανεκδιηγήτους τιμωρίας;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ' (Μετά θάνατον η ψυχή κατατάσσεται με τους ομοίους της)

Ὅτι μετὰ τῶν ὁμοίων οἱ ὅμοιοι, κατατάττονται μετὰ θάνατον.

Περὶ τοῦ ὅτι μετὰ θάνατον αἱ ψυχαὶ κατατάσσονται εἰς τὸ ἴδιον μέρος μετὰ τὰς ψυχὰς ὁσων ἐζήσαν καθ' ὁμοίον τρόπον ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΠΕΡΙ ΜΕΝ ΤΩΝ ΕΚΛΕΚΤΩΝ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ λέγει· «ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν». Εἰ γὰρ πάντες οἱ δίκαιοι ἐν ἐκείνῃ τῇ αἰωνίᾳ μακαριότητι ὁμοίως τὰ τῆς ἀνταποδόσεως ἐλάμβανον, μία μονὴ εἶχεν εἶναι, ἢ περὶ πολλὰ πολλὰ δὲ εἰσιν, ἐν αἷς καὶ κατ' ἀξίαν οἱ ἐκλεκτοὶ διανεμηθέντες ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης αὐτῶν κοινοτέρως ἀγαλλιῶνται. Τὸ δὲ καὶ ἀνά δηνάριον πάντας λαβεῖν τοὺς ἐν ταῖς πολλαῖς μοναῖς διανεμηθέντας, δηλοῖ, ὅτι μία ἐστὶν ἡ μακαριότης, ἣν ἐκεῖσε πάντες λαμβάνουσι παραλλαγμένη δὲ τῆς ἀνταποδόσεως ἢ ἰσότης, ἥς δι' ἔργων διαφόρων ἐντυγχάνουσιν.

Περὶ δὲ τῶν ἀμαρτωλῶν, τὴν τῆς κρίσεως ἡμέραν δηλῶν ὁ Κύριος εἶπε: «τότε ἐρῶ τοῖς θερισταῖς συνάξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαύσαι». Οἱ οὖν θερισται, οἱ ἄγγελοι, τοὺς ὁμοίους ἀμαρτωλοὺς μετὰ τῶν ὁμοίων ζευγνύουσιν ἐν ταῖς βασάνοις, ἵνα οἱ ὑπερήφανοι μετὰ τῶν ὑπερηφάνων, οἱ πόρνοι μετὰ τῶν πόρνων, οἱ φιλάργυροι μετὰ τῶν φιλαργύρων, οἱ ψεύσται μετὰ τῶν ψευστῶν, οἱ φθονεροὶ μετὰ τῶν φθονερῶν, οἱ ἄπιστοι μετὰ τῶν ἀπίστων κατακαῶσιν ἐν τοῖς τῶν βασάνων τόποις ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ριφέντες.

Ερμηνεία

ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ λέγει περὶ τῶν ἐκλεκτῶν: «Εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πατρὸς μου ὑπάρχουν πολλὰ μοναὶ». Εἴαν λοιπὸν οἱ δίκαιοι εἰς ἐκείνην τὴν αἰωνίαν μακαριότητα ἀπελάμβανον κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς, τότε θα ἐγένετο λόγος ὅτι ὑπάρχει μία μόνον μονὴ καὶ ὄχι πολλαί. Ὑπάρχουν ὅμως πολλοί, εἰς τὰς οποίας θα διαμοιρασθῶν κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν οἱ ἐκλεκτοί, διὰ νὰ ευφραίνωνται καὶ νὰ ἀγάλλωνται αἰωνίως ἀπὸ κοινού.

Τὸ γεγονός δε ὅτι ὅλοι οἱ ἐκλεκτοί, που διαμοιράζονται εἰς τὰς διαφόρους μονάς, λαμβάνουν καὶ ἀπὸ ἑνὸς δηνάριον, φανερώνει ὅτι μία εἶναι ἡ μακαριότης, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνουν ἐκεῖ ὅλοι οἱ σωζόμενοι διαφέρει ὅμως τὸ μέτρον τῆς ἀνταποδόσεως πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν ἐκλεκτῶν, που εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὰ διάφορα ἔργα τῆς ἀρετῆς τὰ ὁποία ἐξετέλεσαν.

Ὅσον διὰ τοὺς ἀμαρτωλοὺς, ὁ Κύριος, ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεώς των, εἶπε: «Τότε θα εἶπω εἰς τοὺς θεριστάς μαζεύσατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δέσατε σε δεμάτια, διὰ νὰ τα καύσετε». Οἱ θερισται λοιπὸν, δηλαδή οἱ ἄγγελοι, δένουν μαζί τοὺς ἀμαρτωλοὺς, που διέπραξαν τὰς ἰδίας ἀμαρτίας, διὰ νὰ κολάζωνται ἀπὸ κοινού, ὥστε οἱ ὑπερήφανοι νὰ βασανίζονται μαζί με τοὺς ὑπερηφάνους, οἱ πόρνοι μαζί με τοὺς πόρνους, οἱ φιλάργυροι

μαζί με τους φιλαργύρους, οι ψεύσται μαζί με τους ψεύστας, οι φθονεροί μαζί με τους φθονερούς, οι άπιστοι μαζί με τους απίστους. Όλοι αυτοί, ενωμένοι μεταξύ των, κατά το είδος της αμαρτίας, θα κατακαούν εις τους τόπους των διαφόρων βασάνων, εις τους οποίους θα ριφθούν υπό των Αγγέλων.

Πέτρος

2. ΤΙ ΤΟΥΤΟ αἰτῶ σε, ὅτι ἐν τοῖς ἐσχάτους καιροῦς τούτοις, τσαῦτα περὶ ψυχῶν φανεροῦνται, ἅπερ πρότερον ἔλανθανον; ἢ πάντως, ἵνα φανεραῖς ἀποκαλύψῃς τὸν μέλλοντα Κόσμον ἐπιδεικνύμενον ἡμῖν θεασώμεθα.

Ερμηνεία - Πέτρος

2. ΤΟΥΤΟ ΖΗΤΩ να μάθω από σέ: πώς κατά τα τελευταία αυτά έτη φανερώνονται τόσα πολλά περι ψυχών, τα οποία προηγουμένως διέφευγον την προσοχήν; Μήπως συμβαίνει αυτό διά να ίδωμεν τον μέλλοντα Κόσμον, παρουσιαζόμενον εις ημάς με φανεράς αποκαλύψεις;

Γρηγόριος

ΟΥΤΩΣ ΕΣΤΙΝ, ὡς ὑπέλαβες ὅσον γὰρ τοῦ παρόντος κόσμου τὸ τέλος πλησιάζει, τοσούτον τοῦ μέλλοντος ἢ παρουσία σημείοις φανεροῖς ἐπιγινώσκειται. Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ τοὺς διαλογισμοὺς ἀλλήλων οὐδαμῶς θεωροῦμεν, ἐν δὲ τῇ μελλοντι ἅπαντά τα ἡμέτερα ἐν ταῖς ἀλλήλων καρδίαις δρῶμεν, ἔοικεν οὗτος ὁ κόσμος νυκτί, καὶ δὲ μέλλον ἡμέρα.

"Ὡσπερ οὖν τῆς νυκτὸς τελειουμένης ἡ ἡμέρα ἄρχεται ἀυγάζειν, πρὸ δὲ τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς τρόπῳ τινὶ τὸ σκότος μετὰ τοῦ φωτὸς μέμικται ἕως οὐ τὸ μὲν σκότος τελείως παρέλθῃ τῆς νυκτὸς, τὸ δὲ φῶς τῆς ἐπακολουθούσης ἡμέρας ὀλοκλήρως ἐπανέλθῃ, οὕτω δὴ τοῦ παρόντος κόσμου τὸ τέλος, τῇ ἀνατολῇ τοῦ μέλλοντος ἤδη συμμιγέν, ἐκ τῶν σκοτεινῶν τούτου πραγμάτων τινά, τῇ τῶν πνευματικῶν συμμιξία διαφαίνει διὸ καὶ πολλὰ ἐκ τῶν τοῦ κόσμου ἐκείνου κατανοοῦμεν" πλὴν οὐχὶ πάντα ὀλοκλήρως γινώσκομεν, ἀλλὰ καθάπερ ἐν τινὶ τοῦ νοοῦ διαυγεία, ταῦτα ὡς πὲρ πρὸ τοῦ ἡλίου ὀρῶμεν.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ ὅπως ακριβῶς εἶπες: διότι ὅσον πλησιάζει το τέλος του παρόντος Κόσμου, τόσο και η παρουσία του μέλλοντος φανερώνεται σιγά - σιγά με ολοφάνερα σημεία. Επειδὴ δηλαδή, εις την παρούσαν ζωὴν, δεν δυνάμεθα να διακρίνωμεν ο ένας τους διαλογισμοὺς του άλλου, ενώ εις την μέλλουσαν ζωὴν θα βλέπωμεν ὅλα, ὅσα ἔχομεν εις την καρδίαν μας να εἶναι και εις τας καρδίας των άλλων. Δι' αυτό και προσωρινός αυτός κόσμος ομοιάζει με νύκτα, ενώ ο μελλοντικός ομοιάζει με ἡμέραν.

Ὅπως λοιπόν όταν τελειώνη η νύκτα αρχίζει να σιγοφέγγη η ἡμέρα, προτού δε ἀκόμη καλά - καλά να ανατείλῃ ο ἡλιος, το σκοτάδι αναμινύεται κατά κάποιον τρόπον με το φως, ἕως ὅτου να υποχωρήσῃ μὲν τελείως το σκοτάδι της νυκτὸς και να επικρατήσῃ ολοκληρωτικά το φως της επερχομένης ἡμέρας, ἔτσι ακριβῶς συμβαίνει ἐδῶ το τέλος του παρόντος κόσμου αναμινύεται με την ἀνατολήν του μέλλοντος, ὁπότε μερικά σκοτεινά πράγματα του κόσμου τούτου διακρίνονται, ἐξ ἀφορμῆς της ἀναμικξείως των με τα πνευματικά διὰ τούτον ακριβῶς τον λόγον και κατανοοῦμεν πολλά ἐκ του κόσμου ἐκείνου.

Πάντως όμως δεν τα γνωρίζομεν αμέσως όλα και καθαρά αλλ' αμυδρώς τα διακρίνομεν, ωσάν ο νούς ημών να φωτίζεται κατά κάποιον τρόπον, όπως ακριβώς διακρίνομεν τα διάφορα αντικείμενα του υλικού κόσμου, ολίγον πρό της ανατολής του ηλίου.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Ευθυμίου

ΗΔΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ Πατρός ημών Ευθυμίου κοιμηθέντος και τοῦ ἀθλητικοῦ και πολυπαθοῦς αὐτοῦ σώματος, μετὰ τῶν προσηκόντων ὕμνων τῆ πολυπλοῦτο κατατεθέντος σορῶ, Δομετιανός και τοῦ μεγάλου μέγας ὄντως και γνήσιος μαθητής, ἄτε δὴ και τοῦ βίου μιμητής ἀκριβέστατος, ὑπὲρ τὰ πενήκοντά των ἀγίω διακονησάμενος ἔτη, οὐκ ἀπέστη τοῦ τόπου, ἀλλὰ παρέμεινε τῆ σορῶ μέχρι λοιπὸν ἔκτης ἐξ ἐκείνου ἡμέρας, ὡς πὲρ οὐ βιωτὸν αὐτὸ τὸ λοιπὸν κρίνας, οὐδὲ τοῦτο δὴ τὸ φῶς δρᾶν ἀνεκτὸν ὄλωσ.

Διαγενομένης δὲ ἤδη τῆς ἐβδόμης, ἐπιφαίνεται αὐτὸ φαιδρὸς τὴν ὄψιν νυκτὸς ὁ Ευθύμιος, δεῦρο, λέγων, ἀπολαύσων τῆς ἡτοιμασμενης σοι δοξης ἰδοὺ γὰρ ἔχαρισατο φησιν ὁ Θεὸς κοινήν ἡμῖν εἶναι και τὴν ἐνταῦθα διαγωγὴν. Ταῦτα ὁ Δομετιανός εἰς τὴν σύναξιν ἐλθὼν ἀπαγγέλλει και οὕτως ἐν χαρᾷ και αὐτός, και τῆ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδι, καταλείπει τὸν βίον.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ΕΚΟΙΜΗΘΗ Ο ὀσιος πατήρ ημών Ευθύμιος και το αθλητικὸν και πολυβασανισμένον σῶμα του κατετέθη με τους αρμόζοντας ὕμνους εἰς τον πλουσιοστολισμένον τάφον, τότε ο γνήσιος και πραγματικά μεγάλος μαθητής του μεγάλου Πατρός, Δομετιανός, ο οποίος και την ζωὴν του Αγίου Ευθυμίου με μεγάλην ακρίβειαν εἶχε μιμηθῆ και υπηρέτησε τον Άγιον περισσότερα ἀπὸ πενήκοντα ἔτη, δεν ἐφυγεν ἀπὸ τον τάφον, ἀλλὰ παρέμεινε πλησίον του μνήματος ἐπὶ ἐξ ἡμέρας, νομίζων ὅτι δεν θα ἤμπορούσε να ζήση πλέον, μετὰ τον θάνατον του Αγίου Ευθυμίου, οὔτε και να βλέπη ἀκόμη και το φῶς χωρὶς ἐκείνον. Ὄταν ὁμως ἐπέρασε πλέον και η εβδόμη ἡμέρα παρουσιάζεται εἰς τον Δομετιανόν ο Ευθύμιος, κατά την νύκτα, με φαιδρόν πρόσωπον και του λέγει:

Ἐλα, να ἀπολαύσης τὴν δόξαν, που ἔχει ετοιμασθῆ διὰ σέ. Διότι ο Θεός μάς ἐχάρισε το προνόμιον να ζῶμεν μαζί και ἐδῶ εἰς τούτον τον τόπον.

Αμέσως ο Δομετιανός τρέχει και φανερώνει ὅλα αὐτά εἰς τὴν σύναξιν των ἀδελφῶν. Και ἔτσι, χαρούμενος και αὐτός και με τὴν ἐλπίδα των μελλόντων ἀγαθῶν, εγκαταλείπει τον βίον.

Γ'. Του Αββά Ισαάκ

ΠΟΛΛΑΣ μονὰς τοῦ Πατρός, ὁ Σωτὴρ καλεῖ τὰ μέτρα τῆς διανοίας, τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ αὐλιζομένων λέγω δὴ τὰς διαφορᾶς, ὧν κατὰ διάνοιαν ἐντρυφῶσιν οὐ γὰρ διαφορᾶς τόπων, ἀλλὰ τάξεις χαρισμάτων πολλὰς μονὰς εἶρηκε. Καθάπερ ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τοῦ αἰσθητοῦ ἡλίου κατὰ τὴν καθαρότητα τῆς ὀπτικῆς ἀντιλήψεως κατατρυφᾶ, μὴ μεριζομένου ἐκείνου εἰς πολλὰς λαμπηδόνας ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως ἐπιλάμποντος, οὕτω και ἐν τῷ μέλλοντα αἰώνι οἱ δίκαιοι πάντες μὲν ἐν μιᾷ χώρᾳ αὐλίζονται, ἕκαστος δὲ κατὰ τὸ μέτρον τῆς οἰκείας

καθάρσεως, τὴν τοῦ νοητοῦ ἡλίου λαμπρότητα καὶ εὐφροσύνην ἐν ἑαυτὸ ἔλξει καὶ ἔξει: ὅσῃν δηλαδὴ οἶδός τὲ ἐστὶ χωρῆσαι καὶ δέξασθαι.

Ερμηνεία

Ο ΣΩΤΗΡ ΗΜΩΝ πολλές μονάς του Πατρός ονομάζει τα μέτρα της διανοίας εκείνων οι οποίοι διαμένουν εις εκείνην την χώραν. Ἐννοῶ δε ως μέτρα διανοίας τον διαφορετικόν τρόπον, κατὰ τον οποίον η διάνοια εκάστου εκ των σωζομένων εντρυφά και απολαμβάνει την μακαριότητα του Παραδείσου. Διότι ο Κύριος δεν ἔχαρακτήρισεν ως μονάς διαφορετικούς τόπους, ἀλλὰ τας τάξεις των χαρισμάτων ἐκάλεσε πολλές μονάς.

Ὅπως δηλαδὴ καθένας ἀπὸ ημᾶς ἀπολαμβάνει τον αισθητόν ἡλιον ἀνάλογα με την δύναμιν της οράσεώς του, χωρὶς ο ἕνας αὐτός ἡλιος να διαμοιράζεται εις πολλές λάμπεις, ἀλλὰ δι' ὅλους τους ἀνθρώπους ἔχει την ἰδίαν λαμπρότητα, το ἴδιον ακριβῶς συμβαίνει και με τους δικαίους εις την μέλλουσαν ζωὴν. Ὅλοι, δηλαδὴ, οι δίκαιοι διαμένουν εις μίαν περιοχὴν καθένας ὁμως ἐξ αὐτῶν θα σύρη προς τον ἑαυτὸν του και θα ἀπολαμβάνη την λαμπρότητα και εὐφροσύνην του νοητοῦ Ἡλίου, ἀνάλογα με το μέτρον της δικῆς του καθαρότητος. Τόσῃν, δηλαδὴ, λαμπρότητα και εὐφροσύνης θα ἀπολαμβάνη ο κάθε δίκαιος, ὅσῃν εἶναι δυνατόν να δεχθῆ και να χωρέση.

Δ'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Πέτρος

ΥΠΟΛΑΜΒΑΝΩ, τίμιε δέσποτα, ἐν τῷ πολλοῦς καὶ ἀμετρητοῖς πάθεσι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὑποταγῆναι, τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλήμ πλεῖστον μέρος ἐκ νηπίων μέλλειν πληροῦσθαι.

Ερμηνεία - Πέτρος

ΕΧΩ ΤΗΝ ΓΝΩΜΗΝ, τίμιε Δέσποτα, ὅτι ἐπειδὴ το ἀνθρώπινον γένος υπετάγη εις πολλά και ἀμέτρητα πάθη, δι' αὐτὸ το μεγαλύτερον μέρος της ἐπουρανίου Ἱερουσαλήμ θα γεμίση ἀπὸ νήπια.

Γρηγόριος

ΠΑΝΤΑ μὲν τὰ βαπτιζόμενα νήπια καὶ ἐν τῇ νηπιότητι ἀποθνήσκοντα εἴσελθειν εις τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν οὐκ ἀπιστοῦμεν" οὐχὶ δὲ καὶ τὰ λαλεῖν ἀρχόμενα πάντα εις αὐτὴν εἴσελθεῖν πιστευτέον πολλοῖς γὰρ τῶν νηπίων και τῆς οὐρανίου Βασιλείας εἴσοδος και παρὰ τῶν γονέων ἀποκλείεται, ἐὰν κακῶς αὐτὰ ἀνατρέφωσιν. Ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ πόλει ἀνὴρ τις πάσι γνῶριμος ὑπάρχων, πρὸ τριῶν ἐτῶν υἱὸν εἶχεν, ὡς ὑπολαμβάνω ὄντα ἐτῶν πέντε, δν λίαν ἀγαπῶν κατὰ τὴν σάρκα, ἀπαιδευτῶς αὐτὸν ἀνέτρεφεν· ἴθην και αὐτὸς παῖς ἠνίκα τὸ οἶνον ἐνθύμιον τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ὑπεισηλθεν, ἔθος ἔλαβεν, ὅπερ και εἶπεν κίνδυνος ὑπάρχει, τὴν τοῦ Θεοῦ βλασφημεῖν μεγαλωσύνην.

Οὗτος οὖν και παῖς ἐν τῇ θανατικῇ τῷ πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐνταύθα γενομένη κρουσθεῖς, ἐπὶ τὸ ἀποθανεῖν ἦλθεν. Ἐν ὅσῳ δὲ ὁ πατὴρ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ τοῦτον ἐκράτει, καθὼς οἱ αὐτόθι παρόντες μαρτυροῦσι, τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα και παῖς θεασάμενος, τρέμων και τοὺς ὀφθαλμοὺς καμμύων, ἤρξατο κράζειν" ἐκδίκησον μέ, πάτερ, ἐκδίκησον τὰς

δὲ φωνᾶς ταύτας κράζων ἔκλινε τὸ πρόσωπον εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, θέλων ἑαυτὸν κρύψαι.

Τοῦτον δὲ τρέμοντα καὶ πατὴρ θεασάμενος, ἐπηρώτησεν αὐτὸν τί θεωρεῖ καὶ δὲ παῖς ἀπεκρίθη λέγων· μαῦροι ἄνθρωποι ἦλθον θέλοντες μὲ λαβεῖν τοῦτο δὲ εἰπὼν, παρευθὺς τὸ τῆς μεγαλωσύνης ὄνομα ἔβλασφημησε καὶ ἐπὶ τούτοις τὴν ψυχὴν ἀπέδωκε πρὸς γὰρ τὸ δεῖξαι τὸν παντοδύναμον Θεὸν διὰ ποῖον ἀμάρτημα τοιούτους ὑπηρέταις παρεδόθη, ὅπερ ζῶντος καὶ πατὴρ αὐτοῦ κωλύσαι αὐτὸν οὐκ ἠθέλησε, τούτῳ ἀποθνήσκοντα συναπελθεῖν παρεχώρησε καὶ ὃν θεία εὐσπλαγχνία βλασφήμως ζῆν ἤνεσχετο, τῇ δικαίᾳ κρίσει, καὶ ἀποθνήσκοντα βλασφημῆσαι αὐτὸν παρεχώρησεν, ἵνα τὴν τούτου ἀμαρτίαν ὁ πατὴρ διαγνώσῃς ἀμελῶν τῆς ψυχῆς τοῦ μικροῦ αὐτοῦ υἱοῦ, οὐχὶ μικρὸν ἀμαρτωλόν, ἀλλὰ μέγαν τῇ γέεννῃ τοῦ πυρὸς ἀνέθρεψεν.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΔΕΝ ΑΜΦΙΒΑΛΛΟΜΕΝ, ὅτι τα βαπτιζόμενα νήπια που αποθνήσκουν κατά την νηπιακὴν των ηλικίαν, θα εισέλθουν εἰς τὴν Βασιλείαν των ουρανῶν. Δεν πρέπει ὅμως να πιστεύωμεν, ὅτι θα εισέλθουν εἰς τὴν Βασιλείαν των ουρανῶν, καὶ ὅλα ἐκεῖνα τα νήπια, που εἶχαν αρχίσει να ομιλοῦν. Διότι ἡ εἴσοδος τῆς Βασιλείας των ουρανῶν θα αποκλεισθῇ ἀπὸ πολλά νήπια, ἐξ αἰτίας των γονέων των, ἐὰν ἔδωσαν εἰς αὐτὰ κακὴν ἀνατροφήν. Εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν πόλιν ζῆ κάποιος ἄνθρωπος, που εἶναι εἰς ὅλους γνωστός αὐτός λοιπόν, προ τριῶν ἐτῶν, εἶχεν ἕνα υἱόν, ὁ ὁποῖος ὅπως υποθέτω θα ἦτο τότε πέντε ἐτῶν, τὸν ὁποῖον ἐπειδὴ ὑπεραγαποῦσε σωματικῶς, δεν ἐπροσπάθει καθόλου να του δώσῃ καλὴν ἀνατροφήν.

Εξ αἰτίας αὐτοῦ, τὸ παιδί, ὅταν κάποιος το ἐνοχλοῦσε, συνήθισε – πράγμα, πού, καὶ να το εἶπω ἀκόμη, εἶναι επικίνδυνον – να βλασφημῇ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ Θεοῦ.

Τὸ παιδί λοιπόν αὐτό, ὅταν, προ τριῶν ἐτῶν, ἔπεσεν εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν μία θανατηφόρος ἐπιδημία, προσεβλήθη ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἦλθεν εἰς τὸν θάνατον. Ὅπως δε ἐξιστοροῦν οἱ αὐτόπται μάρτυρες, καθὼς ἐκράτει ὁ πατέρας εἰς τὴν ἀγκαλιάν του τὸ παιδί, εἶδε τὸ ἴδιον τὸ παιδί τα πονηρά πνεύματα να ἔρχονται κοντά του. Τότε τὸ παιδί ἤρchiσε να τρέμη καὶ να ανοιγοκλείνη τα μάτια του ἀπὸ φόβον, καὶ με ἀπόγνωσιν να κραυγάζῃ πρὸς τὸν πατέρα του. Πατέρα, σώσε με, προφύλαξέ με. Συγχρόνως δε με τας κραυγὰς αὐτάς, ἔστρεψε τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὸ στήθος τοῦ πατρὸς του, ὡς να ἠθέλε να κρυφθῇ.

Ὅταν ὁ πατὴρ εἶδε τὸν υἱόν του να τρέμη, τὸν ἠρώτησε με ἀγωνίαν, τι βλέπει. Ὁ υἱὸς ἀπήντησεν: Ἦλθον κοντά μου μαῦροι ἄνθρωποι καὶ θέλουν να με πάρουν μαζί των. Μόλις ἐτελείωσε τὴν φράσιν του αὐτὴν, ἀμέσως ἔβλασφημῆσε τὸ ὄνομα τῆς Θεῆς Μεγαλωσύνης καὶ με τὴν βλασφημίαν αὐτὴν ἐξεψύχησεν.

Διὰ να δείξῃ δηλαδή ὁ παντοδύναμος Θεὸς διὰ ποῖον ἀμάρτημα παρεδόθη τὸ παιδί εἰς τοιούτους ὑπηρέτας, παρεχώρησε να ἀποθάνῃ με αὐτὸ τὸ ἀμάρτημα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δεν προσεπάθησεν ὁ πατὴρ του να το ἐμποδίσῃ ὅταν ἔζη. Καὶ αὐτὸ τὸ παιδί, που ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν ἠνείχετο καὶ Θεὸς να ζῆ ὡς βλάσφημος ἐπέτρεψε κατὰ τὴν δικαίαν Του κρίσιν, να βλασφημῆσῃ ὅταν ἀπέθνησκε, διὰ να ἐννοήσῃ καλῶς ὁ ἀμελής πατέρας τὴν ἀμαρτίαν του. Διότι ἀδιαφορῶν αὐτός ὁ πατέρας διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ μικροῦ παιδιοῦ του, ἀνέθρεψε διὰ τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς ὄχι ἕνα μικρὸν ἀλλὰ ἕνα μέγαν ἀμαρτωλόν.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΟΝ οί Γέροντες παιδεύσατε τὰ παιδιά, ἀδελφοί, ἵνα μὴ παιδεύσωσιν ὑμᾶς αὐτά.

Ερμηνεία

ΟΙ ΓΕΡΟΝΤΕΣ ἔλεγον ἀδελφοί, παιδεύσατε εσεῖς τα παιδιά, διά να μη σας παιδεύσουν αὐτά.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ'

(Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τοὺς θεοφιλεῖς τῶν γονέων χαίρειν καὶ εὐχαριστεῖν ἐπὶ τοὺς πειρασμοὺς τῶν τέκνων τοῖς διὰ τὸν Κύριον' ἔτι δὲ καὶ προτρέπειν τοὺς τούτων παῖδας ἐπὶ τοὺς δι' ἀρετὴν ἀγῶνας καὶ τοὺς κινδύνους.

Οἱ θεοφιλεῖς γονεῖς πρέπει νὰ χαίρονται καὶ νὰ εὐχαριστοῦνται διὰ τοὺς πειρασμοὺς, ποὺ υφίστανται τὰ τέκνα τῶν χάριν τοῦ Κυρίου. Ἀκόμη δε πρέπει οἱ ἀγαπῶντες τὸν Θεὸν γονεῖς νὰ προτρέπουν τὰ τέκνα τῶν νὰ ἀγωνίζονται καὶ νὰ κινδυνεύουν διὰ τὴν ἀρετὴν.

Α'. Ἐν τῇ διηγήσει τῆς ἀναιρέσεως τῶν Ἁγίων Πατέρων τῶν ἐν τῷ Σινά καὶ τῇ Ραϊθῷ

ΜΑΘΟΥΣΑ ἡ μήτηρ τοῦ μεираκίου ἐκείνου, ὃν ἐν ἄλλοις ὁ λόγος διαβόητον τῇ μεγαλοψυχίᾳ ἐγνώρισεν, ὅτι οὕτω πρὸς τοὺς βαρβάρους γενναίως ἠγωνίσαστο, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ κέλλῃ, ἣ καὶ ἤσκειτο ἐσφάγη, τὰς ἀναριθμήτους ἐκείνας πληγὰς δεξάμενος καὶ οὐδὲ καν προελθεῖν τῆς ὀκέλλης, ἣ τὸ ἱμάτιον ἀποδύσασθαι τοῖς βαρβάροις ἐπέισθη, ὑπισχνουμένους μὴ φονεύσαι αὐτὸν εἰ τούτων τί διαπράξεται, ἀλλ' οὕτως ἀνδρείως πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀντέστη καὶ τὸν θάνατον γενναίως ὑπήνεγκε.

Ταῦτα μαθοῦσα ἡ μήτηρ, τῇ πράξει τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπεδείξατο καὶ αὐτῇ συγγένειαν, μήτηρ ἀληθῶς ἐκείνου φανεῖσα γνησία καὶ λαμπρὰν αὐτίκα περιθεμένη ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα πᾶν εἰς τὸ φαιδρότερον διαμήψασα, τὰς χεῖρας τὲ πρὸς οὐρανὸν ἀνέτεινε καὶ φωνᾶς εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν ἤφιει τοιαῦς δὲ σοὶ παρεθέμην, δέσποτα, τὸν παῖδα καὶ σεσωσται μοὶ καὶ νῦν καὶ ἕως αἰῶνος παρὰ σοῖ πεπίστευχα τὸ μεираκιον καὶ φύλακά σε τούτου παρεστησάμην, καὶ πεφύλακταί μοι σῶον ἐπ' ἀληθείας καὶ ἄτρωτον οὐ γὰρ ὅτι τέθηκεν, οὐδὲ ὅπως κατέλυσε τὸν βίον λογίζομαι, ἀλλ' ὅτι πάσης ἀμαρτίας διέφυγε πείραν σκοπῶ' οὐχ ὅτι κατετρώθη τὸ σῶμα καὶ πικρὰν ὑπέμεινε τελευτήν, ἀλλ' ὅτι τὴν ψυχὴν καθαρὰν καὶ ἄμωμον ἤνεγκεν ἐκεῖ καὶ τὸ πνεῦμα ταῖς σοῖς ἄσπιλον παρέθετο χερσίν.

Ἐγὼ βραβεῖα τὰς σφαγὰς ἀριθμῶ ἐγὼ τὰς πληγὰς στεφάνους μετρῶ εἶθε καὶ πλείονας ἐχῶρει τὸ σῶμα τὸ σόν, ὦ παῖ, ἵνα σου πλείονες γένωνται οἱ μισθοί. "Ἐνθεν μοὶ τῆς κυφορίας ἀπέδωκας τοὺς μισθοὺς ἐνθεν τῶν ὠδίνων παρέσχου τὰς ἀμοιβὰς ἐνθεν τῆς τιθηνίας ὠρεξας τὰς τιμὰς τί οὖν; οὗ λήψη μὲ καὶ τῶν ἄθλων συμεριστήν; κάγῳ τοῦ ἀγῶνος συμέτοχος σοὶ καθίσταμαι.

Σὺ ἠθλησας; κάγῳ τῇ ἀθλήσει συνήδομαι σὺ πρὸς βαρβαρικὸν ἔσθης θυμόν; ἐγὼ δὲ πρὸς φύσεως ἀνθίσταμαι τυραννίδα σὺ θανάτου δηλαδὴ κατεφρόνησας; ἐγὼ δὲ σπλάγχων ὑπερφρονῶ σὺ τὴν ὀδύνην τῆς σφαγῆς ἠνεγκας ἀνεκτῶς; ἐγὼ σπαρασσομένων μοὶ τῶν σπλάγχων ὑποφέρω τὴν βάσανον" ἴσα καὶ οὐ καταδέεστερα τῶν σῶν τὰ ἐμᾶ: σὺ τὸ πικρὸ τῆς ὀδύνης νικᾶς; ἐγὼ τὸ μήκει τοῦ χρόνου πλεονεκτῶ" κὰν γὰρ σοὶ λίαν ἀλγεινός, ἀλλὰ πρὸς ὦραν πάντως καὶ θάνατος γέγονεν, ἐγὼ δὲ μακρὸν ἔλκω τὸ ἄλγημα καὶ ἐπιεικῶς τοῦτο φέρω φιλοσοφοῦσα ζῆν σὲ παρὰ Θεῶ τὴν ἀκήρατον πεπληροφορημένη ζῶήν, καὶ ἐξείν μετ' οὐ πολὺ γηροκόμον ἐκεῖ πιστεύουσα, ὅταν μοι περιθραυσθῇ ὁ,τι δῆποτε τρόπο τὸ ὀστράκινον τοῦτο σκεῦος, καὶ πρὸς τὸν ἐκεῖθεν αἰῶνα πορεύσομαι.

Μακαρία ἐν μητράσιν ἐγὼ τοιοῦτον ἀγωνιστῆς θεῶ παραστήσασα μακαρία καὶ πάλιν ἐγὼ τεθάρρηκα γὰρ ἀληθῶς καυχῆσασθαι λοιπὸν εἰς Χριστὸν ἀναλύσαντός σου, καὶ ἀϊδίως τούτω συνεσομένου, καὶ τρυφῆς ἀλήκτου μεταλαμβάνοντος.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ Η ΜΗΤΗΡ του παιδιού εκείνου, το οποίο ἐγένετο ὀνομαστον εἰς ὅλους διὰ τὴν μεγαλοψυχίαν του, ἔμαθεν ὅτι τὸσον γενναίως ἠγωνίσθη τὸ τέκνον τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ ὅτι ἐφονεύθη ὑπ' αὐτῶν μέσα εἰς τὸ κελλίον, εἰς τὸ ὁποῖον ἤσκειτο, ὅπου ἔλαβεν ἀναριθμήτους πληγὰς εἰς τὸ σῶμα, καὶ ὅτι δὲν ἐδέχθη οὔτε καν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κελλίον του, οὔτε νὰ βγάλῃ τὸ καλογηρικῶν ἐνδυμὰ του, οὔτε ὑπήκουσεν εἰς τοὺς βαρβάρους οἱ ὁποῖοι ὑπέσχοντο εἰς αὐτὸ νὰ μὴ τὸ φονεύσουν, εἰν ἐδέχετο νὰ ἐκτελέσῃ κάτι ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ καὶ ὅτι ὄχι μόνον γενναίως ἠγωνίσθη ἀλλὰ καὶ γενναίως ἐδέχθη τὸν θάνατον. Ὄταν, λέγω, ἡ μήτηρ ἔμαθεν ὅλα αὐτὰ, τότε καὶ αὐτὴ ἀπέδειξεν ἐμπράκτως τὴν συγγενειὰν τῆς πρὸς ἐκεῖνο. Καὶ ἔτσι ἀπεδείχθη γνησίᾳ μήτηρ τοῦ γενναίου ἐκείνου παιδιοῦ. Μόλις ἐπληροφορήθη τὸν θάνατον τοῦ τέκνου τῆς, ἐφόρεσε λαμπρὰ ἐνδύματα καὶ παρουσίασε πρόσωπον χαρούμενον καὶ ἀφοῦ ὑψωσε τὰς χεῖρας τῆς εἰς τὸν οὐρανὸν ἔλεγε τὰ ἐξῆς περίπου πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν: Εἰς Σε ἐνεπιστεύθην, Δέσποτα, τὸ τέκνον μου, καὶ χαίρω ὅτι καὶ τώρα καὶ διὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα ἔχει σωθῆ. Εἰς Σε παρέδωσα τὸ παιδί μου καὶ Σε ἐθεώρησα φύλακά του, καὶ χαίρω πραγματικὰ διότι διεφυλάχθη σῶον καὶ ἀτρωτον ἀπὸ τὸν διάβολον. Διότι δὲν σκέπτομαι τὸ ὅτι ἀπέθανεν οὔτε κατὰ ποῖον τρόπον ἐτελειώθη, ἀλλ' ἐξετάζω ὅτι διέφυγε τὸν κίνδυνον πάσης ἀμαρτίας. Δὲν σκέπτομαι ὅτι ἐκαταπληγώθη τὸ σῶμα του καὶ ὅτι υπέστη πικρὸν θάνατον, ἀλλ' ὅτι ἔφερε τὴν ψυχὴν του καθαρὰν καὶ ἀμωμον ἐκεῖ καὶ παρέδωσε τὸ πνεῦμα τοῦ ἀμόλυτον εἰς τὰς χεῖρας Σου.

Εγὼ μετρῶ τὰς σφαγὰς ὡς βραβεῖα καὶ τὰς πληγὰς ὡς στεφάνους. Εἶθε, παιδάκι μου, τὸ σῶμα σου νὰ ἔχωρούσε περισσοτέρας πληγὰς, διὰ νὰ εἶναι περισσότεραι καὶ αἱ ἀνταμοιβαὶ σου. Τοιοῦτοτρόπως, παιδί μου, ἐπλήρωσες εἰς ἐμέ τοὺς μισθοὺς μου, διότι σε ἐκράτησα εἰς τὴν κοιλίαν μου· παρέσχες εἰς ἐμέ τὰς ἀμοιβὰς διὰ τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ με ἐτίμησες διὰ τὴν ἀνατροφὴν σου ἔδωσα. Τί λοιπὸν; Δὲν θα με καταστήσης συνεταῖρον καὶ τῶν κατορθωμάτων σου; γίνομαι καὶ ἐγὼ συμμέτοχος τοῦ ἀγῶνος σου. Σὺ ἠθλησας; Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ εὐφραίνομαι με τὴν ἀθλῆσιν τὴν ἰδικὴν σου. Σὺ ἀντεστάθης γενναίως πρὸς τὸν βαρβαρικὸν θυμὸν; Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἀντιστέκομαι πρὸς τὸν φυσικὸν πόνον τῆς μητέρας. Σὺ, δηλαδὴ, κατεφρόνησες τὸν θάνατον; καὶ ἐγὼ ἀδιαφορῶ διὰ τὰ μητρικὰ μου σπλάγχνα. Σὺ υπέμεινες ἀγόγγυστα τὴν οδύνην τῆς σφαγῆς; καὶ ἐγὼ ἀντιστέκομαι εἰς τὸν σπαραγμὸν τῶν σπλάγχνων μου, διὰ τὸν χαμὸν σου. ἴσα καὶ ὄχι κατώτερα τὰ βάσανά μου, ἀπὸ τὰ βάσανά σου. Σὺ νικάς τὴν πίκραν τῆς οδύνης; ἐγὼ ὁμως σε περνῶ κατὰ τὸ μήκος τοῦ χρόνου. Διότι ὅσον φοβερός καὶ ἀνυπόφερτος ὁ θάνατός σου, πάντως ὁμως ἐγένετο εἰς μίαν ὥραν καὶ ἐτελείωσεν: ἐνῶ ἐμέ θα συνοδεύῃ εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν ὁ πόνος καὶ μόνον διότι φιλοσοφῶ τὸν ἀντέχω ὑποφέρω δε τὸν πόνον αὐτόν, διότι πιστεύω, ὅτι ζῆς πλησίον τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι μετ' ὀλίγον θα ἔχω ἐκεῖνον, που θα με γηροκομήσῃ, ὅταν συντριβῇ με ὁποιοδήποτε τρόπον τὸ οστράκινον αὐτὸ κατασκευάσμα, τὸ σῶμα μου, καὶ οὕτως ὡς ἐλευθέρᾳ καὶ ἀδέσμευτος πλέον ψυχὴ θα πορευθῶ πρὸς τὴν αἰωνίαν ζωὴν.

Εγὼ εἶμαι ἡ πλέον εὐτυχισμένη ἀπὸ ὅλας τὰς μητέρας, διότι παρουσίασα εἰς τὸν Θεὸν ἕνα τοιοῦτον ἀγωνιστὴν μακαρία πάλιν καὶ εὐτυχισμένη πρέπει νὰ θεωροῦμαι ἐγὼ, διότι

έχω στηρίξει το θάρρος μου εις την πίστιν και καυχώμαι, διότι εθυσίασες το σώμα σου διά τον Χριστόν, με τον οποίον θα ζή πλέον η ψυχή σου αιωνίως και θα απολαμβάνω την ατελείωτον απόλαυσιν.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Κλήμεντος Επισκόπου Αγκύρας του και Μάρτυρος

ΕΤΙ ΚΟΜΙΔΗ νηπίου ὄντος τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐτελεύτησεν ἢ οὖν μήτηρ ἔρημος οὕτως ἀνδρὸς γενομένη καὶ τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τὸ παιδί μόνον μετὰ Θεὸν σαλεύουσα, οὕτω δὴ τί καὶ προσέκειτο φιλοπόνως, ὡς τὲ πάντα εἶναι αὐτὸ καὶ πατήρ καὶ παιδαγωγὸς καὶ μήτηρ. Ἐν τούτοις οὖν ὄντος τοῦ Κλήμεντος καὶ οὕτως ὑπὸ μητρὶ φιλόστοργη τρεφομένου καλῶς καὶ ἀναγομένου, ἐγγί- " ζοῦσαν ἐκείνη προαισθημένη τὴν τελευτήν, τὸν παῖδα προσηνῶς καὶ γνησίως περιλαβοῦσα, οὕτω δέκατον ἀνύσαντα ἔτος, οὐ μᾶλλον διάδοχός του οἰκείου πλούτου, ὅσον δὴ κληρονόμος αὐτῶν τῶν ἐν οὐρανοῦς θησαυρῶν ἔσπευδε ποιεῖν, τοιαῦτα μετὰ γλυκυτάτων αὐτῶ ἀσπασμῶν ἐπισκῆπτουσα.

Τέκνον ἐμόν, τέκνον φίλτατον, τέκνον, πρὶν μὲν ἰδεῖν τὸν σὸν πατέρα ὀρφανίαν ἰδόν, Θεὸν δὲ πατέρα πλουτήσαν καὶ εἰς εὐτυχίαν τὴ ὀρφανία χρησάμενον ἐγὼ μὲν σὲ προήγαγον σώματι, Χριστὸς δὲ σὲ διὰ πνεύματος ἀπεγέννησε γνῶθι τὸν σαυτοῦ πατέρα μὴ γεύση τὸ τοῦ υἱοῦ ὄνομα Χριστῶ λάτρευε μόνη Χριστῶ πεποισθῶς ἔσο" οὗτος ἀληθῶς ἢ ἀθανασία οὗτος ἢ σωτηρία οὗτος καὶ δι' ἡμᾶς ἐξ οὐρανοῦ κατελθὼν, καὶ συνανυψώσας ἑαυτὸ καὶ ἡμᾶς καὶ ὕλους αὐτοῦ καὶ θεοὺς ἐργασάμενος καὶ οὖν ὑπὸ τούτῳ δεσπότη ταπτόμενος, πάντων περιεστὰι τῶν χαλεπῶν, οὐ τοὺς εἰδῶλα μόνον τιμώντας τυράννους καὶ βασιλεῖς καταβάλλων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑπ' αὐτῶν τιμωμένους δαίμονας κατασχύνων, καὶ τὸν ἀρχηγῶν αὐτῶν καὶ προστάτην διάβολον.

Εἶτα μεταξὺ των λόγων ὑποπλησθεῖσα δακρύων τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ θεωρίας θείας ὑπὸ τῆς χάριτος πληρωθεῖσα καὶ τὰ μέλλοντα αὐτὸ συμβῆναι προφητικώτατα διεξήει καὶ δέομαί σου, ἔλεγε, φίλτατε παῖ, δέομαί σου, μίαν ἀντὶ πάντων δοῦναι μοι χάριν ἐπειδὴ καιρὸς ἐφέστηκε χαλεπῶς, καὶ δεινὸν καὶ τῆς ἀσεβείας πνεῖ διωγμός, μέλλεις δὲ καὶ αὐτὸς οἶδ' ὅτι, καθὼς καὶ ἡμέτερος δεσπότης φησίν, ἐπὶ βασιλεῖς δι' αὐτὸν καὶ ἡγεμόνας ἀχθῆναι, ταύτην, ὦ τέκνον, ἐμοὶ δὸς τὴν τιμὴν, ὡς τὲ γενναίως ὑπὲρ αὐτοῦ στῆναι, καὶ ἀσφαλῆ διὰ τέλους τηρῆσαι μοι τὴν ὁμολογίαν" καὶ πέποιθα ἐπὶ τῇ ἐμῶ Χριστῶ, μέλος ἐμόν, πέποιθα, ὅτι καὶ τὴ σὴ κεφαλὴ ταχέως καὶ μαρτυρικὸς ἐπανθήσει στέφανος.

Ἐτοίμαζε οὖν σεαυτόν, καὶ πρὸς ἀνδρείαν ἐρέθιζε τὴν ψυχὴν, ὅπως μὴ ἀπαράσκευος πρὸς τοὺς ἀγῶνας ληφθῆς" οὐ γὰρ πρὸς τοὺς τυχόντας οὐδὲ ὑπὲρ τῶν τυχόντων ἢ πάλη, ἀλλὰ πρὸς μὲν ἀνταγωνιστᾶς, τὸν πονηρὸν αὐτὸν καὶ τοὺς ὑπασπιστᾶς ἐκείνου καὶ ὑπηρέτας, ὑπὲρ αἰωνίου δὲ ζωῆς καὶ τιμῆς ἢ αἰσχύνης ἀτελευτήτου καὶ κολάσεως καὶ ἀγῶν" ἢ τοίνυν τὰ χρηστὰ προτρεπέτω, ἢ πτοεῖτω σὲ τὰ δεινά.

Αἰσχρόν, ὦ παῖ, στρατιώτας μὲν ὑπὲρ δημοδούλου καὶ θνητοῦ βασιλέως ἐθελοντᾶς ἀποθνήσκειν, ἡμᾶς δὲ ὑπὲρ ἀθανάτου Βασιλέως ὁμοίως ἐκείνους μὴ ὑφίστασθαι τὸν θάνατον καὶ τοῦ αὐτοῦ μὲν οὐδὲν παρ' ἐκείνου τοιαύτης εὐνοίας ἀντιλαμβάνουσιν ἄξιον' τίς γὰρ δωρεὰ ζωῆς ἀντίρροπος; ἢ ποία τῶν δεδομένων αἰσθησις μετὰ θάνατον; ἂν δὲ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ δεσπότη πάντων Χριστοῦ ἀποθάνης, ἀντὶ πρόσκαιρου ζωῆς, ἀθάνατον ἔξεις ἀντὶ τρυφῆς καὶ δόξης καὶ πλούτου ρέοντος, αἰωνίου κατατροφήσεις μακαριότητος τί δέ; εἰ καὶ μὴ νῦν ἀποθάνομεν, οὐ μετ' ὀλίγον πάντως ἀποθανοῦμεθα, καὶ τὴν κοινὴν πάσιν ὀφειλῶν

ἀποτίσομεν; ἄλλως τὲ δὲ καὶ ἡ διὰ Χριστὸν τελευτῆ, ὁ θάνατος ἂν εἰκοτὼς νομίζοιτο· τὴ χρῆστοτέρα γὰρ αἰετῶν μελλόντων ἐλπίδι, κλεπτομένην ἔχει τὴν αἴσθησιν.

Πρὸ δὲ πάντων, ὦ τέκνον, ἐκεῖνα λογίσασθαι χρῆ, ὅπως αὐτὸς καὶ πάσης τῆς κτίσεως ποιητῆς καὶ δημιουργοῦ τοῦ γένους ἡμῶν, ἄνθρωπος ἐγένετο δι' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ γῆς ἐλθὼν, τοὺς ἀνθρώπους συναναστρέφετο τί μὴ λέγω τὸ μεῖζον; ὅτι καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀγνωμόνων οἰκετῶν, ὁ δεσπότης θάνατον κατεκρίθη καὶ ἔρραπτισθη καὶ τέλος ἔθνησκε καὶ ταῦτα πάντα δι' ἡμᾶς καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν ἡμετέραν αὐτὸς ἔντασχεν ὅπως λυθῆ τῆς ἀμαρτίας ἢ τυραννὸς ὅπως ἢ προτέρα καταδίκη ἀναιρεθῆ Σπῶς ἀνοιγῶσι καὶ πάλιν ἡμῖν οὐρανοῦ αἰ πύλαι.

Πῶς οὖν οὐκ ἀσύγνωστον, ὦ τέκνον, αὐτὸν μὲν ὑπὲρ ἡμῶν τῶν τὰ ἀνήκεστα τετολμηκότων, καὶ ταῦτα δεσπότην ὄντα, τοιαῦτα παθεῖν ἡμᾶς δὲ μηδὲ ὀλίγα δι' ἐκεῖνον ὑπενεγκεῖν; Ταῦτα, ὦ παῖ, λογίζου καὶ μηδὲν σὲ τῆς ἀγάπης χωρίσει τῆς τοῦ Χριστοῦ μὴ ἀπειλαὶ ἢ γεμόνων" μὴ αἰκισμοὶ μὴ φόβοι τῶν προσκαίρων τουτωνὶ βασιλέων' ὧν ὁ θυμὸς μετὰ τῆς ὀφρῦος ταχὺ ἀποπίπτει, καὶ τὸ πῦρ σβέννυται, καὶ τὸ ξίφος ἰούται· ἀλλὰ σὲ τὰ ἡτοιμασμένα τοὺς Μάρτυσε μᾶλλον παρακαλεῖω καλὰ καὶ οὐρανοῦ αὐτός, ἄθλον σοὶ καὶ οὗτος τῆς μαρτυρίας προκείμενος.

Ταῦτα διὰ πάσης ἡμέρας ἢ μήτηρ αὐτὸν ὑπήλειφε τὸ τῆς ὄντως σοφίας πνεῦμα δι' αὐτῆς φθεγγόμενον ἔχουσα ἤδη δὲ καὶ τοῦ παιδὸς καὶ πρὸ τῆς ἡλικίας πολιοῦ ὄντος τὴν σύνεσιν καὶ βαθυτέρας δεομένου τῆς παραινέσεως. Ἐπὶ τέλει δὲ προσετίθει καὶ ταῦτα τοιαῦτα μοὶ τῆ σὴ μητρὶ τὰ τροφεῖα, τέκνον, ἀπόδος οὗτος μοὶ τῶν ἐπὶ σοὶ ὠδίνων, γλυκύτατε παῖ, γενέσθω μισθός, ἵνα καὶ ἡ μήτηρ κατὰ Παῦλον σωθῶ διὰ τῆς τεκνογονίας, καὶ ἐν τοῖς τοῦ παιδὸς δοξασθῶ μέλεσιν ἰδοὺ γάρ, ὦ τέκνον, ἐγὼ μὲν ἀπειμι ἤδη (ἦσθετο γὰρ ἑαυτῆς θνησκούσης) δυνάμει χάριτος καὶ τὸ αἰσθητὸν τοῦτο φῶς οὐκ ἐπιφαύσει μου τὸ πρῶτ'· σὺ δὲ μοὶ φῶς ἐν Χριστῷ καὶ ζωὴ καὶ σοὺ τῶν ἐμῶν δέομαι σπλάγγων, μὴ τῶν ἐπὶ σοὶ ψευσθείην ἐλπίδων.

Μία γυνὴ Ἑβραία ποτέ, υἱοὺς ἐπτὰ προσήγαγε Μάρτυρας καὶ ἡ αὐτὴ ἐν ἐπτὰ τοῖς ἐκείνων ἡγωνίσαστο σώμασι σὺ δέ μου καὶ μόνος αὐτὸς ἀρκέσεις πρὸς δόξαν" καὶ μακαρία ἐν μητράσιν ἐγὼ, ὅτι πὲρ διὰ σου ἐπίδοξος ἔσομαι ἰδοὺ προπορεύσομαι σου, ὦ παῖ' καὶ κατὰ μὲν τὸ σῶμα λοιπὸν ἤδη σου τῶν ποθεινῶν ὄμματων χωρίζομαι σήμερον τὴν δὲ ἐμὴν ψυχὴν ἐπειδ' ἂν τελευτήσω, τῆς σῆς αἰετῆς ψυχῆς ἐκκρέμασθαι νόμιζε, μεθ' ἧς ἐν παρρησίᾳ προσκυνήσω τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, τοῖς σοὺς πόνους ἐγκραυόμενη τοὺς σοὺς στίγμασιν ὠραῖζομένης καὶ κοινῶς σοὶ τῶν πολυτελῶν ἐκείνων ἄθλων γινομένη καὶ τῆς φαιδρότητος.

- Ταῦτα πρὸ τὸν παῖδα ἢ μήτηρ ἔλεγε καὶ ὁμοῦ πάντα ἐκεῖνου κατεφίλει τὰ μέλη, ἢ μακαρία πάλιν λέγουσα, καὶ τί Μάρτυρος μέλη φιλῶ μέλη, Χριστῆ θυσία προσαχθησόμενα. Οὕτως οὖν αὐτὸν περιπτυσσομένη καὶ ὡς ἡδιστα διαλεγόμενη, τὴν μακαρίαν ὄντως ἀνάπαυσιν ἀνεπαύσατο, τὸ πνεῦμα μὲν τῷ θεῷ, τὸ δὲ σῶμα ταῖς γλυκυτάταις χερσὶ τοῦ παιδὸς ἐκείνη παραθεμένη.

Ὅ δὲ, ὅσα φιλομήτωρ παῖς ἐπὶ μητρὶ φιλόστοργη διατελέσας, ἐκεῖνο μὲν τὴ γῆ παραδίδωσιν, αὐτὸς δὲ τὸν μονήρη βίον ἐπαναιρεῖται, τούτῳ εὐθὺς πρώτῳ μητρὸς ἐντολαῖς χαριζόμενος, τὸ ἀποστήναι κόσμου διὰ Χριστόν, ὑπὲρ οὐ μετὰ ταῦτα καὶ τῆς ζωῆς ἡμελλεν. "Ἐκτοτε οὖν παρὰ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ ὀσπρίοις μόνοις εἰς τροφήν ἔχρητο, τῶν τριῶν αἰετῶν μεμνημένος παίδων, ὧν τὰ σώματα ἢ νηστεία στομώσασα, ἀνάλωτα μὲν τῷ πυρὶ τῶν παθῶν, ἀχώνευτα δὲ τὴ φλογὶ τῆς αἰσθητῆς καμίνου εἰργάσατο.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ Ο ΑΓΙΟΣ ΚΛΗΜΗΣ ήτο ακόμη νήπιον, απέθανεν ο πατήρ του. Η μητέρα του λοιπόν παραμείνασα έρημη από άνδρα, έστήριξε τας ελπίδας της, μετά τον Θεόν, μόνον εις το μονάκριβον παιδί της. Τόσον πολύ δε αφιερώθη εις αυτό, ώστε έγινε διά το παιδί της τα πάντα, και πατέρας και παιδαγωγός και μητέρα.

Ενώ δε ο Κλήμης έμεγάλωνε και ετρέφετο και διεπαιδαγωγείτο άριστα από την φιλόστοργον μητέρα του, εκείνη προησθάνθη να εγγίζη ο θάνατός της. Τότε λοιπόν αγκαλιάζει με τρυφερότητα και μητρικήν λαχτάρα το παιδί της, που δεν είχεν ακόμη συμπληρώσει το δέκατον έτος της ηλικίας του, και το οποίον επεδίωκε να καταστήση κληρονόμος και διάδοχον όχι του ίδικού της πλούτου, αλλά των ουρανίων θησαυρών και ήρχισεν, ενώ το ήσπάζετο με πολλήν αγάπην, να του παραγγέλλη:

– Παιδί μου, παιδί μου αγαπημένον, παιδί μου το οποίον προτού μεν γνωρίσης τον πατέρα σου έμεινες ορφανόν, αλλ' έπλούτησες, διότι απέκτησες πατέρα τον Θεόν, ο οποίος μετέβαλε την ορφανίαν σου εις ευτυχίαν εγώ βεβαίως σε έγέννησα σωματικώς, ο Χριστός μας όμως με την δύναμιν του πνεύματος σε εμεγάλωσε γνώρισε τον Πατέρα σου μη διαψεύσης την ιδιότητα του υιού του Σωτήρος μόνον τον Χριστόν να λατρεύης μόνον εις τον Χριστόν να έχης πεποιθήσιν: Αυτός είναι η πραγματική αθανασία: Αυτός είναι η σωτηρία μας. Αυτός είναι εκείνος ο οποίος κατέβηκε από τον ουρανόν δι' ημάς και, με την Ανάστασίν Του, συνανύψωσε και ημάς προς τον ουρανόν και μιας κατέστησε και πάλιν τέκνα του Θεού.

Εκείνος λοιπόν που θα υποταχθή εις Αυτόν τον Δεσπότην, θα αποφύγη όλας τας δυσκολίας όχι μόνον θα νικήση τους βασιλείς και τυράνους, που τιμούν τα είδωλα, αλλά θα εντροπιάση ακόμη και τους υπό των ειδωλολατρών τιμωμένους δαίμονας, και αυτόν τούτον τον αρχηγών και προστάτης των, τον Διάβολον.

Κατόπιν, ενώ έλεγεν αυτά, οι οφθαλμοί της εγέμισαν δάκρυα, η ψυχή της κατελήφθη από την θείαν χάριν, και είδε, με τους οφθαλμούς της διανοίας θεωρίαν, αναφερομένην εις όσα επρόκειτο να συμβούν εις το παιδί της, τα οποία και προφητικώτατα του διηγείτο. Του έλεγε: Σε παρακαλώ, πολυαγαπημένε υιέ μου, να μου κάνης, αντι όλων αυτών, μίαν χάριν επειδή έφθάσαμεν εις δύσκολα χρόνια, και πνέει, με σφοδρότητα, ο διωγμός της ασεβείας, γνωρίζω καλά ότι και συ θα οδηγηθής όπως προείπεν ο Δεσπότης μας Χριστός, προς χάριν Του, ενώπιον βασιλέων και ηγεμόνων. Αυτήν λοιπόν την τιμήν επιθυμώ, παιδί μου, να μου δώσης, να αντισταθης με γενναιότητα, χάριν του Σωτήρος, προς τους τυράνους, και να διατηρήσης, προς χάριν μου, την ομολογίαν σου ασφαλή μέχρι τέλους της ζωής σου. Και έχω εμπιστοσύνην εις τον Χριστόν μου, ότι γρήγορα θα ανθήση και εις την κεφαλήν σου και μαρτυρικός στέφανος.

Να ετοιμάζεσαι λοιπόν, και να παρακινής προς άνδρείαν την ψυχήν σου, ώστε να μη ευρεθής ανέτοιμος, κατά την ώραν των αγώνων. Διότι ή πάλη εις την οποίαν καλείσαι, δεν διεξάγεται εναντίον συνηθισμένων εχθρών, ούτε χάριν των κοινών αγαθών, αλλά, καθ' όσον μεν αφορά τους ανταγωνιστές της πάλης αυτής, πρόκειται περί του ιδίου του πονηρού, των υπασπιστών του και των υπηρετών του. Καθ' όσον δ' αφορά τον σκοπόν της πάλης, ο αγών διεξάγεται δια την αιώνιον ζωήν και τιμήν, ή, εις περίπτωσιν αποτυχίας του αγώνος, ή ζημία θα είναι εντροπή ατελείωτη και αιώνιος κόλασις. Εις την πάλην λοιπόν

αυτήν, άς σε παρακινούν τα καλά και τα ωφέλιμα, παρά να σε φοβίζουν τα δεινά, τα οποία θα δοκιμάσης.

Είναι, παιδί μου, αισχρόν πράγμα οι μεν στρατιώται να αποθνήσκουν θεληματικά προς χάριν βασιλέως επιγείου, ο οποίος και αυτός είναι θνητός και δούλος, όπως αυτοί, ημείς δε να μη υπομένωμεν τον θάνατον, όπως εκείνοι, χάριν του αθανάτου Βασιλέως. Λάβε δε υπ' όψιν σου, ότι οι στρατιώται του επιγείου βασιλέως δεν λαμβάνουν, από αυτόν, τίποτε άξιον της αφοσιώσεώς των· διότι ποία δωρεά είναι αξία της προσφοράς της ζωής; ή τι μπορεί να καταλάβη ο σκοτωμένος, μετά θάνατον, από τις τιμάς που του αποδίδουν;

Αν όμως αποθάνης, χάριν του κοινού Δεσπότη όλων, του Σωτήρος Χριστού, τότε θα έχης κερδίσει αντι της προσκαίρου την αιώνιον ζωή αντί δε της παρερχομένης απολαύσεως και δόξης και πλούτου, που φεύγει από τα χέρια των κατεχόντων, θα απολαύσης την χαράν της αιωνίου μακαριότητας. Μήπως αν δεν αποθάνωμεν τώρα, δεν θα αποθάνωμεν εντός ολίγου οπωσδήποτε, διά να πληρώσωμεν αυτήν την κοινήν εις όλους τους ανθρώπους υποχρέωσιν της φθοράς; Άλλωστε ο θάνατος χάριν του Χριστου δεν είναι ορθόν και δίκαιον να θεωρήται θάνατος διότι με την δύναμιν της καλύτερας ελπίδος διά τα μέλλοντα αγαθά, εξαφανίζεται και αυτή ακόμη η αίσθησις του θανάτου.

Προ πάντων δέ, παιδί μου, εκείνα πρέπει να σκεφθής ότι, δηλαδή, ο ποιητής όλης της κτίσεως και δημιουργός του γένους μας, έγινε δι' ημάς άνθρωπος, και αφού ήλθεν επάνω εις την γήν συναναστρέφετο με τους ανθρώπους. Διατί δε να μή είπω το σπουδαιότερον; Ότι ο Δεσπότης ημών, των άχαρίστων υπηρετών, και εις θάνατον κατεδικάσθη και έρραπίσθη: και τέλος εις τον Σταυρόν απέθανε.

Και όλα αυτά τα έπαθε δι' ημάς και την σωτηρίαν ημών, διά να καταργηθή ή τυραννία της αμαρτίας, διά να παύση να έχη κύρος η προηγουμένη καταδίκη: διά να ανοιγώσι και πάλιν εις ημάς αι πύλαι του ουρανού.

Πώς λοιπόν να μή είναι ασυγχώρητον, παιδί μου, Αυτός μέν, αν και είναι Δεσπότης όλων μας, να υποστή τοιαύτα φοβερά πάθη χάριν ημών, που είχομεν τολμήσει να διαπράξωμεν τα όλεθριώτατα, ημείς δε να μη θέλωμεν να υποφέρωμεν, χάριν Εκείνου, ούτε τα πλέον ελάχιστα;

Αυτά, παιδί μου, να σκέπτεσαι και τίποτε να μη σε χωρίση από την αγάπην του Χριστού ούτε απειλαι ηγεμόνων, ούτε σωματικά βασανιστήρια, ούτε φόβοι των επιγείων βασιλέων, των οποίων ο θυμός, μαζί με την υπερηφάνειάν των, γρήγορα περνούν, και η φωτιά σβύνει, και το ξίφος σκουριάζει. Αλλά πρέπει να σε προσελκύουν πρό παντός τα καλά, που έχουν ετοιμασθή δια τους Μάρτυρας και αυτός ακόμη και ουρανός είναι βραβείον διά σέ, προκείμενον διά το μαρτύριον,

Αυτά τον συνεβούλευε καθημερινώς η μητέρα, έχουσα πραγματικώς μέσα της αυτό τούτο το πνεύμα της σοφίας, το οποίον ωμίλει δι' αυτής και το παιδί όμως ήτο τόσον συνετόν ώς εάν ήτο άσπρομάλλης γέρων και διά τούτο είχεν ανάγκης από τοιαύτας βαθυτέρας προτροπές. Εις το τέλος δε η ευσεβής μητέρα προσέθεσε και τα εξής: Τοιούτου είδους τροφεία, παιδί μου, απόδωσε εις εμέ την μητέρα σου αυτός, τέκνον μου, ας είναι δι' εμέ ο μισθός διά τους πόνους που εδοκίμασα, όταν σε εγεννούσα, δια να σωθώ και εγώ διά της τεκνογονίας, όπως λέγει ο Απόστολος Παύλος, και να δοξασθώ διά των μελών του

παιδιού μου. Εγώ, παιδί μου, εντός ολίγου θα φύγω πλέον από τον κόσμο αυτόν (τούτο είτε διότι προησθάνετο πλέον τον θάνατό της) με την δύναμιν της Χάριτος και δεν θα με φωτίση πλέον το αισθητόν αυτό φώς, κατά το πρωί· συ θα είσαι λοιπόν δι' εμέ φώς, με την δύναμιν του Χριστού, και ζωή και σε παρακαλώ, τα σπλάγχνα μου, να μη διαψευσθούν αι ελπίδες, που έστήριξα επάνω σου. Κάποτε μία Εβραία ωδήγησεν ως Μάρτυρας δια τον Χριστόν επτά παιδιά και η ίδια ηγωνίσθη μαρτυρικώς επτά φορές,* συ όμως θα είσαι δι' εμέ και μόνος σου αρκετός διά την δόξαν μου και θα είμαι τρισευτυχισμένη μεταξύ των μητέρων εγώ, εφ' όσον, εξ αιτίας σου, θα δοξασθώ πολύ. Παιδί μου, ιδού θα πορευθώ ενωρίτερα από σε προς την αιωνιότητα. Σήμερα σε αποχωρίζομαι πλέον σωματικώς και δεν θα αντικρύσω εις το εξής τους ποθητούς δι' εμέ οφθαλμούς σου. Να πιστεύης δε ότι μόλις θα αποθάνω, η ψυχή μου θα είναι κρεμασμένη επάνω εις την ψυχήν σου, μετά της οποίας θα προσκυνήσω, με παρρησίαν, εις το βήμα του Χριστού, καυχωμένη διά τους μαρτυρικούς σου πόνους, καθισταμένη ωραιότερα από τα μαρτυρικά σου στίγματα, αποβαίνουσα ούτω και εγώ κοινωνός των σπανίων και πολυτελών βραβείων σου και της χαράς σου.

Αυτά έλεγεν η μητέρα προς το παιδί της, ενώ συγχρόνως εφίλούσε αχόρταγα τα μέλη του, επαναλαμβάνουσα πάλιν ή μακαρία: Μάρτυρος μέλη φιλώ μέλη τα οποία, εντός ολίγου, θα προσαχθούν ως θυσία εις τον Χριστόν.

Έτσι λοιπόν τρυφερά εναγκαλιζομένη το παιδί της και γλυκά - γλυκα συνομιλούσα μαζί του ανεπαύθη πράγματι την τρισευτυχισμένην ανάπαυσιν, παραδώσασα το μεν πνεύμα της εις τον Θεόν, το δε σώμα της εις τας γλυκυτάτας χείρας του παιδιού της.

Ο υιός πάλιν εξεπλήρωσεν όσα επεβάλλετο εις παιδί, που αγαπούσε φιλόστοργον μητέρα αμέσως παρέδωσε το σώμα της μητρός του. διά του ενταφιασμού, εις την γην αυτός δε αμέσως και χωρίς αναβολήν εκλέγει τον Μοναχικόν βίον, αφιερώνων εις αυτόν πρώτον τον εαυτόν του σύμφωνα με την μητρικής εντολήν, να απομακρυνθη δηλαδή από τον κόσμον διά την αγάπην του Χριστού, χάριν του Οποίου επρόκειτο, μετ' ολίγον, και αυτήν την ζωήν του να θυσιάση. Από τότε λοιπόν, καθ' όλον τον μοναχικόν βίον του, ετρέφετο με όσπρια μόνον, ενθυμούμενος πάντοτε τους τρεις παίδας, των οποίων τα σώματα ανέδειξεν η νηστεία ακατάβλητα, ώστε να μη καούν από την φωτιά των παθών, αλλά και να μην καούν ακόμη και από αυτάς τας φλόγας της αισθητής καμίνου!

Γ'. Εν τω βίω του Αγίου Αλυπίου

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΥΠΙΟΣ, τῷ πρὸς τὸν Θεὸν φίλτρῳ τὴν καρδίαν πυρούμενος καὶ ζητῶν τί ἂν διαπραξάμενος ἐν τῷ παρόντι βίῳ, ὅλος δυνατὸς γένοιτο συνεῖναι τὸ ποθημένῳ διὰ παντός, καὶ ὅλο νοῦ τρανῶς αὐτὸν βλέπει καὶ καθαρωτάτεως συνάπτεσθαι, ἔγνω πάσιν ἀποταξάμενος καὶ μακρὰν δῆπου γενόμενος φίλων, συγγενῶν, γνωρίμων καὶ τῆς τεκούσης αὐτῆς, τὸ τῆς ἡσυχίας ἐλέσθαι καλόν. Μόνῃ δὲ τῇ μητρὶ τὸ πρᾶγμα πιστεύων, ἐπὶ τὴν ἀνατολήν, ἔφη, μητερ, ἀφικέσθαι μὲ πάθος εἶλε θερμός, ἔνθα πολλοὶ τὸν ἡσύχιον βίον ἐλόμενοι, θεοφιλῶς τὲ καὶ μακαρίως ἔζησαν πρὸς ταύτην οὖν μὲ προπεμψον τὴν ὁδόν, οἶδὼν τί φυλακτῆριον τὰς εὐχᾶς μοὶ δωρησαμένη.

* Πρόκειται διά την αγίαν Σολομονήν και τους επτά υιούς της, που τιμώνται υπό της Εκκλησίας της 1ης Αυγούστου.

Τούτων ἐκείνη ἀκούσασα, πάσχει γυναικεῖον οὐδέν, οὐ χηρείαν, οὐ μόνωσιν προβαλλομένη, οὐ παιδὸς στερήσιν οὕτω καλοῦ, πράγματος ἀφορήτου μητράσι, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν φθεγξαμένη, οὐ δράσασα εἰς χαύνωσιν τῆς τοῦ φιλουμένου προθέσεως (ἐφίλει γὰρ ὄντως ἐκείνη οὐ τὸ ἴδιον, τὸ τοῦ παιδὸς δὲ μᾶλλον συμφέρον), ἀλλ' ὕψου καὶ ὄμματα καὶ χεῖρας διαράσα, ὄλην εἰς προσευχὴν συνέσφιγξε τὴν διάνοιαν καὶ ἀπιθι, τέκνον ἐμόν, ἀπιθι ἔνθα ἂν τὸ κινουὶν ἰθύνησε πνεῦμα.

Ἴδου γὰρ ὁ θεὸς ἡ ζῶμεν, καὶ ὃ παρατίθημί σε, αὐτὸς ἐξαποστελεῖ τὸν *Ἄγγελον αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ὁδηγήσοι σε κατὰ τὸ αὐτοῦ θέλημα, ἐξαποστείλαι σοὶ βοήθειαν ἐξ ἁγίου καὶ ἐκ Σιῶν ἀντιλάβουτό σου, ἐνδύσαι σε θώρακα δικαιοσύνης καὶ περικεφαλαίαν σωτηρίου σου περιβάλοι ἐκλάμψοι ὡς μεσημβρία ἡ δικαιοσύνη τῶν ἔργων σου, ἀνθ' ὧν ὑπὲρ γονεῖς, ὑπὲρ πατρίδα, τὸν δεσπότην ἠγάπησας. Μήτηρ ὄντως ἐκείνη τοιοῦδε παιδός, καὶ διὰ τοῦτο στερροτέραν τῆς φύσεως θεμένη τὴν ἀρετὴν, οὐδὲν ἀνάξιον δρᾶσαι ἢ εἰπεῖν ἰσχυρίσατο.

Εἶτα μετὰ τὴν εὐχὴν ὁ παῖς τῷ τραχῆλο τῆς μητρὸς περιφυς, ἡ μήτηρ τὲ τὸν παῖδα ποθινῶς ἀγκαλισαμένη, θερμὸν δάκρυον ἐπ' ἀλλήλους σταλάζαντες καὶ κατασπασάμενοι, ἀπηλλάττοντο, τῆς μητρὸς μὲν ἐπ' οἶκον, τοῦ παιδὸς δὲ τῆς ποθουμένης ἀψαμένου πορείας. Ἐπει δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας δήλη τούτου ἡ ἀναχώρησις γέγονεν, ἀθυμία ὡς τὸ εἶκος ἐλάμβανε πάντας. Ὁ μέντοι τῆς Ἐκκλησίας πρόεδρος, οὐδὲ πρὸς βραχὺ μελήσας μετὰ τὴν ἀκοήν, ἐπεχειρεῖ καταδιώκειν καὶ δὴ καταλαμβάνει: τοῦτον ἐν Εὐχαιτοῖς ἤδη τῆς πανηγύρεως τελουμένης τοῦ Μάρτυρος Θεοδώρου καὶ πείθει ταῖς δεήσεσι, προσθεῖς καὶ δάκρυα, πρὸ τὴν ἐνεγκοῦσαν ἐπανελθεῖν" ἀμέλει καὶ θείας ὄναρ ἤκουσεν ἀγγελίας μηδὲν ἄθυμειν κελευούσης, ὡς τοῦ σκοποῦ διημαρτηκότα ἐκεῖσε γὰρ εἶναι τοὺς ἁγίους τόπους καὶ φαγεῖς ἔλεγεν, ἔνθα ἂν τις ζῆν εὐσεβῶς ἔλοιτο.

Οὕτω Χριστοῦ εὐδοκία τῆ οἰκεία πατρίδι καὶ γῆ πάλιν καὶ γλυκὺς ἐκείνης ἀπεδόθη καρπός. Ἐπει δὲ ἐπανῆλθεν, ἐφ' ἐν τῶν ὁρέων κατὰ μεσημβρίαν τῆς πόλεως ἀνελθῶν, καὶ ἐν οἰκίσκῳ τινὶ χαμαιζῆλο πρότερον ἐγκλείσας ἑαυτόν, πρὸς ἀσκητικὸν ἀποδύεται πόνους καὶ χρόνον τινὰ οὕτω διαγαῶν, καὶ ἱκανῶς τοῖς τῆς ἀρετῆς πόνους ἐγγυμαζόμενος, ἐπεὶ τὴν ταπεινῆς καὶ προσγειοῦ ἀποδοκιμάζων οἴκησιν, ὑψηλοτέρας ἔφιετο, καὶ τῶν ὑψηλῶν καὶ θείων διὰ παντὸς ὀρεγόμενος.

Ἴδὼν οὖν ἐν τινὶ τῶν ἐκεῖσε τάφων κίονα βραχύν, τῆ κεφαλίδι τούτου ὀλίγαις σανίσι περιλαμβάνει εἶτα ἐν τούτῳ περιγράφει τὸ σῶμα καὶ ἦν οὕτω πρὸς τὰς ἑναντίας ἐκτροπῆς τοῦ ἀέρος διαμιλλώμενος οὐχ ἥκιστα πρὸς τοῦτο συνεργοῦσαν ἔχων καὶ τὴν μητέρα, ἡ ὅλως αὐτοῦ οὐκ ἀφίστατο. Ποτὲ οὖν τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα φθονοῦντα τῷ Ἁγίῳ τῆς ἀγγελικῆς ἐκείνης διαγωγῆς, ἑαυτοὺς εἰς φάλαγγα τάξαντες τοσοῦτους κατ' αὐτοῦ λίθους ἀφήκαν, ὡς τὰς κύκλω σανίδας, αἷς περιείληπτο, ταῖς τῶν λίθων βολίσι διαλυθῆναι καὶ τῆς ἰδίας ἀρμονίας ἐκστασιν ὑποστῆναι, ἕνα τὲ τῶν τοιούτων λίθων (μέγας δὲ ἦν) τὸν τοῦ Ἁγίου ὄμον ἰσχυρῶς ἐπιτρίψαι. Ὁ δὲ δείξει θελήσας τοὺς δαίμοσιν ὅτι βέλος νηπίων τὰς παρ' αὐτῶν ἠγεῖται πληγᾶς, μετὰ τὴν ἐωθινήν προσευχὴν, σκέπαρνον λαβῶν παρὰ τῆς μητρὸς, τὸ πᾶν διαλύει τῆς στέγης, καὶ ἐπὶ γῆς καθαιρεῖ, ἵνα μὴ εἶργη, φησί, πολλακίς τὰς ἐκ τῶν λίθων βολᾶς.

Ἡ δὲ μήτηρ ὡς τοῦ ψόφου ἦσθετο τῶν σανίδων καὶ ταύτας διαθραυσθείσας εἶδεν ἐπὶ γῆς, τῆ δεξιᾷ το μέτωπον τύπτουσα, τί τοῦτο ἔλεγε, τέκνον; τί τὴν μικρὰν ταύτην σου φυλακὴν κατέστρεψας; πῶς ὥρας οἴσεις χειμῶνος; πῶς ἀερίων ὄμβρων τοὺς λάθρους κατακλισμούς; πῶς τὰς θερίους ἀκτίνας, ἴσα καὶ πυρὶ φλεγούσας; Εἶτα πρὸς ταῦτα ὁ Ὅσιος, τί δέ; οὐ ριγήσομεν, ὃ μήτηρ, ἴν' ἐκεῖ θαλφθῶμεν; οὐ τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας οἴσομεν, ἵνα τῆς αἰωνίου φλογὸς τὴν τιμωρίαν ἐκκλινῶμεν; πρὸς δὲ καὶ τὸν τῆς ἐργασίας μισθὸν ἐπάξιον

κομισώμεθα; Ταῦτα καὶ ἄλλα τούτοις παραπλήσια ἐπειπῶν πείθει τὴν μητέρα ἐπιτρέψαι μικροῦ, μηδὲ τὰς σανίδας μόνον ἀποβαλεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν χιτῶνα προσαποδύσασθαι" ἔλεειν γὰρ οὐκ ἦδει τὸν παῖδα, εἰ καὶ λίαν ὑπὴν αὐτὴ τὸ φιλοτέκνον, ἔνθα διὰ Χριστὸν ἑώρα πάσχοντα ἤρνεϊτο τὴν φύσιν, ἵνα τοῦ γεννηθέντος προκρίνη θεόν.

Ἦν οὖν ἰδεῖν τὴν ἀληθῶς μητέρα ἐπὶ φιλάτο παιδί καὶ παῖδα ἐπὶ φιλοθέη μητρὶ εὐφραϊνόμενον, εἶτα καὶ θεὸν ὑπ' αὐτοὺς οἰκειότατα δοξαζόμενον. Τὴν γὰρ τῆς σεμνῆς ἐκείνης οὐκ εὐλόγησε τὸν καρπὸν; ἢ τὴν πάλιν τοῦ τοιοῦδε τὴν ρίζαν οὐκ ἐμακάρισε; πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις, οἷς εἶχε καλοῖς, καὶ συμπαρέμεινε τὴν παιδί, ὡς ἔφην, ταῖς αὐτοῦ χρείαις διακονοῦσα πρὸς τὴν στύλω τὴν σκηνην πηξαμένη καὶ τερπνοῖς μὲν πάσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀπειταμένη, ὡς ἐν παραδείσῳ δὲ παρεδρεύουσα καὶ τρυφώσα, ταῖς ἰδίαις τὲ κοπιώσα χερσὶ καὶ ποριζομένη τὰ ἐπιτήδεια, διόλου τὲ ἐλέους καὶ πενήτων φροντίζουσα ὅθεν καὶ τινὸς τρίτον πότε νομίσματος φιλευσεβεῖ τρόπον παρασχομένου, τοῦτο λαβοῦσα γνώμη τοῦ παιδὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ἀπήει, ὡς τὲ τὰ ἀναγκαῖα πρίασθαι πρὸς δαπάνην.

Ἐπει δὲ τοῦτο ποιήσασα ἐπανήει, ὄρκους ἐπικλασθεῖσα πενήτων, τὸ πᾶν διέδωκεν. Ὡς δὲ ταύτην ἴδοι καὶ παῖς μηδὲν μετὰ χεῖρας ἔχουσαν, πού τὰ ἑωνημένα, μήτερ, φησί, δεόμεθα γὰρ εἰς δαπάνην' ἡ δὲ, εἰς θεόν, ἔφη, τέκνον, καὶ πένητας ἀλλὰ καὶ εἰς ἡμᾶς ὡς ἐπίστευσα οὐδὲ γὰρ ἔκρινα, περὶ ἐλάττονος τῆς ἡμετέρας τροφῆς τοὺς ὄρκους θέσθαι τῶν δεομένων καὶ ταύτη ζῶντα ἐπιρκῆσαι θεόν, ἐπίστευσα δὲ μᾶλλον ὅτι καὶ ἡμεῖς, εὐχαῖς ἐκείνων, ἐλέους τευξόμεθα. Ἐπὶ τούτοις εὐλόγησε τὴν μητέρα καὶ θεῖος ἀνὴρ, ἅτε παῖς ἐκείνης, καὶ ἡδέως τὸ γεγονός ἐδέξατο.

2. Καὶ ἡ θαυμαστὴ δὲ Σοφία τὰς ἰδίας τρεῖς θυγατέρας, Πίστιν, Ἐλπίδα καὶ Ἀγάπην, καὶ πρὸ τοῦ μαρτυρίου, λόγοις παραινετικούς καὶ τῷ ὄντι θεοφιλέσι, πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἔστομωσε καὶ τὸν θάνατον καὶ ἐν αὐτῷ δὲ τὴν μαρτυρίῳ παροῦσα τὲ καὶ δρώσα ἐκάστην ἐν τῷ πάσχειν παρακλητικούς λόγους ἐθαρσοποιεῖ ἕως εἶδε πάσας τελειωθείσας καὶ λίαν εὐφρανθεῖσα καὶ τῷ θεῷ μεγάλως εὐχαριστήσασα, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ταῖς θυγατράσι καὶ αὐτὴ συναπῆλθε, τοῖς ἐκείνων προσφύσα σώμασι καὶ συγκληρονόμος αὐταῖς τῆς οὐρανίου δόξης ἐγένετο.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΥΠΙΟΣ φλογιζόμενος ἀπὸ τὴν ἀκατανίκητον πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην καὶ ἐξετάζων, μετὰ προσοχῆς, τί θα ἔμπορούσε νὰ πράξη κατὰ τὴν παρούσαν ζωὴν, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατόν νὰ παραμείνῃ συνεχῶς ἠνωμένος με τὸ ἀντικείμενον τῶν πόθων του καὶ εὐδιακρίτως νὰ βλέπῃ με ὅλον τὸν νοῦν του τὸν Θεόν καὶ νὰ εἶναι πραγματικῶς ἠνωμένος μαζί Του, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν, νὰ ἀρνηθῇ ὅλα τὰ ἐγκόσμια καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ συγγενεῖς, φίλους, γνωστούς καὶ ἀπὸ αὐτὴν, ἀκόμη, τὴν μητέρα που τὸν ἐγέννησε καὶ νὰ διαλέξῃ, ὡς τρόπον ζωῆς, τὸ καλὸν τῆς ἡσυχίας.

Τὴν ἀπόφασίν του αὐτὴν ἐμπιστεύεται μόνον εἰς τὴν μητέρα του.

– Μητέρα, – τῆς εἶπε – με κατέλαβε φλογερὸς πόθος νὰ μεταβῶ πρὸς τὰ μέρη τῆς Ανατολῆς, ὅπου πολλοί, ἀφού ἐξέλεξαν τὸν ἡσυχαστικὸν βίον, ἐζήσαν τὴν ζωὴν τῶν εὐτυχισμένων, με πνευματικὴν μακαριότητα καὶ με ἰσχυράν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην. Πρὸς αὐτὴν λοιπὸν τὴν οδὸν σε παρακαλῶ νὰ με κατευοδώσης καὶ νὰ μου δωρήσης, ὡς φυλακτόν, τὰς εὐχὰς σου.

Μόλις ἡ μητέρα ἐκείνη ἤκουσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ υἱοῦ τῆς, δὲν ἐδοκίμασε τίποτε, ἀπὸ ὅσα συνήθως παθαίνουν αἱ γυναῖκες, ὅταν πληροφορηθοῦν τοιαύτας ἀποφάσεις ἀπὸ τὰ

παιδιά των και δεν προέβαλεν ως αντίρρησην ούτε την χηρείας της, ούτε την μοναξιάν της, ούτε την στέρησιν καλού παιδιού, που είναι τόσο ανυπόφορος διά τας μητέρας, ούτε τίποτε σχετικόν με αυτά είπε, ούτε, εν πάση περιπτώσει, έκαμε τίποτε διά να εξασθενήση εις την ψυχήν του παιδιού της τον άγιον πόθον του (διότι και εκείνη η ευλογημένη δεν ηγάπα τόσο το ιδικόν της συμφέρον, όσον το πνευματικών συμφέρον του παιδιού της). Ύψωσε λοιπόν το βλέμμα της προς τον Θεόν, εξέτεινε τα χέρια της και επεδόθη, με όλην της την διάνοιαν, εις θερμήν προσευχήν. Αφού δε έτελείωσε, συγκεκρινημένη, είπε πρός τον Μέγαν Αλύπιον:

– Πήγαινε, παιδί μου, πήγαινε εκεί που σε παρεκίνησε το πνεύμα. Ιδού ο Θεός, με την δύναμιν του Οποίου ζώμεν εις Αυτόν λοιπόν σε παραδίδω και σε εμπιστεύομαι. Αυτός θα στείλη τον Άγγελόν Του έμπροσθέν Σου, διά να σε οδηγήση όπου είναι το θέλημά Του. Αυτός θα σου στείλη την βοήθειάν Του από το άγιον κατοικητήριόν Του και θα σου συμπαρασταθή από την άνω Σιών, θα σε ενδύση με θώρακα δικαιοσύνης και θα σε περιβάλη με την περικεφαλαίαν της σωτηρίας σου. Εύχομαι, παιδί μου, η δικαιοσύνη των έργων σου, ένεκα των οποίων ηγάπησας τον Δεσπότην μας περισσότερο και από πατρίδα και από γονείς, να λάμψη όπως η μεσημβρία. Πραγματική μητέρα, αξία ενός τοιούτου παιδιού! Και δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον εθεμελίωσε μέσα της την αρετήν στερεώτερον από την γυναικείαν φύσιν, ώστε να μη επιδιώξη να διαπράξη ή να είπή τίποτε ανάξιον.

Ύστερα από τα όσα είπε και ηυχήθη η μητέρα, το παιδί ετυλίχθη εις τον λαιμός της μητέρας του και η μητέρα ενηγκαλίσθη με λαχτάραν το παιδί της, ενώ οι οφθαλμοί και των δύο είχαν πλημμυρίσει από θερμά δάκρυα, και έφιλούντο μεταξύ των στοργικά. Αφού δε απεχωρίσθησαν από τον αμοιβαίον αυτόν εναγκαλισμόν, ο καθένας έτράβηξε τον δρόμον του· η μεν μητέρα επέστρεψεν εις την οικίαν της, ενώ ο υιός της ήρχισε την ποθητην πορείας του.

Όταν έπειτα από ολίγας ημέρας έγινε φανερά η αποχώρησης του Αλυπίου, όλοι, όπως ήτο επόμενον, ελυπήθησαν. Αμέσως λοιπόν ο Επίσκοπος, χωρίς καθόλου να αμελήση, μόλις επληροφορήθη την είδησιν, ήρχισε να τον καταδιώκη, έως ότου τον επρόφθασεν εις τα Ευχάϊτα,* όπου ετελείτο η πανήγυρις του μάρτυρος Θεοδώρου. Τότε ο Επίσκοπος ήρχισε να τον παρακαλή θερμώς να επιστρέψη οπίσω. Τους λόγους του ανεμίγη με δάκρυα, έως ότου τον έπεισε να επιστρέψη προς την μητέρα του, Επρόσθεσε μάλιστα, ότι εις το όνειρόν του ήκουσε θεϊκήν φωνήν, η οποία παρήγγελλε να μη λυπηται, εάν δεν επέτυχεν εις τον σκοπόν του, διότι οι άγιοι τόποι ευρίσκονται εκεί – εξηκολούθει να λέγη ο φανείς εις την οπτασίαν – όπου θα εξέλεγε κανείς να ζη ευσεβώς.

Ούτω, κατ' ευδοκίαν Χριστού, απεδόθη και πάλιν εις την πατρίδα του και εις την γην του και γλυκός των καρπός. Αφού δε επέστρεψεν, ανέβηκεν εις ένα από τα βουνά, που ευρίσκετο προς νότον της πόλεως και εκεί. αφού αρχικώς ενεκλείσθη εις ένα ταπεινόν οικίσκον, απεδύθη εις τους ασκητικούς κόπους και αγώνας. Αφού επέρασεν αρκετός καιρός, κατά τον οποίον εγυμνάζετο μετ' επιμονής και αποφασιστικότητος εις τους κόπους

* Τα Ευχάϊτα ήσαν μικρά πόλις της Μ. Ασίας, ΝΔ της 'Αμασειας, ούσα κατά τους Βυζαντινούς χρόνους έδρα Μητροπόλεως. "Ήσαν επίσης η πατρίς του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου του Στρατηλάτου. Σήμερον η πόλις αυτή καλείται Τουρκιστί Μετζής - Ούζου.

της αρετής, ήρχισε να επιθυμη να κατοικήση εις υψηλότερον σημείον, αφού άλλωστε επεθύμει παντοτεινώς τα θεία και υψηλά.

Βλέπει λοιπόν επάνω εις ένα τάφον, που ήτο εκεί πλησίον, ένα χαμηλον στυλον μαζεύει αμέσως μερικά σανίδια και με αυτά περιτριγυρίζει το επάνω μέρος του στύλου. Εις αυτό δε το πρόχειρον κατασκευάσμα περιορίζει το σώμα του και παρέμεινεν εκεί αγωνιζόμενος προς τας καιρικές μεταβολάς. Εις την σκληραν και δύσκολον αυτήν προσπάθειαν είχε συνεργον και την μητέρα του, η οποία δεν απεμακρύνετο καθόλου από κοντά του και τον εβοήθει με τον ίδιον ζήλον.

Κάποτε λοιπόν τα πονηρά πνεύματα, φθονούντα τον αγγελικόν τρόπον ζωής του Αγίου Αλυπίου, παρετάχθησαν εις αναριθμητον φάλαγγα, και έρριψαν τόσους λίθους εναντίον του, ώστε, από τους λιθοβολισμούς, να διαλυθούν γύρω - γύρω τα σανίδια, με τα οποία είχε περικλειστή και να φύγουν τελείως από τους αρμούς των: ένας μάλιστα από τους λίθους αυτούς, αρκετά μεγάλος, ετραυμάτισε τον ώμον του Αγίου. Ο Άγιος όμως, χωρίς καθόλου να πτοηθή, και επιθυμών να δείξη εις τους δαίμονας, ότι θεωρεί τας πληγάς των, ως βέλη νηπίων, έκανε την πρωϊνήν προσευχήν του, επήρην ένα σκερπάνι από την μητέρα του, διέλυσε όλην την στέγην και την έρριψε κατά γης, διά να μή εμποδίζη τον λιθοβολισμόν των, όπως έλεγε.

Η μητέρα του Αγίου 'Αλυπίου μόλις αντελήφθη τον θόρυβος των σανιδιών και τα είδε σπασμένα κάτω εις την γην, εκτύπησεν, από αμηχανίαν, το μέτωπος με το δεξί της χέρι, και είπε εις τον "Άγιον:

– Τί είναι αυτά, παιδί μου; Διατί κατέστρεψες την μικράν σου αυτήν φυλακήν; Πώς θα υποφέρης το ψύχος του χειμώνος; Πώς θα προστατευθής από τους φοβερούς κατακλυσμούς των βροχών; Πώς θα σκιασθής από τις ακτίνας του ηλίου του καλοκαιριού, που φλογίζουν, όπως η φωτιά;

Αφού την ήκουσεν ο "Όσιος, της απήντησε:

– Τί λοιπόν, μητέρα μου, να μη κρυώσωμεν εδώ διά να ζεσταθώμεν εκεί; να μη υποφέρωμεν εδώ την ζέστης της ημέρας, διά να αποφύγωμεν την τιμωρίαν της αιωνίου και ασβέστου φλογός; Εκτός όμως από αυτά, πώς θα λάβωμεν επαξίως τον μισθόν της εργασίας μας;

Με αυτά τα λόγια και με άλλα παρόμοια πείθει την μητέρα του να επιτρέψη όχι μόνον τα σανίδια να βγάλη, αλλ' επί πλέον να εκδυθη και τον χιτώνα του. Η δε ευσεβής και αγία εκείνη μητέρα δεν είχε μάθει να εύσπλαγχνίζεται το παιδί της αν και μέσα της υπήρχε ισχυρά η στοργή προς το τέκνον της, οσάκις το έβλεπε να πάσχη διά τον Χριστόν απηρνείτο την μητρικήν φύσιν, διά να προτιμήση, από το γέννημά της, περισσότερον τον Θεόν.

Ήτο λοιπόν δυνατόν να ίδη πράγματι κανείς μητέρα να ευφραίνεται διά το φίλτατον παιδί της, αλλά και παιδί διά την φιλόθεον μητέρα του, τον δε Θεόν να δοξάζεται από τα έργα και των δύο. Διότι ποίος άνθρωπος δεν ευλογεί τον καρπόν της σεμνής εκείνης γυναίκος; Αλλά και ποίος πάλιν δεν εμακάρισε την ρίζαν ενός τοιούτου θαυμαστού Οσίου; Διότι η Αγία εκείνη μητέρα, εκτός από τα άλλα καλά τα οποία είχε, είχε και τα εξής: Έμεινε πλησίον του τέκνου της, όπως είπον προηγουμένως, και το εξυπηρετεί, έστησε την σκηνήν της, κοντά εις τον στυλον του και απηρνήθη κάθε χαράν της ζωής, τόσην δε ευτυχίαν

ήσθάνετο, ως να παρέμενεν εις παράδεισον και να απελάμβανε τα κάλλη του. Προσεπορίζετο με τον κόπον των χειρών της τα απαραίτητα διά την συντήρησίν των και συγχρόνως εφρόντιζε διά την ελεημοσύνην και τους πτωχούς.

Κάποτε μάλιστα συνέβη το εξής χαρακτηριστικόν περιστατικόν.

Ένας άνθρωπος, με ευσεβή και διακριτικόν τρόπον, της προσέφερε το τρίτον της αξίας ενός νομίσματος αυτή το εκράτησε και με την συγκατάθεσιν του παιδιού της μετέβη εις την πόλιν, διά να αγοράση αναγκαία, διά την συντήρησίν των, πράγματα. Ενώ δε επέστρεφεν εις το ερημητήριον, μεταφέρουσα αυτά που ηγόρασε, συγκινηθείσα από τας παρακλήσεις των πτωχών, που της εξήτουν ελεημοσύνην, τους έμοίρασεν όσα μετέφερε. Μόλις έφθασεν εις το ερημητήριον και την είδεν ο υιός της με άδεια χέρια, της λέγει:

– Μητέρα, που είναι τα ψώνια; διότι έχομεν ανάγκην αμέσως να τα χρησιμοποιήσωμεν.

Τότε εκείνη με τον φυσικώτερον τρόπον απαντά:

– Παιδί μου, τα έδωσα εις τον Θεόν και τους πτωχούς» όπως πιστεύω όμως, και ημείς τα έχομεν. Δεν ενόμισα δίκαιον να θέσω τας ικεσίας των πτωχών διά την πείναν των, εις κατωτέραν μοίραν από την τροφήν μας και τοιουτοτρόπως, να επιορκήσω ενώπιον του ζώντος Θεού. Είμαι δε βεβαία, ότι με τις ευχές των πτωχών και πεινασμένων εκείνων, θα τύχωμεν και ημείς του ελέους του Θεού.

Όταν ήκουσεν αυτά ο θείος ανήρ, ως γνήσιον τέκνον της, την ηύλόγησε και εδέχθη με ευχαρίστησιν το γεγονός.

2. Και η αξιοθαύμαστος Αγία Σοφία τας τρεις θυγατέρας της, την Πίστιν, Έλπίδα και Αγάπην και προτού να υποστούν το μαρτύριον τας ενεθάρρυνε με λόγους παραινετικούς και πραγματικώς θεοφιλείς και τας έκαμε γενναίας προς τους μαρτυρικούς αγώνας και τον θάνατον, αλλά και κατά το μαρτύριον μιάς εκάστης παρευρίσκετο και έβλεπε τα βασανιστήρια των δίδουσα θάρρος με παρηγορητικούς λόγους. Παρέμεινε δε εις τον τόπον του Μαρτυρίου μέχρις ότου είδεν όλας να υφίστανται το μαρτυρικόν τέλος από δε τον ένδοξον θάνατον των θυγατέρων της εχάρη πάρα πολύ και ηυχαρίστησεν ολόθερμα τον Θεόν. Μετά τρεις ημέρας δε ανεχώρησε και εκείνη προς την αιωνιότητα μαζί με τας θυγατέρας της συνενώσασα το σώμα της με τα σώματα των, αναδειχθείσα και αυτή μαζί με εκείνας συγκληρονόμος της ουρανού δόξης.

Δ'. Εν τω μαρτυρίω των Αγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων

ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ Τεσσαράκοντα Μαρτύρων διανυόντων τὸ τῆς ἀθλήσεως στάδιον καὶ μετὰ τὴν ἐν τῇ λίμνῃ ὀλονυκτὸν στάσιν καὶ πρὸς τὸν κρημνὸν ἀδάμαστον καρτερίαν, ἅμα πρωὶ ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἐλκομένων, ἵνα τὰ σκέλη συντριβῶσι ροπάλοις, ἐνὸς ἢ μήτηρ παρέμενεν αὐτοῖς πάσχουσι, τὸν παῖδα τὸν ἑαυτῆς βλέπουσα: καὶ γὰρ ἦν οὗτος ὑπὲρ πάντας τὴν ἡλικίαν νεώτερος καὶ ἔδεδοικε μήποτε δειλίαν αὐτῷ ἐμποιήσῃ τὸ νεαρὸν καὶ φιλόζῳφον καὶ ἀνάξιον τῆς τῶν στρατιωτῶν τάξεως τὲ καὶ τιμῆς εὐρεθῆ. “Ἴστατο οὖν ἀτενὲς δρώσα, σχήματι τὲ καὶ βλέμματι ὅπως εἶχε, θάρσος αὐτῷ ἐμβάλλουσα, χεῖρας τὲ εἰς αὐτὸν ἐκτείνουσα, καὶ τέκνον ἐμοὶ γλυκύτατον λέγουσα· τέκνον ἤδη Πατρὸς οὐρανοῦ, μικρὸν ὑπομεινον, ἵνα τέλειος καταστῆς μὴ φοβηθῆς τὰς βασάνους: ἰδοὺ γὰρ παρίσταται σοὶ βοηθὸς ὁ Χριστὸς οὐδὲν τὸ

λοιπὸν ἀηδὲς, οὐδὲν ἐπίπονον ἀπαντήσῃ πάντα ἐκεῖνα παρηγήθη, πάντα ταῦτα τῇ σὴ νενίκηκας γενναιότητι χαρὰ τὸ μετὰ ταῦτα, ἡδονή, ἄνεσις, εὐφροσύνη, ὧν μεθέξεις συμβασιλεύων Χριστὸ καὶ πρέσβυς ἐμοὶ τῇ τεκούσῃ τα πρὸς αὐτὸν γινόμενος.

Οἱ οὖν Ἅγιοι συντριβέντες τὰ σκέλη, τῷ Θεῷ παρέθεντο τὰς ψυχὰς οἱ δὲ στρατιῶται, ἀμάξας ἐνεγκόντες καὶ ταύταις τὰ ἱερὰ σώματα ἐπιθέντες, παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ἐκ γειτόνων ποταμοῦ ἄγουσι. Τὸν μέντοι νέον ἐκεῖνον, ὃ Μελίτων ὄνομα, ἐμπνέοντα ἔτι κατιδόντες, καταλείπουσιν οὕτως, ἐν ἐλπίσιν ὄντα τοῦ ζήσεσθαι, δν ἢ μήτηρ μόνον ὑπολειφθέντα θεασαμένη, καὶ τοῦτο μᾶλλον θάνατον αὐτῆς καὶ τοῦ παιδὸς εἶναι λογισαμένη, ὑπεριδοῦσα γυναικὸς ἀσθενείας καὶ σπλάγχχνων μητρικῶν ἐπιλαθομένη, τὸν υἱὸν ἐπ' ὤμων ἀραμένη, ταῖς ἀμάξαις ἠκολούθει μεγαλοψύχως, τότε ζήσῃ αὐτὸν οἰομένη, ὅταν νεκρὸν μᾶλλον καὶ ἐκλελοιπὸτα θεάσαιτο.

Ἐπεὶ οὖν οὗτος ὑπ' αὐτῆς φερόμενος ἀφῆκε τὸ πνεῦμα, τότε δὴ τῶν φροντίδων ἢ μήτηρ ἑαυτὴν λύσασα, μέγα τί καὶ ὑπερήδιστον ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ υἱοῦ σκιρτήσασα, μέχρι τοῦ τόπου οὗ τὰ σώματα τῶν Ἀγίων ἢ ἀπενέγκασα τὸν τοῦ φιλάτου νεκρὸν ἐπάνω αὐτῶν τίθησι καὶ τοῖς ἄλλοις συναριθμεῖ, ἵνα μηδὲ σῶμα σωμάτων ἀπολειφθῇ, οὗ τὴν ψυχὴν ἔσπευδε ταῖς ψυχαῖς ἐκεῖνων συναριθμῆσθαι. Μέγα δὲ πῦρ ἀναψαντες οἱ το ἀντικειμένω ὑπηρετούμενοι, τὰ τῶν Ἀγίων σώματα κατακαίουσιν' εἶτα τῶν Λειψάνων Χριστιανοῖς φθοροῦντες, εἰς τὸν ποταμὸν αὐτὰ ἀφιάσιν· ἀλλ' ἐκεῖνα θεῖα πάντως οἰκονομία, ἐχόμενα κρημοῦ συνήχθη τινός, καὶ χριστιαγῶν ταῦτα χεῖρες ἐπανελόμεναι, πλοῦτον ἡμῖν ἄσυλον ἐδώρησαντο.

Ερμηνεία

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ Μάρτυρες, διανύοντας τὸ στάδιον τῆς ἀθλήσεως, παρέμειναν ολόκληρον τὴν νύκτα ὄρθιοι μέσα εἰς τὴν λίμνην καὶ ὑπέμειναν με ἀδάμαστον καρτερικότητα τὴν παγωνιάν. Πρωῖ - πρωῖ τοὺς ἐσυραν εἰς τὴν παραλίαν, διὰ νὰ τοὺς συντρίψουν τὰ σκέλη με ρόπαλα. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ μητέρα ἐνός ἐκ τῶν τεσσαράκοντα Μαρτύρων παρέμεινε πλησίον τῶν καὶ παρηκολούθει τὸ βασανιζόμενον τέκνον τῆς. Τὸ παιδί τῆς ἦτο ὁ νεώτερος ἀπὸ τοὺς τεσσαράκοντα μάρτυρας καὶ εφοβεῖτο ἡ εὐσεβῆς μητέρα μήπως ἡ νεαρή ηλικία τοῦ καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ζωὴν φέρουν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ δειλίαν καὶ τοιοῦτοτρόπως φανὴ ἀνάξιος τῆς τάξεως καὶ τῆς τιμῆς τῶν στρατιωτῶν. Παρέστεκε λοιπὸν ἡ εὐλογημένη μητέρα καὶ παρηκολούθει τὸ παιδί τῆς με προσοχὴν, ὡς νὰ μὴ συνέβαινε τίποτε.

Του ἐδίδε θάρρος, ἠπλωνε πρὸς αὐτὸ τὰ χεῖρα τῆς καὶ του ἔλεγε με γλυκύτητα, ἀλλὰ καὶ πίστιν:

– Παιδί μου γλυκύτατον, τέκνον πλέον τοῦ ἐπουρανοῦ Πατρός, ὑπέμεινε ολίγον, διὰ νὰ καταστῆς τέλειος μὴ φοβηθῆς τὰ βασανιστήρια. Νά! ἀοράτως παραμένει πλησίον σου ὁ Χριστός μας καὶ σε βοηθεῖ τίποτε λοιπὸν πικρὸν καὶ πολὺ κουραστικὸν δὲν θα συναντήσης. Ὅλα τὰ φοβερά μαρτύρια ἐτελείωσαν ὅλα τὰ ἔχεις νικήσει με τὴν γενναιότητά σου. Ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς ὑπάρχει ἡ χαρὰ, ἡ ἡδονή, ἡ ἄνεσις, ἡ εὐφροσύνη, τὰ ὁποῖα θα ἀπολαύσης συμβασιλεύων μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ πρεσβεύων πλησίον Τοῦ καὶ δι' ἐμέ που σε ἐγέννησα.

Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ δῆμιοι συνέτριψαν τὰ σκέλη τῶν Ἀγίων, αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνεχώρησαν πλησίον τοῦ Θεοῦ. Οἱ στρατιῶται, ἀφοῦ ἔφεραν ἀμάξας, ἐτοποθέτησαν εἰς αὐτάς τὰ ἱερὰ σώματα τῶν μαρτύρων διὰ νὰ τὰ μεταφέρουν καὶ νὰ τὰ ρίψουν εἰς τὴν ὄχθην ἐνός γειτονικοῦ ποταμοῦ. Ἐπειδὴ ὁμως εἶδαν ὅτι ὁ νέος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Μελίτων,

ακόμη ανέπνεε, τον άφησαν εις τον τόπον του μαρτυρίου, με την ελπίδα ότι θα ζήση. "Όταν όμως η μητέρα του είδεν ότι μόνον αυτόν άφησαν οπίσω, έστενοχωρήθη και έθεώρησεν αυτό το πράγμα ως θάνατον του παιδιού της και ιδικόν της. Παραβλέψασα λοιπόν την αδυναμίας της γυναικός και λησμονήσασα τα μητρικά σπλάγχνα, σηκώνει το παιδί της εις τους ώμους της, και ακολουθεί, με μεγαλοψυχίαν, τας νεκροφόρους αμάξας των μαρτύρων, πιστεύουσα ότι τότε και μόνον θα ζήση το παιδί της, όταν το ίδή να αποθνήσκη ως μάρτυς, μαζί με τους άλλους μάρτυρας.

Όταν λοιπόν και ο νέος εκείνος, καθώς μετεφέρετο επί των ώμων της μητρός του, εξεψύχησεν, τότε πλέον και εκείνη απηλλάγη από τας μητρικάς ευθύνας. Εθεώρησε τον θάνατον του παιδιού της ως μέγα και γλυκύτετον περιστατικόν, διά το οποίον είχε την διάθεσιν να σκιρτήσει από χαράν. Τρέχει λοιπόν με προθυμίαν και μεταφέρει το πτώμα του παιδιού της μέχρι του τόπου, όπου ήσαν και τα τίμια λείψανα των άλλων μαρτύρων και τοποθετεί τον αγαπημένον της νεκρόν επάνω εις αυτά και τον συναριθμεί μαζί τους, ώστε ούτε το νεκρόν σώμα του να μη χωρισθή από τα άλλα σώματα, εφ' όσον η ψυχή του είχε συναριθμηθή ήδη με τας ψυχάς των Μαρτύρων.

Μετά ταύτα τα όργανα και οι υπηρέται του διαβόλου ανάπτουν μεγάλην φωτιάν και κατακαίουν τα σώματα των Αγίων από φθόνον δε προς τους Χριστιανούς διά να μη πάρουν ούτε αυτά τα τίμια λείψανα των Μαρτύρων, τα έρριψαν εις τον ποταμόν. Από θείαν όμως οικονομίας τα τίμια αυτά λείψανα συνεκρατήθησαν εις κάποιον κρημόν, απ' όπου τα ανέσυραν χριστιανικά χέρια και μας εδώρησαν τοιουτοτρόπως τον μέγαν αυτόν και απαραβίαστον πλούτον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν ἀποτασσόμενον ξενιτεύσαι, καὶ τίς ἢ ἐν λόγῳ ξενιτεία καὶ ἢ ἐκ ταύτης ὠφέλεια καὶ ποῖοι τῶν τόπων πρὸς ἄσκησιν ἐπιτήδριοι.

Ο ἀποτασσόμενος πρέπει νὰ ξενιτεύῃ, περὶ ποίας ξενιτείας πρόκειται καὶ ποία ὠφέλεια προέρχεται ἐξ αὐτῆς καὶ ποιοὶ εἶναι οἱ καταλληλότεροι τόποι πρὸς ἄσκησιν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ Ο ΑΒΒΑΣ Ἰάκωβος, ὅτι παρὰ τὸ ξενοδοχεῖν, μεῖζον ἐστὶ τὸ διὰ Θεὸν ξενιτεύσαι.

2. Ἠρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος τὸν Ἀββᾶν Λούκιον πότε καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ ψυχὴ μου ἐπιθυμεῖ ξενιτεύσαι ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον· ἐὰν μὴ κρατήσης τῆς γλώσσης σου, οὐκ εἰ ξένος ὅπου ἐὰν ἀπέλθῃς καὶ ὧδε οὖν κράτησον τῆς γλώσσης σου καὶ ξένος εἶ.

3. Εἶπε γέρον· ἐὰν οἶδε Μοναχὸς τόπον ἔχοντα προκοπὴν καὶ διὰ τὰς χρείας τοῦ σώματος οὐχ ὑπάγει ἐκεῖ, καὶ τοιοῦτος οὐ πιστεύει, ὅτι ἐστὶ Θεός.

4. Ἀδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων· πῶς, Πάτερ, ἡ γενεὰ ἡμῶν οὐ δύναται κρατῆσαι τὴν ἄσκησιν τῶν Πατέρων; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον ὅτι οὐκ ἀγαπᾷ τὸν θεὸν οὐδὲ φεύγει τοὺς ἀνθρώπους, οὐδὲ μισεῖ τὴν ὕλην τοῦ κόσμου ἀνθρώπων γὰρ φεύγοντι τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν ὕλην, ἀφ' ἑαυτοῦ ἄρχετο· αὐτὴ ἡ κατάνυξις καὶ ἡ ἄσκησις ὡς πὲρ γὰρ καὶ θέλων σβέσαι πῦρ ἅπτον ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ, ἐὰν μὴ προλάβῃ καὶ κόψῃ τὴν ὄλην τὴν ἔμπροσθέν του πυρός, οὐ δύναται σβέσαι αὐτό, οὕτω καὶ ἄνθρωπος, ἐὰν μὴ ἀπέλθῃ εἰς τόπος ὅπου μετὰ κόπου εὐρίσκει καὶ αὐτὸν τὸν ψωμῶν αὐτοῦ, οὐ δύναται κτήσασθαι τὴν ἄσκησιν ψυχὴ γὰρ ἐὰν μὴ βλέπῃ, οὐδὲ ταχὺ ἐπιθυμεῖ.

5. Ἀδελφὸς ἠρωτησε τὸν Ἀββᾶν Σισώην λέγων· τί ἐστὶ ξενιτεία, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· τὸ σιωπᾶν καὶ τὸ μὴ ἔχεις πρᾶγμα ὅπου ἐὰν ἀπέλθῃ ὁ ξενιτεύων" αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθὴς ξενιτεία.

6. Ἀδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων τί ἐστὶ τὸ ἔργον τῆς ξενιτείας; καὶ εἶπεν ὁ γέρον οἶδα ἀδελφῶν ξενιτεύσαντα καὶ εὐρέθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ κατ' εὐκαιρίαν ὑπήντησεν ἀγάπη καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τραπέζης μετὰ τῶν ἀδελφῶν φαγεῖν εἶπον δὲ τινὲς τίς καὶ τοῦτον κατέσχευε καὶ εἶπον αὐτῷ ἔγειραι, ὕπαγε ἔξω καὶ ἀναστᾶς ἐξῆλθεν ἕτεροι δὲ λυπηθέντες, ἀναστάντες εἰσήγαγον αὐτὸν καὶ μετὰ τοῦτο ἠρωτησαν αὐτὸν ἄρα τί ἐστὶν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἐξεβλήθης καὶ πάλιν εἰσήχθης; ὁ δὲ εἶπεν' ἐθέμην ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ὅτι ἐν ἴσω κυνὸς εἶμι, δς ὅταν ἐκβληθῇ πορεύεται καὶ ὅταν κληθῇ ἔρχεται.

7. Διηγήσατο τίς τῶν πατέρων, ὅτι δύο ἀδελφοὶ ἦσαν γεινιῶντες αὐτῷ, καὶ εἷς ξένος καὶ ὁ εἷς ἐγχώριος ἦν δὲ ὁ ξένος μικρὸν ἀμελέστερος, ὁ δὲ ἐγχώριος σπουδαῖος πάνυ. Συνέβη δὲ πρότερον κοιμηθῆναι τὸν ξένον καὶ δὲ γέρον, διορατικὸς ὢν, εἶδε πλῆθος Ἀγγέλων ὀδηγούντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ ὡς ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐγγὺς γέγονε τοῦ εἰσελθεῖν, ἐγένετο περὶ αὐτοῦ ζήτησις καὶ ἦλθε φωνὴ ἄνωθεν λέγουσα φανερόν μὲν ὅτι ἀμελής ἦν μικρόν, διὰ δὲ τὴν ξενιτείαν αὐτοῦ ἀνοίξατε αὐτῷ εἶτα ἐκοιμήθη καὶ ὁ ἐντόπιος ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου ἦλθε πᾶσα ἡ συγγένεια αὐτοῦ καὶ εἶδεν ὁ γέρον ὅτι οὐδαμοῦ Ἄγγελος, καὶ ἐθαύμασε καὶ ἐπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐνώπιόν του Θεοῦ λέγων Κύριε, πῶς ὁ ξένος, ἀμελής ὢν, τοιαύτης δόξης ἔτυχεν, οὗτος δὲ ὁ σπουδαῖος οὐδενὸς τοιούτου ἠξιώθη; καὶ ἦλθεν αὐτῷ

φωνή λέγουσα· οὗτος ὁ σπουδαῖος, ὅτε ἦλθε κοιμηθῆναι, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε τοὺς τοῦ γένους αὐτοῦ κλαίοντας καὶ παρεκλήθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ δὲ ξένος, εἰ καὶ ἀμελής ἦν, ἀλλ' οὐδένα τῶν ἰδίων αὐτοῦ εἶδε καὶ στενάξας ἔκλαυσε καὶ ὁ Θεὸς παρεκάλεσεν αὐτόν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΙΑΚΩΒΟΣ εἶπεν, ὅτι ἀπὸ το να δέχεσαι ξένους, μεγαλυτέραν ἀξίαν ἔχει το να γίνης ο ἴδιος ξένος διὰ τόν Θεόν.

2. Κάποτε ο Αββάς Λογγίνος ἠρώτησε τον Αββάν Λούκιον:

– Αββά, ἡ ψυχὴ μου επιθυμεί τὴν ξενιτείαν.

– Εἴαν δεν κατορθώσης-τού ἀπήντησεν ο Γέρων-να περιορίσης τὴν γλώσσαν σου, δεν εἶσαι ξένος, οπουδήποτε καὶ εἴαν μεταβῆς καὶ ἐδὼ λοιπὸν συγκράτησε τὴν γλώσσαν σου καὶ θα εἶσαι ξένος.

3. Ἐνας γέρων ἀσκητὴς εἶπεν· εἴαν ἓνας Μοναχὸς γνωρίζῃ ὅτι ὑπάρχει ἓνας τόπος, ὅπου δύναται να προκόψῃ πνευματικῶς, καὶ δεν πηγαίνει ἐκεῖ διὰ να μὴ στερηθῇ τα ἀναγκαῖα, ο Μοναχὸς αὐτὸς δεν πιστεύει ὅτι ὑπάρχει Θεός.

4. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

– Διατί, Πάτερ, ἡ γενεά μας δεν ἔχει τὴν δύναμιν να κρατήσῃ τὴν ἀσκησιν τῶν Πατέρων;

– Διότι ἀπήντησεν ο Γέρων- δεν ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὔτε φεύγει ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε μισεῖ τα υλικά ἀγαθὰ τοῦ κόσμου· διότι εἰς ἀνθρώπον, ο ὁποῖος φεύγει τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν ὕλην, ἀρχίζει εἰς τὴν ψυχὴν του να γεννᾶται ἀυθορμήτως ἡ κατάνυξις καὶ ο πόθος τῆς ἀσκήσεως. Ὅπως δηλαδὴ ἐκεῖνος, ο ὁποῖος θέλει να σβῆσῃ τὴν φωτιάν, που ἦναψεν εἰς το χωράφι του, εἴαν δεν προλάβῃ να κόψῃ τὴν ὕλην που εὐρίσκεται ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν καιομένην ἔκτασιν, δεν εἶναι δυνατόν να σβύσῃ τὴν φωτιάν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ο ἀνθρώπος, εἴαν δεν φύγῃ εἰς τόπον ὅπου με μὲγάλον κόπον θα εἰσέλθῃ τὸν ἄρτον του, δεν δύναται να εὐδοκιμήσῃ εἰς τὴν ἀσκησιν· διότι ἡ ψυχὴ κάτι που δεν το βλέπει, δεν δύναται καὶ να το ἐπιθυμήσῃ γρήγορα.

5. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Αββάν Σισών - Πάτερ, τι εἶναι ἡ ξενιτεία;

– Το να σιωπᾷ – ἀπήντησεν ο Γέρων – καὶ να μὴ ἔχῃ ἰδικὰ τοὺς πράγματα ὅπουδήποτε μεταβῇ ο ξενιτεύων αὐτὴ εἶναι ἡ πραγματικὴ ξενιτεία.

6. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα: – Πάτερ, ποῖον εἶναι τὸ ἔργον τῆς ξενιτείας; Ο Γέρων εἰς ἀπάντησιν διηγήθη εἰς αὐτόν το εξής:

– Γνωρίζω ἀδελφόν ο ὁποῖος περιεφέρετο ως ξένος. Οὗτος λοιπὸν εὐρέθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ σύμπτωσιν παρετέθη γεύμα καὶ ἐκάθισεν να φάγῃ μαζί με τοὺς ἀδελφούς εἰς τὴν τράπεζαν. Μόλις τὸν εἶδον μερικοὶ ἀδελφοὶ εἶπον Ποῖος τὸν ἐκράτησεν αὐτόν διὰ να φάγῃς καὶ ἀπευθυνόμενοι πρὸς αὐτόν εἶπον σῆκω, πῆγαινε ἔξω. Ἀμέσως ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν θέσιν του ο ξένος καὶ ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν τράπεζαν.

Μερικοὶ ὅμως ἄλλοι ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἐλυπήθησαν διὰ τὴν πρὸς τὸν ξένον περιφρόνησιν καὶ τὸν ἐκάλεσαν ἐκ νέου εἰς τὴν τράπεζαν. Ἀφοῦ ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν, τὸν ἠρώτησαν:

Αραγε ποία αισθήματα εδοκίμασες όταν εξεδιώχθης περιφρονητικώς και εκ νέου πάλιν οδηγήθης εις την τράπεζαν; Ο ξένος απήντησε με ήρεμίαν. Εκείνη την στιγμήν έσκέφθην, ότι είμαι όπως ένας σκύλος, ο οποίος όταν διωχθή φεύγει και επανέρχεται πάλιν όταν τον καλέσουν.

7. Ένας εκ των Πατέρων διηγήθη το εξής. Κάποτε είχα δύο γείτονας: ο ένας ήτο ξένος και ο άλλος εντόπιος. Ο ξένος ήτο ολίγον αμελής, ενώ, αντιθέτως, ο εντόπιος ήτο πάρα πολύ επιμελής. Συνέβη δε ο ξένος να αποθάνη ενωρίτερον. Ο Γέρων, επειδή είχε διορατικόν χάρισμα, είδε πλήθος Αγγέλων να οδηγούν την ψυχήν του προς τον ουρανόν. Μόλις όμως έφθασεν εις τον ουρανόν και επλησίαζε να εισέλθη, έγινε εξέτασις εάν ήτο άξιος να εισέλθη. Τότε ηκούσθη μία φωνή από άνω να λέγη: Είναι πράγματι φανερόν, ότι υπήρξεν ολίγον αμελής, ανοίξατε του όμως, διά την ξενιτείαν του.

Μετ' ολίγον εκοιμήθη και ο εντόπιος. Προσήλθον δε διά την κηδείαν του όλοι οι συγγενείς του. Ο διορατικός Γέρων είδεν, ότι πουθενά δεν εφαινέτο Άγγελος και εθαύμασε. Τότε προσέπεσε μετά δακρύων ενώπιον του Θεού και έλεγε: Πώς ο ξένος, αν και ήτο αμελής, απήλαυσε τοιαύτην δόξαν, αυτός δε αν και επιμελής δεν επέτυχε τίποτε παρόμοιον; Αμέσως φωνή εκ του ουρανού τον επληροφόρησε τα εξής. Αυτός εδώ ο επιμελής, όταν έφθασεν η στιγμή να αποθάνη, ήνοιξε τα μάτια του, είδε τους συγγενείς του να κλαίουν και παρηγορήθη η ψυχή του. Ο ξένος όμως, αν και ήτο αμελής, εν τούτοις όμως κανένα ιδικόν του δεν είδε, κατά την ώραν του θανάτου του· η μοναξιά του αυτή τον έκαμε να αναστενάξη και να κλαύση. Δι' αυτό και ο Θεός τον παρηγόρησεν.

B'. Του Αββά Ησαΐου.

ΕΑΝ ΞΕΝΙΤΕΥΣΗΣ δια τόν Θεόν, μη θελήσης συμμίξαι έαυτόν μετά τών έν τῷ τόπῳ, μηδὲ τόν λόγον σου συμμίξῃς μετ' αὐτῶν ἔπει συμφέρει σοὶ σχεδὸν εἶναι μετά τών κατὰ σάρκα συγγενῶν σου μᾶλλον. Ἐάν λάβῃς κελλίον εἰς τόπον ὃν γινώσκεις, μη εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν, ἀλλ' εἰς τόπον ὃν οὐ γινώσκεις, μη εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. Ἐάν ἀπέλθῃς εἰς τόπον οἰκῆσαι, μη θελήσης ταχέως λαβεῖν σεαυτῷ κελλίον εἰς οἴκησιν, ἕως οὐ μάθῃς τήν διαγωγὴν τοῦ τόπου, μήπως πρόσκομμα σοὶ ἔστιν ἐκεῖ, ἢ δια φροντίδα, ἢ δια ἀνάπαυσιν, ἢ δια πρόσκομμα τῶν φίλων. Ἐάν γάρ ἦς σοφός, συνήσεις πάντα ἐν ὀλίγαις ἡμέραις, τὸν θάνατόν σου, καὶ τὴν ζωὴν σου.

Πρὸ πάντων οὖν ὁ πρῶτος ἄγων ἔστιν καὶ τῆς ξενιτείας, μάλιστα εἰ καὶ κατὰ μόνας φυγῶν τὰ ἴδια καταλείψῃς καὶ εἰς ἕτερον τόπον ἀπέλθῃς, πίστιν τελείαν ἐπιφερόμενος καὶ ἐλπίδα, ἐδραίαν τὴν καρδίαν κατὰ τῶν σαυτοῦ θελημάτων" κυκλώσουσι γὰρ σὲ ἐν πολλοῖς κύκλους οἱ δαίμονες, φοβερίζοντές σε περὶ πειρασμῶν, καὶ σκληρᾶς πτωχείας καὶ νοσημάτων χαλεπῶν, ὑποβάλλοντές σου ὅτι εἰ ἐν τούτοις περιπέσεις, τί ποιήσεις, μη ἔχων τὸν φροντίζοντά σου, ἢ γινώσκοντά σε, καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ θεοῦ δοκιμάζει σε, ἕνα φανερωθῇ σου ἡ σπουδὴ καὶ ἡ πρὸς Αὐτόν ἀγάπη.

Λοιπὸν ἐάν καταλειφθῇς μόνος εἰς τὸ κελλίον, σπείρουσί σου καὶ ἑτέρους λογισμοὺς βαρυτάτους δειλίας, λέγοντες οὐχὶ ἡ ξενιτεία μόνη σώζει τὸν ἄνθρωπος, ἀλλὰ τὸ φυλάξαι τὰς ἐντολὰς φέρουσι δὲ σοὶ καὶ μνήμην τῶν ἐγγιζόντων τῷ κόσμῳ, καὶ τοῖς κατὰ σάρκα καὶ λέγουσι τί οὖν; οἱ τοιοῦτοι οὐκ εἰσὶ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ; εἴτα καὶ περὶ δυσκρασίας ἀέρων

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

υποβάλλουσι, και βάρους σώματος, και ἄλλα τινὰ τοιαῦτα τὴ καρδία ὑποτίθενται, φέροντες αὐτὴν εἰς ὀλιγορίαν.

Ἐὰν δὲ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐλπίς ἐν αὐτῇ ᾧσιν, οὐκ ἐνεργεῖ ἡ κακία αὐτῶν τότε γὰρ φανεροῦται σου καὶ πόθος δὲν ἔχεις πρὸς τὸν Θεόν, ἐὰν ἀγαπᾷς Αὐτὸν ὑπὲρ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς σαρκὸς οὐ γὰρ ἀπλῶς ἐξενίτευσας, ἀλλ' ἵνα ἐτοιμάσης σεαυτὸν, καὶ σχολάσης πολεμεῖν πρὸς τοὺς ἐχθρούς, καὶ γνωρίσης ἕκαστον ἀπορρίψαι ἐν καιρῷ αὐτοῦ, ἕως οὐ ἐλευθερωθῆς ἀπ' αὐτῶν, φθάσας εἰς τὴν τῆς ἀπαθείας ἀνάπαυσιν.

Ἀδελφέ, εἰ κατέλιπες πᾶσαν τὴν φαινομένην ὕλην, νῆφε ἀπὸ τοῦ δαίμονος τῆς λύπης, μήποτε διὰ τὴν μεγάλην πτωχείας καὶ θλίψιν μὴ δυνηθῆς ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς μεγάλας ἀρετᾶς, αἱ τινὲς εἰσὶ το μὴ μετρεῖν ἑαυτὸν τὸ φέρειν ὕβριν' το μὴ ὀνομασθῆναι σὲ ἐν πάσῃ διαταγῇ τοῦ κόσμου τούτου. Ἐὰν γὰρ ἀγωνίσῃ ταῦτα κτήσασθαι, αὐτὰ σοὶ τοὺς στεφάνους τῆς ψυχῆς σου ἐτοιμάσουσιν. Οὐ γὰρ οἱ ἀποταξάμενοι καὶ πτωχεύσαντες ἐν τῷ φαινομένῳ μόνω εἰσὶ πτωχοί, ἀλλ' οἱ πτωχεύσαντες ἀπὸ πάσης κακίας καὶ πεινῶντες ἀεὶ τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ οἱ τὴν φαινομένην θλίψιν ἔχοντες κτώνται τὴν ἀπάθειαν, ἀλλ' οἱ μεριμνῶντες περὶ τοῦ ἔσω ἀνθρώπου καὶ τὰ ἑαυτῶν θελήματα κόπτοντες, οὗτοι λήγονται τὸν στέφανον τῶν ἀρετῶν.

Κατανόει δὲ καὶ τοὺς ταρασσοντάς σε ἐκ ποίας προφάσεως θορυβούσι πολλάκις γὰρ φέρουσι σοὶ ὀλιγορίαν, ἐκλέξασθαι τόπον αἰτίαν μὴ ἔχοντα καὶ πάλιν μεταμελόμενος κἀθη τοῦτο δὲ ποιούσιν, ὅπως γένηται ὁ νοῦς μετέωρος καὶ ἀργός. Οἱ δὲ ἐπιγνόντες τὴν κακουργίαν αὐτῶν, ἀτάραχοι μένουσιν, εὐχαριστοῦντες τῷ Κυρίῳ ἐπὶ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ὑπομεῖναι ἔδωκεν αὐτοῖς. Ἡ γὰρ ὑπομονή, καὶ ἡ μακροθυμία, καὶ ἡ ἀγάπη ἐπὶ τοὺς κόπους καὶ μόχθους εὐχαριστεῖ ἡ δὲ ἀκηδία καὶ ἡ ὀλιγορία, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὴν ἀνάπαυσιν, ζητοῦσε τόπον ἐν ᾧ δοξάζονται καὶ λοιπὸν ἐκ τῆς τῶν πολλῶν δόξης ἐξασθενούσιν αἱ αἰσθήσεις καὶ ἀναγκαίως καὶ ἡ αἰχμαλωσία τῶν παθῶν καταδυναστεύει αὐτῶν, καὶ ἀπολλυσε τὴν ἐγκράτειαν τὴν κρυπτὴν διὰ τοῦ μετεωρισμοῦ καὶ τοῦ κόρου.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΑΠΟΦΑΣΙΣΗΣ νὰ ζήσης ὡς ξένος διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, μὴ θελήσης νὰ συνάψῃς γνωριμίας με τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς, οὔτε καὶ νὰ ἔχῃς μαζί των πολλὰς σχέσεις διότι τότε εἶναι προτιμότερον νὰ παραμείνῃς με τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς σου. Εὰν πάρῃς κελλίον εἰς γνώριμόν σου τόπον, μὴ επιτρέψῃς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἀποκτήσῃ πολλοὺς φίλους εἶναι ἀρκετὸς ἓνας, διὰ νὰ τὸν ἔχῃς συμπαραστάτην, ὅταν ἀσθενήσῃς καὶ πρόσεξε μὴ χάσῃς τὴν ὠφέλειαν ἀπὸ τὴν ξενιτείαν. Εὰν φύγῃς εἰς τόπον, διὰ νὰ κατοικήσῃς ἐκεῖ, μὴ βιασθῆς νὰ πάρῃς γρήγορα κελλίον διὰ κατοικίας σου, μέχρις ὅτου μάθῃς πὼς ζοῦν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, μὴ τυχόν σου συμβῆ κανένα ἐμπόδιον, ἢ διὰ φροντίδα ἢ διὰ ἀνάπαυσιν ἢ ἄλλο πρόσκομμα ἀπὸ φίλους. Διότι εὰν εἶσαι σοφός, θὰ ἐννοήσῃς ὅλα αὐτὰ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ τὸν θάνατόν σου, καὶ τὴν ζωὴν σου.

Υπεράνω ὅλων λοιπὸν ὁ πρῶτος ἀγὼν εἶναι ἡ ξενιτεία, εἰ μάλιστα φύγῃς κατὰ μόναν ὡς ἀγνωστος, ἀφήσῃς τὰ πράγματά σου καὶ ἀπέλθῃς εἰς ἄλλον τόπον, φέρων ὡς ἐφόδια πίστιν τελείαν, καὶ ἐλπίδα καὶ σταθεράν καρδίαν κατὰ τῶν θελημάτων σου. Οἱ δαίμονες βεβαίως θὰ σε περικυκλώσουν με πολλοὺς κύκλους, θὰ σε φοβερίζουν πὼς θὰ σου συμβοῦν πειρασμοί, καὶ σκληρὰ πτωχεία, καὶ φοβερὰ ἀσθένεια. Θὰ ἐμβάλλουν εἰς τὸν νοῦν σου ἀνησυχητικὰς σκέψεις, ὅτι τάχα εὖν περιπέσῃς εἰς αὐτάς, τι θὰ κάνῃς, εὖν δὲν ἔχῃς κανένα νὰ σε φροντίζῃ, ἢ νὰ σε γνωρίζῃ; Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ σε δοκιμάζει, διὰ νὰ φανερωθῇ ὁ ζῆλος σου καὶ ἡ ἀγάπη σου πρὸς Αὐτόν.

Εάν λοιπόν έγκλειστής μόνος εις το κελλίον σου, τότε σπείρουν εις τον νούν σου και άλλους βαρυτάτους λογισμούς δειλίας, και συνεχώς σου ψιθυρίζουν. Μόνη η ξενιτεία δεν σώζει τον άνθρωπον, αλλά η τήρησις των εντολών φέρουν δε εις σε και την ενθύμησιν όσων ευρίσκονται εις τον κόσμον και των σαρκικών συγγενών και σου λένουν: τί λοιπόν όλοι αυτοί δεν είναι δούλοι του Θεού; Μετά ταύτα σε κάμνουν να σκέπτεσαι τας καιρικές ανωμαλίας, το βάρος του σώματος και άλλα παρόμοια εμφυτεύουν εις την καρδίαν σου, διά να την φέρουν εις αμέλειαν,

Εάν όμως η αγάπη και η ελπίς υπάρχουν μέσα εις αυτήν, δεν φέρει κανένα αποτέλεσμα η κακία αυτών· διότι τότε φανερώνεται ο πόθος σου, τον οποίον έχεις προς τον Θεόν, εάν βεβαίως αγαπάς Αυτόν περισσότερο από την σωματικήν σου ανάπαυσιν. Διότι δεν εξενιτεύθης χωρίς λόγον, αλλά διά να ετοιμασθής εις τον πόλεμον εναντίον των εχθρών σου, και να γνωρίσης πως τον καθένα από αυτούς θα συντρίψης εις την κατάλληλον περίστασιν, έως ότου ελευθερωθής από αυτούς και φθάσης εις την ανάπαυσιν της απαθείας.

Αδελφέ, εάν εγκατέλειψες τον υλικόν κόσμον και τας ανέσεις του, πρόσεχε από τον δαίμονα της λύπης, μη τυχόν, εξ αιτίας της μεγάλης πτωχείας και της θλίψεως, δεν κατορθώσης να φθάσης εις το μέτρον των μεγάλων αρετών, αι οποίαι είναι το να μη υπολογίζης τον εαυτόν σου, να υποφέρης την περιφρόνησιν και την ύβριν, και το να μη αναφερθή το όνομά σου πουθενά εις αυτόν τον κόσμον. Διότι εάν αγωνιστής να αποκτήσης αυτάς τας αρετάς, αύται θα ετοιμάσουν τους στεφάνους της ψυχής σου. Επειδή δεν θεωρούνται πτωχοί απλώς οι αρνηθέντες τον κόσμον και πτωχεύοντες μόνον κατά το φαινόμενον, αλλά εκείνοι που επτώχευσαν από κάθε κακίαν και συνεχώς, ως οι πεινασμένοι την τροφήν, ενθυμούνται και αυτοί τον Θεόν. Ούτε πάλιν αποκτούν την απάθειαν οι έχοντες εξωτερικήν μόνον θλίψιν, αλλ' εκείνοι που φροντίζουν για την διόρθωσιν του εσωτερικού ανθρώπου και κόπτουν τα θελήματά των, αυτοί θα λάβουν τον στέφανον των αρετών.

Να προσπαθής επίσης να αντιληφθής καλώς με ποίαν πρόφασιν θορυβούν οι λογισμοί, που σε ταρασσουν διότι πολλές φορές σου φέρουν αμέλειαν, επειδή σε απασχολούν με την σκέψιν να αλλάξης τόπον χωρίς αιτίαν, και πάλιν συ, μετανοημένος, παραμένεις το κάνουν δε αυτό (οι δαίμονες), ώστε ο νους σου να παραμένη αργός και μετέωρος. Οσοι έχουν αντιληφθή την κακουργίαν αυτών των λογισμών, παραμένουν ατάραχοι, ευχαριστούντες τον Κύριον δια τον τόπον, τον οποίον έδωκεν εις αυτούς διά να υπομένουν. Διότι η υπομονή και η μακροθυμία και η αγάπη καθιστούν τον άνθρωπον ικανόν να ευχαριστήται εις τους κόπους και τας ταλαιπωρίας. Αντιθέτως η αμέλεια και η απροσεξία και η αγάπη της αναπαύσεως αναζητούν τόπον εις τον οποίον δοξάζονται: οπότεν από την δόξαν των πολλών εξασθενούν αι αισθήσεις και, κατ' ανάγκην πλέον, τα πάθη τους αιχμαλωτίζουν, τους καταδυναστεύουν και καταστρέφουν, διά του μετεωρισμού και της πλησμοσύνης, την εσωτερικήν έγκράτειαν.

Γ'. Του Αγίου Διαδόχου

ΟΥΚ ΑΝ ΕΠΙΘΥΜΗΣΗ ἡ ψυχὴ χωρισθῆναι τοῦ σώματος, εἰ μὴ ἄποιος αὐτὴ ἢ πρὸς τὸν ἀέρα τοῦτον διάθεσις γένοιτο. Πᾶσαι γὰρ αἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος τῇ πίστει ἀντίκεινται, ἐπειδὴ αἱ μὲν τῶν παρόντων γίνονται, ἡ δὲ τῶν μελλόντων μόνον ἀγαθῶν ἐπαγγέλλεται πολυτέλειαν. Προσῆκει οὖν τὸν ξενιτεύοντα καὶ ἀγωνιζόμενον μὴ περὶ δένδρων τινῶν εὐκλώνων καὶ συσκίων, ἢ πηγῶν καλλιρρόων, ἢ λειμώνων ποικίλων ἢ οἴκων εὐπρεπῶν, ἢ καὶ περὶ συγγενικῶν διατριβῶν ἐνθυμείσθαι πώποτε, μήτε δὲ τῶν πανηγυρικῶν, εἰ τύχοι, μεμνήσθαι φιλοτιμιῶν, ἀλλὰ κεκρήσθαι μὲν τοῖς ἀναγκαίοις εὐχαρίστως, ὁδὸν δὲ τινὰ ξένην ἡγεῖσθαι τὸν βίον πάσης σαρκικῆς διαθέσεως ἔρημον. Οὕτω γὰρ ἂν μόνον στενώσαντες ἡμῶν τὴν διάνοιαν, εἰς τὸ ἴχνος αὐτὴν ὅλην τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐπιστρέψωμεν. "Ὅτι ἢ βλέψις, καὶ ἢ γεῦσις, καὶ αἱ λοιπαὶ αἰσθήσεις διαφοροῦσε τὴν μνήμην τῆς καρδίας, ὅταν αὐταῖς ὑπὲρ τὸ μέτρον κεκρήμεθα.

Πρώτη Εὐὰ ἡμῖν ὁμιλεῖ τὸ τοιοῦτον ἕως γὰρ ὅτε οὐκ ἀπεῖδεν ἐκείνη εἰς τὸ δένδρον τῆς παραγγελίας, ἐμέμνητο ἐπιμελῶς τοῦ θείου προστάγματος διὸ πὲρ καὶ ταῖς πτέρυξιν ἔτι τοῦ θείου ὡς πὲρ ἔσκεπετο ἔρωτος, ἐντεῦθεν τὴν ἑαυτῆς ἀγνοοῦσα γυμνότητα. Ἐπειδὴ δὲ εἶδε τὸ ξύλον ἠδέως καὶ μετὰ πολλῆς αὐτοῦ ἐπιθυμίας ἤψατο καὶ λοιπὸν τοῦ ἐξ αὐτοῦ καρποῦ μετὰ ἐνεργούσ τινὸς ἐγεύσατο ἠδονῆς, εὐθύς μὲν διηδύνθη πρὸς σωματικῆς συμπλοκῆν ὡς γυμνή, τὸ δὲ πάθει συνάψασα ὅλης αὐτῆς τὴν ἐπιθυμίαν, εἰς τὴν τῶν παρόντων ἀπόλαυσιν ἔδωκε, μίξασα διὰ τὸ τοῦ καρποῦ ἠδυφανὲς τῷ ἑαυτῆς καὶ τὸν Ἄδὰμ πταίσματα. "Ὅθεν δυσχερῶς λοιπὸν καὶ ἀνθρώπινος νοῦς μεμνήσθαι τοῦ θεοῦ δύναται, ἢ τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν. Ἡμεῖς οὖν εἰς τὸ βάθος αἰεὶ τῆς καρδίας ἡμῶν ἀφορῶντες μετὰ μνήμης ἀπαύστου τοῦ Θεοῦ, ὡς πηροὶ τὰς ὄψεις τὸ φιλαπατεῶνι τούτῳ ἐνδιάγωμεν βίῳ φιλοσοφίας γὰρ ὄντως πνευματικῆς ἴδιον, ἄπτερον αἰεὶ τὸν ἔρωτα διαφυλάττειν τῶν ὄψεων τοῦτο δὲ καὶ ὁ πολυπειρότατος Ἰὼβ διδάσκει ἡμᾶς λέγων· εἰ δὲ καὶ τὰ ὀφθαλμῶ μου ἐπηκολούθησεν ἡ καρδία μου τοῦτο δὲ ἀκροτάτης ὑπάρχει ἐγκρατείας γνῶρισμα καὶ ὑπόθεσις.

Ερμηνεία

ΔΕΝ ΗΜΠΟΡΕΙ ἡ ψυχὴ νὰ ἐπιθυμῆσθαι νὰ χωρισθῆ ἀπὸ τὸ σῶμα, εἰάν ἡ διάθεσις τῆς δὲν γίνῃ τελείως ἀδιάφορος διὰ τὸν κόσμον τούτον. Διότι ὅλαι αἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος ἀντιστρατεύονται πρὸς τὴν πίστιν, ἐπειδὴ αἱ μὲν αἰσθήσεις συνδέουν τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὰ παρόντα, ἐνῶ ἡ πίστις ὑπόσχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν υπερτάτην τελειότητα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Πρέπει λοιπὸν ὁ ξενιτεύων καὶ ἀγωνιζόμενος νὰ μὴ ἐνθυμῆται ποτέ ωραιόκλαδα καὶ σκιερά δένδρα ἢ δροσεράς πηγᾶς, ἢ κήπους μετὰ διάφορα ἀνθὰ ἢ οἰκίας πολυτελεῖς, ἢ νὰ ἐνθυμῆται τὰς σχέσεις τοῦ μετὰ τῶν συγγενῶν τοῦ οὔτε νὰ σκέπτεται, εἰάν τύχη, πανηγυρικὰς τιμὰς, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιοῦ, μετ' εὐχαριστήσεως τὰ ἀναγκαῖα, νὰ θεωρῇ δὲ τὸν παρόντα βίον ὡς μίαν ὁδὸν ξένην, ἐστερημένος ἀπὸ πάσαν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν. Διότι μόνον εἰάν περιορίσωμεν τοιοῦτοτρόπως τὴν διάνοιαν ἡμῶν, θὰ καταστῇ δυνατόν νὰ τὴν ἐπαναφέρωμεν ολόκληρον εἰς τὰ ἴχνη τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἐπειδὴ ἡ ὄρασις καὶ ἡ γεύσις, ὡς καὶ αἱ ὑπόλοιποι αἰσθήσεις, ὅταν τὰς μεταχειριζώμεθα ὑπὲρ τὸ μέτρον, διασκορπίζουν τὴν μνήμην τῆς καρδίας.

Πρώτη ἡ Εὐὰ ἐπαληθεύει, μετὰ τὴν συμπεριφορὰς τῆς, αὐτὸ τὸ πράγμα: διότι ἕως τὴν στιγμὴν ποὺ δὲν ἐπρόσεξε τὸ δένδρον τῆς παραγγελίας, ἐνεθυμείτο μετὰ προσοχῆς τὸ θεϊκὸν πρόσταγμα: δι' αὐτὸ ἀκριβῶς, ὡς νὰ ἐσκεπάζετο μετὰ τὰς πτέρυγας τοῦ θείου ἔρωτος, ἠγνόει ἀκόμη καὶ τὴν γυμνότητά τῆς. Ἐπειδὴ ὅμως εἶδε τὸ δένδρον εὐχαρίστως καὶ τὸ

ήγγισε μετά πολλής της προς αυτό επιθυμίας, και εν συνεχεία εγεύθη τον καρπόν του με κάποιαν ενεργόν ηδονήν, αμέσως κατελήφθη, ως γυμνή, από φιλόσαρκον διάθεσιν προς σωματικών σχέσιν· αφού δε κατέστησε εμπαθή ολόκληρον την επιθυμίαν της, παρεδόθη εις την απόλαυσιν των παρόντων, περιπλέξασα και τον Αδάμ εις το πταίσμα της εξ αιτίας της ευχαρίστου γεύσεως και όψεως του καρπού. Από τότε λοιπόν μετά δυσκολίας και ανθρώπινος νους δύναται να ενθυμήται τον Θεόν ή τας εντολάς Του.

Ημείς λοιπόν αποβλέποντες συνεχώς εις το βάθος της καρδιάς ημών, και ενθυμούμενοι ακαταπαύστως τον Θεόν ας διερχώμεθα ως τυφίλοι την ευκόλως εξαπατώσαν παρούσαν ζωήν· διότι χαρακτηριστικών γνώρισμα της πραγματικής πνευματικής φιλοσοφίας είναι το να συγκρατης πάντοτε τα μάτια σου να μη αγαπούν τίποτα. Αυτήν την αλήθειαν διδάσκει εις ημάς και ο πολύπειρος Ιώβ: έαν δε η καρδιά μου ήκολούθησε πιστά τον οφθαλμόν μου. Τούτο είναι γνώρισμα και κατάστασις τελειοτάτης έγκρατείας.

Δ'. Του Αββά Ισαάκ

Ο ΚΟΣΜΟΣ πόρνη έοικεν, ήτις τή έπιθυμία του κάλλους αυτης έλκει τους δρώντας εις τον πόθον αυτης, και ό κρατηθείς μερικώς τó πόθω αυτου, και περιπλακείς, ου δύναται έξειλησαι εκ των χειρών αυτου, έως ου άποδύση αυτον την ζωήν αυτου και ότε γυμνώσει αυτον εκ πάντων, εκφέρει αυτον εκ του οίκου αυτου εν τή ήμέρα του θανάτου και τότε γνωρίζει αυτος ό άνθρωπος ότι πλάνος και άπατεών ήν ει δέ τις θέλει έξελθειν εκ του κόσμου τούτου, και ιδειν τας περιπλοκάς αυτου, μακράν άπ' αυτου γενέσθω" και τότε δυνατός έσται ιδειν την άσχημοσύνην αυτου.

Ερμηνεία

Ο ΚΟΣΜΟΣ αυτός ομοιάζει με μίαν διεφθαρμένην γυναίκα, η οποία, με την επιθυμίαν του κάλλους, σύρει όσους την βλέπουν εις τον πόθον προς αυτην και εκείνος, ο οποίος, έστω και ολίγον, θα αιχμαλωτισθη από τον πόθον αυτου του κόσμου, και θα περιπλακή με αυτον, δεν δύναται να ελευθερωθή από τα χέρια του, μέχρις ότου τελειώση την ζωήν του. Και τότε, όταν τον απογυμνώση από όλα, τον πετά έξω από τον οίκον του κατά την ήμέραν του θανάτου του και τότε μόλις αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος, ότι ο κόσμος αυτός ήτο πλάνος και άπατεών. Εάν λοιπόν κανείς θέλη να έξέλθη από τον κόσμον αυτον και να ίδη τας παγίδας του, ας μείνη μακράν αυτους και τότε θα μπορέση να αντιληφθή την ασχημίαν του.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΝ ΤΙΣ ΤΑΞΕΩΤΗΣ εν Σκυθοπόλει πάμπολα δεινά διαπραξάμενος, και παντοίω τρόπω μολύνας τó σωμα αυτου κατανυγεις δε υπό του Θεου, άπετάξατο και κτίσας έαυτω κελλιον εις έρημον τόπον, εκάθητο φροντίζων τής ίδιας ψυχής. Μαθόντες ουν τινες των γνωρίμων αυτου, ήρξαντο πέμπειν αυτω άρτους και φοίνικας και πᾶσαν τήν χρείαν αυτου άνελλιπώς. Ως δε είδεν έαυτον εν αναπαύσει μηδέν λειπόμενον, λέγει εν έαυτω όντως ή τοιαύτη άνάπαυσης, τής εκεί άναπαύσεως εκβάλλει ήμας ταύτης δε έγω άξιος ουκ ειμί. Καταλιπών

οὖν τὸ κελλίον ἑαυτοῦ, ἀνεχώρησε λέγων· ἄγωμεν ψυχὴ εἰς θλίψιν' ἐμοὶ γὰρ ἄρτος, ἢ τροφὴ τῶν ἀλόγων, τουτέστι χόρτος καὶ πρέπων τοῖς ἄλογοις, ὡς ἔργα μοὶ πράξαντι τὰ τῶν ἀλόγων.

2. Ποιὸ τρόπο κόπτει ἄνθρωπος τὴν πρώτην συνήθειαν, καὶ συνηθίζει ἑαυτὸν ἐν τῇ ζωῇ τῆς ἐνδεΐας καὶ τῆς ἀσκήσεως; Ζῆσαι τὸ σῶμα ἐκτός της χρείας αὐτοῦ, ἀδύνατον ὅσον δὲ δυνατὸν κατέχει αὐτὸ ὁ νοῦς ἀπὸ τῆς τρυφῆς καὶ τῆς χαυνώσεως, ὅταν πόρρω τῶν ποιούντων τὴν χαύνωσιν ἢ, ἐπεὶ ὅταν βλέπῃ τὰ αἷτια τῆς τρυφῆς καὶ τῆς χαυνώσεως, ἐξυπνίζεται ἐν αὐτῇ ἢ ἐπιθυμία διάπυρος καὶ ἢ πάλιν στρέφεται εἰς αὐτά, ἢ ἀγῶνα πολέμων κραταιῶν δέχεται. Διὸ καὶ ὁ Λυτρωτῆς ἡμῶν τῷ θέλοντι αὐτῷ ἀκολουθῆσαι, ἐνετείλατο γυμνωθῆναι πρότερον, καὶ ρίψαι τὰ αἷτια τῆς χαυνώσεως ἐξ αὐτοῦ, καὶ οὕτως αὐτῇ ἀκολουθῆσαι καὶ αὐτὸς δὲ ἐκεῖνος ὅτε ἤρξατο πολεμεῖν μετὰ τοῦ διαβόλου, ἐν ἐρήμῳ ξηροτάτῃ ἐπολέμησεν αὐτόν.

3. Καὶ ὁ Παῦλος δὲ παραινεῖ ἐξελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως, αἶροντας τὸν Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, φάσκων συνεξέλθωμεν τῷ Χριστῷ, καὶ λὰ ὤμεν τὸν ὄνειδισμόν αὐτοῦ καὶ τί ἐξωθέν της πόλεως ἐπαθεν ἐκ τοῦ γὰρ ἀφορίσαι ἄνθρωπος ἑαυτὸν τοῦ κόσμου καὶ τῶν αὐτοῦ, ταχέως ἐπιλανθάνεται τῆς πρώτης αὐτοῦ συνηθείας, καὶ οὐ κοπιᾷ χρόνον πολὺν ἐν τῇ τούτων μνήμῃ· μεγάλα δὲ βοηθεῖ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῃ καὶ τὸ εἶναι ἐν ἐνδεΐᾳ καὶ ὑστερήσει τὴν κατάστασιν τοῦ κελλίου τοῦ Μοναχοῦ καὶ ἕνα γένηται τὸ κελλίον αὐτοῦ κενὸν καὶ ἀργὸν ἀπὸ πάντων των κινούντων ἐν αὐτῇ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀναπαύσεως.

Ὅταν γὰρ αἱ αἰτίαι τῆς χαυνώσεως ἀπέχωσιν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, οὐ κινδυνεύει ἐν τῷ διπλῷ πολέμῳ, τῷ τὲ ἐκτός, καὶ τὰ ἔσοθεν, ἦτοι τῷ διὰ τῶν αἰσθήσεων, καὶ τὰ διὰ τῶν λογισμῶν καὶ οὕτως ἄκοπως νικᾷ ὁ ἄνθρωπος καὶ μακρόθεν ἔχων τα πρὸς ἡδονήν, παρὰ τὸν ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἔχοντα τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐρεθίζονται εἰς ἕκαστον γὰρ τῶν τοῦ σώματος μελῶν ἔχει πόλεμον ὁ ἄνθρωπος διὸ ὀφείλει φυλάττειν ἑαυτὸν καὶ σμικρύνει τὸν καθ' ἑαυτοῦ πόλεμον.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν φεύγειν δεῖ τὰ σωματικά, ἡγουν τὰς ὕλας τὰς τὰ πάθη ἐρεθίζούσας ὅταν γὰρ ἢ ἄνθρωπος ἐγγύς του σωματικοῦ πολέμου, ἔοικεν ἀνδρὶ ἰσταμένῳ ἐπάνω λάκκου βαθυτάτου' ὃ προσβαλῶν ὁ ἐχθρὸς ὅτε θέλει, εὐκόλως αὐτὸν κατασπᾷ εἰς τὸν βόθρον εἰ δὲ τίς μακρὰν καὶ τῶν σωματικῶν, ὁμοῖος ἔστιν ἀνδρὶ μακρὰν ἀπέχοντι τοῦ λάκκου δς κὰν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ληφθεῖς ἔλκηται πρὸς τὸν βόθρον εἰς τὸ κατασπασθῆναι κάτω, δύναται ἀντιβαίνειν ἔλκομενος, ἅμα δὲ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ αἰτεῖσθαι βοήθειαν ἢ καὶ συντόμως αὐτῇ παραβάσα, τῶν τοῦ ἐχθροῦ χειρῶν ἀφαρπάζει τὸν ἄνθρωπον. * 5. Διηγήσατο τίς, ὅτι τρεῖς φιλόπονοι ἐγένοντο ἀγαπητοὶ εἶλοντο δὲ διαφόρους βίους καὶ ὁ μὲν εἰς αὐτῶν ἡρετίσατο τοὺς μαχομένους εἰρηνεύειν, κατὰ τὸ εἰρημενον μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί: ὁ δὲ ἕτερος, ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ δὲ ἄλλος ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον ἡσυχάζει καὶ ἀσκεῖν μετὰ τῶν Πατέρων. Ὁ οὖν πρῶτος πάνυ κοπιᾷσας διὰ τὰς συνεχεῖς μάχας τῶν ἀνθρώπων καὶ μὴ δυνάμενος θεραπεύειν πάντας, ἀπαγορεύσας παραγέγονε πρὸς τὸν ὑπηρετοῦντα τοὺς ἀσθενέσι καὶ εὔρε καὶ αὐτὸν ὀλιγωροῦντα καὶ μὴ εὔτονουντα τελειῶσαι τὴν ἐντολὴν συμφωνήσαντες οὖν ἀμφοτέρω, ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἀσκητὴν, μαθεῖν θέλοντες τί κακεῖνος ἐκ τῆς καθ' ἡσυχίαν ἀσκήσεως εὔρε' καὶ ἰδόντες αὐτόν, πρότερον μὲν διηγήσαντο αὐτὸ τὰ καθ' ἑαυτοῦς, πῶς μυρίας ὑποστᾶς ἐκάτερος αὐτῶν θλίψεις, οὐκ ἡδυνήθη δὲ προέθετο ἔργον εἰς τέλος ἀγαγεῖν: ἔπειτα δὲ παρεκάλεσαν κακεῖνον εἰπεῖν αὐτοῖς τί ἐκ τῆς ἡσυχίας ἀπώνατο.

Ὁ δὲ βάλλει ὕδωρ εἰς κρατῆρα, καὶ λέγει αὐτοῦς προσέχετε εἰς τὸ ὕδωρ" ἦν δὲ τεταραγμένον μετὰ δὲ βραχείας ὥρας διάστημα, πάλιν φησὶ πρὸς αὐτοῦς προσέχετε καὶ ἄρτι εἰς τὸ ὕδωρ" ἦν δὲ κατασταν ἤδη. Ὡς οὖν προσέσχον, θεωροῦσιν ἐν τῷ ὕδατι ὡς ἐν ἐσόπτρῳ τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα καὶ λέγει αὐτοῖς οὕτως ἐστὶ καὶ ὁ ἐν μέσῳ ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς ταραχῆς, οὐ βλέπει τὰς ἑαυτοῦ ἀμαρτίας ὅταν δὲ μακρὰν του κόσμου γενόμενος ἐν ἐρημικῇ γένηται

τόπω, και ήσυχάση τὰ αισθητήρια, τότε βλέπει τὰ ἴδια ἐλαττώματα και ἑαυτὸν διορθοῦται εἰ βούλεται, συνεργεῖα τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος.

6. Εἶπε γέρων· ὡς πὲρ εἰς λεωφόρον ὁδόν, ἦτοι τετριμμένην και συνεχῶς καταπατουμένην, οὐκ ἀνέρχεται χλωρὸν τίποτε οὐδ ἐκφύει κὰν σπείρης, ἀλλ' εἰς τὴν μὴ πατουμένην και ἄτριπτον, οὕτω και ἐφ' ἡμῶν ἕως ἐν μέσῳ ἐσμὲν τῶν τοῦ κόσμου ὑλῶν, ὑπὸ τῶν ἕξωθεν μεριμνῶν ὀχλούμενος ὁ νοῦς συνεχῶς και καταπατούμενος, οὐ δύναται γνῶναι τὰ ἐν αὐτῷ κεκρυμμένα πάθη εἰ δὲ μακρὰν περισπασμοῦ και τῶν φροντίδων γενόμενος ήσυχάση, τότε βλέπει τὰ ἐν αὐτῷ πάθη φυόμενα και φαινόμενα, & πρότερον ἔλανθανεν αὐτὸν ἔνδοθεν αὐτοῦ ὄντα, κὰν εἰς αὐτὰ διηνεκῶς περιεπάτει και ἀνεστρέφετο.

7. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων· καλὸν ἐστίν, ἃ β β ἄ, οἰκῆσαι ἐν τῇ ἐρήμῳ και ἀπεκρίθη ὁ γέρων οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ὅταν ἐπαύσαντο τοῦ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ περισπασμοῦ και ὤκησαν ἐν σκηναῖς, τότε ἐγνώσθη αὐτοῖς πῶς δεῖ φοβεῖσθαι τὸν Θεόν. Και τὰ πλοῖα δὲ ἕως μὲν ἐν τῷ πελάγει χειμάζονται, ἄπρακτα μένουσιν ὅταν δὲ ἔλθωσιν εἰς τὸν λιμένα, τότε τὴν ἐμπορίαν ποιοῦνται. Οὕτω και ὁ ἄνθρωπος ἐὰν μὴ τῆς ταραχῆς ἐκ μέσου γενόμενος καρτερήσῃ εἰς ἓνα τόπον ήσύχιον, οὐ μὴ λάβου ποτὲ τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν. Ἦρώτησε πάλιν και ἀδελφὸς και τί ποιήσει τις, πάτερ, ἓνα λάβῃ τὸ χάρισμα τῶν ἀρετῶν; και ἀπεκρίθη ὁ γέρων. Ἐὰν τις θέλῃ μαθεῖν τέχνην, πᾶσαν μερίμναν καταλιμπάνει και αὐτὴ μόνῃ σχολάζει και παραμένει τῇ διδασκάλῳ ταπεινούμενος, και κατευτελίζων ἑαυτὸν και οὕτω μανθάνει τὴν τέχνην ὁμοίως και ὁ Μοναχὸς ἐὰν μὴ παύσῃ πᾶσαν ἀσχολίαν ἀνθρωπίνην, και ἡγήσαμενος αὐτὸν χειρόνα παντὸς ἀνθρώπου, και παραδῶ τὸ ἀφρονέστερον πνευματικὴ διδασκάλῳ, οὐ μὴ κτήσῃται τὸ σύνολον ἀρετῆν.

8. Διηγῆσατο τις γέρων ὅτι νεώτερος ὢν, εἶχον, φησίν, ἐπιστάτην, ὃς ἠγάπα ἀεὶ εἰς τὰς μακροτέρας ἐρήμους ὑπάγειν, κακεῖ ήσυχάζειν" ἐν μιᾷ οὖν λέγω αὐτῷ" διατί, Ἄ β β ἄ, πάντοτε φεύγεις ἐν ταῖς ἐρήμοις; οἶμαι γὰρ ὅτι ὁ μένων πλησίον τοῦ κόσμου, και βλέπων και παραβλέπων διὰ τὸν Θεόν, πλείονα μισθὸν ἔχει τοῦ μηδόλως βλέποντος. Και ἀπεκρίθη μοὶ ὁ γέρων" πιστεύσον μοί, τέκνον, ὅτι ἕως οὐ ἔλθῃ ἄνθρωπος εἰς τὰ μέτρα Μ ὠύσεως και γένηται σχεδὸν υἱὸς θεοῦ, οὐκ ὠφελεῖται ἐκ τοῦ κόσμου ἐγὼ δὲ ἔτι τοῦ Ἀδάμ υἱὸς ὑπάρχω· και ὡς ὁ πατήρ μου, ἐπὰν ἴδῳ τὸν καρπὸν τῆς ἀμαρτίας, εὐθέως ἐπιθυμῶ αὐτοῦ και λαμβάνω, και ἔσθιω, και ἀποθνήσκω" διὰ τοῦτο και οἱ Πατέρες ἡμῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἔφευγον, ἐν αἷς μὴ εὐρίσκοντες τὰς τῶν παθῶν ὕλας, εὐχερῶς ταῦτα ἀπέκτεινον.

9. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Τιθόης: ὅτι ξενιτεία ἐστὶ τὸ κρατῆσαι τὸν ἄνθρωπον τὸ ἑαυτοῦ στόμα, ἐν ᾧ ἂν τόπω ἐστίν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ, εἰς τὴν Σκυθόπολιν, υπήρχεν ἓνας αριστοκράτης, ὁ ὁποῖος διέπραξε πάρα πολλά ἀμαρτήματα και παντοιοτρόπως ἐμόλυνε τὸ σῶμα του. Αισθανθεῖς ὁμως, με τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, συντριβὴν ἀπηρνήθη τὸν κόσμον ἀφοῦ δε ἐκτίσεν ἓνα κελλίον εἰς ἐρημικὸν μέρος, ησκήτευεν εἰς αὐτὸ φροντίζων διὰ τὴν ψυχὴν του.

Ὅταν τὸ ἐμαθάν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς γνωστούς του, ἤρχισαν να του ἀποστέλλουν τακτικῶς ἄρτους, φοίνικας και ὅλα τὰ ἀναγκαῖα. Μόλις εἶδεν ὁ ἀναχωρητῆς ὅτι εὐρίσκεται εἰς ἀνάπαυσιν, χωρὶς να του λείπῃ τίποτε, λέγει εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Πράγματι ἡ ἀνάπαυσις αὐτὴ θα με ἐκδιώξῃ ἀπὸ τὴν ἐκεῖ ἀνάπαυσιν· ἐγὼ δε δεν εἶμαι ἀξίος να ἔχω τοιαύτην ἀνάπαυσιν. Αμέσως λοιπὸν ἐγκατέλειψε τὸ κελλίον του λέγων: Ἐμπρός, ψυχὴ μου, ἀσ πορευθῶμεν πρὸς τὴν θλίψιν· διότι τὸ ψωμί μου πρέπει να εἶναι ἡ τροφὴ τῶν ἀλόγων:

δηλαδή το χορτάρι, με το οποίον τρέφονται τα άλογα ζώα, επειδή διέπραξα και τα έργα των αλόγων ζώων.

2. Με ποιον τρόπον αποκόπτει ο άνθρωπος την πρώτην συνήθειαν και συνηθίζει να ζη εις την ζωήν της στερήσεως και της ασκήσεως; Να ζήση το σώμα χωρίς την ικανοποίησιν των στοιχειωδών αναγκών του είναι αδύνατον όσον όμως είναι δυνατόν συγκρατεί αυτό ο νους από τας απολαύσεις και την μαλθακότητα, εφ' όσον βεβαίως ο άνθρωπος παραμένει μακράν των περιστάσεων, αι οποίαι προκαλούν μαλθακότητα, επειδή όταν βλέπη τα αίτια των απολαύσεων και της μαλθακότητος, έξυπνά μέσα του φλογερά ή δι' αυτά επιθυμία και τότε ή επιστρέφει πάλιν προς αυτά τα αίτια, ή αναλαμβάνει αγώνα ισχυροτάτων πολέμων. Δι' αυτό και ο Λυτρωτής ημών παρήγγειλεν εις εκείνον, ο οποίος θέλει να τον ακολουθήση, να γυμνωθή προηγουμένως και να ρίψη από επάνω του τα αίτια της μαλθακότητος, και τοιουτοτρόπως να τον ακολουθήση. Αλλωστε και ο ίδιος, όταν (ως άνθρωπος) ήρχισε να πολεμή εναντίον του Διαβόλου, τον επολέμησεν εις ξηροτάτην έρημον.

3. Και ο απόστολος Παύλος συμβουλεύει να εξέλθωμεν εκ της πόλεως, αφού σηκώσωμεν τον Σταυρόν του Χριστού. Ιδού δε τι ακριβώς λέγει: άς εξέλθωμεν μαζί με τον Χριστόν, και ας δεχθώμεν επάνω μας τους εξευτελισμούς τους οποίους υπέμεινε δι' ημάς· διότι διά να μάς λυτρώση έπαθεν έξω από την πόλιν. Επειδή μόλις ο άνθρωπος αποχωριστή από τον κόσμο και τα κοσμικά πράγματα, γρήγορα λησμονεί την πρώτην του συνήθειαν, και δεν βασανίζεται επί πολύν χρόνον με την ενθύμησιν τών απολαύσεων του κόσμου. Πάρα πολύ δε βοηθεί εις τον αγώνα αυτόν το να ζη εις το κελλίον του με πτωχείας και στερήσεις και Μοναχός, και να είναι το κελλίον του άδειο και γυμνόν από κάθε τι που θα ήτο δυνατόν να κινήση μέσα του την επιθυμίαν της απολαύσεως.

Διότι όταν αι αιτίαι της μαλθακότητος ευρίσκονται μακράν του ανθρώπου, δεν κινδυνεύει να περιπέση εις τον διπλούν πόλεμον, τον εξωτερικόν και τον εσωτερικόν, δηλαδή τον πόλεμον των αισθήσεων και τον πόλεμον των λογισμών. Τοιουτοτρόπως ο άνθρωπος, ο οποίος κρατεί μακράν αυτού όσα προκαλούν απόλαυσιν, νικά χωρίς κόπον και ευκολώτερον από εκείνον, που έχει κοντά του όσα διεγείρουν την επιθυμίαν του. Διότι ο άνθρωπος εις κάθε μέλος του σώματός του έχει και τον αντίστοιχον πόλεμον δι' αυτό πρέπει να προφυλάσσεται και να περιορίζη τον έναντίον του πόλεμον.

4. Ο Αββάς Ποιμήν είπε πρέπει να αποφεύγωμεν τα σωματικά, δηλαδή τας ύλας, αι οποίαι ερεθίζουν τα πάθη, διότι όταν ο άνθρωπος ευρίσκεται κοντά εις τον σωματικόν πόλεμον, ομοιάζει με άνδρα, ο οποίος στέκει επάνω από βαθύτατον λάκκον αυτόν όπότεν θέλη να του επιτεθή ο εχθρός τον ρίπτει ευκόλως εις τον λάκκον. Εάν όμως κανείς ευρίσκεται μακράν από τα σωματικά, όμοιάζει με άνδρα, ο οποίος απέχει από τον λάκκον. Αυτός και εάν ακόμη συλληφθη από τον εχθρόν και σύρεται προς τον βόθρον, διά να καταρριφθή μέσα, δύναται να αντισταθή καθώς θα σύρεται, συγχρόνως δε να ζητήση και την βοήθειαν του Θεού, η οποία και συντόμως καταφθάνει πλησίον του, τον βοηθεί και αφαρπάζει τον άνθρωπος από τα χέρια του εχθρού.

5. Κάποιος διηγήθη την εξής ιστορίαν. Τρεις εργατικοί αδελφοί ηγαπήθησαν μεταξύ των. Έξέλεξαν δε διαφόρους τρόπους πνευματικής ζωής. Ο ένας εξ αυτών προετίμησε να συμφιλιώνη όσους έχθρευόνται και πολεμούν μεταξύ των, συμφώνως προς το λεγόμενον εις το Ευαγγέλιον μακάριοι οι ειρηνοποιοί. Ο δεύτερος απεφάσισε να επισκέπτεται τους

ασθενείς, ο δε τρίτος ανεχώρησεν εις την έρημον διά να επιδοθή εις την ήσυχίαν και την άσκησιν μαζί με τους Πατέρας. Ο πρώτος λοιπόν, αφού εκοπίασε πάρα πολύ από τας έριδας και φιλονικίας των ανθρώπων και μη δυνάμενος να ικανοποιή όλους, απελπισθείς ήλθε προς εκείνον, που εφρόντιζε τους ασθενείς. Εύρεν όμως και αυτόν να είναι λυπημένος και να μη έχη την δύναμιν να τελειώση την εντολήν. Αφού λοιπόν συνεφώνησαν και οι δύο, έφυγαν προς συνάντησιν τού ασκητού, θέλοντες να μάθουν τι επέτυχεν εκείνος εκ τής ασκήσεως εις την ησυχίαν. Μόλις τον είδον, του διηγήθησαν προηγουμένως τα ιδικά των, πώς, δηλαδή, ο καθένας υπέστη αναριθμητους θλίψεις και δεν ηδυνήθη να αποτελειώση το έργον, το οποίον εκουσίως ανέλαβαν εν συνεχεία δε παρεκάλεσαν και εκείνον να τους είπη τι απεκόμισεν εκ της ησυχίας.

Ο Ασκητής βάζει τότε νερόν εις ένα δοχείου και τους λέγει:

– Προσέξτε το νερό: ήτο δε ακόμη το νερό εις το δοχείον ταραγμένον. Μετ' ολίγα λεπτά της ώρας, πάλιν λέγει προς αυτούς:

– Προσέξατε και τώρα το νερό εν τω μεταξύ το νερό είχεν ηρεμήσει πλέον.

Καθώς λοιπόν παρετήρησαν, βλέπουν εις το νερό, ως να έβλεπον εις καθρέπτης, τα πρόσωπά των. Τότε ο ασκητής τους λέγει χαρακτηριστι

– Έτσι, αδελφοί μου, είναι και αυτός, που ευρίσκεται μεταξύ των ανθρώπων από την ταραχήν δεν βλέπει τας αμαρτίας του όταν όμως απομακρυνθη από τον κόσμον και εγκατασταθή εις ερημικόν τόπον, και ησυχάσουν αι αισθήσεις του, τότε βλέπει τα ελαττώματά του και διορθώνεται, εάν θέλη, με την βοήθειαν της Χάριτος του Θεού.

6. Ένας γέρων είπεν· όπως ακριβώς εις δημόσιον δρόμον, ο οποίος δηλαδή είναι στρωμένος και καταπατείται συνεχώς, δεν αναπτύσσεται χλωρόν χόρτον, ούτε φυτρώνει ό,τι και αν σπείρης, παρά μόνον εις το απάτητον έδαφος φυτρώνουν με ευκολίαν τα φυτά, έτσι γίνεται και με τους ανθρώπους. Έως ότου ευρισκόμεθα εις το μέσον των υλικών απολαύσεων του κόσμου, ο νούς συνεχώς ενοχλείται από τας εξωτερικάς μερίμνας και καταπατείται και ως εκ τούτου δεν δύναται να γνωρίση τα πάθη, τα οποία υπάρχουν κρυμμένα μέσα εις την ψυχήν του. Εάν όμως ησυχάση απερχόμενος μακράν παντός, περισπασμού και των φροντίδων, τότε βλέπει τα πάθη, τα οποία φυτρώνουν μέσα του και φαίνονται καθαρά πλέον, ενώ προηγουμένως αυτά διέφευγον την προσοχής του, αν και ήσαν μέσα του και διαρκώς εις αυτά περιεπάτει και κατεγίνετο.

7. Ένας αδελφός ήρώτησε Γέροντα:

– Είναι καλόν, αββά, να κατοικήσω εις την έρημον;

– Οι Ισραηλίται του απήνητησεν ο Γέρων – όταν απηλλάγησαν από τους περισπασμούς εις την Αίγυπτον, και κατώκησαν εις σκηνάς, τότε απεκαλύφθη εις αυτούς, πώς πρέπει να σέβονται τον Θεόν. Επίσης και τα πλοία, όταν ευρίσκονται ανοικτά εις το πέλαγος και υποφέρουν από την τρικυμίαν, δεν ήμπορούν τίποτε να κάνουν όταν όμως έλθουν εις λιμένα, τότε επιδίδονται εις το εμπόριον. Τοιουτοτρόπως συμβαίνει και με τον άνθρωπον· εάν δεν φύγη από την ταραχήν και δεν παραμείνη καρτερικώς εις ένα ήσυχαστικόν τόπον, ποτέ δεν είναι δυνατόν να λάβη επίγνωσιν της αληθείας.

– Και τι πρέπει να κάνη, πάτερ μου, δια να λάβη το χάρισμα των αρετών; ήρωτησε πάλιν ο αδελφός.

Ο Γέρων απήντησεν:

– Εάν θελήση κανείς να μάθη μίας τέχνης, αφήνει κάθε άλλης φροντίδα, και αφιερώνεται εις αυτήν μόνον, και παραμένει πλησίον του διδασκάλου ταπεινούμενος και δεχόμενος προσβολάς και τοιουτοτρόπως μανθάνει την τέχνην. Ακριβώς το ίδιον συμβαίνει και με τον Μοναχόν εάν δεν σταματήση από κάθε κοσμικήν ασχολίαν, και εάν δεν θεωρήση τον εαυτόν του χειρότερον από κάθε άνθρωπον, και εάν, τέλος, δεν εμπιστευθή τον εαυτόν του εις πνευματικών διδάσκαλον, ποτέ δεν θα αποκτήση την αρετήν.

8. Ένας Γέρων διηγήθη τα εξής: όταν ήμουν νεώτερος, είχον ένα Ηγούμενον, ο οποίος ευχαριστείτο να πηγαίνει πάντοτε εις απομεμακρυσμένας ερήμους και εκεί να ησυχάζη: μίαν ημέραν λοιπόν του λέγω. Διατί, Αββά, φεύγεις πάντοτε εις τας ερήμους; έχω την γνώμην, ότι αυτός, ο οποίος μένει κοντά εις τον κόσμον και βλέπει και παραβλέπει προς χάριν του Θεού, έχει περισσότερον μισθόν από αυτόν, που δεν βλέπει τίποτε. Ο Γέρων μου απεκρίθη, πίστευσέ με, τέκνον μου, ότι μέχρις ότου φθάση ο άνθρωπος εις τα μέτρα του Μωϋσέως και γίνη σχεδόν υιός του Θεού, δεν ωφελείται από τον κόσμον εγώ είμαι ακόμη υιός του 'Αδάμ: και όπως ο πατήρ μου, έτσι και εγώ μόλις ίδω τον καρπόν της αμαρτία αμέσως τον επιθυμώ και τον λαμβάνω, τον τρώγω και αποθνήσκω, Δι' αυτό και οι Πατέρες μας έφευγαν εις τας ερήμους, εις τας οποίας δεν εύρισκον τα αντικείμενα, που παρασύρουν τον άνθρωπον εις τα πάθη, και δι' αυτό με ευκολίαν τα εφόνευον.

9. Ο Αββάς Τιθός ειπεν, ότι ξενιτεία είναι το να κρατη ο άνθρωπος κλειστόν το στόμα του, οπουδήποτε και εάν ευρίσκεται.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΛΙΜΗΝ εϋδιος ἔστιν εϋκανονιστος τόπος οἷς δὲ μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὡς πὲρ φύλλα.

Ερμηνεία

ΛΙΜΗΝ γαλήνιος είναι κάθε τόπος, εις τον οποίον ο άνθρωπος ευκόλως ρυθμίζει την ζωήν του εκείνοι δέ οι οποίοι δεν κυβερνοῦν την ζωήν των, πίπτουν ὡς τα φύλλα ἀπὸ τα δένδρα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ'

(Ο φόβος και η αγάπη προς τον Θεό)

Πόθεν ὁ εἰς Θεὸν φόβος καὶ ἡ ἀγάπη τῷ ἀνθρώπῳ κατ' ἀρχὰς γίνεται καὶ ἐπὶ πόσον ὀφείλεται.

Από πού γεννᾶται κατ' ἀρχὰς εἰς τον ἀνθρώπον ὁ φόβος προς τον Θεόν καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἐπὶ πόσον καιρὸν ὁ ἀνθρώπος χρεωστεῖ να φοβῆται καὶ να ἀγαπά τον Θεόν.

Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶς Εὐπρέπιον λέγων· πῶς ἔρχεται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ψυχὴν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἐὰν ἔλθῃ ἀνθρώπος τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην συντόμως ἔρχεται εἰς αὐτὸν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος ὡς περ λύχνος ἐν σκοτεινῷ τόπῳ φωτίζει, οὕτω καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ φωτίζει αὐτὸν καὶ διδάσκει πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων πῶς ἔρχεται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν; Καὶ εἶπεν ὁ γέρον· ἐὰν ἔλθῃ ἀνθρώπος τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὸ μὴ κρίνειν καὶ ἐν παντὶ πράγματι ἐλέγχῃ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς εἰς τὸ μνημονεύειν ὅτι δεῖ αὐτὴν τῷ Θεῷ ὑπαντῆσαι, ἔρχεται αὐτὴ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Εὐπρέπιον:

– Πῶς ἔρχεται, κατ' ἀρχὰς, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν;

– Ἐὰν ἐκλέξῃ ἀπήνησεν ὁ γέρον - ὁ ἀνθρώπος τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην, συντόμως ἔρχεται εἰς αὐτὸν καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος εἶπεν ὅπως ακριβῶς ὁ λύχνος φωτίζει εἰς τόπον σκοτεινόν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὸν φωτίζει καὶ τὸν διδάσκει ὅλας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα γέροντα:

– Πῶς ἔρχεται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν;

– Ἐὰν ἐκλέξῃ ὁ ἀνθρώπος ἀπήνησεν ὁ γέρον - τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην, καὶ εἰς τὸ μὴ κρίνειν καὶ ἐν παντὶ πράγματι ἐλέγχῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου δια να ενθυμήται, ὅτι ἔχει κάποτε να συναντήσῃ τὸν Θεόν: τότε ἔρχεται εἰς αὐτὸν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ'

(Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

Περὶ τοῦ ὅτι τοῖς ἀποταξαμένοις ἀναγκαῖον το μὴ συμμίγνυσθαι τοῖς κατὰ σάρκα συγγενέσιν ἢ προσπαθῶς εἰς αὐτοὺς ἔχειν.

Εἶναι ἀνάγκη αὐτοῖ, οἱ οποίοι εγκαταλείπουν τον κόσμον, να μη ἐπικοινωνοῦν με τους κατὰ σάρκα συγγενεῖς των οὔτε να τρέφουν ἀπέναντί των την ελαχίστην συμπάθειαν.

A'. Παλλαδίου

ΠΙΩΡ ΤΙΣ ΟΝΟΜΑΤΙ, Αἰγύπτιος τῷ γένει, νέος τῆ ἡλικία, ἀποταξάμενος ἐξῆλθε τοῦ πατρικοῦ αὐτοῦ οἴκου δι' ὑπερβολὴν θείου ἔρωτος, καὶ λόγον ἔδωκε τῷ θεῷ τοῦ μηκέτι ἰδεῖν τινὰ τῶν ἰδίων. Μετὰ οὖν πεντήκοντα ἔτη ἢ τούτου ἀδελφῆ γηράσασα, καὶ μαθοῦσα παρὰ τινὸς ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς ζῆ, εἰς ἔκστασιν ἤρχετο, γλιχομένη τῆς τούτου θεᾶς μὴ δυναμένη οὖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν πανέρημον, ἰκέτευσε τὸν κατὰ τὸν ἐπίσκοπον γράψαι τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἁγίοις πατράσιν, ἵνα αὐτὸν ἀποστείλωσι καὶ ἴδῃ αὐτόν. Βίας οὖν αὐτὸ πολλὰς περιτεθείσης, ὑπακούσας τῶν Πατέρων, συμπαραλαβὼν ἄλλον ἕνα ἀπῆλθε καὶ γενόμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐμήνυσεν ὅτι Πίωρ ὁ ἀδελφός σου παρεγένετο αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐξήρχετο πρὸς αὐτὸν ἢ ἀδελφῆ αὐτοῦ, καμύσας τοὺς ὀφθαλμούς, ἔβησε πρὸς αὐτὴν ἀδελφῆ ἢ δεῖνα ἐγὼ εἶμι Πίωρ ὁ ἀδελφός σου ἐγὼ εἶμι δέ, καὶ βλέπε ὅσον θέλεις πληροφορηθεῖσα δὲ ἐκείνη ἐδόξασε τὸν Θεὸν καὶ πολλὰ ποιήσασα, οὐκ ἐπεισεν αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον, ἀλλ' εὐχὴν ποιήσας ἐπὶ τῆς φλοιαῖς; ἀπεδήμησε ἄλλοις εἰς τὴν ἐρημον.

2. Ἐμηνύθη ποτὲ τὰ μακαρία Εὐαγρίῳ τῷ Διακόνῳ ἢ τελευτῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ λέγει τὸ ἀπαγγέλλαντι· παύσαι βλασφημῶν, ὁ γὰρ ἐμὸς πατὴρ ἀθάνατος ἐστίν.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ονομαζόμενος Πίωρ, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, νέος κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἠρνήθη τὸν κόσμον καὶ ἐφυγεν ἀπὸ τὴν πατρικὴν τοῦ οἰκίαν ἀπὸ ὑπερβολικὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην» ἔδωσε δε ὑπόσχεσιν εἰς τὸν Θεὸν να μὴ ἴδῃ πλέον κανένα ἀπὸ τους συγγενεῖς καὶ φίλους του.

Μετὰ πενήντα λοιπὸν ἔτη, ἡ ἀδελφῆ του, ὅτε πλέον ἐγήρασεν, ἔμαθεν ἀπὸ κάποιον, ὅτι ὁ ἀδελφός της ζῆ: κατελήφθη δε ἀπὸ σφοδροτάτην ἐπιθυμίαν να τον ἴδῃ. Επειδὴ ὅμως δεν ἠδύνατο να μεταβῆ εἰς τὴν βαθυτάτην ἐρημον, παρεκάλεσε θερμῶς τὸν ἐπίσκοπον τῆς περιοχῆς να γράψῃ εἰς τους Ἁγίους τῆς ἐρήμου, να τον στείλουν εἰς τὴν πόλιν να τον ἴδῃ. Ἄφου λοιπὸν τον ἐβίασαν πολὺ, υπήκουσεν εἰς τους πατέρας καὶ λαβὼν μαζί του, ως σύντροφον, ἕνα ἀσκητὴν, ἀνεχώρησε για τὴν πόλιν.

Μόλις ἐφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν εἰδοποίησεν, ὅτι ἐφθασεν ὁ ἀδελφός σου ὁ Πίωρ. Ἀντιληφθεῖς δε ὅτι ἐξήρχετο πρὸς συνάντησιν ἡ ἀδελφῆ του, ἐκλείσε τους ὀφθαλμούς του, καὶ ἐφώνησε πρὸς αὐτὴν ἀδελφῆ μου, ἐγὼ εἶμαι Πίωρ ὁ ἀδελφός σου ἐγὼ εἶμαι ἴδε με καὶ βλέπε ὅσον θέλεις. Βεβαιωθεῖσα δε ἐκείνη ὅτι πράγματι ὁ ἀδελφός της ἦτο ἐδόξασε τὸν Θεὸν καὶ μολοντί μετεχειρίσθη κάθε τρόπον, δεν κατόρθωσε να τον πείσει να εἰσέλθει

μέσα εις την την οικίαν, ἀλλ' αφοῦ την ηυχῆθη ἀπὸ το κατώφλι, ανεχώρησε πάλιν εις την ἔρημον.

2. Ἦλθε κάποτε ἡ εἶδησις εις τον μακάριον Ευάγγριον τον Διάκονον, ὅτι ἀπέθανεν ο πατέρας του. Εκείνος τότε ἀπήντησεν εις τον ἀγγελιαφόρον παύσε να βλασφημῆς, διότι ο ἰδικός μου πατέρας εἶναι ἀθάνατος.

Β'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Παχωμίου

ΑΚΟΥΣΑΣΑ καὶ κατὰ σάρκα ἀδελφή του Ὁσίου Παχωμίου περὶ τῆς ἔναρετου πολιτείας αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον, ἐπιθυμοῦσα. τοῦτον ἰδεῖν. Μαθῶν δὲ ὁ μέγας. τὴν παρουσίας αὐτῆς, ἀπέστειλε τὸν θυρωρὸν εἰπεῖν αὐτῇ ἰδοὺ ἤκουσας περὶ ἐμοῦ ὅτι ζῶ ἀπελθε οὖν καὶ μὴ λυπηθῆς, ὅτι οὐχ δρῶ σὲ εἰ δὲ βούλει καὶ σὺ τοῦτόν μου ζηλώσαι τὸν βίον πρὸς τὸ εὐρεῖν ἡμᾶς ἔλεος παρὰ Κυρίου, σκέψαι καὶ ἐὰν ἔστί σου ἀρεστόν, ποιούσι κελλίον οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὸ δύνασθαι σὲ καθ' ἑαυτὴν ἡσυχάζειν" ἴσως δὲ καλέσει Κύριος καὶ ἄλλας σὺν σοῖ καὶ σωθήσονται κακεῖνα διὰ σου οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην ἄνεσιν ἔχει ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, πλὴν τοῦ ποιεῖν τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον τῷ θεῷ. Ταύτην τὴν ἀπόκρισιν δεξαμένη ἐδάκρυσεν, καὶ κατανυγεῖσα, ἐπέδωκε τὴν καρδίαν αὐτῆς πρὸς τὸ σωθῆναι.

Μαθῶν δὲ ὁ Παχώμιος τὴν προθυμίαν αὐτῆς, καὶ δοξάσας τὸν θεόν, διετάξατο τοῖς εὐλαβεστέροις τῶν ἀδελφῶν ποιῆσαι αὐτῇ ἀπὸ διαστήματος τῆς μονῆς μικρῶν ἀσκητήριον. Ταύτης δὲ κατὰ Θεὸν ἀγωνιζομένης, συνῆλθον καὶ ἄλλαι καὶ πληθυνομένων αὐτῶν, μήτηρ ὑπῆρχεν αὐτῶν, διδάσκουσα ταύτας καὶ δεικνύουσα αὐταῖς πάσας τὰς πρὸς σωτηρίας ὁδοὺς. Πέτρον δὲ τινὰ εὐλαβῆ καὶ σφόδρα πρεσβύτην τῆ ἡλικία ἔταξεν εἰς τὸ ἐπισκέπτεσθαι αὐτὰς, καὶ κανόνας δὲ γράψας ἀπέστειλεν αὐταῖς, ὅπως κατ' αὐτοὺς στοιχειωθεῖσαι, τῆς κατὰ Θεὸν ἔχονται πολιτείας.

Ἐπειτα δὲ καὶ Θεοδώρου τοῦ ὑπ' αὐτὸν ὄντος (ὄν σφόδρα ἠγάπα καὶ Παχώμιος, δρῶν τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ μεγάλην οὔσαν καὶ θαυμαστῆς καὶ τὴν ἄσκησιν διαλάμπουσαν), τούτου ἡ μήτηρ ζητοῦσα αὐτὸν πανταχοῦ καὶ μαθοῦσα ὅτι ἐκεῖσε διάγει, καταλαμβάνει τὸ Μοναστήριον, ἐπιφερομένη ἐπιστολᾶς ἐπισκόπων, κελευόντων ἀποδοθῆναι αὐτῇ τὸν ἑαυτῆς παῖδα ἧτις ξενισθεῖσα παρὰ τῷ ἀσκητηρίῳ τῶν γυναικῶν, ἀπέστειλε τὰς ἐπιστολὰς τῷ Παχωμίῳ, δεομένη ἐπιτρέψαι θεάσασθαι τὸν υἱὸν αὐτῆς.

Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸς τὸν Θεόδωρον, λέγει αὐτῷ τέκνον, ὅτι ἡ μήτηρ σου παρεγένετο ἐνταῦθα, ἰδεῖν σὲ θέλουσα καὶ ἰδοὺ ἐπιστολᾶς ἡμῖν ἐνόνοχες ἐπισκόπων ἀπελθε οὖν, καὶ πληροφορήσον αὐτήν, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς ἐπιστείλαντας ἡμῖν ἀγίους ἄνδρας. "Ἐφη αὐτῷ ὁ Θεόδωρος πληροφορήσον μέ, πάτερ, ἐὰν αὐτὴν ἴδω μετὰ τὴν τοσαύτην γνῶσιν οὐκ ἀπαιτηθήσομαι παρὰ τοῦ Κυρίου λόγον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, διὰ τὸ μετὰ τὸ καταλιπεῖν με αὐτήν, πάλιν εἰς πρόσκομμα τῶν ἀδελφῶν συντυγχάνειν αὐτή; εἰ γὰρ οἱ πρὸ τῆς χάριτος υἱοὶ Λευί, τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς καὶ ἀδελφούς ἠγνοῆσαν, ἵνα τὰ δικαιώματα τοῦ θεοῦ φυλάξωσι, πολλῶ μᾶλλον ἐγὼ ὁ χάριτος ἀξιωθεῖς τοσαύτης, γονεῖς ἢ συγγενεῖς τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ προτιμῆσαι οὐκ ὀφείλω λέγει γὰρ ὁ Κύριος «ὁ ἀγαπῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστί μου ἄξιος». "Ἐφη αὐτῇ καὶ Παχώμιος εἰ ἐδοκίμασας, τέκνον, μὴ συμφέρειν σοί, οὐκ ἀναγκάζω ἐγὼ τοῦτο δὲ τῶν τελείως ἀποταξαμένων τῷ κόσμῳ καὶ ἀπαρνησαμένων ἑαυτοὺς παντελῶς. Δεῖ γὰρ τοὺς Μοναχοὺς τὰς μὲν ἀνωφελεῖς κοσμικὰς συντυχίας φεύγειν, τοὺς δὲ μέλη ὑπάρχοντας τοῦ Χριστοῦ καὶ ὀλοκλήρως αὐτῷ δουλεύοντας, πάντα ἐπίσης ἀγαπᾶν" εἰ

δὲ τις προσπαθεῖα τινὶ κατεχόμενος λέγει, ὅτι σὰρξ μου εἰσι καὶ ἀγαπῶ αὐτούς, ἀκουέτω τῆς γραφῆς λεγούσης: «ὃ τις ἤττηται, τούτω καὶ δεδούλωται».

Μὴ βουληθέντος οὖν ὀφθῆναι αὐτοῦ τῇ μητρὶ, ἔκρινε κακεῖνη μεῖναι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, παρὰ ταῖς ἐν Χριστῷ παρθένοισι ἀδελφαῖς, λογισαμένη ὅτι πάντως, εἰ βουληθεῖ ὁ θεός, ὄψομαι αὐτὸς μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν κερδανῶ ἕνεκεν αὐτοῦ. Οὕτω δύναται καὶ τὸ κατὰ Θεὸν αὐστηρόν, εἰς δόξαν Θεοῦ γινόμενον, ὠφελείας πρόξενος τοὺς προστυγχάνουσι γίνεσθαι, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ δοκεῖ λυπηρόν εἶναι.

Ερμηνεία

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΕΙΣΑ ἢ κατὰ σάρκα ἀδελφὴ τοῦ Οσίου Παχωμίου δια τὴν ἐνάρετον πολιτείας του, ἦλθεν εἰς τὸ Μοναστήριόν του ἐπιθυμούσα νὰ τον ἴδῃ. Μόλις τὸ ἔμαθεν αὐτὸ ὁ Μέγας Παχώμιος, ἔστειλε τὸν θυρωρὸν νὰ της εἶπῃ. Ἰδοὺ ἐπληροφορήθης δι' ἐμέ ὅτι ζω πῆγαινε λοιπὸν καὶ μὴ λυπηθῆς, διότι δὲν σε βλέπω εἰάν δε θέλῃς καὶ συ νὰ μιμηθῆς τὴν ζωὴν μου αὐτὴν, διὰ νὰ εὐρωμεν ἔλεος ἀπὸ τὸν Κύριον, σκέψου το· καὶ εἰάν σου ἀρέσῃ, οἱ ἀδελφοὶ θὰ σου κατασκευάσουν ἓνα κελλί, διὰ νὰ ἡμπορέσῃς μόνη σου νὰ ησυχάσῃς: ἴσως δε ὁ Κύριος καλέσῃ καὶ ἄλλας πλησίον σου, καὶ θὰ σωθούν καὶ ἐκεῖναι ἐξ αἰτίας σου. Διότι ὁ ἄνθρωπος καμμίαν ἄλλην εὐχαρίστησιν δὲν δοκιμάζει ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νὰ κἀνῃ τὸ καλὸν καὶ αὐτὸ που εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Κύριον. Ἡ ἀδελφὴ λοιπὸν τοῦ Ἁγίου Παχωμίου, μόλις ἔλαβεν αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν, ἐδάκρυσεν καὶ συγκινηθεῖσα, ἀφιέρωσεν τὴν καρδίαν της δια τὴν σωτηρίαν της.

Ὅταν ἔμαθεν ὁ Ἅγιος Παχώμιος τὴν προθυμίαν της, ἐδόξασεν τὸν Θεὸν καὶ ἔδωσεν ἐντολὴν εἰς τοὺς εὐλαβεστέρους ἐκ τῶν ἀδελφῶν νὰ κτίσουν δι' αὐτὴν, μακρὰν ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ἓνα μικρὸν κελλίον. Οὕτως ἠγωνίζετο, πλέον, κατὰ Θεὸν ἐν τῷ μεταξύ δε συνεκεντρώθησαν καὶ ἄλλαι πλησίον της. Καθημερινῶς ἐπληθύνοντο αἱ προσερχόμεναι, διὰ τὰς ὁποίας κατέστη πνευματικὴ μήτηρ, ἐδίδασκεν αὐτὰς καὶ ὑπεδείκνυεν ὅλους τοὺς δρόμους τῆς σωτηρίας. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μέγας Παχώμιος διώρισεν ἓνα πολὺ γέροντα καὶ εὐλαβὴ, ὀνομαζόμενον Πέτρον, διὰ νὰ τὰς ἐπισκέπτεται συντάξῃ δε καὶ μοναχικοὺς κανόνας, διὰ νὰ προσαρμόσουν τὴν ζωὴν τῶν πρὸς αὐτοὺς καὶ νὰ ἀκολουθοῦν τὴν κατὰ Θεὸν πολιτείαν.

Ἐπειτα ἀπὸ καιρὸν εἰς τὸ Μοναστήριον αὐτὸ, τῆς ἀδελφῆς τοῦ “Ἁγ. Παχωμίου, ἦλθε καὶ ἡ μητέρα τοῦ ἀδελφοῦ Θεοδώρου. Τὸν Θεόδωρον αὐτὸν ἠγάπα πάρα πολὺ ὁ Μέγας Παχώμιος, διότι ἔβλεπε τὴν μεγάλην καὶ θαυμαστὴν υπακοὴν του καὶ τὴν λαμπρὰν του ἀσκησιν. Τοῦ Θεοδώρου λοιπὸν ἡ μητέρα, ἀφοῦ τὸν ἀνεζήτησε παντοῦ καὶ ἔμαθεν ὅτι εὐρίσκεται ἐκεῖ, φθάνει εἰς τὸ Μοναστήριον, φέρουσα μαζί της ἐπιστολὰς ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι παρήγγελλον νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτὴν τὸ παιδί της. Ἐφιλοξενήθη δε εἰς τὸ Ἄσκητήριον τῶν γυναικῶν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔστειλε τὰς ἐπιστολὰς της πρὸς τὸν Παχώμιον, παρακαλοῦσα θερμῶς νὰ της ἐπιτραπῇ νὰ ἴδῃ τὸν υἱὸν της.

Τότε ὁ Μέγας Παχώμιος ἐκάλεσεν τὸν Θεόδωρον καὶ του λέγει :

– Τέκνον μου, ἦλθεν ἡ μητέρα σου καὶ θέλει νὰ σε ἴδῃ. Μάλιστα μάς ἔχει φέρει καὶ ἐπιστολὰς τῶν ἐπισκόπων. Πῆγαινε λοιπὸν καὶ πληροφορήσῃς τὴν, πρὸ παντός μάλιστα πρὸς χάριν τῶν ἁγίων ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι μάς τὸ ζητοῦν διὰ τῶν ἐπιστολῶν τῶν.

Ὁ Θεόδωρος ἀπήντησεν εἰς τὸν Μέγαν Παχώμιον:

– Διαβεβαίωσέ με, πάτερ μου, ότι έμαθον, δεν θα μου ζητήση ο Κύριος λόγον, κατά την Δευτέρας Παρουσίαν, επειδή θα γίνω σκάνδαλον εις τους αδελφούς με το να συναντήσω την μητέρα μου και πάλιν, αφού επί τόσα έτη την εγκατέλειψα. Διότι εάν οι υιοί του Λευί, οι οποίοι έζησαν προ της Χάριτος, ήγγονήσαν τους γονείς των και τους αδελφούς των, διά να φυλάξουν τους νόμους του Θεού, εγώ, που με ήξίωσεν ο Θεός τόσον μεγάλης Χάριτος, δεν πρέπει να προτιμήσω τους γονείς ή συγγενείς από την αγάπην του Θεού διότι ο Κύριος λέγει· εκείνος που αγαπά τον πατέρα του ή την μητέρα του περισσότερο από εμέ δεν είναι άξιός μου.

– Έαν σε πληροφορή η συνείδησίς σου, τέκνον μου, ότι τούτο δεν είναι συμφέρον σου, δεν σε αναγκάζω, αφήντησεν ο Μέγας Παχώμιος: αυτό είναι πράγματι το καθήκον όσων εγκατέλειψαν ολοκληρωτικά τον κόσμον και απηρνήθησαν τους εαυτούς των παντελώς. Πρέπει δηλαδή οι Μοναχοί τας μέν ανωφελείς κοσμικές συναντήσεις να αποφεύγουν, αυτούς δε που είναι μέλη του Χριστού και Τον υπηρετούν με τελείαν αυταπάρνησιν, όλους εξ ίσου να αγαπούν. Εάν δε κάποιος προσπαθή να πείση τον εαυτόν του περί του αντιθέτου και, δικαιολογούμενος, λέγει, ότι οι συγγενείς μου είναι σάρκα μου και τους αγαπώ, ας ακούση την Αγίαν Γραφήν που λέγει: Εκεί που ο άνθρωπος νικάται, εκεί και υποδουλώνεται.

Ο Θεόδωρος λοιπόν δεν ηθέλησε να παρουσιασθή εις την μητέρα του τότε και εκείνη απεφάσισε να παραμείνη εις το Μοναστήριον, πλησίον των εν Χριστώ παρθένων αδελφών, σκεπτομένη, ότι εάν θέλη ο Θεός θα τον ίδω κάποτε μαζί με τους αδελφούς και, εξ αφορμής αυτού, θα σώσω και την ψυχήν μου. Τοιουτοτρόπως είναι δυνατόν και η κατά Θεόν αυστηρότης, όταν γίνεται προς δόξαν Θεού, να ωφελήση αυτούς, που την δοκιμάζουν, έστω και εάν, προς στιγμήν, φαίνεται, ότι τους στενοχωρεί.

Γ'. Έν τω βίω του Οσίου Συμεών του εν τη Μάνδρα

ΕΠΤΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΙ έτών διαγεγονότων, άφ' ου δὴ φύσεως τὲ θεσμοὺς καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πάντα καὶ ὑπερκόσμιος οὗτος ἀνὴρ ὁ Μέγας Συμεὼν ἠρνήσατο, τὸ ἔμφυτον ἢ μήτηρ τῆς φιλοστοργίας πῦρ καὶ ἐγκάρδιον ἔτι ἐν τοῖς σπλάγχθοις φέρουσα καὶ μὴ ἄλλως κατασβέσαι δυναμένη τὴν φλόγα, παρὰ τὸν ἐν τῇ σαρκὶ τοῦτον ἄσαρκον υἱὸν ἀπεισιν οὕτω γὰρ καλεῖν ὁ λόγος βιάζεται γλιχομένη καὶ ὄψιν ἰδεῖν τοῦ παιδὸς καὶ ὁμιλίας ἀκούσαι, ἧς ἐπὶ τοσοῦτον ἀπεστέρητο χρόνον. Ὁ δὲ τῆς μητρὸς μαθὼν τὴν ἐπιδημίαν, δρᾷ πῶς μερίζει καὶ τὴν τιμὴν τῇ μητρὶ, καὶ τῷ τὴν ἐντολὴν ὑπερβάλλοντα νόμῳ τὸ ἄλυτον οὐ παραδέχεται μὲν τὴν συντυχίαν, διαπέμπεται δὲ πρὸς αὐτὴν λέγων" εἰ σοί, ὦ μὴ τέρ, δοκεῖ, τὴν ἀλλήλων θέαν τῷ ἐκεῖθεν αἰῶνι ταμιευσώμεθα καὶ εἶπερ εὔ ἄρεστος θεῷ πάντως ἢ πολιτεία ἡμῶν, μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν ἐν Χριστῷ ἀλλήλους ὀψόμεθα, πολλῶ οἰκειότερον τὲ καὶ γνωριμώτερον.

Καὶ ὁ μὲν ἐμήνυε ταῦτα καὶ ὑπετίθει ἔπει δὲ τὴν μητέρα καὶ τὴν ψυχήν ἐκκαίουσα φλόξ αἰσθέσθαι τῶν λεγομένων οὐκ εἶα, ἀλλ' ἐπέμενε καὶ ἔτι τὴν ἐπιθυμίαν προβαλλομένη τῆς θεάς, ἐγὼ μὲν, ὦ μήτηρ, τὸ δεύτερον αὐτῇ μηνύει, καὶ σὲ τὸ κοινὴ συμφέρον ἑκατέροις ἡμῖν ἀποδέξασθαι μᾶλλον ἡγούμην, καὶ οὐκ ἂν οὕτω κατεπείξαι τὴν συντυχὶ ἂν ἐπειδὴ δὲ τῆς σῆς δρῶ δεύτερα πάντα ἐφέσεως, τέως μὲν ἡσυχίαν ἄγειν προσήκει, ὅσομαι δὲ σὲ μετ' ὀλίγον τοῦτο γὰρ ἔδοξε τῷ θεῷ. Ἡ οὖν μήτηρ, ὡς ἥδιστα τὲ καὶ εὐκταϊότατα τὴν ὑπόσχεσιν δεξαμένη, μετεώριστο ὑπ' αὐτῆς τὴν ψυχήν, καὶ ταῖς ἐλπίσιν εὐθύμει καὶ ἔχαιρεν, ὅλη τὲ τοῦ

μέλλοντος ἦν καὶ μονονουχὶ παρόντα τὸν παῖδα ὄραν καὶ περιβάλλειν καὶ περιπτύσσεσθαι καὶ τῆς αὐτοῦ φωνῆς ἀκούειν ἔδοκε. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον, καταστρέφει μὲν ἄφνω τὸν βίον ἐκείνη, καὶ τὴν ψυχὴν τῷ θεῷ παρατίθεται, μακαρία τὸν βίον ὡς ἀληθῶς, πολλὰ του τέλους μακαριωτέρα, ὅτι τὲ τοιούτου παιδὸς ἤκουσε μήτηρ, καὶ εἰς τοῦτο ἀρετῆς ἐλθόντα τὸν υἱὸν καταλέλοιπεν. “Ὁ θεῖος δὲ Συμεὼν τὸν ταύτης νεκρὸν ἐντὸς της μάνδρας (τοῦτο γὰρ καὶ τοῦ στύλου περίβολος ἐκαλεῖτο) εἰσενεχθῆναι προστάττει περιωκοδόμητο γὰρ τί πάντοθεν τειχίῳ τῷ κίονι, ὥστε μὴ γυναῖξιν εἰσιτητῶν εἶναι. Εἷσαχθεισης τοιγαροῦν αὐτῆ τῆς μητρὸς τεθνηκυίας, ἐθεάσατο αὐτὴν κατὰ τὰ ἐπαγγελμένα” καὶ αὐτὴ ἐπευξάμενος, αὐτοῦ ποῦ θάπτει παρὰ τὸ στύλω. Οὕτω καὶ τὴ μητρι τὴν τιμὴν ἀπεδίδου καὶ τὴν δεσποτικὴν ἐντολὴν οὐ μόνον ἐπλήρου, ἀλλὰ καὶ ἰδίαις αὐξῶν ἐδείκνυτο προκοπαῖς.

Ερμηνεία

ΕΙΧΟΝ ΠΑΡΕΛΘΕΙ εἴκοσι ἐπτὰ ἔτη ἀπὸ τότε που οὗτος ο ὑπερκόσμιος ἀνὴρ, ο Μέγας Συμεὼν, ἠρνήθη τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Τότε λοιπὸν ἡ μητέρα του, μὴ ἠμπορούσα με ἄλλον τρόπον νὰ κατασβέση τὴν φλόγα τῆς φιλοστοργίας, τὴν ὁποῖαν διετῆρει ἀκόμη εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς καὶ τὴν καρδίαν τῆς, ἀπέρχεται πλησίον του ἐν σαρκὶ ἀσάρκου τούτου υἱοῦ τῆς· διότι ἐβιάζετο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδίου τῆς καὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν ομιλίαν του, τὴν ὁποῖαν εἶχε στερηθῆ ἐπὶ τόσον χρόνον.

Ὅταν ο μέγας Συμεὼν ἔμαθε τὸν ἐρχομὸν τῆς μητρὸς του, πρόσεξε νὰ ἴδῃ πως διαμοιράζει καὶ τὴν τιμὴν πρὸς τὴν μητέρα του, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπαγορευτικὴν ἐντολὴν, πρὸς χάριν τοῦ νόμου ο ὁποῖος ἦτο ἰσχυρότερος. Ἀρνεῖται μὲν νὰ συναντηθῆ μαζί τῆς, συγχρόνως ὁμως τῆς διαμηνύει: Μητέρα μου, εἴαν το νομίζῃς ὀρθόν, ἀς φυλάξωμεν τὴν χαρὰν νὰ ἴδῃ ο ἕνας τὸν ἄλλον εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα καὶ εἴαν βεβαίως ζήσωμεν εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, ὅπως θέλει ο Θεός, θὰ ἰδωθῶμεν μετὰξὺ μας, ὅταν θὰ φύγωμεν ἀπὸ αὐτόν ἐδῶ τὸν κόσμον, με περισσοτέραν οικειότητα καὶ βαθυτέραν γνωριμίαν.

Καὶ ο μὲν μέγας Συμεὼν αὐτὰ διεμήνυε καὶ συνεβούλευεν εἰς τὴν μητέρα του ἐπειδὴ ὁμως ἡ κατακαίουσα τὴν ψυχὴν φλόγα δὲν ἄφηνε τὴν μητέρα νὰ ἀντιληφθῆ τὴν βαθυτέραν σημασίαν τῶν λεγομένων, ἀλλ' ἐπέμενε καὶ ἐξηκολούθει νὰ ἐπιθυμῇ νὰ τὸν ἴδῃ, τῆς παραγγέλλει ο εὐλογημένος υἱός: Μητέρα μου, ἐγὼ ἐνόμιζον, ὅτι καὶ συ θὰ παραδεχθῆς τὸ κοινόν καὶ διὰ τοὺς δυο μας συμφέρον, καὶ δὲν θὰ ἐβιάζεσο τόσον πολὺ διὰ τὴν ἐδῶ συνάντησίν μας. Ἐπειδὴ ὁμως βλέπω κατωτέραν τὴν ἐπιθυμίαν σου, σε πληροφορῶ, ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος πρέπει νὰ ἡσυχάζω, θὰ σε ἴδω δε μετ' ὀλίγον· διότι αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ μητέρα λοιπὸν ἐδέχθη με πολλὴν εὐχαρίστησιν τὴν υπόσχεσιν, ἐπετούσε δὲ ἀπὸ τὴν χαρὰν ἡ ψυχὴ τῆς: ἡ ἐλπίς τῆς συναντήσεως τὴν ἔκανε νὰ χαίρεται καὶ νὰ εὐθυμῇ. Ἡ προσδοκία τῆς μελλοντικῆς εὐτυχίας τὴν εἶχεν ἐξ ὀλοκλήρου ἀπορροφήσει καὶ σχεδὸν ἐβλεπεν ἐμπρὸς τῆς τὸ παιδί τῆς καὶ ἐνόμιζεν, ὅτι τὸ ἀγκαλιάζει, τὸ φιλεῖ καὶ ὅτι ἀκούει τὴν φωνὴν του. Ἐν ὅσῳ δὲ συνέβαινον αὐτὰ, ἀποθνήσκει αἰφνιδίως ἐκείνη καὶ ἡ ψυχὴ τῆς μεταβαίνει πλησίον τοῦ Θεοῦ, διότι ἦτο πράγματι μακαρία καὶ ἠξιῶθη μακαριωτέρου τέλους, διότι καίτοι μητέρα υπῆκουσεν εἰς τοιοῦτον υἱόν, τὸν ὁποῖον, ἐν τέλει, ἄφησε φθασμένον εἰς τόσον θαυμαστον ὕψος ἀρετῆς. Ονομαστον ὕψος ἀρετῆς. Ο δὲ θεῖος Συμεὼν διατάσσει νὰ εἰσαχθῆ τὸ νεκρὸν σῶμα τῆς μητέρας του μέσα εἰς τὴν μάνδραν (ἔτσι ὀνομάζετο τὸ περίφραγμα, που υπῆρχε γύρω ἀπὸ τὸν στύλον), διότι εἶχε κτίσει τείχος γύρω ἀπὸ τὸν στυλον, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπεται ἡ εἰσοδος εἰς γυναῖκας. Ἐφοῦ λοιπὸν εἰσῆχθη

μέσα εις την μικράν αυτήν αυλήν ή νεκρά, την είδε πλέον αποθαμένην, συμφώνως προς τας υποσχέσεις που είχε δώσει προσευχηθείς δε υπέρ αυτής, την θάπτει εκεί πλησίον του στύλου.

Τοιουτοτρόπως και εις την μητέρα απέδωσε την τιμήν, και την Δεσποτικήν εντολήν όχι απλώς μόνον εξεπλήρωσεν, αλλά, και με τας σκληρας προσπαθείας του, την ηύξησε.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ ξενιτεύσας, ήρώτησε γέροντα λέγων· θέλω άπελθεϊν εις τὰ ἴδια και λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· τοῦτο γίνωσκε, ἀδελφές ὅτι ἐρχόμενος ἀπὸ τῆς χώρας ἐπὶ τὰ ὧδε, τὸν Κύριον εἶχες ὀδηγοῦντά σε: εἰ δὲ ὑποστρέψεις, οὐκέτι αὐτὸν ἔχεις.

2. Ἀδελφός ήτεϊτο γέροντος εὐχήν, σπεύδων ἐπὶ τὴν πόλιν ὁ δὲ γέρον πρὸς αὐτὸν ἔφη" μὴ σπεῦδε ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀλλὰ σπεῦσον τοῦ φυγεῖν τὴν πόλιν και σφύζη.

3. Ἀδελφός τις εὐλαβῆς πάνυ, εἶχε μητέρα πτωχὴν μεγάλου οὖν λιμοῦ γενομένου, λαβῶν ἄρτους, ἐπορεύετο ἀπενεγκεῖν τὴ μητρὶ αὐτοῦ και ἰδοὺ φωνὴ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· σὺ φροντίζεις τῆς μητρὸς σου ἢ φροντίζω ἐγώ; "Ὁ δὲ ἀδελφός, διακρίνας τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔρριπεν ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον εις τὴν γῆν παρακαλῶν και λέγων" σύ, Κύριε, φρόντισον ἡμῶν και ἀναστὰς ὑπέστρεψεν εις τὸ κελλίον αὐτοῦ. Τῆ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἦλθεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν λέγουσα και δεῖνα Μοναχὸς ἔδωκε μοι μικρὸν στὸν λάβε αὐτόν, και ποίησον ἡμῖν μικρὰ ψωμῖα, ἕνα τραφῶμεν· ὁ δὲ ἀδελφός ἀκούσας ταῦτα ἐδόξασε τὸν Θεόν, και εὐελπις γενόμενος προέκοπτε διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ εις πᾶσαν ἀρετήν.

4. Μοναχός τις οἰκῶν ἐν σκῆτει, εἶχεν υἱὸν ἐν τῇ κόμῃ προσβληθεῖς οὖν και υἱὸς αὐτοῦ ἀρχέπους κατεσχέθη ἐδήλωσε δὲ ἡ μήτηρ τοῦ παιδὸς τὸ Μοναχᾷ ἕνα γράψῃ τῷ ἄρχοντι ἀπολύσαι τὸν παῖδα" λέγει οὖν ὁ Μοναχός πρὸς τὸν ἀποσταλέντα και ἐὰν οὗτος ἀπολυθῆ, οὐ κρατούσιν ἄλλον ἄντ' αὐτοῦ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ναί: ὁ δὲ γέρον και τί μοι τὸ ὄφελος, ἐὰν ἀπολύσας αὐτὸν βάλω χαρὰν εις τὴν καρδίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, και λαβῶν τὴν λύπης αὐτῆς εἰς ἄλλης καρδίαν γυναικὸς ἐπενέγκω;

5. Ὁ αὐτὸς γέρον ἦν ἐργαζόμενος πολὺ ἐργόχειρον" και ἤφιεί το ἄρκοῦν εις τὴν χρεῖαν αὐτοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἐδίδου πτωχοῖς. Λιμοῦ οὖν γενομένου, ἐπεμψεν ἡ μήτηρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, παρακαλοῦσα δοῦναι αὐτοῖς μικρὰ ψωμῖα και δὲ γέρον ἀκούσας λέγει τῷ υἱῷ εἰσὶ και ἄλλοι ἐν τῷ τόπῳ χρήζοντες ὡς ὑμεῖς; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ναί, εἴσι πολλοὶ και ὁ γέρον κλείσας τὴν θύραν εις τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, δακρύσας εἶπεν ἀπελθε, τέκνον μου και τὴν φροντίδα ποιῶν ἐκείνων και τὴν ὑμῶν ποιήσει. Ἀδελφός δὲ τις παρὼν τότε ἐκεῖ, και ἰδὼν και ἐποίησεν ὁ γέρον, ήρώτησεν αὐτὸν λέγων" ἄρτι οὐκ ἔκαμες τὰ λογισμῶ τὸν υἱόν σου οὕτως ἀποστρέψας κενόν; ἔφη δὲ ὁ γέρον: ὅτι εἰ μὴ εις ἕκαστον πρᾶγμα βιάσῃται ἄνθρωπος ἑαυτόν, μισθὸν οὐκ ἔχει.

6. "Ἦν τις Μοναχός ἔχων ἀδελφὸν κοσμικῶν πτωχόν, και εἰ τί εἰργαζετο, παρεῖχεν αὐτῷ ὅσον δὲ παρεῖχεν αὐτῷ, πλέον ἐπτώχευεν και λαμβάνων και δὲ Μοναχὸς ἀπελθῶν, ἀπήγγειλε γέροντι τινι τὸ πρᾶγμα εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ γέρον: εἰ θέλεις μου ἀκούσαι, μηκέτι δώσεις αὐτῷ, ἀλλ' εἰπέ αὐτω ἀδελφέ, ὅτε εἶχαν παρεῖχόν σοι και σὺ οὖν, δ εὐοδούσαι ἐξ ὧν ἐργάζῃ, φέρε μοι" και εἰ τί ἂν ἐνέγκου, λάμβανε παρ' αὐτοῦς και ὅπου οἶδας ξένον ἢ γέροντα πτωχόν, δὸς αὐτὰ και παρακάλεσον ἕνα εὐχήν ποιήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἀπελθῶν δὲ ὁ ἀδελφός, ἐποίησεν οὕτως και ὡς ἦλθεν ὁ κοσμικὸς ἀδελφός αὐτοῦ, ἐλάλησεν αὐτῷ κατὰ τὰ ρήματα τοῦ γέροντος

καὶ ἀκούσας ἐκεῖνος ἀπῆλθε λυπούμενος. “Ὁμως ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ λαβῶν ἐκ τοῦ κόπου αὐτοῦ λεπτολάχανα, ἤνεγκε τὸ Μοναχῶ: ὁ δέ, ταῦτα λαβῶν, ἔδωκε τοῖς γέρουσι καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς εὐξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ εὐλογηθεῖς, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ μικρὸν πάλιν ἦλθε πρὸς τὸν Μοναχὸς καὶ ἤνεγκε λάχανα καὶ ἄρτους τρεῖς λαβῶν δὲ καὶ ταῦτα ὁ Μοναχὸς, ἐποίησε κατὰ τὸ πρῶτος καὶ εὐλογηθεῖς παρὰ τῶν γερόντων καὶ κοσμικὸς ἀπῆλθεν. Εἶτα ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ ἤνεγκε πολλὰ ἀναλώματα, καὶ οἶνον, καὶ ἰχθύας καὶ ἰδὼν καὶ Μοναχὸς ἐθαύμασε καὶ ἐκάλεσε τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀνέπαυσεν αὐτοὺς εἶπε δὲ τῷ κοσμικῇ μὴ χρεῖαν ἔχεις ὀλίγου ἄρτου; ὁ δὲ ἔφη οὐχὶ κύριε ἢ νικαία γὰρ ἐλάμβανον παρὰ σου τίποτε, ὡς πῦρ εἰσῆρχετο εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀνήλισκε καὶ αὐτὸ τὸ μικρῶν καὶ εἶχον ἐξότου δὲ οὐ λαμβάνω παρὰ σου, ὁ θεὸς εὐλογεῖ μέ. 'Ἀπελθῶν οὖν ὁ ἀδελφός, ἀνήγγειλε τὸ γέροντα πάντα τα συμβάντα καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον" οὐκ οἶδας ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ πῦρ ἐστὶ, καὶ ὅπου δ' ἂν εἰσέλθῃ καίει; τοῦτο δὲ μᾶλλον ὠφελεῖ αὐτὸν τὸ ποιεῖν ἐκ τοῦ κόπου αὐτοῦ ἐλεημοσύνης καὶ λαμβάνειν εὐχὴν παρὰ τῶν ἀγίων καὶ οὕτως εὐλογεῖται.

7. Ἦλθε πότε ἡ μήτηρ τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀββᾶ Σιλουανοῦ ἰδεῖν αὐτόν, καὶ εἶχε πολλὴν φαντασίας καὶ ἐξῆλθεν ὁ γέρον πρὸς αὐτήν, καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀββᾶ, εἶπε τὸν υἱόν μου ἐξελθεῖν, ἵνα ἴδω αὐτὸν εἰσελθῶν δὲ ὁ γέρον εἶπεν αὐτῷ ἐξελθε, ἵνα σὲ Ἦδη ἡ μήτηρ σου· (ἦν δὲ φορῶν κεντωνάριον καὶ ἡσβολωμένος ἀπὸ τοῦ μαγειρείου) καὶ ἐξελθῶν διὰ τὴν ὑπακοήν, ἔκα μμυσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτοῖς σωθεῖητε καὶ οὐκ εἶδεν αὐτοὺς καὶ δὲ μήτηρ αὐτοῦ οὐκ ἔγνωρῖσεν αὐτόν. Πάλιν οὖν πέμπει πρὸς τὸν γέροντα λέγουσα: Ἀββᾶ, πέμψον μοὶ τὸν υἱόν μου, ἕνα αὐτὸν ἴδω καλέσας οὖν αὐτὸν ὁ γέρον εἶπεν οὐ καὶ εἶπον σοὶ ἐξελθε, ἵνα σὲ ἴδῃ ἡ μ ἢ τ ἦρ σου; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ἐξῆλθον κατὰ τὸν λόγον σου, Ἀββᾶ, καὶ εἶπον αὐτοῖς, σωθεῖ ἡ τὲ' πλὴν παρακαλῶ σε, μ ἢ εἴπῃς μοὶ ἔ τί & πᾶξ ἐξελθεῖν, ἵνα μὴ παρακούσω σου καὶ ἐξελθῶν ὁ γέρον εἶπεν αὐτῇ αὐτὸς ἔστιν ὁ ὑπαντήσας ὑμῖν, καὶ εἶπων σωθεῖ ἡ τὲ καὶ παρακάλεσας αὐτήν ἀπέλυσεν.

8. Παρέβαλον πότε γέροντες πολλοὶ τῷ Ἀββᾶ Ποιμένι καὶ ἰδοὺ τίς τῶν συγγενῶν τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος ἦλθεν, ἔχων τὸ παιδίον αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ, οὐ τινὸς παιδίου τὸ πρόσωπον κατ' ἐνέργειας τοῦ σατανᾶ ἐστράφη ὀπισω καὶ ἐκάθισε μετὰ τοῦ παιδίου ἔξω του Μοναστηρίου κλαίων. Εὐκαιρησε δὲ τινὶ γέροντα ἐξελθεῖν καὶ ἰδὼν αὐτὸν κλαίοντα, εἶπεν ἄνθρωπε, τί κλαίεις; ὁ δὲ ἔφη συγγενῆς εἶμι τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, καὶ ἰδοὺ συνέβη τὸ παιδί μου καὶ πειρασμὸς οὗτος καὶ θέλων τῷ γέρονται προσενεγκεῖν αὐτό, ἐφοβήθην οὐ γὰρ θέλει ἰδεῖν ἡμᾶς καὶ νῦν ἐὰν μάθῃ, ὅτι ὧδε εἰμί, πέμπει καὶ διώκει μὲ ἐγὼ δὲ βλέπων τὴν παρουσίαν ὑμῶν, ἐτόλμησα ἔλθειν ὡς θέλεις οὖν, Ἀββᾶ, ἐλέησον μὲ καὶ λάβε τὸ παιδίον ἔσω καὶ εὐξασθε περὶ αὐτοῦ καὶ λαβῶν ὁ γέρον αὐτό, εἰσῆλθε καὶ ἔχρησατο φρονίμως καὶ οὐ προσῆνεγκεν αὐτὸ εὐθέως τὸ Ἀββᾶ Ποιμένι, ἀλλ' ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν μικροτέρων ἀδελφῶν, ἔλεγε σφραγίσσατε τὸ παιδίον ποιήσας δὲ πάντας κατ' ἀκολουθίαν σφραγίσαι αὐτό, ὕστερον ἤνεγκε καὶ τὸ Ἀββᾶ Ποιμένι καὶ δὲ οὐκ ἠθελεν αὐτῷ ἐγγίσει οἱ δὲ παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες ὡς πὲρ πάντες, καὶ σὺ Πάτερ" καὶ στενάξας, ἀναστᾶς ἠῦξαστο λέγων" ὁ θεὸς ἴασαι τὸ πλάσμα σου, ἵνα μὴ κατακυριευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ σφραγίσας αὐτό, εὐθέως ἐθεράπευσε καὶ ἀπεδόθη τῷ πατρὶ αὐτοῦ ὑγιές.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ, που ἔφυγεν ἀπὸ τὸν τόπον του, διὰ νὰ ζήσει ὡς ξένος καὶ ἀγνωστος, ἠρώτησεν ἕνα Γέροντα:

– Πάτερ μου- του εἶπε-θέλω νὰ επιστρέψω εἰς τὸν τόπον μου.

– Τούτο να γνωρίζης, αδελφέ μου- απήντησεν ο Γέρων- πώς όταν ήρχεσο από το χωρίον σου εδώ (εις την έρημον), είχες, ως οδηγός σου τον Κύριον· εάν όμως γυρίσης οπίσω δεν θα τον έχης πλέον.

2. Ένας Μοναχός, που έβιάζετο να επιστρέψη εις την πόλιν, εζήτηει την ευχήν του Γέροντος:

– Μη βιάζεσαι, να υπάγης εις την πόλιν - του απήντησεν ο Γέρων αλλά προσπάθησε να αποφύγης μετά σπουδής την πόλιν και θα σωθής.

3. Ένας πάρα πολύ ευλαβής Μοναχός είχε εις την πόλιν πτωχήν μητέρα. Εις μίαν λοιπόν περίοδον μεγάλης πείνης, επήρε μαζί του άρτους και εξεκίνησε να τους φέρη εις την μητέρα του. Καθώς όμως επορεύετο, ήκουσε μίαν φωνήν να του λέγη: συ φροντίζεις διά την μητέρα σου ή φροντίζω εγώ; Ο Μοναχός τότε διέκρινε την θεϊκήν δύναμιν της φωνής και έπεσε με το πρόσωπον κατά γης παρακαλών τόν Θεόν και λέγων: Σύ, Κύριε, φρόντισε δι' ημάς. Αμέσως δε έσηκώθη και επέστρεψεν εις το κελλίον του.

Μετά τρεις ημέρας τον επεσκέφθη η μητέρα του και του είπε:

– Εκείνος ο γνωστός μας Μοναχός μου έδωσεν ολίγον σιτάρι. Πάρε το και κάνε μου όλίγα ψωμάκια, δια να τραφώμεν.

Μόλις ήκουσε τους μητρικούς αυτούς λόγους ο Μοναχός εδόξασε τον Θεόν και πλουτίσας την καρδίαν του με καλές ελπίδας προέκοπτε, με την Χάριν του Θεού, εις κάθε αρετήν.

4. Ένας Μοναχός, κατοικών εις σκήτιν, είχε υιόν εις το χωρίον κάποτε λοιπόν ο υιός του συνελήφθη από τας αρχάς. Η μητέρα του παιδιού ειδοποίησε περί τούτου τον Μοναχόν και τον παρεκάλεσε να γράψη εις τον Αρχοντα διά να τον απολύση. Μόλις έλαβε την είδησιν αυτήν και Μοναχός λέγει προς τον αγγελιαφόρον:

Εάν ο υιός μου απολυθη, δεν θα φυλακίσουν άλλον εις την θέσιν του;

– Βεβαίως, απήντησεν εκείνος.

– Και ποία η ωφέλεια – απανέλαβεν εκ δευτέρου ο Μοναχός – εαν με την απόλυσίν του βάλω την χαράν εις την καρδίαν της μητέρας του, και πάρω την λύπην της, διά να την μεταφέρω εις άλλην καρδίαν;

5. Ο ίδιος Γέρων είργαζετο πολύ και ητοίμαζεν αρκετά έργόχειρα εκράτει λοιπόν όσα ήσαν αρκετά διά τας ανάγκας του, τα δε υπόλοιπα τα διεμοίραζεν εις τους πτωχούς. Κάποτε εις την περιοχήν έπεσε πείνα και η μητέρα του έστειλεν εις τον Μοναχόν τον υιόν του και τον παρεκάλεσε να τους δώση όλίγα ψωμιά. Ο Γέρων, μόλις ήκουσε την παράκλησιν, λέγει εις τον υιόν:

– Υπάρχουν άλλοι εις το χωρίον να υποφέρουν τόσον πολύ,

– Βεβαίως είναι πολλοί, απήντησεν ο υιός.

Τότε ο Γέρων, αφού έκλεισε την θύραν, με δάκρυα εις τα μάτια του είπε:

– Πήγαινε, παιδί μου. Εκείνος ο οποίος φροντίζει διά τους άλλους θα φροντίσει και διά σας.

Κάποιος Μοναχός, που εστάθη αυτόπτης μάρτυς του περιστατικού, ήρώτησε τον Γέροντα:

- Πάτερ μου, δεν έστενοχωρήθης τώρα με την σκέψιν, ότι έδωξες το παιδί σου με άδεια τα χέρια;

– Εάν εις κάθε πράγμα, δεν στενοχωρηθή και δεν βιάση τον εαυτόν του ο άνθρωπος, δεν έχει μισθόν από τον Θεόν, απήντησεν ο Γέρων.

6. Κάποτε έζη ένας Μοναχός, που είχεν ένα κοσμικόν αδελφόν πολυ πτωχόν· όσα λοιπόν εκέρδιζεν εκ της εργασίας του ο Μοναχός τα προσέφερεν εις τον κοσμικόν. Οσον όμως ο Μοναχός έδιδεν εις τον κοσμικόν, τόσον περισσότερον επτώχευεν εκείνος που τα ελάμβανεν. Ο Μοναχός επήγε και διηγήθη εις ένα Γέροντα το περιστατικόν. Αφού μετά προσοχής τον ήκουσεν ο Γέρων, του λέγει:

- Αδελφέ μου, εάν θέλης να με ακούσης, ποτε πλέον να μην του δώσης τίποτε. Όταν δε έλθη να σου ζητήση, να του είπης αδελφέ μου, όταν είχα σου έδιδα και συ λοιπόν τώρα ό,τι μπορείς να εξοικονομήσης από την εργασίας σου, να μου φέρης. Ο,τιδήποτε και εάν σου φέρη, να το πάρης, και όπου γνωρίζεις ξένον ή πτωχόν Γέροντα να τα δίδης και να τους παρακαλής να εύχωνται υπέρ του κοσμικού αδελφού σου.

Ο Μοναχός ανεχώρησε με την απόφασιν να εφαρμόση την συμβουλήν του Γέροντος. Πράγματι, μόλις ήλθεν ο κοσμικός αδελφός του, είπεν εις αυτόν όσα τον συνεβούλευσεν ο Γέρων. Ο κοσμικός τα ήκουσε και ανεχώρησε λυπημένος. Παρά ταύτα όμως είργάσθη την πρώτην ημέραν και έφερεν εις τον Μοναχόν, από τον κόπον του, μερικά χορταρικά ο Μοναχός, μόλις τα επήρε, τα έδωσεν εις τους Γέροντας και τους παρεκάλεσε να κάμουν προσευχήν διά τον κοσμικόν αδελφός του ούτος, πράγματι, δεχθείς τας ευλογίας των Μοναχών ανεχώρησε για την οικίαν του.

Μετ' ολίγας ημέρας ήλθε πάλιν ο κοσμικός προς τον Μοναχόν και του έφερε λάχανα και τρία ψωμιά μόλις τα επήρεν ο Μοναχός, έκαμεν όπως και προηγουμένως δεχθείς δε ο κοσμικός τας ευλογίας των Γερόντων, ανεχώρησε. Έπειτα έρχεται και διά τρίτην φοράν και έφερε πολλά τρόφιμα, και οίνον και ψάρια! Όταν τα είδεν αυτά ο Μοναχός εθαύμασε εφώνασε δε τους πτωχούς και ανεκούφισέ, με την ελεημοσύνην, την δυστυχίαν των, και προς τον κοσμικόν αδελφός του είπε:

– Μήπως έχεις ανάγκης από ολίγον άρτον;

– Όχι, κύριε, – απήντησεν εκείνος διότι όσας φορές έπαιρνα και το ελάχιστον από σέ, ως φωτιά έμπαινεν εις το σπίτι μου η προσφορά σου και εξηφάνιζε τελείως και αυτό το ελάχιστον, που είχα από τότε δε που δεν παίρνω τίποτε από σέ, ο Θεός με ευλογεί.

Μετά τα λόγια αυτά του κοσμικού, μετέβη ο Μοναχός εις τον Γέροντα, και του εξιστόρησεν όλα αυτά τα συμβάντα. Τότε ο Γέρων του λέγει:

– Δεν γνωρίζεις, ότι η εργασία του Μοναχού είναι φωτιά και όπου εισέρχεται, καίει; Αυτό δε, προ παντός, ωφελεί τον κοσμικών αδελφόν σου, το να προσφέρει ελεημοσύνης από τον κόπον του και να παίρνη ευχάς από τους αγίους. Έτσι θα ευλογείται από τον Θεόν.

7. Κάποτε η μητέρα του Αββά Μάρκου, μαθητού τού Αββά Σιλουανού, ήλθε να τον ίδη, συνοδευομένη από πολλήν συνοδείαν· ο Γέρων Σιλουανός έβγήκεν από το κελλί του, προς συνάντησίν της και εκείνη τότε του είπε:

– Αββά, είπε εις τον υιόν μου να εξέλθη από το κελλί του, διά να τον ίδω.

Ο Αββάς Σιλουανός εισήλθεν εις το κελλί και λέγει εις τον μαθητήν του:

– Έβγα, διά να σε ίδη η μητέρα σου. (Εκείνην την στιγμήν ο Αββάς Μάρκος εφόρει την ποδιά και το μουντζουρωμένος από την κάπνα του μαγειρείου). Πράγματι, διά να κάμη υπακοήν εξήλθε, έκλεισεν όμως τους οφθαλμούς του και είπε προς τους επισκέπτες του είθε να είσθε σωσμένοι, χωρίς να τους ίδη: η μητέρα του όμως δεν τον ανεγνώρισε. Στέλλει λοιπόν εκ δευτέρου προς τον Γέροντα και τον παρακαλεί:

– Αββά, στείλε μου το παιδί μου, διά να το δω.

Ο 'Αββάς Σιλουανός καλεί τον μαθητών του, τον 'Αββάν Μάρκον, και του λέγει:

– Δεν σου είπον, προ ολίγου, να εξέλθης, διά να σε ιδή η μητέρα σου;

– Γέροντά μου, - απήντησεν εκείνος - όπως μου είπες, έκανα: έβγήκα και τους είπα: είθε να είσθε σωσμένοι» πλην σε παρακαλώ, μη μου είπης να εξέλθω ακόμη μίαν φοράν, διότι θα αναγκασθώ να μη υπακούσω.

Τότε ο Γέρων έβγήκεν ο ίδιος και είπε προς την μητέρα. Ο υιός σου είναι αυτός, που μόλις προ ολίγου έβγήκε, σας αντάμωσε και σας είπε: είθε να είσθε σωσμένοι. Αφού δε την συνεβούλευσε, την άφησε να φύγη.

8. Κάποτε ήλθον προς τον Αββάν Ποιμένα ασκηται πολλοί συγχρόνως με τους ασκητας προσήλθε και ένας συγγενής του Αββά Ποιμένος, που είχε και το παιδί μαζί του. Το παιδί εκείνο, κατά σατανικής ενέργειαν, είχε γυρισμένην την κεφαλήν του προς τα πίσω. Έκάθισε λοιπόν, μαζί με το τέκνον του, έξω από το Μοναστήρι και έκλαιε.

Κατά σύμπτωσιν ένας εκ των Γερόντων έβγήκεν έξω από το Μοναστήρι και μόλις είδε τον άνθρωπον αυτόν να κλαίη, του είπεν

– Ανθρωπε, διατί κλαίεις;

– Είμαι συγγενής του Αββά Ποιμένος – απήντησεν εκείνος - και εις το παιδί μου συνέβη αυτός ο πειρασμός, που βλέπετε: θέλω λοιπόν να το οδηγήσω εις τον Γέροντα, αλλά εφοβήθην, διότι δεν θέλει να μας ίδη. Και τώρα ακόμη, εάν μάθη ότι είμεθα εδώ, θα στείλη να μάς διώξη. Πλην όμως εγώ, μόλις σάς είδαν εδώ, επήρα θάρρος από την παρουσίαν Σας και ετόλμησα να έλθω. "Αν θέλεις λοιπόν, 'Αββά, ελέησόν με, πάρε μέσα το παιδί μου, και κάνετε προσευχήν δι' αυτό.

Πράγματι ο Γέρων συνεκινήθη, επήρε το παιδί και εισήλθεν εις το Μοναστήρι. Ένήργησε δε μετά συνέσεως δεν το ωδήγησεν αμέσως εις τον 'Αββάν. Ποιμένα, αλλά ήρχισεν από τους νεωτέρους Μοναχούς:

«σταυρώσατε αυτό το άρρωστο παιδάκι», τους έλεγε. 'Αφού δε το έσταύρωσαν όλοι με την σειράν των, το έφεραν ύστερα και εις τον Αββάς Ποιμένα εκείνος όμως ούτε να το εγγίση δεν ήθελε. Τότε όλοι οι Πατέρες τον παρεκάλουν θερμώς λέγοντες:

- Αββά, όπως έκαμαν όλοι οι Πατέρες, σταύρωσέ το και σύ.

Ο Αββάς Ποιμήν άνεστέναξε και είπε: «Θεέ μου, θεράπευσε το πλάσμα σου, διά να μην αιχμαλωτισθή τελείως από τον εχθρόν» και αφού το έσταύρωσεν αμέσως εθεραπεύθη. Αμέσως δε με χαράν, το έδωσαν υγιές εις τον πατέρα του.

Ε'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ΕΧΩΡΙΣΑΣ έκ τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν ξένος γενέσθαι διὰ τὸν Θεόν, μὴ εἶσθαι τὴν ἡδονὴν αὐτῶν εἰσελθεῖν ἐν σοὶ καθήμενῶ ἐν τῷ κελλίῳ, οἴκτειρων πατέρα ἢ μητέρα ἢ μεμνημένος ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς ἢ εὐσπλαγγνίας τέκνων ἢ θελήματος γυναικὸς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ κατέλιπες. Μνήσθητι δὲ καὶ τῆς ἐξόδου σου καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ θανάτου, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν τότε βοηθεῖ σου καὶ διατὶ μὴ καταλείψῃς αὐτοὺς διὰ τὴν ἀρετὴν; ἐὰν ἀνάγκη γένηται σοὶ παραβαλεῖν εἰς τὴν κώμην σου διὰ πρᾶγμα, φύλαξον σεαυτὸν ἀπὸ τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν, μὴ παρρησιάσασθαι μετ' αὐτῶν, μήτε συμμίζῃς σεαυτὸν μετὰ τῶν λόγων αὐτῶν.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΑΠΕΜΑΚΡΥΝΘΗΣ ἀπὸ τοὺς σαρκικοὺς συγγενεῖς σου, διὰ να γίνῃς ξένος πρὸς χάριν τοῦ Θεοῦ, μὴ ἀφήσῃς τὴν ψυχὴν σου να αισθανθῇ γλυκεῖαν ευχαρίστησιν ἐκ τῆς ἀναμνήσεώς των, ὅταν θα κάθεσαι εἰς τὸ κελλίον σου. Μὴ λυπηθῆς διὰ τὸν πατέρα σου ἢ τὴν μητέρα σου ἢ να μὴ ἐνθυμηθῆς τὸν ἀδελφόν ἢ τὴν ἀδελφὴν σου μὴ πονέσῃς τα παιδιὰ σου καὶ μὴ θελήσῃς τὴν γυναῖκα σου, ἐφ' ὅσον ὅλα αὐτὰ τα ἀφήσῃς. Να ἐνθυμῆσαι τὴν στιγμὴν, που θα φύγῃς ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, καὶ τὴν φοβερὰν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου, κατὰ τὴν ὁποῖαν κανεῖς ἐξ αὐτῶν δὲν θα εἶναι δυνατόν να σε βοηθήσῃ τότε. Διατὶ λοιπὸν να μὴ τοὺς ἐγκαταλείψῃς διὰ τὴν ἀρετὴν; Εἰάν δε παραστῇ ἀνάγκη να ἐπισκεφθῆς τὸ χωρίον σου διὰ μίαν ὑπόθεσιν, να φυλαχθῆς ἀπὸ τοὺς σαρκικοὺς συγγενεῖς σου, να μὴ ξεθαρρευθῆς μαζί των, οὔτε καὶ να συνομιλήσῃς μαζί των.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ΤΙΣ τῶν Πατέρων περὶ τοῦ 'Αββᾶ Ποιμένος, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ὅτι ὤκουν ἐν Αἴγυπτο καὶ ἐπιθυμοῦσα ἢ μήτηρ αὐτῶν ἰδεῖν αὐτοὺς, οὐκ ἤδυνατο. Παρατηρήσατο οὖν καὶ ὡς ἀπῆρχοντο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὑπήντησεν αὐτοῖς οἱ δὲ θεασάμενοι αὐτὴν ὑπέστρεψαν καὶ ἐκλείσαν τὴν θύραν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἡ δὲ, ἐξωθέν τῆς θύρας ἔστωσα, ἐκραύγαζε μετὰ κλαυθμοῦ καὶ οἴκτου πολλοῦ λέγουσα δῶ ὑμᾶς, τὲ καὶ νὰ μοῦ ἡγαπημένα. "Ὅντων οὖν αὐτῶν ἔνδοθεν καὶ ἀκουὸ» τῶν αὐτῆς, εἶπεν ὁ Ἄββᾶς Ἄνουβ πρὸς τὸν Ἄββᾶς Ποιμένα τί ποιήσωμεν τῇ γρίδι ταύτῃ οὕτω πρὸς τὴ θύρα κλαιούση σφοδρῶς; Ἄπελθῶν δὲ ὁ Ἄββᾶς Ποιμήν καὶ στᾶς ἔνδοθεν τῆς θύρας λέγει αὐτῇ τί οὕτω κράζεις, γράυ;

Ἡ δὲ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσασα, πολλῶ μᾶλλον ἐκραύγαζε κλαίουσα καὶ λέγουσα θέλω ὑμᾶς ἰδεῖν, τέκνα τί γὰρ ἐὰν ἴδω ὑμᾶς; μὴ οὐκ εἰμὶ μήτηρ ὑμῶν; οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς ἐθήλασα; ὅλη εἰμὶ πολιὰ οἴκτειράτε οὖν μου τὸ γῆρας καὶ δότε βραχὺ μόνον ἰδεῖν ὑμᾶς, καὶ καταπαύσαι

ποσῶς τὴν πυρὰν τῆς καρδίας λίαν γὰρ φλέγομαι τὸ πόθω ὑμῶν, καὶ μᾶλλον νῦν τῆς φωνῆς σου, τέκνον, ἀκούσασα. Λέγει αὐτὴ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: ὦ δὲ θέλεις ἰδεῖν ἢ μ ἂς ἢ εἰς τὸν ἐκεῖ κόσμον; ἀπεκρίθη ἐκείνη καὶ ἐὰν μὴ ἴδω ὑμᾶς ὧδε, βλέπω ὑμᾶς εἰς τὸν ἐκεῖ κόσμον; ὁ δὲ ἔφη αὐτὴ ἐὰν σεαυτὴν βιάση μὴ ἰδεῖν ἡμᾶς ὧδε, δρᾶς ἡμᾶς ἐκεῖ. Ἐκείνη οὖν, ὡς τοῦτο ἤκουσεν, ἀπῆλθε χαίρουσα, καὶ λέγει: εἰ ὅλως δρῶ ὑμᾶς ἐκεῖ, οὐ θέλω ὑμᾶς ὧδε δεῖν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀπὸ τους πατέρας διηγήθη διὰ τον Ἀββάν Ποιμένα και τους αδελφούς του, ὅτι ἑκατοικούσαν εἰς τὴν Αἴγυπτον και ἐπιθυμούσα ἡ μητέρα του να τους ἰδῆ, δεν ἠδύνατο. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν παρεφύλαξε και καθὼς μετέβαινον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τους συνήντησε. Μόλις τὴν ἀντελήφθησαν, ἐγύρισαν ἀμέσως ὀπίσω και τὴς ἐκλείσαν κατὰ πρόσωπον τὴν θύραν. Ἐκείνη τότε ἐστάθη ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν και με δάκρυα και πολὺν πόνον ἐκραύγαζε πρὸς αὐτά:

– Παιδιά μου ἀγαπημένα, τους ἔλεγε- θέλω να σας ἐδῶ.

Ἐνὼ λοιπὸν αὐτοὶ ἦσαν μέσα εἰς τὸ κελλί και τὴν ἤκουον, λέγει, εἰς μίαν στιγμὴν, ὁ Ἀββᾶς Ἀνουβ πρὸς τον Ἀββάν Ποιμένα:

– Τι θα κάμωμεν με αὐτὴν τὴν γραῖαν, ἔτσι που κλαίει τόσο πολὺ ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν;

Τότε ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν πηγαίνει και ἀφοῦ ἐστάθη ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν θύραν τὴς λέγει:

– Διατί κραυγάζεις ἔτσι, γερόντισσα;

Ἐκείνη μόλις ἤκουσε τὴν φωνὴν του παιδιοῦ τῆς, πολὺ περισσότερον ἐκραύγαζε και ἔλεγε με κλάματα:

– Παιδιά μου, θέλω να σας ἰδῶ τι θα πάθετε, ἐὰν σας ἰδῶ; μήπως δεν εἶμαι ἡ μητέρα σας; δεν σας ἐθήλασα; εἶμαι κατάλευκη: λυπηθῆτε λοιπὸν τα γηρατεία μου και ἀφήσατε με να σας ἰδῶ, δι' ὀλίγον μόνον, διὰ να σβύση ὀλίγον ἡ φλόγα τῆς καρδίας μου· διότι καίγομαι πάρα πολὺ ἀπὸ τον πόθον να σας ἰδῶ και προ παντός τώρα, που ἤκουσα, παιδί μου, τὴν φωνὴν σου.

Τότε ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τὴν ἐρωτᾷ: -Ἐδῶ θέλεις να μάς ἰδῆς, ἢ εἰς τον ἄλλον κόσμον;

– Ἐὰν δεν σας ἰδῶ ἐδῶ – ἀπήντησεν ἡ μητέρα – θα σας ἰδῶ, τουλάχιστον, εἰς τον ἄλλον κόσμον;

– Ἐὰν βιάσης τον εαυτὸν σου και δεν μας ἰδῆς ἐδῶ, ἀσφαλῶς θα μάς ἰδῆς εἰς τον ἄλλον κόσμον.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ἡ μητέρα των ἀββάδων, ἐφυγεν ἀμέσως με χαρὰν, και εἶπεν: Ἐὰν πρόκειται να σας βλέπω παντοτεῖνά ἐκεῖ, δεν θέλω να σας ἐδῶ ἐδῶ.

Z'. Του Ἁγίου Γρηγορίου του Διαλόγου

ΜΟΝΑΧΟΣ ΤΙΣ τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου τῶ τῶν λογισμῶν ρεμβασμὸ ὑπὸ τοῦ τῆς ἀκηδίας δαίμονος κυριευθεῖς, τῇ τοῦ κανόνος ἀκριβεστάτη παραδόσει στοιχῆσαι οὐδαμῶς ἤθελεν ὁ δὲ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, τοῦτον νοουθετῶν οὐ διέλιπε, και συνεχῶς παιδεύων

οὐκ ἠμέλησεν. Ἐκεῖνος δὲ οὐκ ἠθέλησέ της τοῦ Πατρὸς ὑπακούσαι παραινέσεως, ἀλλὰ καὶ ἀναιδῶς τῷ ἁγίῳ προσπίπτων οὐκ ἐπαύετο, ἕνα ἑαθῆ ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ γονεῖς πορευθῆναι.

Ἐν μιᾷ οὖν καὶ σεβάσμιος Πατὴρ ὑπὸ τῆς αὐτοῦ παρακλήσεως λίαν ὄχληθεις, ἐν θυμῷ ἐκέλευσεν, ἵνα τῆς μονῆς ὑποχωρήσῃ. Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ Μοναστηρίου ἐπὶ τῷ εἰς τοὺς γονεῖς ἀπελθεῖν, εὔρε κατενώπιον αὐτοῦ εὐθὺς ἐν τῇ ὁδῷ δράκοντα παμμεγέθη, ἀνεωγμένον τὸ στόμα ἔχοντα, καὶ καταπιεῖν τοῦτον θέλοντα ἤρξατο οὖν ὁ ἀδελφὸς τρέμειν καὶ ψηλαφῶν ἐκ τῆς ἀγωνίας καὶ μεγίσταις κράζειν φωναῖς δράμετε, ὅτι ὁ δράκων οὗτος καταφαγεῖν με θέλει. Δραμόντες δὲ οἱ ἀδελφοί, τὸν μὲν δράκοντα οὐδαμῶς ἐθέασαντο, τρέμοντα δὲ καὶ ψηλαφῶντα τὸν ἀδελφὸν εὐρόντες, τοῦτον εἰς τὸ Μοναστήριον ὑπέστρεψαν δς εὐθὺς ὑπέσχετο μηδέποτε τῷ οἰκείῳ θελήματι ἀπὸ τῆς μονῆς ἐξελθεῖν ἢ ἀποστῆναι μέχρι θανάτου καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ ὑποσχέσει ἕως τέλους διέμεινε, ταῖς τοῦ Ἁγίου Πατρὸς εὐχαῖς τειχισθεῖς, καὶ μηκέτι τὸν κατέναντι αὐτοῦ πρόωγ ἐστῶτα δράκοντα τοῦ λοιποῦ θεασάμενος.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ἀπὸ το Μοναστήριον του Ἁγίου Βενεδίκτου εκυριεύθη ὑπὸ του δαίμονος της αμελείας, διότι ἀφηνεν ελευθέρους τους λογισμούς του, και δεν ἤθελε καθόλου να ακολουθήσῃ την ακριβεστάτην παράδοσιν του μοναχικού κανόνος. Ο δε ἄνθρωπος του Θεοῦ Ἁγιος Βενέδικτος δεν ἔπαυε να τον νουθετῃ και δεν παρέλειπε να τον συμβουλεύῃ συνεχῶς. Ο Μοναχός ὁμως εκείνος ὄχι μόνον δεν ἤθελε να υπακούσῃ εις τας παραινέσεις του Πατρὸς, ἀλλὰ και δεν ἔπαυε να παρακαλῶ με αναίδειαν τον Ἁγιον, διὰ να τον αφήσῃ να φύγῃ και να επιστρέψῃ προς τους γονεῖς του.

Μίαν ἡμέραν λοιπόν τόσο πολύ γνωχλήθη ο σεβάσμιος Πατὴρ ἀπὸ τας επιμόνους παρακλήσεις του, ὥστε, με θυμόν, διέταξε να α ἀπὸ το Μοναστήρι. Μόλις ὁμως ο Μοναχός ἐξηλθεν ἀπὸ το Μοναστήριον διὰ να ἀπέλθῃ προς τους γονεῖς του, ἀμέσως συναντᾶ ἐμπροσθέν του εις τον δρόμον ἕνα πελώριον δράκοντα, που εἶχε το στόμα του ανοιγμένον και ἤθελε να τον καταπιῆ. Ἐρχισε λοιπόν ο ἀδελφός να τρέμῃ ἀπὸ την αγωνίαν του, να κινη τα χέρια του και να κραυγάζῃ με ἀπόγνωσιν· «τρέξατε, διότι ἕνας δράκων θέλει να με καταπιῆ».

Οι ἀδελφοί ἔτρεξαν, πράγματι, ἀλλὰ τον μεν δράκοντα δεν εἶδον πουθενά, εὐρον μόνον τον ἀδελφόν να τρέμῃ και να κινη ἀπεγνωσμένα τα χέρια του εις την ἀθλίαν αὐτήν κατάστασιν τον οδήγησαν και πάλιν εις το Μοναστήριον. Μόλις οὗτος συνήλθεν ἀπὸ την ταραχὴν, υπεσχέθη ἀμέσως ποτέ πλέον, με το θέλημά του, να μη ἐξέλθῃ ἀπὸ το Μοναστήρι, ἀλλὰ και διόλου να μη ἀπομακρυνθῃ ἐξ αὐτοῦ μέχρι θανάτου. Πράγματι δε ἐτήρησε μέχρι τέλους τας υποσχέσεις του, και ενισχυμένος ἀπὸ τας ευχὰς του Ἁγίου Πατρὸς, οὐδέποτε πλέον ξαναεἶδε τον φοβερὸν ἐκείνον δράκοντα, που κάποτε ἐστάθη ἀπέναντί του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ'

(Να αγαπούμε και τους σαρκικούς συγγενείς)

Περί τοῦ ὅτι δεῖ ἐπίσης τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἀγαπᾶν καὶ τοὺς σαρκικοὺς συγγενεῖς, εἰ τὴν αὐτὴν κακεῖνοι πολιτείαν μετέρχονται εἰ δὲ τὴν ἐναντίαν, ὡς βλαπτικούς αὐτοὺς ἀποστρέφουσαι.

Πρέπει ἐξ ἴσου με τοὺς ἄλλους ἀδελφούς να αγαπῶμεν τοὺς σαρκικοὺς συγγενεῖς μας, ἐφ' ὅσον βεβαίως καὶ ἐκεῖνοι ἀκολουθοῦν τὸν ἴδιον τρόπον ζωῆς· ἐάν ὁμως ἔχουν ἀντίθετον διαγωγὴν, τότε πρέπει να τοὺς ἀποφεύγωμεν ὡς ἐπιβλαβεῖς.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου

ΜΕΤΑ ΧΡΟΝΟΥΣ συχνούς της τοῦ Θεοδώρου ἀποταγῆς, ὃς μαθητὴς ἦν τοῦ Ἁγίου Παχωμίου καὶ λίαν ἐπιμελέστατος, ἤλθε πρὸς τὸ Μοναστήριον καὶ Πάφνουτιος ὁ ἀδελφὸς Θεοδώρου ἐξαιτῶν καὶ αὐτὸς γενέσθαι Μοναχὸς μὴ βουλομένου δὲ τοῦ Θεοδώρου, ὡς ἀδελφῶ αὐτοῦ Ἦ χρῆσασθαι (ἀπεκδέδυτο γὰρ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον), ἀνιώμενος σφόδρα καὶ δακρύων ὁ Παφνούτιος διετέλει. Μαθῶν δὲ ὁ μέγας, λέγει αὐτῇ, καλὴ ἡ συγκατάβασις πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀδελφές ὡς γὰρ νεοφύτῳ δένδρῳ πολλὴ ἀρμόζει φιλοκαλία, οὕτω καὶ τὰ τῆς ἀσκήσεως ἄρχομενω, ἕως ἂν καὶ αὐτὸς τῆ τοῦ Κυρίου χάριτι ριζωθεῖς, τῇ πίστει στηριχθῇ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Θεόδωρος, εἶξε τῷ Πατρί, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτῷ ἐν ἅπασι στηρίζων τὸν ἀδελφὸν ἦν γὰρ συνιῶν τὰ λεγόμενα.

Ἑρμηνεία

ΜΕΤΑ ἀπὸ πολλοὺς χρόνους, ἀπὸ τότε που ὁ Θεόδωρος ἐγκατέλειψε τὸν κόσμον διὰ νὰ γίνῃ Μοναχός, καὶ ἀνεδείχθη ὁ πλέον ἐπιμελής μαθητὴς τοῦ Ἁγίου Παχωμίου, ἦλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ ὁ ἀδελφός του Θεοδώρου ὁ Παφνούτιος, παρακαλῶν νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς Μοναχός. Ὁ Θεόδωρος ὁμως δὲν ἠθέλε νὰ του συμπεριφερθῇ ὡς ἀδελφός του (διότι εἶχε πλέον ἀποβάλῃ ἀπὸ ἐπάνω του τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον) καὶ δι' αὐτὸ ὁ Παφνούτιος ἦτο πολὺ στενοχωρημένος καὶ συνεχῶς ἐκλαίει. Μόλις ἐπληροφορήθη αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Μέγας Παχώμιος, συναντᾷ τὸν Θεόδωρον καὶ του λέγει:

-Ἀδελφέ μου, δὲν βλάπτει, εἰς τὰς ἀρχάς, ἡ συγκατάβασις πρὸς τοὺς νεοπροσερχομένους· διότι ὅπως διὰ τὸ νεοφύτευτον δένδρον χρειάζεται πολλὴ περιποίησις, ἔτσι χρειάζεται ἡ συγκατάβασις πρὸς ἐκεῖνον, που ἀρχίζει τὴν ἀσκήσιν, μέχρις ὅτου ριζώσῃ καὶ αὐτὸς με τὴν χάριν τοῦ Κυρίου καὶ στηριχθῇ εἰς τὴν πίστιν.

Ἀφοῦ ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Θεόδωρος, υπήκουσε προθύμως εἰς τὸν Πατέρα, ὅπως ἄλλωστε εἶχεν ὡς ἀρχὴν νὰ του υπακούει πάντοτε, καὶ ἐστηριζε πλέον εἰς ὅλα τὰ ζητήματα τὸν ἀδελφόν του· διότι ἀντελήφθη καλῶς ὅσα του εἶπεν ὁ Μέγας Παχώμιος.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Ιωαννικίου

ΤΙΝΙ ΤΩΝ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΩΝ θυγάτηρ ἐνόσει, καὶ τὰ μέλη παρεῖτο, εὐσεβῆς τὲ οὖσα καὶ τὰ Χριστιανῶν πρεσβεύουσα. Ὁ δ' ἐπ' ἀδελφῆ τῷ ἀγίῳ γαμβρός, δεινῶς κατὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνων ἐλίττα τὲ καὶ ἐμαίνεται. Φθάσας οὖν καὶ μακάριος, τὴν μὲν εὐχὴ καὶ τύπῳ σταυροῦ τῆς χαλεπῆς ἐξείλετο νόσου τὸν δέ, ἐπεὶ μὴ πείθην οἷος τὲ ἦν νοουθετῶν τῆς δεινῆς ἀποσχέσθαι μανίας, ἐπὶ τὴν παιδεῖαν ἤκε" καὶ σπλάγχχνων συγγενείας ὑπεριδῶν, οἰκείου τὲ διὰ τὴν εὐσέβειαν ἐπιλαθόμενος αἵματος, πηροὶ τούτῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς δι' εὐχῆς. Οὕτῳ ζῆλος θεοσεβείας κατακαυχᾶται καὶ φύσεως, καὶ πόθος ἀληθῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ συγγενικῆς ἀνάγκης ἐπικρατέστερος τὴν μὲν γάρ, εἰ καὶ μὴ κατὰ γένος αὐτῆ προσῆκεν, ἀλλ' ὅτι τὰ τῶν Χριστιανῶν ἐτίμα, τοῦ πάθους ἀπήλλαξε τὸν δέ, καίτοι γαμβρὸν αὐτοῦ ὄντα, ὅτι ταῖς θείαις εἰκόσιν ἔμαχετο, τὸ βλέπειν ἀφείλετο καὶ παιδεῖαν ἔχειν τῶν ἀφανῶν ὀφθαλμῶν, τοὺς φανεροὺς ἐδικαίωσεν.

Ερμηνεία

ΕΝΟΣ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΟΥ ἢ θυγάτηρ ἴτο ἀρρωστη καὶ τὰ μέλη τῆς παρέλυον· ἡ νέα αὐτῆ ἴτο εὐσεβῆς καὶ ἠσπάζετο τὸν Χριστιανισμόν. Ὁ δε ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρός τοῦ αγίου ἐλυσομανούσε με πείσμα ἐναντίον τῶν αγίων εἰκόνων τοῦ Χριστοῦ.

Μόλις λοιπὸν ἐφθασεν ὁ μακάριος, τὴν μὲν θυγατέρα τοῦ Συγκλητικῆς εθεράπευσεν ἀπὸ τὴν φοβερὰν νόσον, με τὴν προσευχὴν καὶ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ. Τὸν δε γαμβρὸν τοῦ, ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν πείσῃ καὶ δια τῶν συμβουλῶν τοῦ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν φοβερὰν μανίαν τοῦ, ἐφθασεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς τιμωρίας παραβλέψας λοιπὸν τὰ συναισθήματά τοῦ, ὡς συγγενούς καὶ λησμονήσας, χάριν τῆς εὐσεβείας, τὸ ἴδιον τοῦ τὸ αἷμα, τυφλώνει, διὰ τῆς προσευχῆς τοῦ, τὸν ἀσεβῆ γαμβρὸν τοῦ. Οὕτως ἢ ἰσχυρά ἀγάπη τῆς θεοσεβείας ὑπερνικά καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν φύσιν, καὶ ὁ ἀληθινὸς πρὸς τὸν Θεὸν πόθος γίνεται ἰσχυρότερος καὶ ἀπὸ τὴν συγγενικὴν ἀνάγκην.

Αὐτὸ βλέπομεν εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωαννίκιον, ὅστις τὴν μὲν θυγατέρα τοῦ Συγκλητικῆς, ἀν καὶ δὲν ἴτο συγγενῆς τοῦ, τὴν εθεράπευσε, διότι ἐσέβετο τὴν Χριστιανικὴν πίστιν τὸν ἄλλον ὅμως, καίτοι ἴτο γαμβρός τοῦ, ἐπειδὴ ἐπολεμούσε τὰς αγίας εἰκόνας, τοῦ ἀφήρεσε τὴν ὄρασιν, καὶ με τὴν τιμωρίαν τῶν τυφλῶν ὀφθαλμῶν, ἀπέδειξε πόσον ὀρθῶς βλέπουν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς.

Γ'. Εν τω Γεροντικῶ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΙΣ εὐλαβῆς, καὶ τῆς κατὰ Θεὸν ζωῆς ἐραστῆς, ὥπερ Καρίων καὶ κλήσεις ἐτύγγανεν, ἀκούων τὲ καὶ θαυμάζων τὴν τῶν ἀσκητῶν μακαρίαν ζωὴν, καὶ ἔρωτα ταύτης συσχεθεῖς, γέγονεν αὐτομολος ἐν τῇ Σκῆτει ὅς τις καὶ υἱὸν σαρκικὸν ἔσχηκως, ἔλαβεν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀνέτρεφεν αὐτὸν ἐκεῖ, πάντων εἰδότης ὅτι τέκνον αὐτοῦ καθεστήκε σαρκικὸν ἦν δὲ ὄνομα τὸ παιδί Ζαχαρίας. Ὡς οὖν ἡλικίας ἐν ἀκμῇ γέγονε, καὶ σκανδαλίζειν ἤρξατο πολλοὺς τῶν ἀδελφῶν, γογγυσμὸς ἐγένετο οὐ μικρὸς ἐν αὐτοῖς περὶ αὐτοῦ καὶ ἀκούσας ὁ Ἄββᾶς Καρίων εἶπε τὸ παιδί αὐτοῦ Ζαχαρία, ἔγειραι, ἄγωμεν ἐντεῦθεν, ὅτι γογγύζουσιν οἱ πατέρες. "Ἐφη αὐτῷ ὁ παῖς Ἄββᾶ, πάντες οἶδασιν ἐνταῦθα ὅτι υἱὸς σου εἰμὶ ἐὰν δὲ ἀλλαχοῦ ἀπέλθωμεν, οὐκ ἔχουσι λέγειν ὅτι υἱὸς σου εἰμί. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον" ἔγειραι, ἄγωμεν ἐν τῇ θηβαΐδι" καὶ ἀπῆλθον ἐκεῖ. Ὡς δὲ λαβόντες κελλίον ἐκάθισαν ὀλίγας

ἡμέρας, κακεῖ καὶ αὐτὸς γογγυσμὸς γέγονε περὶ τοῦ παιδίου. Εἶπεν οὖν πάλιν δ' Ἀββᾶς Καρίων Ζαχαρία, ἔγεραι, ἄγωμεν ἐν τῇ σκαί ἢ τεῖ καὶ ἀπελθόντων, οὐ πολλοὶ παρηλθον ἡμέραι, καὶ πάλιν γογγυσμὸς γέγονε περὶ αὐτοῦ.

Τότε Ζαχαρίας καὶ παῖς, ἐλθὼν εἰς τὴν λίμνην τοῦ Νίτρου καὶ ἀποδυσάμενος, κατῆλθε μέχρι τῆς ρινὸς αὐτοῦ καταβαπτίσας ἑαυτὸν καὶ μείνας ἐφ' ὥραν ἰκανῶν ὄσπιν ἡδυνατο, ἠχρείωσε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα (γένετο γὰρ ὡς λελωβημένος) καὶ ἀνελθὼν, ἐφόρεσε τὰ μάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα καὶ δέ, μόλις ἐπέγνω αὐτόν. Ἀπελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν ἀγίαν κοινωνίαν κατὰ τὸ ἔθος, ἀπεκαλύφθη τὸ “Ἄγιω Ἰσιδώρῳ τῷ Πρεσβυτέρῳ τῆς σκήτεως, ὅπερ ἔποίησε καὶ ἰδὼν αὐτόν καὶ θαυμάσας, εἶπε: Ζαχαρίας καὶ παῖς, τῇ Κυριακῇ τῇ παρελθούσῃ ἦλθε καὶ ἐκοινωνήσεν ὡς ἄνθρωπος νῦν δὲ Ἄγγελος ἐγένετο.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ευλαβής, ο οποίος ηγάπα την κατά Θεόν ζωήν και ονομάζετο Καρίων, επειδή ήκουε και εθαύμαζεν την μακαρίαν ζωής των ασκητών, εκυριεύθη από έρωτα προς την ζωήν αυτήν και ήλθε μόνος του εις την Σκήτην. Αυτός ο Καρίων είχε και ένα κατά σάρκα υιόν, ονομαζόμενον Ζαχαρίαν, τον οποίον παρέλαβε μαζί του εις την Σκήτην και τον ανέτρεφεν εκεί ὅλοι βεβαίως εγνώριζαν ότι ήτο πραγματικόν τέκνον του.

Όταν λοιπόν το παιδί του Καρίωνος, ο Ζαχαρίας, έφθασεν εις την εφηβικής ηλικίαν, ήρχισε να σκανδαλίζη πολλούς εκ των Μοναχών, οι οποίοι μεταξύ των εγόγγυζον αρκετά διά τον Ζαχαρίαν. Μόλις το έπληροφορήθη αυτό ο 'Αββάς Καρίων, λέγει εις το παιδί του

- Σήκω, Ζαχαρία, να φύγωμεν απ' εδώ, διότι γογγύζουν οι Πατέρες.

-Αββά, εδώ ὅλοι γνωρίζουν, ότι είμαι υιός σου, εἶπεν ο Ζαχαρίας. Εάν όμως μεταβώμεν αλλού δεν θα ήξεύρουν, ότι είμαι υιός σου.

Ο Γέρων όμως επέμενε και του λέγει: - Σήκω, να πάμε εις τὴν Θηβαΐδα.⁸

Πράγματι μετέβησαν εκεί. Ὀλίγας όμως ημέρας μετά την εγκατάστασίν των εις το κελλίον, έγινε και εκεί γογγυσμός μεταξύ των πατέρων, διά το παιδί.

Τότε πάλιν ο 'Αββάς Καρίων εἶπεν εις τον υιόν του: - Σήκω, Ζαχαρία, ας υπάγωμεν εις την Σκήτην.

Αλλά και εκεί μόλις μετέβησαν, ήρχισαν πάλιν να γογγύζουν περί αυτού οι Πατέρες.

Τότε ο Ζαχαρίας ήλθεν εις την λίμνην του Νίτρου⁹ και αφού απέβαλε τα ενδύματά του, έβυθίσθη εις το νερόν της λίμνης μέχρι της ρινός του. Έμεινε δε μέσα εις το νερόν της λίμνης ὄσπιν ὥραν ήμπορούσε, έως ὅτου το σῶμα του έγινεν άσχημον (διότι από το νίτρον της

⁸ Θηβαῖς εκαλείτο η ανωτέρα Αίγυπτος απεκλήθη δε ούτως εκ του ονόματος της παλαιάς πόλεως θηβαι, ήτις έκείτο εις την ανωτέραν Αίγυπτος και τις υπήρξε. το πάλοι καθέδρα βασιλέων. Τα ερείπια της πόλεως ταύτης σώζονται μέχρι σήμερα με τα ονόματα Λούξορ και Κάρνακ.

⁹ Λίμνη του Νίτρου λέγεται μία λίμνη της άνω Αιγύπτου, η οποία γεμίζει μέν κατά τας πλημμύρας του Νείλου, αποξηραίνεται δε κατά την πτώσιν των υδάτων, σχηματιζόμενων εν αυτή παχέων στρωμάτων άλατος και νίτρου. Εις την κοιλάδα αυτήν υπάρχουν και άλλαι λίμναι ὅμοιαι, διά τούτο δε η περιοχή εκαλείτο το πάλοι Νιτρία (σήμερα λέγεται Ουάδι-- Νατρούτ), υπήρξε δε καταφύγιον πολλών αναχωρητών.

λίμνης έγινεν ως λεπρός).¹⁰ Ανελθών δε από την λίμνην, εφόρεσε τα ενδύματά του και ήλθε προς τον πατέρα του. Τόση δε ήτο ή αλλοίωσις, που υπέστη, ώστε και ο πατήρ του ακόμη μετά δυσκολίας τον ανεγνώρισε.

Όταν δε, κατά την μοναχικήν συνήθειαν, μετέβη ο Ζαχαρίας εις τον Ναόν της Σκήτης, διά να μεταλάβη των Αχράντων Μυστηρίων, απεκαλύφθη εις τον Άγιον Ισίδωρον, τον πρεσβύτερον της Σκήτης, τί συνέβη. Μόλις λοιπόν τον είδεν, εθαύμασε και είπε:

– Ο έφηβος Ζαχαρίας, την περασμένης Κυριακήν ήλθε και εκοινώνησεν ως άνθρωπος τώρα όμως έγινεν Άγγελος.

¹⁰ Τούτο συνέβη διότι το άλας και το νίτρον, τα οποία ήσαν διαλελυμένα εις το ύδωρ της λίμνης, έφθειραν, ήτοι κατέφαγον το δέρμα αυτού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ'

(Ο μοναχός στο κοινόβιο να μην έχει ατομική περιουσία)

Περί τοῦ ὅτι δεῖ τὸν ἀποτασσόμενον γυμνωθῆναι πάντων, καὶ πῶς δεῖ διοικεῖν τὰ αὐτὸ ἐπιβάλλοντα καὶ ὅτι τοῖς ἐν τῷ Κοινοβίῳ τὸ ἰδιόκτητον προφανῆς ὄλεθρος.

Εκείνος ο οποίος γίνεται Μοναχός πρέπει ἀπὸ ὅλα να γυμνωθῆ πῶς πρέπει να τακτοποιῆ αὐτὰ που του ἀνήκουν. Ἡ ὑπαρξίς ατομικῆς περιουσίας διὰ τὸν Μοναχῶν μέσα εἰς τὸ Κοινόβιον εἶναι ολοφάνερη καταστροφή.

Α'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ΗΡΩΤΗΣΕ γέροντα λέγων· ἐπειδὴ χρεωστούσι μοι οἱ συγγενεῖς μου μικρῶν λογάριον καὶ θέλω αὐτὸ δοῦναι πτωχοῖς, ἐκεῖνοι δὲ τάχα οὐ θέλουσιν αὐτὸ παρασχεῖν, τί ποιήσω; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν μὴ κόψῃς τὸ σαρκικὸν φρόνημα, καὶ λάβῃς μικρᾶν ἀναίδειαν κατὰ θεόν, ἐμπίπτεις καὶ εἰς ἀνθρωπαρέσκεϊαν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἐπεσκέφθη ἓνα Γέροντα καὶ τὸν ηρώτησε:

- Πάτερ μου, οἱ συγγενεῖς μου μου χρεωστοῦν ἓνα μικρὸν ποσόν καὶ θέλω να το πάρω, διὰ να το δώσω εἰς τοὺς πτωχοὺς ἐπειδὴ ὅμως ἐκεῖνοι δεν προθυμοποιοῦνται να μου το ἐπιστρέψουν συντόμως, τι να κάνω;

Ο Γέρων του ἀπήντησεν:

-Εὰν δεν ἀποκόψῃς τὸ σαρκικὸν φρόνημα, καὶ δεν ἀποκτήσῃς ολίγην ἀναίδειαν ἐναντίον αὐτῶν, τὴν κατὰ Θεόν ἐπιτρεπομένην, τότε ὑπάρχει κίνδυνος να περιπέσῃς καὶ εἰς ἀνθρωπαρέσκεϊαν.

Β'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ καὶ διαδοὺς τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ πτωχοῖς, ὀλίγα δὲ τινὰ ἐξ αὐτῶν παρακατασχῶν λόγῳ ἑαυτοῦ, παρέβαλε τῷ Ἀββᾷ Ἀντωνίῳ αἰτῶν Μοναχὸς γενέσθαι. Ὁ δὲ μαθὼν ὡς τινὰ τῶν ἑαυτοῦ ὑπεκράτησεν, εἶπεν αὐτῷ εἰ θέλεις γενέσθαι Μοναχός, ἀπελθε εἰς τὴν δὲ τὴν κόμης καὶ ἀγόρασον κρέας, καὶ ἀποδυσάμενος τὰ μάτια σου, περὶθεσ τὸ κρέας τῷ σώματί σου γυμνῆ καὶ οὕτως ἔλθε ἐνταύθα. Καὶ ποιήσαντος οὕτω τοῦ ἀδελφοῦ, ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι αὐτόν, τὸ κρέας, ὡς εἴρηται, γυμνῷ τῷ σώματι ἐπὶ τοῦ ὤμου βαστάζοντα, οἱ κύνες καὶ τὰ ὄρνεα τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέτεμον, τοῦ κρέατος ἐφιέμενα. Οὕτως οὖν, ὑποστρέψαντος αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα, καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα διεσπαραγμένον ἐπιδεικνύοντος, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Ἄντωνιος οὕτω καὶ οἱ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ καὶ θέλοντες ἔχεις χρήματα, ὑπὸ τῶν δαιμόνων κατακόπτονται πολεμούμενοι.

2. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος, ὅτι ὁ δεινὸς καὶ παντολμος τῆς φιλοχρηματίας ἔρως, κόρον οὐκ εἰδῶς, ἐπὶ τὸ ἔσχατόν των κακῶν τὴν ἄλυσαν ἐλαύνει ψυχὴν οὐκοῦν ἐν προοιμίῳις μάλιστα αὐτὸν ἐλάσωμεν κρατήσας γάρ, ἀχείρωτος ἔσται.

3. Ἄνθρωπὸς τις ἀποτάξασθαι θέλων, ἦλθε πρὸς τινὰ γέροντα μέγαν καὶ εἶπεν αὐτῷ θέλω Μοναχὸς γενέσθαι ἀπεκρίθη ὁ γέρον· εἰ θέλεις, ὕπαγε, ἀπὸ τὰς αἰ καὶ ἐλθῶν, καθέζου εἰς τὸ κελλίον σου. Καὶ ἀπελθὼν, ἔδωκεν & εἶχε, παρακατασχῶν ἑαυτῷ ἑκατὸν νομίσματα, καὶ ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον· οὐ δύνη γενέσθαι μοναχὸς καὶ δὲ ἔφη ναί, δύναμαι ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ὕπαγε, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου. Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐκαθέσθη. Καθεζομένῳ δὲ αὐτῷ, εἶπον οἱ λογισμοί· ἡ θύρα παλαιὰ ἐστὶ, καὶ χρεια ἐστὶν ἀλλαγῆναι" καὶ ἐλθῶν λέγει τὸ γέροντα· Πάτερ, οἱ λογισμοὶ λέγουσι μοὶ ὅτι ἡ θύρα παλαιὰ ἐστὶ, καὶ ὀφείλει ἀλλαγῆναι" ἔφη αὐτῷ ὁ γέρον" οὐ καὶ ἂ πετάξω ἀλλ' ὕπαγε ἀποταξαι, καὶ τότε ἐλθῶν κάθου ὧδε.

Ὁ δὲ ἀπελθὼν, ἔδωκε τὰ ἐνενήκοντα νομίσματα καὶ ὑποστρέψας λέγει τὸ γέροντι· ἰδοὺ ἀπεταξάμην' καὶ πάλιν ἐπιτρέψαντος τοῦ γέροντος, ἀπελθὼν ἐκαθέσθη ἐν τῷ κελλίῳ' καὶ ὡς ἐκαθέσθη, εἶπον αὐτῷ πάλιν οἱ λογισμοὶ ὅλα παλαιά. εἰσι τὰ ὧδε, ἔρημος δὲ καὶ ὁ τόπος, καὶ ὁ λέων ἔρχεται καὶ τρώγει μὲ καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν γέροντα, λέγει αὐτὸ τοὺς λογισμοὺς. Ὁ δὲ γέρον ἔφη αὐτῷ" εἶπε σὺ τοῖς λογισμοὺς ὅτι ἐγὼ προσδοκῶ ὅλα ἔλθειν ἐπάνω μου, ἦτοι καταπεσεῖν, καὶ τὸν λέοντα ἔλθειν καὶ φαγεῖν μέ, ἕνα τάχιον ἀπαλλαγῶ. Ταῦτα οὖν εἶπε τοῖς λογισμοὺς καὶ ὕπαγε κάθου εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ εὐχου τῷ θεῷ συνεχῶς, μηδὲν πτοούμενος ἢ μεριμνῶν" καὶ οὕτω ποιήσας ὁ ἀδελφὸς ἀνεπαύθη.

4. Νεώτερος τις ἐζήτει ἀποτάξασθαι καὶ πολλάκις αὐτὸν ὀρμήσαντα, καὶ ἐξελθόντα τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ ἀπελθεῖν εἰς Μοναστήριον, ἀνέτρεπον αὐτὸς οἱ λογισμοί, πράγμασι τισὶ καὶ μερίμναις τὸ δοκεῖν ἀναγκαιῶς συμπλέκοντες ἦν γὰρ καὶ πλούσιος. Ἐν μιᾷ οὖν ὀρμήσαντι αὐτῷ ὁμοίως καὶ ἐξελθόντι, ὡς ἐκύκλουν αὐτὸς οἱ λογισμοί, πολλὸν κονιορτὸν ἐπεγείροντες, καὶ ἀναγκαίως δὴ τίνας προφάσεις προτείνοντες, ὅπως πάλιν αὐτὸν ἀποστρέψωσιν, ἐκεῖνος, ὡς ἦσθετο τοῦ πολέμου καὶ τῆς βίας τῶν λογισμῶν, μὴ ἔχων ὅ,τι καὶ δράσοι, ἀποδυσάμενος ἀθρόως καὶ ἂ ἐφορεῖ ἰμάτια καὶ ρίψας αὐτά, ἔτρεχε γυμνὸς εἰς ἕν των Μοναστηρίων βουλόμενος ἀπελθεῖν. Τινὶ δὲ γέροντα εἰς δὴν καὶ τὴν ὀρμὴν ἐποιεῖτο ὁ νέος, ἀπεκάλυπεν ὁ Θεός, λέγων ἀνάστα, δέξαι τὸν ἀθλητὴν μου' ὁ δὲ γέρον ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ὑπήντησεν αὐτῶν καὶ μαθῶν τὸ πρᾶγμα ἐθαύμασε καὶ δεξάμενος αὐτόν, παρευθὺς τοῦ σχήματος ἤξιωσεν. "Ὅτε οὖν ἦλθον τινὲς πρὸς τὸν γέροντα ἐρωτῆσαι περὶ λογισμῶν, εἰ μὲν περὶ τινῶν ἄλλων ἠρώτων, αὐτὸς ἀπεκρίνατο' εἰ δὲ περὶ ἀποταγῆς, πρὸς ἐκεῖνον αὐτοῦς παρέπεμπε λέγων ἐρωτήσατε τὸν ἀδελφόν.

5. Ἦν τις Μοναχὸς ἀσθενῶν προσελάβετο δὲ αὐτὸν πατὴρ Κοινοβίου, καὶ ἀνέπαυεν αὐτόν, ὡς ἄτε μὴ ἔχοντά τα πρὸς τὴν χρεῖαν ἔλεγε δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀδελφοὺς βιάσασθε ἑαυτοὺς ὀλίγον ἕνα ἀναπαύσωμεν τὸν ἀσθενῆ. Ὁ δὲ ἄρρωστων εἶχε χύτραν πλήρη χρυσίου, καὶ ὀρύξας ὑποκάτωθεν τῆς στιβάδος ἐν ἣ κατέκειτο, ἔκρυσεν αὐτήν. Οὗ μετὰ πολὺ οὖν συνέβη αὐτὸν ἀποθαγεῖν καὶ ἀποθνήσκων, οὐδὲν ὧμολογησε περὶ τοῦ χρυσίου. Ὡς οὖν ἔθαψαν αὐτόν, εἶπεν ὁ Ἀββᾶς τοῖς Ἀδελφοῖς ἄρατε τὴν στιβάδα ταύτην ἐνθεν" οἱ δὲ καταστρέψαντες αὐτήν, εὗρον ὑποκάτωθεν αὐτῆς τὸ χρυσίον καταρωρυγμένον ἔδηλουτο γὰρ ἐκ τοῦ κατὰ τὸν τόπον ὀρύγματος καὶ ἤνεγκαν αὐτὸ πρὸς τὸν Ἀββᾶν ὁ δὲ ἰδὼν τὸ χρυσίον καὶ μαθῶν πῶς εὗρέθη, εἶπεν· ἐπειδὴ οὔτε ζῶν οὔτε ἀποθνήσκων ἐκεῖνος περὶ αὐτοῦ ὧμολογησεν, ἀλλὰ εἰς αὐτὸ τὴν ἐλπίδα εἶχεν, οὐχ ἄπτομαι αὐτοῦ· ἀλλ' ὑπάγετε ὡς ἔστι θάψατε αὐτὸ εἰς τὸν τάφον καὶ ὡς ὑπέστρεφον, εἶδον καὶ ἰδοὺ πῦρ κατήλθεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐπεσεν ἐπὶ τὸ μνήμα

καὶ ἔμεινεν ἐπὶ πολλῶν ἡμέρας μὴ σβεσθέν, ἕως κατέφαγε καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν χοῦν, καὶ πάντα τα ἐν τῷ μνήματι καὶ πάντες οἱ δρῶντες ἐξεπλήττοντο καὶ ἐθαύμαζον.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ, απαρνηθείς τον κόσμο διὰ νὰ γίνῃ Μοναχός, διεμοίρασε τα υπάρχοντά του εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀφοῦ ἐκράτησεν ελάχιστα διὰ τον εαυτὸν του. Οὗτος λοιπὸν ἐπεσκέφθη τον Ἀββάς Αντώνιον καὶ τον παρεκάλει νὰ τον κάμῃ Μοναχόν.

Μαθὼν ὅμως ὁ Ἅγιος Αντώνιος, ὅτι ὁ υποψήφιος αὐτὸς Μοναχος ἐκράτησε μερικὰ χρήματα ἀπὸ την περιουσίας του, του εἶπε:

– Ἐάν θέλῃς νὰ γίνῃς Μοναχός, πῆγαινε εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο καὶ ἀγόρασε κρέας μετὰ, ἀφοῦ ἀποβάλῃς τα ἐνδύματά σου, βάλῃς τὸ κρέας, ὡσαν φόρεμα, εἰς τὸ γυμνὸν σου σῶμα, καὶ ἔτσι νὰ ἔλθῃς ἐδῶ.

Πράγματι ὁ ἀδελφός ἔκαμεν, ὅπως του υπέδειξεν ὁ Μέγας Αντώνιος καθὼς ὅμως ἐπέστρεφε γυμνωμένος καὶ βαστάζων ἐπάνω εἰς τὸν ὦμον του τὸ κρέας, τα σκυλιά καὶ τα ὄρνεα κατεξέσχιζαν τὸ σῶμα του, θέλοντα νὰ ἀρπάξουν τὸ κρέας. Εἰς αὐτὴν λοιπὸν τὴν κατάστασιν ἐγύρισε πρὸς τὸν Γέροντα καὶ του εδείκνυε τὸ καταξεσχισμένον ἀπὸ τα δαγκώματα καὶ τα τσιμπήματα σῶμα του. Μόλις τον εἶδεν ὁ Ἀββάς Αντώνιος του λέγει:

– Το ἴδιος παθαίνουν καὶ ἐκεῖνοι, που ἐγκαταλείπουν τὸν κόσμο καὶ θέλουν νὰ ἔχουν χρήματα: οἱ δαίμονες τοὺς πολεμοῦν καὶ τοὺς κατακόπτουν.

2. Ὁ Ἀββάς Ἰσίδωρος ἔλεγεν ὅτι ὁ ἔρωσ τῆς φιλοχρηματίας εἶναι φοβερός, καὶ ὅλα τα τολμά, ποτέ δεν ικανοποιεῖται ἀπὸ ὅσα καὶ ἀν ἀποκτήσῃ καὶ ὀδηγεί τὴν κυριευθείσαν ὑπ' αὐτοῦ ψυχὴν εἰς τὸ χειρότερον ἀπὸ ὅλα τα κακά. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν λοιπὸν ἀς τον ἀποδιώξωμεν με ὅλης μας τὴν δύναμιν, διότι ὅταν επικρατήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν μας, καθίσταται ἀνυπότακτος πλέον.

3. Κάποτε ἕνας ἄνθρωπος ἠθέλε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμο καὶ νὰ γίνῃ Μοναχός. Ἐπεσκέφθη λοιπὸν ἕνα μέγαν Γέροντα καὶ του εἶπε:

- Πάτερ μου, θέλω νὰ γίνω Μοναχός.

– Ἐάν θέλῃς-του ἀπήντησεν ὁ Γέρον-πῆγαινε πρῶτα νὰ απαρνηθῇς ὅλα τα στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ ὅταν ἔλθῃς, κάθισε εἰς τὸ κελλίον σου καὶ ἡσύχαζε.

Πράγματι ὁ υποψήφιος Μοναχός μετέβη εἰς τὸ χωρίον του, διεμοίρασεν ὅλα ὅσα εἶχε καὶ ἀφοῦ ἐκράτησε γιὰ τον εαυτὸν του ἑκατὸν νομίσματα, ἦλθε πάλιν πρὸς τὸν Γέροντα. Ὁ Γέρον εἶπε:

– Πάτερ μου, θέλω νὰ γίνω Μοναχός.

– Ναί, Γέροντά μου, ἢ μπορῶ νὰ γίνω, ἀπήντησε.

– Τότε πῆγαινε καὶ κάθισε εἰς τὸ κελλίον σου, τὸν συνεβούλευσεν ὁ Ἀββάς.

Πράγματι ἐπήγε καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ κελλίον του. Ἀφοῦ ἡσύχασε, μετ' ὀλίγας ἡμέρας του λέγουν οἱ λογισμοὶ του: ἡ θύρα τοῦ κελλίου εἶναι παλαιὰ καὶ πρέπει νὰ ἀλλαχθῇ. Ἦλθε λοιπὸν εἰς τὸν Γέροντα καὶ του λέγει:

– Πάτερ μου, οι λογισμοί μου λένουν, ότι η θύρα του κελλίου μου είναι παλαιά και πρέπει να αλλαχθῆ.

Ο Γέρων τότε του απαντά:

– Δεν απηρνήθης ακόμη τον κόσμον πήγαινε να τον αρνηθῆς τελείως, και τότε να ἔλθης να καθίσης ἐδῶ.

Απήλθεν ἐκ νέου ὁ υποψήφιος Μοναχός και ἔδωσε τα ενενήντα νομίσματα, και ἀφού ἐπέστρεψε, λέγει εἰς τὸν Γέροντα:

– Ἰδοὺ τώρα, Γέροντά μου, ηρνήθην τὸν κόσμον.

Ο Γέρων του ἔδωσε πάλιν τὴν ἀδειαν και ὁ ἀδελφός μετέβη και ἐκάθισεν εἰς τὸ κελλίον. Μόλις ὅμως ἐκάθισεν ἤρχισαν και πάλιν οἱ λογισμοί να τὸν πειράζουν και να του λένουν. Ὅλα ἐδῶ εἶναι παλαιά· ὁ δε τόπος εἶναι ἔρημος και θα ἔλθῃ ὁ λέων να με φάγῃ. Ἀμέσως πηγαίνει εἰς τὸν Γέροντα και ἐξομολογεῖται τοὺς λογισμούς του. Τότε ὁ Γέρων του ἀπήντησε:

– Και συ, παιδί μου, να εἰπῆς εἰς τοὺς λογισμούς σου ὅλα περιμένω να ἔλθουν ἐπάνω μου· δηλαδή και τὸ κελλίον να κρημισθῆ, και ὁ λέων να ἔλθῃ να με φάγῃ, διὰ να ἀπαλλαγῶ γρηγορότερα ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν. Αὐτά λοιπόν να εἴπῃς εἰς τοὺς λογισμούς σου και πήγαινε να καθίσης εἰς τὸ κελλίον σου, χωρὶς να φοβάσαι ἢ να φροντίζῃς διὰ τίποτε, ἀλλὰ μόνον να προσεύχεσαι συνεχῶς εἰς τὸν Θεόν.

Πράγματι ὁ ἀδελφός ἠκολούθησε τὴν συμβουλὴν τοῦ Γέροντος και ἡ ψυχὴ του ἀμέσως ἀνεπαύθη.

4. Ἐνας νεαρός ἐπεθύμει να ἀρνηθῆ και να εγκαταλείψῃ τὸν κόσμον και πολλές φορές ἐξεκίνησε διὰ να πραγματοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του μόλις ὅμως ἐξήρχετο ἐκ τῆς πόλεως, διὰ να μεταβῆ εἰς τὸ Μοναστήριον, ἀνέτρεπτον πάλιν οἱ λογισμοί τὴν ἀπόφασίν του, υποβάλλοντες εἰς αὐτόν ὅτι, δήθεν, ἔπρεπε προηγουμένως να τακτοποιήσῃ ὠρισμένα ἀναγκαῖα πράγματα διότι ὁ νεαρός αὐτός ἦτο και πλούσιος.

Μίαν ἡμέραν λοιπόν ἐπεχείρησεν ἐκ νέου να ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του και ἐξήλθεν ἀποφασιστικῶς ἐκ τῆς πόλεως ὡς συνήθως ὅμως τὸν ἐκύκλωσαν και πάλιν οἱ λογισμοί, σκοτίζοντες τὸν νουν του με πολλές σκέψεις, προκειμένου να τὸν ἐμποδίσουν και να τὸν κάνουν να γυρίσῃ ὀπίσω. Μόλις ὅμως ἐκεῖνος ἀντελήφθη τὸν πόλεμον και τὴν βίαν τῶν λογισμῶν, μὴ δυνάμενος κατ' ἄλλον τρόπον να ἀντιδράσῃ κατ' αὐτῶν, ἀρχίζει να ἐκδύεται και να ἀπορρίπτῃ ἀπ' ἐπάνω του ὅλα του τα ἐνδύματα, ἔτρεχε δε γυμνός δια να φθάσῃ σύντομα εἰς ἓνα Μοναστήριον.

Ὁ Θεός τότε ἀποκαλύπτει εἰς ἓνα Γέροντα, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε τὸν νέον και πρὸς τὸν ὁποῖον με ὀρμὴν κατηυθύνετο, τὴν πρόθεσιν του νέου και του λέγει· «σῆκω, να υποδεχθῆς τὸν ἀθλητὴν μου». Πράγματι ὁ Γέρων ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ κελλί του, διὰ να προὔπαντήσῃ τὸν νέον. "Ὅταν δε ἔμαθεν ὀλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν ἐθαύμασε, ὑπεδέχθη με καλωσύνην τὸν νικητὴς και ἀμέσως τὸν ἠξίωσε του Μοναχικοῦ σχήματος. Μετά ταῦτα ὀσάκις οἱ Μοναχοὶ ἐπεσκέπτοντο τὸν Γέροντα, διὰ να τὸν ἐρωτήσουν διὰ τοὺς λογισμούς των, εἴν μὲν οἱ λογισμοὶ ἀνεφέροντο εἰς ἄλλα ζητήματα, τοὺς ἀπῆντα ἀναλόγως· εἴν δε ἀνεφέροντο εἰς

ζητήματα αποταγής του κόσμου τους παρέπεμπε προς τον υποτακτικόν του και τους έλεγε: τον αδελφόν να ερωτήσετε διά τα ζητήματα αυτά.

5. Κάποτε ένας Μοναχός ήσθένησε τον παρέλαβε δε ο Ηγούμενος ενός γειτονικού Κοινοβίου, και τον επεριποιείτο, επειδή ο άρρωστος δεν είχεν ούτε και τα στοιχειώδη μέσα διά τας ανάγκας του. Έλεγε δε ο Ηγούμενος προς τους υποτακτικούς του «κουρασθήτε ολίγον, διά να περιποιηθώμεν τον ασθενή». Ο άρρωστος είχε μίαν χύτραν γεμάτην από χρυσά νομίσματα: έσκαψε λοιπόν ένα λάκκον κάτω από το άχυρόστρωμα, εις το οποίον ήτο εξηπλωμένος, και έκρυψεν εκεί την χύτραν. Μετ' ολίγον απέθανε, χωρίς να είπη, κατά τας τελευταίας του στιγμάς, τίποτε διά τον κρυμμένος θησαυρόν.

Μόλις τον έθαψαν, είπεν ο Ηγούμενος εις τους Μοναχούς:

- Πάρετε τώρα απ' εδώ το άχυρόστρωμα αυτό.

Καθώς όμως οι Μοναχοί έσυμμάζευαν το στρώμα, εύρον την χύτραν με τα χρυσά νομίσματα, που ήσαν θαμμένα εκεί. Διότι το πράγμα έγινε φανερόν από τον λάκκον που υπήρχεν εκεί. Κατάπληκτοι δε τα έφεραν εις τον Ηγούμενον.

Όταν ο Ηγούμενος είδε τον μικρόν εκείνον θησαυρόν και έμαθε πως ευρέθη, είπεν εις τους Μοναχούς του:

-Επειδή ο Μοναχός αυτός ούτε εφ' όσον έζη, ούτε όταν απέθνησεν, ώμολόγησε τίποτε διά το χρυσίον αυτό, αλλ' εις αυτό έστήριξεν όλας του τας ελπίδας, εγώ δεν το έγγίζω καθόλου πάρετε το, όπως είναι, και θάψατε το εις τον τάφον, μαζί με τον νεκρόν.

Οι Μοναχοί εξετέλεσαν την εντολήν του Ηγουμένου και καθώς εγύριζαν από τον τάφον, είδον ότι επάνω εις το μνήμα έπεσε φωτιά από τον ουρανόν, η οποία διετηρήθη πολλές ημέρας, χωρίς να σβύση, μέχρις ότου κατέφαγε και τους λίθους ακόμη, και το χώμα του τάφου και όλα, όσα ευρίσκοντο μέσα εις το μνήμα.

Όσοι είδον αυτό το φοβερόν θέαμα εξεπλήσσοντο και εθαύμαζον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄

(Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

Περί του ότι δεῖ τον σωθῆναι βουλόμενον τας των εναρέτων συντυχίας μεταδιώκειν ὡς πάνυ ωφελίμους, επερωτάν τε αυτούς και μανθάνειν παρ' αυτών τα σωτήρια, μετ' επιθυμίας σφοδράς και πόθου ζέοντος.

Πρέπει εκείνος, ο οποίος θέλει να σωθῆ, να επιδιώκῃ την συναναστροφήν των εναρέτων ανθρώπων, ως πάρα πολύ ωφέλιμον, να τους ερωτά, μετά σφοδράς επιθυμίας και πόθου φλογερού, διά να μανθάνῃ ἀπό αυτούς ὅσα εἶναι ἀπαραίτητα διά την ψυχικήν σωτηρίαν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ Ο ΑΒΒΑΣ Παλλάδιος δεῖ τὴν κατὰ Θεὸν ἀσκουμένην ψυχὴν ἢ μανθάνειν πιστῶς & οὐκ οἶδεν, ἢ διδάσκειν σαφῶς ἃ ἔγνω εἰ δὲ ὁπότερον μὴ βούληται, μανίαν νοσεῖ ἀρχὴ γὰρ ἀποστασίας, ἀδιδασκαλίας λόγος και ἀνορεξία λόγου, δν ἀεὶ πεινᾷ ἡ ψυχὴ τοῦ φιλοθέου.

2. Ἀδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων" Ἀββᾶ, ἰδοὺ παρακαλῶ τοὺς γέροντας και λέγουσί μου περὶ τῆς ψυχῆς μου, και οὐδὲν κατέχω ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν" τί οὖν και παρακαλῶ αὐτούς, μηδὲν ποιῶν; Ὅλος γὰρ εἰμι ἀκαθαρσία. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ἀγγελία δύο κοῦφα και λέγει αὐτῶ ὁ γέρονυπαγε, φέρε ἐν τῶν ἀγγελίων και βαλῶ ἔλαιον, πλῦνον αὐτὸ και μετάβαλε, και θές εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ἐποίησεν οὖν ὁ ἀδελφὸς οὕτως ἅπαξ και δις και κενώσας τὸ ἔλαιον, ἔθηκε τὸ ἀγγεῖον ὅπου ἦν τὸ πρότερον. Εἶτα λέγει αὐτῶ ὁ γέρον" φέρε ἄρτι τὰ δύο ὁμοῦ και ἴδε ποῖον καθαρώτερόν ἐστι λέγει ὁ ἀδελφὸς εἰς ὅπερ τὸ ἔλαιον ἔβαλον ἀπεκρίθη ὁ γέρον οὕτως ἐστὶν ἡ ψυχὴ και γὰρ εἰ και οὐδὲν κατέχει ἐξ ὧν ἔρωτα, ὅπερ οὐκ οἶμαι, ὅμως πλέον καθαρίζεται του μὴ ἐρωτῶντος ὅλως.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Παλλάδιος ὑπὲρ θυρίδα φωτεινὴν, δεῖ μεταδιώκειν τὰς τῶν ὁσίων ἀνδρῶν συντυχίας, ἓνα διὰ τούτων καθάπερ λεπτόγραφον βιβλίον δυνηθῆ τις ἰδεῖν και τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, και διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως τὴν ραθυμίαν ἢ τὴν ἐπιμέλειαν ἑαυτοῦ ἐπιγνῶ" πολλὰ γὰρ ἐστὶ και τῶν φαινομένων παρὰ τοῖς ἐναρέτους, τὰ μαρτυροῦντα τὴ τῆς ψυχῆς καθαρότητι, ἢ τὲ χροιά τῶν προσώπων ἢ ἐπανθοῦσα τὴ πολιτεία και ὁ στολισμὸς τῆς ἐσθήτος και τὸ τοῦ ἡθους ἀπέρπερον, και τὸ ἐν λόγοις ἄτυφον" και τὸ τῶν λέξεων ἀπερίεργον" και τὸ τῶν νοημάτων συνετὸν και ἢ των τρόπων εὐλάβεια, και τοὺς προσέχοντας τὰ μέγιστα ὠφελεῖ και ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν τύπους ἀρετῆς ἀναλλοιώτους ἐντιθησιν.

4. Ἀδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων" καλὸν το παραβάλλειν γέρουσιν ἢ τὸ ἡσυχάζειν: και ἀπεκρίθη ὁ γέρον τὸ παραβάλλειν τοῖς γέρουσιν ἢ ὁ κανὼν τῶν ἀρχαίων Πατέρων.

5. Ἦλθε πότε ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀββᾶς Ἰωάννην τὸν Κολοβὸς ὁπὲ και ἐσπούδαζεν ἀπελθεῖν. Ἀρξάμενου δὲ αὐτοῦ λαλεῖν μετὰ τοῦ γέροντος περὶ ὠφελείας, γέγονε πρῶι, και

οὐκ ἔγνωσαν καὶ ἐξῆλθεν ὁ γέρον προπέμπων αὐτὸν καὶ ἔμειναν λαλοῦντες ἕως ἕκτης ὥρας καὶ εἰσήνεγκεν αὐτὸν ὁ γέρον καὶ γευσάμενος, οὕτως ἀπῆλθε.

6. Διηγήσατο ὁ Ἀββᾶς Κασσιανὸς περὶ γέροντος ἐν ἐρήμῳ καθεζομένου, ὅτι παρεκάλεσε τὸν Θεὸν χαρίσασθαι αὐτῷ ὡς τὸ μηδέποτε νυστάζει αὐτὸν κινουμένης ὁμιλίας πνευματικῆς εἰ δὲ τις καταλαλιᾶς ἢ ἀργολογίας λόγους ἐπιφέρει, εἰς ὕπνον καταφέρεσθαι, ἵνα μὴ τοιοῦτου γεύσωνται αἱ ἀκοαὶ αὐτοῦ καὶ ὁ ἐζήτει, δέδωκεν αὐτῷ ὁ Θεός. "Ἐλεγεν οὖν οὗτος τὸν διάβολον σπουδαστῶν εἶναι τῆς ἀργολογίας, πολέμιον δὲ πάσης διδασκαλίας πνευματικῆς καὶ τοιοῦτω ὑποδείγματι ἐπιστοῦτο τὸν λόγον εἰπῶν.

Ποτὲ λαλοῦντός μου περὶ ὠφελείας πρὸς τίνας ἀδελφούς, τοσοῦτω ὕπνου βάρει κατεσχέθησαν, ὡς μηδὲ τὰ βλέφαρα αὐτῶν κινεῖν δύνασθαι. Εἶτα θέλων ἐγὼ δείξαι τοῦ δαίμονος τὴν ἐνέργειαν φανερᾶν, λόγον ἀργολογίας παρεισήνεγκα" ἐφ' ᾧ χάρεντες, παραχρῆμα ἀνένησαν" στενάξας δὲ εἶπον ἰδοὺ μέχρι μὲν περὶ οὐρανίων πραγμάτων, ἀδελφοί, διελεγόμεθα, πάντων ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ τῷ ὕπνῳ κατείχοντο" ἠνίκα δὲ λόγος ἀργὸς ἐρρήθη, πάντες μετὰ προθυμίας διανέστητε παρακαλῶ οὖν, ἀδελφοί, ἐπιγνῶτε τοῦ πονηροῦ δαίμονος τὴν ἐνέργειαν καὶ ἑαυτοὺς προσέχετε, φυλαττόμενοι τὸν νυσταγμὸν, ἠνίκα τί ποιεῖτε πνευματικῶν ἢ ἀκούετε.

7. Ἀπῆλθε πότε δ' Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτε ἦν νεώτερος, πρὸς τινὰ γέροντα, ῥωτησάμενος αὐτὸν τρεῖς λογισμοὺς. Ὡς οὖν ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα, ἐπελάθετο τοῦ ἐνός, καὶ ἠρώτησε περὶ τῶν δύο καὶ ἀκούσας τὸν λόγον, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ ὡς ἔθηκε τὴν χεῖρα ἀνοίξαι τὸ κλειδίον, ἀνεμνήσθη τοῦ λογισμοῦ οὐ ἐπελάθετο καὶ ἀφήκε τὸ κλειδίον καὶ ἀνέκαμψε πρὸς τὸν γέροντα. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ γέρον λέγει: ἐτάχυνας τοῦ ἐλθεῖν, ἀδελφὲ καὶ δὲ διηγήσατο αὐτῷ εἰπῶν, ὅτι ὅτε ἔθηκα τὴν χεῖρά μου λαβεῖν τὸ κλειδίον, ἐμνήσθη τοῦ λογισμοῦ ὃν ἐζήτην καὶ οὐκ ἤνοιξα, ἀλλ' εὐθέως ἀνέκαμψα" ἦν δὲ τὸ μήκος τῆς ὁδοῦ πολὺ σφόδρα. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ γέρον: Ποιμὴν Ἀγγέλων ποιμὴν ἢ ν' καὶ λαληθήσεται σοὺ τὸ ὄνομα ἐν πάσῃ γῆ Αἰγύπτου.

8. Τρεῖς τῶν Πατέρων εἶχον ἔθος κατ' ἐνιαυτὸν ὑπάγειν πρὸς τὸν μακάριον Ἀντώνιον" καὶ οἱ μὲν δύο ἠρώτων αὐτῶν περὶ λογισμῶν καὶ σωτηρίας ψυχῆς, ὁ δὲ εἰς ἐσιώπα πάντοτε, μηδὲν ἔρωτων. Πολλάκις οὖν ἐλθόντων, καὶ οὕτω τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου σιωπῶντος καὶ μηδὲν ἔρωτωντος, λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος ἰδοὺ τοσοῦτον χρόνον ἔχεις ἐρχόμενος ὧδε, καὶ οὐδὲν ἔρωτας μέ; ἐκεῖνος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ἀρκεῖ μοι μόνον τὸ βλέπεις σε, πάτερ.

9. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Παφνούτιος, ὅτι εἰς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τῶν γερόντων, δις τὸν μῆνα παρέβαλλον αὐτοῖς, ἔχων τὸ κελλίον διστάμενον ἀπ' αὐτῶν μίλια δώδεκα καὶ πάντα λογισμὸς ἔλεγον αὐτοὺς καὶ οὐδὲν μοι ἕτερον ἔλεγον, ἢ τοῦτο ὅτι εἰς ὃν τόπον ἀπέλθης, μὴ μέτρει σὲ αὐτὸν καὶ ἔσει ἀναπαυόμενος.

10. Διηγήσαντο περὶ τινὸς γέροντος, ὅτι ἐποίησεν ἑβδομήκοντα ἑβδομάδας, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἔσθιον ἠτείτο δὲ περὶ τινὸς ρήματος τῆς γραφῆς, καὶ οὐκ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγει οὖν ἐν ἑαυτῷ ἰδοὺ τοσοῦτους καμάτους ἐποίησα, καὶ οὐδὲν ἦνυσσα ὑπάγω οὖν πρὸς τὸν ἀδελφός μου καὶ ἐρωτήσω αὐτόν. Καὶ ὡς ἔκλεισε τὴν θύραν αὐτοῦ ἀπελθεῖν, ἀπεστάλη αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου λέγων· αἱ ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες ἃς ἐνηστευσας, οὐκ ἤγγισαν πρὸς τὸν Θεόν· ὅτε δὲ ἐταπείνωσας σεαυτὸν ἐξελθεῖν πρὸς τὸν ἀδελφόν σου, ἀπεστάλην τοῦ ἀναγαγεῖν σοὶ τὸν λόγον καὶ πληροφορήσας αὐτὸν περὶ οὐ ἐζήτει λόγου, ἀπῆλθεν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Παλλάδιος είπε: Η ψυχή, η οποία ασκείται κατά Θεόν, πρέπει ή να μανθάνη με ειλικρίνειαν όσα δεν γνωρίζει, ή να διδάσκη με σαφήνειαν όσα έμαθεν. Εάν δε δεν θέλω να κάμη τίποτε από τα δύο, τότε κατέχεται από μανίαν· διότι η αρχή της αποστασίας ευρίσκεται εις την σιγήν του διδακτικού λόγου και εις την έλλειψιν επιθυμίας προς διδασκαλίαν, επειδή η φιλόθεος ψυχή πεινά πάντοτε λόγον Θεού.

2. Ένας αδελφός ήρώτησε Γέροντα:

Αββά, παρακαλώ τους Γέροντας και με διδάσκουν περί της ψυχής μου τίποτε όμως δεν εφαρμόζω από τους λόγους των προς τί λοιπόν να τους παρακαλώ, εφ' όσον δεν κάνω τίποτε; Είμαι όλος ακάθαρτος.

Εκεί δε πλησίον, ήσαν δύο κενά δοχεία. Αφού ήκουσεν ο Γέροντας τον Μοναχόν, του λέγει:

- Πήγαινε, φέρε ένα από αυτά τα αγγεία και βάλε λάδι, ύστερα πλύνε το, αναποδογύρισε το και βάλε το πάλιν εις την θέσιν του.

Ο αδελφός, πράγματι, έκαμεν αυτό, που του υπέδειξεν ο Γέρων και πρώτης και δευτέραν φοράν: αφού δε έκένωσε το αγγείον από το λάδι, το έβαλε και πάλιν εκεί, όπου ήτο προηγουμένως. Μετά ταύτα του λέγει πάλιν ο Γέρων:

- Φέρε τώρα και τα δύο μαζί και πρόσεξε να ίδης ποίον είναι το καθαρώτερον.

Ο αδελφός, αφού εξήτασεν, είπεν: –Εκείνο, εις το οποίον προηγουμένως έβαλα το έλαιον. Τότε, εν συμπεράσματα, του απαντά ο Γέρων:

- Έτσι συμβαίνει και με την ψυχήν· και εάν ακόμη τίποτε δεν συγκρατη και δεν εννοή εξ όσων έρωτα, πράγμα το οποίον δεν πιστεύω, πάντως καθαρίζεται περισσότερο, από εκείνον που καθόλου δεν έρωτά.

3. Ο Αββάς Παλλάδιος είπεν ο άνθρωπος πρέπει, περισσότερο και από το φωτεινόν παράθυρον, να επιδιώκη τας συναναστροφάς οσίων ανδρών, διά να δυνηθή να ίδη την καρδίαν του, ως να αναγιγνώσκη καθαρογραμμένον βιβλίον, και να αντιληφθή, τοιουτοτρόπως, την οκνηρίαν ή επιμέλειαν δια της συγκρίσεως της ζωής του προς την ζωήν εκείνων. Διότι αρκείται είναι αι εκδηλώσεις των εναρέτων, που μαρτυρούν την καθαρότητα της ψυχής των, όπως το χρώμα, που σκορπίζει εις το πρόσωπον η κατά Θεόν πολιτεία και ο στολισμός του φορέματος και η απλότης του χαρακτήρος και το ταπεινόν κατά τας συζητήσεις και η έλλειψις φιλοπεριέργου διαθέσεως από τας λέξεις και η σύνεσις των νοημάτων και η ευλάβεια των τρόπων, όλα αυτά ωφελούν πάρα πολύ αυτούς, που τα προσέχουν, και εγχαράσσουν εις τας ψυχάς των αναλλοίωτα πρότυπα αρετής.

4. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα:

– Πάτερ μου, τι είναι προτιμότερον να επισκέπτεται κανείς τους Γέροντας ή να ησυχάζη εις το κελλί του;

– Η επίσκεψις προς τους Γέροντας απήντησεν εκείνος- ήτο και κανών των αρχαίων Πατέρων.

5. Κάποτε ένας αδελφός έπεσκέφθη, αργά το απόγευμα, τον Αββάν Ιωάννην τον Κολοβόν, και έβιάζετο να φύγη. Όταν όμως ήρχισε να ομιλή με τον Γέροντα περί ψυχικής ωφελείας, τόσο πολύ απερροφήθη, ώστε επέρασεν όλη η νύκτα και εξημέρωσε, χωρίς να το αντιληφθούν. Ο Αββάς Ιωάννης έβγήκε με τον επισκέπτη του, δια να τον κατευοδώση και παρέμειναν, και πάλιν, συνομιλούντες μέχρι της έκτης ώρας,¹¹ οπότε ο Γέροντος ωδήγησεν εκ νέου τον αδελφόν εις το κελλί του, και αφού έγευματίσε, τότε μόνον ανεχώρησεν.

6. Ο Αββάς Κασσιανός διηγήθη την ακόλουθον ιστορίαν. Κάποτε ένας Γέροντος εμόναζεν εις την έρημον και παρεκάλεσε τον Θεόν να του δώση το εξής χάρισμα: όταν διεξάγεται πνευματική και ψυχωφελής συζήτησις, ποτέ να μη νυστάζη: όταν όμως κάποιος λέγη αργολογίας ή συκοφαντίας, να του έρχεται βαθύς ύπνος, διά να μη δοκιμάση η ακοή του το έκ των λόγων αυτών δηλητήριον. Πράγματι, αυτό που εζήτησε, του το έδωσεν ο Θεός. Έλεγε λοιπόν, αυτός ο ενάρετος Γέροντος, ότι ο διάβολος είναι τεχνίτης της αργολογίας και εχθρός κάθε πνευματικής διδασκαλίας. Έβεβαίωνε δε την άποψίν του αυτήν με το εξής παράδειγμα.

Μίαν φοράν ωμίλουν προς αδελφούς, που με επεσκέφθησαν, περί διαφόρων ψυχωφελών πνευματικών ζητημάτων: οι ακροαταί μου τόσο πολύ ένύσταξαν, ώστε ούτε τα βλέφαρά των δέν ηδύναντο να κινούν. Όταν είδον αυτήν την βαρείαν υπνηλίαν, και επιθυμών να δείξω, ότι αυτό ήτο ολοφάνερη ενέργεια του δαίμονος, ήρχισα να συζητώ διαφόρους αργολογίας: μόλις οι συνομιληταί μου ήκουσαν την αργολογίαν εξενύσταξαν αμέσως και χαρούμενοι ήρχισαν να με παρακολουθούν. Τότε άνεστέναξα – συνέχισεν ο Γέροντος - και είπον προς τους συνομιλητάς μου αδελφοί μου, όταν έσυζητούσαμεν δι' ουράνια πράγματα, τα μάτια σας κατεκυριεύοντο από τον ύπνον όταν όμως ήλθεν εις το μέσον λόγος ανωφελής και μάταιος, όλοι μετά προθυμίας εξενυστάξατε. Σας παρακαλώ λοιπόν, αδελφοί μου, να αντιληφθήτε καλώς την ενέργειας του πονηρού δαίμονος και να προσέχετε τον εαυτόν σας, προφυλασσόμενοι από τον νυσταγμόν, οσάκις πράττετε ή ακούετε κάτι το πνευματικόν.

7. Κάποτε ο Αββάς Ποιμήν, όταν ήτο νεώτερος, μετέβη εις ένα Γέροντα, διά να τον έρωτηση περί τριών λογισμών. Καθώς λοιπόν ήλθεν εις τον Γέροντα, ελησμόνησε τον ένα και ήρώτησε μόνον διά τους δύο αφού δε ήκουσε τας καταλλήλους συμβουλάς, εγύρισεν εις το κελλίον του. Μόλις όμως έβαλε το χέρι του εις το κλειδί, διά να ανοίξη, ένεθυμήθη τον λογισμόν, που είχε λησμονήσει και επανήλθε πάλιν οπίσω εις τον Γέροντα. Όταν τον είδεν ο Γέροντος του είπε κάπως κατάπληκτος αδελφέ μου, γρήγορα επανήλθες. Τότε εκείνος διηγήθη εις τον Γέροντα, ότι μόλις έλαβον το κλειδί για να ανοίξω την θύραν του κελλίου μου, ένεθυμήθη τον λογισμόν, τον οποίον ανεζήτουν και χωρίς να ανοίξω το κελλί μου, ήλθον αμέσως εδώ. 'Ητο δε η απόστασης μεγάλη. Ο Γέροντος του είπε: Ποιμήν, Αγγέλων Ποιμήν: το όνομά σου θα διαλαληθή εις όλην την Αίγυπτον.

8. Τρεις Πατέρες είχαν συνήθειαν κάθε χρόνον να πηγαίνουν προς τον μακάριον Αντώνιον και από αυτούς οι μεν δύο ηρώτων τον μέγαν Αντώνιον περί των διαφόρων λογισμών και περί του πώς θα επιτύχουν την σωτηρίαν της ψυχής των, ενώ ο τρίτος εισίωπα,

¹¹ Δωδεκάτη ώρα κατά το βυζαντινός ωρολόγιον είναι πάντοτε η ώρα της δύσεως του ηλίου, η δε έκτη εξ ώρας προ ταύτης ήτοι η μεσημβρία.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

χωρίς να έρωτά τίποτε. Αφού, λοιπόν, επεσκέφθησαν πολλές φορές τον μέγαν Αντώνιον, κατά τας οποίας εκείνος ο αδελφός διαρκώς εσιώπα και τίποτε δεν ηρώτησε, λέγει. προς αυτόν μίαν ημέραν ο Άγιος Αντώνιος:

- Τόσον καιρόν έρχεσαι εδώ διατί δεν με έρωτάς τίποτε;
- Μού είναι αρκετόν, το ότι σε βλέπω, πάτερ μου απήντησεν ο σιωπηλός αδελφός.

9. Ο Αββάς Παφνούτιος έλεγεν, ότι εφ' όσον έζων οι Γέροντες, τους έπεσκέπτετο δύο φορές τον μήνα: το κελλί του απείχεν από αυτούς δώδεκα μίλια. Κατά τας επισκέψεις αυτές, τους εξωμολογείτο τους λογισμούς του. Εκείνοι δε μου έλεγον εις απάντησιν συνεχώς το ίδιον πράγμα:

– Όπου και αν μεταβής, Παφνούτιε, να μη λογαριάζης τον εαυτόν σου και θα είσαι αναπαυμένος.

10. Διηγήθησαν δι' ένα Γέροντα ότι επι εβδομήντα εβδομάδας έτρωγε μόνον μίαν φοράν την εβδομάδα. Κατά το διάστημα αυτό παρεκάλει τον Θεόν να του φανερώση την σημασίαν μιάς φράσεως από την Αγίαν Γραφήν, αλλ' ο Θεός δεν του την απεκάλυψεν. Είπε λοιπόν προς τον εαυτόν του τόσους κόπους έκανα και τίποτε δεν κατόρθωσα· θα υπάγω προς τον αδελφόν μου και θα τον έρωτήσω. Καθώς δε έκλειε την θύραν του κελλίου του, δια να μεταβή εις τον αδελφόν, απεστάλη προς αυτόν Άγγελος Κυρίου και του είπε:

– Αι εβδομήντα εβδομάδες, κατά τας οποίας ενήστευσες, δεν έφθασαν προς τον Θεόν· όταν δε εταπεινώθης και εσκέφθης να επισκεφθής τον αδελφόν σου, με έστειλεν ο Θεός προς σέ, διά να σου φανερώσω την έννοιαν του ρητού, που εζήτηις. Πράγματι δέ, αφού τον επληροφόρησε δι' όσα εζήτηι, ανεχώρησε.

Β'. Του Αββά Μάρκου

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ύποτίθεται τὸ πλησίον καθὰ ἐπίσταται θεὸς δὲ ἐνεργεῖ τὸ ἀκούοντι καθὰ ἐπίστευσε. Μακρόθυμος ἀνὴρ, πολὺς ἐν φρονήσει δμοίως καὶ ὁ λόγους σοφίας παραβάλλον τὸ οὖς αὐτοῦ. Μὴ ἀπαγαίνου μανθάνειν, κὰν λίαν φρόνιμος τυγχάνῃς ἢ γὰρ οἰκονομία τοῦ θεοῦ ὠφελιμωτέρα ἔστι τῆς ἡμετέρας φρονήσεως. Τὸ βουλομένω τὸν σταυρὸν ἄραι καὶ Χριστῷ ἐπακολουθῆσαι, προηγουμένως γνώσεως καὶ μαθήσεως ἐπιμελητέον διὰ τῆς ἀδιαλείπτου ἐν αὐτῷ τῶν λογισμῶν ἐρεύνης καὶ πολλῆς μερίμνης περὶ σωτηρίας, καὶ ἐρωτήσεως τῶν ὁμοφρόνων καὶ συμψύχων δούλων τοῦ θεοῦ, καὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἀγωνιζομένων, ἵνα μὴ ἀγνοῶν ποῦ καὶ πῶς περιπατεῖ, ἐν σκότει ἄνευ φωτὸς λύχνου ὀδεύῃ “Ὁ γὰρ ἰδιορρυθμῶς ἄνευ εὐαγγελικῆς γνώσεως καὶ διακρίσεως καὶ ὁδηγίας τινὸς ὀδεύων, πολλὰ προσκόπτει εἰς πολλοὺς βόθρους καὶ παγίδας τοῦ πονηροῦ ἐμπίπτει πολλὰ πλανᾶται πολλὰ κοπούται καὶ πολλοὺς περιπίπτει κινδύνους καὶ οὐκ οἶδε ποίου τέλους τεύξεται.

Πολλοὶ γὰρ διὰ πολλῶν κόπων καὶ ἀσκήσεων διῆλθον καὶ κακοπαθείας, καὶ μόχθους πολλοὺς ὡς διὰ Θεὸν ὑπέμειναν καὶ ἡ ἰδιορρυθμία, καὶ ἡ ἀδιακρισία, καὶ τὸ ἀνεπίδεές τῆς παρὰ τοῦ πλησίον ὠφελείας, ἀκύρους αὐτῶν τοὺς τοσοῦτους πόνους καὶ ματαίους εἰργάσαντο. Διὰ τοῦτο εἰ δυνατὸν συνεῖναι, ἢ γοῦν συνεχῶς συντυγχάνειν γνωστικὸς ἀνδρᾶσι σπουδαστέον καὶ ἀγωνιστέον, ὅπως κὰν μὴ αὐτὸς ἔχει λύχνον ἀληθοῦς γνώσεως, τῷ ἔχοντι συνοδεύων, μὴ περιπατῆ ἐν σκότει μὴ κινδυνεύῃ βρόχοις καὶ παγίσι καὶ τοῖς νοητοῖς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

περιπίτη θηρίοις τοῖς ἐν τῷ σκότει νεμομένοις, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ χωρὶς νοητοῦ λύχνου τοῦ θεοῦ λόγου περιπατοῦντας ἀρπάζουσι καὶ διαφθείρουσι.

Ερμηνεία

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ συμβουλεύει τον πλησίον του, συμφώνως με όσα γνωρίζει ο Θεός δε ενεργεί εις τον ακούοντα κατά το μέτρον της πίστεώς του. Ο μακρόθυμος άνθρωπος αποβαίνει σπουδαίος κατά την σύνεσιν όπως επίσης και εκείνος, που προσέχει να ακούη σοφά λόγια. Να μη αρνήσαι να μανθάνης, έστω και εάν είσαι πάρα πολύ συνετός, διότι η οικονομία του Θεού δια τον άνθρωπον είναι ωφελιμωτέρα από την ιδικήν μας σύνεσιν.

Εκείνος, ο οποίος θέλει να σηκώση τον σταυρόν και να ακολουθήση τον Χριστόν, πριν από κάθε γνώσιν και μάθησιν, πρέπει να φροντίση διά την συνεχή έρευνας των λογισμών του και να μεριμνήση διά την ψυχικήν του σωτηρίαν, ερωτών μετ' ενδιαφέροντος τους ομόφρονας και συμψύχους δούλους του Θεού, που αγωνίζονται τον ίδιον αγώνα, ώστε να μη κινδυνεύη να βαδίζη χωρίς φωτεινόν λύχνον, μέσα εις το σκότος αγνοών πού και πώς περιπατεί. Διότι εκείνος που βαδίζει κατά τας επιθυμίας του, χωρίς ευαγγελικήν γνώσιν και διάκρισιν και χωρίς ουδενός την οδηγίαν, συχνά σκοντάπτει και πίπτει μέσα εις πολλούς βόθρους και παγίδας του πονηρού εις πολλές πλάνας περιπίπτει, κοπιάζει πολλούς κόπους και περιπίπτει εις πολλούς κινδύνους, και δεν γνωρίζει ποίον θα είναι το τέλος του.

Διότι πολλοί επέρασαν από πολλούς κόπους και πολλές ασκήσεις και κακοπαθείας και πολλές ταλαιπωρίας υπέμειναν διά τόν Θεόν εν τούτοις όμως η ιδιορρυθμία, η έλλειψις διακρίσεως, η περιφρόνησις της εκ του πλησίον ωφελείας κατέστησαν άνευ αξίας όλους αυτούς τους κόπους, οι οποίοι, εις το τέλος, επήγαν χαμένοι. Προς αποφυγήν λοιπόν αυτού του κινδύνου καλόν είναι ο άνθρωπος να μένει μαζί με άλλον, ή, τουλάχιστον, να φροντίζη να συναναστρέφεται με γνωστικούς ανθρώπους και να αγωνίζεται να μη περιπατη εις το σκότος, συνοδεύων, εν ανάγκη, εφ' όσον ο ίδιος στερείται λύχνου αληθούς γνώσεως, εκείνον, που έχει. Όστε να μή κινδυνεύση να περιπέση εις παγίδας και βράχια και εις τα νοητά θηρία, που αναζητούν την τροφήν των μέσα εις το σκότος και αρπάζουν και κατασπαράσσουν αυτούς που περιπατούν μέσα εις αυτό το σκότος, χωρίς τον νοητόν λύχνον του θεοῦ λόγου.

Γ'. Του Αββά Ισαάκ του Σύρου

ΕΝ ΠΑΝΤΙ πράγματι νόμιζε σεαυτόν ένδεη εἶναι διδαχῆς καὶ ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ σου σοφὸς εὐρεθήση.

Ερμηνεία

ΠΑΝΤΟΤΕ και διά κάθε ζήτημα να πιστεύης πως έχεις ανάγκην διδασκαλίας και εις όλην σου την ζωήν θα αποδειχθης σοφός.

Δ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΩΣ ΠΕΡ οί γονεῖς τῶν σωμάτων προσπάσχοιςι τοῖς ἐξ αὐτῶν γεννωμένοις, οὕτω καὶ ὁ νοῦς φυσικῶς τοῦς ἑαυτοῦ πρόσκειται λόγους καὶ ὡς πὲρ τοῖς ἐκείνων ἐμπαθεστέροις, κὰν πάντων κατὰ πάντα ὧσιν οἱ παῖδες καταγελαστότατοι, πάντως φαίνονται ἐπεικέστατοι καὶ εὐμορφωτατοι, οὕτω καὶ τὸ ἄφρονι οἱ αὐτοῦ λόγου, κὰν πάντων εἰσὶ μοχθηρότεροι, πάντως φαίνονται φρονιμώτεροι. Τὰ δὲ σοφῶ, οὐχ οὕτως οἱ αὐτοῦ λόγοι" ἀλλ' ὅταν δόξη πληροφορεῖσθαι, ὅτι ἀληθεῖς εἶσι καὶ καλοί, τότε μάλιστα οὐ πιστεύει τῇ ἑαυτοῦ κρίσει, ἀλλὰ ἄλλους σοφοὺς τῶν ἑαυτοῦ λόγων καὶ λογισμῶν κριτᾶς καθίστησι, μὴ εἰς κενὸν τρέχη ἢ ἔδραμεν, καὶ ἐξ αὐτῶν τὴν βεβαίωσιν λαμβάνει.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ΑΚΡΙΒΩΣ οἱ γονεῖς ποθοῦν ἰσχυρῶς καὶ αγαποῦν τὰ παιδιὰ των, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ νοῦς, κατὰ φυσικὸν λόγον, θεωρεῖ σπουδαίους τοὺς λόγους του. Καὶ ὅπως ακριβῶς οἱ γονεῖς, που τρέφουν παθολογικὴν αγάπην διὰ τὰ παιδιὰ των, τὰ βλέπουν σαν τὰ τελειότερα καὶ ὁμορφώτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα, ἔστω καὶ ἀν ὅλοι οἱ ἄλλοι τὰ θεωροῦν τὰ πλέον ἀνόητα καὶ γελοῖα, ἔτσι καὶ οἱ ἄφρονες τοὺς λόγους των, καὶ εἰάν ἀκόμη ὅλοι θεωροῦν τοὺς λόγους του ἄφρονος ὡς τοὺς ἀνοητοτέρους, ἐν τούτοις ὁ ἴδιος τοὺς βλέπει ὡς τοὺς πλέον συνετωτέρους ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Διὰ τὸν σοφὸν ὅμως ἄνθρωπον δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον με τοὺς λόγους του ὅταν νομίση καλὸν νὰ βεβαιωθῇ ἀν οἱ λόγοι του εἶναι ωφέλιμοι καὶ ἀληθινοί, τότε προπαντός, δὲν πιστεύει εἰς τὴν κρίσιν του, ἀλλὰ ὀρίζει ἄλλους σοφοὺς ὡς κριτῆς τῶν λόγων του καὶ τῶν σκέψεών του, μὴ τυχόν ἀσκόπως τρέχη καὶ κοπιάζη· ἀπὸ τοὺς κριτῆς δὲ αὐτοὺς βεβαιώνεται διὰ τοὺς λόγους του.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕ ΓΕΡΩΝ: ὁ εἰσερχόμενος εἰς μυρεψόν, κὰν μηδὲν ἀγοράση, ἀλλὰ πάντως μεταλαμβάνει τῆς εὐωδίας, οὕτω καὶ ὁ παραβάλλον τοῖς πατράσιν ἐὰν θελήσῃ ἐργάσασθαι, ὑποδεικνύουσιν αὐτῷ τὴν ὁδὸν τῆς ταπεινώσεως, καὶ τείχος αὐτῷ γίνεται ἐν ταῖς ἐπιδρομαῖς τῶν δαιμόνων.

2. Παρέβαλεν ἀδελφὸς πρὸς τὸν Ἀββᾶς Φήλικα, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ κοσμικοὺς καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν ἵνα εἴπῃ αὐτοῖς λόγον' ὁ δὲ γέρων ἐσιώπα. Ἐπὶ πολὺ δὲ παρακαλοῦντος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ γέρων λόγον θέλετε ἀκούσαι καὶ οἱ δὲ εἶπον" ναί, Ἀββᾶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς ἄρτι οὐκ ἐνὶ λόγος ὅτε γὰρ ἡρώτων οἱ ἀδελφοί τοὺς γέροντας καὶ ἐποίουν & ἔλεγον αὐτοῖς οἱ γέροντες, ὁ θεὸς ἔχορηγεῖ λόγον, διὰ τὴν τῶν ἐρωτῶντων ὠφέλειαν νῦν δέ, ἐπειδὴ ἐρωτῶσι μὲν, οὐ ποιοῦσι δὲ καὶ ἀκούουσιν, ἦρεν ὁ θεὸς τὴν χάριν ἀπὸ τῶν γερόντων, καὶ οὐχ εὕρισκουσι τί λαλήσῃ ὅτι οὐκ ἔστι καὶ ἐργαζόμενος καὶ ἀκούσαντες, ἐστὲναξαν καὶ εἶπον εὐξαι ὑπὲρ ἡμῶν, Ἀββᾶ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ εἶπεν: Ὅποιος εἰσέρχεται εἰς ἀρωματοπωλεῖον, ἔστω καὶ εἰάν δὲν ἀγοράση τίποτε, ὁπωσδήποτε ὅμως παίρνει ἐπάνω του εὐωδίαν, τοιουτοτρόπως ὠφελεῖται καὶ ὁ ἐπισκεπτόμενος τοὺς Πατέρας. Εἰάν θελήσῃ νὰ ἐργασθῇ, τοῦ υποδεικνύουν τὴν ὁδὸν τῆς ταπεινώσεως, που γίνεται δι' αὐτὸν προστατευτικῶν τείχος πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐπιδρομῶν τῶν δαιμόνων.

2. Κάποτε ένας αδελφός έπεσκέφθη τον Αββάν Φήλικα, μαζί με κοσμικούς. Παρεκάλεσε λοιπόν τον Αββάν να τους είπη ψυχωφελή λόγον· ο Γέρων όμως εσιώπα. Επειδή όμως επιμόνως εξηκολούθει να τον παρακαλή, είπεν επί τέλους ο 'Αββάς Φήλιξ:

- Θέλετε να ακούσετε λόγον;

- Ναι, Αββά, απήντησαν οι επισκέπται.

- Τώρα πλέον δεν υπάρχει λόγος – είπεν ο Αββάς· διότι όταν οι αδελφοί ήρώτων τους Γέροντας, και εφήρμοζον όσα έλεγον προς αυτους οι Γέροντες, τότε και ο Θεός έχορήγει λόγον, διά την ψυχικήν ωφέλειαν των ερωτώντων. Τώρα όμως, επειδή ερωτούν μέν, δεν εφαρμόζουν όμως όσα ακούουν, αφήρησεν ο Θεός την χάριν του λόγου από τους Γέροντας, και δεν ευρίσκουν λόγους διά να λαλήσουν, επειδή δεν υπάρχει αυτός, που θα εργασθή την αρετήν.

Μόλις ήκουσαν αυτά οι επισκέπται άνεστέναξαν και είπαν:

– Προσευχήσου δι' ημάς, Αββά.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΗ ΑΠΑΝΑΙΝΟΥΎ νουθεσίαν Αγίων άνδρῶν, καν γνωστικός τυγχάνης και τοῦτο γάρ καρπός γνώσεως.

Ερμηνεία

ΝΑ ΜΗ αρνήσαι την νουθεσίαν Αγίων ανδρών, έστω και εάν είσαι γνωστικός διότι και αυτό είναι καρπός γνώσεως.

Ζ'. Του 'Αββά Ισαάκ

ΜΗ ΖΗΤΗΣΗΣ λαβεῖν βουλήν παρὰ τινός μη ὄντος ἐν τῇ διαγωγῇ σου, καν λίαν σοφός ὑπάρχη ἀνάθου δὲ μᾶλλον τὰ σὰ ιδιώτη ἐν πείρᾳ γεγονότα τῶν πραγμάτων, ἥπερ φιλοσόφω λόγῳ ὀμιλοῦντι ἐκ τῆς ἐξετάσεως, ἄνευ τῆς πείρας τῶν πραγμάτων. Ἡ πείρα δὲ ἔστιν, οὐχὶ τὸ εἰσελθεῖν τινὰ και κατασκοπῆσαι μέρη τινὰ τῶν πραγμάτων, μήπω λαβόντα τὴν γνώσιν εἰς ἑαυτὸν ἐκ τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ τὸ αἰσθανθῆναι τῆς ὠφελείας αὐτῶν, και τῆς ζημίας ἐνεργῶς διὰ τοῦ χρονίσει ἐν αὐτοῖς. Και γὰρ πολλάκις φαίνεται πρᾶγμα ζημίαν ἔχον, ἔνδον δὲ αὐτοῦ κεκρυμμένην ἔχει μεγάλην ὠφέλειαν και ἐπὶ τοῦ ἐναντίου ὀμοίως ἄλλοτε φαίνεται τί ὠφελείας γέμον, και ἔσωθεν ζημίας μεμέστωται διὸ και πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῶν φαινομένων ἐπικερδῶν πραγμάτων, οὐ μικρῶς ἔζημιωθησαν. Ἐκείνη οὖν συμβούλιο χρῆσαι, τὸ ἐκ τῆς πείρας ἐπισταμένῳ τὰς φύσεις και τὰς δυνάμεις τῶν πραγμάτων, και ἄπταιστος ταῦτα διακρίνειν εἰδῶτι. "Ὅς τις τὴν ἐλευθερία, πρῶτον ἐφ' ἑαυτοῦ ἀσφαλῶς ἔκυβερνησεν, ἔπειτα δὲ και τοῖς ἄλλοις ἐπιστημόνως ταύτην παραδιδόναι ἔστιν ἀξιόπιστος.

Ερμηνεία

ΝΑ ΜΗ ΖΗΤΗΣΗΣ να λάβης συμβουλήν από κάποιον, που δεν έχει πείραν του τρόπου της δικής σου ζωής, έστω και εάν είναι πάρα πολύ σοφός. Είναι προτιμότερον να αναθέσης τα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

προβλήματά σου εις ένα ιδιώτην, που έχει πείραν από αυτά τα πράγματα, παρά εις φιλόσοφος, που ομιλεί με λογικήν, στηριζομένην εις την θεωρητικής εξέτασιν των πραγμάτων, χωρίς όμως να έχη και πείραν αυτών. Η πείρα δε είναι όχι το να εισέλθη κανείς εις αυτήν την φύσιν των πραγμάτων και να εξετάση προσεκτικώς μερικά εξ αυτών, χωρίς ακόμη να έχη λάβει την γνώσιν από την εργασίαν, αλλά το να αισθανθη εμπράκτως την ωφέλειαν και την ζημίαν των πραγμάτων αυτών, επειδή έκαμε πολύν χρόνον εις αυτά. Διότι εις πολλές περιπτώσεις φαίνεται ένα πράγμα πώς είναι επιζήμιον, ενώ μέσα του έχει κρυμμένην μεγάλην ωφέλειαν. Και εξ αντιθέτου άλλοτε φαίνεται εξωτερικώς γεμάτος από ωφέλειαν, ενώ εσωτερικώς είναι όλον ζημία. Δι' αυτό και πολλοί άνθρωποι έζημιώθησαν πάρα πολύ από πράγματα φαινομενικώς επικερδή.

Δι' αυτό λοιπόν να χρησιμοποιής ως συμβουλόν σου εκείνον, που εκ πείρας γνωρίζει καλώς τας φύσεις και τας δυνάμεις των διαφόρων πραγμάτων και είναι εις θέσιν να διακρίνη, χωρίς να σφάλη, την εξ αυτών ωφέλειαν ή ζημίαν.

Όποιος έκαμεν ορθήν χρήσιν της ελευθερίας πρώτον εις τον εαυτόν του, είναι πλέον άξιος εμπιστοσύνης διά να την εμπιστευθη και εις τους άλλους με σύνεσιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Η ωφέλεια της υποταγής)

Περὶ τοῦ ὅτι ἀναγκαία ἡ ὑποταγὴ καὶ τίς ἡ ἐκ ταύτης ὠφέλεια, καὶ πῶς κατορθοῦται.

Περὶ τοῦ ὅτι εἶναι ἀναγκαία ἡ υποταγὴ ποία ὠφέλεια προέρχεται ἐξ αὐτῆς καὶ πῶς τὴν κατορθώνει ὁ ἀνθρώπος.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου

Ο ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ, ἤδη φρονούσης ἀπτόμενος ἡλικίας, ἔρωτα φιλοσόφου ζωῆς ὠδινήσας, τῆς πατρίδος ἀπάρας, εἰς Ἱεροσόλυμα ἦλθε. Καὶ ἀγίως τὰ “Ἅγια προσκυνήσας, λογισμὸν ἐν ἑαυτῷ στρέφων ἦν, πῶς ἄρα τοῦ φιλοσοφεῖν ἄρξαιτο καὶ ποτέραν τῶν ἀγωγῶν ἔλοιτο, τὴν λίαν μοναδικὴν καὶ ἄμικτον, ἢ μεθ' ἐτέρων εὐλαβῶν καὶ τοῦ ἴσου σκοποῦ μεταποιουμένων; Ἀλλὰ τὸ μὲν κατὰ μόνας ἡσυχᾶσαι, τὸ γὰρ νῦν ἔχον οὐκ ἐδοκίμαζε, μὴ ἀσφαλὲς κρίνων ἀπεῖρω αὐτῷ ὄντι τοῖς τῆς πονηρίας καθ' ἑαυτὸν ὅλως διαπαλαίειν πνεύμασιν. Εἰ γὰρ τῶν ἐν κόσμῳ στρατευομένων οὐδεὶς οὕτω, φησί, τὸ θράσος ἄμαχος καὶ τὴν ἄνοιαν περιττός, ὃς παντάπασιν ἄτριβης ὢν καὶ ἀνάσκητός τα πολέμια, εὐθύς ἀπὸ γραμμῆς εἰς μέσους δὴ τοὺς πολεμίους ἑαυτὸν εἰσωθήσειε, πῶς ἂν ἐγὼ μήπω τὰς χεῖρας διδαχθεῖς εἰς παράταξιν, μηδὲ τοὺς δακτύλους εἰς πόλεμον, μηδὲ τὴν ἄνωθεν περιεζωσμένος δύναμιν, καὶ ταῦτα τῆς συμπλοκῆς ταύτης κατὰ πολὺ μᾶλλον κινδυνώδους οὔσης καὶ σφαλερᾶς, πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικά τῆς πονηρίας ἀντιπαρατάξασθαι δυνηθείην; Λείπεται οὖν ἀγίοις μὲ πρότερον μαθητευθέντα πατράσιν, οἷς ταῦτα καλῶς προησκήθη καὶ ἔκανως ὑπ' αὐτοῦς τα πρὸς τοὺς νοητοὺς ἐχθροὺς γυμνασάμενον, εἶτα καὶ ἀπὸ τῆς ἡσυχίας φυομένους καρποὺς κατὰ καιρὸν δρέψασθαι.

Ταῦτα σοφώτατα διανοηθεῖς (ἦν γὰρ αὐτῷ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ σύνεσις ἀκριβής), πρὸς ζήτησιν τῶν μετὰ πόνων τὰς τοῦ ἀγαθοῦ μελέτας ποιησαμένων εὐθύς τρέπεται, εἰδῶς ὡς ἐκ τοῦ ποθεῖν ἀσφαλεστερα μάθησις τὲ καὶ δίδαξις. Λογγίνω τοίνυν τὰ μακαρῶν γέροντα, ὃς καὶ διαφορώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν Πατέρων ἐτύγγανεν ὢν, φέρων ἑαυτὸν δίδωσιν, ὁμοδίαιτος τὲ αὐτὸ καὶ σύννοικος γίνεται, σφόδρα τοὺς ἐκείνου τρόπους ἡσθεῖς, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὡς πὲρ ὅλως ἐμφύς, καὶ τὸ τοῦ θεοῦ φάναι Δαβίδ, τὴν ψυχὴν ὀπίσω προσκολληθεῖς ἐπεὶ καὶ ὡς τις συνῶν ἡγεται, τοιοῦτος ἄρα καὶ εἶναι πιστεύεται καὶ καλῶς τοῦτο ὑπὸ τῶν παλαιῶν λέγεται.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ, ὅταν ἐπλησίαζε πρὸς τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν, κατελήφθη ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς φιλοσόφου ζωῆς καὶ, εγκαταλείψας τὴν πατρίδα του, ἦλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἀφοῦ προσεκύνησεν, με ἀγιότητα ψυχῆς, τὰ Ἅγια προσκυνήματα, ἤρχισε πλέον νὰ τον ἀπασχολῇ μονίμως ἡ σκέψις πῶς νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἐμπρακτὸν φιλοσοφίαν καὶ ποίον ἐκ τῶν δύο δρόμων νὰ ἀκολουθησῇ, τῆς τελείας ἀπομονώσεως καὶ τοῦ αὐστηροῦ ἀναχωρητισμοῦ, ἢ τῆς κοινοβιακῆς ζωῆς, μαζί με ἄλλους, που ἐπιδιώκουν τὸν ἴδιον σκοπὸν;

Αλλά την κατά μόνας ήσυχαστικήν ζωήν, επί του παρόντος τουλάχιστον, δεν απεφάσιζε να δοκιμάση, διότι δεν την έκρινεν ασφαλή, επειδή εθεώρει τον εαυτόν του τελείως άπειρον, διά να αντιπαλαίη μόνος του προς τα πνεύματα της πονηρίας.

Διότι – έλεγε – εάν από τους στρατιώτες του κόσμου δεν ευρίσκεται κανείς τόσο πολύ θρασύς και τόσο πολύ ανόητος, ο οποίος, αν και τελείως άπειροπόλεμος και χωρίς καθόλου να έχη άσκηθή εις τα πολεμικά έργα, να τολμήση αμέσως, από το στρατόπεδόν του, να ριφθή εις το μέσον των εχθρών, πώς θα ήτο δυνατόν εγώ, ο οποίος ακόμη δεν έχω γυμνάσει τας χείρας μου εις παράταξιν και τα δάκτυλά μου εις πόλεμον, (ψαλμ. ρμ΄, 1), ο οποίος ακόμη δεν έχω ζωστή με την εξ ύψους δύναμιν, να μπορέσω να αντιπαραταχθώ, κατά μίαν τοιαύτην συμπλοκήν, πολύ πλέον επικίνδυνον και γεμάτην από θανασίμους παγίδας, εναντίον των αρχών, των εξουσιών, του κοσμοκράτορος του κόσμου του αιώνος τούτου, εναντίον των πνευματικών της πονηρίας;

Απομένει λοιπόν να γίνω πρώτον μαθητής αγίων πατέρων, οι οποίοι έχουν καλώς άσκηθή από πριν εις τους αγώνας τούτους, και αφού γυμνασθώ υπ' αυτών καλώς εις τον κατά των νοητών εχθρών πόλεμον, τότε να προσπαθήσω να δρέψω τους καρπούς της ησυχίας. Αφού μετά πολλής σοφίας εσκέφθη όλα αυτά (διότι μεταξύ των άλλων προσόντων είχε και βαθυτάτην σύνεσιν) ήρχισεν αμέσως να αναζητή εκείνους οι οποίοι με κόπους πολλούς έμελέτησαν το αγαθόν, γνωρίζων ότι η ασφαλεστέρα μάθησις και διδασκαλία είναι εκείνη η οποία αποκτάται από την πείραν.

Προσέρχεται λοιπόν και εμπιστεύεται τον εαυτόν του εις τον μακάριον Γέροντα Λογγίνον, ο οποίος διέφερε πολύ από τους πατέρας, που κατώκουν μαζί του γίνεται ομοτράπεζος και συγκάτοικός του ευχαριστηθείς πάρα πολύ από τους τρόπους του και την συμπεριφοράς του και τόσο ηνώθη ψυχικώς με τον όσιον Λογγίνον, ώστε θα ήμπορούσαμεν να είπωμεν το ρητόν του θείου Δαυΐδ, προσεκολλήθη η ψυχή του οπίσω αυτού (ψαλμ. ξβ΄ 9). Επειδή, όπως πολύ ορθώς λέγουν οι παλαιοί, με εκείνον που συναναστρέφεται και ευχαριστείται κανείς, πιστεύεται ότι είναι και όμοιός του.

B'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕΝ ό Άββᾶς Άντώνιος ότι ύπακοή μετᾶ έγκρατείας ύποτάσσει θηρία.

2. Εΐπεν ό Άββᾶς Ποιμήν ότι τισ πότε ήρωτησε τόν 'Άββᾶς Παΐσιον λέγων· τί ποιήσω τή ψυχή μου, ότι αναισθητεΐ και ου φοβεΐται τόν Θεόν; και απεκρίθη αυτῶ ό γέρων: απελθε, κολλήθητι ανθρωπω φοβουμένω τόν θεόν και έν τῷ έγγιζειν εκείνη μανθάνεις και σὺ έξ αυτου φοβεΐσθαι τόν Θεόν.

3. Ήλεγεν ό Άββᾶς Ήσαΐας πρὸς τούς άρχομένους και ύποτασσομένους Πατράσιν Άγίοις, ότι ή πρώτη βαφή ουκ αποβάλλει ως επί πορφύρας και ότι ως πέρ οι κλάδοι οι άπαλοι εύχερωῶ μεταστρέφονται και κάμπτονται, οὔτω και οι άρχάριοι όντες έν ύποταγῇ.

4. Εΐπεν ό Άββᾶς Μωυσηῆς τινι άδελφῶς δευρο, άδελφέ, εις τήν ύπακοήν τῆς άληθείας όπου έστι ταπεινωσις όπου έστιν ισχύς όπου έστι χαρά όπου έστιν ύπομονή όπου έστι μακροθυμία όπου έστι φιλαδελφία όπου έστι κατάνυξις όπου έστιν άγάπη και γάρ έχων ύπακοήν άγαθή, πασῶν των έντολῶν του Θεου πεπλήρωται.

5. Παρέβαλον. πότε τέσσαρες σκητιώται τὴ Μεγάλῃ Παμβῶ, φοροῦντες δέρματα καὶ ἀνήγγειλεν ἕκαστος τὴν ἀρετὴν τοῦ ἑτέρου καὶ εἷς ἐνηστευε πολλὰ καὶ δεῦτερος ἀκτῆμων ἦν ὁ τρίτος ἔκτησατο πολλὴν ἀγάπην καὶ δὲ τέταρτος, εἰκοσιδυο ἔτη εἶχεν ἐν ὑπακοῇ γέροντος. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ λέγων ὑμῖν, ὅτι ἡ ἀρετὴ τοῦ τετάρτου, μείζων τῶν ἄλλων ἐστὶν ἕκαστος γὰρ ὑμῶν οἷαν ἀρετὴν ἔκτησατο, θελήματι οἰκείῳ ἐκράτησεν οὗτος δέ, τὸ θέλημα αὐτοῦ κόψας, ἄλλου ποιεῖ θέλημα, καὶ διὰ τοῦτο μείζων ὑμῶν ἐστὶν οἱ γὰρ τοιοῦτοι ὁμολογηταὶ εἰσιν, ἐὰν εἷς τέλος φυλάξωσιν.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ροῦφος, ὅτι ὁ καθήμενος ἐν ὑποταγῇ Π ἀτρός Πνευματικοῦ, πλείονα μισθὸν ἔχει παρὰ τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ καθ' ἑαυτὸν ἀναχωροῦντα.

7. Ἐλεγε καὶ αὐτός, ὅτι διηγήσατο τὶς τῶν Πατέρων λέγων· ὅτι ἤρπαγην καὶ εἶδον τέσσαρα τάγματα ἐν τῇ οὐρανῷ τὸ πρῶτον τάγμα, ἄνθρωπος ἀσθενῶν καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ τὸ δεῦτερον, καὶ φιλόξενος καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ὑποδεχόμενος, καὶ διακονῶν" τὸ τρίτον, ὁ ἐν ἐρήμῳ διάγων, καὶ μὴ βλέπων τινὰ ἄνθρωπον τὸ τέταρτον, ὁ ἐν ὑποταγῇ καθήμενος Πατρός καὶ ὑποτασσόμενος αὐτῷ εἰς πάντα διὰ τὸν Κύριον. Ἐφορεῖ δὲ καὶ διὰ τὴν ὑπακοὴν μανὶ ἁ κ ἦν χρυσοῦν καὶ πλείονα τῶν ἄλλων δόξαν εἶχεν ἔγὼ δὲ ταύτην ἰδὼν, εἶπον τῷ ὁδηγούντι μὲ πῶς οὗτος ὁ μικρότερος πλείονα δόξαν ἔχει παρὰ τοὺς ἄλλους; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε μοι ἐπειδὴ καὶ φιλόξενος καὶ ὁ ἀναχωρητὴς τὰ ἰδίᾳ: θελήματι τὰς ἀρετὰς εἶλοντο, ὁ δὲ ὑπήκοος πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ καταλείψας, κρέμαται τῷ θεῷ καὶ τῷ ἰδίῳ πατρί, καὶ διὰ τοῦτο πλεον ἐκείνων δεδόξασται.

8. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος ἡ ὑπακοή, κεῖμ ἡλίον ἐστὶ τοῦ Μοναχοῦ ὁ κεκτημένος αὐτὴν εἰσακουσθήσεται ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ μετὰ παρρησίας τὸ σταυρωθέντι παρασταθήσεται: ὁ γὰρ σταυρωθεὶς Κύριος, ὑπήκοος γέγονε μέχρι θανάτου.

9. Δύο ἀδελφοὶ σαρκικοὶ παρεγένοντο οἰκῆσαι ἐν Μοναστηρίῳ τινι: ὧν ὁ μὲν εἰς ἀσκητὴς ἦν ὁ δὲ ἕτερος τὴν ὑπακοὴν εἶλετο καὶ εἰ τί ἔλεγεν αὐτῷ ὁ πατήρ, ἀδιακρίτως ἐποίει" ἔλεγε γὰρ αὐτῷ πολλάκις φᾶγε πρωτας καὶ ἤσθιε' καὶ πάλιν μὴ φάγης ἕως ὄψε καὶ οὐκ ἤσθιες καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως, εἰ τί ἂν προσετάγη, μετὰ χαρᾶς ἐπλήρου καὶ διὰ τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ ἐδοξάζετο παρὰ πάντων ἐν τῷ Μοναστηρίῳ. Φθονήσας δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ ἀσκητὴς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ δοκιμάσω αὐτὸν εἰ ἔχει ὑπακοὴν καὶ προσέλω τῷ Πατρὶ λέγει: πέμψον μετ' ἐμοῦ τὸν ἀδελφόν, ἕνα παραβάλωμεν εἰς τινὰ χρεῖαν καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς.

“Ὡς οὖν ἦλθον εἰς τὸν ποταμόν, ἐν ᾧ ἦν πλῆθος κροκοδείλων πολὺ, λέγει τῷ ἀδελφῷ ὁ ἀσκητὴς καταβηθὶ εἰς τὸν ποταμῶν καὶ πάρελθει καὶ κατέβη καὶ ἦλθον οἱ κροκόδειλοι, καὶ ἔλειχον τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ αἱ οὐ καὶ ἔβλαψαν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἀσκητὴς, εἶπεν αὐτῷ ἀναβηθὶ ἐκ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀνέβη ἀβλαβής. “Ὁδεύοντες οὖν, εὔρον σῶμα ἐρριμμένον ἐν τῇ δδῷ καὶ εἶπεν ὁ ἀσκητὴς εἰ εἶχομεν παλαίωμα, ἐβάλομεν ἂν ἐπάνω αὐτοῦ ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς μᾶλλον εὔξωμεθα, εἰ πῶς ἀνάστη καὶ ἔστησαν εἰς προσευχὴν καὶ εὔξαμενων αὐτῶν, ἀνέστη καὶ νεκρὸς καὶ ἐκαυχάτο ὁ ἀσκητὴς λέγων, ὅτι δ ἰ ἁ τὴν ἄσκησίν μου ἀνέστη ὁ νεκρός. Ἀπεκάλυψε δὲ ὁ θεὸς τῷ Π ἀτρὶ τοῦ Μοναστηρίου πάντα καὶ ὡς ὑπέστρεψαν, λέγει ὁ Ἀββᾶς τῷ ἀσκητῆς τί οὕτως ἐπέειπας τὸν ἀδελφόν σου ἐν τῷ ποταμῷ; καὶ ἰδοὺ διὰ τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ ἀνέστη ὁ νεκρός.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: μὴ μέτρει σεαυτόν, ἀλλὰ κολλήθητι τῷ καλῶς ἀναστρεφόμενῳ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ είπεν, ότι η υπακοή με την έγκράτειαν έχει την δύναμιν να υποτάσση και τα θηρία.

2. Ο Αββάς Ποιμίν είπεν, ότι κάποτε κάποιος ήρώτησε τον Αββά Παΐσιος: τι να κάμω, που η ψυχή μου είναι αναίσθητος και δεν φοβείται τον Θεόν; ο Αββάς Παΐσιος του απήντησε: πήγαινε, προσκολλήσου εις ένα άνθρωπον, που φοβείται τον Θεόν με την συναναστροφής σου δε με εκείνον θα μάθης και συ από αυτόν να φοβάσαι τον Θεόν.

3. Ο Αββάς Ησαΐας έλεγε προς τους αρχαρίους, που ήσαν υποτακτικοί Αγίων Πατέρων, ότι η πρώτη βαφή δεν ξεθωριάζει όπως συμβαίνει με την πορφύραν και όπως ακριβώς τα τρυφερά κλαδιά με ευκολίαν λυγίζουν και γέρνουν, τοιουτοτρόπως και οι αρχάριοι, που ευρίσκονται εις υποταγήν.

4. Ο Αββάς Μωϋσής είπεν εις κάποιον αδελφόν: Έλα, αδελφέ μου, εις την υπακοήν της αληθείας όπου υπάρχει ταπείνωσις όπου υπάρχει δύναμις όπου υπάρχει χαρά όπου υπάρχει υπομονή, όπου υπάρχει μακροθυμία όπου υπάρχει φιλαδελφία όπου υπάρχει κατάνυξις: όπου υπάρχει αγάπη, διότι εκείνος που έχει τελείαν υπακοήν, έχει εφαρμόσει όλας τας εντολάς του Θεού.

5. Κάποτε τέσσαρες αδελφοί από κάποιαν σκήτην ήλθον προς τον Μεγάλον Παμβώ, φορούντες ως ενδύματα δέρματα ζώων. Και ο καθείς εξ αυτών εφανέρωσεν εις τον Παμβώ την αρετήν του άλλου και ένας ενήστευε πολύ ο δεύτερος ήτο τελείως ακτήμων: ο τρίτος απέκτησε πολλήν αγάπην· ο δε τέταρτος επί είκοσι δύο έτη συνεχή ευρίσκετο εις την υπακοήν ενός Γέροντος. Αφού λοιπόν τους ήκουσεν ο Αββάς Παμβώ απήντησεν εις αυτούς:

- Σας διαβεβαιώ, ότι η αρετή του τετάρτου είναι μεγαλυτέρα από τας αρετές των άλλων διότι ο καθείς από σας την οποιανδήποτε αρετήν απέκτησεν, εκράτησε με το θέλημά του. Αυτός όμως απέκοψε το θέλημά του και εκτελεί θέλημα άλλου και διά τούτο είναι ανώτερος από σας. Αυτοί οι οποίοι υπακούουν είναι ομολογηται, εφ' όσον φυλάξουν την ύπακοήν μέχρι τέλους.

6. Ο Αββάς Ρούφος είπεν, ότι αυτός, ο οποίος κάθηται εις την υπακοήν του πνευματικού Πατρός έχει περισσότερον μισθόν από εκείνον, που μόνος του παραμένει ως αναχωρητής εις την έρημον.

7. Ο ίδιος Αββάς έλεγεν εις τους μαθητάς του όσα του διηγήθη ένας εκ των Πατέρων. Ανηρπάγην – εξιστόρει ο Πατήρ προς τον Αββαν - εις τον ουρανόν και είδον τέσσαρας κατηγορίας ανθρώπων. Η πρώτη κατηγορία ήτο ένας άρρωστος, ο οποίος όμως ηυχαρίσκει τον Θεόν: η δευτέρα κατηγορία ήτο εκείνος που φιλοξενεί τους αδελφούς, τους υποδέχεται μετά προθυμίας και τους περιποιείται η τρίτη κατηγορία ήτο εκείνος που ζή εις την έρημον μόνος του και δεν βλέπει κανένα άνθρωπον. Και η τετάρτη κατηγορία ήτο εκείνος που υπακούει θεληματικώς εις πνευματικόν Πατέρα και υποτάσσεται εις αυτόν εις όλα χάριν του Κυρίου.

Εκ των τεσσάρων αυτών κατηγοριών ανθρώπων ο τέταρτος, δηλαδή ο άνθρωπος της υπακοής, εφόρει χρυσόν περιδέριον και είχε περισσοτέραν από τους άλλους, δόξαν. Μόλις είδαν εγώ την δόξαν αυτήν – συνέχισεν ο 'Αββάς – ήρώτησα τον οδηγόν μου πως

αυτός, ο μικρότερος, έχει την περισσότεραν από τους άλλους δόξαν; Ο οδηγός μου απήντησεν. Επειδή ο ασκών την φιλοξενίας και ο αναχωρητής εις την έρημον με την θέλησίν των εξέλεξαν τας αρετάς αυτάς. Ο υποτακτικός όμως εγκατέλειψεν όλα του τα θελήματα και εξαρτάται πλήρως από τον Θεόν και τον πνευματικόν του Πατέρα. Δι' αυτήν λοιπόν την αυταπάρνησίν του έχει δοξασθή αυτός περισσότερο από τους άλλους.

8. Ο Αββάς Υπερέχιος είπεν: η υπακοή είναι και πολύτιμος θησαυρός του Μοναχού: ο Μοναχός, που έχει αποκτήσει την υπακοήν, θα εισακουσθή από τον Θεόν και μετά παρρησίας θα σταθή πλησίον του Εσταυρωμένου, διότι και ο Εσταυρωμένος Κύριος υπήκουσε μέχρι θανάτου.

9. Δύο σαρκικοί αδελφοί ήλθον κάποτε να κατοικήσουν εις ένα Μοναστήριον. Εξ αυτών ο μεν ένας ήτο ασκητής, ενώ ο άλλος επροτίμησε την υπακοήν. Μετά τσσαύτης δε προθυμίας υπήκουεν εις τον πνευματικόν του Πατέρα, ώστε όσα του έλεγε τα εξετέλει αδιακρίτως. Πολλας φορές του έλεγε το πρωί φάγε, και έτρωγε άλλοτε πάλιν, μή φάγης έως το βράδυ και δεν έτρωγε. Και, εν γένει, ό,τι διετάσσετο, το εξετέλει μετά χαράς. Δι' αυτήν του την υπακοήν εδοξάζετο από όλους τους Μοναχους του Μοναστηρίου. Βλέπων αυτά ο σαρκικός αδελφός του, ο ασκητης, έφθόνησε και είπε μέσα του. Θα τον δοκιμάσω εάν έχη πραγματικήν υπακοήν. Ήλθε λοιπόν εις τον Ηγούμενος και του λέγει: στείλε τον αδελφόν μου, μαζί μου, να υπάγωμεν κάπου, όπου είναι ανάγκη. Ο Ηγούμενος επέτρεψεν εις τον υποτακτικός του να φύγη. Μόλις λοιπόν οι δύο αδελφοί έφθασαν εις τον ποταμόν, που ήτο γεμάτος κροκοδείλους, λέγει ο ασκητής εις τον αδελφόν του: Κατέβα εις τον ποταμόν και πέρασε. Ο υπήκοος κατέβη. Και ήλθον οι κροκόδειλοι και έγλειφαν το σώμα του, χωρίς καθόλου να τον πειράξουν. Όταν είδεν αυτό ο ασκητής του είπε ανέβα από τον ποταμόν και ανέβη χωρίς καμμίαν βλάβην. Βαδίζοντες, μετά ταύτα, ευρίσκουν καθ' οδόν πεσμένον ένα νεκρόν γυμνόν. Και είπεν ο ασκητής. Να είχαμεν κανένα παλαιόν ένδυμα, να σκεπάσωμεν τον νεκρόν. Και απήντησεν ο αδελφός: άς προσευχηθώμεν καλύτερα, μήπως μας ακούση ο Θεός και αναστηθή. Και ήρχισαν να προσεύχονται. Και μετά την προσευχήν, ανεστήθη ο νεκρός. Ο ασκητής έκαυχάτο, και έλεγεν ότι χάρις εις την άσκησίν μου ανεστήθη ο νεκρός.

Ο Θεός εφάνέρωσεν όλα αυτά τα γεγονότα εις τον Ηγούμενον του Μοναστηρίου. Όταν λοιπόν επέστρεψαν εις το Μοναστήριον, λέγει ο Ηγούμενος προς τον ασκητήν. Διατί με τόσον επικίνδυνον τρόπον επεδίωξες να δοκιμάσης τον αδελφόν σου εις τον ποταμόν; Μάθε λοιπόν, ότι διά την υπακοήν του ανεστήθη ο νεκρός.

10. Ο Αββάς Ποιμήν είπε: «μή μετράς τα κατορθώματά σου προσκολλήσου καλλίτερα εις αυτόν, που ζη έναρέτως και παραδειγματικώς.

Γ'. Του 'Αββά Μάρκου

Ο ΩΝ ύπό άμαρτίαν, οὐ δύναται μόνος περιγενέσθαι τοῦ σαρκικοῦ θελήματος διότι τὸν έρεθισμὸν άπανστον καὶ έγκείμενος έχει τοῖς πάθεσιν. Έμπαθεῖς ὄντας, προσεύχεσθαι δεῖ, καὶ ύποτάσσεσθαι. Ό μεθ' ύποταγῆς πυκτεύων καὶ προσευχῆς τῷ θελήματι, άθλητής έστιν εὐμέθοδος, τὴν νοητὴν πάλης διὰ τῆς τῶν αισθητῶν άποχῆς προφανῶς έπιδεικνύμενος.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που ζή υπό τον ζυγόν της αμαρτίας, δεν είναι δυνατον μόνος του να κατανικήση το σαρκικόν θέλημα, διότι έχει μέσα του ακατάπαυστον τον ερεθισμόν προς τα πάθη. 'Εφ' όσον λοιπόν είμεθα επιρρεπείς εις τα πάθη, πρέπει να προσευχώμεθα και να υποτασσώμεθα. Διότι δυσκόλως δύναται κανείς να πολεμήση χωρίς βοήθειαν τας ριζωμένας εντός ημών συνηθείας. Ο αγωνιζόμενος με υποταγήν και προσευχήν εναντίον του θελήματός του είναι επιτήδειος αθλητής, παρουσιάζων ολοφάνερα την νοητήν πάλην διά της αποχής του από τα αισθητά.

Δ'. Του Αγίου Διαδόχου

Η ΥΠΑΚΟΗ πρώτον ἐν πάσαις ταῖς εἰσαγωγίμοις ἀρεταῖς ὑπάρχειν ἔγνωσται καλὸν ἄθετει γὰρ τὴν οἴησιν, τίκτει δὲ ἡμῖν τὴν ταπεινοφροσύνην" ὅθεν καὶ θύρα γίνεται τοὺς αὐτῆς ἀνεχομένοις ἡδεῶς τῆς εἰς Θεὸν ἀγάπης. Ταύτην ἀθετήσας καὶ Ἀδάμ, εἰς τὸν βύθιον ἀπωλίσθησε ταρταρον. Ταύτης ἐρασθεῖς ὁ Κύριος, τῷ τῆς οἰκονομίας λόγῳ ἄχρι θανάτου ὑπήκουσε τῷ ἑαυτοῦ Πατρὶ καὶ ταῦτα ἐν οὐδενὶ ὧν ἦττων τῆς αὐτοῦ μεγαλωσύνης, ἕνα το τῆς ἀνθρωπίνης παρακοῆς ἔγκλημα, διὰ τῆς ἑαυτοῦ ἐκλυσας ὑπακοῆς, εἰς τὴν μακαρίαν καὶ διαιωνίζουσαν ἐπαναγάγῃ ζωὴν τοὺς ἐν ὑπακοῇ ζήσαντας. Πρώτον οὖν τούτου ἐπιμελεῖσθαι δεῖ τοὺς πρὸς τὴν οἴησιν τοῦ διαβόλου ἀναδεχομένους τὴν πάλην δείξει γὰρ ἡμῖν αὕτη προσιοῦσι πάσας ἀπλανῶς τὰς τρίβους τῶν ἀρετῶν.

Ερμηνεία

Η ΥΠΑΚΟΗ έχει αναγνωρισθῆ ως το πρώτον καλόν εκ των αρχικῶν αρετῶν, που πρέπει να αποκτήση κανείς· διότι αποβάλλει την υπερηφάνειαν, γεννά δε εις ημάς την ταπεινοφροσύνην. Δι' αυτό και γίνεται θύρα εις αυτούς που ευχαρίστως την ανέχονται, από την οποίαν εισέρχεται η προς τον Θεόν αγάπη. Την υπακοήν απέβαλεν ο Αδάμ και ἐκατρακύλησεν εις τον τάρταρον της κολάσεως. Την υπακοήν αυτήν ηγάπησεν ο Κύριος, και κατά την ἑνσαρκον οικονομίαν ὑπήκουσε μέχρι σταυροῦ και θανάτου εις τον επουράνιον Πατέρα Του. Υπήκουσε δε, αν και δεν ἦτο εις τίποτε κατώτερος από την μεγαλωσύνην του Επουρανίου Πατρός, διά να καταργήση με την υπακοήν Του, το ἔγκλημα της ανθρωπίνης παρακοῆς, και οδηγήση πάλιν εις την αἰώνιον και μακαρίαν ζωὴν ὅσους θα ζήσουν εις την υπακοήν. Πρώτα - πρώτα λοιπόν διά την υπακοήν αυτήν πρέπει να φροντίζουν ὅσοι αναλαμβάνουν την πάλην πρὸς την αλαζονίαν του διαβόλου· διότι αυτή θα υποδείξη εις ημάς, που την αποδεχόμεθα, ὅλας τας οδοὺς των αρετῶν, χωρίς να υπάρχη κίνδυνος να πλανηθῆ κανείς.

Ε'. Του Αββά Κασσιανού

ΟΥ ΔΙ' ΑΛΛΟΥ τινὸς ἐλαττώματος οὕτως ὁ διάβολος εἰς τὸ τῆς ἀπωλείας βάραθρον κατάγει τὸν ἄνθρωπον, ὡς διὰ τοῦ πείσαι αὐτὸν μὴ καταδέχεσθαι τὴ διδαχὴ καὶ διατυπώσει τῶν Ἱατέρων τὸν ἑαυτοῦ βίον ρυθμίζειν, ἀλλ' ἀκολουθεῖν τῷ ἰδίῳ θελήματι. "Ὁ γὰρ τῆ οἰκεία κρίσει καὶ γνώμῃ στοιχῶν, οὐδέποτε ἀσφαλῶς ὀδεύσει, ἀλλὰ πολλὰ προσκόψει καὶ πλανηθήσεται, καὶ κινδύνους πολλοὺς καὶ χαλεποὺς ὡς ἐν σκότει βαδίζων ἀεὶ ὑποστήσεται.

Χρή δὲ ἡμᾶς τοῦτο μαθεῖν, καὶ ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν λαβοντας παραδείγματα εἰ γὰρ ἐκείνας καὶ χερσὶ ψηλαφῶντες, ἀφ' ἑαυτῶν κατορθῶσα: ἀδυνατοῦμεν καὶ δεόμεθα τοῦ καλῶς διδάσκοντος, καὶ ἕκαστον πρᾶγμα ὑποδεικνύοντος, πῶς οὐ μωρὸν καὶ ἀνόητόν το τὴν πνευματικῆς τέχνης, τὴν τῶν πασῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν δυσχερεστέραν καὶ ἐπιπονωτέραν, νομίζεις κατορθοῦν ἄνευ διδασκάλου; ἦτις οὐ σωματικὴ ἐστὶ καὶ δρωμένη, καθὼς αἱ λοιπαὶ τέχναι περὶ τὰ σωματικὰ μόνον καταγινόμεναι, ἀλλὰ κεκρυμμένη τὲ καὶ ἀόρατος, ἅτε καὶ πρὸς μόνην τὴν ψυχὴν ἀποβλέπουσα, καὶ σκοπὸν τοῦτον ἔχουσα, τοῦ ταύτην θεοειδῆ ἀπεργάσασθαι' ἧς τινὸς τέχνης ἢ ἀποτυχία οὐ πρόσκαιρον ἐμποιεῖ ζημίαν, ἀλλὰ ψυχῆς ἀπώλειαν προξενεῖ καὶ αἰώνιον θάνατον καὶ κόλασιν.

Ερμηνεία

ΜΕ ΚΑΝΕΝΑ ἄλλο ἐλάττωμα δεν κατακρημνίζει τόσο αποτελεσματικῶς ὁ διάβολος τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας, ὅσον με τὸ νὰ τὸν πείσῃ νὰ μὴ καταδέχεται νὰ ρυθμίσῃ τὴν ζωὴν τοῦ συμφώνως πρὸς τὰς διδασκαλίας καὶ συμβουλές τῶν Πατέρων, ἀλλὰ νὰ ἀκολουθῇ τὸ θέλημά τοῦ. Διότι ἐκεῖνος ποὺ ἀκολουθεῖ τὴν ἰδικὴν τοῦ κρίσιν καὶ γνώμην, οὐδέποτε θὰ βαδίσῃ με ἀσφάλειαν, ἀλλὰ θὰ σκοντάψῃ εἰς πολλὰ ἐμπόδια καὶ θὰ πλανηθῇ καὶ θὰ ἀντιμετωπίσῃ πολλοὺς καὶ φοβεροὺς κινδύνους, ὡς νὰ βαδίσῃ συνεχῶς μέσα εἰς σκότος.

Ἡμεῖς δε τοῦτο πρέπει νὰ μάθωμεν, παραδειγματιζόμενοι ἀπὸ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμης τῶν ἀνθρώπων. Εἴν δηλαδὴ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἀν καὶ τὰς ψηλαφῶμεν με τὰ χέρια μας, ἐν τούτοις δεν δυνάμεθα μόνονι μας νὰ τὰς ἐκμάθωμεν, ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ καλὸν διδάσκαλον, ποὺ θὰ μας ὑποδεικνύῃ τὸ κάθε πρᾶγμα, πῶς λοιπὸν δεν θὰ εἶναι μωρὸν καὶ ἀνόητον νὰ νομίζομεν, ὅτι θὰ κατορθώσωμεν νὰ ἐκμάθωμεν χωρὶς διδάσκαλος τὴν πνευματικῆς τέχνης, ποὺ εἶναι ἡ δυσκολωτέρα καὶ περισσότερον κουραστικὴ ἀπὸ ὅλας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας; Ἡ ὁποία πνευματικὴ τέχνη δεν εἶναι σωματικὴ καὶ ορατὴ, ὅπως ὅλαι αἱ ἄλλαι τέχναι ποὺ καταγίνονται περὶ τὰ σωματικὰ, ἀλλὰ ἀόρατος καὶ ἀπόκρυφος, ὡς ἀποβλέπουσα πρὸς μόνην τὴν ψυχὴν καὶ ἔχουσα ὡς σκοπὸν νὰ καταστήσῃ αὐτὴν θεοειδῆ. Ἡ ἀποτυχία εἰς τὴν τέχνην αὐτὴν δεν ἐπιφέρει πρόσκαιρον ζημίαν, ἀλλὰ προξενεῖ ἀπώλειαν ψυχῆς καὶ αἰώνιον θάνατον καὶ κόλασιν.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

Ο ΜΕΝ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς Θεὸς Λόγος ἐκάστη μυστικῶς ἐνυπάρχει τῶν οἰκείων ἐντολῶν καὶ δὲ Θεὸς καὶ Ἰατὴρ ὅλος ἐστὶν ἀχώριστος ἐν ὅλῳ τῷ οἰκείῳ Λόγῳ φυσικῶς. “Ὁ τοίνυν δεχόμενος τὴν θεῖαν ἐντολὴν καὶ ποιῶν αὐτὴν, τὸν ἐν αὐτῇ τοῦ θεοῦ δέχεται Λόγον ὃν διὰ τῶν ἐντολῶν δεξάμενος, δι' Αὐτοῦ καὶ τὸν ἐν Αὐτῷ φυσικῶς ὄντα συνεδέξατο Πατέρα. Ἔτσι δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐν Αὐτῷ φυσικῶς ὄν ἀμὴν γὰρ φησι λέγω ἡμῖν. καὶ λαμβάνων ὃν τινὰ πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει: ὃ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντα με” ὁ γοῦν ἐντολὴ ν δεξάμενος καὶ ποιήσας αὐτὴν, λα β ὦ ν ἔχει μυστικῶς τὴν Ἁγίας Τριάδα.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΝ Θεὸς Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός εὐρίσκεται μυστικῶς μέσα εἰς ἐκάστην ἰδικὴν τοῦ ἐντολῆν· ὁ δε Θεὸς καὶ Πατὴρ εἶναι, κατὰ φύσιν, ὅλος ἀχώριστος ἀπὸ τὸν ἰδικόν τοῦ Λόγον. Αὐτός λοιπὸν ποὺ δέχεται τὴν θεῖαν ἐντολὴν καὶ ἐφαρμόζει αὐτὴν δέχεται καὶ τὸν

Λόγον του Θεού, που υπάρχει μέσα εις αυτήν. Αφού δε, διά των εντολών, εδέχθη τον Λόγον, εδέχθη συγχρόνως και τον φυσικώς με τον Θεόν Λόγον υπάρχοντα Πατέρα. Ακόμη δε και το Άγιον Πνεύμα, που συνυπάρχει φυσικώς εις Αυτόν. Λέγει δηλαδή το Ιερόν Ευαγγέλιον «Αληθώς σας λέγω, ότι εκείνος που λαμβάνει αυτόν που θα στείλω, εμέ λαμβάνει εκείνος δε που λαμβάνει εμέ, λαμβάνει τον αποστείλαντά με» (Ιωάν. ιγ', 20). Εκείνος λοιπόν που εδέχθη εντολήν και την εξετέλεσε, έλαβε και κρατεί μυστικώς μέσα του την Αγίαν Τριάδα.

Ζ'. Εν τω Γεροντικό

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ ὁ θηβαῖος, ὅτι τρία πράγματα ἔστιν ἔντιμα ἐνώπιον Κυρίου ὅταν ἄνθρωπος ἀσθενῆ, καὶ προστίθενται αὐτῷ πειρασμοί, καὶ μετ' εὐχαριστίας δέχεται αὐτούς το δὲ δεύτερον, ὅταν τις ποιῆ πάντα τα ἔργα αὐτοῦ καθαρὰ ἐνώπιόν του Θεοῦ, καὶ μηδὲν ἔχοντα ἀνθρώπινόν το δὲ τρίτον, ὅταν τις ἐν ὑποταγῇ καθεζῆται πατρός πνευματικοῦ καὶ πάσιν ἀποτάσσεται τοῖς ἰδίῳις θελήμασιν ἔχει δὲ οὗτος ἓνα στέφανον περισσόν.

2. Εἶπε γέρων γενου ὡς κάμηλος βαστάζων τὰς ἀμαρτίας σου καὶ δεδεμένος ἀκολουθῶν τῶν ἐπισταμένη τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· ὅτι ποιῶ πάντα τα πρέποντα ἐν τῷ κελλίῳ μου καὶ οὐχ εὔρισκω παράκλησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ καὶ γέρων· τοῦτο σοὶ συμβαίνει, διὰ τὸ συντρίβειν σὲ ἀπραγοτέρῳ καὶ βούλεσθαι σὲ τὸ θέλημά σου πρὸς ὃ ἢ ναὶ λέγει ὁ ἀδελφός το γέροντι· τί οὖν κελεύεις ἓνα ποιήσω, πάτερ; ἔφη ὁ γέρων· ἀπελθε, κολλήθητι ἀνθρώπῳ φοβουμένῳ τὸν θεόν, καὶ ταπεινώσον σεαυτὸν αὐτῷ ἔκδους το θέλημά σου καὶ τότε εὔρησεις παράκλησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ιωσήφ ο Θηβαίος εἶπεν, ὅτι τρία πράγματα εἶναι σπουδαία ἐνώπιον του Κυρίου: ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀσθενῆ καὶ του προστίθενται πειρασμοί, καὶ αὐτός εὐχαρίστως τους δέχεται. Το δεύτερον. δε εἶναι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος εκτελή ὅλα τα ἔργα του καθαρὰ ἐνώπιον του Θεοῦ, χωρὶς να ἔχουν τίποτε το ἀνθρώπινον. Το δε τρίτον εἶναι ὅταν κανεὶς υποταχθῆ εἰς πνευματικόν Πατέρα καὶ ἀπαρνεῖται ὅλα τα θέληματά του. Αὐτός μάλιστα ἔχει ἓνα στέφανον περισσότερον.

2. Ἐνας Γέρων εἶπε: Να γίνης ὅπως ἡ κάμηλος,* να σηκῶνης τὰς ἀμαρτίας σου καὶ δεμένος με τὴν υπακοήν να ἀκολουθῆς αὐτόν που γνωρίζει τὸν δρόμον του Θεοῦ.

3. Ἐνας ἀδελφός ἠρώτησε Γέροντα:

– Κάνω ὅλα τα καθήκοντά μου εἰς τὸ κελλί μου καὶ δεν λαμβάνω καμμίαν παρηγορίαν ἀπὸ τον Θεόν.

Ο Γέρων του ἀπήντησε:

* Επειδὴ ἡ κάμηλος ὡς φορτηγὸν ζῶον σηκώνει μεγάλο βᾶρος καὶ ἀντέχει εἰς τὴν ὁδοιπορίας καὶ κακουχίαν, ἀκολουθεὶ δε πιστῶς τὸν ὁδηγὸς της, ἀλλὰ καὶ διότι διατηρεῖ καλῶς τὴν ἀνάμνησιν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι της ἔκαμαν καλόν καὶ τους ἀγαπά, τουναντίον δε ἐχθρεύεται αὐτούς οἱ ὁποῖοι τὴν ἔβλαψαν, διὰ τούτο λέγει ἐνταῦθα ὁ γέρων: γενου ὡς ἡ κάμηλος ἤτοι ἐνθυμοῦ τὸ βᾶρος τῶν ἀμαρτιῶν σου καὶ ἀκολούθει πιστῶς τὸν γνωρίζοντα τὸν δρόμον του Θεοῦ, τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, φεύγε δε τὸν παραβλάψαντά σε διάβολον διὰ να σωθῆς.

– Αυτό σου συμβαίνει, διότι καταπιέζεις τον εαυτόν σου, ενώ ακόμη είσαι άπραγος (δεν έχεις δοκιμασθή) και θέλεις να γίνη το θέλημά σου.

Ο αδελφός έρωτα εκ δευτέρου:

– Τι λοιπόν, Πάτερ, παραγγέλλεις να κάνω; Ο Γέρων απήντησε:

– Πήγαινε, προσκολλήσου εις άνθρωπος, που φοβείται τον Θεόν και ταπεινώσου εις αυτόν απορρίπτων τελείως το θέλημά σου και τότε θα δοκιμάσης την εκ Θεού παρηγορίαν.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΔΙΑ τὸ μὴ βούλεσθαι ἡμᾶς μικρὰν θλίψιν ὑπομεῖναι διὰ τὸν Κύριον, περιπίπτομεν ἄκουσιως εἰς πολλὰς καὶ κακὰς θλίψεις καὶ διὰ τὸ μὴ θέλαιν ἡμᾶς καταλιπεῖν τὸ ἴδιον θέλημα διὰ τὸν Κύριον, ἑαυτοὺς προξενούμεν ζημίαν ψυχῆς καὶ ὄλεθρον" καὶ διὰ τὸ μὴ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς ἐν ὑποταγῇ καὶ ἐξουδενώσει εἶναι ἢ γενέσθαι διὰ τὸν Κύριον, ἑαυτοὺς στερίσκομεν τῆς παρακλήσεως τῶν δικαίων καὶ διὰ τὸ μὴ πειθαρχεῖν ἡμᾶς τῇ νοθεσίᾳ τῶν νομοθετούντων ἡμᾶς διὰ τὸν Κύριον, ἑαυτοὺς ποιοῦμεν ἐπιχάρμα τοῖς πονηροῦς δαίμοσι" καὶ διὰ τὸ μὴ καταδέχεσθαι ἡμᾶς τὴν ἐν ράβδῳ παιδείαν, ἢ κάμινος τοῦ ἀσβέστου πυρὸς ἡμᾶς διαδέξεται ἔνθα οὐκ ἔσται παράκλησις.

Ερμηνεία

ΕΠΕΙΔΗ δεν θέλομεν να υπομείνωμεν μικράν θλίψιν χάριν του Κυρίου, περιπίπτομεν, παρά την θέλησίν μας, εἰς πολλές και κακάς θλίψεις. Και διότι δεν θέλομεν να εγκαταλείψωμεν το ιδικόν μας θέλημα χάριν του Κυρίου, προξενούμεν εις τους εαυτούς μας ζημίαν ψυχῆς και καταστροφήν. Και επειδή δεν ανεχόμεθα να είμεθα εις υποταγήν και περιφρόνησιν χάριν του Κυρίου, στερούμεν τους εαυτούς μας από την παρηγορίαν των δικαίων. Και επειδή δεν πειθαρχούμεν εις την νοθεσίαν ὅσων θέτουν εις ημάς νόμους χάριν του Κυρίου, γινόμεθα παίγνιον των πονηρῶν δαιμόνων. Και με το να μη ανεχώμεθα την αυστηραν ανατροφήν, την οποίαν συμβολίζει ἡ ράβδος, θα μας δεχθῆ ἡ κάμινος του πυρὸς, που δεν σβύνει ποτέ, ὅπου δεν υπάρχει πλέον καμμία παρηγορία.

Θ'. Του Αββά Μάρκου

ΜΗ γίνου μαθητῆς τοῦ ἐπαινοῦντος ἑαυτόν, ἵνα μή, ἀντὶ ταπεινοφροσύνης, ὑπερηφανίαν μάθης.

Ερμηνεία

ΝΑ μη γίνης μαθητῆς αυτού που επαινεί τον εαυτόν του, διά να μη μάθης την υπερηφάνειαν ἀντί της ταπεινοφροσύνης.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ'

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Περί τοῦ ὅτι οὐ δεῖ ἑαυτῷ ἐν τινι καταπιστεύειν, ἀλλὰ τῆς τῶν Πατέρων συμβουλίας μετέχειν πάντα καὶ τὰ τῆς καρδίας ἀπόρρητα καθαρῶς ἐξαγορεύονται καὶ μηδὲν ἀποκρύπτοντα.

Περί του ὅτι δεν πρέπει να εμπιστεύεται κανείς εις τον εαυτόν του διά τίποτε, ἀλλά να ακούη την συμβουλῶν των πατέρων εἰς ὅλα και να εξομολογῆται καθαρῶς τα μυστικά της καρδίας του, χωρίς να αποκρύπτῃ τίποτε.

Α'. Παλλαδίου

ἩΡΩΝ τις γέγονεν Ἀλεξανδρεὺς, γειτινῶν μοί, ἀστεῖος, νεώτερος, εὐφυῆς τὴν διάνοιαν, καθαρὸς τὸν βίον, καθ' ὑπερβολὴν λεπτὸς τῇ ἀρίστη πολιτεία, ὡς πολλοὺς των συνήθων αὐτοῦ λέγειν ὅτι πολλάκις διὰ τριῶν μηνῶν ἐσθίει μόνη της κοινωνία ἀρκούμενος, καὶ εἰ ποῦ παραφανεῖ ἀγριολάχανον. Πεῖραν δὲ τούτου ἔσχον κάγω, σὺν τῷ μακαρίτῃ Ἀλβίνῳ ἐπὶ τὴν σκῆταν ἀπιόντες, ἀπεχούση ἀφ' ἡμῶν ἐπὶ τεσσαράκοντα σημείοις καὶ ἐν τούτοις ὀδεύοντες ἡμεῖς, δεύτερον ἐφάγομεν καὶ ἐπιόμεν ἐκεῖνος δὲ μηδὲν γευσάμενος, πεζεύων ἀπεστήθισε ψαλμούς, τὸν μέγαν καὶ ἄλλους δεκαπέντε τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴν καὶ Ἡσαΐαν καὶ μέρος Ἱερεμίου τοῦ προφήτου καὶ Λουκᾶν τὸν Εὐαγγελιστῆς καὶ τὰς Παροιμίας καὶ τοῦτον καταλαβεῖν οὐκ ἠδυνήθημεν βαδίζοντας ὃς μετὰ πόνους μεγάλους καὶ ἰδρῶτας γενναίους, τῷ τύφῳ τῆς ἀπονοίας ἀρθεῖς εἰς ὕψος μετέωρος, κακεῖθεν ἐλεινὸν πτόμα πάσι κατενεχθεῖς, καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων οἴησει ματαῖα κατεπαρθεῖς, πάντα αὐτοὺς ἐξύβριζε λέγων ὅτι οἱ πειθόμενοι ὑμῶν τῇ διδασκαλίᾳ ἀπατῶνται· οὐ γὰρ διδασκάλους ἑτέροις χρῆσθαι, παρεκτὸς τοῦ Χριστοῦ μόνου ὅτι αὐτὸς ὁ Σωτὴρ εἶπε· μὴ καλέσητε διδάσκαλος ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐπὶ τοσοῦτον οὖν καὶ αὐτὸς ὡς ὁ προγραφεῖς Οὐάλης ἐσκοτίσθη τὴν διάνοιαν τῇ ὀλεθρία ὑπερηφανία ἄνωθεν κάτω ἐλθῶν, ὡς ὕστερον σιδηρωθῆναι καὶ αὐτὸν καὶ μηδὲ τοῖς θεοῖς μυστηρίοις θέλειν προσέρχεσθαι. Τελευταῖον δὲ ὡς ὑπὸ σφοδροτάτου πυρὸς ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἐλαθεῖς, κατῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειας θεία προνοία, ὡς τὴν ἡλὴν τὸν ἥλον ἀποκρούσασθαι.

Περίεπεσε γὰρ ἀδιαφορίας, καὶ ἐν θεατρικῶν καὶ ἵπποδρομίαις καὶ καπηλείοις τὰς διατριβῆς εἶχε τέλος καὶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς γυναικομανίας ληφθεῖς, ὡς ἔσκεπτετο ἀμαρτήσαι, μιμάδι τινὶ συνεχῶς τὰ πρὸς τὸ ἔλκος αὐτοῦ διελέγετο. Καὶ ἐν τοῖς τοιοῦτοις ὄντι γέγονεν αὐτῷ, κατὰ τινὰ οἰκονομίαν, ἄνθραξ κατὰ τῆς βάλανου καὶ ἐπὶ ἐξ μῆνας τοσοῦτον ἐνόσησεν, ὡς κατασαπῆναι αὐτοῦ τα μόρια καὶ αὐτομάτως ἀποπεσεῖν. "Ὑστερον δὲ ὑγιάνας, καὶ εἰς συναίσθησιν ἐλθῶν, ἐπανῆλθεν ἄνευ τῶν μελῶν τούτων καὶ εἰς μνήμην τῆς οὐρανίου πολιτείας ἐν θεῷ φρονήματι γεγονῶς, καὶ ἐξομολογησάμενος τοῖς Πατράσι πάντα τα συμβεβηκότα αὐτά, ἐνερ"γῆσαι τὴν πολιτεία μὴ φθάσας, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκοιμήθη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

2. Άλλος τις πάλιν, Πτολεμαῖος ὀνόματι, δυσδιήγητον ἀρετῆς βίον ἀσκήσας τὸ κατ' ἀρχάς, ὤκησεν ἐπέκεινα τῆς σκῆτεως, εἷς τόπον καλούμενον Κλίμακα, εἰς δν οὐδεὶς ἠδυνήθη οικῆσαι τῶν Μοναχῶν, διὰ τὸ ἀπέχειν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὕδατος σημεῖα δεκαοκτῶ ἐκεῖνος δὲ βαστάσας κεράμια καὶ σπόγγον, τὴν ἐν τῷ Δεκεμβρίῳ καὶ Ἰανουαρίῳ μηνὶ κατερχομένην δρόσον συνάγων, καὶ ἐν τοῖς κεραμίοις ἐμβάλλων, διήρκεσεν ἑαυτῷ ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη οὕτω ποιῶν καὶ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ μὴ συντυχῶν ὅλως τινὶ ἀποξενωθεῖς οὖν διδασκαλικῆς ὠφελείας καὶ συντυχίας ἁγίων Πατέρων, καὶ συνεχοῦς κοινωνίας τῶν ἁγίων μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τοσοῦτον ἐμένη ἔκτραπείς τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ὡς τὲ εἰς τὸν ἀσεβῆ αὐτοματισμῶν ἐμπεσεῖν. Τούτῳ γὰρ ὁ δυσμενῆς ὑπέθετο λέγειν μηδεμίαν οὐσίαν ἔχεις τὰ πράγματα, ἀλλ' ἀπλῶς εἶναι τὰ πάντα ἐκ τοῦ τὸν κόσμον αὐτομάτως φέρεσθαι.

Τοῦτο οὖν προϋποθέμενος αὐτὸ καὶ πολέμιος τῆς πάντων ζωῆς, ἔπειτα ἐνσκήψας ὅλως εἰς τὴν τούτου ψυχὴν, ἔλεγε τούτων λοιπὸν οὕτως ἐχόντων, τί μάτην σεαυτὸν οὕτω καταδαμάζεις, ἵνα εἰς τί σὲ ὀνήση μὴ οὔσης ἀντιμισθίας; ποῖος δὲ σοὶ μισθὸς ἐξήρκεσεν ἂν τούτων τῶν πόνων; ἢ τίς καὶ ἀνταποδιδούς σου; ποῖα δὲ καὶ κρίσις ἐστὶν ἣν ἀπειλοῦσιν αἱ γραφαὶ ἀπρονοήτων ὑπαρχόντων ἀπάντων;

Τούτοις τοῖς σατανικοῦς λογισμοῦς κυριευθεῖς ὁ ἄθλιος Πτολεμαῖος, ἀποστᾶς τῆς ἀσκήσεως, λέγεται φέρεσθαι μετέωρος. ἔξεστηκῶς τῶν κατὰ φύσιν φρενῶν, μέχρι τῆς σήμερον ἀλώμενος ἐν Αἰγύπτῳ, ἔκδοτον ἑαυτὸν γαστριμαργία καὶ οἰνοφλυγία δεδωκῶς, μηδενὶ μηδὲν ὀμιλῶν, ἀλλ' ἐνεῶς ἀνακάμπουν τὴν ἀγοράν, ἐλεεινὸν θέαμα καὶ πλήρες δακρύων προκείμενος χριστιανῶν ὀφθαλμοῖς, καὶ εἰς χλεύην τοῖς ἄγνοοις τὸν ἡμέτερον βίον. Αὕτη δὲ ἡ ἀνίατος συμφορὰ κατελήφει τὸν ἐλεεινὸν Πτολεμαῖον ἐκ τῆς ἀλόγου οἰήσεως, ἐν τῷ νομίζειν αὐτὸν γινῶσιν ἔχειν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἁγίους Πατέρας, μηδέποτε αὐτοῖς συντυχῶν, ὡς τὲ τῆ τούτων διδασκαλία κυβερνηθῆναι" ἀλλ' ἀκυβέρνητος εὐρεθεῖς, εἰς τὸν ἔσχατον πυθμένα τοῦ ψυχικοῦ κατέπεσε θανάτου" οἷς γὰρ μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὡς πὲρ φύλλα.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἐζή ένας Αλεξανδρινός ονομαζόμενος Ἴηρων με αὐτὸν εἰμεθα γείτονες. Αὐτὸς ὁ Ἴηρων ἦτο νεώτερος ἀπὸ ἐμέ, ευγενής, ἐξυπνος, με βίον καθαρὸν, καὶ υπερβολικὰ ἀδύνατος ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀρίστης πολιτείας του ὡς μοναχοῦ ὥστε πολλοὶ ἀπὸ τοὺς γνωστούς του να λέγουν, ὅτι πολλάκις ἐτρῶγε κάθε τρεῖς μῆνας ἀρκούμενος μόνον εἰς τὴν ἁγίαν κοινωνίας καὶ εἰς κανένα ἀγριολάχανον, εἰάν κάποτε ἐφύτρωνε εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

Τὸν Ἴηωνα ἐγνώρισα καὶ ἐγὼ ἐκ τοῦ πλησίον, ὅταν, κάποτε, ἐπήγαμεν εἰς τὴν σκῆτιν, μαζί με τὸν μακαρίτης τὸν Ἀλβίνον, ἡ ὁποία ἦτο μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς τεσσαράκοντα σημεῖα. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ, που ἐβαδίζαμεν, ἡμεῖς ἐφάγομεν καὶ ἐπίομεν δια δευτέραν φοράν, ἐνῶ ἐκεῖνος δὲν ἔβαλε τίποτε εἰς τὸ στόμα του καὶ καθὼς ἐπεζοπῶρει ἀπήγγελλεν ἀπὸ στήθους ψαλμούς, τὸν μέγαν (τὸν Αμωμον) καὶ ἄλλους δέκα πέντε, τὴν πρὸς Εβραίους Ἐπιστολήν, καὶ τὸν Ἡσαΐαν, ὡς καὶ μέρος τοῦ προφήτου Ἰερεμίου, καὶ τὸ κατὰ Λουκάν Ευαγγέλιον καὶ τὰς Παροιμίας παρά ταῦτα δὲ ἡμεῖς δὲν ἠμπορούσαμεν να τὸν προφθάσωμεν καθὼς ἐβάδιζεν. Αὐτὸς λοιπὸν καὶ τὸσον ἐνάρετος καὶ ἀσκητικὸς, μετὰ τὸσον μεγάλους κόπους καὶ πολλοὺς ιδρώτας, τὸσον πολὺ ἐκυριεύθη ἀπὸ τὴν υπερηφάνειαν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ κατεκρημνίσθη. εἰς πτώσιν δι' ὅλους ἀξιοθρήνητον καταληφθεῖς δὲ ἀπὸ ματαίαν ἀλαζονείαν, καὶ θεωρῶν τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀνώτερον ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Πατέρας, ὅλους τοὺς ἐξύβριζε λέγων· «ὄσοι ὑπακούουν εἰς τὴν διδασκαλίαν σας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)
απατώνται, διότι δεν πρέπει να έχωμεν άλλον διδάσκαλος εκτός μόνον από τον Χριστόν, διότι ο ίδιος ο Σωτήρ είπε να μη ονομάσωμεν επάνω εις την γην κανένα άνθρωπον διδάσκαλον».

Τόσον πολύ λοιπόν και αυτός, όπως και ο Ουάλης, τον οποίον περιέγραψα, εσκοτίσθη εις την διάνοιάν του από την όλεθρίαν υπερηφάνειαν και κατέπεσεν από το ύψος της αρετής, ώστε μετά έκλείσθη και αυτός εις το κελλίον του, και δεν ήθελεν ούτε εις τα θεία μυστήρια να προσέρχεται. Τελευταίον δε παρασυρθείς υπό του δαίμονος, ως να κατεφλέγετο από σφοδρότατον πύρ, κατήλθεν εις 'Αλεξάνδρειαν, ώστε με καρφί να ξεκαρφώση το καρφί. Εις τοιαύτην αδιαφορίαν περιέπεσεν, ώστε έσύχναζεν εις θέατρα, υποδρόμια και καπηλεία τελευταίως δε κατελήφθη και από ακόλαστον επιθυμίαν διά γυναίκα, ώστε εσκέπτετο να αμαρτήση, εγνώρισε δε και μίαν ηθοποιόν προς την οποίαν συνεχώς ωμίλει διά το πάθος του αυτό.

Ενώ όμως ευρίσκετο εις αυτήν την κατάστασιν, κατ' οίκονομίαν Θεού, παρουσιάσθη εις την βάλανον τού αποκρύφου μέλους του άνθραξ. Και επί έξι μήνας τόσον πολύ αρρώστησεν, ώστε να σαπίσουν τελείως τα απόκρυφα μέλη του και μόνα των να αποπέσουν. "Όταν έγινε καλά και συνήλθε και από τον πυρετόν της αμαρτίας, επανήλθεν εις την σκήτιν χωρίς τα απόκρυφα μέλη του. Εκεί ένεθυμήθη την ουράνιον πολιτείαν του αποκτήσας και πάλιν το θείον φρόνημα, έξωμολογήθη εις τους Πατέρας όλα όσα του συνέβησαν μή προφθάσας όμως διά της έναρέτου πολιτείας να εκδηλώση την μετάνοιάν του μετ' ολίγας ημέρας εκοιμήθη.

2. Ένας άλλος πάλιν, ονομαζόμενος Πτολεμαίος, του οποίου τον ενάρετον βίον είναι δύσκολον να διηγηθή κανείς, κατώκησε κατ' αρχάς, ως ασκητής, μακράν από την σκήτην, εις μίαν τοποθεσίαν, που ελέγετο Κλίμαξ, και εις την οποίαν δεν ηδυνήθη, μέχρι τότε, να κατοικήση κανείς άλλος Μοναχός, επειδή απείχεν από την πηγήν του νερού δεκαοκτώ σημεία. Ο Πτολεμαίος όμως επρομηθέυθη πήλινα αγγεία και με ένα σπόγγον έμάζευε την δρόσον, η οποία κατέρχεται εις τα έρημα εκείνα μέρη κατά τας νύκτας του Δεκεμβρίου και Ιανουαρίου και την έβαζε μέσα εις τα αγγεία.

Υπό τις σκληρές αυτές συνθήκας παρέμεινεν εις τον τόπον εκείνον επί δέκα πέντε έτη, κατά το διάστημα των οποίων δεν συνήντησε κανένα. Απεξενώθη λοιπόν από κάθε διδασκαλικής ωφέλειαν και από κάθε συναναστροφής με Αγίους Πατέρας και εστερήθη της συνεχούς κοινωνίας των αγίων του Χριστού μυστηρίων. Αποτέλεσμα της αποξενώσεως αυτής υπήρξε να καταληφθη από τόσον μεγάλην μανίαν και να εκτραπή από την ευθείαν οδόν, ώστε να περιπέση εις τον ασεβή αυτοματισμόν*. Ο διάβολος δηλαδή τον παρεκίνησε να πιστεύη και να λέγη ότι τα διάφορα πράγματα του κόσμου δεν είναι δημιουργήματα του Θεού, αλλά πώς υπάρχουν δημιουργηθέντα αυτομάτως.

Αφού λοιπόν κατ' αρχήν ο εχθρός της ζωής όλων ενέβαλεν εις τον νούν του Πτολεμαίου αυτήν την ανόητον πλάνην, μετά ταύτα εισήλθε και ολόκληρος μέσα εις την ψυχήν του και τότε του έλεγεν· Αφού όλα είναι τυχαία και τίποτε δεν υπάρχει, διατί καταβασανίζεις ασκόπως τον εαυτόν σου; Είς τι θα ωφεληθής, εφ' όσον δεν υπάρχει ανταμοιβή μετά

* Αυτοματισμός είναι η μηχανική εκτέλεσις πράξεων καλώς ή κακών χωρίς και ενεργών να έχη σαφή συνείδησιν αυτών, αλλά και πάσα τυχαίως και χωρίς σκοπόν γινομένη κίνησις.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)
θάνατον; Ποιος δε μισθός αντάξιος των τόσων σκληρών κόπων σου θα ήτο δυνατόν να ευρεθῆ διά σε; Ἡ ποίος θα ήτο ο ανταποδότης σου; Και ἀκόμη ποία εἶναι και ἡ κρίσις, τὴν ὁποίαν ἀπειλοῦν αἱ Γραφαί, ἐφ' ὅσον ὅλα ὑπάρχουν χωρὶς καμμίαν πρόνοιαν;

Ὅταν πλέον ἐκυριεύθη ὁ ἀθλιος Πτολεμαῖος ἀπὸ τοὺς σατανικοὺς λογισμοὺς, ἐγκατέλειψε τὴν ἀσκήσιν καί, καθὼς λέγουν, ἔχασε τὰ λογικά του καὶ παρεφρόνησε μέχρι σήμερον δε περιπλανάται ἀσκοπῶς εἰς τὴν Αἴγυπτον, παραδομένος εἰς τὴν λαιμαργίαν καὶ τὴν οἰνοποσίαν, χωρὶς νὰ ομιλή εἰς κανένα, ἀλλὰ περιφέρεται τελείως ἀλαλος εἰς τὴν ἀγοράν, ἀξιοθρήνητος καὶ ἀξιοδάκρυτον θέαμα εἰς τὰ μάτια τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ ἀντικείμενον περιφρονητικῶν ὕβρεων καὶ σκωμμάτων εἰς ὅσους δὲν γνωρίζουν τὴν ζωὴν μας. Αὐτὴ δε ἡ ἀθεράπευτος συμφορὰ εἶχε καταλάβει τὸν ἀξιοδάκρυτον Πτολεμαῖον ἐξ αἰτίας τῆς παραλόγου υπερηφανείας του, με τὸ νὰ νομίζω ὅτι αὐτὸς εἶχε φρόνησιν ὑπὲρ ὅλους τοὺς ἀγίους Πατέρας καὶ τοὺς ὁποίους, ὡς ἐκ τούτου, ποτέ δὲν συνανεστράφη ὥστε νὰ ὠφεληθῆ ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῶν καὶ νὰ ρυθμισθῆ τῆς ζωῆς του με αὐτὴν. Εὐρέθη ἀκυβέρνητος καὶ δι' αὐτὸ κατεκρημνίσθη εἰς τὸ σκοτεινότερον βάθος τοῦ ψυχικοῦ θανάτου. Διότι ὅσοι δὲν κυβερνοῦν ὅπως πρέπει τὴν ζωὴν τῶν πίπτουν ἀκριβῶς ὡσάν τὰ φύλλα ἀπὸ τὸ δένδρον.

B'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Σάββα

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ Πατρὸς ἡμῶν Σάββα ποτέ, ὡς εἴθιστο, κατὰ τὸν τῆς νηστείας καιρὸν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἀναχωρήσαντος κακεῖ διάγοντος, Ἰάκωβος τῶν μαθητῶν, τὸ γένος Ἱεροσολυμίτης, τὸν τρόπον αὐθάδης, σκαιοτέρα τῇ γνώμῃ χρησάμενος, ἐταιρισάμενος καὶ ἄλλους τῶν Μοναχῶν ὁμοίους αὐτῇ τὴν ἀπονοιαν παρὰ τὸν οὕτω καλούμενον λάκκον Ἐπτάστομον, Λαύραν ἰδίαν συνιστᾶν ἐπεχείρει, κελλία κτίζων καὶ οἶκον εὐκτήριον ἀνεγείρων, καὶ τάλλα κατασκευάζων ὅσα τῇ Λαύρᾳ χρήσιμα.

Ἀγανακτούντων δὲ σφόδρα τῶν ἀδελφῶν καὶ περαιτέρω τὴν οἰκοδομῆς χωρεῖν οὐκ ἔβουλη, ἐκεῖνος τὸ ἀδίκη του πράγματος καὶ ψεῦδος προσθεῖς, κατὰ γνώμην, εἶπε, Σάββα τοῦ Πατρὸς ταῦτα γίνεσθαι· ὅπερ τοῖς Μοναχοῖς ἀκουσθέν, τοῦ μὲν εἶργειν αὐτὸν τῆς οἰκοδομῆς ἐπέσχε, τοῦ λυπεῖσθαι δὲ ὅμως αὐτοὺς οὐκ ἀπήλλαξεν, ἐν ὀφθαλμοῖς δρώντας μέρος αὐτὸν οὐκ ὀλίγον τῆς Λαύρας ὑποτεμνόμενον πλὴν ἀληθῆ τὸν Ἰάκωβον λέγειν οἴομενοι ἐσιώπων, τὴν τοῦ πατρὸς ἐπάνοδος ἀναμένοντες.

Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τῆς νηστείας, καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος Σάββας πρὸς τὴν Λαύραν ἐπανελθὼν, καὶ ὄψει τὰ γεγονότα παραλαβὼν, μετακαλεῖται μὲν τὸν Ἰάκωβον εὐθέως, παρακαλεῖ δὲ πατρικῶς ἀποσχέσθαι τοῦ ἐγχειρήματος οὔτε γὰρ κατὰ Θεὸν εἶναι, οὔτε κατὰ γνώμην τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ λίαν ἐπισηφάλης, πρὶν ἑαυτὸν - παιδαγωγῆσαι καλῶς, ἐτέρων ψυχᾶς πιστευθῆναι. Καὶ οὕτω μὲν ὁ θεῖος πατὴρ πράως τὸ πρῶτον ἐνουθετεῖ καὶ πατρικῶς ἐπεὶ δὲ τὸν Ἰάκωβον ἀντιλέγοντα ἑώρα καὶ μηδαμῶς εἶχοντα, μικρὸν τῆς συνήθους ἐπιεικείας μεταβαλὼν, ἐγὼ μὲν, ὦ τέκνον, ἔφη, νομίζω συμφέρον εἶναι σοί, καὶ συμβεβούλευκα ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπειθεῖς, ὅρα μὴ σὺν μεγάλῃ βλάβῃ διδαχθῆς τὸ συμφέρον.

Ταῦτα ὁ μὲν εἰπὼν, ἐπὶ τὸ πύργιον ἐχώρει" ὁ δὲ Ἰάκωβος, κλόνον παραντίκα τοῦ σώματος ὑποστᾶς, καὶ πυρετὸ λαύρη καταπόδας συνείχετο, εἶτα κατακλιθεῖς, παρ' ὅλους ἑπτὰ μῆνας τῇ τοιάδῃ νόσῳ ἔτρυχετο τὲ καὶ ἐπέιξετο ἐν τοσοῦτῳ δὲ πάσης αὐτοῦ τῆς περὶ τοῦ ζῆν ἐλπίδος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

ἀπογνωσθείσης, μνήμην ἐλάμβανεν ἥς πότε πρὸς τὸν Σάββαν ἐπεδείξατο ἀπειθείας καὶ παραχρῆμα δεῖται τῶν παρόντων συντόμως ἀραὶ τὲ αὐτὸν ἐπὶ κλίνης ὡς εἶχε καὶ ἀπαγαγόντας θεῖναι παρὰ τοὺς ἱερούς του μεγάλου πόδας, ὡς τὲ συγγνώμην μου, φησί, τῆς παρακοῆς καὶ μὴ οὕτω τὸ γὰρ πρὸς αὐτὸν ἀσύγνωστον ὄντα μὲ καταστρέψαι τὸν βίον.

Τούτου δὴ γεγονότος καὶ κλινοπετοὺς ἐκεῖ μετακομισθέντος τοῦ Ἰακώβου, πρᾶον αὐτὴ προσβλέψας καὶ πρᾶος ὄντως καὶ συμπαθῆς, ἔγνω, φησίν, ἀδελφέ, τίς καὶ τῆς αὐθαδείας καρπός; ἔμαθες ἔκανως; ἐπαιδεύθης τίνα τῆς ἀπειθείας καὶ τῆς παρακοῆς τὰ ἐπιχεῖρα; Ὁ δὲ μόλις ποτὲ δυνηθεὶς διάραι τὰ χεῖλη (πεπέδηντο γὰρ αὐτῷ κακείνα ὑπὸ τῆς νόσου), σύγγνωθι μοί, τίμιε πάτερ, ἔφη, τὴν τελευταίας ἤδη ἐκδημούντι ἀποδημίαν" κακεῖνος εὐθύς, ὁ Θεός, ἀδελφέ, συγχωρῆσαι σοί.

Οὕτως εἰπὼν, ὄρεξε χεῖρα καὶ ἡ χεὶρ ἐκείνη δύναμις ἦν καὶ ὦ τοῦ θαύματος, ἐξανίστατο εἶτα καὶ τῶν ἀχράντων μεταδίδου ἀγιασμάτων καὶ τῆ θεία τροφή ἐκείνη, τροφή πάλιν ἠκολουθεῖ σωματικὴ καὶ ἐτρέφετο καὶ ἐνίσχυε καὶ ἐρρωμένος πάσιν ὑπερφυῶς ἐδείκνυτο, καὶ τῆς κλίνης ἀνίστατο ῥάον ἢ οἱ ὑγιῶς ἔχοντες, ἀμέλει. Καὶ ὁ μὲν, ἐπιτίμιον ἑαυτὸ τῆς ἀπειθείας τοιοῦτον ἐνδίδωσι, τὸ μηκέτι πρὸς τὰς νέας ἐκείνας οἰκοδομῆς ἐπιστρέψαι. "Ἡλία δὲ τῷ Πατριάρχῃ πρὸς ἀκοῆς τὸ πρᾶγμα ἐλθόν, οὐδ' ἀνεκτὸς ἔδοξε παραμένειν ἐπὶ πλεον εἶσαι ταύτας, ἀλλὰ πέμψας εὐθύς, ἀνατρέπει πάσας ἐκ βάθρων καὶ εἰς ἔδαφος τίθησιν.

Ὁ μὲν τοῦ θεῖος Σάββας τὸν Ἰακώβον υἱὸν ὑπακοῆς δεῖξαι βουλόμενος, τὴν τῶν ἐπιξενουμένων τῇ Λαύρα διακονίαν αὐτὸ ἐγχειρίζει. Συμβαίνει γοῦν πότε κυάμους ἔψοντα καὶ οἷα δὴ ἀπείρως πάντα καὶ ἀγυμνάστως ἔχοντα πρὸς ταῦτα, οὕτω περιττῶς αὐτοὺς παρασκευάσασθαι καὶ ὑπὲρ τῆς χρείαν, ὡς καὶ τοὺς ὑπολειφθέντας, καὶ εἰς τὴν τρίτην ἀρκεῖν ἐξ ἐκείνου τὴν ἡμέραν. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν τὴν δευτέραν ὅσοι τῶν κυάμων ἦσαν ὑπὲρ τὴν χρείαν, τούτους οἷα δὴ σκύβαλα κατὰ τοῦ παρακειμένου τῇ Λαύρα ῥύακος ἐπαφήκεν, ὅπερ τὸν μακάριος Σάββας ἔλαθεν οὐδαμῶς «τοῦ σοφοῦ γάρ, φησιν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπὶ κεφαλὴν αὐτοῦ» ἀπεισι τοιγαροῦν εὐθέως κατὰ τὸ λεληθός, καὶ τοὺς ἐκκεχυμένους συλλέξας κυάμους, καὶ τὸ ἥλιο μικρῶν ὑφαπλώσας, ἀναιρεῖται πάλιν αὐτούς.

Εἶτα χρόνου τινὸς μεταξὺ διαγεγονότος, καλεῖ πρὸς ἐστίασιν μονώτατον τὸν Ἰακώβον καὶ σκευάσας ἄγαν δεξιῶς ἐκείνους δὴ τοὺς κυάμους, οὓς ἔναγχος αὐτὸς κατὰ τοῦ χειμάρρου ρίψας ἀφήκεν, ὄψον ἠδὺν αὐτῷ παρατίθησιν. Ὡς δὲ ἦσθιον, ὁ θεῖος Σάββας ἀποπειρώμενος ὡς πὲρ τοῦ Ἰακώβου, σύγγνωθί μου, φησίν, ἀδελφέ, ἴσως γὰρ οὐχ ὡς πὲρ ἐμοὶ θέλημα ἐθεράπευσά σε τῷ ὄψῳ" ἐπεὶ μὴδὲ πείραν ἐγὼ καρυκευμάτων οἶδα καὶ ἀρτυμάτων του δὲ καὶ λίαν ἐπ' αὐτοῖς ἦσθην εἰπόντος, καὶ ὅτι χρόνος αὐτὸ πολὺς, ἐξ οὗ δὴ τοιοῦτου μὴ μετασχου βρώματος ἠδιστου.

Ὁ Μέγας Σάββας ὑπολαβὼν, ἴσθι, τέκνον, ἐκείνους εἶναι τοὺς κυάμους, οὓς ὀλίγω πρότερον αὐτὸς ὡς ἀχρήστους ἀφήκας κατὰ τοῦ ῥύακος" ὦρα σου τοίνυν σκοπεῖν, ὅτι ὦ μὴδὲ χύτραν ὀσπρίου καλῶς οἰκονομήσασθαι δυνατόν, ὡς σύμμετρον εἶναι τὴ χρεία καὶ μὴ παρέλκειν, πῶς ὁ τοιοῦτος ἀδελφῶν προστασίαν εὖ διαθέσθαι εἶη ἂν ἰκανός; ὅθεν οὐδὲ ἀπᾶδον εἰς μαρτυρίαν καὶ τὸ Ἀποστολικῶν ἐκεῖνο φησίν «εἰ τίς τοῦ ἰδίου οἴκου λέγων προστήναι ἢ οἶδε, πῶς οὗτος Ἐκκλησίας Θεοῦ προστήσεται»; Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ Ἰακώβῳ διαλεχθεῖς καὶ δμοῦ μὲν τὴν οἰκονομίαν πατρικῶς διορθώσας, δμοῦ δὲ καὶ τὴν προτέραν ἐλέγξας ἐκείνου προπέτειαν, καὶ ὡς τὲ μὴ τοιούτῳ πάθει καὶ αὐθις ἀλῶναι ἀσφαλίσάμενος, τότε μὲν σὺν εὐχῇ ἀφήκεν τὸν ἄνδρα καὶ εὐλογία.

Χρόνω δὲ ὕστερον ἡσυχάζων ὁ Ἰακώβος ἐν τῷ κελλίῳ, δεινῶς ὑπὸ τῶν ἀτόπων τῆς σαρκὸς λογισμῶν διωχλήθη καὶ πολὺ περὶ αὐτὸν ἦν τὸ τῆς ἐπιθυμίας κλυδώνιον. Ὁ δὲ μέχρι πολλοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

πρὸς ταῦτα γενναίως ἰστάμενος, εἶτα εἰς τὸ πέλαγος τῶν πειρασμῶν ἀπιδῶν, καὶ ὡς οὐ στήσεται πότε τὰ τοῦ κλύδωνος οἰηθεῖς (τοῦ πονηροῦ δὲ τοῦτο πάντως καὶ τῆς ἐκείνου μηχανῆς καὶ τῶν ἐπιβούλων ἐπιβολῶν) καὶ πληρωθεῖς τὴν διάνοιαν, ἅμα δὲ καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων εἷς λήθην ἐλθῶν, σπασάμενος μάχαιραν, τὰ παιδογόνα μόρια περιεῖλε, κακὸ το κακὸν ἐκεῖνος μάλα κακῶς ἰώμενος οὐκ ἐνεγκῶν δὲ τὸ ἄλγος καὶ τὴν ρῦσιν τοῦ αἵματος, τοὺς πλησίον ἐπεβοάτο καὶ συνεκάλει τοὺς βοηθήσοντας.

Οἱ δὲ συνδραμόντες καὶ τὸ αὐθαίρετον τοῦτο δεινὸν θεασάμενοι, τέχναις ἱατρικαῖς ὡς εἶχον ἐπεβοήθουν, καὶ τὴν ὁδύνην ἐκοίμιζον. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ Σάββα φοιτᾶ καὶ ραΐσαντος Ἰακώβου τοῦ πόνου, ἐκβάλλει τῆς Λαύρας αὐτόν, ὡς ἐπίβουλος ἑαυτοῦ καὶ αὐτόχειρα πονηρὸν γενόμενον. Ἐντεῦθεν μεταμέλεια τὶς ὀξέως τὸν Ἰάκωβον εἰσελθοῦσα, ἐπληττεν αὐτοῦ πικρῶς τὴν ψυχὴν, δάκρυα τὲ θερμὰ προχέειν καὶ πικρὸν κατωθεν στενάζειν ἐποίει, καὶ ὄλως ἐλεεινὸς ἦν ἰδεῖν καὶ τοὺς δρώντας αὐτόθεν εἰς συμπάθειαν ἐκκαλούμενος.

Οὕτως οὖν ἔχων, προσεῖσι τῷ μακαρίτῃ θεοδοσίῳ, τοὺς χαλεποὺς ἐκείνους πολέμους τῆς σαρκὸς ἀπαγγέλλων, τὴν παρ' ἑαυτοῦ φράζων ἐπιβουλῆς καὶ τὴν τῆς Λαύρας ἀλλοτρίωσιν ὀδυρόμενος. Ἐκεῖνος τοίνυν κατελεήσας αὐτόν, ἀφικνεῖται σὺν αὐτῷ πρὸς τὸν μακάριος Σάββας καὶ ἰκέτης αὐτοῦ γίνεται, συγγνώμη τὲ τὸ ἀδελφῶ, καὶ εἰς τὴν Λαύραν αὐθὶς αὐτόν ἐπὶ προσήκουσι ἐπιτιμίῳ εἰσδέξασθαι.

Τὰς ἰκετηρίας τοιγαροῦν καὶ Σάββας τοῦ φίλου δυσωπηθεῖς, πλεῖστον αὐτῷ καὶ τῶν οἰκείων σπλάγγων εἰς τοῦτο συμβαλλομένων, προσίεται τὸν Ἰάκωβον, ἐντολᾶς τὲ ἄλλας αὐτὸ ἐπιθεῖς, καὶ ὡς τὲ μηδενὶ τῶν πάντων μήτε λόγου κοινωνεῖν, μήτε ὄψεως, ὅτι μὴ μόνω τῷ τὴν ἀναγκαίαν ὑπηρετουμένω διακονίαν. Εἶχεν οὖν καὶ αὐθὶς τὸν Ἰάκωβον ἡσυχάζοντα τὸ κελλίον, καὶ πολλὴν ἐπιδεικνύμενος τὴν μετάνοιαν, δεόμενον τὲ συντονότατα τοῦ θεοῦ ἕως ἄνωθεν αὐτῷ ἀφείθη τὸ ἔγκλημά το δὲ πῶς, αὐτίκα ρηθήσεται.

Ἐδόκει ποτὲ τῇ θείῳ τούτῳ Σάββα λαμπρὸς τὶς ἰδεῖν ἀνὴρ, καὶ γλυκεῖαν φωτὸς ἀκτίνα πάντοθεν ἀφιεῖς, πλησίον ἐστάναι, καὶ πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἰακώβου νεκρὸν ἐρριμμένον ὑποδεικνύναι, τὸν Ἰάκωβον δὲ περὶ τοῦ νεκροῦ τῷ Θεῷ προσευχόμενον' εἶτα φωνὴ τὶς ἠκούετο ἄνωθεν, Ἰάκωβε, λέγουσα, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ ἅψαι τοιγαροῦν τοῦ νεκροῦ, καὶ αὐτὸς ἀναστήσεται ἔπειτα τὸν Ἰάκωβον ἀψάμενον, ὡς ἐκελεύσθη, τὸν νεκρὸν ἀναστήσαι τὸν φωτοειδῆ δὲ ἄνδρα ἐκείνον πρὸς τὸν Σάββα ἰδόντα, καὶ ὅτι βούλεται τὰ τῆς ὀπτασίας ταχὺ συμβαλόντα, ἔξελθαι τὲ παραχρῆμα τοῦ κελλίου καὶ καλέσαντα τὸν Ἰάκωβον, τῇ θεῷ συνάξει κελεύσαι τὸ ἐξῆς προσίεναι. Προσελθῶν τοίνυν ἐκεῖνος τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τοὺς ἀδελφούς του κατὰ Χριστὸν φιλήματος κοινωνήσας, ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὸν μακάριον Θεοδόσιον κατελθῶν, κακεῖνον ὁμοίως ἐν Χριστῷ ἀσπασάμενος, ἐβδόμη μετὰ τὴν ὀπτασίαν ἡμέρα τοῦ παρόντος βίου χαίρων ἀποδημεῖ.

Ἑρμηνεία

ΟΤΑΝ ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἅγιος Σάββας, κατὰ τὸν χρόνον τῆς νηστείας, ανεχώρησεν, ὅπως συνήθιζε, εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἔμενεν ἐκεῖ, κάποιος ἀπὸ τοὺς μαθητὰς του, ἀπὸ τα ἱεροσόλυμα, ὀνομαζόμενος Ἰάκωβος, γνωστός γιὰ τὴν αυθάδειάν του, ἐπέδειξεν ἀκόμη χειροτέραν διαγωγὴς καὶ ἀφού παρέσυρε καὶ ἄλλους μοναχοὺς, ὁμοίους του, εἰς τὴν ανοησίαν, ἐφυγαν ἀπὸ τὴν Λαύραν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν κοιλάδα, που ἐλέγετο Ἐπτάστομον. Ἐκεῖ δε ἐπεχειρεῖ να ἰδρύσῃ ἰδικὴν του Λαύραν, κτίζων κελλία καὶ οἰκοδομῶν Ναόν, καὶ, ἐν γένει, κατασκευάζων ὅλα ὅσα εἶναι χρήσιμα εἰς τὴν Λαύραν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Επειδή όμως οι αδελφοί ηγανάκτουν σφοδρώς εναντίον του Ιάκωβου και δεν άφηνον να προχωρήσει περισσότερο η οικοδομή, ο Ιάκωβος προσθέτων εις την αδικίαν και το ψεύδος είπεν εις τους Μοναχούς, ότι τάχα όλα αυτά γίνονται σύμφωνα με την γνώμην του Πατρός και Ηγουμένου των Σάββα. Μόλις ήκουσαν οι Μοναχοί την πληροφορίαν αυτήν, έσταμάτησαν μεν να τον εμποδίζουν από την οικοδόμησιν, δεν απηλλάγησαν όμως από μίαν εσωτερικήν λύπην, που εδοκίμαζον, καθώς έβλεπον με τα μάτια των τον Ιάκωβον να αποκόπτη ένα μεγάλο μέρος της Λαύρας. Ωστόσοσον επειδή ενόμιζον, ότι ο Ιάκωβος τους έλεγε την αλήθειαν, εσιώπων αναμένοντες την επιστροφής του πνευματικού των Πατρός Σάββα.

Αφού συνεπληρώθη ο χρόνος της νηστείας, επανήλθεν. ο θεός Σάββας εις την Λαύραν αντιληφθείς δε με τους οφθαλμούς του τα γεγονότα, αμέσως προσκαλεί τον Ιάκωβον και τον παρακαλεί πατρικώς να σταματήσει της εργασίας, διότι η υπόθεσις την οποίαν ανέλαβεν ούτε κατά Θεόν είναι, ούτε συμφωνεί με την γνώμην των αδελφών, αλλά και εις αυτόν τον ίδιον είναι πάρα πολύ επικίνδυνον, πριν ακόμη παιδαγωγήση καλά – καλά τον εαυτόν του, να αναλάβη την ευθύνην, ως πνευματικός πατήρ, των ψυχών άλλων. Τοιουτοτρόπως ο θεός πατήρ Σάββας ένουθέτει πατρικώς και με πραότητα τον Ιάκωβον. Επειδή όμως έβλεπεν ότι δ'Ιάκωβος αντέλεγε και δεν ήθελε να υπακούση, αφού μετέβαλεν ολίγον την συνηθισμένην του επιείκειαν, του λέγει κάπως αυστηρότερα: .

–Εγώ, τέκνον μου, νομίζω ότι είναι συμφέρον σου εκείνο, που σε έχω συμβουλεύσει· επειδή όμως δεν υπακούεις, πρόσεξε μη τυχόν διδαχθής το συμφέρον, όταν θα έχης υποστη μεγάλην ζημίαν.

Μόλις είπεν αυτά ο Άγιος Σάββας, αμέσως ανεχώρησε προς το κτίριον της Λαύρας: ο δε Ιάκωβος ήρχισε την ιδίαν στιγμήν να τρέμη εις το σώμα του και κατελήφθη από υψηλός πυρετόν· έπειτα έπεσεν άρρωστος εις το κρεβάτι και επί επτά ολοκλήρους μήνας έβασανίζετο και υπέφερεν από την περίεργον αυτην ασθένειαν. "Όταν λοιπόν έχασε και την τελευταίαν ελπίδα ότι θα θεραπευθή και εφέρετο προς τον θάνατον, ενεθυμήθη την απείθειαν, την οποίαν κάποτε επέδειξε προς τον Οσιον Σάββαν. Αμέσως τότε παρακαλεί μετ' επιμονής τους παρευρισκομένους να τον σηκώσουν με το κρεβάτι εις το οποίον, λόγω της ασθενείας του, ήτο εξηπλωμένος, να τον μεταφέρουν και να τον θέσουν προ των ποδών του μεγάλου Οσίου, διά να με συγχωρήση – όπως έλεγεν -- διά την παρακοήν μου και να μη αποθάνω ασυγχώρητος.

Πράγματι εγένετο η επιθυμία του και, εντός ολίγου, ο Ιάκωβος επάνω εις το κρεβάτι ως ασθενής μετεκομίσθη πλησίον του Οσίου Σάββα. Ο "Όσιος, αφού τον εκοίταξε με πραότητα, και πράγματι πρᾶος και συμπαθής, του είπε με γλυκύτητα:

- Έμαθες τώρα, αδελφέ μου, ποίος είναι ο καρπός της αυθαδειας; Το έμαθες αρκετά; Έννόησες ποία είναι τα αποτελέσματα της απειθαρχίας και της παρακοής;

Ο Ιάκωβος, αφού ήμπόρεσε μόλις και μετά βίας να ανοίξη τα χείλη του (διότι και εκείνα είχαν κλειστή από την ασθένειαν) απήντησε:

- Συγχώρησόν με, τίμιε Πάτερ, διότι ετοιμάζομαι πλέον δια το τελευταίον μου ταξίδι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Με αγάπην, και πάλιν, του απαντά ο “Όσιος Σάββας : -Ο Θεός να σε συγχωρήση, αδελφέ μου.

Συγχρόνως δε με τους λόγους αυτούς ήπλωσεν επάνω εις τον ασθενη και το χέρι του και το χέρι εκείνο έγινε, διά τον άρρωστον Ιάκωβον, δύναμις και ω του θαύματος: ενώ ήτο ετοιμοθάνατος, έσηκώθη. Έπειτα έκοινωνήσε και την θείαν εκείνην τροφήν ήκολούθησεν η σωματική. Τοιουτοτρόπως ετρέφετο σιγά - σιγά και εδυνάμωνεν. Προς κατάπληξιν δε όλων έγινε τελείως καλά, και έσηκώνετο από το κρεβάτι του εύκολώτερον και ασφαλέστερον παρά οι υγιείς.

Αφού έθεραπέυθη τελείως, ο “Όσιος Σάββας του επέβαλεν ως κανόνα, διά την απειθαρχίας του, να μη ξαναγυρίσει πλέον εις εκείνας τας νέας οικοδομές της παρακοής. Ο Πατριάρχης όμως Ηλίας, μόλις έπληροφορήθη την όλην υπόθεσιν, δεν έθεώρησε καλόν να παραμένουν ακόμη όρθια τα κτίσματα εκείνα της παρακοής, αλλά έστειλεν αμέσως ανθρώπους και τα κατηδάφισε τελείως.

Κατόπιν αυτών, επιθυμών ο θείος Σάββας να αναδείξη τον Ιάκωβον τέκνον υπακοής, του εμπιστεύεται την υπηρεσίας της περιποιήσεως των φιλοξενουμένων. Κάποτε λοιπόν ο Ιάκωβος εμαγείρευσε κουκιά και επειδή ήτο τελείως άπειρος και αγύμναστος εις την μαγειρικής και τον υπολογισμό των απαιτουμένων μερίδων φαγητού, εμαγείρευσε τόσα πολλά, ώστε τα περισσεύοντα από το μαγείρευμα εκείνο κουκιά να είναι αρκετά και διά την τρίτην ημέραν. 'Αλλ' ο Ιάκωβος, την δευτέραν ημέραν έρριψεν εις την ρεματιά, που ήτο κοντά εις την Λαύραν, όσα κουκιά επερίσσευσαν, ως να ήσαν άχρηστα σκύβαλα. Αυτή όμως η ενέργεια δεν διέφυγε την προσοχής του μακαρίου Σάββα, διότι, όπως λέγει και το ρητόν «του σοφού τα μάτια ευρίσκονται επάνω εις το κεφάλι του» (Εκκλησιαστης β', 14). Αμέσως λοιπόν επήγε χωρίς κανείς να τον αντιληφθη, έμάζευσε τα σκορπισμένα κουκιά, τα ήπλωσεν εις τον ήλιον, διά να ξεραθούν και τα εφύλαξε.

Αφού επέρασεν ολίγος χρόνος, καλεί τον Ιάκωβον να φάγουν μόνοι των, οι δύο ως φαγητόν δέ, εις την κοινήν αυτήν συνεστίασιν, παρέθεσεν εκείνα τα κουκιά, που προ ολίγου επέταξεν εις τον χείμαρρον ο Ιάκωβος, και τα οποία ήτοίμασε με μεγάλην τέχνην, ώστε το παρατεθέν, δι' αυτών, γεύμα, να είναι νοστιμώτατον και ευχάριστον.

Καθώς έτρωγον, ο θείος Σάββας, διά να δοκιμάση τον Ιάκωβον, του λέγει:

- Συγχώρεσέ με, αδελφέ μου, διότι ίσως δεν σε ευχαρίστησα με το φαγητόν μου, όπως εγώ ήθελα, επειδή δεν έχω μεγάλην πείραν από φαγητά και καρυκεύματα.

Ο Ιάκωβος τότε απήντησε με ενθουσιασμόν:

- Απ' εναντίας, Πάτερ μου, τόσον πολύ ευχαριστήθηκα με αυτά τα κουκιά, πού, σε διαβεβαιώ, πολύ καιρό είχα να δοκιμάσω τόσο γλυκό και νόστιμον φαγητόν.

Ο Άγιος Σάββας λαβών εκ δευτέρου τον λόγον τού λέγει:

- Μάθε, τέκνον μου, πώς το φαγητόν αυτό έγινεν από τα κουκιά εκείνα, που συ ο ίδιος, προ ολίγου, επέταξες, ως άχρηστα εις την ρεματιάν.

Είναι λοιπόν καιρός να αντιληφθής, ότι εκείνος που ούτε μίαν χύτραν οσπρίων δεν καταφέρνει να τακτοποιήση καλά, ώστε το μαγείρευμα να ανταποκρίνεται προς την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

καθημερινήν ανάγκην και να μη ενεργή άσκοπα, πώς θα καταστη ικανός, ο άνθρωπος αυτός, να αναλάβη επιτυχώς την διακυβέρνησιν αδελφών; Αξίζει δε, εις απόδειξιν, να ενθυμηθώμεν και το αποστολικόν ρητόν «όποιος δεν γνωρίζει να κυβερνήσῃ τον οίκον του, πώς θα αναλάβη την κυβέρνησιν της Εκκλησίας του Θεού»; (Τιμ. Α', 5) Αυτά και παρόμοια άλλα συνωμίλησεν ο μακάριος Σάββας προς τον Ιάκωβον επιτυχών, συγχρόνως, και το πνεύμα της σπατάλης να διορθώσῃ, εμπνεύσας εις αυτόν την οικονομίαν, αλλά και να τον ελέγξῃ διά την προηγουμένην προπέτειάν του, ασφαλίσας αυτόν, ώστε να μη κυριευθῇ εις το μέλλον από τοιοῦτον πάθος κατόπιν αυτών άφησε τον Ιάκωβον να φύγῃ με την ευχήν του και την ευλογίαν του.

Υστερα από αρκετον χρόνον, όταν κάποτε ησύχαζεν εις το κελλίον του ο Ιάκωβος, ήνωχλήθη υπό ατόπων σαρκικών λογισμών και η τρικυμία εκ της αισχράς επιθυμίας, που εξακούθη μέσα του, ήτο αφόρητος και μεγάλη. Ο Ιάκωβος αντεστάθη γενναίως προς αυτούς τους αισχρούς λογισμούς επι πολύ διάστημα. Μετά όμως, τρομοκρατημένος από το πέλαγος των πειρασμών και νομίσας, πως εις το τέλος δεν θα καταπαύσῃ η τρικυμία (αυτή βεβαίως η σκέψις προήρχετο καθ' ολοκληρίαν από τον πονηρόν, και ήτο μία από τις μηχανές του και τας πανούργους μεθόδους του) και με σκοτισμένην την διάνοιάν του και λησμονήσας τους ιερούς κανόνας, επηρε μίαν μάχαιραν και κατέκοψε τα γεννητικά του όργανα, θεραπεύων, τοιουτοτρόπως, με τον χειρότερον τρόπον, διά του κακού, το κακόν. Μη δυνάμενος όμως να υποφέρῃ τον πόνον και να σταματησῇ την αιμορραγίαν, ήρχισε να κραυγάζῃ και να καλή εις βοήθειαν τους πλησίον.

Οι Μοναχοί έτρεξαν αμέσως και μόλις είδον τον φοβερόν αυτόν αυτοτραυματισμόν, ήρχισαν αμέσως να προσφέρουν εις τον Ιάκωβον τας πρώτας βοηθείας και να προσπαθούν να του καταπραύνουν τους πόνους. Το πράγμα όμως έγινε γνωστών και εις τον ίδιον τον "Άγιον Σάββαν· δι' αυτό μόλις ο Ιάκωβος συνήλθεν ολίγον από τους πόνους, ο "Όσιος Σάββας τον εκδιώκει αμέσως από την Λαύραν, ως εχθρός του εαυτού του και ως πονηρόν αυτόχειρα. Κατόπιν αυτού ο Ιάκωβος εδοκίμασεν οδυνηράν μεταμέλειαν, αι τύψεις της συνειδήσεως εβασάνιζον πικρώς την ψυχήν του, έχυνε θερμά δάκρυα και άνεστέναζε θλιβερώς. 'Ητο τελείως ελεεινός και αξιοδάκρυτος να τον βλέπη κανείς και, με την αθλιότητά του αυτήν, προεκάλει την συμπάθειαν όσων τον έβλεπον.

Εις αυτήν λοιπόν την αξιοθρήνητον κατάστασιν ευρισκόμενος και Ιάκωβος προσέρχεται εις τον μακάριον Θεοδόσιον, εξομολογούμενος εις αυτόν τους φοβερούς σαρκικούς πολέμους, που τον έβασάνιζον, εξιστορών τον αυτοτραυματισμόν του και θρηνών διά την εκδίωξίν του από την Λαύραν. Εις το άκουσμα τούτου ο Θεοδόσιος τον ευσπλαγχνίζεται και έρχεται μαζί του προς τον μακάριον Σάββαν και τον ικετεύει θερμότατα αφ' ενός μεν να τον συγχωρήσῃ, αφ' ετέρου δε να τον δεχθῇ και πάλιν εις την Λαύραν, αφού του επιβάλλει τα αρμόζοντα επιτίμια.

Ο Όσιος Σάββας υπεχώρησε, πράγματι, εις τας παρακλήσεις του φίλου του, αλλά και ενικήθη και από την έμφυτον καλωσύνην και ευσπλαγχνίαν του, δι' αυτό και δέχεται, πάλιν, τον Ιάκωβον εις την Λαύραν. Του επέβαλεν όμως διάφορα επιτίμια, μεταξύ των οποίων και το να μη ομιλῇ και να μη βλέπῃ κανένα εις την Λαύραν, παρά μόνον όταν ήτο απόλυτος ανάγκη εκ του διακονήματος. Ο Ιάκωβος λοιπόν απέκτησε και πάλιν το κελλίον του, εις το οποίον ησύχαζε και μετενόει σκληρά δι' όσα έκαμε, παρακαλών μετα θερμότητος τον Θεόν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)
να τον συγχωρήσει, έως ότου, επί τέλους, έλαβεν εξ ουρανού την συγχώρησιν, κατά τον εξής τρόπον, τον οποίον θα εκθέσωμεν αμέσως.

Έφάνη κάποτε εις τον θείον Σάββαν ένας λαμπρός άνδρας, ακτινοβολών γλυκείας ακτίνας φωτός, ο οποίος εστάθη κοντά του και του εδείκνυεν ένα νεκρόν, που είχε ριφθή εις τα πόδια του Ιακώβου, τον δε Ιάκωβον να προσεύχεται εις τον Θεόν διά τον νεκρόν. Εν τω μεταξύ ηκούετο μία φωνή από τον ουρανόν, που έλεγεν:

-Ιάκωβε, εισηκούσθη η προσευχή σου: έγγισε λοιπόν τον νεκρών και αμέσως θα αναστηθή.

Κατόπιν της προτροπής αυτής, εγγίζει, πράγματι, τον νεκρόν ο Ι. άκωβος, όπως διετάχθη, και ο νεκρός ανεστήθη.

Ο φωτοειδής εκείνος άνδρας εστράφη προς τον Σάββαν και του είπε, ότι θέλει αμέσως να εκτελεσθή το υποσημαινόμενον υπό της οπτασίας να εξέλθη, δηλαδή, αμέσως από το κελλίον του και να διατάξη να προσέρχεται εις το εξής ο Ιάκωβος εις τας συνάξεις της αδελφότητας.

Πράγματι ο Ιάκωβος προσήλθεν εις την Εκκλησίαν, επικοινωνήσεν με τους αδελφούς και τους ήσπασθη έπειτα μετέβη και προς τον μακάριον Θεοδόσιον, μετά του οποίου αντήλλαξε τον εν Χριστώ ασπασμόν, και την έβδομήν, μετά την οπτασίαν, ήμέραν απέρχεται μετά χαράς εκ του παρόντος βίου.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΤΙΝΙ τῶν Πατέρων πότε παρεβάλομεν, καὶ ἤρωτησαμεν αὐτὸν λέγοντες ἐὰν τις ἔχη λογισμόν, καὶ δρᾷ ἑαυτὸν ἠττώμενον, καὶ πολλάκις ἀναγινώσκων & εἶπον οἱ Πατέρες περὶ τοῦ τοιοῦτου λογισμοῦ, πειρᾶται ταῦτα κατορθῶσαι, καὶ τελείως οὐ δύναται, ποῖον ἐστὶ κρεῖττον; ἀπαγγεῖλαι τινὶ τῶν Πατέρων τὸν λογισμόν, ἢ σπουδᾶσαι καθ' ἑαυτὸν χρήσασθαι οἷς ἀνέγνω, καὶ ἀρκεσθῆναι τῇ ἰδίᾳ συνειδήσει; Ἄπεκρίθη ὁ γέροντα, καὶ τί ὀφείλει ἐξαγγεῖλαι ἂ νθρώπῳ δυναμένῳ ὠφελῆσαι αὐτόν, καὶ μὴ θαρρῆσαι ἑαυτῷ οὐ γὰρ δύναται τις ἑαυτῷ βοηθεῖν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν παθῶν καταπονούμενος. Ἐμοὶ γάρ, φησι, νέω ὄντι, τοιοῦτον τί συνέβη.

Εἶχον γὰρ πάθος ψυχικῶν καὶ ἠττώμην εἰς αὐτὸ ἀκούων δὲ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ζήνωνος, ὅτι πολλοὺς οὕτως ἔχοντας ἐθεράπευσεν, ἤβουληθην ἀπελθεῖν καὶ ἀναγγεῖλαι αὐτὸ καὶ δὲ σατανᾶς ἐνεπόδιζέ μου ὑποβάλλον ὅτι, ἐπειδὴ οἶδας τί ὀφείλεις ποιῆσαι, χρῆσαι ὡς ἀναγινώσκεις καὶ τί ὑπάγεις καὶ περικόπτεις τὸν γέροντα; "Ὅτε οὖν ἠπειγομην ἀπελθεῖν καὶ ἀναγγεῖλαι αὐτό, ὁ πόλεμος ἐκουφίζετο ἀπ' ἐμοῦ, τέχνη τοῦ πονηροῦ, ἵνα μὴ ἀπέλθω" ἐπὶ δὲ ἐπειθόμεν του μὴ ἀπελθεῖν, πάλιν ὑπὸ τοῦ πάθους ἐκυριευόμενον καὶ τοῦτο μοὶ ἐπὶ χρόνον πολὺν ἐμηχανάτο καὶ ἐχθρός, μὴ συγχωρῶν ἐξαγγεῖλαι τὸ γέροντα. Πολλάκις δὲ καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν γέροντα, βουλόμενος εἰπεῖν αὐτὸ τὸν λογισμόν, καὶ οὐκ ἤφει με δ' ἐχθρός, αἰσχύνην φέρων ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ λέγων" ὅτι ἐπεὶ οἶδας πῶς ὀφείλεις σεαυτὸν θεραπεύσαι, τίς χρεια λέγειν τινί; οὐ γὰρ ἀμελεῖς σεαυτοῦ οἶδας πῶς εἶπον οἱ Πατέρες.

Ταῦτα ὑπετίθει μοὶ ὁ ἀντίδικος, ἵνα μὴ φανερώσω τὸ πάθος τῶν ἱατρῶν καὶ θεραπευθῶ καὶ ὁ μὲν γέρον ἐνόει μὲ ἔχοντα λογισμούς, οὐκ ἤλεγχε δὲ μέ, ἀναμένων αὐτὸν ἐμὲ ἀναγγεῖλαι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

τούτους ἐδίδασκε δὲ μὲ περὶ ὀρθοῦ βίου καὶ ἀπέλυεν. "Ὑστερον δὲ πενθῶν ἐγὼ ἐν ἑμαυτῷ εἶπον" ἕως τότε, ἀθλία ψυχὴ, οὐ θέλεις θεραπευθῆναι καὶ οἱ ἀπὸ μήκοθεν ἔρχονται πρὸς τὸν γέροντα καὶ θεραπεύονται, καὶ σὺ οὐκ αἰσχύνῃ, ἐγγὺς ἔχουσα τὸν ἰατρόν, καὶ μὴ θεραπευομένη; Πυρωθεῖς οὖν τὴν καρδίαν ἀνέστης, καὶ εἶπον ἐν ἑαυτῷ, ὅτι ἀπελθὼν πρὸς τὸν γέροντα, εἰ μὴ εὖρω ἐκεῖ τινά, γνώσομαι ὅτι θέλημα Θεοῦ ἔστιν ἀναγγεῖλαι μὲ αὐτὸ τὸν λογισμὸς καὶ δὴ ἀπελθὼν, οὐδένα εὗρον.

Ὁ δὲ γέρον κατατὴν συνήθειαν διδάξας μὲ περὶ σωτηρίας ψυχῆς καὶ ὅπως τὶς καθαρθῆ ἀπὸ ρυπαρῶν λογισμῶν (ἔπει αἰσχυνομενος οὐδὲν αὐτῷ ἀπεκάλυψα, ἔμελλον δὲ ἀπελθεῖν), ἀναστὰς ἐποίησεν εὐχὴν, καὶ προέπεμπε μὲ περιπατῶν ἔμπροσθέν μου, ἕως τῆς ἔξω θύρας ἐγὼ δὲ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν λογισμῶν εἰπεῖν ἢ μὴ εἰπεῖν τῷ γέροντι, μικρὸν περιεπάτουσ ὀπίσω· ἐκεῖνος δὲ ἐπιστρέψας, καὶ ἰδὼν μὲ βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν λογισμῶν, κρούει μου τὸ στήθος καὶ λέγει μοί· τί ἔχεις; καγὼ ἄνθρωπος εἶμι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, ἐνόμισα ὅτι ἡ καρδία μου ἤνοιγη καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρακάλων αὐτῶν μετὰ δακρύων καὶ λέγων· ἐλέησον μὲ δὲ γέρον λέγει μοί· τί ἔχεις; ἀπεκρίθην ἐγὼ οὐκ οἶδας τί ἔχω; ἔφη ἐκεῖνος σὲ δεῖ τοῦτο εἰπεῖν.

Τότε οὖν μετ' αἰσχύνῃς πολλῆς ἐξεῖπον αὐτῷ τὸ πάθος μου καὶ λέγει μοί· διατι πρὸ πολλοῦ ἤσχυνθης εἰπεῖν μοί' οὐκ εἶμι κάγω ἄνθρωπος; πλὴν θέλεις εἶπω σοὶ δὲ οἶδα; οὐκ ἔχεις ἤδη τρία ἔτη ἐρχόμενος ὧδε ἔχων τοὺς λογισμοὺς τούτους, καὶ μὴ ἐξαγγέλλων αὐτούς; ἐμοῦ δὲ ὁμολογήσαντος, καὶ προσπεσόντος πάλιν καὶ παρακαλοῦντος καὶ λέγοντος αὐτῷ, ἐλέησον μὲ διὰ τὸν Κύριον, εἶπε μοί ὕπαγε, μὴ ἀμέλεια τῆς εὐχῆς σου, καὶ μηδενὸς καταλαλήσεις. Ἀπελθὼν οὖν εἰς τὸ κελλίον μου, καὶ μὴ ἀμελήσας τῆς εὐχῆς μου, χάριτι Χριστοῦ καὶ εὐχαῖς τοῦ γέροντος, οὐκέτι ὄχληθην ὑπὸ τοῦ πάθους ἐκείνου. Μετὰ δὲ ἐνιαυτὸν ἐπῆλθε μου λογισμὸς τοιοῦτος ὅτι μήποτε ὁ Θεὸς ἐποίησε μετὰ σου τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἔνεκεν τοῦ γέροντος; τοῦτο δὲ ἐνθυμηθεῖς, ἀπέρχομαι πειρᾶσαι αὐτὸν καὶ λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν, καὶ εἶπον παρακαλῶ τὴν θεοφίλειάν σου, πάτερ, εὗξαι ὑπὲρ ἔμου περὶ τοῦ λογισμοῦ ἐκείνου οὐ ποτέ σου ἐξήγγειλα δὲ ἀφήκε μὲ κείμενον πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ σιωπήσας μικρὸς λέγει μοί' ἄ ν ἄ σ τ ἄ ἔ χ ἔ πίστιν ἐγὼ δὲ ἀκούσας, ἀπὸ αἰσχύνῃς ἔβουλομην εἰ κατέπιε μὲ ἡ γῆ καὶ ἀναστὰς οὐκ ἠδυναμην ἀτενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸν γέροντα καὶ ὑπέστρεψα εἰς τὸ κελλίον θαυμάζων καὶ ἐκπληττόμενος.

2. Εἶπε γέρον: δς ἐὰν γένηται μωρὸς διὰ τὸν Κύριον, συνετιεῖ αὐτὸν καὶ Κύριος.

3. Ἠρώτησε τὶς ἀδελφὸς τινὰ τῶν γερόντων λέγων" πῶς οὐκ ἀφίεμαι ἐλεύθερος γενέσθαι μετὰ τῶν γερόντων ἐν τοῖς λογισμοῦς μου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον: ὅτι οὐ χαίρει ἐπ' οὐδενὶ ὁ ἐχθρὸς οὕτως, ὡς ἐπὶ τοῖς μὴ ἐκφαινοσὶ τους λογισμοὺς ἑαυτῶν.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος οἶδα Μοναχοὺς μετὰ πολλοὺς κόπους πεσόντας, καὶ εἰς ἕκτασιν φρενῶν ἐλθόντας, διὰ τὸ ἠλπικεναὶ ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτῶν, καὶ παραλογίσασθαι τὴν ἐντολὴν τοῦ εἰπόντος" «ἐπερώτησαν τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοὶ τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἔρουσι σοί».

5. Εἶπε πάλιν εἰ δυνατὸν ὅσα βήματα βάλλει ὁ μοναχός, ἢ ὅσας σταγόνας πίνει εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ὀφείλει θαρρεῖν τοῖς γέρουσι, καὶ ἔρωταν εἰ ἄρα οὐ πταίει ἐν αὐτοῖς. Ἀδελφὸς γὰρ ὢν ὑπὸ πατέρα, εὗρε τόπον ἐν ἐρημίᾳ ἀνακεχωρηκότα καὶ ἡσύχιον, καὶ παρεκάλει τὸν πατέρα αὐτοῦ λέγων" ἐπιτρεψὸν μοὶ οἰκῆσαι ἐν αὐτῷ, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὰς εὐχὰς σου, ὅτι ἔχω κοπιᾶσαι πάνυ καὶ εἴασεν αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς αὐτοῦ λέγων· οἶδα ἀληθῶς ὅτι πολλὰ ἔχεις κοπιᾶσαι, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἔχειν σὲ γέροντα θαρρεῖς εἰς τὸ ἔργον σου, ὅτι ἀρέσκεις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

τῆ Θεῶ καὶ διὰ τὸ θαρρῆσαι σὲ ὄλως, ὅτι ἔργον Μοναχοῦ ποιεῖς, ἀπολύεις τὸν κόπον σου καὶ τὰς φρένας.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μουσιῆς Μοναχὸς ὑπὸ πατέρα ὧν πνευματικόν, καὶ μὴ ἔχων ὑπακοὴν καὶ ταπεινώσιν, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ νηστεύων, ἢ ἄλλο τί ποιῶν, τῆ δοκεῖν ἀγαθόν, καὶ τοιοῦτος οὐδὲ μίαν ἀρετὴν οὐ μὴ κτήσεται οὐδὲ οἱ δὲ τί ἐστι Μοναχός.

7. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Θεωνᾶς, ὅτι κὰν κερδήσῃ τις ἀρετὴν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὁ Θεὸς οὐ παρέχει αὐτῇ χάριν ὡς τὸ παραμεῖναι αὐτὸ τὴν ἀρετὴν οἶδε γὰρ ὅτι οὐκ ἐστι πιστὸς εἰς τὸ ἴδιον ἔργον ἐὰν δὲ ἀπέλθῃ πρὸς τὸν ἐταῖρον αὐτοῦ, τότε παραμένει αὐτό.

8. Εἶπε γέρον: ἐὰν ὄχλωσι σοὶ ρυπαροὶ λογισμοί, μὴ κρύψῃς αὐτούς, ἀλλ' εὐθέως εἶπε αὐτούς τὸ πνευματικά σου Πατρὶ καὶ ἔλεγεσον αὐτούς ὅσον γὰρ κρύβει ἄνθρωπος τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, τοσοῦτον πληθύνονται καὶ λαμβάνουσι δύναμιν' ὡς πὲρ γὰρ ὄφις, ἐὰν ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ φωλεοῦ, εὐθὺς φεύγει, οὕτω καὶ ὁ πονηρὸς λογισμὸς φανερούμενος, εὐθέως ἀπολλυταὶ καὶ ὡς πὲρ σκώληξ ἐν ξύλῳ, οὕτως ὁ πονηρὸς λογισμὸς ἀφανίζει καρδίαν. Ὁ φανερῶν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, ταχὺ θεραπεύεται: ὁ δὲ ἀποκρύπτων αὐτούς ὑπερηφανίαν νοσεῖ.

9. Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, οἰκῶν ἐν τῇ πανερήμῳ, μόνος ἐν αὐτῇ ἀνεχώρει: ἦν δὲ κατωθεν αὐτοῦ ἄλλη ἔρημος, ἐν ἣ πλείονες ἦσαν ἀδελφοί. Ἐν μιᾷ οὖν ἐστῶς ἐξωθέν του κελλίου αὐτοῦ, ὄρᾳ τὸν σατανᾶς κατὰ τὴν ὁδὸν διερχόμενον ἐν σχήματι ἀνθρώπου ἐφόρει δὲ ὡς στιχάριον λινοῦν τρωγλωτόν, καὶ κατὰ τρυμαλιᾶν ἔκρεματο ληκύθιον" καὶ ἐπιγνοὺς αὐτὸν ὁ γέρον, λέγει' ποῦ πορεύῃ, ὁ μέγας; ὁ δὲ ἔφη" ἀπέρχομαι ὑπομῆσαι τοὺς ἀδελφούς καὶ εἶπεν ὁ γέρον" καὶ ἕνα τί σοὶ τὰ ληκύθια ταῦτα; λέγει ἐκεῖνος γεύματα ἀποφέρω τοῖς ἀδελφοῦς καὶ δὲ γέρον καὶ ταῦτα ὅλα; δὲ ἀπεκρίθη' ναί: ἐὰν μὴ ἐν ἀρέσῃ τινί, παρέχω ἄλλο ἐὰν δὲ μηδὲ ἐκεῖνο, δίδωμι ἕτερον" πάντως δὲ ἐκ τούτων πάντων, κὰν ἐν ἀρέσῃ αὐτῶ" καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν.

Ὁ δὲ γέρον ἔμεινε παρατηρούμενος τὰς ὁδοὺς, ἕως πάλιν ἐκεῖνος ἐπανῆλθε" καὶ ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ γέρον, ἔφη" σωθείς καὶ δὲ εἶπε ποῦ ἔνι ἔμοι σωθῆναι; λέγει αὐτῶ ὁ γέρον" διὰ τί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ὅτι πάντες ἄγριοι μοὶ ἐγένοντο, καὶ οὐδεὶς μου ἀνέχεται καὶ εἶπεν ὁ γέρον' οὐδένα οὖν φίλον ἔχεις ἐκεῖ; ὁ δὲ ἔφη ναὶ ἕνα μόνον ἔχω ἐκεῖ ἀδελφὸν καὶ κὰν αὐτός μου πείθεται καὶ ὅτε δρᾷ μέ, στρέφεται ὡς ἀνέμη" ἔρωτα ὁ γέρον καὶ πῶς καλεῖται ὁ ἀδελφός; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος Θεόπεμπος καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν. Ἄναστᾶς δὲ ὁ γέρον, ἐπορεύθη πρὸς τοὺς ἀδελφούς οἱ δὲ γνόντες αὐτὸν ἐρχόμενον, λαβόντες βαῖα ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ καὶ λοιπὸν εὐτρεπίζετο ἕκαστος εἰς ὑποδοχῆς τοῦ γέροντος, νομίζων ὅτι παρ' αὐτῶ καταλύσει.

Ὁ δὲ ἐζήτηε τις ἐν αὐτοῖς εἴη καὶ καλούμενος Θεόπεμπος καὶ εὐρῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀδελφὸς ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. Ποιησάντων οὖν αὐτῶν εὐχὴν καὶ καθεσθέντων, λέγει τῷ ἀδελφῷ ὁ γέρον' πῶς τὰ κατὰ σε, ἀδελφέ; δὲ εἶπεν" εὐχαῖς σοῦ, καλῶς καὶ φησιν ὁ γέρον μὴ πολεμούσί σε λογισμοί; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς τέως καλῶς ἔχω ἡδευτο γὰρ εἰπεῖν καὶ λέγει αὐτῶ ὁ γέρον: ἴδου τέως ἐγὼ πόσα ἔτη ἀσκῶ, καὶ τιμῶμαι παρὰ πάντων καὶ ἔμοι τῷ γέρονται ὄχλει το πνεῦμα τῆς πορνείας καὶ δὲ ἔφη πίστευε, Ἀββᾶ, καὶ ἔμοι καὶ δὲ γέρον προεφασίζετο καὶ ἐτέρους λογισμοὺς πολεμεῖν αὐτῶ, ἕως ποιήσει αὐτὸν ὁμολογήσαι εἶτα λέγει αὐτῶ· πῶς νηστεύεις, ἀδελφέ; δὲ εἶπε τὴν ἐνάτης καὶ ὁ γέρον ἔφη αὐτῶ· νήστευε ἕως ὅψε καὶ ἄσκει, καὶ ἀποστήθιζε ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἄλλων ψαλμῶν καὶ ἐὰν σοὶ ἀναβῆ λογισμός, μηδέποτε προσχῆς κάτω, ἀλλὰ πάντοτε ἄνω καὶ ἀνάγγελλε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)
αὐτὸν ἀνδρᾶσι πνευματικούς, καὶ εὐθέως ὁ Κύριος βοηθεῖ καὶ τυπώσας ὁ γέρων τὸν ἀδελφόν,
ὕπεστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν κέλλαν.

Καὶ παρατηρῶν τὰς ὁδοὺς, δρᾷ πάλιν ἐκεῖνον τὸν δαίμονα, ὁμοίως ἤμφιεσμενον" καὶ λέγει
αὐτὸ ποῦ πάλιν ἀπέρχῃ; ὁ δὲ ἀπεκρίθη ὑπομνησαι τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἀπῆλθεν ὁ δὲ γέρων,
προσμένων καὶ παρατηρῶν, ὡς εἶδεν αὐθις αὐτὸν ἐπανερχόμενον, λέγει αὐτὸ πῶς οἱ ἀδελφοί;
ὁ δὲ ἔφη κακῶς καὶ ὁ γέρων διατί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ἄγριοι εἰσιν ὅλοι καὶ τὸ μείζον κακόν,
ὅτι καὶ ἂν εἶχον φίλον ὑπακούοντά μου, καὶ αὐτὸς οὐκ οἶδα πόθεν διεστράφη, καὶ οὐκέτι μου
πείθεται, ἀλλὰ πάντων ἀγριώτερος ἐγένετο καὶ ὤμοσα μηκέτι ἐκεῖ πρὸς τὸ παρὸν πατῆσαι, εἰ
μὴ μετὰ χρόνος καὶ ταῦτα εἰπῶν, ἀπῆλθεν ὁ δὲ ἅγιος εἰσήλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ
εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ.

Ερμηνεία

ΕΠΕΣΚΕΦΘΗΜΕΝ κάποτε ἓνα ἐκ τῶν Πατέρων καὶ τοῦ ἐθέσαμεν τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν:

– Πάτερ, εἰ ἐνοχλήθῃ κάποιος ἀπὸ ἓνα λογισμόν καὶ βλέπει ὅτι σιγά – σιγά νικάται ἀπὸ
τον λογισμόν αὐτόν, πολλές δε φορὰς διαβάζει ὅσα εἶπον οἱ Πατέρες διὰ τὴν
καταπολέμησιν τοῦ λογισμοῦ καὶ προσπαθῆ να τα εφαρμόση, χωρὶς ὅμως να το κατορθῶνη
τελείως, τι εἶναι προτιμότερον; Να φανερώση σε κάποιον ἐκ τῶν Πατέρων τὸν λογισμόν
του, ἢ να φροντίση μόνος του να εφαρμόση ὅσα ἐμελέτησε καὶ να ἀρκεσθῆ εἰς τὴν
συνείδησίν του;

Ο Γέρων ἀπήντησεν:

– Ο πολεμούμενος ἀπὸ λογισμὸς ἔχει υποχρέωσιν να φανερώση τὸν λογισμόν του αὐτόν
εἰς κάποιον ἄνθρωπον, ὁ οὗτος να ἔχη τὴν δύναμιν να τὸν ωφελήσῃ καὶ να μὴ στηριχθῆ
μόνον εἰς τὸν εαυτόν του. Διότι κανεὶς δεν ἠμπορεῖ να βοηθήσῃ τὸν εαυτόν του, ὅταν
μάλιστα ταλαιπωρηθῇ ἀπὸ τὰ πάθη. Εἰς ἐμέ – συνέχισεν ὁ Γέρων – συνέβη το ἐξῆς, ὅταν
ἤμην νεώτερος υπέφερα ἀπὸ ἓνα ψυχικόν πάθος καὶ υπέκυπτα εἰς αὐτό. Ἐπληροφορήθην
λοιπόν, ὅτι ὁ Ἄββας Ζήνων εθεράπευσε πολλοὺς ευρισκομένους εἰς παρομοίαν, πρὸς ἐμέ,
κατάστασιν· δι' αὐτὸ ἀπεφάσισα να μεταβῶ καὶ ἐγὼ καὶ να φανερώσω εἰς τὸν Ἄββαν
Ζήωνα τὸ πάθος μου. Πλὴν ὁ σατανὰς με ἠμπόδιζε, ψιθυρίζων ὡς σκέψεις ὀρθὰς εἰς τὴν
ψυχὴν μου: αφοῦ γνωρίζεις τί πρέπει να κάμῃς, κάμε συμφώνως πρὸς ὅσα μελετὰς εἰς τὰ
βιβλία διατί λοιπόν να υπάγῃς να ἐνοχλήσῃς τὸν Γέροντα; Οσακὶς λοιπόν ἀπεφάσιζα να
επισκεφθῶ τὸν Γέροντα καὶ να φανερώσω εἰς αὐτόν τὸν λογισμόν μου, ἠσθανόμην
ἀνακούφισιν ἐκ τοῦ πολέμου τοῦ πάθους. Αὐτὸ ἀσφαλῶς ἦτο τέχνη τοῦ διαβόλου, διὰ να
μὴ υπάγω, αφοῦ, ὅταν ἐπαίρῃ τὴν ἀπόφασιν να μὴ μεταβῶ, ἐκυριεύομην πάλιν ἀπὸ το
πάθος. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν παγίδα με παρέσυρεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ ἐχθρὸς, μὴ ἀνεχόμενος
να ἐξομολογηθῶ εἰς τὸν Γέροντα τὸν λογισμόν μου. Πολλὰς φορὰς δε μετέβην πρὸς τὸν
Γέροντα, με τὴν ἀπόφασιν να τοῦ εἶπω τὸν λογισμόν μου, δεν με ἀφήνεν ὅμως ὁ ἐχθρὸς, με
τὴν ἐντροπὴν, τὴν ὁποίαν προεκάλει εἰς τὴν καρδίαν μου. Αφοῦ γνωρίζεις – ἔλεγεν εἰς τὴν
σκέψιν μου, – πῶς πρέπει να θεραπεύσῃς τὸν εαυτόν σου, ποία ἡ ἀνάγκη να φανερώσῃς
εἰς κάποιον τὸ πάθος σου; Ἄλλωστε συ δεν ἀμελεῖς δια τὸν εαυτόν σου γνωρίζεις τι εἶπον
οἱ Πατέρες εἰς παρομοίας περιπτώσεις.

Ἄλλα αὐτὰ ἔφερον εἰς τὸν νούν μου ὁ ἀντίδικος, διὰ να μὴ φανερώσω τὸ πάθος μου εἰς
τὸν ἰατρόν καὶ θεραπευθῶ. Ο Γέρων, ὅμως, ἀντελαμβάνετο, ὅτι ἐβασανιζόμην ἀπὸ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

λογισμούς, δεν με ήλεγχεν όμως, διότι ανέμενε να τους φανερώσω εγώ ο ίδιος με έδίδασκεν όμως διά τον όρθόν τρόπον του βίου και με άφηνε να φύγω με την ευχήν του. Κάποτε όμως, μετά μίαν τοιαύτην επίσκεψιν, λυπούμενος διά την αθλιότητά μου, είπον εις τον εαυτόν μου: έως πότε, αθλία ψυχή μου, δεν θα θέλης να θεραπευτής; Προς τον Γέροντα έρχονται εκείνοι που κατοικούν μακράν και θεραπεύονται, και συ δεν εντρέπεσαι, να έχης τόσο κοντά τον ιατρόν και να μη θεραπεύεσαι; 'Αφού λοιπόν έθερμάνθη η καρδιά μου με αυτάς τις σκέψεις αμέσως έσηκώθην και είπον εις τον εαυτόν μου· θα υπάγω προς τον Γέροντα και εάν δεν εύρω εκεί κανένα επισκέπτην, θα καταλάβω ότι είναι θέλημα Θεού, να εξομολογηθώ εις αυτόν τον λογισμός μου. Και πράγματι μεταβάς εις το κελλίον του Γέροντος δεν εύρον κανένα.

Ο Γέρων, κατά την συνήθειάν του, με έδίδαξε και πάλιν περί σωτηρίας ψυχής, και ότι ο άνθρωπος επιβάλλεται να καθαρισθή από τους ρυπαρούς λογισμούς (εγώ από εντροπήν, και πάλιν δεν του εφανέρωσα τίποτε, ήτοιμαζόμενη δε να αναχωρήσω) και εγερθείς έκαμεν ευχήν, και με προέπεμπε να φύγω, βαδίζων εμπρός μου, μέχρι της εξωθύρας του κελλίου του. Βασανιζόμενος όμως από την σκέψιν να εξομολογηθώ ή όχι τους λογισμούς μου εις τον Γέροντα, εβάδιζα με διστακτικά βήματα όπισθέν του. Τότε ο Γέρων με επλησίασε και καθώς με είδε να βασανίζωμαι από τους λογισμούς, με κτυπά φιλικά εις το στήθος και μου λέγει:

– Τέκνον μου, τι έχεις; Και εγώ άνθρωπος είμαι.

Οι λόγοι του Γέροντος ενόμισα ότι μου ήνοιξαν την καρδίαν και πίπτων εις τα γόνατά του τον παρεκάλουν με δάκρυα:

– Πάτερ, ελέησόν με.

– Τι έχεις, παιδί μου, με έρωτά ο Γέρων.

– Δεν γνωρίζεις τί έχω;

Ο Γέρων, ως να εγνώριζε το μυστικόν της καρδιάς μου, μου είπε:

– Συ πρέπει να το είπης.

Τότε λοιπόν και εγώ, μετά μεγάλης εντροπής, έξωμολογήθην εις αυτόν το πάθος μου.

Αφού με ήκουσεν ο Γέρων είπε:

– Διατί εντρέπηκες να μου το εμπιστευθής από τόσον καιρόν; Μήπως και εγώ δεν είμαι άνθρωπος;

Πλήν θέλεις να σου φανερώσω αυτό, που γνωρίζω; Τρία έτη ήδη δεν έρχεσαι εδώ, βασανιζόμενος από τους λογισμούς αυτούς, χωρίς όμως να τους εξομολογήσαι;

Κατόπιν αυτού, βαθύτατα συγκεκινημένος εξ αυτού, έπεσα και πάλιν εις τους πόδας του λέγων:

– Έχεις δίκαιον, Πάτερ μου σε παρακαλώ τώρα να με λυπηθής, διά της αγάπης του Κυρίου.

Και πάλιν ο Γέρων με συγκατάβασιν προσέθεσε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

– Πήγαινε, μή παραμελής την προσευχήν σου και μη κατηγορής κανένα.

Απελθών λοιπόν εις το κελλίον μου και ασχολούμενος συνεχώς με την προσευχήν μου, ουδέποτε ήνωχλήθην από εκείνο το πάθος, με την Χάριν βεβαίως του Χριστού και τας ευχές του Γέροντος.

Ύστερα από ένα χρόνον προσέβαλε τον νούν μου και εξής λογισμός: Μήπως ο Θεός σε ευσπλαχνίσθη, κατά το έλεός Του, και όχι εξ αιτίας του Γέροντος; Μόλις μου ήλθεν αυτή η σκέψις, πηγαίνω αμέσως εις το κελλί του Γέροντος, διά να τον δοκιμάσω. 'Αφού δε τον επήρα ιδιαιτέρως, τού έβαλα μετάνοιαν και του είπα:

– Πάτερ μου, παρακαλώ την θεοφίλειάν σου, να προσευχηθής δι' εμέ περί του λογισμού εκείνου, που κάποτε σου έξωμολογήθηκα.

Ο Γέρων με άφησε γονατιστόν εις τους πόδας του και σιωπήσας ολίγον, ύστερα μού λέγει:

– Σήκω επάνω να έχης πίστιν.

Εγώ μόλις ήκουσα την απάντησιν αυτήν, τόσην εντροπήν εδοκίμασα, ώστε θα ήθελα, εκείνην την στιγμήν, να με καταπιή η γη. Και αφού έσηκώθηκα, δεν είχα την δύναμιν να αντικρύσω τον Γέροντα και επέστρεψα εις το κελλίον μου, γεμάτος από θαυμασμόν και έκπληξιν.

2. Ένας Γέρων ασκητής είπεν όποιος γίνη, χάριν του Κυρίου, μωρός, ο Κύριος θα τον κάνη σοφόν!

3. Ένας αδελφός ηρώτησε κάποιον Γέροντα:

– Διατί υποφέρω από τους λογισμούς μου μολονότι συναναστρέφομαι γέροντας;

Ο Γέρων απήντησε:

– Διά τίποτε άλλο δεν χαίρει τόσον πολύ ο εχθρός όσον με εκείνους, που δεν φανερώνουν τους λογισμούς των.

4. Ο Αββάς Αντώνιος είπε: Γνωρίζω Μοναχούς, οι οποίοι έπεσαν, ύστερα από πολλούς άσκητικούς κόπους, και εσάλευσαν τα μυαλά των, επειδή έστήριξαν τας ελπίδας των εις την εργασίας των μόνον και δεν έλαβον υπ' όψιν των την εντολήν Εκείνου, που είπε: «Ερώτησε μετ' επιμονής τον πατέρα σου και θα σου εξηγήση τους μεγαλυτέρους σου και θα σου είπουν» (Δευτερ. ΛΒ', 7).

5. Ο ίδιος είπε πάλιν: ο Μοναχός οφείλει να έχη θάρρος εις τους Γέροντας και να τους έρωτά μήπως πταίει, εάν είναι δυνατόν, ακόμη και δι' όσα βήματα βαδίζει ή δι' όσας σταγόνας νερού πίνει εις το κελλί του.

Ένας αδελφός ο οποίος ήτο υποτακτικός εις κάποιον Πατέρα ανεκάλυψε μέσα εις την έρημον τόπον απομονωμένον και ήσυχον παρεκάλεσε λοιπόν τον Πατέρα του λέγων. Επίτρεψέ μου να κατοικήσω εις το μέρος αυτό και ελπίζω εις τον Θεόν και εις τας ευχάς σου ότι έχω την δύναμιν να κοπιάσω πολύ. Ο 'Αββάς του τον άφησε και του είπε: Γνωρίζω ότι πράγματι έχεις την δύναμιν να υποβληθής εις πολλούς κόπους, αλλά με το να μη έχης

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Γέροντα, εμπιστεύεσαι εις το έργον σου ότι είναι αρεστόν εις τον Θεόν. Και εξ αιτίας αυτής της αυτοπεποιθήσεως, ότι εκτελείς όπως πρέπει το έργον του Μοναχού, θα χάσης και τον κόπον σου και τα μυαλά σου.

6. Ο Αββάς Μωϋσής είπε: Μοναχός, ο οποίος είναι υποτεταγμένος εις πνευματικών Πατέρα και δεν έχει υπακοήν και ταπεινώσιν, αλλ' αυτοπροαιρέτως νηστεύει, ή κάνει κάτι άλλο, το οποίον θεωρεί ως αγαθόν, δεν θα αποκτήση ποτέ καμμίαν αρετήν και ούτε γνωρίζει τι είναι Μοναχός.

7. Ο Αββάς Ποιμήν είπεν, ότι ο Αββάς Θεωνάς έλεγεν, ότι και αν ακόμη ένας Μοναχός κατορθώση, με το θέλημά του, κάποιαν αρετήν, ο Θεός δεν παρέχει εις αυτόν την Χάριν Του ώστε να παραμείνη μετ' αυτού η αρετή, διότι πρέπει να γνωρίζη, ότι δεν πρέπει να έχη απόλυτον εμπιστοσύνην εις το ιδικόν του έργον εάν όμως μεταβή προς τον σύντροφόν του, δια να τον έρωτήση, τότε παραμένει εις αυτόν η αρετή.

8. Ένας Γέρων είπεν: εάν σε ενοχλούν ρυπαροι λογισμοί, μή τους αποκρύψης, αλλ' αμέσως να τους είπης εις τον πνευματικόν σου Πατέρα και να τους ελέγξης: διότι όσον ο άνθρωπος αποκρύπτει τους λογισμούς του, τόσον περισσότερον πληθύνονται και δυναμώνουν. Όπως, δηλαδή, ο όφεις μόλις εξέλθη από την φωλεάν του, αμέσως φεύγει, τοιουτοτρόπως και ο πονηρός λογισμός μόλις φανερωθή, αμέσως χάνεται. Και όπως ακριβώς ο σκώληξ κατατρώγει το ξύλον, τοιουτοτρόπως και ο πονηρός λογισμός εξαφανίζει καρδίαν. Εκείνος, που φανερώνει, με την εξομολόγησιν, τους λογισμούς του, θεραπεύεται γρήγορα ενώ εκείνος που τους αποκρύπτει, πάσχει από υπερηφάνειαν.

9. Ο Αββάς Μακάριος, κατοικούσεν εις την βαθυτέραν έρημον μόνος του χαμηλότερον υπήρχεν άλλη έρημος, εις την οποίαν ήσκήτευον πολλοι αδελφοί. Μίαν ημέραν λοιπόν, καθώς εστέκετο έξω από το κελλί του, βλέπει τον σαταναν να περνά, ως άνθρωπος, εις τον δρόμον εφόρει δε ως ένδυμα ένα κατατρυπημένον λινόν φόρεμα εις εκάστην δε τρύπαν ήτο κρεμασμένος και ένα φιαλίδιον. Ο Γέρων τον ανεγνώρισε και του λέγει :

– Έ! σύ μεγάλε, πού πηγαίνεις;

– Πηγαίνω να ενοχλήσω τους Μοναχούς με πονηρούς λογισμούς απήντησεν ο σατανάς.

– Αυτά τα φιαλίδια τι τα θέλεις; έρωτά πάλιν ο Γέρων:

– Τα πηγαίνω, διά να δοκιμάσουν το περιεχόμενόν των οι Μοναχοί

– Και όλα αυτά; ήρώτησε με κατάπληξιν ο Γέρων.

– Ναι· εις κάποιον δεν αρέσει ένα, του δίδω άλλο: εάν δε ούτε αυτό, του προσφέρω τρίτον. Πάντως από όλα αυτά, έστω και ένα, θα του αρέση.

Αφού είπεν αυτά ο σατανάς, έφυγεν.

Ο Γέρων έμεινεν εις την θέσιν εκείνην παρατηρών τον δρόμον, μέχρις ότου επέστρεψεν ο σατανάς.

Μόλις τον είδεν ο Γέρων, τον έχαιρέτησε κατά τον τρόπον των Μοναχών.

– Εύχομαι να σωθής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

– Πού είναι δυνατόν να σωθώ εγώ; απήντησε θυμωμένος ο σατανάς.

– Διατί; τον έρωτά ο Γέρων:

– Διότι όλοι έχουν εξαγριωθεί εναντίον μου, και κανείς δεν με ανέχεται.

– Δεν έχεις λοιπόν κανένα φίλον εκεί κάτω;

– Έ! έχω δα ένα μόνον αδελφόν εκεί κάτω και αυτός τουλάχιστον με ακούει και όταν με βλέπη, στριφογυρίζει ως ανέμη, από την χαράν του: απήντησεν ο Σατανάς.

– Και πώς καλείται ο Μοναχός αυτός;

– Θεόπεμπτος, απήντησεν ο σατανάς και έφυγεν.

Αμέσως ο Αββάς Μακάριος σηκώνεται και πηγαίνει προς τους Μοναχούς εκείνοι, μόλις τον αντελήφθησαν να έρχεται, επήραν εις τα χέρια των βάρια και εξήλθον να τον προϋπαντήσουν. Κάθε ένας δε από αυτούς εκαθάριζε το κελλί του διά να υποδεχθή τον Γέροντα, με την κρυφήν ελπίδα, ότι θα παραμείνη εις αυτόν.

Ο Γέρων τους ήρώτα ποίος ήτο ο Θεόπεμπτος. Και αφού τον εύρεν, εισήλθεν εις το κελλίον του. Ο Θεόπεμπτος τον υπεδέχθη μετά χαράς..

Αφού λοιπόν έκαμαν ευχήν και εκάθησαν, ήρχισαν να συζητούν περί πνευματικών ζητημάτων.

– Λοιπόν πώς πηγαίνεις; έρωτά τον αδελφόν ο Γέρων.

– Με τας ευχάς σου, καλώς, απήντησεν ο Μοναχός.

– Μήπως, τέκνον μου, πολεμείσαι από λογισμούς;

– Μέχρι τώρα είμαι καλά, απήντησεν ο Μοναχός, διότι εντρέπετο να είπη την αλήθειαν.

Ο Γέρων με πατρικής στοργήν και συγκατάβασιν λέγει πάλιν προς τον Μοναχόν:

– Εγώ, τέκνον μου, όπως βλέπεις, έχω αρκετά έτη εις την άσκησιν και όλοι με τιμούν και όμως εμέ τον γέροντα ενοχλεί ο λογισμός της πορνείας.

– Πίστευσόν με, Αββά, και εμε ενοχλεί ο ίδιος λογισμός, είπεν ο Μοναχός.

Ο Αββάς Μακάριος υπεκρίνετο ότι πολεμείται δήθεν και από άλλους λογισμούς, ώσπου να κάμη τον Θεόπεμπτον να ομολογήση τους λογισμούς του.

Αφού τοιουτοτρόπως εξομολογήθη τους λογισμούς του, τον έρωτα ο 'Αββάς Μακάριος.

– Πώς νηστεύεις, αδελφέ μου;

Εφαρμόζω την ενάτην. Ο Γέρων τότε τον συνεβούλευσε:

– Να νηστεύης έως αργά το βράδυ, να εκτελής, μετά ζήλου τα ασκητικά σου καθήκοντα και να αποστηθίζης περικοπές εκ του ιερού Εύαγγελίου και του βιβλίου των Ψαλμών. Εάν δε κάποτε έλθη εις τον νούν σου πονηρός λογισμός, ποτέ, εξ επιδράσεώς του, να μη προσέξης τα γήϊνα, αλλά να κατευθύνης πάντοτε τον νούν σου υψηλά να εξομολογηθής τον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)
λογισμὸν αὐτὸν εἰς τοὺς Πνευματικούς και ο Κύριος θα σε βοηθήσει αμέσως. Αφού δε ο Γέρων εσφράγισε τον. Μοναχόν, επέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον του.

Παρατηρῶν δε ἐκ τοῦ κελλίου του τὸν δρόμον βλέπει πάλιν ἐκείνον τὸν δαίμονα, ἐνδεδυμένον κατὰ τὸν ἴδιον, ὅπως και πρῶτα τρόπον. Του λέγει λοιπὸν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος:

– Πού πηγαίνεις πάλιν;

– Πηγαίνω να βάλω εἰς τὸν νοῦν των Μοναχῶν κακοὺς λογισμοὺς ἀπήντησεν ὁ Σατανᾶς και ἐφυγεν.

Ὁ Γέρων παρετήρει πάλιν τὸν δρόμον και τὸν ἐπερίμενεν. "Ὅταν τὸν εἶδε να ἐπιστρέφῃ, τὸν ἐρωτά:

– Πῶς εἶναι οἱ ἀδελφοί;

– Ἀσχημα, ἀπαντᾷ με δυσφορίαν ὁ σατανᾶς.

– Διατί;

– Εἶναι ὅλοι ἐξηγριωμένοι ἐναντίον μου και τὸ χειρότερον εἶναι ὅτι και αὐτὸς τὸν ὁποῖον εἶχα φίλον και υπήκουεν εἰς ἐμέ, δεν γνωρίζω πῶς, ἤλλαξε και δεν με υπακούει πλέον και ἐγίνεν ἀπὸ ὅλους και ἀγριώτερος ἐναντίον μου· δι' αὐτὸ και ἐγὼ ὠρκίσθη, πρὸς τὸ παρόν τουλάχιστον, να μη ξαναπατήσω ἐκεῖ, παρὰ μετὰ ἀπὸ πολὺν καιρὸν. Ἀφού εἶπεν αὐτὰ ὁ σατανᾶς ἐφυγεν. Ὁ δε Ἅγιος εἰσήλθεν εἰς τὸ κελλίον του και ηυχάρισται τὸν Θεόν, διὰ τὴν σωτηρίαν του ἀδελφοῦ.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, πρόσεχε σεαυτῶ, μήποτε γένηται ρῆμα πονηρὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, και συνθέμενος τῷ τοιοῦτῳ λογισμῶ κρύψῃς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κατὰ Πνεῦμα Πατρός σου οὔτῳ γὰρ πέπονθε τίς τῶν ἀρχαίων, λαβῶν ἐκ τοῦ ἀναθήματος και κρύψας ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ὁμοίως και Γιεζὶ και λειτουργὸς του Προφήτου Ἐλισαίῃ, και οὐκ ἔλαθον τὸν θεόν, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους κρυπτῶς γὰρ δρᾶσαντες τὸ κακόν, ἐμφανῶς τὴν ἀντιμισθίαν ἀπέλαβον και μὲν, πανοικι. λιθασθεῖς ὑπὸ παντός του λαοῦ και δὲ τὴν λέπραν κληρωσάμενος ἅμα τὸ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος ἄψευδης γὰρ και εἰπῶν: «θεὸς οὐ μυκτηρίζεται καί, και ἐὰν σπεῖρα τίς, τοῦτο και θερίσει».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ πρόσεχε τὸν εαυτὸν σου, μη τυχόν γεννηθῆ σκέψις πονηρὰ εἰς τὴν καρδίαν σου, και συ συμφωνήσῃς με αὐτὸν τὸν λογισμὸν, και τὸν ἀποκρύψῃς ἀπὸ τὸν Πνευματικὸν σου Πατέρα. Διότι κάτι παρόμοιον ἐπάθε κάποιος ἀπὸ τοὺς παλαιούς ἐπήρην ἀπὸ τα ἀφιερώματα και τα ἐκρύψεν εἰς τὴν σκηνὴν του. Το ἴδιον συνέβη και με τὸν Γιεζὶ, τὸν υποτακτικὸν του Προφήτου Ελισαίου. Ἐπραξαν και οἱ δύο κρυφά, ἐν τούτοις δεν διέφυγον τὸν οφθαλμὸν του Θεοῦ, ἀλλ' οὔτε και τὴν προσοχὴν των ἀνθρώπων. Διαπράξαντες δηλαδὴ ἐν κρυπτῶ το κακόν, ἐκέρδισαν φανερά τὴν ἀντιμισθίαν τῆς πράξεώς των. Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν ἐλιθοβολήθη με ὅλην τὴν οἰκογένειά του ὑφ' ὀλοκλήρου του λαοῦ (1ησ. Ναυή ΣΤ', 18· Ζ', 1-26)· ὁ δε δεῦτερος ἔλαβεν ὡς κληρον τὴν λέπραν, καθὼς και οἱ ἀπόγονοί του ἕως

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα) του αιώνος (Δ' Βασ. 20-27). Διότι δεν είναι ψεύστης αυτός που είπεν: «ο Θεός δεν εμπαιζεται και αυτό που θα σπείρη κανείς, αυτό και θα θερίση».

Ε'. Του Αββά Ισαάκ

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν σφάλῃς ἐν πράγματι, μὴ ψεύδου αἰσχυρόμενος, ἀλλὰ βάλε μετάνοιαν λέγων συγχώρησον μοί" καὶ τὸ σφάλμα παρέρχεται. Μὴ ἦτο ἄλλο ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἄλλο ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ γὰρ Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται, ἀλλὰ πάντα θεωρεῖ, καὶ τὰ κρυπτὰ καὶ τὰ φανερά. Πάντα οὖν λογισμῶν καὶ πᾶσαν θλίψιν, καὶ πᾶν θέλημά σου καὶ πᾶσαν ὑποψίαν μὴ ἀποκρύψῃς, ἀλλ' ἐξαγγειλον μετὰ ἐλευθερίας τὸ Ἄββᾶ σου καὶ καὶ ἀκούεις παρ' αὐτοῦ, σπούδαζε μετὰ πίστεως ποιεῖν: καὶ κουφίζεται ὁ πόλεμος ἀπὸ σου χαρὰν γὰρ οὐκ ἔχουσι τὰ πονηρὰ πνεύματα, εἰ μὴ εἰς ἄνθρωπος σιωπῶντα τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, εἰ τὲ καλοὶ εἰσιν, εἴτε κακοί. Δὸς τὴν καρδίαν σου εἰς ὑπακοὴν Πατέρων σου, καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ οἰκῆσει ἐν σοί. Μὴ ἔσο παρὰ σεαυτῶ φρόνιμος, ἵνα μὴ ἐμπέσης εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου. Τὸ σιωπᾶν εἰς τὸ μὴ ἐξεῖπεῖν τοὺς λογισμοὺς, δηλὸν σὲ ποιεῖ, ὅτι ἐκζητεῖς τὴν τιμὴν τοῦ κόσμου, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ τὴν αἰσχροῦν ὃ δὲ παρρησιαζόμενος ἐξεῖπεῖν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν Πατέρων αὐτοῦ, ἐκδιώκει αὐτοὺς ἀφ' ἑαυτοῦ. Συμβουλῆς ἀεὶ μέτεχε τῶν Πατέρων σου, καὶ ποιήσεις τὸν ἅπαντά σου χρόνον ἐν ἀναπαύσει.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, εἰς σφάλῃς εἰς ἓνα πράγμα, μὴ λέγῃς ψεῦδη ἐπειδὴ εντρέπεσαι, ἀλλὰ να βάλῃς μετάνοιαν καὶ να εἴπῃς συγχώρησόν με καὶ τὸ σφάλμα σου ἀμέσως συγχωρεῖται. Μὴ ἔχεις ἄλλους λόγους εἰς τὸ στόμα σου καὶ ἄλλας σκέψεις εἰς τὴν καρδίαν σου, διότι ὁ Θεὸς δεν εμπαιζεται, ἀλλὰ τα βλέπει ὅλα, καὶ τὰ κρυπτὰ καὶ τὰ φανερά. Κάθε λοιπὸν λογισμὸν σου καὶ κάθε στενοχωρίαν σου, καὶ κάθε θέλημά σου, ἀλλὰ καὶ κάθε ἀπλην σκέψιν σου, μὴ τα ἀποκρύψῃς, ἀλλὰ ἐλεύθερα να τα ἐξομολογηθῇς εἰς τὸν Αββάν σου ὅ,τι δε ἀκούσης ἀπὸ αὐτόν, φρόντιζε με εἰλικρίνεια να το ἐκτελῇς καὶ τότε ὁ πόλεμος γίνεται ἐλαφρότερος διὰ σε. Διότι τὰ πονηρὰ πνεύματα δεν εὐρίσκουν ἀλλοῦ χαρὰν, παρὰ μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπος, που σιωπά τοὺς λογισμοὺς του, εἴτε εἶναι καλοί, εἴτε κακοί.

Ἀφησε τὴν καρδίαν σου να υπακούῃ τοὺς Πατέρας σου καὶ ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου θα κατοικήσῃ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν σου. Μὴ θεωρῇς τὸν ἑαυτόν σου φρόνιμον, διὰ να μὴ πέσης εἰς τὰ χεῖρα τῶν ἐχθρῶν σου. Το να σιωπάς καὶ να μὴ φανερώνης τοὺς λογισμοὺς σου φανερώνει ὅτι ἐπιζητεῖς τὴν τιμὴν τοῦ κόσμου καὶ τὴν αἰσχροῦν του δόξαν. Εκείνος ὅμως που ἔχει τὸ θάρρος να εἴπῃ φανερά τοὺς λογισμοὺς του ἐνώπιον τῶν Πατέρων του, τοὺς ἐκδιώκει ἀπὸ τὴν σκέψιν του. Πάντοτε να ζητῇς καὶ να λαμβάνῃς συμβουλές παρὰ τῶν Πατέρων σου, καὶ θα ἔχῃς πάντοτε, εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν, ἀνάπαυσιν.

ΣΤ' Του Αββά Κασσιανού

ΔΕΙΓΜΑ ἀληθινῆς ταπεινώσεώς το μὴ μόνον ἅπερ πράττομεν, ἀλλὰ καὶ ἅπερ ἐνθυμούμεθα τοῖς Πατράσιν ἀποκαλύπτειν. Αὕτη γὰρ ἡ ἐργασία τὸν Μοναχῶν ἀβλαβῆ καὶ ἀπρόσκοπον διαβαίνειν παρασκευάζει διὰ τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Ἀδύνατον γὰρ τὸν κρίσει καὶ γνώμῃ τῶν προβεβηκότων τὸν ἑαυτοῦ βίον ρυθμίζοντα ἀπάτη δαιμόνων περιπεσεῖν. Ἄλλως τὲ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ φανεροῦν καὶ ἀποκαλύπτειν τοῖς Πατράσι τὰς φαύλας ἐνθυμήσεις, μαραίνει ταύτας καὶ ἀσθενεστέρας ποιεῖ. "Ὡς πὲρ γὰρ ὄφεις ἀπὸ σκοτεινῆς τρυμαλιᾶς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

έξενεχθεῖς εἰς φῶς, σπουδάζει φυγή χρήσασθαι καὶ ἀφανισμῶ, οὕτω καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ διὰ τῆς καθαρᾶς δμολογίας καὶ ἐξαγορεύσεως φανερωθέντες, φεύγουσιν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου.

2. Τοιοῦτον δὲ μοὶ καὶ ὁ Ἀββᾶς Σεραπίων περὶ ἑαυτοῦ διηγήσατο λέγων ὅταν ὑπῆρχον νεώτερος, καὶ συνέμενον τὸ Ἀββᾶ μου, ὡς ἡσθιομεν, ἀνιστάμενος τῆς τραπέζης, κατ' ἐνέργειας τοῦ δαίμονος, ἔκλεπτον παξαμᾶν, καὶ τοῦτον ἔτρωγον λάθρα τοῦ Ἀββᾶ μου. "Ὡς οὖν ἔμεινα τοῦτο ποιῶν ἐπὶ χρόνον, κατακυριευθεῖς, οὐκ ἠδυνάμην ἑαυτοῦ περιγενέσθαι, μόνον δὲ ἔκρινον ὑπὸ τῆς ἰδίας συνειδήσεως, τῷ δὲ γέροντα ἡσχυνομένην εἶπειν.

Συνέβη δὲ κατ' οἰκονομίας τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, ἀδελφοὺς τίνας ἐλθεῖν πρὸς τὸν γέροντα ὠφελείας χάριν οὐ καὶ ἠρώτων αὐτῶν περὶ τῶν ἰδίων λογισμῶν ἀπεκρίθη δὲ ὁ γέρον, ὅτι οὐδὲν οὕτω βλάπτει τοὺς Μοναχοὺς καὶ χαροποιεῖ τοὺς δαίμονας, ὡς τὸ κρύπτειν τοὺς ἴδιους λογισμοὺς ἀπὸ τῶν πνευματικῶν Πατέρων ἐλάλησε δὲ αὐτοὺς καὶ περὶ ἐγκρατείας. Ἐγὼ δὲ τῶν λεγομένων ἀκούων, καὶ εἰς ἑμαυτὸν ἐλθὼν, ἐλογισάμην ὅτι ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς τὸ γέροντα τὰ πταίσματά μου καὶ κατανυγεῖς ἤρξαμην κλαίειν" καὶ ἐξέβαλον τὸν παξαμᾶν ἐκ τοῦ κόλπου μου, ὃν κακῶς εἰώθειν κλέπτειν" καὶ ρίψας ἑμαυτὸν εἰς τὸ ἔδαφος, ἦττον συγγνώμην ὑπὲρ τῶν γεγονότων μοὶ πταισμάτων, καὶ εὐχὴν ὑπὲρ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας καὶ λέγει ὁ γέρον· ὦ τέκνον, ἡ σὴ ἐξομολόγησις, καὶ ἐμοῦ σιωπῶντος ἠλευθερώσέ σε, καὶ τὸν τιτρώσκοντά σε δαίμονα μέχρι τούτων νῦν διὰ τῆς σιωπῆς, ἐξείπων τὰ κατὰ σεαυτὸν, κατέσφαξας οὐκέτι οὖν ἀπὸ τοῦ νῦν τόπον ἐξεῖ ἐν σοὶ, ἐκ τῆς καρδίας σου εἰς τὸ φανερὸν ἐξενεχθεῖς.

Οὕτω δὲ συνετέλεσεν ὁ γέρον λαλῶν, καὶ ἰδοὺ ἡ τοῦ δαίμονος ἐνέργεια ὄφθη ὡς λαμπὰς πυρὸς ἐξερχομένη ἐκ τοῦ κόλπου μου, καὶ ἐπλήρωσε τὸν οἶκον δυσωδίας, ὡς τὸ νομίζειν τοὺς παρόντας, ὅτι πληθὸς τεαγίου ἐκεῖ ὑποκαίεται. Τότε εἶπεν ὁ γέρον· ἰδοὺ τῶν ἐμῶν λόγων καὶ τῆς σῆς ἐλευθερίας τὴν ἀπόδειξιν, ἔναργως ἐγνώρισεν ἡμῖν ὁ Κύριος διὰ τοῦ γεγονότος σημείου. "Ἐκτοτε οὖν οὕτως ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ τὸ πάθος τῆς γαστριμαργίας, καὶ ἡ διαβολικὴ ἐκείνη ἐπιθυμία, ὡς μηκέτι μηδὲ εἰς ἐννοίας ταύτης ἐλθεῖν.

3. Μανθάνομεν τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλη ὁδὸς σωτηρίας, ἢ τὸ ἐξαγγέλλειν τοὺς λογισμοὺς τοὺς Πατράσι, καὶ μὴ καταφρονεῖν τῆς παραδόσεως τῶν προγόνων ὅτι γὰρ καὶ αὐτοὶ οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν»κινούμενοι, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ καὶ τῶν θεοπνεύστων γραφῶν παραδεδώκασι τοῖς μεταγενεστέροις τὸ ἐπερωτᾶς τοὺς προοδεύσαντας ἔξεστι μὲν καὶ ἀπὸ ἄλλων πολλῶν τῶν ἐν τῇ θεοπνεύστῃ γραφῇ κειμένων μαθεῖν, ἐξαιρέτως δὲ καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὸν "Ἁγιὸν Σαμουὴλ τὸν Προφήτην ἱστορίας ὃς ἐκ νηπίου τῷ θεῷ ὑπὸ τῆς μητρὸς, καὶ ἀξιωθεῖς θείας ὁμιλίας, οὐκ ἐπίστευσε τὸ ἰδίῳ λογισμό, ἀλλὰ ἅπαξ καὶ δις κληθεῖς ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἀνατρέχει πρὸς τὸν γέροντα Ἥλεϊ, καὶ τῆ τούτου διδαχῇ τυπύται καὶ κανονίζεται, πῶς δεῖ ἀποκρίνεσθαι θεῷ καὶ ὃν τῇ ἰδίᾳ κλήσει ὁ θεὸς ἄξιον ἑαυτοῦ ἐψηφίσατο, τοῦτον βούλεται τῇ διατυπώσει καὶ διδαχῇ τοῦ γέροντος παιδαγωγείσθαι ὡς ἐκ τούτου δηλαδὴ πρὸς ταπεινώσιν ὀδηγηθησόμενον.

4. Καὶ τὸν Παῦλον δὲ δι' ἑαυτοῦ καλῶν καὶ προσδιαλεγόμενος ὁ Χριστός, δυνάμενος εὐθὺς ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ τὴν ὁδὸν γνωρίσει τῆς τελειότητος, πρὸς Ἀνανίαν πέμπει, καὶ παρ' αὐτοῦ μαθεῖν ὑπισχεῖται τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, λέγων· «εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, κακεῖ σοὶ λεχθήσεται τί σὲ δεῖ ποιεῖν» διδάσκων ἡμᾶς διὰ τούτων, τῇ ὀδηγίᾳ τῶν προωδευκότων ἀκολουθεῖν τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος παιδευθεῖς, καὶ μετὰ τοῦτο τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἐπλήρου, καθὰ περὶ ἑαυτοῦ γράφων λέγει ὅτι ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἰδεῖν Πέτρος καὶ Ἰάκωβον καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ κηρύσσω, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. Βαβαί! τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, καὶ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ ἀρθεῖς καὶ ἐκ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

θεοῦ ἀκούσας ἄρρητα ῥήματα, καὶ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος συνοδεύουσαν αὐτῷ ἔχων, καὶ βεβαιούσαν τὸν λόγον τῆς διδαχῆς διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων, οὗτος δεῖσθαι ὁμολογεῖ τῆς συμβουλίας τῶν πρὸ αὐτοῦ Ἀποστόλων.

Τὶς τοίνυν οὕτως ἔστιν ἀλαζῶν τὲ καὶ ὑπερήφανος, ὡς ταῦτα ἀκούων μὴ φρίττειν, καὶ οὕτω φοβείσθαι τὸ τῆ ἰδία γνώμη στοιχῆσαι πότε, ὡς τὴν τοῦ πυρὸς γέενναν καὶ τὴν αἰωνίζουσαν κόλασιν; καὶ γὰρ οὐδενὶ δδὸν τελειώσεως καὶ Κύριος ἀποκαλύπτει, εἰ μὴ τί γέ διὰ πνευματικῶν τὶς Πατέρων ἐπὶ ταύτην ὁδηγηθῆ καθὼς καὶ διὰ τοῦ Προφήτου παραγγέλλει λέγων· «ἐπερώτησαν τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοὶ τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἔρουσι σοί».

Ερμηνεία

ΤΟ ΝΑ φανερώνωμεν εἰς τοὺς Πατέρας ὄχι μόνον ὅσα κάμνομεν, ἀλλὰ καὶ ὅσα σκεπτόμεθα, εἶναι δείγμα ἀληθινῆς ταπεινώσεως. Διότι αὐτὴ ἡ ἐργασία καθιστᾷ τὸν Μοναχὸν ἱκανὸν νὰ πορεύεται τὴν εὐθείαν οδὸν χωρὶς βλάβην καὶ χωρὶς κίνδυνον νὰ σκοντάψῃ. Εἶναι ἀδύνατον ἐκεῖνος ποὺ ρυθμίζει τὴν ζωὴν τοῦ κατὰ τὴν κρίσιν καὶ τὴν γνώμην τῶν γεροντοτέρων νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν ἀπάτης τῶν δαιμόνων. Ἄλλωστε καὶ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἢ φανέρωσις καὶ ἀποκάλυψις εἰς τοὺς Πατέρας τῶν αἰσχρῶν σκέψεων, τὰς μαραίνει καὶ τὰς εξασθενίζει. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ φίδι, ποὺ βγαίνει ἀπὸ μίαν σκοτεινὴν τρύπαν, τρέχει νὰ σωθῆ με τὴν φυγὴν καὶ τὴν εξαφάνισίν του, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ φεύγουν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὅταν φανερωθῶν με τὴν ἀνυπόκριτον ὁμολογίαν καὶ τὴν καθαρὰν ἐξομολόγησιν αὐτῶν.

2. Κάτι σχετικῶν μου διηγήθη καὶ ὁ Ἀββάς Σεραπίων διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ὅταν ἤμουν νεώτερος – μου ἔλεγε – καὶ ἔμενα μαζί με τὸν Ἀββάν μου, καθὼς ἐτρώγαμεν, ἐγὼ ἐσηκωνόμουν ἀπὸ τὸ τραπέζι, ἐκ διαβολικῆς ἐνεργείας, ἐκλεβα παξιμάδι καὶ τὸ ἐτρώγα κρυφά ἀπὸ τὸν Ἀββάν. Τὴν κακὴν αὐτὴν συνήθειαν διετήρησα ἐπὶ πολὺ καὶ κατακυριευθεὶς ὑπ' αὐτῆς, δὲν εἶχον δύναμιν νὰ συγκρατήσω τὸν ἑαυτὸν μου ἐλεγχόμενον μόνον ἀπὸ τὴν συνείδησίν μου, ἀλλ' εἰς τὸν Γέροντα ἐντρεπόμουν νὰ τὸ εἶπω.

Συνέβη δε κάποτε, κατ' οἰκονομίας τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, νὰ ἔλθουν μερικοὶ ἀδελφοὶ νὰ ἐπισκεφθῶν τὸν Γέροντα, χάριν ὠφελείας. Οὗτοι λοιπὸν ἠρώτων τὸν Γέροντα διὰ τοὺς λογισμοὺς τῶν. Ὁ Γέροντα εἰς ἀπάντησιν τοὺς λέγει, ὅτι τίποτε δὲν βλάπτει τόσο πολὺ τοὺς Μοναχοὺς καὶ δὲν δίδει χαρὰν εἰς τοὺς δαίμονας, ὅσον τὸ νὰ κρύπτουν τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀπὸ τοὺς πνευματικούς. Πατέρας. Ἐν συνεχείᾳ ὠμίλησεν ὁ Γέροντάς μου πρὸς τοὺς ἐπισκέπτες καὶ περὶ ἐγκρατείας. Ἐγὼ, καθὼς ἤκουον τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Γέροντός μου, ἤρχισα νὰ συνέρχομαι καὶ ἐσκέφθην ὅτι ὁ Θεὸς ἐφανέρωσεν εἰς τὸν Γέροντα τὰ πταισμάτά μου συνεκινήθην βαθύτατα ἐξ αὐτοῦ καὶ ἤρχισα νὰ κλαίω. Καὶ ἀφοῦ ἐβγάλα τὸ παξιμάδι ἀπὸ τὸν κόλπον μου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν ἐκλεπτα, ἔπεσα εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἐζήτησαν συγγνώμην διὰ τὰ σφάλματα, ποὺ διέπραξα, ὡς καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ Γέροντος, διὰ νὰ με ἀσφαλίσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸ μέλλον. Ὁ Γέροντα μου λέγει: ὦ τέκνον, καὶ χωρὶς νὰ σου εἶπω τίποτε ἀκόμη, ἡ ἐξομολόγησίς σου σε ἠλευθέρωσε καὶ κατέσφαξες τὸν δαίμονα, ποὺ μέχρι τώρα σε ἐπλήγωνε με τὴν σιωπὴν, ἐφ' ὅσον ἐξωμολογήθης με εἰλικρίνεια τὰ σφάλματά σου. Ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρός λοιπὸν δὲν θα ἔχη τόπον εἰς τὴν ψυχὴν σου, ἐφ' ὅσον ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν καρδίαν σου καὶ ἐγένε φανερός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Δεν είχαν ακόμη τελειώσει καλά - καλά ο Γέρων την ομιλία του και ιδρύ, η ενέργεια του δαίμονος εφάνη να εξέρχεται από τον κόλπον μου, ως φλόγα φωτιάς και εγέμισεν ολόκληρον τον οίκον με δυσσομίαν, ώστε οι παρευρισκόμενοι να νομίζουν ότι κάπου καίεται θειάφι. Τότε ο Γέρων είπεν: ιδού η απόδειξις των λόγων μου και της ελευθερίας σου. Ο Θεός μας έδειξεν ολοφάνερα την αλήθειαν με το σημείον που έγινε τώρα. Από τότε έφυγες από εμέ το πάθος της γαστριμαργίας, και εκείνη η διαβολική επιθυμία, ώστε ποτέ πλέον ούτε κάν το έσκέφθην.

3. Από αυτά, λοιπόν που ελέχθησαν, μανθάνομεν, ότι δεν υπάρχει άλλη οδός σωτηρίας από το να εξομολογούμεθα τους λογισμούς εις τους Πατέρας και να μη καταφρονώμεν την Παράδοσιν των προγόνων. Οτι δε και εκείνοι, όχι από ιδικήν των γνώμην κινούμενοι, αλλά φωτιζόμενοι υπό του Θεού και στηριζόμενοι εις τας θεοπνεύστους Γραφάς, παρέδωσαν εις ημάς, τους μεταγενεστέρους, το να ερωτώμεν αυτούς, που έχουν προοδεύσει εις την άσκησιν, είναι δυνατόν να το μάθωμεν και από πολλά άλλα κείμενα της Αγίας Γραφής, εξαιρετικώς δε από την ιστορία του Προφήτου Σαμουήλ.

Ο Προφήτης Σαμουήλ, ως γνωστόν, αφιερώθη υπό της μητρός του εις τον Θεόν, ότε ακόμη ήτο νήπιον. Όταν δε ήξιώθη να ακούση φωνην του Θεού, δεν επίστευσεν εις τον λογισμόν του αλλά κληθείς υπό του Θεού μίαν και δύο φορές, καταφεύγει προς τον Γέροντα Ήλεί και με την διδασκαλία του πληροφορείται τον τύπον και τον κανόνα πώς πρέπει να αποκριθή εις τον Θεόν (Α' Βασ. Β', 11-18). Και εκείνον, τον οποίον ο Θεός, δι' απευθείας κλήσεως τον εξέλεξεν ως άξιόν Του, αυτόν θέλει, ο ίδιος ο Θεός, να παιδαγωγήται με την συμβουλών και την διδασκαλία του Γέροντος, διά να οδηγηθή, εξ αυτού, πρὸς ταπεινώσιν.

4. Άλλά και τον Παύλον, μολονότι ο ίδιος ο Χριστός τον εκάλεσε και συνομίλησε μαζί του, και ήδύνατο αμέσως να ανοίξη τους οφθαλμούς του και να τον γνωρίση την οδόν της τελειότητος, εν τούτοις τον στέλλει προς τον Ανανίαν και του υπόσχεται να μάθη από αυτόν την οδόν της αληθείας, λέγων προς αυτόν: «Να εισέλθης εις την πόλιν και εκεί θα λεχθή εις σε τι πρέπει να πράξης» (Πράξ. Θ', 10-18). Με αυτά μας διδάσκει ο Κύριος να ακολουθώμεν τας οδηγίας εκείνων, που έχουν προοδεύσει εις την πνευματικήν ζωήν. Διδαχθείς τούτο και ο ίδιος ο Απόστολος, το εξετέλει διά των έργων του, όπως ο ίδιος αφηγείται δια τον εαυτόν του λέγων· «ότι ανήλθον εις τα Ιεροσόλυμα διά να δω Πέτρος και Ιάκωβον και ενεπιστεύθην εις αυτούς το Ευαγγέλιον, το οποίον κηρύσσω, μη τυχόν ασκόπως τρέχω ή έτρεξα» (Γαλατ. Β', 2). Πώ! πώ! Το σκεύος της εκλογής, αυτός που ανυψώθη μέχρι τρίτου ουρανού και ήκουσεν από τον ίδιον τον Θεόν λόγους, που δεν είναι δυνατόν να διατυπωθούν με φράσεις κοινάς, αυτός τον οποίον συνόδευε πάντοτε η Χάρις του Πνεύματος και έβεβαίωνε, με τα επακολουθούντα θαύματα, τον λόγον της διδασκαλίας του, αυτός ομολογεί ότι είχαν ανάγκην από τας συμβουλές των προηγουμένων από αυτόν εις το αποστολικόν αξίωμα Αποστόλων.

Ποίος λοιπόν είναι τόσον πολύ αλαζών και υπερήφανος, ώστε να μη φρίττη όταν ακούη αυτά και να φοβήται να ακολουθη την γνώμην του, όπως φοβείται την γέενναν του πυρός και την ατελεύτητον κόλασιν; Και τούτο διότι εις ουδένα ο Κύριος δεν αποκαλύπτει οδόν τελειώσεως, εκτός μόνον εάν ο άνθρωπος οδηγηθή εις αυτήν με την συμβουλών και συμπαραστάσιν του πνευματικού Πατέρα: δι' αυτό και διά του Προφήτου του μας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)
παραγγέλλει λέγων: ερώτησε μετ' επιμονής τον πατέρα σου και θα σου φανερώσης τους γεροντοτέρους σου και θα σου είπουν (Δευτερ. ΑΒ΄, 7).

Z'. Εκ του 'Αββά Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρώτησε γέροντα λέγων εις την αγίαν πόλιν επέμφθην δι' απόκρισιν τοῦ Κοινοβίου, καὶ κατέβην εις τὸν Ἰορδάνην εὐξασθαι, μὴ αἰτήσας τὸν Ἀββάν περὶ τούτου ἀπόλυσιν ἄρα καλῶς ἐποίησα ἢ οὐ; ἀπεκρίθη ὁ γέρον οὐκ ὀφείλεις χωρὶς ἐπιτροπῆς ἀπελθεῖν ποῦ πότε τὰ γὰρ ἰδίῳ γινόμενα λογισμῶ, κὰν δοκῆ καλὰ εἶναι, οὐκ ἀρέσκει τῷ θεῷ το δὲ φυλάξει τὴν κέλευσιν τοῦ πέμψαντος σὲ Ἀββᾶ σου, τοῦτο καὶ προσευχή ἐστὶ, καὶ τὸν Θεὸν θεραπεύει τὸν εἰπόντα «οὐκ ἦλθον ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος με Πατρός». Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς εἰάν ἀπερχόμενος μακρὰν ἐπιλάθωμαι ἐρωτῆσαι τὸν Ἀββᾶν ποῦ ὀφείλω καταλύσαι, τί ποιήσω; ἀπεκρίθη ὁ γέρον" προσέχειν δεῖ τοῖς ἀπαντῶσι πράγμασι, καὶ οὕτω πρὸς ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς ἕκαστον ποιεῖν. Οὕτω μὲν τοὶ ὡς παραβαίνων ἐντολήν, καὶ μὴ ὡς καλῶς ποιῶν, διότι ἄνευ ἐπιτροπῆς τολμᾶς τί ὅλως ποιεῖν' οὕτω γὰρ πληροφορεῖται ὁ Ἀββᾶς σου συγχωρῆσαι σοί.

2. Ἡρώτησε πάλιν ὁ ἀδελφὸς τί ἐστὶν ἡ ψευδώνυμος γνῶσις; ἀπεκρίθη καὶ γέρον: ψευδώνυμος γνῶσις ἐστὶ, τὸ πιστεύσαι τὸ οἰκεῖο λογισμῶ, ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα καὶ εἰ τις θέλει ἀπαλλαγῆναι αὐτῆς, μὴ πιστεύσῃ ποτὲ τὸ ἰδίῳ λογισμῶ ὡς καλῶς κρίνοντι λεγέτω δὲ πρὸς ἑαυτὸν ἐγὼ ὑπὸ δαιμόνων χλευάζομαι ἕνα πιστεύσω τὸ λογισμῶ, ὅτι ἀληθινὴν ἔχω γνῶσιν, καὶ μὴ ἐρωτῶ τοὺς γέροντας, καὶ ἐκ τούτου καὶ εἰς ἄλλα φέρωσι μὲ κατακέφαλα δοῦν γέρον εἶπε τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ λαλεῖ καὶ οὐ χλευάζεται ὅλως ὑπὸ τῶν δαιμόνων· τὸ δὲ ἐμόν, χλευή ἐστὶ, καὶ ἐμπαιγμὸς ἐστὶν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ηρώτησεν ἕνα Γέροντα λέγων:

-Εστάλην εις τὴν αγίαν πόλιν δι' υπηρεσίας του Κοινοβίου και, επ' ευκαιρία κατέβηκα εις τον Ιορδάνην να προσευχηθῶ, χωρὶς ὅμως να ζητήσω τὴν ἄδειαν δι' αὐτό ἀπὸ τον Ἀββάν: ἀραγε καλῶς ἐνήργησα ἢ ὄχι;

Ο Γέρον του ἀπήντησε:

– Χωρὶς ἄδειας δεν πρέπει να υπάγης ποτε πουθενά· διότι ἐκεῖνα, που κάμνομεν, κατ' ἐμπνευσιν του λογισμοῦ μας, ἔστω και αν φαίνονται καλά, δεν εἶναι ἀρεστά εις τον Θεόν. Το να φυλάξης δε τὴν παραγγελίαν του Ἀββᾶ σου, που σε ἐστείλεν εις το διακόνημα, αὐτό και προσευχή εἶναι και υπηρεσία προς τον Θεόν, ο οποίος εἶπε: «Δεν ἦλθα να κάνω το θέλημά μου, ἀλλὰ το θέλημα του Πατρός, ο οποίος με ἀπέστειλε».

Ο ἀδελφός ηρώτησε πάλιν τον Γέροντα:

– Εἰάν ἀπέλθω εις μίαν υπηρεσίας και απομακρυνθῶ πολὺ ἀπὸ τον τόπον μου, και ἔχω λησμονήσει να ἐρωτήσω τον Ἀββάν που πρέπει να διαμείνω, τι θα κάνω;

Ο Γέρον ἀπήντησε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

– Πρέπει να προσέχης εις τα πράγματα, που συναντάς και να εκτελής το καθένα πρὸς ωφέλειαν ψυχῆς. Αλλά με την σκέψιν ὅτι παραβαίνεις εντολήν, και ὄχι ὅτι ενεργεῖς καλῶς, διότι χωρὶς συγκεκριμένην ἄδειαν τολμάς να κάνης κάτι. Τοιουτοτρόπως ὅταν ενεργῆς πληροφορεῖται και ὁ Ἀββᾶς σου, δια να σε συγχωρήσῃ.

Και πάλιν ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε:

– Τί εἶναι ἡ ψευδώνυμος γνώσις;

Ὁ Γέρων ἀπήντησε:

– Ψευδώνυμος γνώσις εἶναι τὸ να δώσῃ κανεὶς ἐμπιστοσύνην εις τὸν ἰδικόν του λογισμὸν, ὅτι ἔτσι εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὅπως νομίζει. Εάν θέλῃ κανεὶς να ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ψευδώνυμον γνώσιν ας μὴ ἔχῃ ποτέ ἐμπιστοσύνην εις τὸν λογισμὸν του, ὅτι κρίνει καλῶς. Ἀς λέγῃ δε πρὸς τὸν εαυτὸν του ἐγὼ ἐμπαίζομαι ἀπὸ τοὺς δαίμονας, διὰ να πιστεύσω εις τὸν λογισμὸν μου, ὅτι τάχα ἡ γνώσις μου εἶναι σωστὴ και ἀληθινὴ και ἔτσι ἀποφεύγω να ἐρωτήσω τοὺς γέροντας και ἔτσι οἱ δαίμονες με παρασύρουν και εις ἄλλα σφάλματα. Ὁ Γέρων λοιπὸν εἶπε τὴν ἀλήθειαν, διότι φωτίζει ὁ Θεὸς και λαλεῖ και δεν ἐμπαίζεται καθόλου ἀπὸ τοὺς δαίμονας: ἡ δική μου ὁμῶς σκέψις εἶναι εἰρωνία και ἐμπαιγμός.

Η'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ τὶς ἐπὶ πολὺν χρόνον πολεμούμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, και πολλὰ κοπιᾶσας και μὴ δυνάμενος ἀπαλλαγῆναι αὐτοῦ, ἐν μιᾷ, ὡς ἴστατο ἐν τῇ συνάξει, ἤσθετο ἑαυτὸν ὁμοίως ὑπὸ τοῦ πάθους ὄχλουμενον ἔγνω οὖν θριαμβεύσαι τὴν τοῦ δαίμονος ἐπήρειαν, και αἰτήσαι τοὺς ἀδελφοὺς εὐξασθαι περὶ αὐτοῦ, ὅπως εὔροι τινὰ τοῦ πάθους ἀπαλλαγὴν. Καὶ δὴ πάσης αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐγύμνωσεν ἑαυτὸν ἐνώπιον πάντων τῶν ἀδελφῶν, και ἐστηλίτευσε τοῦ σατανᾶ τὴν ἐνέργειαν εἶπων εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ, Πατέρες και ἀδελφοί, ὅτι ἰδοὺ δεκατέσσαρα ἔτη ἔχω οὕτω πολεμούμενος και εὐθὺς ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ και πόλεμος διὰ τὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ, ἦν ἐνεδείξατο.

2. Ἄλλος ἀδελφὸς ἐπολεμήθη ὁμοίως εις πορνείαν, και ἠγωνίζετο ἐπιτείνων τὴν ἄσκησιν, και τὸν λογισμὸν τῶν μὴ συγκαταβῆναι τῇ ἐπιθυμίᾳ ὡς δὲ οὐκ ἐπαύετο ὁ πόλεμος, ἐλθὼν εις τὴν Ἐκκλησίαν, ἔνεφανισε τοῦτον παντὶ τῷ πλήθει και ἐδόθη ἐντολὴ παρὰ τῶν Πρεσβυτέρων, και πάντες ἔπονεσαν περὶ αὐτοῦ ἐβδομάδα εὐχόμενοι τῷ θεῷ και ἀπηλλάγη τοῦ πολέμου ὁ ἀδελφός.

3. Ἄλλος ἀδελφὸς ἐπολεμήθη εις πορνείαν και ἀναστᾶς νυκτός, ἀπῆλθε πρὸς τινὰ γέροντα και ἐξηγόρευσε αὐτῷ τὸν λογισμὸν και δὲ γέρων παρεκάλεσεν αὐτὸν λόγους πνευματικῶν και ὠφεληθεὶς και ἀδελφὸς ὑπέστρεψε εις τὸ ἑαυτοῦ κελλίον και εὐθὺς πάλιν ὁ πόλεμος ἐπετέθη αὐτῷ ὁ δὲ, μὴ μελήσας, ἀπῆλθε πάλιν πρὸς τὸν γέροντα και παρακληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ὁμοίως ἐπανῆλθε και πάλιν ὡς ὄχλειτο, ἀπῆρχετο πρὸς τὸν γέροντα μηδὲν διακρινόμενος και δὲ γέρων, προθύμως αὐτὸν προσεδέχετο, και στηρίζων νουθεσίαις και παρακλήσεσιν, ἀπέστελλε παραγγέλλον αὐτῷ μὴ ἐκκακῆσαι, ἀλλ' αἰεὶ ἐν τῷ πολεμείσθαι ἔρχεσθαι πρὸς αὐτόν, και τὴν τοῦ δαίμονος ἐλέγχειν ἐπήρειαν οὐδὲν γὰρ οὕτως αὐτὸν φυγαδεύει, φησὶν, ὡς ὁ ἔλεγχος και ἡ καθαρὰ μετὰ ταπεινώσεως και πίστεως ἐξαγόρευσις. Ἐπὶ πολὺ οὖν τούτου γινομένου, ὁ Θεὸς ἰδὼν τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀδελφοῦ, και τὴν μακροθυμίαν τοῦ γέροντος, τὸν πόλεμον ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ ἐφυγαδευσε.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ επί πολύν χρόνον επολεμείτο υπό του δαίμονος της πορνείας και ενώ εκοπίασε πάρα πολύ, εν τούτοις δεν ηδύνατο να απαλλαγή από αυτόν. Μίαν ημέραν, ενώ εστέκετο εις την σύναξιν, ήσθάνθη πάλιν τον εαυτόν του να ενοχληται από το πάθος απεφάσισε λοιπόν τότε να καταστήση γνωστήν εις τους αδελφούς την επήρειαν του δαίμονος και να ζητήσει από αυτούς να προσευχηθούν δι' αυτόν μήπως τον ευσπλαγχνισθή ο Θεός και ανακουφισθή κάπως από το πάθος. Χωρίς λοιπόν να λάβη υπ' όψιν του την εντροπήν, την οποίαν τελείως κατεφρόνησε, απεγύμνωσεν εαυτόν διά της εξομολογήσεως ενώπιον όλων των αδελφών και κατήγγειλε την ενέργειαν του σατανά λέγων· προσευχηθήτε δι' εμέ, Πατέρες και αδελφοί, διότι επί δεκατέσσαρα έτη πολεμούμαι κατ' αυτόν τον τρόπον. Αμέσως δέ, ως εκ θαύματος, έφυγεν απ' αυτόν ο πόλεμος της πορνείας εξ αφορμής της ταπεινώσεως, την οποίαν έδειξεν.

2. Ένας άλλος αδελφός επολεμήθη κατά τον ίδιον τρόπον εις την πορνείαν και ηγωνίζετο δι' έντονωτέρας ασκήσεως, προφυλάσων τον εαυτόν του να μη συγκατατεθή προς την επιθυμίαν. Επειδή όμως δεν κατέπαυεν ο πόλεμος, ήλθεν εις την Εκκλησίας και κατέστησεν εις όλον το πλήθος γνωστόν τον πόλεμον από τον οποίον έβασανίζετο. Τότε οι πρεσβύτεροι έδωσαν εντολήν και όλοι εκοπίασαν επί μίαν εβδομάδα χάριν αυτού, προσευχόμενοι εις τον Θεόν. Και πράγματι ο αδελφός απηλλάγη από τον πόλεμον.

3. Και άλλος αδελφός επολεμήθη εις την πορνείαν ούτος εσηκώθη αμέσως την νύκτα και μετέβη εις ένα Γέροντα και εξωμολογήθη τον λογισμόν του εις αυτόν. Ο Γέρων τον παρηγόρησε με πνευματικούς λόγους και ο αδελφός ωφεληθείς επέστρεψεν εις το κελλίον του αλλά και πάλιν ο πόλεμος εσηκώθη εναντίον του αλλά ο Μοναχός, χωρίς καθόλου να αδιαφορήση, κατέφυγε πάλιν εις τον Γέροντα και παρηγορηθείς υπ' αυτού επέστρεψεν εκ νέου εις το κελλίον του. Έκτοτε, οσάκις ήνωχλείτο, απήρχετο αμέσως προς τον Γέροντα, χωρίς καθόλου να διστάζη. Αλλά και ο Γέρων τον υπεδέχετο πρόθυμα και τον έστήριζε με συμβουλές και λόγους παρηγορητικούς και καθώς τον κατευώδωνε διά το κελλίον του, του παρήγγελλε να μη χάνη το θάρρος του, αλλά πάντοτε, όταν θα αισθάνεται τον πόλεμον, να έρχεται πλησίον του και να καταπολεμή την προσβολήν του δαίμονος. Διότι τίποτε δεν φυγαδεύει τόσο αποτελεσματικώς τον δαίμονα της πορνείας – έλεγεν ο Γέρων – όσον ο έλεγχος της αμαρτίας και η καθαρά, με ταπεινώσιν και πίστιν, εξομολόγησις.

Αφού λοιπόν παρετάθη επί πολύ αυτή η κατάσταση, ο Θεός βλέπων την υπομονήν του πολεμουμένου αδελφού και την μακροθυμίαν του Γέροντος, έφυγάδευσε πλέον τον πόλεμον από τον αδελφόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄

(Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Περί τοῦ ὅτι δεῖ τοῖς διακριτικούς των Πατέρων τοὺς λογισμοὺς ἀνατίθεσθαι καὶ μὴ τοῖς τυχοῦσι καταπιστεύειν· καὶ πῶς δεῖ ἐξαγορεύειν καὶ ἐρωτᾶν καὶ ποτᾶπη πίστει τὰς ἀποκρίσεις τῶν Πατέρων δέχεσθαι καὶ ὅτι δι' αὐτῆς συνεργεῖν.

Περί του ὅτι πρέπει να εξομολογούμεθα τους λογισμούς μας εις τους διακριτικούς εκ των Πατέρων και να μη τους εμπιστευώμεθα εις τους τυχαίους πῶς πρέπει να εξομολογούμεθα και να ἐρωτῶμεν και με ποῖαν πίστιν να δεχώμεθα τας ἀπαντήσεις των Πατέρων και ὅτι, διὰ της πίστεως αὐτῆς, να συνεργῶμεν εις την ἐπιτυχίας του ἀγαθοῦ.

Α'. 'Εν τῷ Γεροντικῷ

ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΟΙ ἰδιαζοντως οἰκοῦντες, παρέβαλον ἀλλήλους καὶ εἶπεν καὶ εἷς τῷ ἑτέρῳ βούλομαι ἀπελθεῖν πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ζήνωνα καὶ ἀναθέσθαι αὐτῷ τινὰ λογισμόν ἔφη δὲ καὶ ὁ ἄλλος κάγώ το αὐτὸ θέλω. - Ἀπῆλθον οὖν οἱ δύο ὁμοῦ. Καὶ λαβῶν ἕκαστος αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ἐξήγγειλαν τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν καὶ ὁ μὲν εἰς ἐξαγγέλλων, προσέπεσε τὸ γέρονται παρακαλῶν αὐτῶν μετὰ πολλῶν δακρύων εὐξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὁ γέρον εἶπεν αὐτῷ ὕπαγε, μὴ προδῶς σεαυτόν, καὶ μὴ καταλαλήσης τινός, καὶ μὴ ἀμελήσης τῆς εὐχῆς σου καὶ ἀπελθῶν ὁ ἀδελφὸς ἔθεραπευθη ὁ δὲ ἄλλος, εἶπων τὸν λογισμόν αὐτοῦ το γέρον προσέθετο χάυνως καὶ ἀμελῶς εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ οὐκ ἤτησε δὲ ἐπιπόνως.

Μετὰ οὖν χρόνον τινά, συνέβη αὐτοῖς παραβαλεῖν ἀλλήλους καὶ εἶπεν καὶ εἷς τῷ ἑτέρῳ ὅτε παρεβάλομεν τῷ γέρονται ἀπήγγειλας αὐτὸ τὸν λογισμόν, δν εἶπας ὅτι θέλω αὐτῷ εἰπεῖν; ὁ δὲ ἔφη' ναὶ ἠρώτησεν ἐκεῖνος ἄρα ὠφελήθης ἀναγγείλας αὐτῷ; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς ναιευχαῖς τοῦ γέροντος ἔθεράπευσε με ὁ θεὸς ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ κὰν ἐξήγγειλα, οὐκ ἦσθομιν θεραπείας ἔφη αὐτῇ καὶ ὠφεληθεῖς καὶ πῶς παρεκάλεσας τὸν γέροντα; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος εἶπον αὐτῷ ὅτι, εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ὅτι τὸν δὲ τὸν λογισμόν ἔχω καὶ δὲ ἔφη ἐγὼ τέως ἐξαγγέλλων αὐτῷ, ἔβρεξα τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐκ τῶν δακρύων, παρακαλῶν αὐτὸν εὐξασθαι ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ διὰ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ ἰάσατο με ὁ θεός.

Ταῦτα δὲ διηγείτο ἡμῖν ὁ γέρον, διδάσκων ὅτι ὀφείλει καὶ παρακαλῶν τινὰ τῶν Πατέρων περὶ λογισμῶν, μετὰ πόνου καὶ ἐξ ὅλης καρδίας ὡς τὸν Θεὸν αἰτεῖν καὶ τότε ἐπιτυγχάνει καὶ δὲ ἀμελῶς ἐξαγγέλλων ἢ πειράζων, οὐ μόνον οὐκ ὠφελεῖται, ἀλλὰ καὶ κατακρίνεται.

2. Εἶπε γέρον ὅτι ποτὲ τις ὀλισθήσας εἰς βαρὺ ἁμάρτημα, καὶ καταφυγεῖς εἰς μετάνοιαν, ἀπῆλθεν ἀναγγεῖλαι τινὶ γέροντα καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῇ τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ μόνον τὸν λογισμόν ὅτι ἀνέβη μοὶ λογισμὸς τοιοῦς δὲν ἔχω σωτηρίαν; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ἄπειρος ὢν διακρίσεως ἀπώλεσάς σου τὴν ψυχὴν τοῦτο δὲ ἀκούσας ὁ ἀδελφός, εἶπεν: εἰ ἀπώλεσά μου τὴν ψυχὴν, ὑπάγω κὰν εἰς τὸν κόσμον.

Ἀπερχόμενος δὲ ἐγεθυμήθη ἀπελθεῖν καὶ πρὸς τὸν Ἀββᾶς Σιλουανόν, ὄντα μέγαν διακριτικόν, καὶ ἀναγγεῖλαι αὐτὸ τὸν λογισμόν ἐκεῖνον καὶ ἐλθῶν πρὸς αὐτόν, οὐδὲ αὐτῷ εἶπε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ τὸν λογισμῶν μόνον, καθὰ καὶ τὸ ἄλλο γέροντι" ὁ δὲ Πατήρ, ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἤρξατο ἀπὸ τῶν γραφῶν λέγειν αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἔστι κατακρίμα πάντως τοῖς μόνον λογιζομένοις. Ἀκούσας δὲ ὁ ἀδελφός, καὶ λαβῶν δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ εὐελπίς γενόμενος, ἀπήγγειλεν αὐτῷ καὶ τὴν πρᾶξιν ὁ δὲ γέρον, μαθῶν καὶ τὴν πρᾶξιν, ὡς καλὸς ἰατρός κατέπλασεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν θείων γραφῶν, δείξας ὅτι ἔστι μετάνοια τοῖς ἐν γνώσει ἐπιστρέφουσι πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ μετὰ τοῦτο παραβαλόντος τοῦ Ἀββᾶ μου πρὸς τοῦτον τὸν Πατέρα, διηγήσατο αὐτὸ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ εἶπεν ἰδοὺ καὶ ἀπελπίσας ἑαυτοῦ, καὶ μέλλον ὑπάγειν εἰς τὸν κόσμον, ὡς ἀστὴρ ἔστιν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν ταῦτα δὲ εἶπον, ἕνα ἰδωμεν, ὅτι κίνδυνον ἔχει οὐ τὸν τυχόντα, τὸ ἀνατίθεσθαι τινὰ τοὺς οἰκείους λογισμοὺς ἀδιακρίτοις ἀνδρᾶσιν.

Ερμηνεία

ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΟΙ, οἱ οἱποῖοι κατοικοῦσαν χωριστά, ἐπεσκέφθησαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Καὶ λέγει ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν εἰς τὸν ἄλλον:

- Θέλω νὰ υπάγω πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ζήνωνα, νὰ τοῦ ἐμπιστευθῶ κάποιον λογισμὸν μου.
- Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον θέλω ἀπήντησεν ὁ ἕτερος.

Ὁ καθένας δε ἰδιαίτερος ἐξομολογήθησαν εἰς τὸν Ἀββᾶς Ζήνωνα τοὺς λογισμοὺς τῶν.

Ὁ πρῶτος, καθὼς ἐξωμολογεῖτο, ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ Γέροντος καὶ με πολλὰ δάκρυα τὸν παρεκάλε νὰ προσευχηθῆ εἰς τὸν Θεὸν δι' αὐτόν.

Ὁ Γέρον εἶπεν εἰς αὐτόν:

– Πήγαινε, μὴ προδώσης τὸν ἑαυτὸν σου, καὶ μὴ κατηγορήσης κανένα καὶ μὴ παραμελήσης τὴν εὐχὴν σου. Ἀναχωρήσας ἀπὸ τὸν Ἀββᾶν Ζήνωνα ὁ ἀδελφός αὐτός ἐθεραπεύθη.

Ὁ ἄλλος ἀδελφός, ἀφοῦ εἶπε τὸν λογισμὸς τοῦ εἰς τὸν Γέροντα, προσέθεσε με ἀδιαφορίαν καὶ χωρὶς ὀρεξίν διορθώσεως εὐχήσου, πάτερ δι' ἐμένα, δὲν τὸ ἐζήτησεν ὁμῶς με ἐπιμονὴν καὶ ψυχικὴν ἀγωνίαν.

Ἀφοῦ ἐπέρασεν ὀλίγος καιρὸς οἱ ἀδελφοὶ ἐπεσκέφθησαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ εἶπεν ὁ ἕνας :

- Ὅταν ἐπεσκέφθημεν τὸν Ἀββᾶς Ζήνωνα, τοῦ ἐφάνέρωσες τὸν λογισμὸν, ποῦ ἔλεγες ὅτι ἐπεθύμεις νὰ τοῦ εἴπης;
- Ναι, ἀπήντησεν ὁ ἄλλος.
- Ἀραγε ὠφελήθης ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐξομολόγησιν; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ πρῶτος.
- Βεβαίως με τὰς εὐχὰς τοῦ Γέροντος με ἐθεράπευσεν ὁ Θεός.
- Ἐγὼ, εἶπε πάλιν ὁ πρῶτος, ἀν καὶ ἐξωμολογήθην, δὲν ἐκάτάλαβα καμμίαν θεραπείαν.
- Διατί ἄραγε; πῶς παρεκάλεσες τὸν Γέροντα;
- Τοῦ εἶπα εὐχήσου δι' ἐμέ, διότι βασανίζομαι ἀπὸ αὐτόν τὸν λογισμὸν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

– Εγώ, κατά την διάρκεια της εξομολόγησής του λογισμού, έβρεξα τους πόδας του με τα δάκρυά μου και με πόνος ψυχής τον παρεκάλουν να προσευχηθή δι' εμέ πράγματι δέ, με τις ευχές του, με εθεράπευσεν ο Θεός..

Αυτά μάς διηγείτο ο Γέρων και μας έλεγεν ότι εκείνος που παρακαλεί κάποιον εκ των Πατέρων διά να απαλλαγή από λογισμούς, πρέπει να το ζητή με όλην του την καρδίαν και με πόνον εκείνος, που εξομολογείται τυπικά και χωρίς όρεξιν ή δοκιμάζει τον πνευματικόν, όχι μόνον δεν ωφελείται, αλλά και καταδικάζεται.

2. Ένας Γέρων διηγήθη, ότι κάποτε ένας Μοναχός περιέπεσεν εις βαρύ αμάρτημα: τον ήλεγξεν όμως η συνείδησις και μετενόησεν. Απήλθε λοιπόν να εξομολογηθή εις ένα Γέροντα. Από εντροπήν όμως δεν ανέφερεν εις αυτόν την πράξιν του, αλλά μόνον τον λογισμόν. Είπε, δηλαδή, Πάτερ μου, με επείραξεν αυτός ο λογισμός υπάρχει δι' εμέ ελπις σωτηρίας; Ο πνευματικός όμως, που ήκουσε την εξομολόγησιν, επειδή δεν ήτο έμπειρος και έστερείτο διακρίσεως, απήντησεν εις τον αμαρτήσαντα Μοναχός. "Έχασες την ψυχήν σου. Μόλις ήκουσεν αυτό ο αδελφος είπε μέσα του: εφ' όσον έχασα την ψυχήν μου, ας υπάγω, τουλάχιστον, εις τον κόσμον.

Καθώς όμως έφευγεν, εσκέφθη να υπάγη προς τον 'Αββάν Σιλουανόν, ο οποίος ήτο γνωστός διά το χάρισμα της διακρίσεως και να εξομολογηθη και εις αυτόν τον λογισμόν εκείνον. Πράγματι, μόλις ήλθεν εις το κελλί του Αββά Σιλουανού, ούτε εις αυτόν έξωμολογήθη την αμαρτωλήν πράξιν του, αλλά μόνον τον αμαρτωλόν λογισμόν του, όπως έκαμε και με τον προηγούμενον. Γέροντα. Ο 'Αββάς Σιλουανός, αφού τον ήκουσεν, ήνοιξε το στόμα του και ήρχισε να του λέγη ότι σύμφωνα με τας Αγίας Γραφάς δεν υπάρχει καταδίκη δι' εκείνους, που αμαρτάνουν μόνον με τον λογισμόν των. Όταν ο αμαρτήσας αδελφός ήκουσεν αυτήν την πληροφορίαν, επήρε δύναμιν εις την ψυχήν του, και ενισχυμένος από ελπίδας σωτηρίας, εφανέρωσεν εις αυτόν και την αμαρτωλήν πράξιν του.

Αφού ο Γέρων έμαθεν, και την πράξιν του αδελφού ως καλός και έμπειρος ιατρός, έζύμωσε την ψυχήν του με διδάγματα της Αγίας Γραφής, δείξας εις αυτόν, ότι υπάρχει μετάνοια δι' εκείνους, που επιστρέφουν, με την θέλησίν των, εις τον Θεόν.

Μετά το περιστατικόν αυτό επεσκέφθη ο Αββάς μου τον Αββάν Σιλουανόν, από τον οποίον ήκουσε την ιστορίαν του μετανοήσαντος αδελφου. Αυτός ο αδελφός λοιπόν, ο οποίος απηλπίσθη δια τον εαυτόν του και επρόκειτο να επιστρέψη εις τον κόσμον, ομοιάζει τώρα με λαμπρόν αστέρα εν μέσω των αδελφών. Σάς τα λέγω αυτά – κατέληξεν ο Γέρων – διά να μάθωμεν ότι είναι μέγας κίνδυνος το να εμπιστεύεται κανείς τους λογισμούς του, εις ανθρώπους χωρίς πείραν και διάκρισιν.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ έξαγγέλλη σοι τις τούς έαυτοῦ λογισμούς, πρόσεχε, αδελφέ, μήποτε εκείνου λέγοντος, υπό τῶν αὐτῶν καί σὺ ὄχληθησῃ λογισμῶν, καί μάλιστα, εἰ ἔτι μικρῶν ἀσθενεῖ τὸ ὄμμα τῆς διανοίας σου, καί ἔση ὅμοιος κυβερνήτη ἐν πολλῶ κλύδωνι. Ἀλλὰ χρη ἀκούσαντά σε τὰς ἀρχὰς τῶν λεγομένων, ἐκ τούτων τὰ ἐπόμενα νοεῖν, καί οὕτω παρακαλεῖν τὸν θλιβόμενον, ἀφ' ὧν προειλήφαμεν ἐξ Ἁγίων ἀνδρῶν, ἢ ἀφ' ὧν ἐπειράθημεν ἡμεῖς οὐ γὰρ ἔστι θέλημα τοῦ Κυρίου ἄλλον δι' ἄλλου καταπεσεῖν τοὺς γὰρ πάντας αὐτὸς θέλει σωθῆναι" καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

σὺ δέ, ἀγαπητέ, μὴ παντὶ ἀνθρώπῳ ἔκφαινε σου τοὺς λογισμούς, ἀλλ' οἷς ἐὰν δοκιμάσης, ὅτι πνευματικοὶ εἰσι, μὴ προσέχων σχήματι ἢ πολιαῖς. Πολλοὶ γάρ, κατὰ τὴν Ἀποστόλου φωνήν, «ἔχουσι μὶσθῶσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἀρνοῦνται» εἶπε δὲ καὶ ὁ Σωτὴρ" «προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύματι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἄρπαγες ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς».

Δεῖ οὖν μὴ προσέχειν τῷ ἐκτὸς σχήματι πολλὰ γὰρ τὰ ἔνεδρα τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ τὸ φρόνημα ἐκάστου σκοπεῖν καὶ ἐν οἷς τοὺς καρποὺς εὐρησεῖς τοῦ Πνεύματος, μὴ ἀποκρύψης ἀπ' αὐτῶν τοὺς σεαυτοῦ λογισμούς, μήποτε εὐρῶν γωνίαν καὶ ἐχθρὸς ἐμφωλεύση ἐν σοῖ, καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὴν ἀπώλειαν ὑποσπάσῃ σε.

Πρόσεχε δέ, ἀδελφέ, μήπως ἀκούσας τα τοῦ ἀδελφοῦ ἑλαττώματα, ἐξουθενήσης αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὡς τὰ τοιαῦτα διαπραξάμενον" ἀλλὰ μᾶλλον θαύμαζε ἐπὶ τῇ τοῦ ἀδελφοῦ μεταβολῇ καὶ ἀνεπαισχύντῳ ἐξαγορεύσει τὸ γὰρ ἐκφαιγεῖν ἐκουσίως τινὰ τὰ ἑαυτοῦ πταίσματα ἀνδρᾶσι πνευματικῶν, σημαντικὸν ἐστὶ βίου ἐπανορθώσεως, καὶ φόβου Θεοῦ, καὶ ταπεινοφροσύνης, καὶ πίστεως.

Χρὴ οὖν ἐπὶ τούτῳ θαυμάζειν μᾶλλον τὸν ἀδελφὸν καὶ παρακαλεῖν αὐτὸν μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης, καθὼς γέγραπται, «σκοποῦντα ἑαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς». Λέγει δὲ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ: «καὶ σύ, ὕδε ἀνθρώπου, εἶπον πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου· δικαιοσύνη δικαίου οὐ μὴ ἐξέλῃται αὐτόν, ἐν ἣ ἂν ἡμέρα πλανηθῆ καὶ ἀνομία ἀνόμου, οὐ μὴ κακώσῃ αὐτόν, ἐν ἣ ἂν ἡμέρα ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, πρόσεχε μήπως, εἴαν κανεῖς σου εξομολογεῖται τους λογισμούς του, ενοχληθῆς και συ από τους λογισμούς αυτούς, την ὥραν που τους αναφέρει και μάλιστα, εἴαν το ὄμμα της διανοίας σου ασθενῆ ὀλίγον, ὁπότεν θα ὁμοιάσης με κυβερνήτην, που συναντᾶ μεγάλην τρικυμίαν. Δι' αὐτὸ πρέπει μόλις ἀκούσης τὴν ἀρχὴν τῶν ὁσῶν εξομολογεῖται, ἀπὸ αὐτὰ να συμπεραίνης και δια τα ἐπόμενα και ἔτσι να παρηγορησῇς τὸν στενοχωρημένον, στηριζόμενος εἰς ὅσα ἔχομεν παραλάβει ἀπὸ Ἁγίους ἀνδρας, ἢ ἀπὸ ὅσα ἐκ πείρας γνωρίζομεν ἡμεῖς. Το θέλημα τοῦ Κυρίου δεν εἶναι να κατακρημνισθῆ εἰς τὴν ἀμαρτίαν ἄλλος, ἐξ αἰτίας τῆς ἀμαρτίας ἄλλου· διότι ὁ Κύριος θέλει να σωθοῦν ὅλοι.

Αλλά και συ, ἀγαπητέ μου, να μὴ φανερώνης τους λογισμούς σου εἰς οἰονδήποτε ἀνθρωπον, ἀλλὰ μόνον εἰς ὅσους ἠθελῆς δοκιμάσει ὅτι εἶναι πνευματικοί, χωρὶς να προσέχῃς εἰς τὸ σχῆμα ἢ εἴαν τα μαλλιά της κεφαλῆς του και της γενειάδος του εἶναι λευκά. Πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, που «ἔχουν μὶσθῶσιν εὐσεβείας, ἀρνοῦνται ὁμως τὴν δύναμιν τῆς» (Β' Τιμ. γ' 5).

Δι' αὐτὸ και ὁ Σωτὴρ μᾶς συνεβούλευσε: «προσέχετε ἀπὸ τους ψευδοπροφήτας, που σας πλησιάζουν με ἐνδύμα προβάτου, ἐνὼ κατὰ βάθος εἶναι ἀρπακτικοὶ λύκοι θα τους ἀναγνωρίσετε ἀπὸ τα ἔργα και τὴν συμπεριφοράς των» (Ματθ. ζ', 15).

Πρέπει λοιπὸν να μὴ δίδωμεν προσοχὴν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα, διότι ὁ ἐχθρὸς ἔχει πολλές παγίδας. Πρέπει μόνον να ἐξετάζωμεν τὸ φρόνημα ἐκάστου. Εἰς ὅσους δε θα εὐρῆς τους καρποὺς τοῦ Πνεύματος, (Γαλ. ε', 22-23), μὴ ἀποκρύψῃς τους λογισμούς σου, μὴ τυχόν ὁ ἐχθρὸς εὐρῆ καμμίαν γωνίαν και ἀφοῦ ἐγκατασταθῆ εἰς αὐτήν, σε παρασύρῃ σιγά - σιγά εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Πρόσεχε ακόμη, αδελφέ μου, μήπως, αφού ακούσης τα ελαττώματα του αδελφού σου, τον περιφρόνησης εις την καρδίαν σου, ότι τάχα διέπραξε τόσον μεγάλας αμαρτίας απ' εναντίας να θαυμάζης διά την μεταβολήν του αδελφού και την χωρίς εντροπήν ειλικρινή εξομολόγησίν του: διότι το να φανερώνει κανείς, με την θέλησίν του, εις πνευματικούς άνδρας τα πταισμάτα του, σημαίνει επανόρθωσιν βίου, φόβον Θεού, πίστιν και ταπεινοφροσύνην.

Δι' αυτό λοιπόν και μόνον πρέπει να θαυμάζης τον αδελφόν και να τον παρηγορήσ, με ταπεινοφροσύνην, έχων υπ' όψιν την αποστολικήν σύστασιν «προσέχων τον εαυτόν σου, μήπως και συ ενοχληθής υπό του πειρασμού». (Γαλατ. σ', 1). Να ενθυμήσαι επίσης και αυτό που λέγει ο Θεός, διά στόματος του Προφήτου Ιεζεκιήλ: «και σύ, υιε ανθρώπου, να είπης προς τους υιούς του λαού σου: η δικαιοσύνη του δικαίου δεν είναι δυνατόν να σώση αυτόν, από την ημέραν που θα πλανηθή και η ανομία του ανόμου δεν ήμπορεί να του προξενήση κακόν, κατά την ημέραν, που θα αφήση, διά της μετανοίας, τας ανομίας του». (Ιεζεκ. λγ', 12).

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ έπερωτᾶς γέροντα περι λογισμοῦ, γύμνωσον αὐτῷ μετ' ἐλευθερίας τὸν λογισμὸν, ἐὰν οἶδας ὅτι πιστὸς ἐστί τοῦ φυλάξαι τὸν λόγον σου ἐὰν δὲ λαλῶσι τινὲς πρὸς σὲ περι λογισμῶν πολεμούντων σε, μὴ θελήσης ἀκούσαι αὐτῶν, ἵνα μὴ γέγονται σοὶ πόλεμοι. Ἐὰν ἀδελφὸς ὡς πιστῷ ἐμπιστεύσῃ σου τὸ ἐλάττωμα αὐτοῦ, μὴ εἴπῃς αὐτὸ ἐπὶ τινὸς θάνατος γὰρ σοὶ ἐστί. Ἐὰν ἔρωτας γέροντας περι λογισμῶν σου, μὴ μετὰ τὸ ποιῆσαι ἐρωτήσης, ἀλλ' εἶπε και πολεμεῖ σοὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος και μὴ γίνου ὑποκριτής, και λέγῃς ἄλλα ἀντὶ ἄλλων, ἢ ὡς ἄλλου πεπονηκότος ἀλλ' εἶπε τὴν ἀλήθειαν, και ἐτοίμασον ἑαυτόν, ἕνα και ἐὰν εἴπωσι σοὶ ποιήσης ἔπει σεαυτὸν μόνον χλευάζεις, και οὐχὶ τοὺς γέροντας, οὓς ἔρωτας.

Ὅταν δὲ ἔρωτας γέροντας περι πολέμου, μὴ ὑπακούσης τοῖς ἔνδοθεν σοὶ λαλούσι πλείω τῶν γερόντων, ἀλλὰ δεήθητι τοῦ Θεοῦ πρότερον λέγων: ποιήσον μετ' ἐμοῦ ἔλεος, και και θέλεις, παρασχου τοῖς Πατράσι μου εἰπεῖν μοι' και και ἐὰν εἴπωσι σοὶ οἱ Πατέρες, ποιήσον πίστει, και ἀναπαύει σὲ ὁ Θεός. Ἐὰν ἦς ἀσθενής τοῖς πάθεσι, φύλαξον σεαυτὸν μὴ ἔᾶσαι τινὰ εἰπεῖν σοὶ τὰ πάθη τῶν λογισμῶν αὐτοῦ ὡς πιστῷ" ἀπώλεια γὰρ ἔστι τὴ ψυχὴ σου τοῦτο τὸ ἔργον· μὴ ἀποκάλυψης ἐνώπιον πάντων τους λογισμούς σου, ἵνα μὴ πρόσκομμα δῶς τοῖς Πατράσι σου, ἵνα ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σκεπάσῃ σε.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΕΡΩΤΑΣ ένα Γέροντα να σε συμβουλευσῃ διά τον λογισμόν σου, να εἴπῃς γυμνήν την σκέψιν σου ενώπιόν του ἢ και με ελευθερίαν να εξομολογηθῇς τον λογισμόν σου, εφ' ὅσον βεβαίως γνωρίζεις, ὅτι εἶναι ἀξίος ἐμπιστοσύνης, ὡστε να φυλάξῃ τον λόγον σου. Εάν μερικοι αδελφοί σου ομιλοῦν δια λογισμούς, οι οποίοι πολεμοῦν και σέ, μη θελήσης να τους ακούσης, διά να μη σου συμβαίνουν πόλεμοι.

Εάν ένας αδελφός σε θεωρη αξιόπιστον και σου ἐμπιστευθῇ το ἐλάττωμά του, πρόσεξε μη το εἴπῃς εἰς κανένα διότι τούτο θα εἶναι θάνατος διά σε. Εάν ἐρωτᾶς Γέροντας δια τους λογισμούς σου, μη αναμένῃς να τους ἐρωτήσης, αφού θα ἔχῃς διαπράξει το σφάλμα, ἀλλά να εἴπῃς καθαρά αὐτό, που ἐπὶ του παρόντος σε ενοχλεῖ πρόσεξε να μη γίνεσαι υποκριτής

και να λέγης άλλα αντ' άλλων, ή, τάχα να εκθέτης τα υπό σου διαπραχθέντα, ως σκέψεις και έργα τρίτου προσώπου. Να είπης την αλήθειαν, και να ετοιμασθής, ώστε μετά προθυμίας να εκτελέσης ό,τιδήποτε σου υποδείξουν. Διαφορετικά τον εαυτόν σου περιπαίζεις και όχι τους Γέροντας, τους οποίους έρωτας.

Όταν δε έρωτάς Γέροντας δια πόλεμον, μη υπακούσης εις τους λογισμούς, που σου ομιλούν εντός σου, περισσότερο από τους Γέροντας προηγουμένως παρακάλεσε τον Θεόν λέγων· ποιήσον μετ' εμού έλεος και φώτισον τους Πατέρας μου, διά να μου ειπούν τα πρέποντα. Και αυτό, που θα σας υποδείξουν οι Πατέρες, να το εκτελέσης μετά πίστεως και ο Θεός θα σε αναπαύη. Εάν είσαι αδύνατος και περιπίπτης εις τα πάθη, μή αφήσης κανένα να σου είπη τους εμπαθείς λογισμούς του, ως να είσαι ισχυρός και άτρωτος διότι το έργον αυτό είναι απώλεια διά την ψυχήν σου. Να μη φανερώσης ενώπιον όλων τους λογισμούς σου, διά να μην προκαλέσης σκάνδαλον εις τους Πατέρας σου και δια να σε σκεπάση η Χάρις του Θεού.

Δ'. Του Αββά Κασσιανού

ΠΕΡΙΕΡΧΟΜΕΝΟΙ τούς κατά την Σκήταν “Άγιους Πατέρας, παρεβάλομεν και τὸ Ἄββᾶ Μωυσῆ, ἀνδρὶ ὑψηλῇ κατ' ἀρετὴν, καὶ τὰ θεῖα σοφῇ καὶ προσελθόντες μετὰ καὶ ἄλλας τινὰς ψυχοφελεῖς ὁμιλίας, ἥρωτησαμεν αὐτὸν καὶ περὶ τῆς τῶν λογισμῶν ἐξαγορεύσεως, τί δεῖ ποιεῖν, εἰπόντες, ὅτι πρόφασιν αἰσχύνης καὶ ἐπιβλαβοῦς εὐλαβείας ἐμποιεῖ τὸ πολλάκις τινὰς τῶν Πατέρων ἀκούσαντας παρὰ ἀδελφῶν λογισμούς, οὐ μόνον μὴ θεραπεύσαι τούτους, ἀλλὰ καὶ καταγνόντας αὐτῶν εἰς ἀπόγνωσιν ἐμβαλεῖν ὅπερ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐγνωμεν συμβὰν ἐν τοῖς μέρεσι Συρίας.

Ἀδελφὸς γὰρ τις τινὶ τῶν ἐκεῖσε γερόντων ἐξεῖπε τοὺς ἰδίους λογισμοὺς μετὰ πάσης ἀπλότητος καὶ ἀληθείας, ἀνεπαισχύντως ἀπογυμνώσας τὰ κρυπτά τῆς ἑαυτοῦ καρδίας καὶ δέ, πάραυτα τὰ ἀκούσαι, ἤρξατο ἀγανακτεῖν καὶ κινεῖσθαι κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, μεμφόμενος αὐτὸν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις φαύλαις ἐνθυμήσεσιν ὡς ἐκ τούτου πολλοὺς ἀκούσαντας ἐρυθριᾶν ἐξαγγέλλειν τοὺς ἰδίους λογισμοὺς τοὺς γέρουσιν.

Ὁ δὲ Ἄββᾶς Μωυσῆς ἀποκριθεὶς εἶπεν ἡμῖν καλὸν μὲν ἔστιν, ὃ τέκνα, μὴ ἀποκρύπτειν τοὺς λογισμοὺς ἀπὸ τὸν Πατέρων, ἀλλ' ἐλευθερίας καὶ καθαρῶς ἐξαγγέλλειν καὶ μὴ τῇ οἰκείᾳ κρίσει ἀκολουθεῖν, ἀλλὰ τῇ ἐκείνων δοκιμασίᾳ πείθεσθαι ἀδιστακτικῶς οὐ μέντοι τοῖς τυχούσι δεῖ καταπιστεῦν τὰ τῆς καρδίας ἀπόκρυφα, ἀλλὰ γέρουσι πνευματικῶς καὶ διακριτικῶς καὶ παρὰ πολλῶν μεμαρτυρημένοις, οὐχὶ τοῖς διὰ χρόνον μόνον πεπολιωμένους πολλοὶ γὰρ πρὸς μόνην τὴν ἡλικίας καὶ τὸ ἔξωθεν σχῆμα ἀπιδόντες, καὶ τοὺς ἑαυτῶν λογισμοὺς ἀναθέμενοι, ἀντὶ θεραπείας εἰς ἀπόγνωσιν διὰ τῆς ἀπειρίας τῶν ἀκουόντων ἔνεπεσον.

Ἦν γὰρ τις ἀδελφὸς πάνυ σπουδαῖος ὃς ὄχληθεις ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, ἦλθε πρὸς τινὰ γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τοὺς ἰδίους λογισμοὺς ἐκεῖνος δὲ ὡς ἤκουσεν, ἄπειρος ὢν, ἤγανακτεῖ καὶ ἄθλιον ἐκάλει τὸν ἀδελφόν, καὶ ἀνάξιον αὐτὸν τοῦ μοναχικοῦ ἔκρινε σχήματος, ὡς τοιούτους δεξάμενον λογισμοὺς. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ ἀδελφός, ἀπέγνω ἑαυτοῦ καὶ καταλείψας τὸν ἴδιον τόπον, ἐπὶ τὸν κόσμον ἐπανήει· θεῖα δὲ προνοία ὑπαντᾶ αὐτῷ ὁ Ἄββᾶς Ἀπολλῶς, τῶν γερόντων καὶ δοκιμώτατος καὶ βλέπων αὐτὸν τεταραγμένον καὶ σκυθρωπὸν πάνυ, ἠρώτα λέγων· τίς ἡ αἰτία, ἀδελφέ, τῆς σῆς στυγνότητος; ὁ δὲ, τὴν μὲν ἄρχην, ἐκ τῆς πολλῆς ἀθυμίας, οὐδὲν ἀπεκρίνατο· εἶτα, ὡς οὐκ ἐπαύετο ὁ γέρον παρακαλῶν

αὐτῶν ἀναγγεῖλαι τῆς πολλῆς ἐκείνης λύπης τὴν πρόφασιν, διηγήσατο τὰ καθ' ἑαυτὸν εἶπων: λογισμοὶ πορνείας ὄχλουσι μοὶ καὶ ἀπελθῶν ἀνήγγεila τῷ γέροντι· καὶ κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, οὐκ ἔστι μοὶ σωτηρίας ἐλπίς ἀπογνοῦς οὖν ἑμαυτου, εἰς τὸν κόσμον ἀπέρχομαι.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ πατὴρ Ἀπολλῶς πολλὰ παρεκάλει καὶ ἔνουθετεῖ αὐτὸν λέγων" μὴ ξενίζου, τέκνον, μηδὲ ἀπελίσης ἑαυτοῦ ἐγὼ γὰρ ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ καὶ πολιὰ σφόδρα ὄχλουμαι ὑπὸ τούτων τῶν λογισμῶν" μὴ οὖν ἀθυμῆσης ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ πυρώσει, ἥτις οὐ τοσοῦτον ἀνθρωπίνῃ σπουδῇ θεραπεύεται, ὅσον τὴ τοῦ Χριστοῦ φιλανθρωπία μόνον δὲ τὴν σήμερον χάρισαι μοί, καὶ ὑποστρεψον εἰς τὸ κελλίον σου. Ἐποίησε δὲ ὁ ἀδελφὸς οὕτω καὶ ἀποκαταστήσας αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς εἰς τὸ ἴδιον κελλίον, ἀπῆλθεν εἰς τὸν γέροντα ἐκεῖνον τὸν τὸν ἀδελφὸς ἀπαγορεύσαντα καὶ σταῖς ἔξωθεν τῆς κέλλης αὐτοῦ, ἔδεθη τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρῶν λέγων· Κύριε, καὶ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον ποιῶν, καὶ τοὺς πειρασμοὺς συγχωρῶν ἐπάγεσθαι ἡμῖν πρὸς ὠφέλειαν, αὐτὸς ἐπάκουσόν μου, καὶ μεταστραφήτω καὶ πόλεμος τοῦ ἀδελφοῦ εἰς τοῦτον τὸν γέροντα, ἕνα διὰ πείρας μάθη εἰς τὸ γῆρας αὐτοῦ, ὅπερ ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ οὐκ ἐδιδάχθη ὅτι δεῖ συμπάσχειν τοῖς πολεμουμένοις.

Ὡς δὲ τὴν εὐχὴν ἐτέλεσεν, δρᾷ αἰθίοπα στάντα πλησίον τοῦ κελλίου, καὶ βέλη ἀφιέντα κατὰ τοῦ γέροντος καὶ δὲ γέρον εὐθὺς ἀναπηδήσας ὡς ἐκ μέθης, ὧδε κακεῖσε περιστρέφεται μὴ δυνάμενος δὲ ἐπὶ πολὺ καρτερῆσαι, ἐξελθῶν τοῦ κελλίου, τὴ αὐτὴ δδῶ ἢ καὶ ὁ νεώτερος, ἐπὶ τὸν κόσμον ἐχώρει. Ὁ δὲ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς ἰδὼν αὐτὸν οὕτως ἀπιόντα καὶ νοήσας τὸ γεγονός, δι' ἄλλης ὁδοῦ προφθάσας αὐτόν, ὑπήντησε λέγων" ποῦ πορεύῃ; τίς δὲ ἡ αἰτία τῆς κατεχούσης σὲ τοσαύτης ταραχῆς; ὁ δὲ αἰσθηθεὶς ὅτι ἐγνώσθη τὰ κατ' αὐτὸν τῷ Ἁγίῳ, ἀπὸ τῆς αἰσχύνης οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

Εἶπε δὲ ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς ὑποστρεψον εἰς τὸ κελλίον τοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ, ἐπιγνοῦς τὴν ἀσθενεῖάν σου, ἔχε σεαυτὸν ἢ ἀγνοηθέντα ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἢ καταφρονηθέντα διὸ οὐκ ἡξιωθῆς τῆς πρὸς αὐτὸν πάλης προσβολῆν γὰρ αὐτοῦ ἕως μιᾶς ἡμέρας ὑπενεγκεῖν οὐκ ἡδυνήθης" τοῦτο δὲ σοῦ συνέβη, ὅτι ἀδελφὸν νεώτερον πολεμούμενον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ δεξάμενος, ἀντὶ τοῦ πρὸς ἀγῶνα ἀλείψαι, εἰς ἀπόγνωσιν ἐνέβαλες, μὴ λογισάμενος τὸ σοφὸν ἐκεῖνο παράγγελμα τὸ λέγον" «ρῦσαι ἀπαγομένους εἰς θάνατος καὶ ἐκπριᾶν κτεινομένους μὴ φείσῃ» ἀλλ' οὐδὲ τὴν παραβολὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τὴν λέγουσαν" «χάλαμον τεθλασμένον μὴ συντριβεῖν καὶ λίγον καπνίζόμενον μὴ σβεννύειν» οὐδεὶς γὰρ τοῦ ἐχθροῦ φέρειν ἡδύνατο τὰς ἐπιβουλᾶς, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἔμπυρον βρασμὸν τῆς φύσεως σβέσαι, εἰ μὴ ἢ τοῦ Θεοῦ χάρις ἐφρούρει τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθενεῖαν. Τοιγαροῦν συμπληρωθείσης τῆς περὶ ἡμῶν σωτηριώδους ταύτης οἰκονομίας, κοιναίς εὐχαῖς τὸν Θεὸν ἱκετεύσωμεν, ὅπως καὶ τὴν κατὰ σου ἀφεθεῖσαν μάστιγα παραγάγῃ: αὐτὸς γὰρ αἱ γεῖν ποιεῖ, καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν ἐπαισε, καὶ αἱ χεῖραις αὐτοῦ ἰάσαντο ταπειν. " καὶ ἀνυσοῦ' θανατοὶ καὶ ζωογονεῖ κατάγει εἰς ἄδου, καὶ ἀνάγει.

Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἐπευξάμενος, παραχρῆμα τοῦ πολέμου αὐτὸν ἀπήλλαξε, παραινέσας αὐτῷ αἰτεῖ, παρὰ θεοῦ δοθῆναι αὐτῇ γλῶσσαν παιδείας τοῦ γνῶναι ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον. Μανθάνομεν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι οὐκ ἄλλη εὐρίσκεται ὁδὸς σωτηρίας ἀσφαλῆς, ἢ τὸ ἐξαγγέλλειν ἕκαστον τοὺς ἴδιους λογισμοὺς τοῖς διακριτικωτάτους τῶν Πατέρων, καὶ ὑπὸ τούτων πρὸς ἀρετὴν κανονίζεσθαι, καὶ μὴ τὴ ἰδίῳ θελήματι καὶ κριτηρίῳ ἀκολουθεῖν οὐ γὰρ εἰ κατὰ τὸ συμβᾶν περιτύχοι τίς ἐν γέροντα ἢ καὶ ἄλλοις ὀλίγοις ἀπλουστέροις τὲ καὶ ἀπίροις, τούτου ἕνεκα δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν δοκιμωτάτων Πατέρων τοὺς λογισμοὺς ἀποκρύπτειν καὶ μὴ ἐξαγορεύειν, διὰ τοὺς ὀλίγους ἀπίρους, εἰς πάντας ἀπιστίαν κτησάμενον, καὶ πάντας ἐπίσης φεύγοντα, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τῶν σωματικῶν ἰατρῶν δοκιμάζειν τὸν ἐπιστήμονα πρότερον, καὶ τότε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

αὐτὸ ὑποδεικνύειν τὰ ψυχικὰ τραύματα, καὶ ταῖς αὐτοῦ θεραπείαις μὴ ἀντιλέγειν, ἀλλ' εὐχαρίστως δέχεσθαι ταύτας, κὰν πρὸς τὸ παρὸν τὸ ἀλγεινὸν ἔχωσιν.

Ερμηνεία

ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΜΕΝΟΙ κάποτε τους Αγίους Πατέρας, που διέμενον εις την Σκήτην, ήλθομεν και προς τον Αββάν Μωϋσήν, άνδρα υψηλόν εις την αρετήν και σοφόν εις την γνώσιν. Αφού λοιπόν εισήλθομεν εις το κελλίον του, μετά ώρισμένας άλλας ψυχωφελείς συζητήσεις, τον ήρωτήσαμεν και διά την εξομολόγησιν των λογισμών, τί πρέπει να κάμνωμεν.

- Πολλοί αδελφοί, τού είπομεν, από εντροπής και κακώς εννοουμένην ευλάβειαν δεν εξομολογούνται τους λογισμούς των, και τούτο διότι πολλοί Πατέρες, όταν ήκουσαν τους λογισμούς των αδελφών, όχι μόνον δεν τους εθεράπευσαν, αλλά και τους κατηγορήσαν τόσον πολύ, ώστε τους έφεραν εις απόγνωσιν. Ένα τοιούτον περιστατικόν γνωρίζομεν και ημείς, το οποίον συνέβη εις τα μέρη της Συρίας.

Ένας αδελφός δηλαδή έξωμολογήθη τους λογισμούς του εις ένα από τους εκεί Γέροντας, με πάσαν απλότητα και ειλικρίνειαν απεγύμνα σε, χωρίς εντροπήν, την καρδίαν του, δια να αποκαλύψη εις τον Γέροντα τας αποκρύφους σκέψεις του. Ο Γέρων, μόλις ήκουσε τους λογισμούς, ήρχισε να αγανακτή και να καταφέρεται εναντίον του αδελφού, κατηγορών αυτόν διά τας αισχράς σκέψεις του. Μόλις εγένετο γνωστή η συμπεριφορά αυτή εκείνου του Γέροντος, πολλοί εντρέποντο πλέον να εξομολογούνται τους λογισμούς των εις τους Γέροντας.

Ο 'Αββάς Μωϋσής μας απεκρίθη:

-Τέκνα μου, καλόν μέν είναι να μη αποκρύπτωμεν τους λογισμούς μας από τους Πατέρας, αλλά ελεύθερα και καθαρά να τους εξομολογούμεθα. Να μη ακολουθώμεν δε την ιδικήν μας κρίσιν, αλλά να πειθώμεθα αδίστακτα εις την δοκιμασίαν εκείνων. Δεν πρέπει όμως και εις τους οιουσδήποτε να εμπιστευώμεθα τα απόκρυφα της καρδιάς μας, αλλ' εις Γέροντας πνευματικούς, που είναι διακριτικοί και πολλοί μαρτυρούν διά την αξίαν των, και όχι εις εκείνους οι οποίοι μόνον από τον χρόνον έλευκάνθησαν. Διότι πολλοί προσέξαντες εις μόνην την ηλικίαν και το εξωτερικόν σχήμα ενεπιστεύθησαν τους λογισμούς των εις απείρους και αδιακρίτους και τοιουτοτρόπως, αντί θεραπείας, περιέπεσαν εις απόγνωσιν, εξ αιτίας της απειρίας των.

Ητο κάποιος αδελφός, πάρα πολύ σπουδαίος. Αυτός λοιπόν ηνωχλήθη από τον δαίμονα της πορνείας. Αμέσως ήλθεν εις ένα Γέροντα και του εξωμολογήθη τους λογισμούς του. Εκείνος όμως, μόλις ήκουσε την εξομολόγησιν αυτήν, επειδή ήτο άπειρος, αγανακτούσε και απεκάλει τον αδελφόν άθλιον, τον έκρινε δε ανάξιον του Μοναχικού σχήματος, επειδή εδέχθη τοιούτους λογισμούς. Όταν ο αδελφός ήκουσε τους λόγους αυτούς του Γέροντος απηλπίσθη διά την σωτηρίαν του και εγκαταλείψας τον τόπον της ασκήσεώς του, επέστρεφεν εις τον κόσμον. Κατά θείαν όμως πρόνοιαν τον συναντά ο 'Αββάς 'Απολλώς, ένας εκ των έμπειροτέρων γερόντων. Μόλις λοιπόν τον είδε τόσον ταραγμένον και πάρα πολύ μελαγχολικόν, τον ηρώτησεν:

– Αδελφέ μου, ποία είναι η αιτία της στενοχωρίας σου;

Ο αδελφός, κατ' αρχάς, υπό το κράτος της πολλής λύπης του, δεν απήντησε τίποτε.

Έπειτα όμως, επειδή ο Γέρων δεν έπαυε να τον παρακαλώ να του φανερώση την αιτίαν της πολλής του λύπης, ο αδελφός ήρχισε να λέγη ό,τι του συνέβαινε:

– Με ενοχλούν, Πάτερ μου, – είπε – λογισμοί πορνείας και μεταβας εξομολογήθην αυτούς εις τον τάδε Γέροντα αλλά, όπως μου είπε, δεν υπάρχει δι' εμέ ελπίς σωτηρίας κατόπιν αυτού λοιπόν απηλίπισθην και εγώ και πηγαίνω εις τον κόσμον.

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Πατήρ Απολλώς, ήρχισε να τον παρηγορή με επιμονήν και να τον συμβουλεύη.

– Μη φεύγης εις ξένον τόπον, τέκνον μου, – του έλεγε – και μη απελπίζεσαι· διότι και εγώ, παρ' όλον ό,τι ευρίσκομαι εις την γεροντική ηλικίαν, εν τούτοις ενοχλούμαι από τους λογισμούς αυτούς. Μη στενοχωρηθής λοιπόν διά την σφοδρότητα της πυρώσεως, η οποία δεν θεραπεύε και τόσον με ανθρωπίνην προσπάθειαν, όσον από την φιλανθρωπίαν του Χριστού σε παρακαλώ, κάνε μου μίαν χάριν: χάρισέ μου την σημερινής ημέραν και γύρισε πίσω εις το κελλίον σου.

Ο αδελφός υπήκουσεν εις την σύστασιν και επέστρεψεν εις το κελλίον του. Αφού δε ο Αββάς Απολλώς τον έτακτοποίησεν εις το κελλί του, μετέβη εις εκείνον τον Γέροντα, ο οποίος με την αυστηρότητά του απήλπισε τον αδελφόν. Έστάθη έξω από το κελλίον του και παρεκάλεσε τον Θεόν με δάκρυα. Κύριέ μου, – έλεγε – σύ, που τα πάντα ενεργείς προς το συμφέρον και παραχωρείς να μάς έρχονται οι πειρασμοί πρός ωφέλειάν μας, Συ εισάκουσε την δέησίν μου αυτήν, και κάνε ώστε να στραφή ο πόλεμος του αδελφού εις αυτόν εδώ τον Γέροντα, διά να μάθω τώρα, εις τα γηρατεία του, αυτό που επί τόσα χρόνια δεν κατόρθωσε να διδαχθῆ, ότι δηλαδή πρέπει να υποφέρωμεν και ημείς μαζί με τους πολεμουμένους.

Μόλις ετελείωσε την μικράν αυτήν προσευχήν, βλέπει ένα αράπην ο οποίος εστάθη κοντά εις το κελλί και ήρχισε να ρίπτῃ βέλη κατά του Γέροντος. Ο Γέρων αμέσως ανεπήδησεν, ως μεθυσμένος, και έστριφογύριζε εδώ και εκεί. Επειδή δε δέν ήδύνατο να υπομένη πολύ, έβγήκε με ορμήν από το κελλί του και επηρε τον ίδιον δρόμον, που ήκολούθησε πρωτύτερα ο νεώτερος αδελφός επιστρέφων εις τον κόσμον.

Ο Αββάς Απολλώς, μόλις τον είδε να φεύγῃ κατ' αυτόν τον τρόπον, και αντιληφθείς αμέσως τι είχε συμβῆ, προέτρεξε από άλλον δρόμον, και τον επρόφθασε:

– Πού πηγαίνεις; τον ρώτησε ποία είναι η αιτία της μεγάλης ταραχής, που σε έχει καταλάβει;

Ο Γέρων εννοήσας, ότι ο Άγιος τα είχε μάθει όλα, από την εντροπήν του, δεν απήντησε τίποτα.

Γύρισε εις το κελλί σου, του είπε τότε ο Αββάς Απολλώς, και τώρα, που ανεγνώρισες την ασθένειάν σου, να πιστεύης δια τον εαυτόν σου, ή ότι σε ήγνόησεν ο Διάβολος, ή ότι σε περιφρονεί, δι' αυτό και μέχρι σήμερα δεν ήξιώθης να παλαιήσης μαζί του. Απόδειξις, ότι δεν ήδυνήθης να υπομείνης την προσβολήν του ούτε μίαν ημέραν. Σου συνέβη δε αυτό διότι όταν έδέχθης κάποτε νεώτερον αδελφόν, που επολεμείτο από τον κοινόν εχθρόν, αντί να τον ενισχύσης εις τον αγώνα του, συ τον απήλπισες, χωρίς να λάβης υπ' όψιν σου την σοφήν σύστασιν «φρόντισε να γλυτώσης αυτούς που οδηγούνται εις τον θάνατον και μη διστάσης να εξαγοράσης μελλοθανάτους» (Παροιμ. κδ', 11). Αλλ' ούτε κάν έσκέφθης και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

την παραβολήν του Σωτήρος μας, που λέγει «σπασμένο καλάμι μη το κομματιάσης και λινάρι, που καπνίζει να μη σβήνης». (Ησ. μβ΄, 3). Διότι κανείς δεν θα ήδύνατο να ανθέξη εις τας επιθέσεις του εχθρού, αλλ' ούτε και να σβήση την φλόγα της φύσεως, εάν η Χάρις του Θεού δεν έφρούρει την ανθρωπίνην αδυναμίαν. Λοιπόν, αφού συνεπληρώθη η θείκη οικονομία, που έγινε δι' ημάς, ας ικετεύσωμεν, με κοινάς προσευχάς τον Θεόν, να απομακρύνη από σέ την μάστιγα, που άφησεν εναντίον σου· διότι Αυτός επιτρέπει να πονώμεν και πάλιν μάς θεραπεύει. Μας εκτύπησε και αι χείρες Του εθεράπευσαν: Αυτός ταπεινώνει και ανυψώνει: Αυτός θανατώνει και ζωογονεί: Αυτός ρίπτει εις τον "Αδην και επαναφέρει (Α΄ Βασ. 6', 6-7).

Αφού είπεν αυτά και ευλόγησε τον Γέροντα, αμέσως τον απήλλαξεν από τον πόλεμον και τον συνεβούλευσε να ζητή από τον Θεόν να του χορηγή γλώσσαν διδασκαλίας, διά να γνωρίζη τι πρέπει να λέγη, οσάκις πρόκειται να είπή κάποιον λόγον.

Από όσα λοιπόν είπομεν μανθάνομεν, ότι δεν υπάρχει άλλος ασφαλής δρόμος σωτηρίας, από το να εξομολογήται ο καθείς τους λογισμούς του εις τους πλέον διακριτικούς εκ των Πατέρων, και από αυτούς να κανονιζόμεθα προς την αρετήν, χωρίς να ακολουθώμεν το θέλημά μας και την κρίσιν μας. Εάν δε τυχαίως συμβή να συναντήση κανείς κάποιον Γέροντα ή και άλλους ολίγους απλουστέρους και απείρους δεν πρέπει, εξ αιτίας αυτού, να αποκρύπτη τους λογισμούς του και από τους ικανωτέρους εκ των Πατέρων και να μη εξομολογήται, εξ αφορμής δε των ολίγων απείρων να κλονισθή η εμπιστοσύνη του προς όλους και να τους αποφεύγη όλους ομοίως. Οπως δε προκειμένου διά ιατρών του σώματος, εξετάζομεν προηγουμένως την επιστημονικής ικανότητα, έτσι πρέπει να εξετάζωμεν και τον Γέροντα εις τον οποίον πρόκειται να φανερώσωμεν τους λογισμούς μας και τότε μόνον να του φανερώνωμεν τα ψυχικά τραύματα και να μη αντιλέγωμεν προς τας θεραπείας που μας προτείνει, αλλά να τας δεχώμεθα ευχαρίστως, έστω και εάν προς στιγμήν μάς προκαλούν πόνον.

Ε'. Εκ του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων.

α' Είπε μοί, Πάτερ· τίνα δεῖ έρωτας περι τῶν λογισμῶν, καὶ εἰ χρή περι τῶν αὐτῶν ἄλλη προσάγειν τήν έρώτησιν.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐρωτᾶν δεῖ εἰς δν ἔχεις πίστιν καὶ ἔμαθες ὅτι δύναται βαστάξει λογισμούς, καὶ πιστεύσαι ὡς τῷ θεῷ το δέ έρωτῆσαι ἄλλον τὸν αὐτὸν λογισμόν, ἀπιστίας έστι καὶ πειρασμοῦ: ἐὰν γὰρ ἔχης ὅτι ὁ Θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἀγίῳ αὐτοῦ, τίς ἢ χρεία πειρᾶσαι τὸν θεὸν τὸ αὐτὸ ἄλλον έρωτωντα;

β' Ἔφη ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν περι λογισμοῦ θλίβοντος ἢ ἀπόκρισις δοθῆ καὶ ἐπιμείνη, τί χρή λογίσασθαι ἢ πράξει;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν ἐπιμένη καὶ λογισμὸς θλίβων τὸν ἔρωτησαντα μετὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Πατρὸς, οὐκ ἀργῶς ἐπιμένει, ἀλλὰ δηλὸν ὅτι καὶ ἀκούσας οὐ καθαρῶς οὐδὲ ἐπιμελῶς ἔποιησέ το προσταχθέν αὐτῷ, καὶ ὀφείλει ἀνακαλέσθαι τὸ σφάλμα, καὶ ποιῆσαι καὶ ἐκελεύσθη οὐ ψεύδεται γὰρ ὁ Θεός, ὁ λαλῶν ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ.

γ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἔρα δὲ τὸν αὐτὸν χρῆ περι τοῦ αὐτοῦ ἔρωταν ἢ οὐ; οἶδα γάρ, Πάτερ, ὅτι ποτὲ ἐρωτήσαντί μου περι τινὸς λογισμοῦ, ἐρρέθη παρ' αὐτοῦ μὴ ποιῆσαι τόδε τὸ πρᾶγμα μετὰ δὲ τοῦτο πάλιν, ἠρώτησα τὸν αὐτὸν περι τοῦ αὐτοῦ καὶ εἶπέ μου ποιῆσαι ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, καὶ πρότερον μὴ ποιῆσαι ἐκέλευσε καὶ πῶς ἔστι τοῦτο;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ἀδελφέ: τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ ἄβυσσος πολλὴ πλὴν γίνωσκε, ὅτι πρὸς τὴν καρδίαν τοῦ ἔρωτωντος ὁ Θεὸς ἐμβάλλει εἰς τὸ στόμα τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ποτέ, ἢ πρὸς δοκιμὴν τοῦ ἀκούοντος, ἢ ὅτι ἡ καρδία αὐτοῦ ἠλλάγη καὶ ἀξιούται ἄλλως ἀκούσαι ἢ γοῦν ἄλλοι τινὲς ἀλλάσσονται ὄντες ἐν τῷ αὐτῷ πράγματι, καὶ δι' αὐτοὺς ἄλλως ὁ Θεὸς λαλεῖ ἐν τῷ ἀγίῳ αὐτοῦ καθὼς διὰ Ἡσαίου ἐλάλησε πρὸς Ἐζεκιάν τὸν βασιλέα, «μεθ' ὁ γάρ, εἶπεν αὐτῷ, διάθου τὰ κατὰ σε, ὅτι ἀποθνήσκεις», ἠλλάγη ἡ καρδία τοῦ βασιλέως καὶ ἐλυπήθη καὶ διὰ τούτου πάλιν διὰ τοῦ Ἡσαίου εἶπεν αὐτῷ «ἰδοὺ προσέθηκεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν ζωὴν σου ἄλλα ἔτη δεκαπέντε» εἰ οὖν ἐλάλησε δι' ἄλλου, εἶχεν ἂν σκάνδαλον τὸ πρᾶγμα, ὅτι ἄλλως λαλοῦσιν οἱ ἅγιοι. Καὶ πάλιν πρὸς τὴν καρδίαν τῶν Νινευιτῶν ἐλάλησε διὰ Ἰωνά, καὶ εἶπεν, «ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας στρέφω τὴν πόλιν» καὶ ὅτε ἠλλάγη ἡ καρδία αὐτῶν εἰς μετάνοιαν, ἔδειξεν ὁ Θεὸς τὴν πολλὴν αὐτοῦ φιλανθρωπίαν, καὶ ἀφήκε τὴν πόλιν, ὅτι ἠλλάγη εἰς ἀγαθόν. Διὰ τοῦτο οὖν οὐκ ὀφείλει τις πότε ἀλλάξαι τὸν ἐρωτώμενον ἅγιον, ἀλλ' αὐτὸν πάλιν ἔρωταν, εἰ πότε χρεῖα γένηται, ἵνα ἀλλάξῃ ὁ θεὸς τὴν ἀπόκρισιν, προφάσεως γενομένης, καὶ γίνεται δι' αὐτοῦ, ἵνα μὴ εὗρεθῇ σκάνδαλον.

δ' Ἔφη ὁ ἀδελφός.

Εἰ οὖν λαβῶν γνώμην τοῦ Πατρὸς περι τινὸς πράγματος ἔλθω εἰς αὐτὸ καὶ εὔρω ὅτι οὐκ ἀπαντᾷ μου τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ γέροντος, τί χρῆ μὲ λογίσασθαι ἢ ποιῆσαι, εἰς τοσαύτην ἀπορίαν ἔμπεσοντα;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Πλησιάζει αὕτη ἡ ἀπόκρισις τῆ πρώτῃ πῶς; ἄκουσονελαβες ἀπόκρισιν περι τοῦ πράγματος, ὅτι τάδε ποιήσον καὶ εὔρες ἐναντίωσιν; πρῶτον μὲν ῥρευνησαι ἑαυτὸν ὀφείλεις, μήποτε ἠδύνθη ἡ καρδία σου ἐν τῷ πράγματι, καὶ οὐκ ἀφήκας τὸ πᾶν τῷ θεῷ καὶ διὰ τοῦτο οὐ συνεχώρησεν ὁ Θεὸς γενέσθαι τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ γέροντος καὶ εἰ εὔρης, γνώθι ὡς παρά σου ἔστιν ἡ αἰτία, καὶ οὐκ ὀφείλεις ἐπιγράψαι ταύτην τῆ ἀποκρίσει τοῦ γέροντος, ἀλλ' ἑαυτὸν μέμψασθαι. Ἐλισσαῖος γὰρ πεποιθῶς ἔπεμψε τὸν μαθητὴς αὐτοῦ ἐγείραι τὸν νεκρῶν καὶ οὐκ ἠγέρθη καὶ ἡ αἰτία, οὐ τοῦ πέμψαντος, ἀλλὰ τοῦ πεμφθέντος ἐπεὶ πῶς αὐτὸς ὕστερον ἠγειρεν αὐτόν;

Ὄφειλεις μὲν οὖν προηγουμένως ποιῆσαι τὴν δυνάμιν σου τοῦ φυλάξασθαι γενέσθαι κατὰ τὴν ἀπόκρισιν ἐὰν δὲ μὴ ἀπάντησιν γενέσθαι τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν σπουδὴν σου, μάθε ὅτι ἀλλαγὴ ἐγένετο εἰς ἓν τῶν μερῶν, ἢ σου ἠδυνθέντος ἐν τῷ πράγματι, ὡς προλαβῶν εἶπον σοί, ἢ τοῦ πράγματος αὐτοῦ, ἢ τοῦ προσώπου, μεθ' οὗ ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἀλλαγέντος καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἀλλάσσει τὰ τῆς ἀποκρίσεως, ὡς ἐπὶ τοῦ Ἐζεκιίου καὶ τῶν Νινευιτῶν. Τότε οὖν εἰ οὐκ ἔστιν ἐγγύς σου τῆ σαρκὶ καὶ ἐρωτηθεῖς, ὡς τὲ πάλιν ῥρωτησαι αὐτόν, δεήθητι τοῦ Θεοῦ,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

ὀνομάζων τὸν αὐτὸν γέροντα καὶ λέγων· ὁ Θεὸς τοῦδε, μὴ ἐάσης με πλανηθῆναι ἀπὸ τοῦ θελήματός σου καὶ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ δούλου σου, ἀλλὰ πληροφορήσον με τί ποιήσω καὶ εἰ τί πληροφορεῖ σὲ ποίησον, πιστεύων ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἁγίου ἐλάλησε σοὶ καὶ ὁδηγεῖ σε, καὶ εἰδῶς ὅτι πάντως ἀλλαγὴ τίς ἐγένετο καὶ δι' αὐτὴν ὁ Θεὸς ἠλλαξε τὰ τῆς ἀποκρίσεως.

ε' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ποσάκις οὖν, δέσποτά μου, δεῖ προσεύξασθαι, ἵνα πληροφορηθῆ καὶ λογισμὸς περὶ τούτου;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ὅταν οὐ δύνασαι Ἔρωτησαι τὸν γέροντα, τρίτον εὐξασθαι δεῖ περὶ παντὸς πράγματος, καὶ μετὰ ταῦτα θεωρῆσαι πὺρ ρέπει ἢ καρδία, κὰν ἕως τριχός, καὶ τοῦτο ποιῆσαι παρὰ Θεοῦ γὰρ ἔστιν ἡ πληροφορία, καὶ πάντως φαίνεται τῇ καρδίᾳ.

στ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Τὸ εὐξασθαι τρίτον πῶς δεῖ ποιῆσαι; ἐν διαφόρους καιροὺς ἢ ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ; πολλάκις γὰρ συμβαίνει μηδὲ ὑπέρθεσιν ἔχεις τὸ πρᾶγμα.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ἐὰν ἔχῃς ἄνεσιν καιροῦ, εἰς τρεῖς ἡμέρας τὸ τρίτον εὐξαι ἐὰν δὲ ἐπειξίς ἐστι, κατὰ τὴν ὥραν τῆς παραδόσεως τοῦ Σωτῆρος, καὶ δυσχερῶς γίνεται, ἔχε αὐτὸν τὸν Χριστὸν τύπον, ὅτι ἀπελθὼν τρίτον, τὸν αὐτὸν εἶπε λόγον εὐχόμενος καὶ οὐκ εἰσηκούσθη κατὰ τὸ φαινόμενον, ἐπειδὴ ἔδει γενέσθαι πάντως τὴν οἰκονομίαν. Διδάσκει ἡμᾶς ἐκ τούτου μὴ λυπεῖσθαι ὅταν εὐχόμεθα, καὶ πρὸς τὸ παρὸν οὐκ εἰσακουώμεθα αὐτὸς γὰρ περισσότερον ἡμῶν οἶδε τὸ συμφέρον ἡμεῖς οὖν τῆς εὐχαριστίας, μὴ ἀποστῶμεν, καὶ σωζόμεθα.

ζ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Καὶ ἐὰν μετὰ τὴν προσευχὴν χρονίση ἐλθεῖν ἡ πληροφορία, τί δεῖ ποιῆσαι με ; ἐὰν δὲ καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν ἐστι καὶ κέκρυπται ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο, πόθεν αὐτὸ καταλάβω;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ἐὰν μετὰ τὴν τρίτην προσευχὴν μὴ ἔλθῃ σου ἡ πληροφορία, γίνωσκε ὅτι παρὰ σου ἔστιν ἡ αἰτία κὰν μὴ φανερωθῆ σοὶ τὸ σφάλμα, μέμψαι σεαυτὸν, καὶ ἐλεεῖ σε ὁ Θεός.

η' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἐρωτῶν δὲ τίς τοὺς Πατέρας καὶ δεχόμενος ἀποκρίσεις, ἄρα πάσας ἀπαραβάτως ὀφείλει ἐπιτελέσαι ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Οὗ πάσας, ἀλλὰ τὰς κατ' ἐντολὴν αὐτῶ παρεχομένας ἄλλο γὰρ ἔστιν ἀπλή κατὰ Θεὸν συμβουλή, καὶ ἄλλο ἐντολή ἢ μὲν γὰρ συμβουλή, νοθεσία ἐστὶ χωρὶς ἀνάγκης, δεικνύουσα τῶν ἀνθρώπων τὴν εὐθειαν οδὸν τῆς ζωῆς ἢ δὲ ἐντολή, ὡς ζυγὸς ἐπιτίθεται, καὶ ἀπαραίτητον ἀπαιτεῖ τὴν βασταγὴν καὶ ἐργασίας.

θ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός..

Εἶπας μοί, Πάτερ, τὴν διαφορὰν τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς κατὰ Θεὸν συμβουλῆς σαφήνισον μοι λοιπὸν καὶ τὰ ἐκάστης αὐτῶν σύμβολα καὶ γνωρίσματα, καὶ τίς ἡ δύναμις ἐκατέρας αὐτῶν.

Απεκρίθη ὁ γέρον.

Ἐὰν αὐτὸς προσέρχῃ Πατρὶ πνευματικὸ Ῥρωτησαὶ περὶ πράγματος, οὐχ ὡς θέλων ἐντολῶν λαβεῖν, ἀλλὰ κατὰ Θεὸν ἀπόκρισιν ἀκούσαι, καὶ ἐρρέθῃ σοὶ ὅ,τι δεῖ σὲ ποιῆσαι, ὀφείλεις καὶ τοῦτο πάντως φυλάξαι, κὰν ἐν τῷ ποιεῖν δὲ πειραθῆς τινὸς θλίψεως ἐξ αὐτοῦ, μὴ παραχθῆς πρὸς τὸ συμφέρον γὰρ σου γίνεται ἐὰν δὲ μὴ θελήσης ποιῆσαι ὃ ἤκουσας, οὐκ ἔδοξας μὲν παραβαίνειν ἐντολήν, οὐδὲ γὰρ κατὰ ἐντολήν αὐτὸ ἔλαβες, ἀλλ' ἔδοξε σοὶ παριδεῖν τὸ συμφέρον" ὀφείλεις δὲ ἐν τούτῳ καταγινώσκειν σεαυτοῦ" χρὴ γὰρ πιστεῦναι, ὅτι πάντα τα ἐκπορευόμενα διὰ στόματος τῶν ἁγίων, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀκουόντων ἐστι. Τὸ δ' αὐτὸ ἐστι, κὰν σου μηδὲν ὅλως ἐρωτήσαντος, ἀφ' ἑαυτοῦ σου εἶπεν ὁ γέρον, τῷ κατὰ Θεὸν κινουμένῳ λογισμῷ, ὅπερ καὶ πότε συνέβη. Τίς γὰρ πότε τῶν ἀδελφῶν ἐζήτηε εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν" γέρον δὲ τίς ἀφ' ἑαυτοῦ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι, ἐὰν εἰσέλθῃς, πίπτεις εἰς πορνείαν καὶ παρακούσας εἰσηλθε, καὶ ἐπεσεν. Ἐὰν δὲ ἔρωτας περὶ πράγματος εἰδικῶς ἐντολήν θέλων λαβεῖν, ὀφείλεις βαλεῖν μετάνοιαν, ἵνα εὐλογῆσῃ καὶ ταύτην σοὶ δοῦς, λέγων αὐτῷ εὐλόγησον καμέ, Πάτερ, ἐπάνω της ἐντολῆς, καὶ εὔξαι ἕνα αὐτὴν φυλάξω.

Γίνωσκε δέ, ἀδελφέ, ὅτι οὐκ ἀργῶς παρέχει καὶ παρέχων. τὴν ἐντολήν, ἀλλὰ βοηθεῖ τὴ δεήσει καὶ ταῖς προσευχαῖς, ὅπως δυνηθῆς φυλάξαι. Ἐὰν δὲ κατὰ συναρπαγὴν μὴ βάλῃς αὐτῷ μετάνοιαν, ἕνα λάβῃς τὴν εὐλογίαν, μὴ νομίσης ἀργὴν εἶναι τὴν ἐντολήν (ἔρρωται γὰρ καὶ οὕτως), ἀλλ' ἀμόρφως καὶ ἀκολούθως ἐδέξω αὐτήν. Καὶ ἐὰν δυνηθῆς, μὴ ὀκνύσης ἀπελθεῖν καὶ ἀνακαλέσασθαι τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν εὐλογίαν" εἰ δὲ μὴ δύνη τοῦτο ποιῆσαι, ἔχε σεαυτὸν ὡς ἐν παραλείψει δεξάμενον τὴν ἐντολήν.

ἰ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν ἐγὼ μὲν ἔρωτησω λαβεῖν ἐντολήν, ὁ δὲ γέρον οὐκ ἔχει σκοπὸς τοῦ δοῦναι ἐντολήν, ἀλλ' ὡς παραινῶν εἶπη ἢ τὸ ἐναντίον ἐγὼ μὲν, οὐκ αἰτῶ λαβεῖν ἐντολήν, αὐτός, δὲ ἐντολήν δίδωσιν, ἄρα λογίζεται εἰς ἐντολήν, καὶ δεῖ πάντως φυλάξαι καὶ ἐπειδὴ δὲ εἶσι κανόνες ἐκκλησιαστικοί, καὶ ῥήματα τῶν Πατέρων ἐγγράφως κείμενα, ἄρα καὶ ταῦτα, ὡς πὲρ τὴν ἐντολήν, ἀνάγκην ἔχομεν πάντως φυλάξαι ;

Απεκρίθη ὁ γέρον.

Ἐὰν ἐρωτηθεῖς καὶ γέρον οὐκ ἔσχε σκοπὸς τοῦ δοῦναι ἐντολήν, οὐ λογίζεται σοὶ εἰς ἐντολήν, εἰ καὶ σὺ τοῦτο ἤτησας εἰ δὲ αὐτὸς ἐδοκίμασε δοῦναι σοὶ ἐντολήν, κὰν σὺ τοῦτο μὴ ἤτησας, ἐντολή ἐστι καὶ χρεῖα φυλάξαι κακεῖνο δὲ ὡς ἐντολήν δεῖ δέχεσθαι, ὅταν οἱ δογματικοὶ κανόνες τί ἀποφαίνονται, ἢ Πατέρων ἐστὶν ἀπόκρισις ὡς ἐν ἀποφάσει ρηθεῖσα, μὴ ἀπλῶς δέχου, ἀλλὰ κατὰ ἐρώτησιν Πατέρων καὶ γερόντων βεβαίωσον τῷ σῷ λογισμῷ" οὐ πάντως γὰρ ὀρθῶς νοεῖς τὴν δύναμιν τῶν ρημάτων. Διὸ δεῖ τοὺς γέροντας ἔρωτας, καὶ τὴ ἀποκρίσει αὐτῶν, καὶ ἐν τούτῳ μᾶλλον πείθεσθαι καὶ φυλάττειν ἀπαράβατά τα ἀκουσθέντα, βοηθοῦντος τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, εὐχαῖς ἁγίων, ἀμήν.

ια' Εἶπεν ὁ ἀδελφός. Ἐὰν δὲ πειρασθεῖς παραβῶ τὴν ἐντολήν, τί ποιήσω; Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ἐὰν λαβῶν ἐντολήν παρὰ τινὸς τῶν ἁγίων παραβῆς αὐτήν, μὴ θορυβηθῆς, μηδὲ ἀπελπίσης εἰς τὸ καταργῆσαι αὐτήν, ἀλλὰ μνήσθητι τοῦ λέγοντος ὅτι καὶ δίκαιος ἐπτάκις τῆς ἡμέρας πίπτει καὶ ἐγείρεται καὶ τοῦ Κυρίου εἰπόντος τῷ Πέτρῳ ὅτι ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά συγχωρήσεις τῶν ἀδελφῶ σου. Εἰ οὖν ἄνθρωποις ἐνετείλατο οὕτω συγχωρεῖν, πόσω μᾶλλον αὐτὸς τοῦτο ποιήσει, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμούς, ὑπερνεκῶν τὰ πάντα; ὅς διὰ τοῦ προφήτου καθ' ἐκάστην βοᾷ «ἐπιστρέψατε πρὸς με καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς ἐλεήμων

γὰρ εἰμι καὶ οὐ θέλω τὸν θάνατος τοῦ ἁμαρτωλοῦ» καὶ τὰ ἐξῆς. Βλέπε δὲ μὴ ἀκούσας ὅτι καταργεῖται ἡ ἐντολὴ διὰ τῆς παραβάσεως, ἀλλὰ πάλιν ἐνεργῶς δείκνυται διὰ τῆς μετανοίας, ραθυμίας καὶ ἔλθῃς εἰς ἀμέλειαν βαρὺ γὰρ τὸ πρᾶγμα τοῦτο' ἀλλὰ μηδὲ ἐπὶ τοῖς δοκοῦσε μικροῦς πράγμασι καταφρονήσης τῆς ἐντολῆς, ἀλλὰ κὰν γένηται τις ἐν αὐτοῖς ἀμέλεια, σπούδασον διορθώσασθαι, εἰδῶς ὡς ἀπὸ τῆς εἰς τὰ μικρὰ ραθυμίας, ἔρχεται τις ἐπὶ τὰ μεγάλα σφάλματα. ἰβ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ὑποβάλλει μοὶ ὁ λογισμὸς μὴ ἔρωτάς τους ἀγίους, μήποτε μαθῶν καὶ καταφρονήσας διὰ τὴν ἑμαυτοῦ ἀσθένειαν, ἁμαρτήσω.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Οὗτος ὁ λογισμὸς δεινός ἐστι καὶ ὀλέθριος μὴ οὖν ἀνάσχη αὐτοῦ. Ἐὰν γὰρ τις μαθῶν ἁμαρτήσῃ, καταγινώσκει ἑαυτοῦ παντός. Ἐὰν δὲ μὴ μαθῶν ἁμαρτήσῃ, οὐδέποτε καταγινώσκει ἑαυτοῦ καὶ ἀνίατα εὐρίσκειται αὐτοῦ τα πάθη. Διὰ τοῦτο τοιαῦτα ὑποβάλλει τινὶ ὁ διάβολος, πρὸς τὸ μεῖναι αὐτὸν ἀνίατον. Σὺ οὖν, ὅταν ὑποβάλλῃ ὁ λογισμὸς ὅτι οὐ δύνασαι πληρῶσαι τὴν τοῦ γέροντος ἀπόκρισιν διὰ τὴν ἀσθένειαν, τότε οὕτως ἔρωτα ἐπειδὴ θέλω τοῦτο ποιῆσαι, εἰπέ μοί, Πάτερ, τί ἐστι τὸ συμφέρον; καὶ οἶδα μὲν ὅτι κὰν εἴπῃς μοί, οὐ δύναμαι ποιῆσαι καὶ φυλάξαι τὸ λεγόμενον, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἵνα καταγινώσκω ἑμαυτοῦ, ὅτι παρεῖδον τὸ συμφέρον τοῦτο δὲ καὶ ταπεινώσις σοὶ ἐστίν. Ὁ Κύριος φωτίσει τὴν καρδίαν σου τοῦ ἀκούσαι καὶ φυλάξαι, εὐχαῖς ἀγίων, ἀμήν.

γ' Ἦρώτησεν ὁ ἀδελφός.

Εἶπε μοί, Πάτερ, πῶς ὅτε βαροῦμαι ὑπὸ τῶν λογισμῶν καὶ παρακαλῶ τοὺς γέροντας εὐξασθαι ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ ἀκούω τὰ παρ' αὐτῶν λεγόμενα, εὐθέως ἀναπαύεται μου ἡ ψυχὴ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ὅταν χειμάζεται τὸ πλοῖον ἀπὸ τῶν κυμάτων, ἐὰν ἔχη κυβερνήτην, αὐτὸς διὰ τῆς δοθείσης αὐτῷ σοφίας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ σφίζει τὸ πλοῖον" καὶ εὐφραίνεται καὶ ἐπιβάτης, σφωζομένου τοῦ πλοίου καὶ τὸν ἄρρωστον δέ, οὐ μετρίως εὐφραίνει ἢ μνήμη τοῦ ἱατροῦ, μάλιστα δὲ καὶ τὸ ἐπιτήδευμα' ἀλλὰ καὶ τὸν κινδυνεύοντα ἐν τῇ ὁδῷ ὑπὸ τῶν ἐπερχομένων αὐτῷ ληστῶν ἐνδυναμοῦ ἢ φωνὴ τῶν τηρητῶν, πόσω δὲ μᾶλλον ἢ παρουσία αὐτῶν; Εἰ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει, πόσῃ ἄρα εὐφροσύνην καὶ ἀσφάλειαν παρέχειν δύναται ἢ ἀποκρίσις τῶν Πατέρων παντὶ τῷ ἀκούοντι, μάλιστα ὅταν συγκεκέρασται τῇ ἐκτενεῖ προσευχῇ πρὸς τὸν εἰπόντα Θεὸν «εὐξασθε ὑπὲρ ἀλλήλων ὅπως ἰαθῆτε», καὶ ὅταν οἰκειούμενοι τὸ πάθος τοῦ ἰδίου αὐτῶν μέλους, κράζωσι πρὸς τὸν Ἰησοῦν τὸν ἴδιον αὐτῶν Δεσπότην λέγοντες μετὰ γλυκυτάτων δακρύων «ἐπιστάτα, σῶσον, ἀπολλύμεθα;»

Εἰ οὖν πολλὰ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη, ὡς γέγραπται, μὴ ὀκνήσωμεν παρακαλέσαι τοὺς δικαίους εὐξασθαι ὑπὲρ ἡμῶν" κὰν γὰρ ἡμεῖς ἀνάξιοι ἐσμέν, ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς δεσπότης λαμβάνει τὸ πρόσωπον τῶν δούλων αὐτοῦ, ὡς καὶ ἤδη πολλάκις ἐποίησε, καὶ ἔλεε ἡμᾶς «θέλημα γάρ, φησι, τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει» καὶ τὰ ἐξῆς καὶ πάλιν «ἔκεκραξαν οἱ δίκαιοι, καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν». Πολλάκις, ἀδελφέ, ἀκούσαντες λησται τῆς φωνῆς τῶν δυνατωτέρων, ἔφυγον οὕτως οὖν καὶ οἱ νοητοὶ λησται, ὅταν ἀκούσωσι τῆς φωνῆς τῶν δυνατωτέρων ἐν τῇ ἰσχύϊ τοῦ Πνεύματος, τῶν ἀκουσάντων παρὰ τοῦ δεσπότη καὶ προστάτου αὐτῶν Ἰησοῦ «θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» καὶ πάλιν «ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑμᾶς ἀδικήσουσι», φεύγουσι μετὰ τρόμου αἰσχνόμενοι. Παρακαλέσωμεν οὖν τοὺς ἀγίους εὐξασθαι ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ οἰκειοῦμεν αὐτοῖς ἑαυτοὺς μεγάλη γὰρ ἡ ἐκ τούτων ὠφέλεια.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ηρώτησεν ένα Γέροντα:

– α' Ειπέ μου, Πάτερ, ποίον πρέπει να ερωτώ δια τους λογισμούς μου και εάν είναι ανάγκη για τους ιδίους λογισμούς να ερωτώ και άλλον.

Ο Γέρων απήντησε:

– Πρέπει να έρωτάς εκείνον εις τον οποίον έχεις εμπιστοσύνης και έμαθες ότι είναι δυνατός να σηκώση λογισμούς άλλων, και να εμπιστεύεσαι εις αυτόν όπως εις τον Θεόν. Το να ερωτησης άλλον διά τον ίδιον λογισμός είναι σημείον απιστίας και ενεργείας του διαβόλου· διότι εάν έχης την βεβαιότητα ότι ελάλησε προς σε ο Θεός, διά στόματος του Αγίου Γέροντος, ποία η ανάγκη να δοκιμάσης τον Θεόν ερωτών άλλον δια το ίδιον πράγμα;

β' Είπεν ο αδελφός.

– Εάν δοθή απάντησις δι' ένα λογισμόν, που προκαλεί θλίψιν και στενοχωρίαν, και μετά την απάντησιν εξακολουθεί η θλίψις, τι πρέπει τότε να σκεφθώμεν ή να πράξωμεν;

– Εάν εξακολουθη ο λογισμός να θλίβη τον έρωτήσαντα, μετά την απάντησιν, που έδωσεν ο πνευματικός Πατήρ, αυτό δεν συμβαίνει χωρίς λόγον. Είναι φανερόν ότι ο εξομολογηθείς τον λογισμών και ακούσας την συμβουλήν του πνευματικού Πατρός, δεν εξετέλεσε με ευσυνειδησίαν και επιμέλειαν την υπόδειξίν του, και δι' αυτό οφείλει να διορθώση το σφάλμα του και να εκτελέση εκείνο το οποίον διετάχθη, διότι δεν είναι δυνατόν να ψεύδεται ο Θεός, ο οποίος όμιλεί δια στόματος των αγίων Αυτού.

γ' Είπεν ο αδελφός.

– Αραγε τον ίδιον Γέροντα πρέπει να ερωτώμεν διά το ίδιον πράγμα, ή όχι; Διότι ενθυμούμαι, Πάτερ μου, ότι κάποτε ήρώτησα ένα Γέροντα δι' ένα λογισμόν μου και με συνεβούλευσε να μη κάνω κάποιο πράγμα: όταν πάλιν ήρώτησα τον ίδιον Γέροντα διά το ίδιον πράγμα, μου είπε να κάνω εκείνο το οποίον προηγουμένως με διέταξε να μή κάμω πώς γίνεται αυτό;

Ο Γέρων απήντησεν:

– Αδελφέ τα κρίματα του Θεού είναι άβυσσος πολλής ωστόσο όμως γνώριζε, ότι ο Θεός βάζει κάποτε εις το στόμα του ομιλούντος πνευματικού απάντησιν ανάλογον προς την διάθεσιν της καρδίας του ερωτώντος, ή διά να δοκιμάση τον ακούοντα, ή, ακόμη, διά να ακούση περί του αυτού πράγματος διαφορετικές απαντήσεις από τον ίδιον πνευματικόν, διότι εν τω μεταξύ άλλαξεν η διάθεσις της καρδίας του ερωτώντος. Συμβαίνει δηλαδή μερικοί να αλλάζουν ψυχικώς, ενώ ευρίσκονται υπό τας αυτάς εξωτερικές συνθήκας και δι' αυτούς ο Θεός λαλεί διαφορετικώς διά στόματος του αγίου Του.

Ως παράδειγμα ας ενθυμηθώμεν την περίπτωσιν του βασιλέως Εζεκίου. Ο προφήτης Ησαΐας του είπε: «ύστερα από αυτό λοιπόν, κάμε την διαθήκην σου, διότι εντός ολίγου θα αποθάνης». (Ησ. λη', 1). Η είδησις αυτή προεκάλεσεν αλλαγήν εις την καρδίαν του βασιλέως και ελυπήθη. Με τον ίδιον τότε πάλιν άγιον, τον προφήτην Ησαΐαν, του είπε: «Νά: ο Θεός προσέθεσεν εις την ζωήν σου άλλα δέκα πέντε έτη». (Ησ. λη', 5). Εάν ο Θεός ελάλει δι' άλλου, τότε η υπόθεσις θα απετέλει σκάνδαλον, ότι, δηλαδή, διαφορετικά λαλούν οι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Αγιοι. Και πάλιν ο Θεός ελάλησε, δια του Ιωνά, προς την καρδίαν των Νινευιτών και είπε προς αυτούς «μετά τρεις ημέρας καταστρέφω την πόλιν» (Ιων. γ΄, 4). Όταν όμως ήλλαξεν η διάθεσις των καρδιών των Νινευιτών και μετενόησαν, έδειξε και ο Θεός την πολλήν του φιλανθρωπίαν και δεν κατέστρεψε την πόλιν, διότι οι πολίται έγιναν καλοί. Δι' αυτό λοιπόν δεν πρέπει να αλλάξη κανείς ποτέ τον άγιον τον οποίον έρωτα, αλλά και πάλιν να τον έρωτά, οσάκις παρουσιάζεται ανάγκη, έως ότου ο Θεός εμπνεύση άλλης απάντησιν, διά να είπη ο Πνευματικός, εφ' όσον βεβαίως υπάρξη αιτία σπόταν με τον ίδιον Πνευματικών θα δοθή και η διαφορετική απάντησις, διά να μη γεννηθή σκάνδαλον.

δ' Είπεν ο αδελφός.

- Εάν λοιπόν αφού ακούσω την γνώμην του Πατρός, διά μίαν υπόθεσίν μου, αντιληφθώ, ότι δεν συμβαίνουν τα πράγματα, όπως μου τα είπεν ο Γέρων, τότε τί πρέπει να σκεφθώ ή να κάμω, διά να λύσω την απορίαν εις την οποίαν ενέπεσα;

Ο Γέρων απήντησεν:

– Η απάντησις που ζητείς, ομοιάζει κάπως με την προηγουμένην πώς; άκουσε σε συνεβούλευσεν ο πνευματικός σου διά μίαν υπόθεσιν, ότι κάμε αυτά, και συνήντησες εμπόδια; πρέπει πρώτον να ερευνήσης τον εαυτόν σου μήπως η καρδιά σου εδοκίμασεν ηδονήν από την υπόθεσιν αυτήν, και δεν την άφησες εξ ολοκλήρου εις τον Θεόν και διά τούτο και Θεός δεν επέτρεψε να γίνουν τα πράγματα σύμφωνα με την απάντησιν που σου έδωσεν ο Γέρων: εάν έρευνήσης μετά προσοχής, και εύρης ότι έτσι έχει το πράγμα, τότε μάθε ότι από εσέ προέρχεται η αιτία, και δι' αυτό δεν πρέπει να την αποδώσης εις την απάντησιν του πνευματικού, αλλά τον εαυτόν σου να κατηγορήσης. Ο Ελισσαίος έστειλε μετά πεποιθήσεως τον μαθητήν του να αναστήση τον νεκρόν και δεν ανεστήθη ή αιτία δεν ωφείλετο εις τον αποστείλαντα, αλλ' εις τον αποσταλέντα· διότι πώς άλλέως θα εξηγηθή, ότι ο ίδιος ύστερα τον ανέστησε; (Βασ. δ΄, 29-36).

Συ λοιπόν οφείλεις προηγουμένως να καταβάλης όλην σου την προσπάθειαν διά να εφαρμόσης την συμβουλήν του Γέροντος εάν όμως συμβή να μη γίνη το ζήτημα όπως περιμένεις και παρά την επιμέλειάν σου, μάθε (τότε) ότι κάποια αλλαγή επήλθεν εις ένα από τα μέρη ή το ζήτημα σου προεκάλεσεν ευχαρίστησιν, όπως είπον και προηγουμένως, ή ήλλαξαν αι περιστάσεις, ή αι διαθέσεις του προσώπου, εις το οποίον ανεφέρτετο το ζήτημα και δι' αυτό ο Θεός αλλάσσει τας εκάστοτε απαντήσεις του Γέροντος, όπως εις την περίπτωσιν του Εζεκίου και των Νινευιτών.

Τότε λοιπόν εφ' όσον δεν ευρίσκεται πλησίον σου ο Γέρων, που ήρώτησας, δια να τον έρωτήσης εκ νέου, παρακάλεσε τον Θεόν, αναφέρων και το όνομα του ιδίου Γέροντος. Ο Θεός του τάδε πνευματικού μου Πατρός, μη με αφήσης να πέσω εις πλάνην και να απομακρυνθώ από το θέλημά Σου και από την απάντησιν, που μου έδωσεν ο δούλος Σου, αλλά πληροφόρησε με τι να κάνω. Και τότε κάμε ό,τι σε πληροφορεί ο Θεός, πιστεύων, ότι ο Θεός ωμίλησεν εις σε διά του αγίου και σε οδηγεί. Να γνωρίζης δε ότι συνέβη οπωσδήποτε κάποια αλλαγή και δι' αυτό ο Θεός ήλλαξε και τα της απαντήσεως.

ε' Είπεν ο αδελφός.

– Ειπέ μου λοιπόν, Δέσποτά μου, πόσας φορές πρέπει να προσευχηθώ, διά να πληροφορηθή ο λογισμός μου περί τούτου;

Ο Γέρων απήντησεν:

- Όταν δεν ήμπορης να ερωτήσεις τον Γέροντα, πρέπει για κάθε ζήτημα, τρεις φορές να προσευχηθής, και μετά να εξετάσης μετά προσοχής που κλίνει η καρδιά σου, μέχρι ακόμη και της παραμικροτέρας λεπτομερείας, και αυτό να κάνης· διότι από τον Θεόν προέρχεται η πληροφορία, και φανερώνεται βεβαίως εις την καρδίαν.

στ' Είπεν ο αδελφός.

- Πώς πρέπει τρεις φορές να προσευχηθώ κατά διαστήματα, ή την ιδίαν ώραν; διότι πολλές φορές δεν δέχεται το ζήτημα καμμίαν αναβολήν.

Ο Γέρων απήντησεν:

- Εάν έχης καιρόν, εις τρεις ημέρας να προσευχηθής τρεις φορές. Εάν όμως υπάρχει κάποια βία, που να ομοιάζη με την ώραν της παραδόσεως του Σωτήρος, πράγμα πάρα πολύ σπάνιον να συμβή, έχε ως παράδειγμα τον ίδιον τον Χριστόν, που δια τρίτην φοράν, κατά την ιδίαν στιγμήν, απεχώρησε για να προσευχηθη και επανέλαβε το ίδιον πράγμα, χωρίς ωστόσο να εισακουσθή, κατά το φαινόμενον, επειδή έπρεπεν οπωσδήποτε να γίνουν όσα απετέλουν την θείαν οικονομίαν. Με αυτό μάς διδάσκει ο Κύριος να μη λυπούμεθα, όταν προσευχώμεθα και, προς το παρόν, δεν εισακουόμεθα, διότι Αυτός γνωρίζει περισσότερο από ημάς το συμφέρον. Ημείς λοιπόν ας μη απομακρυνθώμεν της ευχαριστίας (προς τον Θεόν) και θα σωθώμεν.

ζ' Είπεν ο αδελφός:

-Εάν μετά την προσευχήν αργήση να έλθη ή πληροφορία τι πρέπει να κάνω; Εάν δε και εξ ίδικης μου υπαιτιότητος συμβαίνη αυτή η αργοπορία και δεν ήμπορώ να το αντιληφθώ πως θα το καταλάβω αυτό;

Ο Γέρων απήντησεν:

-Εάν προσευχηθής τρεις φορές και μετά την τρίτην φοράν δεν έλθη εις την ψυχήν σου η πληροφορία, τότε θα πρέπει να μάθης, ότι η αιτία προέρχεται από σένα και εάν ακόμη δεν σου φανερωθή το σφάλμα συ να κατηγορήσης τον εαυτόν σου, και ο Θεός θα σε ελεήσει.

η' Είπεν ο αδελφός.

-Όταν κανείς έρωτά τους Πατέρας και δέχεται παρ' αυτών συμβουλάς, άραγε, πόσας οφείλει να εκτελέση, χωρίς να παραβή καμμίαν;

Απεκρίθη ο Γέρων.

-Ασφαλώς δεν έχει υποχρέωσιν να εκτελή όλας τας συμβουλάς, αλλά μόνον εκείνας που δίδονται εις τον έρωτώντα ως εντολαί. Διότι άλλο είναι απλή κατά Θεόν συμβουλή, και άλλο η εντολή: η μεν συμβουλή δηλαδή είναι νουθεσία χωρίς αναγκασμόν, υποδεικνύουσα εις τον άνθρωπον την ευθείαν οδόν της ζωής, ενώ η εντολή τοποθετείται επάνω του ως ζυγός, και απαιτείται από αυτόν που δέχεται την εντολήν να την βαστάση απαραιτήτως και να την εκτελέση.

θ' Είπεν ο αδελφός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

– Πάτερ, μού έκαμες λόγον διά την διαφοράν της εντολής και της κατά Θεόν συμβουλής: ξεκαθάρισε μου λοιπόν, σε παρακαλώ τώρα, τα σύμβολα και τα γνωρίσματα της κάθε μιάς και ποία είναι η δύναμις κάθε μιάς εξ αυτών.

Απεκρίθη ο γέρων:

- Εάν έρχεσαι ο ίδιος εις πνευματικόν Πατέρα, να τον έρωτήσης διά μίαν υπόθεσιν, όχι διά να λάβης εντολήν, αλλά να ακούσης κατά Θεόν συμβουλήν, και σου είπεν ο πνευματικός Πατήρ αυτό πρέπει να κάνης, έχεις υποχρέωσιν και αυτό οπωσδήποτε να φυλάξης, έστω και εαν κατά την εκτέλεσιν δοκιμάσης θλίψιν, οπόταν δεν πρέπει να ταραχθής· διότι γίνεται προς το συμφέρον σου. Εάν πάλιν δεν θελήσης να εφαρμόσης την συμβουλήν, που σου υπέδειξεν ο πνευματικός Πατήρ, δεν θεωρείσαι μεν ότι παραβαίνεις εντολήν, διότι δεν έλαβες ως εντολήν αυτό που ήκουσες, αλλά πάντως παραβλέπεις το συμφέρον σου και δι' αυτό οφείλεις να κατηγορησ τον εαυτόν σου. Διότι πρέπει να πιστεύης ότι όσα εξέρχονται από το στόμα των αγίων, είναι προς το συμφέρον αυτών, που τα ακούουν.

Το ίδιον δε είναι, έστω και εάν δεν έρωτήσης συ καθόλου, αλλά σε συνεβούλευσεν αφ' εαυτού του ο Γέρων, φωτιζόμενος από θεοκίνητον λογισμόν πράγμα το οποίον κάποτε συνέβη. Κάποτε, δηλαδή, κάποιος αδελφός έσχεδίαζε, κατά νούν, να εισέλθη εις την πόλιν: ένας Γέρων Πνευματικός αφ' εαυτού είπεν εις αυτόν ότι εαν εισέλθης εις την πόλιν, θα πέσης εις την πορνείαν. Ο αδελφός παρήκουσε τον Γέροντα και εισήλθεν, οπόταν έπεσε, πράγματι, εις πορνείαν. Εάν όμως έρωτας περί υποθέσεως επιθυμών να λάβης ειδικής εντολής από τον Πνευματικόν, τότε οφείλεις να βάλης μετάνοιαν, διά να σε ευλογήση εκείνος που σου έδωσε την εντολήν, και να του είπης συγχρόνως: «Πάτερ μου, ευλόγησε και εμένα, επάνω από την εντολήν, και δώσε μου την ευχήν σου, δια να την φυλάξω».

Γνώριζε δε, αδελφέ, ότι ο Γέρων που σου δίδει την εντολήν, δεν την δίδει απλώς αλλά σε βοηθεί με την δέησίν του και τας προσευχάς του να ήμπορέσης να την φυλάξης. Εάν δε από κακήν σύμπτωσιν δεν του βάλης μετάνοιαν, διά να λάβης την ευλογίαν, μη νομίσης ότι η εντολή είναι ανεκτέλεστος (διότι και έτσι παραμένει ισχυρά), αλλ' εδέχθης αυτήν δουλικώς και απρεπώς. Και εάν ήμπορέσης, μη βαρεθής να επιστρέψης διά να βάλης μετάνοιαν εις τον Πνευματικόν και να ζητήσης την ευλογίαν του εάν πάλιν δεν ήμπορέσης να το κάνης αυτό, να θεωρήσ τον εαυτόν σου, ότι με παραλείψεις εκ μέρους σου εδέχθης την εντολήν.

Ί Ο αδελφός ήρώτησεν εκ νέου.

- Πάτερ, εάν εγώ ερωτήσω τον Γέροντα διά να λάβω εντολήν, ο Γέρων όμως δεν έχει σκοπόν να δώση εντολήν, αλλ' όσα μού είπη, τα λέγει ως συμβουλάς ή και το αντίθετον εγώ μεν δεν ζητώ να λάβω εντολήν, ο Γέρων όμως δίδει εις εμέ εντολήν, άραγε θεωρείται ως εντολή και πρέπει οπωσδήποτε να την φυλάξω; Υπάρχουν δε, ως γνωστόν, και εκκλησιαστικοί κανόνες και γνώμαι Πατέρων γραμμέναι εις κείμενα: άραγε όλα αυτά πρέπει να τα θεωρώμεν ως εντολήν, και είναι οπωσδήποτε ανάγκη να τα φυλάξωμεν;

Απεκρίθη ο Γέρων.

- Έαν ο Γέρων, τον οποίον ήρώτησες, δεν είχε σκοπόν να δώση εντολήν, τότε όσα σου είτε δεν θεωρούνται ως εντολή δια σε, έστω και εάν συ το εζήτησες. Εάν όμως ο Γέρων ο ίδιος έσκέφθη να σου δώση εντολήν, έστω και αν συ δεν το εζήτησες, όσα σε

συνεβούλευσεν αποτελούν εντολήν και είναι ανάγκη να τα φυλάξης. Εκ των εκκλησιαστικών κανόνων πρέπει να δεχόμεθα ως εντολήν, μόνον όσους αναφέρονται εις δογματικά ζητήματα εκ των Πατερικών πάλιν γραπτών συμβουλών, όσαι διευτυπώθησαν ως αποφάσεις, να μη τας εφαρμόζης αβασανίστως, αλλά μόνον εφ' όσον έρωτήσης τους Πνευματικούς Πατέρας και τους Γέροντας, και δια της γνώμης των βεβαιώσης των λογισμών σου, διότι είναι ενδεχόμενον να μην αντιλαμβάνεσαι πάντοτε όρθώς το βαθύτερον νόημα των Πατερικών κειμένων και κανόνων. Διά τούτο πρέπει να ερωτώμεν τους Γέροντας και να σεβώμεθα την συμβουλήν των να δίδωμεν δε εις αυτό μεγάλην προσοχήν, να πειθαρχώμεν και να φυλάττωμεν όσα ηκούσαμεν, χωρίς να τα παραβαίνωμεν, με την βοήθειαν του φιλανθρώπου Θεού και τας ευχές των αγίων, αμήν.

ια' Και πάλιν είπεν ο αδελφός:

- Εάν παραβώ, κατά συνεργίας του πειρασμού, την εντολήν, τι θα πρέπει να κάνω;

Ο Γέρων απήντησεν:

-Εάν λάβης εντολής από κάποιον άγιον και την παραβής, μη θορυβηθής, ούτε να απελπισθης και να σκεφθής να την καταργήσης, αλλά να ενθυμηθής αυτόν, που λέγει: «ο δίκαιος επτά φορές την ημέραν πίπτει και σηκώνεται» (Παροιμ. κδ' 16), όπως επίσης και τον Κύριον, ο οποίος είπεν εις τον Πέτρον, πώς «πρέπει να συγχωρής τον αδελφόν σου έως εβδομήντα φορές επτά» (Ματθ. ιη' 22). Εάν λοιπόν ο Θεός έδωσεν εις τους ανθρώπους εντολήν να συγχωρούν τόσας πολλές φορές, πόσον μάλλον ο ίδιος δεν θα πράξη το ίδιον, εφ' όσον είναι πλούσιος εις έλεος και ευσπλαγχνίαν και υπερνικά τα πάντα; Ο ίδιος, άλλωστε, βοά καθημερινώς, διά του προφήτου του «επιστρέψατε πλησίον μου και θα επιστρέψω και εγώ κοντά σας διότι είμαι ελεήμων και δεν επιθυμώ τον θάνατον του αμαρτωλού» και τα λοιπά.

Πρόσεξε δε μη τυχόν, ακούσας ότι η εντολή καταργείται διά της παραβάσεως, αλλά και πάλιν αναδεικνύεται ισχυρά δια της μετανοίας, αδιαφορήσης και πέσης εις αμέλειαν· διότι αυτό θα είναι πολύ βαρύ πράγμα. 'Αλλ' ούτε και εις εκείνα που φαίνονται μικρά μη καταφρονήσης την εντολήν· εάν δε γίνη και κάποια παράλειψις εις αυτά, φρόντισε να διορθωθής, έχων υπ' όψιν σου, ότι από την αδιαφορίαν εις τα μικρά, φθάνει κανείς και εις τα μεγάλα σφάλματα.

ιβ' Είπεν ο αδελφός:

- Με παρακινεί ο λογισμός να μη ερωτώ τους αγίους, μη τυχόν μάθω το ορθόν και έπειτα το καταφρονήσω, διά την αδυναμίας μου, και τοιουτοτρόπως αμαρτήσω.

Ο Γέρων απήντησεν:

- Αυτός ο λογισμός, είναι πάρα πολύ φοβερός και ολέθριος μη τον ανεχθής λοιπόν. Διότι εάν κανείς αμαρτήση, αφού μάθη το ορθόν, τότε καταδικάζει τον εαυτόν του διά κάθε αμάρτημα. Εάν δε δεν μάθη το ορθόν και αμαρτάνει, ουδέποτε θα καταδικάση τον εαυτόν του ως πταίοντα και ως εκ τούτου θα παραμένουν αθεράπευτα τα πάθη του. Δι' αυτό λοιπόν ο διάβολος υποβάλλει εις τον άνθρωπον τοιαύτας σκέψεις, διά να μείνη αθεράπευτος. Συ λοιπόν, όταν ο λογισμός αυτός σου έμβάλλη την σκέψιν, ότι δήθεν, εξ αιτίας της ανθρωπίνης αδυναμίας δεν ήμπορείς να ακολουθήσης την συμβουλήν του

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Γέροντος, τότε να έρωτάς τον Γέροντα λέγων: Πάτερ, επειδή θέλω να κανω αυτό, είπέ μου, τι είναι το συμφέρον; Και γνωρίζω μόνον, ότι και αν με συμβουλευθείς δεν ήμπορώ να εκτελέσω και να διαφυλάξω τον λόγον σου, αλλά δι' αυτό και μόνον θέλω να μάθω, διά να κατηγορώ τον εαυτόν μου, ότι παρέβλεψα το συμφέρον. Η ομολογία δε αυτή είναι και ταπεινώσις διά σε. Είθε λοιπόν ο Κύριος να φωτίση την καρδίαν σου, ώστε να ακούσης και να φυλάξης διά των ευχών των αγίων, αμήν.

ιγ' Και πάλιν ο αδελφός ήρώτησε:

- Πάτερ, είπέ μου, πώς οσάκις καταπιέζομαι από τους λογισμούς και παρακαλώ τους Γέροντας να προσευχηθούν δι' εμέ, και ακούω αυτά που μου λένουν, αμέσως αναπαύεται η ψυχή μου;

Ο Γέρων απήντησεν:

- Όταν το πλοίον κινδυνεύει από τα κύματα εάν έχη ικανόν κυβερνήτην, αυτός, δια της υπό του Θεού δοθείσης εις αυτόν σοφίας, σώ το πλοίον και όταν σωθή το πλοίον, ο επιβάτης ευφραίνεται. Αλλά και ο άρρωστος δεν χαροποιείται ολιγώτερον από την ενθύμησιν του ιατρού, προ παντός από αυτήν καθ' εαυτήν την ιατρικής ενέργειας. Αλλά και αυτός ο οποίος κινδυνεύει, κατά την οδοιπορίας του, από ληστές, ετοιμούς να του επιτεθώσιν, δεν ενδυναμώνεται από την φωνήν των στρατιωτών - φυλάκων, πολύ δε περισσότερο από την παρουσίαν των; Εάν λοιπόν έτσι έχουν τα πράγματα, άραγε πόσην χαράν και ασφάλειαν έχει την δύναμιν να παρέχη η συμβουλή των Πατέρων εις τον καθένα που την ακούει, όταν μάλιστα συνδυάζεται με έντονος και θερμήν προσευχήν προς τον είπόντα Θεόν «προσευχηθήτε ο ένας διά τον άλλον, διά να θεραπευθήτε» (Ιακώβ. ε', 16), και όταν κάμνοντες προσωπικόν το πάθος του ιδίου αυτών μέλους, κρίζουν προς τον Ιησούν τον κοινόν των Δεσπότην, λέγοντες προς Αυτόν, με γλυκύτατα δάκρυα «επιστάτα, σωσε μας, χανόμεθα»; (Λουκ. η', 24).

Εφ' όσον λοιπόν έχει τόσην δύναμιν η δέησις του δικαίου, όταν γίνεται με θέρμης και ζήλον, όπως λέγει η Αγία Γραφή, ας μη αμελήσωμεν να παρακαλέσωμεν τους δικαίους να προσευχηθούν δι' ημάς. Διότι και αν ακόμη ημείς είμεθα ανάξιοι, ο καλός ημών Δεσπότης εκτιμά το πρόσωπον των δούλων του, όπως ήδη πολλάς φορές το έκαμε, και μας ελεεί. Διότι λέγει η Γραφή: «ο Κύριος εκτελεί την θέλησιν αυτών που τον σέβονται» (Ψαλμ. ρμδ', 19) «έκραξαν από τα βάθη της ψυχής των οι δίκαιοι και ο Κύριος τους εισήκουσε» (Ψαλμ. λγ', 18).

Αδελφέ, πολλές φορές οι λησται έφυγαν, μόλις ήκουσαν την φωνήν των δυνατωτέρων των. Το ίδιον λοιπόν συμβαίνει και με τους νοητους ληστές, όταν ακούουν την φωνήν των δυνατωτέρων εις τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος, οι οποίοι ήκουσαν από τον Δεσπότην και προστάτης των Ιησούν «έχετε θάρρος, εγώ ενίκησα τον κόσμον» (Ιωάν. ιστ', 33) και «ίδου δίδω εις σας την δύναμιν να πατήτε επάνω εις όφεις και σκορπιούς και επάνω εις όλην την δύναμιν του εχθρού, χωρίς καθόλου να ήμπορούν να σας βλάψουν» (Λουκ. ι', 19): φεύγουν τότε τρομαγμένοι και εντροπιασμένοι.

Ας παρακαλέσωμεν λοιπόν τους αγίους να προσευχηθούν δι' ημας και ας τους κάμωμεν ιδικούς μας προστάτας· διότι η ωφέλειά μας θα είναι μεγάλη.

ΣΤ'. 'Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἰς δν ἡ καρδία σου οὐ πληροφορεῖται, μὴ πιστεύσης αὐτὴ τὴν συνειδησίν σου.

2. Ἀδελφὸς τὶς ἐμπεσὼν εἰς ἁμαρτίαν μεγάλην, παρέβαλε τῷ Ἀββᾶ Λώτ: καὶ ἀγωνιῶν ἐταράσσετο εἰσερχόμενος καὶ ἐξερχόμενος, καὶ μὴ δυνάμενος καθίσει καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων: τί ἔχεις, ἀδελφέ; δ δὲ εἶπεν ἁμαρτίαν μεγάλης ἐποίησα, καὶ οὐ δύναμαι αὐτὴν ἐξειπεῖν ὁ δὲ γέρων φησὶ πρὸς αὐτὸν ὁμολόγησόν μου αὐτήν, καγῶ βαστάζω αὐτήν. Τότε ὁ ἀδελφός, καταβαλὼν εἰς ἔδαφος ἑαυτόν, εἶπεν εἰς πορνείαν ἐπεσον, καὶ ἔθυσσα τοῦ τυχεῖν τοῦ πράγματος. Ὁ δὲ γέρων, δοὺς αὐτῷ χεῖρα καὶ ἀναστήσας, λέγει πρὸς αὐτὸν θάρσει, καὶ τί ἐστὶ μετάνοια ὑπάγε κάθου εἰς τὸ σπήλαιον καὶ νήστευε δύο δύο, καγῶ βαστάζω μετὰ σου τὸ ἡμισὺ τῆς ἁμαρτίας. Ἀπελθόντος οὖν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ποιούντος ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ γέρων, τριῶν ἑβδομάδων διελθουσῶν, ἐπληροφορήθη ὁ γέρων ὅτι ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν δέησιν αὐτοῦ καὶ μετάνοιαν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἀφήκεν αὐτῷ τὸ ἁμάρτημα καὶ καλέσας τὸν ἀδελφόν, ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος καὶ ἔμεινεν ὁ ἀδελφὸς ὑποτασσόμενος τὸ γέρονται ἕως θανάτου αὐτοῦ.

3. Ἦλθε πότε ἀδελφὸς πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ποιμένα καὶ λέγει αὐτῷ τί ποιήσω, πάτερ, ὅτι θλίβομαι ὑπὸ τῆς πορνείας; καὶ ἰδοὺ ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰβιστίωνα καὶ εἶπε μοί: οὐκ ὀφείλεις εἶσαι αὐτὴν χρονίζειν ἐπὶ σε καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: τοῦ Ἀββᾶ Ἰβιστίωνος αἱ πράξεις ἄνω μετὰ τῶν Ἀγγέλων εἰσι, καὶ λανθάνει αὐτὸν" ὅτι ἐγὼ καὶ σὺ ἐν τῇ πορνείᾳ ἐσμὲν γίνω σκέ οὖν 8 τί ἐὰν κρατήσῃ ὁ Μοναχὸς τὴν κοιλὴν ἄν, καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν ξενιτείαν, θάρσει, οὐ καὶ ἀποθνήσκει ἰ.

4. Ἀδελφὸς τὶς ὑπὸ τῆς πορνείας ὄχλουμενος, ἀπῆλθε πρὸς τινὰ γέροντα μέγαν καὶ ἀναγγείλας τὸν λογισμὸς αὐτοῦ, παρεκάλει τὸν γέροντα εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ· ὁ δὲ γέρων ἔδεθη τοῦ θεοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὑποστρέψας οὖν ὁ ἀδελφός, πάλιν ὄχληθη καὶ πάλιν ἔρχεται πρὸς τὸν γέροντα καὶ ἐξαγορεύσας ὁμοίως παρεκάλει τὸν γέροντα εὐξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ δὲ συνέθετο καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν λέγων· Κύριε, ἀποκάλυψον μοὶ τὸ κάθισμα τοῦ ἀδελφοῦ τούτου καὶ πόθεν ἡ ἐνέργεια αὕτη ὅτι παρεκάλεσά σε καὶ οὐχ εὔρεν ἀνάπαυσιν.

Καὶ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ θεὸς τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ εἶδεν αὐτὸν καθεζόμενον, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας ἐγγὺς αὐτοῦ" καὶ "Ἄγγελος Κυρίου ἴστατο πεμφθεὶς αὐτὸ πρὸς βοήθειαν" ὃς καὶ ὠργίζετο τῷ ἀδελφῷ, ὅτι μὴ ἐπέρριπτεν ἑαυτὸν πρὸς τὸν Θεόν, ἦτοι ὅτι μὴ διὰ προσευχῆς κατὰ τῶν λογισμῶν ἠγωνίζετο, ἀλλ' ἠδόμενος τοῖς λογισμοῦς ὅλον ἑαυτοῦ τὸν νοῦν προεδίδου τῇ ἐνεργείᾳ. "Ἐγὼ οὖν ὁ γέρων, ὅτι ἡ αἰτία ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ ἐστὶ καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ εἰπὼν ὅτι σὺ εἶ ὁ αἴτιος του καὶ ἡ ἀποστῆναι τὸν πόλεμον καὶ τί συγκατατίθη, καὶ ἔνη δύνῃ τοῖς λογισμοῖς. Εἶτα ἐδίδαξεν αὐτὸν πῶς δεῖ ἀντιστῆναι τοῖς λογισμοῦς, διὰ προσευχῆς αὐτοῦς ἀπωθούμενον καὶ ἀνανήψας ὁ ἀδελφὸς διὰ τῆς εὐχῆς καὶ διδασχῆς τοῦ γέροντος, εὔρεν ἀνάπαυσιν.

5. Ἀδελφὸς πολεμούμενος εἰς πορνείαν παρέβαλε γέροντα καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν εὐξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἕνα κουφισθῆ ὁ πόλεμος ἀπ' αὐτοῦ· ὁ δὲ κατένευσε καὶ παρεκάλεσεν ὁ γέρων ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμέρας ἐπτὰ. Τῇ οὖν ἑβδομῇ ἡμέρᾳ ἠρωτησε τὸν ἀδελφὸν λέγων· πῶς ὁ πόλεμος, ἀδελφέ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος κακῶς φύσει οὐκ ἤσθομην ὅλως κουφισμοῦ καὶ ἀκούσας ὁ γέρων ἐξενίσθη καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν ἀποκαλύψαι αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐκουφίσθη ὁ ἀδελφὸς καὶ ὤφθη αὐτῷ καὶ σατανᾶς ἐν τῇ νυκτί, καὶ εἶπε πιστεύσον, γέρον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἤρξω δέεσθαι τοῦ Θεοῦ, ἀνεχώρησα ἐξ αὐτοῦ ἀλλ' ἴδιον δαίμονα ἔχει καὶ ἴδιον πόλεμον ἔχει καὶ τῆς γούλας αὐτοῦ ἐπεὶ ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω εἰς τὸν πόλεμον

αυτοῦ, ἀλλ' αὐτός ἐαυτὸν πολεμεῖ, τρώγων καὶ πίνων, καὶ κοιμώμενος πολλὰ ἤγουν ἄκρι κόρου, ἢ καὶ ὑπὲρ κόρον.

6. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων· ἐὰν ἔλθῃ μου θλίψις, καὶ μὴ ἔχω εἷς τινὰ πληροφορίας τοῦ ἀναγγεῖλαι, τί ποιήσω; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον πειστὴ τῷ Θεῷ ὅτι πέμπει τὴν χάριν αὐτοῦ καὶ βοηθεῖ σοί, ἐὰν ἐν ἀληθείᾳ δεηθῆς αὐτοῦ.

Ἦν γὰρ τις ἐν τῇ σκῆτει ἀγωνιστῆς, δὲ ἀκούσας τινά, καὶ λαβὼν λογισμούς, καὶ μὴ δυνάμενος αὐτοὺς ἀναγγεῖλαι διὰ τὸ μὴ ἔχειν πληροφορίας πρὸς τινά, ἤτοιμασέ το μηλωτάριον αὐτοῦ ἀναχωρῆσαι καὶ ἰδοὺ ἐφάνη αὐτῇ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ὡς παρθένος, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν λέγουσα· μηδαμοῦ ἀπέλθῃς, ἀλλὰ κάθου ὧδε μετ' ἐμοῦ· ἴσθι δὲ ὅτι οὐδὲν γέγονεν κακόν, ὧν ἤκουσας καὶ δὲ πεισθεῖς ἐκάθισε καὶ εὐθέως ἐθεραπεύθη ἡ καρδιά αὐτοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΠΟΙΜΗΝ εἶπε: Να μη εμπιστευθῆς ποτέ την συνείδησίν σου εις εκείνον, διὰ τον οποίον η καρδιά σου δεν πληροφορεῖται υπό της Χάριτος.

2. Κάποτε ἕνας ἀδελφός ο οποίος περιέπεσεν εις μεγάλην ἀμαρτίαν ἦλθεν εις τον 'Αββάν Λώτ. Κατεῖχετο δε ἀπό ἀγωνίαν καὶ ταραχήν καὶ διαρκῶς εἰσήρχετο καὶ ἐξήρχετο, χωρὶς να δύναται να καθίση. Βλέπων ο Γέρων την ταραχήν του Μοναχοῦ του λέγει:

– Τι ἔχεις, ἀδελφέ;

– Διέπραξα μίαν μεγάλην ἀμαρτίαν καὶ δεν ἠμπορῶ να την ομολογήσω, ἀπήντησεν ο Μοναχός.

– Ομολόγησε την, του εἶπε πάλιν ο Γέρων, καὶ ἐγώ θα την σηκώσω.

Τότε ο Μοναχός ἐπεσεν εις το ἔδαφος καὶ εἶπεν εις τον Αββάν Λωτ:

– Ἐπεσα εις πορνείαν καὶ ἔκαμα το πᾶν διὰ να πραγματοποιήσω αὐτὴν την ἀμαρτίαν.

Αφοῦ ἤκουσε την ἐξομολόγησιν ο Γέρων, του ἔδωσε το χέρι του καὶ αφοῦ τον ἐσήκωσε του λέγει:

– Ἐχε θάρρος, τέκνον μου, διότι ὑπάρχει μετάνοια. Πήγαινε εις το σπήλαιον, κάθισε κλεισμένος μέσα καὶ νήστευε ἀνά δύο συνεχεῖς ἡμέρας καὶ ἐγώ θα σηκώσω μαζί σου το μισό φορτίον της ἀμαρτίας.

Αφοῦ λοιπόν ο ἀδελφός μετέβη πράγματι εις τον τόπον της μετανοίας καὶ ἔκαμεν ὅπως τον διέταξεν ο Γέρων, ἐπέρασε διάστημα τριῶν εβδομάδων, καὶ ο Αββας Λώτ ἐπληροφορήθη ὅτι ο Θεός ἐδέχθη καὶ την ἰδικήν του δέησιν καὶ την μετάνοιαν του Μοναχοῦ καὶ του συνεχώρησε το ἀμάρτημα. Ἀμέσως τότε ἐκάλεσε τον ἀδελφόν καὶ του ἐφανέρωσε το ἔλεος του Θεοῦ. Ἐκτοτε ο ἀδελφός παρέμεινεν υποτασσόμενος εις τον Γέροντα μέχρι του θανάτου του.

3. Κάποτε ἐπεσκέφθη ἕνας Μοναχός τον Αββάν Ποιμένα καὶ του λέγει:

– Πάτερ, τι να κάνω, διότι ενοχλούμαι πολύ ἀπό λογισμούς πορνείας; Μετέβην προς τον Αββάν Ιβιστίωνα, ο οποίος μου εἶπε: δεν πρέπει να ἀφήσης τους πορνικούς αὐτούς λογισμούς να χρονίσουν εις την ψυχὴν σου.

Ο Αββάς Ποιμήν του απήντησεν

– Αι πράξεις του Αββά Ιβιστίωνος είναι ανάλογοι με των Αγγέλων εις τον ουρανόν και λησμονεί ότι εγώ και συ είμεθα αδύνατοι και ενοχλούμεθα πάντοτε από πορνικούς λογισμούς. Μάθε λοιπόν, τέκνον μου, ότι εάν ο Μοναχός κρατήση την κοιλίαν του, και την γλώσσαν του και την ξενιτείαν, έχε θάρρος, δεν αποθνήσκει.

4. Ένας Μοναχός ήνωχλείτο υπό της πορνείας. Μετέβη λοιπόν προς ένα μεγάλος και ονομαστον Γέροντα και αφού έξωμολογήθη τον λογισμόν του, παρεκάλει τον Γέροντα να προσεύχεται δι' αυτόν.

Όταν ο Μοναχός επέστρεψεν εις το κελλίον του, ήνωχλήθη και πάλιν. Και πάλιν έρχεται εις τον Γέροντα, έξωμολογήθη εκ νέου και τον παρεκάλει να προσευχηθή δι' αυτόν. Ο Γέρων συνεφώνησε και ήρχισε μετά θερμής να παρακαλώ εκ νέου τον Θεόν. Μεταξύ άλλων έλεγεν εις την προσευχήν του: Κύριε, φανέρωσέ μου πώς αντιμετωπίζει τον πειρασμόν ο αδελφός αυτός και που οφείλεται η παρατεινομένη κατ' αυτού διαβολική ενέργεια διότι σε παρεκάλεσα θερμώς και δεν εύρεν ανάπαυσιν.

Και πράγματι ο Θεός του εφανέρωσε την ζωήν του αδελφού. Τον είδε να κάθεται και να ευρίσκεται κοντά του το δαιμόνιον της πορνείας: πλησίον του ευρίσκετο και "Άγγελος Κυρίου, όστις εστάλη προς βοήθειάν του. Και ο Άγγελος ωργίζετο εναντίον του αδελφού, διότι δεν έστηρίζετο εξ ολοκλήρου εις την βοήθειαν του Θεού· δηλαδή δεν ήγωνίζετο να αποκρούση τους ακαθάρτους λογισμούς, μετά θερμής προσευχής: απ' εναντίας ευχαριστείτο από τους λογισμούς αυτούς και παρέδιδεν όλον τον νούν του εις την ενέργεια των ακαθάρτων αυτών λογισμών. Αμέσως λοιπόν ο Γέρων αντελήφθη, ότι η αιτία προήρχετο από τον Μοναχόν. Τον εκάλεσε και του το εγνωστοποίησε. Συ είσαι ο αίτιος – του είπε – που δεν έφυγεν ακόμη ο πόλεμος από σέ, διότι ευχαριστείσαι από τους λογισμούς και συμφωνείς μαζί των. Εν συνεχεία ο Γέρων τον εδίδαξε πως πρέπει να αντιστέκεται εις τας επιθέσεις των λογισμών και να τους αποδιώκη διά της προσευχής. Ο Μοναχός ανένηψεν από την διδασκαλίας και την προσευχήν του Γέροντος και εύρεν ούτω την ανάπαυσιν της ψυχής του.

5. Ένας άλλος Μοναχός πολεμούμενος και αυτός από ακαθάρτους λογισμούς να περιπέση εις πορνείαν, ήλθεν εις ένα Γέροντα και τον παρεκάλεσε να προσευχηθή δι' αυτόν, διά να μετριασθή ο εναντίον του πόλεμος. Ο Γέρων εδέχθη και παρεκάλεσεν, υπέρ αυτού, τον Θεόν επί επτά ημέρας. Κατά την εβδόμην λοιπόν ημέραν ηρώτησε τον αδελφόν:

– Αδελφέ, πως πηγαίνει ο πόλεμος;

– Πολύ άσχημα, απήντησεν ο Μοναχός καμμίαν ανακούφισιν δεν εδοκίμασα εις τον εαυτόν μου.

Μόλις ήκουσεν αυτό ο Γέρων παρεξενεύθη και παρεκάλεσε τον Θεόν να του φανερώση διά ποίαν αιτίαν δεν ολιγόστευσεν ο πόλεμος του αδελφού. Την νύκτα εμφανίζεται εις αυτόν ο σατανάς και του είπε:

Γέροντα, σε βεβαιώνω, ότι από την πρώτην ημέραν, που ήρχισες να παρακαλής τον Θεόν, ανεχώρησα από κοντά του. Αυτός όμως έχει ιδικόν του δαίμονα και ιδικόν του πόλεμον από την λαιμαργίαν του εγώ δηλαδή δεν έχω καμμίαν σχέσιν με τον πόλεμόν του:

ο ίδιος πολεμεί τον εαυτόν του τρώγων και πίνων και κοιμώμενος πάρα πολύ. Δεν χορταίνει απλώς, αλλά παραχορταίνει.

6. Ένας Μοναχός ηρώτησεν ένα Γέροντα:

- Πάτερ, εαν μου έλθη κάποια στενοχωρία και δεν λαμβάνω πληροφορίαν διά κανένα, ώστε να του εμπιστευθώ την θλίψιν μου, τι να κάμω;

Ο Γέρων απήντησε:

– Πιστεύω εις τον Θεόν, ότι θα αποστείλη την Χάριν του να σε βοηθήση, εάν πραγματικά τον παρακαλέσης. Ακουσε μίαν σχετικήν ιστορίαν. Κάποτε ήτο εις μίαν σκήτην ένας αγωνιστής: αυτός λοιπόν ήκουσε τους λογισμούς κάποιου άλλου και περιέπεσεν ο ίδιος εις αμαρτωλούς λογισμούς. Επειδή δε δεν ήδύνατο να τους εμπιστευθή πουθενά, διότι δεν τον επληροφόρει η ψυχή του διά το αξιόπιστος ουδενός εκ των γνωστών του, επήρε την προβιά, που έχρησιμοποiei ως επανωφόρι, και ήτοιμάζετο να αναχωρήση σε άλλο μέρος. 'Αλλ' ιδου εμφανίζεται ενώπιόν του η Χάρις του Θεού ως παρθένος και τον συνεβούλευσεν ως εξής. Να μην πας πουθενά αλλά κάθισε εδώ, μαζί μου μάθε δε πως δεν έγινε κανένα κακό, από όσα ήκουσες. Πράγματι ο Μοναχός επείσθη εις την θεόπεμπτον αυτήν συμβουλών και εκάθησε και αμέσως εθεραπεύθη η καρδιά του.

Z'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων· ει δεῖ περι πάντων των φυομένων εν τῇ καρδίᾳ λογισμῶν ἐπερωτᾶς τοὺς γέροντας; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· οὐ χρή περι πάντων ἔρωτας τῶν φυομένων λογισμῶν παρερχόμενοι γὰρ εἰσιν' ἀλλὰ περι τῶν μενόντων καὶ πολεμούντων ὡς γὰρ ἄνθρωπος ὑπὸ πολλῶν ὑβριζόμενος, καὶ καταφρονῶν τῶν ὕβρεων, γίνεται ἀμέριμνος ἀπ' αὐτῶν, εἰ δὲ τίς κατ' αὐτοῦ κινήσει ἢ πολεμήσει αὐτῶ, τότε αἰτιᾶται αὐτὸν πρὸς τὸν ἄρχοντα, ἤγουν προσελθῶν τῷ ἄρχοντι, ἐγκαλεῖ κατὰ τοῦ πολεμήσαντος αὐτῶ, οὕτως ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν λογισμῶν τοὺς πολεμοῦντας ἢ ἔγχρονοντας δεῖ ἐξαγγέλλειν τοῖς γέρονσιν. Ἔφη ὁ ἀδελφὸς πόθεν μου συμβαίνει το καὶ μετὰ τὴν ἐρώτησιν κατακρίνειν ἄλλους; καὶ ἀπεκρίθη καὶ γέρων τὸ κατακρίνειν καὶ μετὰ τὴν ἐρώτησιν ἄλλους συμβαίνει σοί, διὰ τὸ μὴ ἀποθανεῖν τὸ δικαίωμα ἀπὸ σου κατάκρινον σεαυτὸν καὶ ὑπάγει ἀπὸ σου τὸ κατακρίμα εἰς ἄλλους.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ηρώτησεν ένα Γέροντα, λέγων:

- Πάτερ, δι' όλους τους λογισμούς, που φυτρώνουν εις την καρδίαν μου, πρέπει να συμβουλευόμαι τους Γέροντας;

– Δεν είναι ανάγκη – απήντησεν ο Γέρων – να έρωτά κανείς δι' όλους τους λογισμούς, που περνούν από την καρδίαν, διότι παρέρχοται: να έρωτα και να συμβουλευεται μόνον διά τούς λογισμούς, που παραμένουν και πολεμούν. Όπως, παραδείγματος χάριν, ένας άνθρωπος μπορεί να υβρίζεται από πολλούς, αλλά περιφρονεί τας ύβρεις και δεν ενδιαφέρεται δι' αυτάς: εαν όμως κάποιος εκ των υβριστών του τον ενοχλήση ή τον πολεμήση, τότε τον καταγγέλλει εις τον άρχοντα, δηλαδή έρχεται εις τον άρχοντα και υποβάλλει μήνυσιν κατά του πολεμήσαντος. Το ίδιον λοιπόν συμβαίνει και με τους

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

λογισμούς. Πρέπει, δηλαδή, να φανερώνουμε εις τους Πνευματικούς μόνον εκείνους που μας πολεμούν ή παραμένουν εις την ψυχήν μας πολύ χρόνον.

Είπεν ο αδελφός:

– Από που μου συμβαίνει να κατακρίνω άλλους, μετά την ερώτησιν;

– Το ότι κατακρίνεις άλλους και μετά την ερώτησιν – απήντησεν ο Γέρων – οφείλεται εις το ότι δεν απέθανεν εντός σου ή διάθεσις του δικαιώματος κατάκρινε τον εαυτόν σου και η καταδίκη θα μεταβή από σε εις άλλους.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ'

(Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ ἐκτρέπεσθαι τὰς συντυχίας τῶν ἀπροσέκτων ἀνθρώπων καὶ τοὺς θορύβους, καὶ ὅτι ἀναγκαία ἡ ἐκ τῶν κοσμικῶν ἀλλοτριώσις τῷ σωθῆναι θέλοντι.

Περὶ τοῦ ὅτι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θέλει να σωθῆ, πρέπει να ἀποφεύγῃ τὰς συναναστροφῆς τῶν ἀπροσέκτων ἀνθρώπων, καὶ τοὺς θορύβους εἶναι δε ἀναγκαία ἡ ἀποξένωσις τοῦ ἀπὸ τὸν κόσμον δι' ἐκεῖνον που θέλει να σωθῆ.

Α'. Παλλαδίου πρὸς Λαύσον Πραιπόσιτον

ΦΕΥΓΕ ὅση σοὶ δύναμις συντυχίας ἀνδρῶν, οὐδὲν ὄφελος ἐχόντων, καὶ κοσμούντων μὲν τὸ δέρμα ἀκαταλλήλως, κὰν Μοναχοὶ ᾧσι, μὴ τοῦ γὰρ δὴ κοσμικοί, βλαπτόντων δὲ τῆ ὑποκρίσει τοὺς συντυγχάνοντας, κὰν δοξωσι πολιαῖς κεφαλῆς ἢ ρυτίσι προσώπου ἐπισύρεσθαι μῆκος χρόνου, κὰν γὰρ μηδὲν βλαβῆς παρ' αὐτῶν δι' εὐγένειαν τρόπων τὸ γοῦν ἐλάχιστον εἶναι δοκοῦν τρώσει σε καὶ χαννωθεῖς κατ' αὐτῶν τὴν διάνοιαν, ἐπαρθῆση καταγελῶν τούτους ὅπερ ἔσται σοὶ βλάβη εἰς ὑπερηφανίαν ἔμπεπτοκοτι.

Ερμηνεία

ΝΑ ΑΠΟΦΕΥΓΗΣ, ὅσον δύνασαι, τὰς συναναστροφές ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι εἰς τίποτε δὲν ἔμπορουν να σε ωφελήσουν καὶ οἱ ὁποῖοι στολίζονται κατὰ τρόπον φιλάρεσκον· ἀν καὶ εἶναι Μοναχοὶ οὐδόλως διαφέρουν κατὰ τὴν συμπεριφορὰν ἀπὸ κοσμικοῦς. Διότι βλάπτουν, με τὴν υποκρισίαν τῶν, ὅσους συναναστρέφονται, ὅσον καὶ εἴαν φαίνωνται, ἀπὸ τὰ λευκά τῶν μαλλιά ἢ τὶς ρυτίδας τοῦ προσώπου, ὅτι εἶναι πολὺ γέροντες, ἔστω καὶ εἴαν δὲν βλαβῆς ἀπὸ αὐτοῦς ἐξ αἰτίας τῶν ευγενικῶν τρόπων τῶν. Καὶ διότι αὐτὸ που θεωρεῖται ἀσήμαντον καὶ ἐλάχιστον ἐσένα θὰ σε πληγώσῃ, ὁπότε θὰ χαλαρώσῃς τὴν προσοχὴν καὶ θὰ ὑπερηφανευθῆς περιγελῶν αὐτοῦς. Καὶ τούτο θὰ εἶναι ζημία διὰ σε, διότι θὰ σε ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν.

Β'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΔΙΑΚΟΝΟΣ τὶς κατοικῶν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Νουρσίας πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον Φλωρέντιον τὸν ἀσκητῆς (δς ἀναχωρήσας ἐν ἡσυχίᾳ ἔζη) παρεγένετο, ἕνα ἑαυτὸν ταῖς ἐκεῖνου εὐχαῖς παραθηται. Εὗρεν οὖν ἔξω τοῦ κελλίου αὐτοῦ καὶ Διάκονος πλῆθος ἀμετρήτων ὄφρων, σχεδὸν πάντα τὸν ἐκεῖσε τόπον διαλαβόντων. Ἐκπλαγεῖς οὖν ἐπὶ τούτῳ, ἔκραξε λέγων· δοῦλε τοῦ Θεοῦ, εὗξαι! ἦν οὖν τότε κατὰ συγκυρίαν εὐδία θαυμαστή. Ἐξελθὼν δὲ καὶ Φλωρέντιος, καὶ ἰδὼν τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν ὄφρων, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάρας, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ ὅπως τὸν λοιμὸν ἐκεῖνον, ὡς οἶδεν ὁ Κύριος, ἐπάρῃ. Αἴφνης οὖν δεομένου αὐτοῦ καὶ οὐρανὸς ἔβροντησεν ἢ δὲ βροντῆ πάντας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

τους ὄφεις ἐκείνους ἐφόνευσεν ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ὁ Φλωρέντιος πάντας θανόντας, εἶπεν: ἰδοὺ, Κύριε, τούτους ἐφόνευσας τίς οὖν αὐτοὺς ἔνθεν ἐπάρη; εὐθέως δὲ ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ τοσαύτα ὄρνεα ἤλθον, ὅσοι ὄφεις πεφονευμένοι ὑπῆρχον οὕς καὶ βαστάσαντα, μήκοθεν ἔρριψαν καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον πάντα ἐκάθηραν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ, ο οποίος κατῶκει εἰς τα μέρη της Νουρσίας, ἦλθε μίαν ἡμέραν εἰς τον Φλωρέντιον, τον ἄνθρωπος του Θεοῦ (ο οποίος ἐγκατέλειψε τον κόσμον καὶ ἐζη ὡς ἡσυχαστής), διὰ να ἐμπιστευθῆ τον εαυτὸν του εἰς τας ευχάς του. Εὗρηκε λοιπὸν ἐξω ἀπὸ το κελλί του καὶ Διάκονος ἀμέτρητον πλήθος φιδιών, που εἶχαν καταλάβει σχεδὸν ολόκληρον την περιοχῆς. Ο Διάκονος ἐτρόμαξεν ἀπὸ το θέαμα ἐκεῖνο καὶ ἐκραξε πρὸς τον ἀσκητήν:

– Προσευχῆσου, δούλε του Θεοῦ.

Κατὰ σύμπτωσιν δε την ἡμέραν ἐκείνην ἦτο πάρα πολὺ καλὸς καὶ καιρὸς.

Απὸ τας κραυγῆς του Διακόνου ἐβγήκεν ἀπὸ το κελλί του ο Φλωρέντιος καὶ μόλις εἶδε το ἀμέτρητον πλήθος των φιδιών, ἐσήκωσε τους οφθαλμούς του καὶ τας χεῖρας του πρὸς τον ουρανὸν καὶ παρεκάλει θερμῶς τον Θεόν, να ἀπομακρύνῃ, ὅπως ο Κύριος γνωρίζει, την φοβερὰν ἐκείνην μάστιγα. "Ἐξαφνα λοιπὸν, καθὼς προσηύχετο ο ἀσκητής Φλωρέντιος, ἐβρόντησεν ο ουρανός. Αὐτὴ δε ἡ βροντὴ ἐφόνευσεν ὅλα ἐκεῖνα τα φίδια. Ὅταν ο Φλωρέντιος εἶδε την θανάτωσιν τῶν φιδιών, εἶπεν:

-Ἰδοὺ Κύριε, ὅλους αὐτοὺς τους ὄφεις τους ἐφόνευσας. Ποίος ὁμως τώρα θα τους πάρῃ ἀπ' ἐδῶ;

Δεν εἶχε προλάβει να τελειώσῃ την φράσιν του καὶ ἀμέσως ἐφθασαν εἰς την περιοχὴν τόσα ὄρνεα, ὅσα καὶ τα σκοτωμένα φίδια: τα ἤρπασαν με τα ράμφη των καὶ τα ἐπέταξαν πολὺ μακρὰν, ὥστε ἐντὸς ολίγου ἐκαθάρισαν ολόκληρον ἐκείνην την περιοχῆς.

Πέτρος

ΠΟΣΗΣ δυνάμεως καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀνὴρ οὗτος ἦν, ὅτι τὴ αἰτήσῃ αὐτοῦ τοσοῦτον γέγονε πλησίον καὶ παντοδύναμος Θεός;

Ερμηνεία - Πέτρος

ΠΟΣΗΝ πνευματικὴν δύναμιν καὶ ἀρετὴν θα εἶχεν ο ἄνθρωπος αὐτός, ὥστε με την παράκλησίν του ἦλθε τόσο κοντὰ σου καὶ Παντοδύναμος Θεός;

Γρηγόριος

ΜΟΝΩι καθαρὴ καὶ ἀκάκη, κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, πολλὰ, Πέτρε, καὶ ἡ της ἀνθρωπίνης καρδίας καθαρότης καὶ ἀκακία δύναται οἱ γὰρ αὐτοῦ θεράποντες, ἐκ τῶν γηίνων ὄντες κεχωρισμένοι, ἀργὸν τί λέγειν οὐκ οἶδασιν οὐδὲ γὰρ τὸν ἑαυτῶν νοῦν διὰ ρημάτων σκορπισθῆναι συγχωροῦσιν" ὅθεν καὶ ἐτοιμῶς τὸν Θεὸν ἔπακουοντα αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εὐρίσκουσι, διὰ τὸ σπεύδειν κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτοῖς ἐξομοιούσθαι αὐτῷ ἐν τῇ καθαρότητι καὶ ἀκακίᾳ ἡμεῖς δὲ ταῖς ταραχαῖς τοῦ λαοῦ μεμιγμένοι, ἐν τῷ συχνοτέρως ἀργοὺς λόγους πολλάκις δὲ καὶ βλαβεροὺς λαλεῖν ὅσον τῷ κόσμῳ πλησιάζομεν τὸ στόμα ἡμῶν, τοσοῦτον τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ αὐτὸ μακρύνομεν. Πολλοὶ τοίνυν ἐπὶ τὰ κάτω

ἀπαγόμεθα, ἐν τῷ τῆ συντυχία εὐκόλως τοῖς κοσμικοῦς συγγίνεσθαι" ὅπερ καλῶς καὶ ὁ Ἡσαΐας μετὰ τὸ ἔωρακεναι τὸν Βασιλέα Κύριον Σαβαώθ ἐαυτὸν ταλανίζων εἶπεν «ὡ τάλαις ἐγώ, ὅτι κατανένυγμαί, ὅτι ἀκάθαρτος ὢν, καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχων».

Πόθεν δὲ τὰ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔσχεν, ἐδήλωσε προσθεῖς «ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχοντος ἔγω κατοικῶ» τὴν μὲν γὰρ ἀκαθαρσίαν τῶν ἐαυτοῦ χειλέων ἦν ἔσχεν, ἤλγησε, πόθεν δὲ ταύτην ἐνεσπασατο ἐφάνέρωσεν, ἐν τῷ μεμαρτυρηκέναι αὐτὸν ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχοντος κατοικεῖν ἀμήχανον γὰρ ἔστιν ἐκ τῆς τῶν κοσμικῶν γλώσσης τὸν νοῦν μὴ ρυπωθῆναι ἐν ὅσῳ γὰρ ἐν συντυχίαις τισιν ὅλως αὐτοῖς συγκαταβαίνομεν, ἐθίζομεν κατ' ὀλίγον συντυγχάνειν αὐτοῖς, συντυχίαν τὴν ἡμῖν οὐχ ἀρμόζουσαν καὶ λοιπὸν ἠδέως ταύτην κρατοῦντες, οὐκέτι ἐπιστρέφειν ἐξ αὐτῆς θέλομεν, ἀλλὰ τὸ ἔθει βιαίως ἡμῶν περιγίνεται. Ὅθεν καὶ συμβαίνειν ἐκ τῶν ἔργων εἰς τὰ βλαβερά, καὶ ἐκ τῶν ἐλαφρῶν ἐν τούτοις εἰς τὰ βαρῆα ῥήματα ἡμᾶς καταντῆσαι" καὶ λοιπὸν τὸ στόμα ἡμῶν παρὰ τῷ Θεῷ οὐκ εἰσακούσεται ἐν τῇ αἰτήσει, ὅσον ἐπὶ πλεῖον μολύνεται τῇ ματαῖα συντυχία, καθάπερ καὶ γέγραπται, ὅτι καὶ ἀποστρέφων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκούσαι νόμον, ἢ εὐχὴ αὐτοῦ ἀπόβλητος ἔσται.

Τί δὲ θαυμαστόν, ἐὰν αἰτοῦντες τί παρὰ Κυρίου βραδὺ ἄκουωμεθα; οἵτινες ὑπ' αὐτοῦ κελευόμενοι ἢ βραδέως, ἢ παντελῶς αὐτῷ οὐχ ὑπακούομεν; Οὐκ ἔστιν οὖν θαυμαστόν εἰ καὶ Φλωρέντιος ἐν τῇ εὐχῇ αὐτοῦ τάχιον ἐπηκούσθη, ὅστις ἐν τάχει τῶν τοῦ Κυρίου ὑπήκουσε προσταγμάτων.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΠΕΤΡΕ, καὶ ἡ καθαρότης καὶ ἡ ἀκακία τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας πολλά δύναται νὰ κατορθώσουν ἐνώπιον τοῦ μόνου καθαροῦ καὶ ἀκάκου· διότι οἱ πραγματικοὶ θεράποντες Αὐτοῦ ἔχουν ἀποκοπή ἀπὸ τὰ γῆϊνα καὶ ἐγκόσμια καὶ δὲν γνωρίζουν νὰ λέγουν καμμίαν περιττὴν καὶ ἀσκοπον ομιλίαν οὔτε καὶ ἀφήνουν τὸν νοῦν νὰ περισπασθῆ με ἄλλα ἀσκοπα πρᾶγματα καὶ κενούς λόγους. Δι' αὐτὸ καὶ εὐρίσκουν τὸν Θεὸν πάντοτε ἔτοιμον καὶ πρόθυμον νὰ τοὺς ἀκούσῃ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἐπειδὴ σπεύδουν, με ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς των, νὰ ἐξομοιωθοῦν πρὸς Αὐτόν, κατὰ τὴν καθαρότητα καὶ ἀκακίαν. Ἡμεῖς ὅμως, ἀνακατεμένοι, καθὼς εἴμεθα, εἰς τοὺς λαϊκοὺς θορύβους καὶ τὰς ταραχὰς διὰ τῆς συχνοτέρας ομιλίας ἀργῶν καὶ πολλᾶκις βλαβερῶν λόγων, τόσον περισσότερο ἀπομακρύνομεν τὸ στόμα μας ἀπὸ τὸν Παντοδύναμον Θεόν, ὅσον περισσότερο τὸ πλησιάζομεν πρὸς τὸν κόσμον.

Πολλοὶ λοιπὸν φερόμεθα πρὸς τὰ κάτω, με τὸ νὰ ἐρχώμεθα εὐκόλως εἰς συναναστροφὴς με κοσμικοῦς. Ἐπὶ τοῦ κινδύνου αὐτοῦ τῆς ψυχῆς καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ταλανίζων, δικαίως, τὸν εαυτὸν του, μετὰ τὸ καταπληκτικὸν ὄραμα τοῦ Βασιλέως Κυρίου Σαβαώθ εἶπεν: «ὦ, τάλαιπυρος ἐγώ, διότι ἔχω καταπληγῶθῆ, ἐπειδὴ εἶμαι ἀκάθαρτος καὶ ἔχω ἀκάθαρτα χεῖλη». (Ἡσαΐας στ', 5). Δηλαδή ἐπόνεσε ψυχικῶς διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῶν χειλέων του, τὴν ὁποῖαν ἀπέκτησεν. Ἐφάνέρωσε δε ἀπὸ πού τὴν ἐπήρε με τὸ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι αὐτὸς κατῶκει μετὰξὺ λαοῦ, που εἶχεν ἀκάθαρτα χεῖλη, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ λερῶθῆ ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν γλώσσαν τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων.

Διότι ἐνόσω κατερχόμεθα εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν κοσμικῶν εἰς διαφόρους περιστάσεις, συνηθίζομεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ συναναστρεφώμεθα με αὐτοὺς, συναναστροφὴν, ἡ ὁποία δὲν ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς καὶ συνεχίζοντες τὴν συναναστροφὴν αὐτὴν εὐχαρίστως κατὰ τὸν υπόλοιπον χρόνον, οὐδὲως θέλομεν νὰ τὴν ἀποφύγωμεν, ὅπταν πλεόν μάς κυριεύει βιαίως καὶ τελείως, με τὴν δύναμιν τῆς συνηθείας. Ἐξ αὐτῆς πλεόν τῆς συνηθείας

περιπίπτομεν από τις ανωφελείς λέξεις εις τας βλαβεράς, και από των ελαφρών εις τας βαρείας. Έκτοτε πλέον το στόμα μας δεν θα εισακουσθή από τον Θεόν, οσάκις ζητούμεν κάτι από Αυτόν. Μάλλον περισσότερο θα μολύνεται από τις ματαιάς συζητήσεις, συμφώνως άλλωστε και με το ρητόν, που λέγει εκείνος, ο οποίος αποφεύγει να ακούση τον νόμον του Θεού και η προσευχή του θα είναι απορριπτέα.

Τί το αξιοθαύμαστον λοιπόν, εάν οσάκις ζητούμεν κάτι από τον Κύριον, Εκείνος βραδύνει να εισακούση την προσευχήν μας; Έφ' όσον διατασσόμενοι από τον Κύριον ή καθ' ολοκληρίαν δεν υπακούομεν εις Αυτόν ή μετά βραδύτητος; Δεν είναι λοιπόν καθόλου περίεργον ότι και ο Φλωρέντιος ταχύτατα εισηκούσθη από τον Θεόν, κατά την προσευχήν του, διότι και ο ίδιος υπήκουεν αμέσως, χωρίς χρονοτριβήν, εις τα προστάγματα του Κυρίου.

Γ'. Εν τω βίω του Αγίου Αντωνίου

Ο ΑΓΙΟΣ Αντώνιος τήν εν τῷ ὄρει διατριβῆς λίαν ἠγάπα. Ποτὲ γοῦν βίαν παθῶν παρὰ τῶν χρειᾶν ἐχόντων, καὶ τοῦ στρατηλάτου διὰ πολλῶν ἀξιώσαντος αὐτὸν κατελθεῖν, ἐλθῶν καὶ ὁμιλήσας ὀλίγα εἰς σωτηρίαν φθάνοντα καὶ περὶ τῶν δεομένων, εἰς τὸ ὄρος ἠπέιγετο. Τοῦ δὲ δουκὸς ἀξιώσαντος αὐτὸν ἐμβραδύναι, ἔλεγε μὴ δύνασθαι χρονίζειν μετ' αὐτῶν, καὶ χαρίεντι παραδείγματι τοῦτον ἔπειθε λέγων· ὡς πὲρ οἱ ἰχθύες ἔγχρονιζοντες τὴ ξηρὰ τελευτῶσιν, οὕτως οἱ Μοναχοὶ βραδύνοντες μεθ' ὑμῶν, καὶ παρ' ὑμῖν ἐνδιατρίβοντες, ἐκλύονται. Δεῖ οὖν, ὡσπερ τὸν ἰχθὺν εἰς τὴν θάλασσαν, οὕτως ἡμᾶς εἰς τὸ ὄρος ἐπέιγεσθαι, μήποτε βραδύνοντες ἐπιλαθώμεθα τῆς ἔνδοθεν φυλακῆς.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ἠγάπα πάρα πολὺ νὰ παραμένῃ εἰς τὸ ὄρος. Κάποτε λοιπὸν ἐπιέσθη πολὺ ἀπὸ αὐτοὺς που εἶχαν ἀνάγκην καὶ ἐπειδὴ ἐπιμόνως τὸ ἤξιωσεν ὁ Διοικητὴς τῆς περιοχῆς, πράγματι ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀφοῦ ὠμίλησεν ὅσα ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ διὰ τὰ πρέποντα ἐβιάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὸ ὄρος.

Ο Διοικητὴς ὁμῶς εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ καθυστερήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν του.

– Δεν ἠμπορῶ – ἔλεγεν ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος – νὰ περνῶ τὸν χρόνον μου ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν.

Διὰ νὰ πείσῃ δε τὸν Διοικητὴν, ἀνέφερε καὶ τὸ ἐξῆς χαριτωμένον παράδειγμα. Ὅπως τὰ ψάρια, ὅταν παραμείνουν πολὺν χρόνον εἰς τὴν ξηρὰν, ἀποθνήσκουν, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ Μοναχοὶ ὅταν παρατείνουν τὴν συναναστροφῆς των μέσας, τοὺς κοσμικοὺς, σιγὰ - σιγὰ διαφθείρονται. Πρέπει λοιπὸν, ὅπως ἀκριβῶς τὸ ψάρι ἔχει ἀνάγκην νὰ πέσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ Μοναχοὶ ἔχομεν ἀνάγκην νὰ σπεύδωμεν νὰ ἐπιστρέφωμεν εἰς τὸ ὄρος, μὴ τυχόν ἡ βραδύτης τῆς ἐπιστροφῆς μας εἰς τὸν τόπον τῆς ἀσκήσεως μᾶς κάμῃ νὰ λησμονήσωμεν τὴν επαγρύπνησιν ἐπὶ τοῦ ψυχικοῦ μας κόσμου.

Δ'. Εν τω Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠτεῖτο γέροντος εὐχὴν, σπεύδων ἐπὶ τὴν πόλιν ὃ δὲ γέρον πρὸς αὐτὸν ἔφη· μὴ σπεῦδε ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀλλὰ σπεῦσον τοῦ φυγεῖν τὴν πόλιν καὶ σφίζη.

2. Ἦκουσεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, εἰς τὸ θέρος ὧν, ἀδελφοῦ λαλοῦντος τῷ πλησίον μετ' ὀργῆς" ὦ καὶ σὺ καὶ ἐάσας τὸν θερισμὸν ἔφυγεν.

3. Διηγῆσαντο οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀββᾶ Εὐλογίου, ὅτι ὅτε ἀπέστελλεν ἡμᾶς ὁ γέρον ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον, ἐδίδου ἡμῖν ἐντολὰς μὴ πλεῖον ἢ τρεῖς ἡμέρας ποιήσωμεν. Εἰ δὲ πλεῖον τῶν τριῶν ἡμερῶν ποιήσετε, φησὶν, ἀθῶος εἶμι ἐγὼ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ὑμῶν ἡμεῖς δὲ ἤρωτησαμεν αὐτὸν πῶς οἱ Μοναχοὶ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ κώμαις μετὰ τῶν κοσμικῶν νύκτα καὶ ἡμέραν συναναστρεφόμενοι οὐ βλάπτονται ; Ὁ δὲ ἔφη πιστεύσατε μοί, τέκνα, ὅτι ἀφ' οὗ ἐμόνασα ἐποίησα τριάκοντα ὀκτῶ ἔτη μὴ ἐξελθῶν ἀπὸ τῆς Σκήτεως καὶ μετὰ ταῦτα ἀπῆλθον εἰς Α. λεξανδρείας πρὸς τὸν Πάπας Εὐσέβιος μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Δανιήλ διὰ χρεῖαν τινά: καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν πόλιν εἶδομεν πολλοὺς Μοναχοὺς καὶ ἐθεώρουν τοὺς μὲν ἐξ αὐτῶν ὑπὸ κοράκων ραπιζομένους, τοὺς δὲ γυναῖκας γυμνὰς ἀγκαλιζόμενας αὐτούς, καὶ εἰς τὸ οὖς αὐτῶν ὀμιλοῦσας τοὺς δὲ ὑπὸ παιδαρίων ἀρρένων γυμνοὺς ὄντας καὶ αὐτοὺς κοσσιζομένους καὶ κόπρω ἀνθρωπείᾳ χρισμένους τινὰς δὲ ἔβλεπον μαχαίρας κατέχοντας καὶ σάρκας ἀνθρώπων κατακόπτοντας καὶ διδόντας τοῖς Μοναχοῦς πρὸς τὸ φαγεῖν καὶ ἔγνωσαν ὅτι ἕκαστος τῶν Μοναχῶν οἷω πάθει προσπταίει, τοιοῦτους ἔχει καὶ δαίμονας ὀψικεύοντας αὐτὸ καὶ ὀμιλοῦντας κατὰ διάνοιαν. Διὰ τοῦτο οὖν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς χρονίσει ποτὲ ἐν τῇ πόλει, ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν τοιούτων λογισμῶν, μᾶλλον δὲ δαιμόνων, ὀχληθῆτε.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ἐζητεῖ τὴν εὐχὴν τοῦ Γέροντος βιαζόμενος νὰ υπάγῃ εἰς τὴν πόλιν ὁ δὲ Γέρον ἀπήντησε πρὸς αὐτόν:

- Μὴ βιάζεσαι νὰ υπάγῃς εἰς τὴν πόλιν ἀλλὰ νὰ βιασθῆς νὰ επιστρέψῃς ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ θὰ σωθῆς.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός εὐρίσκετο κάποτε εἰς τὸν θερισμὸν καὶ ἤκουσε κάποιον ποὺ εἶπεν ὀργισμένος εἰς τὸν πλησίον τοῦ ὧ, καὶ σὺ. Ἀμέσως τότε ἀφήσεν τὸν θερισμὸν καὶ ἔφυγεν.

4. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀββᾶ Εὐλογίου διηγούνται τὰ ἐξῆς. Ὄταν ὁ Γέροντας μᾶς ἐστελλεν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, διὰ νὰ πωλήσωμεν τὸ ἐργόχειρόν μας, μᾶς ἐδίδεν ἐντολὴν νὰ μὴ καθυστερήσωμεν περισσότερο ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας. Ἐάν κάμετε περισσότερο ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας – μᾶς ἔλεγεν – ἐγὼ πλέον δὲν θὰ εὐθύνωμαι διὰ τὴν ἀμαρτίαν σας. Τότε καὶ ἡμεῖς τὸν ἠρωτήσαμεν:

- Πῶς οἱ Μοναχοί, εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, ἀν καὶ συναναστρέφονται νύκτα καὶ ἡμέραν κοσμικοὺς, δὲν βλάπτονται;

– Τέκνα μου, νὰ με πιστεύσετε ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Εὐλόγιος ὅτι ἀπὸ τότε ποὺ ἦλθα ἐδῶ διὰ νὰ μονάσω, ἐπέρασαν τριάκοντα ὀκτῶ χρόνια χωρὶς νὰ ἐξέλθω καθόλου ἀπὸ τὴν Σκήτην. Μετὰ ἀπὸ τὰ τριάκοντα ὀκτῶ χρόνια, μετέβην, μαζί με τὸν Ἀββᾶ Δανιήλ, πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, Εὐσέβιον, διὰ κάποιαν ἀνάγκην. Μόλις εἰσῆλθομεν εἰς τὴν πόλιν εἶδομεν πολλοὺς Μοναχοὺς. Τότε εὐρεθεὶς εἰς ἕκστασιν ἔβλεπα με τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς, ἄλλους μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν Μοναχῶν νὰ ραμφίζωνται ἀπὸ κόρακας, ἄλλους νὰ τοὺς ἐναγκαλίζωνται γυμναὶ γυναῖκες, καὶ νὰ τοὺς ψιθυρίζουν εἰς τὸ αὐτὶ ἄλλους, πάλιν, νὰ τοὺς ραπίζουν γυμνοὺς ἀγόρια μικρὰ καὶ νὰ εἶναι χρισμένοι με ἀνθρώπινες ἀκαθαρσίαι. Ἐβλεπον δὲ μερικοὺς νὰ κρατοῦν μαχαίρια, νὰ κατακόπτουν ἀνθρωπίνας σάρκας καὶ νὰ τὰς προσφέρουν εἰς τοὺς Μοναχοὺς διὰ νὰ τὰς φάγουν. Ἀπὸ τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἀντελήφθην,

ὅτι ἕκαστος ἐκ τῶν Μοναχῶν, ἀναλόγως τοῦ πάθους εἰς τὸ ὁποῖον κλίνει καὶ σφάλλει, ἔχει καὶ τοὺς ἀντιστοίχους δαίμονας, ποὺ τὸν συνοδεύουν καὶ τοῦ ὁμιλοῦν εἰς τὴν διάνοιαν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, ἀδελφοί μου, – κατέληξεν ὁ Ἀββᾶς Ευλόγιος, – δὲν θέλω καθόλου νὰ καθυστερήσετε εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ μὴ ενοχληθῆτε ἀπὸ τοιοῦτους λογισμοὺς ἢ μάλλον οὕτους δαίμονας.

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ· οἶδατε ὅτι ἐλθόντες εἰς τὸ Μοναστήριον τῷ κόσμῳ ἀπεταξάμεθα καὶ πάσαις ταῖς προσπαθείαις αὐτοῦ λοιπὸν οὖν, τί ἡμῖν τοῖς ἀποθανούσι τοῦ κόσμου καὶ ταῖς πραγματεταῖς τοῦ βίου καὶ ταραχαῖς, ὅτι πάλιν εἰς ταύτας κατασυρόμεθα; Περὶ τροφῆς καὶ λόγος, οὐχὶ τρυφῆς ἀρκούσιν αἱ χεῖρες εἰς διακονίαν τῆς σαρκός, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος ἡμῖν. Φεύγομεν οὖν τὸν καὶ ὄσμῳ καὶ τὰ ἐν τῷ καὶ ὄσμῳ, καὶ μὴδὲ πλησιάζειν αὐτῷ ἀνεχώμεθα, ἕνα μὴ τὸ ἐπάγγελμα ἀθετήσωμεν· «οὐδεὶς γάρ, φησιν, στρατευόμενος ἐμπλεκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματεταῖς, ἵνα τὰ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ». Καὶ πάλιν λέγει: «νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆναι τινά».

Εἰ γὰρ καθεζόμενοι καὶ ἡσυχάζοντες ἐν τῷ κελλίῳ, τοῖς λογισμοῖς τῶν παθῶν καὶ τῇ σκιά τῶν πραγμάτων ἀντιστῆναι γενναίως οὐ δυνάμεθα, πῶς οὐχὶ μᾶλλον εὐάλωτοι ἐσόμεθα, εἴπερ ἑαυτοὺς εἰς τὴν παρεμβολῆς τῶν ἀλλοφύλων ἐπιρρίψωμεν; Εἰ δὲ κατ' ἐπιτροπῆς τῶν ἡγουμένων ἐξ ἀνάγκης τὴ πόλει ἢ τὴ κώμῃ προσεγγίξῃς, ἀνέγκλητος εἶ, ἐὰν τὸ προσταχθὲν σοὶ ποιῆς μετὰ φόβου Θεοῦ. Εἴσι γὰρ τινές, οἱ προφάσει ὑπακοῆς καὶ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας βούλονται ἐπιτελεῖν κατὰ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺ δὲ δρᾷ ὡς σοφός, μὴ ἀντὶ χρυσίου καὶ ἀργυρίου εἰσοίσης πηλὸν καὶ βόρβορον, καὶ ἀντὶ ὑπακοῆς, ἐργάση παρακοήν.

Τί γὰρ ὠφελήθησαν οἱ μετὰ Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ καὶ Χαλῆς ἀποσταλέντες κατασκοπεῖσαι τὴν γῆν, καὶ τὴν ἀλήθειαν μὴ φυλάξαντες, ἀλλ' ἐν τῷ ὑποστρέψαι καὶ εἰπεῖν ψευδῆ, διαστρέψαντες τὰς καρδίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ Κυρίου; καὶ γὰρ οὗτοι οὐχὶ ὑπακοήν, ἀλλὰ παρακοήν μᾶλλον εἰργάσαντο· διὸ καὶ αὐτοὶ τῷ λαῷ συναπώλοντο. Σὺ οὖν ἀποστελλόμενος εἰς διακονίαν, μετὰ φόβου Θεοῦ πρᾶττε ἅ προσετάγη σοί, ὡς τοῦ Θεοῦ σκοποῦντος τὰ ἔργα σου καὶ μὴ προσθῆς, ἢ ὑφέλη, ἢ ποιήσης τί κατ' οἰκεῖον θέλημα, ἀλλ' ἐργάζου πάντα πρὸς τὸν σκοπὸν ἀφορῶν καὶ τὸ θέλημα τοῦ κελεύσαντος, καὶ τότε μέγαν καὶ ὑπερβολικὸν ἔξεις τὸν ὑπὲρ τῆς διακονίας μισθόν. Γίνωσκε δέ, ἀδελφέ, ὅτι ὁ ἀγαπῶν συντυχίας κοσμικῶν, τὸν κόσμον οὕτω μὲ μίση καὶ ἐν' ὧς πὲρ γὰρ ὁ ἐρεθίζων πῦρ ἐξεγείρει φλόγα, οὕτω καὶ κοσμικῶν διμιλῖαι διανιστῶσι πάθη ἐν καρδίᾳ Μοναχῶν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΥ, γνωρίζετε ὅτι ἀπὸ τὴν στιγμὴν, ποὺ ἦλθομεν εἰς τὸ Μοναστήριον, ἠρνήθημεν τὸν κόσμον καὶ ὅλας τὰς μερίμνας τοῦ κόσμου. Τὶ γυρεύομεν λοιπὸν ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀπεθάνομεν διὰ τὸν κόσμον καὶ τὰ κοσμικὰ πράγματα, εἰς τοὺς θορύβους τοῦ βίου, με τὸ νὰ παρασυρῶμεθα, ἐκ νέου, εἰς τοὺς θορύβους αὐτούς; Ὁ λόγος εἶναι νὰ ἐξοικονομήσωμεν ὀλίγην τροφήν, καὶ ὄχι νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς ἀπολαύσεις μας εἶναι ἀρκετὰ τὰ χέρια, διὰ νὰ υπηρετήσωμεν τὰς σωματικὰς ἀνάγκας μας, ὅταν ὁ Κύριος μᾶς βοηθῇ. Ἀς ἀπομακρυνθῶμεν λοιπὸν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ τὰ κοσμικὰ πράγματα, καὶ ἄς μὴ ἀνεχώμεθα οὔτε νὰ τὸν πλησιάζωμεν ἀκόμη, μὴ τυχόν παραβῶμεν τὴν ὑπόσχεσιν, ποὺ ἐδώσαμεν εἰς τὸν Θεόν. Ὅπως λέγει καὶ τὸ ρητὸν «κανεὶς στρατιώτης δὲν περιπλέκεται εἰς τὰς κοσμικὰς

υποθέσεις, προκειμένου να ευχαριστήση αυτόν, που τον έστρατολόγησε» (Β΄ Τιμ. 6', 4). Εις άλλο πάλιν σημείον λέγει: «νύκτα και ημέραν εργαζόμεθα, διά να μην επιβαρύνωμεν κανένα» (Β' Θεσ. γ', 8).

Διότι, εφόσον δεν δυνάμεθα να αντισταθώμεν με γενναιότητα εναντίον των λογισμών των παθών και της σκέψεως κοσμικών πραγμάτων, όταν καθήμεθα εις το κελλίον μας και ησυχάζωμεν, πως δεν θα γίνωμεν περισσότερο εύκολοκυρίευτοι όταν, ασυλλόγιστα, ριφθώμεν εις το στρατόπεδον των εχθρών (της ψυχής μας);

Εάν δε με την άδειαν των ηγουμένων και από ανάγκην πλησιάζης εις πόλιν ή χωρίον, είσαι ανεύθυνος, εφ' όσον εκτελείς με φόβον Θεού την εντολήν, που σου ανέθεσαν. Διότι υπάρχουν μερικοί, οι οποίοι, υπό το πρόσχημα της υπακοής, θέλουν να εκτελούν και τας επιθυμίας των, και την συνήθειαν του παλαιού ανθρώπου. Συ όμως πρόσεχε, ως σοφός, να μη κερδίσης, αντί χρυσίου και αργυρίου, λάσπην και βόρβορον, και αντί υπακοής περιπέσης εις την παρακοήν.

Διότι τι ωφελήθησαν εκείνοι, που απεστάλησαν μαζί με τον Ιησούν του Ναυή και τον Χάλεβ, διά να κατασκοπεύσουν την γην της επαγγελίας, εφ' όσον δεν εφύλαξαν την αλήθειαν, αλλ' είπον ψέμματα κατά την επιστροφής των, και απεμάκρυναν, τοιουτοτρόπως, τας καρδίας των Εβραίων από τον Κύριον; Είναι φανερόν, ότι οι άνθρωποι εκείνοι δεν έκαμαν υπακοήν, αλλά παρακοήν, δι' αυτό και αυτοι εχάθησαν μαζί με τον λαόν.

Συ λοιπόν, οσάκις αποστέλλεσαι εις κάποιας υπηρεσίαν, να εκτελής μετά φόβου Θεού εκείνα τα οποία σε διέταξαν, με την πεποίθησιν, ότι ο Θεός παρακολουθεί τα έργα σου και ούτε να προσθέσης τίποτε, ούτε να αφαιρέσης κάτι, ή να κάμης οπωσδήποτε κάτι κατά το θέλημά σου, αλλά να εκτελέσεις όλα όσα διετάχθης αποβλέπων εις τον σκοπόν της εντολής και ενεργών συμφώνως προς το θέλημα εκείνου που σου έδωσε την εντολήν οπότε θα έχης μέγαν και υπερβολικόν τον μισθόν της διακονίας σου.

Γνώριζε, αδελφέ μου, ότι εκείνος που αγαπά τας κοσμικές συναναστροφές δεν έχει ακόμη μισήσει τον κόσμον όπως δε ακριβώς εκείνος που ρίπτει ξύλα εις την φωτιάν, σηκώνει φλόγας, τοιουτοτρόπως και αι συναναστροφαί μέ κοσμικούς ανθρώπους ξυπνούν τα πάθη εις την καρδίαν του Μοναχού.

ΣΤ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΚΑΛΟΝ τῷ ὄντι καὶ λίαν ἐπωφελές, ἀδελφέ, τὸ ἐκτρέπεσθαι τὰς ἄκαιρους συντυχίας τῶν κοσμικῶν, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν βλάβης πόρρω ἑαυτοὺς ἀπάγειν. Λαλούσι γὰρ τὰ τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ταῦτα προσλαμβάνομενος ὁ νοῦς χαννοῦται, καὶ καταργεῖται ἐκ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας, καὶ ἐκλύεται πρὸς τὸν τῆς ἀσκήσεως τόνον καὶ μετὰ τὸ ἀναχωρῆσαι αὐτούς, ἄρχεσθαι διὰ τὴν τοῦ κανόνος ἀργίαν. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀγωνισταὶ τὰς ἐρήμους ἐδίωκον, ἵνα τούτων ἐκτὸς γενόμενοι, ἀνεμποδίστως τῷ θεῷ προσομιλῶσιν. "Ὡς πὲρ γὰρ παρθένος φυλαττομένη ποθεῖται παρὰ τῶν ἔξω, ἐπὰν δὲ προέλθῃ, οὐ πάσιν ἀρέσκει, ἀλλὰ καὶ παρὰ πολλῶν ψέγεται, οὕτω καὶ Μοναχός, ὅταν μακρὰν τῶν ἀνθρώπων γενόμενος, ἑαυτῷ σχολάζῃ καὶ τῷ θεῷ, καὶ ἀδημοσίευτος ἦ, τίμιός ἐστι καὶ θεῷ καὶ Ἀγγέλοις, μᾶλλον δὲ καὶ ἀνθρώπους

ἐπειδᾶν δὲ κατέλθῃ ἐκ τῆς ὑψηλῆς θεωρίας καὶ πολιτείας, καὶ ἐμπλακῆ ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖαις καὶ συντυχίαις, ἀδόκιμος τῷ θεῷ καὶ τοὺς ἀνθρώποις εὐκαταφρόνητος γίνεται.

Συμφέρον οὖν ἔστιν ἡμῖν ἀπαντομολῆσαι τῶν κοσμικῶν, καὶ παραιτήσασθαι ὅλως τὰς ψυχοβλαβεῖς αὐτῶν ὁμιλίας, καὶ φυλακισθῆναι ἐν τῷ κελίῳ, καὶ σωθῆναι ὡς δορκὰς ἐκ βρόχων καὶ ὡς ὄρνεον ἐκ παγίδος ἀληθῶς γὰρ βρόχοι καὶ παγίδες εἰσὶ τοῖς θέλουσι σωθῆναι αἱ τῶν κατὰ κόσμον συντυχίαι, αἱ ἄνωφελεις καὶ πολύλογοι, καὶ τὸν νοῦν ἀπασχολοῦσε καὶ διῆστῶσι τῆς τοῦ θεοῦ γλυκείας ὁμιλίας καὶ γεύσεως, καὶ τῇ ἑαυτῶν ματαιότητι ποιούσιν ἄδολεσχεῖν.

Τί οὖν ἡμῖν κοινὸν τοῖς ἔξω κόσμου καὶ τοῖς κατὰ κόσμον πράγμασιν, ἵνα καὶ περὶ αὐτῶν ἔτι μανθάνειν θέλωμεν; Ὁ γὰρ Μοναχὸς ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ καὶ τὸν ἑαυτοῦ αὐχένα ὑποθεῖς τῇ γλυκεῖ τοῦ Κυρίου ζυγῷ, οὐκέτι ἑαυτοῦ ἐξουσιάζει ἀλλὰ σπεύδει τοῦ τέμνειν αἰεὶ ἀμεταστρεπτὶ τοὺς ἐν ταῖς κοιλότητι τῆς ταπεινοφροσύνης πληθύνοντας τὸν θεῖον σῖτον αὐλακας, τοὺς μεθυσκομένους ἐκ τῆς ἐπομβρίας τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωοπαρόχου Πνεύματος, οὗ ταῖς σταγόσιν εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ, νοήματα ἀνατέλλουσα. “Ὁ γὰρ βουλόμενος ἡσύχως βιοῦν, καὶ διηνεκῶς ἀπερισπάστῳ νὰ προσομιλεῖν τῷ Θεῷ, ὀφείλει μῆτε πολλοῖς ἐντυγχάνειν, μῆτε προόδοις συνεχέσι κεχρήσθαι.

Εἰ δὲ πότε καὶ χρεῖα γένηται συντυχίας, Πατράσι πνευματικούς, ἢ ἀδελφοὺς συναγωνισταῖς, ἢ Μοναχοῖς ἑτέροις ὀφελείας δεομένοις πρέπον αὐτὸ συντυγχάνειν ἢ γὰρ τοιαύτη ὁμιλία εἰς θεολογίαν λογίζεται, καὶ πάντως ἢ ὀφελήσῃ ἢ ὀφεληθήσεται. Εἰ δὲ πότε καὶ κοσμικοὶ περὶ ὀφελείας ψυχῆς ἡμῖν παραβάλλουσι, δι’ ὀλίγων λόγων ἀλάτι ἡρτυμενων θείῳ ποιησώμεθα τὴν πρὸς αὐτοὺς ὁμιλίαν καὶ ἀπολύσωμεν πλέον γὰρ οἰκοδομηθήσονται ἐν τῇ πνευματικῇ βραχυλογία, ἢ πὲρ ἐν τῇ κοσμικῇ μακρολογία. Μάλιστα δὲ καὶ διὰ προσευχῆς αὐτοὺς συνεργήσωμεν, καὶ ἔργο τὴν ἀρετὴν διδάξωμεν καλὸν μὲν γὰρ καὶ τὸ διὰ λόγων ὀφελεῖν τοὺς πυνθανομένους, κρεῖσσον δὲ κατὰ πολὺ δι’ ἀρετῆς καὶ προσευχῆς συνεργεῖν αὐτοῖς.

Ερμηνεία

ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙ, ἀδελφέ μου, καλὸν καὶ πάρα πολὺ ωφέλιμον το νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς ἀσκόπους συναναστροφῆς τῶν κοσμικῶν καὶ νὰ ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τοὺς εαυτοὺς μας τὴν βλάβην ἐκ τῶν συναναστροφῶν αὐτῶν. Διότι οἱ κοσμικοὶ ὁμιλοῦν περὶ τῶν ματαίων πραγμάτων τοῦ παρόντος αἰῶνος· ὅταν δὲ τὰς συζητήσεις αὐτές καὶ τὰ ἀντικείμενα τῶν προσλάβῃ οἱ νους μας ἀποχαυνώνεται, γίνεται ἀνίκανος πρὸς πάσαν πνευματικὴν ἐργασίαν καὶ ἀδυνατίζει ἡ ἐντασις γιὰ τὴν πνευματικὴν ἀσκήσιν. Ὅταν δὲ ἀναχωρήσουν οἱ κοσμικοὶ, τότε λυπεῖται, διότι δὲν ἔκαμε τὸν κανόνα τοῦ.

Δι’ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ οἱ ἀγωνισταὶ ἐπεζήτουν τὰς ἐρήμους, ὥστε εὐρισκόμενοι μακρὰν τῶν κοσμικῶν, νὰ ἐπικοινωνοῦν χωρὶς ἐμπόδιον με τὸν Θεόν. Ὅπως δὲ ἀκριβῶς ἡ παρθένος κόρη ποὺ φυλάσσεται, γίνεται ἐπιθυμητὴ ἀπὸ τοὺς ἔξω, ἐνῶ ὅταν ἐξέλθῃ καὶ τὴν ἴδουν οἱ ἀνθρώποι, δὲν ἀρέσει εἰς ὅλους, ἀπεναντίας δὲ καὶ ἀπὸ πολλοὺς κατηγορεῖται, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Μοναχὸς ἐφ’ ὅσον εὐρίσκεται μακρὰν τῶν ἀνθρώπων ἀφοσιώνεται εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ τὸν Θεόν, μένει ἀκατηγόρητος, εἶναι τίμιος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγγέλων, ἀλλὰ, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν ὅμως κατέβῃ ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς ὑψηλῆς θεωρίας καὶ ζωῆς, καὶ περιπλακῆ εἰς κοσμικὰς ὑποθέσεις καὶ συναναστροφάς, τότε πλέον καθίσταται ἀνάξιος ἐκτιμήσεως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸν καταφρονοῦν εὐκόλως ὅλοι.

Είναι λοιπόν συμφέρον μας να απομακρυνθώμεν από τους κοσμικούς και να αποφύγωμεν καθ' ολοκληρίαν τας ψυχοβλαβεῖς συζητήσεις των, να περιορισθώμεν ως φυλακισμένοι εις το κελλίον μας, και να σωθώμεν ὅπως ἡ ἔλαφος ἀπὸ τὰ βρόχια τῶν κυνηγῶν και τὸ ὄρνεον ἀπὸ τὴν παγίδα διότι, πραγματικῶς, βρόχια και παγίδες εἶναι, δι' ὅσους θέλουν να σωθούν, αι κατὰ κόσμον συναναστροφαί, αι ἀνωφελεῖς και φλύαροι. Αἱ συναναστροφαί αὗται ἀπασχολοῦν τὸν νοῦν και τὸν ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν ἐπικοινωνίαν τοῦ Θεοῦ και ἀπὸ τὴν πρὸς Αὐτὸν κλίσιν τῆς ψυχῆς και, τέλος, μας παρασύρουν εἰς ματαίαις φλυαρίας.

Ἄλλωστε τὸ κοινόν ὑπάρχει μεταξύ ἡμῶν, που ἀπεφασίσαμεν να ζήσωμεν ἔξω τοῦ κόσμου, και τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, ὥστε ἀκόμη να θέλωμεν να μανθάνωμεν περὶ αὐτῶν; Διότι ὁ Μοναχὸς που ἠρνήθη τὸν κόσμον και ἔσκυψε τὸν αυχένα τοῦ κάτω ἀπὸ τὸν γλυκῶν ζυγόν τοῦ Κυρίου, δεν ἐξουσιάζει πλέον τὸν εαυτὸν τοῦ ἀλλὰ φροντίζει διαρκῶς και χωρὶς να στρέφη πρὸς τὰ ὀπίσω, να σκάπτῃ εἰς τὰς κοιλότητας τῆς ταπεινοφροσύνης, τὰ αυλάκια, που πληθαίνουν τὸ θεϊκὸ σιτάρι, που βρέχονται πλουσίως ἀπὸ τὴν δρόσον τοῦ ουρανίου και ζωοπαρόχου Πνεύματος, ἀπὸ τὰς σταγόνας τοῦ οὐοίου ἡ ψυχὴ ευφραίνεται, βλαστάνουσα θεῖα νοήματα. Εκείνος λοιπόν που ἐπιθυμεί να ζῆ ἡσύχως και να ἐπικοινωνῇ με τὸν Θεὸν συνεχῶς με ἀδιατάρακτον νοῦν, ἔχει υποχρέωσιν οὔτε πολλοὺς να συναναστρέφεται, οὔτε συχνά να ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ κελλί του.

Τότε δε μόνον πρέπει να συναντάται, ὁσάκις παρίσταται ἀνάγκη ψυχωφελούς συναναστροφῆς με πνευματικούς Πατέρας, ἢ με συναγωνιστὰς ἀδελφούς, ἢ με ἄλλους Μοναχοὺς που ἔχουν ἀνάγκην πνευματικῆς ὠφελείας διότι ἡ συναναστροφή αὐτὴ θεωρεῖται ἐνασχόλησις με τὴν Θεολογίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Μοναχὸς ὁπωσδήποτε θα ὠφελῆσῃ ἢ θα ὠφεληθῇ. Ἐαν δε κάποτε μας ἐπισκεφθοῦν και κοσμικοί, χάριν ψυχικῆς ὠφελείας, θα συνομιλήσωμεν με αὐτοὺς δι' ὀλίγων λόγων, αλατισμένων με τὸ θεϊκὸ ἀλάτι και ἔπειτα να τοὺς ἀφήσωμεν να φύγουν· διότι περισσότερο θα οἰκοδομηθοῦν με τὰ ὀλίγα πνευματικὰ λόγια, παρά με τὴν κοσμικὴν ἀπεραντολογίαν. Προ παντός δε να τοὺς βοηθήσωμεν διὰ τῆς προσευχῆς και να τοὺς διδάξωμεν τὴν ἀρετὴν δι' ἔργων· διότι εἶναι μεν καλόν να ὠφελώμεν με λόγους τοὺς ἐρωτῶντας, κατὰ πολὺ ὅμως καλύτερον εἶναι να τοὺς βοηθώμεν με τὸ παράδειγμα τῆς ἀρετῆς και με τὴν προσευχὴν.

Ζ'. Του Ἀββά Ησαΐου

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας ἐὰν τίς λέγῃ σοὶ λόγους ἀνωφελεῖς, μὴ θελήσῃς ἀκούσαι αὐτοὺς, ἵνα μὴ ἀνέλη τὴν ψυχὴν σου και μὴ αἰδεστής τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, εἰς τὸ λυπῆσαι αὐτὸν και μὴ ἀνάσῃ τῶν λεγομένων, λέγων ὅτι τὴ καρδίᾳ οὐ παραδέχομαι" μὴ εἴπῃς τοῦτο οὐδὲ γὰρ εἰ ὑπὲρ τὸν πρωτόπλαστον, δν ὁ Θεὸς ἔπλασε τὴ ἰδίᾳ χειρὶ, δν οὐκ ὠφέλησεν ἢ κακὴ ὁμιλία. Φεῦγε οὖν και μὴ θέλε ἀκούειν· ὄρα δὲ μήποτε φεύγων τῷ σώματι, βουληθῆς γνῶναι τὰ ρηθέντα ἐὰν γὰρ στιγμὴν λόγου ἀκούσῃς, οἱ δαίμονες οὐκ ἔῶσι τὸ ρηθὲν και ἤκουσας, ἀλλὰ φονεύουσι τὴν ψυχὴν σου φεύγω, φεῦγε παντελῶς.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΗΣΑΙΑΣ εἶπεν: εαν σου λέγῃ κάποιος λόγους ἀνωφελεῖς, μὴ θελήσῃς να τοὺς ἀκούσῃς, διὰ να μὴ ζημιώσῃς τὴν ψυχὴν σου και να μὴ ἐντραπῆς τὸ πρόσωπόν του, δια να

τον λυπήσης. Να μη ανεχθῆς τα λεγόμενα, δικαιολογούμενος εἰς τὸν εαυτὸν σου, ὅτι ἐγὼ αὐτὰ που ἀκούω δὲν τα δέχομαι μὴ εἴπῃς αὐτό το πράγμα διότι συ δὲν εἶσαι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν πρωτόπλαστον, τὸν ὁποῖον ἐπλασεν ὁ Θεὸς με τὸ ἴδιο Του τὸ χέρι, καὶ που ἐβλάψεν ἡ κακὴ συνομιλία με τὸν ὄφιν. Να ἀποφεύγῃς λοιπὸν τὰς ἀνωφελεῖς συζητήσεις καὶ νὰ μὴ θέλῃς νὰ ἀκούῃς. Πρόσεχε δὲ μὴ τυχόν φεύγων σωματικῶς ἀπὸ τὰς τοιαύτας συζητήσεις, ἐπιθυμήσεις νὰ πληροφορηθῆς τὰ ὅσα ἐλέχθησαν· διότι εἴαν ἀκούσῃς, ἔστω καὶ μίαν τελείαν ἀπὸ τὸν λόγον, οἱ δαίμονες δὲν ἀφήνουν ἀνεκμετάλλευστον τὴν φράσιν που ἤκουσες, ἀλλὰ με αὐτὴν φονεύουν τὴν ψυχὴν σου νὰ φεύγῃς λοιπὸν τελείως ἀπὸ τὰς ἀνωφελεῖς συζητήσεις.

Η'. Του Αββά Μάρκου

ΜΗ θέλε ἀκούειν ἀλλότρια πονηρέματα τῷ γὰρ τοιούτῳ θελήματι, καὶ οἱ χαρακτῆρες τῶν πονηρευμάτων ἐγγράφονται. Κακοὺς λόγους ἐνηχηθεῖς, σεαυτῷ ὀργίζου καὶ μὴ τῷ λαλήσαντι πονηρᾷ· γὰρ ἀκοῆς πονηρὸς καὶ ὁ ἀποκρισιαριος.

Ερμηνεία

ΝΑ ΜΗ ΘΕΛΗΣ νὰ ἀκούῃς ξένας πονηρίας· διότι διὰ τῆς πραγματοποιήσεως μίας τοιαύτης θελήσεως, ἀποτυπώνονται εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὰ γνωρίσματα τῶν πονηριῶν. Ὄταν ἀκούσῃς κακοὺς λόγους, νὰ μὴ ὀργίζεσαι ἐναντίον αὐτοῦ που τοὺς ὠμίλησε, ἀλλὰ ἐναντίον τοῦ εαυτοῦ σου που τοὺς ἤκουσε· διότι διὰ τὸν ἐπιθυμούντα νὰ ἀκούῃ πονηρὰ εὐρίσκεται καὶ ἀγγελιοφόρος πονηρός.

Θ'. Του Αββά Ισαάκ

ΦΕΥΓΕ τοὺς φιλοκτῆμονας καὶ τὸ κτάσθαι, μακρύγων σεαυτὸν ἀπὸ τῶν σπαταλώντων, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς σπατάλης. Φεῦγε τοὺς ἀκόλαστους, ὡς καὶ τὴν ἀκολασίαν. Εἰ γὰρ ἡ ψιλὴ τῶν εἰρημένων μνήμη ταραττεῖ τὴν διάνοιαν, πόσω μᾶλλον ἢ θεωρία, καὶ ἡ μετ' αὐτῶν διαγωγή; Προσέγγισον τοῖς δικαίοις, καὶ δι' αὐτῶν τῷ θεῷ πλησιάσεις. Συναναστρέφου τοὺς ἔχουσι ταπείνωσιν, καὶ μαθήσῃ τοὺς τρόπους αὐτῶν· εἰ γὰρ θεωρία μόνη τῶν μνημονευθέντων ὠφέλιμος, πόσω μᾶλλον ἢ διδασκαλία τοῦ στόματος αὐτῶν;

Ερμηνεία

ΝΑ ΦΕΥΓΗΣ μακρὰν ἀπὸ ἐκείνους που ἀγαποῦν τὰ υλικά ἀγαθὰ καθὼς καὶ τὸ νὰ τὰ ἀποκτάς ὁ ἴδιος. Νὰ ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ τοὺς σπατάλους, καθὼς, ἐπίσης, καὶ ἀπὸ τὴν σπατάλην. Νὰ φεύγῃς μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἀκολαστοὺς, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἀκολασίαν. Διότι εἴαν ἡ ἀπλὴ ἀνάμνησις λόγων ταραττεῖ τὴν διάνοιαν, πόσον μᾶλλον ἡ συνεχὴς παρατήρησις καὶ ἡ ἐπικοινωνία με τὰ ἀνωτέρω ἐλαττώματα καὶ τοὺς ἐργάτας τῶν;

Νὰ πλησιάσῃς τοὺς δικαίους καὶ δι' αὐτῶν θὰ προσεγγίσῃς τὸν Θεόν. Νὰ συναναστρέφεσαι με αὐτοὺς που ἔχουσι ταπείνωσιν καὶ θὰ μάθῃς τοὺς τρόπους τῶν διότι εἴαν εἶναι ὠφέλιμος, εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ νοερά παρατήρησις τῶν ἀναφερθέντων προτερημάτων, πόσον μᾶλλον ἡ διδασκαλία τῶν ἀρετῶν αὐτῶν ἀπὸ τὸ στόμα ἐκείνων, που ζοῦν τὰς ἀρετὰς αὐτάς;

Γ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΟΝ πότε ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Ἀββᾶς Μακάριον, πειράζοντες αὐτὸν καὶ εἶπον" εἶπε ἡμῖν, πάτερ, πῶς σωθῶμεν; ὁ δὲ γέρων, στενάξας, εἶπεν ὡς ἀδελφοὶ ἕκαστος ἡμῶν οἶδε πῶς σφύζεται, ἀλλ' οὐ θέλομεν σωθῆναι: οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν πάνυ πολλὰ θέλομεν σωθῆναι, ἀλλ' οὐκ ἔδωσιν ἡμᾶς οἱ πονηροὶ λογισμοὶ τί οὖν ποιήσωμεν; Ὁ δὲ γέρων ἀπεκρίθη αὐτοῖς εἰ Μοναχοὶ ἔστε, διατὶ γυρίζετε μετὰ τῶν κοσμικῶν, ἢ πλησιάζετε καὶ τοῦ μένει κοσμικός; Οἱ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ, καὶ φορέσαντες τὸ ἅγιον σχῆμα, καὶ ὄντες ἀναμέσον τῶν κοσμικῶν, ἑαυτοὺς φρεναπατῶσιν εἰς μάτην γὰρ ἔστι πᾶς ὁ κόπος αὐτῶν, καὶ μακρὰν εἶσι τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ· γὰρ τῶν κοσμικῶν οὐδὲν ἄλλο κερδαίνουσιν, εἰ μὴ σαρκικὴν ἀνάπαυσιν ὅπου δὲ ἔστι σαρκικὴ ἀνάπαυσις, ἐκεῖ φόβος Θεοῦ οἰκῆσαι οὐ δύναται, καὶ μάλιστα ἐν Μοναχῷ.

“Ὁ γὰρ Μοναχός, διὰ τοῦτο λέγεται Μοναχός, ὅτι νύκτα καὶ ἡμέραν τῷ Θεῷ ὁμιλεῖ, καὶ τὰ Αὐτοῦ μόνα φαντάζεται, μηδὲν ἔχων ἐπὶ τῆς γῆς. “Ὁ δὲ Μοναχός καὶ μετὰ κοσμικῶν διάγων, ἢ ποιῶν μετ' αὐτῶν πότε πλείον ἡμέρας μιᾶς, ἢ τὸ πολὺ δύο, καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἀναγκαίαν χρείαν καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ζῆν ἄλλως, ἤτοι διὰ τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρος αὐτοῦ καὶ ἀγορᾶσαι τὰς χρείας αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέψαι μετὰ σπουδῆς, εἶτα μετανοῆσαι τῷ Θεῷ γνησίως ὑπὲρ τῆς μιᾶς καὶ τῶν δύο ἡμερῶν, ὧν ἐν τῷ κόσμῳ πεποίηκε διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς φύσεως.

Ὁ οὖν μὴ οὕτω ποιῶν, ἀλλὰ συνεχῶς παραβάλλων τοῖς κοσμικοῖς, μὴ τινὸς ἀνάγκης κατεπειγούσης, ἢ χρονοτριβῶν μετ' αὐτῶν, οὐ καὶ ἔστι Μοναχός κυρίως, οὐδὲ ὠφελήσεται πότε, μᾶλλον δὲ ταῦτα κερδήσει ἐκ τῆς μετὰ τῶν κοσμικῶν διαγωγῆς. Κατ' ἀρχὰς μὲν γάρ, ὅταν πλησιάζῃ αὐτοῖς, ἐγκρατὴς γίνεται γλώσσης, καὶ νηστεύει, καὶ ταπεινοῦ ἑαυτὸν ἕως οὐ γνωρισθῆ καὶ ἐκβῆ ἢ φήμη αὐτοῦ, ὅτι ὁ δεῖνα ὁ Μοναχός δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει καὶ εὐθέως ὑποβάλλει καὶ σατανᾶς τοὺς κοσμικοὺς φέρειν αὐτῷ ἅπασαν τὴν χρείαν ἀπὸ τῆς οἴνου καὶ χρυσίου καὶ παντὸς εἴδους, λέγοντας περὶ αὐτοῦ ἅγιος, ἅγιος. Ὁ δὲ ἀκούων τὸ ἅγιος, φυσιοῦται καὶ ταπεινός, καὶ ἄρχεται καθέζεσθαι μετ' αὐτῶν ἐσθίων καὶ πίνων καὶ ἀναπαυόμενος καὶ ἐν τῇ ψαλμῳδίᾳ δὲ ἀνιστάμενος ὑποὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἕνα εἶπωσιν οἱ κοσμικοὶ ὅτι ὁ δεῖνα ὁ Μοναχός ψάλλει καὶ ἀγρυπνεῖ, καὶ ἐπαινέσωσιν αὐτόν, καὶ ἐκ τῶν ἐπαίνων μειζόνως ἐπαίρεται καὶ ὑψοῦται, καὶ τότε ἀπέρχεται ἐξ αὐτοῦ παντελῶς ἢ ταπεινώσις.

Λοιπὸν οὖν ἐὰν τις εἶπῃ αὐτῷ τραχὺν λόγον, ἀποκρίνεται αὐτὸς τραχυτέρως, καὶ οὕτως ὁ θυμός, ὑπὸ τῆς κενοδοξίας βοηθούμενος, ὑπεραυξάνει ἐν αὐτῷ" καὶ ἡ ἐπιθυμία δὲ σφοδροτέρως ἀνάπτει ἐν αὐτῷ, θεωροῦνται συνεχῶς γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ ἀκούοντι τὰ κοσμικὰ λόγια ὅθεν καὶ μοιχεύει καθ' ἐκάστης καὶ οὐκ αἰσθάνεται «πᾶς γάρ, φησιν, ὁ ἔμβλεψας εἰς γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ».

Ἐπειτα ἐπιχειρεῖ συνάξει τὰς χρείας τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἑαυτοῦ τὲ ἕνεκα καὶ τῶν παραβαλλόντων εἶτα διπλασιάζει ταύτας, εἰς πλείονα δῆθεν τῶν ἔρχομενων ἀνάπαυσιν" καὶ ἐκ τούτου συνάγει χρυσίον καὶ ἀργύριον. Καὶ λοιπὸν οὐ παύεται προστιθεῖς τοὺς ἑαυτοῦ κακοῖς, ἕως οἱ δαίμονες τελείως αὐτῷ ἐγγελάσωσι, μακρύναντες αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὸν τῆς φιλαργυρίας κατακρημνίσαντες ὄλεθρον. Ρίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ὡς εἶρηκεν ὁ Ἀπόστολος καὶ ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, τοσούτον ἀπέχει φιλάργυρος Μοναχός ἀπὸ - τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ οὐκ ἔστι κακία καὶ πέρα ἀκὶ ἂν Μοναχοῦ φιλαργύρου.

Μοναχὸς συντυγχάνων κοσμικὴς ὀμιλίας, εὐχῶν τῷ ὄντι χρήζει πολλῶν Ἁγίων Πατέρων, εἰ γὰρ τί αὐτὸν μικρῶν ὠφελῆσαι δυνήσονται τὰ γὰρ ἑαυτὸν εἰς θάνατον ἐμβάλλοντι, τὶς καὶ βοηθήσων; οὐκ ἀκούομεν τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου λέγοντας «μὴ ἂ γ ἂ π ἂ τὲ τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἐὰν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ» καὶ Ἰακώβου του. ἀδελφοθέου φάσκοντος «εἰ τις δοκεῖ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται» ἢ γὰρ τοῦ κόσμου φιλία, ἔχθρα εἰς τὸν Θεόν.

Φύγωμεν οὖν, ἀδελφοί, ἀπὸ τοῦ κόσμου, ὡς φεύγει τὶς ἀπὸ ὄφεως ὁ γὰρ ὑπὸ ὄφεως δηχθεῖς, ἢ ἀποθνήσκει, ἢ μόλις ὑγιαίνει συμφέρον ἐστὶν ἡμῖν ἓνα πόλεμον ἔχειν καὶ μὴ πολλοὺς καὶ ἀναριθμήτους. Εἶπατε, ἀδελφοί: οἱ Πατέρες ἡμῶν ποῦ ἐκτίσαντο τὰς ἀρετὰς, εἰς τὸν κόσμον ἢ εἰς τὴν ἔρημον; δῆλον ὡς εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἄβατον κοσμικοὺς ἡμεῖς δέ, εἰ ἐν τῷ κόσμῳ ἐσμέν, πῶς δυνησόμεθα κτήσασθαι ἀρετὴν; ἐὰν γὰρ μὴ πεινάσωμεν καὶ διψήσωμεν καὶ ριγήσωμεν, καὶ μακρὰν τῶν ὑλῶν τοῦ κόσμου γενώμεθα, καὶ πάσι τοῖς τῆς σαρκὸς θελήμασιν ἀποθάνωμεν, πῶς ζήσομεν τῇ ψυχῇ πῶς τῆς τῶν οὐρανῶν Βασιλείας τευξόμεθα; Καὶ γὰρ ἐὰν μὴ πολεμήσῃ καὶ στρατιώτης καὶ νικήσῃ, καὶ μετὰ ταῦτα δώση καὶ χρήματα, οὐκ ἄξιουται τιμῆς ἡμεῖς δὲ τρώγοντες καὶ πίνοντες, καὶ ἀναμέσον τῶν κοσμικῶν ὄντες, ἐν οἷς ἡμὲν καὶ πρότερον, πῶς οὖν τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἀξιοθησόμεθα;

Μοναχὸς ὁ ἔχων χρυσίον ἢ ἀργύριον ἢ ὄλας οὐ πιστεύει ὅτι ὁ Θεὸς δύναται θρέψαι αὐτόν, καὶ καὶ τὰ θηρία καὶ κήτη τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ τρέφον καὶ εἰ ἄρτον οὐ δύναται παρασχεῖν ἡμῖν, οὐδὲ τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ δύναται δοῦναι ἡμῖν καὶ λοιπὸν εἰς τί κοπιῶμεν; Εἶπατε μοί, ἀδελφοί, οἱ Ἄγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ χρυσίον καὶ ἀργύριον σωρεύουσιν ἢ δόξαν Θεοῦ; καὶ ἡμεῖς οὖν διατὶ ἀπεταξάμεθα τὸ κόσμον, τὰ χρήματα καὶ ὄλας πάλιν συνάγωμεν, ἢ ἓνα Ἄγγελοι γενώμεθα; ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι τὸ πεσον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τάγμα ἐκ τῶν Μοναχῶν τελειούται καὶ τοῦτο γὰρ δηλοὶ καὶ τὸ σχῆμα ἡμῶν Ἀγγελικὸς παρὰ πάντων λεγόμενον.

2. Ἀδελφὸς ἠρωτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω ταῖς ἀκερδέσει μου φιλίαις, ἃς ἔχω; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἔστιν ἄνθρωπος ρέγων εἰς τὸ ἀποθανεῖν, καὶ προσέχων φιλίαις τοῦ κόσμου τούτου; μὴ ἐγγίσης, μηδὲ ἄψη αὐτῶν, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἀλλοτριῶνται.

3. Εἶπε γέρον καὶ ἀμαρτήσας τῷ Θεῷ, ὀφείλει χωρῖσαι ἑαυτὸν ἀπὸ πάσης σχέσεως ἀνθρωπίνης, ἕως οὐ πληροφορηθῇ, ὅτι γέγονε φίλος αὐτοῦ ὁ Θεὸς γὰρ ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων κωλύει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

4. Εἶπε γέρον· ὡς πὲρ τὶς ἀποθανῶν ἐν πόλει οὔτε τῆς φωνῆς τῶν ἐκεῖ ἀκούει, οὔτε τινὸς τῶν ἐν αὐτῇ γινομένων αισθάνεται, ἀλλὰ μετατίθεται ἐν ἐτέρῳ τόπῳ, ἔνθα οὐ φθάνουσιν αἱ τῆς πόλεως φωναὶ καὶ κραυγαί, οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ἐπὶ ἀποτάξεται καὶ πρὸς τὸν μοναδικὸν βίον ἑαυτὸν μεταθήσῃ, ὀφείλει νεκρὸς γενέσθαι πρὸς πᾶσαν τοῦ κόσμου προσπάθειαν, καὶ πρὸς τὸν περισπασμὸν καὶ μόχθον τοῦ ματαίου καὶ ψυχοφθόρου βίου, μακρὰν τούτων γενόμενος. Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὸ ἀποτάξασθαι οὐκ ἐξέλθοι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν μέσῳ ἐστὶ τῶν πρὶν ταραχῶν, καὶ τοιοῦτος καὶ οἶκε νεκρῇ κειμένῳ ἐν οἴκῳ καὶ ὀξέσαντι, οὐ τινὸς πάντες οἱ ὀσφρανθέντες μακρὰ καὶ ἀποφεύγουσιν.

5. Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὡς πὲρ κρέα ἄναλα μὴ ἔχοντα ἄλας σήπεται καὶ δυσώδη γίνεται, ὡς καὶ πάντας τοὺς πλησίον ἀποστρέφειν τὰς ὄψεις αὐτῶν ἐκ τῆς δυσωδίας ἀλλὰ καὶ σκώληκες ἐν αὐτοῖς τίκτονται τὲ καὶ ἔρπουσι καὶ ἐμφωλεύουσιν ἐσθίοντες ἐξ αὐτῶν εἰ δὲ ἐπιβηθῇ τούτοις ἄλας οἱ τὲ σκώληκες ἀναιροῦνται καὶ ἡ δυσωδία παύεται ἀφανιστικὴ γὰρ ἀμφοτέρων ἢ φύσις τοῦ ἄλατος οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ὁ ἑαυτὸν ἐκδιδούς εἰς τὰς γήινους φροντίδας καὶ τοὺς ἔξω περισπασμούς, καὶ μὴ ἡσυχάζων ἐν τῷ Μοναστηρίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐνδυναμῶν ἑαυτὸν τὰ τοῦ θεοῦ φόβο του μὴ χαυνωθῆναι τὴ ἀμελεῖα καὶ στύφον τὴ τοῦ θανάτου μελέτη καὶ τῶν ἐκεῖθεν

κολάσεων, και την καρδίαν ἑαυτοῦ στερεῶν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἀγρυπνίᾳ, δι' ὧν τὸ πνευματικὸν ἄλας ἐγγίνεται, καὶ τοιοῦτος σεσηπε καὶ πολλῆς ἐμπέπλησται δυσωδίας ἀκαθάρτων καὶ πονηρῶν λογισμῶν, ὡς ἀποστρέφεσθαι ἀπ' αὐτοῦ το προσωπος τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν Ἀγγέλων μυστατομένων τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς τοιαύτης ψυχῆς, καὶ πόρρω γινομένων αὐτῆς καὶ λοιπὸν ἐμφωλεύουσιν ἐν αὐτῇ οἱ νοητοὶ σκόληκες, ἤγουν αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους αἱ ταῖς τοιαύταις δυσωδίαις ἀεὶ ἔνηδομεναι, καὶ ἐμπεριπατοῦσιν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐννέμονται, βρῶσιν ἡδεῖαν ποιούμεναι τὰς ρυπαρίας τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν τὲ καὶ πράξεων, δι' ὧν φθείρεται ἡ ἀθλία καὶ χωρεῖ εἰς ἀπώλειαν.

Εἰ δὲ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ βλάβης καὶ Μοναχὸς αἰσθόμενος τοὺς ἔξωθεν περισπασμοὺς ἀπορρίψη, καὶ τῷ θεῷ ὅλον ἑαυτὸν ἀναθέμενος, καὶ αὐτὸν τελείως ἐλπίσας, πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ μέριμνας καὶ ἀσχολίαν τρέψη εἰς τὴν Αὐτοῦ εὐαρέστησιν, τότε οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἀποστέλλει αὐτῷ ὁ Θεὸς τὸ πνευματικὸν ἄλας, ἥτοι τὸ ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον πνεῦμα' οὐ καὶ ἐλθόντος, πάντα τα πάθη, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς καὶ δι' αὐτῶν ἐνεργοῦντες δαίμονες εὐθὺς ἀφανίζονται καὶ ὡσεὶ καπνὸς ἐκλιμπάγουσιν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθον ἀπὸ τὴν Αλεξάνδρειαν ἐπτὰ ἀδελφοὶ πρὸς τὸν Αββάν Μακάριον, διὰ να τὸν δοκιμάσουν. Τὸν ἠρώτησαν λοιπὸν:

– Πάτερ, εἶπε εἰς ἡμᾶς πῶς να σωθῶμεν; Ὁ Γέρων ἀνεστέναξε καὶ ἀπήντησεν:

– Ὡ! ἀδελφοὶ μου, κάθε ἕνας ἀπὸ ἐμᾶς γνωρίζει πῶς σώζεται ἀλλὰ δεν θέλομεν να σωθῶμεν.

– Πάτερ, - ἠρώτησαν ἐκ δευτέρου οἱ ἐπισκέπται -- πάρα πολὺ θέλομεν να σωθῶμεν, ἀλλὰ δεν μας ἀφήνουν οἱ πονηροὶ λογισμοί, Τι να κάνωμεν λοιπὸν;

Ὁ Γέρων τότε ἀπήντησε πρὸς αὐτοὺς:

– Εἴτε πραγματικοὶ Μοναχοί, διατί γυρίζετε με τοὺς κοσμικοὺς ἢ πλησιάζετε ἐκεῖ που μένει κοσμικός; Ὅσοι ἠρνήθησαν τὸν κόσμον καὶ ἐφόρεσαν τὸ ἅγιον σχῆμα καὶ εξακολουθοῦν να παραμένουν μεταξύ τῶν κοσμικῶν, εξαπατοῦν τοὺς ἑαυτοῦς τῶν. Διότι εἶναι χαμένος ὁ κόπος τῶν καὶ εὐρίσκονται μακρὰν ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς τίποτε ἄλλο δεν κερδίζουν, παρὰ μόνον σαρκικὴν ἀνάπαυσιν. Ὅπου δε ὑπάρχει σαρκικὴ ἀνάπαυσις, ἐκεῖ δεν εἶναι δυνατόν να κατοικήσῃ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καὶ προ παντός εἰς Μοναχόν.

Ὁ Μοναχός, δι' αὐτὸ ἀκριβῶς λέγεται Μοναχός, ἐπειδὴ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐπικοινωνεῖ με τὸν Θεόν καὶ μόνον τα τοῦ Θεοῦ φαντάζεται μὴ ἔχων τίποτα ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Ὁ Μοναχός, που συναναστρέφεται κατὰ καιροὺς με κοσμικοὺς, δεν πρέπει να περνᾷ μαζί τῶν περισσότερο ἀπὸ μίαν ἢ το πολὺ δύο ἡμέρας, καὶ τούτο κατ' ἀνάγκην καὶ ἐπειδὴ δεν ἠμπορεῖ να ζῆσῃ κατ' ἄλλον τρόπον· διὰ να πωλήσῃ δηλαδὴ τὸ ἐργόχειρόν τοῦ καὶ να αγοράσῃ τα ἀναγκαῖα εἰς αὐτόν, να ἐπιστρέψῃ δε, μετὰ ταῦτα, καὶ να μετανοήσῃ εἰλικρινῶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν μίαν ἢ τὰς δύο ἡμέρας, που παρέμεινεν εἰς τὸν κόσμον διὰ τὰς ἀπαραιτήτους βιοτικὰς ἀνάγκας.

Εκεῖνος λοιπὸν που δεν ἐνεργεῖ κατ' αὐτόν τὸν τρόπον, ἀλλὰ ἐπισκέπτεται συνεχῶς τοὺς κοσμικοὺς, χωρὶς καμμίαν σπουδαίαν ἀνάγκην, ἢ περνᾷ πολὺν καιρὸν μαζί τῶν, δεν εἶναι

πραγματικός Μοναχός, ούτε θα ωφεληθή ποτέ, από την συναναστροφή του δε με τους κοσμικούς τα εξής, μάλλον, θα κερδίση:

Όταν διά πρώτην φοράν τους πλησιάζη, δεν λέγει πολλά και νηστεύει και ταπεινώνεται έως ότου καλογνωρισθή με αυτούς και δοθή η φήμη του, ότι, τάχα, ο δείνα Μοναχός είναι γνήσιος δούλος του Θεού· αμέσως τότε ο σατανάς παρακινεί τους κοσμικούς να του φέρουν όλα τα χρειώδη, από κρασί και χρήματα και άλλα είδη και να λέγουν δι' αυτόν «άγιος, άγιος άνθρωπος». Ο Μοναχός τότε μόλις ακούει, δια τον εαυτόν του, την λέξιν «άγιος», υπερηφανεύεται, από ταπεινός που ήτο, και αρχίζει να κάθεται, ανεμπόδιστος, μαζί τους, να τρώγη, να πίνη και να αναπαύεται όταν δε ψάλλη, υψώνει την φωνήν του, διά να είπουν οι κοσμικοί ότι ο δείνα Μοναχός ψάλλει και αγρυπνεί, διά να τον επαινέσουν: τότε ο Μοναχός αυτός φουσκώνει περισσότερο από τους επαινούς, οπότεν φεύγη τελείως η ταπείνωσις από αυτόν.

Εν τω μεταξύ, εάν κανείς του απευθύνη σκληρόν λόγον, τού απαντά περισσότερο άσχημα και τοιουτοτρόπως διογκώνεται μέσα του ο θυμός βοηθούμενος από την κενοδοξίαν. Παραλλήλως και η σαρκική επιθυμία φουντώνει μέσα εις την ψυχήν του, με μεγαλυτέραν σφοδρότητα, εφ' όσον βλέπει συνεχώς γυναίκας και παιδιά και ακούει τα κοσμικά λόγια. Δι' αυτό και καθημερινώς μοιχεύει, χωρίς να το αισθάνεται, όπως λέγει και ο Κύριος εις το Ευαγγέλιον: «κάθε ένας, που βλέπει γυναίκα με πονηράν επιθυμίαν, ήδη έχει μοιχεύσει εις την καρδίαν του» (Ματθ. ε', 28).

Μετά ταύτα προσπαθεί να μαζεύση τα αναγκαιούτα δι' αυτόν ολοκλήρου του έτους, προς συντήρησίν του και χάριν των επισκετ του· έπειτα διπλασιάζει τα εφόδια αυτά, διά να αναπαύση, δήθεν, περισσότερο αυτούς που θα τον επισκεφθούν, εξ αιτίας δε αυτού θησαυρίζει αργυρά και χρυσά νομίσματα. Τοιουτοτρόπως δεν σταματά να επαυξάνη τα ελαττώματα και τας κακίας του, μέχρις ότου οι δαίμονες τον εξαπατήσουν τελείως, τον απομακρύνουν από τον Θεόν και τον κατακρημνίσουν εις το βάραθρον της φιλαργυρίας· διότι η ρίζα όλων των κακών είναι η φιλαργυρία (Α' Τιμ. στ', 10), όπως λέγει ο Απόστολος Παύλος. Όσον δε απέχει ο ουρανός από την γην, τόσον πολύ απέχει ο φιλάργυρος Μοναχός από την δόξαν του Θεού δεν υπάρχει κακία μεγαλυτέρα από την κακίαν του φιλαργύρου Μοναχού.

Μοναχός, ο οποίος συναναστρέφεται κοσμικούς, έχει πράγματι την ανάγκην πολλών Αγίων Πατέρων, μήπως ήμπορέσουν και τον βοηθήσουν ολίγον· διότι εκείνον, ο οποίος οδηγείται μόνος του εις τον θάνατον, ποίος ήμπορεί να τον βοηθήση; Δεν ακούομεν τον Απόστολον Ίωάννης που λέγει «να μή αγαπάτε τον κόσμον ούτε τα κοσμικά πράγματα εάν κάποιος αγαπά τον κόσμον, δεν υπάρχει η αγάπη του Θεού εις αυτόν»; (Α' Ίωάν. β', 15). Ας προσέξωμεν τί λέγει και ο αδελφόθεος Ιάκωβος: «Αν κάποιος νομίζω πως είναι φίλος του κόσμου, καθίσταται εχθρός του Θεού» (Ιακώβ. δ', 4), διότι η φιλία του κόσμου είναι έχθρα προς τον Θεόν.

Ας φύγωμεν λοιπόν, αδελφοί μου, μακράν από τον κόσμον, όπως φεύγει κανείς τον όφιν· διότι εκείνος που δαγκώνεται από το φίδι ή αποθνήσκει ή δυσκόλως θεραπεύεται. Είναι συμφέρον εις ημάς να αντιμετωπίζωμεν ένα πόλεμον και όχι πολλούς και αναριθμήτους. Είπατέ μου, αδελφοί: οι Πατέρες ήμών που απέκτησαν τας αρετάς, εις τον κόσμον ή εις την έρημον; Είναι ολοφάνερον πώς απέκτησαν τας αρετάς εις την έρημον, εις την οποίαν δεν

είναι δυνατόν να πλησιάσουν οι κοσμικοί: ημείς λοιπόν πως θα ήμπορέσωμεν να αποκτήσωμεν την αρετήν, εφ' όσον παραμένωμεν εις τον κόσμον; Διότι εάν δεν πεινάσωμεν και δεν διψάσωμεν και δεν κρυώσωμεν και δεν απομακρυνθώμεν από τα υλικά αγαθά του κόσμου και δεν νεκρώσωμεν όλα τα θελήματα της σαρκός, πώς, τότε θα ζήσωμεν ψυχικώς; Πώς θα επιτύχωμεν την Βασιλείαν των Ουρανών; Ο στρατιώτης εάν δεν πολεμήση και δεν νικήση, και εάν, ακόμη, δεν προσφέρη χρήματα, δεν αξιώνεται τιμών. Ημείς λοιπόν πως θα αξιωθώμεν της Βασιλείας των Ουρανών, όταν τρώγωμεν και πίνωμεν και συναναστρεφόμεθα με τους κοσμικούς, μετά των οποίων είμεθα και προηγουμένως;

Μοναχός, που έχει χρυσόν ή άργυρον ή άλλα υλικά πράγματα, δεν πιστεύει, ότι ο Θεός είναι δυνατόν να τον θρέψη, όπως τρέφει και τα θηρία και τα κήτη εις την θάλασσαν και εάν πιστεύωμεν ότι δεν δύναται να μας προσφέρη τον ολίγον άρτον, τότε αμφιβάλλωμεν και αν θα ήμπορέση να μας δώση και την Βασιλείαν Του. Τότε λοιπόν προς τί κοπιάζωμεν;

Είπατέ μου, αδελφοί, οι Αγγελοι εις τον ουρανόν χρυσόν και άργυρον μαζεύουν ή δόξαν Θεού; Και ημείς λοιπόν διατί απηρνήθημεν τον κόσμον, διά να συγκεντρώνωμεν πάλιν χρήματα και υλικά αγαθά ή διά να γίνωμεν Αγγελοι; Η μήπως αγνοείτε ότι το 'Αγγελικόν Τάγμα, που εξέπεσεν από τον ουρανόν, θα συμπληρωθή από τους Μοναχούς; Αυτό ακριβώς φανερώνει και το σχήμα μας, που λέγεται από όλους Αγγελικόν.

2. Ένας Μοναχός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα:

- Τι να κάνω με τας επιζημίους φιλίας, που έχω; Ο Γέρων του απήντησεν:

-Υπάρχει άνθρωπος, που ενώ ευρίσκεται εις την επιθανάτιον αγωνίαν, προσέχει εις τας φιλίας αυτού του κόσμου; Μή εγγίσης, ούτε να πλησιάσης κοσμικούς, και τότε μόναι των θα απομακρυνθούν από σε αι φιλίας του κόσμου αυτού.

3. Ένας Γέρων είπεν: Εκείνος που ήμάρτησεν ενώπιον του Θεού, έχει υποχρέωσιν να αποχωρισθή από κάθε ανθρωπίνην σχέσιν, μέχρις ότου πληροφορηθή ότι έγινε και πάλιν φίλος του ο Θεός· διότι η αγάπη των ανθρώπων μας εμποδίζει από την αγάπην του Θεού.

4. Είπε Γέρων: «όπως ακριβώς και αποθανών εις την πόλιν ούτε την φωνήν των κατοίκων της πόλεως ακούει, ούτε αντιλαμβάνεται όσα γίνονται εις αυτήν, αλλά μεταφέρεται εις άλλον τόπον, όπου δεν φθάνουν αι φωναί και αι κραυγαί της πόλεως, τοιουτοτρόπως πρέπει να είναι και ο Μοναχός. Εφ' όσον άρνηθή τον κόσμον και ακολουθήση τον Μοναχικόν βίον, έχει υποχρέωσιν να νεκρωθή δια πάσαν κοσμικής ενέργειας και να απομακρυνθη από κάθε περισπασμόν και μόχθον της ματαίας και ψυχοφθόρου αυτής ζωής. Εάν δε και αφού ασπασθή τον Μοναχικόν βίον, δεν απομακρυνθη από την πατρίδα του, αλλ' εξακολουθεί να ευρίσκεται εις το μέσον των προηγουμένων ταραχών, ο Μοναχός, τότε, αυτός ομοιάζει προς νεκρόν, που εγκατελείφθη εις οικίαν και έβρώμισε, και από τον οποίον, λόγω της ενοχλητικής οσμής, απομακρύνονται όλοι.

5. Ο ίδιος Γέρων είπεν· όπως τα ανάλατα κρέατα, που δεν έχουν αλατισθή, σαπίζουν και βρωμούν, ώστε όλοι να απομακρύνουν το πρόσωπόν των από αυτά, λόγω της δυσωδίας εις τα βρωμισμένα δε αυτά κρέατα γεννώνται και σκουλήκια και σύρονται εις αυτά, και κάνουν φωλεάς, τρώγοντα από αυτά όταν όμως ρίψωμεν αλάτι εις αυτά, τότε και τα σκουλήκια φονεύονται και σταματά η δυσωδία, διότι το αλάτι έχει την ιδιότητα να εξαφανίζη και τα δύο (και τα σκουλήκια δηλαδή και την δυσωδίαν). Το ίδιον συμβαίνει και με τον Μοναχόν,

που αφοσιώνεται εις τας επιγείους φροντίδας και τους κοσμικούς περισπασμούς, και δεν ησυχάζει εις το Μοναστήρι του και δεν φροντίζει να δυναμώση με τον φόβον του Θεού, διά να μη παραλύση πνευματικώς από την αμέλειαν και δεν προσπαθεί να συμμαζεύεται με την μελέτη του θανάτου και τας μετά θάνατον τιμωρίας των αμελών, και δεν επιδιώκει να στερεώνη την καρδίαν του με την προσευχή και την αγρυπνίαν, αι οποίαι αποτελούν το πνευματικό αλάτι.

Ο Μοναχός αυτός έχει σαπίσει πνευματικώς και έχει γεμίσει από την πολλήν δυσωδίαν των ακαθάρτων και πονηρών λογισμών, ώστε να αποστρέφουν από αυτόν το πρόσωπόν των ο Θεός και οι εκλεκτοί Αγγελοι, διότι σιχαίνονται την ακαθαρσίαν μιάς τοιαύτης ψυχής και απομακρύνονται από αυτήν. Τότε λοιπόν φωλιάζουν εις την ψυχήν αυτήν οι νοητοι σκώληκες, δηλαδή αι δυνάμεις του σκότους, που ευχαριστούνται πάντοτε εις τας τοιαύτας δυσωδίας και κινούνται εις την ακάθαρτον αυτήν ψυχήν και βόσκουν, απολαμβάνοντες ως γλυκείαν τροφήν τας ρυπαρότητας των ακαθάρτων λογισμών και πράξεων, διά των οποίων καταστρέφεται η δυστυχής ψυχή και οδηγείται εις την απώλειαν.

Εάν ο Μοναχός αντιληφθή εγκαίρως την βλάβην αυτήν της ψυχής του και απορρίψη τους κοσμικούς περισπασμούς, και εμπιστευθή τον εαυτόν του εξ ολοκλήρου εις τον Θεόν, και ελπίση τελείως εις αυτόν και κατευθύνη όλην του την φροντίδα και απασχόλησαν να τον ευχαριστήση, τότε και ο Θεός, εντός ελαχίστου χρόνου, του στέλλει το πνευματικόν αλάτι, δηλαδή το καλόν και φιλόανθρωπον Πνεύμα. Όταν δε έλθη εις την ψυχήν το πνεύμα αυτό, τότε όλα τα πάθη και οι δαίμονες που ενεργούν δια των παθών και μέσα εις τα πάθη αυτά αμέσως εξαφανίζονται και διαλύονται όπως ο καπνός.

ΙΑ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, επί ιλὺν πηλοῦ μὴ ἐπιβήση, καὶ ἀπὸ ἀνδρῶν ἐν ἄφοβια περιπατούντων μάκρυνον σεαυτὸν στρουθίον, στρουθία προσκαλεῖται εἰς εἰρκτήν· καὶ ὁ ταῖς ἁμαρτίαις ἐνσχεθεῖς, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἰς τὰ βάθη τῶν κακῶν προτρέπεται. Παραιτού, ἀδελφέ, εἶναι μετὰ τῶν ἀγαπώντων τῆς ἀργίας καὶ ἡσυχᾶσαι μὴ προαιρουμένων. Φεῦγε τοὺς ἀγαπώντας τὰ συμπόσια καὶ λέγοντας ποιῶ ἐγὼ σήμερον, σὺ δὲ ποιήσεις τῇ ἐπιούσῃ ἐὰν γὰρ τοῖς λόγοις τούτοις συγκατάθῃ, οὐ τελέσεις βίον ἐνάρετον, ἀλλὰ παντὸς πάθους γενήσῃ κατοικητήριον μιμοῦ δὲ τοὺς ζέοντας τὸ πνεύματι καὶ περιπατοῦντας ἐν τῇ στενῇ καὶ τεθλιμμένη ὁδῷ, ἵνα καταλάβῃς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, να μη περιπατήσης εις την λάσπην και να απομακρύνεσαι από ανθρώπους, που δεν έχουν φόβον Θεού. Ο φυλακισμένος εις το κλουβί σπουργίτης σπουργίτας καλεί εις την φυλακήν του και εκείνος που εκυριεύθη από τας αμαρτίας, προτρέπει και άλλους πολλούς να κατρακυλίσουν εις τα βάθη των κακών.

Αδελφέ, να προσπαθής να μη συναναστρέφεσαι με αυτούς που αγαπούν την αργίαν και δεν επιθυμούν να επιδίδονται εις την άσκητικήν ήσυχίαν. Να αποφεύγης αυτούς που αγαπούν τα συμπόσια και λέγουν εγώ θα σου κάνω σήμερα το τραπέζι και συ μου κάνεις αύριον. Διότι εάν συμφωνήσης με αυτά, δεν θα σου μείνη καιρός να ζήσης τον βίον της αρετής. 'Αλλά η ψυχή σου θα γίνη κατοικητήριο όλων των παθών να μιμήσαι αυτούς που

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

είναι θερμοί εις τα πνευματικά, και βαδίζουν εις την στενών και στενόχωρον οδόν, διά να φθάσης την ζωήν την αιώνιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ'

(Να αποφεύγουμε όσους μας βλάπτουν όποιοι και αν είναι)

Περί τοῦ ὅτι δεῖ πάντων των βλαπόντων ἀφίστασθαι, κὰν φίλοι ᾧσιν, ἢ ἄλλως ἀναγκαιότατοι.

Περί του ὅτι πρέπει να αποφεύγωμεν ὅλους ὅσοι μάς βλάπτουν, ἔστω και εἴαν εἶναι φίλοι, ἢ μας εἶναι τελείως ἀπαραίτητοι.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων ἀγαπητὸς μοι τὶς καθ' ὑπερβολὴν εἴαν ἦ, καὶ γινῶ ὅτι κατάγει με εἰς ἐλάττωμα, ἀποκόπτω αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ.

2. Εἶπε γέρων χρὴ φεύγεις ἀπὸ πάντων των ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν, κὰν φίλοι ἢ συγγενεῖς ὑπάρχωσι, κὰν ἀξίωμα ἱερέων ἢ Βασιλέων κέκτηνται ἢ γὰρ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν ἀποστασία, φιλίαν ἡμῖν Θεοῦ καὶ παρρησίαν χαρίζεται.

3. Ὁ αὐτὸς εἶπεν οὐ συμφέρει μετὰ παρανόμων κολλάσθαι, οὐκ ἐν Ἐκκλησίᾳ, οὐκ ἐν ἀγορᾷ, οὐκ ἐν βουλήῃ, οὐ ἐν ἄλλῃ τινὶ πράγματι, ἀλλ' εἰς τὸ παντελὲς χρὴ τῆς αὐτῶν κοινωρίας ἀπέχεσθαι" πᾶς γὰρ πᾶ* ράνομος, ἀποστροφῆς ἄξιος καὶ κολάσεως αἰωνίου μέτοχος.

4. Εἶπε γέρων μὴ οἰκῆσης εἰς τόπον, οὐ βλέπεις τινὰς ἔχοντας ζῆλον κατὰ σου" εἰ δὲ μὴ γέ, οὐ προκόπτεις.

5. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων· εἴαν σκανδαλίση με ἀδελφός, θέλεις βάλω αὐτῷ μετάνοιαν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: βάλε μετάνοιαν, ἔκκοψον δὲ σεαυτὸν ἀπ' ἐκείνου ἔχομεν γὰρ τὸν Ἀββᾶς Ἀρσένιον λέγονται μετὰ πάντων ἀγάπην ἔχε, ἀπὸ δὲ πάντων ἀπέχου.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΓΑΘΩΝ εἶπεν: εἴαν ὑπάρχη κάποιος που μου εἶναι πολὺ ἀγαπητὸς καὶ ἀντιληφθῶ ὅτι με παρασύρει σε κάποιο ἐλάττωμα, τὸν ἀποκόπτω ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν μου.

2. Ἐνας Γέρων εἶπε πρέπει να αποφεύγωμεν ὅλους ὅσοι ἐργάζονται τὴν ἀνομίαν, ἔστω καὶ εἴαν εἶναι φίλοι μας, ἢ συγγενεῖς, ἢ εἴαν κατέχουν τὸ ἀξίωμα των ἱερέων ἢ των Βασιλέων· διότι ἡ ἀποφυγὴ ὅσων ἐργάζονται τὴν ἀνομίαν, χαρίζει εἰς ἡμᾶς τὴν φιλίαν τοῦ Θεοῦ.

3. Ο ἴδιος Γέρων εἶπε πάλιν δεν συμφέρει να συναναστρεφόμεθα με τοὺς παρανομοῦντας, οὔτε εἰς Ἐκκλησίαν, οὔτε εἰς ἀγορᾶν, οὔτε εἰς συμβούλιον, οὔτε εἰς οὐδεμίαν ἄλλην περίπτωσιν, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη να ἔχωμεν τελείως ἀπὸ τὴν σχέσιν των ἀνθρώπων αὐτῶν· διότι κάθε παράνομος εἶναι ἄξιος ἀποστροφῆς καὶ καταδικασμένος εἰς αἰώνιον κόλασιν.

4. Ένας Γέρων είπε να μη κατοικήσης εις τόπον, όπου οι άνθρωποι του μέρους εκείνου αισθάνονται εναντίον σου φθόνον και ζηλοτυπίαν: είδ' άλλως δεν θα προκόψης.

5. Ένας αδελφός ήρώτησε Γέροντα: εάν με σκανδαλίση ο αδελφός μου, θέλεις να του βάλω μετάνοιαν; Ο Γέρων του απήντησε να του βάλης μετάνοιαν, αλλά να απομακρυνθής τελείως από αυτόν· διότι έχομεν τον Αββάς Αρσένιον, ο οποίος μάς λέγει με όλους να έχης αγάπην, αλλά και από όλους να απέχης.

B'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, προσεκτέον από κακῆς συμβουλίας ὡς πὲρ γὰρ δύο τινῶν λαμπρῶς ἐστολισμένων καὶ βαδίζόντων ἐν ταύτῃ κατὰ τὴν ἀγοράν, καὶ εἷς μὴ προσέχων ἑαυτῷ προσκόψας ἐπεσεν ἐν τῷ πηλῷ καὶ τὴν ἑξαλλοῦν στολὴν τελείως ἠχρείωσε, καὶ λοιπὸν κινούμενος ὑπὸ τοῦ φθόνου, σπουδάξει ὡς τὸ καὶ τὸν πλησίον καταβαλεῖν ἐν τῷ βορβόρῳ, ἵνα μὴ αὐτὸς μόνος ἀσημονῇ, οὕτω καὶ νῦν οἱ πολλοὶ τῆς ἀρετῆς ἐκπεσόντες, ἀγωνίζονται ὑποσκελίσαι καὶ τοὺς λοιπούς, ἵνα μὴ μόνοι ἐν ἄσημοσυνῇ διατελῶσι. Λαλούσι δὲ ταπεινὰ καὶ ἀποκρίνονται γλυκέως, ἕνα κατὰ μικρῶν τῆς σωφροσύνης ἀποσπάσαντες τοὺς ὑπακούσαντας αὐτῶν, εἰς τὸν ὅμοιον καταγάγῃσι βόθρον" καὶ οὐκ ἐντρέπονται πράσσοντες τὰ φαῦλα, ἀλλὰ καὶ τὸ πλησίον προτρέπονται λέγοντες τί ἡμᾶς βδελύσσει, ἐπειδὴ ἁμαρτωλοὶ ἐσμέν; οὐκ οἶδας ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο πίπτ' ἔγειρ' ἐστι.

Καὶ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λαλοῦντες, οὐκ αἰσχύνονται: διατί; διότι αὐτοὶ μὲν πεσόντες, οὐ βούλονται ἀναστῆναι, ὡς εἶπον, ἀλλὰ καὶ εἰς σκάνδαλον τοῖς πολλοῖς καὶ πῶσιν καὶ διαφθορὰν εἶσι καὶ ὡς δέλεαρ τυγχάνουσι τῷ τοῦ διαβόλου ἀγκίστρῳ. Σπουδάζουσι δὲ καὶ τὰς ἀστηρίκτους ἀπατήσαι ψυχᾶς, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἀπώλειαν ἐπισπάσασθαι. Διὰ τοῦτο φυλάσσου ἀπὸ τῶν τοιούτων, ἀγαπητέ, καὶ μὴ καταθέλξωσί σε τοῖς μαλακοῦς αὐτῶν λόγους καὶ τὰ αἰωνίῳ πυρὶ ἑαυτῶν παραπέμψωσιν.

2. Ἀδελφὸς πότε ἀδελφὸν παρήνει κατὰ Θεὸν" παριόντος δὲ ἐτέρου, ἔφη καὶ παρακαλῶν πρὸς τὸν παρερχόμενον" ἰδοὺ παρακαλῶ τὸν ἀδελφόν, καὶ οὐ βούλεται μοι ἀκούσαι καὶ δὲ ἀπεκρίθη ὀφείλει σου ἀκούσαι" συγχώρησον" παρά σου γὰρ καὶ κακὸν ἀκούσαι καὶ ποιῆσαι, χαρὰ ἐστίν. Ὁ δὲ ἔφη οὐχ οὕτως εἴαν μὴ δοκιμάσῃ ὅτι κατὰ Θεὸν ἐστίν, μὴ μοῦ ἀκούσῃ οὐ μόνον δὲ ἐμοῦ, ἀλλὰ μηδὲ Προφήτου, εἴαν παρά τὸ θέλημα Θεοῦ συμβουλευῆ λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος «εἴαν καὶ ἡμεῖς ἢ Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσῃται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω». Τίνες γὰρ ὑπῆρχαν οἱ ἐπαναστάντες κατὰ Σωσάννης ἐν Βαβυλώνι; οὐχὶ Πρεσβύτεροι; καὶ οὐχ ἀπλῶς Πρεσβύτεροι, ἀλλὰ καὶ κριταὶ καὶ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ; καὶ διὰ τὸ μὴ προσέχειν ἑαυτοῖς, οἷω τέλει ὑπέπεσον καὶ ἡ ἀξία αὐτῶν οὐκ ὠφέλησεν αὐτούς.

Νῆφε, ἀδελφέ, καὶ πρόσεχε σεαυτῷ πολλὰ γὰρ αἱ μεθοδεῖαι τοῦ ἐχθροῦ. Ἐὰν γὰρ ἴδη καὶ πολέμιος ἀδελφὸν σπουδαῖον εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἕτερον ἀδελφόν των ἀμελεστέρων διεγείρει κατ' αὐτοῦ, ὡς τὸ ἐπηρεάζειν αὐτῷ ἀδίκως, καὶ ἀλόγως, ἵνα εἷς ὀργὴν καὶ μνησικακίαν ἴσως ἐμβάλῃ τὸν ἀγωνιζόμενον ἀδελφόν, καὶ οὕτως ἐμποδίσῃ αὐτοῦ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐκπεσεῖν εἰς κακίαν παρασκευάσῃ. Εἰ δὲ ἴδη αὐτὸν μακροθύμως τὴν ἐπήρειαν ὑπομένοντα, καὶ τοῦ ἀδικούντος ὑπερευχόμενον, ἐτέρῳ πειρᾶται τοῦτον καταβαλεῖν, καὶ φιλιωθῆναι τινὶ τῶν ἀπροσεχῶν καὶ ραθύμων ἐπιχειρεῖ, ἵνα διὰ τῆς τοιαύτης φιλίας, θολώσας αὐτοῦ τὸν λογισμόν, συγκεράσῃ αὐτὴ τὴν ἠδυπάθειαν, καὶ ἴσως κατὰ μικρὸν εἰς ἀδιαφορίας αὐτὸν ὑπαγάγῃ καὶ δὲ τὸν Θεὸν φοβούμενος, οὐκ ἀγαπήσει ποτὲ δίχα τῆς ἄνωθεν σοφίας γέγραπται γὰρ «ἢ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ» καὶ τὰ ἐξῆς.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, πρέπει να προσέχουμε από κακήν συμβουλήν· διότι όπως μεταξύ δύο ανθρώπων, που έχουν φορέσει λαμπρά φορέματα και βαδίζουν συγχρόνως προς την αγοράν, όταν ο ένας εξ αυτών, επειδή δεν επρόσεχεν εμπρός του, εσκόνταψε και έπεσεν εις την λάσπης και τοιουτοτρόπως ελέρωσε και κατέστρεψε την ωραίαν στολήν του και κατόπιν αυτού, κινούμενος πλέον από φθόνον, επιδιώκει να ρίψη και τον άλλον εις την λάσπην, διά να μή είναι μόνον αυτός άσχημος και λερωμένος, το ίδιον συμβαίνει και με τους πολλούς. Αφού εξέπεσαν από την αρετήν, αγωνίζονται να παρασύρουν εις το κακόν και τους υπολοίπους, διά να μη ζουν μόνον αυτοι εις την εντροπής και την άσχημοσύνην.

Ομιλούν δέ, εις τας αρχάς, ταπεινά και απαντούν με γλυκύτητα δια να αποσπάσουν σιγά - σιγά αυτούς που τους ακούουν, από την σοφρωσύνην και να τους ρίψουν εις όμοιον, με τον ιδικόν των, βόθρον. Και δεν εντρέπονται να κάνουν, μετά, τα αισχρά, αλλά και τον πλησίον των προτρέπουν, εις την αισχροργίαν λέγοντες προς αυτόν διατί μάς αποστρέφεται; Επειδή είμεθα αμαρτωλοί; μήπως και οι τάδε, που ακούεται ως σπουδαίον το όνομά των, δεν κάνουν τα ίδια; Δεν γνωρίζεις ότι η ζωή είναι ένα πέσε - σήκω;

Λέγοντες δε αυτά και τα παρόμοια δεν εντρέπονται διατί; διότι οι ίδιοι έπεσαν πλέον εις την αμαρτίαν και δεν επιθυμούν να σηκωθούν, όπως σου είπον αλλά γίνονται και εις τους πολλούς σκάνδαλον και αιτία πτώσεως και διαφθοράς και τους χρησιμοποιεί ο διάβολος ως δόλωμα εις το αγκίστρι του. Επιδιώκουν δε να εξαπατήσουν και τας αστηρίκτους ψυχάς και να τας παρασύρουν εις την ιδικήν των απώλειαν. Δι' αυτό, αγαπητέ μου, να προφυλάγεται από τους τύπους αυτούς, διά να μη σε γοητεύουν με τα γλυκά των λόγια και σε εξαποστέλλουν εις το αιώνιον πυρ της Κολάσεως, εις το οποίον και οι ίδιοι θα υπάγουν.

2. Κάποτε ένας αδελφός συνεβούλευε, κατά Θεόν, ένα άλλον πνευματικόν του αδελφόν κατά σύμπτωσιν επερνούσεν ένας άλλος, προς τον οποίον είπεν ο συμβουλευών.

- Νά, συμβουλεύω απ' εδώ τον αδελφόν μας, και δεν θέλει να με ακούση.

Τότε ο διερχόμενος απήντησε:

- Πρέπει να σε ακούση· συγχώρησόν με, αλλά από σένα και κακον εάν ακούση και να το κάνη, χαρά θα είναι.

- Όχι - απήντησεν ο συμβουλευών δεν είναι έτσι εάν δεν δοκιμάση, ότι αυτό που τον συμβουλεύω, είναι κατά Θεόν, να μη με ακούσης όχι δε μόνον εμένα, αλλά ούτε και Προφήτην, εάν ήθελε να συμβουλεύση κάτι αντίθετον προς το θέλημα του Θεού, διότι ο Απόστολος Παύλος λέγει· «εάν και ημείς ίδιοι, ή και "Αγγελος ακόμη από τον Ουρανό, κηρύξη εις σάς κάτι αντίθετον από ό,τι παρελάβετε, ας έχει ανάθεμα» (Γαλ. α', 8---9). "Ας σκεφθώμεν ακόμη ποίοι ήσαν οι επαναστατήσαντες κατά της σωφροσύνης της Σωσάννης εις την Βαβυλώνα; * Μήπως δεν ήσαν οι πρεσβύτεροι; Και δεν ήσαν απλώς πρεσβύτεροι,

* Η Σωσάννα ήτο γυνή Ιουδαία, διάσημος διά την σεμνότητά της, θυγάτηρ του Χελκίου και σύζυγος του Ιωακείμ, από την φυλήν του Ιούδα, η οποία ήκολούθησε τον σύζυγός της εις Βαβυλώνα κατά την αιχμαλωσίαν. Μίαν ημέραν, κατά την οποίαν αύτη εξήλθεν εις τον κήπον της, ένα λουσθή λόγω της μεγάλης ζέστης, δύο κριταί του Ισραήλ, οι οποίοι ήσαν κρυμμένοι εκεί πλησίον, επετέθησαν εναντίον της και την ηπειλήσαν ότι αν δεν ικανοποιήση την επιθυμίαν των θα την καταγγείλουν ως μοιχαλίδα. Η Σωσάννα εις την δύσκολον εκείνην θέσιν επροτίμησε να καταδικασθή εις θάνατον ως μοιχαλίσ, παρά να αμαρτήση «ενώπιον Κυρίου». Πράγματι οι δύο κριται κατηγόρησαν

αλλά δικασται και άρχοντες του λαού; Και διά νά μή προσέχουν, οι πρεσβύτεροι αυτοί, τους εαυτούς των, που κατήντησαν: το αξίωμά των εις τίποτε δεν ωφέλησεν.

Αδελφέ, έχε τα μάτια σου ανοικτά, και πρόσεχε τον εαυτόν σου, διότι ο εχθρός μεταχειρίζεται πολλές μεθόδους. Εάν ο εχθρός ίδη κάποιον σπουδαίον αδελφόν εις το έργον του Θεού, ξεσηκώνει εναντίον του κάποιον άλλον αμελή, να τον υβρίζη αδίκως και παραλόγως, διά να κάμη τον αγωνιζόμενον αδελφόν να οργισθή και να μνησικακηση, έτσι να τον εμποδίση από τον δρόμον της αρετής και να τον προετοιμάση διά να εκπέση εις την κακίαν. Εάν, πάλιν, τον ίδη να υπομένη τάς ύβρεις με μακροθυμίαν, και να προσεύχεται με ευχαρίστησιν δια τον αδικούντα, τότε δοκιμάζει άλλον τρόπον να τον καταβάλη προσπαθεί να τον κάνη φίλον με κάποιον απρόσεκτον και οκνηρόν, δια να του θολώση τον λογισμόν με αυτήν την φιλίαν και να τον ανακατέψη με ηδυπάθειαν και ολίγον κατ' ολίγον να τον παρασύρη εις αδιαφορίαν. Εκείνος όμως που φοβείται τον Θεόν δεν θα αγαπήση ποτέ κανέναν, χωρίς την άνωθεν σοφίαν· διότι λέγει η Αγία Γραφή: «η σοφία, που έχει ως πηγήν της τον Θεον πρώτον μεν είναι αγνή, έπειτα ειρηνική» και τα λοιπά (Ιακώβ. γ', 14--17).

Γ' Του Αββά Ησαΐου

ΕΠΙΕΝ ό Αββάς Ήσαΐας ότι ει θέλεις έξακολουθήσαι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, και τὸν παλαιόν σου ἄνθρωπος συγκρεμᾶσαι Αυτό, τοὺς καταφέροντάς σε ἀπὸ τοῦ σταυροῦ ἐκκόψαι ὀφείλεις, και ἐτοιμᾶσαι ἑαυτόν εις τὸ φέρειν έξουδένωσιν, και εις τὸ ἀναπαύσαι τὴν καρδίαν των σὲ παροξυνάντων.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ησαΐας είπεν: εάν θέλης να ακολουθήσης τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν και να κρεμάσης μαζί Του, επάνω εις τον Σταυρόν, τον παλαιόν άνθρωπον, έχεις υποχρέωσιν να απομακρύνης από κοντά σου αυτούς που σε καταβιβάζουν από τον Σταυρόν και να ετοιμασθής να υπομείνης ταπεινώσιν με το να ευχαριστήσης όσους σε στενοχωρούν και σε παροξύνουν.

Δ'. Του 'Αββά Ισαάκ

ΦΙΛΟΣ μωρός και άσύνετος ταμειών έστι ζημίας πηγή δὲ γλυκεΐα, όμιλία συνετῶν: καρδίας θλάσις, κάθισμα μετὰ άσυνέτων κρεΐσσον έστιν ό ίκησαι μετὰ θηρίων, ἢ μετὰ τῶν κακῶς ἀναστρεφομένῳ ν' κάθου μετὰ γυπῶν, ἢ μετὰ πλεονέκτου και ἀπλήστουγινου έταΐρος τὸ φονευτὴ και τὴ φιλονείκῳ· μετὰ χοίρου, και μετὰ γαστριμάργου συλλάλει κρείσσων γὰρ δεξάμενὴ χοίρων, ἢ στόμα φάγαν και ἄπληστον κάθου μετὰξὺ των λωβῶν ἢ μετὰξὺ των ὑπερηφάνων.

αυτήν ως μοιχευθείσαν μετά τινος νέου και η Σωσάννα κατεδικάσθη εις θάνατον. Ενώ όμως ωδηγείτο εις τον τόπον της εκτελέσεως, επενέβη ο Δανιήλ, ο οποίος ακόμη ήτο παιδάριον, και ενώπιον του λαού απέδειξε την συκοφαντίαν των κριτών. "Όταν ο λαός επείσθη περί της συκοφαντίας, την μέν Σωσάνναν ηθώωσε, τους δε συκοφάντας έθανάτωσεν. (Περί αυτής βλέπε πλείονα εις τον ημέτερον «Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας», Τόμος ΙΒ', σελίς 541-544 εν τω Υπομνήματι εις την Κυριακήν προ της Χριστού Γεννήσεως).

Ερμηνεία

ΦΙΛΟΣ ανόητος και απερίσκεπτος είναι πηγή ζημίας· δροσερά δε και γλυκεία πηγή ή συναναστροφή με συνετούς. Το να κάνης συντροφιάν με ασυνέτους είναι θλίψις της καρδιάς σου. Είναι προτιμότερον να κατοικήσης με θηρία, παρά με ανθρώπους με κακήν συμπεριφοράν. Να κάθεται με γύπας, παρά με αχόρταγον και πλεονέκτην· γίνου φίλος με φονέα παρά με φιλόνηκον άνθρωπον. Προτιμότερον να συνομιλής με χοίρον παρά με άνθρωπον κοιλιόδουλον· διότι είναι καλύτερα η γούρνα των χοίρων, παρά στόμα λαίμαργον και αχόρταγον προτιμότερον να κάθεται με λεπρούς, παρά με υπερηφάνους.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να ακολουθούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ'

(Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν ἀποταξάμενον μὴ ἐμπλέκεσθαι ὄλως βιοτικαῖς διοικήσεσι, κὰν τί εὐλογον ἔχειν δοκῶσιν, ἀλλὰ τῇ προνοίᾳ καὶ περὶ τούτων παραχωρεῖν.

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει καὶ ἀρνηθεῖς τα ἐγκόσμια νὰ μὴ ἀναμειγνύεται καθόλου εἰς βιοτικὰς υποθέσεις ἔστω καὶ ἀν φαίνωνται δικαιολογημένα, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτάς νὰ ἐμπιστεύεται εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν.

A'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀρσενίου

ἩΛΘΕ τις ποτὲ πρὸς τὴν σκήτιν τῶν μαγιστριανῶν ἀπὸ Ρώμης, διακομιζόμενος διαθήκης τῶν προσηκόντων Ἀρσενίου τινός. Ταύτην ὁ γέρον μετὰ χειρας λαβῶν ἔμελλε διαρρήσσειν, εἰ μὴ φθάσας καὶ μαγιστριανός, καὶ τοὺς ἐκείνου ποσὶ προσπεσῶν, ἐπέσχε τὸ βούλημα ἐπὶ κινδύνῳ τοῦτο τοῦ διακομίσαντος εἶναι διδάξας. Ἀναδούς οὖν τὴν διαθήκην Ἀρσένιος, ἐγὼ πρὸ ἐκείνου τέθηκα, ἔφη, καὶ μετὰ τῶν ζώντων οὐκέτι εἰμί.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ρώμην εἰς τὴν Σκήτιν ἓνας αξιωματούχος τοῦ Κράτους κομίζων τὴν διαθήκην ἐνός συγγενούς τοῦ Ἀρσενίου. Μόλις τὴν παρέλαβεν εἰς τὰ χέρια τοῦ ὁ Γέρον, ἠτοιμάσθη νὰ τὴν ξεσχίση ἀμέσως καὶ θὰ τὴν ἐξέσχιζε πράγματι, εἴαν δὲν τὸν ἐπρόφθανεν ὁ αξιωματούχος νὰ τὸν συγκρατήσῃ, προσπίπτων εἰς τὰ πόδια τοῦ, ἐξηγήσας εἰς αὐτόν, ὅτι ἡτο μέγας κίνδυνος, δι' αὐτόν ποῦ τὴν μετέφερεν ἡ καταστροφή τοῦ ἐγγράφου.

Ἐπιστρέφων τότε ὁ Ἀρσένιος τὴν διαθήκην εἰς τὸν κομιστὴς τοῦ εἶπεν: ἐγὼ ἔχω ἀποθάνει πρὶν ἀπὸ αὐτόν καὶ δὲν εὐρίσκομαι πλέον μετὰ τῶν ζώντων.

B'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕἶΠΕ γέρον ὅτι εἰ καὶ ἐκοπίασαν ὧδε οἱ ἅγιοι, ἀλλ' ἔλαβον ἤδη καὶ μέρος ἀναπαύσεως τοῦτο δὲ ἔλεγε, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐλευθέρους ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου φροντίδος.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος ἐὰν μὴ εἶπῃ ἄνθρωπος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ὅτι ἐγὼ μόνος καὶ ὁ θεὸς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, οὐχ ἔξει ἀνάπαυσιν.

3. Εἶπε γέρον: Μοναχός, μετὰ τὸ ἀποτάξασθαι, πάλιν ἔκδους ἑαυτὸν εἰς τὸν περισπασμὸν καὶ μόχθος τοῦ δυστήνου τούτου βίου καὶ εἰς τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν, ὁμοίος ἐστὶ πτωχῷ ἐνδεεῖ καὶ λειπομένη καὶ αὐτῆς τῆς ἀναγκαίας τροφῆς, δὲ μὴ εὐρίσκων πῶς τραφῆ καὶ ἐνδύσεται, ἀπὸ πολλῆς ραθυμίας τῷ ὑπῶν ἑαυτὸν ἐκδέδωκε, καὶ δρᾷ ἑαυτὸν ἐν δράματι πλούσιον, ἀποβεβληκότα τοὺς ρυπαροὺς χιτῶνας, καὶ ἐνδεδυμένον ἱμάτια λαμπρὰ καὶ ἐκ τῆς περιχαρείας ἔξυπνισθεις, εὔρε τὴν ἐν χερσὶ πενίαν. Οὕτω καὶ Μοναχός δὲ μὴ νήφων, ἀλλὰ δαπανῶν τὰς ἡμέρας αὐτοῦ ἐν περισπασμῷ, χλευαζόμενος ὑπὸ τῶν λογισμῶν, καὶ δαπανώμενος ὑπὸ τῶν δαιμόνων ἔμπαιζοντων αὐτῶν καὶ ὑπαβαλλόντων, ὅτι διὰ τὸν Θεὸν

ἔστιν καὶ περισπασμὸς καὶ ὁ μόχθος αὐτοῦ, καὶ ἔνεκεν τούτου μισθοὺς ἔξει. “Ὁ τοιοῦτος ἐν ὄρα τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἐκ τοῦ σώματος εὐρίσκει ἑαυτὸν ἐνδεῆ καὶ πτωχόν, καὶ λειπόμενον πάσης ἀρετῆς καὶ τότε νοήσει πόσων ἀγαθῶν χορηγὸς το νήφειν καὶ προσέχειν ἑαυτῶ, πόσων δὲ κολάσεων πρόξενος καὶ τοῦ βίου περισπασμὸς.

4. Ἐκρατησε πότε ὁ ἄρχων τῆς χώρας τινὰ ἐκ τῆς κόμης τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος καὶ ἦλθον πάντες παρακαλοῦντες τὸν γέροντα ἀπελθεῖν καὶ ἐκβαλεῖν αὐτόν: ὁ δὲ εἶπεν: ἐάσατε με τρεῖς ἡμέρας, καὶ μετὰ τοῦτο ἔρχομαι ἠΰξαστο οὖν ὁ γέρον πρὸς Κύριον λέγων· Κύριε, μὴ δῶς μου τὴν χάριν ταύτην, ἐπεὶ οὐκ ἀφιάσι με καθίσει ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας, ἦλθε πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ παρεκάλει αὐτὸν περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ δὲ ἄρχων πρὸς αὐτὸν ἔφη περὶ ληστοῦ παρακαλεῖς, Ἀββᾶ; ὁ δὲ γέρον ἐχάρη, ὅτι οὐκ ἐδέξατο τὴν χάριν παρ' αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ εἶπεν· αν και εκοπίασαν εδώ οι Άγιοι, αλλά έλαβον ήδη ένα μέρος της αναπαύσεως. Ἐννοοῦσε δε με αὐτό ο Γέρων, ὅτι ἦσαν ελεύθεροι ἀπὸ τας κοσμικὰς φροντίδας.

2. Ο Αββᾶς Αλώνιος ἔλεγεν εἴαν δεν εἶπη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν καρδίαν του ὅτι ἐγὼ μόνος καὶ ὁ Θεὸς υπάρχομεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, δεν θα ἔχη ἀνάπαυσιν ψυχῆς.

3. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ὁ Μοναχὸς ὁ ὁποῖος, μετὰ τὴν ἀρνήσιν τοῦ κόσμου, παραδίδεται πάλιν εἰς τὸν περισπασμὸν καὶ τὸν μόχθον τοῦ ἀθλίου τούτου βίου, καὶ ασχολεῖται με δοσοληψίας, ὁμοιάζει με πτωχὸν τὸσον πτωχόν, ὥστε στερεῖται καὶ αὐτῆς τῆς ἀναγκαίας τροφῆς καὶ ὁ ὁποῖος μὴ εὐρίσκων τρόπον νὰ τραφῆ καὶ νὰ ενδυθῆ, παραδίδεται, ἀπὸ τὴν πολλὴν κατὰπτωσιν, εἰς ὕπνον, κατὰ τὸν ὁποῖον βλέπει ὅτι εἶναι πλούσιος καὶ ἔχει βγάλει τα λερωμένα ἐνδύματά του, καὶ ὅτι φορεῖ λαμπρὰ φορέματα· καὶ ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν πολλὴν χαρὰν τοῦ ἐξυπνα καὶ τότε βλέπει ὅτι εἶναι ἐξ ἴσου πτωχὸς ὅπως καὶ προηγουμένως. Το ἴδιος παθαίνει καὶ ὁ Μοναχὸς, ὁ ὁποῖος δεν προσέχει, ἀλλὰ ἐξοδεύει τας ἡμέρας του εἰς περισπασμούς: τὸν Μοναχὸν αὐτὸν τὸν περιπαίζουσι οἱ λογισμοί, τὸν εἰρωνεύονται καὶ τὸν εξαπατοῦν οἱ δαίμονες με τὴν ἀπατηλὴν σκέψιν, ὅτι τάχα οἱ περισπασμοὶ καὶ οἱ κόποι τοῦ γίνονται διὰ τὸν Θεόν καὶ ὅτι, δι' αὐτό, θα ἔχη μισθὸν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ὁ Μοναχὸς αὐτός, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, εὐρίσκει τὸν ἑαυτὸν τοῦ πεινασμένου καὶ πτωχόν καὶ ἔστερημένον ἀπὸ κάθε ἀρετῆς. Καὶ τότε, κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκείνην στιγμὴν, θα ἀντιληφθῆ πόσα ἀγαθὰ χορηγεῖ εἰς τὴν ψυχὴν ἡ διαρκὴς ἐπαγρύπνησις τοῦ νοῦ, πόσας δε κολάσεις καὶ τιμωρίας προξενεῖ καὶ περισπασμὸν τῆς ζωῆς.

4. Κάποτε ὁ Ἀρχων τῆς χώρας ἐφυλάκισε κάποιον ἀπὸ τοῦ χωρίου τοῦ Αββᾶ Ποιμένος. Ἠλθον λοιπὸν ὅλοι εἰς τὸν Γέροντα καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ μεταβῆ καὶ ἐνεργήσῃ διὰ τὴν ἀποφυλάκισίν του. Ὁ Αββᾶς Ποιμὴν εἶπεν εἰς αὐτούς:

- Αφήσατέ με τρεῖς ἡμέρας καὶ μετὰ ἔρχομαι.

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν τριῶν αὐτῶν ἡμερῶν ὁ Γέρων προσηύχετο θερμῶς εἰς τὸν Θεόν: μὴ μου κάμῃς, Θεέ μου – ἔλεγεν – αὐτὴν τὴν χάριν, διότι δεν θα με ἀφήσουν πλέον, εἰς τὸ μέλλον, νὰ καθήσω ἡσυχος εἰς τὸ μέρος αὐτό.

Μετά τας τρεις ημέρας ήλθε προς τον Αρχοντα και τον παρεκάλει διά τον φυλακισμένον. Ο Αρχων τότε του είπεν:

- Αββά, με παρακαλείς δι' ένα ληστήν; Ο Γέρων έχαρη, διότι ο Αρχων του ηρνήθη αυτήν την χάριν.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ: γίνωσκε ὅτι οὐ δύναται ἄνθρωπος προκόψαι κατὰ Θεόν, εἰ μὴ ἀμέριμος γένηται ἀπὸ πάντων των τοῦ αἰῶνος τούτου δύο γὰρ ὕλαι εἰσι συνέχουσαι τὴν ψυχὴν μία μὲν ἕξωθεν, ἢ φροντίζουσα τῆς ἐργασίας τοῦ κόσμου τούτου δι' ἀνάπαυσιν τοῦ σώματος ἑτέρα δὲ ἔνδοθεν, ἢ τῶν παθῶν, κωλύουσα τὰς ἀρετὰς ἀλλ' οὐ βλέπει ἢ ψυχὴ τὴν ἔνδοθεν, ἢτοι τὴν τῶν παθῶν, εἰ μὴ ἐλευθερωθῆ τῆς ἕξωθεν. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι «πᾶς ὁ μὴ ἀποτασσόμενος παντὶ θελήματι αὐτοῦ οὐ δύναται μοι μαθητὴς γενέσθαι». Ἡ μὲν οὖν ἕξωθεν ὕλη ἐκ τοῦ θελήματος πολεμεῖ ἢ δὲ ἔνδοθεν, ἐκ τῆς ἕξωθεν πράξεως. Εἰδῶς οὖν ὁ Δεσπότης ἡμῶν, ὅτι τὸ θέλημά ἐστι τὸ κατακυριεῦον ἀμφοτέρων, προσέταξε κόψαι αὐτό, ἐπειδὴ νεκρούται ὁ νοῦς, ὅσον ἢ ψυχὴ μεριμνᾷ τῶν ἕξωθεν, καὶ λοιπὸν τὰ ἔνδοθεν πάθη πράττει τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ἀδιαφόρως.

Ἐὰν οὖν ἢ ψυχὴ ἔκκοψη πάντα τα θελήματα αὐτῆς, μισεῖ πᾶσαν ἐργασίας καὶ περισπασμὸν τοῦ κόσμου τούτου καὶ τότε ἐγείρεται ὁ νοῦς καὶ ἴσταται, ἕως οὐ ἀπορρίψη τὰ πάθη ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, προσέχων τὴ ψυχὴ αὐτοῦ ἀδιαλείπτως καὶ φυλάττων αὐτὴν μὴ ὑποστρέψαι εἰς τὰ ὀπίσω ἐπὶ τοὺς ἀδικήσαντας αὐτήν.

Ἡ ψυχὴ γὰρ ὁμοία ἐστὶ γυναικι νεάνιδι, οὔση μετὰ ἀνδρός, ἥτις, ὅταν ἀπέλθῃ ἐπὶ ξένης καὶ ἀνὴρ αὐτῆς, ἄφοβος καὶ ἀναίσχυντος γίνεται, μὴ φροντίζουσα τῶν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς ἐν σπουδῇ. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, παραχρῆμα φοβουμένη, ἀφίσταται ὡς ἔπραττε καὶ φροντίζει ποιεῖν κατὰ τὸ θέλημα τοῦ ἀνδρός καὶ αὐτὸς δὲ ἐπανελθὼν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, φροντίζει πάντων, ὧν χρεῖαν ἔχει, καὶ φυλάττει (αὐτὴν) ἀδιαλείπτως, ἕως οὐ γεννήσῃ μετ' αὐτῆς καὶ ἐκθρέψῃ τὰ τέκνα αὐτῆς.

Καὶ λοιπὸν ἀμφοτέροι μία καρδιά γίνονται, καὶ ὑποτάσσεται (ἢ γυνὴ εἰς τὸν ἄνδρα καθὼς καὶ) ἢ ψυχὴ τὸ νοῦ, καὶ γίνεται αὐτῆς ὁ νοῦς κεφαλή, καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἀποστόλῳ, ὅτι «ὁ ἀνὴρ κεφαλή τῆς γυναικὸς ἐστίν». Ὁ οὖν λόγος οὗτος τοῖς ἀξιωθεῖσιν ἐστίν, καὶ ἐν γενομένοις ἐν Κυρίῳ, σχίσμα μηκέτι ἔχουσιν ὡς πὲρ καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐδίδαξεν εἰπὼν «ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσι περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς».

θέλει οὖν τοὺς ἑαυτοῦ ὑγιεῖς εἶναι ἀπὸ τῆς φαινομένης ὕλης καὶ τῆς κεκρυμμένης ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν κατήργησεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐνανθρωπήσας καθὼς καὶ αὐτὸς εἶπε: «μεῖνατε ἐν ἐμοί, κάγω ἐν ὑμῖν». Πρῶτον γὰρ θέλει ἡμᾶς μεῖναι ἐν αὐτῷ διὰ τῆς πράξεως, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν μένει διὰ τῆς ἀγνείας, ἢτοι τῆς θεωρίας. Ἄδύνατον οὖν ἐστὶ ψυχὴν εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, μὴ ἔχουσαν τὴν εἰκόνα τοῦ Βασιλέως οὔτε γὰρ ζυγοστάτης σταθμίζει, οὔτε Βασιλεὺς εἰσφέρει εἰς τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ. Οὕτω καὶ ἢ ψυχὴ ἐὰν μὴ ἔχη τὴν εἰκόνα τοῦ μεγάλου Βασιλέως Ἰησοῦ, οὐ μὴ συγχαρῶσιν αὐτὴ οἱ ἄγγελοι, ἀλλὰ ἀπορρίπτει αὐτὴν λέγων· πῶς εἰσηλθες ὧδε μὴ ἔχουσα τὴν εἰκόνα μου, τουτέστι τὴν ἀγάπην, ὡς εἶπον; Ἄδύνατον δὲ τὴν ἀγάπην εἶναι μεθ' ἡμῶν, τῆς ψυχῆς μεριζομένης καὶ ζητούσης τὸν Θεόν, καὶ ἀγαπώσης καὶ τὰ τοῦ κόσμου ὡς πὲρ γὰρ πετεινὸν οὐ δύναται

ένα με τον Κύριον, και να μην έχουν ποτέ μέσα των αντίθεσιν μεταξύ ψυχής και νου· αυτό εδίδαξε και ο Κύριος εις το Ευαγγέλιον: «εάν δύο από σας συμφωνήσουν διά κάθε πράγμα, που θα ζητήσουν, θα τους γίνη» (Ματθ. ιη', 19).

Θέλει λοιπόν ο Κύριος οι αφοσιωμένοι εις αυτόν να είναι υγιείς και άτρωτοι και από την δύναμιν που φαίνεται και από αυτήν, που είναι κρυμμένη μέσα εις την ψυχήν και από όλα όσα κατήργησεν εις το σώμα Του με την ενανθρώπησίν Του, όπως είπε και ο ίδιος: «Μείνατε με εμέ και εγώ με σάς» (Ιωάν. ιε', 4).

Πρώτον, δηλαδή, θέλει ο Κύριος να μείνωμεν ημείς πλησίον Του, διά της πράξεως, οπότεν και ο ίδιος παραμένει εντός ημών διά της καθαρότητος του νου, ήτοι της μυστικής θεωρίας. Είναι λοιπόν αδύνατον να εισέλθῃ μία ψυχή εις την ανάπαυσιν του υιού του Θεού, χωρίς να ἔχη αποκτήσει προηγουμένως την εικόνα του Βασιλέως: διότι ούτε ζυγιστής ζυγίζει, ούτε Βασιλεύς βάλλει εις τους θησαυρούς του αντικείμενα άνευ αξίας. Έτσι είναι και η ψυχή εάν δεν ἔχη αποκτήσει την εικόνα του μεγάλου Βασιλέως Ιησου δεν θα χαρούν δι' αυτήν οι Αγγελιοι την ψυχήν αυτήν, που δεν θα ἔχη την θείαν εικόνα, θα την απορρίψη ο Ιησούς και θα της εἴπῃ: πώς εισήλθες εδώ, ὡ ψυχή, χωρίς να ἔχῃς την εικόνα μου, δηλαδή την αγάπην, όπως εἶπον; είναι δε αδύνατον να παραμείνη μέσα μας η αγάπη του Χριστού, όταν η ψυχή διχάζεται και ζητή τον Θεόν, αλλά αγαπά και τον κόσμον. Διότι όπως ακριβώς το πτηνόν δεν ἔμπορεί να πετάξῃ με μίαν μόνον πτέρυγα, ούτε όταν ἔχη κρεμασμένον φορτίον, τοιουτοτρόπως και η ψυχή δεν είναι δυνατόν να προκόψῃ κατά Θεόν, εφ' ὅσον ἔχει δεθῆ με κάποιο κοσμικόν πράγμα.

Αυτούς λοιπόν που ηγάπησαν τον Θεόν με ὅλην την καρδίαν των, τίποτε δεν δύναται να χωρίση από την αγάπην Του, συμφώνως με τον λόγον τού Αποστόλου Παύλου: «Τί ἔμπορεί να μας χωρίση από την αγάπην του Χριστού, θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ πείνα, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; Εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος, ὅτι ούτε θάνατος, ούτε ζωή, ούτε Αγγελιοι, ούτε αρχαί, ούτε παρόντα, ούτε μελλοντικά, ούτε κανέννας ἄλλος κόσμος, θα ἔμπορέση να μας χωρίση από την αγάπην του Χριστού» (Ρωμ. η' 35-39).

2. Ο ίδιος Πατήρ εἶπε: Μή θέλῃς να σε ερωτοῦν περί πραγμάτων του παρόντος καιρού, ἢ να σε συμβουλεύωνται, ούτε να δώσης προσοχήν εις αυτόν, που σε ερωτά (μάταια και κοσμικά πράγματα): ἀπ' ἐναντίας να ἔχῃς προσηλωμένην την προσοχήν και ακοήν σου εις εκείνους, που ὁμιλοῦν εντός σου, δηλαδή εις τους λογισμούς σου, και να παρακαλῆς τον Θεόν να σου δώση την δύναμιν να γνωρίσης, ποῖον από τους λογισμούς σου οφείλεις να ακούσης: διότι ὅσοι ἀπασχολοῦνται εις τας κοσμικάς ματαιότητας, λησμονοῦν την πάλην προς τον διάβολον.

Δ'. Του Αββά Μάρκου

ΟΥΔΕΙΣ φησι, στρατευόμενος, ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις καὶ γὰρ μετὰ τῆς ἐμπλοκῆς τὰ πάθη θέλων νικῆσαι, ὅμοιός ἐστι τῷ μετὰ ἀχύρων σθεννύοντι ἐμπυρισμόν. Ὅταν εὔρη ὁ διάβολος ἐκτός ἀνάγκης ἄνθρωπον τοῖς σωματικοῖς ἐνασχολούμενον, πρότερον ἀρπάζει αὐτοῦ τα τῆς γνώσεως λάφυρα εἶθ' οὕτως, τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα ὡς κεφαλὴν ἀποτέμνει.

Ερμηνεία

ΛΕΓΕΙ ο Απόστολος, ότι κανείς στρατιώτης, ασκούμενος διά την μάχην, δεν περιπλέκεται εις βιοτικές μερίμνας (Β΄ Τιμ. β΄, 4)· διότι εκείνος που θέλει να νικήση τα πάθη, ενώ συγχρόνως έχει εμπλακή εις βιοτικές μερίμνας, ομοιάζει με εκείνον, που προσπαθεί να σβύση την φωτιάν με άχυρα. Όταν ο διάβολος εύρη τον άνθρωπον να απασχολήται με τα σωματικά, χωρίς ανάγκην, του αρπάζει πρώτα - πρώτα, τα λάφυρα της γνώσεως: κατόπιν αποκόπτει, ως κεφαλήν καταδίκου, την ελπίδα προς τον Θεόν.

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

ΨΥΧΗ μὴ τῶν κοσμικῶν ἀπαλλαγεῖσα φροντίδων οὔτε τὸν Θεὸν ἀγαπήσει γνησίως, οὔτε τὸν διάβολον βδελύξεται ἀξίως κάλυμμα γὰρ ἅπαξ ἔχει φορτικόν, τὴν μερίμνας τοῦ βίου. Ὅθεν το ἑαυτοῦ ἐπιγνῶναι ὁ νοῦς ἐπὶ τῶν τοιούτων οὐ δύναται δικαστηρίων, ἕνα παρ' ἑαυτῶ δοκιμάζει ἀπλανῶς τὰς ψήφους τῆς κρίσεως διὰ πάντων οὖν ἡ ἀναχώρησις χρήσιμος. Ὅλιγων ἐστὶ τὸ πάντα τα οἰκεῖα ἀκριβῶς ἐπιγινώσκειν πταίσματα, καὶ ὡς οὐδέποτε ὁ νοῦς τῆς μνήμης ἐξαρπάζεται τοῦ θεοῦ. Ὁν γὰρ τρόπον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν οἱ σωματικοί, ὅταν μὲν ὑγιαίνωσι, πάντα ὄραν ἄχρι καὶ τῶν ἐπταμένων κωνώπων ἢ ἐμπίδων τὸν ἀέρα δύναται, ὅτε δὲ ὑπὸ θολώσεως ἢ ὑπὸ χυμάτων τινῶν σκεπάζονται, εἰ μὲν τί μέγα εἴη τῶν ἀπαντῶντων αὐτούς, τοῦτο ἀμυδρῶς δρῶσι, τῶν δὲ μικρῶν οὐκ αἰσθάνονται τὴν αἰσθήσει τῆς βλέψεως, οὔτω καὶ ἡ ψυχὴ ἐὰν μὲν τὴν ἐκ τῆς φιλοκοσμίας αὐτῆ συμβαίνουσαν πῆρωσιν τῆ προσευχῆ λεπτύνῃ, καὶ τὰ ἄγαν βραχέα αὐτῆς πταίσματα ὡς μεγάλα ἄγαν οἰομένη, δάκρυον ἐπὶ δακρῦον ἐν πολλῇ εὐχαριστία ἀδιαλείπτως φέρῃ «δίκαιοι γὰρ φησὶν ἐξομολογήσονται τὰ ὀνόματί σου», ἐὰν δὲ τῆ τοῦ κόσμου ἐμμεῖνη διαθέσει εἰ μὲν τί φονικόν, ἢ πολλῆς ἄξιον τιμωρίας διαπράξοιτο, τούτου ἡρέμα αἰσθάνεται, τῶν δὲ ἄλλων πταισμάτων οὐδὲν ἐπισημήνασθαι δύναται ἀλλὰ καὶ ὡς κατορθώματα αὐτῶν πολλάκις ἡγεῖται τινὰ διὸ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν θερμῶς λογοποιουμένη ἢ ἀθλία, οὐκ αἰσθάνεται.

Ερμηνεία

ΨΥΧΗ, που δεν έχει απαλλαγή από τας κοσμικὰς φροντίδας, οὔτε τον Θεόν θα ἀγαπήσῃ ποτε γνησίως, ἀλλὰ οὔτε καὶ τον διάβολον θα μισήσῃ ὅπως ἀξίζει· διότι εἶναι σκεπασμένη με σημαντικόν κουραστικόν φορτίον, τὴν φροντίδα τῆς προσωρινῆς αὐτῆς ζωῆς. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ νοῦς ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, κάτω δηλαδή ἀπὸ τὸ κάλυμμα τῶν βιοτικῶν φροντίδων, δεν εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίσῃ ἐπακριβῶς τὴν κατάστασίν του, διὰ νὰ ελέγῃ, χωρὶς κίνδυνον πλάνης, τὰς κρίσεις του δι' ὅλα αὐτὰ λοιπὸν εἶναι χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖα ἡ ἀναχώρησις. Διότι ὀλίγοι μόνον εἶναι ἱκανοὶ νὰ γνωρίζουν ἀσφαλῶς ὅλα τὰ δικά των πταίσματα, τῶν ὁποίων ὁ νοῦς ποτέ δεν ἐμποδίζεται ἀπὸ του νὰ σκέπτεται συνεχῶς τον Θεόν.

Ὅπως δηλαδή οἱ σωματικοὶ μας ὀφθαλμοί, ὅταν εἶναι υγιεῖς, ἡμποροῦν νὰ τὰ βλέπουν ὅλα ἀκόμη καὶ τὰ κουνούπια καὶ τὰς σκνίπας ὅταν πετοῦν, ἐνῶ ὅταν καλύπτονται ἀπὸ ἐκχυμώσεις ἢ ἔχουν θολώσει μόλις κατορθώνουν νὰ βλέπουν θαμπὰ κάποιο μεγάλο ἀντικείμενον, που θα εὐρεθῆ ἐμπρὸς των, τὰ δε μικρὰ ἀντικείμενα, οὔτε κὰν τὰ ἀντιλαμβάνεται ἡ ἐξησθενημένη ὄρασίς των, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ. Εἰ μὲν φροντίσῃ νὰ διορθώσῃ, με τὴν προσευχὴν, τὴν ἀναπηριαν τῶν ὀφθαλμῶν, που προξενεῖ εἰς αὐτὴν ἡ ἀγάπη του κόσμου, τότε καὶ τὰ πάρα πολὺ μικρὰ σφάλματά τῆς θεωροῦσα ὡς μεγάλα, με

ευχαρίστησιν χύνει δάκρυα επί δακρύων, διότι, όπως λέγει, «οι δίκαιοι θα εξομολογηθούν εις το όνομά σου»: εάν όμως η ψυχή επιμένη εις την αγάπην του κόσμου, τότε εάν μεν διαπράξη κανένα φονικόν ή άλλο έγκλημα, διά το οποίον θα πρέπει να τιμωρηθή αυστηρά, το αντιμετωπίζει με ελαφρότητα, χωρίς ουδεμίαν ενόχλησιν, από δε τα άλλα πταίσματα, τα δευτερεύοντα, δεν δύναται κανένα να θεωρήση ως αξιόλογον απ' εναντίας μάλιστα μερικά τα νομίζει πολλάκις και ως κατορθώματα: δι' αυτό και η αθλία καυχάται δι' αυτά, χωρίς να δοκιμάζη τύψεις.

ΣΤ'. Εκ του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρώτησε γέροντα λέγων" εάν άκούσω περι τινός ότι εν πολέμω έστιν, ή εν άρρωστία, και ως πέρ συμπαθήσω αυτώ, ειπε μοί, Πάτερ, πρώτον μεν ή συμπάθεια αύτη αγαθή έστιν, ή εκ δαιμόνων, θελότων άπασχολήσει με της φροντίδος των ιδίων άμαρτιών; "Επειτα δε, ει όφείλω μνησθηναι αυτου εν τη προσευχη, ύπαρχων εγω εν περισσοτέρω κινδύνω και άμαρτήμασι μείζοσιν; Ει δε και εκείνος αυτός αιτήσεται με περι τούτου ή ειπη μοι τινι των Πατέρων ειπειν, τί ποιήσω; άρα μη και τον έμπαθη γυμνάζει εις αγάπης το υπερέυχεσθαι του πλησιόν;

Απεκρίθη ο γέρον:

"Ότι ουδεις όφείλει άφιέναι τον ίδιον νεκρόν, και άπελθειν κλαύσαι άλλον, έδήλωσαν οι Πατέρες τους νεωτέροις των τελείων γάρ έστι το συμπαθήσαι τω πλησιόν νεωτέρω δε το συμπαθησαι άλλο, χλευ ή δαιμόνων έστι ν' άνοήτως γάρ κρίνει και τους ανθρώπους και τα πράγματα, και ου μετα διακρίσεως άπταιστού: διό πολλάκις και τα καλά και συμφέροντα, ως κακά αυτώ και άσύμφορα φαίνεται. Συμφέρι ουν αυτώ εκ πάντων των έξωθεν άμεριμνησαι, καν ποτε μνήμη τινός εκείνων γένηται εν τη καρδία αυτου ως άρρωστουντος τυχόν ή τί των λυπηρών πάσχοντος, ή υπό άλλων άκούση περι αυτου, ειπη ο θεός έλεησαι κάμε και αυτον" άφ' έαυτου δε μη ειπη τινι των γερόντων εύξασθαι υπέρ τινός τουτο γάρ χρήσθαι έστι τη ίδια έξουσία.

Ει δε θέλει, ύπομνήση μόνον ειπων τω γέροντι" ο δεϊνα θλίβεται και ο γέρον άκούσας, πάντως εύχεται υπέρ του άσθενοϋντος το πνεύματι ει δε τις ειπη σου ειπειν περι αυτου το γέροντι, ειπε τον λόγον δια την έντολήν. Προσευχόμενος λέγε Κύριε, συγχώρησον ήμιν ή σκέπασον ήμας προς το πρᾶγμα το συμπαθήσαι δε τινι ως δια την του θεου αγάπην, σοι οϋπω προσγέγονεν ουδέ ήλθες εις το μέτρον τουτο όταν δε όχλη σοι ο λογισμός περι τινός, τότε έρωτα και μάνθανε το πρέπον και όφειλόμενον.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ήρώτησεν ένα Γέροντα:

– Ειπέ μου, Πάτερ, σε παρακαλώ εάν πληροφορηθώ ότι κάποιος αδελφός πολεμείται από τους δαίμονας ή είναι άρρωστος και δοκιμάσω δι' αυτον συμπάθειαν, η συμπάθεια αυτή είναι αγαθή ή προέρχεται εκ των δαιμόνων, που θέλουν να με αποσπάσουν από του να φροντίζω διά την διόρθωσιν των αμαρτιών μου; Επίσης, Πάτερ μου, ειπέ μου, εάν πρέπει να ενθυμηθώ τον αδελφόν αυτον εις την προσευχήν μου, την στιγμήν που εγω αντιμετωπίζω περισσοτέρους κινδύνους και πολεμούμαι από μεγαλύτερα αμαρτήματα. Εάν δε ζητήση ο ίδιος από εμέ αυτό το πράγμα, ή με παρακαλέση να ομιλήσω σχετικώς εις

κάποιον εκ των Πατέρων, τί να κάμω; Αραγε μήπως η υπερβάλλουσα προσευχή διά τον πλησίον εκγυμνάζει και τον κυριευμένον από πάθη εις αγάπην;

Εις αυτές τις απορίας και Γέρων απήντησεν:

– Οι Πατέρες έκαμαν γνωστόν εις τους νεωτέρους ότι κανένας δεν πρέπει να αφήνη τον ιδικόν του νεκρόν και να μεταβαίνη να κλαύση άλλον βεβαίως γνώρισμα των τελείων είναι να συμπαθούν τον πλησίον. Διά τον νεώτερον όμως η συμπάθεια προς κάποιον άλλον είναι εμπαιγμός των δαιμόνων· διότι ο νεώτερος κρίνει επιπολαίως και τους ανθρώπους και τα πράγματα και χωρίς ασφαλή διάκρισιν· δι' αυτό και πολλές φορές τα καλά και συμφέροντα φαίνονται εις αυτόν ως κακά και ασύμφορα. Συμφέρει λοιπόν εις αυτόν να μη ενδιαφέρεται δι' ουδένα εκ των κοσμικών εάν δε κάποτε ενθυμηθή κάποιον με συμπάθειαν, επειδή τυχόν είναι άρρωστος ή θλίβεται, ή πληροφορηθή από άλλους δι' εκείνον, ας είπη: "Ο Θεός ας ελεήση και αυτόν και εμένα" αφ' εαυτού του όμως ας μη είπη σε κανένα εκ των Γερόντων να προσευχηθῆ διά κάποιον, διότι τούτο είναι εις την ιδίαν εκάστου εξουσίαν.

Εάν όμως θέλη, τότε ας υπενθυμίση εις τον Γέροντα απλώς: Πάτερ μου, ο τάδε θλίβεται, και ο Γέρων, μόλις πληροφορηθή αυτό, οπωσδήποτε εύχεται διά τον ασθενούντα κατά το πνεύμα. Εάν πάλιν σου είπη κάποιος να ομιλήσης σχετικώς δια τον ασθενή εις τον Γέροντα, συ να είπης τον λόγον, χάριν της εντολής που έλαβες. Όταν δε προσεύχεσαι, να λέγης: Κύριε, συγχώρησέ μας ή σκέπασέ μας κατά την περίστασιν· το να συμπαθήσης όμως κάποιον, χάριν της αγάπης του Θεού, τούτο δεν έγινεν ακόμη ιδικόν σου δικαίωμα (διότι είσαι αρχάριος), ούτε ήλθες εις αυτό το μέτρον όταν δε ο λογισμός σε ενοχλή διά κάποιον, τότε ερώτα και μάθανε ποίον είναι το καθήκον και η υποχρέωσις.

Z'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἔφη τὸ Ἀββᾶ Κρονίω εἶπε μοι ρῆμα, Πάτερ, πῶς σωθῶ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἐν τῷ ἐλθεῖν ὁ Ἐλισσαῖος πρὸς τὴν Σουμανίτιν, εὗρεν αὐτὴν μὴ ἔχουσαν πρᾶγμα μετὰ τινὸς καὶ διὰ τοῦτο συνέλαβε καὶ ἔτεκε διὰ τῆς παρουσίας Ἐλισσαίου λέγει ὁ ἀδελφὸς τί ἐστὶ τὸ ρῆμα τοῦτο; ἔφη ὁ γέρον· ἡ ψυχὴ ἐὰν νήψη, καὶ συστείλῃ ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ περισπασμοῦ, καὶ καταλείψῃ τὰ θελήματα ἑαυτῆς, τότε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ παραβάλλει αὐτὴ καὶ λοιπὸν δύναται γεννηῆσαι ἐπειδὴ στείρα ἐστίν.

2. Ἦθελεν ὁ ἄρχων τῆς χώρας ἰδεῖν τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, καὶ οὐ κατεδέχετο ὁ γέρον καὶ δέ, προφάσει δῆθεν, ὡς κακοῦργον κατέσχε τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, καὶ ἔβαλεν εἰς φυλακὴν λέγων· ἐὰν ἔλθῃ ὁ γέρον καὶ παρακαλέσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐγὼ ἀπολύω αὐτόν. "Ἦλθεν οὖν ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ κλαίουσα πρὸς τὴ θύρα καὶ δὲ οὐκ ἔδωκεν αὐτὴ ὄλωσ ἀπόκρισιν· ἡ δὲ ἐλοιδόρει αὐτὸν λέγουσα" χαλκόσπλαγγνε, ἐλέησον μέ, ὅτι μονογενὴς μοι ἐστὶν ὁ δέ, πέμψας εἶπεν αὐτῇ Ποιμὴν τέκνα οὐκ ἐγέννησε καὶ οὕτως ἡ γυνή, μηδὲν ἀνύσασα, ἀνεχώρησε καὶ ἀκούσας ὁ ἄρχων ἔπεμψε πρὸς τὸν γέροντα λέγων καν λόγῳ κέλευσον, καὶ ἀπολύω αὐτόν καὶ δὲ γέρον ἀντεδήλωσε ταῦτα ἐξέτασαν τὰ περὶ αὐτοῦ κατὰ τοὺς νόμους καὶ εἰ ἀξιὸς ἐστὶ θανάτου, ἀποθανέτω εἰ δὲ οὐκ ἔστιν, ὡς βούλει ποιήσον.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ είπε προς τον Αββάν Κρόνιον:

– Πάτερ μου, συμβούλευσε με πώς να σωθώ;

Ο Γέρων του απήντησεν:

– Όταν ο Προφήτης Ελισσαίος ήλθε προς την Σουμανίτιν, την εύρεν απηλλαγμένη παντός περισπασμού προς τρίτον, και διά τούτο την ηυλόγησεν, οπότεν διά της παρουσίας του Αγίου Προφήτου συνέλαβεν η Σουμανίτις και εγέννησεν υιόν^{*}. Λέγει ο αδελφός:

– Πάτερ, ποία είναι η σημασία του λόγου αυτού; Ο Γέρων απήντησεν:

– Εάν η ψυχή αγρυπνη και προφυλάσσεται από βιοτικούς περισπασμούς και εγκαταλείψη τα θελήματά της, τότε έρχεται το Πνεύμα του Θεού προς αυτήν και τότε δύναται να γεννήση υψηλής πνευματικής σκέψεις διότι προηγουμένως ήτο στείρα.

2. Κάποτε ο Αρχων της χώρας επεθύμει να ίδη τον Αββάν Ποιμένα, αλλά δεν ήδύνατο, διότι ο Γέρων απέφευγε. Τότε ο Αρχων, διά να τον εξαναγκάση να συναντηθούν, συνέλαβε τον υιόν της αδελφής του ως κακούργον και τον ενέκλεισεν εις την φυλακήν. Συγχρόνως ειδοποίησε την οικογένειαν του φυλακισμένου:

– Τότε μόνον θα τον απολύσω, εαν έλθη ο 'Αββάς Ποιμήν και με παρακαλέση δι' αυτόν.

Κατόπιν αυτού κατέφθασεν εις την θύραν του κελτίου η αδελφή του, με κλάματα και τον παρεκάλει.

Ο Αββάς Ποιμήν καμμίαν απάντησιν δεν έδωσεν εις αυτήν.

Η αδελφή του, τον επέπληττε δι' αυτό και του έλεγε:

– Χαλκόσπλαγχνε, λυπήσου με είναι το μοναχοπαίδι μου.

Ο Αββάς Ποιμήν έστειλε κάποιον και της παρήγγειλε:

– Ο Ποιμήν δεν εγέννησε παιδιά.

Αφού λοιπόν δεν κατόρθωσε τίποτε η αδελφή ανεχώρησε.

Μόλις ο Αρχων επληροφορήθη την συμπεριφοράν αυτήν του Αββα Ποιμένος, έστειλεν αντιπρόσωπον και του εμήνυσε:

– Τουλάχιστον, διάταξέ με, με ένα σου λόγον, και εγώ αμέσως θα τον απολύσω.

Ο Γέρων, με το ίδιος πρόσωπον, του απήντησεν:

– Εξέτασε την υπόθεσιν του φυλακισμένου σύμφωνα με τους νόμους και αν είναι άξιος θανάτου, ας αποθάνη. Αν όμως δεν είναι, τότε όπως θέλεις, κάμε.

* Η Σουμανίτις ή Σωμανίτις ήτο γυνή ισραηλίτις, η οποία έφιλοξένησε τον προφήτην Ελισσαίον και του έκαμεν εξαιρετικώς περιποιησεις. Είς ανταμοιβήν και Ελισσαίος ευλόγησεν αυτήν και συνέλαβεν η γυνή, η οποία έως τότε, ήτο στείρα και ο σύζυγός της πλέον γέρων, και εγέννησεν υιόν. (Δ' Βασ. δ', 14-17).

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΟΝΑΧΟΣ ἐμπλεκόμενος ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖαις καὶ μεταστρέφων τὸν λογισμὸς αὐτοῦ εἰς τὴν φροντίδα τῶν κατὰ κόσμον, καὶ μοιὸς ἔστι τῆ ἀνατέμνοντι ἑαυτόν.

2. Μοναχὸς ἐπιζητῶν κληρονομίαν τῶν κατὰ σάρκα γονέων, ἤγουν μετὰ τὸ ἀποτάξασθαι καὶ γενέσθαι Μοναχός, ἐμπεισεῖται εἰς πειρασμοὺς καὶ δὲ ἐκζητῶν τὸν Κύριον σωθήσεται. Μὴ εἴπῃς, ἐὰν γηράσω πόθεν ἂν διατρέφωμαι; περὶ τῆς αὔριον οὐκ ἐπετρέπη ἡμῖν μεριμνήσαι, καὶ περὶ τοῦ γήρωσ σοὶ ἤδη μεριμνᾷς; Τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην ζητήσωμεν, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ἡμῖν ἀψευδῆς γὰρ καὶ ἐπαγγειλάμενος ἐὰν δὲ ταῦτα πρότον μὴ ζητήσωμεν, φανεροὶ ἔσμεν, ὅτι οὐ περὶ τούτων ἀγωνιζόμεθα. Ἐπιρριψον οὖν ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου, καὶ αὐτὸς σε διαθρέψει ἐὰν δὲ ὁ Κύριος εὐδοῶση τί εἰς τὰς χεῖράς σου, φρόντισον περὶ αὐτοῦ, ὡς μέλλων λόγον δώσειν τῷ εὐδοῶσαντι.

Ερμηνεία

ΜΟΝΑΧΟΣ, που εμπλέκεται εἰς κοσμικὲς υποθέσεις καὶ μεταστρέφει τὴν σκέψιν του πρὸς τὰς κοσμικὴς φροντίδας, ομοιάζει με ἐκεῖνον, που κατακομματιάζει τὸν ἑαυτόν του.

2. Μοναχός, που ἐπιζητεῖ νὰ κληρονομήσῃ τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς του, θὰ περιπέσῃ εἰς πειρασμοὺς, ἐνῶ ἐκεῖνος που ζητεῖ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου θὰ σωθῆ. Μὴ εἴπῃς με τὸν λογισμὸν σου, ὅταν θὰ γηράσω ἀπὸ που θὰ διατρέφωμαι; Δὲν μας ἐπετρέπη νὰ φροντίσωμεν διὰ τὴν αὐριανὴν ἡμέραν καὶ συ διὰ τὰ γηρατεῖα σου μεριμνᾷς; Ἀς ἐπιζητῶμεν τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ καὶ ὅλα αὐτὰ που εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν συντήρησίν μας, θὰ προστεθοῦν εἰς ἡμᾶς (Ματθ. στ', 15-34)· διότι Ἐκεῖνος που το ὑπεσχέθη δὲν λέγει ψέματα. Ἐὰν δὲν ἐπιδιώξωμεν πρότον τὰ ὑψίστα αὐτὰ πνευματικὰ αγαθὰ, δεικνύομεν πλέον, ὅτι δὲν ἀγωνιζόμεθα δι' αὐτὰ. Νὰ ἐμπιστευθῆς λοιπὸν τὴν φροντίδα σου εἰς τὸν Κύριον καὶ Αὐτὸς θὰ σε διαθρέψῃ. Ἐὰν δε καὶ Κύριος σε βοηθήσῃ νὰ ἐπιτύχῃ κάποιον ἔργον τῶν χειρῶν σου, φρόντισε δι' αὐτό, με τὴν σκέψιν πως κάποτε θὰ λογοδοτήσῃς ἐνώπιον Ἐκείνου, που ἔφερον εἰς καλὸν τέλος τὸ ἔργον σου.

Θ'. Ἐκ τοῦ Ἀββά Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἐν Κοινοβίῳ ἡσυχάζων, ἠρώτησε γέροντα λέγων" ἐπειδὴ χήρα ἀδικουμένη ἀπέστειλε πρὸς μέ, παρακαλοῦσα ἕνα γράψω τῷ Δομεστικῷ βοηθῆσαι αὐτή, ἔχω δὲ περὶ αὐτοῦ δύο λογισμοὺς καὶ εἷς λέγει μοι, ὅτι εἰς νέκρωσιν ἤλθες ὧδες καὶ ἐὰν γράψῃς αὐτῷ, παραβαίνεις τὴν ἐντολὴν τῆς νεκρώσεως καὶ δὲ ἕτερος ὑποβάλλει μοι· ὅτι εἰ μὴ γράψῃς αὐτῷ, παραβαίνεις τὴν ἐντολὴν τὴν κελεύουσαν βοηθεῖν τοῖς δεομένοις εἶπε μοί, τί ποιήσω, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· εἰ ἤς νεκρὸς καὶ ἤλθε χήρα ἀδικουμένη, ἠδύνω αὐτὴ βοηθῆσαι; δηλονότι οὐδαμῶς ἄλλως τὲ εἰ ταύτη βοηθήσεις, ἔρχεται πάλιν καὶ ἄλλη αἰτοῦσα περὶ τοιούτου, καὶ τότε παραβαίνεις τὴν ἐντολὴν. Ὁ νεκρὸς οὐ φροντίζει τινὸς τῶν τοιούτων καν γογγύσωσι κατὰ σου, οὐδὲν σὲ τὸ τοιοῦτον βλάψει.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχός, που ησύχαζεν εἰς Κοινόβιον, ἠρώτησεν ἕνα Γέροντα λέγων:

- Πάτερ, μία χήρα, η οποία αδικείται, μου έστειλεν άνθρωπον και με παρακαλεί να γράψω γράμμα εις τον Δομέστικον, να την βοηθήση* : εγώ δεν ξέρω τι να κάνω, διότι μέσα μου παλαίουν δύο λογισμοί: ο ένας μου λέγει, ότι ήλθες εδώ, εις Κοινόβιον, διά να αποθάνης διά τον κόσμον εαν λοιπόν γράψης εις τον Δομέστικον, παραβαίνεις την εντολήν της νεκρώσεως: ο άλλος όμως με συμβουλεύει το αντίθετον: εάν δεν γράψης, μου λέγει, παραβαίνεις την εντολήν, που μας διατάσσει να βοηθώμεν τους έχοντας ανάγκην. Επέ μου λοιπόν, Πάτερ, τι να κάνω;

Ο Γέρων απήντησεν:

- Εάν ήσουν νεκρός και ήρχετο εδώ χήρα αδικουμένη, θα ήμπορούσες να την βοηθήσης; Καθόλου βεβαίως. Εκτός όμως αυτού εάν τώρα βοηθήσης αυτήν, τότε θα έλθη πάλιν άλλη, ζητούσα την βοήθειάν σου, οπότεν παραβαίνεις τελείως την εντολήν. Ο νεκρός δεν φροντίζει διά τίποτε από αυτά και εάν ακόμη γογγύσουν εναντίον σου, κανένας τοιούτος γογγυσμός δεν είναι δυνατόν να σε βλάψη.

* Δομέστικος κατά την βυζαντινήν εποχήν εκαλείτο αρχικώς και σωματοφύλαξ του βασιλέως. Κατόπιν το τίτλος αξιώματος της βασιλικής αυλής ή εις τον στρατός και αργότερον τίτλος εκκλησιαστικού αξιώματος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ'

(Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

Περί τοῦ ὅτι εὐχερὲς ἡ κακία, καὶ πολλοὶ οἱ ταύτην αἰρούμενοι, καὶ μάλιστα νῦν ἔγκοπος δὲ ἡ ἀρετὴ, καὶ ὀλίγοι οἱ αὐτὴν μετερχόμενοι· οὕς δεῖ καὶ ζηλοῦν, τοῖς δὲ πολλοὺς μὴ προσέχειν.

Περί του ὅτι ἡ κακία εἶναι εὐκόλη καὶ εἶναι πολλοὶ αὐτοὶ που τὴν προτιμοῦν, προ παντός δε τώρα: ἀντιθέτως, ἡ ἀρετὴ ἀπαιτεῖ κόπον καὶ εἶναι ὀλίγοι αὐτοὶ που τὴν ἀσκούν. Αὐτοὺς ὁμως πρέπει νὰ μιμούμεθα καὶ νὰ μὴ προσέχωμεν εἰς τοὺς πολλοὺς.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ἩΛΘΕ ποτὲ τὶς τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον τῆς Φέρμης, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰδοὺ ὁ δεῖνα ὁ ἀδελφὸς ὑπέστρεψεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἐπὶ τούτῳ θαυμάζεις; μὴ θαύμαζε ἀλλὰ θαύμασον μᾶλλον, ἐὰν ἀκούσης ὅτι ἠδυνήθη τὶς ἐκφυγεῖν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἐχθροῦ.

2. Εἶπε γέρον κρεῖσσον οἰκεῖν μετὰ τριῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, ἢ μετὰ μυρίων μὴ ἐχόντων φόβον θεοῦ· ἐν γὰρ ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐν τοῖς Κοινοβίοις εἰς τοὺς ἑκατὸν μόλις ὀλίγοι εὐρεθήσονται οἱ σφζόμενοι εἰς δὲ τοὺς πεντήκοντα, οὐκ οἶδα εἰ εὐρεθήσονται πάντες γὰρ τραπήσονται φιλοῦντες τραπέζας, καὶ τὴν γαστριμαργίαν, καὶ τὴν φιλαρχίαν, καὶ τὴν φιλαργυρίαν· πολλοὶ οὖν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

3. Ὁ αὐτὸς εἶπεν: ἐὰν καθίσῃς εἷς τόπον, καὶ ἴδῃς τινὰς ἔχοντας παράκλησιν, μὴ προσῆς αὐτοῖς· ἀλλ' ἐὰν ἔστιν ἄλλος πτωχός, αὐτὸ πρόσεχε ἕως ὅτου οὐκ ἔχει ἄρτον, καὶ ἀναπαύσῃ.

4. Παρεκάλεσεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τὸν Ἀββᾶς Μακάριον μετὰ πολλῶν δακρῶν λέγων" εἶπε μοὶ ρῆμα πῶς σωθῶ; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ γέρον εἶπεν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, καὶ ζητεῖς, ἀπῆλθε νῦν ἀπὸ τῶν Μοναχῶν.

5. Διηγήσατο ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, ὅτι ἐγένετο τὶς τῶν γερόντων ἐν ἔκστασει καὶ εἶδε καὶ ἰδοὺ τρεῖς Μοναχοὶ εἰστήκεισαν πέραν τῆς θαλάσσης καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἄλλου πέραν λέγουσα· λάβετε πτερὰ πυρός καὶ δεῦτε πρὸς μέ. Καὶ οἱ μὲν δύο ἔλαβον καὶ ἐπετάσθησαν εἰς τὸ ἄλλο πέραν καὶ δὲ ἄλλος ἔμεινε, καὶ ἔκλαιε σφόδρα καὶ ἔκραζεν ὕστερον δὲ ἐδόθησαν καὶ αὐτὸ πτερὰ, οὐ μέντοι πυρός, ἀλλὰ ἀσθενῆ καὶ ἀδύναμα καὶ μετὰ καμάτου, καταποντιζόμενος καὶ ἄγισταμενος μετὰ θλίψεως πολλῆς ἦλθεν εἰς τὸ πέραν. Οὕτω καὶ ἡ γενεὰ αὕτη εἰ καὶ λαμβάνει πτερὰ, οὐ μέντοι πυρός, ἀλλὰ μόλις ἀσθενῆ καὶ ἀδύναμα λαμβάνει.

6. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες προεφήτευσαν περὶ τῆς ἐσχάτης γενεᾶς, καὶ εἶπον ἀπορούντες πρὸς ἀλλήλους τί εἰργασάμεθα ἡμεῖς; ἀποκριθεὶς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ Ἀββᾶς Ἰσχυρίων, δς ἦν μέγας, εἶπεν ἡμεῖς τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ ἐποιήσαμεν οἱ δὲ εἶπον οἱ δὲ μεθ' ἡμᾶς, ἄρα τί ποιούσι; καὶ εἶπεν ὁ γέρον" μέλλουσιν εἰς τὸ ἡμισὺ τοῦ ἔργου ἡμῶν ἔρχεσθαι. Καὶ πάλιν οἱ

Πατέρες ήρωτησαν οί δὲ μετ' αὐτοὺς ἄρα τί; ὁ δὲ ἔφη οὐκ ἔχουσιν ὄλως ἔργον οἱ τῆς γενεᾶς ἐκείνης μέλλει δὲ ἔρχεσθαι αὐτοὺς πειρασμὸς καὶ οἱ εὕρισκόμενοι δόκιμοι ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, μεΐζονες καὶ ἡμῶν καὶ τῶν Πατέρων ἡμῶν ἔσονται.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἓνας ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββάν Θεόδωρον τῆς Φέρμης καὶ τοῦ εἶπε:

- Πάτερ, ὁ τάδε ἀδελφὸς ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸν κόσμον.

- Δι' αὐτὸ θαυμάζεις; - ἀπήντησεν ὁ Γέρων: - δὲν εἶναι ἀξιοθαύμαστον ἀξίζει νὰ θαυμάσης, ὅταν ἀκούσης ὅτι κάποιος ἠμπόρεσε νὰ διαφύγῃ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἐχθροῦ.

2. Ἐνας Γέρων εἶπεν εἶναι καλῦτερον νὰ συγκατοικῆ κανεῖς με τρεῖς που φοβούνται καὶ σέβονται τὸν Θεόν, παρά με δέκα χιλιάδας που δὲν ἔχουν φόβον Θεοῦ· διότι κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, ἀπὸ τοὺς ζώντας εἰς τὰ Κοινόβια εἰς τοὺς ἑκατὸν ελάχιστοι θα εἶναι ἐκεῖνοι που θα σώζονται. Δὲν γνωρίζω δε εἴαν θα εὐρεθῶν σωζόμενοι μεταξύ τῶν πενήκοντα, διότι, τότε, ὅλοι θα ἀλλάξουν καὶ θα ἀγαποῦν τραπέζια καὶ τὴν γαστριμαργίας καὶ τὴν φιλαρχίαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν. Εἶναι, λοιπόν, πολλοί οἱ κλητοί, ὀλίγοι ὅμως οἱ ἐκλεκτοί.

3. Ὁ ἴδιος εἶπεν: εἴαν εὐρεθῆς εἰς ἓνα μέρος καὶ ἴδης μερικοὺς νὰ ἔχουν μικρὰν υλικὴν ἀνακούφισιν, μὴ προσέξῃς εἰς αὐτούς· ἀλλ' εἴαν ὑπάρχῃ κανεῖς ἄλλος πτωχός, αὐτὸν νὰ προσέχῃς, ὅταν δὲν ἔχῃ οὔτε ψωμί, καὶ τότε θα ἀναπαύεται ἡ ψυχὴ σου.

4. Ὁ Ἀββὰς Ποιμὴν παρεκάλεσε, με πολλὰ δάκρυα, τὸν Ἀββάν Μακάριον λέγων· εἶπέ μου λόγον πὼς νὰ σωθῶ; καὶ ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν αὐτὸ που ζητεῖς ἐφυγε τώρα ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς.

5. Ὁ Ἀββὰς Ἰωάννης διηγήθη ὅτι κάποτε ἓνας ἐκ τῶν Γερόντων περιέπεσεν εἰς ἔκστασιν καὶ εἶδεν ἓνα καταπληκτικὸν ὄραμα: τρεῖς Μοναχοὶ εἶχον σταθῆ εἰς τὴν ἀντικρυνὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Ἐξαφνα, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ἠκούσθη φωνὴ που τοὺς ἔλεγε: πάρετε πύρινα πτερά καὶ ελάτε κοντά μου. Καὶ οἱ μὲν δύο ἐπήραν, πράγματι, πύρινα πτερά καὶ ἐπέταξαν πρὸς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν. Ὁ ἄλλος ὅμως ἐμείνε καὶ ἐκλαίε πάρα πολὺ καὶ ἐκράζεν: ὕστερα ἐδόθησαν καὶ εἰς αὐτὸν πτερά, ὄχι ὅμως πύρινα, ἀλλὰ ἀσθενικά καὶ ἀδύνατα. Ἔτσι, ὁ Μοναχός αὐτός, με πολὺν κόπον, ἄλλοτε πετῶν χαμηλά καὶ ἄλλοτε ἀνερχόμενος υψηλότερον, με πολλὴν δυσκολίαν ἦλθεν, ἐπὶ τέλους, εἰς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν: Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ με αὐτὴν τὴν γενεάν λαμβάνει πτερά, ὄχι ὅμως πύρινα, ἀλλὰ πάρα πολὺ ἀσθενή καὶ ἀδύνατα.

6. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες προεφήτευσαν διὰ τὴν τελευταίας γενεάν καὶ εἶπον, μεταξύ τῶν, με ἀπορίαν: ἡμεῖς τί ἐκάμαμεν; Ἐνας δε ἐξ αὐτῶν, ὁ ὁποῖος ἦτο σπουδαῖος, ὁ Ἀββὰς Ἰσχυρίων, ἀπήντησεν ἡμεῖς ἐξεπληρώσαμεν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ. Οἱ Πατέρες τὸν ἠρώτησαν:

– Ἀρα γε αὐτοί, που θα ἔλθουν μετὰ ἀπὸ ἡμᾶς, τι θα κάνουν;

– Μόλις θα ἐκτελέσουν τὸ ἥμισυ ἀπὸ τὸ ἔργον μας, ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

– Καὶ ἐκεῖνοι, που θα ἔλθουν μετὰ ἀπὸ αὐτούς, τι θα κάνουν; ἠρώτησαν πάλιν οἱ Πατέρες.

– Οι Μοναχοί της γενεάς εκείνης δεν θα έχουν κανένα έργο αρετής και ευσεβείας: πρόκειται δε να έλθει εις αυτούς πειρασμός, ώστε εκείνοι που θα ευρεθούν άξιοι, κατά την εποχής εκείνης, θα είναι πολύ καλύτεροι και από ημάς και από τους Πατέρας- μας.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ, όταν τούς προβεβηκότας εν τῷ σχήματι θεάση άμελοῦντας, πρόσεχε και ασφαλίζου σεαυτόν, μήποτε τούτους ζηλώσας, τήν αὐτήν και αὐτὸς ὁδὸν πορεύση, και σὺν αὐτοῖς κληρονομήσης τήν αἰώνιον κόλασιν ἢ πάλιν μὴ ἔγκρατης γενόμενος, ἐπαρθῆς κατ' αὐτῶν, και εἰς ὑψηλοφροσύνην ἐκπέσης, και ἔση ὑποχείριος των ἐχθρῶ" ἀλλὰ σεαυτῷ πρόσεχε, και φύλαξον τήν ψυχὴν σου σφόδρα οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ἐξ ἔργων ἐτέρων δικαιούμεθα ἢ κατακρινόμεθα, ἀλλ' ὅταν εἴσαχθωμεν ἐνώπιόν του κρατοῦ γυμνοὶ και τετραχηλισμένοι, ἕκαστος περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει, και τὸ ἴδιος φορτίον βαστάσει" διὸ καλὸν ἑαυτῷ προσέχειν ἀεὶ, και μιμείσθαι τούς κατὰ Θεὸν πολιτευσαμένους, και πρὸς ἐκείνους ἀποβλέπεις και ἀφομοιοῦν ἑαυτόν.

Τούς δὲ καταφρονοῦντας τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, και τὸ σχῆμα μόνον περιποιῶντας ἑαυτοῖς, μὴ ζηλοῦν, ὅπως μὴ ὁμοιωθῆς στρατιώτη συσχεθέντι ὑπὸ τῶν ἐναντίων, ὃς τήν μὲν σφραγίδα ἔχει τοῦ Βασιλέως, δουλεύει δὲ τούς ἐχθρούς του Βασιλέως: ἀψευδῆς γὰρ και εἶπων «'Ἄμην λέγω ὑμῖν πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας». Φύλλοις γὰρ ἔοικε τὸ σχῆμα, καρπῷ δὲ τὸ ἔργον. Μὴ οὖν προσχῆς τῷ ἐκτὸς σχήματι και ζηλώσης αὐτούς εἶπων πρὸς ἑαυτόν οὐκ εἰ σὺ κρείσσων τῶν τοιούτων περιπιπτόντων τοῖς πάθεσιν, ἀλλ' ἐννόησον τὸ γεγραμμένον, ὅτι ἐν μεγάλῃ οἰκίᾳ οὐκ εἰσὶ σκεῦη χρυσὰ μόνον και ἀργυρᾶ, ἀλλὰ και ξύλινα και ὀστράκινα και ἄ μὲν εἰσιν εἰς τιμὴν, ἄ δὲ εἰς ἀτιμίαν. Ἐὰν οὖν παρακούσης τοῦ Κυρίου τὰ τῆς ἁμαρτίας ἔργα ἐπιμελῶν, ἔση σκεῦος ἄτιμον" εἰ δὲ τὰ τοῦ Κυρίου ἔργα πράσσεις, ἔση σκεῦος ἐκλεκτόν, ἔντιμον, ἡγιασμένος, εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἠτοιμασμενον.

Ἄγάπα καλὴν συνοδείαν ἀπὸ δὲ κακῆς συνοδείας ἀποσχοῦ καθότι οὐ γόης, οὐ ληστής, οὐ τυμβωρύχος, οὕτως ἐγεννήθησαν, ἀλλ' ὑπὸ ἀνθρώπων ταῦτα μεμαθήκασιν κατεφθαρμένων τὴν διάνοιαν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ. Ὁ γὰρ Θεὸς πάντα καλὰ λίαν ἐποίησε. Μὴ σὲ τερπέτω λουτρά, και πότοι, και συμβολὴ ἀγορασμῶν, και τρυφή, ἵνα μὴ περιπέσης ἀνηκέστους κινδύνους μέμνησο ἅει τῆς συνοχῆς τῶν ἁμαρτωλῶν, φοβούμενος μήποτε μετ' οὐ πολὺ ἐν τοῖς αὐτοῖς και σὺ καταλογισθῆς. Οὐκ εἰσελήλυθας ποτὲ ἐν οἴκῳ πένθους, και θεασάμενος τὸν κοπετὸν και κλαυθμῶν ἠπείχθης ἀποπηδῆσαι τοῦ οἰκήματος; ἐκ τῶν οὖν προσκαιρῶν δεῖ τεκμαίρεσθαι τὰ αἰώνια. Φησὶ γὰρ «δίδου σοφῷ ἀφορμὴν, και σοφώτερος ἔσται». Ἄκακίαν ἔχε πρὸς ὑποδοχῆς τῶν ἐντολῶν, τοῦ Θεοῦ, πανουργίαν δὲ πρὸς τὸ ἀποκρούεσθαι τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου, και ἀποτέμνειν τὰς βλαβερᾶς συντυχίας, ἵνα σου και ἔσω ἄνθρωπος ἤρεμη.

Μὴ συνδιάτριβε μίμοις και γελοιασταῖς, ἵνα μὴ φθαρῆ σου τὰ νοήματα οἱ γὰρ αὐτῶν λόγοι τούς ἀκούοντας πλέον τοῦ τῶν ἀσπίδων τοῦ καταβλάπτουσι και τούς μὲν πρεσβύτας νεωτερίζειν παρασκευάζουσι, τούς δὲ νέους ἔλκουσι πρὸς τὴν τῆς ἀνομίας ἐνέργειαν. Εἰ δὲ ἐν Κοινοβίῳ εἰ και θεωρεῖς τίνας ἀδελφούς ἀτάκτως περιπατοῦντας και λαλοῦντας και μὴ ἀρέσκει θεῷ, σὺ μὴ προσχῆς αὐτοῖς ἢ τούς λόγους αὐτῶν, ἀλλὰ τὸν Θεὸν ἔχε πρὸ ὀφθαλμῶν σου κατὰ τὸ γεγραμμένον «προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ» και μὴ σοῦ ὑποβάλης και πονηρός, και εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι οἱ γέροντες οὗτοι, και χρονίσαντες ἐν τῷ Μοναστηρίῳ και τῇ ἀσκήσει, κακῶς

ἀναστρέφονται, τί ποιήσω ἐγὼ γεωτερος ὢν; ἀλλ' ἄκουσον τοῦ Κυρίου λέγοντος «πολλοὶ εἶσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί» καὶ πάλιν «εἰ ὀλίγοι οἱ σφζόμενοι».

Γενοὺ οὖν καὶ σὺ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν καὶ τῶν ὀλίγων, καὶ μὴ τῶν πολλῶν καὶ ἀπολλυμένων. Οἱ γὰρ ποιοῦντες τὸ πονηρὸν, εἴτε ἐν κοινοβίῳ, εἴτε ἐν ὀλωδήποτε τόπο ὑπάρχουσιν, οὗτοι εἰσιν υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, οἵτινες ἀφομοιοῦνται τοῖς ζιζανίοις τοῖς ἀναμέσον του σίτου. Σὺ οὖν γενου σῖτος, ἓνα συναχθῆς εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ Κυρίου, καὶ μὴ ὡς ζιζάνιον κατακαῆς πυρὶ ἀσβέστω. Ἐναλόγισαι δὲ ὅτι ὁ δίκαιος Λῶτ ἐν Σοδόμοις κατώκει, ἀλλ' οὐ συναπήχθη τῇ ἐκείνων φιληδονία καὶ ἀσελγείᾳ διὸ καὶ ἐσώθη, καθὼς γέγραπται «βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ καὶ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀθέσμοις ἔργοις ἐβασάνιζε καὶ ἐπάγει οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμῶν ρύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέρας κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν» καὶ τὰ ἐξῆς.

Οὗτος μὲν οὖν τοιούτοις συνοικῶν, οὐ συναπώλετο αὐτοῖς. Ὁ δὲ Γιεζὴ τῷ Προφῆτῃ Ἐλισσαῖο ἔλειπυργει καὶ ἡμαρτεν' ὁμοίως καὶ Σαμουὴλ τῷ Ἡλεῖ παρέμενε, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτοῦ συναναστρέφετο κακείνων ἀπολεσθέντων, οὗτος διεσώθη, ὅτι ἠγάπα τὸν Κύριον ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐζήλου τὰς ὁδοὺς τῶν ἀνόμων ὁ δὲ Ἰούδας, σὺν τοῖς μαθηταῖς τῷ Κυρίῳ ἠκολουθεῖ, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς χεῖρας ἀνόμων.

Ὡς τὲ οὖν δεῖ ἕκαστον ἡμῶν ἑαυτῷ προσέχειν ἀεὶ καὶ εἰ μὲν δικαίοις συνοικοῦμεν, ἀφορῶντες εἰς αὐτούς, δικαίως καὶ αὐτοὶ ζήσομεν, ἐγγύθεν ἔχοντες τὰ τῆς ἀρετῆς ὑποδείγματα εἰ δὲ ἀμαρτωλοῖς, σπουδάσωμεν οὐχὶ μόνον μὴ ζηλώσαι τὰ ἔργα ἐκείνων, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἀφορμὲς αὐτοῖς παρασχεῖν σωτηρίας, διὰ τῆς ἀγαθῆς ἡμῶν ἀναστροφῆς. Εἰ δὲ τις εἶπε ὅτι ἀσθενὴς εἰμι καὶ ὀλίγωρος, καὶ ὑπὸ τῶν ἀπροσεχῶν ἀνθρώπων εὐκόλως εἰς τὰ πονηρὰ καταφέρομαι, οὗτος ταῖς θείαις προσεχέτω γραφαῖς, καὶ ζηλουτῶ τὴν πολιτείας τῶν Ἁγίων Πατέρων, καὶ ἔσται παρὰ θεῶ καὶ ἀνθρώποις εὐδόκιμος. Παραβαλέτω δὲ καὶ ἀνθρώποις φοβούμενοις τὸν Κύριον, οἵτινες τὰς ψυχὰς θεραπεύουσι, καὶ πᾶν το παρ' ἐκείνων λεγόμενον μετὰ πόθου δεχέσθω, καὶ ἐπ' ἔργων δεικνύτω καὶ καρποφορήσει συντόμως. Λέγει γὰρ ἡ γραφή «ἐπερώτησαν τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοὶ τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἐρούσι σοί».

Χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι ὁ ἐν κοινοβίῳ ὢν, καὶ ἀμελῶν τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καὶ τὰ ἐναντία ἔργα διαπραττόμενος, βαρυτάτην ἔξει τὴν κόλασιν, οὐ μόνον ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν δι' αὐτοῦ ἀπολλυμένων ψυχῶν, αἷς ραθυμίας καὶ κακίας τύπος ἐγένετο. Ἰάλιν δὲ καὶ ἐπιμελούμενος τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας φροντίζων, μεγάλης δόξης ἐν οὐρανοῦς ἀξιωθήσεται, ὅτι τύπον ἑαυτὸν ἑναρετου βίου παρέσχε τοῖς ἀδελφοῦς αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀμελεστέρων τὴν προθυμίαν διήγειρε πρὸς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν, διὰ τῆς οἰκείας σπουδῆς. Καθάπερ γὰρ ὁ ἐν παρατάξει πολέμου πρῶτος ἀγωνισάμενος, καὶ τὴν τῶν ἐναντίων φάλαγγα διακόψας, ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τιμᾶται, οὕτω καὶ παρὰ θεῶ μειζόνως δοξασθήσεται καὶ νήφων εἰς τὸ ἔργον Κυρίου, καὶ πολλοῖς ὠφελείας παρέχων ὑπόδειγμα.

Ερμηνεία

ΑΓΑΠΗΤΕ, ὅταν ἴδης τους γεροντοτέρους Μοναχοὺς να παραμελοῦν τα καθήκοντά τους, πρόσεχε και φύλαττε τον εαυτόν σου, μη τυχόν τους μιμηθῆς και ακολουθήσης τον δρόμον τους, και τότε, κληρονομήσης μαζί των την αιώνιον κόλασιν. Η πάλιν, πρόσεξε μη τυχόν αναδειχθῆς εγκρατής και οὕτω υπερηφανευθῆς εις βάρος των και περιπέσης εις υψηλοφροσύνην, ὁπότεν θα γίνης υποχείριος του εχθροῦ. Να επαγρυπνῆς εις τον εαυτόν σου και να περιφρουρήσης πάρα πολύ την ψυχὴν σου· διότι ημεῖς οὔτε θα δικαιωθῶμεν, οὔτε θα κατακριθῶμεν ἀπὸ τα ἔργα των ἄλλων, ἀλλὰ ὅταν θα οδηγηθῶμεν ενώπιον του

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

Κριτού, γυμνοι και αρπαγμένοι από τον τράχηλον, ο κάθε ένας θα δώση λόγον μόνον δια τον εαυτόν του, και θα σηκώση το φορτίον των προσωπικών του αμαρτιών. Δι' αυτό είναι καλόν να προσέχωμεν πάντοτε τον εαυτόν μας, να μιμούμεθα εκείνους, που έχουν πολιτευθή κατά Θεόν, πρὸς αὐτούς να στρέφωμεν τα βλέμματά μας και να προσπαθώμεν να ομοιάσωμεν προς αυτούς.

Αυτούς δε που παραμελούν την σωτηρίαν της ψυχής των και φροντίζουν μόνον διὰ την εξωτερικὴν των εμφάνισιν, να μη τους ζηλεύης, διὰ να μη ομοιάσης με στρατιώτην, συλληφθέντα από τους εχθρούς, ο οποίος έχει μεν την σφραγίδα του Βασιλέως, δουλεύει όμως εις τους εχθρούς του Βασιλέως, διότι δεν λέγει ψέμματα εκείνος, που εἶπε: «Αλήθεια λέγω εις σάς εκείνος που διαπράττει την αμαρτίαν είναι δούλος της αμαρτίας» (Ιωάν. η', 34). Διότι το σχήμα ομοιάζει με τα φύλλα, ενώ τα έργα με τον καρπὸν του δένδρου. Μὴ προσέξης λοιπὸν την εξωτερικὴν εμφάνισιν και ζηλεύσης να τους μιμηθῆς δικαιολογούμενος προς τον εαυτόν σου· δεν εἶσαι συ καλύτερος ἀπὸ αυτούς που περιπίπτουν εις τα πάθη, ἀλλὰ φέρε εις τον νούν σου το νόημα του ρητου, ὅτι εις μίαν μεγάλης οικίαν δεν υπάρχουν μόνον χρυσά και αργυρά σκεύη, ἀλλὰ και ξύλινα και πήλινα και ἄλλα μὲν ἔχουν αξίαν, ενώ ἄλλα δεν ἔχουν. Εἴαν λοιπὸν παρακούσης τον Κύριον και επιτελέσης τα έργα της αμαρτίας, θα εἶσαι σκεύος χωρὶς αξίαν. Εἴαν, ὅμως, πράττης τα έργα του Κυρίου, θα εἶσαι σκεύος εκλεκτόν, με τιμὴν, με αγιότητα, χρησιμοποιούμενον καλῶς ἀπὸ τον Δεσπότην, ἕτοιμος για κάθε καλὸν ἔργον.

Να αγαπάς την καλὴν συναναστροφὴν να φεύγης δε μακράν ἀπὸ την κακὴν καθόσον οὔτε ο μάγος οὔτε ο ληστής, οὔτε αὐτός που ανοίγει τους τάφους και κλέπτει τους νεκρούς, εγεννήθησαν τοιοῦτοι, ἀλλ' ἔμαθαν τα εγκλήματα αὐτά ἀπὸ ανθρώπους, των οποίων η διάνοια ἔχει τελείως διαστραφὴ ὑπὸ του σατανά. Διότι ο Θεός εδημιούργησε τα πάντα πάρα πολὺ καλά. Ἀς μη σε ευχαριστούν τα λουτρά και τα ποτά, και ο θόρυβος ἀπὸ τας συγκεντρώσεις των αγορών, και η ἀπόλαυσις, διὰ να μη περιπέσης εις φοβερούς κινδύνους: να ενθυμήσαι πάντοτε την θλίψιν των αμαρτωλῶν, φοβούμενος μήπως και συ μετ' ὀλίγον καταδικασθῆς εις τας ἰδίας τιμωρίας.

Δεν ἔτυχε ποτέ να εισέλθης εις οικίαν, που πενθούν ἐξ αιτίας θανάτου, και μόλις ἤκουσες τον θρήνον και τα κλάματα να βιασθῆς να ἐξέλθης ἀπὸ το σπίτι; Ἀπὸ τα πρόσκαιρα λοιπὸν πρέπει να συμπεραίνωμεν διὰ τα αἰώνια. Διότι, ως λέγει και η Παλαιὰ Διαθήκη, «δίδε αφορμὴν εις τον σοφόν και θα γίνῃ σοφώτερος» (Παροιμ. θ', 9). Να ακούς χωρὶς δυσφορίαν τας ἐντολάς του Θεοῦ και να αποκρούης, με κάθε τρόπον, τας πονηράς μεθόδους του διαβόλου, και να ἀποκόπτῃς τὰς βλαβερὰς συναναστροφάς, διὰ νὰ ἔχη ηρεμίας ο ἐσωτερικός σου ἄνθρωπος.

Να μη συναναστρέφῃσαι με θεατρίνους και γελωτοποιούς, διὰ να μη διαφθαροῦν αἱ σκέψεις σου· διότι τα λόγια των τύπων αὐτῶν καταστρέφουν αὐτούς που τα ακούουν, φοβερώτερον και ἀπὸ το δηλητήριον της ασπίδος*, κάμνουν δε τους γέροντας να συμπεριφέρονται ως νέοι τους δε νεωτέρους τους παρασύρουν εις την ἐκτέλεσιν παρανόμων πράξεων. Εἴαν, πάλιν, διαμένῃς εις Κοινόβιον και βλέπῃς μερικούς ἀδελφούς να περιπατοῦν ἀπροσέκτως και να λέγουν ὅσα δεν εἶναι ἀρεστά εις τον Θεόν, συ καθόλου να μη προσέξης εις αὐτούς και εις ὅσα λέγουν, ἀλλὰ να ἔχῃς διαρκῶς προ των οφθαλμῶν

* Η ασπίς εἶναι εἶδος ὄφews πολὺ δηλητηριώδους, του οποίου το δῆγμα εἶναι: θανατηφόρον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

σου τον Θεόν, κατά την υπόδειξιν του ρητου «έβλεπον διαρκώς εμπρός μου τον Κύριον ιστάμενον εις τα δεξιά μου, διά νά μή παραπατήσω» (Ψαλμ. ιε', 8). Να μη σου βάλη ο πειρασμός εις τον νούν σου και είπης μέσα σου αυτοί οι γέροντες, αν και έχουν γηράσει εις το Μοναστήριον και εις την άσκησιν, εν τούτοις διάγουν κακώς, τι θα κάνω τότε εγώ που είμαι νεώτερός των; Άκουσε τότε τον Κύριον, που λέγει· «πολλοί είναι οι προσκεκλημένοι, ολίγοι όμως οι εκλεκτοί» (Ματθ. κβ', 14), όπως επίσης και ότι «οι σωζόμενοι είναι ολίγοι» (Λουκ. ιγ', 23). "

Γίνε, λοιπόν, και συ ένας από τους εκλεκτούς και τους ολίγους και μη ανήκης εις τους πολλούς και τους χαμένους. Διότι εκείνοι, που κάμνουν το πονηρόν, είτε ζούν εις Κοινόβιον, είτε οπουδήποτε αλλού, είναι τέκνα του πονηρού, που όμοιάζουν με τα ζιζάνια εις το σιτάρι. Συ λοιπόν να γίνης σιτάρι, διά να συγκομισθης εις τας αποθήκας του Κυρίου και να μη κατακαής ως ζιζάνιον (Ματθ. ιγ', 25-30) εις το πυρ το άσβεστον. Σκέψου, ότι ο δίκαιος Λώτ κατοικούσεν εις τα Σόδομα, αλλά δεν τον παρέσυρεν η φιληδονία και η ασέλγεια των Σοδομιτών: δι' αυτό και εσώθη, όπως αναφέρει η Αγία Γραφή «διότι με τα μάτια και τα αυτιά κατοικών μεταξύ αυτών και δίκαιος, έβασάνιζε καθημερινώς με τας ανηθίκους πράξεις που έβλεπε και ήκουε την δικαίαν ψυχήν του». Και καταλήγει εις το συμπέρασμα ή Αγ. Γραφή: «Ο Κύριος γνωρίζει να διασώζη τους ευσεβείς από τους πειρασμούς και να κολάζη τους αδίκους, κατά την ημέραν της Κρίσεως», και τα εν συνεχεία αναφερόμενα.

Αυτός λοιπόν ο Λώτ καίτοι συγκατοικούσε με τοιούτους άνηθίκους ανθρώπους, δεν εχάθη μαζί με εκείνους. Αντιθέτως, ο Γιεζή υπηρέτει τον Προφήτην Ελισσαίον και ήμάρτησε (Δ' Βασ. ε', 20-27). Ομοίως και ο Σαμουήλ παρέμενε μαζί με τον Ηλεί και συνανεστρέφετο με τα παιδιά του και όταν εκείνα εχάθησαν (Α' Βασ. δ', 1--22), αυτός εσώθη, επειδή ηγάπα τον Κύριον πραγματικώς και δεν επηρεάζετο από τα παραδείγματα των ανόμων. Και ο Ιούδας ήκολούθει τον Κύριον και τους μαθητές και όμως τον παρέδωσεν εις τα χέρια των παρανόμων.

Όστε κάθε ένας από ημάς πρέπει να προσέχη πάντοτε τον εαυτόν του και εάν μεν συγκατοικώμεν με δικαίους, ας παρακολουθώμεν την ζωής των και ας ζήσωμεν και οι ίδιοι ενάρετα, εφ' όσον έχομεν τόσον κοντά μας τα παραδείγματα της αρετής: εάν όμως συγκατοικώμεν με αμαρτωλούς, ας φροντίσωμεν όχι μόνον να μη μιμηθώμεν τα έργα των, αλλά, με την καλήν μας διαγωγήν, ας προσπαθήσωμεν να τους προσφέρωμεν άφορμάς σωτηρίας.

Εάν δε κανείς είπη, ότι εγώ είμαι ασθενής και αμελής και παρασύρομαι ευκόλως εις πονηρά έργα από απροσέκτους ανθρώπους, αυτός ας στρέψη ολόκληρον την προσοχής του εις τας θείας Γραφάς και ας μιμηται την ζωήν των αγίων Πατέρων, οπόταν θα προκόψη και θα τον εκτιμήσουν και ο Θεός και οι άνθρωποι. Ας επισκέπτεται δε και άνθρωπους που σέβονται και φοβούνται τον Θεόν, οι οποίοι υπηρετούν τας ψυχάς και ας δέχεται μετά πόθου τα λεγόμενά των, φροντίζων να τα εφαρμόση εμπράκτως τότε ασφαλώς συντόμως θα καρποφορήση. Διότι και η Αγία Γραφή συμβουλεύει: «Ερώτησε μετ' ενδιαφέροντος τον πατέρα σου και θα σου φανερώσης τους γεροντοτέρους και θα σου είπουν» (Δευτερ. λβ', 7).

Πρέπει δε να γνωρίζωμεν, ότι αυτός, που ζή εις Κοινόβιον και δεν φροντίζει για την σωτηρίας του, αλλ' εκτελεί έργα αντίθετα, θα έχη βαρυτάτην κόλασιν, όχι μόνον εξ αιτίας

των σφαλμάτων του, αλλά και δι' εκείνας τας ψυχάς, που οδηγούνται εις την απώλειαν εξ αιτίας του και διά τας οποίας έγινε πρότυπον σκνηρίας και κακίας. Εκείνος, πάλιν, που καλλιεργεί τας αρετάς και φροντίζει για την σωτηρίαν της ψυχής του, θα αξιωθή να απολαύση εις τους ουρανοὺς μεγάλης δόξαν, διότι ανεδείχθη εις τους αδελφούς του πρότυπον εναρέτου βίου και διήγειρε, διά του προσωπικού του ζήλου, την προθυμίαν των αμελεστέρων πρὸς ἐργασίαν των εντολῶν. Δηλαδή ὅπως ακριβῶς εκείνος, που αγωνίζεται πρῶτος εις την πολεμικῆς παράταξιν και διασπάσει την φάλαγγα των εχθρῶν, τιμάται περισσότερο ἀπὸ τους ἄλλους, τοιουτοτρόπως θα δοξασθῆ ἀπὸ τον Θεόν πάρα πολύ και εκείνος, που αγρυπνεί διά να επιτελέση το ἔργον του Κυρίου, και, ως εκ τούτου, χρησιμεύει εις τους πολλούς παράδειγμα ψυχικῆς ωφελείας.

Γ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΩΣΠΕΡ ἢ σφῆκα τοὺς πόνους τῶν μελισσῶν ἐσθίει, οὕτω και ράθυμος ἀδελφὸς ἀχρειοῖ συνοδείας ἐνάρετον ὑπαρξιν και ὡς πὲρ δειλὸς στρατιώτης τὰς χεῖρας τῶν πολεμίων ἐκλύει, οὕτω και Μοναχὸς ἀμελῆς τὴν τῶν ἀδελφῶν προθυμίαν χαννοὶ διὸ και μεγίστην ἐκ θεοῦ τιμωρίαν λήψεται. Κρεῖσσον οὖν ἔστιν, ἀγαπητοί, οἰκεῖν μετὰ ὀλίγων εὐαρέστων Θεῶ, ἥπερ μετὰ πολλῶν καταφρονούντων τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου. “Ὅπου γὰρ φόβος Κυρίου, ἐκεῖ και ἀγάπη και ὁμόνοια, και ὁ Θεὸς οἰκεῖ ἐν μέσῳ αὐτῶν ὅπου δὲ ἄφοβια Θεοῦ, ἐκεῖ ἔρις και ζήλος και ὅπου ζήλος, ἦτοι φθόνος, ἐκεῖ ὁ πονηρὸς ἐναβρύνεται.

Αἴρετωτερον οὖν ἔστι μετὰ ὀλίγων καλῶν διαγειν, ἢ μετὰ πλήθους ἀχρήστων, καθὼς και αἱ θεῖαι γραφαὶ παραδεδώκασιν ἡμῖν. Φησὶ γὰρ ὁ Παροιμιστῆς «μὴ ἐπιθύμει πλῆθος ἀχρήστων, εἰ μὴ ἔστι φόβος Κυρίου μετ' αὐτῶν». Κρεῖσσων γὰρ εἷς δίκαιος, ἢ χίλιοι ἁμαρτωλοὶ «ἐν συναγωγῇ γὰρ ἁμαρτωλῶν ἐκκαυθήσεται πῦρ». Λέγει δὲ και ἕτερος «μὴ ἐπιθύμει πλῆθος ἄχρηστον, και ἐὰν πληθυνθῶσι, μὴ εὐφραίνου ἐπ' αὐτούς, εἰ μὴ ἔστι φόβος Κυρίου μετ' αὐτῶν" μὴ ἐμπιστεύσης τῇ ζωῇ αὐτῶν" στενάξεις γὰρ πένθει ἁώρω" κρεῖσσων γὰρ εἷς δίκαιος ποιῶν τὸ θέλημα Κυρίου, ἢ ἔχειν τέκνα ἄσεβῆ ἀπὸ γὰρ ἐνὸς συνετοῦ συνοικισθήσεται πόλις».

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ΑΚΡΙΒΩΣ ἡ σφῆκα τρώγει τους κόπους των μελισσῶν, τοιουτοτρόπως και εις το Κοινόβιον ἕνας σκνηρὸς ἀδελφὸς βλάπτει την ὑπαρξιν ἐναρέτου συνοδείας και καθὼς και δειλὸς στρατιώτης παραλύει τα χέρια των συμπολεμιστῶν του, τοιουτοτρόπως και ὁ ἀμελῆς Μοναχὸς ελαττώνει την προθυμίαν των ἀδελφῶν και δι' αὐτό θα λάβῃ μεγίστην τιμωρίαν ἀπὸ τον Θεόν. Εἶναι λοιπόν, ἀγαπητοί μου, καλύτερον να κατοική κανεὶς με ὀλίγους, που ευαρεστοῦν τον Θεόν, παρά με πολλούς που καταφρονοῦν τας ἐντολάς του Κυρίου. Διότι ὅπου ὑπάρχει φόβος Κυρίου, ἐκεῖ θα ὑπάρχη και ὁμόνοια και ἀγάπη και ὁ Θεὸς θα κατοική εις το μέσον αὐτῶν. Ὅπου ὁμως οἱ ἄνθρωποι δεν φοβούνται τον Θεόν, ἐκεῖ επικρατεῖ φιλονεικία και φθόνος και ὅπου ὑπάρχει φθόνος, ἐκεῖ ὁ πονηρὸς ευχαριστεῖται.

Εἶναι λοιπόν προτιμότερον να ζῶμεν με ὀλίγους καλοὺς, παρά με πλῆθος ἀχρήστων, καθὼς μας παρέδωσαν και αἱ θεῖαι Γραφαί. Σχετικὰ μᾶς λέγει ὁ συγγραφεὺς των Παροιμιῶν: «να μὴ ἐπιθυμῆς πλῆθος ἀχρήστων, ἐφ' ὅσον ὁ φόβος του Κυρίου δεν ὑπάρχει εις τας ψυχὰς των». Διότι εἶναι καλύτερος ἕνας δίκαιος, παρά χίλιοι ἁμαρτωλοὶ, ἐπειδὴ «εἰς

συγκέντρωσιν αμαρτωλών θα ανάψη φωτιά» (Σοφ. Σειρ. ιστ', 1-7). Άλλος πάλιν λέγει: «να μη επιθυμής πλήθος άχρηστον και εάν ακόμη πληθυνθούν, να μη χαίρεσαι δι' αυτούς, εφ' όσον δεν υπάρχει εις αυτούς ο φόβος του Κυρίου: να μη εμπιστευθής εις την ζωήν των ώστε να την μιμηθής· διότι θα αναστενάξης από πρόωρον πένθος είναι δηλαδή καλύτερος ένας δίκαιος, που εκτελεί το θέλημα του Κυρίου, παρά να έχης τέκνα ασεβή, επειδή από ένα συνετόν θα δημιουργηθή πόλις».

Δ'. Του 'Αββά Μάρκου

ΟΤΑΝ ἴδης δύο κακοὺς ἔχοντας πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, γίνωσκε ὅτι ὁ ἕτερος τῶ ἑτέρῳ συνεργεῖ πρὸς τὸ θέλημα. Ὑψηλόφρων καὶ κενόδοξος ἠδέως ἀλλήλοις συναλλάσσουσιν ὁ μὲν γὰρ δουλικῶς ὑποπίπτοντα ἐπαινεῖ τὸν κενόδοξον ὁ δὲ, συνεχῶς ἐπαινοῦντα, μεγαλύνει τὸν ὑψηλόφρονα ὣν πόρρω ἀφίστατο ἵνα μὴ τῆς ἐξ αὐτῶν βλάβης μετάρχησιν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ἴδης δύο κακοὺς να ἔχουν μεταξύ των ἀγάπην, να εἶσαι βέβαιος ὅτι βοηθεῖ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, διὰ να εκπληρώσουν τὸ κακὸν θέλημά των. Ὁ ὑψηλόφρων καὶ ὁ κενόδοξος με ευχαρίστησιν συναναστρέφονται μεταξύ των διότι ὁ μὲν ὑψηλόφρων ἐπαινεῖ τὸν κενόδοξον, επειδή ὑποκλίνεται δουλικῶς ἐμπροσθέν του· ὁ δε κενόδοξος, πάλιν, ἐξυψώνει τὸν ὑψηλόφρονα, επειδή συνεχῶς τὸν ἐπαινεῖ καὶ ἀπὸ τους δύο να απομακρύνεσαι, διὰ να μὴ λάβης μέρος εις τὴν ζημίαν που προέρχεται ἐξ αὐτῶν.

Ε'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐὰν τίνας ἴδω τῶν μετ' ἐμοῦ ἀνακάμπτοντας ἐν τῷ κόσμῳ, πῶς δύναμαι μὴ σκανδαλισθῆναι ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὀφείλεις σκοπεῖν τοὺς κύνας τοὺς θηρεύοντας τοὺς λαγῶους ὡς πὲρ γὰρ ἐκεῖ εἷς ἐκ τῶν κυνῶν ἰδὼν τὸν λαγῶον ἐπιδιώκει, ἕως οὗ φθάσῃ μὴ ἐμποδισθεῖς, οἱ δὲ λοιποὶ, οὐ τὸν λαγῶον, ἀλλὰ τὸν κύνα μόνον τὸν ἐπιδιώκοντα δρῶντες ἕως μὲν τινὸς συντρέχουσι καὶ αὐτοὶ ὕστερον δὲ κατανοήσαντες, ἀνακάμπουσιν εἰς τὰ ὀπίσω· ἐκεῖνος δὲ καὶ ἔωρακως τὸν λαγῶον καὶ καταδιώκων, οὐ παύεται τοῦ δρόμου, ἕως οὗ φθάσῃ, μὴ ἀφορῶν εἰς τοὺς ἀνακάμπσαντας, μήτε τῶν κρημνῶν, καὶ ὑλῶν, καὶ κέντρων φροντίζων, ἢ ὑπ' αὐτῶν ὄλως ἐμποδιζόμενος, ἀλλὰ τοῦ σκοποῦ τοῦ δρόμου διηνεκῶς ἐχόμενος, καὶ πρὸς μόνον ἀφορῶν τὸν ὑπ' αὐτοῦ διωκόμενον οὕτω καὶ ὁ τὸν δεσπότην Ἰησοῦν ἐπιζητῶν καὶ καταλαβεῖν ἐπειγόμενος, τὸ σταυρῷ ἀδιαλείπτως προσέχων, πάντα παρορά, καὶ ὑπερβαίνει τὰ συναντῶντα σκάνδαλα, ἕως οὗ φθάσῃ τὸν σταυρωθέντα, καὶ κατάσχη αὐτὸν ζῶντα καὶ μένοντα.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε Γέροντα:

- Πάτερ, ἐὰν ἴδω μερικούς ἀπὸ τὴν συνοδείαν μου να επιστρέφουν εις τὸν κόσμον πῶς ἢ μπορῶ να μὴ σκανδαλισθῶ;

- Πρέπει να σκεφθῆς – ἀπήντησεν ὁ Γέρων – τους σκύλους, που κυνηγοῦν λαγούς. Ὅταν ἓνας σκύλος ἀντιληφθῇ τὸν λαγόν, τὸν καταδιώκει, ἕως ὅτου κατανικήσῃ κάθε ἐμπόδιον

και τον φθάση, ενώ οι υπόλοιποι σκύλοι, επειδή δεν βλέπουν τον λαγόν, αλλά μόνον τον σκύλον, που τον καταδιώκει, τρέχουν και αυτοί μαζί του ολίγον, μόλις όμως καταλάβουν επιστρέφουν οπίσω. Ενώ εκείνος που είδε τον λαγόν και τον καταδιώκει, δεν σταματά, μέχρις ότου τον φθάση, χωρίς να προσέχη αυτούς που επέστρεψαν και χωρίς να λογαριάζη τα δένδρα, τα αγκάθια και τους κρημνούς, από τα οποία καθόλου δεν εμποδίζεται, αλλά κατευθυνόμενος διαρκώς από τον σκοπόν του κυνηγίου και αποβλέπων εις τον καταδιωκόμενον λαγόν τρέχει συνεχώς. Τοιουτοτρόπως και εκείνος που επιζητεί τον Δεσπότην ημών Ιησούν και βιάζεται να τον φθάση: προσέχει διαρκώς εις τον Σταυρόν του Κυρίου, τα παραβλέπει όλα, ξεπερνά τα σκάνδαλα, που συναντά, μέχρι να φθάση τον Σταυρωθέντα, και τον κρατήσει εις την ψυχήν του ζώντα και διαμένοντα.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΤΟΥΣ άμελεστέρους άδελφους κατά τών σπουδαιοτέρων έφοπλίζειν έπείγεται ό έχθρός άλλ' οί σπουδαιοτέροι, ει προσέχουσι, διά τών άμελεστέρων εύρίσκουσιν έργασίαν, βαστάζοντες αυτών τά άσθενήματα διά τόν Κύριον. Ό ποιών έλεος τῷ πλησίον, εύρήσει έλεος παρά Κυρίου· άνίλεως δέ ή κρίσις τῷ μη ποιήσαντι έλεος. Μη συνέλθης άδελφῶ σου εις άμαρτίαν· σπούδασον δέ, ει δύνη, και αυτόν ρύσασθαι έξ αυτῆς, όπως ζήσεται ή ψυχή ύμῶν έν Κυρίῳ έστω ό φόβος τοῦ θεοῦ πρό όφθαλμῶν σου διά παντός, και άμαρτία οὔ κυριεύσει σου.

Ερμηνεία

Ο ΕΧΘΡΟΣ φροντίζει να σπλίξη τους αμελεστέρους αδελφούς εναντίον των σπουδαιοτέρων άλλ' οι σπουδαιοτέροι, εάν προσέχουν, ευρίσκουν πνευματικήν εργασία από τους αμελεστέρους, βαστάζοντες τας αδυναμίας των, χάριν του Κυρίου. Εκείνος, που ευσπλαγχνίζεται τον πλησίον, θα εύρη ευσπλαγχνικόν τον Κύριον απέναντί του. Η κρίσις θα είναι σκληρά δι' εκείνον που δεν επέδειξεν ευσπλαγχνίαν. Να μη βοηθήσης τον αδελφόν σου εις το να διαπράξη άμαρτίαν φρόντισε δε, εάν ήμπορης, να τον προφυλάξης, διά να ζήση η ψυχή σας ενώπιον του Κυρίου. Ο φόβος του Κυρίου ας ευρίσκεται συνεχώς εμπρός εις τα μάτια σου, και η άμαρτία ποτέ δεν θα σε κυριεύση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ'

(Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Περὶ τοῦ ὅτι τοὺς προσιόντας τῇ μοναδικῇ πολιτεία μετὰ πολλῆς δοκιμασίας δεῖ δέχεσθαι· οἱ γὰρ μετὰ δοκιμασίας εἰσδεχθέντες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ δοκιμώτατοι ἀποβαίνουνσι τίνα τὲ αὐτοὺς δεῖ ἐπιτρέπειν.

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει να δεχόμεθα τοὺς προσερχομένους εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν κατόπιν πολλῆς δοκιμασίας διότι οἱ εἰσελθόντες εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν, κατόπιν δοκιμασίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνονται δοκιμώτατοι· ποῖα πράγματα πρέπει να ἐπιτρέπωμεν εἰς αὐτούς.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου

ΝΕΟΣ ἔτι ὢν ὁ Ἅγιος Παχώμιος, καὶ τῇ πρὸς θεὸν ἀγάπῃ πυρωθεὶς τὴν καρδίαν, Μοναχὸς γενέσθαι προεθυμῆτο καὶ δὴ μηνυθέντος αὐτῷ Ἀναχωρητοῦ τινὸς ὀνόματι Παλάμωνος, οἰκούντος κατὰ μόνας, παρεγένετο πρὸς αὐτὸν βουλόμενος εἶναι σὺν αὐτῷ καὶ φθάσας ἕως τοῦ κελλίου αὐτοῦ, καὶ τῇ ἐρήμῳ ἐπλησίαζεν, ἤρξατο κρούειν τὴν θύραν καὶ δὲ παρανοίξας, ἔφη πρὸς αὐτὸν τί θέλεις καὶ τίνα ζητεῖς; (ἦν γὰρ ἐκ τοῦ ἐπὶ χρόνος κατὰ μόνας ἀσκεισθαι αὐστηρότερος ὁ γέρων) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Παχώμιος εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς με ἀπέστειλε πρὸς σε, ἕνα ποιήσης με Μοναχὸν λέγει αὐτῷ ὁ γέρων" οὐ δύνασαι γενέσθαι Μοναχὸς οὐ μικρὸν γὰρ πρᾶγμα ἐστὶ τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ διὸ καὶ πολλοὶ παραγενόμενοι ἐνταῦθα, ὄκλασαντες, οὐχ ὑπέμειναν. Λέγει αὐτῷ ὁ Παχώμιος" οὐχ ἀπάντων ἀνθρώπων αἱ γνώμαι εἰσὶν ὅμοιαι: δέξαι με καὶ ὁ χρόνος σε πληροφορεῖ. "Ἐφη πρὸς αὐτὸν ὁ γέρων" εἶπον σου ὅτι οὐ δύνη ἀπελθε ἀλλαχοῦ καὶ ἄσκησον χρόνον τινά: εἶθ' οὕτως παραγίγη, καὶ δέχομαί σε καὶ γὰρ ἐγώ, φησιν, ἐνταῦθα διάγων, σκληρὰν ἄσκησιν ἔχω, καὶ οὐδενὸς ἑτέρου χάριτι Θεοῦ μεταλαμβάνω, εἴμη ἄρτου καὶ ἄλατος ἐλαίου δὲ καὶ οἴνου παντελῶς ἀπέχομαι" καὶ ἀγρυπνῶ τὸ ἡμισὺ τῆς νυκτός, εἰς εὐχὰς καὶ μελέτην λογίων Θεοῦ διατελῶν: ἔστι δ' ὅτε καὶ ὅλην τὴν νύκτα.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Παχώμιος καὶ τὰ αὐστηρῶ τῶν λόγων καταιδεσθεὶς, τῇ θεῖα χάριτι προθέμενος ἐν τῇ ψυχῇ πάντα πόνον γενναίως ὑπομένειν, ἔφη πρὸς αὐτὸν πιστεύω τῷ Κυρίῳ, ὅτι παρέξει μοι δύναμιν καὶ ὑπομονήν, ὡς τὲ καταξιωθῆναι με διὰ τῶν σῶν δσίων εὐχῶν ἐνταῦθα τελειωθῆναι. Τότε διορατικὸ ὀφθαλμῷ κατανοήσας ὁ "Ἅγιος Παλάμων τὴν περὶ τοῦ σωθῆναι πίστιν καὶ προθυμίαν τοῦ Παχωμίου, ἀνοίξας τὴν θύραν, εἰσεδέξατο αὐτόν, ἐνδύσας τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν" καὶ διήγον λοιπὸν ἀμφοτέρω ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀσκούμενοι καὶ σχολάζοντες ταῖς προσευχαῖς τὸ δὲ ἔργον αὐτῶν ἦν νήθειν τρίχας καὶ ὑφαίνειν σάκκους ἐργαζόμενοι δὲ ἐκοπίων, κατὰ τὸν. Ἀπόστολος, οὐχ ἔνεκεν τῆς ἑαυτῶν ἀναπαύσεως, οὐδ' ἔνεκεν χρημάτων συλλογῆς, ἀλλ' εἰς διατροφῆς πτωχῶν βλέπων δὲ ὁ Παλάμων τοῦ Παχωμίου τὴν εἰς πάντα ὑπακοὴν καὶ τὴν τῆς ἀσκήσεως προκοπὴν, ἠγαλλιατο σφόδρα καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν.

Ἑρμηνεία

ΟΤΑΝ ὁ Ἅγιος Παχώμιος ἦτο ἀκόμη νέος, ἐθερμάνθη ἡ καρδία του ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην καὶ ἐπροθυμοποιεῖτο να γίνῃ Μοναχός: ἐπληροφορήθη λοιπὸν δι' ἕνα Ἀναχωρητὴν,

ονομαζόμενον Παλάμωνα, ο οποίος παρέμενε τελείως μόνος. Ηλθεν αμέσως προς αυτόν επιθυμών να μείνη μαζί του.

Έφθασε, πράγματι, εις το κελλί του, που ήτο κοντά εις την έρημον, και ήρχισε να κτυπά την θύραν.

Ο Αναχωρητής ήνοιξεν ολίγον και του είπε:

– Τι θέλεις και ποίον ζητείς;

(Ας σημειωθή, ότι ο Αναχωρητής Παλάμων από την μακροχρόνιον, κατά μόνας, άσκησιν, είχε γίνει πολύ αυστηρός).

Εις απάντησιν ο Παχώμιος του είπεν:

– Ο Θεός με έστειλεν εις σέ, διά να με κάμης Μοναχόν.

– Δεν ημπορείς να γίνης Μοναχός – του απαντά ο Γέρων – διότι δεν είναι μικρόν πράγμα το έργον του Μοναχού: δι' αυτό και πολλοί που έφθασαν μέχρις εδώ, εκάμφθησαν από τας δυσκολίας και δεν υπέμειναν μέχρι τέλους. .

Ο Παχώμιος του λέγει πάλιν

– Αι γνώμαι όλων των ανθρώπων δεν ομοιάζουν μεταξύ των δέξαι με και ο χρόνος θα σε πληροφορήση.

– Σου είπον, ότι δεν ημπορείς – επανέλαβεν ο Γέρων: -- Πήγαινε εις άλλο μέρος να γυμναστής ωρισμένου χρόνον· ύστερα έρχεσαι και τότε σε δέχομαι. Διότι εδώ εγώ περνώ την ζωήν μου με σκληράν άσκησιν και δεν τρώγω, με την χάριν του Θεού, τίποτε άλλο, εκτός από ψωμί και αλάτι. Το λάδι και το κρασί ούτε εις το στόμα μου δεν το βάζω.

Αγρυπνώ τη μισή νύκτα εις προσευχές και εις την μελέτην των λόγων του Θεού: μερικάς, μάλιστα, φορές και ολόκληρον την νύκτα.

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Παχώμιος, κατελήφθη από σεβασμόν από την αυστηρότητα των λόγων και, εμπνεόμενος από την θείαν Χάριν, απεφάσισε, με όλην του την ψυχήν, να υπομείνη γενναίως όλους τους κόπους. Είπε λοιπόν προς τον 'Αββάν Παλάμωνα:

– Πιστεύω εις τον Κύριον, ότι θα μου δώση δύναμιν και υπομονήν, ώστε να αξιωθώ, διά των οσίων ευχών σου, να τελειώσω εδώ την επίγειον ζωής μου.

Τότε ο Άγιος Παλάμων αντελήφθη καλώς, με τα διορατικά μάτια της ψυχής του, την πίστιν και την προθυμίαν, που είχε ο Παχώμιος διά να σωθή δι' αυτό λοιπόν του ήνοιξε την θύραν, τον έβαλε μέσα εις το κελλί του και του εφόρεσε το Μοναχικόν σχήμα.

Έκτοτε ηγωνίζοντο και οι δύο μαζί, γυμναζόμενοι εις τα πνευματικά και απασχολούμενοι με τις προσευχάς. Το έργόχειρόν των ήτο να κλώθουν τρίχας και να υφαίνουν σάκκους (τσουβάλια). Κατά την έντολήν του Αποστόλου (Έφεσ. δ', 28), είργάζοντο και εκοπίαζον, όχι διά την ανάπαυσίν των, ούτε διά να συνάξουν χρήματα αλλά διά να διατρέφουν τους πτωχούς. Ο Άγιος Παλάμων, βλέπων την τελείαν υπακοήν του Παχωμίου εις όλα και την προκοπήν εις την άσκησιν, ήτο πάρα πολύ ευχαριστημένος και εδόξαζε τον Θεόν.

B'. Εν τω αυτώ

ΤΩ Ἁγίῳ Παχωμίῳ εὐχὴ ἦν συνεχῆς το γενέσθαι ἐπ' αὐτὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ δὴ μετὰ χρόνον τινά, ἀγρυπνοῦντι αὐτῷ καὶ τὸ αὐτὸ προσευχομένῳ, ὤφθη αὐτῷ "Ἄγγελος Κυρίου λέγων" θέλημα Θεοῦ ἐστὶ τὸ διακονεῖν αὐτῷ, καὶ ἀποκαταλλάσσειν τῷ Θεῷ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. Τρὶς δὲ τοῦτο εἶπων, ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ εὐχαριστήσας οὖν τῷ Θεῷ ὁ Παχώμιος, καὶ πληροφορηθεὶς ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὸν γενομένη πάλιν ὄπτασία, ἤρξατο ὑποδέχεσθαι τοὺς ἐκ μετανοίας προσερχομένους τῷ Θεῷ καὶ μετὰ δοκιμασίας πολλῆς ἐδίδου αὐτοῖς τὸ τῶν Μοναχῶν σχῆμα, ἀπαγορεύων μὲν αὐτοῖς τὰ τοῦ βίου, προβιβάζων δὲ αὐτοὺς κατὰ μέρος ἐν τῇ ἀσκήσει.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ προσηύχето αδιακόπως παρακαλῶν τὸν Θεόν να γίνη εις αὐτόν το θέλημά του. Αφού επέρασεν ολίγος καιρός και ενώ ἀγρυπνούσε και προσηύχето, εμφανέρωθη ενώπιόν του Ἄγγελος Κυρίου και του λέγει:

- Θέλημα του Θεού είναι να Τον υπηρετῆς και να συμφιλιώνης το ἀνθρώπινον γένος με τον Θεόν.

Αφού δε ο Ἄγγελος επανέλαβε τρεις φορές την φράσιν αὐτήν, ανεχώρησεν ἀπὸ τον Ἅγιον.

Τότε ο Ἅγιος Παχώμιος ηυχάριστησε τον Θεόν και αφού ἐπληροφορήθη και πάλιν, εις την ψυχὴν του, ὅτι το ὄραμα ἦτο εκ Θεοῦ, ἤρχισε να δέχεται ὅσους μετενόουν ενώπιον του Θεοῦ και, μετὰ πολλήν. δοκιμασίαν, ἐδίδεν εις αὐτούς το Μοναχικόν σχῆμα εις αὐτοὺς ἀπηγόρευε τας βιοτικὰς μερίμνας και τους ανεβίβαζε σιγά - σιγά εις την Μοναχικὴν ἀσκήσιν.

Γ'. Εν τω βίῳ της Οσίας Θεοδώρας

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΗ γυναικῶν Θεοδώρα κόσμον καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ ἀποτάξασθαι κρίνασα καὶ σοφωτάταις ἐπινοίαις πτερνίσαι τὸν ἀπατήσαντα, ἀνδρεῖον σχῆμα περιθεμένη, ὡς ἂν οὕτω λάθοι τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα ταύτην ἐπιμελῶς ζητεῖν μέλλοντα, ἀνδρῶν προσεῖσι κοινοβίῳ, σημείοις ὀκτωκαίδεκα τῆς Ἀλεξανδρέων ἀπέχοντι. Καὶ ἔτι τοῦ πυλῶνος ἔξω τυγχάνουσα, εἰσδεχθῆναι τὴν αὐτὴν ἡξίου καὶ τοῦ ἀριθμοῦ γενέσθαι τῶν ἀσκουμένων" οἱ δέ, οὐ πρότερον ἔφησαν, καὶ τοῦ ἀνδρα τούτοις καὶ οὐχὶ γυναῖκα νομιζομένην, εἰ μὴ παρ' ὅλην νύκτα αἴθριος διαμείνοι καὶ δοκίμιον οὕτω καρτερίας παρασχοι τοῖς ἀδελφούς. Ἡ δέ, οὐ μόνον ἠδέως ἐδέξατο τὸ λεχθέν, καὶ ταῦτα μὴ ἀγνοοῦσα ὅτι θηρία πολλὰ της νυκτὸς προσβάλλει διὰ τὸ τοῦ τόπου ἔρημον τὴν καὶ κομιδὴν ἄγριον, ἀλλὰ καὶ εις ἔργον τὸ πραχθὲν ἤγαγε καὶ διανυκτέρευσεν οὕτω προσμένουσα τῶν πυλῶνι: διὸ καὶ ὁ τῷ Δανιὴλ πάλαι καθημερώσας τὴν λεοντείαν ὡμοτητα, αὐτὸς καὶ νῦν τὴν Ὀσίαν προειδῶς εις οἶον ὕψος ἀναδραμεῖται τῆς ἀρετῆς, καὶ θηρσὶν ἄληπτον διετήρησεν καὶ αὐτοὶ πείρα καταμαθόντες οἱ Μοναχοί, τὸ συνεῖναι τούτοις θεοφιλεῖς ἔκριναν.

Ἄσμένως οὖν εἰσδεχθείσης, καὶ τῆς μονῆς προεστῶς ἐντυχῶν αὐτὴ κατὰ μόναν, ἐπιμελῶς ἤρωτα, τίς τὴν εἶη καὶ κατὰ ποίαν δὴ τὴν αἰτίαν πρὸς τὰ τῶν Μοναχῶν παραγένοιτο μὴ δανείσματος, φησί, χρεῶν βαρυνόμενος, ἢ φόνω τινὸς ἄλλου, ἢ τρέφειν παῖδας ἡπορηκῶς, τὸ

κοσμικὸν ἀποβαλεῖν σχῆμα προεῖλου; Δι' οὐδὲν τούτων, ἡ θεοδώρα εἶπεν, ὦ Πάτερ, ἀλλὰ διὰ τὸ σχολᾶσαι με μόνος του κοσμικοῦ θορύβου, καὶ τὰς οἰκείας ἀποκλαύσασθαι ἀμαρτίας. Πῶς δὲ καλή; ὁ μέγας ἀνθυπέφερε καὶ ἡ γενναία Θεόδωρος, εἶπεν, ἐμοὶ τὸ ὄνομα καὶ δὲ καὶ μὴ ὑπολάμβανε, ἔφη, ἀδελφὲ Θεόδωρε, ὅτι ἐκτὸς ἔσται σοὶ πόνων ἢ ἐνταῦθα διαγωγὴ ἀλλ' εἰ βούλει τὸν τῆς ὑπακοῆς ζυγῶν ὑπελθεῖν, πάσαις ἴσθι χρεΐαις ὑπηρετήσεων τῶν ἀδελφῶν, οὐ ταῖς ἐν τῇ μονῇ μόνον, οἷον τῶν φυτῶν καὶ λαχάνων ἐπιμελούμενος, ὕδατος τὲ μετακομιδὴ λειτουργῶν καὶ ἀμελητὶ ἄρδων, ἀλλὰ δὴ καὶ ταῖς ἔξω ταύτης διακονούμενος. Καὶ ὅτε χρεΐα καλοῖη πρὸς τὴν πόλιν ἀπιέναι, μὴ παραιτούμενος" οὐ μὴν ἔσται σοὶ ταῦτα πρόφασις πρὸς τοὺς ἀσκητικοὺς πόνους ὀλιγωρεῖν, ἀλλὰ καὶ οὕτω μᾶλλον ἀπαραλείπτως νηστεία δεῖ σὲ προσανέχειν καὶ προσευχὴ, ψάλλειν τὲ συνήθως καὶ τὴν ἐσπερινῶν δσημέραι καὶ ὀρθρινὴν δοξολογίαν ἐπιτελεῖν πρὸς δέ, καὶ τῶν καλουμένων ὠρῶν μηδὲ μίαν καταλιμπάνειν. Προσπονεῖσθαι δὲ καὶ γονάτων κλίσει, καὶ οὕτω τρύχεις τὸ σῶμα, διὰ τὰς ἐκεῖθεν τῶν πολεμούντων ἐπιβουλάς.

Ταῦτα οὖν ἡ μακαρία ἐνθείσα ταῖς ἀκοαῖς, καὶ ὡς πὲρ τί ψυχῆς εἶναι λογισαμένη ἐντρύφημα, μετὰ πολλῆς αὐτὰ τῆς προθυμίας ἐπηγγεῖλατο πράττειν καὶ οὕτως ὁμοταγῆς τῶν καλῶ ἐκεῖνῃ τῶν Μοναχῶν χορῶ γίνεται. Ἐπειδὴ αἶ πρὸς Θεὸν αὐτῆς συνθήκαι τὸ ἀψευδὲς ἔξειν ἔμελλον πάσι τοῖς τῆς σαρκὸς φρονήμασι χαίρειν εἰποῦσα, εὐθὺς ἀπεδύσατο πρὸς τοὺς πόνους, μηδένα ὄκνον, μὴ πρόφασιν εἰς διακονίαν προβαλλομένη. "Ἔτεσιν οὖν ὀκτῶ τῇ τὲ τῶν φυτῶν ἄρδεια καὶ τῶν λαχάνων, τοῖς ἐν τῇ μονῇ τὴν χρεΐαν παρείχεν, ὅσαι ἡμέραι προσκαρτεροῦσα τοῦ τὲ ἀλήθειν τὸν σῖτον, καὶ φυρὰν τὸ ἄλουμενον, καὶ εἰς ἄρτους παρασκευάζειν οὐχ ὕστεροῦσα, ἔψουσα τὲ τὸ λάχανον, ὦ καὶ ἀπέστρεφον ἑαυτοὺς οἱ νεκροῦν τὸ σῶμα σπουδάζοντες· οὐδὲ τῆς ἐν Ἐκκλησίᾳ τελουμένης συνάξεως ἀπελείφθη ποτέ, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐν ταύτῃ τῆς ψυχῆς ἐνέφαινε τὸ φιλόθεον.

Ἄλλα καὶ οὕτως ἔχουσαν ἀγωγῆς καὶ βίον ἄγαν ἐπίπονον ἐλομένην, καὶ τοῦ προλαβόντος σφάλματος λογισμὸς οὐκ ἀνῆκεν ὅλως αὐτὴν ἡρεμεῖν, ἀλλὰ ταῖς πανημέροις ταύταις διακονίαις, τῆς νυκτὸς ἐπιούσης, ὅτε καὶ ὕπνου καὶ μετρίας ἔδει μεταλαχεῖν ἀναπαύσεως, πλήττουσα τὸ στήθος καὶ τὴν ψυχὴν κινούσα πρὸς δάκρυα ἔλεγε συγχώρησον μοὶ τὴν ἀμαρτίαν, Κύριε, ἢ το εὐσχημὸν τῆς ἔμης ἀπώλεσε σωφροσύνης. Καὶ ἐλαίου δὲ καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων ἐν τῇ μονῇ, αὕτη τὸ πλεῖστον τὴν τὲ ἀγορᾶς καὶ μετακομιδὴν διὰ τῶν καμήλων ἐποίει" καὶ ἀπλῶς εἶπεῖν, οὐκ ἦν τις διακονία τὸ ἐπίπονον. ἔχουσα, εἰς ἣν ἡ Θεοδώρα οὐ προθυμότερα τῶν ἄλλων ἐδείκνυτο.

Ερμηνεία

Η ΠΛΕΟΝ ΜΑΚΑΡΙΑ, ἀπὸ ὅλας τὰς γυναῖκας, ἡ Θεοδώρα, ἀπεφάσισε νὰ ἀρνηθῆ τὸν κόσμον καὶ με πολὺ σοφὰς ἐπινοήσεις νὰ κτυπήσῃ αὐτόν, που τὴν ἠπάτησε (τὸν διάβολον). Ἀμέσως λοιπὸν ἐνεδύθη ἀνδρικά ἐνδύματα, διὰ νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴς τοῦ συζύγου τῆς, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς θὰ τὴν ἀνεζήτη με ἰδιαιτέραν ἐπιμονὴν παντοῦ καὶ ἐρχεται εἰς ἓνα κοινόβιον ἀνδρῶν, που ἀπεῖχεν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν δεκαοκτὼ σημεῖα*.

Ὅταν ἐφθάσεν εἰς τὴν ἐξώθυραν τοῦ κοινοβίου, παρεκάλει νὰ τὴν δεχθῶν καὶ νὰ τὴν ἐντάξουν μετὰ τῶν Μοναχῶν. Οἱ Πατέρες τοῦ κοινοβίου τῆς ἀπήντησαν, ἀν καὶ τὴν ἐνόμισαν ὡς ἄνδρα καὶ ὄχι γυναῖκα, ὅτι δὲν θὰ τὴν δεχθῶν μέσα εἰς τὸ κοινόβιον, ἐκτὸς

* Σημεῖα ὀνομάζοντο ὠρισμένα σημάδια, με τὰ ὁποῖα ἐσημεῖωναν τότε τὰς ἀποστάσεις τῶν ὁδῶν πρὸς πληροφωρίας τῶν ὁδοιπόρων, ὅπως γίνεται σήμερον με τοὺς δείκτας τῶν χιλιομετρικῶν ἀποστάσεων.

εάν μείνη εις το ύπαιθρον όλην την νύκτα και αποδείξη, τοιουτοτρόπως, εις τους αδελφους την καρτερικότητά της.

Εκείνη όχι μόνον εδέχθη ευχαρίστως την εντολήν, αλλά και την έπραγματοποίησε προθύμως, αν και εγνώριζε καλώς ότι την νύκτα έρχονται εκεί πολλά θηρία, επειδή ο τόπος είναι έρημος και τελείως άγριος: πράγματι λοιπόν επέρασεν όλην την νύκτα έξω από την είσοδος του Μοναστηρίου. Δι' αυτό και Εκείνος, ο οποίος κατά τον παλαιόν καιρόν ημέρωσε την αγριότητα των λεονταριών, χάριν του Δανιήλ, ο ίδιος και τώρα, δηλαδή ο Θεος, προβλέπων, ως παντογνώστης, εις ποίον μέγιστον ύψος αρετής θα ανήρχετο η Οσία, την διετήρησε σώαν και αβλαβή από τα θηρία. Μόλις οι Μοναχοί του κοινοβίου έλαβον γνώσιν του κατορθώματος αυτού, έκριναν ότι ήτο ευχάριστον εις τον Θεόν το να μείνη μαζί των.

Αφού λοιπόν την εδέχθησαν με χαράν και ευχαρίστησιν εις το κοινόβιον, ο Ηγούμενος την εκάλεσεν ιδιαιτέρως και την ηρώτα λεπτομερώς:

– Επέ μου, τέκνον μου, ποιος είσαι και διά ποίαν αιτίαν προσήλθες εις το Μοναστήριον και απεφάσισες να γίνης Μοναχός: μήπως βαρύνεσαι με δάνεια και χρέη; ή μήπως καταδιώκεσαι διά φόνον; ή μήπως δεν ημπορούσες να συντηρήσης τα παιδιά σου, και δι' αυτό απεφάσισες να εγκαταλείψης τον κόσμον;

- Πάτερ μου – απήντησεν η Θεοδώρα --- τίποτε από όλα αυτά δεν συμβαίνει αλλ' ήλθον εδώ, διά να ησυχάσω από τους θορύβους του κόσμου και διά να κλαύσω τας αμαρτίας μου.

– Πώς ονομάζεσαι; ήρώτησε και πάλιν ο Ηγούμενος.

– Θεόδωρος, απήντησεν η γενναία.

– Ακουσε λοιπόν, αδελφέ Θεόδωρε, συνέχισεν ο Ηγούμενος μη νομίζης, ότι εδώ η ζωή σου θα είναι χωρίς κόπους· αλλ' εάν θέλης να σηκώσης τον ζυγόν της υπακοής, θα πρέπει να ξέρης πως θα υπηρετήσης τους αδελφούς εις όλας των τας ανάγκας, όχι δε μόνον μέσα εις το κοινόβιον, όπως είναι η καλλιέργεια του κήπου, η μεταφορά του ύδατος και το τακτικόν πότισμα του κήπου, αλλά θα εκτελής ωρισμένας υπηρεσίας και έξω από το κοινόβιον. Και όταν παραστη ανάγκη θα μεταβής και εις την πόλιν, χωρίς να δυσανασχετής: εννοείται ότι όλα αυτά δεν θα πρέπει. να τα εκλάβης ως πρόφασιν, διά να παραμελήσης τους κόπους της ασκήσεως απεναντίας μάλιστα ούτω χωρίς ουδεμίαν παράλειψιν θα πρέπει να αντέχης εις την νηστείας και την προσευχήν, να ψάλλης καθημερινώς τον εσπερινόν, και να επιτελής τον όρθρον επί πλέον να μη αφήνης ούτε μίαν από τας ακολουθίας των ωρών.

Ακόμη θα πρέπει να εκτελής γονυκλισίας και τοιουτοτρόπως να καταπονής το σώμα σου, διά να αντιμετωπίσης τας επιθέσεις των πολεμούντων την ψυχήν διαβόλων.

Όλα αυτά τα λόγια του Ηγουμένου, η μακαρία Θεοδώρα τα ήκουσε με πολλήν προσοχής και τα εφύλαξεν εις την ψυχήν της και, θεωρήσασα την εκτέλεσιν τούτων ως ψυχικήν ευχαρίστησιν, υπεσχέθη ότι μετά πάσης προθυμίας θα τα εκτελή. Κατόπιν αυτής της υποσχέσεως ενετάχθη πλέον εις τον καλόν εκείνον χορόν των Μοναχών. Επειδή αι υποσχέσεις της προς τον Θεόν επρόκειτο να επαληθεύσουν, αφού απηρνήθη όλα της τα σαρκικά φρονήματα, αμέσως επεδόθη εις τους κόπους, χωρίς να κουράζεται και χωρίς να

επιζητή προφάσεις για να αποφύγη τας υπηρεσίας που της ανέθετον. Επι οκτώ λοιπόν έτη κατεγίνετο εις το πότισμα των φυτών και των λαχάνων, τα οποία έχρησιμοποιουν εις το κοινόβιον και καθημερινώς ήσυχολείτο μετά καρτερικότητας, να αλέθη το σιτάρι και να ζυμώνη το αλεύρι και να παρασκευάζη τους άρτους, χωρίς να υστερή πουθενά, και, συγχρόνως, να μαγειρεύη τα λάχανα, με τα οποία και ετρέφοντο οι επιδιώκοντες να απονεκρώσουν τας σαρκικάς ορμάς. Ουδέποτε δε παρέλειψε να παρευρίσκεται εις τας ακολουθίας, που ετελούντο εις την Εκκλησίαν, αλλά με την πρόθυμον συμμετοχής της εφανέρωνε το φιλόθεον της ψυχής της.

Αν και ήτο τοιαύτη η διαγωγή της εις τι τόσον σκληρόν και κοπιαστικόν βίον, εν τούτοις η ανάμνησις του προηγουμένου σφάλματος της δεν την άφηνε τελείως να ησυχάζη, αλλ' όταν τας ολοήμερους αυτας υπηρεσίας διεδέχετο η νύκτα, που έπρεπε να αναπαυθη και να κοιμηθή ολίγον, εκείνη εκτύπα το στήθος της και με δάκρυα έλεγεν συγχώρεσέ μου, Κύριε, την αμαρτίαν, η οποία κατέστρεψε την ωραιότητα της σωφροσύνης μου.

Και το λάδι και το σιτάρι και τα άλλα αναγκαία για το κοινόβιον εφόδια, αυτή, ως επί το πλείστον, τα ηγόραζε και τα μετέφερε, με τας καμήλους, εις το κοινόβιον.

Και, διά να συντομεύωμεν· δεν υπήρχε μέσα εις το κοινόβιον, υπηρεσία κουραστική, την οποίαν να μη ανελάμβανεν η Θεοδώρα να εκτελέση προθυμότερον από τους άλλους Μοναχούς.

Δ'. Εν τω βίω της Αγίας Μελάνης της Ρωμαίας

Η ΑΓΙΑ ΜΕΛΑΝΗ, κοινόβιον έν Ίεροσολύμοις, κατά τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, παρθένων πλέον ἢ ἐνενήκοντα συστησαμένη, ἡγεμόνα ταύταις ἐπίστησε τὴν καὶ λόγῳ καὶ τρόπῳ τῶν λοιπῶν διαφέρουσαν αὐτὴ δὲ θεραπευίδος μὲν τάξιν ἐπέιχε πρὸς αὐτὰς τὴν θεραπείαν, τὴ δὲ φιλανθρωπία μητρὸς ὑπετίθει γὰρ αὐταῖς τὰ σωτήρια, μεθ' ὅσης ἂν εἴποις ταπεινοφροσύνης. "Ἐλεγεν οὖν πρὸς αὐτὰς πακοῆς χάριν καὶ τοῦ ταῖς ἀρχαῖς πείθεσθαι, ὅτι κὰν τοῖς βιωτικούς, τοῦτο ἔστι τὸ μάλιστα πάντα συνέχον καὶ Βασιλέαν μὲν ἀποφαῖνον τὸν Βασιλέαν, ὑπήκοος· δὲ τὸ ὑπήκοον ἂν δὲ τοῦτο ἀνέλης, ἀνεῖλες δὴ καὶ τὴν τάξιν, καὶ μετὰ τῶν ὀνομάτων συνέχεες καὶ τὰ πράγματα. Προσετίθει δὲ καὶ παράδειγμα τί τοιοῦτον.

Ποτὲ τις προσήλθε γέροντα μεγάλῳ, φοιτητῆς αὐτοῦ γενέσθαι σπουδάζων του δὲ ἐκ προοιμίων οἷον εἶναι δεῖ τὸν μαθητὴν ὑπεμφαίνοντος, κελεύσαι ἀνδριάντα αὐτοῦ πὸν πλησίον ἐστώτα ὡς ἂν ἐκεῖνος δύναιτο τύψαι τὸ καὶ λακτίσαι ἔπει δὲ καὶ νέος ὑπήκουσεν, ἐρέσθαι τὸν γέροντα, εἰ τί πληττόμενος καὶ διαλακτιζόμενος καὶ ἀνδριάς ἀντεῖπεν ἢ δυσχέρανέ του δὲ μηδὲν τοιοῦτον γενέσθαι φήσαντος, αὐθις αὐτὸν κελεύσαι πλήξαι, καὶ ταῖς πληγαῖς καὶ ὕβρεις προσθεῖναι ὡς δὲ τρεῖς αὐτὰ ἔδρα, ὁ δὲ ἀνδριάς, ἀνδριάς μόνος ἦν ἄψυχος τὸ καὶ ἄφωνος, τότε ὁ γηραιός, εἰ μὲν οὖν καὶ σύ, ἔφη, τὰ αὐτὰ τὸ ἀνέχεσθαι δύνη καὶ μηδὲν ἀντιλέγειν, ὡς πὲρ οὐδὲ τοῦτο τὸ ζῶανον διὰ πάντων ἔμπαροινουμενον, χῶρει θαρρῶν καὶ τῆς παρ' ἡμῖν παιδείας ἀπόλαυε εἰ δὲ μή, μηδὲ τὴ μεθ' ἡμῶν ἐπιχείρει διατριβή.

Ερμηνεία

Η ΑΓΙΑ ΜΕΛΑΝΗ ίδρυσε εις τα Ιεροσόλυμα, πλησίον του ὄρους των Ελαιῶν, κοινόβιον καλογραιῶν, εις το οποίον προσήλθον περισσότεραι από ενενήκοντα Παρθένοι. Εις αυτές διορίζει Ηγουμένην εκείνην, που διεκρίνετο περισσότερον από τας άλλας, και κατά την

διδασκτικής ικανότητα, αλλά και κατά τον τρόπον της ζωής. Η ίδια, η Αγία Μελάνη, ήτο, καθ' όσον μεν αφορά την προθυμίαν να τας περιποιηῆται, ως μία υπηρέτρια, μεταξύ των, καθ' όσον δε αφορά την προς αὐτάς αγάπην της, ως μητέρα, διότι συνεβούλευεν αὐτάς τα απαραίτητα δια την σωτηρίαν των, και διὰ την μεγαλυτέραν ταπεινοφροσύνην, που θα ηδύνατο κανεῖς να εἶπη. Ἐλεγε λοιπόν προς αὐτάς χάριν της υπακοῆς και διὰ να πειθαρχούν εις τας αρχάς, ὅτι και εις τα ζητήματα του κόσμου, εκείνο που συγκρατεῖ περισσότερο ἀπὸ ὅλα τα ἄλλα την τάξιν εἶναι τούτο το να εἶναι ὁ Βασιλεὺς Βασιλεὺς και ὁ υπῆκοος υπῆκοος. Ἀν αφαιρέσης αὐτήν την διάκρισιν, τότε κατέστρεψες και την τάξιν και, μαζί με τα ὀνόματα, εμπέρδευσες και τα πράγματα. Προσέθετε δε και το ἐξῆς παράδειγμα:

Κάποτε ἦλθεν εις ἓνα μέγαν Γέροντα κάποιος, ἐπιθυμῶν να γίνῃ μαθητῆς του. Ὁ Γέρον θέλων ευθύς ἐξ ἀρχῆς να του δείξῃ ποῖος πρέπει να εἶναι ὁ μαθητῆς, τον διέταξε να κτυπήσῃ και να κλωτσήσῃ, ὅσον ἡμπορεῖ περισσότερο, κάποιον ἀγαλμα, που ἦτο στημένον κάπου ἐκεῖ κοντά. Ἀφοῦ λοιπόν ὁ νέος υπῆκουσε, τον ηρώτησεν ὁ Γέρον:

– Το ἀγαλμα σου ἀντιμίλησεν ἢ ἐθύμωσε καθόλου, ὅταν το ἐκλωτσοῦσες και το ἐκτυπούσες;

– Τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά δεν ἐγένεον, ἀπήνησεν ὁ νέος.

– Ξαναχτύπησε το και πάλιν, διέταξεν ὁ Γέρον και τώρα να το υβρίσῃς ἐπὶ πλέον.

Την ἐντολήν αὐτήν του Γέροντος ἐξετέλεσε τρεῖς φορές ὁ νέος και το ἀγαλμα παρέμεινεν ἀγαλμα, ἀψυχον και ἀφωνον. Τότε ὁ Γέρον διετύπωσε το συμπέρασμα προς τον νέον:

– Ἐάν λοιπόν και συ ἡμπορέσῃς και υποφέρῃς τα ἴδια, χωρὶς να ἀντιμιλήσῃς καθόλου, ὅπως αὐτό το ἀγαλμα, το ὁποῖον παντοιοτρόπως ἐκακομεταχειρίσθῃς, προχώρησε τότε με θάρρος και ἔλα να ἀπολαύσῃς ἀπὸ ἡμᾶς την ποθουμένην ἀσκήσιν διαφορετικὰ οὔτε την συναναστροφὴν μας να μη ἐπιδιώξῃς.

Ε'. Παλλαδίου

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ μοι Κρόνιος ὁ μαθητῆς τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου περὶ Παύλου τοῦ ἐπονομασθέντος ἀπλοῦ, διὰ τὸ ἄκακον καθ' ὑπερβολὴν και ἀπλοῦν τοῦ τρόπου αὐτοῦ, και εἶπε μοι ὅτι Παυλὸς τις ὀνόματι, ἄγροικος ἄνθρωπος και γεωργός, ὡραία γυναικὶ συνεζεύχθη κακοτρόπῳ τὴν γνώμην ἣτις ἐτέρῳ συμφθειρομένη, ἐπὶ πολὺ τούτον ἔλανθανε διὰ τὸ ἀκέραιόν του ἦθους αὐτοῦ και πρὸς κακίαν ἀνύποπτον. Ποτὲ οὖν ὁ Παῦλος ἐπανιῶν ἐκ τοῦ ἀγροῦ, αἰφνίδιον εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, καταλαμβάνει ταύτην ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένην" και μειδιάσας σεμνόν, ἐπιφωνεῖ αὐτοῖς καλῶς, καλῶς ἀληθῶς οὐ μέλει μοι" μὰ τὸν Ἰησοῦν, ἐγὼ οὐκέτι εἰμι μετ' αὐτῆς ὕπαγε, ἔχε αὐτήν και τὰ παιδία αὐτῆς, και ἐγὼ ὑπάγω, γίνομαι Μοναχός.

Και μηδενὶ μηδὲν εἰρηκως, ἀνατρέχει τὰς ὀκτὼ μονάς, και ἀπέρχεται πρὸς τὸν Μακάριον Ἀντώνιον, και κρούει τὴν θύραν.

Ἐξελθὼν οὖν ὁ μέγας, ἔρωτα αὐτὸν τί θέλεις; λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος Μοναχὸς θέλω γενέσθαι" ἀποκρίνεται αὐτῇ και Ἀντώνιος ἐτῶν ἐξήκοντα γέρον ἄνθρωπος, ὧδε Μοναχὸς γενέσθαι οὐ δύνασαι, ἀλλὰ μάλλον ἀπελθε εἰς κώμης και ἐργάζου, και ζῆθι ἐργατικὸν βίον, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ ὑπομεῖναι γὰρ τὰς θλίψεις τῆς ἐρήμου οὐ δύνασαι. "Ἐφη ὁ γέρον" εἰ τί

ἂν μὲ διδάξης, ἐκεῖνο ποιήσω λέγει ἴτο Ἀντώνιος εἶρηκα σοὶ ὅτι γέρων εἰ καὶ οὐ δύνασαι μονᾶσαι ἀπελθε εἰ ἄρα θέλεις μονᾶσαι, εἴσελθε εἰς κοινόβιον πλειόνων ἀδελφῶν, οἵτινες δύνανταί σου τῆς ἀσθενείας ἀντέχεσθαι ἐγὼ γὰρ μόνος κάθημαι ὧδε, διὰ πέντε ἐσθίων, καὶ τοῦτο λιμώτων καὶ μὴ χορταζόμενος. Τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ρήμασιν ἀπεσόβει τὸν Παῦλον" καὶ δὲ ὡς οὐχ ὑπεχώρει, εἰσελθὼν εἰς τὸ σπήλαιον καὶ Ἀντώνιος καὶ κλείσας τὴν θύραν, οὐκ ἐξῆλθεν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς δι' αὐτὸν καὶ δὲ τὴ θύρα προσκαθεσθεὶς παρέμεγε.

Τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ, ὑπὸ τινὸς χρείας ἀναγκασθεὶς ὁ Ἀντώνιος, ἀνοίξας ἐξῆλθε, καὶ ἰδὼν αὐτὸν λέγει· ἀπελθε ἔνθεν, γέρον, τί μὲ ὑποπιάζεις; οὐ δύνασαι ὧδε μῆναι λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος ἀδύνατον μὲ ἀλλαχοῦ ἀπελθεῖν ἢ ἀποθανεῖν, ἀλλ' ἢ ὧδε. Περιβλεψάμενος οὖν αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος, καὶ ἰδὼν ὅτι τὰ πρὸς τροφήν οὐ βαστάζει, οὐκ ἄρτον, οὐχ ὕδωρ, οὐχ ἕτερον τί, καὶ ἤδη τετάρτην ἡμέραν ἄγει νῆστις προσκαρτερῶν, καὶ φοβηθεὶς μήποτε καὶ ἀποθάνῃ καὶ κηλιδώσῃ αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, ὡς ἄσπλαγχως εἰς τὸν Παῦλον διατεθέντος, εἰσδέχεται αὐτὸν καὶ βρέξας θαλλοὺς ἐκ φοινίκων, λέγει αὐτῷ δέξαι, πλέξον σειρὰν ὡς βλέπεις μέ.

Πλέκει ὁ γέρων μέχρις ἐνάτης ὀργυιᾶς δεκαπέντε μόχθῳ πολλὰ θεασάνος δὲ τὸ πλέγμα ὁ Ἀντώνιος ἀπηρέσθη καὶ ἐπενεχθεὶς αὐτὸ λέγει κακῶς ἐπλεξας ἀποπλεξον, καὶ ἄνωθεν πλέξον" (τοῦτο δὲ αὐτῷ ἐπέταξε, νηστει ὄντι ἤδη τέσσαρας ἡμέρας, ὡς εἶπον, καὶ γηραιά, δοκιμάζων τὴν αὐτοῦ καρτερίαν)· ὁ δὲ ἀπέπλεξε, καὶ πάλιν ἐπλεξε τοὺς αὐτοὺς θαλλοὺς πάνυ δυσχερῶς, διὰ τὸ τοὺς θαλλοὺς ἐκ τῆς πρώτης πλοκῆς εἶναι ἐρρυσιδωμένους. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἀντώνιος, ὅτι οὔτε ἐγόγγυσεν ὁ γέρων μικροψυχήσας, οὔτε κὰν πρὸς βραχὺ ἠγανακτησεν, ἢ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὄλως διέστρεψε, κατενύγη ἐπ' αὐτὸν καὶ δυσαντος τοῦ ἡλίου, λέγει αὐτῶν παππία, θέλεις φάγωμεν ἄρτου κλάσμα; λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος ὡς δοκεῖ σοί, Ἀββᾶ καὶ τοῦτο πλεῖον ἔκαμψε τὸν Ἀντώνιον πρὸς συμπάθειαν, τὸ μὴ προσδραμεῖν ἐτοιμῶς τὴ τῆς τροφῆς ἀγγελία, ἀλλ' αὐτὸ ἐπιτρέψαι τὴν ἐξουσίαν. "Ἐφη οὖν πρὸς αὐτὸν θεὸς τὴν τράπεζας καὶ δὲ ὑπήκουσεν· εἴτα φέρει ὁ Ἀντώνιος παξαμᾶς τέσσαρας ἔχοντας ἀπὸ ἐξ οὐγγιῶν καὶ ἑαυτῷ μὲν ἔβρεξεν ἕνα, ἐκεῖνη δὲ τρεῖς. Μετὰ δὲ τοῦτο, βάλλει ψαλμόν, ὃν ἤδει ὁ Ἀντώνιος καὶ δωδέκατον αὐτὸν ψάλας, δωδέκατον ἠΰξατο, ἕνα καὶ ἐν τούτῳ δοκιμάσῃ τὸν Παῦλον καὶ δὲ προθύμως τούτῳ συνήχετο, μετὰ δὲ τὴν προσευχὴν ἐκάθισαν τοῦ φαγεῖν, ἐσπέρας σύσης βαθείας.

Φαγῶν οὖν ὁ Μέγας Ἀντώνιος τὸν ἕνα παξαμᾶν, ἄλλον οὐχ ἠψατο καὶ δὲ γέρων, σχολαιότερον ἐσθίων, ἔτι εἶχε μικρὸν τοῦ παξαμᾶ, οὗ ἠρξατο. Ἐξεδέξατο οὖν καὶ Ἀντώνιος ἕως οὐ τελέσῃ καὶ ὅτε ἐξεπλήρωσε, λέγει αὐτῷ φᾶγε παππία, καὶ ἄλλον παξαμᾶν. λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος ἐὰν σὺ ἐσθίης, καγῶ σου δὲ μὴ ἐσθίοντος, οὐδὲ ἐγὼ ἐσθίω· ἔφη ὁ Ἀντώνιος ἐμοὶ ἐπαρκεῖ Μοναχὸς γὰρ εἰμι· ὁ δὲ Παῦλος, καὶ ἐμοί, ἔφη, ἀρκεῖ κάγω γὰρ Μοναχὸς θέλω γενέσθαι. Ἐγείρονται οὖν, καὶ ποιήσαντος τοῦ Ἀντωνίου δώδεκα προσευχᾶς καὶ δώδεκα ψαλμοῦς, συμπροσηύχετο καὶ αὐτὸς εἴτα καθέδουσι μικρὸν μέχρι μεσονυκτίου ἐν δὲ τῷ μεσονυκτίῳ ἐγερθέντες, ἄρχονται τοῦ ψάλλειν ἕως ἡμέρας. Ὡς οὖν εἶδε τὸν γέροντα καὶ Ἀντώνιος εἰς πάντα προθύμως αὐτὸ ἐπακολουθήσαντα, λέγει αὐτῷ ἰδέ, ἀδελφέ, ἐὰν δύνασαι καθ' ἡμέραν οὕτω, μένε μετ' ἐμοῦ: ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος ἐὰν πλεῖον τίποτε ἔχῃς μοὶ δείξαι, οὐκ οἶδα: ἐπεὶ ταῦτα & εἶδον ποιοῦντά σε, ποιῶ καγῶ εὐχερῶς. Πληροφορηθεὶς οὖν εἰς αὐτὸν ἐν πάσιν ὁ μέγας, ὅτι τελείας ἐστὶ πάνυ ψυχῆς, ἄπλαστος ὢν καὶ ἀκέραιος, μετὰ μῆνας τινάς, τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος συνεργούσης, ποιεῖ αὐτῷ κελλίον ὁ Ἀντώνιος ὡς ἀπὸ σημείων τριῶν ἢ τεσσάρων τῆς ἑαυτοῦ κέλλης, καὶ λέγει αὐτῷ ἰδοῦ, δυνάμεως τοῦ Θεοῦ συνεργούσης σοί, γέγονας Μοναχὸς μένε οὖν κατ' ἰδίαν λοιπόν, ἵνα καὶ πεῖραν λάβῃς δαιμόνων. Οἰκήσας οὖν καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀπλοῦς Παῦλος ἐνιαυτὸν ἕνα, χαρίσματος ἠξιώθη κατὰ δαιμόνων καὶ νόσων παντοδαπῶν κατορθώσας εἰς ἄκρον τὴν τῆς ἀσκήσεως ἀρετήν.

Ἐν μιᾷ οὖν ἤχθη τις νεανίσκος πρὸς τὸν Μέγας Ἀντώνιον, ἀρχικὸν ἔχων δαίμονα, δς καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐδυσφήμει. Προσεσηκῶς οὖν ὁ Ἀντώνιος τὸ νεανίσκῳ, λέγει τοῖς ἄγουσιν αὐτὸν οὐκ ἔστι τοῦτο ἐμὸν τὸ ἔργον" κατὰ γὰρ τοῦ τάγματος τούτου τῶν δαιμόνων τοῦ ἀρχικοῦ οὐπω ἠξιώθη χάρισματος, ἀλλὰ τοῦτο ἔστι τὸ χάρισμα Παύλου τοῦ ἀπλοῦ. Ἀπελθὼν οὖν σὺν ἐκείνοις ὁ Ἀντώνιος εἰς τὸν Παῦλον, λέγει αὐτῷ Ἀββᾶ Παῦλε, ἔκβαλε τὸν δαίμονα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἕνα ὑγιαίνων ἀπέλθῃ εἰς τὰ ἴδια καὶ δοξάσῃ τὸν Κύριον" λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος σὺ γὰρ τί; ἀποκρίνεται ὁ Ἀντώνιος οὐ σχολάζω ἐγὼ ἄλλο ἔχω ἔργον" καὶ καταλείψας ἐκεῖ τὸν παῖδα ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν κέλλαν.

Ἀναστᾶς οὖν ὁ Παῦλος καὶ προσευξάμενος, προσεκαλέσατο τὸν δαιμονιώντα καὶ λέγει: εἶρηκεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἐξελθε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἕνα δοξάσῃ τὸν Κύριον καὶ δὲ δαίμων μετὰ δυσφημίας ἔκραξεν οὐκ ἐξέρχομαι, φαγόγηρε λῆρε. Λαβὼν οὖν ὁ Παῦλος τὴν μηλωτῆς αὐτοῦ, ἔτυπεν αὐτὸν κατὰ τοῦ νότου λέγων" ἐξελθε, εἶρηκεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος καὶ δὲ δαίμων ἐλοιδορεῖτο καὶ τὸν Ἀντώνιον μετὰ τοῦ Παύλου σφοδρότερον λέγων" οἱ πολιοφάγοι, οἱ λεληθαργωμένοι, οἱ ἄπληστοι, οἱ μηδέποτε τοῖς ἰδίοις ἀρκούμενοι, τί κοινὸν ἔχετε μεθ' ἡμῶν; τί ἡμᾶς τυραννεῖτε; Τέλος λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος οὐκ ἐκβαίνεις; Ἴδου ὑπάγω λέγω τὰ Χριστῷ, καὶ οὐαὶ σοὶ ἔχει ποιῆσαι. Προσεδυσφήμησε δὲ καὶ τὸν Κύριον καὶ ἀνήμερος δαίμων, κράζων οὐκ ἐξέρχομαι.

Ἐπὶ τούτῳ ὀργισθεῖς κατὰ τοῦ δαίμονος καὶ ἀπλοῦς Παῦλος, ἐξῆλθε τῆς ἑαυτοῦ κέλλης, σταθερᾶς μεσημβρίας οὔσης (το δὲ κατ' Αἴγυπτον καῦμα, μάλιστα τὸ κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους γινόμενον, συγγενές ἐστι τάχα τῆς Βαβυλωνίας καμίνου). Στᾶς οὖν ἐπὶ πέτρας ὡς στῦλος, προσηύξατο οὕτως εἰπὼν σὺ βλέπεις, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ σταυρωθεὶς ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ὅτι οὐ μὴ καταβῶ ἀπὸ τῆς πέτρας ταύτης, οὐ φάγω, οὐ πῖω, ἕως οὐ ἀποθάνω, ἐὰν μὴ μοῦ ἄρτι ἀκούσης καὶ ἐκβάλης τοῦτον τὸν δαίμονα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐλεύθερον αὐτὸν ποιήσης ἀπὸ τοῦ πνεύματος τούτου τοῦ ἀκαθάρτου.

Ἐτι δὲ λαλοῦντος αὐτοῦ ταῦτα τὰ ρήματα, ἀνέκραξεν ὁ δαίμων διὰ τοῦ ἀνθρώπου κατωθεν πρὸ τῆς κέλλης καὶ πάγω, ὑπάγω ἐξέρχομαι βία καὶ τυραννίδι ἐλαύνομαι: ἀναχωρῶ τοῦ ἀνθρώπου οὐκέτι ἐγγίζω τὸ ταπεινὸν καὶ ἀπλοῦν Παύλου ἐλαύνει μέ, καὶ ποῦ ἀπέλθω οὐκ οἶδα καὶ παραχρῆμα ἐξῆλθε τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα καὶ μετεβλήθη εἰς δράκοντα μέγιστον ὡσεὶ πηχῶν ἑβδομήκοντα καὶ ἀπήει συρόμενος ὡς ἐπὶ τὴν ἐρυθρᾶς θάλασσαν.

Τοῦτο δὲ τὸ ἔργον τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀπλοῦ Π αῦλου, δι' οὐ ἔδειξεν ὁ Θεὸς οἶας παρ' αὐτῷ τιμῆς καὶ δόξης οἱ ἄπλαστοι καὶ ταπεινοὶ ἀξιοῦνται δν γὰρ δαίμονα οὐδ' ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἐκβαλεῖν ἠδυνήθη, τοῦτον διὰ τῆς ἀπλότητος οὔτος καὶ τοῦ μετρίου φρονήματος ἐν βραχεῖ ἔφυγαδευσε καὶ τοῦτο ἐνιαυτὸν ἕνα μόνον ἀσκήσας, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτὸ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, λέγει Κύριος, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸς καὶ ἠσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους;» Ἐῶθε δὲ καὶ τὰ ταπεινότερά των τῆς πονηρίας πνευμάτων ὑπὸ τῶν ἀρχικῶν ἀνθρώπων ἐν πίστει ἐκβάλλεσθαι" τα δὲ ἀρχικώτερα ὑπὸ τῶν ταπεινοτέρων ἀνδρῶν φυγαδεύεσθαι.

Ερμηνεία

Ο ΚΡΟΝΙΟΣ, ο μαθητής του μεγάλου Αντωνίου, μου διηγήθη διά τον όσιον Παύλον, τον επονομασθέντα απλόν, διά το άκακον και την υπερβολικήν απλότητα του τρόπου της ζωής του. Μου έλεγε λοιπόν:

Ἦτο κάποιος χωρικός, που ελέγετο Παύλος, γεωργός το επάγγελμα: ούτος υπανδρεύθη μίαν γυναίκα ωραίαν, αλλά κακότροπον. Αυτη η γυναίκα έμοιχεύετο. και επί πολύ χρονικόν

διάστημα δεν το είχαν αντιληφθή ο Παύλος, λόγω της ακεραιότητας του χαρακτήρα του και διότι δεν έβαζε ποτέ το κακόν εις τον νούν του.

Κάποτε όμως ο Παύλος εγύρισεν από τον αγρόν και εισήλθεν αιφνιδιαστικώς εις το σπίτι του, όπου την καταλαμβάνει επ' αυτοφώρω να μοιχεύεται. Μόλις είδε τους αμαρτάνοντας, έχαμογέλασε με αξιοπρέπειαν και τους λέγει:

– Μή ανησυχείτε· ούτε και με ενδιαφέρει· μα τον Ιησούν εγώ παύω να ζω πλέον μαζί της. Πήγαινε, έχε την, καθώς και τα παιδιά της και εγώ πηγαίνω, διά να γίνω Μοναχός.

Πράγματι, χωρίς να είπη λέξιν εις ουδένα, φεύγει, προσπερνά τας οκτώ Μονάς και φθάνει, τέλος, προς τον Μακάριον Αντώνιον, τού οποίου κτυπά την θύραν.

Ο Μέγας Αντώνιος βγαίνει από το κελλί και ερωτά:

– Τι θέλεις;

- Θέλω να γίνω μοναχός, απαντά ο Παύλος.

-Εξήντα χρόνων γέρων άνθρωπος - τού λέγει ο Μ. 'Αντώνιος – δεν είναι δυνατόν να γίνης εδώ Μοναχός πήγαινε, καλύτερα, σε κάποιο χωριό, να εργάζεσαι και να ζήσης εργατικήν ζωήν, ευχαριστών τον Θεόν δεν είναι δυνατόν να υπομείνης τās στενοχωρίας της ερήμου.

-Ό,τι με διδάξης αυτό θα κάνω, είπεν ο γέρων Παύλος.

- Σου είπα – τού απήντησε πάλιν ο Μ. Αντώνιος – ότι είσαι γέρων και δεν είναι δυνατόν να γίνης εδώ Μοναχός. Αν λοιπόν θέλης να μονάσης, να εισέλθης εις ένα κοινόβιον, με πολλούς αδελφούς, που θα ήμπορέσουν να ανεχθούν τας αδυναμίας σου· διότι εγώ μένω εδώ μόνος μου και τρώγω κάθε πέντε ημέρας και μένω πεινασμένος, χωρίς να χορταίνω.

Με αυτά και παρόμοια λόγια προσεπάθει ο Μέγας Αντώνιος να απομακρύνη τον Παύλον επειδή όμως εκείνος δεν υπεχώρει, εισήλθεν εις το σπήλαιον ο 'Αντώνιος και έκλεισε την θύραν, χωρίς να εξέλθη, επί τρεις ημέρας δι' αυτόν αλλά και ο Παύλος εκάθισεν εις την θύραν και έπερίμενε.

Κατά την τετάρτην ημέραν ο Άγιος Αντώνιος, εξ αιτίας κάποιας ανάγκης, ήνοιξε και έβγήκεν από το κελλί του. Μόλις τον είδε, του είπε:

- Φύγε απ' εδώ γέροντα, διατί με ενοχλείς; δεν ημπορείς να μείνης εδώ.

- Είναι αδύνατον να υπάγω αλλού - απήντησεν ο Παύλος· προτιμώ ή να μείνω εδώ ή να αποθάνω.

Εν τω μεταξύ ο Μ. 'Αντώνιος τον περιειργάσθη καλά - καλά, από επάνω έως κάτω και αφού είδεν, ότι δεν έχει μαζί του ούτε ψωμί, ούτε νερό, ούτε τίποτε άλλο φαγώσιμον και περιμένει ήδη τέσσαρας ημέρας νηστικός, εφοβήθη μη τυχόν αποθάνη και βαρύνη την ψυχήν του δι' επίδειξιν άσπλαχνίας προς τον Παύλον δι' αυτό, τέλος, τον εδέχθη μέσα εις το κελλί του. Αμέσως έβρεξε βλαστούς φοινίκων και του λέγει:

- Πάρε, να πλέξης σχοινίον, όπως θα βλέπης εμένα.

Ο γέρων Παύλος πλέκει συνεχώς, μέχρι της ενάτης ώρας, δεκαπέντε οργυιάς, με πάρα πολύ κόπον. Όταν όμως είδε το πλέξιμόν του ο Μέγας Αντώνιος, δεν ηυχαριστήθη τον επλησίασε και του λέγει:

- Ασχημα το έπλεξες ξύλωσε το τώρα, και ξανάπλεξε το από την αρχή. (Τον διέταξε δε να το κάμη αυτό, ενώ ήτο νηστικός τέσσαρας ημέρας, όπως σας αφηγήθην, και γέρων, διά να δοκιμάση την καρτερικότητά του).

Ο γέρων Παύλος το εξήλωσε και πάλιν ξανάπλεξε τους ιδίους βλαστούς πάρα πολύ δύσκολα, επειδή, από το προηγούμενον πλέξιμο, είχαν ζαρώσει.

Όταν ο 'Αντώνιος είδεν, ότι ο γέρων Παύλος ούτε εγόγγυσεν, από μικροψυχίαν, ούτε εις το ελάχιστον ηγανάκτησεν, αλλ' ούτε καν έκατσούφιασε το πρόσωπόν του, συνεκινήθη διά τον γέροντα. Όταν λοιπόν έδυσεν ο ήλιος, του λέγει:

- Παππούλη, θέλεις να φάγωμεν κανένα κομματάκι ψωμί;

- Όπως νομίζεις, Αββά απήντησεν ο Παύλος.

Η απάντησις αυτή έκαμε τον Αντώνιον να συμπαθήση περισσότερο τον Παύλον, διότι δεν έτρεξεν, αμέσως, με την αναγγελίαν της τροφής, να εκδηλώση την επιθυμίας του, αλλά παρεχώρησεν εις αυτόν το δικαίωμα. Του είπε λοιπόν:

- Βάλε τραπέζι.

Ο Παύλος έκαμεν υπακοήν έπειτα φέρει ο Αντώνιος εις το τραπέζι τέσσαρα παξιμάδια, τριάντα γραμμάρια, περίπου, το καθένα. Από τα παξιμάδια αυτά βρέχει διά τον εαυτόν του το ένα και διά τον Παύλον τα τρία. Εν συνεχεία ο Μέγας Αντώνιος ήρχισε να λέγη ψαλμόν, τον οποίον έψαλλε τον έψαλλε δε δώδεκα φορές και δώδεκα φορές προσευχήθη διά να δοκιμάση και εις αυτό ακόμη το σημείον τον Παύλον εκείνος όμως μετά προθυμίας προσήχετο μαζί του. Αφού ετελείωσαν την προσευχήν, εκάθισαν να φάγουν, ενώ είχε πλέον νυχτώσει καλά.

Αφού λοιπόν ο Μέγας Αντώνιος έφαγε το ένα παξιμάδι, δεν ήγγισε δεύτερον· ο δε γέρων Παύλος, τρώγων μετά βραδύτητος, είχεν ακόμη ολίγον από το πρώτον παξιμάδι που ήρχισεν. Ο Μέγας Αντώνιος τον επερίμενε μέχρις ότου τελειώση. 'Αφού ετελείωσε του είπε:

- Παππούλη, φάγε και άλλο παξιμάδι.

- Έαν θα φάγης συ θα φάγω και εγώ, απήντησεν ο Παύλος: όταν όμως δεν τρώγης σύ ούτε και εγώ θα τρώγω.

- Μα εις εμέ είναι αρκετόν, διότι είμαι Μοναχός, αντέτεινεν ο Μ. 'Αντώνιος.

- Και δι' εμέ είναι αρκετόν, απήντησεν ο Παύλος, διότι και εγώ θέλω να γίνω Μοναχός.

Σηκώνονται λοιπόν από το τραπέζι και ο Μέγας Αντώνιος απήγγειλε δώδεκα προσευχάς και δώδεκα ψαλμούς. Μαζί με τον Μέγαν Αντώνιον συμπροσήχετο και ο Παύλος. Έπειτα εκοιμήθησαν ολίγον, έως τα μεσάνυκτα κατά το μεσονύκτιον εξύπνησαν και αρχίζουν να ψάλλουν, μέχρι που εξημέρωσεν.

Όταν λοιπόν ο Μέγας Αντώνιος είδεν, ότι ο γέρων τον ήκολούθησε με προθυμίαν εις όλας τας ασκήσεις, του λέγει:

– Πρόσεξε, αδελφέ εάν ήμπορης να έχης καθημερινώς αυτήν την ζωήν, μείνε μαζί μου.

-Εάν έχης να μου παρουσιάσης τίποτε περισσότερα από αυτά, δεν γνωρίζω, απήντησεν ο Παύλος επειδή αυτά που είδα ότι κάνεις, τα εκτελώ και εγώ εύκολα.

Αφού λοιπόν έβεβαιώθη ο Μέγας Αντώνιος δι' όλων αυτών ότι όντως ο Παύλος είχε ψυχήν πάρα πολύ τελείαν, ότι ο χαρακτήρα του είναι ακέραιος και δεν προσποιείται, δι' αυτό μετά μερικούς μήνας, με την Χάριν του Θεού, του κτίζει ένα κελλί, τρία ή τέσσαρα σημεία μακριά από το ιδιόν του, και του λέγει:

-Ιδού, ότι με την δύναμιν του Θεού έγινες Μοναχός. 'Απ' εδώ και πέραν μένε μόνος σου, διά να γνωρίσης και τους δαίμονας.

Πράγματι ο απλούς Παύλος κατώκησε μόνος του ένα χρόνον, έφθασεν εις τα ακρότατα όρια της άσκητικής αρετής και ο Θεός τον ήξίωσε του χαρίσματος να αποδιώκη τους δαίμονας και να θεραπεύη τας διαφόρους ασθeneίας.

Μίαν ημέραν λοιπόν έφεραν εις τον Μέγαν Αντώνιον ένα νέον, που είχε μέσα του ισχυρόν δαιμόνιον (άρχοντα των δαιμόνων), τόσον αναίσχυντον, που και αυτόν τον ουρανόν έβλασφήμει.

Αφού ο Μέγας Αντώνιος είδε καλά - καλά τον νέον, λέγει εις αυτούς, που τον συνόδευαν:

– Αυτό δεν είναι ιδική μου εργασία: διότι δεν έχω ακόμη λάβει το χάρισμα εναντίον του τάγματος αυτού των δαιμόνων: αυτό το χάρισμα το έχει ο Παύλος και απλούς.

Μετέβη λοιπόν, μαζί με τον δαιμονιζόμενον και την συνοδείας του, και ο Μέγας Αντώνιος εις το κελλί του απλού Παύλου και του λέγει:

-Αββά Παύλε, βγάλε τον δαίμονα από τον άνθρωπος αυτόν, δια να επιστρέψη εις το σπίτι του υγιής και να δοξάζη τον Κύριον.

- Σύ, διατί δεν τον αποδιώκεις; ηρώτησεν ο Παύλος.

- Δεν ευκαιρώ, απήντησεν ο Μέγας Αντώνιος, διότι έχω άλλης εργασίαν.

Και αφού άφησεν εκεί τον νέον ο Μέγας Αντώνιος επέστρεψεν εις το κελλί του.

Ο Παύλος έσηκώθη αμέσως και, αφού προσευχήθη, εκάλεσε τον δαιμονισμένον και λέγει:

- ο Αββάς Αντώνιος είπε, να εξέλθης από τον άνθρωπον αυτόν, διά να δοξάση τον Κύριον.

- Δεν εξέρχομαι, ξεμωραμένη γέρο, έκραξε με οργήν ο δαίμων.

Τότε επήρεν ο Παύλος την κάπαν του και εκτύπα τον δαιμονισμένον εις τα νώτα του λέγων:

– Να εξέλθης, διέταξεν ο Μέγας Αντώνιος.

Είς απάντησιν ο δαίμων ύβριζε περισσότερο τον 'Αντώνιον και τον Παύλον:

– Παλιόγεροι, κοιμισμένοι, αχόρταγοι, που ποτέ δεν αρκείσθε εις τα ιδικά σας, τι γυρεύετε μαζί μας; τί μας τυραννείτε;

Ο Παύλος λέγει τέλος προς τον δαίμονα:

- Δεν βγαίνεις; Νά, πηγαίνω και εγώ να το αναφέρω εις τον Χριστόν και αλλοίμονόν σου τι έχει να σου κάμη.

Αλλά και αυτόν ακόμη τον Κύριον ύβρισεν ο άγριος δαίμων, κραυγάζων· δεν εξέρχομαι.

Μόλις ήκουσε την κατά του Κυρίου βλασφημίαν του δαίμονος ο απλούς Παύλος ώργίσθη, και έβγήκεν από το κελλί του το καταμεσήμερον. (Ως γνωστόν δε η ζέστη της Αιγύπτου, προ παντός εις το μέρος που ήτο ο απλούς Παύλος, είναι τόσοσ αφόρητος, ώστε περίπου να ενθυμίξη την κάμινον εις την Βαβυλώνα). Έστάθηκε λοιπόν ως στυλος, επάνω εις ένα βράχον και απλούς Παύλος και προσηυχήθη με αυτά τα λόγια «συ βλέπεις, Ιησού Χριστέ, που εσταυρώθης επί Ποντίου Πιλάτου, ότι δεν πρόκειται να κατεβω από αυτόν τον βράχον, ούτε θα φάγω, ούτε θα πιω, μέχρι να αποθάνω, εάν δεν με ακούσης τώρα και δεν αποδιώξης τον δαίμονα από τον άνθρωπον, και δεν απελευθερώσης αυτόν τον άνθρωπον από το ακάθαρτον τούτο πνεύμα».

Ενώ ακόμη εξηκολούθει να λέγη αυτούς τους λόγους και απλούς Παύλος, ανέκραξεν ο δαίμων, με το στόμα του δαιμονιζομένου ανθρώπου, εμπρός εις το κελλί:

– Πηγαίνω, πηγαίνω εξέρχομαι βιαίως και διώκομαι υπό άνωτέρας εξουσίας: φεύγω από τον άνθρωπος δεν τον πλησιάζω πλέον. Με εκδιώκει η ταπείνωσις και η απλότης του Παύλου και δεν γνωρίζω πού να υπάγω.

Αμέσως εξήλθεν από τον άνθρωπον το ακάθαρτον πνεύμα και μετεβλήθη εις ένα μέγιστον δράκοντα, έως εβδομήντα πήχεις, και έφυγε συρόμενος προς την Ερυθράς θάλασσαν.

Αυτό είναι το έργον του ταπεινόφρονος και απλου Παύλου, με το οποίον έδειξεν ο Θεός ποίας δόξης και τιμής αξιώνονται από Αυτόν οι απλοί και ταπεινοί. Τον δαίμονα δηλαδή, τον οποίον ούτε ο Μέγας 'Αντώνιος ηδυνήθη να αποδιώξη, ο απλούς Παύλος τον έφυγάδευσε, πολύ σύντομα, με την απλότητά του και την μετριοφροσύνην του. Και το κατόρθωμα αυτό επετέλεσεν ο απλούς Παύλος μετά από ασκητικήν ζωήν ενός μόλις έτους, δια να εφαρμοσθή, εις την περίπτωσιν. αυτήν, αυτό που είπε το "Άγιον Πνεύμα: «είς ποίον να επιβλέψω, λέγει ο Κύριος; παρά εις τον ταπεινόν και ήσυχον, που τρέμει τους λόγους μου;» (Ησαΐας ξστ', 2).

Συνηθίζουν δε τα υπουλότερα από τα πονηρά πνεύματα να εκβάλλωνται από προχωρημένους εις αρετήν ανθρώπους, ενώ τα τυραννικώτερα πονηρά πνεύματα να φυγαδεύωνται από τους ταπεινοτέρους.

ΣΤ'. Παλλαδίου

ΤΩ Άγίω Παχωμίω εύχη ήν συνεχής το γενέσθαι έπ' αυτό το θέλημα τοῦ Θεοῦ και δὴ μετὰ χρόνον τινὰ άγρυπνοῦντι αὐτῶ, και τὸ αὐτὸ προσευχομένω, ὤφθη αὐτῶ "Άγγελος Κυρίου και είπε θέλημα τοῦ Θεοῦ έστι τὸ διακονεῖν αὐτὸ και ἀποκαταλλάσσειν τῷ Θεῷ τὸ τῶν

ἀνθρώπων γένος. Λοιπὸν οὖν δέχου μετὰ σεαυτοῦ τοὺς ἐκ μετανοίας τῷ θεῷ προσερχομένους καὶ κατὰ τὸν τύπον, ὃν δίδωμι σοί, οὕτως αὐτοὺς νομοθέτησον. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπέδωκεν αὐτῷ δέλτον χαλκὴν, ἐν ἣ ἐγγέγραπτο ταῦτα συγχωρήσεις ἐκάστω κατὰ δύναμιν φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ μήτε νηστεύσαι κωλύσης, μήτε φαγεῖν οὕτω μέντοι τὰ ἰσχυρὰ ἔργα τοὺς ἰσχυροτέροις καὶ ἐσθίουσιν ἐγγεῖριζε, τὰ ἄτονα δὲ τοῖς ἀσκητικωτέροις καὶ ἀσθενεστέροις ποίησον δὲ κέλλας διαφόρους ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ, καὶ τρεῖς κατὰ κέλλαν μεγέτωσαν" ἡ δὲ τροφή πάντων ὑπὸ ἓνα οἶκον γενέσθω καθευδέτωσαν δὲ μὴ ἀνακλινόμενοι, ἀλλὰ θρόνους οἰκοδομητοὺς ὑπτιωτέρους πεποιηκότες, καὶ ἐνθέντες ἐν αὐτοῖς τὰ στρώματα αὐτῶν, οὕτω καθευδέτωσαν.

Ξένος δὲ ἄλλου Μοναστηρίου ἐὰν ἔλθῃ ἄλλον ἔχων τύπον, μὴ συμφάγη τουτοῖς, μὴ συμπῆ, μὴ συνεισέλθῃ εἰς τὴν μονήν, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰς ὁδὸν εὐρεθῆ τὸν μέντοι ἐλθόντα ὡς τὲ συμμεῖναι αὐτοῖς εἰς τὸ διηνεκές, μέχρι τριετίας εἰς τὸν ἀγῶνα οὐ δέξῃ, ἀλλ' ἐργατικότερα ἔργα ποιήσας, οὕτως εἰς τὸ στάδιον ἐμβαινέτω, μετὰ τὴν τριετίαν. Φορεῖτωσαν δὲ κουκούλια ἄμαλλα ἴσα παιδίοις, ἐν οἷς καὶ διὰ πορφυροῦ σταυροῦ ἔγγαραττεσθω" καὶ τουτοῖς τοῖς κουκουλίοις ἐν τῷ ἐσθίειν τὰς κεφαλὰς καλυπτέτωσαν ἓνα μὴ ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἴδη μασώμενον" οὐκ ἔστι λαλῆσαι ἐσθίοντα, οὐδὲ ἐκτὸς του πίνακας καὶ τῆς τραπέζης ἀλλαγῶν προσέχειν τῷ ὀφθαλμῷ. Ἐτύπωσε δὲ καὶ ποιεῖν αὐτοὺς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας εὐχὰς δώδεκα καὶ ἐν τῷ λυχνικῷ δώδεκα καὶ ἐν ταῖς παννυχίσι δώδεκα καὶ ἐν τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ τρεῖς καὶ καθ' ἐκάστην εὐχὴν προσάδει ψαλμούς.

Ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ μεγάλου Παχωμίου τῷ Ἀγγέλῳ, καὶ λέγοντας ὅτι ὀλίγοι εἰσιν αἱ εὐχαι, εἶπε πρὸς αὐτῶν καὶ "Ἄγγελος, ὅτι ταύτας διετύπωσα, ἓνα φθάνωσι καὶ οἱ μικροὶ καὶ μὴ λυπῶνται οἱ δὲ τέλειοι νομοθεσίας χρεῖαν οὐκ ἔχουσι καθ' ἑαυτοὺς γὰρ ἐν ταῖς κέλλαις ὄντες, ὅλην τὴν ζωὴν αὐτῶν τῇ τοῦ Θεοῦ θεωρίᾳ προσοφιέρωσαν. τύτοις δ' ἐνομοθέτησα, ὅσοι οὐκ ἔχουσι νοῦν ἐπιγνώμονα, ἓνα καν ὡς οἰκέται καταφρονταὶ τὸ φόβο τοῦ δεσπότη τοῦ συνάξιν πληροῦντες, διατεθῶσιν ἐν παρρησίᾳ.

Ταῦτα διαταξάμενος ὁ Ἄγγελος, καὶ πληρώσας τὴν διακονίαν, ἀπῆλθε. Τὰ οὖν κρατήσαντα τὸν τύπον τοῦτον μοναστήρια εἰσὶν ἑπτὰ, συντείνοντα εἰς ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, ἐργάζονται δὲ πᾶσαν τέχνης καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοὶ τὲ διοικοῦνται, καὶ τὸ τῶν γυναικῶν Μοναστήριον, καὶ πέραν τοῦ Νείλου ἐστίν, ἐν ᾧ εἰσὶν ἀδελφαὶ τετρακόσαι πολλάκις δὲ ἐκ τῶν περισσευμάτων χορηγοῦσε καὶ τοῖς πενομένους καὶ τοῖς ἐν φυλακαῖς.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ ἠύχето συνεχῶς καὶ προσηύχето να γίνεται εἰς αὐτόν το θέλημα του Θεοῦ. Κάποτε λοιπὸν, μετὰ ἀπὸ καιρὸν, καθὼς ἡγρῦπνει καὶ προσηύχето διὰ το ἴδιον πράγμα, ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του Ἄγγελος Κυρίου καὶ του εἶπε:

- Θέλημα του Θεοῦ εἶναι να τον υπηρετῆς καὶ να συμφιλιώνῃς με τον Θεόν το ἀνθρώπινον γένος.

Ἀπ' ἐδὼ καὶ εἰς το ἐξῆς λοιπὸν να δέχεσαι κοντὰ σου αὐτούς, που ἐπιστρέφουν, κατόπιν μετανοίας, εἰς τον Θεόν, καὶ, σύμφωνα με τον τύπον, που θα σου δώσω ἀμέσως τώρα, να νομοθετήσης εἰς αὐτούς πῶς πρέπει να ζοῦν ως μοναχοί. Ἄφου εἶπεν αὐτά, του παρέδωσεν ο Ἄγγελος μίαν χαλκίνην πλάκα ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶχον γραφῆ τα ἐξῆς:

Εἰς τον καθ' ἓνα, που θα ἔρχεται ἐδὼ, θα του ἐπιτρέπῃς να φάγῃ καὶ να πῆ, κατὰ δύναμιν. Καὶ να μὴ ἐμποδίσῃς κανένα να νηστεύσῃ ἢ να φάγῃ. Τὰς βαρείας ὁμως καὶ

σκληράς εργασίας να αναθέτης εις τους ευρωστοτέρους και αυτούς, που τρώγουν, τας δε ελαφροτέρας εις τους ασκητικωτέρους και ασθενεστέρους. Να κατασκευάσης διάφορα κελλία εις το ίδιον Μοναστήρι και να παραμένουν εις το ίδιον κελλί ανά τρεις Μοναχοί. Όλοι να τρώγουν εις την ιδίαν τράπεζαν. Να κοιμούνται, χωρίς να ξαπλώνουν τελείως το σώμα των να κτίσουν λίθινα στασίδια, που η ράχη των να κλίνη ολίγον προς τα οπίσω και αφού βάλλουν εις αυτά τα στρώματα των, έτσι να κοιμώνται.

Εάν έλθη ένας ξένος Μοναχός, από άλλο Μοναστήριον, που ακολουθεί άλλον τύπον μοναχικής ζωής, να μη φάγη μαζί των, ούτε να πίνη μαζί των, να μη εισέλθη μαζί εις το εσωτερικόν της Μονής, εκτός εάν ευρεθή εις τον δρόμον. Εκείνος όμως που θα έλθη διά να παραμείνει μονίμως μετά των αδελφών, δεν θα τον δεχθής οριστικώς εις τον Μοναχικόν αγώνα, επί μίαν τριετίαν· αλλ' αφού εκτελέση κοπιωδέστατα έργα, τότε μόνον και μετά από τριετίαν, ας εισέλθη εις το στάδιον των μοναχικών αγώνων. Να φορούν δε πάνινα κουκούλια, όμοια με παιδικά, εις τα οποία να χαράσσεται κόκκινος σταυρός. Με τα κουκούλια αυτά να καλύπτουν τας κεφαλής των, όταν τρώγουν, διά να μη βλέπη ο ένας μοναχός τον άλλον όταν θα μασα. Την ώραν που τρώγουν δεν επιτρέπεται να ομιλούν και τα μάτια των να μη προσέχουν πουθενά αλλού, εκτός από το τραπέζι και το πιάτο τους. Έθέσπισε δε και τυπικήν διάταξιν να κάνουν οι μοναχοί καθημερινώς, κατά το διάστημα της ημέρας, δώδεκα προσευχές και εις τον εσπερινόν πάλιν δώδεκα και εις τας αγρυπνίας δώδεκα και εις την ενάτην ώραν τρεις εις εκάστην δε ευχήν να ψάλλουν και ένα ψαλμόν.

Εις αυτά ο μέγας Παχώμιος προέβαλεν αντίρρησην εις τον Αγγελον και του είπεν ότι αι ευχαι αύται είναι ολίγαι. Τότε ο Αγγελος του απήντησε:

– Καθιέρωσα τόσας ευχάς, διά να προφθάνουν να τας εκτελούν και οι μικροί και να μη λυπώνται οι τέλειοι πλέον μοναχοί δεν έχουν ανάγκην από νομοθεσίαν· διότι παραμένοντες μόνοι των εις τα κελλία, αφιέρωσαν τελείως την ζωήν των εις την θεωρίαν του Θεού. Αυτά δε τα ενομοθέτησα δι' όσους δεν απέκτησαν ακόμη νουν ικανόν να αντιλαμβάνωνται αφ' εαυτών τας υψηλής εννοίας ώστε, τουλάχιστον τις υπηρεται ανυπάκοοι, από τον φόβον του δεσπότου να προσέρχωνται εις την σύναξιν δια την ακολουθίαν, έως ότου εκδηλώσουν φανερώς την διάθεσιν των.

Αφού διέταξεν αυτά ο Αγγελος και ετελεί έλυε την επηρεσίαν του ανεχώρησε. Τα δε Μοναστήρια, που εφήρμοσαν: τον τύπον αυτόν της μοναχικής πολιτείας είναι επτά και συγκεντρώνουν επτά χιλιάδας μοναχούς, που εργάζονται όλας τας τέχνας. Από το προϊόν δε της εργασίας των εξοικονομούνται και οι ίδιοι και το Μοναστήριον των Γυναικών, που είναι πέραν από τον Νεϊλον και εις το οποίον μονάζουν τετρακόσiai Μοναχαί. Πολλάκις δε από τα περισσεύματα προσφέρουν βοηθήματα και εις τους πτωχούς και εις τους φυλακισμένους.

Z'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ει βούλει γενέσθαι Μοναχός, θές πρώτον έν τῷ λογισμό σου ὅτι ἤδη μετέστης τοῦ βίου τούτου, καὶ ἤγησαν τὸν Κόσμον τοῦτον, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ, ὡς πὲρ σκηνὴν καταλελυμένην εἰ μὴ γὰρ οὕτω παρασκευάσεις σεαυτόν, οὐ δυνήσῃ κατὰ Μοναχοὺς ζῆσαι, καὶ νικῆσαι τὰ πάθη καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, αἵτινες τοὺς ἀνθρώπους καταγουσιν εἰς

ἀπόλειαν ἀψευδῆς γὰρ δ εἰπῶν" «εἰ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοί" ὁ γὰρ θέλων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εὐρεῖν, ἀπολέσει αὐτὴν καὶ δὲ ἀπολέσας αὐτὴν ἕνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν». Γίνωσκε οὖν ὅτι τὸ προσερχομένω τῷ Κυρίῳ ταῦτα συμβαίνει" πειρασμοί, θλίψεις, κόπος, ἀκηδία, γυμνότης, στενοχωρία, ἐξουδένωσις, καὶ τὰ ὁμοίως ἔχοντας ἐν τούτοις γὰρ δοκιμάζεται ἡ ὑπομονὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ πόθος δὲν ἔχει πρὸς τὸν Θεὸν φανερούται. Ὁ οὖν ἑαυτὸν ἐκδοὺς ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ τῇ κυβερνήσει τοῦ κατὰ Θεὸν αὐτοῦ προεστῶτος, ἐν τούτοις πάσιν ὑπεργικὰ μόνην γὰρ τὴν τελείαν πρόθεσιν ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ὁ Θεός, καὶ αὐτὸς ἡμῖν ἐπιχορηγεῖ τὴν ἰσχὴν καὶ τὸ νίκος δωρεῖται, καθὼς γέγραπται «ὑπερασπιστῆς ἔστι πάντων τῶν ἐλπίζοντων ἐπ' αὐτόν».

Ταῦτα οὖν σοὶ προεῖπον, ἵνα μήποτε εἰσελθὼν καὶ τούτοις περιτυχῶν, μεταμεληθεῖς εἴπῃς, ὅτι οὐκ ἤδειν ὡς τοιαῦτά μου συμβήσεται ἰδοὺ γὰρ προέγνωσταί σου καὶ μέλλει σου ἀπαντᾶν, ἵνα καὶ σὺ τὸν λογισμόν σου προκαταρτίσης οὐ γὰρ ἔστι κόπος βαλεῖν θεμέλιον, ἀλλὰ τὸ ἐκτελέσαι τὴν οἰκοδομῶν ὅσον γὰρ ὑψοῦται ἢ οἰκοδομῆ, τοσοῦτον πλείονα κόπον τὰ οἰκοδομοῦνται παρέχει ἄχρι τῆς τελειώσεως τοῦ ἔργου. "Ἄκουσον τῆς σωτηριώδους φωνῆς λεγούσης «τίς ἐξ ἡμῶν θέλων πύργον οἰκοδομήσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τα πρὸς ἀπαρτισμόν; ἕνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύσαντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξονται αὐτὴ ἐμπαίζειν λέγοντες· «οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι». Ὁ μὲν γὰρ πόλεμος τῶν στρατιωτῶν βραχύς του δὲ Μοναχοῦ, ἄχρι τοῦ ἀποδημῆσαι αὐτὸν πρὸς τὸν Κύριον.

Διὰ τοῦτο χρὴ ἐνάρξασθαι τῆς ἐργασίας μετὰ πάσης σπουδῆς, καὶ ὑπομονῆς, καὶ νήψεως. Εἰ γὰρ ἐπιχειρήσεις, ἀγαπητέ, σφάζαι λέοντα, ἐδραίως ἐπιλαβοῦ, μήποτε συντριβῇ τὰ ὀστέα σου ὡς ἀγγεῖον ὀστράκινον καὶ εἰ ρίψεις ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, μὴ ὀλιγοψυχῆσης, ἄχρις οὐ ἐξέλθῃς εἰς τὴν ξηράν, ἵνα μὴ κατέλθῃς εἰς τὸν βυθὸν ὡσεὶ λίθος. Μὴ οὖν σήμερον πρὸς θύραις ὢν καὶ ἐπερωτώμενος, εἴπῃς πάντα ὑπομένω, καὶ αὖριον ἔργοις παραιτήσῃ. Οἱ γὰρ "Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀοράτως παρίστανται, καὶ ἀκούουσι πάντα τα ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων σου. Βλέπε, ἀγαπητέ, ὅτι οὐδεὶς σὲ βιάζεται, ἀλλ' ἐκουσίως καὶ ἀληθινῶς συντάσῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μὴ ψεύσῃ τὰς πρὸς Θεὸν συνθήκας, ὅτι αὐτὸς «ἀπολεῖ πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος».

Ἀγαπητέ, ἐὰν βάλῃς καλὴν ἀρχὴν, διατελέσεις καὶ τὸ γηράς σου εὐαρέστως καὶ ἔση ὡς πῆρ φωστῆρ φωτίζων πολλοὺς ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Κυρίου. Θεὸς οὖν θεμέλιον ἰσχυρόν, ἵνα ἀναβῇ τὸ ἔργον εἰς ὕψος. Εἰ δὲ καὶ ἀπὸ μεγάλης ὑπολήψεως τοῦ ματαίου βίου ἦλθες εἰς τὸν τῶν Μοναχῶν, τήρει ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ δαίμονος τῆς ὑψηλοφροσύνης, ἵνα μὴ κυριευθῇς ὑπ' αὐτοῦ καὶ κατενεχθῇς εἰς ἀπόλειαν. Οὐκ ἔστί σου αὕτη αἰσχύνῃ, ἐὰν ἦς ἐν ὑποταγῇ ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἐργάζῃ τὸ ἀγαθὸν αὕτη γὰρ ἢ μικρὰ στενοχωρία καὶ θλίψις, ἢν ὑπομένεις διὰ τὸν Κύριον, πρόξενός σου γίνεται τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ τί ἔτι λέγω; ὡς γὰρ καὶ καταλλάσσω δραχμὴν εἰς μυρία τάλαντα χρυσοῦ, οὕτω πᾶσα στενοχωρία τοῦ μονήρους βίου πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀποκαλυφθῆναι δόξαν εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους καὶ κοπιῶντας. Μικρὰ οὖν παρέχεις, καὶ μεγάλα ἀντιλαμβάνεις.

Εἰ δὲ καὶ παραδοθῇς ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ἀδελφῶ εἰς τὸ εἶναι αὐτοῦ ὑποχείριος, μὴ εἴπῃς ἐν τῇ διανοίᾳ σου, ὅτι ἐγὼ μὲν εἶμαι μεγάλων καὶ λαμπρῶν γονέων υἱός, οὗτος δὲ ἐξ ἀφανῶν καὶ ἀνυπολήπτων καὶ προσαιτῶν ἐστίν ἢ ἴσως καὶ ἐκ δουλείας κατάγεται, ἢ ὅτι τὴν κατὰ κόσμον σοφίαν οὐκ ἐπίσταται, ἐμοῦ ταύτην εἶδος καὶ πῶς δύναμαι ἐγὼ τούτω ὑποταγεῖν καὶ ὕβρις γὰρ μοὶ ἔστιν, ἐὰν τοῦτο ποιήσω. Μὴ τοιαῦτα λογίζου, ἀγαπητέ οὐ γὰρ ἐν φρονήσει λελόγισαι περὶ τούτου. "Ὁ γὰρ τοιαῦτα λογιζόμενος, οὐπω ἀπεδύσατο τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης. "Ἡμεῖς δέ, ἀγαπητέ, ὡς ὑπὸ θεοῦ

παραδιδόμενοι τούς όμοψύχοις αδελφούς εις δουλείαν, ύπομένωμεν, ίνα άξιωθώμεν τής έλευθερίας τών δικαίων, άναλογιζόμενοι τόν πάντων δεσπότην, δς έπτώχευσε δι' ήμās πλούσιος ών, ένα ήμείς τή εκείνου πτωχεία πλουτήσωμεν και σαμαρείτης και δαιμονιών ήκουσεν, ίνα τήν άφροσύνην ήμών διορθώσηται. Υπόθεσ ούν τόν αυχένα αναισχύντως ύπό τόν χρηστών τούτου ζυγόν, ίνα εύρης άνάπαυσιν τή ψυχή σου άκουσον δέ περι τούτου παραβολήν.

Δύο άθληται ήλθον άγωνίσασθαι άμα πρós τούς άντεταγμένους, ών ό μέν εις ήμφιεστο στολήν λαμπράν, ό δέ έτερος πενιχράν άμφοτέροι δέ έκδυθέντες & έφόρουν, γυμνοί εισήλθον εις τó στάδιον" άρα ούν και τήν λαμπράν έκδύς έσθήητα, ταύτην προσάγει έν τῷ καιρῷ τού άγώνος πρós βοήθειαν τού ύπεναντίου, ή μάλλον εκείνην άφεις ώς μηδέν εις τόν άγώνα συμβαλλομένην, τήν άνδρείας και τήν τέχνην σүн τή εύτονια επιδεικνυται κατά τού άντιπάλου; Ούτω και σү μη λογίζου & κατέλιπες έκαστος γάρ & ειχεν άφηκε και τόν παλαιόν άνθρωπος έξεδύσατο, ίνα τόν νέον ένδύσηται" άλλ' έπιλαβού τής ταπεινοφροσύνης, ειδώς ότι γυμνός εις τόν άγώνα εισήλθες, όμοίως και τούς λοιπούς συναθληταίς, και ότι γέγραπται: «τὰ ύψηλά τους ανθρώπους, βδέλυγμα παρά τῷ θεῷ έστι» και μηδέν επί τή κοσμική σοφία έπαίρου ή γάρ σοφία τού κόσμου, φησί, μωρία παρά Θεῷ έστι και πάλιν «ό θέλων έν ύμιν σοφός είναι έν τῷ αιώνι τούτω, μωρός γενέσθω, ίνα γένηται σοφός».

Έπιλάθου ούν τής προτέρας αναστροφής, ίνα και τών πρώην άμαρτημάτων τήν άφεισιν εύπαρρησιάστως αιτήση παρά τού Θεού. Μήπω τὰ παλαιά άπορρίψας, και ταπεινώσας σου τó φρόνημα, συνάγαγε πλοϋτον άνέκλειπτον δια τής λειτουργίας και καρποφορίας της πρós τούς αδελφούς. Και ει μέν καταστέλλεις τὰ μέσαυλα άπό τών κοπρίων, σπούδαζε καταστέλλειν και τās κοσμικές έπιθυμίας άπό τού ένδον ανθρώπου" ει δέ καθαρίζεις τήν σποδιών τού μαγειρείου, μέμνησο τού Προφήτου λέγοντος: «σποδόν ώσει άρτον έφαγον, και τó πόμα μου μετά κλαυθμού έκίρνων».

Όρων δέ και τó φθαρτόν πύρ, αναλόγισαι τήν αιώνιον φλόγα, τήν μέλλουσαν κατεσθίειν τούς άμαρτωλούς, και δάκρυσαν περι ών ήμαρτες και πάν και μετέρχη, έν ταπεινοφροσύνη και άγαθή έννοια μετέρχου και μεγίστην έξεις ώφέλειαν, και τήν τού θεού χάριν εις έαυτόν επισπάση. «Κύριος γάρ, φησιν, ύπερηφάνους άντιτάσσεται, ταπεινούς δέ δίδωσι χάριν». Ει δέ και κοπιās πολλά, έννόησον τούς έν έξορία και ένα μεταλλους και έν πικρῃ δουλεία έξεταζομένους και ύποτάγηθι τῷ προεστώτι έν Κυρίῳ' ού γάρ κατά άνθρωπος έστιν ή δουλεία, ήν ύπομένεις δια τόν Κύριον. Τις άρα άτιμασθείς, ή κοπιάσας ποτέ ύπερ βασιλέως, ούχι μάλλον ήγεΐται τήν μέν ύβριν τιμήν, τόν δέ κόπον άνάπαυσιν; Ει δέ ού προαιρούμεθα άτιμίαν και κόπον ύπομείναι δια τόν Κύριον, τί και έξήλθομεν εκ τού κόσμου;

Αγαπητέ, τίς άξιος και μακάριος παθεΐν ύπερ αυτου; Εΐτε ούν δι' αυτόν ύπομένεις, ίσθι ώς μικρά παρέχεις, και μεγάλα άντιλαμβάνεις. Υπομονής ούν έχομεν χρείαν, ίνα τó θέλημα τού Θεού ποιήσαντες τύχωμεν τής έπαγγελίας ειπε γάρ «ό ύπομείνας εις τέλος, ούτος σωθήσεται».

Ει δέ τούς τὰ λαμπρά καταλείψαντας ούτω ταπεινοφρονείν δεΐ, πόσω γε μάλλον τούς έξ οϊκτρου και μοχθηρού βίου έρχομενους εις τόν μονήρη βίον, χρη ή έαυτούς ευτελίζειν και μηδέποτε ύψηλοφρονείν, καν ίσως τών άλλων προτιμηθώσιν, άλλα πῶσαν πραότητα και ταπεινοφροσύνην ένδεικνυσθαι, μνημονεύοντας και αναλογιζομένους διηνεκώς τās ευεργεσίας τού Κυρίου, εκ ποίας συνοχής τού αιώνιας τούτου έξέσπασεν αυτούς, μήποτε διασπαρέντες τόν νοϋν, και τής προτέρας αυτών άτιμίας έπιλαθόμενοι, φυσιωθώσι και ακούσωσιν ώς άγνώμονες περι τόν ευεργέτην, τó ειρημένον έν τῷ ψαλμῷ «άνθρωπος έν τιμή ών, ού συνήκε" παρασυνεβλήθη τοίς κτήνεσι τοίς άνοήτους, και ώμοιωθη αυτοίς».

Τοιγαροῦν, ἀγαπητοί, δουλεύσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐν ταπεινοφροσύνῃ πολλῇ πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν, τῷ ἐγείροντι ἀπὸ γῆς πτωχὸν καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψοῦντι πένητα, ὅπως καὶ μετὰ τέλος ἀξιῶση ἡμᾶς τῆς δόξης τῶν πραέων καὶ ταπεινῶν διότι γέγραπται: «Κύριος ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς ποιούσιν ὑπερφανίαν».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, εἰς ἐπιθυμίας να γίνης μοναχός, βάλε πρῶτον εἰς τὴν σκέψιν σου, ὅτι ἤδη ανεχώρησες ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ θεώρησε τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ τὴν δόξαν του ὡς σκηνὴν κατεστραμμένην· διότι εἰς δὲν προετοιμάσης τὸν εαυτὸν σου με τὰς σκέψεις αὐτάς, δὲν θα ἠμπορέσης να ζήσης ὅπως οἱ Μοναχοί, οὔτε να νικήσης τὰ πάθη σου καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, που παρασύρουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἀπώλειαν διότι δὲν λέγει ψέματα Ἐκεῖνος, που εἶπε: «ὅποιος θέλει να ἔλθῃ ὀπίσω μου, ας ἀπαρνηθῇ τὸν εαυτὸν του, ας σηκῶσῃ τὸν σταυρὸν του καὶ ας με ἀκολουθήσῃ, διότι ἐκεῖνος που θέλει να σώσῃ τὴν ψυχὴν του, πρέπει να θυσιάσῃ ὅποιος δε θυσιάσῃ χάριν ἐμοῦ, θα εὖρη αὐτὴν (τὴν αἰῶγιον ζωὴν)» (Ματθ. 1στ', 24-25).

Γνώριζε λοιπὸν ὅτι εἰς αὐτὸν που ἀφιερώνεται εἰς τὸν Κύριον συμβαίνουν πειρασμοί, θλίψεις, κόπος, πνευματικὴ ἐξάντλησις καὶ κατὰπτωσις, γυμνότης, στενοχωρία, περιφρόνησις ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅλα τὰ παρόμοια διότι με αὐτὰ δοκιμάζεται ἡ ὑπομονὴ του ἀνθρώπου καὶ φανερώνεται ὁ πόθος που ἔχει πρὸς τὸν Θεόν. Αὐτὸς λοιπὸν, που θα ἐμπιστευθῇ τὸν εαυτὸν του, με ὅλην του τὴν καρδίαν, εἰς τὸν Ἡγούμενον, διὰ να τὸν κυβερνήσῃ κατὰ Θεόν, ὅλα αὐτὰ τὰ κατανικά διότι ὁ Θεὸς μόνον τελείαν πρόθεσιν ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ὁ ἴδιος μᾶς πλουτίζει με δύναμιν καὶ μᾶς δωρίζει τὴν νίκην, ὅπως λέγει ἡ Γραφή «Ὁ Θεὸς εἶναι ὑπερασπιστὴς ὅλων, ὅσων ἐλπίζουν εἰς Αὐτόν» (Ψαλμ. 1ζ', 31).

Αὐτὰ σου τὰ εἶπα ἐκ τῶν προτέρων, μὴ τυχόν, ἀφοῦ εἰσέλθῃς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον καὶ συναντήσης ὅλας αὐτάς τὰς δυσκολίας, μετανοημένος εἴπῃς ὅτι δὲν ἐγνώριζα ὅτι θα μου συμβοῦν τέτοια πράγματα. Να λοιπὸν, ὅτι σου γίνονται ἐκ τῶν προτέρων γνωστὰ ὅσα πρόκειται να σου συμβοῦν, δια να προετοιμάσης καὶ σύ, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, τὰς σκέψεις σου: διότι δὲν εἶναι μέγας κόπος να βάλῃ κανεὶς θεμέλιον, ἀλλὰ να ἀποτελειώσῃ τὴν οἰκοδομήν· διότι ὅσον ἀνυψώνεται ἡ οἰκοδομὴ, τόσο περισσότερο μεγαλώνει καὶ ὁ κόπος του οἰκοδομοῦντος μέχρις ὅτου τελειώσῃ τὸ ἔργον. Ἀκουσε τι λέγει ἡ φωνὴ του Σωτήρος: «Ποῖος ἀπὸ ἡμᾶς θέλων να οἰκοδομήσῃ πύργον, δὲν κάθεται προηγουμένως να υπολογίσῃ τὴν δαπάνην, εἰς ἔχῃ τὰ ἀναγκαῖα διὰ να ἀποτελειώσῃ τὴν οἰκοδομήν; Μὴ τυχόν, ἀφοῦ βάλῃ θεμέλιον, δὲν ἠμπορέσῃ να ολοκληρώσῃ τὴν οἰκοδομήν, ὁπότε ὅλοι, ὅσοι τὸν ἰδοῦν, θα ἀρχίσουν να τὸν ἐμπαίζουν καὶ να λέγουν, εἰς βάρος του αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος ἤρχισε να κτίζῃ καὶ δὲν ἠμπόρεσε να τελειώσῃ τὴν οἰκοδομήν» (Λουκ. 1δ', 30). Διότι ὁ πόλεμος τῶν στρατιωτῶν εἶναι σύντομος, ὁ πόλεμος ὅμως του Μοναχοῦ διαρκεῖ μέχρι τῆς ἡμέρας που θα ἐκδημήσῃ πρὸς τὸν Κύριον.

Διὰ τοῦτο πρέπει να ἀρχίζωμεν τὴν πνευματικὴς μᾶς ἐργασίας με σοβαρότητα, με ὑπομονὴν καὶ προσοχήν. Διότι εἰς ἀγαπητέ, ἐπιχειρήσης να σφάξῃς ἓνα λεοντάρι, πρόσεξε να τὸ κρατήσης δυνατὰ, μὴ τυχόν σου σπάσῃ τὰ κόκκαλα, ὡς να εἶναι ἀγγεῖον πήλινον καὶ εἰς πέσης εἰς τὴν θάλασσαν, μὴ δειλιάσῃς ὥσπου να βγῆς ἔξω, εἰς τὴν ξηρὰν, διὰ να μὴ βουλιάξῃς εἰς τὸν βυθὸν ὅπως μία πέτρα. Σήμερα λοιπὸν, που εὐρίσκεσαι ἀκόμη εἰς τὰ πρόθυρα του ἀγῶνος καὶ ἐρωτάσαι μετὰ προσοχῆς, μὴ εἴπῃς, εἰς ἀπάντησιν, ὅτι θα τὰ

υπομείνης όλα, και αύριον, όταν θα έχης πλέον αρχίσει, εγκαταλείψεις κάθε προσπάθειαν. Διότι οι Αγγελοι του Θεού στεκουν κοντά μας αοράτως και ακούουν όλα, όσα βγαίνουν από τα χείλη σου. Βλέπε, αγαπητέ, ότι κανείς δεν σε βιάζει, αλλά πραγματικά παραδέχεσαι μόνος σου, με την θέλησίν σου, τας υποχρεώσεις σου. Και εις το μέλλον να μη διαψεύσης τας υποσχέσεις σου προς τον Θεόν, διότι ο Θεός «θα εξαφανίση όσους όμιλούν το ψεύδος» (Ψαλμ. ε', 7).

Αγαπητέ, εάν βάλης καλήν αρχήν, θα περάσης ευχάριστα και εις τα γηρατεία σου και θα είσαι ως φάρος που θα φωτίσης πολλούς εις τον δρόμος του Κυρίου. Βάλε λοιπον ισχυρόν θεμέλιον, διά να υψωθή το έργον σου. Εάν εις τον μάταιον βίον του κόσμου κατείχες μεγάλην θέσιν, και την εγκατέλειψες, διά να ακολουθήσης τον Μοναχικόν βίον, να φυλάγεις από τον δαίμονα της υψηλοφροσύνης, μη τυχόν κυριευθής απ' αυτόν και κατακρημισθής εις την απώλειαν.

Δεν είναι εντροπή διά σέ, εάν είσαι εις υποταγήν, χάριν του Κυρίου, και εάν, με τα ίδια σου τα χέρια, εργάζεσαι το αγαθόν διότι αυτή η μικρή στενοχωρία και θλίψις, την οποίαν υπομένεις, χάριν του Κυρίου, θα σου γίνη πρόξενος της αιωνίου ζωής και τί λέγω ακόμη; Όπως ακριβώς ωφελείται και ανταλλάσσει μίαν δραχμήν με δέκα χιλιάδας χρυσά τάλαντα, έτσι βεβαίως ωφελούνται και οι ανεχόμενοι τας στενοχωρίας του μοναχικού βίου, κερδίζοντες ούτω την δόξαν που πρόκειται να αποκαλυφθῆ εις τους αγωνιζομένους και κοπιάζοντας. Μικρά πράγματα λοιπόν προσφέρεις και μεγάλα κερδίζεις.

Εάν δε ο Ηγούμενος του Μοναστηρίου σε παραδώσει εις κάποιον αδελφόν, διά να είσαι υποτεταγμένος εις αυτόν, να μή είπης, με τον νούν σου, ότι εγώ είμαι υιός λαμπρών και μεγάλων γονέων, ενώ αυτός κατάγεται από ασήμους, ανυπολήπτους και επαίτας, ή, ότι προέρχεται από δούλους, ή ότι δεν γνωρίζει την κοσμικήν σοφίαν, ενώ εγώ την γνωρίζω και πώς λοιπόν εγώ δύναμαι να υποταχθώ εις αυτόν; Εάν το κάνω αυτό θα είναι δι' εμέ προσβολή. Να μη τα σκέπτεσαι αυτά, αγαπητέ διότι δεν έχεις σκεφθή λογικά επ' αυτού. Διότι αυτός που σκέπτεται αυτά τα πράγματα, δεν απέβαλεν ακόμη τον παλαιόν άνθρωπον, που φθείρεται από τας απατηλάς επιθυμίας. Ημείς όμως, αγαπητέ, υπομένομεν, ως να έχωμεν παραδοθή υπό του Θεού ως δούλοι εις τους ομοψύχους αδελφούς μας προς υποταγήν, διά να αξιωθώμεν της ελευθερίας των δικαίων, σκεπτόμενοι συνεχώς τον Δεσπότην τών όλων, ο οποίος επτώχευσε, χάριν ημών, ενώ ήτο πλούσιος, διά να πλουτήσωμεν ημείς από την πτωχείαν Εκείνου. Τον Δεσπότην ημών τον απεκάλεσαν και Σαμαρείτην και δαιμονισμένον, και τα υπέμεινε, διά να διορθώση την απερισκεψίας μας. Σκύψε λοιπόν τον αυχένα σου, χωρίς εντροπήν, υποκάτω από τον χρηστών ζυγός του Κυρίου, διά να εύρης ανάπαυσιν εις την ψυχήν σου. Άκουσε δε και μίαν σχετικήν με το ζήτημα τούτο παραβολήν.

Δύο αθληται ήλθον διά να αγωνισθούν συγχρόνως προς τους αντιπάλους των εξ αυτών ο ένας ήτο ενδεδυμένος με στολήν λαμπράν, ενώ ο άλλος με πτωχικήν και οι δύο όμως έβγαλαν αυτά που εφόρουν και εισήλθον εις το στάδιον των αγώνων γυμνοί. Μήπως, άραγε, αυτός που έβγαλε την λαμπράν στολήν, θα την παρουσιάσει, κατά την στιγμήν του αγώνος, διά να τον βοηθήσει εναντίον του αντιπάλου του; "Η θα προτιμήσει να την αφήσει, ως τελείως άχρηστον εις τον αγώνα, και θα επιδείξει εναντίον του αντιπάλου του την ανδρεία και την τέχνης μαζί με την ευκινησίαν;

Έτσι λοιπόν και σύ· μή σκέπτεσαι όσα άφησες, διότι ο καθένας άφησεν αυτά που είχε και απέβαλε τον παλαιόν άνθρωπον. διά να ενδυθή τον νέον. Δι' αυτό σπλίσου με την ταπεινοφροσύνην, γνωρίζων ότι εις τον χώρον των αγώνων εισήλθες γυμνός, όπως και οι υπόλοιποι συναθληται, και ότι είναι γραμμένον· «όσα θεωρούν οι άνθρωποι υψηλά, είναι βδέλυγμα διά τόν Θεόν». Ούτε και δια την κοσμικήν σοφίαν να υπερηφανεύεσαι, διότι η σοφία του κόσμου, λέγει ο Απόστολος, είναι μωρία ενώπιον του Θεού. Και αλλαχού λέγει: «εκείνος, που θέλει από σας να είναι σοφός εις αυτόν τον αιώνα, ας φανή μωρός, διά να γίνη σοφός» (Α' Κορινθ. γ', 18). Λησμόνησε λοιπόν την προηγουμένην κατάστασίν σου εις τον κόσμο, διά να ζητήσης, με θάρρος, από τον Θεόν και την συγχώρησιν των τότε αμαρτημάτων σου. Αφού λοιπόν απορρίψης τα παλαιά και ταπεινώσης το φρόνημά σου, συγκέντρωνε πλούτον, ο οποίος ποτέ δεν χάνεται, με την υπηρεσίαν σου προς τους αδελφούς και την προς αυτούς περιποίησιν. Και όταν καθαρίζης τας εσωτερικάς αυλάς του Μοναστηρίου από τας κοπριάς, φρόντιζε συγχρόνως να απορρίπτης τας κοσμικάς επιθυμίας από τον εσωτερικός άνθρωπον. Αν πάλιν καθαρίζης την στάκτην του μαγειρείου, να ενθυμήσαι τον Προφήτην Δαβίδ που λέγει· «στάκτην έφαγα, σαν ψωμί, και το πιετό μου το ανεκάτευσα με δάκρυα» (Ψαλμ. ρα', 10).

Όταν δε βλέπης την φθαρτην φωτιάν, να σκέπτεσαι την αιώνιον φλόγα, που πρόκειται να κατατρώγη τους αμαρτωλούς, και να κλαύσης δι' όσα ήμάρτησας. Και κάθε τι που εκτελείς, να το εκτελής με ταπεινοφροσύνην και καλήν προαίρεσιν, οπότεν θα έχης μεγίστην ωφέλειαν και θα επισύρης εις τον εαυτόν σου την χάριν του Θεού. Διότι λέγει η Αγία Γραφή: «Ο Κύριος αντιτάσσεται εις τους υπερηφάνους, ενώ δίδει την χάριν Του εις τους ταπεινούς» (Παροιμ. γ', 34). Εάν κοπιάζης πάρα πολύ εις τας υπηρεσίας του Μοναστηρίου, σκέψου αυτούς, που ταλαιπωρούνται εις εξορίαν, εις καταναγκαστικά έργα, εις πικράν δουλείαν και υποτάξου με προθυμίαν εις τον Ηγούμενον, χάριν του Κυρίου· διότι η θεληματική δουλεία, την οποίαν υπομένεις, δεν εξυπηρετεί ανθρώπους, αλλά τον Κύριον. Ποίος, άραγε, από όσους προσεβλήθησαν ή εκοπίασαν κάποτε, χάριν ενός επιγείου βασιλέως, δεν θεωρεί την ύβριν ως τιμήν, και τον κόπον ως ανάπαυσιν; Εάν δε δεν μας αρέση να υπομείνωμεν κόπον και ατιμίαν διά τον Κύριον, τότε πρός τι έφύγαμεν από τον κόσμο;

Αγαπητέ, ποίος είναι άξιος και καλότυχος διά να πάθη χάριν Αυτού; Εφ' όσον λοιπόν δι' Αυτόν υπομένεις τας δοκιμασίας του Μοναχικού βίου, μάθε ότι παρέχεις μικρά και λαμβάνεις, ως ανταμοιβήν, μεγάλα. Έχομεν, κατά συνέπειαν, ανάγκην υπομονής, διά να εκτελέσωμεν το θέλημα του Θεού και να επιτύχωμεν όσα μάς υποσχέθη ο Κύριος, διότι είπεν: «όποιος υπομείνη μέχρις τέλους, αυτός μόνον θα σωθή».

Αν δε πρέπει να γίνωνται ταπεινοί όσοι εγκατέλειψαν εις τον κόσμο λαμπράς και σπουδαίας καταστάσεις, πόσον περισσότερο ταπεινωμένοι θα πρέπει να είναι όσοι έρχονται να γίνουν Μοναχοί από ελεεινήν και κουραστικήν ζωήν. Ούτοι πρέπει διαρκώς να ταπεινώνουν τους εαυτούς των και ποτέ να μη υπερηφανεύωνται, έστω και εάν τύχουν κάποιας καλύτερας μεταχειρίσεως και προσοχής, αλλά να επιδεικνύουν συνεχώς ταπεινοφροσύνην και πραότητα ενθυμούμενοι και σκεπτόμενοι πάντοτε τας ευεργεσίας του Κυρίου, από ποίαν, δηλαδή, αφόρητον στενοχωρίαν αυτής της ζωής τους εγλύτωσεν μη τυχόν περισπασθή ο νους των και λησμονήσουν την προηγουμένην αθλιότητα, φουσκώσουν από υπερηφάνειας και ακούσουν, κάποτε, ως αχάριστοι προς τον Ευεργέτην

των, το αναφερόμενον εις τον ψαλμόν «Ανθρωπος ευρισκόμενος εις τιμήν, δεν εφάνη φρόνιμος άνεμίχθη με τα ανόητα κτήνη (τους αμαρτωλούς λογισμούς) και έγινεν όμοιος με αυτά» (Ψαλμ. μη', 13, 21).

Ας δουλεύσωμεν λοιπόν, αγαπητοί, τον Κύριον, με πολλήν ταπεινοφροσύνην, εις όλης μας την ζωήν τον Κύριον, που ήμπορεί, να εγειρή από γης τον πτωχόν και να ανυψώση τον πένητα από την κοπρίαν, διά να μάς αξιώση, μετά το τέλος της ζωής αυτής, της δόξης που απολαμβάνουν οι ταπεινοί και οι πράοι· διότι η Αγία Γραφή λέγει: «Ο Κύριος ανταποδίδει την δικαίαν τιμωρίαν εις όσους παντοιοτρόπως υπερηφανεύονται» (Ψαλμ. λ', 24).

Η'. Του Αββά Κασσιανού

ΕΝ πάσι τοῖς κατὰ τὴν Αἴγυπτος καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν Κοινοβίοις αὗται αἱ κανονικαὶ διατυπώσεις φυλάττονται: ὁ ἐλθὼν εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ θέλων μονᾶσαι, οὐ πρότερον δεχθήσεται ἔσω ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, πρὶν ἀπόδειξιν τινὰ καὶ πείραν τοῦ πρὸς θεὸν πόθου καὶ τῆς ταπεινώσεως καὶ μακροθυμίας, διὰ τῆς ἐπὶ πλεῖστον ὑπομονῆς δείξει. Δοκιμασθεῖς οὖν ἐν τούτοις, εὐπρόσδεκτος παρ' αὐτοὺς γίνεται, καὶ διδάσκεται τῆς περιουσίας αὐτοῦ μὴ ἔχειν τί τεθησαυρισμένον. Οὕτως οὖν ἕκαστος γυμνοῦται τῆς ἀρχαίας περιουσίας, ὡς μηδὲ αὐτὸ τὸ ἔνδυμα, καὶ περιβεβλημένος ἦλθε, τοῦ λοιποῦ φορεῖν συγχορεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν ἀδελφῶν πάντων συνηγμένων, προαχθεῖς εἰς τὸ μέσον, ἔκδυεται τὰ ἴδια ἱμάτια, καὶ διὰ τῶν χειρῶν τοῦ Ἀββᾶ ἐνδύμασι τοῦ Μοναστηρίου μεταμφιέννυται, ὡς διὰ τούτου τοῦ τύπου ἐπιγινώσκει αὐτόν, ὅτι πάντων τῶν κοσμικῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἀλαζογείας καὶ τοῦ τύφου γυμνωθεῖς, ἐνεδύσατο τὴν πτωχείας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι ἀνεπαισχύντως συναριθμεῖ ἑαυτὸν καὶ ἕξισοὶ τῷ σώματι τῆς ἀδελφότητος.

Τὰ δὲ μάτια καὶ ἀποδύεται, λαβῶν καὶ οἰκονόμος τῆς Μονῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον φυλάττει, ἀφορίσας ἕως τῆς προκοπῆς αὐτοῦ καὶ ἀναστροφῆς καὶ ὑπομονῆς, ἣν ἐν διαφόρους πειρασμοὺς ἀπόδειξιν παρασχου. Καὶ εἰ μὲν εὐρωσιν αὐτὸν δυνάμενον ἐν τούτοις ἐγκαρτερεῖν, καὶ ἐν τῇ σπουδῇ καὶ διαπύρῃ θέρμῃ, ἣ ἐνήρξατο, διαμένοντα, τοῖς λοιποῦς συναριθμούσιν εἰ δὲ τί γογγυσμοῦ ἐλάττωμα ἢ παρακοῆς οἴασθῆποτε ἐν αὐτῷ ἁμαρτίαν καταμάθωσιν, ἐκδύσαντες τοῦτον ἅπερ ἐνεδύσατο τοῦ Μοναστηρίου, καὶ τὰ κοσμικὰ ἐνδύματα πάλιν περιβαλόντες, ἀποθιοῦνται τοῦ Κοινοβίου. Ὡς ἐκ ταύτης λοιπὸν τῆς ἀκριβείας μὴ εὐχέρειαν εἶναι τὸ βουλομένῳ ὡς ἔτυχεν ἀναχωρεῖν τῆς μονῆς, ἀλλὰ τὸν μὴ ἐμμένοντα κατὰ πάντα τρόπον τῇ ἰδίᾳ ὁμολογία μετενδύεσθαι τὴν κοσμικὴν ἐσθῆτα, καὶ οὕτως ἀπολύεσθαι τοῦ Μοναστηρίου.

Ὅτε τοίνυν ὁ ὑποδεχθεῖς, ταύτη ἢ προειρήκαμεν ἀκριβεία δοκιμασθῆ καὶ ἄμεπτος εὐρεθῆ, οὐ παραχρῆμα τῇ συνοδείᾳ τῶν ἀδελφῶν ἀναμίγνυσθαι ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ παραδίδοται τὸ ἐπιτεταγμένῳ τὴν φροντίδα τῶν ξένων, καὶ τούτοις πᾶσαν ἐπιμέλειαν καὶ ὑπηρεσίαν ποιεῖν προστάσσεται καὶ ὅτε ὀλόκληρον ἐνιαυτὸν ἀμέμπτως ὑπηρετήσῃ τοῖς ξένους, τυπωθεῖς διὰ τούτου πρὸς ταπεινώσιν καὶ μακροθυμίαν, συναριθμεῖται λοιπὸν τῇ συνοδείᾳ τῶν ἀδελφῶν. "Ὅς τοιαύτην ἔχει τὴν μέριμναν, ὅπως διδάξῃ αὐτὸν τὸν μαθητευόμενον, διὰ ποίας ὁδοῦ ἀρξάμενος, δυνήσεται ἐπὶ τὴν τελειοτάτην ἀρετὴν φθάσαι. Ἐν πρώτοις γοῦν διδάσκει αὐτὸν νικᾶν τὰς ἰδίας ἡδονᾶς, διὰ τοῦ ἐπιτάσσειν αὐτῷ τὰ ἐναντία τῶν θελημάτων αὐτοῦ. Ὁ ὁ καὶ ἄλλως γὰρ λέγουσιν οἱ Πατέρες δύνασθαι τινὰ τὰς ἰδίας ἡδονᾶς χαλινοῦν, ἢ ὀργῆς περιγενέσθαι, ἢ λύπης, ἢ ταπεινώσιν ἀληθῶς κτήσασθαι, ἢ ἀπλῶς μετὰ ἀδελφοφιλότητος καλῶς τελειωθῆναι ἐν Κοινοβίῳ, εἰ μὴ πρότερον διὰ τῆς ὑπακοῆς νεκρώσει τὰ ἑαυτοῦ θελῆματα.

Ταύταις δὲ ταῖς διατυπώσεις καὶ διδασκαλίαις τὸν μαθητευόμενον προβιβάσαντες, ἀκολούθως διδάσκουσι πάλιν μὴ κρύπτειν τοὺς ἰδίους λογισμούς, ἀλλὰ παραχρῆμα, ἡνίκα ἐπέρχονται, τούτους τῶν οἰκείῳ Π ἀτρί ἀποκαλύπτειν, καὶ μηδὲν περὶ τῆς τούτων διακρίσεως τῆ ἰδία καρδία πιστεύειν, ἀλλ' ἐκεῖνο γινώσκειν ἀγαθὸν ἢ κακὸν εἶναι, ὅπερ τῆ ἑαυτοῦ διακρίσει δοκιμάσας ὁ πατήρ ἀποδείξει. Τοιαύτη δὲ φυλάττεται παρ' αὐτοὺς ἡ ὑποταγή, ὡς μὴ τολμησαί τινά, ἐκτός του Ἀββά, μηδὲ τοῦ κελλίου καὶ πού κάθηται προβαίνειν. Οὕτω δὲ τὰ παρ' αὐτοῦ προστασώμενα ἐπιτελεῖν σπουδάζουσιν, ὡς παρὰ Θεοῦ ταῦτα δεχόμενοι.

Καθήμενοι δὲ ἐν τοῖς κελλίοις καὶ τὸ ἔργο καὶ τῆ μελέτη καὶ τῆ προσευχῇ μετὰ σπουδῆς πάσης προσέχοντες, ἐπειδὴ ἂν ἀκούσωσι τοῦ κρούοντος τὴν θύραν ἐκάστου κελλίου, ἢ εἰς τὴν κοινὴν προσευχὴν ἢ πρὸς τί ἔργον τούτους ἐκκαλουμένου, παραχρῆμα πάντα δμοῦ ἀφέντες, πρὸς τὸ ἐπιταγὲν ὄρμ ὦ σί, πάση σπουδῇ τὴν τῆς ὑπακοῆς ἀρετὴν ζηλοῦντες, ἦν οὐ μόνον τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν, ἀναγνώσεως τέ, καὶ τῆς ἐν τῷ κελλίῳ ἡσυχίας, ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν ἀρετῶν προτιμῶσι καὶ ταῦτα πάντα δεύτερα τίθενται. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἐκεῖνο περιττόν ἐστι καὶ εἶπεν, ὡς οὐδεὶς ἂ ὑ τὸν ἄλλο τί κέκτητ αἰ πλην κολοβίου, καὶ ἡμιφορίου, καὶ σανδαλίων, καὶ μηλωτῆς καὶ ψαθίου, αἰσχύνην ἠγούμενοι τὸ λέγεσθαι παρ' αὐτοῖς βιβλίον ἐμόν, γραφίον ἐμόν, πινακίδιον ἐμόν, ἢ ἄλλο τί ἐμο ν.

Ἐκαστος δὲ τούτων, τοσοῦτον πορισμὸ καὶ καθ' ἡμέραν συνάγει τὸ Μοναστηρίῳ ἐξ ἔργου τὲ καὶ ἰδρωτός ἰδίου, ὡς μὴ μόνον ταῖς ἑαυτῶν χρεῖαις ἐξαρκεῖν, ἀλλὰ καὶ τῆ διακονία τῶν ξένων καὶ πτωχῶν ὑπουργεῖν. Οὕτω δὲ κάμνοντες, οὐ φυσιοῦνται, οὐχ ὑπερηφανεύονται, οὐδὲ τις αὐτῶν ἐκ τοῦ ἰδίου ἔργου καὶ ἰδρωτός ἀπαιτεῖ περισσοτέραν τῆς διδομένης χρεῖας ἀνάπαυσιν, οὐ καὶ τῆμα οἰασδήποτε ὕλης ἑαυτῷ περιποιεῖται, πάροικον ἑαυτὸν καὶ ξένον ὅλου του κόσμου ἔχων, καὶ δοῦλον καὶ ὑπηρέτης τῶν ἀδελφῶν λογιζόμενος, ἥπερ δεσπότην οἰουδήποτε γηίνου πράγματος. Εἰ δὲ κλάσει τις σκεῦος, ἢ οἰονδήποτε πρᾶγμα ἀπολέσει, ἐξομολογεῖται τὸ Ἀββᾶ τῆς ἰδίας ραθυμίας τὸ πταῖσμα, καὶ οὕτω μετανοῶν λαμβάνει συγχώρησιν.

Ὅστις δὲ πρὸς τί ἔργον μετακληθεῖς, ἢ πρὸς σύναξις, βραδύτερον ἀπαντήση, ἢ σκληρότερον ἢ προπετέστερον ἀποκριθῆ, ἢ ὑπογογγύζων τὴν προσταχθεῖσαν ὑπακοὴν ποιήση ἢ ἀμελέστερον, ἢ τοῦ ἔργου καὶ τῆς ὑπακοῆς προτιμῆ σᾶς τὴν ἀνάγνωσιν, τὰ προσταχθέντα αὐτὰ ἔργα βραδύτερον ἐκτελέση, ἢ ἀπολυθείσης τῆς συνάξεως μὴ ταχέως πρὸς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἀναδράμη ἢ μετὰ τινὸς ὁμιλήση ἐκτός ἀναγκαίας χρεῖ ᾶς, ἢ ἄλλου τὴν χεῖρα κατάσχη μετὰ παρρησίας, ἢ τί τῶν ὁμοίων τούτοις πλημμελήση, τούτω ἐπιτιμῇ ἐνυποβάλλεται: συνηγμένων τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ συνάξει, ρίψας ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, συγχώρησιν αἰτεῖ τοῦ ἰδίου σφάλματος.

Τὰ δὲ παχύτερα τούτων πταίσματα εἰ τις εὐρεθῆ πράττων ἅτινά ἐστι καὶ ἀτὰ φρόνησις ἀντιλογία μετὰ ὑπερηφανίας ἢ του Μοναστηρίου πρόοδος, ἐκτός ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀββᾶ ἢ πρὸς γυναίκα καὶ τίνος τῶν ἔξω του Κοινοβίου συντυχία ἢ ὀργή ἢ μάχη ἢ ἔχθρα ἢ μνησικακία ἢ φιλαργυρία, ἢτις ἔστι λέπρα ψυχῆς ἢ καὶ τῆ σὶς οἰουδήποτε πράγματος, ἐκτός τῶν διδομένων παρὰ τοῦ Ἀββᾶ ἢ τροφῆς ἄνευ εὐλογίας, κλεψιμαίῳ τρόπο γινομένης, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, οὐ τὸ εἰρημένω ἐπιτιμῷ ὑποβάλλεται, ἀλλὰ σφοδρότέρω καὶ μείζονι καὶ εἰ μὴ διορθωθῆ, ἐκβάλλεται τοῦ Μοναστηρίου τσαυτῆ δὲ ταπεινοφροσύνη καὶ σπουδῇ ἐν τῇ διακονία ἐπιτελεῖται παρ' αὐτῶν, ὅση οὐκ ἂν δεσπότης παρὰ δούλων παρασχεθεῖη.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΟΛΑ τα Κοινόβια της Αιγύπτου και της Ανατολής εφαρμόζονται αι εξής κανονικαι διατάξεις.

Εκείνος, που θα έλθη εις το Κοινόβιον με την επιθυμίαν να μονάση, δεν θα γίνη δεκτός εάν προηγουμένως δεν αποδείξη ότι έχει πραγματικόν πόθον προς τον Θεόν και κάποιαν πείραν ταπεινώσεως και μακροθυμίας, με την όσον το δυνατόν, περισσοτέραν υπομονήν του.

Αφού λοιπόν ο υποψήφιος Μοναχός δοκιμασθή εις αυτά, τότε μόνον γίνεται δεκτός και διδάσκεται, ότι δεν πρέπει τίποτε να κρατήση από την περιουσίαν του.

Κατ' αυτόν τον τρόπον απογυμνώνεται ο προσερχόμενος από την παλαιάν υλικών περιουσίας του, ώστε να μη επιτρέπεται πλέον να φορη ούτε αυτό το ένδυμα το οποίον εφόρει όταν προσήλθεν εις το Μοναστήριον: όταν λοιπόν όλοι οι αδελφοί συγκεντρωθούν εις τον Ναόν του Μοναστηρίου, προχωρεί εις το μέσον αυτών, αποβάλλει τα κοσμικά ενδύματά του και ενδύεται, εκ νέου, από τον ίδιον τον Ηγούμενος με τα καθιερωμένα ενδύματα και ράσα του Μοναστηρίου. Δια του τύπου αυτού επιδιώκεται να εννοήση και υποψήφιος, ότι απεγυμνώθη από όλα τα κοσμικά πράγματα και την αλαζονείαν και τον εγωισμόν και εφόρεσε πλέον την πτωχείας του Χριστού και ότι, χωρίς να εντρέπεται, συγκαταριθμεί τον εαυτόν του με τους Μοναχούς και εξισώνεται προς τα μέλη της αδελφότητος.

Τα ενδύματα που εκδύεται ο υποψήφιος, τα παραλαμβάνει ο Οικονόμος του Μοναστηρίου και τα φυλάττει επί αρκετον χρόνον εις ένα ωρισμένον μέρος, μέχρις ότου δηλαδή παρουσιάση προκοπήν, και δώση αποδείξεις για την ενάρτεον ζωήν του και την υπομονήν του εις τους διαφόρους πειρασμούς. Και εάν μεν τον εύρουν να έχη την δύναμιν να υπομένη όλα αυτά, να διατηρή το ίδιον ενδιαφέρον, και την ιδίαν διάπυρον θερμης, με την οποίαν ήρχισε το μοναχικόν του στάδιον, τότε τον κατατάσσουν επισήμως εις την αδελφότητα.

Εάν όμως αντιληφθούν κάποιο ελάττωμα γογγυσμού εις αυτόν, ή κάποιο παράπτωμα οποιασδήποτε παρακοής, τότε αφού αφαιρέσουν από αυτόν τα ενδύματα, που του εφόρεσαν εις το Μοναστήριον, και του φορέσουν, πάλιν, τα κοσμικά ενδύματά του, τον απομακρύνουν από το Κοινόβιον. Εξ αιτίας λοιπόν της ακριβείας αυτής δεν είναι εύκολον να αναχωρή, από το Μοναστήριον, αυτός που θέλει, έτσι τυχαίως, αλλά μόνον εκείνος, που δεν παραμένει σταθερός, εις όλας τας περιπτώσεις, και εις την ομολογίαν, που έδωσεν αυτός φορεί εκ νέου το κοσμικόν ένδυμα και τοιουτοτρόπως απολύεται από το Μοναστήριον.

Όταν λοιπόν ο υποψήφιος, που έγένητο δεκτός εις το Μοναστήριον, δοκιμασθή μετά πάσης ακριβείας, κατά τον τρόπον που προείπαμεν και ευρεθή τέλειος, δεν επιτρέπεται αμέσως να συγκαταλεχθή εις την συνοδείαν των αδελφών, αλλά παραδίδεται εις εκείνον, που έχει την υπηρεσίας της φροντίδος και περιποιήσεως των ξένων και διατάσσεται να τους φροντίζη και να τους υπηρετή εις όλα. Και αφού υπηρετήση τους ξένους επί ολόκληρον έτος, επιδείξας αρίστην ικανότητα εις το διακόνημα αυτό, και συνηθίση, εκ της υπηρεσίας αυτής, εις την ταπεινώσιν και την μακροθυμίαν, τότε πλέον συναριθμείται εις την συνοδείαν των αδελφών.

Εκείνος δε, που θα αναλάβη, ως υποτακτικόν, τον ενταχθέντα εις την αδελφότητα νέον Μοναχόν, έχει την φροντίδα να διδάξη τον μαθητευόμενόν του ποίαν οδόν πρέπει να αρχίση, διά να ήμπορέση να φθάση εις το ύψος της τελειοτάτης αρετής.

Μεταξύ των πρώτων λοιπόν τον διδάσκει πώς να νικά τας ιδικάς του ηδονάς, με το να τον διατάσσει τα αντίθετα προς τα θελήματά του. Διότι, καθώς λένουν οι Πατέρες, δεν ημπορεί κανείς να χαλιναγωγήσει τας ηδονάς του, ή να καταβάλει την οργήν, ή την λύπην, ή να αποκτήσει πραγματικώς ταπεινώσιν, ή, με ένα λόγον, να τελειώσει καλώς τον προορισμόν του εις το Κοινόβιον, συνασκούμενος με αδελφότητα, εάν δεν νεκρώσει προηγουμένως, με την υπακοήν, τα θελήματά του.

Αφού προβιάσουν τον μαθητευόμενον με αυτούς τους κανονισμούς και τας διδασκαλίας, τον διδάσκουν, πάλιν, εν συνεχεία, να μη αποκρύπτει τους λογισμούς του, αλλά αμέσως, μόλις επέρχονται, να τους εξομολογήται εις τον πνευματικών του Πατέρα και να μη εμπιστεύεται εις την καρδίαν του να διακρίνη αυτούς, αλλά να θεωρη ως αγαθών ή κακόν εκείνο, που θα του φανερώσει ο Πατήρ με την ιδικήν του διάκρισιν.

Τόσον αυστηρά δε τηρείται από αυτούς ή υπακοή, ώστε κανείς να μη τολμά, εκτός του Ηγουμένου, ούτε να εξέρχεται από το κελλί, που κάθεται. Φροντίζουν δε να εκτελούν τας εντολάς του Ηγουμένου μετά τοσούτου ζήλου, ως να δέχονται τας εντολάς αυτάς από τον Θεόν.

Ενώ δε παραμένουν εις τα κελλία των και με άγρυπνον την προσοχήν των επιδίδονται εις το εργόχειρον, την μελέτην και την προσευχήν, μόλις ακούσουν αυτόν που κτυπά την θύραν εκάστου κελλίου, διά να τους καλέσει ή εις την κοινήν προσευχήν, ή εις ώρισμένης εργασίας, αφήνουν αμέσως όλα και σπεύδουν να εκτελέσουν την εντολήν, φιλοτιμούμενοι να εφαρμόσουν, με όλον των τον ζήλον, την αρετήν της υπακοής, την οποίαν και προτιμούν περισσότερο όχι μόνον από το εργόχειρον, και την ανάγνωσιν, και την ησυχίαν του κελλίου, αλλά και από όλας τας άλλας αρετάς· διότι όλα τα άλλα έρχονται δεύτερα.

Μεταξύ δε των άλλων εκείνο που είναι περιττόν και να το είπωμεν, είναι ότι κανείς από τους Μοναχούς αυτούς δεν κρατεί άλλο τίποτε, εκτός από ένα κοντόρρασον, ένα ράσον χονδρόν, πέδιλα, το δερμάτινον επανωφόριον και την ψάθαν του, που του χρησιμεύει ως στρώμα, θεωρούντες ως εντροπήν το να λένουν μεταξύ των το βιβλίον μου, και κονδυλοφόρος μου, το σημειωματάριόν μου ή οτιδήποτε άλλο ιδικόν μου.

Έκαστος δε εξ αυτών μαζεύει τόσα εις το Μοναστήριον από την εργασίας του, ώστε να επαρκούν, όχι μόνον διά τας ιδικάς του ανάγκας, αλλά δια να βοηθούν και εις την εξυπηρέτησιν των ξένων και πτωχών. Κοπιάζοντες δε τόσον δεν αλαζονεύονται, δεν υπερηφανεύονται, ούτε κανείς από αυτούς ζητεί ανάπαυσιν, από την εργασίας του και τον ιδρώτα του, περισσοτέραν από την υπάρχουσαν ανάγκην· ούτε αποκτά κτήμα εξ οιασδήποτε ύλης, παραμένων ως πάροικος και αποξενωμένος από όλον τον κόσμον και θεωρών τον εαυτόν του δούλον και υπηρέτης των αδελφών, παρά κύριον οιοδήποτε γηίνου πράγματος. Εάν κανείς σπάσει σκεύος, ή χάσει οποιοδήποτε πράγμα, εξομολογείται εις τον Ηγούμενον το σφάλμα της απροσεξίας του και, δι' ειλικρινούς μετανοίας, λαμβάνει συγχώρησιν.

Όποιος προσκληθή εις εργασίαν, ή εις σύναξιν, και προσέλθη βραδύτερον, ή απαντήση με θυμόν, ή με αυθάδειαν, ή εκτελέσει τα προσταχθέντα με γογγυσμόν, ή δεν επιδείξει την απαιτουμένην επιμέλειαν, ή προτιμήσει, από την εργασίαν και την υπακοήν, την ανάγνωσιν και εκτέλεση βραδύτερον την εργασίας, που τον διέταξαν, ή, μετά το τέλος της ακολουθίας, δεν τρέξει αμέσως εις την εργασίας, η όμιλήση με κάποιον, χωρίς σοβαράν ανάγκην, ή

κρατήση το χέρι του άλλου με επιδεικτικότητα, ή, τέλος, περιπέση εις παρόμοιον σφάλμα, εις αυτόν επιβάλλεται τιμωρία όταν δε οι αδελφοί συγκροτήσουν σύναξις, τότε ο τιμωρημένος πίπτει κατά γης και ζητεί συγχώρησιν τού σφάλματός του.

Τα δε βαρύτερα παραπτώματα, εις τα οποία δύναται να υποπέση κάποιος Μοναχός, είναι τα εξής. Καταφρόνησις, αντιλογία με υπερηφάνειαν· έξοδος, χωρίς την άδειαν του Ηγουμένου από το Μοναστήρι ή συνάντησις έξω από το Κοινόβιον με γυναίκας ή με άλλα πρόσωπα: η οργή, ο διαπληκτισμός, η έχθρα, η μνησικακία, η φιλαργυρία, που είναι λέπρα της ψυχής, η απόκτησις οίουδήποτε πράγματος, εκτός εκείνων, που δίδει ο Ηγούμενος το φαγητόν, χωρίς ευλογίαν, και που πραγματοποιείται ως μία κλοπή και όλα τα σχετικά, με τα ανωτέρω, παραπτώματα. Όλα αυτά δεν τιμωρούνται με την απλην τιμωρίαν του επιτιμίου, αλλά με μεγαλύτεραν και αυστηροτέραν. Και εάν ο Μοναχός δεν διορθωθή, τότε εκδιώκεται και από το Μοναστήριον.

Τόση δε ταπεινοφροσύνη και επιμέλεια επιδεικνύεται, κατά τας διαφόρους υπηρεσίας, όση δεν θα ήτο δυνατόν να παρασχεθή εις κυρίους από τους δούλους των.

Θ'. Εκ των Διαταγών των Αγίων Αποστόλων

ΟΙ ΠΡΩΤΩΣ προσιώντες τῇ μυστηρίων τῆς εὐεβείας, διὰ τῶν Διακόνων προσαγέσθωσαν τὸ Ἐπισκόπη ἢ τοῖς Πρεσβυτέροις καὶ τὰς αἰτίας ἀνεταζέσθωσαν, οὐ χάριν προσῆλθον τῷ κυριακῇ λόγῳ οἱ δὲ προσενέγκαντες μαρτυρεῖτωσαν ἀκριβῶσαντες τὰ κατ' αὐτούς. Ἐξεταζέσθω δὲ αὐτῶν ἀκριβῶς καὶ ὁ τρόπος καὶ ὁ βίος καὶ εἰ δοῦλοι εἰσιν ἢ ἐλεύθεροι, καὶ εἰ καὶ τίς δοῦλος, ἐρωτάσθω ὁ δεσπότης αὐτοῦ, εἰ μαρτυρεῖ αὐτῷ εἰ δὲ μή, ἀποβαλέσθω, ἕως ἂν ἄξιον ἑαυτὸν ἐπιδείξῃ τῷ δεσπότη.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΙ, που προσέρχονται διὰ πρώτην φοράν εις το μυστηριον της ευσεβείας* ας οδηγούνται από τους Διακόνους ενώπιον του Επισκόπου ή των πρεσβυτέρων. Ο Επίσκοπος δε, ή οι πρεσβύτεροι, ας εξετάζουν, προσεκτικώς, την αιτίαν, που τους παρεκίνησε να προσέλθουν εις τον λόγον του Κυρίου εκείνοι, πάλιν, που τους οδήγησαν, ας εξακριβώνουν και ας πληροφορούν υπευθύνως τα κατ' αυτούς. Ας εξετάζεται δε λεπτομερώς ή διαγωγή των και η ζωή των, και εάν είναι δούλοι ή ελεύθεροι εαν δε κάποιος εκ των προσερχομένων είναι δούλος, ας ερωτάται ο κύριός του, εάν δύναται να διαβεβαιώση διὰ το ήθος του: διαφορετικά, να μη γίνεται δεκτός έως ότου ο ίδιος διὰ της διαγωγής του αποδείξη εις τον επίσκοπον τον εαυτόν του άξιον.

* Εδώ αναφέρεται ένα απόσπασμα από τας Αποστολικές Διαταγάς που αφοραν μεν τους προσερχομένους εις τον Χριστιανισμόν ειδωλολάτρας, είναι όμως ομοιότατον εις τους τύπους και την ουσίαν με τον προσερχόμενον εις το Κοινόβιον υποψήφιον Μοναχών.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ'

(Να μην αποδιώκουμε τους δόκιμους μοναχούς)

Περὶ τοῦ ὅτι καὶ αἱ περιστατικαὶ ἀποταγαί, οὐ πάντα ἀπόβλητοι καὶ ὅτι πάντα τὸν προσιόντα τὸ κοινόν, καὶ τὴν μετὰ τῶν ἀδελφῶν οἴκησιν θερμῶς ἐξαιτούμενον, οὐ δεῖ παρευθὺς παντελῶς ἀποπέμπεσθαι, πρὸ τῆς ἀκριβοῦς των κατ' αὐτὸν διαγνώσεως ἀλλὰ παραιτεῖσθαι μὲν ποσῶς καὶ δοκιμάζειν κατὰ τὰ προγραφέντα: ἐμμένοντα δὲ τῇ προθέσει καὶ μετὰ τὴν δοκιμασίαν παραδέχεσθαι, εἴμη τί ἕτερον ἀπαγορευμένον τοῖς θείοις νόμοις παρακολουθεῖ τὰ πράγματι.

Περὶ τοῦ ὅτι δεν πρέπει να αποκρούωνται τελείως και αι εκ διαφόρων περιστατικῶν ἀρνήσεις του κόσμου και δεν πρέπει να αποδιώκωμεν ἀμέσως οποιονδήποτε προσέλθη εις το Κοινόβιον και ζητεῖ θερμῶς να παραμείνη με τους αδελφούς, πριν εξετάσωμεν λεπτομερῶς τα κατ' αὐτὸν ἀλλὰ να του παραχωρώμεν κάποιαν δυνατότητα παραμονῆς, και να τον δοκιμάζωμεν, σύμφωνα με αυτά, που προεγράψαμεν. Αφού δε διαπιστώσωμεν ὅτι ἐμμένει εις την πρόθεσιν του, και μετὰ την δοκιμασίαν, να τον κάμνωμεν δεκτόν εις το Κοινόβιον, ἐκτός εἰάν συμβαίῃ κάτι, που το ἀπαγορεύουν οι θειοὶ νόμοι.

A'. Παλλαδίου

ΝΕΩΤΕΡΟΣ τις ὀνόματι Μακάριος, ὡς ἐτῶν δέκα καὶ ὀκτώ, παίζων μετὰ τῶν συνηλικῶν, ἀκούσιον φόνον εἰργάσατο καὶ φοβηθεῖς, καταλαμβάνει τὴν ἔρημον εἰς τοσοῦτον δὲ ἤλασε φόβον θεῖον τὲ καὶ ἀνθρώπινον, ὡς τριετίαν ὅλην ἄστεγος μείνας ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀναισθητῆσαι Ἐὴ δὲ γῆ ἐκεῖνη, ἄβροχος τελείως ὑπάρχει. Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐν ταύτῃ ὠκοδομησεν ἑαυτὸ κελλίον' καὶ ζήσας ἐν αὐτῷ ἄλλα εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη, ἤξιωθη χαρίσματος τοῦ ἐντροφᾶν τὴ μονώσει, καὶ καταπτύειν τῶν δαιμόνων παντάπασι.

Τούτω οὖν ἐγὼ πολὺν συγγενόμενος χρόνον, καὶ μαθὼν παρ' αὐτοῦ τα περὶ αὐτόν, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀναχωρήσεως, ἠρώτων αὐτόν ἐν μιᾷ εἰπεῖν μου πῶς διάκειται καὶ λογισμὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ τοῦ φόνου ἀμαρτία δὲ τοσοῦτον εἶπεν ἀπέχειν τοῦ ἐπ' αὐτὴ λυπεῖσθαι, ὡς καὶ προσευχαριστεῖν τῇ τοῦ φόνου αἰτία γεγένηται γὰρ μοί, φησίν, ὑπόθεσις σωτηρίας καὶ ἀκούσιος φόνος ἔφερε δὲ καὶ μαρτυρίαν ἀπὸ τῆς γραφῆς, λέγων περὶ τοῦ Μωυσέως, ὅτι κακεῖνος εἰ μὴ διὰ τὸν φόβον τοῦ κατὰ τὴν Αἴγυπτον φόνου, ἀποδιδράσκων τὸν Φαραῶ, ἔφυγεν εἰς Μαθηναίους, καὶ κατεῖληφε τὸ ὄρος Σινά, οὐκ ἂν ἤξιωθῆ της δεσποτικῆς θεοπτίας, καὶ τῶν τοσοῦτων δωρεῶν, καὶ τῆς συγγραφῆς τῶν λογίων του πνεύματος. Δῆλον οὖν ἐκ τούτου, ὅτι συμβαίνει ποτὲ τινὰ καὶ ἀκουσίῳ γνώμη προσελθόντα τῶν ἀγαθῶ, τῆς ἐπ' αὐτὴ προκοπῆς μεγίστης ἀξιωθῆναι.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ κάποιος νέος, ονομαζόμενος Μακάριος, μέχρι δέκα ὀκτώ ετῶν, καθὼς ἐπαιζε με τους συνομηλικούς του, διέπραξε φόνον, χωρίς να το θέλη. Από τον φόβον του καταφεύγει εις την ἔρημον τόσον πολὺ δε κατελήφθη ἀπὸ θεῖον και ἀνθρώπινον φόβον, ὡστε να

παραμείνη άστεγος επί ολόκληρον τριετίαν εις την έρημον και να μη αισθάνεται καθόλου τας κακουχίας της ερήμου εις την περιοχὴν δε εκείνην, που παρέμενε, δεν βρέχει σχεδόν ποτέ. Αφού επέρασεν η τριετία της κρίσεως, έκτισεν εις αυτήν την φοβερὰν έρημον ένα κελλί εις το κελλί αυτό έζησεν άλλα είκοσι πέντε έτη και ήξιώθη να λάβη το χάρισμα να ευχαριστηται εις την μόνωσιν και να μη φοβήται καθόλου τους δαίμονας.

Με αυτόν λοιπόν εγώ έζησα επί πολύν χρόνον και έμαθα από τον ίδιον την ζωήν του, καθώς και την αιτίαν της έκ του κόσμου αναχωρήσεώς του. Μίαν ημέραν τον ήρώτησα να μου είπη τι σκέπτεται διά την αμαρτίαν του φόνου, που διέπραξεν. Εκείνος μου απήντησε τόσον πολύ απέχω από του να λυπούμαι δι' αυτήν, ώστε, αντιθέτως, να με ευχαριστη η αιτία του φόνου, διότι ο αθέλητος αυτός φόνος μου έγινε αφορμή σωτηρίας. Εδικαιολόγησε δε την σκέψιν του αυτήν με μαρτυρίαν από την αγίας Γραφής και μου ανέφερε την περίπτωσιν του Μωϋσέως: εκείνος – μου έλεγεν – εάν δεν έφευγες από φόβον, διά τον φόνον του Αιγυπτίου και δεν κατέφευγεν εις την χώραν των Μαθηναίων, φθάνων μέχρι του όρους Σινά, δεν θα ήξιώνετο να αναδειχθή θεόπτης, να απολαύση το πλήθος των δωρεών του Θεού και να συγγράψη, με τον φωτισμόν του “Αγίου Πνεύματος, τα θεόπνευστα βιβλία.

Από το περιστατικόν αυτό γίνεται φανερόν, ότι συμβαίνει κάποτε να προσέλθη ένας άνθρωπος εις το αγαθόν έστω και χωρίς να έχη αρχικώς τοιαύτην πρόθεσιν, και όμως να προκόψη πάρα πολύ εις αυτό.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ έλθη αδελφός εις κοινόβιον έκ τινός περιστάσεως, άσφαλιζέσθω έαυτόν, ίνα μη έξ ευλογοφανείας δήθεν κυριεύση αυτού ο έχθρὸς και γάρ υποβάλλει αὐτῷ ο πονηρὸς και λέγει τί θέλεις σὺ φιλοπονείν εις τὰς ἀρετᾶς, και ταλαιπωρεῖν, ανταποδόσεως σοι μη οὔσης; μη γάρ έξ ιδίας προαιρέσεως ήλθες εις τὸν Μοναχόν; ει μη γάρ συνέβη σου εκείνο τὸ πρᾶγμα, και δι' ανάγκην γεγονός Μοναχός, οὐκ ἂν ποτε ἀφ' έαυτοῦ ήθέλησας τοῦτο. Μη οὖν θέλε ἄρτι κοπιᾶν εις μάτην οὐ γάρ έχει σοι ο Θεὸς χάριν ἐν τούτῳ. Ταῦτα και τὰ τοιαῦτα υποβάλλει ο έχθρὸς τῷ ἀδελφῷ, θέλων αὐτὸν κρημνίσαι εις ἀπόγνωσιν" και ει οὐ νήψει ο ἀδελφός, και λογισάμενος τὴν εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου ἀντιστη στερρῶς τὴ πίστει, εκδίδωσιν έαυτὸν τὴ ἀπογνώσει τυφλωθεῖς τὴν διάνοιαν, και ἄρχεται ἐν ἀμελεῖᾳ διαγειν, και ἀφοβία και πάση ἀδιαφορία, και οὕτω καταντᾶ εις τελείαν ἀπώλειαν.

Χρὴ οὖν μη πείθεσθαι τῶν έχθρῶν τοιαῦτα υποβάλλοντι, ἀλλὰ μᾶλλον περισσοτέρως φιλοπονείν εις τὰς ἀρετᾶς, τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Κυρίου μεμνημένον, και λέγειν πρὸς έαυτὸν ψυχὴ, πόσοι δι' ἃ πὸλλ ὦ ν ν ή στειῶν και έλεημοσυνῶν ήξιώθησαν εις τὴν τοιαύτην πολιτείαν έλθειν, εγὼ δε ἐν ἀμέλεια διαγαγὼν τὸν πάντα χρόνον τῆς ζωῆς μου, ήξιωθην ὑπὸ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ εις τὴν τοιαύτην έλθειν τάξιν τοῦ σεμνοῦ και ἀπερισπάστου βίου, μη λογισαμένου μου τοῦ φιλανθρώπου δεσπότου τὰς πολλὰς και ἀναριθμήτους μοι ἀμαρτίας. Τοιγαροῦν, και ήμεῖς, ψυχὴ, σπουδάσωμεν ἄξια της μετανοίας ἔργα πράξαι, ένα μη δισσῶς. κολασθῶμεν, ὡς και τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἀθετήσαντες, και τὸ ἐπάγγελμα μη τηρήσαντες. Διηγῆσομαι δε σοί, ἀγαπητέ, και παραβολὴν περὶ τούτου, ένα πλείονα προθυμίαν ἔξης και μη ἀμφιβάλλη σου και λογισμός.

Πλούσιος τις ἦν ἐν χώρα τινί, καὶ ἠγόρασεν ἑαυτῷ κτήσιν πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ἰδίους δούλους, διεμέρισεν αὐτοῖς τὴν κτήσιν" καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἀπέλθετε ἕκαστος ὑμῶν εἰς τὴν μερίδα αὐτοῦ καὶ ἐργάζεσθε ἐν αὐτῇ, ἕως ἂν ἔλθῶν ὄψομαι ἕκαστου ὑμῶν τὴν ἐργασίαν. Τινὲς οὖν ἐξ αὐτῶν, εὐγνώμονες εὐρεθέντες καὶ φιλοδέσποτοι, οὐ παρήκουσαν τῆς διαταγῆς τοῦ κυρίου αὐτῶν, ἀλλ' ἀπελθόντες εἰργάζοντο ἕτεροι δὲ ἐκ τούτων, ἀνήκοοι ὄντες καὶ σκληροτράχηλοι, ἀντεῖπον τῷ δεσπότῃ αὐτῶν λέγοντες ἡμεῖς τῆς φωνῆς σου οὐκ ἀκουσόμεθα, καὶ τὸν ποταμὸν οὐ διαπεράσομεν καὶ ἐν τῇ κτήσει σου οὐ κοπιάσομεν" καὶ ἐπὶ πάσι τούτοις οὐκ ὄργισθη ὁ κύριος αὐτῶν, ἀλλ' ἐκέλευσε τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ παρασκευᾶσαι πότον" καὶ μεθύσας τοὺς ἀνηκόους δούλους, προσέταξεν ἑτέροις παισὶν ἄραι αὐτούς, καὶ διαπερᾶσαι τὸν ποταμὸν καὶ θεῖναι ἕκαστον ἐν τῇ μερίδι ἣ ἔλαχε, τὴν δοθείσῃ αὐτῷ παρ' αὐτοῦ οἱ δὲ ἐποίησαν ὡς προσετάγησαν καὶ ἀπήγαγον τοὺς δούλους εἰς τὰς μερίδας αὐτῶν.

Μετὰ δὲ τοῦτο, εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀνανήψας ἐκ τῆς μέθης καὶ εὐρῶν ἑαυτὸν πέραν τοῦ ποταμοῦ κείμενον εἰς τὴν μερίδα, ἦν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ εἰ οὕτως ἠγάπησε με δὲ ὁ κύριός μου, καὶ οὐκ ὄργισθη ἀπειθήσαντι μοὶ αὐτῷ, ἀλλ' ἠνεγκε μακροθύμως, καὶ τὸν μέγαν τοῦτον καὶ βίαιον ποταμὸν διεβίβασε με ὡς δι' ὄνειρου ἀκόπως, καὶ ἐν τῇ μερίδι μου τέθεικε μέ, τοιγαροῦν κάγω κοπιᾶσω σπουδαίως ἐν τῇ κτήσει αὐτοῦ, μεμνημένος τῆς ἀνοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ἀγαθότητος, καὶ τῶν εὐεργεσιῶν, ὧν ἐποίησε μετ' ἐμοῦ καὶ ἤρξατο καὶ δοῦλος ἐκεῖνος ἐργάζεσθαι ἐπιμελῶς, ὡς τὲ καταλαβεῖν αὐτὸν καὶ τοὺς προεναρξαμένους.

Εἶτα διῦπνισθεις καὶ ὁ δεύτερος δοῦλος, καὶ εὐρῶν ἑαυτὸν εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐν τῇ κτήσει τοῦ κυρίου αὐτοῦ, πονηρὸς ὑπάρχων καὶ ὀκνηρὸς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ" ἰδοὺ τὸν ποταμὸν τοῦτον τὸν μέγαν καὶ βίαιον διεπέρασε με, ὡς δι' ὄνειρου, ἐγὼ δὲ ἀφήσω χέρσον τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, καὶ ὄψομαι καὶ μέλλει ποιεῖν καὶ πάλιν ἀνακλιθεῖς ἐκοιμήθη καὶ ἐν τῷ καθεύδειν αὐτὸν ἐπὶ πολὺ, ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαὶ καὶ ἄγριαι βοτάναι καὶ κατεκάλυψαν αὐτόν.

Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἦλθεν ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκεῖνων ἐπισκέψασθαι ἕκαστου τὸ ἔργον" καὶ ἰδὼν τὴν ἐργασίαν τῶν προεναρξαμένων, εὐλόγησεν αὐτούς. Ἐλθὼν δὲ καὶ πρὸς τὸν δοῦλον, ὃν αὐτὸς διεπέρασε τὸν ποταμὸν ὡς δι' ὄνειρου, καὶ ἰδὼν αὐτοῦ τὴν καλὴν ἐργασίαν, εὐφράνθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν. Εἶτα ἔρχεται καὶ πρὸς τὸν δοῦλον τὸν ὀκνηρὸν, ἰδεῖν τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ καὶ εὕρισκει αὐτὸν καθεύδοντα, καὶ ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν κεκαλυμμένον πάντοθεν" καὶ φωνήσας αὐτὸν μετὰ ἀπειλῆς εἶπεν αὐτῷ δοῦλε πονηρὲ καὶ ὀκνηρὲς διατὶ χέρσον ἀφήκας μου τὸν ἀγρὸν; ἢ οὐκ οἶδας πῶς σὲ διεβίβασα τὸν ποταμὸν ὡς δι' ὄνειρου καὶ τέθεικά σε ἐν τῇ μερίδι ἣ σοὶ ἐμέρισα, καὶ οὐκ ἔμνησικακησα σοὶ ἐπὶ τῇ προτέρᾳ σου ἀπειθείᾳ; οὐκ ἔδει καὶ σὲ μιμήσασθαι τὸν συνδουλόν σου, ὃν ὁμοίως σοὶ διεπέρασα τὸν ποταμὸν; δὲ δὲ ἐφιμώθη καὶ οὐδὲ μίαν εὐρεν ἀπολογίαν τότε ὁ κύριος αὐτῶν ἐποίησεν αὐτοῖς κατὰ τὴν ἕκαστου πράξιν.

Γνώθι οὖν εἶναι τὸν πλούσιον τὸν Χριστὸν πίστιν δέ, τὴν κτήσιν" μέθην δέ, τὴν περίστασιν τὸν δὲ βίαιον ποταμὸν, τὸν πλοῦτος τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ τὴν ἀπάτην αὐτούς τους δὲ προθύμους δούλους τοὺς διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην ἀποταξαμένους τῷ βίῳ τὸν δὲ ἐκ τῆς μέθης ἀνανήψαντα, ἄνδρα φιλήδονον, ὃς περιστάσεως αὐτῇ γενομένης, ἦλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν μοναδικὸν βίον, καὶ εἰργάσατο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸν δὲ ὀκνηρὸν δοῦλον, ἄνθρωπος καὶ αὐτὸν μὲν ἐκ περιστάσεως καὶ ἀνάγκης εἰς τὸ σχῆμα ἐλθόντα, ἀθετήσαντα δὲ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου καὶ ἀμελήσαντα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἀναλόγισαι Σαῦλον, ὃς λαβὼν ἐπιστολᾶς παρὰ τῶν Ἀρχιερέων, ἐπορεύετο εἰς Δαμασκόν, δῆσων τοὺς πιστεύοντας

ἐπὶ τὸν Κύριον" καὶ ὁ ἐξεληθὼν ἀνατρέπει τὴν πίστιν, αὐτὸς εὐρέθη κῆρυξ τῆς πίστεως πολλοὶ γὰρ οἱ οἰκτιρμοὶ τοῦ Κυρίου ἐπὶ πάντας τοὺς ἐν ἀληθείᾳ ἐπικαλουμένους αὐτόν.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ἓνας ἀδελφός ἐλθῆ εἰς Κοινόβιον, ἀπὸ μίαν ἀνάγκην (καὶ ὄχι ἀπὸ ἀρχικὴν διάθεσιν νὰ γίνῃ Μοναχός), ἀς προσέξῃ τὸν εαυτόν του μὴ τυχόν τὸν κυριεύσῃ ὁ εχθρός με σκέψεις, ποὺ φαίνονται ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς δῆθεν λογικαὶ διότι ὁ πονηρός ἐμβάλλει εἰς τὸν νοῦν τοῦ διαφόρου σκέψεις καὶ λέγει: σύ, τώρα, τι θέλεις νὰ κοπιζῆς, διὰ τὰς ἀρετὰς καὶ νὰ ταλαιπωρῆσαι, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει, διὰ σέ, ἀνταπόδοσις; Μήπως ἐγίνες Μοναχός ἀπὸ ἰδικὴν σου προαίρεσιν; Διότι εἴαν δὲν σου συνέβαινεν ἐκεῖνο τὸ περιστατικόν καὶ ἀπὸ ἀνάγκην ἦλθες νὰ γίνῃς Μοναχός, οὐδέποτε ἀπὸ μόνος σου δὲν θὰ τὸ ἠθέλεις αὐτό. Μὴ θέλῃς λοιπὸν τώρα πια νὰ κοπιᾷζῃς ματαίως διότι ὁ Θεός δὲν σου οφείλει χάριν δι' αὐτό.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια ἐμπνέει ὁ εχθρός εἰς τὴν σκέψιν τοῦ ἀδελφοῦ ἐπιθυμῶν νὰ τὸν κατακρημνίσῃ εἰς τὴν ἀπόγνωσιν» καὶ εἴαν ὁ ἀδελφός δὲν προσέξῃ καὶ, σκεπτόμενος τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Κυρίου, δὲν ἀντισταθῆ ἀποφασιστικῶς, με τὴν δύναμιν τῆς πίστεως, ἀφήνῃ τὸν εαυτόν του νὰ πέσῃ εἰς ἀπόγνωσιν, διότι ἐσκοτίσθη ἡ διάνοιά του, καὶ ἀρχίζει νὰ περνᾷ τὸν βίον του με ἀμέλειαν καὶ μεγάλῃν ἀδιαφορίαν, χωρὶς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ κατ' αὐτόν τὸν τρόπον καταντᾷ εἰς τελείαν ἀπώλειαν.

Πρέπει λοιπὸν νὰ μὴ δίδῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν εχθρόν, ὅταν ἐμβάλλῃ εἰς τὸν νοῦν τοιαύτας σκέψεις, ἀλλὰ μάλλον νὰ κοπιᾷζῃ περισσότερον διὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν ἀρετῶν: ἐνθυμούμενος δὲ τὰς εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου καὶ νὰ λέγῃ εἰς τὸν εαυτόν του. Ψυχὴ μου, πόσοι ἠξιώθησαν νὰ φθάσῃν εἰς μίαν τοιαύτην πολιτείαν, διὰ πολλῶν νηστειῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν, ἐνῶ ἐγώ, ἀν καὶ ἐπέρασα ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μου εἰς τὴν ἀμέλειαν, ἐν τούτοις με ἐλέησεν ὁ Θεός καὶ, διὰ τῆς ἀγαθότητός Του, ἐφθάσα εἰς τὴν τάξιν τοῦ σεμνοῦ καὶ χωρὶς περισπασμοῦ βίου, διότι δὲν μου ἐλογάριασεν ὁ φιλόκωπος Δεσπότης τὰς πολλὰς καὶ ἀναριθμήτους ἀμαρτίας μου. Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν, ὦ ψυχὴ, ἀς φροντίσωμεν νὰ πράξωμεν ἔργα ἀξία τῆς μετανοίας, διὰ νὰ μὴ τιμωρηθῶμεν διπλά, ἀφ' ἐνός μεν διότι ἐπεριφρονήσαμεν τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀφ' ἐτέρου διότι δὲν ἐτηρήσαμεν τὴν υπόσχεσίν μας.

Θὰ σου διηγηθῶ δὲ, ἀγαπητέ, καὶ μίαν σχετικῶν παραβολήν, διὰ νὰ ἔχῃς περισσότεραν προθυμίαν καὶ νὰ μὴ εἶναι διστακτικὸς καὶ λογισμὸς σου.

Κάποτε ἔζη, εἰς κάποιαν χώραν, ἓνας πλούσιος. Ὁ πλούσιος αὐτοῦς ἠγόρασε, πέραν ἀπὸ τὸν ποταμόν, κτήματα καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησε. Πρὶν ὅμως νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐκάλεσε κοντὰ τοὺς δούλους τοῦ καὶ τοὺς ἐμοίρασε τὰ κτήματα. Τοὺς εἶπε δὲ

- Πηγαίνετε, ἀς παραλάβῃ ὁ καθένας τὸ μερίδιόν του καὶ ἀς ἐργασθῆ εἰς αὐτό, μέχρις ὅτου ἐπιστρέψω καὶ ἴδω τὴν ἐργασίαν ἐνός ἐκάστου.

Μερικοί, πράγματι, ἀπὸ αὐτοῦς, ἀισθανόμενοι εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγαπῶντες τὸν κύριόν των, δὲν παρήκουσαν τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου των, ἀλλὰ, μεταβάντες, ἐργάζοντο. "Ἄλλοι ὅμως ἀπὸ αὐτοῦς, ἀνυπάκοοι καὶ ἀπότομοι, ἀπήντησαν, με αὐθάδειαν, εἰς τὸν κύριόν των.

- Ἡμεῖς δὲν θὰ πειθαρχήσωμεν εἰς τὴν φωνὴν σου, καὶ δὲν θὰ περάσωμεν εἰς τὸν ποταμόν καὶ δὲν θὰ κοπιᾷσωμεν ἐργαζόμενοι εἰς τὰ κτήματά σου.

Παρά ταύτα ο κύριος δεν άργίσθη εναντίον εκείνων των δούλων, αλλά διέταξε τους υπηρέτας, εις την οικίας του, να ετοιμάσουν συμπόσιον. Αφού λοιπόν εμέθυσε τους μη υπακούσαντας δούλους, προσέταξεν άλλους υπηρέτας να τους σηκώσουν, να τους περάσουν από τον ποταμόν και να τους αφήσουν τον καθένα εις το μερίδιον, που του έκληρώθη. Οι υπηρέται έκαμαν, όπως διετάχθησαν, και μετέφεραν τους δούλους εις τα μερίδιά των.

Μετά το περιστατικόν αυτό, ένας από τους δούλους αυτούς συνήλθεν από την μέθην, και βλέπων ότι ευρίσκετο πέραν από τον ποταμόν, εις το μερίδιον, που του έδωσεν ο κύριός του, παρεξενεύθη δι' αυτό και είπεν εις τον εαυτόν του: 'Αφού ο κύριός μου με ηγάπησε τόσο πολύ και δεν ώργίσθη εναντίον μου, όταν παρήκουσα την διαταγήν του, αλλά με ήνέχθη με μακροθυμίαν, και με επέρασεν, ως εις όνειρον, χωρίς να κοπιάσω, από αυτόν τον μεγάλος και ορμητικόν ποταμόν και με έβαλεν εις το μερίδιόν μου, και εγώ λοιπόν τώρα θα κουρασθώ, εργαζόμενος φιλοτίμως εις τα κτήματά του, ενθυμούμενος πάντοτε την ανεκτικότητά του, την καλωσύνην του και τας ευεργεσίας, που μου προσέφευεν. Και πράγματι δούλος εκείνος ήρχισε να εργάζεται με επιμέλειαν, ώστε να προφθάση και εκείνους, που ήρχισαν πριν από αυτόν.

Κατόπιν εξύπνησε και ο δεύτερος δούλος και μόλις είδεν ότι ευρίσκεται εις τα κτήματα του κυρίου του, πέραν από τον ποταμόν, είπε με τον νούν του, καθώς ήτο τεμπέλης και πονηρός: Νά! με επέρασεν από αυτόν τον μεγάλος και ορμητικόν ποταμόν, σαν σε όνειρον εγώ όμως θα αφήσω ακαλλιέργητο και χέρσον το χωράφι του και θα ιδώ τί πρόκειται να μου κάμη. "Έπειτα έπεσε και πάλιν εις τον ύπνον. Με το να κοιμηθή όμως πολύ, εψήλωσαν τα αγκάθια και τα άγρια χόρτα και τον έσκέπασαν τελείως.

Μετά πολύν χρόνον ήλθεν ο κύριος των δούλων να εξετάση την εργασίας ενός εκάστου. Όταν είδε την εργασίαν εκείνων, που ήρχισαν πρώτοι, τους ευλόγησεν. Επίσης, όταν ήλθε και εις τον δούλον, τον οποίον ο ίδιος διεπέρασεν, ως εις όνειρον, από τον ποταμόν, και διεπίστωσε την καλήν εργασίας του, ηυχαριστήθη από αυτόν και τον ευλόγησε. Κατόπιν έρχεται και προς τον οκνηρόν δούλον, διά να ίδη την εργασίας του, τον ευρίσκει όμως να κοιμάται και να είναι σκεπασμένος, από παντού, από αγκάθια. Τότε τον εφώναξε και του είπεν απειλητικά:

– Δούλε πονηρέ και οκνηρέ, διατί άφησες το χωράφι μου χέρσον; ή μήπως δεν γνωρίζεις ότι σε επέρασα από τον ποταμόν, όπως εις όνειρον και σε έβαλα εις το μερίδιον του κτήματός μου, που σου εκλήρωσα, χωρίς να μνησικακήσω διά την προηγουμένην απειθαρχίαν σου; Δεν έπρεπε και συ να μιμηθής τον σύνδουλόν σου, τον οποίον επέρασα, με τον ίδιον τρόπον από τον ποταμόν;

Ο οκνηρός δούλος έμεινεν άφωνος και δεν εύρεν ούτε ένα επιχείρημα διά να δικαιολογηθή. Τότε ο κύριος απέδωσεν εις αυτούς το δίκαιον, αναλόγως με την πράξιν των.

Μάθε λοιπόν τώρα και την σημασίας της παραβολής: Ο πλούσιος είναι ο Χριστός: τα δε κτήματα είναι η πίστις: η μέθη είναι αι διάφοροι περιστάσεις του βίου· ο δε βίαιος ποταμός είναι τα πλούτη και η απατηλή ευτυχία της παρούσης ζωής: οι πρόθυμοι δούλοι συμβολίζουν εκείνους, που δια την αγάπην του Θεού ηρνήθησαν τον κοσμικόν βίον εκείνος ο δούλος, που συνήλθεν από την μέθης, συμβολίζει τον φιλήδονον άνθρωπον, που από κάποιο περιστατικόν του βίου προσήλθεν εις τον μοναχικόν βίον και ειργάσθη όπως

ήθελεν ο Θεός. Ο οκνηρός πάλιν, δούλος συμβολίζει και αυτός τον άνθρωπος, που από κάποιο περιστατικών του βίου και από κάποιαν ανάγκης έγινε μοναχός, αλλ' αμέσως ελησμόνησε την Χάριν του Κυρίου και την σωτηρίαν του.

Εκτός αυτών φέρει εις τον νούν σου και τον Σαύλον, όταν επήρε τας επιστολές από τους Αρχιερείς και επορεύετο εις την Δαμασκόν, διά να δέση αυτούς που επίστευον εις τον Χριστόν· αυτός όμως που εξήλθε, διά να καταδιώξη την πίστιν του Χριστού, ο ίδιος ανεδείχθη κήρυξ της πίστεως αυτής· διότι οι οικτιρμοί του Κυρίου είναι πλούσιοι δι' όλους, που Τον επικαλούνται ειλικρινώς.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΝΕΩΤΕΡΟΣ τις αποτάξασθαι βουλόμενος, ἀπήρχετο εις την ἔρημον καὶ θεωρήσας πύργον, ἦτοι κελλίον ἔκτισμενον πυργοειδῶς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ ὃν ἂν εὖρω ἐν τῷ πύργῳ, δουλεύσω μέχρι θανάτου. Φθάσας οὖν ἔκρουσε καὶ ἐξεληθῶν γέρων τις Μοναχὸς λέγει αὐτῷ τί θέλεις; ὁ δὲ ἀπεκρίθη χάριν εὐχῆς ἐλήλυθα' καὶ δεξάμενος αὐτὸς ὁ γέρων καὶ ἀναπαύσας, λέγει αὐτῷ οὐκ ἔχεις ἀπόκρισιν πούποτε; ὁ δὲ ἔφη οὐχί, ἀλλ' ὧδε βούλομαι μεῖναι καὶ ἀκούσας ἀφῆκεν αὐτόν" (ἦν δὲ ὁ γέρων πεσῶν εἰς πορνείαν καὶ εἶχε τὴν γυναῖκα μεθ' ἑαυτοῦ): λέγει οὖν τὸ ἀδελφῶ" εἰ θέλεις ὠφελῆσθαι, ὑπάγε ἐν Μοναστηρίῳ· ἐγὼ γὰρ γυναῖκα ἔχω καὶ δὲ ἀδελφὸς εἶπε: κὰν τὲ γυναῖκα κὰν τὲ ἀδελφήν, οὐκ οἶδα ἐγὼ τέως δουλεύσω ἡμῖν ἕως θανάτου.

Εἶτα χρόνου ἱκανοῦ παρελθόντος, καὶ ἀδιακρίτως ἐν πάσιν ὑπηρετοῦντος τοῦ ἀδελφοῦ, λέγουσιν ἐκεῖνοι πρὸς ἑαυτοὺς οὐκ ἄρκεῖ ἡμῖν τὸ βᾶρος καὶ βαστάζομεν, ἀλλ' ἀπαιτησόμεθα καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ψυχῆς; ἀπέλθωμεν οὖν τῶν ὧδε, καὶ καταλείψωμεν αὐτὸ τὸ κελλίον. Καὶ δὴ λαβόντες ὅσα ἠδύναντο ἐκ τῶν προσόντων αὐτοῖς, λέγουσι τῷ ἀδελφῷ ἡμεῖς εἰς εὐχὴν ἀπερχόμεθα, σὺ δὲ φύλαξον ἡμῖν τὸ κελλίον. "Ὡς οὖν ἀπῆλθον ὀλίγον διάστημα, ἔγνω ὁ ἀδελφὸς τὴν βουλήν αὐτῶν, καὶ δρομαῖος ἀπήει πρὸς αὐτοὺς οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐταράχθησαν καὶ εἶπον" ἕως πότε κατακρίνεις ἡμᾶς; ἔχεις τὸ κελλίον, κάθισον καὶ πρόσεχε σεαυτῷ ὁ δὲ εἶπεν: ἐγὼ οὐκ ἦλθον διὰ τὸ κελλίον, ἀλλ' ἵνα δουλεύσω ὑμῖν" καὶ ἀκούσαντες κατενύγησαν καὶ ἔκριναν τῷ θεῷ μετανοῆσαι καὶ δὴ, ἡ μὲν γυνὴ ἀπῆλθεν εἰς Μοναστήριον· ὁ δὲ γέρων εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον ὑπέστρεψε καὶ οὕτω διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἀδελφοῦ ἐσώθησαν ἀμφότεροι.

Ὅρας πῶς ὁ γέρων, πνευματικὸς ὢν, οὐκ ἤγνοει τὸν νόμον τοῦ πνεύματος, κὰν ὀλισθὸν ὡς ἄνθρωπος ἔπαθε; διὸ καὶ τὸν ἀδελφὸν οὔτε προσελθόντα τελείως ἀπόσατο, καίτοι μὴ βουλόμενος δέξασθαι καὶ ἕτερον συνοικόν, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον παραιτησάμενος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὑποχωρῆσαι μὴ ἀνεχόμενον, κατεδέξατο καὶ ἄκων ὡς θεόθεν εἰς τοῦτο κινούμενον, δεδοικῶς μὴ εἰς θεὸν ἀμάρτη τὸν τοῦτον κινήσαντα καὶ εἰπόντα: «τὸν ἐρχόμενος πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω». Ὅμοίως δὲ καὶ διακαρτεροῦντα τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ χρόνον συχνόν, καὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀπροφάσιστον παρεχόμενον, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν διώξει οὐκ ἐτόλμησεν, ἀλλ' εἶλετο μᾶλλον αὐτὸς ἀπαναστῆναι τῆς κέλλης, ἢ τὸν θεία προνοία καὶ προσελθόντα καὶ μένοντα, ἢ καὶ τὴν πληροφορίαν ἐνεποίει αὐτῷ, ἀδίκως ἀπόσασθαι. Οὗτος ὁ νόμος τηρεῖσθω καὶ παρ' ἡμῖν ἀναλλοιώτως.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ νέος θέλων να αρνηθή τον κόσμο, έφευγε προς την έρημον εις τον δρόμον βλέπει ένα πύργον, δηλαδή ένα κελλί, που είχε κτισθή σαν πύργος. Είπε τότε εις τον εαυτόν του όποιον και αν εύρω εις τον πύργον αυτόν, θα τον υπηρετήσω μέχρι θανάτου. Πράγματι, μόλις έφθασεν, εκτύπησε και έβγήκεν, εις την είσοδον, ένας Γέρων Μοναχός.

– Τι θέλεις; τον έρωτα, ο Γέρων. –Έχω έλθει από τάξιμον να γίνω μοναχός.

Ο Γέρων τότε τον έβαλε μέσα εις τον πύργον και αφού τον επεριποιήθη και τον ανέπαυσε, τον έρωτά εκ νέου:

– Δεν μένεις πουθενά; – Όχι, απήντησεν ο νέος αλλ' επιθυμώ να μείνω εδώ.

Όταν ήκουσεν αυτό ο Γέρων, τον άφησε: (ο Γέρων αυτός είχε περιπέσει εις πορνείαν και είχεν εις το ίδιο κελλί μαζί του γυναίκα). Μετ' ολίγον λέγει εις τον νέον.

–Εάν θέλεις, αδελφέ μου, να ωφεληθής, πήγαινε εις το Μοναστήρι, διότι εγώ έχω γυναίκα εδώ μέσα.

Ο νέος του απήντησε:

– Είτε γυναίκα έχεις, είτε αδελφή, δεν γνωρίζω εγώ πάντως ήλθα να σας υπηρετήσω μέχρι θανάτου.

Άφου επέρασεν αρκετός χρόνος και ο αδελφός τους υπηρετούσεν εις όλα, χωρίς να σκέπτεται τίποτε, είπον μεταξύ των, ο Γέρων και η συνείσακτος: Δεν μάς φθάνει το βάρος της αμαρτίας, που βαστάζομεν, αλλά θα δώσωμεν λόγον και διά την ψυχήν αυτού του ανθρώπου; ας φύχωμεν λοιπόν από εδώ και ας του αφήσωμεν το κελλίον. Και πράγματι αφού επήραν όσα ήμπορούσαν από τα υπάρχοντά των, λέγουν εις τον αδελφόν: .

– Ημείς πηγαίνομεν διά κάποιο τάξιμον· συ φύλαξέ μας το κελλί.

Μόλις όμως απεμακρύνθησαν ολίγον, αντελήφθη, αμέσως, ο αδελφός την πρόθεσιν των (να μη επιστρέψουν) και τρέχει κοντά τους. Έκείνοι όταν τον είδον, εταράχθησαν και του είπον:

– Μέχρι πότε θα είσαι η κατάκρισις μας; έχεις εις την διάθεσιν σου το κελλί, κάθισε και πρόσεχε τον εαυτόν σου.

–Εγώ δεν ήλθον διά το κελλί, απήντησεν ο νέος ήλθα εδώ διά να σας υπηρετήσω ως δούλος.

Μόλις ήκουσαν αυτήν την απάντησιν ο Γέρων και η συνείσακτος γυναίκα, ησθάνθησαν να τους ελέγχη η συνείδησις των και απεφάσισαν να μετανοήσουν απέναντι του Θεού. Και πράγματι από εκείνην την στιγμήν ή μέν γυναίκα ανεχώρησεν εις Μοναστήριον, ο δε Γέρων εγύρισεν εις το κελλί του. Τοιουτοτρόπως με την υπομονήν του αδελφού εσώθησαν και οι δύο.

Βλέπεις ότι ο Γέρων, ο οποίος έσκέπτετο ορθώς, δεν αγνοούσε τον νόμον του Πνεύματος, έστω και αν, ως άνθρωπος, υπέπεσεν εις την πτώσιν της πορνείας; Δι' αυτό και όταν ήλθεν εις το κελλί του ο αδελφός δεν τον απέκρουσε τελείως, αν και δεν επεθύμει να έχη άλλον

συγκάτοικον. 'Αλλά αφού ηρνήθη ολίγον, μόλις είδε τον επισκέπτη του να μη είναι διατεθειμένος να υποχωρήσει, τον εδέχθη και παρά την θέλησίν του, διαβλέπων ότι από τον Θεόν κινείται να επιμένει όπως παραμείνης εφοβήθη λοιπόν μήπως αμαρτήση απέναντι του Θεού, που τον παρεκίνησε και που είπε: «Αυτόν, που έρχεται κοντά μου δεν πρέπει να τον απομακρύνω» (Ιωάν. στ', 37). Επίσης δε και όταν ο νεώτερος αδελφός έκαμεν υπομονήν επί πολύν χρόνον και προσέφερεν εις αυτόν, χωρίς πρόφασιν, την υπηρεσίαν του, δεν ετόλμησε, δι' αυτήν την αιτίαν, να τον εκδιώξη, αλλ' επροτίμησεν ο ίδιος να εγκαταλείψη το κελλί του, παρά να εκδιώξη αυτόν που ήλθε και παρέμενεν από την Θεϊαν Πρόνοιαν, η οποία και τον πληροφόρει ότι αδικώς θα τον απεμάκρυνε.

Αυτός λοιπόν ο νόμος ας εφαρμόζεται και από ημάς, χωρίς ουδεμίαν αλλαγίαν.

Δ'. Του Αγίου Εφραιμ

ΜΗ έξουθενει γέροντας εάν βουληθῶσιν ἔλθειν εἰς τὸν κόπον τοῦ μοναδικοῦ βίου καὶ γὰρ ὁ Κύριος τοὺς περὶ τὴν ἑνδεκάτην οὐκ ἀπεβάλετο οὐ γὰρ οἶδας μήποτε σκεῦος ἐκλογῆς ἔστιν οὗτος.

Ερμηνεία

ΜΗ εξευτελίσης γέροντας, όταν αποφασίσουν να προσέλθουν εις τον κόπον του μοναχικού βίου διότι και ο Κύριος δεν έδιωξεν αυτούς που ήλθον κατά την ενδεκάτην ώραν (Ματθ. κ', 6). Διότι δεν γνωρίζεις μήπως ο Γέρον αυτός είναι σκεύος εκλογής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ' (Η άσκηση της αρετής)

Περί τοῦ πόθεν δεῖ ἄρχεσθαι τῆς ἀσκήσεως, καὶ ὅτι τοὺς ἀρχομένους ὑπομονῆς χρεῖα καὶ βία, ὡς τῆς ἀρετῆς ἐξ ἀρχῆς μὲν τραχείας εἶναι δοκούσης διὰ τὰ πάθη καὶ τὰς προλήψεις, ὕστερον δὲ καὶ πάνυ λείας εὐρισκομένης καὶ ὅτι ἡ στερρὰ ἀρχὴ λυσιτελεῖ τὰ μέγιστα καὶ ὅτι ἀδύνατον ἀκολουθήσαι Χριστῷ, ἢ ἀρετὴν τινὰ κατορθῶσαι, τὸν μὴ ἑαυτὸν εἰς θάνατον προετοιμάσαντα.

Περί του ἀπό πού πρέπει να αρχίζωμεν την άσκησιν, και ὅτι ὅσοι ἀρχίζουν ἔχουν ἀνάγκην υπομονῆς και πιέσεως του εαυτοῦ των, διότι η ἀρετὴ εἰς την ἀρχὴν μὲν φαίνεται ὅτι εἶναι δύσκολος, ἐξ αἰτίας των παθῶν και των προκαταλήψεων ὕστερον ὁμως ἀποβαίνει πάρα πολὺ εὐκολοκατόρθωτος και ὅτι πάρα πολὺ ωφελεῖ ἡ ἰσχυρὰ θεμελίωσις εἰς την ἀρχὴν και ὅτι εἶναι ἀδύνατον να ἀκολουθήσῃ τον Χριστόν ἢ να κατορθῶσῃ ὁποιαδήποτε ἀρετὴν, ἐκεῖνος και ὁποῖος δεν θα προετοιμάσῃ τον εαυτὸν του ὡς να ἐπίκειται ὁ θάνατός του.

Α'. Εν τῷ βίῳ τῆς Ἁγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ ὅτι ἀγὼν ἐστὶ πολὺς τοὺς προσερχομένους τῷ θεῷ, καὶ κόπος τὰ πρῶτα, ἔπειτα δὲ χαρὰ ἀνεκδιήγητος ὡς πὲρ γὰρ οἱ πῦρ ἐξάψαι βουλόμενοι, πρῶτον μὲν καπνίζονται καὶ δακρύουσι, μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ ζητουμένου τυγχάνουσιν, οὕτω δὴ καὶ ἡμᾶς εἰ γὰρ τὸ θεῖον ἐν ἑαυταῖς πῦρ ἐξάψαι βουλόμεθα, μετὰ δακρύων καὶ κόπου τοῦτο πειράσθαι ποιεῖν· φησὶ γὰρ ὁ Κύριος «ὅτι πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἤθελον εἰ ἤδη ἀνήφθῃ» τινὲς δὲ δι' ὀλιγωρίαν τοῦ μὲν καπνοῦ ἤνεσχοντο μικρὸν κοπιάσασαι, τὸ δὲ πῦρ οὐκ ἐξῆσαν, διὰ τὸ ἀποστῆναι συντόμως καὶ μὴ μακροθυμῆσαι καὶ μέχρι τέλους ὑπομεῖναι.

Ερμηνεία

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ, ὅτι ὁ ἀγὼν διὰ τοὺς προσερχομένους εἰς τὸν Θεὸν εἶναι πολὺς καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς ἀπαιτεῖται πάρα πολὺς κόπος, ἔπειτα ὁμως ἀκολουθεῖ χαρὰ ἀνεκδιήγητος. Ὅπως, δηλαδή, ἐκεῖνοι που θέλουν να ἀνάψουν φωτιάν, εἰς τὰς ἀρχὰς πνίγονται ἀπὸ τὸν καπνὸν καὶ δακρύζουν, ὕστερα ὁμως κατορθώνουν ἐκεῖνο που ζητοῦν, ἔτσι ἀκριβῶς συμβαίνει και με ἡμᾶς, αν βεβαίως θέλωμεν να ἀνάψωμεν εἰς τὰς καρδίας μας τὸ θεῖον πῦρ με δάκρυα και κόπον προσπαθούμεν να τὸ κάμνωμεν. Διότι λέγει ὁ Κύριος: «φωτιάν ἦλθον να ἀνάψω εἰς τὴν γῆν, και τι περισσότερο θέλω, εαν τώρα πλέον ἦναψεν ἡ φωτιὰ αὐτὴ» (Λουκ. ιβ', 49). Μερικοί, ἀπὸ ἀμέλειαν, ἠνέχθησαν μὲν τὸν καπνὸν και να κοπιάσουν ὀλίγον, δεν κατόρθωσαν ὁμως να ἀνάψουν τὴν φωτιάν διότι εγκατέλειψαν τὴν προσπάθειαν συντόμως και δεν κατόρθωσαν να υπομείνουν μέχρι τέλους.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΡΩΤΗΘΗ γέρων: διατί συνεχῶς ὀλιγωρῶ; καὶ ἀπεκρίθη ἐπειδὴ οὐπω εἶδες τὸν ἥλιον.

2. Εἶπε γέρων: τὸ εἰς πάντα ἑαυτὸν βιάζεσθαι, αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδὸς τοῦ Θεοῦ.

3. Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὁ βιαζόμενος ἑαυτὸν διὰ τὸν Θεόν, ὅμοιος ἔστιν ἀνθρώπῳ ὁμολογητή.

4. Ἠρώτησαν ἀδελφοὶ τινὰ τῶν Πατέρων λέγοντες πῶς εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ, ἃς ἐπηγγέλατο διὰ τῶν γραφῶν, ἡ ψυχὴ οὐ προστρέχει, ἀλλ' εἰς τὰ ἀκάθαρτα ἐκκλίνει; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων" ἐγὼ λέγω ὅτι οὐπω ἐγεύσατο τῶν ἄνω, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἀκάθαρτα ἐπιποθεῖ.

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν 1Ποιμένα λέγων· τὸ σῶμα μου ἐξησθένησε, καὶ τὰ πάθη μου οὐκ ἐξασθενούσι καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: ἀκανθώδεις ριζίδες εἰσι τὰ πάθη αἰνίττεται δέ, ὅτι ὡς πὲρ καὶ ἐκείνας ἀνασπᾶσαι ζητῶν τὰς χεῖρας αἰμορραγεῖ, οὕτω καὶ καὶ τὰ πάθη ἐκριζώσαι θέλων ἰδρώτων δεῖται καὶ κόπων.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸ Ἀββᾶ Λώτ' οὐ δύνασαι γενέσθαι Μοναχός, ἐὰν μὴ γένη ὡς πῦρ φλογιζόμενος ὅλος, καὶ καταφρονήσης τιμῆς καὶ ἀναπαύσεως, καὶ τὰ θελήματα τῆς καρδίας ἐκκόψης, καὶ σπουδάσης φυλάξαι πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα Πάτερ διατί συνεχῶς αμελώ; Καὶ ὁ Γέρων ἀπήντησεν· ἐπειδὴ ἀκόμη δεν εἶδες τὸν ἥλιον.

2. Ἐνας Γέρων εἶπε το να βιάζωμεν εἰς ὅλα τὸν εαυτὸν μας (διὰ να κατορθώσωμεν τὸ καλόν), αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος, που οδηγεῖ πρὸς τὸν Θεόν.

3. Ὁ ἴδιος Γέρων εἶπεν αὐτὸς που βιάζει τὸν εαυτὸν του διὰ τὸν Θεόν, ὁμοιάζει με ὁμολογητὴν (τῆς πίστεως).

4. Μερικοὶ ἀδελφοὶ ἠρώτησαν ἓνα ἀπὸ τοὺς Πατέρας:

– Πῶς ἡ ψυχὴ δεν προστρέχει εἰς τὰς υποσχέσεις τοῦ Θεοῦ, τὰς ὁποίας ἔδωσε διὰ τῶν ἀγίων Γραφῶν, ἀλλὰ στρέφεται εἰς τὰ ἀκάθαρτα;

– Ἐχω τὴν γνώμην – ἀπήντησεν ὁ Γέρων – ὅτι ἀκόμη δεν ἐγεύθη τὰ ἐπουράνια καὶ δι' αὐτὸ ποθεῖ ἰσχυρῶς τὰ ἀκάθαρτα.

5. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα:

– Το σῶμα μου ἐγήρασε καὶ ἐξησθένησε, ἀλλὰ τὰ πάθη μου δεν ἐξασθενούν.

– Τα πάθη ὁμοιάζουν με ρίζας, γεμάτας ἀγκάθια, ἀπήντησεν ὁ Γέρων. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος που ἐπιχειρεῖ να ξερριζώσῃ τῆς ρίζας αὐτὰς πληγώνει τὰ χέρια του ὥστε να τρέχουν αἵματα, τοιοῦτοτρόπως καὶ αὐτὸς που θέλει να ξερριζώσῃ τὰ πάθη του ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ πολλοὺς κόπους καὶ ἰδρώτας.

6. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ εἶπεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Λώτ: Δεν ἔμπορεῖς να γίνῃς Μοναχός, αν δεν φλογισθῆς προηγουμένως ολόκληρος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς αρετῆς, καὶ δεν ἀδιαφορήσης

για την τιμήν και την ανάπαυσιν, και δεν αποκόψης τα θελήματα της καρδιάς σου και δεν φροντίσης να φυλάξης όλας τας εντολάς του Θεού.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, μη ἀκηδιάσης ἐν τινι κόπω, ἵνα μη εἰσπηδήσωσιν ἐν σοῖ αἱ τοῦ ἐχθροῦ ἐνέργειαι ὡς πὲρ γὰρ κατεστραμμένος οἶκος ἔξωθεν πόλεως. δυσώδης τόπος γίνεται, οὕτως ἀρχαρίου ὀκηροῦ ψυχὴ κατοικητήριον γίνεται παντὸς ἀτόμου πάθους.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, μη ολιγοψυχῆσης ἀπὸ τον κόπον που καταβάλλεις διὰ μίαν προσπάθειαν, διὰ νά μή εισέλθουν μέσα εἰς την ψυχὴν σου αἱ ἐνέργειαι του ἐχθροῦ· διότι ὅπως ακριβῶς ἓνα ερειπωμένον σπίτι ἔξω ἀπὸ την πόλιν γίνεται βρωμερός τόπος, τοιουτοτρόπως και η ψυχὴ του ἀρχαρίου ὀκηροῦ ἀποβαίνει κατοικητήριον διὰ κάθε ἀτιμωτικὸν πάθος.

Δ'. Του Αββά Μάρκου

ΠΑΣ ὁ βαπτισθεὶς ὀρθοδόξως ἔλαβε μυστικῶς πᾶσαν τὴν χάριν πληροφορεῖ δὲ λοιπὸν κατὰ τὴν ἐργασίας τῶν ἐντολῶν ἐντολὴ Χριστοῦ κατὰ συνείδησιν, ἤγουν κατὰ σκοπὸν ἐπιτελουμένη, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν τῆς καρδιάς δωρεῖται παράκλησιν.

Ερμηνεία

ΚΑΘΕ ἄνθρωπος, που εβαπτίσθη ὀρθοδόξως, ἔλαβε, κατὰ τρόπον μυστικόν, ολόκληρον την θείαν χάριν πληροφορεῖται λοιπὸν τούτο ἐν συνεχείᾳ και διὰ της ἐργασίας των ἐντολῶν του Θεοῦ. Ἐντολὴ δε Χριστοῦ κατὰ συνείδησιν, που ἐκτελεῖται δηλαδὴ με ὀρισμένον σκοπὸν, χαρίζει παρηγορίαν, η ὀποία εἶναι ἀνάλογος προς το μέγεθος των κόπων της καρδιάς διὰ την ἐκτέλεσιν των ἐντολῶν.

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

Η ΤΗΣ ἀρετῆς ὀδὸς τοὺς μὲν ἀρχομένους ἐρᾶν τῆς εὐσεβείας τραχεῖα ἄγαν και καταστυγνὸς φαίνεται, οὐ διὰ τὸ ἐκείνην τοιαύτην εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸ τὴν ἀνθρώπινην φύσιν εὐθὺς ἐκ γαστρὸς τῆ πλάτει τῶν ἡδονῶν συναναστρέφεσθαι τοῖς δὲ τὸ μέσον αὐτῆς παρελθεῖν δυνηθεῖσι, προσηγῆς ὄλη και λίαν ἄνετος δείκνυται τῷ γὰρ καλῷ ἔθει τὸ φαῦλον ὑποταγὲν διὰ τῆς συνεργείας τοῦ ἀγαθοῦ, τῆ τῶν ἀλογίστων ἡδονῶν συναπόλλυται μνήμη. Ὅθεν λοιπὸν ἡδέως ἢ ψυχὴ τὰς τρίβους ἀπάσας διαπορεύεται τῶν ἀρετῶν. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος εἰσάγων μὲν ἡμᾶς εἰς τὴν ὀδὸν τῆς σωτηρίας λέγει: «τί στενὴ και τεθλιμμένη ἢ ὀδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν Βασιλείαν, και ὀλίγοι δι' αὐτῆς εἰσπορεύονται» πρὸς δὲ τοὺς θέλοντας πολλὴ προθέσει προσιέναι τὴ τηρήσει τῶν ἀγίων αὐτοῦ ἐντολῶν, φησὶν «ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστός ἐστί, και τὸ φορτίον μου ἔλαφρόν».

Δεῖ οὖν παρὰ ἀρχῶν τῆς ἀγωνίας, βιαίῳ τινὶ θελήματι τὰς τῶν ἀγίων αὐτοῦ κατεργάζεσθαι ἐντολᾶς, ἵνα θεωρήσας ἡμῶν και ἀγαθὸς Κύριος τὸν σκοπὸν και τὸν πόνον, και ὡς προαιρούμεθα ἡδέως ἄγαν τοῖς αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἐνδοξοῖς θελήμασιν, ἔτοιμον ἡμῖν τὸ αὐτοῦ

ἅγιον βούλημα καταπέμψη παρὰ γὰρ Κυρίου τότε ἐτοιμάζεσθαι θέλησις, ὡς τὲ ἐν πολλῇ τινι ἡμᾶς χαρὰ ἐξεργάζεσθαι ἀπαύστως τὸ ἄγαθον τότε γὰρ ὄντως αἰσθησόμεθα, ὅτι ὁ Θεὸς ἔστιν καὶ ἐνεργῶν ἐν ἡμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

Ερμηνεία

Η ΟΔΟΣ της αρετής εις εκείνους μὲν που αρχίζουν να αγαπούν την ευσέβειαν φαίνεται πάρα πολύ δύσκολος και κουραστική, όχι διότι η αρετή είναι εκ φύσεως τοιαύτη, αλλά διότι ο άνθρωπος, από την στιγμήν, που θα γεννήθη, συναναστρέφεται, με το πλήθος των διαφόρων ηδονών. Εἰς εκείνους ὅμως, που ἠμπόρεσαν να φθάσουν εις το μέσον της οδοῦ της αρετής, παρουσιάζεται εύκολος και πάρα πολύ ευχάριστος· διότι με την συνήθειαν της εκτελέσεως αγαθῶν ἔργων υπετάχθη ἡ φαυλότης, και ἐξηφανίσθη, διὰ της συνεργίας του αγαθοῦ, μαζί με την ἐνθύμησιν των αλογίστων ηδονῶν. Δι' αὐτό και ὁ Κύριος προετοιμάζων ἡμᾶς να ακολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν της σωτηρίας, μάς λέγει: «ο δρόμος, που οδηγεῖ εις τὴν Βασιλείαν των ουρανῶν εἶναι στενός και γεμάτος θλίψεις και ὀλίγοι εἶναι εκείνοι, που τον βαδίζουν» (Ματθ. ζ', 13-14): εις εκείνους ὅμως που θέλουν, με ὅλην τὴν καρδίαν, να προσέλθουν εις τὴν τήρησιν των αγίων ἐντολῶν του Θεοῦ. λέγει· «ο ζυγός μου εἶναι καλός και το φορτίον μου ελαφρόν (Ματθ. ια', 30).

Πρέπει λοιπόν, ὅταν ἀκόμη εὐρισκόμεθα εις τὴν ἀρχὴν του ἀγώνος, να πιέζωμεν τὴν θέλησίν μας, ὡστε να ἐκτελώμεν τὰς ἀγίας ἐντολας του Θεοῦ, διὰ να ἰδῆ ὁ καλός μας Κύριος τὸν σκοπὸν μας και τὸς κόπους μας και ὅτι ἔχομεν τὴν ὄρεξιν να υπηρετήσωμεν, με πολλὴν ευχαρίστησιν, τὰ ἐνδοξα θελήματά Του και τότε, να μας βοηθήσῃ να ἐκτελώμεν τὸ ἅγιον θέλημά Του. Διότι τότε πλέον ἐτοιμάζεται ἡ θέλησις μας ἀπὸ τον Κύριον, διὰ να ἐκτελώμεν ἀκαταπαύστως και με πολλὴν χαρὰν τὸ ἀγαθόν: τότε δηλαδή θα ἐννοήσωμεν, πράγματι, ὅτι ὁ Θεός εἶναι ἐκεῖνος, που χαρίζει εις τὴν ψυχὴν και τὴν θέλησιν και τὴν δύναμιν ἐκτελέσεως του θείου θελήματος (Ἐφεσ. 6', 13).

ΣΤ'. Του Αββά Ισαάκ

ΜΑΚΑΡΙΟΙ οἱ ἐν ὑπομονῇ καὶ ἐλπίδι περιζωσάμενοι τὰς ὀσφύας αὐτῶν, καὶ ἐπιρρίψαντες ἑαυτοὺς πρὸς τὴν τῶν θλίψεων θάλασσαν, ἐν ἀπλότῃ καὶ ἀνεξετάστῳ τρόπῳ, χάριν της πρὸς θεὸς ἀγάπης, καὶ μὴ δειλιάσαντες πρὸς τὰ ἐν αὐτοῖς ἐγειρόμενα κύματα καὶ τὸν σάλον αὐτῆς, καὶ τὴν ταραχὴν μὴ πτοηθέντες, ὅτι ταχέως πρὸς τὸν λιμένα τῆς βασιλείας διασφύζονται καὶ ἀναπαύονται ἐν σκηνώμασι τῶν καλῶς κοπιασάντων, καὶ ἀγάλλονται ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τῆς ἐλπίδος αὐτῶν. Οἱ ἐπ' ἐλπίδι τρέχοντες πρὸς τὸ σκολιῶν καὶ τραχύ της ὁδοῦ οὐκ ἐπιστρέφονται, οὐδὲ ἐπιμένουσι διερευνῶν περὶ τούτου" ἀλλ' ὅταν διέλθωσι τὴν ὁδὸν καλῶς τελειώσαντες, τότε τὰ ἐν αὐτῇ σκολιὰ καὶ τραχέα ἐν ἑαυτοῖς ἀναλογιζόμενοι, τῷ θεῷ τὴν εὐχαριστίαν προσφέρουσι, πῶς ἐρρύσατο αὐτοὺς ἐκ τῶν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων δεινῶν μὴ εἰδότην.

Οἱ δὲ πολλοὺς διαλογισμοὺς διανοοῦμενοι, καὶ θέλοντες σφόδρα εἶναι σοφοὶ παρ' ἑαυτοῖς, καὶ παραδιδόντες ἑαυτοὺς ταῖς ἀναστροφεῖς τῶν λογισμῶν, καὶ τὴ δειλία προεுτρεπιζόμενοι, καὶ προβλέπειν βουλόμενοι τὰς βλαπτικὰς αἰτίας, οἱ πλείους τούτων, ἐπὶ θύραις τῶν ἰδίων οἴκων διὰ παντὸς καθήμενοι εὐρίσκονται ἀληθῶς γὰρ περὶ τῶν τοιούτων ἡ γραφὴ λέγει· «ὀκνηρὸς εις ὁδὸν ἀποσταλεῖς, ἔρει" λέων κατὰ τὴν ὁδόν, καὶ φονίσκος κατὰ τὰς πλατείας»

ὡς οἱ εἰπόντες «υἱοὺς γιγάντων ἔωρακαμεν, καὶ ἡμὲν ἐνώπιον αὐτῶν ὥσει ἀκρίδες». Οὗτοι εἰσιν οἱ ἐν ἀεὶ θέλοντες εἶναι σοφοί, βαλεῖν δὲ ἀρχὴν παντελῶς μὴ βουλόμενοι.

Μὴ σοῦ γένοιτο τὸ πολὺ τῆς σοφίας ὀλίστημα καὶ παγὶς πρὸ προσώπου σου" ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ θαρρήσας, ἄσαι, βάλε ἀρχῆς τῆς αἵματος πεπληρωμένης ὁδοῦ ἐν τῇ πρώτῃ θερμῇ, φροντίδα τοῦ σώματος παντελῶς μὴ ποιούμενος, μηδὲ σοφίζόμενος περισσά, ἵνα μὴ εὐρεθῆς γυμνός τῆς τοῦ θεοῦ γνώσεως καὶ γεωργός γὰρ καὶ δεδιῶς, ἡ περιμένων τοὺς ἀνέμους, οὐ σπερεῖ ποτὲ κρεῖσσον θάνατος ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ ἢ ζωῆ μετὰ αἰσχύνης καὶ ὀκνηρίας.

Σὺ οὖν ὅταν θέλῃς βαλεῖν ἀρχὴν εἰς ἔργον θεοῦ, πρῶτον διαθήκη ποιήσον μεταξύ σου καὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς μὴ ἔχων ζωὴν ἐν τῷδε τῷ βίῳ, καὶ ὡς πὲρ προευτρεπισθεῖς εἰς θάνατον, καὶ πάντῃ ἀπελπίσας τῆς παρουσίας ζωῆς ταύτης καὶ τοῦτο ἔχε ἐν τῇ διανοίᾳ σου, καὶ οὕτω δυνήσῃ, τοῦ Θεοῦ συνεργία, ἀγωνίσασθαι καὶ νικῆσαι. "Ἡ γὰρ ἐλπίς τῆς ζωῆς ταύτης χαννοὶ τὸν λογισμόν, καὶ οὐκ ἔα τὸν ἄνθρωπον προκόψαι εἰς τί ἀγαθὸν σὺ δὲ μὴ ἐν διψυχίᾳ, ἡγουν χαννότητα, προσέλθῃς τῇ ἐργασίᾳ τοῦ καλοῦ ἔργου, ἵνα μὴ γένηται ὁ κόπος σου ἀνόνητος καὶ ἐπιβαρῆς ἡ ἐργασία τῆς γεωργίας σου" ἀλλ' ἐν ἀνδρείᾳ καὶ ἀδιστακτῶ πιστεῖ τῇ εἰς Θεὸν ἄρξαι τοῦ ἀγαθοῦ, εἰδῶς ὅτι ἐλεήμων ὁ Κύριος, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσαν αὐτὸν βοηθὸς εὐρίσκειται ἕτοιμος, καὶ μισθαποδότης μεγαλοδωρος γίνεται, διδούς τὴν χάριν αὐτοῦ, οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐργασίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν προθυμίαν καὶ πίστιν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν" αὐτὸς γὰρ ἔστιν ὁ λέγων· «ὡς ἐπιστευσας γεννηθήτω σοί».

Ὅς τις οὖν θέλει ὀπίσω αὐτοῦ ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, κατὰ τὴν ἐκείνου φωνήν, καὶ οὕτως αὐτῷ ἀκολουθεῖσαι δυνήσεται ἄρας τὸν Σταυρὸν καὶ γὰρ Σταυρός το πρὸς πᾶσαν θλίψιν καὶ κακουχίαν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν θάνατον ἕτοιμος εἶναι δηλοῖ. "Ὡς πὲρ γὰρ καὶ ἐτοιμασθεῖς σταυρωθῆναι, λαμβάνει τὴν ἔννοιαν τοῦ θανάτου ἐν τῷ λογισμῷ αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐξέρχεται ὡς ἄνθρωπος μὴ ἐνθυμούμενος ἔτι ἔχειν μέρος ζωῆς ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, οὕτω καὶ καὶ τὸ εἰρημένον πληρῶσαι βουλόμενος καὶ γὰρ θέλων, φησί, ζῆσαι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀπολέσει ἑαυτὸν ἐκ τῆς ζωῆς τῆς ἀληθινῆς καὶ δὲ ἀπολλύς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ διὰ τὸν πόθον μου, οὗτος ἀνέγκλητος καὶ ἀβλαβῆς φυλάττεται εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Λοιπὸν οὖν ἐντεῦθεν ἐτοίμασαν τὴν ψυχὴν σου εἰς ἀφανισμόν τέλειον ἐκ ταύτης τῆς ζωῆς, καὶ δώσω σοί, φησί, ζωὴν αἰώνιον, καθὼς ἐπηγγειλάμην σου καὶ ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ζωῇ, ἐν ἔργῳ τὴν ἐπαγγελίαν μου ἐνδείξομαι σοί, καὶ τὴν βεβαίωσιν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν καὶ τοὺς ἀρραβῶνας αὐτῶν ἐντεῦθεν λήψῃ. Εἰ οὖν μὴ καταφρονήσῃς πρότερον τῆς παρουσίας ζωῆς, τὴν αἰώνιον ζωὴν οὐχ εὕρησεις καὶ ὅτε εἰσέλθῃς ἐν τῇ παρασκευῇ τούτῃ εἰς τὸν ἀγῶνα, τότε πάντα τα νομιζόμενα ἐπίπονα καὶ θλιβερά εἰς οὐδὲν ἡγήσῃ ἄλλως γὰρ οὐ δύναται τις ὑπομεῖναι τὰς θλίψεις, ἐὰν μὴ πρότερον μίσῃ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς ἐν τῷ κόσμῳ, διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς μελλούσης ζωῆς.

Ἑρμηνεία

ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΙ εἶναι ἐκεῖνοι, που ἐζῶσαν γύρω - γύρω τὴν μέσην τῶν με υπομονῆς καὶ ἐλπίδα, καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν τῶν θλίψεων χάριν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης, με ἀπλότητα καὶ χωρὶς να πολυπραγμονοῦν, χωρὶς ἀκόμη να δειλιάζουν ἀπὸ τα κύματα, που υψώνονται, ἢ να φοβηθοῦν ἀπὸ τὴν βοήν καὶ τὴν θαλασσοταραχὴν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι εὐτυχισμένοι, διότι γρήγορα διασώζονται εἰς τὸν λιμένα τῆς Βασιλείας καὶ ἀναπαύονται εἰς τα σκηνώματα αὐτῶν που ἐκοπίασαν καλῶς, ἀλλὰ καὶ χαίρουν ἀπὸ τὴν χαράν, που γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἡ ἐλπίς. Ὅσοι τρέχουν με ἐλπίδα ἐπάνω εἰς τὸν πολύστροφον καὶ ἀνώμαλον δρόμον τῆς σωτηρίας δεν ἐπιστρέφουν ὀπίσω, οὔτε ἐπιμένουν

να εξετάζουν την αιτία της ανωμαλίας. Όταν πλέον περάσουν τον δρόμον και τελειώσουν καλώς την διαδρομήν, τότε, σκεπτόμενοι μόνοι των τας δυσκολίας και τας ανωμαλίας του δρόμου, ευχαριστούν τον Θεόν διότι τους εγλύτωσεν από τα τόσα και μεγάλα κακά, χωρίς και οι ίδιοι να γνωρίζουν το πώς.

Εκείνοι όμως που απασχολούν την διάνοιάν των με πολλές σκέψεις και θέλουν να παρουσιάσουν τους εαυτούς των ως σοφούς, και παραδίδονται εις τας παραπλανήσεις των λογισμών των και συμπλέκουν τον φόβον εις την ψυχικήν των προετοιμασίαν, επιζητούν δε να προβλέψουν τας αιτίας, που ενδεχομένως θα τους βλάψουν, οι περισσότεροι από αυτούς ευρίσκονται να κάθονται συνεχώς εις την εξώθυραν των σπιτιών των πράγματι, διά τους τοιούτους την αλήθειαν λέγει η αγία Γραφή, όταν γράφη: «όταν ο τεμπέλης αποστολή εις μίαν υπηρεσίαν θα ειπή εις τον δρόμον υπάρχει λεοντάρι και εις την πλατείαν δολοφόνος» (Παροιμ. κσ΄, 13): ομοιάζουν επίσης και με εκείνους, που λένουν: «είδομεν υιούς γιγάντων και είμεθα έμπροσθέν των σαν ακρίδες» (Αριθμοί ιγ΄, 34 και Δευτερ. α΄, 28). Αυτοί είναι εκείνοι, που κατά την ώραν του θανάτου των ευρίσκονται χωρίς πνευματικούς καρπούς, που πάντοτε θέλουν να είναι σοφοί, αλλά δεν αποφασίζουν ποτέ να βάλουν άρχήν.

Πρόσεξε μήπως η πολλή σοφία γίνη παγίς εμπρός σου και αιτία να γλυστρήσης αλλά στηρίζων το θάρρος σου εις τον Θεόν πλησίασε, και άρχισε να βαδίζης, κατά τον πρώτον θερμόν ενθουσιασμόν σου, επάνω εις τον αιματωμένον δρόμον, χωρίς να φροντίσης καθόλου διά το σώμα σου, ούτε να σοφίζεσαι περιττά πράγματα, διά να μη ευρεθής γυμνός από την γνώσιν του Θεού. Διότι και ο γεωργός που φοβάται, ή περιμένει να έλθουν ευνοϊκοί άνεμοι, ποτέ δεν θα σπείρη. Είναι προτιμότερος και θάνατος χάριν του Θεού, παρά μία ζωή γεμάτη εντροπήν και οκνηρίαν.

Συ λοιπόν όταν θέλης να αρχίσης έργον Θεού, πρώτον να δώσης υπόσχεσιν εις τον Θεόν, ως να μη ζής δια την παρούσαν ζωήν και ως να έχης προετοιμασθή διά να αποθάνης, αδιαφορών, ως εκ τούτου, δι' όλα τα επίγεια πράγματα και αυτό να έχεις πάντοτε εις την σκέψιν σου, καιπόταν θα ήμπορέσης, με την βοήθειαν του Θεού, να αγωνισθείς και να νικήσης. Διότι η ελπίς της παρούσης ζωής αποχαυνώνει τον λογισμών και δεν αφήνει τον άνθρωπον να προκόψη εις κανένα αγαθόν· συ όμως να μη προσέλθης εις την εργασίας του καλού έργου με δύο σκέψεις για τον κόσμον και διά τόν Θεόν, πράγμα, που φέρει εις χαυνότητα, διά να μη αποβή ανωφελής ο κόπος σου και κουραστική η εργασία της πνευματικής σου γεωργίας. Αλλά άρχισε να εργάζεσαι το αγαθόν με ανδρείαν και αδίστακτον πίστιν προς τον Θεόν, αφού γνωρίζεις, ότι ο Κύριος είναι ελεήμων, και είναι πάντοτε έτοιμος να βοηθήση αυτούς που τον ζητούν, αλλά και αποδίδει τον κόπον των εργαζομένων το αγαθόν. Μεγαλοψυχίαν και μεγάλας δωρεάς, δίδων εις ημάς την Χάριν Του, όχι αναλόγως της εργασίας μας, αλλά κατά το μέτρον της προθυμίας και της πίστεως των ψυχών μας: διότι ο ίδιος είναι Εκείνος, που λέγει: «άς γίνη εις σε κατά την πίστιν σου» (Ματθ. η΄, 13).

Όποιος λοιπόν θέλει να έλθη οπίσω Του, ως οπαδός Του, ας απαρνηθή τον εαυτόν του, συμφώνως με όσα ειπε και Εκείνος (Ματθ. ιστή, 24), και έτσι θα ήμπορέση, αφού σηκώση τον Σταυρόν, να τον ακολουθήση· διότι ο Σταυρός φανερώνει το ότι είμεθα έτοιμοι για κάθε θλίψιν και διά κάθε κακουχίαν, ακόμη δε και δι' αυτόν τον θάνατον. Διότι όπως ακριβώς εκείνος, δια τον οποίον έχει αποφασισθή να τον σταυρώσουν, έχει πλέον εις τον νούν τους

τον θάνατον, τον οποίον και μόνον σκέπτεται, και έτσι εξέρχεται προς τον τόπον της καταδίκης, ως άνθρωπος, που δεν ενθυμείται ότι έχει ακόμη να ζήσει ολίγον χρόνον εις αυτόν τον κόσμον, τοιουτοτρόπως πρέπει να σκέπτεται και όποιος επιθυμεί να πραγματοποιήσει το λεγόμενον υπό του Κυρίου, «όστις θέλει οπίσω μου ελθείν»... Αυτός δηλαδή που θέλει – λέγει ο Κύριος - να ζήσει εις αυτόν τον κόσμον, θα ξεγράψει τον εαυτόν του από την αληθινήν ζωήν εκείνος δε που θα βάλη εις τον νούν του, πώς, από πόθον προς Εμέ, θα θυσιάση την ψυχήν του, αυτός δεν θα κατηγορηθή εις την αιώνιον ζωήν και δεν θα υποστη καμμίαν ζημίαν.

Απ' εδώ και έμπρός λοιπόν ετοιμάσου να εξαφανίσης τελείως την ψυχήν σου από την παρούσαν ζωήν, και θα σου δώσω -- λέγει Κύριος -- ζωήν αιώνιον, καθώς σου υπεσχέθην και εις αυτήν ακόμη την ζωήν έμπράκτως θα σου αποδείξω την υπόσχεσίν μου, και απ' εδώ θα βεβαιωθής διά τα μέλλοντα αγαθά, και απ' εδώ θα λάβης τους αρραβώννας των αγαθών αυτών. Εάν λοιπόν δεν καταφρονήσης προηγουμένως την παρούσαν ζωήν, δεν θα εύρης την αιώνιον ζωήν» και όταν αρχίσης να αγωνίζεσαι δι' αυτήν την προετοιμασίαν, τότε όλα, όσα νομίζονται πάρα πολύ κουραστικά και θλιβερά, θα τα θεωρήσης ως ανάξια λόγου· διότι δεν ημπορεί κανείς, κατ' άλλον τρόπον, να υπομείνη τας θλίψεις, εάν δεν μισήση προηγουμένως την ζωήν του εις τον κόσμον αυτόν, διά να επιθυμήση την μέλλουσαν.

Ερώτησις

ΟΣΤΙΣ άπερριγεν έξ έαυτοῦ ὄλον τόν περισπασμόν, και οὔτω προετοιμασάμενος εισήλθεν εις τόν άγῶνα, πόθεν ὀφείλει ἄρχεσθαι της πρὸς τήν άμαρτίαν πάλης;

Ερώτησις - Ερμηνεία

ΟΠΟΙΟΣ απήλλαξε τον εαυτόν του από κάθε περισπασμόν και φροντίδα και με αυτήν την προετοιμασίαν εισήλθεν εις τον αγώνα, από που πρέπει να αρχίση την πάλην εναντίον της αμαρτίας;

Απόκρισις

ΠΑΣΗΣ άρετης ὁ θεμέλιος ἡ νηστεία ὑπάρχει και ἡ άγρυπνία αὔται γάρ έν διακρίσει γινόμεναι, συνεργοῦσε τὸ άνθρωπο εις πᾶν άγαθόν άρχή γάρ πάντων των κακῶν ἡ άνάπαυσις τῆς γαστρος και ἡ χαννότης τοῦ ὕπνου, ἡ έξάπτουσα τήν έπιθυμίαν τῆς πορνείας, και άμβλύνουσα τόν νοῦν, και παχὺν άει και έσκοτισμένον άποδεικνύουσα καθὼς άκολουθεῖ τοῖς ὑγιαίνουσιν ὀφθαλμοῖς ἡ έπιθυμία τοῦ φωτός, οὔτως άκολουθεῖ τῇ νηστεία, τῇ μετᾶ διακρίσεως γενομένη, ἡ έπιθυμία τῆς εὐχῆς ὅταν γάρ ἄρξῃται τις νηστεύειν, έκ τούτου εἷς έπιθυμίαν τῆς ὀμιλίας τοῦ Θεοῦ και νοῦς αὐτοῦ διεγείρεται και τὸ σῶμα δὲ νηστεῦον και μῆ βαρυνόμενον κόρη, οὐ καρτερεῖ ὑπνώσαι έν τῇ στρωμνῇ αὐτοῦ ὄλην τήν νύκτα, αλλά προθύμως εις τήν λειτουργίας τοῦ Θεοῦ διανίσταται.

Ἐφ' ὅσον οὖν ἡ σφραγίς τῆς νηστείας έπιτέθειται τῷ σώματι τοῦ ανθρώπου, ὁ λογισμὸς αὐτοῦ έν κατανύξει μελετᾶ, και ἡ καρδία αὐτοῦ εὐχὴν βρῦει, και ἡ στυγνότης έν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ κεῖται, και οἱ διαλογισμοὶ οἱ αἰσχροὶ πόρρω άπέχουσιν άπ' αὐτοῦ, και έχθρός έστι τῶν κακῶν έπιθυμιῶν και τῶν ματαίων συντυχιῶν. Δρόμος μέγας εις πᾶν άγαθόν έστιν ἡ νηστεία και ὁ άμελῶν αὐτῆς πάσας τὰς άρετᾶς διασεῖει· διότι αὕτη έστιν έντολή ἡ τεθεῖσα τῇ φύσει ἡμῶν έξ άρχῆς εις παραφυλακήν, και εκείθεν ἡ άρχή τοῦ πλάσματος ἡμῶν.

Ὅθεν οὖν γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς ἢ πτώσις, ἐκεῖθεν πάλιν οἱ ἀθληταὶ διὰ τῆς φυλακῆς τοῦ νόμου τῆς ἔγκρατειας ἀναστῆναι εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀγωνίζονται, καὶ εἰς τὸ ποιῆσαι πάσας τὰς ἐντολὰς καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Λυτρωτὴς τοῦ γένους ἡμῶν, τῆς πρὸς τὸν διάβολος πάλης ἐντεῦθεν ἤρξατο. Μετὰ γὰρ τὸ Βάπτισμα, ἐξήνεγκεν αὐτὸν τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐνήστευσεν ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα.

Ὅμοίως οὖν καὶ πάντες οἱ ἐξερχόμενοι ἀκολουθῆσαι ὀπίσω αὐτοῦ, ἐπὶ τούτῳ τῷ θεμελίῳ βαλεῖν τὴν ἀρχὴν ὀφείλουσι τῆς κατὰ Θεὸν οἰκοδομῆς αὐτῶν. Εἰ γὰρ ὁ ἐκθέμενος τὸν νόμον τῆς σωτηρίας νηστεύει, τίς ἐκ τῶν θελώντων τηρῆσαι τὸν νόμον οὐ χρήζει νηστείας; ἔως γὰρ τότε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἐγένωσκε τὴν νίκην, οὐδὲ ὁ διάβολος ἐπειράθη ποτὲ τῆς ἥττης αὐτοῦ ἐκ τῆς φύσεως ἡμῶν ἐν δὲ τούτῳ τὸ ὄπλο ἤτονησεν ἐξ ἀρχῆς.

Καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ ἀρχηγὸς τῆς κατ' αὐτοῦ νίκης, δέδωκε τὸν πρῶτον τῆς νίκης στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς φύσεως ἡμῶν. "Ἐκτοτε οὖν, ὅταν ἴδῃ τοῦτο τὸ ὄπλον ἐπὶ τινὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀντίπαλος, εὐθέως φοβεῖται, εἰς μνήμην ἐρχόμενος τῆς ἥττης αὐτοῦ, ἧς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἠττήθη ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἀσθενεῖ ἐν τῷ ὄπλῳ τῷ δοθέντι ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς σωτηρίας ἡμῶν" δ καὶ ἰσχυρότατον δὲν κατὰ τῶν πεμπομένων ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ βελῶν, προσέτι καὶ θάρσος ἡμῖν οὐ μικρὸν ἔνδον παρέχει ἐν τῷ ἀγῶνι: ὅσον γὰρ μοχθεῖ τὸ σῶμα, καὶ κακοπαθεῖ ἐν τῷ καιρῷ, ἐν ᾧ περικυκλοῖ τὸν ἄνθρωπον ἢ φάλαγξ τῶν δαιμόνων, τοσοῦτον ἢ καρδία αὐτοῦ θάρσους πληροῦται καὶ ἐντολμίας, ἐξ οὗ καὶ γενναιότερον ἵσταται κατὰ τῶν ἀντιτεταγμένων καὶ ἀνδρειότερον αὐτοῖς καὶ θαρραλεώτερον μάχεται, τὴ κατ' αὐτῶν ζῆλο ἀεὶ πυρπολούμενος καὶ οὐ παύεται οὐδ' ἠρεμῆσαι ἀνέχεται, ἔως εἰς τέλος αὐτοῦ ἐξ ἑαυτοῦ ἀποδιώξῃ καὶ ἀπολέσῃ, διὰ τῆς ἄνωθεν βοήθειας καὶ τῆς τῶν λοιπῶν ἐντολῶν ἐργασίας.

Καὶ ὁ ζηλωτὴς δὲ Ἡλίας, ὅτε ἐξήλωσεν ὑπὲρ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, εἰς τοῦτο τὸ ἔργον τῆς νηστείας διῆγεν αὕτη γὰρ ὑπομιμνήσκει τῶν ἐνταλμάτων τοῦ Πνεύματος τὸν αὐτὴν ὡς δεῖ μετερχόμενον καὶ μεσίτις ἐστὶ τοῦ τὲ παλαιοῦ νόμου, καὶ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης ἡμῖν παρὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ ἀμελῶν ταύτης, καὶ εἰς τὰ ὑπόλοιπά των ἀγωνισμάτων χαννός ἐστὶ καὶ ἀσθενής, καὶ σημεῖον ἐναργές τῆς ψυχικῆς χαννώσεως δείκνυσι τὸ ἐχθρῶ, ἐν τῷ τῆς νηστείας καταμελεῖν, καὶ δῆλος ἐστὶ γυμνός εἰς τὸν ἀγῶνα εἰσερχόμενος διὸ καὶ θαρρούντως προσβάλλει αὐτὸ καὶ πολέμιος καὶ σὺν οὐδενὶ κόπῳ, ἅτε γυμνοῦ καὶ δειλοῦ αὐτοῦ περιγίνεται καὶ συντόμως αὐτὸν ἀναιρεῖ, πάντων τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐτοιμῶς εἰσδεχομένων τὰ παρὰ τοῦ ἐναντίου ἀφιέμενα βέλη, διὰ τὸ μὴ πεφράχθαι τῷ στερρῷ τούτῳ τῆς νηστείας ὄπλῳ, καὶ παρὰ τοῦ δεσπότη ἡμῶν ἐλάβομεν.

Ἀπόκρισις - Ἑρμηνεία

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ εἰς τὸ οἰκοδόμημα ὅλων τῶν αρετῶν εἶναι ἡ νηστεία καὶ ἡ αγρυπνία· διότι αὐταὶ αἱ αρεταὶ, ὅταν γίνονται με διάκρισιν, βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπος νὰ ἐπιτύχῃ κάθε αγαθόν. Ἡ ἀρχὴ δηλαδὴ ὅλων τῶν κακῶν εἶναι ἡ ἀνάπαυσις τῆς κοιλίας, καὶ ὁ μαλθακὸς ὕπνος, που ἐξάπτει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πορνείας, ἐκμηδενίζει τὴν επαγρύπνησιν τοῦ νοῦ καὶ τὸν κάνει νὰ εἶναι συνεχῶς χονδρός καὶ σκοτισμένος.

Ὅπως εἰς τοὺς υγιεῖς οφθαλμοὺς ἐρχεται ἡ ἐπιθυμία τοῦ φωτός, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος, που νηστεύει με διάκρισιν, ἐπιθυμεῖ τὴν προσευχὴν ὅταν δηλαδὴ ἀρχίζῃ κανεῖς νὰ νηστεύῃ, ἀπὸ αὐτὴν τὴν νηστείαν ἀφυπνίζεται σιγά - σιγά ὁ νοῦς τοῦ καὶ δοκιμάζει τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συνομιλή με τὸν Θεόν. Ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα, ὅταν νηστεύῃ, καὶ δὲν βαραίνει ἀπὸ τὸν χορτασμόν, δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ κοιμηθῇ ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὸ στρώμα, ἀλλὰ ἐξυπνᾷ, με προθυμίαν, διὰ τὴν λειτουργίας τοῦ Θεοῦ.

Εφ' όσον λοιπόν εις το σώμα του ανθρώπου τεθή η σφραγίς της νηστείας, ο λογισμός μελετά κατανυκτικά, η καρδιά αναβλύζει την προσευχήν και αποτυπώνεται η αυστηρότης εις το πρόσωπον, οι δε αισχροί λογισμοί παραμένουν μακράν από τον άνθρωπον αυτόν η νηστεία είναι ο εχθρός των κακών επιθυμιών και των ματαίων συναναστροφών. Δρόμος μεγάλος, που οδηγεί εις κάθε καλόν έργον είναι η νηστεία και εκείνος που την παραμελεί, κλονίζει όλας τας αρετάς· διότι αυτή είναι εντολή, που ετέθη, ευθύς εξ αρχής υπό του Θεού, εις την φύσιν ημών προς διαφύλαξιν και από εκεί διά της παραβάσεως της νηστείας εξέπεσεν εις την αμαρτίαν ο άνθρωπος.

Από εκεί λοιπόν, από όπου ήρχισεν η πτώσις, από εκεί πάλιν οι άθληται αγωνίζονται να επανέλθουν εις τον φόβον του Θεού, με την τήρησιν του νόμου της έγκρατείας και να εκτελέσουν όλας τας εντολάς και ο ίδιος ο Λυτρωτής του γένους μας απ' εδώ ήρχισε την πάλιν του προς τον διάβολον. Μετά, δηλαδή, το Βάπτισμα το Πνεύμα Τον ωδήγησεν εις την έρημον, και εκεί ένήστευσεν τεσσαράκοντα ημέρας και τεσσαράκοντα νύκτας (Ματθ. δ', 2).

Κατά τον ίδιον τρόπον λοιπόν και όλοι, όσοι εξέρχονται του κόσμου, διά να ακολουθήσουν τον Ιησούν, οφείλουν να θεμελιώσουν την κατά Θεόν οικοδομήν των επάνω εις το ίδιον θεμέλιον (την νηστείαν). Διότι εάν νηστεύη Έκείνος, που ενομοθέτησε την σωτηρίαν μας, ποίος από όσους θέλουν να τηρήσουν τον νόμον αυτόν δεν έχει ανάγκην νηστείας; Έως τότε το ανθρώπινον γένος δεν εγνώριζε την νίκην, αλλά ούτε ποτέ και ο διάβολος εδοκίμασεν ήτταν από την φύσιν ημών με αυτό όμως το όπλον (της νηστείας) κατέστη, πάλιν, από την αρχήν ανίκανος.

Και ο Κύριος ημών, ο αρχηγός της νίκης εναντίον του διαβόλου, έδωσεν εις το κεφάλι του ανθρώπου τον πρώτον στέφανον της νίκης. Από τότε λοιπόν, όταν ήδη ο αντίπαλος αυτό το όπλον εις ένα άνθρωπον, αμέσως φοβείται, ενθυμούμενος την ήτταν του, με την οποίαν ενικήθη από τον Σωτήρα εις την έρημον, οπότεν η δύναμις του εξασθενίζει με το όπλον, που μας έδωσεν ο Αρχηγός της σωτηρίας μας. Αυτό το όπλον και ισχυρότατον είναι να αποκρούη τα εκτοξευόμενα υπό του εχθρού βέλη, αλλ' επί πλέον παρέχει και εντός ημών μεγάλο θάρρος κατά την διεξαγωγήν του αγώνος· διότι όσον κουράζεται το σώμα και ταλαιπωρείται κατά το διάστημα, που περικυκλώνει τον άνθρωπον η φάλαγγ των δαιμόνων, επί τοσούτον η καρδιά του σπλίζεται με θάρρος και τόλμην, δι' αυτό και στέκει γενναίότερος εναντίον των αντιπάλων και πολεμεί έναντίον των με περισσότερον θάρρος και ανδρείαν, διαφλεγόμενος συνεχώς από επιθετικόν, κατ' αυτών, ζήλον. Δεν σταματά δε, ούτε παραδέχεται να ησυχάση και αγωνιστής, μέχρις ότου εκδιώξη τελείως (τους αντιπάλους) από αυτόν και να τους εκμηδενίση, με την βοήθειαν του Θεού και την έργασίαν και των άλλων εντολών.

Και ο ζηλωτής Ηλίας, ότε μετά ζήλου έμάχετο διά τον νόμον του Θεού, διήρχετο τον χρόνον του εις το έργον της νηστείας· διότι αυτή, η νηστεία, υπενθυμίζει εις εκείνον, που την εφαρμόζει όπως πρέπει, τας εντολάς του Πνεύματος και συνδέει τον παλαιόν νόμον και την χάριν, που μάς εδόθη από τον Χριστόν. Όποιος παραμελεί την νηστείαν είναι άμελής και ασθενής και εις τα υπόλοιπα αγωνίσματα και δεικνύει καθαρά εις τον εχθρόν την ψυχικήν του αδυναμίαν με το να παραμελή την νηστείαν, γίνεται δε φανερόν ότι εισέρχεται άοπλος εις τον αγώνα. Δι' αυτό και ο εχθρός του επιτίθεται με θάρρος, χωρίς δε κανένα κόπον τον νικά ως δειλόν και άοπλον και σύντομα τον ρίπτει κάτω, εφ' όσον όλα τα μέλη

του ανθρώπου είναι έτοιμα να δεχθούν τα βέλη, που αφήνει ο εχθρός, με το να μην είναι περιτειχισμένα με το ισχυρόν αυτό όπλον της νηστείας, το οποίον παρελάβομεν από τον Δεσπότην μας.

Z'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ζωσιμᾶς, ὅτι ἡ τοῦ θεοῦ χάρις ἀεὶ τῆ προαιρέσει ἡμῶν ἐπακολουθεῖ, καὶ διὰ τῆς χάριτος πᾶν ἡμῖν ἀγαθὸν κατορθοῦται" ἀλλ' ἡμεῖς οὐ ζητοῦμεν βαλεῖν ἀρχὴν εἰς τὸ ἀγαθόν, οὐδὲ δεικνύομεν προαίρεσιν μεγάλην καὶ πρόθυμον, ὡς τὸ ἐπισπάσασθαι τὴν χάριν τοῦ θεοῦ πρὸς βοήθειαν, ἀλλὰ κἂν πότε δόξωμεν ἐνδείξασθαι προαίρεσιν, νωθρᾶν ταύτης καὶ εὐτελεῖ ἔνδεικνυμες καὶ μὴ οὔσαν ἀξίαν τυχεῖν τινὸς ἀγαθοῦ παρὰ τοῦ θεοῦ" οὐκ οἶδαμεν ὅτι πάντα τα ἡμέτερα ὡς ἐπὶ σπόρου καὶ ἐπικαρπίας εἰσίν; "Ὡς πὲρ γὰρ ὁ γεωργὸς σπείρει μὲν τὴν ἑαυτοῦ γῆν, εἶτα ἐκδέχεται τὸ τοῦ θεοῦ ἔλεος, καὶ λοιπὸν πέμπει ὁ Θεὸς τὴν δωρεὰν αὐτοῦ διὰ τὸ βροχῆς εὐκαίρου καὶ ἀνέμων ἐπιτηδείων, φύων τὲ καὶ αὐξάνων καὶ τελειῶν τὰ παρὰ τοῦ γεωργοῦ καταβληθέντα σπέρματα, καὶ ἐξ ὀλίγων πολλὰ κερδαίνειν παρασκευάζων αὐτόν.

Οὕτω καὶ ἡμεῖς εἰ πλουσίαν προαίρεσιν εἰς τὰ καλὰ καὶ μεγαλόψυχον σπεύρομεν, ἀνάλογον καὶ τὴν παρὰ θεοῦ χάριν εὐρήσομεν, δι' ἧς δυνησόμεθα λοιπὸν ἀβιάστως καὶ ἀκόπως πάντα τα ἀγαθὰ κατορθοῦν καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν οὕτως δρῶμεν τοῦτο γινόμενον" ὁ γὰρ προσελθὼν τέχνην τινὴ ἐπὶ τῷ ταύτην μαθεῖν, κατ' ἀρχὰς μὲν κοπιᾷ καὶ ἀσυστροφεῖ καὶ πολλάκις ἀφανίζει ἀλλ' ὅμως δ' οὖν οὐκ ἐκκακεῖ, οὐδ' ἀπογινώσκει, ἀλλὰ πάλιν ἐπιχειρεῖ καὶ ὁσάκις ἂν ἀφανίσῃ, τοσαυτάκις καὶ ζητεῖ διόρθωσιν, δεικνὺς τῷ τεχνίτῃ τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ. Εἰ γὰρ ἐκκακήσας ὑποχωρήσει, οὐδὲν μανθάνει" σφαλλόμενος δὲ πολλάκις, καὶ διορθούμενος παρὰ τοῦ τεχνίτου, καὶ οὕτως ὑπομένων, καὶ ἐν κόπο καὶ ὑπομονῇ ἐργαζόμενος, κατὰ μικρὸν ἐν ἔξει τῆς τέχνης γίνεται καὶ λοιπὸν μετὰ ἀναπαύσεως τὰ ἑαυτοῦ ἔργα ἐπιτελεῖ, ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν προστρέφεσθαι.

Οὕτως ὀφείλει καὶ καὶ θέλων ἐπιλαβέσθαι τινὸς ἀρετῆς τὰ μὲν πρῶτα γενναίως καὶ μεγάλῃ δειξίᾳ προαίρεσιν, εἶτα ἐν ὑπομονῇ τῆς ἐργασίας τοῦ καλοῦ ἔχεσθαι καὶ δέεσθαι τῆς τοῦ Θεοῦ συνεργίας καὶ ἀντιλήψεως, μὴ ὀλιγορῶν ἐν ταῖς ἀποπτώσεσιν ἢ ἀπογινώσκων καὶ ἀφιστάμενος οὕτω γὰρ οὐδέποτε τί ἀγαθὸν κατορθῶσαι δυνησεται, ἀλλὰ διεγείρων ἑαυτὸν ὁσάκις ἂν καὶ συμβαίῃ πεσεῖν, καὶ προθυμοποιῶν τῇ ἐλπίδι καὶ τὸ τοῦ θεοῦ ἔλεος προσδεχόμενος.

Τοῦτο γὰρ ἔστιν δ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μώσης, ὅτι ἡ ἰσχὺς τῶν θελώντων κτήσασθαι τὰς ἀρετᾶς, αὕτη ἐστὶν ἵνα ἐὰν πέσωσι, μὴ μικροψυχήσωσιν, ἀλλὰ πάλιν φροντίσωσι. Καὶ ἡμεῖς οὖν ποιούντες τὴν δύναμιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῶν ἀρετῶν, καὶ τὸν Κύριον ὑπομείνωμεν, δεικνύντες αὕτη προαίρεσιν μεγαλόψυχον, καὶ παρ' αὐτοῦ βοήθειαν ἐπικαλούμενοι καὶ πάντως ποιήσει μεθ' ἡμῶν τὸ παρ' αὐτοῦ ἔλεος, καὶ παρέξει ἡμῖν πλουσίαν τὴν χάριν αὐτοῦ δι' ἧς πᾶν ἀγαθὸν εὐκόλως, καὶ μόχθου χωρὶς, κατορθοῦν ἐσόμεθα.

2. Ἦν τις Μοναχὸς νέος καὶ ὡς ἤρχετο βαλεῖν τὴν σύναξιν, ἐλάμβανεν αὐτὸν ρῖγος καὶ πυρετὸς, καὶ τὴν κεφαλὴν πόνω σφοδρῇ ὄχλειτο ὁ δὲ ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν: ἰδοὺ ἀσθενῶν καὶ ἀποθανοῦμαι ἴσως μετὰ βραχὺ βάλω οὖν τὴν σύναξιν πρὶν ἀποθάνω" καὶ τὸ λογισμὸ τούτω ἐβιάζετο ἑαυτόν, καὶ ἐποίει τὴν λειτουργίαν ἑαυτοῦ. Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τῆς προσευχῆς, κατέπαυε καὶ ὁ πυρετὸς καὶ ἡ κεφαλαλγία, καὶ πάλιν τὴ ὥρα τῆς συνάξεως ἤρχοντο ὁ δὲ τῷ

ειρημένῳ σκοπῷ προσέχων, ἐποίει μετὰ βίας τὴν λειτουργίας καὶ οὕτως οὐ μετὰ πολὺ, βοηθεῖα Θεοῦ, ἀπηλλάγη τοῦ πολέμου.

3. Παρέβαλε τὶς τῶν γερόντων τῷ Ἀββᾶ Ἀχιλλὰ καὶ θεωρεῖ αὐτὸν ρίψαντα αἷμα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν τί ἐστὶ τοῦτο καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι λόγος ἐστὶν ἀδελφοῦ λελυπηκότος μέ, καὶ ἠγωνισαμὴν του μὴ ἀναγγεῖλει αὐτὸν καὶ ἔδεηθῆν του Θεοῦ ἓνα ἄρθη ἀπ' ἐμοῦ, καὶ γέγονεν ὁ λόγος αἷμα ἐν τῷ στόματί μου, καὶ ἐπτυσα αὐτὸν καὶ ἀνεπαύθη, καὶ τῆς λύπης ἐπελαθόμην.

4. Ἐπέινασε τὶς τῶν ἀδελφῶν ἀπὸ πρωτὶ καὶ ἐπολέμησε τὴ λογισμῷ μὴ φαγεῖν, ἕως οὐ γένηται τρίτη ὥρα ἔνστασης δὲ τῆς τρίτης, πάλιν ἠγωνίσαστο μὴ φαγεῖν ἕως γένηται ἕκτη ὥρα καὶ καταλαβούσης τῆς ἕκτης, ἔβρεξε τοὺς ἄρτους, καὶ εἶπε τὸ λογισμῷ " μείνωμεν ἕως ὥρας ἐνάτης καὶ γενομένης τῆς ἐνάτης, εὐχὴν ἐποίει" καὶ εἶδε τὴν ἐνέργειας ὡς καπνὸν ἐκ τοῦ ἐργοχειροῦ ἐξίουσαν, καὶ ἀνιούσαν εἰς τὸν ἀέρα καὶ εὐθὺς ἐπαύσατο ἡ πείνα ἐξ αὐτοῦ.

5. Ἦσκησε γέρον του μὴ πιεῖν ὕδωρ ἕως ἡμερῶν τεσσαράκοντα καὶ εἶποτε οὖν ἐγένετο καῦμα καὶ ὑπὸ τοῦ δίψους ἠνωχλεῖτο σφοδρῶς, ἔπλυνε τὸ βαυκάλιον καὶ ἐγέμιζεν αὐτὸ ὕδατος, καὶ ἐτίθει ἐναντίον αὐτοῦ. Ἐπερωτηθεῖς δὲ παρὰ τινὸς ἀδελφοῦ, δι' ἣν αἰτίαν τοῦτο ποιεῖ, ἀπεκρίθη ἓνα μετὰ τοῦ διψᾶν μὲ πλεῖον κοπιῷ βλέπων τὸ ὕδωρ, καὶ μὴ γευόμενος αὐτοῦ, καὶ λαμβάνω παρὰ τοῦ Θεοῦ μισθὸν πλείονα.

6. Εἶπε γέρον: διὰ τοῦτο οὐ προκόπτομεν οὐδὲ ἐπιστάμεθα τὰ μέτρα ἑαυτῶν, ὅτι οὐκ ἔχομεν ὑπομονὴν ἐν ᾧ ἀρχόμεθα ἔργω, ἀλλὰ ἀπόνως θέλομεν ἀρετὴν κτήσασθαι τούτου χάριν καὶ εὐκολοὶ ἐσμέν, καὶ εὐριπιστοὶ ἀπὸ τόπων εἰς τόπους εὐχερῶς μεταβαίνοντες, νομίζοντες ὅτι εὐρήσομεν τόπον ὅπου οὐκ ἔστι διάβολος.

7. Εἶπεν καὶ αὐτὸς Μοναχὸς ἐὰν ὀλίγας ἡμέρας κοπιά, εἶτα καὶ χαννοῦται καὶ πάλιν κοπιά, καὶ ἀμελεῖ πάλιν, ὁ τοιοῦτος οὐδὲ ποιεῖ οὐδὲ κτᾶται ὑπομονὴν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ζωσιμάς εἶπεν ὅτι ἡ Χάρις του Θεοῦ ἀκολουθεῖ πάντοτε τὴν προαίρεσίν μας καὶ με τὴν βοήθειαν τῆς Χάριτος κατορθώνομεν νὰ ἐκτελέσωμεν πᾶν ἀγαθὸν ἀλλὰ ἡμεῖς δὲν ζητούμεν νὰ κάμωμεν ἀρχὴν εἰς τὸ ἀγαθόν, οὐτε δεικνύομεν μεγάλην καὶ πρόθυμον προαίρεσιν, ὥστε νὰ επισύρωμεν τὴν Χάριν του Θεοῦ εἰς τὸν ἑαυτὸν μας διὰ νὰ μας βοηθήσῃ: ἀν δε κάποτε φανώμεν ὅτι παρουσιάζομεν κάποια προαίρεσιν (πρὸς τὸ ἀγαθόν), ἡ προαίρεσις αὐτὴ εἶναι ἀσήμαντος καὶ χωρὶς ὄρεξιν καὶ δὲν ἀξίζει νὰ τύχη κανενὸς ἀγαθοῦ ἀπὸ τὸν Θεόν. Δὲν γνωρίζομεν, ὅτι ὅλα τὰ (πνευματικὰ μας) ζητήματα μας θυμίζουν τὸν σπόρον καὶ τὴν καρποφορίαν του; Ὅπως δηλαδὴ ὁ γεωργὸς σπείρει μεν τὸν σπόρον εἰς τὸ χωράφι του, ὕστερα ὁμως περιμένει τὸ ἔλεος του Θεοῦ, στέλλει δε ὁ Θεός, ἐν συνεχείᾳ, τὴν δωρεάν του με τὰς εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον βροχὲς καὶ τοὺς εὐνοϊκοὺς ἀνέμους, διὰ νὰ φυτρώσουν, νὰ αὐξηθοῦν καὶ νὰ τελειοποιηθοῦν τὰ σπέρματα που ἐρριξεν εἰς τὴν γῆν καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸν βοηθεῖ ὁ Θεός νὰ κερδίσῃ ἀπὸ τὰ ὀλίγα πολλὰ.

Τὸ ἴδιον λοιπὸν συμβαίνει καὶ εἰς ἡμᾶς. Εφ' ὅσον σπείρομεν εἰς τὰ καλὰ ἔργα πλουσίαν τὴν προαίρεσίν μας καὶ με μεγαλοψυχίαν, τότε καὶ ἡ Χάρις που θα εὐρώμεν ἀπὸ τὸν Θεόν θα εἶναι ἀνάλογος, με τὴν ὁποῖαν εἰς τὸ ἐξῆς θα μπορέσωμεν, χωρὶς στενοχώριας καὶ κόπον, νὰ κατορθώσωμεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Τὸ ἴδιον βλέπομεν νὰ συμβαίη καὶ εἰς τὰς τέχνας ἐκεῖνος δηλαδὴ, που προσέρχεται διὰ νὰ μάθῃ μίαν τέχνην, εἰς τὰς ἀρχὰς κοπιάζει καὶ ἀποτυγχάνει καὶ πολλὰς φορὲς φθάνει μέχρι του θανάτου» παρ' ὅλα τὰ ὅμως δὲν χάνει τὸ θάρρος

του, ούτε απογοητεύεται, αλλά και πάλιν επιχειρεί εκ νέου. Και όσας φορές αποτύχη, τόσας φορές ζητεί να διορθωθεί, φανερώνων την καλήν του προαίρεσιν εις τον τεχνίτην. Διότι εάν λιποψυχήση και υποχωρήση, δεν θα μάθη τίποτε απ' εναντίας, τότε μόνον θα συνηθίση σιγά – σιγά εις την τέχνης και θα την μάθη τελείως, όταν επιδείξη υπομονήν και εργάζεται μετά κόπου και επιμονής, διορθωνόμενος από τον τεχνίτην, οσάκις κάνει λάθη, αφού δε μάθη καλά - καλά την τέχνην, τότε πλέον εκτελεί με άνεσιν την εργασίαν του, ώστε από αυτήν να κερδίζει την ζωήν του. Έτσι λοιπόν οφείλει να ενεργή και εκείνος, που θέλει να αρχίση κάποιαν αρετήν εις την αρχήν, δηλαδή, να οπλισθή με γενναιότητα και να δείξη μεγάλην προαίρεσιν, έπειτα να συνεχίση υπομονετικά την εργασίας του καλού και να παρακαλή τον Θεόν συνεχώς να τον βοηθή και να τον προστατεύη: να μη αδιαφορή κατά της αποτυχίας, ή να απελπίζεται και να εγκαταλείπη την προσπάθειαν, διότι έτσι δεν θα μπορέση ποτέ να κατορθώση κάτι αγαθόν. Αλλά πρέπει να σηκώνεται, οσάκις συμβή να πέση, και να αυξάνη την προθυμίαν του διά της ελπίδος και αναμένων με υπομονήν το έλεος του Θεού.

Αυτό, δηλαδή, είναι εκείνο, που είπεν ο 'Αββάς Μωϋσής: Πώς η δύναμις αυτών, που θέλουν να αποκτήσουν τας αρετάς, είναι η εξής: άν πέσουν, να μη χάσουν το θάρρος των, αλλά πάλιν να φροντίσουν να βάλουν νέαν αρχήν εις την προσπάθειάν των. Και ημείς λοιπόν, εφ' όσον κατά την εργασίας των αρετών καταβάλλωμεν όλην την δύναμιν μας, υπομείνωμεν τον Κύριον δεικνύοντες εις Αυτόν μεγαλόψυχον προαίρεσιν, και επικαλούμενοι την βοήθειάν Του οπωσδήποτε θα μας ενισχύση με το έλεός Του και θα μας παράσχη πλουσίαν την Χάριν Του, οπότεν θα κατορθώσωμεν ευκόλως και χωρίς κόπον κάθε αγαθόν.

2. Ητο, κάποτε, ένας νέος Μοναχός ούτος λοιπόν, όταν ήρχιζε την ακολουθίαν του, καταλαμβάνετο από ρίγη και πυρετόν και ήνωχλείτο από σφοδρον πονοκέφαλον. Έλεγε – τότε – εις τον εαυτόν του ο Μοναχος εκείνος τώρα είμαι άρρωστος και ίσως μετ' ολίγον αποθάνω: άς κάμω λοιπόν την ακολουθίαν μου, πριν αποθάνω. Με την σκέψιν αυτήν επέιξε τον εαυτόν του και έτσι ετελείωνε την ακολουθίαν του. Μόλις δε ετελείωνε την προσευχήν του, έσταματούσεν ο πυρετός και ο πονοκέφαλος: όταν, πάλιν, ήρχετο η ώρα της ακολουθίας, ήρχιζε και πάλιν η δοκιμασία του. Ο Μοναχός όμως έχων την προσοχήν του εστραμμένην εις αυτόν τον σκοπόν, επέιξε τον εαυτόν του διά να κάμη την ακολουθίαν του. Με αυτήν την επιμονήν και υπομονήν του, μετά από ολίγον χρόνον, απηλλάγη από τον πόλεμον, με την βοήθειαν του Θεού.

3. Κάποιος Γέρων επεσκέφθη κάποτε τον 'Αββάν 'Αχιλλάν και τον βλέπει να φτύνη αίμα από το στόμα του. Τον ερώτησε λοιπόν:

– Τί είναι αυτό, Αββά;

– Είναι ένας λόγος – απήντησε – κάποιου αδελφού, που με έλύπησεν ηγωνίσθην να μη φανερώσω τον πικρόν αυτόν λόγον και παρεκάλεσα τον Θεόν να πάρη από επάνω μου τον πόλεμον. Και ο λόγος αυτός έγινεν αίμα εις το στόμα μου, τον έπτυσσα λοιπόν, ανεκουφίσθην και έλησμόνησα την λύπην μου.

4. Ένας Μοναχός επείνασεν από το πρῶν και επολέμησεν έναντίον του λογισμού του, να μη φάγη έως ότου έλθη η τρίτη ώρα. Όταν έφθασεν η τρίτη ώρα, ηγωνίσθη πάλιν να μη φάγη, έως ότου έλθη ή έκτη και όταν έφθασε και η έκτη, έβρεξε τα παξιμάδια του και είπεν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ' (Η άσκηση της αρετής)

εις τον λογισμόν του· ας περιμένωμεν μέχρι της ενάτης ώρας. Όταν ήλθε, πράγματι, η ενάτη ώρα έκαμε προσευχήν. Τότε δε είδε την σατανικήν ενέργειαν να εξέρχεται ως καπνός από το εργόχειρον, και να αναβαίνει εις τον αέρα. Αμέσως τότε έσταμάτησε και η πείνα του,

5. Ένας Γέρων, χάριν ασκήσεως, έθεσεν ως όρον εις τον εαυτόν του να μη πίνη ύδωρ επί τεσσαράκοντα ημέρας. Αν δε κάποτε έκανε ζέστη και ήνωχλείτο πάρα πολύ από την δίψαν, έπλυνε το κανάτι του και το έγέμιζε με νερόν και το έτοποθετούσεν απέναντί του.

– Δια ποιον λόγον το κάνεις αυτό; Τον ήρώτησεν ένας αδελφός.

– Διά να υποφέρω περισσότερον, προσθέτων εις το μαρτύριον της δίψης και την θέαν του νερού, – απήντησεν ο Γέρων – χωρίς να το πίνω και έτσι να λαμβάνω από τον Θεόν περισσότερον μισθόν.

6. Είπε Γέρων: δι' αυτό δεν προκόβομεν ούτε και γνωρίζομεν την πραγματικήν πνευματικής μας κατάστασιν, διότι δεν έχομεν υπομονήν εις το έργον, το οποίον αρχίζομεν, αλλά θέλομεν να αποκτήσωμεν την αρετήν χωρίς κόπον. Εξ αιτίας αυτού είμεθα και ευμετάβολοι, αλλά και ευκολομετακίνητοι, μεταβαίνοντες, χωρίς δυσκολίαν, από τόπου εις τόπον, επειδή νομίζομεν ότι είναι δυνατόν να εύρωμεν κάποιον τόπον, όπου δεν υπάρχει ο διάβολος.

7. Ο ίδιος είπε πάλιν εάν ένας Μοναχός κοπιάζη δι' ολίγας ημέρας, αμελή δε κατόπιν, και εκ νέου κοπιάζει και πάλιν αδιαφορεί, και Μοναχός αυτός ποτέ του δεν κατορθώνει τίποτε, ούτε και αποκτά υπομονήν.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ· εκ νεότητός σου έπιλεξαι παιδείαν, και έως πολιών εύρησεις φρόνησιν εκ νεότητός σου σπεῖρον τόν αγρόν σου, και φρόντισον αὐτοῦ μήποτε αναβῆ εις αὐτόν ως εις χέρσον ἄκανθα' ποιήσον ἐν αὐτῷ καρπὸν καλόν, και τῶν ἐπιχορηγοῦντι σοὶ τὴν ἰσχὺν δὸς δόξαν.

Ερμηνεία

ΑΓΑΠΗΤΕ να προτιμήσης την παιδείαν από τότε που είσαι ακόμη νέος, και να είσαι βέβαιος ότι μέχρι των γηρατειών σου θα σε συντροφεύη η σύνεσις (Σοφ. Σειρ. στ', 18): από τα νειάτα σου να σπείρης εις τον αγρόν της ψυχής σου τα σπέρματα της αρετής και να φροντίζης μήπως φυτρώσουν και υψωθούν εις αυτόν αγκάθια, ως να ήτο χέρσος. Κάνε καλόν καρπόν εις αυτόν και δόξασε Εκείνον που σου δίδει δύναμιν.

Θ'. Του 'Αββά Ισαάκ

Ο ΘΕΜΕΛΙΟΣ πάντων των αγαθῶν, και ή ανάκλησις τῆς ψυχῆς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ ἐχθροῦ, και ή ὁδὸς ἢ πρὸς τὸ φῶς και τὴν ζωὴν ἀπάγουσα, ταῦτα τὰ δύο εἰσί: τὸ συνάξει ἑαυτὸν εἰς ἓνα τόπον, και τὸ ἀεὶ νηστεύσαι, τουτέστι τὸ κανονίσαι ἑαυτὸν ἐν ἐγκρατεῖᾳ γαστρὸς σοφῶς και φρονίμως, ἐν ἡσυχῶ τῶν καὶ ἀδιαλείπτῳ σχολῇ και μελέτῃ τοῦ Θεοῦ

καὶ ταῦτα τὰ δύο κρατήσας, εἰς μέγα προκόψει, καὶ ἐντεῦθεν κατορθώσει τὰς πάσας ἀρετὰς.

2. Δειλὸς ἄνθρωπος σημαίνει ὅτι δύο νόσους νοσεῖ ὀλιγοπιστίας καὶ φιλοσωματίαν καὶ δὲ τούτων καταφρονῶν, δηλὸς ἐστίν, ὅτι τῷ θεῷ πιστεύει ὀλοψύχως, καὶ τὰ μέλλοντα ἐκδέχεται. Ἡ ἐντολμία τῆς καρδίας καὶ ἡ καταφρόνησις τῶν κινδύνων, ἀπὸ ἐνός των δύο τούτων γίνεται ἢ ἐκ τῆς σκληροκαρδίας, ἢ ἐκ τῆς πολλῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεως καὶ τὴ μὲν σκληροκαρδία ἀκολουθεῖ ὑπερηφανία τὴ δὲ πίστει, ταπεινῶσις καρδίας.

Ερμηνεία

ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΟΝ ὅλων των αγαθῶν καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν του εχθροῦ, καὶ ὁ δρόμος, που οδηγεῖ πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν ζωὴν, κατορθώνονται με τὰ δύο ἐπόμενα με τὸ νὰ εγκατασταθῆς μονίμως εἰς ἓνα τόπον καὶ με τὸ νὰ νηστεύῃς πάντοτε. Δηλαδή με τὸ νὰ ρυθμίσης τὴν ζωὴν σου σοφῶς καὶ συνετῶς, ἀσκούμενος εἰς ἐγκράτειαν σαρκός καὶ, διαμένων εἰς ἡσυχον τόπον, ο νους σου νὰ ἀπασχολήται διαρκῶς με τὸν Θεὸν καὶ τὴν μελέτην Του. Αυτὸς που θα ἐφαρμόση τοὺς δύο αυτοὺς ὅρους θα προκόψῃ πολὺ, καὶ ἀπ' ἐδῶ θα ξεκινήσῃ, διὰ νὰ κατορθώσῃ ὅλας τὰς ἀρετὰς.

2. Δειλὸς ἄνθρωπος σημαίνει ὅτι πάσχει ἀπὸ δύο ἀσθενείας ἀπὸ ὀλιγοπιστίαν καὶ ἀπὸ ἀμετρον ἀγάπην πρὸς τὸ σῶμα του ἐκεῖνος δε που καταφρονεῖ αὐτὰ εἶναι φανερόν ὅτι πιστεύει με ὅλην του τὴν ψυχὴν εἰς τὸν Θεόν καὶ περιμένει τὰ μέλλοντα (τὴν αἰώνιον ζωὴν). Το θάρρος τῆς καρδίας καὶ ἡ περιφρόνησις των κινδύνων οφείλεται εἰς ἐν ἐκ των δύο ἢ εἰς τὴν σκληροκαρδίαν, ἢ εἰς τὴν πολλὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεόν. Τὴν σκληροκαρδίαν ὁμως τὴν συνοδεύει ἡ ὑπερηφάνεια, ἐνῶ τὴν πίστιν (τὴν συνοδεύει) ἡ ταπεινῶσις τῆς καρδίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ'

(Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

Περί τοῦ ὅτι τὸ ἀγωνιζομένω ἰσχυρῶς καὶ οἱ δαίμονες ἀντιπαρατάπτονται: τῶν δὲ ἀμελούντων ὡς ὑποχειρίων αὐτοῖς ἀμελοῦσι καὶ ὅτι οἱ το ἀγαθὸν θέλοντες, συνεργῶν εὐρίσκουσι τὸν Θεόν, ος καὶ τοὺς πολέμους συγχωρεῖ συμφερόντως.

Περί του ὅτι τον αγωνιζόμενον με ὅλην την δύναμιν του και οι δαίμονες τον πολεμοῦν με μανίαν, ἐνῶ ἀδιαφοροῦν διὰ τοὺς ἀμελείς, ἐπειδὴ τοὺς ἔχουν υποχειρίους· αυτοὶ που θέλουν το ἀγαθὸν εὐρίσκουν σύμμαχόν των τον Θεόν, ο ὁποῖος και τοὺς πολέμους ἐπιτρέπει προς το πνευματικόν μας συμφέρον.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ τις τῶν Πατέρων, ἔτι φιλόπνοος τις Μοναχὸς προσεῖχεν ἑαυτῷ, συνέβη δὲ αὐτὸν μικρὸν ἀμελῆσαι ἐν δὲ τῷ ἀμελεῖν, καταγνοὺς ἑαυτοῦ εἶπε: ψυχὴ ἢ, ἕως πότε ἂ μελεῖς τῆς σωτηρίας σου, καὶ οὐ φοβῆ τὸ κρῖμα τοῦ θεοῦ, μὴ καταληφθῆς ἐν τῇ ἀμελεῖα ταύτῃ, καὶ παραδοθῶς ταις αἰωνίαις κολάσεσιν; Ταῦτα λέγων ἐν ἑαυτῷ, διήγειρεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. Ἐν μιᾷ οὖν ποιούντος αὐτοῦ τὴν σύναξιν, ἦλθον οἱ δαίμονες καὶ ἐθορύβουν αὐτὸν καὶ δὲ λέγει πρὸς αὐτοὺς ἕως πότε θλίβετε μέ; οὐκ ἠρκέσθητε εἰς τὴν ἀμέλειαν τοῦ παρελθόντος χρόνου; λέγουσιν αὐτῷ οἱ δαίμονες ὅτε ἦς ἐν ἀμελεῖα, καὶ ἡμεῖς ἡμελουμέν σου· ὡς δὲ διηγέρθη καθ' ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς ἠγέρθημεν κατὰ σου. Ταῦτα ἀκούσας, διήγειρεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ καὶ προέκοπτε χάριτι τοῦ Χριστοῦ.

2. Διηγῆσατο τις γέρον, ὅτι ἀδελφὸς πότε ἐν Αἰγύπτῳ διάγων, περιεπάτει ἐν ὁδῷ· καὶ ἐσπέρας αὐτὸν καταλαβούσης, εἰσῆλθεν εἰς μνημεῖον κοιμηθῆναι διὰ τὸ ψυχὸς παρήρχοντο δὲ δύο δαίμονες, καὶ λέγει ὁ εἰς πρὸς τὸν ἕτερον βλέπεις ποῖον θάρσος ἔχει ὁ Μοναχὸς οὗτος, ὅτι εἰς μνημεῖον κοιμᾶται καὶ ἀλλὰ δεῦρο σιάγωμεν αὐτὸν καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος τί θέλομεν σιάναι αὐτόν; οὗτος ἡμέτερός ἐστι, ποιῶν τὰ θελήματα ἡμῶν, τρώγων καὶ πίνων καὶ καταλαλῶν καὶ τῆς συνάξεως ἄμελων μᾶλλον ἀνθ' οὐ ἐξαργοῦμεν εἰς τοῦτον; ἄγωμεν, θλίψωμεν τοὺς θλίβοντάς ἡμᾶς, καὶ διὰ τῆς εὐχῆς καὶ λοιπῆς ἀσκήσεως πολεμοῦντάς ἡμᾶς νύκτα καὶ ἡμέραν.

3. Εἶπε γέρον: εἰ θέλεις νόμῳ θεοῦ ζῆσαι, ὦ ἄνθρωπε, εὐρήσεις ἀντιλήπτορα τὸν νομοθέτην εἰ: δὲ θέλεις παρακούσαι τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἐκῶν, εὐρήσεις τὸν διάβολον συντρέχοντά σου τῇ πτώσει. Εἶπε ἄλλιν δὸς πρόθεσιν καὶ λαμβάνεις δύναμιν.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀπὸ τοὺς Πατέρας διηγῆθη ὅτι ἐξῆ κάποτε ἕνας Μοναχὸς φιλόπνοος, ὁ ὁποῖος ἐπρόσεχε πολὺ τὴν διαγωγὴν του· συνέβη ὅμως να ἀμελήσῃ, ἐπ' ὀλίγον, τα πνευματικὰ του καθήκοντα. Ἀμέσως ὅμως ἀντελήφθη τὸ σφάλμα του και κατηγορῶν τον εαυτὸν του εἶπε: ψυχὴ μου, μέχρι πότε θα ἀμελῆς τὴν σωτηρίαν σου και δεν φοβείσαι τὴν δικαίαν κρίσιν του Θεοῦ, μήπως ἔλθῃ τὸ τέλος σου, ἐνῶ συ θα ἀμελής, ὁπότεν θα παραδοθῆς εἰς τὴν αἰώνιον

κόλασιν; Με αυτούς τους λόγους προς τον εαυτόν του, έξυπνούσε και πάλιν την ψυχὴν του ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Μίαν ἡμέραν λοιπὸν, τὴν ὥραν που ἔκανε τὴν ἀκολουθίαν του, ἦλθον οἱ δαίμονες καὶ τὸν ἐνοχλοῦσαν με θόρυβον. Τότε λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Μοναχός

– Ἔως πότε θα με στενοχωρῆτε; δὲν ἰκανοποιηθήκατε ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, που ἔδειξα κατὰ τὸ παρελθόν;

Ὅταν εὐρίσκεσο εἰς τὴν ἀμέλειαν - ἀπήντησαν εἰς αὐτόν οἱ δαίμονες -- καὶ ἡμεῖς δὲν ἐνδιεφερόμεθα δια σε μὴ μόνον ὅμως ἐπανεστατήσας ἐναντίον μας, ἐπανεστατήσαμεν καὶ ἡμεῖς ἐναντίον σου.

Μόνον ἤκουσεν αὐτὰ ἀπὸ τοὺς δαίμονας ὁ Μοναχός, ἐπέμεινεν ἀκόμη περισσότερο εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, προκόπτων εἰς τὴν ἀρετὴν, με τὴν Χάριν τοῦ Χριστοῦ.

2. Ἐνας Γέρων διηγήθη ὅτι κάποτε κάποιος Μοναχός, που ἔμενεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐβάδιζεν εἰς τὸν δρόμον ὅταν ἐβράδυασεν, ἐμβήκεν εἰς ἕνα τάφον διὰ νὰ κοιμηθῆ, ἐπειδὴ ἔκανε κρύο. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπερνοῦσαν δύο δαίμονες καὶ λέγει ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον

– Βλέπεις τί θάρρος ἔχει αὐτός ὁ Μοναχός, ἀφοῦ καὶ εἰς τάφον ἀκόμη κοιμάται; Ἐλα ὅμως νὰ τὸν πειράξωμεν.

– Διατί νὰ τὸν πειράξωμεν; ἀπήντησεν ὁ ἄλλος εἶναι ἰδικός μας, ἀφοῦ κάνει τὰ θελήματά μας, τρώγει καὶ πίνει καὶ κατηγορεῖ τοὺς ἄλλους καὶ παραμελεῖ τὰς ἀκολουθίας του. Διατί λοιπὸν νὰ καθυστερήσωμεν με αὐτόν; Ἀς υπάγωμεν νὰ βασανίσωμεν αὐτοὺς που μας στενοχωροῦν καὶ μας πολεμοῦν ἡμέραν καὶ νύκτα με τὴν προσευχὴν καὶ τὴν υπόλοιπον ἀσκησιν.

3. Ἐνας Γέρων εἶπεν: Ἀνθρωπε, εἴναι θέλησιν νὰ ζήσης με τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, θα εὐρὴς ὡς βοηθὸν τὸν ἴδιον τὸν Νομοθέτην· εἴναι πάλιν ἀποφασίσης νὰ παρακούσης τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ με τὴν θέλησίν σου, τότε θα συναντήσης τὸν διάβολον νὰ σε συντρέχη εἰς τὴν πτώσιν. Ὁ ἴδιος Γέρων, εἰς ἄλλην περίπτωσιν, εἶπε: δώσε τὴν καλὴν σου προαίρεσιν. καὶ παίρνεις δύναμιν (ἀπὸ τὸν Θεόν).

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΧΡΗ ἀδελφὸν πάση φυλακῇ ἀεὶ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις διότι ἐν μεγάλῃ πολέμῳ ἐσμεν ἐν τῷδε τῷ βίῳ καὶ ὁ ἐχθρὸς μαίνεται, μάλιστα κατὰ τῶν ἀγωνιζομένων, καὶ περιέρχεται, κατὰ τὴν γραφὴν, ζητῶν τίνα καταπίη ὃ δεῖ ἀνθίστασθαι κραταιῶς, τὴν ἄνωθεν συμμαχίαν ἐπικαλούμενος καὶ δὲ εἰρηνεύων. πρὸς τὰ πάθη, πῶς πολεμήσει πρὸς αὐτά, ἤδη ἑαυτὸν δοῦλον πεπρακῶς ταῖς ἡδοναῖς καὶ μετὰ πάσης εὐνοίας φόρους τελῶν τῷ τυράννῳ; ὅπου γὰρ ἔχθρα, ἐκεῖ καὶ πόλεμος καὶ ὅπου πόλεμος, ἐκεῖ ἀγῶν' καὶ ἔνθα ἀγῶν, ἐκεῖ οἱ στέφανοι.

Εἰ οὖν βούλεται τις ἐλευθερωθῆναι τῆς πικρᾶς δουλείας, πόλεμον συναψάτω πρὸς τὸν ἐχθρὸν οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἅγιοι, νικήσαντες αὐτόν, τῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν ἠξιώθησαν" ἀλλ' ἴσως ἔρει τις εἰ ἄρα ὅπου ἔχθρα κατὰ τῶν παθῶν, ἐκεῖ καὶ ὁ πόλεμος, ὡς ἔφη, πέφυκε γίνεσθαι, πῶς θεωροῦμεν τοὺς φιληδόνους σφόδρα πολεμουμένους ὑπὸ τῶν ἀτίμων παθῶν,

καὶ μὴ συγχωρουμένους μετανοεῖν; πρὸς δὲν εἶποιμι ἄν: ὅτι οὐκ οἶμαι τὸν πόλεμον τοῦτον, ἀγαπητέ, εἶναι κατὰ ἀρετὴν καὶ κατὰ ἀντίστασιν τοῦ τυράννου, ἀλλὰ πάθος μᾶλλον ὑπάρχειν δουλοπαθείας καὶ φιληδονίας ὅθεν οὐδὲ τῆ προαιρέσει οἱ τοιοῦτοι διήρηνται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Οἱ γὰρ πολεμοῦντες οὐδὲ μίαν πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι συμφωνίαν ἐπὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦς ἐκδόντων τοῖς τοῦ ἐχθροῦ θελήμασι καὶ πεπρακόντων ταῖς ἡδοναῖς, πῶς ἐπ' αὐτῶν πόλεμος κληθεῖται κυρίως; Εἰ δὲ καὶ πολεμοῦνται, οὐχ ὡς ἀρετῆς ἀντιποιοῦμενοι καὶ θλίβοντες τὸν πολέμιον, ἀλλὰ ἀπορία τοῦ συναλλάσσοντος τὸ συνάλλαγμα τῆς παρανομίας, καὶ ὅπως τοὺς συνήθεις φόρους τελέσωσι καὶ μὴδὲ πρὸς μικρὸν ἀνανεύσωσι τῆς πλινθουργίας τῶν αἰσχίστων ἐπιθυμιῶν, αἷς δουλεύειν οἰκεία θελήσει ἑαυτοῦς ἐξέδωκαν ὃ γὰρ τίς, φησὶν, ἤττηται, τοῦτο καὶ δεδούλωται. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι οὐ βία ἄγονται μὴ θέλοντες, ἀλλὰ καὶ μισθοὺς παρέχουσιν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ ἀποπλανήσαντος αὐτοῦς ἐπιτελέσωσι διὸ καὶ ἐπιτυχόντες τοῦ κακοῦ, οὐδὲ μίαν μεταμέλειαν ἢ ἐγκράτειαν ἢ ἀσφάλειαν ὑπὲρ τοῦ μὴ πάλιν περιπεσεῖν ἐνδύγνυνται.

Τῶν δὲ ἀγωνιζομένων καὶ πόλεμος οὐχ οὕτως πολεμοῦμενοι γάρ, ἀντιπολεμοῦσι" καὶ πυρούμενοι, ὑπομένουσι καὶ αὐτῆς τῆς ὕλης παρουσίας, ἀποστρέφονται διὰ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου καὶ ἐὰν τίς αὐτῶν ὑποσκελισθῆ, θάττον ἀνίσταται. Οἱ γὰρ συσχεθέντες ὑπὸ βαρβάρων καὶ ὑπὸ τυραννικὴν χεῖρα γενόμενοι, ὅσοι μὲν τοῖς τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτοῦς ἐπιτηδεύμασι χαίρουσιν, οὗτοι καὶ ἄνευ δεσμῶν καὶ φυλακῆς τοὺς πολέμιους προσμένουσι γεγηθότες, καὶ ὑπερμαχοῦσιν αὐτῶν, καὶ κατάσκοποι κατὰ τῶν ὁμοφύλων καθίστανται.

Ὅσοι δὲ ἀνιώνται ἐπὶ τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἢ περιέπεσον καὶ τοῖς τῶν βαρβάρων ἠθεσιν ἀπαρέσκονται καὶ τῇ ἀθέσμῃ πολιτείᾳ αὐτῶν, καὶ φεύγεις ἀπ' αὐτῶν κατεπείγονται, καὶ καιρὸν ἐπιτηρούσι, καθ' ὃν πρὸς τοὺς οἰκείους ἀνασωθῶσι, καὶ τὴν πρώτην ἐλευθερίαν ἀπολάβωσι καὶ τοὺς ὁμογενεῖς εὐχονται εἰς συμμαχίαν ἔλθειν οὗτου καὶ διυσφθέντες ἐκ τῶν πολέμιων, εὐθὺς ἀντίπαλοι αὐτῶν εὐρίσκονται, καὶ τῶν ὁμοφύλων ὑπερμαχοῦσι, καὶ τῶν ἐναντίων σὺν αὐτοῖς περιγίνονται. "Ὅσοι οὖν βούλονται τῆς πικρᾶς τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερωθῆναι δουλείας, ὀφείλουσιν ἀντιτάξασθαι τοὺς ἑαυτοῦ θελήμασι καὶ πόλεμον φανερόν πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι, εἰπόντες πρὸς αὐτὸν διαθέσει καρδίας τὰ τῶν παιδῶν ῥήματα, ὅτι γνωστὸν ἔστω σοί, διάβολε, ὡς ἡμεῖς τῆς φωνῆς σου ἔτι οὐκ ἀκουσόμεθα, οὐδὲ ταῖς ἡδοναῖς σου λατρεύσομεν.

Χρὴ δὲ ἐν τῷ ἀγῶνι, καὶ τὴν θεῖαν ἐπικαλεῖσθαι βοήθειαν, μετὰ τῶν παιδῶν πάλιν καὶ αὐτοῦς λέγοντας πρὸς τὸν Θεόν: «Κύριε, ἐξακολουθοῦμεν νῦν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ φοβούμεθά σε, καὶ ζητοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου" μὴ καταισχύνῃς ἡμᾶς, ἀλλὰ ποιήσον μεθ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐπιείκειάν σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου ἐξελοῦ ἡμᾶς κατὰ τὰ θαυμάσια σου καὶ δὸς δόξαν τὰ ὀνόματί σου, Κύριε καὶ ἐντραπήησαν πάντες οἱ ἐνδεικνύμενοι τοὺς δούλους σου κακά, καὶ καταισχυνθείησαν ἀπὸ πάσης δυναστείας, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν συντριβείη καὶ γνώτωσαν ὅτι σὺ εἶ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ μόνος, καὶ ἔνδοξος ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην» κὰν ὑπερμανῆς γενόμενος ὁ τύραννος ἐκκαύσῃ τὴν κάμινον τῶν ἡδονῶν ἑπταπλασίως, ἀλλὰ θαρσεύωσαν οἱ ἐπὶ Κύριον πεποιθότες ὅτι ἡ κάμινος μετ' ὀλίγον εἰς δρόσον μεταβληθήσεται, καὶ δὲν πάλαι ἔδεδοικεσαν τύραννον, αὐτὸς τοῦ λοιποῦ τὴν σκιάν αὐτῶν τρομάσσει διὰ τὴν ἐξ ὕψους ἐπιγενομένην αὐτοῖς βοήθειαν.

Ερμηνεία

ΠΡΕΠΕΙ ο αδελφός να φρουρή, με κάθε προφυλακτικόν μέσον, την καρδίαν και τας αισθήσεις του· διότι, ενόσω ζώμεν εις αυτήν την ζωήν, ευρισκόμεθα εις μεγάλον πόλεμον

και μαίνεται ο εχθρός, πρό παντος κατά των αγωνιζομένων, και τρέχει εδώ και εκεί, όπως λέγει η Αγία Γραφή, ζητών ποιόν να καταπή (Α΄ Πετρ. ε', 8). Εναντίον λοιπόν αυτού του εχθρού πρέπει να αντιστέκεται με δύναμιν επικαλούμενος την συμμαχίαν του Θεού εκείνος όμως που έχει συμβιβασθή με τα πάθη του, πώς θα τα πολεμήση, εφ' όσον επώλησε τον εαυτόν του ως δούλον εις τας ηδονάς, και μετά πάσης προθυμίας πληρώνει φόρους εις τον τύραννον; Διότι όπου υπάρχει εχθρότης, εκεί υπάρχει και πόλεμος, και όπου πόλεμος, εκεί διεξάγεται αγών· και όπου αγών, εκεί προσφέρονται οι στέφανοι.

Εάν λοιπόν θέλη κανείς να ελευθερωθή από την πικράν δουλείαν, ας αναλάβη πόλεμον εναντίον του εχθρού διότι έτσι έκαναν και οι άγιοι, αφού δε ενίκησαν τον εχθρόν. ήξιώθησαν των επουρανίων αγαθών. Ισως όμως ερωτήση κάποιος: Έαν πράγματι όπου υπάρχει έχθρα κατά των παθών, εκεί είναι φυσικόν να συμβαίη και πόλεμος, βλέπομεν τους φιληδόνους να πολεμώνται μετά σφοδρότητος από τα άτιμα πάθη, και να μη δύνανται να μετανοήσουν; Είς αυτόν θα ήμπορούσα να απαντήσω: Δεν νομίζω, αγαπητέ μου, ότι αυτός ο πόλεμος γίνεται συμφώνως με την αρετήν και με πνεύμα αντιστάσεως εναντίον του τυράννου, αλλά το πιθανώτερον είναι πως θα υποκρύπτεται εις τον πολεμούντα πάθος φιληδονίας, εις το οποίον θα είναι δούλος· δι' αυτό οι τοιούτοι δουλοπαθείς ούτε κατά την προαίρεσιν δεν έχουν εξεγερθή εναντίον του εχθρού.

Διότι οι πολεμούντες εις ουδεμίαν συμφωνίαν έρχονται μεταξύ των δι' εκείνους όμως, οι οποίοι παρέδωσαν τους εαυτούς των εις τα θελήματα του εχθρού και επωλήθησαν εις τας ηδονάς, πώς θα ήτο δυνατόν να ονομασθή διά την περίπτωσίν των πραγματικός πόλεμος; Εάν δε πολεμώνται, αυτό δεν οφείλεται εις την φροντίδα των δια την άρ... και να στενοχωρούν τον εχθρόν των αλλά εις την σκληρότητα αυτού και οποίος τους παρασύρει εις την παρανομίαν να πληρώνουν τον συνήθη φόρον της αμαρτίας και δεν τους αφήνει να αναπνεύσουν από την διάπραξιν των αισχροτάτων επιθυμιών, εις τας οποίας θεληματικώς παρεδόθησαν ως δούλοι· διότι, όπως λέγει και το ρητόν: Από όποιον πάθος ενικήθη ο άνθρωπος, εις αυτό υποδουλώνεται (Β΄ Πετρ. β', 19). Διότι αυτοί περί των οποίων όμιλούμεν δεν οδηγούνται βιαίως, χωρίς να θέλουν, αλλά και χρήματα δίδουν, διά να πραγματοποιήσουν το θέλημα αυτού, που τους απεπλάνησε δι' αυτό και αφού επιτύχουν την κακήν πράξιν, που επιδιώκουν, ουδεμίαν μετάνοιαν παρουσιάζουν, ούτε καμμίαν έγκράτειαν ή προφύλαξιν λαμβάνουν, διά να μή περιπέσουν πάλιν εις το ίδιον σφάλμα.

Των πραγματικών όμως αγωνιστών ο πόλεμος δεν είναι έτσι διότι αυτοί αντιπολεμούν, καθώς πολεμούνται και φλεγόμενοι (από την κακήν επιθυμίαν) δεν υποκύπτουν αλλά υπομένουν και ενώ υπάρχει ενώπιόν των το υλικόν της αμαρτίας, το αποστρέφονται διά τον φόβον του Κυρίου: εάν δε κανείς εξ αυτών πέση προς στιγμήν, γρήγορα σηκώνεται πάλιν. Οι αιχμαλωτισθέντες από βαρβάρους και ευρισκόμενοι κάτω από το χέρι του τυράννου, όσοι μέν από αυτούς χαίρονται διά τας επιτυχίας των εχθρών, που τους ήχμαλώτισαν, αυτοί μένουν ευχαρίστως κοντά εις τους εχθρούς, χωρίς δεσμά και φυλακήν, αγωνίζονται διά την νίκην των έχθρών και μάλιστα χρησιμοποιούνται και ως κατάσκοποι εις βάρος των συμπατριωτών των.

Αντιθέτως όμως, όσοι στενοχωρούνται διά την αιχμαλωσίαν, εις την οποίαν περιέπεσαν, δεν μένουν ευχαριστημένοι από τα ήθη των βαρβάρων και την παράνομον πολιτείαν των, και βιάζονται να φύγουν από αυτούς, και ευκαιρίαν αναμένουν να σωθούν και πάλιν προς τους συντρόφους των, να επιστρέψουν και να αποκτήσουν την προηγουμένην έλευθερίαν

των και εύχονται να έλθουν οι πατριώται των εις βοήθειάν των ως σύμμαχοι αυτοί μόλις διασωθούν από τους εχθρούς, αμέσως καθίστανται αντίπαλοι των, μάχονται μαζί με τους πατριώτας των και μαζί των καταβάλλουν τους εχθρούς. Οσοι λοιπόν θέλουν να ελευθερωθούν από την πικράν δουλειάν του εχθρού, οφείλουν να αντισταθούν προς τα θελήματά του και να αναλάβουν φανερόν κατ' αυτού πόλεμον, αφού είπουν εις αυτόν με όλην των την καρδίαν, τους λόγους των Παίδων· ας γίνης γνωστόν εις σέ, διάβολε, ότι ημείς δεν θα ακούσωμεν πλέον την φωνήν σου, ούτε θα υπηρετήσωμεν τας ηδονάς σου.

Πρέπει δε, κατά τον αγώνα, να επικαλούνται οι αγωνισται και την θείαν βοήθειαν, λέγοντες, πάλιν, μαζί με τους Παίδας προς τον Θεόν «Κύριε, βαδίζομεν οπίσω Σου τώρα με όλης μας την καρδίαν, και Σε φοβούμεθα και ζητούμεν το πρόσωπόν Σου· μή μάς εντροπιάσης, αλλά δέξου μας με επιείκειαν και σώσε μας, κατά το πλήθος της ευσπλαγχνίας σου και των θαυμάτων σου· δόξασε το όνομά Σου, Κύριε, και ας εντραπούν όσοι κακομεταχειρίζονται τους δούλους Σου· είθε να καταισχυνθούν μαζί με κάθε δυναστείας τους και να συντριβή η δύναμις των. Ας μάθουν, ότι συ είσαι Κύριος, ο μόνος αληθινός Θεός, και δοξασμένος εις ολόκληρον την οικουμένην». Και εάν ο τύραννος γίνη έξω φρενών και πυρακτώση επτά φορές ισχυρότερον την κάμινον των ηδονών, ας έχουν θάρρος όσοι έστήριξαν τας ελπίδας των εις τον Κύριον. Διότι ή κάμινος θα μεταβληθη εντός ολίγου εις δρόσον, και ο τύραννος, τον οποίον παλαιότερον είχον φοβηθή, αυτός απ' εδώ και έμπρός και από την σκιάν των θα τρομάζη, εξ αιτίας της βοηθείας που τους εδόθη από υψηλά.

Γ' Του Αββά Ισαάκ του Σύρου

ΟΤΑΝ θελήσης άρχην ποιήσασθαι καλής έργασίας, πρώτον έτοιμασον σεαυτον προς τούς πειρασμούς τούς έπιέναι σου μέλλοντας έθος γάρ τῷ έχθρῳ, όταν ίδη τινά μετὰ θερμῆς πίστεως άρξάμενον άγαθῆς πολιτείας, προσυπαντᾶ αὐτῷ ποικίλους καί φοβερούς πειρασμούς, ὅπως έντεϋθεν δειλιάσας καί άνθρωπος άποστή τῆς άγαθῆς προαιρέσεως. Παραχωρεῖ δέ ὁ Θεός πειρασθῆναι σε, ὅπως έπιμόνως κρούσης τήν θύραν αὐτοῦ, καί φόβῳ τῶν θλιβερῶν ένσπαρῆ ἢ μνήμη αὐτοῦ έν τῇ σῆ διανοία, καί πλησιάσης αὐτῷ διά τῶν έντεύξεων, καί άγιασθῆ σου ἢ καρδία τῇ διηνεκεῖ αὐτοῦ μνήμη καί δεομένου σου, είσακούσεται σου, καί μάθηση ὅτι θεός ἔστιν καί έξαιρούμενός σε καί. αισθανθήση τοῦ πλάσαντός σε καί ένισχύοντος καί φυλάσσοντος. Ἡ γάρ σκέπη τοῦ Θεοῦ καί ἡ πρόνοια ἐπί πάντας άνθρωπους κυκλοῖ' οὐχ δρᾶται δέ, εἴμη ὑπὸ τῶν καθαρισάντων ἑαυτούς ἐκ τῆς άμαρτίας, καί έν τῷ θεῷ έχόντων τήν μελέτην διά παντός έξαιρέτως δέ φανερούται τούτοις ἡ βοήθεια καί ἡ πρόνοια τοῦ θεοῦ, όταν είσέλθωσιν εις πειρασμόν μέγαν ὑπέρ τῆς άληθείας τότε γάρ έναργῶς λίαν ταύτης αισθάνονται τῇ τοῦ νοῦς αισθήσει.

Τινές δέ καί σωματικούς ὀφθαλμοῖς είδος αὐτήν, κατά τήν αναλογίαν τῶν πειρασμῶν καί τήν αντίληψιν γνωρίσαντες, καί προς άνδρειαν έντεϋθεν διαναστάντες, ὡς ἐπί τοῦ Ἰακῶβ μανθάνομεν, καί Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καί τῶν Τριῶν Παίδων, καί Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου, καί τῶν λοιπῶν άγίων, τῶν διά Χριστόν ἄθλησαντων οἷς ὀφθαλμοφανῶς έν ανθρώπινῳ ἑφαίνετο σχήματι, θαρσοποιοῦσα καί αλείφουσα προς τήν εὐσέβειαν. Καί προς τούς Πατέρας δέ τούς τήν ἔρημον πολίσαντας, καί τούς δαίμονας έξ αὐτῆς ἀπελάσαντας, Ἀγγέλων ἀποτελέσαντας σκῆνωμα, συνεχῶς ἔφοιτων οἱ Ἅγιοι Ἅγγελοι, καί παντοίως αὐτῶν άντελαμβάνοντο, καί συνήργουν έν πάσι, καί ένίσχουν, καί τῶν πειρασμῶν ἔλυτροντο, τῶν ὑπὸ τῆς άγριότητος

τῶν δαιμόνων ἐπαγομένων αὐτούς. Καὶ ἄχρι δὲ τοῦ νῦν οὐκ ἀφίσταται ἢ παρὰ Θεοῦ βοήθεια τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἑαυτοὺς ὀλοκλήρως ἐκδεδωκότων εἰς τὴν αὐτοῦ εὐαρέστησιν, ἀλλ' ἐγγύς ἐστι πάσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ θελήσης να κάμης αρχὴν καλῆς ἐργασίας πρωτίστως να ετοιμάσης τον εαυτόν σου να αντιμετωπίση τους πειρασμούς, που πρόκειται να ἔλθουν ἐναντίον σου· διότι ο εχθρὸς συνηθίζει, ὅταν ἤδη κάποιον ὅτι ἀρχίζει, με θερμὴν πίστιν, τὴν εὐάρεστον ζωὴν, να τον ἐμποδίζη με διαφόρους και φοβερούς πειρασμούς, ὥστε να δειλιάση ἀπὸ αὐτοὺς ὁ ἀνθρώπος και να ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν τῆς καρδίας του.

Παραχωρεῖ δε και ὁ Θεὸς να πέσης εἰς πειρασμόν, διὰ να κτυπήσης με ἐπιμονὴν τὴν θύραν του ἐλέους Του και, ἀπὸ τον φόβον των θλίψεων, να ἐμφυτευθῇ ἐντὸς τῆς διανοίας σου ἢ ἐνθύμησις του Θεοῦ, και να τον πλησιάσης δια των προσευχῶν, ὁπότεν θα ἀγιασθῇ ἡ καρδία σου ἀπὸ τὴν διαρκὴ ἐνθύμησιν του ὀνόματος του Θεοῦ ὅταν δε τον παρακαλῆς με πίστιν, θα σε εἰσακούσῃ και θα μάθῃς ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι αὐτὸς που σε ἐλύτρωσε. Καὶ τότε θα καταλάβῃς ὅτι ὁ Πλάστης σου σε ἐνισχύει και σε φρουρεῖ. Διότι ἡ σκέπη του Θεοῦ και ἡ πρόνοιά Του περιλαμβάνει ὅλους τους ἀνθρώπους. Δεν γίνεται ὁμως ορατὴ παρὰ μόνον ἀπὸ ἐκείνους που ἐκαθαρίσθησαν ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν και μελετοῦν συνεχῶς τον νόμον του Θεοῦ κατ' ἐξαίρεσιν φανερώνεται εἰς αὐτοὺς ἡ βοήθεια και ἡ πρόνοια του Θεοῦ, ὅταν εἰσέλθουν εἰς ἀληθείαν. Τότε δηλαδὴ αἰσθάνονται πολὺ καθαρὰ, με τὴν αἴσθησιν του νοός, τὴν βοήθειαν του Θεοῦ.

Μερικοὶ δε εἶδον αὐτὴν τὴν βοήθειαν και με τους σωματικούς οφθαλμούς των, ἀναλόγως των πειρασμῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἐγνώρισαν ὅτι ὁ Θεὸς τους υπερασπίζει και ἀπὸ αὐτὸ υπεκινήθησαν εἰς γενναίας πράξεις ὅπως πληροφορούμεθα ἀπὸ τον Ἰακώβ, και τον Ἰησοῦν του Ναυὴ και τους Τρεῖς Παῖδας, τον Ἀπόστολος Πέτρον, και τους υπολοίπους ἀγίους, που ἠθλησαν για τον Χριστόν εἰς αὐτοὺς ἡ Θεία Βοήθεια ἐφαίνετο ὀφθαλμοφανῶς, ὑπὸ μορφήν ἀνθρωπίνην, ἐνθαρρύνουσα αὐτούς και προετοιμάζουσα διὰ τον ἀγῶνα τῆς εὐσεβείας. Καὶ προς τους Πατέρας, που κατώκησαν εἰς τὴν ἔρημον και ἐξεδίωξαν ἀπὸ αὐτὴν τους δαίμονας και που ἀπετέλεσαν με τὴν ἀρετὴν των κατοικητήριον Ἀγγέλων, παρουσιάζοντο συνεχῶς οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοὶ και παντοιοτρόπως τους ἐπροστάτευον και τους ἐβοήθουν εἰς ὅλα τους ἐνίσχουν δε και τους ἐλύτρωνον ἀπὸ τους πειρασμούς και ἀπὸ τὴν ἀγριότητα των δαιμόνων, που ἐφέροντο μετὰ μανίας ἐναντίον των.

Και μέχρι σήμερον ἡ βοήθεια του Θεοῦ δεν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τους ἀνθρώπους, που ὀλοκληρωτικὰ ἀφιέρωσαν τους εαυτοὺς των εἰς τὴν εὐαρέστησιν του Θεοῦ, ἀλλ' εὐρίσκεται πλησίον εἰς ὅλους τους ἐπικαλουμένους Αὐτόν.

Δ'. Του Ἁγίου Μαξίμου

ΔΙΑ πέντε αἰτίας φάσι παραχωρεῖσθαι ὑπὸ θεοῦ πολεμείσθαι ἡμᾶς ὑπὸ τῶν δαιμόνων και πρώτην μὲν εἶναι, φασίν, ἵνα πολεμοῦντες και ἀντιπολεμοῦντες εἰς διάκρισιν τῆς ἀρετῆς και τῆς κακίας ἔλθωμεν· δευτέραν δέ, ἕνα πολέμῳ και πάνῳ τὴν ἀρετὴν κτώμενοι, βεβαίαν και ἀμετάπτωτον ἐξωμεν τρίτην δέ, ἵνα προκόπτοντες εἰς τὴν ἀρετὴν, μὴ ὑψηλοφρονῶμεν, ἀλλὰ μάθωμεν ταπεινοφρονεῖν τετάρτην δέ, ἕνα πειραθέντες τῆς κακίας, τέλειον μῖσος αὐτὴν

μισήσωμεν πέμπτης δὲ ἐπὶ πάσαις, ἓνα ἀπαθεῖς γενόμενοι, μὴ ἐπιλαθώμεθα τῆς οἰκείας ἀσθενείας, μήτε τῆς τοῦ βοηθήσαντος δυνάμεως.

Ερμηνεία

ΛΕΓΟΥΝ ὅτι διὰ πέντε αιτίας παραχωρεῖ ὁ Θεός να πολεμούμεθα ἀπὸ τοὺς δαίμονας καὶ πρώτη μὲν αἰτία λέγουσιν ὅτι εἶναι να διακρίνωμεν τὴν ἀρετὴν ἀπὸ τὴν κακίαν πολεμούντες καὶ ἀντιπολεμούμενοι δευτέρα δε διὰ να ἀποκτήσωμεν με πόλεμον καὶ κόπον τὴν ἀρετὴν, ὥστε να ἔχωμεν αὐτὴν βεβαίαν καὶ σταθεράν τρίτη διὰ νὰ μὴ υψηλοφρονήσωμεν, ὅταν θα προκόπτωμεν εἰς τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ να μάθωμεν να εἴμεθα ταπεινοί» τετάρτη διὰ να μισήσωμεν ὀλοκληρωτικὰ τὴν κακίαν, ἀφοῦ τὴν δοκιμάσωμεν. Καὶ τέλος πέμπτη, ἐκτὸς ὅλων αὐτῶν, εἶναι να μὴ λησμονήσωμεν τὴν ἀδυναμίαν μας, οὔτε τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ που μας ἐβοήθησεν δια να φθάσωμεν εἰς τὴν ἀπάθειαν.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ πειραζόμενος ὑπὸ δαιμόνων ἀπῆλθε πρὸς τινὰ γέροντα, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τοὺς πειρασμούς, οὓς ὑπέμεινε καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον ἀδελφέ, μὴ πτοησάτωσαν σὲ οἱ συμβαίνοντες σοὶ πειρασμοὶ ὅσον γὰρ δρῶσιν οἱ ἐχθροὶ τὴν ψυχὴν ἀνιούσαν καὶ συναπτομένην τῷ θεῷ, χαλεπαίνουσι φθόνο τηκόμενοι" ἀμήχανον δὲ μὴ παρεῖναι τὸν Θεὸν καὶ τοὺς Ἀγγέλους αὐτοῦ ἐν τῷ πειράζεσθαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ χεῖρα βοηθείας ὀρέγειν. Σὺ οὖν μὴ διαλίπης πρὸς αὐτὸν ἀεὶ ἀνανεύων, καὶ μετὰ ταπεινώσεως ἐπικαλούμενος αὐτὸν εἰς βοήθειαν, ἅμα δὲ καὶ λαμβάνων εἰς ἔννοιαν ἐν τῷ πειρασμῷ τὴν ἅμαχον αὐτοῦ δυναστείας καὶ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἡμῶν τὴν ὀμότητα καὶ τῆς τοῦ θεοῦ ἀντιλήψεως τυγχάνεις τάχιον.

2. Ἀδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων" πῶς οἱ ἐν τῷ κόσμῳ βιωτικοὶ νηστείας ἀμελοῦντες, καὶ προσευχῆς καταφρονοῦντες, ἀγρυπνιῶν ἀπεχόμενοι, πάσης βρώσεως ἐμποροῦμενοι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν ποιοῦντες εἰς τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν, ἀλλήλους κατεσθίοντες, ὄρκους καὶ ἐπιορκίας τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἀναλίσκοντες, οὐ πίπτουσιν, οὐδὲ λέγουσιν ὅτι ἡμαρτομεν, οὐδὲ τῆς κοινωνίας ἑαυτοὺς ἀφορίζουσιν, ἡμεῖς δὲ οἱ Μοναχοὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας καὶ χαμαικοιτίας καὶ ξηροφαγίας ἀεὶ προσηλούμενοι, καὶ πάσης ἀναπαύσεως σαρκικῆς ἐστερημένοι, πενθοῦμεν καὶ θρηνοῦμεν καὶ λέγομεν, ὅτι ἀπολώλαμεν, καὶ τῆς γεέννης ὑπεύθυνοὶ ἐσμέν;

Ὁ δὲ γέρον στενάξας εἶπε καλῶς εἶπας, ἀδελφέ, ὅτι οὐ πίπτουσιν οἱ κοσμικοὶ πεσόντες γὰρ ἅπαξ ἐξάισιος καὶ χαλεπὸν πτώμα, οὔτε ἀναστῆναι δύνανται, οὔτε ἔχουσιν ὅθεν πέσωσι, τὴ πρώτη πτώσει διὰ πολλὴν ἄγνοιαν ἐναπομείναντες, καὶ μὴδὲ εἰδότες ὅτι πεπτωκασί' τις δὲ ἐστὶ μέριμνα τὸ διαβόλω παλαίειν τοῖς ἀεὶ κάτω κειμένοις; Οἱ δὲ Μοναχοὶ φανερῶς ἀντιπαραταξάμενοι τῶν ἐχθρῶ, μάχονται ἀεὶ αὐτὸ διὸ καὶ πότε μὲν νικῶσι, ποτὲ δὲ νικῶνται καὶ οὐ παύονται πίπτοντες, ἐγειρόμενοι, θλίβοντες, θλιβόμενοι, βάλλοντες, βαλλόμενοι, ἕως αὐτοῦ χάριτι Θεοῦ περιγένωνται, καὶ ἀνίσχυρον αὐτὸν ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἀσθενῆ ἀπεργάσσονται. Τότε γὰρ τελείως πρὸς θεὸν εἰρηνεύσαντες, καὶ τῆς αὐτοῦ γαλήνης καὶ χαρᾶς ἐνδοθεν διηνεκῶς ἀπολαύοντες, ἀναπαύονται.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ, ὅτι παρεκάλεσε τὸν Θεὸν καὶ ἦρθ. ἢ τα πάθη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ γέγονεν ἀμέριμνος καὶ ἀπελθῶν εἶπε τινὶ γέροντι" δρῶ ἔμαυτον ἀναπαυόμενον, καὶ μὴδένα πόλεμον ἔχονται καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον" ὕπαγε,

παρακάλεσον τὸν θεόν, ὡς τὸν πόλεμον σοὶ ἔλθειν διὰ γὰρ τῶν πολέμων προκόπτει ἡ ψυχὴ. Παρακάλεσεν οὖν καὶ οὐκέτι ἠῤῥατο ἀρθῆναι αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἔλεγε: Κύριε, δὸς μοὶ ὑπομονὴν ἐν τοῖς πολέμοις.

4. Εἶπεν ὁ Ἄββᾶς Κόπρις μακάριος ὁ ὑπομένων κόπον μετὰ εὐχαριστίας. “Ὁ αὐτὸς ἀσθενήσας ἐπὶ πολὺν χρόνον κλινήρης ἦν καὶ ἠὐχαρίσκει καὶ ἐκώλυε τὸ ἴδιον θέλημα.

5. Εἶπε γέρων, ὅτι ἀδελφὸς τὶς ἐπειράζετο ὑπὸ λογισμοῦ ἐπὶ ἔτη ἑννέα καὶ ἀπὸ εὐλαβείας διέκρινεν ἑαυτὸν λέγων· ἀπώλεσά μου τὴν ψυχὴν, ἑαυτὸν αἴτιον τοῦ πειρασμοῦ λογιζόμενος. “Ὑστερον οὖν βαρυνθεῖς καὶ ἀπογνοῦς, ὡς οὐκ ὄφειλε, τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν, εἶπεν ὑπάγω εἰς τὸν κόσμον ἐπεὶ ἀπωλόμην. Ὡς οὖν ὥρμησεν ἀπελθεῖν, ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ κατὰ τὴν ὁδὸν λέγουσα τὰ ἑννέα ἔτη, ἐν οἷς ἐπειράσθης, στεφάνους σου προεξένησαν” διο ἐπιστρεψον εἰς τὸν τόπον σου, καὶ κουφίζω σε ἀπὸ τῶν λογισμῶν καὶ ἐπιστρέψας ὁ ἀδελφὸς εὗρεν ἀνάπαυσιν” ἐξ οὗ μανθάνομεν ὡς τοὺς στεφάνους πόλεμοι προξενούσιν.

6. Εἶπε γέρων εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀποταγῆς τοῦ Μοναχοῦ, οὐ παραχωροῦνται οἱ δαίμονες βιαίως πειράζειν τὸν ἄνθρωπον, ἵνα μὴ πτοηθεῖς καὶ ξενισθεῖς τὰ πράγματι, ταχέως ὑποστρέψη εἰς τὸν κόσμον ὅταν δὲ τῷ χρόνῳ καὶ τὸ ἔργο προκόψη καὶ Μοναχός, τότε ἐπαφίενται αὐτὸ οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ λοιπῶν ἡδονῶν, τάχα δὲ καὶ τοῦ θυμοῦ καὶ μίσους καὶ ἐτέρων παθῶν καὶ τότε ἀνάγκης ἔχει ὁ ἄνθρωπος ταπεινούσθαι καὶ πενθεῖν, ἑαυτὸν μόνον κατακρίνων καὶ μεμφόμενος καὶ οὕτω διὰ τῶν πειρασμῶν μανθάνει ὑπομονὴν καὶ ἐμπειρίαν καὶ διάκρισιν, καὶ προσφεύγει λοιπὸν τῷ θεῷ μετὰ δακρύων. Τινὲς δὲ θορυβηθέντες ἐπὶ τὸ πράγματι καὶ τῇ ἀφορήτῃ καταβαρηθέντες λύπη, εἰς τὸν τῆς ἀπογνώσεως βυθὸν κατηνέχθησαν, καὶ τῇ καρδίᾳ εἰς τὸν κόσμον πάλιν ὑπέστρεψαν, τινὲς δὲ καὶ τῷ σώματι.

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, μηδέποτε ἀπελπίσωμεν ἢ ὀλιγορήσωμεν, ἀλλὰ γενναίως καὶ μακροθύμως τοὺς πειρασμοὺς ὑπομείνωμεν, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ ἐπὶ πάσι τοῖς συμβαίνουσιν εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ πρὸς Θεὸν εὐχαριστία πάντα λύει τὰ μηχανήματα τοῦ ἐχθροῦ.

Ὡς πὲρ γὰρ καὶ τὰς χεῖρας ἔχων πεπισσωμένας, οὐκ ἄλλως αὐτὰς ἐκκαθαίρεται, εἴμη δι' ἐλαίου, οὕτω καὶ ἡμεῖς, μολυνθέντες ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας, διὰ τοῦ ἐλέους καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάλιν καθαριζόμεθα. Αὐτὸ οὖν ἐν παντὶ πειρασμῷ προσερχώμεθα, καὶ τὴν αὐτοῦ βοήθειαν ἐκτενῶς ἐπικαλώμεθα, ἐπὶ πάσιν εὐχαριστοῦντες καὶ ὀψόμεθα τὸν ἐχθρὸν ἠττώμενον εὐχερῶς, καὶ ἀσθενῆ πρὸς ἡμᾶς γινόμενον καὶ ἀδύνατον.

7. Εἶπε γέρων: εἰ τὰ κακὰ ποιούσιν ἡμῖν συγχωρεῖ ὁ θεὸς μακροθυμῶν ἐφ' ἡμῖν, οὐ πολλῶ μᾶλλον συνεργήσει ἡμῖν εἰ θελήσομεν ποιεῖν τὰ καλά;

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός ενοχλούμενος ἀπὸ δαίμονας μετέβη εἰς ἓνα Γέροντα καὶ του εξωμολογήθη τοὺς πειρασμοὺς, που υπέμενε. Ο Γέρων του λέγει:

- Αδελφέ, να μη σε φοβίζουν οι πειρασμοί, που σου συμβαίνουν: διότι ὅσον βλέπουν οι εχθροὶ τὴν ψυχὴν να ἀνέρχεται καὶ να ἐπικοινωνῇ με τὸν Θεόν, τόσο στενοχωροῦνται καὶ λυώνουν ἀπὸ τὸν φθόνον των. Εἶναι δε ἀδύνατον να μη παρευρίσκειται ὁ Θεός καὶ οἱ Ἄγγελοι Του, ὅταν ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκειται εἰς πειρασμόν καὶ ζητῇ χεῖρα βοήθειας. Συ λοιπὸν μη σταματᾶς να ἀνουψώνης συνεχῶς πρὸς Αὐτόν τὸ βλέμμα σου καὶ με ταπεινώσιν να Τον ἐπικαλήσαι να σε βοηθήσῃ, σκεπτόμενος δε, συγχρόνως, κατὰ τὴν ὥραν του

πειρασμού, την ακατανίκητον δύναμιν του Θεού, την ασθένειάν μας και την σκληρότητα του εχθρού μας, θα επιτύχης γρήγορα και την βοήθειαν του Θεού.

2. Ένας αδελφός ήρώτησε Γέροντα λέγων:

– Πώς οι κοσμικοί, καίτοι παραμελούν την νηστείαν, καταφρονούν την προσευχήν, απέχουν από αγρυπνίαν, τρώγουν τα πάντα, εκπληρούν τις επιθυμίας των κατά τας μεταξύ των σχέσεις εις το δούναί και λαβείν, καταβρογχθίζουν ο ένας τον άλλον, εξοδεύουν το μεγαλύτερον μέρος της ημέρας εις όρκους και επιορκίας, εν τούτοις δεν πίπτουν, ούτε λέγουν ότι ήμαρτήσαμεν, ούτε αποκλείονται από την θείαν κοινωνίαν; Ενώ ήμεις οι Μοναχοι αν και είμεθα πάντοτε προσηλωμένοι εις τας νηστείας, τας αγρυπνίας, τας ξηροφαγίας, κοιμώμενοι κατά γής, έστερημένοι από κάθε σαρκικήν ανάπαυσιν, πενθούμεν και θρηνούμεν και παρ' όλα αυτά λέγομεν ότι είμεθα χαμένοι και καταδικασμένοι διά την γέενναν του πυρός;

Ο Γέρων ανεστέναξε και απήντησε:

- Καλώς είπας, αδελφέ, ότι δεν πίπτουν οι κοσμικοί διότι όταν πέσουν μίαν φοράν εις ελεεινήν και φοβεραν πτώσιν, ούτε να σηκωθούν πλέον ήμπορούν, άλλ' ούτε και έχουν από πού να πέσουν, εφ' όσον παρέμειναν αρκετον καιρόν, από πολλήν άγνοιαν, εις την πρώτην πτώσιν και δεν αντελήφθησαν καν ότι έχουν πέσει. Διατί δε να φροντίζη ο διάβολος να παλαίη προς εκείνους, που κείτονται συνεχώς χάμω;

Οι Μοναχοί όμως παρετάχθησαν φανερά εναντίον του εχθρού και μάχονται συνεχώς με αυτόν δι' αυτό και άλλοτε μεν νικούν, άλλοτε δε νικώνται και δεν σταματούν συνεχώς να πίπτουν και να σηκώνονται, να στενοχωρούν και να στενοχωρούνται, να κτυπούν και να κτυπώνται, έως ότου, με την Χάριν του Θεού, νικήσουν τον εχθρόν και τον καταστήσουν, δια τον εαυτόν των, ανίσχυρον και ασθενή. Διότι τότε πλέον, αφού ειρηνεύσουν τελείως προς τον Θεόν, και απολαύουν συνεχώς εις την ψυχήν των την γαλήνην Του και την χαράν Του, αναπαύονται.

3. Ο Αββάς Ποιμήν είπε για τον Αββάν Ιωάννην τον Κολοβόν, ότι παρεκάλεσε τον Θεόν και έφυγαν από επάνω του τα πάθη και έγινεν αμέριμνος. Μετέβη λοιπόν εις ένα Γέροντα και του είπε· Βλέπω τον εαυτόν μου να αναπαύεται και να μη έχη κανένα πόλεμον. Ο Γέρων του απήντησε· πήγαινε να παρακαλέσης τον Θεόν, διά να επανέλθη εις σε ο πόλεμος, διότι με τους πολέμους προκόπτει η ψυχή. Παρεκάλεσε λοιπόν ο Αββάς Ιωάννης και ποτε πλέον δεν προσευχήθη να φύγη από αυτόν ο πόλεμος, αλλ' έλεγε συνεχώς: Κύριε, δός μου υπομονήν εις τους πολέμους.

4. Ο Αββάς Κόπρις είπε: είναι μακάριος αυτός που υπομένει κόπον και ευχαριστεί τον Θεόν. Ο ίδιος ήσθένησε κάποτε επί πολύν χρόνον και παρέμεινεν εις το κρεβάτι. Κατά το διάστημα αυτό ηχαρίσκει τον Θεόν και δεν ικανοποιεί το θέλημά του.

5. Ένας Γέρων είπεν, ότι κάποιος αδελφός επειράζετο από λογισμόν επί εννέα έτη και από ευλάβειαν κατέκρινε τον εαυτόν του λέγων: έχασα την ψυχήν μου, θεωρών τον εαυτόν του αίτιον του πειρασμού. Ύστερα από καιρόν, επειδή έβαρύνθη και απελπισθείς, ενώ δεν έπρεπε, δια την σωτηρίας του, είπεν· ας υπάγω εις τον κόσμον, αφού έπεσα εις απώλειαν. Καθώς λοιπόν εκίνησε να φύγη, του ήλθε μία φωνή εις τον δρόμον τα εννέα έτη -- του έλεγεν η φωνή αυτή – κατά τα οποία ευρίσκεσο εις πειρασμόν, σου εχάρισαν στεφάνους.

Δι' αυτό γύρισε εις τον τόπον σου και θα σε ελαφρώσω από τους λογισμούς. Πράγματι ο αδελφος επέστρεψε και ανεπαύθη. Από αυτό μανθάνομεν, πως οι πόλεμοι παρέχουν στεφάνους εις τους αγωνιζομένους.

6. Ένας Γέρων είπεν εις την αρχήν που ο Μοναχός θα εγκαταλείψη τον κόσμον διά να επιδοθή εις την άσκησιν, ο Θεός δεν επιτρέπει εις τους δαίμονας να τον πειράξουν βιαίως τον άνθρωπος αυτόν, διά να μη φοβηθη και παραξενευθή από αυτό το πράγμα, οπότεν θα επιστρέψη γρήγορα πάλιν εις τον κόσμον. "Όταν όμως ο Μοναχός, συν τω χρόνω, προκόψη και εις το πνευματικόν έργον, τότε εξαπολύονται εναντίον του οι πόλεμοι των σαρκικών επιθυμιών και των λοιπών ηδονών, ίσως δε και του θυμού και του μίσους και των άλλων παθών και τότε ο άνθρωπος έχει ανάγκην να ταπεινώνεται και να πενή κατακρίνων και κατηγορών τον εαυτόν του μόνον. Τοιουτοτρόπως, δια των πειρασμών, μανθάνει υπομονήν, αποκτά έμπειρία και διάκρισιν και προσφεύγει, του λοιπού, μετά δακρύων εις τον Θεόν.

Μερικοί θορυβηθέντες από τους πειρασμούς και υποκύψαντες υπό το ασήκωτον βάρος της λύπης, έβυθίσθησαν εις τον βυθόν της απελπισίας, και εγύρισαν πάλιν εις τον κόσμον, διά της προαιρέσεως και των σκέψεών των, ενώ άλλοι επέστρεψαν εις τον κόσμον και σωματικώς. Ημείς όμως, αδελφοί μου, ουδέποτε να απελπισθώμεν ή να αδιαφορήσωμεν, αλλ' ας υπομείνωμεν με γενναιότητα και μακροθυμίαν τους πειρασμούς, ευχαριστούντες τον Θεόν δι' όλα όσα μας συμβαίνουν. Διότι η ευχαριστία προς τον Θεόν αχρηστεύει όλες τας δολοπλοκίας του εχθρού.

Όπως ακριβώς αυτός που έχει τα χέρια του γεμάτα πίσσαν δεν ήμπορεί να τα καθαρίση παρά μόνον με έλαιον, τοιουτοτρόπως και ημείς: από την στιγμήν που έμολύνθημεν από την αμαρτίαν μόνον με το έλεος και την φιλανθρωπίαν του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού καθαριζόμεθα πάλιν. Ας προσερχώμεθα λοιπόν ενώπιόν Του εις κάθε πειρασμόν και ας επικαλούμεθα με επιμονήν την βοήθειάν Του ευχαριστούντες δι' όλα και τότε θα ίδωμεν να νικάται με ευκολίαν ο εχθρός και να κάθεται ασθενής και αδύνατος απέναντί μας.

7. Είπε Γέρων: εάν μας συγχωρή ο Θεός, μολονότι πράττομεν κακάς πράξεις, μακροθυμών απέναντί μας, δεν θα μας βοηθήση, πολύ περισσότερο, εαν θελήσωμεν να πράξωμεν τα καλά;

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

Ο ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΣ Θεῷ εὐαρεστήσαι, καὶ κληρονόμος θεοῦ διὰ πίστεως γενέσθαι, καὶ Υἱὸς Θεοῦ καὶ αὐτὸς προσαγορευθῆναι γεννηθεῖς ἐκ Πνεύματος "Αγίου, πρὸ πάντων της μακροθυμίας καὶ τῆς ὑπομονῆς δραξάμενος ὀφείλει τὰς ἀπαντώσας θλίψεις καὶ ἀναγκὰς γενναίως καὶ εὐχαρίστως ὑποφέρειν, ἥτοι σωματικᾶς νόσους καὶ πάθη, ὄνειδισμοὺς καὶ ὕβρεις ὑπὸ ἀνθρώπων ἢ ἀοράτους πολέμους διαφόρους, τοὺς ἐπαγομένους τῇ ψυχῇ ὑπὸ τῶν τῆς πονηρίας πνευμάτων, βουλομένων εἰς χάνωσιν καὶ ὀλιγορίαν ταύτην ἀπαγαγεῖν, τοῦ θεοῦ οικονομικῶς συγχωροῦντος ἕκαστον δοκιμασθῆναι ἐν διαφόροις θλίψεσιν, ἵνα φανερωθῶσιν οἱ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀγαπῶντες αὐτόν, εἰ πάντα τα ἐπιφερόμενα ὑπὸ τοῦ πονηροῦ γενναίως καὶ εὐχαρίστως ὑπομένουσι, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐλπίδος καὶ πίστεως οὐκ ἀφίστανται, ἀλλὰ πάντοτε τὴν λύτρωσιν τῶν λυπηρῶν διὰ τῆς χάριτος, ἐν πίστει καὶ ὑπομονῇ πολλῇ ἀπεκδέχονται δι' ὧν καὶ ἐξελθεῖν δυνήσονται πάντα πειρασμόν, καὶ οὕτω τῆς

ἐπαγγελίας τυχεῖν, ἄξιοί της Βασιλείας γενόμενοι καὶ αὐτοί, ὡς τοῖς ἴχνεσι πάντων των ἀπ' αἰῶνος Ἁγίων καὶ αὐτοῦ του Κυρίου ἀκολουθήσαντες, καὶ κοινωνοὶ αὐτοῖς οὐ μόνον τῶν παθημάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης γενόμενοι.

Κατανόησον γὰρ καὶ ἴδε πῶς ἐξ ἀρχῆς οἱ Πατέρες πάντες, ἤγουν Πατριάρχαι, καὶ Προφῆται, καὶ Ἀπόστολοι, καὶ Μάρτυρες, διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν θλίψεων τῶν πειρασμῶν διελθόντες, καὶ πάντα τα δυσχερῆ καρτερῶς καὶ μετὰ χαρᾶς ὑπομείναντες, διὰ τὴν προσδοκωμένης τῆς μισθαποδοσίας ἐλπίδα, οὕτως ἠδυνήθησαν εὐαρεστήσαι θεοῦ" καθὼς καὶ ἡ γραφή λέγει: «τέκνον, εἰ προσῆλθες δουλεύειν Κυρίῳ, ἐτοίμασαν τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμὸν εὐθυνοῦ τὴν καρδίαν σου καὶ καρτέρει» ἤτοι εἰς Θεὸν ἀφορῶν, καὶ τὴ εἰς αὐτὸν ἐλπίδι νευρούμενος φησι δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος «εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστε καὶ οὐχ υἱοὶ» καὶ ἀλλαχοῦ λέγει: «τὰ ἐπιφερόμενά σου πάντα ὡς ἀγαθὰ προσδεξαι, εἰδὼς ὅτι ἄνευ Θεοῦ οὐδὲν γίνεται» καὶ ὁ Κύριος μακαρίζει τοὺς δι' αὐτὸν ἀγωνιζομένους καὶ δεινότατα πάσχοντας ἢ φανερῶς ὑπὸ ἀνθρώπων, ἢ κρυπτῶς ὑπὸ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας ἀνταγωνιζομένων, ὡς εἴρηται, πρὸς τὴν τὸν θεὸν ἀγαπῶσαν ψυχὴν, καὶ τὰς διαφόρους θλίψεις ἐπιφερόντων, πρὸς τὸ ἐμποδίσαι αὐτὴ τὴν εἰς τὴν ζωὴν εἴσοδον, εἰς ὀλιγωρίαν καὶ ἀπελπισίαν ὀλισθησάση. Οἱ οὖν πειρασμοὶ ἐλέγχουσι τὰς τὸν Θεὸν ἀγαπῶσας καὶ μὴ ἀγαπῶσας ψυχᾶς, καὶ οὗτοι ἢ ἀξίας Αὐτοῦ ἢ ἀναξίας Αὐτοῦ ἀπεργάζονται.

Τοίνυν πρὸ παντὸς τὴν ὑπομονῆς καὶ ἐλπίδα πᾶσα ψυχὴ ἢ θεῷ βουλομένη εὐαρεστήσαι, γενναίως κρατεῖτω καὶ οὕτω δυνήσεται ὑπομείναι καὶ διεξελθεῖν πᾶσαν ἐπανάστασιν τοῦ πονηροῦ καὶ ἐπήρειαν. Οὐδὲ γὰρ εἰς τοσοῦτον παραχωρεῖ καὶ Θεὸς ψυχὴν τὴν εἰς αὐτὸν ἐλπίζουσαν καὶ Αὐτὸν ὑπομένουσαν πειρασθῆναι, ὡς τὲ ἐξαπορηθῆναι βαρυνθείσαν ὑπὲρ καὶ δύναται. Οὔτε δὲ ὁ πονηρὸς ὅσον βούλεται πειράζει καὶ θλίβει τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ὅσον παραχωρεῖται αὐτὴ ὑπὸ τοῦ θεοῦ οἶδε γὰρ καὶ πλάστης ἡμῶν πόσον ὀφείλει εἰς δοκιμασίας καὶ πύρωσιν εἰσελθεῖν ἢ ψυχὴ, καὶ τοσοῦτον καὶ παραχωρεῖ. .

Εἰ γὰρ καὶ κεραμεὺς πλάσας τὰ σκευὴ ἐπίσταται πόσον ἐν τῷ πυρὶ χρὴ εἶσαι αὐτά, εἰ μὴ γὰρ διέλθωσι διὰ πυρός, εὐχρηστά τοὺς ἀνθρώποις οὐ γίνεται, καὶ οὔτε ὑπὲρ τὸ δέον αὐτὰ ἀφήσιν ἐν τῇ καμίνῳ, ἵνα μὴ κατακαέντα διαφθαρῆ, οὔτε πάλιν ἐλλιπῶς ἔχοντα ἐκβάλλει, ἵνα μὴ εὐθραυστα ὁμοίως καὶ ἄχρηστα ἢ καὶ τοῖς ὑποζυγίοις δὲ οὐ πάσιν ἐπίσης, ἀλλὰ πρὸς τὴν δύναμιν ἐκάστου ζώου τὸν φόρτον ἐπιτιθέαμενο καὶ ἡ ναῦς δέ, ἔχει τινὰ σημεῖα, δι' ὧν δηλοῖ μέχρι τίνος δεξαμένη τὸν γόμον, ἀβλαβῶς ἐκ τοῦ πλοοῦ διασώζει.

Εἰ οὖν ἐπὶ τῶν φαινομένων καὶ φθειρομένων τοσαύτην γνῶσιν καὶ διάκρισιν τοῖς ἀνθρώποις ὁ Θεὸς ἔδωκεν, ἕνα ἀσφαλῶς αὐτὰ διοικῶσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον Αὐτὸς ὁ χορηγὸς τῆς σοφίας καὶ τῆς συνέσεως ἐπίσταται πόσων καὶ ποίων δοκιμασιῶν δέονται αἱ ψυχαὶ αἱ αὐτῶ εὐαρεστήσαι βουλόμεναι, ἵνα καὶ εὐχρηστοὶ αὐτῶ, καὶ ἐπιτήδειοι πρὸς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν γένωνται ; Ὡς πὲρ γὰρ τὸ εἶδος τῆς κανάβης οὐ χρησιμεύει ἄλλως εἰς τὸ γενέσθαι ὑπ' αὐτοῦ νήματα λεπτότατα, ἐὰν μὴ ἐπὶ πολὺ κοπανισθῆ καὶ ὅσον βασανίζεται καὶ ξεεται, τοσοῦτον καθαρώτερον καὶ ἐπιτηδειότερον γίνεται, οὕτω καὶ ἡ φιλόθεος ψυχὴ ἐν πολλοῖς πειρασμοῦς καὶ θλίψεσιν ἐξεταζομένη καὶ λεπτυνομένη, καὶ ὑπομένουσα γενναίως, καθαρωτέρα καὶ χρησιμωτέρα εἰς τὴν πνευματικῆς ἐργασίας καθίσταται, καὶ τέλος εἰς τὴν τῆς Βασιλείας εἴσοδος μετὰ χαρᾶς εἰσελθοῦσα, κληρονόμος ἔσται τῆς ἐπουρανίου των ἀγαθῶν παστάδος, εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που θέλει να ευαρεστήση τον Θεόν και να αναδειχθῆ, διά πίστεως, κληρονόμος Θεού, και να ονομασθῆ Υἱός του Θεού γεννηθείς εκ Πνεύματος Αγίου, πρέπει, πριν απ' όλα,

να οπλισθή με υπομονήν και μακροθυμίαν και να υπομένη με γενναιότητα και ευχαρίστως τας θλίψεις και τις ανάγκας, που θα συναντήση, δηλαδή τας σωματικές νόσους και τα πάθη, τους εξευτελισμούς και τας ύβρεις των ανθρώπων, ή τους διαφόρους αοράτους πολέμους, που φέρονται εναντίον της ψυχής από τα πνεύματα της πονηρίας, που επιδιώκουν να την παρασύρουν εις αμέλειαν και αδυναμίαν. Όλα αυτά τα επιτρέπει ο Θεός κατ' οίκονομίαν, διά να δοκιμασθή έκαστος με διαφόρους θλίψεις, και να φανερωθούν αυτοί, που αγαπούν τον Θεόν με όλην των την ψυχήν, εφ' όσον υπομείνουν όλας τας επιθέσεις του πονηρού γενναίως και ευχαρίστως και δεν απομακρυνθούν από την προς τον Θεόν ελπίδα και πίστιν των, αλλά πάντοτε θα αναμένουν, με πίστιν και πολλήν υπομονήν, να λυτρωθούν διά της Χάριτος, από τα λυπηρά. Με όλα αυτά θα ήμπορέσουν να αντεπεξέλθουν κατά παντός πειρασμού και τοιουτοτρόπως να επιτύχουν την υπόσχεσιν, καθιστάμενοι και οι ίδιοι άξιοι της επουρανίου Βασιλείας, αφού έβάδισαν επάνω εις τα ίχνη των από πολλών αιώνων αγίων και του ιδίου του Κυρίου και εγένοντο κοινωνοί όχι μόνον των παθημάτων των, αλλά και της δόξης των.

Πρόσεξε λοιπόν να αντιληφθής και ιδε πως από την αρχήν όλοι οι Πατέρες, δηλαδή Πατριάρχαι, και Προφήται, και Απόστολοι, και Μάρτυρες, αφού επέρασαν από την οδόν των θλίψεων και των πειρασμών και αφού υπέμειναν με χαράν και καρτερικότητα τας διαφόρους δυσκολίας έτσι μόνον ηδυνήθησαν να ευαρεστήσουν τον Θεόν, χάρις εις την αναμενομένην ελπίδα της αποδόσεως εις τον αγωνιζόμενος του μισθού των κόπων του. Η αλήθεια αυτή είναι σύμφωνος και με το ρητόν της Αγίας Γραφής: «Τέκνον, εάν επλησίασες προς τον Κύριον διά να τον υπηρετήσης ως δούλος, ετοίμασε την ψυχήν σου να δεχθή την δοκιμασίαν του πειρασμού κατεύθυνε την καρδίαν σου και υπόμενε» (Σοφ. Σειρ. β', 1-2). Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ελπίζης εις τον Θεόν και με την ελπίδα Του αυτήν να ενισχύεσαι.

Λέγει δε και ο Απόστολος: «εάν στερήσθε της παιδαγωγούσης δοκιμασίας, της οποίας μέτοχοι έγιναν όλοι, άρα είσθε νόθοι και όχι υιοί γνήσιοι» (Εβρ. ιβ', 8). Εις άλλο πάλιν σημείον λέγει η αγ. Γραφή «όλας τας κατά σου επιθέσεις να τας δεχθής ως αγαθά, γνωρίζων ότι χωρίς την θέλησιν του Θεού τίποτα δεν γίνεται». Αλλά και ο ίδιος ο Κύριος μακαρίζει όσους αγωνίζονται δι' Αυτόν και υποφέρουν φοβεράς δοκιμασίας ή φανερώς από τους ανθρώπους ή κρυφά από τα πνεύματα της πονηρίας, τα οποία, όπως ελέχθη, αγωνίζονται εναντίον της ψυχής, που αγαπά τον Θεόν, και ρίπτουν επάνω της τας διαφόρους θλίψεις, διά να εμποδίσουν την είσοδόν της εις την ζωήν, εφ' όσον θα έχη γλιστρήσει εις την αμέλειαν και την απελπισίαν. Οι πειρασμοί λοιπόν δοκιμάζουν και ξεχωρίζουν τας ψυχάς, που αγαπούν τον Θεόν, από τας ψυχάς, που δεν τον αγαπούν, και τοιουτοτρόπως αναδεικνύουν ποίοι είναι άξιοι του Θεού και ποίοι ανάξιοι Αυτού.

Κάθε ψυχή λοιπόν, που θέλει να φανή ευάρεστος ενώπιον του Θεού, ας κρατή γενναίως, προ παντός, την υπομονήν και την ελπίδα και έτσι με αυτάς τας αρετάς θα ήμπορέση να υπομείνη και να αντιμετώπιστη όλην την ενόχλησιν και επανάστασιν του πονηρού. Διότι ούτε και ο Θεός παραχωρεί η ψυχή που ελπίζει εις Αυτόν και εις Αυτόν υπομένουσα, να πέση εις τόσον μεγάλον πειρασμόν, ώστε να περιέλθη εις δύσκολον θέσιν βαρυνομένη με θλίψεις περισσοτέρας των όσων δύναται να σηκώση. Αλλ' ούτε και ο πονηρός πειράζει και στενοχωρεί την ψυχήν όσον θέλει, αλλ' όσον του επιτρέπεται από τον Θεόν· διότι γνωρίζει

ο Πλάστης μας πόσον η ψυχή πρέπει να εισέλθη εις δοκιμασίας και στενοχωρίαν, και τόσον μόνον παραχωρεί.

Ας λάβωμεν ως παράδειγμα τον κεραμοποιόν: ο κεραμοποιός, αφού πλάση τα πήλινα σκεύη, γνωρίζει πόσον πρέπει να τα αφήση εις την φωτιάν, διότι εάν δεν περάσουν από την φωτιάν, δεν ήμπορούν να τα χρησιμοποιήσουν οι άνθρωποι, και ούτε περισσότερο από ό,τι πρέπει τα αφήνει εις το καμίνι, μη τυχόν και καταστραφούν από την φωτιάν, ούτε πάλιν τα βγάζει από το καμίνι πρό της ώρισμένης ώρας, δια να μη σπάζουν εύκολα και γίνονται άχρηστα. Και τα υποζύγια επίσης δεν τα φορτώνομεν με το ίδιον βάρος όλα, αλλά αναλόγως της αντοχής εκάστου ζώου. Και το πλοίον πάλιν έχει ορισμένα σημεία, με τα οποία φανερώνει μέχρι που πρέπει να φορτωθή, ώστε χωρίς βλάβης να διαπλεύση το πέλαγος.

Εάν λοιπόν ο Θεός έδωσεν εις τους ανθρώπους τόσην γνώσιν και διάκρισιν, διά να διοικούν ασφαλώς τα φαινόμενα και φθειρόμενα πράγματα του κόσμου αυτού, δεν θα γνωρίζη πολύ περισσότερο Αυτός ούτος ο χορηγός της σοφίας και της συνέσεως πόσας και ποίας δοκιμασίας έχουν ανάγκην αι ψυχαί, που θέλουν να είναι ευάρεστοι εις Αυτόν, διά να του είναι και χρήσιμοι, αλλά και διά να είναι άξιοι της Βασιλείας των ουρανών; Διότι όπως ακριβώς το φυτόν της καννάβεως δεν γίνεται χρήσιμον, διά της κατασκευής του εις νήματα λεπτα, εάν πρωτίστως δεν κοπανισθή επί πολύ όσον δε περισσότερο βασανίζεται και ξένεται, τόσον καθαρώτερον και χρησιμώτερον γίνεται, κατά τον ίδιον τρόπον και η φιλόθεος ψυχή. Ταλαιπωρουμένη και λεπτυγομένη, διά πολλών πειρασμών και θλίψεων, και υπομένουσα γενναίως, αναδεικνύεται καθαρωτέρα και χρησιμωτέρα εις την πνευματικής εργασίας, και τέλος, αφού εισέλθη χαρούμενη εις την Βασιλείαν των ουρανών, θα γίνη παντοτεινά κληρονόμος των επουρανίων θαλάμων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ'

(Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

Περὶ τοῦ ὅτι οὐ δεῖ εἰς πάντα καὶ πταίωμεν τοὺς δαίμονας αἰτιάσθαι, ἀλλ' ἑαυτοὺς τοὺς γὰρ προσέχοντας, οὐδὲ οἱ δαίμονες βλάψαι δύνανται, μεγάλης οὔσης τῆς παρὰ Θεοῦ βοηθείας καὶ ὅτι πρὸς τὴν δύναμιν τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ Θεὸς συγχωρεῖ τοὺς πολέμους.

Περὶ τοῦ ὅτι δεν πρέπει εἰς ὅλα ὅσα αμαρτάνομεν, να θεωρώμεν ως αἰτίους τοὺς δαίμονας, ἀλλὰ τοὺς εαυτοὺς μας διότι ἐκείνους, οἱ οποίοι προσέχουν, οὔτε οἱ δαίμονες ἔμπορουν να βλάψουν, ἐπειδὴ εἶναι μεγάλη ἡ παρὰ Θεοῦ βοήθεια ἀναλόγως δε πρὸς τὴν δύναμιν τῶν ἀνθρώπων, ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει καὶ τοὺς πολέμους.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ καὶ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ὁ Θεὸς οὐκ ἀφήσει τοὺς πολέμους ἐπὶ τὴν γενεάν. ταύτην, ὡς πὲρ ἐπὶ τοὺς ἀρχαίους οἶδε γὰρ ὅτι ἀσθενεῖς εἶσι καὶ οὐ βαστάζουσιν.

2. Ἠρώτησεν Ἀβραὰμ καὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος τὸν Ἀββᾶς Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω ὅτι σφόδρα οἱ δαίμονες πολεμοῦσι μέ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· σὲ πολεμοῦσιν οἱ δαίμονες; οὐ πολεμοῦσι μεθ' ἡμῶν ἐφ' ὅσον τὰ θελήματα ἡμῶν ποιοῦμεν· τὰ γὰρ θελήματα ἡμῶν δαίμονες γεγόνασι καὶ αὐτὰ εἶσι τὰ θλίβοντα ἡμᾶς, ἵνα πληρώσωμεν αὐτὰ εἰ δὲ θέλεις μαθεῖν μετὰ τινῶν ἐπολέμησαν οἱ δαίμονες, γνόθι ὅτι μετὰ Μωυσέως καὶ τῶν ὁμοίων.

3. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ λέγων· διατι κωλύουσι μέ οἱ δαίμονες ποιῆσαι ἀγαθὸν τῷ πλησίον; ἀπεκρίθη ὁ γέρον· μὴ λέγε οὕτως εἰ δὲ μὴ γέ τὸν Θεὸν ψεύστην ποιεῖς ἀλλὰ μᾶλλον εἶπε, ὅτι οὐ θέλω ὅπως ποιῆσαι ἔλεος προλαβῶν γὰρ εἶπεν ὁ Θεὸς «ἔδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ».

4. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Σισώην· τί ποιήσω διὰ τὰ πάθη καὶ τοὺς δαίμονας; καὶ εἶπεν ὁ γέρον ἕκαστος ἡμῶν, πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας.

5. Εἶπεν ἡ ἁγία Συγκλητικὴ ὅσον προκόπτουσιν οἱ ἀθληταί, τοσοῦτω μείζοσι συνάπτονται ἀνταγωνισταῖς.

6. Ἐπολεμήθη ποτὲ καὶ Ἀββᾶς Μωυσῆς εἰς πορνείαν πάνυ καὶ μηκέτι ἰσχύων καθίσει εἰς τὸ κελλίον, ἀπῆλθε καὶ ἀνήγγειλε τὸ Ἀββᾶ Ἰσιδώρα καὶ δὲ γέρον παρεκάλεσεν αὐτὸν ἕνα ὑποστρέψη εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ δὲ οὐ κατεδέξατο λέγων· οὐκέτι ἰσχύω, Ἀββᾶ καὶ λαβῶν αὐτῶν μεθ' ἑαυτοῦ, ἀνήγαγεν εἰς τὸ δῶμα, καὶ λέγει αὐτὸ προσχες εἰς δυσμᾶς καὶ προσχῶν, εἶδε πλῆθος δαιμόνων, καὶ ἦσαν τεταραγμένοι καὶ θορυβοῦντες τοῦ πολεμεῖν. Ἔφη αὐτῷ πάλιν δ. Ἀββᾶς Ἰσιδωρος βλέψαν καὶ πρὸς ἀνατολᾶς καὶ ἀναβλέψας, εἶδεν ἀναρίθμητα πλήθη Ἁγίων Ἀγγέλων δεδοξασμένων καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον· ἰδοὺ οὗτοι εἰσιν οἱ ἀποστελλόμενοι τοῖς ἁγίοις παρὰ Κυρίου εἰς βοήθειαν· οἱ δὲ εἰς δυσμᾶς εἰσιν οἱ πολεμοῦντες αὐτοὺς πλείους οὖν εἰσιν οἱ μεθ' ἡμῶν διο θάρσει καὶ μηκέτι φοβοῦ· καὶ οὕτως εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ ὁ Ἀββᾶς Μωυσῆς ἔλαβε θάρσος καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

7. Εἶπε γέρον· εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀποταγῆς τοῦ Μοναχοῦ, οὐ παραχωροῦνται οἱ δαίμονες βιαίως πειρᾶσαι, τὸν ἄνθρωπον, ἵνα μὴ ξενισθεῖς καὶ πτοηθεῖς ἐπὶ τούτω, ταχέως ὑποστρέψη

εἰς τὸν κόσμον ὅταν δὲ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ ἔργῳ προκόψῃ, τότε ἐπαφίενται αὐτῷ οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν καὶ λυπούμενος, ἀνάγκην ἔχει ταπεινούσθαι καὶ πενθεῖν, καὶ ἑαυτὸν κατακρίνειν καὶ μέμφεσθαι ἐφ' οἷς ἤμαρτε καὶ ἀμαρτάνει· καὶ οὕτω διὰ τῶν πειρασμῶν τούτων γυμνασθεῖς, μανθάνει ὑπομονῆς καὶ ἐμπειρίας καὶ διάκρισιν, καὶ προσφεύγει λοιπὸν τῷ Θεῷ μετὰ δακρύων κακεῖνος πάντα λύει τὰ μηχανήματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ κατὰ μικρὸν μικρὸν φέρει αὐτὸν εἰς ἀνάπαυσιν" τινὲς δὲ ὀλιγορήσαντες ἢ διαχειρίσαντο ἑαυτοῦς, ἢ εἰ στὸν κόσμον ὑπέστρεψαν, ὑπὸ τῆς λύπης καταποθέντες.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Αντώνιος εἶπεν, ὅτι ο Θεός δεν εξαπολύει εἰς αὐτὴν τὴν γενεάν τοὺς πολέμους, με τὴν ἰδίαν σφοδρότητα, που τοὺς εξαπέλυεν εἰς τοὺς ἀρχαίους· διότι γνωρίζει ὅτι οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι εἶναι ἀδύνατοι καὶ δεν ἀντέχουν.

2. Ο Ἀβραάμ, ο ὑποτακτικὸς τοῦ Αββᾶ Αγάθωνος, ἠρώτησε τὸν Αββᾶν Ποιμένα:

– Τι νὰ κάνω, που οἱ δαίμονες με πολεμοῦν σφοδρώς;

– Σε πολεμοῦν οἱ δαίμονες; ἀπήντησεν ὁ Γέρων: δεν πολεμοῦν μαζί μας ἐφ' ὅσον κάνομεν τὰ θελήματά μας· διότι τὰ θελήματά μας ἐγίναν δαίμονες καὶ αὐτὰ εἶναι που μας στενοχωροῦν, διὰ νὰ τὰ ικανοποιήσωμεν· ἐάν δε θέλῃς νὰ μάθῃς με ποίους ἐπολέμησαν οἱ δαίμονες, μάθε ὅτι ἐπολέμησαμεν με τὸν Μωϋσῆν καὶ τοὺς ὁμοίους του,

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Παμβώ:

– Διατί με ἐμποδίζουν οἱ δαίμονες νὰ κάμω τὸ ἀγαθὸν πρὸς τὸν πλησίον μου;

– Να μη λέγῃς ἔτσι, ἀπήντησεν ὁ Γέρων: διαφορετικὰ κάμνεις ψεύστην τὸν Θεόν. Προτιμότερον νὰ λέγῃς: Καθόλου δεν θέλω νὰ κάνω καλὸν εἰς τὸν ἄλλον. Διότι ὁ Θεός προγνωρίζων τὴν πονηρίαν μας εἶπε εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν «Σᾶς ἔδωσα τὴν δύναμιν νὰ πατῆτε ἐπάνω σε ὄφεις καὶ σκορπιούς, καὶ ἐπάνω εἰς ὄλην τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ» (Λουκ. ι', 19).

4. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σισώην:

- Τί νὰ κάμω ἐναντίον τῶν παθῶν μου καὶ τῶν δαιμόνων;

- Καθένας μᾶς ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ (Ἰακώβ. α', 14), ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

5. Ἡ ἁγία Συγκλητικὴ εἶπεν ὅσον οἱ ἀθληταὶ γίνονται καλύτεροι, τόσοσιν καὶ πρὸς ἰσχυροτέρους ἀντιπάλους συναγωνίζονται.

6. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ἐπολεμήθη πάρα πολὺ ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ καθίσῃ εἰς τὸ κελλί του, ἔφυγε καὶ ἔξωμολογηθὴ τοὺς λογισμοὺς τοῦ εἰς τὸν Ἀββᾶ Ἰσίδωρον. Ὁ Γέρων τὸν παρακάλεσε νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὸ κελλίον του. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἤθελε καθόλου νὰ ἀκούσῃ τὴν σύστασιν, ἀπαντῶν πρὸς τὸν Ἀββᾶ Ἰσίδωρον δὲν ἀντέχω πλέον, Ἀββᾶ. Τότε ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος τὸν ἐπῆρε κοντά του καὶ ἀνέβηκε εἰς τὴν στέγην τοῦ κελλίου καὶ τοῦ λέγει:

- Κοίταξε πρὸς δυσμᾶς.

Πράγματι έκοίταξε με προσοχήν πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ εἶδε πλῆθος δαιμόνων νὰ προκαλοῦν ταραχήν καὶ νὰ θορυβοῦν με τὸ νὰ κάνουν πόλεμον.

Τοῦ λέγει πάλιν ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος

– Τώρα κοίταξε καὶ πρὸς ἀνατολᾶς.

Ὅταν ἐστράφη πρὸς ἀνατολᾶς ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς εἶδεν ἀναρίθμητα πλήθη ἀγίων Ἀγγέλων, πού περιεβάλλοντο με δόξαν.

Εἶπε τότε πρὸς τὸν Μωϋσῆν ὁ Γέρων:

– Νά! αὐτοὺς πού βλέπεις εἶναι ἐκεῖνοι, πού ἀποστέλλει ὁ Κύριος νὰ βοηθήσουν τοὺς ἀγίους πού ἀγωνίζονται ἐκείνους ὅμως πού εἶδες, προηγουμένως, πρὸς δυσμᾶς εἶναι αὐτοὶ πού τοὺς πολεμοῦν περισσότερο λοιπὸν εἶναι οἱ σύμμαχοί μας. Δι' αὐτὸ νὰ ἔχης θάρρος καὶ νὰ μὴ φοβῆσαι.

Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὰ ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ηὐχαρίστησε τὸν Θεόν, ἐπῆρε θάρρος καὶ ἐγύρισεν εἰς τὸ κελλί του.

7. Ἐνας Γέρων εἶπεν: Εἰς τὸν πρῶτον καιρὸν πού ὁ Μοναχὸς ἀπαρνεῖται τὸν κόσμον, οἱ δαίμονες δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐνοχλήσουν με βιαιότητα τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ μὴ παραξενευθῆ καὶ φοβηθῆ καὶ ἔτσι ξαναγυρίση γρήγορα εἰς τὸν κόσμον. Ὅταν ὅμως, σὺν τῷ χρόνῳ, προχωρήση καὶ εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀσκήσεως, τότε ἐξαπολύονται ἐναντίον τοῦ οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ἡδονῶν: ὁπότεν λυπεῖται καὶ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ταπεινωθῆ καὶ νὰ πενήθη, καὶ νὰ κατακρίνη τὸν ἑαυτὸν του καὶ νὰ τὸν κατηγορήση δι' ὅσα ἤμαρτησε καὶ ἀμαρτάνει. Ἐτσι γυμνάζεται ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, μανθάνει ὑπομονήν, ἀποκτᾷ ἔμπειριαν καὶ διάκρισιν καὶ καταφεύγει πλέον με δάκρυα ἐνώπιόν του Θεοῦ. Τότε καὶ ὁ Θεὸς διαλύει τὰς μηχανορραφίας τοῦ ἐχθροῦ καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν ὀδηγεῖ εἰς ἀνάπαυσιν. Μερικοί, παραμελήσαντες τὴν προσπάθειάν των ἢ αυτοκτόνησαν ἀπὸ τὴν μεγάλην των λύπην ἢ ἐξαναγύρισαν εἰς τὸν κόσμον, ἐπειδὴ τοὺς κατέβαλεν ἡ μεγάλη στενοχωρία.

B'. Του Αββά Κασσιανού

ΕΠΙΕΝ καὶ Ἀββᾶς Σερίνος, ὅτι οὐ πάντες ἅμα οἱ δαίμονες πάντα τὰ πάθη τοὺς ἀνθρώποις ὑποβάλλουσιν, ἀλλ' ἐν ἕκαστον πάθος εἰδικὰ καὶ ὠρισμένα πνεύματα ἔχει τὰ τοῦτο ὑποβάλλοντα. "Ἀλλὰ μὲν γὰρ ταῖς ἀκαθαρσίαις καὶ τοῖς τῶν ἡδονῶν ρύποις τέρπονται καὶ ταῖς δυσωδίαις ἄλλα δὲ ταῖς βλασφημίαις ἄλλα τὴ ὀργὴ καὶ μανία χαίρουσιν ἕτερα τὴ λύπη ἄλλα τὴ κενοδοξία" ἕτερα δὲ τὴ ὑπερηφανία καὶ ἐν ἕκαστος τῶν πνευμάτων τούτων ἐκεῖνο φιλεῖ συνεχῶς ὑποβάλλειν, ὅπερ καὶ τὴν ψυχὴν ἡδέως δεχομένην δρᾷ.

Καὶ πάσι δὲ οὐκ ἐπίσης παρενοχλοῦσιν ἢ τὴν ἑαυτῶν κακίαν ἐπισπεύρουσιν, ἀλλ' ἐνηλλαγμένως καὶ κατὰ τὰς τῶν καιρῶν καὶ προσώπων καὶ τόπων ἐπιτηδεϊότητα, ἀλλήλοις τὲ ἢ συνεργοῦσιν ἢ παραχωροῦσιν ἐνίοτε, οὔτε λείαν μὲν ἀκολουθίαν καὶ τάξιν πρὸς ἀλλήλους φυλάττοντες «ζητήσεις γὰρ φησι παρὰ κακοῖς σύνεσιν, καὶ οὐχ εὔρησεις καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἀνόητοι».. "Ὅμως πρὸς ὀλίγον δμόνοιαν τινὰ παρέχοντες ἀλλήλοις, εἰς τὸν καθ' ἡμῶν πόλεμον, καὶ καιρῶν καὶ τόπων παραχωροῦντες, ὡς εἴρηται. Οὐδεὶς γὰρ δύναται ἅμα ὑπὸ κενοδοξίας ἐμπαίζεσθαι, καὶ ὑπὸ ἐπιθυμίας πορνείας ἐμπτυρίζεσθαι, οὔτε ἐν τῇ

ὑπερηφανία ὄγκουσαι, καὶ τὴ γαστριμαργία ταπεινούσθαι, ἢ γέλωτι καὶ καγχασμοὺς νηπίων ἐκλύεσθαι, καὶ δμοὺ τοῖς τῆς ὀργῆς κέντροις παροξύνεσθαι" ἀλλ' ἐπαναγκὲς ἔστιν ἕκαστος τῶν πνευμάτων τὴν ἰδίαν τάξιν φυλάττειν, καὶ οὕτω πολεμεῖν τὸν ἄνθρωπον καὶ ὅτε ἠττηθὲν ἀναχωρήσει, ἄλλο πνεύματι σφοδροτέρω τὴν μάχην παραχωρεῖ.

Χρὴ δὲ γινώσκειν καὶ τοῦτο ὅτι οὐ πάντες οἱ δαίμονες τῆς αὐτῆς εἴσιν ἀγριότητος ἢ τῆς αὐτῆς ἰσχύος, ἀλλὰ διάφορος αὐτοὺς μετὰ τῆς ἐνεργείας καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ τῆς ἐπιθυμίας ιδιότης. Τοῖς γὰρ ἀθληταῖς τοῦ Χριστοῦ ἀρχομένους μὲν τῆς ἀρετῆς καὶ ἔτι ἀσθενέσιν ὑπάρχουσιν, ἀσθενέστερα καὶ προσπαλαίουσι πνεύματα τούτων δὲ νικηθέντων, κατὰ βαθμὸν ἀεὶ μείζονες αὐτοὺς ἀνταγωνιστὰι διαδέχονται. Εἰ γὰρ μὴ κατὰ σύγκρισιν τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως καὶ ἡ δυσχέρεια τῆς πάλης ἐγένετο, οὐδεὶς τῶν ἀγωνιζομένων ἠδυνήθη ἂν ὑπομεῖναι τῶν τοιούτων καὶ τοσοῦτων πολεμίων τὴν δεινὴν ἀγριότητα οὔτε ταῖς ἐπιβουλαῖς αὐτῶν ἀντιστῆναι ὅλως ἰσχυσεν ἄνθρωπος, εἰ μὴ τῷ τοιοῦτο ἀγῶνι φιλόανθρωπος μεσίτης καὶ ἀγωνοθέτης καὶ δικαστῆς προυκάθητο ὁ Χριστός, ἐξισῶν τὴ ἡμετέρα δυνάμει τὰ παλαίσματα, καὶ τὰς ὑπερβαλλούσας τῶν ἀντιπάλων ὀρμᾶς κωλύων καὶ ἀποστρέφων, καὶ μὴ συγχωρῶν ἡμᾶς, κατὰ τὸ γεγραμμένον, πειρασθῆναι ὑπὲρ καὶ δυνάμεθα, ἀλλὰ ποιῶν μετὰ τοῦ πειρασμοῦ καὶ τὴν ἐκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεργεῖν.

Ταύτην δὲ τὴν πάλην καὶ αὐτοὺς τοὺς δαίμονας οὐκ ἄνευ καμάτου καὶ πόνου πιστεύομεν ἐκτελεῖν ἔχουσι γὰρ καὶ οὗτοι μέριμναν καὶ λύπην, καὶ μάλιστα ὅταν ἰσχυροὺς τισὶ καὶ ὑπομονητικούς καὶ ἀντιζῆλοις ἀνδράσι πρὸς μάχην συμβάλωσι. Τούτοις δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος μαρτυρεῖ λέγων" «οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας», καὶ τὰ ἐξῆς καὶ πάλιν: «οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων» καὶ ἐν ἑτέρῳ" «τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνισμαί» ὅπου δὲ ἀγῶν, καὶ πάλη, καὶ μάχη, ἀναγκαῖον ἔστιν ἑκατέροις τοῖς ἐναντίοις μέρεσι μέριμναν, καὶ κόπον, καὶ πόνον ἐγγίνεσθαι καὶ ὡς πὲρ ἡμεῖς νικήσαντες μὲν αὐτοὺς χαίρομεν, ἠττηθέντες δὲ λυπούμεθα, οὕτω κακεῖνοι πάσχουσι" καὶ ἐφ' οἷς μὲν ἡμᾶς νικήσωσι, τέρπονται ἐφ' οἷς δὲ πολλὰ μοχθήσαντες μὴ ἰσχύσωσι καθ' ἡμῶν, ἀλλ' ἠττηθῶσι, μεταστρέφεται εἰς αὐτοὺς ἡ αἰσχύνη τῆς ἠττης, ἥτις ἡμᾶς ἔμενε, καὶ πληροῦται τὸ γεγραμμένον «ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ» καὶ πάλιν: «ἡ θήρα ἣν ἔκρυψε συλλαβέτω αὐτόν».

Ταῦτα γὰρ πάντα καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἐπιστάμενος καὶ τὸν ἀόρατον τοῦτον πόλεμον τοῖς ἔνδοις ὀφθαλμοῖς καθορῶν, καὶ εἰδῶς ὅτι χαίρουσιν οἱ ἐχθροὶ ἐπὶ τῇ πτώσει ἡμῶν, ἔλεγε πρὸς τὸν Θεόν: «φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον μήποτε εἶπη ὁ ἐχθρὸς μου ἰσχυρὰ πρὸς, αὐτόν" οἱ θλίβοντες μὲ ἀγαλλιάσονται, ἐὰν σαλευθῶ» καὶ αὐθις «μὴ ἐπιχαρεῖσάν μοι οἱ ἐχθραίνοντες μοι ἀδίκως μὴ εἶποισαν ἐν καρδίαις αὐτῶν, εὗγε, εὗγε τὴ ψυχὴ ἡμῶν" μὴδὲ εἶποισαν κατεπίομεν αὐτόν» καὶ τὴν αἰσχύνην δὲ αὐτῶν, ἣν ἠττηθέντες αἰσχύνονται, ἐντυγχάνων τῷ θεῷ κατ' αὐτῶν ἔψαλλεν «αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἔντραπητωσαν οἱ ζητοῦντες κακὰ μοί». Καὶ ὁ Ἱερεμίας «αἰσχυνθείησαν, φησίν, οἱ ἐχθροί μου, καὶ μὴ αἰσχυνθείην ἐγὼ ἐπάγαγε αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ σου, καὶ δισσον σύντριμμα συντριψαν αὐτοὺς» καὶ γὰρ ἀληθῶς δισσῶς συντριβήσονται, ὅταν ὑφ' ἡμῶν ἠττηθῶσιν οἱ δαίμονες ἐν μὲν, ὅτι ἀνθρώπων κατορθούντων ἀγιωσύνην, ἐκεῖνοι ταύτην κεκτημένου ἀπώλεσαν" ἕτερον δέ, ὅτι πνεύματα ὄντες, ὑπὸ τῶν σαρκικῶν καὶ γηίνων ἠττῶνται.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Σερίνος εἶπεν ὅτι δεν διεγείρουν ὅλοι μαζί οἱ δαίμονες συγχρόνως ὅλα τα πάθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸ κάθε πάθος ἔχει τὸ εἰδικόν καὶ ὀρισμένον πονηρὸν πνεῦμα, ποὺ ἐμπνέει τὸ ἀντίστοιχον πάθος εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Αλλα δηλαδή πονηρά πνεύματα ευχαριστούνται με τις ακαθαρσίας και τους ρύπους και τας δυσωδίας των ηδονών· άλλα, πάλιν, με τας βλασφημίας άλλα χαίρονται με την οργήν και την μανίαν· άλλα με την λύπην· άλλα με την κενοδοξίαν· άλλα με την υπερηφάνειαν. Και κάθε ένα από αυτά τα πονηρά πνεύματα προτιμά να υποβάλλη συνεχώς το πάθος εκείνο, που βλέπει ότι η ψυχή το δέχεται ευχαρίστως.

Επίσης δεν παρενοχλούν όλους τους ανθρώπους κατά τον ίδιον τρόπον, ούτε και σπείρουν ομοίως την κακίαν των εις όλους, αλλά διαφορετικά και αναλόγως των ειδικών συνθηκών, που παρουσιάζουν αι περιστάσεις, τα πρόσωπα και οι τόποι μεταξύ των τα πονηρά πνεύματα ή συνεργάζονται ή συνήθως το ένα παραχωρεί την σειράν του εις το άλλο, χωρίς όμως, ως τόσον, να παρατηρήται συμφωνία και τάξις εις τας μεταξύ των σχέσεις. Διότι, όπως λέγει και το ρητόν, «θα αναζητήσης εις τους κακούς την σύνεσιν και δεν θα την εύρης και οι εχθροί μας είναι ανόητοι» (Ησ. νστ' 11--Δευτ. λβ', 31). Παρά ταύτα ομονοούν, κάπως, μεταξύ των, κατά την διεξαγωγής του εναντίον μας πολέμου των, όταν παραχωρούν, όπως ελέχθη, τας ευκαιρίας και τους τόπους της διεγέρσεως των παθών. Διότι κανείς δεν είναι δυνατόν την ιδίαν στιγμήν να εμπαιζεται από την κενοδοξίαν, και να φλογίζεται από την επιθυμίαν της πορνείας, ούτε, πάλιν, να φουσκώνη από υπερηφάνειαν και να εξευτελίζεται από την γαστριμαργίαν, ή να γελά και να καγχάζι μωρόν παιδί, συγχρόνως δε να εξάπτεται από τα κεντρίσματα της οργής. Αλλ' είναι ανάγκη κάθε ένα από τα πονηρά πνεύματα να επιτίθεται με την σειράν του εναντίον του ανθρώπου και έτσι να τον πολεμη και όταν συμβή να νικηθή και να αποχωρήση από τον πολεμούμενον, τότε παραχωρεί την μάχην εις άλλο επιθετικώτερον πονηρόν πνεύμα.

Πρέπει δε να γνωρίζωμεν και τούτο: όλοι οι δαίμονες δεν έχουν την ιδίαν αγριότητα ή την ιδίαν δύναμιν, αλλά διαφέρει, μεταξύ των, μαζί με την (ειδικήν) ενέργειαν και η δύναμις, με την οποίαν πολεμούν και η ιδιότης της επιθυμίας την οποίαν έμπνέουν. Όταν δηλαδή οι αθληται του Χριστού αρχίζουν τον αγώνα της αρετής, και ενώ είναι ακόμη ασθενείς, πολεμούν εναντίον ασθενεστέρων πονηρών πνευμάτων· όταν δε αυτά τα ασθενέστερα πνεύματα νικηθούν, τα διαδέχονται πάντοτε μεγαλύτεροι, κατά την επιθετικότητα, αντίπαλοι. Διότι εαν ή δύσκολος πάλη δεν διεξήγετο αναλόγως προς την ανθρωπίνην δύναμιν, τότε κανείς εκ των αγωνιζομένων δεν θα ήμπορούσε να υπομείνη την φοβεραν αγριότητα τόσων φοβερών και αναριθμητών εχθρών.

Ούτε θα ήτο δυνατόν ο άνθρωπος να αντισταθή καθ' ολοκληρίαν προς την εχθρικήν των μανίαν, εάν κατά τον αγώνα αυτόν δεν μας προησπίζετο ο Χριστός ως φιλόανθρωπος μεσίτης και αγωνοθέτης και δικαστής, εξισώνων τον αγώνα κατά του εχθρού προς την δύναμιν μας, έμποδίζων δε και απομακρύνων από ημάς τας υπερβολικές ορμές των αντιπάλων, και μη επιτρέπων, όπως λέγει η Αγία Γραφή, να δοκιμάσωμεν πειρασμούς μεγαλυτέρους από την δύναμιν μας, αλλά κατορθώνων ώστε η διεξαγωγή του αγώνος να είναι ανάλογος προς την αντοχής μας, διά να ήμπορούμεν να τον αντέξωμεν.

Πιστεύωμεν, επίσης, ότι αυτόν τον πόλεμον και αυτοί οι δαίμονες τον διεξάγουν με κούρασιν και πόνον· διότι και αυτοί έχουν μέριμναν λύπην, προ παντός, όταν κατά την μάχην συγκρούονται με άνδρας υπομονητικούς και ισχυρούς, οι οποίοι δεν υποχωρούν. Αυτό το επικυρώνει και ο Απόστολος, όταν μάς λέγη: «δεν έχομεν να πολεμήσωμεν με ανθρώπους, που έχουν αίμα και σάρκα, αλλά προς τας αρχάς και τας εξουσίας του σκότους» (Έφεσ, σί', 12) και τα λοιπά. Και όταν, πάλιν, μάς λέγη αλλού: «έτσι αγωνίζομαι

πραγματικά και ουχί ως να δέρνω αέρα» (Α΄ Κορ. θ΄, 26)· και εις άλλο σημείον ο ίδιος Απόστολος γράφει: «έχω αγωνιστή τον καλόν αγώνα». (Β΄ Τιμ. δ΄, 7).

Όπου δε διεξάγεται αγών και πάλη και μάχη, κατ' ανάγκην και εις τας δύο αντιπάλους παρατάξεις παρατηρείται άγωνιώδης προσπάθεια και κόπος και πόνος και όπως ακριβώς ήμεις χαίρομεν, όταν νικήσωμεν, ενώ λυπούμεθα, όταν νικηθώμεν, τα ίδια πάσχουν και οι δαίμονες: και εφ' όσον μεν μάς νικήσουν, ευχαριστούνται. Εις όσας όμως περιπτώσεις, αν και εκοπίασαν πάρα πολύ, δεν κατορθώσουν τίποτε εναντίον μας και νικηθούν, τότε η εντροπή διά την ήτταν, που είχε καταλάβει ημάς, μεταβαίνει εις εκείνους και εφαρμόζεται πλέον το ρητόν «ξαναγουρίζει ο πόνος του εις το κεφάλι του» (Ψαλμ. ζ΄, 16) ή το άλλο: «η παγίδα, που έστησεν, άς συλλάβη τον ίδιον» (Ψαλμ. λδ΄, 8).

Αυτά λοιπόν όλα τα εγνώριζε καλώς ο Προφήτης Δαβίδ και έβλεπε με τα μάτια της ψυχής του τον άόρατον αυτόν πόλεμον και επειδή ήξευρε καλά πόσον χαίρονται οι εχθροί μας διά την πτώσιν μας, έλεγε προς τον Θεόν «φώτισε τους οφθαλμούς μου, μη τυχόν ο ύπνος με οδηγήση εις τον θάνατον μη τυχόν καυχηθή, κάποτε, ο εχθρός μου λέγων: τον ενίκησαν αυτοί που με στενοχωρούν, θα χαρούν εάν πέσω». Και πάλιν «άς μη χαρούν εναντίον μου όσοι με έχθρεύονται άδικα ας μη είπουν εις την καρδίαν των εύγε εις την ψυχήν μας ακόμη ας μη είπουν τον έκατάπιαμεν». Επίσης την εντροπήν αυτών, διά την οποίαν εντρέπονται, όταν νικηθούν, σσάκισ ηύχετο, εναντίον των, ενώπιον του Θεού, έψαλλεν «ας αισχυνθούν και ας εντραπούν όσοι επιζητούν την δυστυχίαν μου» (Ψαλμ. λδ΄, 21--26). Και ο Προφήτης Ιερεμίας λέγει: «είθε να εντραπούν οι εχθροί μου και να μη έντραπώ εγώ ρίψε κατ' αυτών την οργήν του θυμού σου και συντριψε τους με διπλήν συντριβήν» (Ιερεμ. ιζ΄, 18). Και πράγματι διπλά συντρίβονται οι δαίμονες, όταν νικηθούν από ημάς. Η πρώτη συντριβή γίνεται όταν οι άνθρωποι επιτυχάνουν την αγιωσύνην την οποίαν εκείνοι, αν και κατείχαν, την έχασαν: η δε δευτέρα προέρχεται από το ότι αν και οι δαίμονες είναι πνεύματα, εν τούτοις νικώνται από γήινους και σαρκικούς ανθρώπους..

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΙΝΕΣ μεν φάσιν, ότι ούκ άν ην τὸ κακὸν ἐν τοῖς οὖσιν, εἰ μὴ τις ἂν ἐτέρα δύναμις ἦν ἢ ἀνθέλκουσα ἡμᾶς ἐπ' αὐτὸ αὕτη δὲ ἐστὶν οὐδὲν ἕτερον, ἢ τῶν κατὰ φύσιν τοῦ νοῦ ἐνεργειῶν ἢ ἀμέλεια. Διόπερ οἱ τούτων τὴν ἐπιμέλειαν ποιούμενοι, τὰ μεν καλὰ ἀεὶ ποιοῦσι, τὰ δὲ κακὰ οὐδέποτε. Εἰ οὖν θέλεις καὶ σύ, ἀπῶσαι τὴν ἀμέλειαν, καὶ συναπελαύνεις τὴν κακίαν, ἥτις ἐστὶν ἡ ἐσφαλμένη κρίσις τῶν νοημάτων, ἢ ἐπακολουθεῖ ἡ παράχρησις τῶν πραγμάτων. Κατὰ φύσιν ἐστὶ τοῦ ἐν ἡμῖν λογικοῦ μέρους τὸ τὲ ὑποταγῆναι τὸ θεῖο λόγω, καὶ τὸ ἄρχειν τοῦ ἐν ἡμῖν ἀλόγου μέρους. Αὕτη οὖν ἡ τάξις ἐν πάσι φυλαχθήτω, καὶ οὔτε τὸ κακὸν ἔσται ἐν τοῖς οὖσιν, οὔτε τὸ ἐπ' αὐτὸ ἀνθέλκον εὐρεθήσεται.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ λέγουν, ότι δεν θα υπήρχε το κακόν εις τους ανθρώπους, αν κάποια άλλη δύναμις δεν μας έσυρε προς αυτό αυτή δε ή δύναμις δεν είναι τίποτε άλλο από την αμέλειαν διά τας φυσικὰς ενεργείας του νου. Δι' αυτό όσοι φροντίζουν δι' αυτὰς, διαρκώς εκτελούν τα πράξεις, ουδέποτε δε τας κακάς. Αν λοιπόν και συ θέλης, διώξε μακράν από σε την αμέλειαν, και μαζί θα διώξης την κακίαν, η οποία είναι ή εσφαλμένη κρίσις των

νοημάτων, συνοδευομένη από κακής χρήσιν των πραγμάτων. Η φυσική τάξις του λογικού μέρους της ψυχής μας συνίσταται εις την υποταγήν μας εις τον θεϊόν λόγον, και εις την εξουσίαν επί του αλόγου μέρους του εαυτού μας (δηλαδή των παθών). Αυτή λοιπόν η τάξις ας διατηρηθῆ εις όλας τας περιπτώσεις, και τότε ούτε το κακόν θα υπάρξη εις τους ανθρώπους, αλλά και η δύναμις που μας σύρει προς αυτό δεν θα εμφανισθῆ ποτέ.

Δ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου, ὅτι ποτὲ ἔλαβε θαλλίον, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἄλωνα, καὶ λέγει τῇ γεούχῃ δὸς μοὶ σῖτον δὲ εἶπεν αὐτῷ καὶ σὺ ἐθέρισας, Ἀββᾶ; ἔφη ὁ γέρων οὐχὶ λέγει αὐτῷ ὁ γεοῦχος: πῶς οὖν σῖτον θέλεις λαβεῖν μὴ θερίσας; ἀπεκρίθη ὁ γέρων οὐκοῦν ἐὰν μὴ τις θερίσῃ, οὐ λαμβάνει μισθόν; λέγει ὁ γεοῦχος οὐχὶ καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ὁ γέρων" οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἰδόντες τί ἐποίησεν, ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν, παρακαλοῦντες μαθεῖν τί τοῦτο ἐποίησε καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ γέρων ὑπόδειγμα τοῦτο ἐποίησα, ὅτι ἐὰν μὴ τις ἐργάσῃται, οὐ λαμβάνει μισθὸν παρὰ τοῦ θεοῦ.

2. Γέρων τις ἐκάθητο ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔχων τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ ὕδατος μίλια δώδεκα καὶ ἀπερχόμενος ἐν μιᾷ γεμίσει, ὀλιγόρησε καὶ εἶπε τίς χρεία τοῦ κόπου τούτου; ἔρχομαι καὶ μένω πλησίον τοῦ ὕδατος καὶ τοῦτο εἶπων ἐν ἑαυτῷ, ἦσθετο τινὸς ἀκολουθοῦντος καὶ στραφεὶς εἶδε τὸν ἀκολουθοῦντα, ἀριθμοῦντα τὰ βήματα αὐτοῦ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ γέρων εἶπων τίς εἶ; δὲ εἶπεν "Ἄγγελος Κυρίου εἰμί, καὶ ἀπεστάλην μετρηῆσαι τὰ βήματά σου, καὶ δοῦναι σοὶ τὸν μισθὸν καὶ τοῦτο ἀκούσας ὁ γέρων, εὐψυχήσας, προθυμότερος γέγονε" καὶ προσέθηκεν ἐσώτερον μίλια πέντε, ἦτοι κατοικήσας τῆς ἐρήμου ἐνδότερον καὶ τοῦ ὕδατος μίλια δεκαεπτὰ διῆσταμένους.

3. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδα Χαιρήμονος τοῦ εἰς Σκήταν, ὅτι ἀπεῖχε τὸ σπήλαιον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας μίλια τεσσαράκοντα, ἀπὸ δὲ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἔλους, ὅθεν δηλαδὴ ἐπορίζοντο τὰ θαλλία, μίλια δώδεκα καὶ οὐκ ὀλιγόρησεν καὶ γέρων ἐκ τοῦ τοσοῦτου κοπιῶν εἰς τὸν πορισμὸς τοῦ ἔργοχειρου αὐτοῦ καὶ τοῦ ὕδατος, καὶ εἰς τὸ παραβάλλειν κατὰ Κυριακὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς σύνηθες.

Ερμηνεία

ΔΙΑ τον ἀββᾶς Ἡσαΐαν διηγούντο τα εξής: Κάποτε ἐπήρεν ἓνα ζεμπίλι, ἐπήγεν εἰς το ἀλώνι καὶ λέγει εἰς τον γεωργόν.

- Δώσε μου σιτάρι.
- Μήπως και συ εθέρισες, Αββᾶ; ἠρώτησεν ο γεωργός.
- Ὅχι, ἀπεκρίθη ο γέρων.
- Πώς λοιπόν θέλεις να πάρης, χωρίς να θερίσης; εἶπε πάλιν ο γεωργός.

Ο Γέρων ἀπήντησεν

- Ὅστε λοιπόν, αν δεν θερίση κανείς, δεν παίρνει μισθόν;
- Βεβαίως ὄχι ἀπήντησεν ο γεωργός.

Μετά την απάντησιν αυτήν ο Γέρων ανεχώρησεν. Οι αδελφοί, όταν είδον αυτό, που έκαμε, έβαλαν μετάνοιαν και τον παρεκάλεσαν να τους είπη το νόημα της πράξεώς του αυτής. Ο Γέρων απήντησε:

– Το έκαμα ως παράδειγμα, διά να αντιληφθήτε, ότι αν κανείς δεν εργασθή, δεν λαμβάνει μισθόν από τον Θεόν.

2. Ένας Γέρων ασκητής εκάθητο εις την έρημον, το δε κελλίον του απείχεν από το νερόν δώδεκα μίλια περίπου. Κάποτε λοιπόν, καθώς επήγαινε να πάρη νερόν από την πηγήν, εβαρυγκόμησε και είπε μόνος του· ποία η ανάγκη αυτού του κόπους θα έλθω να εγκατασταθώ κοντά εις την πηγήν. Μόλις έσκέφθη αυτό, αντελήφθη να τον ακολουθη κάποιος.

Έγύρισε και είδε τον άγνωστον να μετρά τα βήματά του. Τον έρωτά τότε ο Γέρων:

– Ποιος είσαι;

Αγγελος Κυρίου είμαι, απήντησε, και με έστειλεν ο Θεός να μετρήσω τα βήματά σου και να σου δώσω τον ανάλογον μισθόν.

Όταν ήκουσεν αυτό ο Γέρων επήρε θάρρος, έγινε προθυμότερος και ανεχώρησε βαθύτερον εις την έρημον άλλα πέντε μίλια» δηλαδή, εγκατεστάθη εις την νέαν του κατοικίαν, απείχε πλέον από την πηγήν του ύδατος δεκαεπτά μίλια.

3. Διά τον Αββάν Χαιρήμονα της Σκήτης διηγούνται ότι το σπήλαιόν του ήτο μακραν από την Εκκλησίαν σαράντα μίλια, από δε την πηγήν του ύδατος και το έλος απ' όπου έμάζευε το ψαθι δώδεκα μίλια και όμως ο Γέρων ποτέ δεν εβαρυγγόμησεν από τον τόσον κόπον, διά να εξοικονομήση το εργόχειρόν του και το απαραίτητον ύδωρ και διά να μεταβαίνη, όπως είχε συνήθειαν, κάθε Κυριακήν εις την Εκκλησίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄

(Να γινόμαστε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην αρετή)

Περί τοῦ ὅτι δεῖ τὸν τῆ ἀσκήσει προσελθόντα, μετὰ τὸ ἔκανως ἔγγυμνασθῆναι ταῖς ἀρεταῖς, τότε τὰ τῶν Μοναχῶν ἀμφιέννυσθαι καθ' ὅτι τίμιόν το σχῆμα καὶ ψυχωφελές καὶ σωτήριον.

Περί του ὅτι πρέπει αὐτός που προσήλθεν εἰς τον ἀσκητικὸν βίον, τότε μόνον να ἐνδύεται το Μοναχικὸν ἔνδυμα, ἀφού ἐκγυμνασθῆ ἀρκετά εἰς τας ἀρετάς και ὅτι το Μοναχικὸν σχῆμα εἶναι τίμιον, ψυχωφελές και σωτήριον.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ του Ἀγίου Ἰωαννικίου

Τῷ θαυμαστῷ Ἰωαννικίῳ, ἔτος ἤδη δωδέκατόν της ἐν τῇ ἐρήμῳ διατριβῆς ἠνύετο, καὶ πρόρρησις αὐτῷ ἄνωθεν ἤκει ἐκεῖθεν μὲν ἀναζεύξαι, ἐν τῷ Ἐριστῇ δὲ καλουμένο ἀσκητηρίῳ σκηνώσαι, καὶ τὸ τῶν Μοναχῶν ἔνδυμα περιθέσθαι" (ἔτι γὰρ τῶν μεγάλων ἀγώνων τοῦ Μοναχικοῦ σχήματος τὰ προλαβόντα, καὶ πὲρ τοιαῦτα ὄντα καὶ τηλικαῦτα, προγυμνάσματα ἦν): θέρους τοῖνυν τὸ προρρηθὲν ἀσκητήριον καταλαμβάνει, καὶ τὰ τῆς ἀποκαλύψεως Στεφάνη τῆ τῶν ἐν αὐτῷ Μοναχῶν ἀφηγουμένῳ πιστεύει καὶ δέ, τῇ ὕστερῃα μηδὲν μελήσας, εὐχᾶς τὴ αὐτῇ καὶ ἱερολογίας τὰς συνήθεις ἐπιλέγει, καὶ στολὴν τὴν μοναχικὴν ἀμφιέννυσι. Τὸ τοιοῦτον τοιγαροῦν τῶν Μοναχῶν σχῆμα ἐνδύς καὶ μονάζων καὶ πρὸ τοῦ σχήματος, ἐξ ἀγώνων πρὸς ἀγῶνας ἀπεδύσατο μείζονας, καὶ εἰς τραχυτέραν ἐπέδωκεν ἀσκησιν.

Ἑρμηνεία

ΟΤΑΝ ὁ θαυμαστός Ἰωαννίκιος διέτρεχε τὸ δωδέκατον ἔτος της διαμονῆς του εἰς τὴν ἐρημον, φθάνει εἰς αὐτὸν προφητεία ἀπὸ τον ουρανό, διὰ της ὁποίας ἐκαλείτο να ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τον τόπον ἐκεῖνον και να στήσῃ τὴν καλύβην του εἰς τὸ ἀσκητήριον της Ἐριστῆς, συγχρόνως δε να φορέσῃ και τὸ Μοναχικὸν ἔνδυμα (διότι ἀκόμη ἐπεδίδεδετο εἰς τους προ του Μοναχικοῦ σχήματος μεγάλους ἀγῶνας, ἀν και ἦσαν οἱ τοιοῦτοι ἀγῶνες του προγυμνάσματα τόσον ἀξιόλογα και μεγάλα).

Κατὰ τὸ θέρος λοιπόν φθάνει εἰς τὸ υποδειχθέν ὑπὸ του Θεοῦ ἀσκητήριον και ἐμπιστεύεται εἰς τον Στέφανον, τον ηγούμενον τῶν ἐκεῖ Μοναχῶν, τα ἀποκαλυφθέντα εἰς αὐτὸν ὑπὸ του Θεοῦ. Ὁ Στέφανος, χωρὶς να ἀμελήσῃ καθόλου, τον ἐνδύει τὴν ἐπομένην ἡμέραν με τὸ Μοναχικὸν ἔνδυμα, ἀφού ἔψαλε τὰς συνήθεις εὐχές και ἱερολογίας της κουράς του Μοναχοῦ. Ἀφού λοιπόν ἐνεδύθη τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν, ὁ μονάζων και πρὸ του σχήματος, ἀπεδύθη εἰς μεγαλυτέρους, ἀπὸ τους προηγουμένους, ἀγῶνας και ἐπεδόθη εἰς σκληροτέραν ἀσκησιν.

Β'. Εν τω βίω του Οσίου Αλυπίου

ΤΟΝ Μέγας Άλυπιον τῆς φήμης ἔκδηλον πανταχοῦ ποιούσης, πολλοὶ πρὸς μετάνοιαν ἀνεκαλοῦντο ψυχαὶ οὐκ ἀνδρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν. Ἐπεὶ οὖν οὐκ ἐναρίθμητοι ἦσαν, οἴκους δύο ἀλλήλων διεστώτας ἀνίστησιν, ἐν οἷς τὰ ἑκατέρας φύσεως σώματα διαιρεῖ (οὐδὲ γὰρ ἂν εἴποιμι καὶ τὰ πνεύματα), κανόνα καὶ ἐντολὴν ταῖς ὁσίοις δούς, ἀρρένων ὄψεσι μὴτ' αὐτὰς ὀφθῆναι, μὴτ' ἰδεῖν πώποτε αἷς οὕτω τῆς ἐντολῆς ἐμέλησε ταύτης, ὡς τὲ καὶ προτραπέ, αὐταῖς πολλάκις πρὸς τοῦ “Ὀσίου, κατὰ τινὰ δὴ περίστασιν, ἣ καὶ ζωῆς ἀπόγνωσιν, ὀφθῆναι τοῖς κατὰ σάρκα γεννησαμένοις, αἱ δὲ οὐχ εἶλοντο, Πατρὸς ἐντολὴν ἰσχυροτέραν καὶ φυσικῆς ἀνάγκης δεῖξαι βουλόμεναι.

Ταύταις οὖν ἡ τοῦ Ὀσίου Μήτηρ ἐτύγχανε συναυλιζομένη καὶ τὸν μὲν αὐτὸν ταῖς ἄλλαις μετῆι κανόνα, κοινωνῆσαι δὲ καὶ τοῦ σχήματος οὐκ ἐπέιθετο, καὶ πὲρ θαυμαστὴ τις οὕσα τὴν ἀρετὴν, ὡς ἐν ἄλλοις ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ πολλάκις τοῦ παιδὸς ἀξιούντος ἀνήκοος ἦν, ταυτὸν εἶναι λέγουσα τὴν Διάκονον τῆ Μοναστρίας. Ἀλλὰ θεῖον τί ἐνύπνιον οὕτως αὐτὴν παραχρῆμα καταπειθῆ ποιεῖ, ὡς καὶ δέησιν τοῦτο πρὸς τὸν παῖδα θέσθαι θερμῆν.

Ἐδοξε γοῦν ἐν ὕπνουσιν συνωδίας τινὸς ἀρμονίου τῶν ἱερῶν τούτων γυναικῶν ψαλλουσῶν ἀκούειν· εἶτα ἠσθεῖσα τῷ πνεύματι, βουλευθῆναι τὸν οἶκον εἰσδραμεῖν, ἐνθα αἱ χοροστασίαι αὐταί, καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τῶν ἄδουσων ἐκεῖνων γενέσθαι: μὴ ἀνεθῆναι δὲ παρὰ τοῦ τὴν εἴσοδος ἐπιτετραμμένου, οὐκ ἐξὸν εἶναι λέγοντος ταῖς παιδίσκαις συνάπτεσθαι τοῦ Θεοῦ τὴν μὴ τοῦ αὐτοῦ μετέχουσαν σχήματος. Πρὸς ταῦτα ἐκεῖνη δῆθεν αἰσχυνθεῖσα, καὶ θορύβου μεστὴ γενομένη, τοῦ ὕπνου λύεται αὐτίκα δὲ τῷ Ἁγίῳ προσελθοῦσα τὴν ὄψιν τὲ διηγεῖτο, καὶ ἰσχυρῶς ἤξιου τυχεῖν, δὲ πρότερον μετ' ἴσης ἀπηγόρευε τῆς ἐνστάσεως καὶ τὸ λοιπὸν κοινοῦσα ἦν καὶ τοῦ σχήματος, αἷς τοῖς ἄλλοις πάσιν εἶχεν ὁμοίως ἢ καὶ πολλὰ δικαιοσύνης γεννήματα σπείρασα, νῦν τῶν ἀφθαρτων ἠδέως ἀπολαύει καρπῶν.

Ἑρμηνεία

Ἡ ΦΗΜΗ εἶχε καταστήσει παντοῦ γνωστὸν τὸν Μέγαν Αλυπίον καὶ δι' αὐτὸ τὸν ἐπεσκέπτοντο πολλοί, ὄχι μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες, ἀποφασισμένοι νὰ ἀκολουθήσουν τὴν οδὸν τῆς μετανοίας.

Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἦσαν ολίγοι οἱ προσελθόντες, οικοδομεί δύο οικήματα, μακρὰν τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, εἰς τὰ ὁποῖα μοιράζει τὰ διαφορετικῆς φύσεως σώματα, χωριστὰ δηλαδὴ τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῶν γυναικῶν (ὄχι ὁμῶς καὶ τὰ πνεύματα τῶν ασκουμένων). Εἰς τὰς ασκουμένας γυναικῶν ἔδωκε κανόνα καὶ ἐντολὴν νὰ μὴ ἐμφανισθοῦν ποτέ ἐνώπιον ἀνδρῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ αὐταὶ νὰ δουν ἄνδρας τόσον δε πολὺ ἐπρόσεξαν καὶ ἐσεβάσθησαν τὴν ἐντολὴν αἱ ὁσίοι ἐκεῖναι γυναικῶν, ὥστε καίτοι ὁ ἴδιος ὁ Ὀσίος τὰς προέτρεψε πολλάκις νὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τοὺς γονεῖς τῶν, λόγῳ ἐκτάκτου περιστάσεως ἢ καὶ θανάτου, ἐκεῖναι δὲν ἐδέχθησαν, θέλουσαι οὕτω νὰ ἀποδείξουν τὴν ἐντολὴν τοῦ πνευματικοῦ τῶν Πατρὸς ἰσχυροτέραν καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀκόμη τὴν φυσικὴν ἀνάγκην.

Μεταξὺ αὐτῶν τῶν ὁσίων γυναικῶν διέμενε καὶ ἡ μήτηρ τοῦ ὁσίου Αλυπίου· αὐτὴ λοιπὸν ἀν καὶ ἐφήρμοζε τὸν ἴδιον κανόνα, ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι, ἐν τούτοις δὲν ἐπέιθετο νὰ λάβῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἀν καὶ βεβαίως ἦτο ἀξιοθαύμαστος ἡ ἀρετὴ τῆς, ὅπως ἐλέχθη εἰς ἄλλην περίπτωσιν παρήκουε δε συνεχῶς εἰς τὰς πολλὰς καὶ ἐπιμόνους ἀξιώσεις τοῦ υἱοῦ τῆς ἰσχυριζομένη ὅτι εἶναι τὸ ἴδιον πράγμα εἰς τὸ Μοναστήριον ἢ τὴν ὑπηρέτρια μετὰ τὴν Μοναχὴν.

Κάποιο όμως θεϊκόν όνειρον την έκαμε να υπακούση αμέσως εις την εντολήν, ώστε εκείνη πλέον να παρακαλώ περί τούτου θερμώς τον υιόν της. Της εφάνη δηλαδή, κατά το αποκαλυπτικόν αυτό όνειρον, ότι ήκουε να ψάλλουν αι ιεραι αυται γυναίκες μίαν αρμονικήν ψαλμωδίαν· τόσον δε ηυχαριστήθη από την ψαλμωδίαν αυτήν, ώστε ηθέλησε να εισέλθη εις το δωμάτιον, όπου ελάμβανε χώραν η θαυμαστή εκείνη χοροστασία, και να ενωθή και αυτή με τας, ψαλλούσας εκείνας γυναίκας. Ενώ δε εκινείτο διά να εισέλθη, την ημπόδισεν ο φρουρός.

- Δεν επιτρέπεται – της είπε – να επικοινωνή με τας δούλας του Θεού, εκείνη που δεν φέρει το ίδιον με αυτάς σχήμα.

Η μήτηρ του Οσίου, μετά το όραμα αυτό, έντράπηκε και εταράχθη αμέσως δε εξύπνησε και χωρίς αναβολήν τρέχει προς τον Αγιον, του διηγήθη το όνειρον και εζήτηι επιμόνως να λάβη εκείνο που προηγουμένως με την ιδίαν έντασιν ηρνείτο.

Ούτω πλέον μετείχε και του ιδίου σχήματος με τας άλλας, με τας οποίας προ πολλού ωμοιάζεν η ζωή της και η άσκησης της αφού δε έσπειρε πολλά φυτά αρετής, απολαμβάνει τώρα με ευφροσύνην εις τον ουρανόν τους αφθάρτους καρπούς.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕ γέρων· πιστεύσατε μοί, τέκνα, λέγονται, ότι καθόσον μέγας έπαινος και μεγάλη δόξα Βασιλει άποτασσομένη και γινομένη Μοναχῶ, κατά τοσούτον μεγάλη αίσχυνη έ στο Μοναχά έ ὠ ντι τὸ σχῆμα και γινομένω Βασιλει έπειδή τὰ νοητά των αισθητῶν άσυγκρίτως έστι τιμιώτερα.

2. Έγένετο τις μέγας διορατικὸς γέρων, και διεβεβαιώσατο οὔτως ὅτι την δύναμιν, ην είδαν επί τοῦ φωτισμάτος έστωσαν, την αὐτήν είδον και επί τοῦ ένδύματος τοῦ Μοναχοῦ, ὅταν λαμβάνη τὸ σχῆμα.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων είπε: Τέκνα, πιστεύσατέ με όταν σας λέγω, ότι ὅσον μέγας έπαινος και δόξα ανήκουν εις ένα Βασιλέα, που εγκαταλείπει την Βασιλείαν και γίνεται Μοναχός, άλλη τόσον μεγάλη εντροπή είναι διά τον Μοναχόν, που περιφρονεί το μοναχικόν σχήμα και γίνεται Βασιλεύς και τούτο διότι τα νοητά είναι άσυγκρίτως πολυτιμώτερα από τα αισθητά.

2. Υπήρχε κάποτε ένας μέγας διορατικός γέρων, ο οποίος διεβεβαίωνεν, ότι, την δύναμιν της (Χάριτος), που είδα να ίσταται πλησίον του βαπτιζομένου κατά την ώραν του βαπτίσματος, την είδα και κατά την ώραν, που λαμβάνει ο Μοναχός το αγγελικόν σχήμα.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, μη ὀλιγῶρει περί τοῦ χρόνου τοῦ λαβεῖν σε τὸ σχῆμα τισι γάρ ὁ έχθρὸς ὑποβάλλει έπιθυμίαν ἄλογον, τοῦ παρὰ τὸν καιρὸν άξιωθῆναι τοῦ σχήματος σὺ δέ, αγαπητέ, ὡς τῷ Θεῷ ἀρέσαι σπουδάζων, μακροθύμησον και ἄκουσον τοῦ 'Αποστόλου λέγοντας «εάν και δύνη έλεύθερος γενέσθαι, μάλλον χρῆσαι τῇ δουλεία» έμβλεψε δέ και εις τὰς αρχαίας

γενεᾶς καὶ ἴδε, ὅτι οἱ Ἅγιοι πάντες διὰ τῆς μακροθυμίας καὶ ὑπομονῆς ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, καὶ παρακάλει ἑαυτὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὅπως συγκληρονόμος αὐτοὺς εὐρεθῆς ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Αναλόγισαι γὰρ ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ οὐχὶ διὰ τὴν Ραχὴλ ἔτη δεκατέσσαρα ἐδούλευσε Λάβαν τῇ Σύρῃ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἐν τῷ καύσωνα τῆς ἡμέρας καὶ τῷ παγετῷ τῆς νυκτός; Ὅμοίως δὲ καὶ Ἰωσήφ ὁ ἠγαπημένος οὐκ ἔτη ἱκανὰ ἐδούλευσεν ἐν γῆ ἄλλοτρία; καὶ γὰρ γέγραπται: «ἦν Ἰωσήφ ἐτῶν δεκαεπτὰ, ποιμαίνων τὰ πρόβατα μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ» εἶτα πάλιν λέγει: «καὶ ἦν Ἰωσήφ ἐτῶν τριάκοντα ὅτε ἔστη ἐνώπιον Φαραώ». Καὶ Μωϋσῆς δὲ ὁ θεράπων Κυρίου, τεσσαράκοντα ἔτη παρώκησεν ἐν γῆ Μαδιάμ καὶ υἱοὶ Ἰσραὴλ διὰ τεσσαράκοντα ἐτῶν εἰσηλθόντες εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας πρὸ δὲ τούτων πάντων ἴδε τὸν Ἀβραὰμ μετὰ πόσα ἔτη τὴν ἐπαγγελίαν ἐκομίσατο καὶ πάντες δὲ οἱ Ἅγιοι μακροθυμήσαντες, τῶν ἐπαγγελμένων ἐπέτυχον. Καὶ αὐτὸς οὖν ὑπομεινον ἐν ταπεινώσει τὸν Κύριον, καὶ ἐν καιρῷ εὐθέτω ὑψώσει σε, καὶ ἔξοισει ὡς φῶς τὴν δικαιοσύνην σου καὶ τὸ κρῖμα σου, ὡς μεσημβρίαν.

Εἰ δὲ ἤξιωθῆς τοῦ Ἁγίου ἐνδύματος τοῦ Μοναχοῦ, μὴ ἐπαίρου κατὰ τῶν ὑπομενόντων εἰς τὸ ἐπιὸν ἔτος οὐ γὰρ τὸ οἶεσθαι τινὰ πρῶτον εἶναι ἔστιν ἀρετὴ, ἀλλὰ τὸ ὑπομεῖναι ἄχρι τέλους. Μὴ οὖν λαβῶν τὸ σχῆμα εἴπης ἐν σεαυτῷ ἃ πηλλάγην νῦν τῶν ἀμαρτιῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ νῦν πλεῖον πόνησον εἰς τὰς ἀρετᾶς, ἵνα μὴ σεαυτὸν τὰ μέγιστα ζημιώσης. Ἄχρι γὰρ τοῦ παρόντος πολλάκις καὶ ἐξ ἀνάγκης τοῦ μειζοτέρου, οὐκ ἠμέλησας τῆς σεαυτοῦ σωτηρίας ἄχρι τοῦ νῦν, ἐν τῷ ἐξωτερῷ θόλῳ ἦς νυνὶ δὲ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ θόλῳ εἰσελήλυθας.

Ἀπὸ τοῦ νῦν φανήσεται ἀκριβῶς ποίαν ὁδὸν ἐπιποθεῖς τὴν πλατείας καὶ εὐρύχωρον τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ἀπώλειαν, ἢ τὴν στενῶν καὶ τεθλιμμένην τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Μὴ οὖν ἀμελήσης σεαυτοῦ, ἵνα μὴ ἀπολέσης καὶ ἃ ἐκοπίασας μήποτε δὲ θελήσης ἐξελθεῖν τοῦ κελλίου, ἄνευ καταγωγίου, ἤγουν μανδύου, κὰν τὸ ἔργον λίαν ἢ κατεπεῖγον, ἀλλὰ τοῦτο περιθέμενος σεαυτῷ, οὕτως ἐξέρχου εὐσχημοσύνην γὰρ σοὶ παρέχει τὸ γὰρ γυμνῷ τὸ λευίτων, εἴτε τὰ κολοβίω νεανιευόμενον περιπατεῖν, αἰσχρὸν ἐστὶ τὸ Μοναχὰ γέγραπται γὰρ «ζῶσαι καὶ ὑποδησαι τὰ σανδάλιά σου καὶ περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοί».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, μὴ ανυπομονῆς νὰ λάβης τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα διότι ὁ ἐχθρὸς ἐμπνέει εἰς μερικοὺς τὴν παράλογον ἐπιθυμίαν νὰ ἀξιωθῶν του Μοναχικοῦ σχήματος ὅταν δὲν εἶναι ἀκόμη κατάλληλος ὁ καιρὸς (λόγω ἡλικίας). Σὺ ὅμως, ἀγαπητέ, ἐφ' ὅσον θέλεις νὰ ἀρέσης εἰς τὸν Θεόν, μακροθύμησε καὶ ἀκούσε τὸν Ἀπόστολον, που λέγει: «ἀν καὶ ἡμπορῆς νὰ γίνῃς ἐλεύθερος, νὰ προτιμήσης μᾶλλον τὴν δουλείαν» (Α' Κορ. ζ', 21). Ρίψε δε τὸ βλέμμα σου καὶ εἰς τὰς περασμένας γενεὰς καὶ ἴδε ὅτι ὅλοι οἱ Ἅγιοι με τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν ὑπομονὴν ἔλαβον ὑποσχέσεις παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ παρακινήσῃς καθημερινῶς τὸν ἑαυτὸν σου, νὰ εὐρεθῆς, κάποτε, εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν συγκληρονόμος με αὐτοὺς.

Σκέπτεσαι δηλαδὴ, ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ εἰργάσθη ὡς δούλος εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, ἐπὶ δεκατέσσαρα ἔτη, πλησίον τοῦ Λάβαν τοῦ Σύρου, ὑπομένων τὴν ζέστης τῆς ἡμέρας καὶ τὴν παγωνιάν τῆς νυκτός διὰ τὴν Ραχαήλ; Καθ' ὅμοιον τρόπον δὲν παρέμεινεν ὡς δούλος εἰς ξένην χώραν ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη καὶ ὁ ἠγαπημένος Ἰωσήφ; Σχετικῶς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή: «ἦτο ὁ Ἰωσήφ δεκαεπτὰ ἐτῶν, ὅταν ἐβόσκε τα πρόβατα με τοὺς ἀδελφούς του» καὶ ἐν συνεχείᾳ λέγει: «καὶ ἦτο ὁ Ἰωσήφ τριάντα ἐτῶν, ὅταν παρουσιάσθη ἐμπρὸς εἰς τὸν Φαραώ». Καὶ ὁ

Μωϋσής δε και υπηρέτης του Κυρίου έμεινεν ως πρόσφυξ εις την γην Μαδιάμ σαράντα χρόνους. Και οι Εβραίοι μετά πορείαν σαράντα ετών εισήλθον εις την γήν της επαγγελίας. Πριν από όλους αυτούς ιδε τον Αβραάμ μετά από πόσα έτη έλαβεν από τον Θεόν τα υποσχεθέντα. Και γενικώς, όλοι οι Αγιοι δι' άγογγύστου αναμονής εκέρδισαν τας θεϊκάς υποσχέσεις και συ λοιπόν υπόμεινε, με ταπεινώσιν, τον Κύριον, και θα σε υψώση, όταν έλθη η κατάλληλος ευκαιρία και θα παρουσιάση ως φώς την αρετήν σου και η κρίσις διά σε θα λάμψη όπως το μεσημέρι ο ήλιος.

Αν, πάλιν, ήξιώθης να δεχθής το άγιον ένδυμα του Μοναχού, μη υπερηφανεύεσαι εις βάρος εκείνων που παρέμειναν να γίνουν μεγαλόσχημοι κατά το επόμενον έτος· διότι δεν είναι αρετή το να νομίζη κανείς πως είναι πρώτος, αλλά το να υπομείνη τους πειρασμούς μέχρι τέλους. Μη είπης λοιπόν εις τον εαυτόν σου, όταν θα λάβης το μοναχικόν σχήμα: τώρα εγώ έχω απαλλαγή από την αμαρτίαν προτιμότερον θα είναι να κοπιήσης, από την στιγμήν αυτήν, περισσότερο διά τας αρετάς, διά να μη ζημιώσης υπερβολικά τον εαυτόν σου. Διότι μέχρι τώρα πολλάκις και από επιθυμίαν του μεγαλυτέρου σχήματος δεν ήμέλησες δια την σωτηριάν σου μέχρι τώρα ήσουν εις τον εξωτερικός θόλον τώρα όμως εισήλθες εις τον εσωτερικός θόλον.

Από τώρα θα φανή ακριβώς ποίαν οδόν ποθείς ισχυρώς την ευρύχωρον και πλατείαν, που οδηγεί εις την απώλειαν, ή την στενών και κοπιαστικών, που οδηγεί εις την αιώνιον ζωήν. Μη αμελήσης λοιπόν διά την ψυχήν σου, διά να μη χάσης και εκείνα, διά τα οποία εκοπίασες. Ποτέ δε να μη θελήσης να εξέλθης από το κελλίον σου, χωρίς το κατανώτιον, δηλαδή τον μανδύαν, έστω και εάν πρόκειται για κάποιαν βιαστικήν έργασίαν· αλλά ρίψε το επάνω σου και έτσι να εξέρχεσαι. Διότι το να περιπατη γυμνός με το ζωστικόν είτε με το κολόβιον ως νεαρός, είναι αισχρόν δι' ένα Μοναχόν. Είναι, κάπου μάλιστα, γραμμένον· «βάλε την ζώνην σου, φόρεσε τα υποδήματά σου, ενδύσου το ιμάτιόν σου και ακολούθησέ με».

Ε'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΕΙ μη πρότερον ό Κύριος ήμῶν 'Ιησοῦς Χριστός έθεράπευσε πάντα τα πάθη τοῦ ανθρώπου, δι' ὧν έπεδήμησεν, οὐκ άνήλθεν επί τόν σταυρόν πριν ἢ γάρ έλθεῖν τόν Κύριον έν σαρκί, ἦν ό άνθρωπος τυφλός και ἄλαλος και παραλυτικός και κωφός, λεπρός και χωλός, και θανατωθεῖς έν πάσαις ταῖς παραφύσεσιν. "Ότε δέ έποίησε τὸ ἔλεος και έπεδήμησε δι' ἡμᾶς, ἤγειρε τόν νεκρός και έποίησε τόν χωλόν περιπατῆσαι, και τόν τυφλόν αναβλέψαι, και τόν ἄλαλον λαλῆσαι, και τόν κωφόν ακούσαι, και άνέστησε τόν άνθρωπον καινόν, πάσης άσθενείας έλεύθερος και τότε άνήλθεν επί τόν Σταυρόν. Και εκρέμασαν σὺν αὐτῷ δύο ληστᾶς και ό μὲν εκ δεξιῶν έδοξαζεν αὐτόν και παρεκάλει λέγων· «μνήσθητί μου, Κύριε, έν τῇ Βασιλείᾳ σου» και δέ ἐξ εὐωνύμων ἔβλασφημει αὐτόν, δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι πριν ό νοῦς αὐτοῦ ανανήψη εκ τῆς άμελείας, μετά τῆς ἔχθρας έστιν.

Ἐάν δέ ό Κύριος ήμῶν 'Ιησοῦς Χριστός αναστήση αὐτόν εκ τούς άμελείας αὐτοῦ, και δώση αὐτῇ αναβλέψαι και διακρίναι πάντα, οὕτω δυνησεται αναβῆναι επί τόν σταυρόν τότε ἢ ἔχθρα βλασφημοῦσα διαμένει έν ρήμασι βαρέσιν, ἐλπίζουσα ὅτι ό νοῦς χαννωθεῖς αποστήσεται τοῦ κόπου και ἐπιστρέψει πάλιν εις τήν άμέλειαν τοῦτό έστι τὸ τῶν δύο ληστῶν, οἷς ό Κύριος ήμῶν 'Ιησοῦς Χριστός ἐχώρισέ της πρὸς ἀλλήλους φιλίας" ὧν και εις ὀνειδίξεν αὐτόν,

προσδοκῶν, ὡς εἶπον, ἴσως ἀποστῆσαι αὐτὸν τῆς ἐλπίδος καὶ δὲ ἄλλος ὑπέμεινε παρακαλῶν, ἕως ἤκουσε «σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔση ἐν τῷ Παραδείσῳ» καὶ φαγῶν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς.

Ερμηνεία

ΠΡΙΝ να θεραπεύση ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός τα πάθη του ἀνθρώπου, δια τον οποίον ἦλθεν εἰς τον κόσμον, δεν θα ἀνήρχετο ἐπάνω εἰς τον Σταυρόν. Διότι προτού να ἔλθῃ ο Κύριος εἰς τον κόσμον ὡς ἑνσαρκος, ο ἀνθρωπος ἦτο τυφλός και ἀλαλος και παράλυτος, και κωφός, λεπρός και κουτσος και θανατωμένος ἐξ ολοκλήρου ἀπό τας αμαρτίας. Ὄταν ὁμως μας ευσπλαγχνίσθη και ἦλθεν εἰς τον κόσμον δι' ἡμᾶς, ἀνέστησε τον νεκρόν και ἔκαμε τον κουτσον να περιπατήσῃ, και τον τυφλόν να ἀναβλέψῃ, και τον ἀλαλον να λαλήσῃ, και τον κωφόν να ἀκούσῃ, και ἀνέστησε τον ἀνθρωπον νέον, ἀπηλλαγμένος ἀπό κάθε ἀσθένειαν και τότε ἀνήλθεν εἰς τον Σταυρόν,

Και ἐκρέμασαν μαζί του δύο ληστές και ἐκεῖνος που ἐκρεμάσθη εἰς τα δεξιά Του, τον ἐδόξαζε και τον παρεκάλει «ἐνθυμήσου με, Κύριε, εἰς την Βασιλείαν Σου» ἐνῶ ο ἐξ ἀριστερῶν τον ἐβλασφήμει ο λόγος φανερώνει, ὅτι πρὶν ἀνανήψῃ ο νους ἀπό την ἀμέλειαν, εὐρίσκεται με την ἔχθραν.

Μόνον δε εἰάν ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ἀναστήσῃ τον νούν ἀπό την ἀμέλειάν του, και του δώσῃ την δύναμιν να ἀναβλέψῃ και να διακρίνῃ ὅλα, θα ἤμπορέσῃ ἔτσι να ἀναβῇ ἐπάνω εἰς τον σταυρόν τῆς αὐταπαρνήσεως.

Τότε ἡ ἔχθρα, που βλασφημεί ὅπως ο ἀγνώμων ληστής, ἐκδηλώνεται εἰς λόγους βαρεῖς, ἐλπίζουσα πως ο νούς θα ἀποκάμῃ θα παραιτηθῇ ἀπό τον κόπον τῆς ἀσκήσεως και θα ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς την ἀμέλειαν. Αὕτη εἶναι ἡ συμβολικὴ σημασία των δύο ληστών, τους οποίους ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός διεχώρισεν ἀπό την μεταξύ των φιλιάν και ἀπό τους οποίους ο μὲν ἑνας ἐνέπαιζε τον Ἰησοῦν, ἀναμένων, ὅπως ἀνέφερα προηγουμένως, μήπως τον ἀπομακρύνῃ ἀπό την ἐλπίδα, ἐνῶ ο ἄλλος ὑπέμεινε να παρακαλή, μέχρις ὅτου ἤκουσε «σήμερον μαζί μου θα εἶσαι εἰς τον Παράδεισον»· ὁπότεν ἠξιώθη να δοκιμάσῃ ἀπό το ξύλον τῆς αἰωνίου ζωῆς.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Διόσκορος ἀδελφοί, χάριτι Θεοῦ ἐλάβομεν τὸ "Ἅγιον σχῆμα, και τοσοῦτον ἤδη χρόνον φοροῦμεν αὐτό. Σπουδάσωμεν οὖν ἕνα εὐρεθῶμεν και ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀνάγκης ἔχοντες τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου" εἰάν γὰρ φορέσωμεν ἡμῶν: τὸ οὐράνιον ἔνδυμα, οὐκ ἂν φανῶμεν γυμνοὶ εἰάν δὲ μὴ εὐρεθῶμεν φοροῦντες αὐτό, τί ποιήσομεν, ἀδελφοὶ και πάντως ἀκούσομεν και ἡμεῖς τὴν φωνὴν ἐκείνην τὴν λέγουσαν «ἐκβάλετε τούτους εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς και ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων». "Ὡ τῆς μεταμελείας τῆς μελλούσης ἡμῖν προσγίνεσθαι! ὦ τῆς αἰσχύνης, και τῆς ἀφορήτου λύπης τῆς ἐσομένης ἡμῖν, ἡνίκα ἴδωμεν τοὺς μὲν Πατέρας ἡμῶν εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν Βασιλείαν ἀρπαζομένους, ἡμᾶς δὲ ἑαυτοὺς ὑπὸ τῶν τιμωρητικῶν ἀγγέλων ἐκβαλλομένους εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος και τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Διόσκορος είπε αδελφοί, με την Χάριν του Θεού ελάβομεν το άγιον σχήμα και ήδη τόσον χρόνον το φορούμεν. Ας φροντίσωμεν λοιπόν να ευρεθώμεν και κατά την ώραν της κρίσεως ενδεδυμένοι και με το ένδυμα του γάμου· διότι εάν φορέσωμεν το ουράνιον ένδυμά μας, δεν θα φανώμεν γυμνοί: εάν όμως ευρεθώμεν την στιγμήν εκείνην να μη το φορώμεν, τι θα κάμωμεν, αδελφοί; Οπωσδήποτε θα ακούσωμεν και ημείς την φωνήν εκείνην να μάς λέγη: «οδηγήσατε αυτούς εις το σκότος το εξώτερον εκεί θα είναι ο θρήνος και ο τριγμός των οδόντων».

Αλλοίμονον! Πόσον θα μετανοήσωμεν τότε ανωφελώς διά την αμέλειάν μας! Πόσην εντροπής και ανυπόφορον λύπην θα αισθανώμεθα, όταν ίδωμεν τους μεν Πατέρας μας να αρπάζονται εις την ουράνιον Βασιλείαν, τους εαυτούς μας δε να οδηγούνται από τους αγγέλους της τιμωρίας εις το φοβερόν σκότος και το αιώνιον πύρ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ'

(Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

Περί τοῦ ὅτι δεῖ τὸν πιστόν, τὸν πρόποντα βίον τῷ σχήματι ἐπιδείκνυσθαι· ὁ γὰρ μὴ κατὰ τὸ σχῆμα πολιτευόμενος οὐ πιστὸς καὶ ὅτι οὐκ ἐκ τοῦ χρόνου, ἀλλ' ἐκ τοῦ τρόπου τὸ κατὰ Θεὸν γήρας χαρακτηρίζεται.

Περί του ὅτι πρέπει ο πιστός να παρουσιάζη τον τρόπον του βίου, που αρμόζει εις το σχῆμα του· διότι εκείνος, που δεν ζή σύμφωνα με το σχῆμα του, δεν είναι πιστός· επίσης το κατὰ Θεὸν γήρας δεν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τον χρόνον, ἀλλὰ ἀπὸ τον τρόπον με τον ὁποῖον ζή ο ἄνθρωπος

Α'. Εν τῷ βίῳ τῆς Ἁγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι δέον ἡμᾶς μὴ ἐπιπόλαιον ποιείσθαι τῆς ψυχῆς τὴν θεραπείας, ἀλλ' ὅλην αὐτὴν διόλου κοσμεῖν, μάλιστα τοῦ βάθους μὴ ἀμελησάσας. Τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς περιείλομεν; συναφέλωμεν αὐταῖς καὶ τοὺς ἐν τῇ νοητῇ κεφαλῇ σκόλοπας, ἡγουν τὴ ψυχὴ τὸ μὲν γὰρ τρίχωμα ἡμῶν ἦν καὶ κατὰ τὸν βίον κόσμος, οἶον τιμαί, δόξαι, χρημάτων κτήσεις, λαμπραι ἐσθῆτες, λουτρῶν ἀνέσεις, βρωμάτων ἀπολαύσεις, καὶ αἱ λοιπαὶ φαντασίαι τοῦ κόσμου καὶ ἡδοναὶ ταῦτα δὲ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν τριχῶν ἀποβάλλειν ἔδοξαμεν.

Μηκέτι οὖν ἐξ αὐτῶν τί ἐπιδειξώμεθα, ἵνα μὴ καὶ τοῖς δρῶσι σκανδάλου γενώμεθα αἷτια ἕως μὲν γὰρ ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν κοσμικῶν πραγμάτων ἔσκεποντό τα θηρία, ἔδοκουν λανθάνειν νῦν δὲ γυμνωθέντα πάσιν εἰσὶν ἔκδηλα. Διὰ τοῦτο ἐν Παρθένῳ ἢ ἐν Μοναχῷ προφανῆ τυγχάνει καὶ τὰ εὐτελέστατα ἁμαρτήματα ὡς πὲρ γὰρ ἐν καθαρᾷ οἰκῆματι τὸ εἰσελθὼν θηρίον, κὰν βραχύτατόν ἐστι, φανερόν πάσι γίνεται, οὕτω καὶ ἐφ' ἡμῶν" καὶ τὸ ἐλάχιστον παῖσμα γνώριμον πάσιν ἐστὶν ἐν δὲ τοῖς κοσμικοῖς, ὡς πὲρ ἐν ἀκαθάρτοις σπηλαίοις, καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἰοβόλων ἐμφωλεύοντα λανθάνει ὑπὸ τῆς συνεχοῦς ὕλης καλυπτόμενα.

Δέον οὖν ἡμᾶς ἀεὶ καθαίρειν τὸν οἶκον ἡμῶν τῆς ψυχῆς, καὶ περιβλέπεσθαι μὴ τί τῶν ψυχοφθόρων ζφύφιων ἐν τοῖς νοητοῖς παρεισέλθοι ταμείους, θυμῶν τὲ τὸν τόπον ἀεὶ τῷ ἁγίῳ θυμιάματι, τῇ προσευχῇ. Ὡς γὰρ τὰ ἰοβόλα ζῶα ὑπὸ τῆς ὀσμῆς τῶν δριμυτέρων φαρμάκων ἐλαύνονται, οὕτω λογισμὸν ρυπαρὸν εὐχὴ μετὰ νηστείας ἐκδιώκειν πέφυκεν. Ἐξορία ἑαυτὰς παρεδώκαμεν, τουτέστιν ἔξω τῶν κοσμικῶν ὄρων γεγόναμεν οὐ τινὸς οὖν ἑαυτὰς ἐξεβάλομεν, τὰ ἐκείνου μηκέτι ζητήσωμεν ἐκεῖ δόξαν εἶχομεν, ὧδε ὀνειδισμὸν ἐκεῖ δαψίλειαν τροφῶν, ἐνταῦθα καὶ ἄρτου ἔνδειαν ἐν τῷ κόσμῳ οἱ πατῆρες καὶ μὴ βουλόμενοι, ἐν φυλακῇ βάλλονται καὶ ἡμεῖς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἑαυτοὺς φυλακίσωμεν, ἵνα τὸ ἐκούσιόν τῆς γνώμης τῆς μελλούσης ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ κολάσεως.

Ερμηνεία

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική ἔλεγεν, ὅτι ἡμεῖς πρέπει να μὴ φροντίζωμεν επιπολαίως δια τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας, ἀλλὰ δι' ὅλων τῶν πράξεών μας να τὴν στολίζωμεν καί, προ παντός, να μὴ ἀμελώμεν τὸ βάθος. Ἀφηρέσαμεν κατὰ τὴν μοναχικὴν κουράν τὰς τρίχας τῆς

κεφαλής μας; Ας φροντίσωμεν να αφαιρέσωμεν συγχρόνως και τα αγκάθια της νοητής κεφαλής, δηλαδή της ψυχής. Διότι τα μαλλιά μας συμβολίζουν τον κοσμικόν βίον, δηλαδή τας τιμάς, τας δόξας, την απόκτησιν χρημάτων, τα λαμπρά φορέματα, τας ανέσεις των λουτρών, τας απολαύσεις των φαγητών, και όλας, εν γένει, τας ματαιοδοξίας και τας ηδονας του κόσμου. Όλα αυτά εφάνημεν ότι τα αφηρέσαμεν δια της κουράς των μαλλιών μας.

Απ' εδώ λοιπόν και εις το εξής ας μη παρουσιάζωμεν εις την ζωήν μας κάτι από όλα αυτά, διά να μη σκανδαλίζωμεν και αυτούς που μας βλέπουν. Διότι έως ότου τα θηρία αυτά εσκεπάζοντο εις τας αυλές των πραγμάτων του κόσμου, εδημιούργουν την εντύπωσιν ότι δεν υπάρχουν τώρα όμως που απεγυμνώθησαν, είναι ολοφάνερα εις όλους. Δι' αυτόν τον λόγον ακριβώς και εις την Παρθένον ή τον Μοναχόν φαίνονται καθαρά και τα πιό ασήμαντα αμαρτήματα όπως ακριβώς εις καθάραν οικίαν, όταν θα εισέλθη ένα ζώον, γίνεται αμέσως αντιληπτόν εις όλους, όσον μικρών και εάν είναι, το ίδιον συμβαίνει και με ημάς και το παραμικρότερον σφάλμα γίνεται εις όλους γνωστόν. Εις τους κοσμικούς όμως δεν συμβαίνει το ίδιον, διότι ούτοι ομοιάζουν με ακάθαρτα σπήλαια, όπου δεν γίνονται αντιληπτά και τα μεγαλύτερα από τα δηλητηριώδη ερπετά, που φωλιάζουν εντός αυτών, διότι σκεπάζονται με την ύλης που συνεχώς υπάρχει μέσα εις αυτά.

Πρέπει λοιπόν ημείς πάντοτε να καθαρίζωμεν τον οίκον της ψυχής μας και να εξετάζωμεν προσεκτικά ολόγυρά μας, μήπως τρυπώση εις τα άδυστα του νοός μας κανένα ψυχοφθόρον ζώυφιον και να θυμιάζωμεν πάντοτε τον τόπον με άγιον θυμίαμα, δηλαδή με την προσευχήν. Διότι όπως τα φαρμακερά ζώα εκδιώκονται με τα δραστικώτερα φάρμακα, έτσι είναι φυσικών και η προσευχή με την νηστείαν να εκδιώκουν τον αισχρόν λογισμόν. Αυτοεξωρίσθημεν, δηλαδή έβγήκαμεν έξω από τις συνθήκας της κοσμικής ζωής από όπου λοιπόν απεμακρύναμεν τον εαυτόν μας, με την θέλησίν μας, ποτε πλέον να μη ζητήσωμεν εκείνα που ανήκουν εις τον κόσμον. Εκεί είχομεν δόξαν, εδώ περιφρόνησιν· εκεί άφθονίαν τροφών, εδώ έλλειψιν και αυτού του άρτου: όσοι διαπράττουν αδικήματα εις τον κόσμον, ρίπτονται και παρά την θέλησίν των εις τας φυλακάς και ημείς λοιπόν ας αυτοφυλακισθώμεν τώρα διά τας αμαρτίας μας, ώστε να μας ελευθερώση από την μέλλουσαν κόλασιν η απόφασις την οποίαν ελάβαμεν με την ιδικήν μας προαίρεσιν.

B'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΡΩΤΗΘΗ γέρων όποιον δεῖ εἶναι τὸν Μοναχῶν καὶ εἶπεν: εἰς ὧς κατ' ἐμέ, μόνος πρὸς μόνον, ἤγουν πρὸς μόνον τὸν θεὸν ἀποβλέπη.

2. Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς πάλιν τί δεῖ τὸν Μοναχῶν ποιεῖν, ἀπεκρίθη παντὸς ἀγαθοῦ ἐργασίας, καὶ παντὸς κακοῦ ἀποχήν.

3. Εἶπεν ὁ αὐτὸς, ὅτι αἰσχύνῃ ἐστὶ τοῦ Μοναχοῦ, εἰς ἑάσας τὰ ἑαυτοῦ ξενιτεύσῃ διὰ τὸν Θεόν, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς κόλασιν ἀπέλθῃ.

Ερμηνεία

ΗΡΩΤΗΘΗ, κάποτε, ένας Γέρων: Όποιος πρέπει να είναι ο Μοναχός;

– Κατά την γνώμην μου, απήντησε ο Γέρων, αν μόνος προς μόνον, δηλαδή αν αποβλέπη προς μόνον τον Θεόν.

2. Όταν πάλιν ο ίδιος ήρωτήθη τί πρέπει να κάνη ο Μοναχός, απήντησε να εργάζεται κάθε αγαθόν και να απέχη από κάθε κακόν.

3. Ο ίδιος Γέρων είπεν, ότι είναι εντροπή διά τον Μοναχόν εάν εγκαταλείψη τα πάντα και ξενιτευθῆ διά τόν Θεόν, και απέλθη, κατόπιν όλων αυτών, εις την κόλασιν.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

MONAXON οὐχ ἡ κουρά καὶ ἡ περιβολὴ συνίστησιν, ἀλλ' ὁ οὐράνιος πόθος καὶ ἡ ἔνθεος πολιτεία" ἐν τούτοις γὰρ ὁ Μοναχὸς γνωρίζεται ὁμοίως δὲ καὶ κοσμικὸν ἄνδρα οὐχ ἡ κόμη καὶ ἡ ἐσθῆς δείκνυσιν, ἀλλ' ὁ κακὸς τρόπος, καὶ τὸ κεχηγνέναι πρὸς τὰς κοσμικὰς καὶ ὑλῶδεις ἐπιθυμίας ἐν τούτοις γὰρ ἡ ψυχὴ ἐναγῆς ἀποκαθίσταται. Ἐὰν ἀπετάξω τῷ κόσμῳ, ἐπιμελοῦ τοῦ ἔργου σου, ἵνα τοῦ ζητουμένου μαργαρίτου ἐπιτύχῃς τινὲς γὰρ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ, ἀνεχώρησαν οἱ μὲν στρατείας καταλείψαντες οἱ δὲ πλοῦτον διασκορπίσαντες ἔσχατον δέ, ἰδίῳ ἀχθέντες θελήματι, κατέπεσον οὐδὲν γὰρ χαλεπώτερον τοῦ κρατεῖσθαι τινὰ τὸ οἰκείῳ θελήματι καὶ τῇ ἑαυτοῦ συνέσει στοιχεῖν.

Οὗτοι οὖν, τῇ μὲν αὐθεντικῇ καὶ δημοσίᾳ πύλῃ ἔδοξαν ὑποχωρῆσαι τῶν τοῦ βίου πραγμάτων τῇ δὲ παραθύρῳ εὐρηναὶ ἐνδότερον" καὶ γὰρ καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐκ τῆς σιδηρᾶς καμίνου, ἦτοι τῆς Αἰγύπτου καὶ διασωθῆναι διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ ἀπολαύσαι τῶν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων δωρεῶν τοῦ Θεοῦ, θελήματι ἰδίῳ ἀχθέντες, εἰς τὴν ἡπειρον ἔναυαγησαν καὶ ἐκ τοῦ τοσοῦτου πλήθους τῶν ἠριθμημένων, ἤγουν τῶν ἐξήκοντα μυριάδων, δύο μόνον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ἐσώθησαν, Χάλες καὶ Ἰησοῦς καὶ τοῦ Ναυῆ, οἱ το λόγιον Κυρίου μὴ παραπικράγαντες, καὶ τὴν βουλήν τοῦ ὑψίστου ὁσίως φυλάξαντες. "Ὡς πὲρ οὐκ ἔστι διὰ χρημάτων γράμματα ἢ τέχνην ὠνήσασθαι ἄνευ κόπου, οὕτως οὐκ ἔστι γενέσθαι Μοναχὸν δίχα ἐπιμελείας καὶ ἐπιμόνου ὑπομονῆς.

Νῆφε οὖν, ἀδελφέ, ὡς καλὸς στρατιώτης, καὶ μὴ ἀμέλει τοῦ δοθέντος σου χαρίσματος, μὴ πότε δι' ἀμφοτέρα κολασθήσῃ, ὡς ἀνθρώπους λυπήσας, τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς, καὶ τῷ θεῷ μὴ ἀρέσας ἀλλ' ἀγωνίζου, ὅπως καὶ οἱ δρώντες σὲ δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ σου διαγωγῇ γέγραπται γὰρ «οἱ φοβούμενοι σὲ ὄψονται μὲ καὶ εὐφρανθήσονται» καὶ πάλιν «εἰρήνη πολλὴ τοὺς ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλος». Εἰ γὰρ τὸν κόσμον κατέλιπες, καὶ τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ Πατρίδα καὶ πλοῦτον διὰ τὸν Κύριον, τί σοὶ τὸ ὄφελος ἐὰν πὲρ καὶ ὧδε ἐλθῶν τοῦ σωθῆναι τὰ ἐναντία πράττης; καὶ ἀμαρτάνεις μὲν ἐναντι Κυρίου, καὶ ἀργὸν τὸ ὄνομα τοῦ Μοναχοῦ παράκεισαι παρὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων μακαρίζῃ, τῶν πότε γνωρίμων σου, λεγόντων μακάριος ὁ δεῖνα, ὅτι ἐμίσησε τὸν κόσμον τούτου καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπάτης αὐτοῦ, καὶ οὐκέτι φροντίζει γηίνου τινὸς ἀνεχώρησε γὰρ καὶ γέγονε Μοναχός καὶ ἰδοὺ σὺ ὦ δὲ ἀμονάχως διάγεις.

Σκοπήσωμεν ποία αἰσχύνῃ καταλήψεται ἡμᾶς, ἐὰν πὲρ ὁ μακαρίζοντες νῦν ἡμᾶς προάξωσιν ἡμῶν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐὰν οἱ νῦν προσκυνοῦντες ἡμᾶς καὶ λέγοντες «εὐξασθε ὑπὲρ τῶν ἀμαρτωλῶν, δοῦλοι Χριστοῦ», αὐτοὶ μὲν εὐρεθῶσιν ἐν ἀνέσει, ἡμεῖς δὲ ἐν στενοῦς διὰ τὰ πλημμελήματα ἡμῶν" οὐ γὰρ ἐπίσης ἐκείνους καὶ ἡμεῖς κριθησόμεθα «ὦ γὰρ ἐνεπιστεύθη, φησί, πολὺ, πολὺ καὶ ἀπαιτηθήσεται καὶ ὁ εἰδῶς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ποιήσας αὐτό, δαρήσεται πολλᾶς».

Διό, ἀγαπητέ, νήψωμεν παρακαλῶ, ὡς ἔτι καιρὸν ἔχομεν ἰδοὺ γὰρ τὸ στάδιον ἀνέφεται πάσι, καὶ ἡ ἀγωνοθέτης λέγει διὰ τοῦ Ἀποστόλου: «οὐτῶ τρέχετε ἕνα καταλάβετε καὶ πᾶς ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα ἐγκρατεύεται» καὶ πάλιν φησὶν «οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τὰ στρατολογήσαντι ἀρέση ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανούται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ». Ἄδελφέ, γίνωσκε ὅτι καὶ θέλων γενέσθαι Μοναχός, καὶ 86 ρὶν καὶ ἐξουδένωσιν καὶ ζημίαν οὐχ ὑποφέρων, οὐ δύναται γενέσθαι Μοναχός.

Ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ἐὰν ἀποταξάμενος τῷ βίῳ γένῃ Μοναχός, νηφε, ὅτι πολλοὶ αἱ μεθοδεῖαι τοῦ ἐχθροῦ μήποτε εὐρῶν ἐν σοὶ χώραν διὰ τῆς ἀμελείας, ὑποβάλλῃ σοὶ τοιαῦτα, καὶ ἐκτρέψῃ σὲ τῆς εὐθείας ὁδοῦ λέγων" ἰδοὺ ἀπεχώρισας σεαυτῶν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐκάθισας ἐν κελλίῳ" τί οὖν; οὐχὶ καὶ τὰ θηρία ἡσυχάζουν εἰς τοὺς φωλεοὺς αὐτῶν; Σὺ οὖν ἐπιτίμησον αὐτὸ καὶ εἶπε ὁ Κύριός σε, διάβολε, καταργήσοι, ὅτι τὸν ἄνθρωπον δν ἐποίησε κατ' εἰκόνα ἰδίαν καὶ ὁμοίωσιν, θηρίοις ἀλόγους αὐτὸς παρεικάσας, οὐ παύῃ, ἐχθρὲ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ γένους ἡμῶν πολέμιε, διαστρέφων τὰς ὀρθὰς ὁδοὺς τοῦ Κυρίου;

Ἄκουε οὖν, μισόκαλε, τὴν διαφορὰν τοῦ Μοναχοῦ πρὸς τὸν κοσμικῶν καὶ θέλων γενέσθαι Μοναχός, πρῶτον ἀποτάσσεται τῷ κόσμῳ, εἶτα καὶ τοῖς ἰδίῳις θελήμασι, καὶ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν Χριστῷ οὐ φιλονικεῖ, οὐ καταρᾶται, οὐκ ὀμνύει, οὐ δυσφημεῖ, οὐ μελετᾷ λόγους ψευδεῖς διὰ τῆς φλυαροῦ φιλοσοφίας ἐγκρατεύεται, οὐ σπαταλᾷ φίλους ἔχει τοὺς θεῷ δουλεύοντας ὁμοίως αὐτῷ, ἐχθρὸν δὲ ἀνθρώπων μὲν οὐδένα, μόνον δὲ σὲ τὸν διάβολον. Οὐκ ἐκθλίβει τινάς, οὐκ ἀδικεῖ μᾶλλον δὲ καὶ ἀδικούμενος, εὐχαρίστως φέρει τὴν ἀνεξικακία ἐμπρέπει. Οὐ μαίνεται ἐπὶ τῷ συναγάγει πλοῦτον: πῶς γὰρ καὶ σκορπίσας δν εἶχε, καὶ τὴν πτωχείας αὐθαιρέτως ἐλόμενος, καὶ ταύτην ἔχων δόξαν καὶ καύχημα; οὐ πραγματεύεται, οὐ φροντίζει οἴκου, ἢ πῶς ἀρέση γυναικὶ οὐ μεριμνᾷ πῶς στρατεύσει τοὺς ἑαυτοῦ υἱούς, ἢ τὴν θυγατέρα ἐκδίδωσιν ἀνδρὶ: οὐ δέδεται περισπασμούς, ἀλλὰ σχολάζει τὴν ἑαυτοῦ σωτηρία.

Οὐ ζητεῖ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων, οὐκ ἐπαίρεται, ἀλλὰ ταπεινοφρονεῖ μᾶλλον καὶ χρηστὸς καὶ ἐπιεικὴς πρὸς πάντας ἐστι ψάλλει, καὶ οὐ μετεωρίζεται καὶ ἀντὶ αὐλῶν καὶ τυμπάνων καὶ μουσικῶν, τὴ ψαλμωδία καὶ τὴ προσευχὴ κέχρηται ἀντὶ τοῦ γελᾶν, πενθεῖ καὶ δακρύει ἐν τῷ ἐνδοτάτῳ ταμεῖα, καὶ τοῦ οἴκου καὶ τῆς ψυχῆς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν αἰτούμενος. Οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ὅλου του κόσμου προσεύχεται. Οὐ παραβάλλει ματαίαις θεωρίαις, ἀλλὰ ἀγίοις ἀνδρᾶσι. Τὰς χεῖρας οὐκ εἰς τάβλην ἐκτείνει τὴν ἔρημουσαν οἴκους καὶ ψυχᾶς τῶν τερπομένων ἐν αὐτῇ, ἀλλ' εἰς τὸ κατὰ Θεὸν ἔργον καὶ ἀνάγνωσιν τῶν θείων γραφῶν. Ἀμεριμνεῖ γονέων, συγγενῶν καὶ πάντων των γηίνων πραγμάτων" ἀεὶ ἐνθυμεῖται τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ τὰς τοῦ Σωτῆρος ἐπαγγελίας καὶ τὴ μνήμη ταύτη ἀναζωπυρεῖται τὸ ἐν αὐτῷ, καὶ φυγαδεύει τὴν λύπην καὶ ἀκηδῖαν ἤκει σωματικὴ ἀρρωστία, καὶ χαίρει ὅτι ἐγγὺς καὶ στέφανος.

Ἄνθίσταται πάσαις ταῖς τοῦ σώματος ἡδοναῖς, ἀναλογιζόμενος τὴν πικρίαν τῶν αἰωνίων κολάσεων, αἱ τοὺς ἡδυπαθεῖς περιμένουσι λαιδορούμενος εὐλογεῖ βλασφημούμενος παρακαλεῖ συκοφαντούμενος μακροθυμεῖ βασανιζόμενος ὑποφέρει, ἐνθυμούμενος τὰ τοῦ Σωτῆρος παθήματα. Ταῦτα καὶ πλείονα τούτων καὶ μείζονά τα ἔργα τοῦ ἀληθινοῦ Μοναχοῦ καὶ πῶς σύ, μισάνθρωπε καὶ μισόκαλε, τὸν τοιοῦτον Εἶον τῷ κοσμικῷ παρεικάσεις; ἀποστηθὶ οὖν ἀπ' ἐμοῦ, πονηρὸς ὁ Κύριός σου ἐπιτάσσει δι' ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, καὶ ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου. Οὕτως οὖν, ἀγαπητέ, ἀνθίστασο τὰ τοιαῦτα σοὶ ὑποβάλλοντι καὶ φεύζεται ἀπὸ σου, συνεργία τῆς χάριτος.

Ερμηνεία

ΤΟΝ ΜΟΝΑΧΟΝ δεν τον κάνει και κουρά και το ένδυμα, αλλά ο πόθος των ουρανίων και η σύμφωνος με το θέλημα του Θεού ζωής από αυτά γνωρίζεται ο πραγματικός μοναχός. Κατά τον ίδιο τρόπο ο κοσμικός άνθρωπος δεν γνωρίζεται από το κτένισμα και την ενδυμασίαν, αλλά από τον κακόν τρόπον ζωής και την απληστίαν του διά τās κοσμικές και υλικάς απολαύσεις: διότι αυτά κάνουν αμαρτωλήν την ψυχήν. Εάν εγκατέλειψες τον κόσμον, φρόντιζε διά την πνευματικής εργασίας σου, ώστε να αποκτήσης τον μαργαρίτης που επιζητείς· διότι μερικοί εγκατέλειψαν τον κόσμον και ανεχώρησαν εξ αυτού· άλλοι περιεφρόνησαν στρατιωτικά αξιώματα και άλλοι διεσκόρπισαν τα πλούτη των. Επειδή όμως εις το τέλος παρασύρθησαν από το θέλημά των, κατέπεσον· διότι δεν υπάρχει χειρότερον αμάρτημα να αιχμαλωτίζεται κανείς από το θέλημά του και να πορεύεται με όσα ο ίδιος μόνος του κρίνει ως ορθά.

Αυτοί λοιπόν εφάνησαν ότι εγκατέλειψαν τον κοσμικών βίον από την κυρίαν και δημοσίων εισοδον εις την πραγματικότητα όμως διά του παραθύρου εισήλθον και ευρίσκονται πολύ πιο μέσα. Όπως και οι Ισραηλίται, αφού εξήλθον από το σιδερένιο καμίνι, δηλαδή την Αίγυπτον, και αφού διεσώθησαν διά μέσου της Ερυθράς θαλάσσης και απήλαυσαν τας τόσας πολλές και τόσον μεγάλας δωρεάς του Θεού, επειδή παρεσύρθησαν από το θέλημά των, έναυάγησαν επάνω εις την στερεαν γήν. Και από τόσον μέγαν πλήθος των καταμετρηθέντων κατά την έξοδον, δηλαδή των εξακοσίων χιλιάδων, δύο μόνον κατόρθωσαν να φθάσουν εις την γην της επαγγελίας, ο Χάλεβ δηλαδή και ο Ιησούς του Ναυή, οι οποίοι δεν παρήκουσαν τους λόγους του Κυρίου και εξετέλεσαν με ευλάβειαν το θέλημα του Υψίστου. Όπως δεν είναι δυνατόν με χρήματα να αγοράση κανείς γράμματα ή τέχνην χωρίς να κοπιάση, έτσι δεν είναι δυνατόν να γίνη κανείς τέλειος Μοναχός, χωρίς επιμέλειαν και επίμονον υπομονήν.

Πρόσεχε λοιπόν, αδελφέ, σαν καλός στρατιώτης και μη αμελής διά το χάρισμα που σου εδόθη, μη τυχόν κάποτε τιμωρηθής και διά τα δύο, επειδή δηλαδή έλύπησας ως ανθρώπους τους κατά σάρκα γονείς σου και επειδή δεν ευηρέστησας τον Θεόν. Αλλά να αγωνίζεσαι, ώστε και αυτοί που σε βλέπουν να δοξάσουν τον Θεόν, διά την ενάρετον ζωήν σου· διότι είναι γραμμένος: «Όσοι σε φοβούνται, θα με ίδουν και θα ευχαριστηθούν» (Ψαλμ. ρη', 74) και αλλού, πάλιν, γράφει: «εις αυτούς, που αγαπούν τον νόμον σου υπάρχει ειρήνη πολλή, και δεν ευρίσκεται εις την ζωής των αιτία σκανδάλου» (Ψαλμ. ρη', 165). Εάν δηλαδή εγκατέλειψες τον κόσμον, τους γονείς σου, τους συγγενείς σου, και φίλους και Πατρίδα και πλούτη χάριν του Κυρίου, ποίον θα είναι το κέρδος σου, όταν έλθης εδώ, εις τον Μοναχικόν βίον, διά να σωθής, και κάμνης τα αντίθετα; Και τότε θα αμαρτάνης μεν απέναντι του Κυρίου και θα προσβάλλης το όνομα του Μοναχού. Ως τόσον θα μακαρίζεσαι, χωρίς να το αξίζης, από τους ανθρώπους, που άλλοτε σε ε γνώριζαν και που θα λέγουν καλότυχος ο τάδε, διότι εμίσησεν αυτόν τον κόσμον και την δόξαν του και την απάτης του και δεν φροντίζει πλέον διά κανέν γήϊνον, εφ' όσον έφυγε και έγινε Μοναχός. Νά όμως που εσύ εδώ περνάς την ζωήν σου όχι ως Μοναχός, αλλά τελείως διαφορετικά.

Ας σκεφθώμεν ποία εντροπή θα μας καταλάβη, αν αυτοί που τώρα μας μακαρίζουν, πορευθούν πριν από ημάς εις την Βασιλείαν των ουρανών, και εάν αυτοί τώρα που μας προσκυνούν και μάς λέγουν: «προσευχηθήτε δι' ημάς τους αμαρτωλούς, δούλοι του Χριστού», εύρεθούν τότε εις άνεσιν, ενώ ημείς εις στενοχωρίαν διά τα σφάλματα που

διεπράξαμεν. Διότι δεν θα κριθώμεν και ημείς και εκείνοι με τα ίδια κριτήρια, όπως λέγει (και το Πνεύμα του Θεού): «είς όποιον εδόθη περισσοτέρα χάρις, θα απαιτηθούν και περισσότεροι καρποί και εκείνος που γνωρίζει το θέλημα του Κυρίου του και δεν το κάνει, θα τιμωρηθή πολύ» (Λουκ. ιβ', 47).

Δι' αυτό, αγαπητέ, ας προσέξωμεν, παρακαλώ, εφ' όσον ακόμη έχομεν καιρόν· διότι ιδού το στάδιον των πνευματικών αγώνων είναι ανοικτόν εις όλους και ο αγωνοθέτης παραγγέλλει, διά του Αποστόλου «έτσι τρέχετε, διά να νικήσητε· και εκείνος που αγωνίζεται, από όλα έγκρατεύεται». Και εις άλλο πάλιν μέρος λέγει· «κανείς στρατιώτης δεν περιπλέκεται εις τας κοσμικές υποθέσεις, διά να είναι ευάρεστος εις αυτον που τον έστρατολόγησεν· αν κανείς δε αγωνίζεται ως αθλητής, δεν στεφανώνεται, αν δεν αθλήση νόμιμα» (Β' Τιμ. β', 5). Αδελφέ, γνώριζε, ότι εκείνος που θέλει να γίνη Μοναχός και δεν υποφέρει προσβολήν και περιφρόνησιν και ζημίαν, δεν ημπορεί να γίνη Μοναχός.

Αγαπητέ αδελφέ, εάν αργηθής τον κοσμικόν βίον και γίνης Μοναχός, πρόσεχε, διότι οι τρόποι που χρησιμοποιεί ο εχθρός, διά να σε παγιδεύση, είναι πολλοί. Πρόσεχε μήπως, από αμέλειάν σου, εύρη ευκαιρίαν εις σε καί, διά να σε απομακρύνη από την ευθείαν οδόν, σου εμπνεύση σκέψεις όπως αυτάι: ιδού απεμακρύνθησιν από τους ανθρώπους και εκάθισες μόνος σου εις το κελλίον και λοιπόν τι σπουδαίον είναι αυτό; μήπως και τα θηρία δεν ησυχάζουν εις τας φωλεάς των; Συ όμως, όταν δεχθής αυτήν την επίθεσιν, να ελέγξης με αυστηρότητα τον εχθρόν της ψυχής μας και να του είπης: Είθε να σε καταργήση, διάβωλε, ο Κύριος, διότι τον άνθρωπον, τον οποίον έπλασεν ο Θεός κατ' εικόνα και ομοίωσίν Του, συ τον εξομοιώνεις με άγρια θηρία και δεν παύεις, εχθρέ της αληθείας και πολέμιο του γένους μας, να διαστρέφης τās ορθās οδούς του Κυρίου.

"Άκουε λοιπόν, μισόκαλε, ποία είναι η διαφορά μεταξύ του κοσμικού και του Μοναχού: 'Εκείνος, που θέλει να γίνη Μοναχός, πρώτον αρνείται τον κόσμον, έπειτα τα θελήματά του, σηκώνει τον σταυρόν του και ακολουθεί τον Σωτήρα ημών Χριστόν. Δεν φιλονικεί, δεν καταράται, δεν ορκίζεται, δεν κακολογεί κανένα, δεν καταγίνεται εις την μελέτης φιλοσοφικών φλυαριών: εγκρατεύεται, δεν σπαταλά· φίλους έχει αυτούς, που δουλεύουν τον Θεόν, όπως αυτός κανένα δεν θεωρεί εχθρόν των ανθρώπων, παρά μόνον σέ, τον διάβολον. Δεν στενοχωρεί κανένα, ούτε αδικεί μάλλον όταν αδικείται, υπομένει με ευχαρίστησιν· είναι ανεξίκακος. Δεν καταλαμβάνεται από την μανίαν του πλουτισμού· διότι πώς είναι δυνατόν να καταληφθῆ από αυτήν την μανίαν, αυτός που εσκόρπισε τα δικά του, εξέλεξε με την θέλησίν του την πτωχείαν, και αυτήν, τώρα, έχει ως δόξαν και καύχημα; Δεν ασχολείται με συναλλαγάς, δεν φροντίζει δι' οικίαν, ούτε ενδιαφέρεται πως θα αρέση εις γυναίκα δεν μεριμνά πώς θα τακτοποιήση εις τον στρατός τους υιούς του, ή πώς θα εξεύρη σύζυγον διά την θυγατέρα του δεν δεσμεύεται από περισπασμούς, αλλά παραμένει ελεύθερος, διά να ασχολήται συνεχώς με την σωτηρίαν της ψυχής του.

Δεν επιζητεί δόξαν από τους ανθρώπους, ούτε υπερηφανεύεται, αλλ' όσον δύναται ταπεινοφρονεί περισσότερο είναι ωφέλιμος και συγκαταβατικός προς όλους ψάλλει και δεν αφήνει την σκέψιν του να πλανάται ασκόπως: αντί δε να χρησιμοποιή αυλους και τύμπανα και διάφορα άλλα μουσικά όργανα, ασχολείται με την ψαλμωδίαν και την προσευχήν. Αντί να γελά, πενθεί και κλαίει εις το πλέον απόκρυφον σημείον και του οίκου και της ψυχής, ζητών από τον Θεόν να συγχωρήση τας αμαρτίας του.

Δεν προσεύχεται δε μόνον διά τον εαυτόν του, αλλά και δι' όλον τον κόσμον. Δεν ασχολείται με ματαιάς θεωρίας, αλλά μελετά την ζωήν αγίων ανδρών. Δεν απλώνει τα χέρια του προς χαρτοπαιξίαν, που έρημώνει τα σπίτια και τας ψυχάς όσων ευχαριστούνται εις αυτήν, αλλά εις την κατά Θεόν εργασίαν, και την ανάγνωσιν των θείων Γραφών. Δεν μεριμνά για γονείς, συγγενείς και τα διάφορα γήϊνα πράγματα: ενθυμείται διαρκώς την μέλλουσαν κρίσιν και τας υποσχέσεις του Σωτήρος: και με αυτές τις σκέψεις αναθερμαίνεται και εσωτερικός του κόσμος, διώχνει μακράν του την λύπην, την αποχαύνωσιν· τού έρχεται σωματική αρρώστεια και χαίρεται, διότι πλησιάζει ο στέφανος.

Αντιστέκεται εναντίον όλων των σωματικών ηδονών, φέρων εις τον νούν του την πικρίαν των αιωνίων κολάσεων, που αναμένουν αυτούς που επιζητούν τας ηδονάς. Εύλογεί εκείνους που τον εμπαίζουν, παρακαλεί δι' αυτούς που τον βλασφημούν, μακροθυμεί απέναντι εκείνων, που τον συκοφαντούν: υποφέρει αγωγγύστως τα διάφορα βάσανα, παρηγορούμενος από την ενθύμησιν τών παθημάτων του Σωτήρος. Αυτά και περισσότερα και από αυτά μεγαλύτερα είναι τα έργα του πραγματικού Μοναχού. Και πώς, συ διάβολε, που μισείς τον άνθρωπος και το καλόν, έξομοιώνεις μίαν τοιαύτην ζωήν προς την κοσμικήν ζωήν; Φύγε λοιπόν μακράν από εμέ, πονηρές ο Κύριος σε διατάσσει, δι' εμού του αμαρτωλού, (ώστε να δυνηθώ) να εξερευνήσω τας εντολάς του Θεού μου.

Έτσι λοιπόν, αγαπητέ μου, να αντιστέκεσαι εις εκείνον, που σου εμπνέει τοιαύτας σκέψεις, και θα φύγη από κοντά σου, με την βοήθειαν της θείας Χάριτος.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΟΥΑΙ ήμίν, ότι τò εν άκαθαρσίας μαινόμενον σῶμα ήμῶν οί φιλοχριστοι τῶν ανθρώπων προσκυνούσι και κατασπάζονται ήμεϊς δε έσμέν τάφοι κεκονιαμένοι, την θανατηφόρον άμαρτίαν έξόζοντες ούαι ήμίν, ότι μωροί όντες και άφρονες, τούς έπαίνους τῶν άγιων και ού τας εργασίας αυτῶν αγαπῶμεν και αρπάζομεν και ρυποῦντες άει τας ψυχῆς ήμῶν τοϊς άκαθάρτοις λογισμοῦς, ύπονοίας έχειν άγιων και ταϊς προσηγορίαις εκείνων τιμάσθαι βουλόμεθα.

Ερμηνεία

ΑΛΛΟΙΜΟΝΟΝ ΜΑΣ, διότι το σώμα μας που μολύνεται από ακαθαρσίας, προσκυνούν και κατασπάζονται οι φιλόχριστοι άνθρωποι ημεϊς όμως είμεθα τάφοι ωραιοκτισμένοι εξωτερικά που αναδίδομεν την δυσωδίαν της θανατηφόρου αμαρτίας. Αλλοίμονόν μας, διότι ενώ είμεθα ανόητοι και απερίσκεπτοι, αγαπώμεν όχι τας εργασίας των αγίων, αλλά τους επαίνους, και σπεύδομεν να τους αρπάξωμεν. Ενώ δε ρυπαίνομεν συνεχώς τας ψυχάς μας με λογισμούς ακαθάρτους, θέλομεν να θεωρούμεθα άγιοι και να τιμώμεθα με τους επαινετικούς τίτλους εκείνων.

Ε'. Του Αββά Μάρκου

ΓΙΝΩΣΚΕ, άδελφέ, ότι ό μ ή έαυτόν τελείως τò σταυρῶ επιδιδούς εν φρονήματι ταπεινώσεως και έξουδενώσεως, και ρίψας έαυτόν υπό πάντων καταπατείσθαι και καταφρονείσθαι, άδικείσθαι τέ, καταγελάσθαι και χλευάζεσθαι, και ταῦτα πάντα μετὰ χαρῆς

διὰ τὸν Κύριον ὑπομένων, καὶ μὴ ἐκδικῶν ὅλως τὰ ἀνθρώπινα, δόξαν ἢ τιμὴν, ἢ ἔπαινον, ἢ ἡδονὴν βρώσεως, ἢ πόσεως, ἢ ἐνδύματος, Μοναχὸς ἀληθινὸς γενέσθαι οὐ δύναται.

Τοιούτων οὖν ἡμῖν ἀγώνων καὶ ἄλλων καὶ στεφάνων προκειμένων, μέχρι πότε ἡμεῖς ὑπὸ τῆς ἐσχηματισμένης εὐσεβοῦς μορφώσεως διαχλευαζόμεθα, μετὰ ἐπιθέσεως τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες, ἄλλο τοὺς ἀνθρώπους νομιζόμενοι, καὶ ἄλλο τὸ τὰ κρυπτὰ γινώσκοντι φαινόμενοι ; "Ἅγιοι γὰρ παρὰ πολλῶν νομιζόμενοι, ἄγριοί το ἦθος ἀκμῆς τυγχάνομεν, μόρφωσιν εὐσεβείας ἀληθοῦς ἔχοντες, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἐνώπιόν του Θεοῦ μὴ κεκτημένοι" ἐν τῇ νομιζομένῃ τοῦ ἔξωθεν ἀνθρώπου δικαιοσύνη στηριζόμενοι, καὶ τοῖς φαινομένοις ἐπιτηδεύμασι τοῖς ἀνθρώπους ἀρέσκειν βουλόμενοι, καὶ τὰς παρ' αὐτῶν τιμᾶς καὶ ἐπαίνους θηρώμενοι, τὴν δὲ κατὰ συνείδησιν πολιτείαν ὅλως ἀγνοοῦντες. Π ἀρθένοι καὶ ἄγνοι παρὰ πολλῶν νομιζόμενοι, καὶ παρὰ τῷ κατανοοῦντι τὰ κρυπτὰ ἐν ἀκαθαρσίαις συγκαταθέσεως λογισμῶν πορνικῶν ἐνδοθεν μολυνόμενοι, καὶ ταῖς ἐνεργείαις τῶν παθῶν βορβορούμενοι καὶ διὰ τὴν ἐσχηματισμένης ἡμῶν ἄσκησιν, ἔτι καὶ τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων ὑπτιούμενοι καὶ τὸν νοῦν ἐκτυφλούμενοι.

Ἦξει πάντως καὶ τὰ κρυπτὰ του σκότους ἀποκαλύπτων, καὶ φανερῶν τὰς βουλαῖς τῶν καρδιῶν, καὶ ἀπαραλόγιστος δικαστῆς, καὶ τὸ σχῆμα τὸ ἔξωθεν περιαιρών, καὶ τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐνδοθεν κεκρυμμένην φανερῶν" ὅς τοὺς οὕτω καθ' ὑπόκρισιν πολιτευσαμένους, ἐπὶ τῆς ἄνω "Ἐκκλησίας τῶν ἁγίων καὶ πάσης τῆς ἐπουρανίου στρατιᾶς θριαμβεύσει, καὶ δεινῶς αἰσχυνομένους εἰς τὸ ἐξώτερον παραπέμψει σκότος, κατὰ τὰς μωρὰς ἐκείνας παρθένας, αἵτινες τὴν μὲν ἔξωθεν του σώματος παρθενίαν ἐφύλαξαν (περὶ γὰρ ταύτης οὐδὲν ἐνεκλήθησαν, ἀλλὰ καὶ ἔλαιον μερικῶς ἐν τοῖς ἀγγείοις εἶχον, τουτέστιν ἀρετῶν τινῶν τῶν φαινομένων καὶ κατορθωμάτων ἐτύγχανον μέτοχοι: διὸ καὶ αἱ λαμπάδες αὐτῶν ἦττον μέχρι τινός) , διὰ δὲ ἀμέλειαν καὶ ἄγνοιαν καὶ ραθυμίαν, πρόνοιαν οὐκ ἐποίησαντο καὶ τὸν κρυπτόμενον ἔσωθεν των παθῶν ἐσμὸν καθάραι, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων ἐνεργειῶν ἐφθειροντο αὐτῶν τὰ νοήματα, καὶ ἐν τῇ τῶν λογισμῶν συγκαταθέσει ἐκοινώνουν αὐτοῖς διὸ καὶ τοιούτου τέλους ἔτυχον, νυμφίου χαρᾶς στερηθεῖσαι, καὶ νυμφῶνος ἐπουρανίου ἀποκλεισθεῖσαι.

Ταῦτα οὖν λογιζόμενοι καὶ διακρίνοντες καὶ δοκιμάζοντες, γινώμεν ἐν τίσιν ἐσμέν, ἵνα ὡς ἔτι καιρὸν μετανοίας ἔχομεν, ἑαυτοὺς διορθώσωμεθα, ὅπως τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα καθαρῶς ἐπιτελούμενα, καὶ σαρκικὴ φρονήματι μὴ ἐπιμινύμενα, τὰ ἐπουρανίῳ ἀρχιερεῖ Χριστῷ εὐπρόσδεκτα γένηται, καὶ μὴ ἀπόβλητα ὡς θυσία ἐπιμῶμος.

Ερμηνεία

ΓΝΩΡΙΖΕ, ἀδελφέ, ὅτι ἐκεῖνος ο ὁποῖος δεν παραδίδει τελείως τον εαυτόν του ἵνα σταυρωθῆ με ταπεινώσιν και περιφρόνησιν του εαυτου του, ο ὁποῖος δεν εξουθενώνει τόσο πολύ τον εαυτόν του ὥστε ἀπὸ ὅλους να καταπατήται και να περιφρονῆται και να αδικῆται και να περιγελάται και να εμπαιζεται, και ὅλα αὐτὰ να τα δέχεται με χαρὰν και υπομονὴν διὰ τον Κύριον, ο ὁποῖος δεν περιφρονεῖ ὅλας τας ἐπιθυμίας των ἀνθρώπων, ἤτοι δόξαν, ἢ τιμὴν, ἢ ἔπαινον, ἢ ἡδονικά φαγητά ἢ ποτά ἢ ἐνδύματα, δεν εἶναι δυνατόν να γίνῃ ἀληθινὸς Μοναχός.

Ὅταν λοιπὸν παρουσιάζονται ἐνώπιόν μας τέτοιοι ἀγῶνες, και βραβεῖα και στέφανοι, μέχρι πότε θα ἐμπαιζόμεθα ἀπὸ τὴν προσποιητὴν εὐσεβῆ μὀρφωσιν, δουλεύοντες με δόλον τον Κύριον, θεωρούμενοι ἀπὸ τους ἀνθρώπους διαφορετικοὶ ἀπὸ ἐκεῖνοι που εἴμεθα πρᾶγματι και διαφορετικοὶ ἐμφανιζόμενοι ἐνώπιον 'Εκείνου, που γνωρίζει τα κρυπτὰ των

ανθρώπων; Διότι ενώ θεωρούμεθα ως άγιοι από τους πολλούς, είμεθα ακόμη κατά το ήθος άγριοι, έχοντες μόρφωσιν πραγματικής ευσεβείας, χωρίς όμως να έχωμεν αποκτήσει ενώπιον του Θεού την δύναμιν της.

Στηριζόμεθα εις την εξωτερική δικαιοσύνη του ανθρώπου, θέλοντες να αρέσωμεν εις τους συνανθρώπους μας με φαινομενικάς καλωσύνας, προκειμένου να επιδιώκωμεν τας τιμάς και τους επαίνους των, ενώ αγνοούμεν καθ' ολοκληρίαν την κατά συνείδησιν εσωτερικήν ζωήν της αρετής. Από τους πολλούς θεωρούμεθα ως παρθένοι και αγνοί.

Εκείνος όμως, που γνωρίζει τα κρυπτά, είμεθα μολυσμένοι, εις τήν ψυχήν, από την συγκατάθεσιν εις τους πορνικούς λογισμούς και από τις ενεργείας των παθών. Εξ αιτίας δε της προσποιητής αυτής ασκήσεως και ακόμη από τους επαίνους των ανθρώπων, πίπτομεν κάτω και τυφλώνεται ο νους μας.

Θα έλθη όμως οπωσδήποτε Εκείνος, που αποκαλύπτει τα κρυπτα του σκότους, και φανερώνει τις διαθέσεις των καρδιών μας, και αλάνθαστος δικαστής, Εκείνος, που αφαιρεί την εξωτερικήν εμφάνισαν και παρουσιάζει την εσωτερικήν αλήθειαν. Αυτός, όσους επολιτεύθησαν με υποκρισίαν, θα τους αποκαλύψη επάνω εις την επουράνιον Εκκλησίαν, ενώπιον των αγίων και ολοκλήρου της επουρανίου στρατιάς. Και ενώ ούτοι θα εντρέπονται φοβερά, θα τους εξαποστείλη εις το σκότος το εξώτερον, όπως και τας απερισκεπτους εκείνας νέας, που εφύλαξαν μεν την εξωτερικήν παρθενίαν του σώματος (άλλωστε ουδόλως κατηγορήθησαν δι' αυτήν, αλλά και εις τα δοχεία των είχαν ολίγον έλαιον, δηλαδή διέθεταν μερικές αρετάς και μερικά κατορθώματα, από όσα φαίνονται εις τους ανθρώπους δι' αυτό και αι λαμπάδες των ήναπτον δι' ολίγον), πλην όμως, από αμέλειαν, άγνοιαν και ραθυμίαν δεν εφρόντισαν να καθαρίσουν και το πλήθος των παθών, που έκρύπτοντο εις το εσωτερικών της ψυχής των, δι' αυτό και έφθειροντο σιγά - σιγά, από διαβολικάς ενεργείας, τα νοήματά των, και επικοινωνούν με αυτάς διά της συγκαταθέσεως με τους λογισμούς των. Εξ αιτίας δε αυτής της πνευματικής αδρανείας έτυχον τοιούτου τέλους, να στερηθούν την χαράν του Νυμφίου και να αποκλεισθούν από τον επουράνιον Νυμφώνα (Ματθ. κε', 1-13).

Αυτα λοιπόν ας σκεπτόμεθα. ας διακρίνωμεν και ας δοκιμάζωμεν, διά να αντιληφθώμεν εις ποίαν κατάστασιν ευρισκόμεθα και να διορθωθώμεν, εν όσα έχομεν καιρόν μετανοίας, οπότεν τα καλά μας έργα πραγματοποιούμενα μετα ψυχικής καθαρότητος, και μη μολυνόμενα από το σαρκικόν φρόνημα θα γίνουν ευπρόσδεκτα από τον επουράνιον Αρχιερέα Χριστόν, χωρίς να απορριφθούν ως αμαρτωλή θυσία.

ΣΤ'. Του Αββά Κασσιανού, εκ της παραιnéσεως του Οσίου Πατρός Πινουφρίου, ήν πρός τινά αποτασσόμενον πεποιήται

ΑΔΕΛΦΕ, έγνωσ πόσον χρόνον πρό τῶν θυρῶν διατελέσας, σήμεραν προσεδέχθης; έπιγνωθι τοίνυν ότι τούτου χάριν άνεβαλλόμεθα τοῦ δέξασθαι σε οὔχ ότι τῆς σωτηρίας σου και πάντων των εις Χριστόν έπιστρεφόντων οὔκ έπιποθοῦμεν, άλλ' ίνα μη προπετωῶς και ώς έτυχεν ύποδεχόμενοι, ήμεῖς μεν παρά θεῶ κουφότητος και εύχερείας δίκας ύφέξομεν, σε δε ύπεύθυνον βαρυτέρας τιμωρίας ποιήσωμεν, ει πρός τό παρόν προπετωῶς ύποδεχθεῖς, και μη μαθῶν τό βάρος και τήν ακρίβειαν τοῦ έπαγγέλματος, μετα ταῦτα χαῦνος και ράθυμος

ἀποδειχθείς. "Ὡς πὲρ γὰρ τοῖς πιστῶς δουλεύουσι τῷ δεσπότη δόξα καὶ τιμὴ πρὸς τὸ μέλλον ἐπήγγελται, οὕτω τιμωρίαί βαρυταταὶ ἐτοιμάζονται τοῖς χλιαρῶς καὶ ραθύμως προσερχομένους ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ. Βέλτιον γάρ ἐστι, κατὰ τὴν γραφήν, μὴ εὐξασθαι, ἢ εὐξασθαι καὶ μὴ ἀποδοῦναι καὶ πάλιν εἶρηται «ἐπικατάρατος καὶ ποιῶν τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου ἀμελῶς». Διὰ τοῦτο πρὸ πάντων ὀφείλεις μαθεῖν τὴν αἰτίας τῆς ἀποταγῆς ἐὰν γὰρ ταύτην καταλάβῃς, δύνασαι γνῶναι καὶ τί σὲ δεῖ ποιεῖν.

Ἡ ἀποταγὴ οὐδὲν ἄλλο καθεστηκεν, εἰμὴ σταυροῦ καὶ θανάτου ἐπαγγελία γίνωσκε οὖν ὅτι ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας τεθνηκέναι σε καὶ ἐσταυρώσθαι τῷ κόσμῳ καὶ τὸν κόσμον σοί, κατὰ τὸν Ἀπόστολος καὶ καταμάνθανε τις ἢ δύναμις τῆς σταυρώσεως, ἐπειδὴ οὐκέτι λοιπὸν σὺ ζῆς, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐν σοὶ ζῆ καὶ ὑπὲρ σου σταυρωθεῖς. Τοῦτο τοίνυν τὸ τύπο καὶ τὰ σχήματι, ὃ ὁ δεσπότης ὑπὲρ ἡμῶν ἐκρεμάσθη, καὶ ἡμᾶς ὁμοίως ἐπαναγκῆς ἐστὶν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ διαγεῖν, καθὼς εὐχεται καὶ μακάριος Δαβὶδ ἐκ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ παρακαλῶν καθηλωθῆναι τὰς σάρκας αὐτοῦ.

Ὡς γὰρ καὶ τὸ σῶμα ἔχων καθηλωμένον ἐν τῷ ξύλῳ ἀκίνητός ἐστι πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, ἣν ἂν ἐθέλοι, οὕτως καὶ τὸ θεῖο φόβῳ ἔχων τῶν λογισμῶν, ἀκίνητός ἐστι πρὸς πᾶν θέλημα σαρκικὸν καὶ ὡς πὲρ ὁ σταυρὸς προσηλωμένος οὐκέτι τὰ παρόντα λογίζεται, οὔτε τοῖς ἰδίῳις θελήμασι συνδιατίθεται, οὐκ ἐπιθυμία ταρασσεται, οὐ φροντίδα τοῦ κτάσθαι κατατέμενται, οὐχ ὑπερηφανία φυσιοῦται, οὐ φιλονεικία, οὐ φθόνῳ ἐξάπτεται, οὐ περὶ τῶν παρουσῶν ἀτιμιῶν ἀλγεῖ, οὐ τὰς παρελθούσας ὑβρεῖς ἀναλογίζεται (μικρὸν γὰρ ὕστερον τὴν ἐκ τοῦ βίου ἐξοδὸν προσδέχεται διὰ τοῦ σταυροῦ), οὕτως καὶ ἀποταξάμενος γνησίως τῷ κόσμῳ, καὶ τῇ θείῳ φόβῳ ὡς ἐν σταυρῷ προσηλωμένος, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βίου τούτου μετάστασιν καθ' ἐκάστην ἐκδεχόμενος, ἀκινήτους καὶ ἀνενεργήτους ἔχει πάσας τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς σαρκικὰς διαθέσεις.

Φυλάττου τοιγαροῦν μήποτε τούτων ἀναλαβεῖν ἐπιθυμῆσης, ὧν ἀποτασσόμενος ἀποβεβληκας κατὰ γὰρ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δεσπότη «ὁ βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ στραφεῖς εἰς τὰ ὀπίσω, οὐκ εὐθετος ἐστὶν ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐραγῶν» καὶ καὶ πρὸς τὰ ταπεινὰ τὲ καὶ γῆινα τοῦ κόσμου τούτου πράγματα ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς πολιτείας καταβαίνων πάλιν, παρ' ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ πράττει, τοῦ δώματος καταβαίγων, καὶ ἄραι τί τῶν τοῦ οἴκου ἐπιχειρῶν.

Φυλάττου, μήποτε τὴν ὑπερηφανίαν, ἣν νῦν ἀρχόμενος τῇ θέρμῃ τῆς τὰ πεινώσεως κατεπάτησας, ἀνεγείρης αὐθις κατὰ σεαυτοῦ, ὅταν τὸ ψαλτήριον μάθης ἢ τινὰ τῆς γραφῆς, καὶ κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν, καὶ κατέλυσας πάλιν οἰκοδομῶν, παραβάτην ἑαυτὸν ἀποδείξῃς ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἐνήρξω καὶ ὠμολογήσας τὴν ταπείνωσιν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ Ἀγγέλων, ἕως τέλους διατήρησον.

Ὅμοίως τὴν ὑπομονήν, ἣν ἐπεδείξω ἓνα δεχθῆς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πρὸ τῶν θυρῶν διακαρτερῶν, καὶ μετὰ δακρῶν ἰκετεύων, σπούδασον ἐπαυξῆσαι ἄθλιον γὰρ ὄντως ὀφείλοντά σε καθ' ἐκάστην προστιθέναι τῇ πρώτῃ θέρμῃ, καὶ ἐπὶ τὸ τέλειον ἀναβαίνειν, ἀφαιρεῖν ἀπ' αὐτῆς, καὶ πρὸς τὰ κάτω ἐπαναλύειν. Οὐ γὰρ ὁ ἔναρξαμενός του καλοῦ μακάριος, ἀλλ' ὅς τις ἕως τέλους ἐν τούτῃ διαμεμένηκεν ὁ γὰρ ἐπὶ γῆς συρόμενος ὄφεις τὴν ἡμετέραν ἀεὶ τηρεῖ πτέρναν, τουτέστι τῇ ἡμετέρα ἐξόδῳ ἀεὶ ἐπιβουλεύει καὶ ἕως τέλους τῆς ζωῆς ἡμῶν ὑποσκελίζειν ἡμᾶς ἐπιχειρεῖ καὶ τούτου χάριν τὸ ἐνάρξασθαι καλῶς οὐδὲν ὠφελήσει, οὐδὲ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποταγῆς καὶ θερμότης, εἰ μὴ καὶ τὸ τέλος ὤσαστως γένηται καὶ ἢ του Χριστοῦ δὲ ταπείνωσις, ἣν ἐνώπιον αὐτοῦ νῦν ἐπηγγείλω, οὐκ ἄλλως βεβαιωθήσεται, εἰ μὴ ἕως τέλους ταύτην ἐπιδείξῃ.

Εἰ οὖν κατὰ τὴν γραφὴν προσῆλθες δουλεύειν θεῷ, ἐτοίμασαν τὴν καρδίαν σου μὴ πρὸς ἀνέσεις καὶ τέρψεις, ἀλλὰ πρὸς πειρασμοὺς καὶ θλίψεις «διὰ πολλῶν γὰρ θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσιν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν». Προσχεῖς οὖν τοῖς ὀλίγοις καὶ καλοῖς, καὶ ἐκ παραδείγματος αὐτῶν κανόνιζε τὸν σεαυτοῦ βίον" μὴ προσχεῖς τοῖς ραθύμοις καὶ καταφρονηταῖς καν πολλοὶ ὧσι «πολλοὶ γάρ, φησι, κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ» καὶ μικρὸν το ποῖμνιον, ὃ εὐδόκησεν ὁ πατὴρ δοῦναι τὴν Βασιλείαν μὴ μικρὸν γὰρ νόμιζε εἶναι ἀμάρτημα, ἐπαγγέλλεσθαι τελειότητα, καὶ τοῖς ἀμελεστέροις καὶ ραθύμοις ἀκολουθεῖν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, ἔχεις υπ' ὄψιν σου πόσον χρόνον προηγουμένως παρέμεινες εμπρὸς εἰς τὰς θύρας τοῦ Μοναστηρίου πρὶν σήμερον μόλις γίνης δεκτός; Ἐνόησον λοιπόν, ὅτι ανεβαλλομεν να σε δεχθῶμεν διὰ τον ἐξῆς λόγον· ὄχι διότι δεν ποθοῦμεν με ὅλης μας τὴν καρδίαν τὴν σωτηρίαν σου, καθὼς καὶ ὅλων ὅσοι επιστρέφουν εἰς τὸν Χριστόν, ἀλλὰ ἡμεῖς μεν να μη δώσωμεν λόγον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ δι' επιπολαιότητα καὶ ἐλαφρόνοιαν, εἴαν σε ἐδεχῶμεθα ἀσυλλόγιστα καὶ χωρὶς δοκιμῆν, σε δε να καταστήσωμεν υπεύθυνον βαρυτέρας τιμωρίας, εἴαν ἤθελες φανῆ εἰς τὸ μέλλον ἀμελής καὶ ἀδιάφορος, ὅταν θα ἐγίνεσο ἀμέσως δεκτός, χωρὶς σοβαρὰν σκέψιν καὶ πρὶν μάθης τὸ βάρος καὶ τὰς ευθύνης τῆς μοναχικῆς υποσχέσεως.

Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἔχουν δοθῆ υποσχέσεις δόξης καὶ τιμῆς εἰς τὸ μέλλον δι' ὅσους υπηρετοῦν μετὰ πίστεως τὸν Δεσπότην, τοιοῦτοτρόπως ετοιμάζονται καὶ βαρύνονται τιμωρία δι' ἐκείνους, που προσέρχονται εἰς τὴν μοναχικὴν αὐτὴν πολιτείαν με χλιαρότητα καὶ ραθυμίαν. Διότι εἶναι πολὺ προτιμότερον, κατὰ τὴν Ἀγίας Γραφὴν, να μη τάξη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν Θεόν, παρά να τάξη καὶ να μη εκπληρώση τὸ τάξιμόν του (Ἐκκλ. ε', 4).

Ἄλλου πάλιν ἔχει λεχθῆ: «υπὸ κατάραν θα εὐρίσκεται ἐκεῖνος, που ἐκτελεῖ με ἀμέλειαν τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου» (Ἱερεμ. λα', 10). Δι' αὐτὸ πρέπει προηγουμένως να μάθεις τὴν αἰτίαν τῆς φυγῆς σου ἀπὸ τὴν κοσμικὴν ζωὴν· διότι μόνον εἴαν τὴν ἀντιληφθῆς καλῶς, θα ἠμπορέσης να μάθης καὶ τι πρέπει να κάνης.

Ἡ ἀρνήσις τοῦ κόσμου τίποτε ἄλλο δεν εἶναι, παρά ὑπόσχεσις θυσίας, τὴν ὁποίαν συμβολίζει ὁ σταυρός, καὶ θανάτου γινώριζε λοιπόν, ὅτι ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἡμέραν ἔχεις ἀποθάνει καὶ ὅτι ὁ κόσμος ἔχει σταυρωθῆ διὰ σε, καθὼς καὶ συ διὰ τὸν κόσμον, ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος καὶ μάθε ἀκόμη πολὺ καλὰ ποία εἶναι ἡ δύναμις τῆς σταυρώσεως, ἀφοῦ πλέον δεν ζῆς σύ, ἀλλὰ μέσα εἰς σε ζῆ Ἐκεῖνος, που εσταυρώθη διὰ σε. Με αὐτόν λοιπόν τὸν τύπον καὶ τὸ σχῆμα, με τὸ ὁποῖον ὁ Δεσπότης ἐκρεμάσθη χάριν ὅλων ἡμῶν, εἶναι ἀνάγκη καὶ ἡμεῖς, ἐντελῶς καθ' ὅμοιον τρόπον να ζήσωμεν εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, ὅπως εὐχεται καὶ μακάριος Δαυὶδ παρακαλῶν να σταυρωθῶν αἰ σάρκες του ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ (Ψαλμ. ριη', 120).

Διότι ὅπως αὐτός, που ἔχει καρφωμένον τὸ σῶμα του ἐπάνω εἰς τὸ ξύλον, δεν δύναται να κινηθῆ δια να κάμη ὁποῖαν ἐργασίαν θέλει, οὐτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος που ἔχει ἀιχμαλωτισμένον τὸν λογισμὸς του ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ δεν ἠμπορεῖ να κινηθῆ δια να ἐκτελέση τὰς διαφόρους σαρκικὰς ἐπιθυμίας. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁποῖος εἶναι προσηλωμένος ἐπάνω εἰς ἓνα σταυρόν δεν σκέπτεται πλέον τὰ παρόντα οὔτε παρασύρεται ἀπὸ τὰ θελήματά του, οὔτε ἀπὸ ἐπιθυμίαν ταρασσεται, οὔτε βασανίζεται ἀπὸ τὴν φροντίδα

να αποκτήση περιουσίαν, ούτε φουσκώνει από υπερηφάνειαν, ούτε εξάπτεται από φθόνον και φιλονεικίαν, ούτε διά τας ατιμίας αυτού του κόσμου πονεί ούτε σκέπτεται τας ύβρεις και τις προσβολές που επέρασε (διότι περιμένει, μετά από ολίγον, να φύγη από τον κόσμον αυτόν, με τον σταυρικόν θάνατον), έτσι και αυτός που ηρνήθη πραγματικά τον κόσμον και προσηλώθη εις τον θείον φόβον, όπως επάνω εις ένα σταυρόν, και καθημερινώς αναμένει την αναχώρησίν του από αυτόν τον κόσμον, έχει ακινητοποιήσει και αδρανήσει όλας του τας επιθυμίας και σαρκικές διαθέσεις.

Πρόσεξε λοιπόν μη τυχόν επιθυμίας να πάρης κάτι από όσα επέταξες μακράν σου, όταν εγκατέλειψες τον κόσμον. Διότι συμφώνως με την απόφασιν του Δεσπότη, που λέγει «όποιος βάλει το χέρι του εις το άροτρον και γυρίσει προς τα πίσω, δεν είναι κατάλληλος διά την Βασιλείαν των ουρανών» (Λουκ. θ', 62), και εκείνος που θα κατέλθη και πάλιν προς τα ταπεινά και γήινα πράγματα αυτού του κόσμου, το κάνει παρά την εντολήν του Θεού, και ομοιάζει με εκείνον που καταβαίνει από την στέγην και επιχειρεί να πάρη κάτι από τα πράγματα της οικίας.

Πρόσεξε μη τυχόν ορθώσης και πάλιν εναντίον σου την υπερηφάνειαν, την οποίαν κατεπάτησας εις την αρχήν, με την θέρμης της ταπεινώσεως, εξ αιτίας του ψαλτηρίου που έμαθες, ή των ελαχίστων της Αγίας Γραφής, οπότεν, τότε, σύμφωνα με τους λογους του Αποστόλου, θα αποδείξης τον εαυτόν σου παραβάτην (Γαλατ. β', 18), εφ' όσον ξανακτίξης και πάλιν όσα προηγουμένως εγκρέμισες. Είναι προτιμότερον όπως ήρχισες και ώμολόγησες την ταπείνωσιν ενώπιον του Θεού και των Αγγέλων, έτσι έως το τέλος να την διατηρήσης.

Επίσης και την υπομονήν, την οποίαν επέδειξες διά να σε δεχθούν εις το Μοναστήριον, με το να περιμένης επί πολλάς ημέρας έξω από την θύραν και να ικετεύης με δάκρυα, φρόντισε να την επαυξήσης. Διότι πράγματι είναι άθλιον, ενώ οφείλεις να προσθέτης καθημερινώς νέον εις τον πρώτον σου θερμόν ζήλον και να προχωρής προς την τελειότητα, να αφαιρης από αυτόν και να επιστρέφης και πάλιν προς τα κάτω. Μακάριος δεν είναι εκείνος, που ήρχισε να εργάζεται το καλόν, αλλ' εκείνος που έμεινε σταθερός εις αυτό μέχρι τέλους· διότι ο όφιος που σύρεται επάνω εις την γην παρακολουθεί πάντοτε την πτέρναν μας, δηλαδή σκέπτεται πώς να μας ετοιμάση κάτι κακόν κατά την στιγμήν του θανάτου μας, και προσπαθεί να μας καταβάλη μέχρι τέλους της ζωής μας. Δι' αυτό ακριβώς δεν θα μας ωφελήση τόσον το να αρχίσωμεν καλώς ούτε η αρχή της αναχωρήσεώς μας από τον κόσμον και η πρώτη θερμότης, αν και το τέλος δεν είναι ανάλογον. Ωσαύτως και η ταπείνωσις, την οποίαν τώρα υπεσχέθης χάριν του Χριστού, δεν θα αποδειχθή κατ' άλλον τρόπον, παρά μόνον εφ' όσον μέχρι τέλους ταύτην επιδείξης.

Εάν λοιπόν, σύμφωνα με την Αγίας Γραφήν, προσήλθες εις το Μοναστήριον διά να υπηρετήσης πραγματικά τον Κύριον, ετοιμάσε την καρδίαν σου, όχι δι' ανέσεις και απολαύσεις, αλλά διά πειρασμούς και θλίψεις. Διότι δια μέσου πολλών θλίψεων πρέπει να εισέλθωμεν εις την Βασιλείαν των ουρανών· η δε οδός που οδηγεί εις την ζωήν είναι στενή και γεμάτη από στενοχωρίας, και εκείνοι που την ακολουθούν είναι πολύ ολίγοι (Ματθ. ζ', 14).

Πρόσεχε λοιπόν τους ολίγους και τους καλούς και φρόντιζε με το παράδειγμα των να ρυθμίζης την ζωήν σου μη προσέξης τους σκνηρούς και εκείνους που την καταφρονούν,

όσοι πολλοί και αν είναι. Διότι, όπως λέγει και ο Κύριος: «πολλοί έχουν κληθή δια να σωθούν, αλλά ολίγοι είναι οι εκλεκτοί» (Ματθ. κβ', 14). Ακόμη άς ενθυμούμεθα ότι είναι μικρόν το ποίμνιον, εις το οποίον ο Κύριος συγκατετέθη να δώση την Βασιλείαν του (Λουκ. ιβ', 32). Μη νομίζης ότι είναι μικρόν το αμάρτημα να υποσχεθής τελειότητα και να ακολουθής το παράδειγμα των αμελεστέρων και των ραθύμων.

Z'. Του Αββά Ισαάκ

ΜΟΝΑΧΟΣ ἔστιν ὁ ἔξω του κόσμου καθήμενος καὶ αἰεὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ τυχεῖν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν πλοῦτος Μοναχοῦ ἔστιν ἡ Παράκλησις, ἡ γενομένη ἐκ τοῦ πένθους, καὶ ἡ χαρὰ ἢ ἐκ πίστεως ἢ ἐν τῷ ταμεῖα τῆς ψυχῆς λάμπουσα πενθικὸς ἔστιν ὁ ἐν πείνῃ καὶ δίψῃ διάγων πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, διὰ τὴν ἐλπίδα τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν" τὸν γὰρ διὰ τὸν Θεὸν πεινῶντα, μεθύσκει αὐτὸν ὁ θεὸς τῆς παρακλήσεως αὐτοῦ καὶ τὸν δι' αὐτὸν γυμνητεύοντα, ἐνδύει τὴν τῆς ἀφθαρσίας καὶ δόξης στολὴν.

Δεῖ τὸν Μοναχὸν ἐν πάσι τοῖς ἑαυτοῦ πράγμασι καὶ σχήμασι καὶ κινήμασι τύπον ὠφελείας εἶναι πάσι τοῖς δρῶσιν αὐτὸν δεῖ γὰρ αὐτὸν ἔχειν πρὸ πάντων ὑπεροψίαν τῶν δρωμένων, ἀκριβῆ ἀκτημοσύνην, καταφρόνησιν τελείαν τῆς σαρκός, νηστείας ὑψηλῆς καὶ ἀνένδοτος, σωφροσύνην ἄκραν, διαμονὴν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ, εὐταξίαν τῶν αἰσθήσεων καὶ παραφυλακὴν, πάσης ἔριδος καὶ θυμοῦ ἀλλοτριώσιν, ἐν λόγοις βραχύτητα, μνησικακίας ἄγνοιαν, ἀπλότητα μετὰ διακρίσεως, τῆς παρούσης ζωῆς περιφρόνησιν, τῆς μελλούσης ἐπιπόθησιν, τὸ φεύγειν τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἐν κόσμῳ, μᾶλλον δὲ καὶ πάντας τοὺς ἔξω, καὶ μὴ θέλειν γινώσκεσθαι ὑπ' αὐτῶν, μηδὲ δεσμεύειν ἑαυτὸν ἐν φιλίᾳ καὶ ἐταιρίᾳ τινὸς ἐκ τούτων, μηδὲ ἐρευνᾶν ἢ καταδέχεσθαι ὅπως ἀκούειν περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν το μὴ ἀγαπᾶν τὴν τιμὴν, μηδὲ χαίρειν ξενίοις, ἤγουν δώρους, ἀλλ' ἔχεις τὸν τόπον τῆς οἰκήσεως ἡσυχον, καὶ τοὺς πολλοῖς ἀγνοούμενον, καὶ ἀδιαλείπτως ἐγκαρτερεῖν ταῖς προσευχαῖς, τὸ διηνεκῶς φροντίζειν καὶ μελετῶν περὶ τῆς χώρας τῆς ἀληθοῦς καὶ μακαρίας το ἔχεις τὸ πρόσωπον στυγνὸν καὶ ἔρρικνωμενον, καὶ δακρύειν διηνεκῶς νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

Αὗται εἰσιν αἱ ἀρεταὶ τοῦ Μοναχοῦ ὡς ἐν συντόμῳ εἰπεῖν, αἱ μαρτυροῦσαι αὐτὴ τὴν ἀπὸ τοῦ κόσμου παντελεῖ ἠθνησιν, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν ἐγγύτητα. Ὁ οὖν ἐπιμελούμενος τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, ζητησάτω ἀκριβῶς εἰ λείπει τὸ αὐτῷ ἐκ τῶν ἀπηριθμημένων καὶ εἰ εὖρη αὐτὸν ἐνδεῆ ἐνὸς τούτων, γινωσκέτω μήπω τὸ τοῦ Μοναχοῦ. νομα τελείως ἔμπρεπειν αὐτῷ. "Ὅταν δὲ πάντα τα εἰρημένα κτήσῃται, τότε καὶ ἡ γνώσεις τῶν λοιπῶν, ὧν οὐκ ἐμνήσθη, δοθήσεται αὐτὸ καὶ ἔσται τοῖς ἄλλοις, ἀνθρώπους αἴτιος δοξολογίας τῆς εἰς θεόν, κάντευθεν ἐτοιμάσει τὴ ψυχὴ αὐτοῦ τόπον ἀνέσεως πρὸ τοῦ ἔξελθειν ἐκ τοῦδε τοῦ βίου.

Ερμηνεία

ΜΟΝΑΧΟΣ, εἶναι ἐκεῖνος, που μένει μακρὰν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ παρακαλεῖ ἀδιαλείπτως τὸν Θεὸν νὰ ἀπολαύσῃ τα μέλλοντα ἀγαθὰ. Πλούτος τοῦ Μοναχοῦ εἶναι ἡ παρηγορία, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ τὸ πένθος καὶ ἡ χαρὰ, που γεννᾶται ἀπὸ τὴν πίστιν, ἡ ὁποία λάμπει εἰς τα βάθη τῆς ψυχῆς. Διάθεσιν δε πένθους δοκιμάζει ἡ ψυχὴ ἐκεῖνου που περνᾶ ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τοῦ με πείνας καὶ δίψαν, χάριν τῆς ἐλπίδος τῶν ἀγαθῶν που τὸν περιμένουν. Διότι αὐτὸν που πεινά διὰ τὸν Θεόν, ὁ Θεὸς τὸν πλημμυρίζει με τὴν γλυκεῖαν παρηγορίαν τοῦ καὶ ἐκεῖνον που διέρχεται τὴν ζωὴν τοῦ γυμνός χάριν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἐνδύει ὁ Θεὸς με στολὴν δόξης, που τὸν κάνει ἀφθαρτον.

Ο Μοναχός πρέπει να είναι παράδειγμα ωφελείας δι' όλους, όσοι βλέπουν τον τρόπον της ζωής του. Πρώτον εξ όλων τον Μοναχόν πρέπει να τον διακρίνη ή περιφρόνησις προς τα ορώμενα υλικά αγαθά και να έχη πραγματικήν ακτημοσύνην, να καταφρονη τελείως την σάρκα του, να νηστεύη με αυστηρότητα και επιμονήν, και να φυλάσση απόλυτον σωφροσύνην. Να ζή εις την ησυχίαν, να επαγρυπνη επί των αισθήσεων και να τας έχη πειθαρχημένας να αποξενώνεται από κάθε φιλονεικίαν και να μη θυμώνη, να είναι ολιγόλογος, να μη γνωρίζη καθόλου την μνησικακίαν, να είναι απλός αλλά και διακριτικός, να περιφρονη την παρούσαν ζωήν και να επιποθη την μέλλουσαν. Πρέπει να απομακρύνεται από τον κόσμον και τους κοσμικούς, αλλά και από όλους, όσοι είναι έξω από το ασκητήριόν του και να μη θέλη να γνωρίζεται από αυτούς, ούτε να δεσμεύεται μαζί τους με φιλίαν ή να κάνη συντροφιάν με κάποιον από αυτούς, ούτε να εξετάζη ή να καταδέχεται να ακούη διά τας υποθέσεις των.

Ο Μοναχός οφείλει να μη αγαπά τας τιμές των ανθρώπων, ούτε να ευχαριστήται να δέχεται δώρα, αλλά να διατηρή εις ήσυχίαν το μέρος όπου κατοικεί και να μη το γνωρίζουν οι πολλοί να επιδίδεται δε εις τας προσευχάς, χωρίς να σταματά, και να φροντίζη να μελετά διαρκώς διά την αληθινής και ευτυχισμένην χώραν (δηλαδή την Βασιλείαν των ουρανών). Το πρόσωπον του Μοναχού ας είναι πάντοτε αυστηρόν και ρυτιδωμένον και δακρυσμένον ημέραν και νύκτα.

Αύται είναι, με κάθε δυνατήν συντομίαν, αι αρεται του Μοναχού, που θα αποδείξουν ότι απέθανε τελείως διά τον κόσμον και προσέγγισε τον Θεόν. Εκείνος λοιπόν που φροντίζει για την πνευματικής του ζωήν, ας εξετάση, μετά προσοχής, μήπως του λείπει τίποτε από όσα απηρίθμησας και εάν εύρη, ότι σε κάτι υστερεί, ας γνωρίζει ότι δεν του αρμόζει το όνομα του Μοναχού. Όταν δε αποκτήση όλα όσα ανέφερα, τότε θα του επιτρέψη ο Θεός να γνωρίση και τα υπόλοιπα, όσα δεν ανέφερα οπότεν θα γίνη αιτία να δοξολογούν οι άλλοι άνθρωποι τον Θεόν, και από τον κόσμον αυτόν πλέον θα έχη ετοιμάσει για την ψυχήν του τόπον ανέσεως.

Η'. Του Αγίου Μαξίμου

ΚΟΣΜΟΝ λέγει ή γραφή τὰ υλικά πράγματα και κοσμικοί εισιν οί τούτοις τὸν νοῦν ἐνασχολοῦντες, πρὸς οὓς και λέγει ἐντρεπτικώτερον" «μη ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον ὅτι πᾶν το ἐν τῷ κόσμῳ, και ή ἐπιθυμία τῆς σαρκός, και ή ἀπάτη τῶν οφθαλμῶν, και ή ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου εισί», και τὰ ἐξῆς.

2. Μοναχὸς ἔστιν και τῶν υλικῶν πραγμάτων τὸν νοῦν ἀποχωρίσας, και δι' ἔγκρατειας και ἀγάπης και, ψαλμωδίας και προσευχῆς προσκαρτερῶν τῷ Θεῷ.

3. Μηδεὶς σὲ ἀπατήση, Μοναχέ, ὅτι ἓνα σωθῆναι ήδονή και κενοδοξία δουλεύοντα.

4. Τὰ τῶν κοσμικῶν κατορθώματα, πτώματα εισι τῶν Μοναχῶν και τὰ τῶν Μοναχῶν κατορθώματα πτώματα εισι τῶν κοσμικῶν οἷον τὰ τῶν κοσμικῶν κατορθώματα, πλοῦτος ἔστι, και δόξα, και δυναστεία, και τρυφή, και εὐσαρκία, και εὐτεκνία, και τὰ τούτων ἀκόλουθα εισ ἅπερ ἐλθῶν και Μοναχός, ἀπώλετο. Τὰ δὲ τοῦ Μοναχοῦ κατορθώματα ἀκτημοσύνη, ἄδοξια, ἀδυναμία, ἐγκράτεια, και κακοπάθεια, και τὰ τούτοις ἀκόλουθα, εισ

ἄπερ ἐλθῶν ὁ φιλοκόσμος παρὰ πρόθεσιν, πτώμα ἡγεῖται μέγα, καὶ κινδυνεύει πολλάκις καὶ ἀγχόνη χρήσασθαι' τινὲς δὲ καὶ ἔχρησαντο.

5. Ὁ μὲν τοῖς πράγμασιν ἀποταξάμενος, οἷον τὴ γυναικὶ καὶ τοῖς χρήμασι καὶ τοὺς ἐξῆς, τὸν ἔξω ἄνθρωπος ἔποιησε Μοναχόν, οὐπω δὲ καὶ τὸν ἔσω καὶ δὲ τοῖς τούτων ἐμπαθέσι νοήμασι, τὸν ἔσω ἄνθρωπον ὡς ἔστιν ὁ νοῦς καὶ τὸν μὲν ἔξω ἄνθρωπον, εὐκόλως τις ποιεῖ Μοναχόν, μόνον ἐὰν θελήσῃ οὐκ ὀλίγος δὲ ἀγών, τὸν ἔσω ἄνθρωπον ποιῆσαι Μοναχόν.

6. Τίς ἔστιν ἄρα ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ παντάπασιν ἀπαλλαγεῖς τῶν ἔμπαθων νοημάτων καὶ τῆς καθαρᾶς διὰ παντὸς καὶ ἄθλου καταξιωθεῖς προσευχῆς; ὅπερ ἔστι σημεῖον τοῦ ἔνδον Μοναχοῦ.

7. Πολλὰ πάθη ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν κέκρυπται· τότε δὲ ἐλέγχονται, ὅταν τὰ πράγματα ἀναφαίνωνται.

Ερμηνεία

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ, ὅταν λέγῃ κόσμον, ἐννοεῖ τὰ υλικά πράγματα κατὰ συνέπειαν κοσμικοὶ εἶναι οἱ ἀπασχολοῦντες, τὸν νοῦν τῶν με αὐτὰ πρὸς αὐτοὺς λοιπὸν ἀπευθυνομένη λέγει με τρόπον αὐστηρότερον: «να μὴ ἀγαπάτε τὸν κόσμον· διότι κάθε τι το κοσμικόν, καὶ ἡ σαρκική ἐπιθυμία, καὶ αἱ ἀπατηλαὶ ἐντυπώσεις τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου δὲν προέρχονται ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν κόσμον» (Α' Ἰωάν. 6', 15-16) καὶ ὅσα ἐν συνεχείᾳ ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἀγίας Γραφήν.

2. Μοναχός εἶναι ἐκεῖνος που ἀπεμάκρυνε τὸν νοῦν τοῦ ἀπὸ τὰ υλικά πράγματα καὶ δια τῆς ἐγκρατείας, τῆς ἀγάπης, τῆς ψαλμωδίας καὶ τῆς προσευχῆς, παραμένει σταθερῶς πλησίον τοῦ Θεοῦ.

3. Μοναχέ, πρόσεξε νὰ μὴ σε ἐξαπατήσῃ κανεὶς ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ σωθῆς, ἐφ' ὅσον εἶσαι δούλος τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς κενοδοξίας.

4. Τα κατορθώματα τῶν κοσμικῶν γίνονται αἰτία πτώσεως διὰ τοὺς Μοναχοὺς καὶ τὰ κατορθώματα τῶν Μοναχῶν ἐπιφέρουν τὴν πτώσιν τῶν κοσμικῶν. Π. χ., κοσμικὰ κατορθώματα εἶναι ὁ πλοῦτος, ἡ δόξα, ἡ ἐξουσία, ἡ ἀπόλαυσις, τὰ ωραία σώματα καὶ τὰ καλὰ παιδιὰ, καθὼς καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ με αὐτὰ ὅταν ὁ μὲν Μοναχός ἐπιδιώξῃ αὐτὰ, ἐχάθη. Τα κατορθώματα ὁμῶς τοῦ Μοναχοῦ εἶναι ἡ ἀκτημοσύνη, ἡ ἀποφυγὴ τῆς δόξης καὶ ἡ ταπείνωσις, ἡ ἀδυναμία, ἡ ἐγκράτεια, αἱ κακοπάθειαι καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ με αὐτὰ. Ὅσάκις ὁμῶς αὐτός που ἀγαπᾷ τὸν κόσμον περιέληθαι εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, χωρὶς βεβαίως νὰ ἔχῃ πρόθεσιν, τὸ θεωρεῖ μεγίστην πτώσιν καὶ πολλὰς φορές κινδυνεύει καὶ νὰ ἀπαγχομιστεῖ μερικοὶ δέ, πράγματι, καὶ ἐκρεμάσθησαν.

5. Ἐκεῖνος, που κατώρθωσε νὰ ἀπαρνηθῇ υλικά πράγματα, ὅπως γυναῖκα, χρήματα καὶ τὰ σχετικὰ, ἔκαμε μόνον τὸν ἐξωτερικὸν ἄνθρωπον Μοναχόν, ὅχι ὁμῶς ἀκόμη καὶ τὸν ἐσωτερικόν» ὁποῖος ὁμῶς κατώρθωσε νὰ κατανικήσῃ καὶ τὰ ἐμπαθῆ νοήματα, αὐτός τότε ἔκαμε Μοναχόν καὶ τὸν ἐσωτερικόν τοῦ ἄνθρωπον, ὁποῖος εἶναι ὁ νοῦς. Καὶ τὸν μὲν ἔξω ἄνθρωπον εὐκόλως κανεὶς τὸν κάνει Μοναχόν, ἀρκεῖ νὰ θελήσῃς χρειάζεται ὁμῶς μέγας ἀγών, διὰ νὰ κάμῃ καὶ τὸν ἔσω ἄνθρωπον Μοναχόν.

6. Ποίος άραγε είναι εκείνος, που κατώρθωσεν, εις την γενεάν αυτήν, να απαλλαγή τελείως από τα εμπάθη νόηματα, και να καταξιωθῆ να ασχοληται συνεχώς με την καθαράν και άυλον προσευχήν; Αυτό ακριβώς είναι το γνώρισμα του εσωτερικού Μοναχού.

7. Μέσα εις τας ψυχάς μας ευρίσκονται κρυμμένα πολλά πάθη: φανερώνονται δε τότε μόνον, όταν παρουσιασθούν και τα πράγματα, που τροφοδοτούν και διεγείρουν τα πάθη αυτά.

Θ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΕΝ ό 'Αββās 'Ιωάννης ό Κίλιξ, και τῆς Ραϊθού ἡγούμενος, τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀδελφοῖς τέκνα, ὡς ἐφύγομεν τὸν κόσμον, φύγομεν και τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς ὁ γὰρ ταῦτας φυγῶν, ἐκεῖνος ἔστι Μοναχὸς ἀληθῶς.

Απίδωμεν οὖν πρὸς τοὺς Πατέρας ἡμῶν μετὰ ποίας σκληραγωγίας και ἡσυχίας ἐκάθισαν ὧδε, και μιμησώμεθα αὐτούς, και μὴ ρυπώσωμεν τὸν τόπον τοῦτον, δν ἐκεῖνοι ἐκαθάρισαν ἀπὸ δαιμόνων και ἡγιασαν. Μάθωμεν ὅτι ὁ τόπος οὗτος ἀσκητῶν ἔστιν, οὐ πραγματευτῶν, και ἀξίως σπουδάσωμεν πολιτεύεσθαι.

Και τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ μὲν θελήσετε ἀκολουθῆσαι τοῖς Πατράσι, και φυλάξαι τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, πέμπει τὴν χάριν αὐτοῦ, και φυλάττει τὸν τόπον τοῦτον: εἰ δὲ οὐ φυλάξετε, οὐ μὴ μείνετε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ και ἡμεῖς γὰρ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου και τῶν Πατέρων τὰς παραγγελίας τηροῦντες ἐστήκαμεν, δοκοῦντες και μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοὺς μεθ' ἡμῶν εἶναι, και πάντα κατοπτεῦειν τὰ καθ' ἡμᾶς. Οὕτως οὖν και ὑμεῖς ποιήσατε και σώζεσθε ἐκ πάντων τῶν κακῶν.

2. Ἔλεγε τις τῶν γερόντων Θηβαῖος, ὅτι ἐγὼ τέκνον γέγονα ἱερέως τῶν Ἑλλήνων" παῖς οὖν ὑπάρχων, ἐν μιᾷ ὡς εἶδον τὸν πατέρα μου εἰσερχόμενος συνήθως εἰς τὸ εἰδωλεῖον ὡς τὴν θυσίαν ἐπιτελέσαι, εἰσῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ και εἶδον τὸν σατανᾶς καθήμενον, και πᾶσαν τὴν στρατιάν αὐτοῦ κύκλω παρέστωσαν" και ἰδοὺ εἷς τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ παρελθὼν εἰς τὸ μέσον, προσεκύνει αὐτὸν ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ πόθεν σὺ ἔρχης και ἀπεκρίθη ἐκεῖνος εἰς τὴν δὲ τὴν χώραν ἡμῶν, και ἐξήγειρα πολέμους, και πολλὴν ἔκχυσιν αἱμάτων ἐποίησα, και ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαι σοί" και εἶπεν ὁ διάβολος" ἐν πόσῳ χρόνῳ τοῦτο ἐποίησας; ὁ δὲ ἔφη ἐν τριάκοντα ἡμέραις και ἀκούσας ὁ σατανᾶς, ἐκέλευσεν αὐτὸν μαστιχθῆναι εἰπῶν" ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ τοῦτο μόνον ἐποίησας;

Ὅμοίως και ἕτερος παρελθὼν, εἶπεν' ἐγὼ ἐν τῇ θαλάσῃ ἡμῶν και ἐξήγειρα ἀνέμους, και κατεπόντισα πλοῖα, και πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπέκτεινα, και ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαι σοί: ἐπερωτήσας δὲ και αὐτὸν ἐν πόσο καιρῷ τοῦτο ἐποίησε και μαθὼν ὅτι ἐν ἡμέραις εἴκοσιν, μαστιχθῆναι ὁμοίως τὸ πρῶτο ἐκέλευσεν, ὅτι μηδὲν ἄλλο ἤγνυσεν ἐν τοσοῦτῳ καιρῷ εἶτα και ἄλλος προσῆλθεν, δς ἐν πόλει τινί, γάμου γινομένου, μάχην ἀναμεταξὺ ποιήσας, πολλὴν αἱματοχυσίαν εἰργάσατο, και αὐτὸν τὸν νυμφίον σὺν τῇ νύμφῃ ἀναιρεθῆναι παρασκευάσας ἔφασκε δὲ ἐν ἡμέραις δέκα τοιοῦτον ἔργον ἀνύσαι και αὐτὸς δὲ αἰτιαθεῖς κατὰ τοὺς προτέρους, ὡς χρονοτριβήσας, ἐμαστίχθη. Μετὰ τούτους οὖν παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον και ἕτερος και ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ διάβολος, πόθεν και σὺ ἔρχης;

Ὁ δὲ εἶπεν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμῶν, ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη πολεμῶν πρὸς ἓνα Μοναχῶν και τὴν νυκτὶ ταύτῃ κατέβαλον αὐτὸν εἰς πορνείαν ἐκεῖνος δὲ ὡς ἤκουσε τοῦτο, ἀναστᾶς εὐθὺς κατεφίλησεν αὐτόν, και ἄρας δν ἐφόρει στέφανον, ἐπέθηκε τὴ κεφαλὴ αὐτοῦ και ἐνεχθέντος

θρόνου, και τεθέντος πλησίον αὐτοῦ, καθεσθῆναι αὐτὸν ἐποίησεν, εὐχαριστῶν αὐτῷ και λέγων, ὅτι τὸ μέγα τοῦτο πρᾶγμα ἠδυνήθησιν ποιῆσαι. Ἴδὼν οὖν ἐγώ, φησὶν ὁ γέρων, τὸ γεγονός και κατανοήσας οἷον μέγα ἐστὶ τὸ τάγμα τῶν Μοναχῶν και τοὺς δαίμοσι φοβερόν, ἐξῆλθον εὐδοκία θεοῦ και γέγονα Μοναχός.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ιωάννης ο Κίλιξ, ο ηγούμενος της Μονής εις την Ραϊθῶ*, ἔλεγεν εις τους αδελφούς της Μονής τα εξής:

– Τέκνα, ὅπως ἐφύγαμεν ἀπὸ τον κόσμον, ἐτσι ας φύγη ο νους μας και ἀπὸ τας ἐπιθυμίας της σαρκός· διότι πραγματικός Μοναχός εἶναι ἐκεῖνος, που ἀπηλλάγη ἀπὸ αὐτάς τας ἐπιθυμίας.

Ας ἀναλογισθῶμεν λοιπὸν τους Πατέρας μας, με πόσῃ σκληραγωγίαν και ἡσυχίαν παρέμεναν ἐδῶ και ας τους μιμηθῶμεν· ας μη ρυπαίνωμεν αὐτὸν τον τρόπον, που ἐκεῖνοι ἐκαθάρισαν ἀπὸ τους δαίμονας και τον ἡγίασαν. Ας ἐννοήσωμεν καλῶς, ὅτι αὐτός ο τρόπος εἶναι τρόπος ἀσκητῶν και ὄχι πραγματευτῶν, και ας φροντίσωμεν να πολιτευθῶμεν ἀξίως.

Ακόμη και τούτο να γνωρίζετε ὅτι ἐάν θελήσετε να ἀκολουθήσετε τους Πατέρας και να φυλάξετε τας ἐντολάς του Θεοῦ, και ο Θεός θα στέλλῃ την Χάριν του και θα φυλάσῃ τον τρόπον αὐτὸν ἐάν ὄμως δεν τα τηρήσετε, τότε οὔτε και εις τον τρόπον αὐτὸν θα μείνετε. Και ἡμεῖς παρεμείναμεν ἐδῶ φυλάσσοντες τας ἐντολάς του Θεοῦ και τηροῦντες τας παραγγελίας των Πατέρων, πιστεύοντες, ὅτι και μετὰ την εις Κύριον ἐκδημίαν των παρέμεναν μαζί μας και παρηκολούθουν ὅλα τα ζητήματά μας. Ἐτσι λοιπὸν και σεις να κάνετε και θα ἀπαλλαγῆτε ἀπὸ ὅλα τα κακά.

2. Ἐνας Γέρων ἀπὸ την Θηβαΐδα διηγείτο τα εξής: ἐγώ ἤμουν παιδί ἐνός ἱερέως των ἐιδῶλων. Ὅταν λοιπὸν ἀκόμη ἤμουν μικρός, καθὼς εἶδον μίαν ἡμέραν τον πατέρα μου να εἰσέρχεται εις τον εἰδωλολατρικὸν ναὸν διὰ να τελέσῃ θυσίαν, εἰσήλθον και ἐγώ μετὰ ἀπὸ αὐτὸν. Και εἶδον να κάθεται ο Σατανάς και ολόγουρά του να στέκεται ολόκληρη ἡ στρατιά του. Εἰς μίαν στιγμὴν προχωρεῖ κοντὰ του ἕνας ἀπὸ τους ἀρχοντάς του και τον προσκυνούσε. Ο Σατανάς του λέγει:

-Απὸ πού ἐρχεσαι σύ;

-Ἐμουν εις αὐτὴν την χώραν – ἀπήντησε – και ἐξήγειρα μετὰξύ των κατοίκων πολέμους και προεκάλεσα πολλὴν αἱματοχυσίαν και τώρα ἦλθα να σου το ἀναφέρω.

-Εἰς πόσον χρόνον το ἐπέτυχες αὐτό; ἐρωτᾷ πάλιν ο Σατανάς. – Εἰς διάστημα τριάκοντα ἡμερῶν.

Μόλις ἤκουσε την ἀπάντησιν αὐτὴν ο Σατανάς διέταξε να μαστιγωθῆ λέγων συγχρόνως:

* Η Ραϊθῶ κείται εις τον τρόπον ἐκεῖνον εις τον οποίον, ὡς ἀναφέρει ἡ θεία Γραφή εις το βιβλίον της Εξόδου, ἦσαν αἱ δώδεκα πηγαὶ των ὑδάτων και τα εβδομήκοντα δένδρα των φοινίκων. Κατὰ την Βυζαντινὴν ἐποχὴν ο τρόπος οὗτος ἐκαλεῖτο Ελάνα, σήμερον δε ὑπὸ μὲν των Τούρκων καλεῖται Ραϊθού ὑπὸ δε των Αράβων Ελ Τῶρ" εὑρίσκεται δε ἐν τη Πετραία Ἀραβία και παρὰ τα σύνορα αὐτῆς με την Εὐδαίμονα Ἀραβίαν ἀπέχει δε του "Ὀρους Σινά περὶ τα 60 μίλια. Ἐν τη Ραϊθῶ ἠσύχαζε πληθὺς Οσίων πατέρων ἀναιρεθέντων ὑπὸ των Βλεμύων (βλέπε ἐν τη ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ της Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας» Τόμος Α' σελ. 281).

– Εις τόσον χρόνον αυτό μόνον κατώρθωσες;

Μετά από αυτόν επλησίασε με τον ίδιον τρόπον τον Σατανάς και άλλος και του είπεν:

-Εγώ ευρισκόμουν εις την θάλασσαν και εσήκωσα ανέμους, κατεπόντισα πλοία και έθανάτωσα πολλούς ανθρώπους ήλθα λοιπόν να σου το αναφέρω.

Όταν τον ηρώτησεν εις πόσον χρόνον επέτυχεν αυτό και έμαθεν ότι το επέτυχεν εις είκοσιν ημέρας, διέταξε να μαστιγωθή και αυτός, όπως και ο πρώτος, διότι τίποτε άλλο δεν κατώρθωσεν εις τόσον διάστημα.

Εν συνεχεία προσήλθε και άλλος, όστις ανέφερεν, ότι εις μίαν πόλιν, ενώ εγένετο γάμος, προεκάλεσε μάχην μεταξύ των ανθρώπων, με πολλήν αιματοχυσίαν, επιτυχών μάλιστα να φονευθούν και ο γαμβρός με την νύμφην. "Έλεγε δε ότι αυτό το κατώρθωσεν εις δέκα ημέρας. Και αυτός όμως, όπως και οι προηγούμενοι, ευρέθη ένοχος διά χρονοτριβής και έμαστιγώθη.

Έπειτα από αυτούς, που έμαστιγώθησαν, προσήλθεν εις το μέσον και ένας άλλος διάβολος. Τον έρωτα τότε ο Σατανάς:

- Και συ από που μας έρχεσαι;

-Εγώ ευρισκόμουν εις την έρημον – απήντησεν εκείνος – και σαράντα ολόκληρα χρόνια επολέμουν ένα Μοναχόν μόλις δε αυτήν την νύκτα τον ενίκησα και έπεσεν εις την αμαρτίαν της πορνείας.

Μόλις ο Σατανάς ήκουσεν αυτό το κατόρθωμα, έσηκώθη, τον κατεφίλησεν, αφήρεσε το στεφάνι από το κεφάλι του και το εφόρεσεν εις τον νικητής του Μοναχού αφού δε έφεραν ένα θρόνον και τον ετοποθέτησαν πλησίον του, τον έβαλε να καθήση δίπλα του και του έλεγεν ευχαριστημένος:

- Μπράβο! πώς τόσον μεγάλο έργον ήμπόρεσες να κάμης;

Όταν εγώ είδον όλα αυτά – είπεν ο Γέρων από την Θηβαΐδα - αντελήφθην πόσον μεγάλο είναι, εις άξίαν, το τάγμα των Μοναχών και πόσον φοβίζει τους δαίμονας. Χωρίς αναβολήν, κατόπιν αυτών, έβγήκα από τον ειδωλολατρικός ναόν και με την Χάριν του Θεού έγίνα Μοναχός.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, τόν χρόνον ον διήξαμεν τῷ μονήρει βίῳ ἀριθμοῦμεν, τὴν δὲ ἀμέλειαν, ἣν κατειργασάμεθα ἐν αὐτῷ, ἀγνοοῦντες ἔπαιρομεθα ἔπαινος ἀνδρὶ οὐχ ὁ χρόνος μόνον, ἀλλ' ἢ κατὰ Θεὸν προκοπῆς προκοπὴ δὲ οὐ πολλαί, ἀλλὰ τὸν ἐνάρετον βίον κεκτησθαι. .

Έπιλαβού, Μοναχέ, τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης, καὶ ὠμολογησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων, ἡγουν ἐπὶ πάσης τῆς ἄνω καὶ κάτω κτίσεως «ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονιεῖ». Τί δὲ ἔστιν ὁ Μοναχός, ἢ τίνοι ὠμοίωται; Ὁ Μοναχὸς ἔοικεν ἀνδρὶ καταφερομένῳ ἐξ ὕψους, ὃς εὐρῶν σχοινίον κρεμάμενον ἐν ὑψηλῷ διαθέματι, δραξάμενος ἀπεκρέμασεν ἑαυτόν, καὶ βοᾷ ἀδιαλείπτως πρὸς Κύριόν του

βοηθηθῆναι, εἰδῶς ὅτι, ἐὰν ἐξατονήσας ἀπολύση τὰς ἀμφοτέρας χεῖρας, πεσεῖται καὶ θανατωθήσεται.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, Ἀγγέλων σχῆμα φοροῦντες μὴ τὴ διαβόλω συναμιλλώμεθα, ἀλλὰ τὸν Ἀγγελικὸν βίον ζηλωμένως ὡς δυνατὸν τῷ γὰρ σχήματι ὀφείλει ἐπακολουθεῖν ὁ τρόπος καὶ τὰ ἔργα χωρὶς γὰρ τῶν ἔργων, τὸ σχῆμα οὐδὲν ἔστιν. Ἄρα οὖν οἱ Ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ ἐν ἔριδι καὶ ζῆλο διαγοῦσι, καθὼς νῦν δρῶμεν ἐν ἡμῖν τοῖς Μοναχοῦς ταῦτα γινόμενα;

Σπουδάσωμεν, ἀδελφοί, μὴ γίνεσθαι τοῖς ἔξωθεν πρόσκομμα καὶ σκάνδαλον" μὴ βλασφημεῖσθω τὸ καλὸν σχῆμα δι' ἡμᾶς, μᾶλλον δὲ εὐφημεῖσθω. Ἄρα τί ἀπολογησόμεθα τὰ κριτῆ ἐν τῇ φοβερᾷ ὥρα τῆς ἐξετάσεως, εἰ οὕτως ἀμελοῦμεν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας; τί γὰρ ἔδει αὐτὸν ποιῆσαι ἡμῖν, καὶ οὐκ ἐποίησεν, ὅτι αὐτὸν τὸν θεὸν Λόγον ἐν δούλου μορφῇ ταπεινὸς οὐκ εἶδομεν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ταπεινοὶ γενώμεθα; ἢ ὅτι ἔμπτυσμενός το ἀπερινόητον αὐτοῦ πρόσωπον οὐκ ἐθεασάμεθα, ἕνα καὶ ἡμεῖς ὑβριζόμενοι καὶ ἐπιπληττόμενοι μὴ ἄγριαινωμεν;

Ἄλλ' ὅτι οὐκ εἶδομεν τὸν ἅγιον αὐτοῦ νῶτον διδόμενον εἰς μᾶστιγας, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑπεῖκωμεν κατὰ πάντα τοῖς ἡγουμένοις ἡμῶν καὶ πάσι τοῖς Μοναχοῖς; ἢ ὅτι οὐκ εἶδομεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ το ἐπιβλέπον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ποιοῦν αὐτὴν τρέμειν, ραπιζόμενον, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐξουθενούμενοι ὑποφέρωμεν καὶ μὴ θηριώμεθα; Ἄλλ' ὅτι οὐκ ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἐγὼ ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐδὲν ποιῶ; καὶ πάλιν ἦλθον οὐχ ἕνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος με Πατρός, ἕνα καὶ ἡμεῖς μὴ ὦμεν αὐθάδεις καὶ αὐτεξούσιοι; ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐκ ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος «ἐγὼ οὐκ ἀπειθῶ οὐδὲ ἀντιλέγω" καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρῶτος εἶμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ» καὶ πάλιν «οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι». Καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα φάσκοντος, ἵνα καὶ ἡμεῖς τοιοῦτοι γενέσθαι ἀγωνισώμεθα; Ἀδύνατον γὰρ ἄλλως εὐδοκιμῆσαι καὶ σωθῆναι, εἰμὴ ἐν τῷ μιμήσασθαι τὸν Κύριον ἐν παντί. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, τὸ ἐκλεκτὸν ποιμνιον τοῦ Χριστοῦ, νήψωμεν ὡς καιρὸν ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸ σχῆμα πολιτευσώμεθα, ἵνα καὶ τὴν Ἀγγελικὴν ἄξιαν ἀπολάβωμεν ὕστερον.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, μετροῦμεν τὸν χρόνον, που ἐπεράσαμεν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον αγνοοῦντες ὅμως τὴν ἀμέλειαν, που ἐπεδείξαμεν κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, υπερηφανευόμεθα. "Ἐπαινος ὅμως δι' ἕνα ἄνδρα δὲν εἶναι μόνον ὁ χρόνος τῆς ασκήσεως, ἀλλὰ καὶ κατὰ Θεὸν προκοπή, ὡς προκοπή δε νοεῖται ὅχι ἡ λεύκανσης τῶν τριχῶν, ἀλλὰ τὸ να ἀποκτήσῃ κανεῖς ἐνάρετον βίον.

Φρόντισε να κατακτήσης, Μοναχέ, τὴν αἰώνιον ζωὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκλήθης, καὶ χάριν τῆς ὁποίας ἐδώσες τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον ὀλοκλήρου τῆς ἄνω καὶ κάτω κτίσεως: «ἀκόμη λοιπὸν ὀλίγη υπομονή καὶ ὁ ἀναμενόμενος θα ἐλθῇ καὶ δὲν θα ἀργήσῃ». (Ἠσ. κστ', 20 21 καὶ Ἀμβρακίου β', 3). Τί εἶναι δὲ ὁ Μοναχός; ἢ με ποῖον εἶναι ὁμοίος;

Ὁ Μοναχός ὁμοιάζει με ἕνα ἄνδρα, που πίπτει ἀπὸ ὑψηλά εὐρίσκει λοιπὸν ἕνα σχοινί, κρεμασμένος ἀπὸ ὑψηλὸν στήριγμα, τὸ ἀρπάζει, κρεμιέται ἀπὸ αὐτό καὶ φωνάζει, ἐκτοτε, συνεχῶς πρὸς τὸν Κύριον, να τὸν βοηθήσῃ, διότι γνωρίζει, ὅτι εἴαν κουρασθῇ καὶ ἀφήσῃ καὶ τὰ δύο τοῦ χέρια, θα πέσῃ καὶ θα σκοτωθῇ.

Ἄγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀφοῦ φοροῦμεν τὸ Ἀγγελικὸν σχῆμα, ἀς μὴ συναγωνιζώμεθα με τὸν διάβολον, ἀλλ' ἀς ἐπιδιώκωμεν, ὅσον τὸ δυνατὸν, τὸν βίον τῶν Ἀγγέλων. Διότι τὸ σχῆμα

πρέπει να συνοδεύεται από τον τρόπον και τα έργα χωρίς τα έργα, το σχήμα καμμίαν άξίαν δεν έχει. Μήπως τάχα ζούν εις τον ουρανόν οι Αγγελοι με φιλονικίαν και φθόνον, καθώς τώρα βλέπομεν να συμβαίνουν αυτά μεταξύ των Μοναχών;

Ας φροντίσωμεν, αδελφοί, να μη γινώμεθα εμπόδιον και σκάνδαλον εις τους κοσμικούς: ας μη βλασφημηται το καλόν σχήμα, εξ αιτίας μας, αλλ' όσον το δυνατόν περισσότερο άς ευφημηται. Αραγε τι θα απολογηθώμεν ενώπιον του Κριτού, κατά την φοβεραν ώραν της Κρίσεως, εάν έτσι αμελώμεν την σωτηρίαν μας; Τι έπρεπε να κάμη ο Θεός δι' ημάς, και δεν το έκαμεν; Μήπως αυτόν τούτον τον Θεόν Λόγον δεν είδομεν ταπεινόν, έν μορφή δούλου, δια να γίνωμεν και ημείς ταπεινοί; Η μήπως δεν είδαμεν να έμπτύεται το ακατάληπτον Αύτου πρόσωπον, ώστε να μη οργιζώμεθα και ημείς, όταν υβριζώμεθα, ή όταν μάς επιπλήττουν;

Αλλά μήπως δεν είδαμεν τα άγια νώτα Αυτού να μαστιγώνωνται, διά να υπακούωμεν και ημείς εις όλα ενώπιον των Ηγουμένων μας και των άλλων Μοναχών; "Η μήπως δεν είδομεν το πρόσωπόν Του, το οποίον όταν βλέπη την γην, την κάμνει να τρέμη (Ψαλμ. ργ', 32), να ραπίζεται, ώστε και ημείς να υπομένωμεν, οσάκις μάς προσβάλλουν, και να μη γινώμεθα όπως τα θηρία; Μήπως, τάχα, δεν Τον ηκούσαμεν να λέγη, πώς εγώ τίποτε δεν κάνω με την θέλησίν μου; και αλλού πάλιν, ότι ήλθον εις τον κόσμον όχι να κάμω το θέλημά μου, αλλά το θέλημα του Επουρανίου Πατρός, που με έστειλεν (Ιωάν. ε', 30-31), ώστε και ημείς να μή είμεθα αυθάδεις και να μη ενεργώμεν αυθαιρέτως; Μήπως, τάχα, δεν τον ηκούσαμεν να λέγη αλλού: «εγώ δεν απειθαρχώ, ούτε αντιλέγω μάθετε από εμέ, ότι είμαι πράος και έχω ταπεινήν καρδίαν»: (Ματθ. ια', 29) και πάλιν: «δεν ήλθον να υπηρετηθώ, αλλά να υπηρετήσω» (Ματθ. κ', 28). Και εν γένει να λέγη πολλά τοιαύτα όμοια, διά να αγωνισθώμεν και ημείς να γίνωμεν τοιούτοι;

Διότι είναι αδύνατον με άλλον τρόπον να ευδοκιμήσωμεν και να σωθώμεν, παρά μόνον εφ' όσον μιμηθώμεν εις όλα τον Κύριον. Σας παρακαλώ λοιπόν, αδελφοί μου, σείς που είσθε το εκλεκτόν ποιμνιον του Χριστού, ας συνέλθωμεν, εφ' όσον έχομεν καιρόν, και ας πολιτευθώμεν, σύμφωνα με το σχήμα που φέρομεν, διά να απολαύσωμεν μετά ταύτα και την Αγγελικήν άξίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ'

(Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν πιστὸν τα παρὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς καταδέχεσθαι προθύμως ὡς συμφέροντα, κὰν λυπηρὰ ἢ καὶ ἐπώδυνα πρὸς γὰρ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ καὶ τὰς θλίψεις καὶ τὸ παρὰ Θεοῦ ἔλεος δίδονται.

Περὶ τοῦ ὅτι ὁ πιστὸς πρέπει μετὰ προθυμίας να παραδέχεται ὅσα του υποδεικνύει ὁ πνευματικὸς του πατήρ, διότι εἶναι συμφέροντα, ἔστω καὶ εἰάν τού προκαλοῦν λύπην ἢ εἶναι κοπιαστικά διότι πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν καὶ δια τὴν ανακούφισιν ἀπὸ τὰς θλίψεις δίδεται καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸ ἔλεος.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Ο ΤΗΝ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ προστασίας μετὰ τὸν Ἅγιον Ὁνωράτον διαδεξάμενος, ἐν μιᾷ κατὰ τοῦ θεοφιλοῦς Λιβερτίνου βαρυτάτω θυμῷ ἐξήφθη, ὡς ἐπιβαλεῖν αὐτῷ καὶ τὰς ἑαυτοῦ χεῖρας καὶ μὴ εὐρῶν ράβδον δι' ἧς αὐτὸν μαστιγῶσει, ἄρας τὸ ὑποπόδιον, τούτη τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ τὸ πρόσωπον ἔκανως ἔτυψε, καὶ ὄλον μελανῶν καὶ πεφουσημένον πεποίηκε. Σφοδρῶς οὖν ὁ Λιβερτίνος μαστιγωθείς, ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ κλίνῃ ἡσύχαζεν. "Ἦν δὲ τί πρᾶγμα τοῦ Μοναστηρίου ὄρισμενον τῇ ἐξῆςπραχθῆναι ἡμέρα. Τῇ ἐπαύριον οὖν πληρωθέντων τῶν ἑωθινῶν ὕμνων, ὁ Λιβερτίνος εἰς τὴν τοῦ ἡγουμένου κλίνην ἀπῆλθε, καὶ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης εὐχὴν ἠτήσατο.

Γινώσκων οὖν ὁ ἡγούμενος πῶς παρὰ πάντων ἐτιμάτο καὶ ἠγαπάτο καὶ Λιβερτίνος διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς, ἐνόμισεν ὅτι διὰ τὴν ὕβριν, ἣν αὐτῷ ἐπήγαγε, τῆς μονῆς ὑποχωρῆσαι βούλεται διὸ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν πὸς βούλεται ἀπελθεῖν καὶ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε' τοῦ Μοναστηρίου πρᾶγμα ὄρισμενόν ἐστι, Πάτερ, ὅπερ εἶσαι οὐ δύναμαι" χθὲς γὰρ ὄρισα σήμερον ἐκεῖσε εὐρεθῆναι. Τότε ἐκεῖνος κατανοήσας τὴν ἑαυτοῦ σκληρότητα, τὴν δὲ ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητα τοῦ Λιβερτίνου, ἐκ βάθους καρδίας ἐστέναξε, καὶ τῆς κλίνης ἐξαναστᾶς, τοὺς τοῦ Λιβερτίνου πόδας ἐκράτησε καὶ ἑαυτὸν ἡμαρτηκέναι ὡμολογήσεν, ὅτι τηλικούτω ἀνδρὶ τοιαύτην ὠμοτάτην βάσανον ἐπενεγκεῖν ἐτόλμησε τουναντίον δὲ καὶ ὁ Λιβερτίνος ἑαυτὸν εἰς τὴν γῆν ὑποστρώσας, καὶ τοὺς ἐκείνου ποσὶ προσκυλινδούμενος, τὸ γεγονὸς οὐκ ἐκείνου, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου πταίσματος εἶναι ἔλεγε καὶ ἑαυτὸν ἤτιατο, καὶ ἄξια παθεῖν ὧν ἡμαρτεν ἀπεφαίνετο. Ὁ οὖν Πατήρ εἰς μεγίστην ἐκ τούτου ἐπανῆλθε πραότητα, καὶ γέγονε τῇ διδασκάλῳ πρὸς ἀρετὴν ὁδηγὸς ἢ τοῦ μαθητευομένου ταπεινώσας.

Ἀπολυθεὶς οὖν, εἰς τὸ ὄρισμενον ἀπῆλθε πρᾶγμα, καὶ πολλοὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ ἄνδρες εὐγενεῖς τε καὶ τίμιοι, ἰδόντες αὐτὸν οὕτως ἔχοντα καὶ οὕτω μελανῶν καὶ πεφουσημένον τὸ πρόσωπον, ἠρώτων πόθεν αὐτῷ τοῦτο συνέβη πρὸς οὓς ἀπεκρίθη, ὅτι χθὲς πρὸς ἐσπέραν, τῶν ἁμαρτιῶν μου ποιουσῶν, εἰς τὸ ὑποπόδιον τοῦ σκαμνίου προσκόψας, τοῦτο ἐπάθον" καὶ οὕτως καὶ δίκαιος οὔτε τοῦ Πατρὸς τὸν θυμὸν ἐδημοσίευσεν, οὔτε τὴν ἁμαρτία τοῦ ψεύδους ὑπέπεσεν.

Ταύτην οὖν, Πέτρε, τὴν δύναμιν τῆς ὑπομονῆς παρὰ πολὺ μείζονα εἶναι πιστεύω τῶν θαυμάτων καὶ τῶν σημείων, ὧν ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἐποίησεν.

Ερμηνεία

ΜΙΑΝ ΗΜΕΡΑΝ εκείνος που διεδέχθη τον άγιον Όνωράτον εις την θέσιν του Ηγουμένου της Μονής, κατελήφθη από τόσον μεγάλον θυμόν και οργήν εναντίον του θεοφιλούς Λιβερτίνου, ώστε να φθάση εις το σημείον να τον κτυπήση με τα χέρια του και επειδή δεν εύρισκε ραβδί διά να τον μαστιγώση, εσήκωσε το σκαμνί και τον εκτύπησε με τόσην δύναμιν εις την κεφαλήν και το πρόσωπον, ώστε του το έπρηξε και το έμελάνιασε. Μετά το ισχυρόν αυτό κτύπημα, ο Λιβερτίνος επήγε και ησύχασεν εις το κρεβάτι του. Εν τω μεταξύ είχε προγραμματισθή μία έργασία του Μοναστηρίου για την επομένην ημέραν· πρωί – πρωί τότε ο Λιβερτίνος, αφού ετελείωσεν ή ακολουθία του Όρθρου, μετέβη εις το δωμάτιον του Ηγουμένου και με όλην την ταπεινοφροσύνην του εξήτησε την ευχήν του.

Ο Ηγούμενος, επειδή εγνώριζε πόσον όλοι ετίμων και ηγάπων τον Λιβερτίνον, διά την υπερβολικήν αρετήν του, ενόμισεν ότι θέλει να φύγη από το Μοναστήρι, δια την προσβολήν, που του επροξένησε δι' αυτό λοιπόν τον ήρώτησε, που θέλει να υπάγη.

- Πάτερ απήντησε με ηρεμίαν ο Λιβερτίνος – έχω προγραμματίσει μίαν εργασία του Μοναστηρίου, την οποίαν δεν δύναμαι να αφήσω, διότι χθές ώρισα να ευρεθώ εκεί σήμερα.

Ο Ηγούμενος ανεγνώρισεν ότι είχε φερθή σκληρά προς τον Λιβερτίνον καθώς και την ταπεινοφροσύνην και πραότητα αυτού. Άνεστεναξεν από την καρδίαν του και αμέσως έσηκώθηκεν από το κρεβάτι του, έπεσεν εις τα πόδια του υποτακτικού του, τα εκράτησε με σεβασμόν, και ωμολόγησεν ότι ήμάρτησε, με το να τολμήση να προξενήση τόσον σκληρότατον πόνον εις ένα τόσον σπουδαίον άνδρα εξ αντιθέτου και ο Λιβερτίνος έπεσεν εις την γην έμπρός εις τα πόδια του Ηγουμένου, ισχυριζόμενος ότι αυτό, που έγινε, δεν ωφείλετο εις εκείνον (τον Ηγούμενον δηλαδή), αλλ' εις ιδικόν του πταισίμον εθεώρει δε τον εαυτόν του αίτιον και διετύπωνε την γνώμην, ότι αυτά που έπαθεν ήσαν άξια των σφαλμάτων του.

Κατόπιν αυτού του περιστατικού και Ηγούμενος απέκτησε μεγίστην πραότητα και η ταπεινώσις του μαθητού έγινε διά τον διδάσκαλος οδηγός προς την αρετήν.

Αφού λοιπόν έλαβε την άδειαν, μετέβη εις την καθορισμένην υπηρεσίαν πολλοί, τότε, από τους γνωστούς του, άνθρωποι ευγενείς και αξιοσέβαστοι, καθώς τον έβλεπαν να έχη μελανιασμένος και πρησμένον το πρόσωπόν του, τον ήρώτων τί του συνέβη.

– Χθες το βράδυ απαντούσεν εκείνος εξ αιτίας των αμαρτιών μου, εσκόνταψα εις το σκαμνί και έπαθα αυτό που βλέπετε.

Έτσι ο δίκαιος εκείνος άνθρωπος ούτε τον θυμόν του Ηγουμένου εφανέρωσεν, αλλ' ούτε και εις την αμαρτίαν του ψεύδους περιέπεσεν.

Αυτή λοιπόν η δύναμις της υπομονής πιστεύω, Πέτρε, ότι είναι κατά πολύ μεγαλύτερα από τα θαύματα και τα σημεία που έπραγατοποίησεν ο μεγάλος άνθρωπος (ο Λιβερτίνος).

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Παχώμιου

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος, ἔτι νέος ὢν καὶ τῶν Ἁγίῳ Παλάμωνι ὑποτασσόμενος, εἰς πάντα τὴ διδασκάλῳ ἀδιακρίτως καὶ προθύμως ὑπήκουε καὶ ἠκολούθει αὐτὸ μετὰ ταπεινῆς καρδίας ἐν ταῖς μεγίσταις ἐκείναις καὶ ὑπερφυέσι σκληραγωγίαις. Πρὸς οὖν ταῖς ἄλλαις κακοπαθείαις πολλάκις πεμπόμενος ξύλα ἀναλέξασθαι ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἀνυπόδετος ὢν, ἤλγει τοὺς πόδας, ἐπὶ πολὺ τὸν σκολόπων αὐτῷ πειραμένων, καὶ ὑπέμενε χαίρων, μνημονεύων τῶν ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς ποσὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἤλων ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ αὐτὸ συνηλωθέντων.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος, ὅταν ἀκόμη ἦτο νέος, ὑποτακτικὸς εἰς τὸν Ἁγίον Παλάμωνα, ὑπήκουεν εἰς τὸν διδάσκαλόν του πρόθυμα καὶ χωρὶς ουδεμίαν ἀντιλογίαν, τὸν ἠκολούθει δε με ταπεινὴν καρδίαν εἰς ἐκείνας τὰς ἀνυπερβλήτους καὶ ἀξιοθαυμάστους σκληραγωγίας. Ἐκτός λοιπὸν τῶν ἄλλων κακοπαθειῶν (εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβάλλετο ἐκουσίως) ἐστέλλετο πολλάκις εἰς τὸ βουνόν, διὰ νὰ μαζεύσῃ ξύλα καθὼς λοιπὸν ἐπερπατοῦσε ξυπόλητος καὶ τὰ ἀγκάθια, ὡς καρφιά, τοῦ ἐτρυπούσαν τὰ πόδια, ὑπέμενε με χαρὰν τὸ μαρτύριον, ἐνθυμούμενος τὰ καρφιά, με τὰ ὁποία ἐκάρφωσαν ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τοῦ Σωτήρος ἡμῶν.

Γ'. Εν τω βίω τοῦ Αγίου Αντωνίου του νέου ἐπὶ τῶν εἰκονομάχων

Ο ΟΣΙΟΣ Πατὴρ οὗτος Ἀντώνιος, ἐξ ἀρχοντικῆς ἀξίας τὴ μοναδικὴ προσελθὼν πολιτεία, καὶ ὑπερφυεῖς ἀγῶνας καθ' ἑαυτὸν ἐν ἡσυχίᾳ ἀγωνισάμενος ἐπὶ χρόνους μακροῦς, μετὰ ταῦτα, ἀναγινώσκων ποτὲ τὴν τῶν ἀρετῶν θεῖαν Κλίμακα, εὕρισκει ἐν τῷ τέλει τοῦ περὶ ὑπακοῆς λόγου λέγοντα τὸν διδάσκαλον «ὅς τις καθ' ἡσυχίαν καθήμενος ἐπέγνω τὴν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν, καὶ μετελθὼν πέπρακεν ἑαυτὸν ὑπακοῇ, οὗτος, τυφλὸς ὢν, ἀκόπως πρὸς Χριστὸς ἀνέβλεψε». Τοῦτο τοίνυν τὸ ρητὸν ἐν διανοίᾳ περιστρέφων, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ μετὰ τοσοῦτους κόπους καὶ καμάτων ἀσκήσεως, ἀκμῆς τυφλός; καὶ πότε ἄρα ἀναβλέψαι προθυμηθῶμεν, καὶ καταλιπὼν τὴν μονιᾶς καὶ τὸν ἀναχωρητικὸν βίον, δίδωσιν ἑαυτὸν εἰς κοινοβιακὸν στάδιον.

Ἐλθὼν οὖν εἰς τὸ κατὰ τὴν Κίον τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας διαβόητον κοινόβιον, ἔμεινεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἐπὶ ἡμέρας τινὰς ὡς εἰς τῶν πτωχῶν, μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς ἐπεὶ δὲ ἐτρέφετο μετὰ τῶν πενήτων ἔφ' ἐκάστης, μὴ ἀνασχόμενος δωρεὰν ἄρτον ἐσθίειν, ἀνήρχετο εἰς τὸ πλησίον ὄρος καὶ ἐποίει φορτίον φρυγάνων, καὶ φέρων τοῖς ἰδίῳ ὄμοις, ἐτίθει παρὰ τὸν πυλῶνα ὅπερ ἰδὼν καὶ ἐπιτεταγμένος τὴν τῶν ξένων φροντίδα, λέγει αὐτῷ " τί ποιεῖς, Ἀββᾶ; οὐ χρεῖαν ἔχει τὸ Μοναστήριον τοῦ κόπου σου οἱ ἐνταῦθα παραγινόμενοι ἀγάπην ἐσθίουσιν, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος καὶ γὰρ ἐγὼ ἔγνωκα ἀλλ' ἐπειδὴ ἀργὸς οὐ φέρω καθέζεσθαι, τοῦτο προθέσει ἰδία ποιῶ καὶ ἀναπαύομαι. Ἐπιμένοντος : αὐτοῦ τοῦ πυλῶνι τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ μηδὲν λέγοντος, ἀναφέρει καὶ ξενοδόχος τὰ κατ' αὐτὸν τῷ ἡγουμένῳ ἦν δὲ οὗτος Ἰγνάτιος ὁ αἰοίδιμος, καὶ καὶ τὸ Μοναστήριον ἰδίῳς κόποις ἐν Κυρίῳ δειμάμενος.

Λέγει οὖν ὁ Πατὴρ πρὸς τὸν ξενοδόχον ἐρώτησον αὐτὸν τί ζητῶν προσκαρτερεῖ τῷ πυλῶνι; ἐρωτηθεὶς δὲ ὁ Ἀντώνιος πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ, ἔφη ξένος μὲν εἶμι τῶν ἐνταῦθα, βούλομαι δὲ σὺν Θεῷ μεθ' ὑμῶν συνοικῆσαι ὠφελείας χάριν. Ταῦτα μαθὼν ὁ ἡγούμενος ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰσελθεῖν καὶ θεασάμενος, ἐπέγνω αὐτὸν ὅς τις ἦν (ἦν γὰρ ἔχων ἀκοὴν τῆς

ύψηλης αὐτοῦ πολιτείας): εἶτα λέγει αὐτῷ τί πρὸς ἡμᾶς ἔσकुλης, Ἄββα; ἔφη αὐτῇ ὁ Ἄντώνιος ἕνα γένωμαί ὡς εἷς ἐξ ὑμῶν τῆ ἄρετη, ἔλλιπῶς ἔχων πρὸς ταύτην ἕως ἄρτι.

Λέγει πρὸς αὐτὸν καὶ προεστῶς" οὐ δύνασαι γενέσθαι ὑποτακτικός, τοσοῦτοις ἔτεσιν ἑαυτὸ ζήσας καὶ θεῷ πολλοὶ γὰρ ἰδίῳ θελήματι στηριζόμενοι, ἢ τινι ἂν τῶν λοιπῶν ἀρετῶν ἐπεχείρησαν, κατώρθωσαν ταύτην λέγω δὴ ἐγκράτειαν, νηστείαν, ἀκτημοσύνην, κακουχίαν σώματος οὗς πολλάκις καὶ κοινοβιακὸς δοκιμάσας νόμος, διὰ τὸ τῆς ταπεινοφροσύνης ἐνδέον, ἀδοκίμους ἀπέφηνε καὶ ἐν οἷς ἐδόκουν εἶναι καλοῖς. ἔφη ὁ Ἄντώνιος τοῦτο καγῶ μαθῶν ἐκ τῆς θεοπνεύστου των Πατέρων διδασκαλίας, ὡς μήπω τῶν οὐδῶν ἐπιβᾶς τῆς ἀρετῆς, φέρων ἑμαυτὸν ὑμῖν παραδέδωκα εἰς δουλείαν, ὡς ἂν δι' ὑμῶν ἀρχὴν βάλω ἐν Χριστῷ τῆς παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικῶς εὐθετουμένης ζωῆς.

Μετὰ οὖν τὸ εἰπεῖν ταῦτα, εἰσδεχθεῖς καὶ Ἄντώνιος, ἐπετρέπη παρὰ τοῦ ἡγουμένου τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐν πρώτοις ποιεῖσθαι ὑπηρεσίαν, ὡς βαρυτάτην οὔσαν, καὶ τοὺς πολλοὺς παραιτητέαν. Ἐπιμείνας οὖν ἐν τῇ διακονίᾳ ταύτῃ χρόνον τινά, καὶ μὴ ἀρκεσθεῖς τῇ ἐντεῦθεν αὐτῷ προσγινομένη ταλαιπωρία, προσελθὼν λέγει τὸ προεστῶτι ἐγὼ διὰ κόπον περισσώτερον ἦλθον ἐνταῦθα, καὶ ἦν μου ἐπέτρεψας ἐκτελεῖν διακονίαν, ἐλαφρὰ ἐστὶ πρὸς ἐμέ.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἡγούμενος, παραδίδωσιν αὐτὸν τὸ πρωτεργάτη τῶν ἀμπέλων, πρὸς τὸ κλαδεῦν αὐτὰς σὺν τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς. Ἀπείρως οὖν ἔχων πρὸς τὴν τοιαύτην ὑπουργίαν, πολλαχῶς ἐπληττε τοὺς ἑαυτοῦ δακτύλους ὅθεν καὶ δυσσαχθῶς πρὸς τὸ ἐπιτήδευμα διέκειτο" ὅμως ἐπιμείνας τὸν ἅπαντα χρόνον τοῦ κλάδου, πάλιν τῷ καιρῷ τῆς σκαφῆς ἀμπεπονεῖτο περὶ αὐτὰς, κοπιῶν ἰσχυρότατα ἤδη δὲ τῶν καρπῶν περκαζόντων, τὴν τούτων φυλακὴν αὐτὸς ἐγχειρίζεται.

Ἐρχόμενοι τοίνυν τιμὲς τῶν ἀδελφῶν, οἱ ἀμελέστεροι, ἢ κατὰ δοκιμὴν ἴσως, ἐζήτουν σταφυλᾶς λαβεῖν πρὸς οὗς ἔλεγε συγχωρήσατε μοί, ἀδελφοί, ὅτι οὐκ ἐπετρέπην τοῦτο ποιεῖν ἰδοὺ αἱ ἄμπελοι πρόκεινται ὑμῖν καὶ εἰ βούλεσθε, λάβετε ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ἐὰν ἄρητε, πάλιν ἀνάγκη μου ἐπίκειται, ἵνα ἐξαγγείλω τῷ ἡγουμένῳ κακεῖνος γὰρ καθ' ἐκάστην μετὰ τῶν λοιπῶν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ τῷ προεστῶτι ἐξήγγελλε.

Ταῦτα ἀκούοντες οἱ ἀδελφοὶ ἀνεχώρουν ἄπρακτοι. Οἷα δὲ καὶ πρὸς ἑαυτὸν διεξήκει καθεζόμενος τὸ μεσημβρινὸν ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ τοὺς φθείρας ἀποσυνάγων ἐκ τοῦ ἰδίου ἐνδύματος, ἔλεγε πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ λογισμοὺς ὄντι μοι καθ' ἡσυχίαν, ἐλέγετε ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖς ἐνταῦθα ταλαιπωρούμενος, καὶ ἄμισθον ἐποιεῖτε τὴν ἐν μονίᾳ διαγωγὴν ἠγάγετε μὲ ἐνταῦθα καὶ πάλιν ἐκείνης τοὺς πόνους μακαρίζετε, βουλόμενοι μὲ τῆς τῶν ἀδελφῶν διαστῆσαι ζωῆς; Ταῦτα μετὰ δακρύων ἐν πόνους καρδίας λογιζόμενος πολλάκις καὶ πρὸς ἑαυτὸν λέγων, ὑπὸ τινὸς Πνευματικοῦ γέροντος κατελαμβάνετο ὑφ' οὗ καὶ λόγοις παρεμυθεῖτο φιλαδελφίας καὶ οὕτως ὑπέφερε τοὺς πειρασμοὺς καὶ Ἄντώνιος διὰ τὴν μέλλουσαν μισθαποδοσίαν.

Μετὰ γοῦν τὸ παρελθεῖν τὸν καιρὸν τοῦ τρυγητοῦ, παραδίδεται δουλεύειν εἰς τὸ τραπεζαρεῖον, ἐνθα δὴ καὶ συνέβαινεν αὐτῷ κοπιᾶν περισσοτέρως, ἕως τρίτης ὥρας σχεδὸν τῆς νυκτὸς τυρβαζομένῳ ἐν τῇ τῶν εἰσιόντων καὶ ἐξιόντων ὑποδοχῇ καὶ λειτουργίᾳ, ὑφ' ὧν πολλάκις καὶ ἀτιμίαις ἐπλύνετο, οἷα φιλεῖ πολλάκις ἐπὶ τῶν τοιούτων συμβαίνειν. Γυμναζόμενος δὲ ἐν ταῖς τοιαύταις διακονίαις χρόνον ἤδη συχνόν, τὸ τὲ ἱμάτιον ἑαυτοῦ καὶ τὰ ὑποδήματα κατέτριπεν, ἅπερ ὑποδήματα κατεδέξατο φορέσαι, διὰ τὴν τοῦ μακαρίτου Ἐπισκόπου Παύλου παράκλησιν τὸν γὰρ πρὸ τοῦ τῆς ἀσκίσεως ἅπαντα χρόνον γυμνοποδῶν ἦν.

Τότε οὖν, ὡς εἶπον, τούτων κατατριβέντων, τοῦ χειμῶνος ἐνστάντος, ἐπήγνυτο ὑπὸ τοῦ κρύους, τοῦ ἡγουμένου τέως ἀναβαλλομένου δοῦναι αὐτὴ τὴν ἀναγκαίαν του σώματος σκέπην δοκιμαστικῶς, εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀφερεπόνων καὶ αὐτοῦ περισσώτερον μισθόν. "Ὅθεν δὴ καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς τὰ μάρμαρα ὀμιλίας ρῆξιν ὑπομείναντες ἄλλος αὐτῶ οὐ τὸ τυχὸν ἐνεποίουν. θεωροῦντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ τὴν πολλὴν αὐτοῦ βίαν καὶ ἀνάγκην, ὁ μὲν κώδιον αὐτῶ ἐπέρριπτεν, ὁ δὲ καλίγια εἰς τὸ ὑποδήσασθαι, ἂν οὐδὲν ὁ πύκτης δεχόμενος, εἰς τὴν τοῦ προεστῶτος ἑώρα κρίσιν, λέγων τοῖς ἀδελφοῦς γινώσκειν οἶδα τὸν Πατέρα ἡμῶν, ὧν ἐπιδέομαι ὑστερούμενος αὐτῶ οὖν καταλιμπάνω τὴν περὶ ἐμοῦ οἰκονομίαν, ἕως ὅτου ὁ Θεὸς πληροφορήσει αὐτόν, χάριν τῆς ἔμης ταπεινώσεως.

"Ἐν τούτοις τοιγαροῦν τῆς χειμερίου τροπῆς διαλυθείσης, καὶ τοῦ ἔαρος τὲ καὶ θέρους παραλλαξάντων, καὶ αὐτοῦ ἀπρονοήτου ἔτι διαθλεῖν ἐγκαταλειφθέντος, ἠττηθεῖς τῇ πολιορκίᾳ τῶν ἐντὸς λογισμῶν καὶ τῶν ἐκτὸς ἐλλείψεων, προσεῖσι τὸ γυμναστὴ καὶ φησι δέσποτα, ἐὰν οὐχ ἱκανοὶ το Μοναστήριον δοῦναι καὶ ἐμοὶ τα πρὸς τὴν χρείαν, ἐπιτρέψον καὶ διὰ φίλων ποιήσω τὴν ἑμαυτοῦ ὑπηρεσίαν" ὁ δὲ θεὸς ἐκεῖνος ποιμὴν, εἰς ὅπερ ἔβουλετο τοῦτον ἐαλωκῶς, λέγει πρὸς αὐτόν" πᾶσαν τὴν περιοικίδα ἐν Χριστῶ τρέφει τὸ Μοναστήριόν μου, καὶ σὲ οὐκ ἰσχύει ἐνδύσαι καὶ ὑποδησαι; ἤκουον πάλαι περὶ σου ὅτι ἀγωνιστῆς εἶ, καὶ ὑπομονητικὸς ἐν ταῖς σωματικαῖς περιστάσεσι νυνὶ δέ, οὐδὲν ὧν ἤκουσα θεωρῶ ἐπὶ σὲ πάντα τα ἐν τῷ κόσμῳ περιόντα σοὶ κατέλιπες διὰ τὸν Θεόν, καὶ εἰς κόπους ἑαυτὸν καὶ πτωχείας δέδωκας, ἡσυχάσας ἐν τῇ ἐρήμῳ καλῶς ἐπὶ πλείστους χρόνους, καὶ τὰς ἀναγκὰς ὑπομείνας τοῦ σώματος, καὶ ἵνα ἔλθῃς πρὸς ἡμᾶς ὀλιγόψυχος γέγονας καὶ ἀκαρτέρητος ἐν τοῖς μικροῦς ταύτοις γυμνάσμασιν, ἀνέσεις ἐπιζητῶν ὡς εἰς τῶν ἀμελεστέρων καὶ μὴ σαφῶς ἀποβλεπόντων εἰς τὴν μεγάλην του Χριστοῦ μισθαποδοσίαν; καὶ ἐξουδενώσας αὐτόν, ἀπεριλόγητον εἶασεν ἀπελθεῖν.

Τοὺς τοιούτους οὖν καυτῆρας καὶ ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ δεξάμενος Ἀντώνιος, διέμεινε ἐγκαρτερῶν τοὺς κατὰ Θεὸν θλιβεροῖς, καθ' ἑκάστην δάκρυσιν ἑαυτὸν κατακλύζων, καὶ ἐγκρατεῖα τῆς τοῦ σώματος διαφόρως ἀποκαθαίρων" συνεχωρήθη γὰρ αὐτῶ παρὰ τοῦ ποιμένου νηστεύειν τὲ καὶ ἀγωνίζεσθαι, ὡς βούλεται, ἵνα μὴ δόξη κατόπιν ἐληλακέναι τῆς καθ' ἡσυχίαν αὐτοῦ προτέρας διαγωγῆς: ὅθεν οὐδ' ἐπὶ κλίνης κοιτάζεσθαι κατεδέξατο, ἀλλ' ἐπὶ καθισματίου κτιστοῦ μικρὸν ὑπτιούμενος μετελάμβανε τοῦ ὕπνου, καὶ πρὸ τῆς ὥρας τοῦ κρούσματος αὐθις ἀνιστάμενος, ἠύχετο τὲ καὶ ἐστιχολόγει καὶ τοῖς ἀγαθοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιμελῶς ἐγεγρύφα.

Ἐπεὶ οὖν ὁ Ἀντώνιος δόκιμος διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ὑπομονὴν τῷ τὲ πατρὶ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐκρίνετο, ἐλάμβανον αὐτόν καὶ οἱ γηπόνοι τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὴν μακελλαν ἐγχειρίζοντες ἐπέτρεπον αὐτῶ ἐκρίζουν καὶ ἀποτέμνειν τὰς νάπας τὲ καὶ τοὺς θάμνους, κάθιδρως δὲ τῷ κόπο καὶ κεκμηκῶς ὄλος γινόμενος, κρυφίους καρδίας χεῖλεσιν ἔλεγε πρὸς τὸν Θεὸν «ἴδε, Κύριε, τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἀμαρτίας μου». Καὶ γοῦν ἐν μιᾷ νυκτὶ βλέπει καθ' ὕπνου ἄνδρα τινὰ ἔνδοξον, τρυτάνην ἐπιφερόμενον, ἧς ἡ εὐώνυμος πλάστιγξ ἔδοκει φέρειν τὰ αὐτοῦ ἀπὸ νεότητος ἀμαρτήματα, ἡ δὲ ἑτέρα τῆς μακελλαν τῶν κατὰ Θεὸν αὐτοῦ κόπων, ἧτις καὶ βαρήσασα, διεσκόρπισε τὰ τῶν παραπτωμάτων εἶδη καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἔφη τὸ 'Αντωνίω' ἰδοὺ ἐδέξατο Κύριος ὁ Θεὸς τοὺς κόπους σου, καὶ συνεχώρησε τὰς ἀμαρτίας σου.

Μετὰ ταῦτα ἑωρακῶς καὶ προεστῶς τὴν ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ ὑπομονὴν αὐτοῦ, . καὶ ὅτι ἕκανως ἐπυρώθη τοῖς τῆς ὑποταγῆς ἐμπύροις ἀθλήμασι, καὶ τέθεικε λοιπὸν τὸν λογισμὸς ἑαυτοῦ ὑπομείναι διὰ Θεὸν πᾶν καὶ ἂν ἐπαχθῇ αὐτῶ μεγαλοψύχως, προσκαλεσάμενος κατ' ἰδίαν λέγει αὐτῶ ὁ Θεὸς τὸν μισθὸν παρασχοῦ, Πάτερ, τῶν ὠφεληθεισῶν ψυχῶν τῆ σὴ πρὸς

ἡμᾶς ἀφίξει καὶ κατὰ Θεὸν πολιτεία, ὅτι οὐδέπω οὕτως ἔβελτιωθησαν οἱ ὑπ' ἐμὲ ἀδελφοί, ὡς ἐπὶ τῇ σῇ θεοπέμπω παρουσία καὶ τελεία ὑπακοή καὶ ἐκβαλῶν δέδωκεν αὐτῷ ἕματιον καὶ ὑποδήματα, καὶ εἰ τί τούτοις ἐπόμενόν ἐστι καὶ ἦν ἐξ ἐκείνου ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀδελφῶν, ἔχων τὴν χρεῖαν τοῦ σώματος εἰ τί γὰρ ἤδει ὁ ἡγούμενος ὅτι λείπει αὐτό, κρυφίως εἰς τὸ κοιτάριον αὐτοῦ ἀπετίθει, ὅπερ ἀναστρέφων εὔρισκεν ὁ Ἀντώνιος.

Ερμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ οὗτος Πατὴρ Ἀντώνιος προσήλθεν εἰς τὸν Μοναχικὸν βίον, ἐνῶ προηγουμένως εἶχεν ἀξίωμα ἀρχοντος, ἐπὶ πολλὰ δε χρόνια ἐπεδόθη μόνος του, διὰ τῆς ἡσυχίας, εἰς σκληροτάτους ἀγῶνας. Κάποτε ἐδιάβασε τὴν Κλίμακα τῶν ἀρετῶν* καὶ ἐπρόσεξεν, εἰς τὸ τέλος, τὸν λόγον περὶ υπακοῆς, που λέγει ὁ διδάσκαλος: «ὅποιος διάγει ἐν ἀσκητικῇ ἡσυχίᾳ καὶ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀσθενεῖάν του καὶ σπεύσῃ νὰ πωλήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, ὡς δούλον, εἰς τὴν υπακοὴν Γέροντος, αὐτός, ἐνῶ ἦτο τυφλός, ἀνέβλεψεν ἕξαφνα χωρὶς κόπον πρὸς τὸν Χριστόν». Το ρητὸν αὐτὸ ἐγυρόφερνε συνεχῶς εἰς τὴν σκέψιν του καὶ ἐμονολόγει μετὰ ἀπὸ τόσοις κόποις καὶ ἀσκητικῶς ἀγῶνας, νὰ εἶμαι ἀκόμη τυφλός; καὶ πότε, ἀραγε, περιμένωμεν νὰ ἀναβλέψωμεν; Ὑπὸ τὸ κράτος δε τῶν σκέψεων αὐτῶν ἐγκατέλειψε τὴν μοναχικὴν του καλύβην καὶ τὸν ἀναχωρητικὸν βίον καὶ παρεδόθη εἰς τὸ κοινοβιακὸν στάδιον.

Ἐρχεται λοιπὸν εἰς τὸ πλησίον τῆς Κίου τῆς Βιθυνίας περίφημον Κοινόβιον καὶ ἐμείνεν εἰς τὸν ξενῶνα τῆς Μονῆς, ὡς εἰς ἐκ τῶν πτωχῶν, χωρὶς νὰ εἴπῃ εἰς οὐδένα τίποτε ἐπειδὴ δε ἐτρέφετο, μαζί με τοὺς πένητας, δωρεάν καθημερινῶς, ἐστενοχωρεῖτο, διότι δὲν ἠνείχετο νὰ τρώγῃ τὸ ψωμὶ δωρεάν. Ἀνήρχετο λοιπὸν εἰς τὸ γειτονικὸν βουνόν, ἐμάζευε φρύγανα καί, μεταφέρων αὐτὰ ἐπὶ τῶν ὤμων του, τα ετοποθέτει δίπλα εἰς τὴν εἴσοδος τῆς Μονῆς. Το πρᾶγμα αὐτὸ ἀντελήφθη ὁ Μοναχός, που εἶχεν ὡς διακόνημα τὴν περιποίησιν τῶν ξένων, καὶ του λέγει:

— Ἀββά, τι κάνεις; Το Μοναστήρι δὲν ἔχει ἀνάγκης ἀπὸ τὸν κόπον σου: ὅσοι ἐρχονται ἐδῶ διατρέφονται δωρεάν, καὶ εὐχαριστοῦν τὸν Θεόν.

— Καὶ ἐγὼ τὸ γνωρίζω αὐτό - ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος — ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εὐχαριστοῦμαι νὰ παραμένω ἀργός, τὸ κάνω αὐτὸ μόνος μου καὶ ἀναπαύομαι.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἀντώνιος ἐπέμενε νὰ ἐκτελή ἐκουσίως αὐτὴν τὴν υπηρεσίαν καὶ νὰ μὴ λέγῃ τίποτε, ἀναφέρει ὁ ξενοδόχος τὴν υπόθεσιν εἰς τὸν ἡγούμενον.

Ἦτο δε τότε ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου καὶ αἰδίδιμος Ἰγνάτιος, ὁ ἴδιος, που με τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου, ὠκοδόμησε τὸ Μοναστήριον.

Ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ ἡγούμενος, λέγει πρὸς τὸν ξενοδόχον Ἐρώτησε τὸν τί ζητεῖ καὶ καρτερεῖ ὑπομονητικὰ ἔξω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι;

Ὅταν ὁ ξενοδόχος μετεβίβασε τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν τοῦ ἡγουμένου εἰς τὸν Ἀντώνιον, ἐκεῖνος ἀπήντησε:

* Πρόκειται διὰ τὸ σύγγραμμα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος.

- Δεν είμαι απ' εδώ είμαι ξένος, επιθυμώ δε, με την βοήθειαν του Θεού, να κατοικήσω μαζί σας, διά να ωφεληθώ.

Μόλις επληροφορήθη την απάντησιν αυτήν ο Ηγούμενος, του παρήγγειλε να έλθη διά να τον ίδη καθώς δε τον εκοίταξεν εις το πρόσωπον, τον ανεγνώρισεν αμέσως ποίος ήτο (διότι εξ ακοής εγνώριζε διά τον ενάρετον βίον του) και του λέγει:

– Αββά, διατί έταλαιπωρήθης τόσον διά να έλθης κοντά μας;

– Δια να γίνω, όπως και σεις, κατά την αρετήν, απήντησεν ο Αββάς Αντώνιος, επειδή μέχρι τώρα υστερώ.

– Δεν είναι δυνατόν να γίνης υποτακτικός, εφ' όσον τόσα χρόνια έζησες μόνος σου με τον Θεόν· διότι πολλοί – συνέχισεν ο Ηγούμενος - στηριζόμενοι εις την θέλησίν των, οποιανδήποτε από τας άλλας αρετάς επεχείρησαν να κατορθώσουν, το επέτυχον όπως, π.χ., την έγκράτειαν, την νηστείαν, την ακτημοσύνην, την σωματικής κακουχίαν. Ωστόσοσόν αυτού απεδείχθησαν αδόκιμοι και εις εκείνα ακόμη που εθεωρούντο καλοί, όταν εδοκιμάσθησαν με τον κοινοβιακών νόμον, διότι τους έλειπεν η ταπεινοφροσύνη.

- Ακριβώς, Πάτερ, αυτό έμαθα και εγώ από την θεόπνευστον διδασκαλίαν των Πατέρων, ότι δηλαδή ακόμη δεν κατόρθωσα ούτε τα κατώφλια της αρετής να διαβώ ως ερημίτης και δι' αυτό ήλθα έως εδώ και παρέδωσα τον εαυτόν μου εις πνευματικήν δουλείαν, ώστε, με την βοήθειάν σας, να βάλω την αρχήν, όπως θέλει ο Χριστός, μιας ζωής καθοδηγουμένης συνετώσ από σας.

Κατόπιν αυτής της εξομολογήσεως εγένετο δεκτός ο 'Αντώνιος εις το Μοναστήριον και έλαβεν εντολήν από τον Ηγούμενον να εκτελή κατ' αρχήν, την υπηρεσίας της Εκκλησίας, την οποίαν, ως βαρυτάτην και επίπονον, απέφευγαν οι πολλοί. Αφού λοιπόν παρέμεινεν εις το διακόνημα αυτό αρκετον χρόνον, και δεν ικανοποιήθη από την έκ τού διακονήματος αυτού ταλαιπωρίαν, προσήλθε, μίαν ημέραν, εις τον Ηγούμενον και του λέγει:

-Εγώ, Πάτερ, ήλθον εδώ χάριν περισσοτέρου κόπου, ενώ το διακόνημα που μου ανέθεσες είναι ελαφρόν δι' εμέ.

Μόλις ήκουσεν αυτό ο Ηγούμενος, τον παραδίδει εις τον υπεύθυνον διά την φροντίδα των αμπέλων, διά να κλαδεύη αυτές με τους υπολοίπους αδελφούς. Καθώς όμως ήτο τελείως άπειρος εις την εργασίαν αυτήν, ετραυματίζε συνεχώς τα δάκτυλά του· δι' αυτό και έστενοχωρείτο με αυτό το διακόνημα. Ωστόσοσόν υπέμενε την ταλαιπωρίαν καθ' όλον το διάστημα του κλαδεύματος. Αλλά και όταν ήλθεν η περίοδος του σκαψίματος των αμπελιών, πάλιν εκοπίαζε πάρα πολύ με το σκάψιμο. "Όταν, τέλος, ωρίμαζαν τα σταφύλια, του ανέθεσαν να τα φυλάττη.

Έρχόμενοι λοιπόν εις το αμπέλι μερικοί από τους αδελφούς, οι αμελέστεροι ή, διά να τον δοκιμάσουν, εζήτουν να κόψουν σταφύλια. Προς αυτούς έλεγεν ο Αββάς Αντώνιος. Συγχωρήσατε με, αδελφοί μου, αλλά δεν έχω τοιαύτην εντολήν έμπρός σας υπάρχουν τα κλήματα και, εάν θέλετε, κόψετε μόνοι σας πάντως όμως εάν πάρετε, είναι αναγκαίον, δι' εμέ, να το φανερώσω εις τον Ηγούμενον. Διότι και ο Αββάς Αντώνιος, όπως και οι άλλοι, έξωμολογείτο καθημερινώς τους λογισμούς του εις τον Ηγούμενον. Μόλις ήκουον αυτά οι αδελφοί ανεχώρουν άπρακτοι.

Εν τω μεταξύ και με τον εαυτόν του, ως εξής, περίπου, συνωμίλει. Όταν, κατά την μεσημβρίαν, εκάθητο εις το κελλί του και έμάζευε ψείρες από τα ενδύματά του, έμονολόγει, απαντών προφανώς εις τους λογισμούς του όταν ησύχαζα μόνος εις την έρημον, μού ελέγατε δεν ωφελείσαι εδώ όσον και να ταλαιπωρήσαι και παρουσιάζετε την άσκητικήν μου μοναξιάς χωρίς άξίαν. Τώρα, που με εφέρατε εδώ, μακαρίζετε, τάχα, τους κόπους της μοναχικής εκείνης ζωής, επειδή θέλετε να με αποσπάσετε από την κοινοβιακήν ζωήν των αδελφών. Αυτά έσκέπτετο πολλάκις με πόνον καρδιάς και με δάκρυα έμονολόγει. Συχνάκις μάλιστα εγένετο αντιληπτός από κάποιον πνευματικών Γέροντα, ο οποίος με θερμά λόγια αγάπης τον παρηγόρει και έτσι ο Αντώνιος υπέφερε τους πειρασμούς χάριν της απολαύσεως των μελλόντων αγαθών.

Αφού λοιπόν επέρασε και ο τρυγητός, του ανέθεσαν να υπηρετή εις την τραπεζαρίαν· εκεί μάλιστα εκοπίαζε περισσότερο, διότι μέχρι σχεδόν της τρίτης ώρας της νυκτός* απασχολείτο με την υποδοχής και περιποίησην των εισερχομένων και εξερχομένων, από τους οποίους, συνήθως, περιελούζετο με ύβρεις και απρεπείς φράσεις, όπως πολλάκις συμβαίνει εις τας περιπτώσεις αυτάς. Από τον πολύ δε χρόνον, που εγυμνάζετο εις αυτά τα διακονήματα, εφθάρη και το ιμάτιόν του και τα υποδήματά του, τα οποία εδέχθη να φορέση, κατόπιν επιμόνου παρακλήσεως του μακαρίτου Επισκόπου Παύλου, διότι καθ' όλον τον προ της ασκήσεως χρόνον έβάδιζεν ανυπόδητος.

Τότε λοιπόν, όπως είπον, επειδή εφθάρησαν τα ενδύματα και τα υποδήματά του, και έφθασεν ο χειμών, επάγωνεν από το κρύον ο Ηγούμενος, μέχρι της στιγμής εκείνης, ανέβαλε να του δώση τον απαραίτητον ιματισμόν, διά να σκεπάση το σώμα του. Αυτό το έκανε για να τον δοκιμάση, να ωφελήση τους οκνηροτέρους και να εξασφαλίση εις τον Αντώνιον περισσότερο μισθόν. Δι' αυτό και τα πόδια του, από το περπάτημα επάνω εις τα μάρμαρα, έσκασαν και επροξενούσαν πολύν πόνον. Οι αδελφοί βλέποντες τον 'Αντώνιον πόσον εβίαζε τον εαυτόν του, αλλά και πόσην ανάγκην είχε, τον ελυπούντο και άλλος του έρριπτεν ένα κομμάτι δέρμα, άλλος υποδήματα, διά να τα φορέση, τα οποία όμως ο αγωνιστής ουδόλως εδέχετο και αποβλέπων εις την κρίσιν του Ηγουμένου έλεγε προς τους αδελφούς: Γνωρίζω ότι ο Πατήρ μας ήξεύρει ποία πράγματα υστερούμαι και έχω ανάγκην εις αυτόν λοιπόν αφήνω να με οικονομήση, ώσπου να τον πληροφορήση ο Θεός, χάριν της ταπεινώσεώς μου.

Εν τω μεταξύ επέρασεν ο χειμώνας και το θέρος διεδέχθη την άνοιξιν και αυτός έμενεν ακόμη αφρόντιστος να αγωνίζεται νικημένος λοιπόν από την πολιορκίαν τών εσωτερικών λογισμών και των εξωτερικών ελλείψεων προσέρχεται εις τον γυμναστήν του, δηλαδή τον Ηγούμενον, και του λέγει:

- Δέσποτα, εάν το Μοναστήριον δεν ημπορεί να δώση και εις εμέ τα αναγκαία, τότε επίτρεψέ μου να ικανοποιήσω τας ανάγκας μου με δωρεάς των φίλων.

Τότε, ο καλός εκείνος Ποιμήν, αφού έφερε τον Αντώνιον εις το σημείον που επεδίωκε, του απαντά.

* Δωδεκάτη ώρα κατά το βυζαντινών ωρολόγιον είναι πάντοτε η ώρα της δύσεως του ηλίου ή δε τρίτη ώρα της νυκτός είναι τρεις ώραι μετά την δύσιν του ηλίου.

- Το Μοναστήρι μου, με την βοήθειαν του Χριστού, διατρέφει ολόκληρον την περιοχής και δεν θα είχε την δύναμιν να σε ενδύση και να σε υποδήσει; Από καιρόν πληροφορούμην διά σέ, ότι είσαι αγωνιστής, και υπομένεις τας σωματικές δοκιμασίας: τώρα όμως δεν βλέπω επάνω σου τίποτε από όσα ήκουσα. Όλα όσα είχες εις τον κόσμον τα εγκατέλειψες από αγάπης προς τον Θεόν και υπέβαλες τον εαυτόν σου εις τους ασκητικούς κόπους και την πτωχείαν: έζησες δε εις την άσκητικήν ήσυχίαν της ερήμου καλά επί αρκετά χρόνια υπομείνας τας σωματικας στερήσεις. Και με το να έλθης τώρα κοντά μας έγινες ολιγόψυχος και ανυπόμονος εις τα μικρά αυτά γυμνάσματα, επιζητείς δε ανέσεις, ως να είσαι από τους αμελεστέρους που δεν προσβλέπουν με βεβαιότητα εις την μεγάλην μισθαποδοσίας του Χριστού; Και αφού τον εταπεινώσε, τον άφησε να φύγη, χωρίς να μπορώ να δικαιολογηθή.

Αφού λοιπόν ο αθλητής του Χριστού 'Αντώνιος εδέχθη τέτοιου είδους καυτηριάσματα, έμεινε υπομένων με εγκαρτέρησιν τα κατά Θεόν θλιβερά, και με βουρκωμένα τα μάτια καθημερινώς επεδίωκε διαφοροτρόπως την εσωτερικήν καθαρότητα με την σωματικήν έγκράτειαν. Διότι του επετράπη από τον Ηγούμενος να νηστεύη και να αγωνίζεται, όπως θέλει, διά να μη φανή ότι απεμακρύνθη από τον προηγούμενον τρόπον της ζωής του εις την ησυχίαν της ερήμου. Δι' αυτό και δεν επέτρεψεν εις τον εαυτόν του να κοιμάται εις κρεβάτι, αλλά εξαπλωμένος ολίγον, εις ένα κτιστόν κάθισμα, εκοιμάτο ελάχιστα και πάλιν εσηκώνετο, πριν να κτυπήση το τάλαντον*. Προσηύχετο, ανεγίνωσκε στίχους του ψαλτηρίου και απελάμβανε συνεχώς τα αγαθά της ψυχής.

Επειδή δε ο Αντώνιος εθεωρείτο από τον Ηγούμενον και τους αδελφούς πάρα πολύ υπομονητικός, τον έπαιρναν οι γεωργοί του Μοναστηρίου και του έδιδαν την τσάπαν, με εντολήν να εκριζώνη και κόπτη τα αγριόχορτα και τους θάμνους μουσκεμένος δε από τον ιδρώτα και κατάκοπος έψιθύριζεν από τα βάθη της καρδιάς του προς τον Θεόν: «ιδέ, Κύριε, την ταπεινώσιν μου και τον κόπον μου και συγχώρησε τας αμαρτίας μου» (Ψαλ. κδ', 18). Και μίαν νύκτα λοιπόν βλέπει εις τον ύπνον του ένα επίσημον και λαμπρόν άνδρα, που εκράτει ζυγαριάν. Εις την αριστεραν πλάστιγγα της ζυγαριάς αυτής του εφάνη ότι είχαν τοποθετηθή όλα τα αμαρτήματά του, από της νεότητος αυτού εις τον άλλον δίσκον είχε τοποθετηθη η τσάπα των κατά Θεόν κόπων του, η οποία εβάρυνε και διεσκόρπισεν όλα τα είδη των παραπτωμάτων του. Τότε ο επίσημος εκείνος ανήρ απευθυνόμενος προς τον Αντώνιον του είπε: Νά, που ο Θεός εδέχθη τους κόπους σου και συνεχώρησε τας αμαρτίας σου. .

Μετά καιρόν βλέπων ο Ηγούμενος την μακροχρόνιον υπομονήν του Αντωνίου και ότι αρκετά έβασανίσθη εις τα κουραστικά αγωνίσματα της υποταγής και ότι έβαλε πλέον καλά εις την σκέψιν του να υπομένη διά τον Θεόν, με μεγαλοψυχίαν, ό,τιδήποτε ήθελε του επιβληθή, τον εκάλεσε κοντά του και ιδιαίτερος του λέγει:

– Πάτερ, είθε ο Θεός να σου δώση τον μισθόν διά τας ψυχάς, που ωφελήθησαν με τον ερχομόν σου εις το Μοναστήρι μας και την θεάρεστον ζωήν σου· διότι ποτέ δεν είχαν τόσον

* Τάλαντον ή Σήμαντρον εννοούμεν κατά την μοναστηριακής παράδοσιν ένα ξύλινον ή ένα μεταλλικών αντικείμενον ειδικώς κατασκευασμένος και το οποίον κρουόμενον ρυθμικώς διά σφύρας ή κοπάνου εκ ξύλου ή εκ σιδήρου αναδίδει ήχον διά να εγερθούν οι μοναχοί εκ του ύπνου ή αργότερα διά να συναχθούν εις την Εκκλησίαν. Επίσης κρούεται το απόγευμα διά τον εσπερινών ή και διά την αγρυπνίαν. Το άλαντον είναι πολύ αρχαιότερον των κωδώνων, που έχομεν σήμερα εις τους Ορθοδόξους ναούς και υπό των οποίων αντικατεστάθη.

πολύ τελειοποιηθή οι υποτακτικοί μου, όσον με την ιδικήν σου θεόσταλτον παρουσίας και τελείαν υπακοήν.

Ενώ δε του έλεγεν αυτά, έβγαλεν από την ιματιοθήκης και του προσέφερεν ιμάτιον και υποδήματα και όλα τα σχετικά είδη του ιματισμού.

Από τότε είχε και αυτός ό,τι είχαν όλοι οι Μοναχοί, δηλαδή όλα τα είδη δια τας σωματικές ανάγκας του. Διότι ο Ηγούμενος μόλις αντελαμβάνετο ότι του λείπει κάτι, το ετοποθετούσε κρυφά εις το στρώμα του και όταν επέστρεφεν ο Αντώνιος το εύρισκεν.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕΝ ό Άββᾶς Άρσένιος τὸ Άββᾶ Ἀλεξάνδρω ὅταν ἀποσχίσης τὰ θαλλία σου, ἔλθε γεύσαι μετ' ἐμοῦ ἐὰν δὲ ἔλθωσι ξένοι, φᾶγε μετ' αὐτῶν. Ὁ οὖν Ἀββᾶς Ἀλέξανδρος ὁμαλῶς εἰργάζετο καὶ ἐπιεικῶς καὶ ὡς γέγονεν ἡ ὥρα, ἀκμῆς εἶχε θαλλία. Ἰδὼν οὖν ὁ Ἀρσένιος ὅτι ἔχρονισεν, ἔφαγε, λογισάμενος ὅτι πάντως ξένους ἔσχεν ὡς δὲ γέγονεν ὄψε, ἦλθεν ὁ Ἀββᾶς Ἀλέξανδρος καὶ ἰδὼν αὐτῶν καὶ γέρων εἶπε ξένους ἔσχες; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος οὐχὶ καὶ ὁ γέρων πάλιν ἠρώτησε: πῶς οὐκ ἦλθες εἰς τὴν ὥραν; ὁ δὲ ἔφη ὅτι εἶπές μου, ὅταν ἀποσχίσης τὰ θαλλία σου ἔλθῃ καὶ τηρῶν τὸν λόγον σου οὐκ ἦλθον, ὅτι ἄρτι ἐπλήρωσα. Καὶ ἀκούσας καὶ γέρων ἐθαύμασε τὴν ἀκρίβειαν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ ταχύτερον κατάλυε, ἵνα καὶ τὴν σύναξίν σου βάλλης, καὶ τοῦ ὕδατός σου μεταλαμβάνης, εἰ δὲ μὴ γέ, ταχέως ἔχει τὸ σῶμα σου ἀσθενῆσαι.

2. Παρέβαλεν ὁ Ἀββᾶς Ἀβραάμ τὸ Ἀββᾶ "Ἄρει καὶ καθημένων αὐτῶν, ἦλθεν ἀδελφὸς πρὸς τὸν γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ" εἶπε μοί, τί ποιήσω ἓνα σωθῶ; ὁ δὲ λέγει αὐτῷ ὕπαγε, ποιήσον τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον κατ' ὄψῃ ἐσθίων ἄρτον καὶ ἄλας καὶ μετὰ τοῦτο, δεῦρο πάλιν καὶ λαλῶ σοί. Καὶ ἀπελθὼν, ἐποίησεν οὕτως. Καὶ μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν, ἦλθε πάλιν ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν γέροντα ἔτυχε δὲ πάλιν καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἀβραάμ ἐκεῖ καὶ εἶπε πάλιν ὁ γέρων τῷ ἀδελφῷ ὕπαγε, νήστευσον καὶ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν δύο δύο. Καὶ ὡς ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφός, λέγει ὁ Ἀββᾶς Ἀβραάμ τὸ Ἀββᾶ "Ἄρει· διὰ τί ὄλους τους ἀδελφοὺς μετὰ ζυγοῦ ἐλαφροῦ λαλεῖς, τὸ δὲ ἀδελφῷ τούτῳ φορτία βαρέα ἐπιτίθεις; ἀπεκρίθη ὁ γέρων" οἱ ἀδελφοί, καθὼς ἔρχονται ζητοῦντες, οὕτω λέγω αὐτοῖς οὗτος δὲ ἐργάτης ἐστί καὶ τὸν Θεὸν ἔρχεται ἀκούσαι καὶ εἰ τί ἂν εἶπω αὐτῷ, μετὰ σπουδῆς ποιεῖ διὰ τοῦτο κάγω λαλῶ αὐτὸ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

3. Δηγήσαντο περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ, ὅτι ἀναχωρήσας πρὸς θηβαῖον γέροντα εἰς σκήτιν, ἐκάθητο ἐν τῇ ἐρήμῳ λαβῶν δὲ ὁ Ἀββᾶς αὐτοῦ ξύλον ξηρόν, ἔφυτευσε καὶ εἶπεν αὐτῷ καθ' ἡμέραν πότιζε τοῦτο λαγήνιον ὕδατος, ἕως καρπὸν ποιήσῃ ἢν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν τὸ ὕδωρ, ὡς ἀπὸ ὄψῃ ἀπελθεῖν καὶ ἔλθεῖν πρῶτῃ. Μετὰ δὲ τρία ἔτη ἔζησε τὸ ξύλον καὶ ἐξήνεγκε καρπὸν κάρυα καὶ λαβῶν ὁ γέρων τὸν καρπὸν αὐτοῦ, ἦνεγκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν λέγων τοῖς ἀδελφοῖς λάβετε, φάγετε καρπὸν ὑπακοῆς.

4. Ἦλθε τις τῶν Θηβαίων πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισῶην, θέλων γενέσθαι Μοναχὸς ἠρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ γέρων, εἰ ἔχει τινὰ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ δὲ ἔφη ἔχω ἓνα υἱὸν καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων: ὕπαγε, ρίψον αὐτὸν εἰς τὸν ποταμόν, καὶ τότε γίνεαι Μοναχός. Ὡς οὖν ἀπῆλθε ρίψαι αὐτόν, ἐπεμψεν ἀδελφὸν ὁ γέρων ὀπισθεν αὐτοῦ, ἵνα, εἰ δρμήσει τοῦτο ποιῆσαι, κωλύσῃ αὐτόν. Ὡς οὖν ὀρμήσας ρίψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκωλύετο ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, ἐπιδραμόντος αὐτῷ, ἔλεγε πρὸς τὸν ἀδελφόν: ἔασον μὲ δ' Ἀββᾶς μου εἶπε ρίψαι αὐτόν ὁ δὲ ἀδελφὸς ἔφη" ἀλλὰ πάλιν

εἶπε, μὴ ρίψης αὐτὸν καὶ καταλιπῶν αὐτόν, ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ γέγονε δόκιμος Μοναχός. "Ὁμοιον καὶ τὸ τοῦ Πατερμουθίου διήγημα, καὶ διηγήσατο ὁ Ἅγιος Κασσιανός.

5. Διηγήσατο τὶς τῶν Πατέρων, ὅτι σχολαστικός της ἀπὸ θεουπόλεως εὐλαβῆς προσήδρευε τινὶ Ἐγκλείστῳ, καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἕνα δέξεται αὐτὸν καὶ ποιήσῃ Μοναχός καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον ὄπαγε, πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δὸς πτωχοῖς, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, καὶ τότε ἐλθόντα δέχομαι σὲ ἐκεῖνος δὲ ἀπελθὼν καὶ ποιήσας ὡς προσετάγη, ἐπανῆλθε καὶ λέγει πάλιν αὐτῷ ὁ γέρον: καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχεις φυλάξαι, ἵνα μὴ λαλῆς καὶ δὲ συνέθετο καὶ ἐποίησε πέντε ἔτη καὶ οὐκ ἐλάλησε. "Ἦρξαντο οὖν δοξάζειν αὐτὸν οἱ τοῦτον εἰδότες καὶ μαθῶν τοῦτο δ' ἑτέρων λέγει αὐτῷ οὐκ ὠφελῆ ὧδε, ἀλλὰ πέμψω σὲ εἰς κοινόβιον εἰς Αἴγυπτος καὶ ἐπέμψεν αὐτὸν ἀπὸντι δέ, οὐκ εἶπεν αὐτῷ λαλῆσαι ἢ μὴ λαλῆσαι αὐτὸς δὲ τηρῶν τὴν ἐντολὴν, ἔμεινε μὴ λαλῶν. Ὁ δὲ Ἀββᾶς, ὁ δεξάμενος αὐτόν, θέλων πείρα δοκιμᾶσαι, καὶ μαθεῖν, εἰ ἀληθῶς ἄλαλός ἐστι, πέμπει αὐτὸν εἰς ἀπόκρισιν ἐν τῇ πλημμύρᾳ τοῦ ποταμοῦ, ἵνα ἀναγκασθῇ ὑποστρέψας εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἠδυνήθη περᾶσαι. "Ὁ δὲ ἀπελθὼν εἰς τὸν ποταμόν, ἔκλινε γόνυ καὶ ἰδοὺ ἔρχεται κροκόδειλος, καὶ βαστάζει αὐτὸν καὶ ἀποφέρει εἰς τὸ πέραν. Ἐπέμψε δὲ καὶ ἀδελφὸν ὁ Ἀββᾶς ὀπισθεν αὐτοῦ, ἕνα ἴδι τι ποιεῖ καὶ ἰδὼν τὸ γενόμενον, ὑποστρέψας ἀνήγγειλε τὸ Ἀββᾶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἀκούσαντες ἐξεπλάγησαν. Μετὰ δὲ χρόνον τινὰ συνέβη αὐτὸν κοιμηθῆναι καὶ πέμψας καὶ Ἀββᾶ πρὸς τὸν Ἐγκλείστον τὸν ἀποστείλαντα αὐτόν, ἔμηνυσε αὐτῷ εἰ καὶ ἄλαλος ἐπέμψας ἡμῖν, ἀλλ' ὅμως Ἄγγελον θεοῦ ἀντεδήλωσε δὲ ὁ Ἐγκλείστος, ὅτι οὐκ ἦν φύσει ἄλαλος, ἀλλὰ τηρῶν τὴν ἐντολὴν, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἔδωκα αὐτῷ, τούτου χάριν ἔμεινε ἄλαλος καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν.

6. Γέρον τὶς εἶχε μαθητὴν ὠνητος αὐτοῦ, δς τελείαν εἶχε τὴν ὑπακοὴν ἐν μιᾷ οὖν εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον: ὄπαγε, καὶ ἀναφθέντος τοῦ κλίβανου σφοδρῶς, λαβῶν τὸ βιβλίον τὸ ἀναγιγνωσκόμενον ἐν τῇ συνάξει, ρίψον εἰς τὸν κλίβανον ὁ δὲ ἀπελθὼν ἐποίησεν ἀδιακρίτως καὶ ριφθέντος τοῦ βιβλίου ἔσβεσθη ὁ κλίβ ἅ νός.

7. "Ἐλεγον οἱ γέροντες, ὅτι ἐὰν ἔχη τις πίστιν εἰς τινὰ καὶ δώσῃ ἑαυτὸν ὑποταγῆναι αὐτῇ, οὐ χρεῖ ἂν ἔχει προσέχειν ἐντολαῖς Θεοῦ, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ αὐτοῦ συγχωρεῖν τὰ θελήματα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔχει ἔγκλημα παρὰ θεῷ οὐδὲ γὰρ οὕτω ζητεῖ ὁ Θεὸς παρὰ τῶν ἀρχαρίων, ὡς τὸν δι' ὑπακοῆς σκυλμόν.

8. Ἀδελφός ἐν σκῆτι ὑπάγων εἰς θέρος, παρέβαλε μεγάλο γέροντα καὶ εἶπεν αὐτῷ εἶπε μοί, Ἀββᾶ, τί ποιήσω ὑπάγων εἰς τὸ θέρος; λέγει αὐτῷ ὁ γέρον καὶ ἐὰν σοὶ εἶπω, πείθη μου; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός ναί, ἀκούσω σου λέγει αὐτῷ ὁ γέρον εἰ πείθη μοί, ἀποταξαι τὴν θερισμὸν τούτων καὶ ὑποστρέψας, εἴσελθε εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ ποιήσον τὴν πεντηκοστήν, καθ' ἐσπέραν ἐσθίων ἄρτον μετὰ ξηροῦ ἄλατος καὶ μετὰ τοῦτο ἐλθε καὶ ἀναγγελῶ σοὶ τί ὀφείλεις ποιῆσαι.

Ὁ δὲ ἀδελφός, ἀπελθὼν καὶ ποιήσας ὡς προσετάγη, μετὰ τὴν πεντηκοστήν ἦλθε πάλιν πρὸς τὸν γέροντα καὶ δὲ γέρον, εἰδὼς ὅτι ἐργάτης ἐστίν, ἀπήγγειλεν αὐτῷ πῶς δεῖ καθῆσαι ἐν τῷ κελλίῳ. "Ἐβαλεν οὖν ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆς ἡμέρας τρεῖς, κλαίων ἐνώπιόν του Θεοῦ. Εἶτα ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοί: ὑψώθης, μέγας γέγονας καὶ δὲ ἔφερε καὶ αὐτὸς τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ λέγων καὶ ποῦ εἰσι πᾶσαι αἱ πλημμυεῖαι μου; καὶ ἀπηριθμεῖτο αὐτᾶς ἔλεγον οὖν αὐτῷ πάλιν ὁ λογισμοὶ μεταβαλόντες πολλὰς ἐποίησας πλημμυεῖας, καὶ οὐ δύνασαι σωθῆναι. Ἀντέφερε δὲ καὶ αὐτὸς ἀλλὰ ποιῶ μικρᾶς λειτουργίας τῷ θεῷ, καὶ πιστεύω εἰς τὴν ἄφατον αὐτοῦ ἀγαθότητα, ὅτι ποιήσει μετ' ἐμοῦ ἔλεος.

Ἐπὶ πολὺ οὖν οὕτως αὐτοῦ πολεμουμένου καὶ πολεμοῦντος, τέλος ἡττηθέντα τὰ πνεύματα, παρέστησαν αὐτὸ αἰσθητῶς λέγοντα ἐχειμάσθημεν ὑπὸ σου: ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς: διατί; ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνα" ἐὰν ὑψώσωμέν σε, τρέχεις εἰς ταπεινώσιν" ἐὰν δὲ ταπεινώσωμεν, σεαυτὸν ἀνάγεις εἰς ὕψος καὶ ἐπιτιμηθέντα ὑπ' αὐτοῦ γέγονεν ἄφαντα.

9. Ἄνθρωπὸς τις βιωτικός, ἔχων παιδιά τρία, ἐάσας αὐτὰ ἐν τῇ πόλει, ἀνεχώρησεν εἰς Μοναστήριον διαγαγῶν δὲ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἔτη τρία, ἤρξατο ὀχλείσθαι ὑπὸ τῶν λογισμῶν, ἐμβαλλόντων αὐτῷ μνήμην τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ πόθον, καὶ ἐλυπεῖτο δι' αὐτὰ σφόδρα οὐκ ἦν δὲ ἀναγγείλας τὸ Ἀββᾶ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι τέκνα ἔχει. Βλέπων οὖν αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς στυγνάζοντα, λέγει αὐτῷ τί ἔχεις, ὅτι στυγνὸς εἶ; καὶ διηγῆσατο τῷ Πατρὶ, ὅτι τρία παιδιά ἔχω ἐν τῇ πόλει, καὶ θέλω αὐτὰ ἐνέγκαι εἰς τὴν μονῆς καὶ ἐπέτρεψεν ὁ πατήρ.

Ἀπελθῶν οὖν ὁ ἀδελφός, εὔρεν ὅτι τὰ μὲν δύο ἐξ αὐτῶν ἐκοιμήθησαν, τὸ δὲ ἐν ἔζη" καὶ λαβῶν καὶ ἐπιζητήσας τὸν Ἀββᾶν εὔρεν αὐτὸν ἐν τῷ ἀρτοκοπεῖο, καὶ προσήγαγεν αὐτὸ τὸ παιδίον· ὁ δὲ Ἀββᾶς, λαβῶν τὸ παιδίον, περιεπτύξατο καὶ ἐναγκαλισάμενος κατεφίλει καὶ λέγει τῇ πατρὶ αὐτοῦ ἀγαπᾶς αὐτό; ἀπεκρίθη, ναὶ καὶ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς: ἄρον οὖν, καὶ βάλε αὐτὸ εἰς τὸν φοῦρνον, ὡς καίεται καὶ λαβῶν ἐκεῖνος εὐθέως τὸν ἴδιον παῖδα, ταῖς οἰκείαις χερσὶν ἔρριψεν εἰς τὸν φοῦρνον ἐγένετο δὲ παραχρῆμα ὡς δρόσος ἢ φλόξ καὶ οὐ καὶ ἕκα ἢ ὁ παῖς καὶ δὲ πατήρ αὐτοῦ ἀπηνέγκατο δόξαν ὡς ὁ Πατριάρχης Ἀβραάμ.

10. Εἶπε γέρων' ἀρχὴν τῶν μαθημάτων αὐτοῦ ὁ Σωτὴρ θλίψιν καὶ στενοχωρίαν ἔσχεν ὁ δὲ τὴν ἀρχὴν φεύγων, ἔφυγε γινῶσιν θεοῦ ὡς γὰρ τὰ γράμματα ἀρχὴν παιδείσεως διδούσι τοῖς παιδίοις τοῦ εἰδέναι ἐπιστήμην, οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, ἐν κόποις καὶ θλίψεσιν ὑπακοὴν ἔχων, γίνεται θεοῦ συγκληρονόμος καὶ υἱὸς θεοῦ.

11. "Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἀκούσας τα περὶ τοῦ Ἀββᾶ Νισθερῶ, νέου ὄντος καὶ ἐν κοινοβίῳ καθεζομένου, ἐπεθύμησεν ἰδεῖν αὐτόν, καὶ ἐδήλωσε τὸ Ἀββᾶ αὐτοῦ, ἵνα ἀποστείλῃ αὐτόν. Ἐλθόντα οὖν αὐτόν σὺν τῷ οἰκονομῷ τῆς μονῆς, ἠρώτησεν ὁ γέρων: Ἀββᾶ Νισθερῶ, πόθεν ἔκτησω τὴν ἀρετὴν ταύτην, ὅτι ὅτε δήποτε εἰ συμβῆ θλίψις εἰς τὸ κοινόβιον, οὐ λαλεῖς οὐδὲ μεσάζεις; Καὶ πολλὰ βιασθεῖς καὶ ἀδελφός ὑπὸ τοῦ γέροντος, εἶπε συγχώρησόν μου, Ἀβδα ὅτε εἰσῆλθον τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ κοινόβιον, εἶπον τὸ λογισμῷ μου ὅτι σὺ καὶ ὁ ὄνος ἐν ἔστε: ὡς πὲρ οὖν καὶ ὄνος δέρεται καὶ οὐ λαλεῖ, ὑβρίζεται καὶ οὐδὲν ἀποκρίνεται, οὕτω καὶ σὺ καθὼς καὶ ὁ ψαλμωδὸς λέγει: «κτηνώδης ἐγενήθη παρὰ σοῖ, καγῶ διὰ παντὸς μετὰ σου».

12. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἄνθρωπος συνοικῶν τῷ πλησίον, ὀφείλει εἶναι ὡς στήλη λιθίνη, ὑβριζόμενος καὶ μὴ ὀργιζόμενος, δοξαζόμενος καὶ μὴ ἔπαιρομενος.

13. "Ἐλεγον περὶ τοῦ μικροῦ Ἰωάννου τοῦ Θηβαίου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀβθα Ἀμμώη, ὅτι δώδεκα ἔτη ἐποίησεν ὑπηρετῶν τὸ γέροντα, ὅτε ἤσθενει, καὶ μετ' αὐτοῦ ἦν εἰς τὸ χαράδριον καθήμενος, καὶ ὀλιγωρεῖ ὁ γέρων ἐπάνω αὐτοῦ καὶ πολλὰ κοπιάσαντος μετ' αὐτοῦ, οὐδέποτε εἶπεν αὐτῷ σωθείς. "Ὅτε δὲ ἔμελλε τελευτᾶν, καθεζομένων τῶν γερόντων, ἐκράτησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτό. σωθείς, σωθεῖ ἤς καὶ παρέδωκεν αὐτόν τοῖς γέρουσι λέγων· οὗτος Ἄγγελός ἐστι καὶ οὐκ ἄνθρωπος.

14. Τὶς τῶν Πατέρων παρεκάλεσε τὸν θεόν, ἕνα αὐτὸν πληροφορήσῃ εἰς ποῖον ἔφθασε μέτρον καὶ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ θεός, ὅτι εἷς τότε τὸ κοινόβιον ἔστιν ἀδελφός σου βελτίων. Καὶ ἀναστᾶς ὁ γέρων ἀπῆλθεν εἰς τὸ κοινόβιον" καὶ ἀκούσαντες οἱ ἡγούμενοι ἀπήντησαν αὐτὸ μετὰ χαρᾶς" ἦν γὰρ μέγας καὶ ὀνομαστός καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ γέρων" θέλω ἰδεῖν ὅλους τοὺς ἀδελφούς καὶ ἀσπάσασθαι" καὶ κελεύσαντος τοῦ ἡγουμένου, ἦλθον οἱ ἀδελφοὶ καὶ οὐκ ἦλθε περὶ οὐ ἐπληροφορήθη ὁ γέρων καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἔστιν ἄλλος ἀδελφός; καὶ λέγει:

ναί, ἀλλὰ σαλός ἐστι, καὶ εἰς τὸν κήπον ἀσχολεῖται: ἔφη ὁ γέρων" καλέσατε αὐτὸν καὶ ἐκάλεσαν.

Καὶ ἐγένετο, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ γέρων, ἀναστὰς ἠσπάσατο αὐτὸν καὶ λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ἐπερώτησεν αὐτὸν τίς ἔστιν ἡ ἐργασία σου; ἀναγγειλὸν μοὶ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν: ἐγὼ ἄνθρωπος εἶμι σαλός καὶ πολλὰ παρακληθεῖς ὑπὸ τοῦ γέροντος, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι τὸν βοῦν τῆς μηχανῆς καὶ Ἀββᾶς εἰς τὸ κελλίον μου βάλλει μετ' ἐμοῦ, καὶ καθ' ἡμέραν τὰ σχοινία τοῦ ψιαθίου, οὐ ἐργάζομαι, κόπτει καὶ ἰδοὺ τριάκοντα ἔτη τοῦ τὸ ὑπομένω, καὶ οὐδέποτε συνεχώρησα τὸν λογισμὸν μου ἔχειν τί καὶ κατὰ τοῦ Ἀββᾶ μου, οὐδὲ τὸν βοῦν ἔδειρα ποτέ, ἀλλὰ μακροθυμῶν πάλιν ἐπλεκον τὰ σχοινία εὐχαριστῶν τῷ θεῷ καὶ ἀκούσας ὁ γέρων ἐθαύμασεν ἐκ τούτου γὰρ ἔγνω καὶ τὴν λοιπῶν ἐργασίας αὐτοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Αρσένιος εἶπε πρὸς τὸν Αββάς Αλέξανδρον.

-Ὅταν ἀποτελειώσης τὸ σχίσμον τῶν θαλλίων σου*, ἔλα νὰ φάγωμεν· ἐὰν ὅμως σε ἐπισκεφθοῦν ξένοι, τότε φάγε μαζί των.

Ο Αββάς λοιπὸν Ἀλέξανδρος εἰργάζετο με προσοχῆς καὶ ἡρεμίαν, χωρὶς νὰ βιάζεται καὶ ὅταν ἐφθασεν ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ, ἀκόμη εἶχε φοινικοβλαστούς.

Ο Αββάς Αρσένιος, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἀργοπορεῖ ὁ Ἀββάς Αλέξανδρος, ἐφαγε, διότι ἐσκέφθη ὅτι ὀψωσδήποτε θὰ εἶχεν ἐπισκέπτας.

Αργά, πρὸς τὸ βράδυ, ἦλθεν ὁ Ἀββάς Αλέξανδρος καὶ ὁ Γέρων τοῦ λέγει:

– Ξένους εἶχες; - Ὁχι, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

– Διατί λοιπὸν δὲν ἦλθες τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ Ἀββάς Αρσένιος.

– Διότι μοῦ εἶπες ἔλα, ἀφοῦ τελειώσης τὸ σχίσμον τῶν φοινικοβλαστῶν καὶ ἐγὼ ἐφαρμόζων τὴν ἐντολήν σου δὲν ἦλθον ἐνωρίτερον, ἐπειδὴ μόλις τώρα ἐτελείωσα.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Αββάς Αρσένιος, ἐθαύμασε τὴν ἀκρίβειαν τοῦ Αββά Αλεξάνδρου καὶ τοῦ λέγει:

- Νὰ τρώγῃς συχνότερα, διὰ νὰ κάνῃς καὶ τὸν κανόνα σου καὶ νὰ πίνῃς καὶ νερόν, εἶδ' ἄλλως γρήγορα θὰ ἀρρωστήσῃ τὸ σῶμα σου.

2. Επεσκέφθη, κάποτε, ὁ Αββάς Αβραάμ τὸν Αββάν Ἀρην καὶ ἐνῶ ἐκάθηντο ἦλθεν ἕνας ἀδελφός καὶ τοῦ λέγει:

– Εἰπέ μοῦ, σε παρακαλῶ, τί νὰ κάμω, διὰ νὰ σωθῶ;

- Πήγαινε, τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων, κάθισε εἰς τὸ κελλίον σου ἕνα χρόνον τρώγων κάθε βράδυ ψωμί καὶ ἀλάτι καὶ κατόπιν ἔλα πάλιν καὶ σου λέγω.

* Θαλλία εἶναι οἱ βλαστοὶ τῶν φοινίκων, τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποιοῦν οἱ Πατέρες διὰ νὰ κατασκευάζουν ψιάθια, κοφίνους κ.λ.π. Τοὺς βλαστούς αὐτούς τοὺς ἐσχίζον πρῶτα, τοὺς διετήρουν υγρούς μέσα εἰς ὕδωρ καὶ οὕτω ἐπλεκον. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ζεμπίλια κατεσκευάζοντο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, κατήντησε θαλλίον νὰ σημαίνει καὶ ζεμπίλι.

Πράγματι, ο αδελφός ανεχώρησε και έκαμεν όπως του υπεδείχθη.

Μετά ένα χρόνον επανήλθε πάλιν ο αδελφός κατά σύμπτωσιν παρευρίσκετο και ο Αββάς Αβραάμ εκεί.

Και είπε πάλιν ο Γέρων προς τον αδελφόν.

– Πήγαινε, νήστευσον και αυτόν τον χρόνον, τρώγων κάθε δύο ημέρας.

Όταν ανεχώρησεν ο αδελφός, ο Αββάς Αβραάμ ήρώτησε τον Αββάν Αρην.

– Διατί προς όλους τους άλλους αδελφούς, όταν όμιλής, τους θέτεις υπό ελαφρών ζυγόν, ενώ τον αδελφόν αυτόν τον φορτώνεις με φορτώματα βαριά;

– Είς τους αδελφούς, που έρχονται, απαντώ σύμφωνα με ό,τι μου ζητούν. Ενώ αυτός εδώ είναι πραγματικός αγωνιστής και έρχεται να ακούση τον Θεόν· και ό,τι να του είπω το εκτελεί με επιμέλειαν και ακρίβειαν δι' αυτό και εγώ λαλώ εις αυτόν τον λόγον του Θεού.

3. Διά τον Αββάς Ιωάννην τον Κολοβόν διηγήθησαν το εξής περιστατικόν:

Κάποτε επεσκέφθη ένα Γέροντα, που εμόναζεν εις μίαν σκήτην της Θηβαΐδος παρέμεινε πλησίον του εις την έρημον.

Μίαν ημέραν λοιπόν επήρεν ο πνευματικός Πατήρ του Γέροντος εκείνου ένα ξερό ξύλο και το έφύτευσε.

- Κάθε ημέραν, του είπε, να το ποτίζης με μίαν στάμναν νερό, μέχρις ότου δώση καρπόν.

Το νερό δε από το κελλί ήτο πολύ μακρυνά και εχρειάζετο να ξεκινήση κανείς από το βράδυ για να επιστρέψη το πρωί. Μετά τρία έτη το ξερό κλαδί εφύτρωσε και έδωσε και καρπούς καρύδια.

Τότε ο πνευματικός Πατήρ τού υπάκουου υποτακτικού επήρε τον καρπόν αυτόν και αφού τον έφερεν εις την Εκκλησία της σκήτης, είπε προς τους αδελφούς.

– Πάρετε να φάτε από τον καρπόν της υπακοής.

4. Ηλθε, κάποτε, κάποιος από τους ασκητής της Θηβαΐδος προς τον Αββάν Σισών, με την επιθυμίαν να γίνη Μοναχός. Ο Γέρων τον ήρώτησεν:

- Έχεις κανένα άλλον εις τον κόσμον;

- Έχω ένα υιόν, απήντησεν εκείνος.

– Τότε πήγαινε, ρίξε τον εις τον ποταμόν και έλα να γίνης Μοναχός. Εκείνος ανεχώρησε, διά να εκτελέση την διαταγήν του 'Αββά Σισώη. Εν τω μεταξύ όμως ο Γέρων έστειλεν από πίσω του ένα άλλον, διά να τον εμποδίση, εαν πράγματι επιχειρήση να το κάμη.

Καθώς λοιπόν πραγματικώς ήτοιμάζετο να ρίψη το παιδί του εις τον ποταμόν προσέτρεξεν ο αδελφός, ο οποίος τον ημπόδιζεν.

- Αφησέ με - διεμαρτύρετο εκείνος - ο Αββάς μου είπε να τον ρίψω εις τον ποταμόν.

-Ο ίδιος όμως 'Αββάς, απήντησεν ο αδελφός, σου παραγγέλλει, με εμένα, να μη τον ρίψης.

Τότε άφησε το παιδί και επέστρεψεν εις τον Γέροντα, και έγινε δόκιμος Μοναχός.

Όμοιον είναι και το διήγημα του Πατερμουθίου, το οποίον διηγήθη ο Αββάς Κασσιανός.

5. Ένας από τους Πατέρας διηγήθη την εξής ιστορία: Κάποιος μορφωμένος και ευλαβής άνθρωπος από την Θεούπολιν* έπεσκέπτετο, συνεχώς, κάποιον Έγκλειστον και τον παρεκάλει να τον δεχθή και να τον κάμη Μοναχόν.

- Πήγαινε – τού είπεν ο Γέρων - πώλησε την περιουσίαν σου και μοίρασε την εις τους πτωχούς, όπως παραγγέλλει ο Κύριος, και όταν θα επιστρέψης, θα σε δεχθώ.

Πράγματι ο ευλαβής εκείνος άνθρωπος ανεχώρησεν, έκαμεν όπως διετάχθη από τον Έγκλειστος και επέστρεψε.

- Τώρα όμως θα πρέπει να φυλάξης και μίαν ακόμη εντολήν, είπε προς αυτόν ο Έγκλειστος να μη ομιλής.

Ο άνθρωπος συνεφώνησεν εις αυτό και παρέμεινε μαζί με τον "Έγκλειστον επί πέντε ολόκληρα έτη χωρίς να είπη ούτε μίαν λέξιν.

Όσοι λοιπόν τον εγνώριζον, ήρχισαν να τον επαινούν. Μόλις το έμαθεν ο Γέρων του λέγει:

- Παιδί μου, δεν ωφελείσαι πλέον εδώ: δι' αυτό θα σε στείλω εις την Αίγυπτον, εις ένα Κοινόβιον.

Πράγματι δε τον έστειλεν. Όταν όμως ανεχώρει, δεν του είπε να ομιλή ή να μη ομιλή. Αυτός επροτίμησε να τηρήση την εντολήν και παρέμεινεν εις το Κοινόβιον, χωρίς να ομιλή.

Ο Ηγούμενος του Κοινοβίου, που τον έδέχθη, ηθέλησε να αντιληφθή ο ίδιος προσωπικώς, εάν πραγματικώς είναι εκ φύσεως άλαλος.

Τον αποστέλλει λοιπόν εις μίαν υπηρεσίαν, διά την εκτέλεσιν της οποίας ήτο υποχρεωμένος να περάση τον ποταμόν, ο οποίος όμως την εποχήν εκείνην ήτο πλημμυρισμένος, ώστε να αναγκασθή να γυρίση πίσω εις το Κοινόβιον και να είπη, πως δεν ημπόρεσα να περάσω.

Ο ευλαβής εκείνος Μοναχός μόλις επλησίασε τον ποταμόν και τον είδε πλημμυρισμένον, εγονάτισε και αμέσως έρχεται ένας κροκόδειλος. τον παίρνει επάνω εις την ράχιν του και τον περνά εις την απέναντι όχθην.

Εν τω μεταξύ ο Ηγούμενος έστειλε κάποιον Μοναχών από πίσω του, διά να ιΐδη τι θα κάμη. Μόλις λοιπόν είδεν αυτό το καταπληκτικόν θαύμα ο Μοναχός, εγύρισε και το ανέφερεν εις τον Ηγούμενος και τους αδελφούς, οι οποίοι κατεπλάγησαν και αυτοί.

Μετά καιρόν, όταν απέθανεν ο Μοναχός, ο Ηγούμενος εμήνυσε προς τον "Έγκλειστον, που τον απέστειλεν:

- Αν και δεν είχε φωνήν αυτός που μας έστειλες, εν τούτοις ήτο άγγελος Θεού.

* Θεούπολις υωνομάσθη η Αντιόχεια μετά την ανοικοδόμησιν της υπό του Ιουστινιανού, την οποίαν είχαν καταστρέψει οι Πέρσαι το 540 μ. Χ.

Τότε και ο Έγκλειστος απήντησεν εις τον Ηγούμενον.

– Δεν ήτο εκ φύσεως άλαλος: δεν ωμίλει όμως χάριν της εντολής που του έδωσα, όταν ήλθε διά πρώτην φοράν κοντά μου.

Όταν ήκουσαν εις το Κοινόβιον το κατόρθωμα αυτό εθαύμασαν και εδόξασαν τον Θεόν.

6. Ένας Γέρων είχεν ένα μαθητών αγορασμένον, ο οποίος είχε τελείαν υπακοήν εις αυτόν. Μίαν ημέραν λοιπόν του λέγει ο Γέρων:

– Πήγαινε, άναψε καλά τον φούρνον, πάρε το βιβλίον, που διαβάζομεν εις την σύναξιν και ρίξε το μέσα εις τον φούρνον.

Πράγματι ο μαθητής έκαμεν όπως ακριβώς τον διέταξεν ο Γέρων, χωρίς ουδεμίαν αντίρρησιν.

Μόλις όμως έρριξε το βιβλίον εις τον φούρνον, αμέσως ο φούρνος έσβυσεν.

7. Οι Γέροντες έλεγαν ότι εάν έχη κανείς εμπιστοσύνην εις κάποιον και υποταχθή τελείως εις αυτόν, δεν είναι ανάγκη πλέον να προσέχη εις τας εντολάς του Θεού, αλλά να υποτάσση τα θελήματά του εις τον Πνευματικόν του Πατέρα και δεν θα έχη αμαρτίαν απέναντι του Θεού. Διότι τίποτε άλλο δεν ζητεί ο Θεός από τους αρχαρίους, παρά τον βασανισμόν της υπακοής.

8. Ένας αδελφός που επήγαινε από την σκήτην, δια να θερίση, ήλθε προς κάποιον αξιόλογον Γέροντα και τον ηρώτησεν:

- Είπέ μου, Αββά, τι πρέπει να κάνω τώρα, που πηγαίνω εις το θέρος;

- Εάν σου είπω, θα υπακούσης; του λέγει ο Γέρων.

– Ναι, θα σε ακούσω.

- Τότε – επανέλαβεν ο Γέρων – εφ' όσον είσαι διατεθειμένος να υπακούσης, παράτησε αυτόν τον θερισμόν, γύρισε και κλείσου εις το κελλί σου, επί πενήκοντα ημέρας, τρώγων καθ' εκάστην εσπέραν άρτον μόνον με αλάτι και μετά από αυτό έλα και θα σου ειπώ τι άλλο πρέπει να κάμης.

Ο αδελφός επέστρεψε, πράγματι, και έκαμεν όπως διετάχθη μετά δε τας πενήκοντα ημέρας επεσκέφθη πάλιν τον Γέροντα. Ο Γέρων, γνωρίζων ότι ο αδελφός είναι αγωνιστής, του έδωσεν οδηγίας πώς πρέπει να καθίση εις το κελλίον. Έρριψε λοιπόν το πρόσωπόν του εις την γην και επί τρεις ημέρας έκλαιεν ενώπιον του Θεού. Του έλεγον τότε οι λογισμοί: τώρα πλέον ανέβης υψηλά, έγινες μέγας. Ο αδελφός τότε έφερεν εις την σκέψιν του τας αμαρτίας του και έλεγε μονολογών και που είναι όλα τα αμαρτήματά μου; και ανέφερε μίαν προς μίαν τας αμαρτίας του τότε οι λογισμοί πάλιν μετέβαλλον τακτικών και του έλεγον έκαμες πολλές αμαρτίας και δεν δύνασαι να σωθής. Ο αδελφός όμως απαντούσε: θα κάνω όμως ενώπιον του Θεού ολίγας προσευχές και κανόνα και πιστεύω εις την απέραντον ευσπλαγχνίαν Του, ότι θα με ελεήση.

Αφού λοιπόν επί πολύν καιρόν επολέμει και επολεμείτο, κατ' αυτόν τον τρόπον, εις το τέλος τα πονηρά πνεύματα κατενικήθησαν, ενεφανίσθησαν ενώπιόν του οφθαλμοφανώς και του είπον. Μας ενίκησες. Διατις ηρώτησεν ο αδελφός. Και τα πονηρά πνεύματα

απήντησαν. Εάν σε υψώσωμεν, τρέχεις και ταπεινώνεσαι εάν πάλιν σε ταπεινώσωμεν, τότε ανεβαίνεις εις ύψος. Και τότε αφού τα επετίμησεν ο αδελφός, εξηφανίσθησαν.

9. Κάποτε ένας βιοπαλαιστής, που είχε τρία παιδιά, τα άφησεν εις την πόλιν και ανεχώρησεν εις Μοναστήριον. Αφού διέμεινε τρία έτη εις το Μοναστήριον, ήρχισε να ενοχληται από τους λογισμούς, οι οποίοι του έφεραν την ενθύμησιν των παιδιών του και του έξυπνούσαν τον πόθον δι' αυτά. Εδοκίμαζε λοιπόν μεγάλην λύπην διά τα παιδιά του. Εις τον Ηγούμενον του Μοναστηρίου δεν είπε τίποτε από την αρχήν, που εισήλθεν, ότι έχει παιδιά.

Ο Ηγούμενος λοιπόν, καθώς τον έβλεπε συχνά λυπημένον, του λέγει μίαν ημέραν:

– Τι έχεις και είσαι στενοχωρημένος;

– Έχω τρία παιδιά εις τον κόσμον – απήντησεν ο Μοναχός – και θέλω να τα φέρω εις το Μοναστήρι.

Ο Ηγούμενος του το επέτρεψεν.

Ο αδελφός επέστρεψεν εις την πόλιν τα δυο παιδιά του είχαν αποθάνει, εν τω μεταξύ, και μόνον το ένα έζη. Το παραλαμβάνει λοιπόν και επιστρέφει αμέσως εις το Μοναστήριον. Ανεζήτησε τον Ηγούμενον και τον εύρεν εις το αρτοποιείον όπου και του παρουσίασε το παιδί του.

Ο Ηγούμενος τότε αγκάλιασε και κατεφίλει το παιδί εις μίαν στιγμής λέγει προς τον πατέρα του.

– Το αγαπάς το παιδί; – Μάλιστα, απήντησεν ο πατέρας. – Πάρε το λοιπόν και ρίξε το εις τον φούρνον, τώρα που καίει.

Και ο αδελφός αμέσως παίρνει το ίδιο το παιδί του, με τα ίδια του τα χέρια και το έρριξεν εις τον φούρνον.

Και (ω του θαύματος) αμέσως έγινε δροσιά η φλόγα του φούρνου και δεν εκάη το παιδί.

Ο πατέρας του παιδιού εκέρδισε την δόξαν, που είχαν ο Πατριάρχης Αβραάμ.

10. Ένας Γέρων είπεν: Ο Σωτήρ είχεν ως αρχήν των μαθημάτων του την θλίψιν και την στενοχωρίαν· όποιος δε αποφεύγει την αρχήν, απέφυγε να γνωρίση τον Θεόν. Όπως δηλαδή τα γράμματα εξασφαλίζουν εις τα παιδιά τας πρώτας αρχάς της παιδείας, διά να μάθουν επιστήμην, τοιουτοτρόπως και ο Μοναχός, όταν υπακούη, παρά τους κόπους και τας θλίψεις, αποβαίνει συγκληρονόμος του Θεού και υιός του Θεού.

11. Ο Αββάς Ποιμήν, ακούσας όσα έλέγοντο διά τον Αββάν Νιστερών, που ήτο νέος και παρέμενεν εις Κοινόβιον, επεθύμησε να τον ίδη. Εξεδήλωσε την επιθυμίαν του αυτήν εις τον Ηγούμενον του και τον παρεκάλεσε να του τον στείλη. Πράγματι όταν ήλθε, μαζί με τον οίκονόμον της Μονής, τον ηρώτησεν ο Γέρων:

- Αββά Νισθερώ, από πού απέκτησες αυτήν την αρετήν; οποτεδήποτε δηλαδή και εάν συμβή θλίψις εις το Κοινόβιον, να μη ομιλής και να μη μεσολαβής;

Επειδή δε επιέσθη πάρα πολύ ο αδελφός από τον Γέροντα, απήντησε.

- Συγχώρησέ με, Αββά όταν, διά πρώτην φοράν εισήλθον εις το Κοινόβιον, είπον εις τον λογισμόν μου, ότι συ και ο όνος είσθε ένα πράγμα όπως λοιπόν τον όνον τον δέρνουν και δεν ομιλεί, τον υβρίζουν και δεν απαντά, έτσι και σύ, όπως λέγει ο ψαλμωδός «πλησίον σου έγιννα όπως το κτήνος και εγώ θα είμαι πάντοτε μαζί Σου» (Ψαλμ. 06', 22).

12. Ο Αββάς Ποιμήν είπεν: ένας άνθρωπος, που συγκατοικεί με άλλον, πρέπει να είναι όπως μία στήλη από μάρμαρον να υβρίζεται και να μη οργίζεται, να επαινείται και να μη υπερηφανεύεται.

13. Διά τον μικρόν Ιωάννην τον Θηβαίον, τον μαθητών του Αββά Αμμώη, διηγούνται τα εξής: Επί δώδεκα έτη εξυπηρέτει ένα ασθενή γέροντα και παρέμενε μαζί του εις την ρεματιάν: ωστόσο ο γέρων τον περιφρονούσε και ενώ πάρα πολύ εκοπίασε μαζί του, εν τούτοις ούτε μίαν φοράν δεν του απηύθυνε τον χαιρετισμόν «σωθείης». Όταν ο γέρων αυτός επρόκειτο να αποθάνη και εκάθητο γύρω του οι άλλοι γέροντες, εκράτησε το χέρι του μικρού Ιωάννου και του λέγει· σωθείης, σωθείης, σωθείης. Τον παρέδωσε δε εις τους γέροντας λέγων προς αυτούς: αυτός εδώ είναι Αγγελος, δεν είναι άνθρωπος.

14. Κάποιος Πατήρ παρεκάλεσε τον Θεόν να τον πληροφορήση εις ποίον μέτρον άρετης έφθασεν. Ο δε Θεός απεκάλυψεν εις αυτόν ότι εις το τάδε Κοινόβιον υπάρχει ένας αδελφός καλύτερός σου. Αμέσως ο Γέρων εξεκίνησε, διά να μεταβή εις το Κοινόβιον. Μόλις επληροφορήθησαν αυτό το πράγμα ο Ηγούμενος και οι Γέροντες του Κοινοβίου, τον προϋπήνησαν μετά χαράς, διότι ήτο μεγάλος και ονομαστός. Αφού εισήλθεν εις το Κοινόβιον ο Γέρων, λέγει προς αυτούς

- Θέλω να ιδώ όλους τους αδελφούς και να τους ασπασθώ.

Κατόπιν εντολής του Ηγουμενου προσήλθον όλοι οι αδελφοί, χωρίς όμως να παρουσιασθή εκείνος, διά τον οποίον τον επληροφόρησεν ο Θεός.

- Άλλος αδελφός δεν υπάρχει εις το Κοινόβιον; έρωτά τον Ηγούμενον.

- Ναι, είναι ακόμη ένας – απήνησεν ο Ηγούμενος – αλλά είναι πνευματικώς καθυστερημένος και ασχολείται με τον κήπον.

- Φώναξέ τον, είπεν ο Γέρων.

Πράγματι τον εφώναξαν και μόλις τον είδεν ο Γέρων έσηκώθη από το κάθισμά του και τον ησπάσθη. Αφού δε τον επήρεν ιδιαιτέρως, τον ήρώτησε μετ' επιμονής.

- Ποία είναι η πνευματική σου εργασία; φανέρωσέ μου αυτήν. - Είμαι ένας ανόητος άνθρωπος, Γέροντά μου, απήνησεν εκείνος.

Αφού δε τον παρεκάλεσε πάρα πολύ ο Γέρων, απεκάλυψεν επι τέλους τα εξής:

- Ο Ηγούμενος βάζει εις το κελλί μαζί μου το βόδι, που σύρει το μαγγάνι του πηγαδιού και καθημερινώς μου κόβει τα σχοινιά της ψάθας, που εργάζομαι αυτήν την δοκιμασίαν την υπομένω τώρα επί τριάντα έτη και ποτέ δεν επέτρεψα εις τον λογισμόν μου να βαρυγγομήση κατά του Ηγουμενου μου, αλλ' ούτε και ποτέ έδειρα το βόδι, διά την ζημίαν. Έμακροθυμούσα και έπλεκα πάλιν τα σχοινιά ευχαριστών τον Θεόν.

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Γέρων εθαύμασε, διότι από αυτό αντελήφθη και την υπόλοιπον πνευματικής εργασίας του αδελφού.

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ καθέζη, ἀδελφέ, ἐν ὑποταγῇ Πατέρων, ἐν τούτῳ σου φαίνεται τὸ ἐδραῖον τῆς πίστεως· οὐκ ἐν τῇ θεραπεύεσθαί σε καὶ ἀκούειν λόγους ἡμέρους καὶ πράους, ἀλλ' ὅταν ἐξουθενούμενος καὶ τυπτόμενος ὑπομένης καὶ θηρίον γὰρ κολακευόμενον, ἡμερούται καὶ πραύνεται. Μ ἢ τοίνυν πικραίνου πρὸς τὸν παιδεύοντα, εἰ ἄρα γέ σκευὸς ἐκλογῆς βούλει γενέσθαι, ἀλλ' ἐν πάσιν ὑποτάσσου μετ' ἐπιεικείας τῶν διδασκάλῳ σου, καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἐνανθρωπήσας ἐν ταπεινώσει ὑπετάσσετο πρῶτον μὲν τῇ Μητρὶ, καὶ τὸ δοκούντι πατρὶ, καθὼς ὁ Εὐαγγελιστὴς διδάσκει ἡμᾶς λέγων· «καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς» καὶ τὸ ἀληθινὸ Πατρὶ τῷ οὐρανίῳ «ὕπῃκοος ἐγένετο μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ», κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν.

Δέχου εὐχαρίστως τὰς ἐπερχομένας σοὶ θλίψεις καὶ τὰς παρὰ τοῦ προεστῶτος παιδείας «τίς γάρ ἐστι, φησὶν υἱός, δὴν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστε καὶ οὐχ υἱοὶ» ἐδάρης; χαῖρε ἐν τούτῳ, καὶ διόρθωσαι τὸ πταῖσμα ἀλλὰ ἀδίκως ἐδάρης; περισσὸς ὁ μισθὸς καὶ γὰρ οἱ Ἀπόστολοι τὴν σωτηρίαν τῷ κόσμῳ καταγγέλλοντες, κατὰ πόλιν ὡς κακοῦργοι ἐτύπτοντο, καὶ οὐκ ὠργίζοντο οὐδὲ ἠγανακτοῦν, «ἀλλ' ἔχαιρον ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀτιμασθῆναι».

Ἄλλ' ἴσως ἔρει τις τῶν ἀμελεστέρων λυποῦμαι ὅτι τοῦτο μοὶ συνέβη, μετὰ τοσούτους κόπους, οὓς ἐκοπίασα ἐν τῷ Μοναστηρίῳ πρὸς δὴν εἶπομι ἄν" ὅτι τοῦτό σε λυπεῖ, δοῦλε Κυρίου; Ἐντεῦθεν οὖν ἐπιγνωθὶ ὅτι μετὰ τοσαῦτα ἔτη καὶ τοὺς πολλοὺς καμάτους οὓς λέγεις, οὐπω τὰ πάθη ἐνίκησας. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τὸ μηδὲν ὄν, ἐαυτὸν φρεναπατὰ ὡς γὰρ καὶ κυβερνήτης ἐν καιρῷ κλύδωνος ἐλέγχεται οἷος τὴν τέχνην ἐστὶν οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ἐν καιρῷ ἀτιμίας καὶ ἐπιπλήξεως, κὰν τὲ μετὰ χαρᾶς αὐτᾶς ὑποφέρῃ ὡς κερδαίνων τὰ μέγιστα, κὰν τὲ δάκνηται ἐπ' αὐταῖς καὶ λυπᾶται καὶ γὰρ μεγαλαυχῶν καὶ λέγων, ἔχω τοσαῦτα ἔτη ἐν τῇ μοναδικῷ βίῳ, τὴν δὲ ἐργασίας τοῦ ἐπαγγέλματος μὴ ἔνδειξαμενος μὴδὲ κατορθώσας τοὺς τρόπους τοῦ σεμνοῦ βίου, οὗτος περιφέρει ἐργαλεῖα, ὧν τὴν τέχνην οὐ μεμαθηκε.

Γεγήρακας ἐν τῷ σχήματι ; ὡς οὖν ἔμπειρός του "...οὔτου βίου, τύπος γενοὺ τοὺς νέους καὶ ἀπείροις ἐκπλαγείτωσαν καὶ οἱ λοιποὶ ἐπὶ τῇ σῆ ὑπομονῇ καὶ ἀνεξικακία χαιρέτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἅγιόν το ἐνοικοῦν ἐν σοῖ, ἐπὶ τῇ μεγάλῃ σου καρτερία μάλιστα οὖν εὐχαριστεῖν σοὶ πρέπει, ὅτι πάντα ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος πάσχεις. • Λογίζομαι γὰρ ὅτι καὶ ἀναδεξάμενός σου τὴν προστασίαν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῷ σῷ μώμῳ, ὡς λόγον ὑπὲρ σου μέλλων δοῦναι τῷ Κυρίῳ, χαρὰ δὲ αὐτῷ ἐστὶν ἐὰν πὲρ τέλειον σὲ παραστήσῃ τῷ Κυρίῳ διὸ εὐγνωμόνως ὑπομένειν ὀφείλεις πάντα τα παρ' αὐτοῦ, κὰν ἀλγεινὰ ἦ, ὡς ἰατρευόμενος, οὐχὶ κολαζόμενος. Εἰ δὲ μικρᾶν θλίψιν καὶ πειρασμὸν οὐ φέρεις διὰ τὸν Κύριον, πῶς μέγαν ὑπομείνης; καὶ ἡ ὕβριν ἢ ράπισμα ἢ πληγὴν οὐ καταδέχη, πῶς τὸν σταυρὸν σου βαστάσεις, δὴν φέρειν ἐξ ἀρχῆς ἐπηγγείλω; καὶ εἰ τὸν σταυρὸν οὐ βαστάζεις, πῶς τῆς ἐπουρανίου δόξης κληρονόμος γενήσῃ μετὰ τῶν λεγόντων «ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου, καὶ οὐκ ἠδικησαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου» καὶ πάλιν «ἐνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς».

Ἀδελφὲ ἀγαπητὲ ἐπελαθόμεθα ὧν ὑπέμεινεν ὁ πάντων ἡμῶν δεσπότης δι' ἡμᾶς; ὑβρίσθη, ἐξουθενώθη, ἤκουσε δαιμόνιον ἔχεις, καὶ οὐκ ὠργισθῇ ἔρραπισθῇ, ἐκολαφίσθη, ἐνεπαίχθη,

σταυρωῶ προσηλώθη, ὄξους μετὰ χολῆς ἐגעύσατο, λόγῃ τὴν πλευρὰν ἐνύγη, ταῦτα πάντα ὑπέμεινε διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτὸν οὐδὲ μικρὰν ὕβριν ὑποφέρομεν; Πῶς οὖν αὐτῷ ἀπαντήσωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως; ποίαν δὲ ἀπολογία ἐνρήσομεν, ὅταν ἡμῖν πρὸς ταῖς ἄλλαις εὐεργεσίαις ἀπάσαις αἷς ἐποίησε μεθ' ἡμῶν, καὶ ταῦτα προσφέρει καὶ τίνα ἀντισηκώσιν ἀπαιτεῖ; Ἀνανήψωμεν οὖν, ἀγαπητέ, τῆς τοσαύτης χαυνότητος, καὶ ἀναλαβόντες καρδίαν γενναίαν καὶ στερεάν, εἰπώμεν καὶ αὐτοὶ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι οὐ μόνον δεθῆναι ἢ πληγῆναι ὑπὲρ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἐτοιμῶς ἔχομεν εἰ γὰρ συμπάσχομεν, καὶ συνδοξασθησόμεθα πάντως καὶ συγκληρονόμοι αὐτῆ τῆς Βασιλείας ἐσόμεθα.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, εἴαν εἶσαι υποτακτικός εἰς Πατέρας, ἢ ἀκλόνητος πίστις σου θα φανῆ ἀπὸ αὐτὰ ὄχι, δηλαδή, με το να σε περιποιούνται και να ακούης λόγους γλυκείς και ευγενικούς, ἀλλὰ με το να υπομένης ὅταν σε δέρουν και σε προσβάλλουν· διότι και ἓνα θηρίον, ὅταν το κολακεύης, εξημερώνεται και καταπραύνεται. Να μη πικραίνεσαι λοιπὸν ἐναντίον ἐκείνου που σε στενοχωρεῖ, ἀν θέλης να γίνης σκευὸς ἐκλογῆς, ἀλλὰ να υποτάσσεσαι εἰς ὅλα, με ἡρεμίαν, εἰς τον διδάσκαλόν σου, ὅπως και ο Κύριος, ὅταν ἐγένεν ἄνθρωπος υπετάσσετο, με ταπεινώσιν, πρῶτον μεν εἰς τὴν Μητέρα Του και εἰς ἐκεῖνον που ἐνομιζέτο ως πατήρ Του, καθὼς μάς πληροφορεῖ και ο ἱερός Ευαγγελιστής, λέγων· «και υπετάσσετο εἰς αὐτούς» (Λουκ. 6', 51): ἐν συνεχείᾳ δε πρὸς τον πραγματικῶν ἐπουράνιον Πατέρα Του, «πρὸς τον ὁποῖον υπήκουσε μέχρι θανάτου, θανάτου μάλιστα σταυρικοῦ» (Φιλιπ. 6', 8) κατὰ τὴν πληροφορίας του Ἀποστόλου.

Να δέχεσαι λοιπὸν με ευχαρίστησιν τὰς θλίψεις, που σε εὐρίσκουν και τὰς παιδαγωγικὰς δοκιμασίας του Ἡγουμένου· διότι, ὅπως λέγει και ἡ Ἁγία Γραφή, «ποῖος εἶναι ο υἱὸς ἐκεῖνος, τον ὁποῖον δεν υποβάλλει εἰς παιδαγωγούσαν δοκιμασίαν ο πατήρ; εἴαν δε εἰσθε χωρὶς παιδαγωγούσαν δοκιμασίας, τῆς ὁποίας ὅλοι ἔχουν γίνεῖ μέτοχοι, τότε εἰσθε νόθα και ὄχι γνήσια τέκνα» (Εβρ. 1β', 8). Σε ἐδειραν; Να χαίρης δι' αὐτὸ και να διορθώσης το σφάλμα σου ἀλλὰ σε ἐδειραν ἀδίκως; Τότε ο μισθός σου γίνεται πολὺ μεγαλύτερος. Διότι και οἱ Ἀπόστολοι, ὅταν ἐκήρυττον εἰς τον κόσμον τὴν σωτηρίαν, ἐδέροντο ως κακούργοι εἰς τὰς διαφόρους πόλεις και ὁμως οὔτε ωργίζοντο, οὔτε ἀγανακτούσαν: «ἀλλὰ ἐχαιρον, διότι ἠξιώθησαν να ατιμασθούν πρὸς χάριν του ὀνόματος του Χριστοῦ» (Πράξ. ε', 41).

Ἀλλ' ἴσως θα εἶπη κανεὶς ἀπὸ τους ἀμελεστέρους: λυπούμαι, διότι μου συνέβη αὐτὸ, μετὰ ἀπὸ τόσους κόπους, που ἐκοπίασα εἰς το Μοναστήριον. Πρὸς αὐτὸν θα ἦτο δυνατόν να εἰπώμεν· Αὐτὸ, πράγματι, σε στενοχωρεῖ, δούλε του Θεοῦ; Κατάλαβε λοιπὸν ἀπὸ αὐτὸ, ὅτι μετὰ ἀπὸ τόσα χρόνια και πολλοὺς κόπους, τους ὁποίους επικαλεῖσαι, δεν ἐνίκησες ἀκόμη τὰ πάθη. Διότι εἴαν κάποιος ἔχη τὴν γνώμην πως εἶναι κάτι, ἐνὼ δεν εἶναι τίποτε, ἐξαπατᾷ τον εαυτὸν του, ως φρενοβλαβής· διότι ὅπως ἀκριβῶς ο καπετάνιος φανερώνει ποῖα εἶναι ἡ ἐπαγγελματικὴ του ἰκανότης τὴν ὥραν τῆς τρικυμίας, τοιουτοτρόπως και ο Μοναχός φανερώνει πούς εἶναι τὴν ὥραν, που τον προσβάλλουν και τον ἐπιπλήττουν: ἀν, δηλαδή, ἀνέχεται με χαρὰν τὰς δοκιμασίας αὐτὰς, ὅπως θα ἐχαιρεν εἴαν ἐκέρδιζε μεγάλα κέρδη, ἢ ἀν στενοχωρῆται ἀπὸ αὐτὰς και λυπεῖται. Διότι ἐκεῖνος, ο ὁποῖος λέγει καυχσιολογίας, ὅτι ἔχει, δηλαδή, τόσα χρόνια εἰς τον μοναχικὸν βίον, ἀλλὰ δεν παρουσίασεν ἀποδείξεις τῆς ἐργασίας του, οὔτε και κατῶρθωσε να ἀποκτήσῃ τους τρόπους

του σεμνού βίου, αυτός είναι ωσάν να περιφέρη εργαλεία, τα οποία δεν έχει μάθει ακόμη να χρησιμοποιή.

Έχεις γηράσει εις τον μοναχικόν βίον; Ως έμπειρος λοιπόν του βίου αυτού, να γίνεσαι υπόδειγμα διά τους νέους, που είναι ακόμη άπειροι. Ας εκπλαγούν όλοι οι άλλοι από την υπομονήν σου και την ανεξικακίαν σου· ας χαρη και το Αγιον Πνεύμα, που κατοικεί μέσα σου, από την καρτερικότητά σου περισσότερο λοιπόν από κάθε άλλον πρέπει να ευχαριστής, διότι πάσχεις όλα διά το πνευματικόν σου συμφέρον.

Έχω την γνώμην ότι εκείνος που ανέλαβε την πνευματικήν προστασίαν σου, δεν χαίρει διά το ελάττωμά σου, επειδή πρόκειται να δώση λόγον, διά την σωτηρίαν σου, εις τον Κύριον. Απ' εναντίας θα είναι όλος χαρά, εάν σε παρουσιάση τέλειον εις τον Κύριον· δι' αυτό έχεις υποχρέωσιν να υπομένης με ευγνωμοσύνην όσα προέρχονται από αυτόν, και αν ακόμη είναι λυπηρά, ως μέσα προς ιατριάν, και όχι ως κολαστήρια. Εάν δεν έχης την δύναμιν να ανεχθής μικράν θλίψιν ή πειρασμόν χάριν του Κυρίου, τότε πως θα υπομείνης τον μεγάλον; Και εάν δεν ανέχεσαι μίαν ύβριν ή ένα ράπισμα ή μίαν πληγήν, πώς θα κρατήσης τον σταυρόν, τον οποίον ευθύς εξ αρχής υπεσχέθης να φέρης εις τους ώμους σου; Και εάν δεν βαστάζης τον σταυρόν, πώς τότε θα γίνης κληρονόμος της επουρανίου δόξης, μαζί με εκείνους, που θα λέγουν: «όλα αυτά μάς ήλθαν και δεν σε ελησμονήσαμεν και δεν παρέβημεν τον Νόμον Σου» (Ψαλμ. μγ', 18-23). Και πάλιν: «Προς χάριν Σου, όλην την ημέραν θανατωνόμεθα και εθεωρούμεθα ως πρόβατα, που τα οδηγούν προς σφαγήν».

Αγαπητέ αδελφέ, ελησμονήσαμεν όσα ο Δεσπότης όλων ημών υπέμεινε δι' ημάς; Υβρίσθη, προσεβλήθη, ήκουσεν από τους Φαρισαίους δαιμόνιον έχεις, και όμως δεν ώργίσθη τον έρράπισαν, τον έκολάφισαν, τον περιέπαιξαν, τον εκάρφωσαν εις τον Σταυρόν, εγεύθη ξίδι με χολήν, του έκέντησαν την πλευράν, και όλα αυτά τα υπέμεινε διά την σωτηρίαν μας, και ημείς να μη υπομείνωμεν, προς χάριν Του, μίαν μικράν προσβολήν; Πώς λοιπόν θα τον αντικρύσωμεν, κατά την Δευτέρα Παρουσίαν; Ποίαν απολογίαν θα εύρωμεν, όταν μαζί με τας άλλας ευεργεσίας, που έκαμε δι' ημάς, παρουσιάση και αυτά; Και δι' όλα αυτά ποίον αντιστάθμισμα ζητεί; Ας συνέλθωμεν λοιπόν, αγαπητέ, από την κατάπτωσιν και αφού αναλάβωμεν γενναίαν και στερεών καρδίαν, ας είπωμεν μαζί με τον Απόστολον, ότι είμεθα πρόθυμοι όχι μόνον να δεθώμεν και να πληγωθώμεν, διά τον Χριστόν, αλλά και να αποθάνωμεν ακόμη διότι εάν είμεθα πρόθυμοι να συμπάσχωμεν μαζί Του, τότε οπωσδήποτε και θα συνδοξασθώμεν μαζί Του, και θα γίνωμεν, μαζί Του, συγκληρονόμοι της Βασιλείας των ουρανών.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ' (Να υπακούωμεν μέχρι θανάτου)

Ὅτι δεῖ καὶ μέχρι θανάτου τοῖς ἐν Κυρίῳ προεστῶσι πείθεσθαι, καὶ ἀγαπᾶν τὲ αὐτοὺς καὶ φοβείσθαι.

Πρέπει, καὶ μέχρι θανάτου ἀκόμη, νὰ υπακούωμεν εἰς τοὺς ἐν Κυρίῳ προεστῶτας, νὰ ἀγαπῶμεν δε καὶ νὰ σεβώμεθα αὐτούς.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΠΟΤΕ τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου ἐν τῷ ἑαυτοῦ κελλίῳ ἡσυχάζοντος, καὶ αὐτοῦ μαθητῆς Πλακιδος ἐπὶ τῷ ἀντλήσαι ὕδωρ εἰς τὸν ἐπιχωρίως Λάκκον ὀνομαζόμενον παραγένονε. Τὸ οὖν σκεῦος ἐν ᾧ τὸ ὕδωρ ἀντλήσαι ἤβουλετο, ἐκ τῆς αὐτοῦ χειρὸς πεσόν, ὑπὸ τῆς τοῦ ὕδατος ρύμης ἐφέρετο· θέλων δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐκ τοῦ ὕδατος ἀφαρπᾶσαι τὸ κεράμιον, καὶ αὐτὸς ὀλισθήσας πέπτωκεν ἐν τοῖς ὕδασι, καὶ ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς τῶν ὑδάτων κινήσεως ἐπὶ τὰ ἔνδον τοῦ Λάκκου ὡσεὶ τόξου βολὴν ἐφέρετο.

Ὁ δὲ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος ἐν τῷ ἑαυτοῦ κελλίῳ σχολάζων, ὡς εἴρηται, ἔγνω τὸ συμβάν, καὶ τὸν μαθητῆς Μαῦρον καλέσας, ἔφη πρὸς αὐτὸν ἀδελφεῖ Μαῦρε, σπεῦσον, ὅτι ὁ ἀδελφὸς Πλακιδος εἰς τὸν Λάκκον ἐνέπεσε, καὶ ἡ τῶν ὑδάτων φορᾶ παρέσυρεν αὐτὸν μήκοθεν.

Ὁ οὖν Μαῦρος τῆς τοῦ Πατρὸς ἀκούσας κελεύσεως, τρέχων ἀπήει καὶ ἐν τῷ τόπῳ γενόμενος, εἶδε τὸν Πλάκιδον πόρρω ὑπὸ τῆς τῶν ὑδάτων ἀπαχθέντα φορᾶς.

Ἀδιστακτῆ οὖν πίστει, ταῖς τοῦ Πατρὸς θαρρήσας εὐχαῖς, ἐπέβη τοῖς ὕδασι, καὶ ὡς ἐπὶ ξηρᾶς δρομαὶ ὡς ἐβάδιζεν, ἕως τὸν Πλακιδον κατέλαβεν ὑπὸ τῶν ὑδάτων φερόμενον καὶ δραξάμενος τῶν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τριχῶν, εἶλκεν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὑδάτων καὶ μοὶ ὡς βαδίζων ἕως εἰς τὴν χέρσον ἐγένοντο. Ἐν ἑαυτῷ οὖν ὁ Μαῦρος τότε γενόμενος, καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐπάνω τῶν ὑδάτων ἔδραμε, καὶ ὅτι ἀδύνατον αὐτῷ πάντως ἦν τοῦτο, εἰ μὴ ἡ τοῦ σημειοφόρου Πατρὸς εὐχὴ τοῦτον ἐνίσχυσε, θαυμάσας ἐτρόμασσε τὸ γενόμενον, καὶ ὑποστρέψας πρὸς τὸν Ἰατέρα ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ τελεσθὲν θεῖον τεράστιον.

Ὁ δὲ Ἅγιος το θαῦμα τοῦτο οὐ τῆ ἑαυτοῦ ἀγιότητι, ἀλλὰ τῆ ἐκείνου ὑπακοῆ ἐπέγραφεν' ὁ δὲ Μαῦρος τὴν τοῦ Ἁγίου κέλευσιν ἔφασκε τοῦτο πεπραχέναι ἔλεγε γὰρ μὴ εἶναι ἑαυτὸν ἐν αὐτῇ τῇ δυνάμει, ἐν ἣ ὅτε ἐπέβη τοῖς ὕδασι. Προσχῶν δὲ ὁ Μοναχὸς Πλακιδος τῇ τούτων θεομιμῆτῳ ταπεινολογία καὶ προσφιλεστάτῃ ἀμφιλογία, ἔλεγεν ἐγὼ ἐν ὅσο ἐσυρόμην ἀπὸ τοῦ βάθους ἐπὶ τῆς χέρσον, ἐπάνω τῆς κεφαλῆς μου τοῦ Ἄββᾶ μου τὴν μηλωτὴν ἐθεώρουν καὶ αὐτὸν μὲ ἐκ τῶν ὑδάτων ἐκβάλλοντα κατενόουν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἅγιος Βενέδικτος ἡσυχάζεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ καὶ Πλακιδος, ὁ μαθητῆς του, ἦλθεν εἰς τὸν Λάκκον, ὅπως τὸν ὀνομάζουν οἱ ἐντόπιοι, διὰ νὰ πάρῃ νερό. Τὸ δοχεῖον ὅμως, με τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ πάρῃ τὸ νερό, τοῦ ἐπέσεν ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ παρεσύρετο ἀπὸ τὴν ὀρμὴν τοῦ ρεύματος. Εἰς τὴν προσπάθειάν του ὁ Πλακιδος νὰ ἀρπάσῃ τὴν στάμναν ἀπὸ

το ρεύμα, εγγλίστησε και αυτός και έπεσεν εις τα νερά από δε την ορμήν των υδάτων του ρεύματος παρασύρθη, προς το εσωτερικών του Λάκκου, εις απόστασιν βολής τόξου περίπου.

Ο άνθρωπος όμως του Θεού άγιος Βενέδικτος, που όπως είπομεν ησύχαζεν εις το κελλίον του, εγνώρισεν αυτό που συνέβη εις τον Πλάκεδον και αφού έφώνησε τον Μαύρον, τον μαθητήν, του είπε:

- Τρέξε, αδελφέ Μαύρε, διότι ο αδελφός Πλακιδος έπεσεν εις τον Λάκκον και το ρεύμα του ύδατος τον παρέσυρε μακράν.

Ο Μαύρος λοιπόν, μόλις ήκουσε την εντολήν του Πνευματικού του Ιατρός, ξεκίνησε τρέχων και μόλις έφθασεν εις τον τόπον του δυστυχήματος, είδε, πράγματι, τον Πλάκεδον νά έχη παρασυρθή μακράν, από την ορμήν του νερού.

Τότε λοιπόν με αδίστακτον πίστιν και στηρίζων το θάρρος του εις τας ευχές του πνευματικού του Πατρός, περιεπάτησεν επάνω εις τα ύδατα και έτρεχεν, ως να έβάδιζεν επάνω εις την ξηράν, μέχρις ότου έφθασε τον Πλάκεδον, ο οποίος παρασύρετο από την ορμήν των υδάτων: αφού δε τον ήρπασεν από τις τρίχας της κεφαλής του, τον έσυρεν επάνω εις τον νερό, βαδίζων κατά τον ίδιον τρόπον, μέχρις ότου έφθασαν εις την ξηράν. .

Μόνον τότε όμως συνήλθεν ο Μαύρος και αντελήφθη ότι έτρεξεν επάνω εις το νερό και ότι αυτό το κατόρθωμα δεν ωφείλετο εις αυτόν διότι τούτο θα του ήτο τελείως αδύνατον να το επιτύχη ο ίδιος, αν δεν τον ενίσχυνεν η ευχή του θαυματουργού Πατρός. Έθαύμασε λοιπόν και ετρόμαξε δι' αυτό, που έγινε και έγύρισε προς τον Πατέρα του, διηγούμενος εις αυτόν το τεράστιον θαύμα, που του συνέβη.

Ο άγιος πάλιν Βενέδικτος, το θαύμα αυτό δεν το απέδιδεν εις την αγιότητά του, αλλά εις την υπακοήν του Μαύρου. Ο Μαύρος αντέλεγεν ότι η διαταγή του Ηγουμένου είχε πραγματοποιήσει το θαύμα. Διότι – ισχυρίζετο – δεν αισθάνεται εις την ψυχήν του την δύναμιν, που είχαν όταν περιεπάτησεν επάνω εις τα ύδατα.

Εν τω μεταξύ ο Μοναχός Πλακιδος, ο οποίος παρηκολούθει μετά προσοχής την θεομίμητον ταπεινολογίας των δύο τούτων ανδρών, και την πολυαγάπητον, μεταξύ των, συζήτησιν, επενέβη και είπεν:

-Εγώ, καθώς εσυρόμουν από το βάθος, που με είχε παρασύρει το ρεύμα, προς την ξηράν, έβλεπον επάνω από το κεφάλι μου το επανωφόρι του Αββά μου (του Αγίου Βενεδίκτου) και ένοιωθα τον ίδιον να με τραβά από τα ύδατα.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Θεοδοσίου του Κοινοβιάρχου

ΕΙΔΩΣ ό Μέγας Θεοδόσιος, ότι τούς κατά Θεόν ζήν έλομένους, ούδέν ούτως άτεχνώς προς το και κτήσασθαι άρετήν και φυλάξαι κτηθείσαν, ως μνήμη θανάτου συνεργείν δύναται, τί ποιείς τάφον ήδη κατασκευάσαι τούς οικείους μαθηταῖς έπιτρέπει άμα μέν, ίνα μνημεϊον αυτοῖς, ως πέρ δη και καλεῖται, του τέλους γίνεται και ούτω μάλλον αυτοῖς έναγωνίους ποιή και κεντρίζη προς άρετήν έμπονωτερον, άμα δέ και θνήσκοντας ύποδέχεται, πλην άλλα και προβλέπων τί τών μελλόντων και προνοούμενος. Ως οὖν ηὔτρεπιστο ό τάφος, παρίστατο μέν

αὐτὸς ἄνωθεν, οἱ μαθηταὶ δὲ αὐτὸν περιέστησαν, καὶ δὲ ὀξύτερον τῆς διανοίας ὄμματι τὸ ἐκβησόμενον καθορῶν, χαριέντως οὕτω πὼς φησὶ πρὸς αὐτοὺς ἀπιδὼν καὶ μὲν τάφος ἤδη ἔτοιμος, τίς δ' ἂν εἶη καὶ γὰρ τοῦτον ἐξ ὑμῶν ἐγκαινίσων;

Καὶ ὁ μὲν οὕτως πὼς τὸ χαριέντι τοῦ λόγου καὶ ἡδονὴν ἐπιμίσγων.

Βασίλειος δὲ τίς, τὸ μὲν ἀξίωμα ἱερέως, τὰ δὲ περὶ τὰ καλὰ ζῆλο διαφανεῖς σώζων τοὺς πατρικοὺς χαρακτήρας, καὶ τὸν γεγεννηκότα πνευματικῶς οὐδὲν ἥττον ὑποφαίνων ἀπὸ τῶν τῆς ἀρετῆς δμοιώσεων ἢ τοὺς σαρκικοὺς πατέρας οἱ ὑπ' αὐτῶν οὕτω τικτόμενοι, ἄλλως τὲ καὶ εἰδῶς μὴ εἰς κενᾶν εἰρήσθαι τῇ διδασκάλῳ τὸ πρόβλημα, πρῶτος τὸν λόγον ἀρπάσας, ἔτοιμος περὶ τὴν τοῦ θανάτου αἴρεσιν καὶ πρόθυμος ἦν, ὡς πὲρ οὐκ ἄβουλή του τινὸς προκειμένου, ἀλλ' ἐπικερδοῦς λίαν καὶ ὠφελίμου αὐτίκα γοῦν εἰς γόνυ κλιθεῖς, καὶ πρὸς τὴν ἔρεισάς το πρόσωπον, εὐλόγησον δὴ μέ, Πάτερ, φησίν, ἐγὼ δὲ σοί, τοῦ δὲ τοῦ τάφου πρῶτος ἐγκαινιστῆς ἔσομαι.

Ὁ μὲν οὖν ἦται, ὁ δὲ ἐδίδου καὶ ὁ μὲν τάφος εἶχεν αὐτόν, ἐκέλευε δὲ καὶ Πατὴρ πάντα ἐπ' αὐτῷ ποιεῖν, ὅσα νόμος ἐν τεθνεῶσιν ἐστι, τρίτα, φημί, καὶ ἔνατα, καὶ ἀκολούθως δὴ τεσσαρακοστά. "Ἦδη δὲ τῶν τεσσαράκοντα πέρας ἔχουσων, ὁ Βασίλειος μῆτε πυρετῷ ληφθεῖς, μῆτε κεφαλὴν ἢ ἄλλο τί τῶν τοῦ σώματος μερῶν ἀλγήσας μηδέν, ὡς πὲρ ὕπνον τινὰ μαλακῶν καὶ ἡδιστον ἀφυπνώσας, πρὸς Κύριον ἐξεδήμει, ἄθλον τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς τοῦ μεταβῆναι πρὸς τὰ ἐκεῖ προθυμίας, (8 τοῖς μὴ ἡδέως ἔχειν πρὸς τὰ ἐνταῦθα δήλωσις ἀκριβῆς) , τὸ πρῶτος ἐμφανισθῆναι θεῷ καὶ στεφθῆναι πρῶτος ἀπενεγκάμενος.

Τεσσαράκοντα οὖν ἐφεξῆς ἡμέρας κατὰ τὰς ἐσπερίουσ ὠδᾶς μεταξύ του ἱεροῦ των μαθητῶν χοροῦ καὶ ὁ θεῖος οὗτος Βασίλειος ἐστῶς καὶ συνάδων, ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἐβλεπετο τὲ καὶ ἠκούετο καὶ τῶν μὲν ἄλλων οὐδεὶς ἕτερος οὔτε τῆς φωνῆς ἀκούων, οὔτε τὴν μορφήν ἐκείνου θεώμενος ἦν, μόνος δὲ τίς Ἀέτιος, ἀνὴρ καὶ αὐτὸς τῇ διδασκάλῳ κατ' ἴχνος βαίνων, καὶ μαθητῆς εἶναι Θεοδοσίου οὐκ ἀπὸ τοῦ τὰ ἐκείνου εἶδεναι καὶ διηγείσθαι μόνον, ἀλλ' ἀπὸ του καὶ μιμείσθαι μᾶλλον βουλόμενος, ορᾶν μὲν οὐκ εἶχεν αὐτόν, τῆς δὲ φωνῆς ἠκουεν. "Ἦρετο οὖν τὸν διδάσκαλον, εἰ καὶ αὐτὸς τῆς τοῦ τελευτήσαντος ἀκούει φωνῆς καὶ δὲ καὶ ἀκούειν ἔφη. σὲ καὶ δρᾶν, καὶ εἰ βούλοιο καὶ αὐτὴ δείξειν, καθ' ὃν ἂν φανείη καιρόν.

Ἡ μὲν οὖν νύξ ἐπελάμβανε, καὶ ἡ σύναξις ἐτελεῖτο, καὶ καὶ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος ἐώρα πάλιν ἀκριβῶς τὸν Βασίλειον τοῖς ἰσταμένους καὶ ἄδουσι συνεστώτα τὲ καὶ συνάδοντα καὶ τῇ δακτύλῳ τοῦτον τῷ Ἀετίῳ παραδεικνύς, εἶτα καὶ εὐχήν συνῆπτεν, ἀνοιξον, Κύριε, λέγων, καὶ τοῦδε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἰδέτω σου τὸ μέγα τοῦτο τῶν μεγάλων ἔργων μυστήριον. Τοῦ δὲ αὐτίκα θεασαμένου καὶ ἐπιγνότος, πρὸς δὲ καὶ ἐπιδραμόντος καὶ περιλαβεῖν ἐκ πόθου θελήσαντος, ὁ Βασίλειος οὐκ ἄληπτος μόνον ἀλλ' ἤδη καὶ ἀφανῆς ἦν, τοῦτο εἰς ἀκοᾶς εἴρηκως σώζοισθε, ὦ Πατέρες καὶ ἀδελφοί, σώζοισθε' ἐμὲ δὲ ὄψεσθε τὸ λοιπὸν οὐκέτι. "Ὡς τὲ τὸ ὑπὸ Χριστοῦ λεχθὲν ἐν Εὐαγγελίοις «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται», δείκνυσι τὸ πραχθὲν ἀληθέστατον καὶ πιστότατον.

Ερμηνεία

ΕΠΕΙΔΗ Ὁ μέγας Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης ἐγνώριζεν, ὅτι δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐπροτίμησαν νὰ ζοῦν κατὰ Θεόν, τίποτε ἄλλο δὲν συντελεῖ εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ τὴν φυλάξουν ὅταν τὴν ἀποκτήσουν, ὅσον ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου, τί κάμνει; δίδει τὴν ἀδειαν εἰς τοὺς ὑποτακτικούς του νὰ κατασκευάσουν τάφον, ἀφ' ἐνός μὲν διὰ νὰ ὑπενθυμίξῃ εἰς αὐτοὺς τὸν θάνατον, διὰ τούτου ἄλωστε ὁ τάφος λέγεται καὶ μνημεῖον, ἀφ'

ετέρου δε διά να τους καθιστά περισσότερον επιμόνους εις τους πνευματικούς αγώνας και να κεντρίζη ισχυρότερον τον ζήλον των προς την αρετήν, αλλά και, συγχρόνως, να τους υποδέχεται ο τάφος όταν αποθνήσκουν εκτός όμως από αυτά όλα και κάτι προέβλεψεν από τα μέλλοντα και εφρόντιζεν, εκ των προτέρων, δι' αυτό.

Μόλις λοιπόν ήτοιμάσθη ο τάφος ο μεν άγιος Θεοδόσιος εστέκετο από επάνω, οι δε υποτακτικοί του ολόγυρα από αυτόν τότε προβλέπων τι επρόκειτο να συμβή με το διαπεραστικών βλέμμα της διανοίας, στρέφεται προς τους μαθητές και τους λέγει, αστεειυόμενος δηθεν.

-Ο τάφος είναι πλέον έτοιμος: ποιός όμως θα είναι από σας, αυτός που θα τον εγκαινιάση;

Και ο μεν Μέγας Θεοδόσιος συνεκάλυψε με τον αστεϊσμών και την ευχαρίστησιν εκ του προβλεπομένου.

Πράγματι κάποιος ιερεύς Βασίλειος, ο οποίος, με τον ζήλον προς το καλόν, απεδείκνυεν ολοφάνερα ότι είχεν όλα τα πατρικά γνωρίσματα, τα οποία εφανέρωσαν και τον πνευματικών του γεννήτορα, από την ομοιότητα της αρετής, όπως ακριβώς τα φυσικά παιδιά προδίδουν τους σαρκικούς των γονείς από την φυσιογνωμίαν, έμάντευσεν, ότι δεν έκανε ασκόπως τον υπαινιγμόν ο Διδάσκαλος και δι' αυτό, έτοιμος διά την εκλογήν του θανάτου και πρόθυμος, ως να επρόκειτο, όχι δι' ανεπιθύμητον, αλλά δι' ωφέλιμον και επικερδές γεγονός, ήρπασεν αμέσως τον λόγον και γονατίσας προ του πνευματικού του Πατρός, μέχρι σημείου που το κεφάλι του να ακουμπήση εις το έδαφος, είπε:

- Πάτερ, την ευχήν σου εγώ, προς χάριν σου, θα εγκαινιάσω τον τάφον πρώτος.

Ο Βασίλειος εζήτηι και ο άγιος Θεοδόσιος παρεχώρει την χάριν.

Πράγματι λοιπόν ετέθη ζωντανός εις τον τάφον και ο Πατήρ διέταξε να τελεσθούν εις αυτόν όλα τα νόμιμα διά τους νεκρούς, εννοείται, τα μνημόσυνα την τρίτην, την ενάτην και, εν συνεχεία, την τεσσαρακοστήν ημέραν. "Ήδη δε αφού ετελείωσε το σαρανταήμερον, ο Βασίλειος, χωρίς να πονέση το κεφάλι του ή άλλο σημείον του σώματός του, ούτε και να καταληφθή από πυρετόν, ως να εκοιμήθη ύπνον γλυκών και μαλακών, ανεχώρησε προς τον Κύριον, αποκομίσας ως βραβείον διά την υπακοήν του και την προθυμίαν του, να μεταβή προς την αιωνιότητα (ακριβές γνώρισμα όσων δεν ευχαριστούνται από τα εγκόσμια), να εμφανισθή πρώτος ενώπιον του Θεού και να στεφανωθή.

Κατά τας επομένας λοιπόν τεσσαράκοντα ημέρας, κατά την ώραν που εψάλλοντο οί ύμνοι του Εσπερινού, ενεφανίζετο μεταξύ του ιερού χορού των μαθητών, ο θείος αυτός Βασίλειος, ψάλλων και αυτός. Ο Μέγας Θεοδόσιος και τον έβλεπε και τον ήκουεν από τους άλλους όλους κανείς δεν έβλεπε την μορφήν του, ούτε τον ήκουεν, εκτός από κάποιον Αέτιον, άνδρα, που ήκολούθει τα ίχνη του διδασκάλου και ήτο μαθητής του Μεγάλου Θεοδοσίου όχι μόνον από το να γνωρίζει και να διηγήται τα κατορθώματά του, αλλά και από το να επιθυμη να τα μιμηται· αυτός λοιπόν ο 'Αέτιος δεν έβλεπε μέν την μορφήν ήκουεν όμως την φωνήν του Βασιλείου. Ηρώτησε λοιπόν τον διδάσκαλον, εάν ακούη και αυτός την φωνήν του αποθανόντος.

- Όχι μόνον τον ακούω, αλλά και την μορφήν του βλέπω - απήντησεν ο άγιος Θεοδόσιος, και εάν θέλης να σου τον δείξω, κατά την ώραν, που θα εμφανισθή.

Πράγματι λοιπόν, καθώς η νυξ επροχώρει και ετελείτο ή ακολουθία, ο άνθρωπος του Θεού βλέπει, πάλιν, ολοκάθαρα τον Βασίλειον, να στέκεται και να ψάλλη μαζί με τους ψάλτας. Τότε τον έδειξε με τον δάκτυλόν του και εις τον Αέτιον, ενώ συγχρόνως παρεκάλει τον Θεόν λέγων: Ανοιξε, Κύριε, και αυτού τους οφθαλμούς ίνα ίδη το μέγα τούτο μυστήριον των μεγάλων Σου έργων. Ο Αέτιος μόλις τον είδε και τον ανενγνώρισεν, έτρεξεν από πόθον να τον εναγκαλισθή. Τότε όμως ο Βασίλειος όχι μόνον έγινε άπιαστος, αλλά και εξαφανίσθη, αφού είπε τούτο μόνον εις επήκοον όλων· εύχομαι να σωθήτε, Πατέρες μου και αδελφοί, εύχομαι να σωθήτε. έμε δεν θα με ξαναϊδήτε πλέον. Ούτως αποδεικνύεται αληθέστατον και αξιοπιστότατον αυτό, που είπεν ο Κύριος εις το Ευαγγέλιον: «Εκείνος, που πιστεύει εις εμέ, και εάν ακόμη αποθάνη θα ζήση» (Ιωάν. ια', 25).

Γ'. Εν τω βίω της Οσίας Θεοδώρας

ΛΙΜΝΗ τις ύπηρχεν έγγύς της μονής, έν η ή μακαρία Θεοδώρα ήσκειτο ταύτη τή λίμνη κροκόδειλος έμφιλοχωρών, ώ αν έντύχοι αυτή παραβάλλοντι, άνθρωπω ή κτήνει μικρή τέ και μείζονα, δεΐπνον εύθως έποιεΐτο. Ούτως ούν κατέστη τοΐς έπιχωριάζουσιν έπίφοβόν το κακόν, ώς και αυτόν τόν τής Άλεξανδρέων πόλεως "Υπάρχον Γρηγόριον, στρατιώτας παρακαθίσαι τῷ τόπῳ εΐργειν τοὺς δι' εκείνης δδεύοντας.

Είδως ούν και τής μονής προεστῶς οΐος ήν και τής Θεοδώρας βίος, και ώς μικροῦ και Άγγέλοις αυτός άμιλλωμενος, και ώς οὐκ αν εΐη και χάριτος θεΐας άμοιρος, μετάκλητον αυτήν ποιησάμενος, τέκνον, εΐπε, Θεόδωρε, (ώς γάρ ανήρ ή άγία διήγεν έν τή μονή) τὸ κεράμιον ἄρας, ὕδωρ ήμΐν από τής ὄδε λίμνης έπέιχθητι άγαγεΐν' ή δε πείθεσθαι τοΐς ήγουμένοις 'Αποστολικήν ειδυΐα παραΐνεσιν, έπλήρου τὸ κελευσθέν" και πολλῶν αυτήν εκχωρεΐν τοῦ τόπου διακελευομένων, ει μη θανατᾶ προδηλότατα, εκείνη πιστει τή εις Θεόν θαρροῦσα, και υπακοῆς ἔργον ανύουσα, ζωήν μάλλον οΐδεν οὐχι θάνατον προξενεΐν, πάντας δμου διαφυγούσα τοὺς εΐργοντας, τή λίμνη προσβάλλει και (ὡ τῶν παραδόξων ἔργων σου, Κύριε!) επάνω του θηρός ώρατο βασταζομένη, άρυσαμένη τέ ὕδωρ και τὸ έν χερσΐν ἄγγος πλήσασα, εποχος πάλιν υπ' εκείνου τοῦ θηρός ώρατο βασταζομένη, και τή ξηρά παραδΐδοται. Και ούτως εκείνη μέν άπαθής τή γῆ διασώζεται, τὸ δε θηρίον παρ' αυτής έπιτιμηθέν, εισπράττεται δίκην τῶν μέχρι τότε τολμηθέντων αὐτῷ, και παραυτίκα τῷ τόπῳ πεσὸν ώρατο νεκρόν.

Γίνεται ούν τὸ πρᾶγμα και τοΐς ἄλλοις έπιδηλον, ἄτε τοΐς οφθαλμοΐς τοῦτο παραλαβόντων, πολλῶν άκοαΐς χαρίσασθαι βουληθέντων, και πάντας εΐχε θεός δι' εκείνης εύχαριστοῦντας αὐτῷ.

Ερμηνεία

ΠΛΗΣΙΟΝ εις το Μοναστήρι, που ήσκήτευεν ή μακαρία Θεοδώρα, υπήρχε μία λίμνης εις αυτήν την λίμνην εκρύπτετο κάποιος κροκόδειλος, ο οποίος κατέτρωγεν αμέσως όποιονδήποτε επλησίαζεν, είτε άνθρωπος, είτε ζώνον μικρών ή μεγάλον. Τόσον δε πολύ επικίνδυνον έγινε το κακόν διά τους περιοίκους, ώστε ο ίδιος ο Ύπαρχος της Αλεξανδρείας και Γρηγόριος ετοποθέτησε στρατιώτας εις τον τόπον εκείνον διά να εμποδίζουν τους διαβάτας που διήρχοντο απ' εκεί, να πλησιάζουν την λίμνην.

Ο Ηγούμενος λοιπόν της Μονής, γνωρίζων καλώς τον βίον της Θεοδώρας, ότι ολίγον υπελείπετο διά να είναι εφάμιλλος των Αγγέλων, και ότι, ως εκ τούτου, η Θεοδώρα δεν θα ήτο άμοιρος της θείας Χάριτος έστειλε και την εκάλεσε πλησίον του.

– Τέκνον, Θεόδωρε, της είπεν (διότι ως άνδρας έζη εις το Μοναστήριον), πάρε την στάμναν και πήγαινε να μας φέρης νερό από την λίμνης που είναι εδώ κοντά.

Η Θεοδώρα, που εγνώριζε την αποστολικήν συμβουλήν να πειθαρχώμεν εις τους Ηγουμένους (Εβρ. ιγ' 17), έσπευσε να εκτελέση την διαταγήν. Και ενώ πολλοί την παρεκίνουν να φύγη από εκείνον τον τόπον, διότι διαφορετικά θα έθανατώνετο από το θηρίον, εκείνη στηρίζουσα το θάρρος της εις την πίστιν προς τον Θεόν και ασκούσα το έργον της υπακοής, που μόνον προσφέρει ζωήν και δεν προξενεί θάνατον, αφού διέφυγες από όλους που την ημπόδιζον, έρχεται εις την λίμνην. Και εκεί (ώ των παραδόξων έργων Σου, Κύριε) την βλέπουν να την παίρνη επάνω εις την ράχιν του το θηρίον, να παίρνη νερό και να γεμίξη την στάμναν που εκράτει εις τα χέρια της και αφού ετελείωσε την βλέπουν πάλιν επάνω εις την ράχιν του θηρίου να εξέρχεται εις την ξηράν. Και έτσι η μεν Θεοδώρα διασώζεται εις την ξηράν, χωρίς να πάθη τίποτε: το δε θηρίον, επιτιμηθέν υπό της Θεοδώρας εισπράττει την δικαίαν τιμωρίαν του δι' όσα είχε κάνει έως τότε και πίπτει νεκρόν επί τόπου.

Το γεγονός ταχύτατα διεδόθη και εις τους άλλους από εκείνους, που το είδον με τα μάτια των και ηθέλησαν να χαροποιήσουν και τους άλλους, και όλοι, χάρις εις το κατόρθωμα της Θεοδώρας, ηυχαρίστουν τον Θεόν.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕΝ και Αββᾶς Ίσίδωρος, ότι χρη τοὺς μαθητευομένους, και ὡς πατέρας φιλεῖν τοὺς ὄντως διδασκάλους, και ὡς ἄρχοντας φοβεῖσθαι, και μήτε διὰ τὴν ἀγάπην ἐκλύειν τὸν φόβον, μήτε διὰ τὸν φόβον ἄμαυρουν τὴν ἀγάπην.

2. "Ἐλεγον περὶ Ἰωάννου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀββᾶ Παύλου, ὅτι εἶχε μεγάλης ὑπακοὴν ἦν δὲ ἐν τινὶ τόπῳ μνημεῖα, και ὥκει ἐκεῖ ὕαινα και δὲ γέρων εἶδε κατὰ τὸν τόπον βόλβιτα" και λέγει τῇ Ἰωάννῃ ἀπελθεῖν και ἐνεγκεῖν αὐτὰ και δὲ εἶπε: τί ποιήσω, Ἀββᾶ, διὰ τὴν ὕαιναν; ὁ δὲ γέρων χαριεντιζόμενος εἶπεν: ἔαν ἔλθῃ ἐπάνω σου, δῆσον αὐτὴν, και φέρε ὧδε.

Ἀπῆλθεν οὖν και ἀδελφὸς ἐκεῖ ὁπὲ και ἰδοὺ ἦλθεν ἡ ὕαινα ἐπάνω αὐτοῦ: δ δέ, κατὰ τὸν λόγον τοῦ γέροντος, ὥρμησε κρατῆσαι αὐτὴν, και ἔφυγεν ἡ ὕαινα, και ὁ Ἰωάννης διώκων αὐτὴν ἔλεγεν ὁ Ἄ β ὅ μου εἶπεν ἵνα σὲ δεσμ ἢ σῶ" και κρατήσας αὐτὴν ἔδησεν. Ἐθλίβετο δὲ ὁ γέρων και ἐκάθητο περιμένων αὐτὸν και ἰδοὺ ἦλθεν ἔχων τὴν ὕαιναν δεδεμένην και ἰδὼν ὁ γέρων ἐθαύμασε: και θέλων ταπεινώσαι αὐτόν, ἔτυψε λέγων σαλέ, κύνα σαλὸν ἠνεγκάσ μου ὧδε, και λύσας αὐτὴν ὁ γέρων ἀφῆκεν ἀπελθεῖν.

3. Ὁ Μακάριος Σέριδος, ἔχων κοινόβιον εις θαναθά, εἶχεν ἀγαπητὸν τινὰ οἰκοῦντα ἐν Ἀσκάλωνι, ἔχοντα και μαθητὴν. Ποτὲ οὖν χειμῶνος ὄντος, ἔπεμψε τὸν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ γέρων πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σέριδος μετὰ γραμμάτων, ἐπὶ τῷ ἐνέγκαι αὐτῷ σκυτάλην χαρτῶν ἐλθόντος δὲ τοῦ μαθητοῦ εις τὸ Κοινόβιον, συνέβη γενέσθαι ὄμβρον πολύν, ὡς τὲ και τὸν ποταμὸν θύαθον αὐξῆσαι εις ὄλην τὴν πλημμύραν αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἔδωκεν ὁ νέος τα γράμματα, ἐζήτηι τοὺς χάρτας ἕνα ἀπέλθῃ και δὲ Ἀββᾶς εἶπεν αὐτῷ δρᾶς τὴν βροχὴν, και ποῦ ἔχεις ἄρτι

ἀπελθεῖν; ἀπεκρίθη καὶ νέος ἐντολὴν ἔχω καὶ οὐ δύναμαι μείναι ὡς δὲ ἐπέμενον ἐνοχλῶν αὐτῷ, δέδωκε τοὺς χάρτες καὶ λαβῶν παράθεσιν ἐκ τοῦ Ἀββᾶ, ἀπῆλθε. Λέγει οὖν δ' Ἀββᾶς πρὸς ἡμᾶς ὑπάγετε ὀπισθεν αὐτοῦ καὶ ἴδετε τί ποιεῖ εἰς τὸν ποταμόν.

Ἦκολουθήσαμεν οὖν αὐτῷ ἦν δὲ σὺν ἡμῖν καὶ ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος καὶ βλέπομεν, ὅτι ὡς ἔφθασεν εἰς τὸν ποταμόν, ἀπεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτοῖς ἐντυλίξας τὰ χαρτία, καὶ δήσας ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἐστράφη πρὸς ἡμᾶς καὶ εἶπεν: εὔξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ρίπτει ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμόν ἐκεῖνον εἰς ὃν μόλις ἤδυναμεθα ἀτενίσαι. Ἡμεῖς μὲν οὖν προσεδοκῶμεν αὐτὸν πάντως κινδυνεύσαι, καὶ δὲ ἔμενε πυκτεύων καὶ ἀντιβαίνων τῇ φορᾷ τοῦ ὕδατος καὶ μακρὰν πὸν κατασυρεῖς, ἔφθασεν εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐνδυσάμενος τὰ μάτια αὐτοῦ, καὶ βαλῶν ἡμῖν ἐκεῖθεν μετάνοιαν, ἀπῆει τρέχων πρὸς τὸν Ἀββᾶν αὐτοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ισίδωρος εἶπεν, ὅτι οἱ δόκιμοι πρέπει τοὺς πραγματικούς διδασκάλους τῶν να τοὺς αγαποῦν ὡς Πατέρας τῶν καὶ να τοὺς φοβούνται ὡς ἀρχοντας καὶ οὔτε να καταργοῦν τὸν φόβον ἐξ αἰτίας τῆς αγάπης, ἀλλ' οὔτε καὶ να αμαυρώνουν τὴν αγάπης ἀπὸ τὸν φόβον.

2. Διὰ τὸν μαθητῶν τοῦ Αββά Παύλου τὸν Ἰωάννην, ἔλεγαν ὅτι εἶχε μεγάλην υπακοήν. Υπήρχον λοιπὸν εἰς ἓνα γειτονικὸν τόπον μνημεῖα καὶ εἰς αὐτὰ κατοικοῦσε μία ὑαίνα. Ο Γέρων εἶδε βολβούς εἰς τὴν περιοχὴς ἐκείνην καὶ λέγει εἰς τὸν Ἰωάννην να υπάγη καὶ να τοὺς φέρη.

-Αββά, τι θα κάνω με τὴν ὑαίναν; ηρώτησεν ὁ Ἰωάννης. -Ἐὰν επιτεθῆ ἐναντίον σου - ἀπήντησεν ἀστειευόμενος ὁ Γέρων – να τὴν δέσης καὶ να τὴν φέρης ἐδῶ.

Ο ἀδελφὸς Ἰωάννης ἐπήγε, πράγματι, εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀργά, πρὸς τὸ βράδυ καὶ ἰδοὺ ἡ ὑαίνα ὠρμησε κατ' ἐπάνω τοῦ ἐκεῖνος ὁμῶς σύμφωνα με τὴν διαταγὴν τοῦ Γέροντός του, ὠρμησε να τὴν συλλάβη, καὶ ἡ ὑαίνα ἐφυγεν ὁ Ἰωάννης τὴν κατεδίωκε καὶ ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς μου, μου εἶπε να σε δέσω καὶ ἀφοῦ τὴν ἐπίασε, τὴν ἔδεσε.

Ο Γέρων ἐν τῷ μεταξύ ἐστενοχωρεῖτο ἀπὸ τὴν ἀργοπορίαν τοῦ καὶ ἐκάθητο ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ τὸν ἐπερίμενε. Καὶ ἰδοὺ ἐρχεται ὁ Ἰωάννης κρατῶν τὴν ὑαίναν δεμένην. Μόλις εἶδεν αὐτὸ ὁ Γέρων, εθαύμασε. Θέλων ὁμῶς να τὸν ταπεινώσῃ, τὸν ἐκτύπησε καὶ τοῦ λέγει:

- Κουτέ, ἓνα παλιόσκυλο μου ἔφερες ἐδῶ; Ἀφοῦ δε τὴν ἔλυσεν ὁ Γέρων, τὴν ἀφήσε να φύγη.

3. Ο Μακάριος Σέριδος, ὁ ὁποῖος συνετήρει εἰς Θαναθὰ Κοινόβιον, εἶχεν ἓνα ἀγαπητὸν φίλον, ὁ ὁποῖος εἶχε καὶ υποτακτικόν, καὶ κατοικοῦσεν εἰς τὸν Ἀσκάλωνα.

Κάποτε λοιπὸν εἰς καιρὸν χειμῶνος ἐστειλεν ὁ Γέρων αὐτὸς τὸν υποτακτικόν του πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σέριδον με γράμματα, δια να τοῦ φέρη ἓνα κύλινδρον (σκυτάλην χαρτῶν) με παπύρους

Ὅταν εἰσήλθεν ὁ υποτακτικὸς εἰς τὸ κοινόβιον ἐξέσπασε ραγδαιοτάτη βροχή, ὥστε να πλημμυρίσῃ ὁ ποταμὸς Θύαθος καὶ να κατακλύσῃ ολόκληρον τὴν περιοχὴς.

Μόλις λοιπὸν καὶ υποτακτικὸς παρέδωσε τὰ γράμματα, ἐζήτηε ἀμέσως τοὺς παπύρους, διὰ να ἀναχωρήσῃ.

– Δεν βλέπεις την βροχή; του λέγει ο Ηγούμενος. Πού θα υπάγης με αυτόν τον καιρόν; Ο υποτακτικός όμως επέμενε, λέγων προς τον Ηγούμενον.

- Έχω εντολήν και δεν μπορώ να μείνω. Επειδή λοιπόν και υποτακτικός με την επιμονήν του εγένετο ενοχλητικός, του έδωσε τον κύλινδρον με τους παπύρους ο Ηγούμενος. Ο υποτακτικός έλαβε τότε την ευλογίαν του Ηγουμένου και έφυγε. Μας λέγει τότε ο Ηγούμενος πηγαίνετε από πίσω του να ιδήτε τι θα κάνη εις τον ποταμόν.

Πράγματι λοιπόν τον ήκολουθήσαμεν» μαζί μας δε ήτο και ο 'Αββάς Δωρόθεος και βλέπομεν ότι μόλις έφθασεν εις τον ποταμόν, έβγαλε τα ρούχα του και ετύλιξε μέσα εις αυτά τα χαρτιά, και αφού τα έδεσεν επάνω εις το κεφάλι του εγύρισε προς ημάς και μας είπε: «προσευχηθητε για μένα» αμέσως δε ρίπτεται εις τον πλημμυρισμένον εκείνον ποταμόν, μέσα εις τον οποίον μόλις ημπορούσαμεν να τον διακρίνωμεν.

Ημείς επεριμέναμεν οπωσδήποτε να διατρέξη μέγαλον κίνδυνον ωστόσον εκείνος παρέμεινεν αγωνιζόμενος και αντεστέκετο προς το ρεύμα του ποταμού. Τέλος παρασυρθείς κάπου μακράν έφθασε πάντως εις την απέναντι όχθης του ποταμού, αφού δε εφόρεσε τα ρούχα του μάς έβαλεν από εκεί μετάνοιαν και έφυγεν τρέχων προς τον Αββάν του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ'

(Να υποτασσομεθα στους προεστῶτες άνευ ὀρων)

Ὅτι δεῖ ἐν ἀπλότῃ ὑποτάσσεσθαι τοῖς ἐν Κυρίῳ προεστῶσι καὶ τὰς αὐτῶν κρίσεις ὡς ἐκ Θεοῦ ἄβασανιστως δέχεσθαι, καὶ μὴ ἀνακρίνειν αὐτὰς ἢ ἐπιδιορθοῦν, κὰν οὐ συμφέρουσαι ἴσως πρὸς τὸ παρὸν φαίνωνται.

Ὅτι πρέπει να υποτασσομεθα με απλότῃ εἰς τοὺς ἐν Κυρίῳ προεστῶτας καὶ να δεχόμεθα τὰς ἐντολὰς τῶν ὡς προερχομένων ἐκ Θεοῦ, χωρὶς να τὰς ἐλέγχωμεν καὶ χωρὶς να τὰς πολυεξετάζωμεν ἢ να διορθῶνωμεν, ἔστω καὶ ἀν πρὸς τὸ παρὸν φαίνωνται ὅτι δεν μας συμφέρουν.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Ο ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Ἐπίσκοπος Φουρτουνάτος ἄνθρωπος τινὰ δαιμονιώντα διὰ προσευχῆς αὐτοῦ τοῦ δαίμονος μάλιστα ἤλευθερωσε. Τὸ οὖν πονηρὸν πνεῦμα, ἀπελαθεν τοῦ ἀνθρώπου, ἤδη λοιπὸν τῆς ἡμέρας οὔσης πρὸς ἔσπεραν, εἷς ξένον σχηματισθέν, περιήει τὴν πόλιν, κράζον. οὕτω καὶ λέγον" ὦ, τί πεποίηκε Φουρτουνάτος ὁ Ἐπίσκοπος! ἰδοὺ ξένον ἄνθρωπον ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ ἐξέβαλε ζητῶ οὖν ποῦ ὄφειλον ἀναπαυθῆναι, καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ τόπον οὐχ εὐρίσκω.

Ταύτης δὲ τῆς φωνῆς ἀνήρ τις ἀκούσας, παρὰ τὴν πυρὰ καθεζόμενος σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ τὸ παιδί, ἐκάλεσε τοῦτον καὶ ἐπιζητήσας τί αὐτῷ ὁ Ἐπίσκοπος ἐποίησεν, ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ αὐτὸν εἰσεδέξατο, καὶ τὴν πυρὰ σὺν αὐτοῖς παρακαθεσθῆναι ἐκέλευσε. Καθίσαντος οὖν καὶ πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ὁμιλούντων, τὸ πονηρὸν πνεῦμα ἐν τῷ παιδίῳ αὐτοῦ εἰσελθὼν ἔρριπεν αὐτὸ ἐν τῇ πυρᾷ καὶ παραχρῆμα ἀπέκτεινε. Τότε οὖν καὶ δυστυχῆς ἐκεῖνος ἔγνω τίνα μὲν ὁ Ἐπίσκοπος ἐξήγαγε, τίνα δὲ αὐτὸς ὑπεδέξατο καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἔμαθε, μὴ τοῦ Ἐπισκόπου ἑαυτὸν νομίζειν κρείττονα καὶ φιλανθρωπότερον.

Ερμηνεία

Ο ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Ἐπίσκοπος Φουρτουνάτος ἠλευθέρωσε, με τὴν προσευχὴν του, ἓνα δαιμονιζόμενον ἄνθρωπον, ἀπὸ τὴν μάλιστα του δαίμονος. Το πονηρὸν πνεῦμα, λοιπὸν, μόλις ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὅταν πλέον ἐπλησίαζε τὸ βράδυ, μετεσχηματίσθη εἰς ξένον, καὶ περιήρχετο τὴν πόλιν, κράζον καὶ λέγον· ὦ! τί ἐχει κάνει ὁ Ἐπίσκοπος Φουρτουνάτος! Ἐπέταξεν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του ἓνα ξένον ἄνθρωπον· ζητῶ λοιπὸν κάποιο μέρος να ἠμπορέσω να ἀναπαυθῶ καὶ δεν εὐρίσκω εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν τόπον.

Κάποιος ἄνθρωπος, που ἤκουσε τὴν φωνὴν αὐτὴν, καὶ ὁ ὁποῖος ἐκάθητο κοντὰ εἰς τὴν φωτιάν μαζί με τὴν γυναῖκα του καὶ τὸ παιδί του, τὸν ἐφώνησε καὶ ἀφοῦ τὸν ἠρώτησε τί του ἔκαμεν ὁ Ἐπίσκοπος, τὸν ἐδέχθη μέσα εἰς τὸ σπῆτι του καὶ τὸν παρεκάλεσε να καθῆται κοντὰ τῶν δίπλα στη φωτιά.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐκάθησε καὶ ἐνῶ συνωμίλουν μεταξύ τῶν, τὸ πονηρὸν πνεῦμα εἰσήλθε μέσα εἰς τὸ παιδί, τὸ ἔρριπεν εἰς τὴν φωτιάν καὶ ἀμέσως τὸ ἐσκότωσε.

Τότε πλέον και δυστυχής εκείνος αντελήφθη ποίον εξεδίωξεν ο Επίσκοπος και ποίον αυτός υπεδέχθη εκ των έργων δε εδιδάχθη να μη θεωρή τον εαυτόν του καλύτερος από τον Επίσκοπον και περισσότερον φιλόνηρον.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Ευθυμίου

ΕΝ ΤΗ ΛΑΥΡΑΙ του Όσιου πατρός ήμων Ευθυμίου ήν τις αδελφός, τὸ γένος Ἀσιανός, τήν κλήσιν Αὐξέντιος, ἐπιτηδείως ἔχων πρὸς τήν τῶν ήμιόνων διακονίαν. Οὗτος οὖν ὑπὸ Δομετιανοῦ τοῦ τῆς μονῆς οἰκονόμου προτρεπόμενος ὡς τὴν διακονίαν ὑπελθεῖν ταύτην, ἀνεβάλλετο τὲ καὶ οὐχ ὑπήκουεν. Ἀναγκαίου δὲ καὶ χρησίμου του πράγματος ὄντος, παραλαβῶν καὶ Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Κυρίωνα τοὺς πρεσβυτέρους καὶ οἰκονόμος, ἤξιου καὶ αὐθις σὺν αὐτοῖς τὸν Αὐξέντιον ὑπελθεῖν τήν διακονίαν ἔπει δὲ καὶ οὕτως ἀνήκοος ἦν, τοῦ Σαββάτου ἤδη διαγεγονότος, ήνίκα τῇ μεγάλῃ ἐξῆν ἔντυχεν, ἀναφέρει τὰ κατὰ τὸν Αὐξέντιος καὶ οἰκονόμος πάντα το "Ἄγίω, κακεῖνος μεταστέλλεται μὲν εὐθέως τὸν ἀδελφόν, ὑπακούειν δὲ παραινῆ, καὶ μὴ οὕτως ἀνένδοτος εἶναι καὶ ἀπειθῆ, τῷ ἰδίῳ μόνο στοιχοῦντα θελήματι, καὶ τήν κοινή τους ἀδελφούς χρησιμεύουσαν διακονίαν ἀποποιούμενον.

Τοῦ δὲ μηδὲ παράκλησιν μηδὲ μόνην ὄψιν αἰδεσθέντος τοιαύτην, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀναδυομένου σαφῶς, καὶ ποίαν οὐχὶ κινοῦντος πρόφασιν, ἵνα θέλημα τὸ ἑαυτοῦ κύριον δείξῃ, καὶ νῦν μὲν τὸ ἀλλοδαπῶν εἶναι καὶ τῆς ἐπιχωρίου φωνῆς ἀνομίλητον αἰτιωμένου, νῦν δὲ τὰς τῆς σαρκὸς ἐπιβουλὰς καὶ τὶς ποικίλας τοῦ πονηροῦ τέχνας μήποτε μέ, φησίν, ἔξω των ὑμετέρων ὀφθαλμῶν ἐφευρῶν ὑποσκελίση, καὶ κακίας τῆς ἑαυτοῦ ἔργον δείξῃ: πρὸς δὲ καὶ ὅπως μὴ φροντίσι καὶ θορύβους συνεθισθεῖς, ἀπάδων τοῦ λοιποῦ καὶ ἀσύμφωνος πρὸς ήσυχίας καὶ γαλήνης ψυχῆς διαμείνω. Τοιαῦτα λέγοντος, καὶ τήν τῆς ψυχῆς βλάβης ὡς δυσωπῆσαι ἱκανήν οὔσαν προβαλλομένου, ὁ μέγας πάλιν Ευθύμιος, ἀλλὰ δεηθῶμεθα οὖν, τέκνον, φησί, τοῦ θεοῦ, ὡς τὲ μηδενὶ τῶν βλαπτόντων διὰ τήν ὑπακοήν ἀλώσιμον ὀφθῆναι σὲ αὐτοῦ γὰρ ἔστιν ἡ φωνή, «οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι» καὶ «οὗ ποιω τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος με πατρός».

Πρὸς ταῦτα ἔτι μᾶλλον τραχυνομένου τοῦ Αὐξεντίου καὶ μηδαμῶς εἶκοντος, βαρύτερον αὐτῷ προσενεχθεῖς ὁ θεῖος Ευθύμιος, ήμεῖς μὲν, ὦ τέκνον, εἶπεν, ὅπερ δὴ καὶ αὐτὸ σοὶ λυσιτελεῖν ἔδοκει συνεβουλεύσαμεν, σὺ δὲ μένων ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀπειθείας, ὅσον οὐπω τὶς καὶ τῆς ἀπειθείας καρπὸς γνώση. Οὐπω τέλος εἶχε τῇ μεγάλῳ τὰ εἰρημένα, καὶ κλόνον, οὐκ οἶδ' ὅθεν, ὁ Αὐξέντιος τοῦ σώματος ὑποστᾶς, ἄθλιος ἐπὶ τήν γῆν καταπίπτει, δακρῶν διὰ τήν συμφορὰν μόνον ἄξιος. Οἱ γοῦν παρόντες τῶν ἀδελφῶν, ἐπικλασθέντες αὐτῷ τὰς ψυχᾶς οὕτως ἐλεεινῶς ἔχοντι, ἔδεοντο Ευθυμιου, ἰκέτευον, ἠντιβολουν βοηθῆσαι κειμένων καὶ παρακοῆς ὑποστάντι πικρᾶν ἔκπτωσιν. Ὁ δὲ, πρὸς οὕτως ἀπειθῆ καὶ ἀνήκοον, ἔτοιμος ἦν ὑπακούειν" καὶ λαβόμενος αὐτοῦ των χειρῶν, ἀνίστησε τὸν Αὐξέντιον, ὑποτρόμον ἔτι καὶ διὰ πάντων μικροῦ των μελῶν τήν τιμωρίαν ὑπέχοντα εἶτα καὶ καθάπερ τί φάρμακον αὐτὸ τὸ τοῦ Σταυροῦ σημεῖον ἐπιβαλῶν, λύει τὸ ἀνθρώπω τὸ πάθος, καὶ γὰρ παραχρῆμα δείκνυσιν.

Ἀνενεγκῶν οὖν ὁ Αὐξέντιος, καὶ τῆς μὲν παρακοῆς εἰς μνήμην ἐλθῶν, συνεῖς δὲ καὶ τὸ κατασκήψαν εἰς αὐτὸν πάθος, καὶ ὅτι μόνος ἦν ἀπειθείας ἔργον μὴ ἀγνοήσας, ἔτι μείζονα δίκην ὑπὸ τοῦ συνειδότος ἐπράττετο καὶ μεταμέλεια τὶς αὐτὸν εἰσῆει δεινὴ ἀμέλει καὶ προσπίπτει τὰ Ευθυμίου, τοῦτο μὲν συγγνώμην τῶν ἤδη γεγενημένων αἰτῶν, τοῦτο δὲ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἀσφάλειαν. Τοῦ δὲ καὶ συγγόντος εὐθέως αὐτῷ, (ἡ γὰρ πρὸς ὀργὴν τραπέισα μόλις ψυχῆ, πῶς οὐκ ἔμελλεν ἐτόίμως δραμεῖν εἰς συμπάθειαν;) καὶ τὸ μέλλον δι' εὐχῆς ἀσφαλισμένου, μεθ' ἡδονῆς ἐκεῖνος καὶ προθυμίας τήν τῶν ήμιόνων ἀναιρεῖται διακονίαν.

Ούτως ἢ παιδεία Κυρίου, κατὰ τὴν θεϊαν φάναι γραφήν, ἀνοίγει τὲ τὰ ὦτα καὶ νοῦν ἀκριβῶς προστίθησι καὶ ὁ πρὸ τοῦ ταπεινωθῆναι τὴν ἀπειθείαν πλημμελήσας, μετὰ τὴν ἐκ παιδείας ταπεινώσιν ἔτοιμος πρὸς ὑπακοὴν ἐγνωρίζετο.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ Λαύραν του οσίου πατρός ημών Ευθυμίου ἦτο κάποιος αδελφός, που κατήγετο από την Ασίαν και ονομάζετο Αυξέντιος: ἦτο δε κατάλληλος να περιποιηῖται τους ημιόνους.

Αυτός λοιπόν ο Αυξέντιος προετρέπετο από τον Δομετιανόν, τον οικονόμον της Μονῆς, να αναλάβη αυτό το διακόνημα, ἀλλ' αυτός ἀνέβαλλε και δεν υπήκουεν. Επειδὴ ὅμως το διακόνημα αυτό ἦτο αναγκαίον και χρήσιμον, παίρνει μαζί του ο οικονόμος τους πρεσβυτέρους Ιωάννην και Κυρίωνα, και ἤξιωνε και πάλιν από τον Αυξέντιον, μαζί με τους δύο πρεσβυτέρους, να αναλάβη το διακόνημα. Αφού και ἔτσι δεν υπήκουσεν, και αφού πλέον επέρασεν το Σάββατον, ὅτε, και ἐπετρέπετο να συναντήσουν τον Μέγας Ευθύμιον, τα ἀναφέρει ὅλα ο οικονόμος εις τον Ἅγιον. Ο Μέγας Ευθύμιος τότε στέλλει, ἀμέσως και καλεῖ τον Αυξέντιον και τον συμβουλεύει να υπακούη και να μην εἶναι ἀνυποχώρητος και ἀπειθαρχος, ἀκουλουθῶν μόνον το ἰδικόν του θέλημα και ἀρνούμενος υπηρεσίας, η οποία εἶναι χρήσιμος δι' ὅλους τους ἀδελφούς.

Ο Αυξέντιος ὅμως οὔτε εις τας παρακλήσεις του Ευθυμίου υπήκουσεν, ἀλλ' οὔτε και το πρόσωπόν του εσεβάσθη. Εξηκολούθει λοιπόν να ἐπιμένη και να ἐπικαλῆται διαφόρους προφάσεις, διὰ να ἀποδείξη ως ὀρθόν το θέλημά του. Ούτως ἄλλοτε μεν ἰσχυρίζετο ὅτι εἶναι ξένος και δεν γνωρίζει να ὀμιλή τὴν γλώσσαν του τόπου, ἄλλοτε ὅτι ἐφοβεῖτο τας ἐπιβουλὰς της σαρκός και τας διαφόρους τέχνας του πειρασμοῦ – μήπως, ἔλεγε, με εὐρη ὀ πονηρός μακράν από τὴν ἐπίβλεψίν σας και με καταβάλη και με καταστήσῃ ὄργανον της κακίας του.- Ἀκόμη – ἰσχυρίζετο ο Αυξέντιος - φοβούμαι, μήπως συνηθίσω εις τας φροντίδας και τους θορύβους και ἔτσι πλέον παραμείνω ξένος και ἀδιάφορος προς τὴν ἡσυχίαν και τὴν γαλήνην της ψυχῆς. Αὐτὰ λοιπόν ἔλεγε και προέβαλλε τὴν βλάβης της ψυχῆς, ως ἰκανών να μεταπέισῃ τον Μέγας Ευθύμιον.

Εις αὐτὰς τας δικαιολογίας ο Μέγας Ευθύμιος του ἀπήντησε:

– Τέκνον μου, ἡμεῖς θα παρακαλέσωμεν τον Θεόν, ὥστε να μη σε βλάβῃ τίποτε και, λόγω της υπακοῆς που θα ἐπιδείξης, να μη κυριευθῆς από κανένα κακόν, ἐξ ὧσων φοβεῖσαι. Διότι φωνὴ του Θεοῦ εἶναι αὐτὴ που λέγει «δεν ἤλθον να υπηρετηθῶ, ἀλλὰ να υπηρετήσω» (Ματθ. κ', 28) και ὅτι «δεν ἐκτελώ το θέλημα το ἰδικόν μου, ἀλλὰ το θέλημα του Πατρός, που με ἀπέστειλεν εις τον κόσμον» (Ιωάν. ε', 30).

Παρά ταῦτα ο Αυξέντιος περισσότερον ἐπέμενε και οὐδόλως υπεχώρει: δι' αὐτό και ο ἅγιος Ευθύμιος του ὠμίλησεν αὐστηρῶς πλέον

- Ἡμεῖς, τέκνον μου, του εἶπε, σε συνεβουλεύσαμεν ἐκεῖνο, που θα ἦτο και διὰ σε ὠφέλιμον· συ ὅμως ἐπιμένων εις τὴν ἀνυπακοήν, θα γνωρίσης, ἐντὸς ὀλίγου, ποῖος εἶναι ὀ καρπός της ἀπειθαρχίας.

Δεν εἶχε προφθάσει να τελειώσῃ τους λόγους του ο Μέγας Ευθύμιος και ἀμέσως ο Αυξέντιος, δεν γνωρίζω από ποῖαν αἰτίαν, ἤρχισε να τρέμη και πίπτει εις τὴν γην, ἀξιοδάκρυτος διὰ τὴν συμφορὰν του.

Όσοι λοιπόν εκ των αδελφών της Λαύρας παρευρίσκοντο, συνεκινήθησαν από την ελεεινήν κατάστασιν του Αυξεντίου και παρεκάλουν τον άγιον Ευθύμιον, τον ικέτευον και εδέοντο επιμόνως αυτού, να βοηθήση τον αδελφόν, ο οποίος είχε πέσει κάτω, υφιστάμενος πικράν την τιμωρίαν της παρακοής.

Ο άγιος Ευθύμιος εφάνη πρόθυμος να δεχθή τας παρακλήσεις και να προσφέρη την βοήθειάν του προς ένα τόσοσν απειθή και ανυπάκουον αδελφόν. Αφού λοιπόν έπιασε τον Αυξέντιον από τα χέρια, τον εσήκωσεν, ενώ ακόμη εκείνος έτρεμε και έφερεν εις όλα τα μέλη του την τρεμούλαν ως τιμωρίαν διά την παρακοήν του. Μετά αντί διά φάρμακον αποτελεσματικόν, τον σημειώνει με το σημείον του Σταυρού, απαλλάσσει τον άνθρωπος από το πάθος και αμέσως τον παρουσιάζει και πάλιν υγιά.

Όταν λοιπόν συνήλθεν ο Αυξέντιος, και ενεθυμήθη την παρακοήν του, αντελήφθη δε καλώς το κακόν το οποίον τον είχεν εύρει και εννόησεν ότι τούτο ήτο αποτέλεσμα της απειλείας του, ακόμη μεγαλύτερον έλεγchon εδέχετο από την συνείδησίν του και τον εκυρίευε φοβερά μεταμέλεια. Αμέσως λοιπόν πίπτει έμπρός εις τον άγιον Ευθύμιον, αφ' ενός μεν δια να του ζητήση συγγνώμην δι' όσα έπραξεν, αφ' ετέρου δε να τον παρακαλέση να τον ασφαλίση, με τις ευχές του, δια το μέλλον. Ο άγιος Ευθύμιος αμέσως τον συγχωρεί (διότι η πρόσ ολίγον τραπέισα εις οργήν ψυχή του, πώς δεν θα μεταβάλλετο αμέσως εις συμπάθειαν;), και τον εξησφάλισε, διά της προσευχής του, εις το μέλλον. Τότε ο Αυξέντιος, χωρίς αναβολήν, αναλαμβάνει την φροντίδα των ημιόνων.

Έτσι η παιδαγωγούσα τιμωρία του Κυρίου, όπως λέγει και η Αγία Γραφή, ανοίγει τα αυτιά του ανθρώπου και του βάζει μυαλό και αυτός, που έσφαλλε, πριν να ταπεινωθή. με απείθειαν, μετά την ταπεινώσιν της εκ Θεού τιμωρίας, ανεδείχθη πρόθυμος εις την υπακοήν.

Γ'. Εν τω βίω του Αγίου Παχωμίου

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ του Μεγάλου Θεόδωρος, περι ού και ένα άλλους εΐρηται, ει και νεώτερος ήν, άλλ' ούν ένεδυναμούτο τῷ πνεύματι, και ταΐς άρεταΐς προέκοπτε λίαν, μιμούμενος έν πάσι τόν διδάσκαλος αυτού, και ύποτασσόμενος αυτώ δια τόν Θεόν, ως αυτώ τῷ Κυρίῳ. Έπει δε εΐωθεν ως τὰ πολλά ή ψυχή τούς έναντίοις προς μακροθυμίαν αλείφεσθαι, έδοκίμαζε πολλάκις αυτόν, έν οΐς αυτώ επέταττε, κελεύων μεν αυτώ τινά τῶν έργων ποιείν, εΐτα πάλιν έφιστάμενος και ψέγων, έφ' οΐς αυτός ως μετά πολλής προθυμίας ειργάζετο, εις έτερον πάλιν μεθίστα, ού καλῶς φάσκων τὸ πρότερον παρ' αυτου γεγενήσθαι, και τόν τῆς αυταρεσκειας λογισμῶν πολεμείν αυτὸ συνεχῶς έπεφώνει.

Αυτός δε την πατρικην επίπληξιν συνετῶς δεχόμενος, άτάραχος έμενε, μηδέν ὄλως άντιλέγειν τολμῶν ή δικαιολογείσθαι προς αυτόν έτέρους δε περι αυτου πληροφορῶν έλεγεν, ότι άριστός έστι τεχνίτης, και δοϋλος δόκιμός του Χριστου πολλά γάρ παρα τούς άπειροις έτέρως φαινόμενα, έτέρως παρα τῶν έπιστημόνων δέχεται την διόρθωσιν" εγῶ τοίνυν και άμαρτωλός, πενθείν έαυτόν όφείλω, εῶς αν ὁ Κύριος κατευθύνη μου την καρδίαν προς τὸ άγαθόν και άξιός γένωμαι τῆς τῶν Αγίων Πατέρων ύπακοῆς άνευ γάρ τῆς του Κυρίου βοηθείας τὰ έργα του ανθρώπου, και ή έφ' έαυτῷ μάλιστα πεποιήσις, σποδός έστι και τέφρα.

Ερμηνεία

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ του Μεγάλου Παχωμίου, ο Θεόδωρος, διά τον οποίον έχομεν ομιλήσει και αλλού*, αν και ήτο ακόμη νέος κατά την ηλικίαν, όμως ενεδυναμούτο εις το πνεύμα και επρόκοπτε πολύ εις τας αρετάς, μιμούμενος εις όλα τον διδάσκαλόν του και υποτασσόμενος εις αυτόν, διά τον Θεόν, ως να υπετάσσετο εις αυτόν τούτον τον Κύριον. Επειδή δε η ψυχή συνηθίζει να παρακινήται εις μακροθυμίαν από τας εναντιώσεις τας οποίας συναντά, τον εδοκίμαζε πολλάκις εις εκείνα, που τον διέτασεν. Ούτως ενώ κατ' αρχήν τον διέτασσε να εκτελή μερικά από τα έργα, κατόπιν επανήρχετο και αφού του έκανε παρατηρήσεις, δι' εκείνα τα έργα, τα οποία ο Θεόδωρος με πολλήν προθυμίαν εξετέλει, τον υπεχρέωνε να ασχοληθώ με άλλο έργον, ισχυριζόμενος ότι το προηγούμενον δεν το είχε κάνει καλά όλα αυτά δε τα έλεγεν ο Παχώμιος διά να καταπολεμή συνεχώς μέσα εις τον Θεόδωρον τον λογισμός της αυταρεσκείας.

Αλλά και ο Θεόδωρος, ενώ εδέχετο με σύνεσιν την πατρικήν επίπληξιν, δεν εταράσσετο και δεν ετόλμα να αντιλογήση ή να δικαιολογήση τον εαυτόν του πληροφορών δε άλλους (διά τον Γέροντά του) έλεγεν ότι είναι άριστος τεχνίτης και δούλος δοκιμασμένος του Χριστού· διότι πολλά, που φαίνονται διαφορετικά εις τους απείρους, διαφορετικά διορθώνονται από αυτούς που γνωρίζουν. Εγώ λοιπόν ο αμαρτωλός – συνέχιζεν ο Θεόδωρος – είμαι υποχρεωμένος να πενήθω διά τον εαυτόν μου έως ότου ο Κύριος οδηγήση την καρδίαν μου εις το αγαθόν και φανώ άξιος της υπακοής των Αγίων Πατέρων. Διότι χωρίς την βοήθειαν του Κυρίου τα έργα του ανθρώπου, όταν μάλιστα τα στηρίζη εις την αυτοπεποίθησίν του, είναι σκόνη και στάχτη.

Δ'. Εν τη διηγήσει των περιόδων του Αγίου Πέτρου του Αποστόλου τη ιστορηθείση υπό του Αγίου Κλήμεντος

Ο ΤΩΝ Αποστόλων Κορυφαίος Πέτρος, ως ήδη τόν βίον άπολιπεΐν έμελλε, συνηθροισμένων μιά των αδελφών πάντων εν Ρώμη τής χειρός έμου Κλήμη λαβόμενος, στās εν μέσφ τής Έκκλησίας, άκούσατέ μου, έφη, τέκνα και άδελφοί του μεν έμοϋ δρόμου τὸ τέλος έγγύς, Κλήμεντα δε τούτον Έπίσκοπον ύμιν χειροτονῶ σήμερα, ὡ και την έμήν τῶν λόγων πιστεύω καθέδραν και μεταδίδωμι τής έξουσίας, τοϋ δεσμεΐν και λύειν" δήσει γάρ δ δεΐ δεθῆναι, και λύσει πάντως και δεΐ λυθῆναι, ως τὸν τής Έκκλησίας Κανόνα καλῶς εΐδῶς.

Αὐτοϋ οὖν άκούσατε, εΐδότες ὅτι και τὸν άληθείας προκαθεζόμενον λυπῶν εις Χριστὸν άμαρτάνει και τὸν Πατέρα τῶν ὄλων παροργίζει Θεόν, οὐ εΐνεκεν οὐ ζήσεται· άλλ' ύμεΐς την ὀφειλομένην τιμήν και εὐπειθειαν δια παντὸς άποδιδόναι τὸ ύμῶν Πατρὶ μή, ἔλλιποιτε οὕτω γάρ και έμεΐς πουμαινόμενοι καλῶς ἔξετε, και οὗτος ποιμὴν άληθῶς ἔσται και οὐ μισθωτός, τοϋ ποιμνίου έπιμελούμενος και γάρ εΐπον και πάλιν ἔρῶ ὅτι ὁ τὸν ποιμένα και διδάσκαλον εν τοΐς κατὰ Θεὸν λυπῶν, τὸ τοϋ Θεοϋ Πνεϋμα λυπεΐ, οὐ την καθέδραν οὗτος και τὸν τόπον ἐπέχει και ὁ τους αὐτοϋ λόγους άθετῶν, Χριστὸν ἄθετει και παραβάτης νόμου εὐρίσκεται.

* Περί Θεοδώρου του μαθητοϋ του μεγάλου Παχωμίου γίνεται λόγος εν τοις πρόσθεν εις υπόθεσιν ΙΕ' (σελ. 205) υπόθεσιν ΙΣΤ' (σελ. 221) του ανά χείρας Τόμου.

Ερμηνεία

Ο ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ των Αποστόλων Πέτρος, όταν πλέον επρόκειτο να εγκαταλείψη αυτήν την ζωήν, καθώς, είχαν συναθροισθή μίαν ημέραν όλοι οι αδελφοί της Ρώμης, επήρεν από το χέρι έμε τον Κλήμεντα και αφού εστάθη εις το μέσον της Εκκλησίας είπε.

Τέκνα και αδελφοί· ακούσατέ με το τέλος του δρόμου μου πλησιάζει τον Κλήμεντα τούτον χειροτονώ Επίσκοπόν σας, εις τον οποίον και εμπιστεύομαι την καθέδραν των κηρυγμάτων μου και του μεταδίδω την εξουσίαν να δηνει και να λύη· θα δένη κατόπιν της εξουσίας αυτής, εκείνο που πρέπει να δεθή και θα λύη εκείνο που πρέπει να λυθή, ως γνωρίζων καλώς τον κανόνα της Εκκλησίας.

Αυτόν λοιπόν θα ακούετε, γνωρίζοντας ότι εκείνος που προκαλεί λύπην εις αυτόν, που υπερασπίζεται την αλήθειαν, (τον Επίσκοπον), αμαρτάνει εις Χριστόν και παροργίζει τον Πατέρα των όλων Θεόν, εξ αιτίας του οποίου δεν θα ζήση, αλλά σεις μη παραλείπετε να αποδίδετε πάντοτε εις τον πνευματικών πατέρα την οφειλομένην τιμήν και υπακοήν: έτσι και σεις ως ποιμαινόμενοι θα ευτυχήτε και αυτός θα είναι πραγματικός Ποιμήν και όχι μισθωτός, φροντίζων διά το ποίμνιον. Δι' αυτό εκείνο που είπα, θα το επαναλάβω και πάλιν ότι αυτός που προκαλεί λύπην, δι' όσα αναφέρονται εις τον Θεόν, εις τον ποιμένα και διδάσκαλον, στενοχωρεί το Πνεύμα του Θεού, του Οποίου τον θρόνον κατέχει και είναι αντιπρόσωπός Του. Και αυτός που άθετεί τους λόγους του Επισκόπου, τον Χριστόν περιφρονεί και παραβάτης του νόμου γίνεται.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΗΓΕΙΤΟ τις τών γερόντων, ότι ό Άγιος Βασίλειος έν κοινοβίω παραβαλών, μετά την πρέπουσαν διδασκαλίαν, λέγει τῷ ήγουμένως έχεις αδελφόν ὧδε έχοντα ύπακοήν; ό δέ λέγει αὐτῷ πάντες δοῦλοί σου εἴσι και σπουδάξουσιν σωθῆναι, δέσποτα" πάλιν λέγει ό Άγιος έχεις έν αληθεΐα τινά έχοντα ύπακοήν; δ δέ ήνεγκεν αὐτῷ ένα αδελφόν, και έχρησατο αὐτῷ εις τὸ ἄριστον ύπηρέτη ό Άγιος Βασίλειος. Μετά δέ τὸ φαγεῖν, έδωκεν ό αδελφός των Αγίω νίψασθαι και νιψάμενος λέγει αὐτῷ ό "Άγιος δεῦρο, κάγω δώσω σοι νιψασθαι και δέ κατεδέξατο αὐτοῦ έπιχέοντος τὸ ὕδωρ εἶτα πάλιν έφη αὐτῇ ό "Άγιος Βασίλειος όταν εισέρχομαι εις τὸ ιερατεῖον, ύπομνησόν με ἵνα σε χειροτονήσω Διάκονον" ό δέ άδιακρίτως και εις τούτο ύπήκουσε και χειροτονήσας αὐτόν πρεσβύτερον ό "Άγιος, έλαβε μεθ' έαυτοῦ εις τὸ Έπισκοπεῖον, δια την ύπακοήν αὐτοῦ.

2. Έλεγον περι τοῦ Άββα Σιλουανοῦ, ότι εἶχε μαθητῆς Μάρκον όνόματι και ήν έχων ύπακοήν μεγάλην ήν δέ καλλιγράφος, και ήγάπα αὐτόν ό γέρον δια την ύπακοήν αὐτοῦ εἶχε δέ και άλλους ένδεκα μαθητᾶς, και έθλιβοντο ότι ήγάπα εκείνον ύπέρ αὐτούς, και άνήγγειλαν τοῖς γέρουσιν. "Ηλθον δέ έν μιᾷ οἱ γέροντες πρὸς τὸν Άββᾶς Σιλουανόν, και ένεκαλουν αὐτῷ περι τών μαθητῶν αὐτοῦ και δέ, λαβῶν αὐτούς, έξήλθε, και διερχόμενος τὰ κελλία τών αδελφών, εκρουεν εις έκαστον κελλίον λέγων· ό δεῖνα αδελφέ, δεῦρο ότι χρήζω σου και εἶς εἶς αὐτῶν οὐκ ήχολούθησεν αὐτῷ εὐθύς.

Ὡς οὖν διερχόμενος ήλθεν επί την κέλλαν τοῦ Μάρκου, εκρουσε και εκεί δμοίως λέγων" Μάρκε· ό δέ άκούσας της φωνῆς τοῦ γέροντος, εὐθύς επήδησεν έξω και πέμψας αὐτόν εις διακονίαν, λέγει τοῦς γέρουσι ποῦ εἰσιν οἱ αδελφοί, Πατέρες; και έλθῶν εις την κέλλας τοῦ Μάρκου έψηλαφησέ το έργοχειρος αὐτοῦ, και εὔρεν ότι έβαλε την χεῖρα τῷ ποιῆσαι, και ως

έφώνησεν αυτόν ό γέρων, ούκ έστρεψε τον κάλαμον πληρώσαι ά ύ τ ό, άλλ' άφηκεν ήμιτελές και έξεναγκών, υπέδειξε τουτο τοίς γέρουσιν" οί δέ είπον αυτόω όντως όν συ άγαπαξ, 'Αββα, και ήμείς αυτόν άγαπώμεν" ότι και ό Θεός αυτόν άγαπα. .

3. Έλεγον páλιν περι τοϋ αυτόϋ 'Αββα Σιλουανού, ότι ποτέ περιπατών έν τή σκήτει μετά τών γερόντων, και θέλων αυτόίς τήν ύπακοήν τοϋ μαθητοϋ αυτόϋ δείξει, δι' ήν και αυτόν άγαπα, θεωρήσας μικρόν σύαγρον, λέγει αυτόω θεωρείς το μικρόν βουβάλιον εκείνο, τέκνον; άπεκρίθη αυτόω ό άδελφός ναί, 'Αββ και páλιν και γέρων θεωρείς και τά κέρατα αυτόϋ προσασπίθαμα είσι; και είπε ναί, 'Αββα και έθαύμασαν οί γέροντες τήν άπόκρισιν αυτόϋ και ώκοδομηθησαν έν τή ύπακοή αυτόϋ.

4. Έλεγον περι τοϋ 'Αββα Μούη, ότι είχε μαθητής τον 'Αββάν Σαίν και έλεγεν αυτόω ό γέρων πειράζων ύπαγε, σύλησον και ύπηγε και έσύλα τους άδελφούς δια τήν ύπακοήν, εύχαριστών τω Κυρίω επί πάσιν' ό δέ γέρων λαμβάγων αυτά κρύφα páλιν παρείχε τοίς άδελφούς.

5. Διηγήσατο γέρων λέγων, ότι άπηλθον προς τον 'Αββάν Σισώην οίκουντα έν τω Κλύσματι, και παρεκάλεσα αυτόν είπειν λόγον, και είπε συχώρησον μοί, ιδιώτης άνθρωπος είμι άλλά παρέβαλον προς τον 'Αββάν "'Ωρ και τον 'Αββās Άθρε ήν δέ έν άσθενεία και 'Αββās "'Ωρ, δέκα και όκτώ έτη και έβαλον αυτόίς μετόνιαν είπειν μοί λόγον και είπεν ό 'Αββās "'Ωρ' τί έχω είπειν σοί; άπελθε και ό βλέπεις ποίησον ό Θεός εκείνου έστι τοϋ είς πάντα έαυτον βιαζομένου. Ούκ ήσαν δέ άπό μιās ένορίας και 'Αββās "'Ωρ και ό 'Αββās Άθρε έγένητο δέ μεγάλη ειρήνη μεταξύ αυτόων, έως εξήλθον άπό τοϋ σώματος ήν γάρ μεγάλη ή ύπακοή τοϋ 'Αββα Άθρε, και ή ταπεινοφροσύνη τοϋ 'Αββα "'Ωρ. Έποίησα δέ όλίγας ήμέρας εκεί, άνιχνεύων τήν πολιτείαν αυτόων, και είδον μέν και άλλα θαυμαστά έργα, και τουτο δέ και διηγήσομαι.

Ηγεγκεν αυτόίς τις μικρόν όψάριον· και ήβουληθη αυτό ποιήσαι ό Αββās Άθρε τω γέροντι" είχε δέ τήν μάχαιραν κόπτων το ψάριον" και έκάλεσεν αυτόν δ 'Αββās "'Ωρ. και άφηκε τήν μάχαιραν μέσον του ό ψαρίου, και ου και έκοψε το επίλοιπον και έθαύμασα τήν μεγάλην ύπακοήν αυτόϋ, διότι ούκ είπε· μακροθύμησον έως κόψω το όψάριον είπον δέ τω 'Αββα Άθρε· ποϋ εύρες τήν ύπακοήν ταύτην, και είπε μοί" ούκ έστιν έμή, άλλά τοϋ γέροντός έστι και εί θέλεις δεϋρο βλέπε τήν ύπακοήν αυτόϋ. "Ηψησεν οϋν το δψάριον, και ή χρείωσεν αυ το θέλω ν, και παρέθηκε το γέροντα και έφαγε μηδέν λαλήσας είπε δέ αυτόω ό 'Αββās Άθρε και άλο ν έστι, γέρον; και άπεκρίθη καλόν έστι πάνυ. Είτα ήνεγκεν αυτόω έτερον μικρόν, καλως πάνυ έσκευασμένος και έσθιοντι τω γέροντα είπεν ή χρείωσα αυτό, γέρον και άπεκρίθη ναί, ή χρείωσας αυτό μικρόν και μετά τουτο είπε μοί ό 'Αββās Άθρε: οίδας και τί ή ύπακοή τοϋ γέροντός έστι; και εξήλθον άπ' αυτόων και εί τί είδαν έποίησα τήν δύναμίν μου φυλάξει.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ από τους Γέροντας διηγείτο, ότι κάποτε ο Άγιος Βασίλειος ήλθεν εις ένα κοινόβιον. Μετά την αρμόζουσαν διδασκαλίαν, λέγει προς τον Ηγούμενον:

- Έχεις εδώ αδελφόν, με τελείαν υπακοήν;

- Όλοι είναι δούλοι σου, και φροντίζουν να σωθούν, δέσποτά μου, απήντησεν ο Ηγούμενος. Ο Άγιος ήρώτησε και páλιν.

- Έχεις κανένα, που να είναι πραγματικά υπάκουος;

Ο Ηγούμενος του έφερε τότε κάποιον Μοναχών που τον έχρησιμοποίησεν ως υπηρέτης του εις το γεύμα ο Άγιος Βασίλειος.

Μετά το φαγητόν ο αδελφός εβοήθησε τον Άγιον να πλυθη: αφού επλύθη, λέγει ο Άγιος προς τον αδελφόν.

- Έλα τώρα να σε βοηθήσω και εγώ να πλυθης. Και ο αδελφός εδέχθη αδιαμαρτυρήτως να του χύση νερό ο Άγιος, διά να πλυθη. Κατόπιν λέγει πάλιν ο Άγιος εις τον Μοναχόν.

- Όταν θα εισέλθω εις το ιερόν της Εκκλησίας να μου υπενθυμίσης να σε χειροτονήσω Διάκονον.

Ο Μοναχός και εις αυτό υπήκουσε χωρίς συζήτησιν. Ο Άγιος Βασίλειος τότε τον χειροτόνησε Πρεσβύτερον και τον επήρε μαζί του εις την επισκοπήν, χάριν της υπακοής του.

2. Διά τον Αββάς Σιλουανόν έλεγαν ότι είχεν ένα υποτακτικόν, ονομαζόμενον Μάρκον, ο οποίος διεκρίνετο διά την μεγάλην υπακοήν του. Ούτος είχεν ως έργον την καλλιγραφικήν αντιγραφήν βιβλίων. Ο αββάς Σιλουανός τον ηγάπα διά την υπακοήν του. Είχεν, επίσης, και άλλους ένδεκα υποτακτικούς, που έστενοχωρούντο, διότι ηγάπα τον Μάρκον περισσότερο από αυτούς ανέφεραν λοιπόν το παράπονόν των εις τους Γέροντας.

Μίαν ημέραν επεσκέφθησαν οι Γέροντες τον αββάν Σιλουανόν και τον ήλεγχον διά την στάσιν του απέναντι των μαθητών του. Αντί να τους απαντήσει ο Αββάς Σιλουανός, τους επήρε μαζί του και περνών ένα - ένα τα κελλία των αδελφών, εκτυπούσε την θύραν λέγων: αδελφέ τάδε, έλα, διότι σε χρειάζομαι. Αλλά κανείς από αυτούς δεν τον ήκολούθησεν αμέσως.

Όταν λοιπόν ήλθε και εις το κελλί του Μάρκου, εκτύπησε και του είπε, όπως και εις τους άλλους Μάρκε...Ο υποτακτικός μόλις ήκουσε την φωνήν του επήδησεν αμέσως έξω από το κελλί. 'Αφού λοιπόν τον έστειλεν εις υπηρεσίαν, λέγει τότε προς τους Γέροντας ο 'Αββάς Σιλουανός:

- Πού είναι, Πατέρες, οι άλλοι αδελφοί;

Εισήλθε δε εις το κελλί του Μάρκου και παρετήρησε το εργόχειρόν του επρόσεξε δε ότι είχεν αρχίσει να κάμνη) κάτι επάνω εις το εργόχειρον, και μόλις τον εφώναξεν ο 'Αββάς, δεν εκίνησε το χέρι του διά να ολοκληρώση το γράψιμον. Τότε φέρει έξω το εργόχειρον και το επιδεικνύει εις τους Γέροντας. Μόλις το είδον οι Γέροντες του είπον:

- Πραγματικώς έχεις δίκαιον να τον αγαπάς, 'Αββά και ημείς τον αγαπώμεν, διότι και ο Θεός τον αγαπά διά την υπακοήν του.

3. Δια τον ίδιον, πάλιν, Αββάν Σιλουανόν, διηγούνται ότι επεριπατούσε, κάποτε, εις την σκήτης με τους Γέροντας θέλων δε να δείξη την υπακοήν του υποτακτικού του, διά την οποίαν και τον αγαπούσε, μόλις είδεν ένα μικρόν αγριόχοιρον, λέγει εις τον υποτακτικόν του.

- Βλέπεις, τέκνον, εκείνο το μικρό βουβάλι; -Μάλιστα, Γέροντά μου απαντά ο υποτακτικός.

- Βλέπεις και τα κέρατά του πόσες πιθαμές μεγάλα είναι; ήρώτησεν εκ δευτέρου ο Γέρων.

– Ναι, Γέροντά μου.

Και εθαύμασαν οι Γέροντες από την απάντησιν του υποτακτικού και ωφελήθησαν από την υπακοήν του.

4. Διά τον Αββάς Μούην έλεγον, ότι είχε μαθητών τον Αββάν Σαϊν. Του έλεγε λοιπόν ο Γέρων, διά να τον δοκιμάζη: πήγαινε και κλέψε και επήγαινε και έκλεπτε τους αδελφούς χάριν της υπακοής ευχαριστών πάντοτε τον Κύριον. Ο Γέρων έπαιρνε πάλιν κρυφά τα κλοπιμαία και τα επέστρεφεν εις τους αδελφούς της Σκήτης.

5. Ένας Γέρων διηγήθη τα εξής: Μετέβην κάποτε, προς τον Αββάν Σισώνη, που κατοικούσεν εις το Κλύσμα* και τον παρεκάλεσα να μου είπη διδακτικόν λόγον.

- Συγχώρεσέ με, μου απήντησεν ο Αββάς Σισώης, εγώ είμαι αγράμματος και αμαθής άνθρωπος.

Κατόπιν επήγα προς τον Αββάν Όρ και τον Αββάν Αθρέ. Ήτο δε ο 'Αββάς "Όρ άρρωστος επί δέκα οκτώ έτη. Τους έβαλα μετάνοιαν και τους παρεκάλεσα να μου είπουν διδακτικόν λόγον.

– ήμπορώ να σου είπώ; Μου απήντησεν ο Αββάς Όρ. Πήγαινε και ό,τι βλέπεις κάνε. Ο Θεός είναι κοντά εις εκείνον που βιάζει τον εαυτόν του εις όλα τα καλά έργα.

Ο 'Αββάς Όρ και ο Αββάς Αθρέ δεν προήρχοντο από μίαν επαρχίαν· και όμως μεταξύ των υπήρχε μεγάλη ειρήνη, έως ότου αι ψυχαί των εξήλθον από τα σώματά των. Ήτο δε μεγάλη η υπακοή του Αββά Αθρέ, όπως και η ταπεινοφροσύνη του Αββά Όρ. Παρέμεινα δε μαζί των ολίγας ημέρας εξετάζων μετά προσοχής τον τρόπον της ζωής των και είδον πολλά αξιοθαύμαστα έργα των, εκ των οποίων τούτο μόνον θα διηγηθώ.

Μίαν ημέραν τους έφερε κάποιος ένα μικρό ψάρι και ήθέλησεν ο 'Αββάς 'Αθρέ να το μαγειρεύση διά τον Γέροντα. Ήρχισε δε να το τεμαχίζη με το μαχαίρι και εν τω μεταξύ τον εφώνασεν ο Αββάς Όρ. Και αμέσως άφησε το μαχαίρι και δεν έτεμ άχισε το υπόλοιπον. Εγώ εθαύμασα την μεγάλην υπακοήν του, διότι δεν είπε: περίμενε λιγάκι, ώσπου να κόψω το ψάρι. Είπον τότε εις τον Αββάν.

- Αββά Αθρέ, πού ευρήκες αυτήν την υπακοήν;

- Δεν είναι δική μου είναι του Γέροντος. Αν θέλεις, έλα και βλέπε την υπακοήν του.

Έψησε λοιπόν το ψάρι, ο 'Αββάς Αθρέ, το εχάλασε θεληματικά και το έφερεν εις τον Γέροντα και εκείνος το έφαγε, χωρίς να είπη τίποτε. Τον ήρώτησε δε ο Αββάς 'Αθρέ.

– Γέροντα, είναι καλό το ψαράκι; - Πάρα πολύ καλό, απήντησεν ο Αββάς "Όρ.

Έπειτα του έφερεν ένα άλλο μικρό ψαράκι, πολύ ωραία μαγειρευμένον και καθώς έτρωγεν ο Γέρων του είπε:

* Κλύσμα είναι η παραλία, ο τόπος που κατακλύζεται από τα κύματα. Ενταύθα ίσως νοείται και το Σουέζ, όπερ εις την αρχαίαν έποχήν ελέγετο Κλύσμα και το οποίον ευρίσκεται εις την Αίγυπτον, όπου έζων πολλοί μοναχοί.

- Το εχάλασα, Γέροντα. – Ναι, λιγάκι το εχάλασες: απήντησεν ο Αββάς Ωρ. Κατόπιν αυτού μου είπεν ο Αββάς Αθρέ.

– Κατάλαβες λοιπόν τώρα πώς η υπακοή είναι του Γέροντος;

Έφυγα λοιπόν ωφελημένος από αυτούς τους 'Αββάδες και έκανα ό,τι ήμπορούσα, διά να εφαρμόσω και εγώ όσα είδον.

ΣΤ' Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων· ό 'Αββάς έταξε με έρχεσθαι εις τὸ άρτοκοπεϊον και ποιειν τούς άρτους τῶν αδελφῶν· οί δέ έργάται, κοσμικοί όντες, λαλούσιν ἄ μη δεϊ, και ούκ ωφελουμαι ακούων ταυτα· τί ουν ποιήσω; δ δέ απεκρίθη αυτῶ λέγων· ούχ έώρακας παιδία γράμματα μανθάνοντα επί πλήθους, και έκαστον αυτῶν τὸ ίδιον μάθημα μελετᾶ, και ούχι τὸ του άλλου; Και συ ουν πρόσεχε σεαυτῶ και τή μελέτη τῆς καρδίας σου· ει δέ νικᾶσαι υπό τῶν παθῶν, αναγγειλον τῷ 'Αββᾶ, και ὅ σου είπη ποιήσον αυτὸς γάρ τὸ συμφέρον σου οϊδεν υπέρ σε.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχός ηρώτησεν ένα Γέροντα:

- Ο Αββάς μου με διέταξε να έρχομαι εις το αρτοποιεϊον, διά να παρασκευάζω τους άρτους των αδελφών οι εργάται όμως, ως κοσμικοί, ομιλούν μεταξύ των αυτά που δεν πρέπει, και εγώ δεν ωφελούμαι με το να ακούω αυτά. Τι πρέπει να κάμω λοιπόν;

Ο Γέρων απήντησε:

- Δεν έχεις ιδεί πολλά παιδία να μαθαίνουν μαζί γράμματα, και όμως κάθε ένα από αυτά μελετά το μάθημά του, και όχι το μάθημα του άλλου. Και συ λοιπόν να προσέχης τον εαυτόν σου και την μελέτης της καρδίας σου. Αν πάλιν νικάσαι από τα πάθη, τότε να εξομολογηθής εις τον Γέροντά σου και κάνε αυτό, που θα σου είπη, διότι αυτός γνωρίζει το συμφέρον της ψυχής σου καλύτερος από σέ.

Ζ'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ὁ 'Αββάς σου άποστείλη σε επί ξένης περι πράγματος, είπε αυτὸ ποῦ θέλεις παραβάλω; τίνος χρειαν έχεις; και ει τί σου λέγει, ποιήσον μη προσθῆς, μηδὲ άφέλης, μη θελήσης ποιῆσαι πρᾶγμα ευεργετικῶν πτωχῶ, ει μη πρότερον αυτὸν έρωτήσεις ει δέ ποιήσεις χωρις αυτου έν κρυπτῷ, άμαρτήσεις.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ο Γέροντάς σου σε στείλη εις ξένον τόπον, ερώτησε τον Γέροντα, που θέλεις να υπάγω; Τι πράγμα χρειάζεσαι; Να κάνης δε αυτὸ, που θα σου είπη. Να μη προσθέσης ούτε να αφαιρέσης τίποτε από την εντολήν του ούτε να θελήσης να ευεργετήσης πτωχόν, εαν προηγουμένως δεν τον έρωτήσης. Αν κάνης κάτι χωρις να σου δώση αυτός την άδειαν, θα αμαρτήσης.

Η'. Εκ του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων· ει εν τοις καλοῦς ή και τοῦς μέσουσ δεῖ κόπτειν τὸ θέλημα, ή και εν οἷς παράβασις δοκεῖ φθάνειν εντολήσ θεοῦ; και ὑπέρ την κατάστασίν μου δὲ εὐρεθῆ ή ἐπιταγή, ει ὀφείλω παραιτεῖσθαι, ἵνα μη λύπην και ταραχήν ὕστερον ἐνέγκῃ μου και ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἀδελφέ, και θέλων εἶναι Μοναχός, οὐκ ὀφείλει ὅλωσ θέλημα ἔχειν εν τινι πράγματι και τοῦτο διδάσκων και Κύριος εἶπεν «ήλθον εις τὸν κόσμον, οὐ τὸ ἐμὸν θέλημα ποιῆσαι» και θέλων γάρ τότε ποιεῖν, και τότε παραιτεῖσθαι, ή διακριτικώτερον εἰαυτὸν δείκνυσι τοῦ ἐπιτάσσοντοσ αὐτῶ, ή ὑπὸ δαιμόνων ἐμπαίζεται, ἅπερ ἀμφοτέρα κακὰ και δαιμονιώδη, ὡσ τε εν πάσιν ὀφείλεισ ὑπακούειν' ὁ γάρ ἐπιτάσσων Ἀββᾶσ σου βαστάζει τὸ κρῖμα, ὡσ ἀπαιτούμενοσ λόγον ὑπέρ σου εὐν δὲ φαίνηται σοῖ βαρὺ το ἐπιτασσόμενον, ἐρώτησον αὐτὸν και τή διακρίσει αὐτοῦ ἄφεσ τὸ πρᾶγμα.

Ἐάν δὲ ἀδελφοῖ ὧσιν οἱ ἐπιτάξαντεσ και βλέπησ ή νομίζησ, ὅτι βλάβην ἔχει τὸ πρᾶγμα ή ὑπέρ την δύναμίν σου ἔστι, πάλιν τὸν Ἀββᾶν ἐρώτησον, και & λέγει ποιήσον εὐν γάρ θέλησ μη μόνον τὰ πράγματα, ἀλλὰ και τοῦσ ἀνθρώπουσ διακρίνειν, θλίψιν σεαυτῶ ἐπισπᾶσαι" ἀλλ' ὅπου μὲν δοκεῖ καλὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα, ἐκεῖ δεῖξον την ὑπακοήν τοῖσ ἀδελφοῖσ ὅπου δὲ διστάζει ὁ λογισμός, ή ὑπέρ την δύναμίν σου ἔστιν, ή ἔχον βλάβην, ἀνάθου τῶ Ἀββᾶ σου, και ὁ διακρίνει ποιήσον αὐτόσ γάρ οἶδε τί ποιεῖ, και πῶσ φροντίζει σου τῆσ ψυχῆσ, και ἀναπαύου, πιστεύων ὅτι ει τί λέγει σοῖ, κατὰ Θεὸν ἔστι πᾶν δὲ τὸ κατὰ Θεὸν ὠφέλιμόν ἔστι, και λύπην ή ταραχήν οὐ φέρει ἐκ γάρ τοῦ ἀγαθοῦ οὐδὲν κακὸν ἐξέρχεται «πᾶν γάρ δένδρον καλόν, καρποῦσ καλοῦσ ποιεῖ».

Ἐφη ὁ ἀδελφός το κόψαι τὸ θέλημα τί ἔστιν; ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἀδελφέσ το κόψαι τὸ θέλημα, προκοπή ἔστι κατὰ Θεὸν ἔστι δὲ τοῦτο, ἵνα εν μὲν τοῖσ δοκούσι καλοῖσ τὸ ἴδιοσ κόπτη τῖσ θέλημα, τὸ δὲ τῶν Ἀγίων ποιῆ εν δὲ τοῖσ κακοῖσ, και ἀφ' εἰαυτοῦ φεύγη τὰ ἄτοπα.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός ηρώτησεν ἕνα Γέροντα:

– Πρέπει, Γέροντα, να κόπτωμεν το θέλημά μας εις τα καλά ή και τα μέτρια, ή εις ὅσα μόνον θεωροῦνται παράβασησ της εντολήσ του Θεοῦ; Επίσης εὐν η διαταγή εἶναι ανωτέρα ἀπὸ την κατάστασίν μου, διά να μη λυπηθῶ και ταραχθῶ εκ των υστέρων, πρέπει να παραιτηθῶ ἀπὸ την εκτέλεσιν;

Ο Γέρον απήντησεν.

– Ἀδελφέ, αὐτόσ που θέλει να εἶναι Μοναχός δεν ἔχει το δικαίωμα να ἔχη θέλημα δια κανένα πρᾶγμα. Αὐτό μας διδάσκει και ο Κύριος. ὅταν λέγη: «ήλθα εις τον κόσμον ὄχι διά να κάμω το θέλημά μου» (Ιωάν. δ', 34). Διότι αὐτόσ που θέλει να εκτελή το ἕνα και να παραιτηται ἀπὸ το ἄλλο, ή παρουσιάζει τον εἰαυτὸν του πλέον διακριτικός ἀπὸ εκείνον που τον διατάσσει, ή τον ἐμπαίζουν οἱ δαίμονεσ και τα δύο ὅμως εἶναι κακὰ και ὀφείλονται εις την ἐνέργειασ του δαίμονοσ. Ὡστε εις ὅλα ὀφείλεισ να υπακούησ. Διότι ο Γέροντάσ σου, που σε διατάσσει, αὐτόσ θα φέρη και την ευθύνην ὡσ υπεύθυνοσ για την σωτηρίασ σου. Εαν δε σου φαίνεται βαρὺ αὐτό που σε διατάσσει, παρακάλεσε τον και ἀφησε την υπόθεσιν εις την διάκρισίν του.

Εάν πάλιν αυτοῖ που σε διέταξαν εἶναι ἀδελφοῖ, και βλέπησ ή νομίζησ πως το πρᾶγμα εἶναι ἐπιβλαβὲσ δι' εσέ ή ανώτεροσ ἀπὸ την δύναμίν σου, τότε πάλιν να ἐρωτησῃσ τον

Γέροντα και κάνε αυτά που θα σου είπη. Διότι εάν θελήσης να διακρίνης όχι μόνον τα πράγματα, αλλά και τους ανθρώπους, τότε θα προξενής θλίψιν εις τον εαυτόν σου. Όπου το πράγμα (διά το οποίον σε διατάσσουν) φαίνεται καλόν εκεί να υπακούσης εις τους αδελφούς όπου όμως διστάζει ο λογισμός σου, ή το πράγμα φαίνεται ανώτερον από την δύναμίν σου, ή παρουσιάζει βλάβην, τότε να εμπιστευθής εις τον Γέροντα σου και κάνε αυτό, που εκείνος θα διακρίνη ως καλόν. Διότι αυτός γνωρίζει τι κάνει και πώς πρέπει να φροντίση διά την ψυχήν σου να αναπαύεται λοιπόν η ψυχή σου και να έχης εμπιστοσύνην πώς ό,τι και να σου είπη είναι σύμφωνον με το θέλημα του Θεού. Ό,τι δε είναι κατά Θεόν ωφέλιμον δεν φέρει λύπην ή ταραχήν επειδή από το αγαθόν κανένα κακόν δεν προέρχεται «διότι κάθε καλόν δένδρον, παράγει καλούς καρπους» (Ματθ. ζ', 17).

Έρώτησεν ο αδελφός πάλιν: – Το να κόψη το θέλημά του κανείς τί είναι;

Αδελφέ, το να κόψης το θέλημά σου είναι προκοπή κατά Θεόν: ή δε κοπή του θελήματος συνίσταται εις όσα μεν θεωρούνται καλά να μη κάνη κανεις αυτό που θέλει ο ίδιος, αλλά να κάνω αυτό που λέγουν οι Άγιοι. Εις δε την περίπτωσιν των κακών και εξ ιδίας προαιρέσεως να αποφεύγη τα άτοπα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄

(Να μην γογγύζουμε και να αγαπάμε τον έλεγχο)

Τί τὸ κρῖμα τῆς πρὸς τοὺς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους ἀπειθείας καὶ τοῦ γογγυῖσμοῦ καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν χριστιανῶν ἀντιλέγειν ὅλως ἢ δικαιολογεῖσθαι, ἀλλ' ἐν πάσιν ἀνθίστασθαι τῷ ἰδίῳ θελήματι, καὶ ἀγαπᾶν τὸν ἔλεγχον καὶ μὴ μισεῖν

Ποία εἶναι ἡ ἀμαρτία τῆς ἀπειθείας καὶ τοῦ γογγυσμοῦ πρὸς τοὺς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους καὶ ὅτι ὁ χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ ἀντιλέγη καθόλου ἢ νὰ δικαιολογήται, ἀλλ' εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις νὰ ἀντιστέκεται εἰς τὸ ἰδικόν του θέλημα καὶ νὰ ἀγαπά τὸν ἔλεγχον καὶ νὰ μὴ τὸν ἀποφεύγη

Α'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΑΔΕΛΦΟΙ: οὐ δεῖ ἡμᾶς γογγύζειν ἐν οἰωδήποτε πράγματι εὐλόγω, ἢ τῇ δοκεῖν ἀλόγω, ἀλλ' εὐπειθεῖς εἶναι κατὰ πάντα καὶ εὐχαρίστους, πρὸς τὸ θεόν, καὶ τοὺς κατὰ Θεὸν ἡμῖν ἐπιτάττοντας εἰ δὲ γογγύζομεν ἐν τινι, ὅμοιοι ἐσόμεθα τοὺς ἀλιτηρίοις καὶ ἄχαριστοὺς Ἰουδαίοις, οἵτινες ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ θεράποντος αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται «καὶ ἦν ὁ λαὸς γογγύζων ἐπὶ Μωϋσῆν" καὶ εἶπε Μωϋσῆς οὐ καθ' ἡμῶν ἔστιν ὁ γογγυσμὸς ὑμῶν, ἀλλὰ κατὰ θεοῦ» οἱ καὶ διὰ τὸν γογγυσμὸν αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ κατεστρώθησαν. :

Καὶ οἱ ἔκγονοι δὲ αὐτῶν τὴν πατρικὴν ἀχαριστίαν καὶ ἀπειθειαν ἀκριβῶς ἀποσώζοντες, ποτὲ μὲν κατὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου ἐγόγγυζον λέγοντες διὰ τί μετὰ ἀμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ποτὲ δὲ καὶ κατὰ τοῦ Σωτῆρος αὐτοῦ ἐγγόγγυζον, ὅτι εἶπεν «ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς πρὸς οὓς ἔφη ὁ Κύριος οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς μέ, ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ καὶ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτὸν» εὐρῶν δηλονότι τὸν τοιοῦτον εὐπειθῆ καὶ εὐγνώμονα καὶ οὐ γογγυστὴν καθ' ἡμᾶς. Καὶ οἱ πρῶτοι δὲ ἐργᾶται ἐγγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότη διὰ τοὺς ἐσχάτους ἐργάτας τοὺς περὶ τὴν ἐνδεκάτην κληθέντας λέγοντες, ὅτι ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας, καὶ τὰ ἐξῆς πρὸς οὓς ἀπεκρίθη «ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σὲ οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησα σοὶ ; ἄρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε» ποῦ δὲ αὐτὸν ἀποστέλλει; δηλον ὅτι ὅπου καὶ τοὺς τῆς ἀριστερᾶς μερίδος, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον το ἠτοιμασμένον το διαβόλω καὶ τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῦ τοῦτο γὰρ καὶ διὰ τοῦ ἐπαγομένου ἐμφαίνει, πονηροὺς αὐτοὺς ἐλέγξας καὶ φθονερούς, ἐν τῷ εἰπεῖν «εἰ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἔστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἶμι».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, δὲν πρέπει νὰ γογγύζωμεν δι' ὀποιοδήποτε εὐλογον πρᾶγμα, ἢ ἀκόμη καὶ δι' ἐκεῖνο που μας φαίνεται παράλογον, ἀλλὰ νὰ εἴμεθα εἰς ὅλα υπάκουοι καὶ εὐχαρίστοι, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς ἐκείνους που μας διατάσσουν, κατὰ Θεόν· ἐὰν δε σε κάτι γογγύζωμεν, τότε θα ομοιάσωμεν με τοὺς ἀμαρτωλοὺς καὶ ἀχαρίστους Ἰουδαίους, που ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ θεράποντος τοῦ Θεοῦ, καθὼς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή «καὶ ἐγόγγυζεν ὁ λαὸς ἐναντίον τοῦ Μωϋσέως: καὶ εἶπεν ὁ Μωϋσῆς: ὁ γογγυσμὸς σας δὲν στρέφεται ἐναντίον μου, ἀλλ' ἐναντίον τοῦ Θεοῦ» (Ἐξῆδ. 1στ', 8): ὅσοι δε ἐγόγγυζον, ἐξ αἰτίας τοῦ γογγυσμοῦ των, ἀπέθανον εἰς τὴν ἐρήμον. .

Και οι απόγονοι των διατηρούντες την πατρικήν αχαριστίαν και ανυπακοήν, άλλοτε μεν εγόγγυζον κατά των μαθητών του Κυρίου, λέγοντες· διατί τρώγετε και πίνετε μαζί με τους αμαρτωλούς; άλλοτε δε εγόγγυζον κατά του ιδίου του Σωτήρος επειδή τους είπεν: «εγώ είμαι ο άρτος, που κατέβηκα από τον ουρανό» (Ιωάν. στ', 50-51). Προς αυτούς είπεν ο Κύριος: «κανείς δεν ημπορεί να έλθη προς εμέ εάν ο Έπουράνιος Πατήρ μου ο οποίος με απέστειλε, δεν ελκύση αυτόν» (Ιωάν. στ', 65): όταν εύρη αυτόν, κατά την γνώμην μου, υπάκουον και ευγνώμονα και όχι γογγυστήν. Και οι πρώτοι εργάται (της παραβολής) εγόγγυζον διά τους τελευταίους εργάτας, που προσεκλήθησαν περί την ενδεκάτην ώραν, λέγοντες· διατί έκαμες αυτούς ίσους με ημάς; και τα λοιπά (Ματθ. κ', 1-15). Προς αυτούς πάλιν ο Κύριος απήντησε: «φίλε μου, δεν σε αδικώ δεν συνεφώνησα μαζί σου ένα δηνάριον; Πάρε το δηνάρίον σου και πήγαινε». Που όμως τον αποστέλλει; Είναι φανερόν ότι τον στέλλει εκεί που θα ευρίσκονται οι άνθρωποι της αριστεράς μερίδος, εις το πυρ το αιώνιον, που έχει ετοιμασθή διά τον Διάβολον και τους υπηρέτας του. Αυτό αποδεικνύεται και από τα επόμενα, ότι, δηλαδή τους κατηγορεί ως πονηρούς και φθονερούς, «πράγματι το μάτι σας είναι πονηρόν, ενώ εγώ είμαι αγαθός» (Ματθ. κ', 15).

B'. Του Αββά Μάρκου

Ο ΤΗΙ ΕΠΙΤΑΓΗΙ έπιμίσιων λάθρα τὸ έαυτοῦ θέλημα, μοιχός έστι, καθὼς έν τῇ Σοφία δεδήλωται, καὶ δι' ένδειαν φρενῶν ὀδύνας καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει ὡς πὲρ ὕδατος καὶ πυρός έναντία ἢ σύνοδος, οὕτως έναντιονται ἀλλήλαις δικαιολογία καὶ ταπεινώσις. Έάν θέλης σωθῆναι, ἀληθῆ λόγον ἀγάπησον, καὶ μηδέποτε ἔλεγχον ἀκρίτως ἀποστραφῆς. Λόγος ἀληθῆς μετέβαλε γεννήματα ἔχιδνων, καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς καὶ δεχόμενος λόγους ἀληθείας, ὑποδέξεται τὸν Θεὸν Λόγον" φησὶ γάρ ὁ Κύριος: «ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται».

Παραλυτικός έστι, χαλασθεῖς διὰ τοῦ δώματος, ἀμαρτωλὸς παρὰ πιστῶν ἐλεγχόμενος κατὰ Θεόν, καὶ διὰ τὴν ἐκείνων πίστιν λαμβάνων τὴν ἄφεσιν. "Ο μισῶν ἔλεγχον, δῆλον ὅτι κατὰ πρόθεσιν ἔγκειται τὸ πάθει" ὁ δὲ ἀγαπῶν, κατὰ πρόληψιν περιφέρεται.

Ὡς πὲρ οἱ έν θαλάσση πλέοντες ἤδεως ὑπομένουσι τὸν ἡλιακῶν καύσωνα, οὕτως οἱ μισοῦντες τὴν κακίαν ἀγαπῶσιν ἔλεγχος διότι έναντιουται ὁ μὲν τοῖς ἀνέμοις, ὁ δὲ τοῖς πάθεσιν. "Ο γραφικαῖς έντολαῖς καὶ νουθεσίαις μὴ παιδευόμενος, τὴ μάστιγι τοῦ ἵππου καὶ τὸ κέντρο τοῦ ὄνου ἐλαθήσεται εἰ δὲ ταῦτα ἀπώσεται, έν κημα καὶ χαλινὰ τὰς σιαγόνας ἄγχθησεται.

Ερμηνεία

ΑΥΤΟΣ, που ανακατεύει κρυφά εις την διαταγήν που έλαβε, και το θέλημά του, είναι μοιχός, καθὼς φανερώνεται και εις την Σοφίαν Σολομώντος (Σοφ. Σειρ. λβ', 17 και Παροιμ. στ', 32-33) και από έλλειψιν λογικῆς υποφέρει κόπους και ταπεινώσεις. Ὅπως ακριβῶς είναι αδύνατος ἢ ένωσις του νερού με την φωτιάν, έτσι είναι αντίθετοι μεταξύ των, η δικαιολογία και η ταπεινώσις. Εάν θέλης να σωθῆς, να αγαπήσης τον ειλικρινή λόγον, και ποτέ σου απερισκέπτως να μη περιφρονήσης τον έλεγχο. Αληθινός λόγος μετέβαλε τα γεννήματα των εχιδνῶν και τους υπέδειξε να φύγουν από την μέλλουσαν οργήν εκείνος που δέχεται ευχαρίστως αληθινούς λόγους, θα υποδεχθῆ και τον ίδιον τον Θεόν Λόγον· διότι ο Κύριος είπεν: «αυτός που δέχεται σας, δέχεται εμένα» (Ματθ. ι', 40).

Ο αμαρτωλός που ελέγχεται, κατά Θεόν, από πιστούς, είναι και Παραλυτικός που κατεβιάσθη από την στέγη και λαμβάνει την άφεσιν, χάριν εις την πίστιν εκείνων. Εκείνος, που μισεί τους ελέγχους, φανερώνει ότι θεληματικά παραμένει εις το πάθος όποιος όμως αγαπά τους ελέγχους συμπεριφέρεται λογικά.

Όπως ακριβώς αυτοί, που πλέουν εις την θάλασσαν υπομένουν ευχαρίστως τον καύσωνα του ηλίου ,έτσι και αυτοί, που μισούν την κακίαν, αγαπούν τον έλεγχο· διότι ο μέν ήλιος έναντιώνεται προς τους ανέμους, ο δε έλεγχος προς τα πάθη. Εκείνος, που δεν θέλει να παιδαγωγήται από εντολάς και νουθεσίας της Αγίας Γραφής, θα αναγκασθή με το μαστίγιον του ίππου και με το κέντημα της βουκέντρας να βαδίζει: αν και με αυτά δεν σωφρονισθή τότε θα οδηγηθή με φίμωτρον και χαλινάρι, που θα φορέσουν εις τας σιαγόνας του (Ψαλμ. λα', 9).

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΩΣ ΠΕΡ ίδιος παρακοής έστιν έργον ή άμαρτία, ούτως ίδιον ύπακοής έστιν έργον ή άρετή και ώς πέρ τή μόν παρακοή παράβασις έντολών και τοϋ έντειλάμενου διαίρεσις, ούτω τή ύπακοή έφέπεται συντήρησις έντολών, και ή προς τόν έντειλάμενον ένωσις δια τής αγάπης έτήρησεν άδιαίρετον και δέ παραβάς δια παρακοής έντολήν, και τήν άμαρτίαν ειργάσατο, και τής κατά αγάπην έαυτόν προς τόν έντειλάμενον διεΐλεν ένώσεως.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ακριβώς έργον της παρακοής είναι η άμαρτία, έτσι και η αρετή είναι έργον της υπακοής και όπως ακριβώς την παρακοήν ακολουθεί η παράβασις των έντολών και ο χωρισμός από τον Έντολοδότην, έτσι και την υπακοήν ακολουθεί η εφαρμογή των έντολών και η δια τής αγάπης αδιάσπαστος ένωσις προς τον Έντολοδότην. Εκείνος, που με την παρακοήν του παρέβη έντολήν και την άμαρτίαν διέπραξε και τον εαυτόν του εχώρισεν από την δια της αγάπης ένωσιν προς τον Έντολοδότην.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ'

(Να μην κατακρίνουμε τους διδασκάλους μας)

Ὅτι οὐ δεῖ τὸν διδάσκαλος κατακρίνειν, κὰν τινὰ ἐναντία ἴσως ὧν διδάσκει ποιῆ και γὰρ πολλοὶ μαθηταὶ ἄμελεσι διδασκάλους ἐμπιστευθέντες, καὶ μὴ κατακρίνοντες αὐτούς, ἀλλ' ἐν Κυρίῳ ὑποτασσόμενοι, αὐτοὶ μὲν ἐσώθησαν, πολλάκις δὲ καὶ τοὺς διδασκάλους σωτηρίας γεγόνασιν αἴτιοι.

Δεν πρέπει να κατακρίνωμεν τον διδάσκαλον, ἔστω και εἴάν κἀνη μερικὰ πράγματα, ἀντίθετα των ὅσων διδάσκει διότι πολλοὶ μαθηταὶ ἐμπιστευθέντες τους εαυτούς των εἰς ἀμελείς διδασκάλους, ἐπειδὴ δεν τους κατέκριναν, ἀλλὰ παρέμειναν εἰς αὐτούς ὑποτασσόμενοι ἐν Κυρίῳ, αὐτοὶ μὲν ἐσώθησαν, ἀλλὰ και πολλάκις ἐγίναν αἴτιοι να σωθοῦν και οἱ διδάσκαλοι.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ἮΝ ΤΙΣ ἀναχωρητὴς πάνυ διακριτικὸς καὶ ἤθελε μένειν εἰς τὰ κελλία, καὶ οὐχ εὔρισκε πρὸς τὸ παρὸν κελλίον" ἕτερος δὲ γέρων, μαθῶν περὶ τοῦ ἀναχωρητοῦ, καὶ ἔχων ἐκεῖ κελλίον παρὰ μέρος κενόν, παρεκάλεσεν αὐτὸν καθίσαι εἰς τὸ κελλίον ἐκεῖνο, ἕως οὐ εὔρεθῆ ἕτερον ὁ δὲ ἀπελθὼν ἐκάθισεν ἐν αὐτῷ. Τινὲς δὲ τῶν κατὰ τόπον ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς ξένον, φέροντες καὶ ἡδύνατο ἕκαστος, καὶ αὐτὸς δεχόμενος ἔφιλοξενεῖ αὐτούς. Ὁ δὲ γέρων, ὁ δοὺς αὐτὸ τὸ κελλίον, ἤρξατο φθονεῖν καὶ κακολογεῖν αὐτὸν καὶ λέγειν' ἐγὼ πόσα ἔτη ἔχω ὧδε ἐν ἀσκήσει πολλή, καὶ οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς μέ, καὶ οὗτος καὶ ἐπιθέτης ὀλίγας ἡμέρας ἔχει, καὶ πόσοι ἔρχονται πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει τὸ μαθητὴ αὐτοῦ ὑπαγε καὶ εἶπε αὐτὸ ἀναχώρησον ἐνθεν ὅτι χρειαν ἔχω τοῦ κελλίου.

Ὁ δὲ μαθητὴς ἐλθὼν πρὸς αὐτόν εἶπε λέγει ὁ Ἀββᾶς μου πῶς ἔχεις; ὁ δὲ ἔφη εὐχέσθω ὑπὲρ ἐμοῦ ὅτι βεβάρηται ὁ στόμαχός μου καὶ ὑποστρέψας πρὸς τὸν ἀποστείλαντα λέγει ὁ γέρων εἶπεν, ὅτι ἰδοὺ βλέπω κελλίον ἕτερον καὶ ὑπάγω. Καὶ μετὰ δύο ἡμέρας λέγει πάλιν τὸ μαθητὴ ὑπαγε, εἶπε αὐτό, ὅτι, εἴαν μὴ ἀναχωρήσης, ἐγὼ ἔρχομαι καὶ μετὰ ράβδου σὲ ἐκβάλλω. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀπελθὼν πάλιν εἶπε τῷ ἀναχωρητῇ ἤκουσεν ὁ Ἀββᾶς μου ὅτι ἀσθενεῖς, καὶ πάλιν λυπεῖται καὶ ἀπέστειλε μὲ ἐπισκέψασθαι σὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐκεῖνος εἶπε αὐτό, ὅτι διὰ τῶν εὐχῶν σου καλῶς ἔσχον. "Ἐρχεται οὖν πρὸς τὸν γέροντα αὐτοῦ καὶ λέγει· εἶπεν ὅτι ἕως τῆς Κυριακῆς ἐκβαίνω θελήματι Θεοῦ.

Ὡς οὖν ἤλθεν ἡ Κυριακὴ καὶ οὐκ ἐξῆλθε τῆς κέλλης καὶ ἀναχωρητὴς, λαβὼν ράβδον ὁ γέρων ἀπῆλθε δεῖραι αὐτόν καὶ διώξει. Ἀπερχομένω δέ, εἶπεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ προλαμβάνω ἐγὼ, μήπως εὔρεθῶσιν ἐκεῖ τινὲς καὶ σκανδαλισθῶσιν ὁ δὲ ἐπέτρεψε καὶ προλαβὼν ὁ ἀδελφός, λέγει τὸ ἀναχωρητῇ ὁ Ἀββᾶς μου ἔρχεται παρακαλέσαι σε καὶ λαβεῖν εἰς τὸ κελλίον. Ἐκεῖνος δὲ ὡς ἤκουσε τὴν ἀγάπην τοῦ γέροντος, ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ, καὶ βάλλει αὐτῇ μετάνοιαν ἀπὸ μακρόθεν λέγων" ἐγὼ ἔρχομαι πρὸς τὴν ἀγιωσύνην σου, καὶ μὴ σκύλλου, Πάτερ.

Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὴν ἐργασίαν τοῦ νεωτέρου, κατανύξε τὸν Ἀββᾶν αὐτοῦ, καὶ ρίψας τὴν ράβδον ἔτρεχεν εἰς τὸν ἀσπασμὸν αὐτοῦ καὶ ἠσπάσατο αὐτόν καὶ ἀπήγαγεν εἰς τὸ κελλίον,

ὡς μηδὲν ἀκούσαντα, ὧν αὐτὸς εἶπεν ἔφη δὲ πρὸς τὸν μαθητὴν οὐδὲν αὐτῷ εἶπας ὧν εἶπον σοὶ ; ὁ δὲ ἀπεκρίθη οὐχὶ καὶ τοῦτο ἀκούσας καὶ γέρον πάνυ ἐχάρη καὶ ἔγνω ὅτι τοῦ ἐχθροῦ ἦν ὁ φθόνος, καὶ τότε μὲν ἀνέπαυσε τὸν γέροντα μετὰ δὲ τοῦτο, προσπίπτει τὸ μαθητὴ αὐτοῦ λέγων· σὺ μου Πατήρ, κάγώ σου μαθητὴς ὅτι διὰ τῆς ἐργασίας σου αἱ ψυχαὶ τῶν δύο ἐσώθησαν.

2. Διηγήσατο τὶς τῶν γερόντων, ὅτι ἦν τις γέρον μεθυστὴς καὶ ἐργάζετο ψιάθιον καθ' ἡμέραν, καὶ ἐπώλει αὐτὸ εἰς τὴν κώμης καὶ ἔπινε τὴν τιμὴν αὐτοῦ. “Υστερον δὲ ἦλθε τις πρὸς αὐτὸν ἀδελφός, καὶ ἔμεινε μετ' αὐτοῦ εἰργάζετο δὲ καὶ αὐτὸς καθ' ἑκάστην ψιάθιον, καὶ ἐλάμβανε καὶ αὐτὸ ὁ γέρον, καὶ ἐπώλει καὶ ἔπινε τὴν τιμὴν τῶν δύο, τὸ δὲ ἀδελφῷ ἔφερε μικρὸν ἄρτον κατοπε καὶ ἐπὶ τρία ἔτη τοῦτο ποιοῦντος αὐτοῦ, οὐδὲν ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός. Μετὰ δὲ τοῦτο λέγει ἐν ἑαυτῷ ἴδου γυμνὸς εἶμι, καὶ τὸν ἄρτον μου μετὰ ἐνδεΐας ἔσθιω' ἀναστᾶς οὖν πορευθῶ ἐντεῦθεν" πάλιν δὲ ἐλογίσατο ἐν ἑαυτῷ λέγων" ποῦ ἔχω ἀπελθεῖν; καθέξομαι πάλιν ἐγὼ γὰρ τῷ θεῷ καθέξομαι κοινόβιον" καὶ εὐθύς ἐφάνη αὐτῇ Ἄγγελος λέγων· μηδαμοῦ ἀναχωρήσης ἔρχομαι γὰρ αὐριον ἐπὶ σε.

Τῇ οὖν ἐπαύριον, παρεκάλεσεν ὁ ἀδελφὸς τὸν γέροντα λέγων· Πάτερ, μηδαμοῦ σήμερον ἀπέλθεις ἔρχονται γὰρ νῦν οἱ ἐμοὶ λαβεῖν μέ. “Ὡς οὖν ἦλθεν ἡ ὥρα καθ' ἣν ἀπήρχετο ὁ γέρον, εἶπεν αὐτῷ οὐκ ἔρχονται σήμερον, τέκνον, ἐχρόνισαν γάρου δὲ ἔφη ναί, Ἄββᾶ, πάντως ἔρχονται καὶ λαλῶν μετὰ τοῦ γέροντος ἐκοιμήθη. Ἴδων δὲ ὁ γέρον, ἤρξατο κλαίειν λέγων· οἴμοι, τέκνον, ὅτι ἐν πολλοῖς ἔτεσιν εἶμι ζῶων ἐν ἀμελεΐᾳ σὺ δὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν ψυχὴν σου ἔσωσας ἐν ὑπομονῇ καὶ ἀπὸ τότε καὶ αὐτὸς ἔσωφρονησε καὶ δόκιμος γέγονεν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἐξή ένας αναχωρητὴς πάρα πολὺ διακριτικὸς αὐτὸς ἠθέλε νὰ μένη εἰς τὰ κελλία, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν δὲν εὗρισκε κελλίον. Ἐνας ἄλλος Γέρον, ὅταν ἐμαθε δια τὸν αναχωρητὴν, καὶ ἐπειδὴ εἶχεν ἕνα παράμερον κελλί ἀδειο, τὸν παρεκάλεσε νὰ καθίση εἰς ἐκεῖνο τὸ κελλί, μέχρις ὅτου εὕρη ἄλλο καλύτερον· πράγματι ὁ αναχωρητὴς ἐπήγε καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ.

Μερικοὶ ὅμως ἀπὸ τοὺς κατοικοῦντας εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ἤρχοντο πρὸς τὸν αναχωρητὴν, ὡς νὰ ἤρχοντο πρὸς ξένον, καὶ ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν τοῦ ἔφερον ὅ,τι ἤμποροῦσε καὶ αὐτὸς τοὺς ἐδέχετο καὶ τοὺς ἐφιλοξένη.

Ὁ Γέρον, πού τοῦ προσέφερε τὸ κελλί, ἤρχισε νὰ τὸν φθονή, νὰ τὸν κακολογή καὶ νὰ λέγη· ἐγὼ, ἀν καὶ ἔχω τόσα χρόνια ἐδῶ εἰς αὐστηραν ἀσκήσιν, ἐν τούτοις οὐδεὶς ἐρχεται πρὸς ἐμέ καὶ αὐτὸς ὁ ἀπατεὼν ὀλίγας ἡμέρας ἔχει καὶ κοίταξε πόσοι τὸν ἐπισκέπτονται. Ἀμέσως δὲ λέγει πρὸς τὸν μαθητὴν τοῦ

– Πήγαινε καὶ εἶπέ τοῦ νὰ φύγη γρήγορα, διότι τὸ χρειάζομαι τὸ κελλί.

Πράγματι ὁ υποτακτικὸς ἐπήγεν εἰς τὸν αναχωρητὴν καὶ τοῦ λέγει:

– Ὁ Γέροντάς μου ἐρωτᾷ πῶς εἶσαι;

– Νὰ εὐχεται δι' ἐμέ, διότι ἔχει βαρύνει τὸ στομάχι μου.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλί τοῦ, λέγει πρὸς τὸν Γέροντα, πού τὸν ἐστείλε.

– Μου εἶπεν ὁ Γέρον, ὅτι ἀναζητεῖ ἄλλο κελλίον καὶ φεύγει. Μετὰ δύο ἡμέρας λέγει πάλιν ὁ Γέρον πρὸς τὸν υποτακτικόν τοῦ

– Πήγαινε και είπέ του, ότι εάν δεν αναχωρήση από το κελλί, εγώ θα έρθω να τον διώξω με το ξύλο.

Ο υποτακτικός ήλθεν εις τον αναχωρητήν και του είπε:

– Ήκουσεν ο Γέροντάς μου, ότι είσαι άρρωστος και λυπείται και με έστειλε να σε επισκεφθώ.

Και ο αναχωρητής του απήντησεν:

– Ειπέ του, ότι με τις ευχές του έγινα καλά. Όταν επέστρεψεν ο υποτακτικός, λέγει εις τον Γέροντά του:

– Μου είπεν, ότι μέχρι την Κυριακήν φεύγω με το θέλημα του Θεού.

Όταν λοιπόν έφθασεν η Κυριακή και δεν έφυγεν ο αναχωρητής από το κελλί, επήρεν ο Γέρων μίαν ράβδον και επήγε διά να τον δείρη και να τον διώξη.

Ενώ όμως επήγαινε, του λέγει ο υποτακτικός:

– Πηγαίνω, Γέροντα, εγώ γρηγορότερα, μη τυχόν ευρίσκονται τίποτε άνθρωποι εκεί και σκανδαλισθούν.

Ο Γέρων του το επέτρεψε. Προτρέξας τότε ο υποτακτικός λέγει εις τον αναχωρητήν.

Έρχεται ο Γέροντάς μου να σε παρακαλέση και να σε πάρη εις το κελλί του.

Ο αναχωρητής μόλις ήκουσε διά την τόσην αγάπην του Γέροντος έβγήκεν από το κελλί να τον προϋπαντήσει, και μόλις τον είδε, του έβαλε μετάνοιαν από μακρυνά και του λέγει:

– Μή κουράζεσαι, Πάτερ εγώ έρχομαι προς την αγιωσύνην σου.

Βλέπων ο Θεός την καλοπροαίρετον εργασίας του υποτακτικού, συνεκίνησε την καρδιαν του Γέροντος και αφού επέταξε την ράβδον, έτρεξε να τον ασπασθή. Πράγματι τον ησπάσθη και τον επήρε μαζί του εις το κελλίον, ως να μην είχε ακούσει και αναχωρητής τίποτε από όσα είπεν εναντίον του ο Γέρων. Όταν έφθασαν εις το κελλίον ήρώτησε τον υποτακτικόν του.

- Τίποτε δεν του είπες, από όσα σου είπα;

- Όχι, απήντησεν ο υποτακτικός.

Όταν πληροφορήθη αυτό, εχάρη ο Γέρων και αντελήφθη ότι ο φθόνος του οφείλετο εις τον διάβολον και τον μεν αναχωρητήν τον ανέπαυσε και τον επεριποιήθη, εν συνεχεία δε πίπτει προ των ποδών του υποτακτικού του και του λέγει.

- Συ πλέον πρέπει να είσαι Γέροντας και εγώ υποτακτικός σου, διότι με την εργασίαν σου εσώθησαν και των δύο μας αι ψυχαι.

2. Ένας από τους Γέροντας διηγήθη, ότι έζη κάποτε ένας καλόγηρος μέθυσος όλην την ημέραν έπλεκε την ψάθαν εις το κελλί του και το βράδυ επώλει το έργόχειρόν του εις το χωρίον και όσα εισέπραττε τα έπινε κρασί. Μετά καιρόν ήλθε κοντά του, ως υποτακτικός, ένας αδελφός και παρέμεινε μαζί του: έπλεκε δε και αυτός όλην την ημέραν ψάθαν και την επώλει και αυτήν ο καλόγηρος και όσα εισέπραττε και από τα δύο έργόχειρα τα έπινε κρασί

εις τον υποτακτικόν του έφερε μόνον ολίγον άρτον αργά το βράδυ. Επί τρία έτη συνέβαινε αυτό, χωρίς και υποτακτικός να του αντιμιλήση καθόλου ή να διαμαρτυρηθή.

Μίαν ημέραν λέγει μέσα του και υποτακτικός: είμαι γυμνός και τρώγω το ψωμί μου με μεγάλην στέρησιν· θα σηκωθώ λοιπόν να φύγω απ' εδώ αλλά και πάλιν εσκέφθη: πού ήμπορώ να υπάγω; ας μείνω εδώ, διότι εγώ χάριν του Θεού κοινοβιάζω. Μόλις έσκέφθη αυτά εμφανίζεται ενώπιόν του Άγγελος Κυρίου και του λέγει:

– Πουθενά να μη αναχωρήσης, διότι αύριον θα σε επισκεφθώ. Την επομένην λοιπόν είπεν ο υποτακτικός εις τον Γέροντα:

– Πάτερ, σε παρακαλώ, να μη φύγης πουθενά σήμερα, διότι έρχονται τώρα οι ίδικοί μου να με πάρουν.

Όταν όμως ήλθεν η ώρα, που εσυνήθιζεν ο καλόγηρος να φεύγη διά το χωρίον, λέγει εις τον υποτακτικόν:

– Τέκνον, όπως φαίνεται, δεν θα έλθουν σήμερα, διότι άργησαν.

– Ναί, Γέροντά μου, οπωσδήποτε έρχονται: ενώ δε συνωμίλει με τον 'Αββάν, εκοιμήθη εν Κυρίω.

Μόλις είδεν αυτό το πράγμα ο γέρων ήρχισε να κλαίη και να λέγη:

– Αλλοίμονον, τέκνον μου, ότι πολλά χρόνια είναι που ζω εις την αμέλειαν· ενώ συ μέσα εις ολίγον διάστημα έσωσες την ψυχήν σου, διά της υπομονής. Και από τότε έσωφρονίσθη και αυτός και έγινε δόκιμος.

B'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, χρή τούς μαθητευομένους μή άνηκόους εΐναι ή άντιλέγοντας ὅλως τοῖς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους, ἀλλά πᾶσαν ταπεινοφροσύνην ἐνδείκνυσθαι ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Εἰ δὲ συμβῆ τὸν παιδεύοντα λόγῳ μὲν τὴν ἀρετὴν κηρύττειν, τῆς δὲ κατ' αὐτὴν ἐργασίας παραμελεῖν, μὴ ἐκ ταύτης τῆς ὑποθέσεως δῶμεν χώραν τὸ σατανᾶ, ἐπὶ διαστροφή τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ἀλλὰ μνημονεύσωμεν τοῦ εἰπόντος «ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι».

Παραγγέλλει δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος λέγων" «μὴ μόνον τοῖς ἀγαθοῦς καὶ ἐπιεικέσιν ὑποτάσσεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῦς τοῦτο γὰρ χάρις παρὰ θεῶ, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τὶς λύπας πάσχων ἀδίκως ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομένετε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιούντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο γὰρ χάρις παρὰ θεῶ εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμῶν, ἕνα ἐπακολουθήσετε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ ὧς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὗρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ὧς λαιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἤπειλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρῖνον", δικαίως». "Ἔχετε, ἀδελφοί, ὑπόδειγμα τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τὸν Προφήτην Σαμουήλ' οὐ γὰρ ὑψώθη τὴ καρδία κατὰ Ἡλεῖ τοῦ ἱερέως, καὶ πὲρ τοιαῦτα ἀκούσας ἐκ τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ἔταπεινοῦτο ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Γενώμεθα οὖν, ἀγαπητοί, τῆς σωτηρίας ἑαυτῶν, ἕτοιμοι ὄντες εἰς μετάνοιαν παντὶ λόγῳ, ὃ ἐὰν ἀκούσωμεν, μάλιστα παρὰ τοῦ προεστῶτος ἐν Κυρίῳ. “Ὡς πὲρ γὰρ ὕδωρ σβέννυσι πῦρ, οὕτω μετάνοια καθαρὰ σβέννυσι θυμὸν καὶ ὀργὴν ἀποστρέφει” καὶ πειθέτω σε καὶ ἐπὶ τοῦ Ἡλιοῦ πεντηκόνταρχος, ὃς διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης ἐξευμενισάμενος τὸν Προφήτην, διεσώθη ἀπὸ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ.

Ἔχετε οὖν, ἀγαπητοί, ὑπακοὴν κατὰ πάντα ἐν Κυρίῳ πρὸς τὸν προεστώτα, καὶ φυλάττετε τοὺς λόγους αὐτοῦ ἕως τέλους, καὶ μὴ παρίδητε ποτὲ ρῆσιν στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔσται μεθ’ ὑμῶν καὶ εἰπῶν· «ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἼμι ἐν μέσῳ αὐτῶν». Ἀγαπητοί: ἐὰν καὶ οἱ ἡγούμενοι ἡμῶν σκολιάζωσι πρὸς ἡμᾶς, ὅπερ ἀπειθῆ, ἀλλ’ ἡμεῖς ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει δουλεύσωμεν αὐτοῖς, ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώπους δουλεύοντες, εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου ληψόμεθα τὸν μισθόν.

Ερμηνεία

ΠΡΕΠΕΙ, ἀδελφοί, οἱ ἀσκούμενοι εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, νὰ μὴ εἶναι ἀνυπάκουοι καὶ νὰ μὴ ἀντιλέγουν καθόλου εἰς τοὺς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους των, ἀλλὰ νὰ συμπεριφέρονται με μεγάλην ταπεινοφροσύνην ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Εἴαν δε συμβῆ ὁ Γέρων νὰ κηρύσσει με λόγια μόνον τὴν ἀρετὴν, νὰ παραμελή ὅμως τὴν ἐργασίαν της, ἀς μὴ δώσωμεν τὴν ευκαιρίαν εἰς τὸν διάβολον, ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν, νὰ διαστρέψῃ τὴν ψυχὴν μας, ἀλλὰ νὰ ἐνθυμούμεθα τὸν Κύριον, πού εἶπεν: «Ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον τοῦ Μωϋσέως ἐκάθησαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι: ὅλα λοιπὸν ὅσα λέγουν εἰς σὰς νὰ ἐκτελήτε νὰ μὴ κάμετε ὅμως κατὰ τὰ ἔργα των, διότι λέγουν μὲν τὸ ὀρθόν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐκτελοῦν» (Ματθ. κγ', 1-4).

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μᾶς παραγγέλλει «νὰ υποτάσσεσθε ὄχι μόνον εἰς τοὺς καλοὺς καὶ συγκαταβατικούς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς δυστρόπους· διότι αὐτὸ εἶναι χάρις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐὰν κανεῖς διὰ νὰ υποτάσσεται εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, υποφέρῃ λύπας, πάσχων ἀδίκως: ποία δηλαδὴ θα εἶναι ἡ δόξα σας, ἐὰν ἔχετε υπομονὴν ὅταν σὰς δέρουν, ἀφοῦ ἔχετε διαπράξει σφάλματα; Ἀλλ’ ἐὰν θα υπομείνατε, ἐφ’ ὅσον κάνετε τὸ καλὸν καὶ τὸ χρέος σας, αὐτὸ θεωρεῖται χάρις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· διότι εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς ἐκλήθητε, ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἀπέθανε δι’ ἡμᾶς, ἀφήνων εἰς ἡμᾶς τὴν ζωὴν του ὡς ὑπόδειγμα, διὰ νὰ βαδίσωμεν ἀκριβῶς ἐπάνω εἰς τὰ ἴχνη του ὁ Ὅποιος ἀμαρτίαν δὲν διέπραξεν οὔτε καὶ εἰς τὸ στόμα Του ευρέθη δόλος, καὶ ὁ ὁποῖος χλευαζόμενος δὲν ἀνταπέδιδε τὸν χλευασμὸν, πάσχων δὲν ἀπειλοῦσε τοὺς βασανιστάς, ἐνεπιστεύετο δε εἰς τὸν Θεόν, πού κρίνει με δικαιοσύνην» (Α΄ Πέτρ. 6', 18-23). Ἔχετε, ἀδελφοί, ὡς παράδειγμα ταπεινοφροσύνης καὶ τὸν Προφήτην Σαμουὴλ· διότι δὲν υπερηφανεύθη κατὰ τοῦ ἱερέως Ηλεί, ἀν καὶ ἤκουσε τόσα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ δι’ αὐτόν, ἀλλὰ παρέμεινε ταπεινὸς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του (Α΄ Βασιλ. γ', 1--21).

Ἀς γινώμεθα λοιπὸν, ἀγαπητοί, ἀξιοὶ τῆς σωτηρίας μας καὶ ἀς εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ βάλωμεν μετάνοιαν, διὰ κάθε λόγον, τὸν ὁποῖον θα τύχη νὰ ἀκούσωμεν, προ παντός ἀπὸ τοῦ ἐν Κυρίῳ προϊστάμενον ἡμῶν. Διότι ὅπως, ἀκριβῶς τὸ νερό σβύνει τὴν φωτιάν, ἔτσι καὶ ἡ καθαρὰ μετάνοια σβύνει τὸν θυμὸν καὶ ἀπομακρύνει τὴν ὀργὴν καὶ δι’ αὐτὸ νὰ σε πείσῃ ὁ πεντηκόνταρχος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Προφήτου Ηλιοῦ, πού ἐξευμένισε, με τὴν ταπεινοφροσύνην του, τὸν Προφήτην καὶ διεσώθη ἀπὸ τὴν ὀργὴν αὐτός καὶ οἱ σύντροφοί του (Βασ. Δ΄ α', 9-15).

Έχετε λοιπόν, αγαπητοί, υπακοήν κατά πάντα, χάριν του Κυρίου, προς τον προϊστάμενον και τηρήσατε μέχρι τέλους τους λόγους του, και μη περιφρονήσετε ούτε λέξιν, από όσα εξέρχονται εκ του στόματός του, και τότε θα είναι πάντοτε μαζί σας Αυτός, που είπεν: «όπου ευρίσκονται δύο ή τρεις συγκεντρωμένοι εις το όνομά μου, εκεί είμαι και εγώ, μεταξύ των» (Ματθ. ιη', 20).

Αγαπητοί, αν σφάλλουν απέναντί μας οι Ηγούμενοι ημών, το οποίον εύχομαι να μη συμβαίνει, ημείς ας υπακούωμεν εις αυτούς με αγαθην συνείδησιν, ως να δουλεύωμεν εις τον Κύριον και όχι εις ανθρώπους, γνωρίζοντες καλώς ότι θα λάβωμεν από τον Κύριον τον μισθόν μας.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΝ ΤΙΣ γέρων οίκων εις τὰ κελλία τὰ λεγόμενα ἐρημικά, ἔξωθεν Ἀλεξανδρείας καὶ ἦν ὁ γέρων πάνυ ὀξύχολος καὶ ὀλιγόψυχος. Ἀκούσας οὖν περὶ αὐτοῦ ἀδελφὸς τις νεώτερος, συντίθεται διαθήκην μετὰ θεοῦ λέγων" Κύριε ὑπὲρ ὅλων των κοσμικῶν ὧν ἐποίησα, ὑπάγω καὶ μένω μετὰ τοῦ γέροντος, καὶ δουλεύω καὶ ἀναπαύω αὐτόν. "Ὑβρίζεν οὖν αὐτόν ὁ γέρων ὡς κύνα ἐφ' ἐκάστης ἡμέρας. Βλέπων οὖν ὁ θεὸς τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀδελφοῦ, δείκνυσιν αὐτῷ μετὰ ἐξ ἔτη της πρὸς τὸν γέροντα ὑποταγῆς, κατὰ τοὺς ὕπνους, τινὰ βαστάζοντα χάρτης μέγαν, οὗ τὸ μὲν ἥμισυ ἀπηλειμμένον ἦν, τὸ δὲ ἥμισυ γεγραμμένον, καὶ ὑποδείκνυοντὰ των ἀδελφῶ τὸν χάρτης καὶ λέγοντα ἰδοὺ τὸ ἥμισύ του χρέους σου ἐλείανεν ὁ δεσπότης θεός, ἀγώνισαι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν.

Ἦν δὲ ἄλλος γέρων πνευματικὸς οίκων πλησίον αὐτοῦ, ὃς ἐγίνωσκε τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ ἤκουε πάντως, πῶς ὠλιγώνει ὁ γέρων καὶ ἄθλιβε τὸν ἀδελφὸν ἀδίκως, καὶ πῶς ὁ ἀδελφὸς ἔβαλλεν αὐτῷ μετανοίας καὶ ὁ γέρων οὐ διηλλάσσετο αὐτὸ καὶ καθότι ὑπῆντα τῷ ἀδελφῷ καὶ πνευματικὸς οὗτος γέρων, ἠρώτα αὐτόν τί ἔνι, τέκνον; πῶς ἢ σήμερον παρῆλθεν; ἄρα ἔκερδισαμεν τίποτε; ἄρα ἠλειώσαμεν ἐκ τοῦ χάρτου; Εἰ πότε δὲ ἐκ διαλειμμάτων παρῆλθεν ἡμέρα, ἐν ἣ οὐχ ὑβρίσθη ἢ ἐνεπτυσθη ἢ ἐδιώχθη ὑπὸ τοῦ γέροντος, ἀπήρχετο πρὸς τὸν γέροντα τὸν γείτονα αὐτοῦ ἐν τῇ ἐσπέρα καὶ ἔλεγε κλαίων" οὐαὶ μοί, Ἄββᾶ, ὅτι κακὴ μοὶ ἡμέρα γέγονε σήμερον, καὶ οὐκ ἐκέρδησα τίποτε, ἀλλ' ἐν ἀναπαύσει διῆλθον.

Μετὰ οὖν ἄλλους ἐξ χρόνους ἐκοιμήθη ὁ ἀδελφὸς καὶ διεβεβαιώσατο καὶ πνευματικὸς γέρων, ὅτι ἐώρακα αὐτόν μετὰ τῶν Μαρτύρων ὑπάρχοντα, καὶ μετὰ παρρησίας πολλῆς ὑπὲρ τοῦ γέροντος αὐτοῦ τὸν Θεὸν παρακαλοῦντα καὶ λέγοντας Κύριε, ὡς πὲρ ἔμε ἠλεησας δι' ἐκείνου, ἐλέησον κακεῖνον διὰ τοὺς οἰκτιρμούς σου τοὺς πολλούς, καὶ δι' ἐμὲ τὸν δοῦλόν σου. Καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔλαβε πρὸς ἑαυτόν καὶ τὸν γέροντα ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἀναπαύσεως ἰδοὺ ποίαν παρρησίαν ἀπολαμβάνουσιν ὁ διὰ τὸν Θεὸν τὰς θλίψεις ὑπομένοντες.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ Γέρων κατοικούσεν ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εις τα λεγόμενα ἐρημικά κελλία: ἦτο δε πολὺ οξύθυμος καὶ ολιγόψυχος. Κάποιος λοιπὸν νεώτερος ἀδελφός, ὅταν το ἐπληροφορήθη, ἔκαμε τάξιμον εις τὸν Θεὸν καὶ εἶπε:

Κύριε, διὰ τὴν ἐξιλέωσιν των αμαρτιῶν, που διέπραξα ὡς κοσμικός, θα υπάγω καὶ θα μείνω κοντὰ εις αὐτόν τὸν Γέροντα, διὰ να τὸν υπηρετῶ καὶ να τὸν ἀναπαύω. Καθημερινῶς λοιπὸν ὁ Γέρων τὸν ὑβρίζεν ὡς σκύλον.

Ο Θεός, που έβλεπε την υπομονή και την ταπείνωσι του αδελφού, του παρουσιάζει, έξι χρόνια μετά την υποταγήν του εις τον Γέροντα, ένα αποκαλυπτικόν όνειρον κάποιος, εις το αποκαλυπτικόν αυτό όνειρον, εκράτει ένα μεγάλο χαρτί, του οποίου το ήμισυ ήτο καθαρισμένον από γράμματα και το άλλο ήμισυ ήτο ακόμη γραμμένον. 'Αγωνίσου – του είπεν - καθώς έδειχνε το χαρτί εις τον αδελφόν νά ο Δεσπότης Θεός σου εξήλειψε το ήμισυ του χρέους σου, αγωνίσου, τώρα και διά το υπόλοιπον.

Εκεί πλησίον κατοικούσε και ένας άλλος Γέρων, πνευματικός, που εγνώριζε την περίπτωσιν του αδελφού. Ούτος επληροφορείτο λεπτομερώς ότι ο ιδιότροπος Γέρων αδιαφορούσε και έστενοχώρει αδίκως τον αδελφόν, και ότι ο αδελφός έβαζε μετάνοιαν και εζήτει συγγνώμην, αλλά ο Γέρων δεν συνεφιλιώνετο. Κάθε φοράν δε που συναντούσε τον αδελφόν ο πνευματικός αυτός Γέρων, τον ήρώτα:

– Τι γίνεται, τέκνον μου; Πώς επέρασεν η σημερινή ημέρα; μήπως έκερδίσαμεν τίποτε; μήπως έσβύσαμεν τίποτε από το χαρτί;

Αν δε συνέβαινε, κατά διαλείμματα, να περάση ημέρα, χωρίς να υβρισθή ή να έμπτυσθή ή να διωχθη ο αδελφός από τον Γέροντα, επήγαινε, τότε, προς τον πνευματικών Γέροντα ο αδελφός, τον γείτονά του, κατά το βράδυ και του έλεγε κλαίων: .

– Αλλοίμονόν μου, Αββά, διότι η σημερινή ήτο δι' εμε κακή ημέρα και δεν έκέρδισα τίποτε επέρασα με ανάπαυσιν σήμερα.

Μετά λοιπόν από άλλα έξι χρόνια εκοιμήθη ο αδελφός. Κατόπιν μικρού διαστήματος και πνευματικός Γέρων μας επληροφόρησε περί αυτού:

– Πατέρες - μάς είπε - τον είδα να ευρίσκεται με τους Μάρτυρας και να παρακαλή μετά παρρησίας πολλής τον Θεόν διά τον Γέροντά του και να λέγη. Κύριε, όπως με ελέησες δι' εκείνου, ελέησε και εκείνον, διά των πολλών Σου οικτιρμών, και χάριν εμού, του δούλου Σου.

Μετά σαράντα ημέρας επήρε μαζί του ο αδελφός και τον ιδιότροπον Γέροντα, εις τον τόπον της αναπαύσεως.

Ιδού λοιπόν ποία είναι η χάρις, που κερδίζουν, όσοι υπομένουν τας θλίψεις, χάριν του Θεού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ' (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)

Περί τοῦ ὅτι τοὺς προσέχοντας ἑαυτοὺς καὶ τὴ προνοία τῆ τοῦ Θεοῦ, ἡ χάρις πολλάκις καὶ διὰ ἰδιωτῶν καὶ ἀγνώστων διδάσκει τὰ δέοντα, καὶ ὅτι οἱ ταπεινόφρονες καὶ παρὰ τῶν τυχόντων μανθάνειν οὐ παραιτοῦνται.

Πολτάκις ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ διδάσκει τα πρέποντα, εἰς ὅσους προσέχουν τον εαυτὸν των καὶ ἐμπιστεύονται εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, με ἀπλοὺς καὶ ἀγνώστους ἀνθρώπους οἱ ταπεινόφρονες καταδέχονται να διδάσκωνται καὶ ἀπὸ τοῦς τυχόντας.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Οσίου Ἐφραΐμ.

ΤΑΙΣ θείαις ἀεὶ σχολάζων ὁ Μέγας Ἐφραΐμ φαντασίαις, καὶ τὴ νὸτ τὴν τῆς κρίσεως ἡμέραν ἀδιαλείπτως σχεδὸν ὀπτανόμενος καὶ πενθῶν ἀπαυστα, ἐμάκρυνε κατὰ τὸν ψαλμοῦ καὶ αὐτὸς φυγαδεύων, καὶ θόρυβος πάντα βιωτικῶν καὶ κλύδωνα καὶ σάλον ἔκκλινων, καὶ περὶ τὴν ἔρημον αὐλιζόμενος, ἐκ τόπων δὲ τόπους ἀμείβων, ψυχῶν οἰκοδομῆς χάριν καὶ ὠφελείας, ἄτε καὶ πνεύματι θεῷ κινούμενος, ἀπολιμπάνει ποτὲ τὴν ἐνεγκαμένην, κατὰ τὸν θεῖον καὶ οὗτος κελευσθεὶς Ἀβραάμ, καὶ τὴν Ἐδεσηνῶν πόλιν καταλαμβάνει, ἅμα μὲν κατὰ προσκύνῃσιν τῶν ἱερῶν ἐν αὐτῇ λειψάνων τὲ καὶ τόπων ἐλθῶν, ἅμα δὲ καὶ κατὰ συντυχίαν ἀνδρὸς τῶν λογίων τινός, ὡς τὲ γνώσεως καρπὸν ἐκεῖθεν μεταλαβεῖν, δ καὶ παρὰ θεοῦ αἰτεῖται οὕτως εἰπὼν «Ἰησοῦ Χριστέ, δέσποτα καὶ Κύριε πάντων, ἀξίωσον με τὴν πόλιν Ἐδεσσαν εἰσελθόντα, τοιοῦτω ἀνδρὶ συντυχεῖν, δς ἱκανὸς ἔσται τα πρὸς οἰκοδομῆς ψυχῆς καὶ ὠφέλειαν ἐμοὶ συλλαλῆσαι».

Οὕτως εὐξάμενος, ἐπεὶ πρὸς ταῖς τῆς πόλεως εἰσόδοις ἦν, καὶ τὴν πύλης εἰσῆει, σύννους ἦν καὶ προσεκτικὸς καὶ μεμεριμημένος, οἷα σκοπῶν, ὅπως μὲν ἐκεῖνω τῷ ἀνδρὶ προσέλθοι, τίνα δὲ πύθοιτο παρ' αὐτοῦ, καὶ ποίας ἀπολαύσου τῆς ὠφελείας. Οὕτω τοιγαροῦν ἐπὶ συνορίας βαδίζοντι, γυνὴ τις εὐθύς συναντᾷ αὐτῷ, καὶ αὐτὴ πόρνη θεοῦ δὲ τοῦτο πάντως ἦν, τοῦ διὰ τῶν ἐναντίων πολλάκις οἰκονομοῦντος τὰ ἐναντία μυστικῶς τὲ καὶ ἀπορρητῶς. Ὁ μὲν οὖν ἱερὸς Ἐφραΐμ οὕτω παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ἐντυχῶν τὴ πόρνη, ἴστατο πρὸς αὐτὴν ἔξεστηκως τί καὶ ἀτενὲς ἐνορῶν, ἀλύων τὲ καὶ παθαινόμενος καθ' ἑαυτὸν τὴν ψυχὴν, ὅπως μὴ κατ' εὐχὴν, ἀλλὰ παντάπασιν ἀπεναντίας μᾶλλον ἀπέβη τὸ αἰτηθὲν ἢ δέ, οὕτως ἐνορῶντα ἰδοῦσα, ὀξύτατον αὐτῷ πάλιν ἐπιβάλλει τὸν ὀφθαλμῶν.

Ἐπει δὲ οὕτω μέχρι πολλοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐώρων, βουληθεὶς αὐτὴν ἐντρέψαι καὶ εἷς αἰδῶ πρέπουσαν γυναιξὶν ἀγαγεῖν ὁ μέγας, τί δέ; οὐκ ἐρυθριᾷς, γύναι, φησὶν, οὕτω πεπηγόσιν ὀφθαλμοῖς εἰς ἡμᾶς ἐνορώσα; κακεῖνη ἀλλ' ἐμὲ οὕτως, ἔφη, προσηκόν ἐστι πρὸς σὲ βλέπεις καὶ γὰρ ἐκ σοῦ καὶ τῆς σῆς εἴλημμαι πλευρᾶς, σὲ δὲ οὐ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον ὀρᾶν δεῖ, ἐξ ἧς πάλιν ἐλήφθης αὐτός. Τούτων ἔξω πάσης προσδοκίας ὁ Ἐφραΐμ ἀκούσας, τὴ τὲ γυναικὶ μεγάλας ὠμολογεῖ χάριτας ὠφελείας, καὶ θεῷ θερμῶς ἀνέπεμπε τὰς εὐχαριστίας, τῷ διὰ τῶν παρ' ἐλπίδα πολλάκις, καὶ αὐτῶν ἐλπίδων κρεῖττονα ποιεῖν παρὰ πολὺ δυναμένω.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Έφραϊμ ήσυχολείτο συνεχώς με την σκέψιν του Θεού και εθεώρει, αδιαλείπτως, διά του νοός του, την ημέραν της Κρίσεως δι' αυτό συνεχώς επένθει και εζούσε πολύν χρόνον κατά τον ψαλμωδόν (Ψαλμ. νδ΄, 8), εις την έρημον, ως να ήτο ένας φυγάς, διά να αποφύγη τους θορύβους και τας τρικυμίας της ζωής. Μεταβαίνων δε από τόπου εις τόπον, χάριν ψυχικής ωφελείας και οικοδομής, διότι εις τούτο εκινείτο από το Άγιον Πνεύμα, εγκαταλείπει κάποτε την πατρίδα του, διαταχθείς υπό του Θεού, όπως ο Αβραάμ (Γενεσ. ιβ΄, 1-5), και έρχεται εις την Έδεσσαν. Σκοπός αυτού του ταξιδίου του υπήρξεν αφ' ενός μεν η προσκύνησις των ιερών λειψάνων της πόλεως και των τόπων, αφ' ετέρου δε η συνάντησις με ένα από τους λογίους του τόπου, διά να αποκομίση καρπών γνώσεως από εκεί. Δι' αυτό και προσηυχήθη ως εξής εις τον Θεόν: «Ιησού Χριστέ, Δέσποτα και Κύριε όλων, αξίωσέ με μόλις θα εισέλθω εις την πόλιν Έδεσσαν να συναντήσω ένα τέτοιον άνδρα, που θα είναι ικανός να συνομιλήση μαζί μου, διά να με οικοδομήση ψυχικώς και να με ωφελήση».

Μετά από αυτήν την προσευχήν, όταν έφθασεν εις την είσοδος της πόλεως, και εισήρχετο από την πύλην, εφαιέτο σκεπτικός. Κατείχετο από την φροντίδα και επρόσεχε ποίον άραγε άνθρωπον, θα συναντούσεν, εις έκπλήρωσιν της προσευχής του και περί τίνων θα εζήτηι παρ' αυτού πληροφορίας και ποίαν ωφέλειαν θα απεκόμιζεν εκ της συναντήσεως αυτής.

Έτσι λοιπόν καθώς έβάδιζε σκεπτικός και απορροφημένος, τον συναντά έξαφνα μία γυναίκα και αυτή μάλιστα πόρνη. Πάντως από τον Θεόν ήτο η συνάντησις αυτή, ο οποίος πολλάκις έτσι οικονομεί τας περιστάσεις, ώστε να επιτυγχάνη από τα φαινομενικώς αντίθετα πράγματα, τα αντίθετα τούτων προς σωτηρίαν, κατά τρόπον μυστηριώδη και ανέκφραστον.

Ο ιερός Εφραϊμ, έτσι καθώς συνήνητησε την πόρνην, παρά πάσαν ελπίδα, εστάθη απέναντί της και την εκοίταζε γεμάτος απορίαν, ενώ η ψυχή του μέσα εταράσσετο και υπέφερε, διότι δεν έπραγματοποιήθη αυτό, που με προσευχήν, εζήτησεν από τον Θεόν, αλλ' εντελώς το αντίθετον. Η γυναίκα πάλιν, καθώς τον είδε να την κοιτάζη με τόσην περιέργειας και απορίαν, του ρίχνει, εκ νέου, διαπεραστικόν βλέμμα.

Αφού λοιπόν έτσι, επ' αρκετόν, παρετήρει ο ένας τον άλλον, ηθέλησεν ο μέγας ασκητής να την κάμη να εντραπή και να την επαναφέρη εις την αιδημοσύνης, που αρμόζει εις τας γυναίκας. Δι' αυτό της λέγει:

- Τί λοιπόν; δεν κοκκινίζεις, από εντροπήν, κυρά μου, παρά με βλέπεις με καρφωμένα επάνω μου τα μάτια σου;

- Σε εμένα αυτό ταιριάζει - απήνητησεν εκείνη - να βλέπω πρός εσένα διότι από την ιδικήν σου πλευράν έπλάσθηκα: συ όμως δεν πρέπει να μας παρατηρής τόσον περίεργα, αλλά να βλέπης προς την γήν από την οποίαν έπλάσθης σύ ο ίδιος.

Μόλις ο Όσιος Εφραϊμ ήκουσε τα λόγια αυτά, χωρίς να το περιμένη, και εις την γυναίκα ώμολόγει χάριν πολλήν διά την ωφέλειαν από την απάντησίν της, αλλά και τον Θεόν ευχαριστούσε θερμώς, ο οποίος πολλές φορές ημπορεί να μας ωφελήσης από εκεί που δεν περιμένομεν και μάς προξενεί μεγαλυτέραν ωφέλειαν από όσην ελπίζομεν.

B'. Εν τω βίω του Οσίου Παχωμίου

ΚΑΤΑΝΟΩΝ ὁ Μέγας Παχώμιος τὸ συνετὸν ἐν ἅπασι θεοδώρου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, δς εἰ καὶ νέος ἦν, οὐ κατὰ νέους εἶχε τὸ φρόνημα, ἀλλὰ καὶ ἄλλους τοὺς ἀσθενεστέρους πρὸς τὴν ἄσκησιν συνεκρότει, λίαν ἔχαιρεν ἐπ' αὐτῶ. "Ἐθος οὖν ἦν ἅπασι καθ' ἐκάστην ἐσπέραν ἐν ἐνὶ τόπο τῆς μονῆς συνεργομένοις, ἐπακούειν τῆς τοῦ μεγάλου διδασκαλίας συναχθέντων δὲ ἀπάντων ἐπὶ τούτῳ, κελεύει τὸ Θεοδώρῳ, νέω ὄντι, ὡς εἴρηται, καὶ μήπω ὑπερβάντι τὰ εἴκοσιν ἔτη, λαλῆσαι τοῖς ἀδελφοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ δὲ παραχρῆμα ἄνευ τινὸς ἀντιλογίας καὶ παρακοῆς ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ πρὸς ὠφέλειαν συντείνοντα.

Τινὲς τοίνυν τῶν ἀρχαιοτέρων γερόντων, θεασάμενοι τὸ γεγονός, οὐκ ἤβουληθησαν ἀκούσαι αὐτοῦ, εἰπόντες πρὸς ἀλλήλους ἐπειδὴ ὁ ἀρχάριος οὗτος ἡμᾶς διδάσκει, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ καὶ καταλιπόντες τὴν ἐπισυναγωγὴν, ἀνεχώρησεν ἕκαστος εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Πληρωθείσης δὲ τῆς διδασκαλίας, ἀποστείλας καὶ μέγας ἐκάλεσεν αὐτούς. Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν πρὸς αὐτόν, ἤρωτα αὐτοὺς λέγων· τίνοις ἔνεκεν, καταλείψαντες τὴν ἀκρόασιν, ἀνεχωρήσατε εἰς τὰ κελλία ὑμῶν; οἱ δὲ εἶπον" ἀλλὰ παιδίον τοσούτων γερόντων καὶ προβεβηκότων ἐν τῇ μονῇ διδάσκαλος κατέστησας;

Ταῦτα ἀκούσας ἐστέναξε μέγα, καὶ κατηφῆς γενόμενος, φησὶ πρὸς αὐτοὺς οἴδατε πόθεν ἡ ἀρχὴ τῶν κακῶν εἰς τὸν κόσμον εἰσηλθεν; εἰπόντων δὲ αὐτῶν πόθεν; λέγει αὐτοῖς ἐκ τῆς ὑπερηφάνιας, δι' ἧς καὶ ὁ Ἐωσφόρος ὁ πρῶι ἀνατέλλων ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ συνετρίβη ἐπὶ τὴν γῆν δι' ἧς μετὰ τῶν θηρίων συνώκησε Γαβουχοδονόσορ καὶ βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἢ οὐκ ἤκουσατέ το γεγραμμένον, ὅτι βδέλυγμα Κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος, καὶ ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ δὴ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται; Τοιγαροῦν ἄγνοησαντες ἔσκυλευθηκε ἀπὸ τοῦ διαβόλου, πᾶσαν ὑμῶν τὴν ἀρετὴν ἀπολέσαντες μήτηρ γὰρ καὶ ἀρχὴ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ ὑπερηφάνια οὐ γὰρ Θεόδωρος καταλείψαντες ἀπήλθετε, ἀλλὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀποφυγόντες, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐχωρίσθητες ἀληθῶς παντὸς οἴκου: ἄξιοι ὑμεῖς ὡς οὐ «συνήκατε. δεῖ ὁ σατανᾶς ἦν καὶ συνεργῆσας ὑμῖν εἰς τοῦτο ἐλθεῖν,

Ἦ μεγαλοῦ θαύματος! «ὁ Θεὸς ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου δι' ἡμᾶς», καὶ ἡμεῖς, ταπεινοὶ ὄντες κατὰ φύσιν, ἔπαιρομεθα καὶ φύσει ὑψηλὸς καὶ λίαν ὑπερμεγέθης, διὰ τῆς ταπεινώσεως τὸν κόσμον περιεποιήσατο, δυνάμενος, καὶ βλέμματι τὰ σύμπαντος καταφλέξει οἱ δέ, γῆ ὄντες καὶ σποδός, καὶ εἰ τί τοιούτων εὐτελέστερον, φυσιοῦμεθα, ἄγνοοῦντες ὅτι ἐντεῦθεν εἰς τὰ κατώτατά της γῆς ἑαυτοὺς παραπέμπημεν οὐκ ἐθεάσασθε κάμε μετὰ πολλῆς ἀκροώμενον τῆς ἀκριβείας; Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐγὼ τρελὴν μεγάλας, ἀκούσας αὐτοῦ του γὰρ ὡς δοκιμάζων ὑμᾶς ἐπέτρεψα αὐτῶ λαλῆσαι ὑμῖν, ἀλλ' ὡς προσδοκῶν καὶ αὐτὸς ὠφελήθησθεσθαι.

Πόσω οὖν μᾶλλον ἔδει ὑμᾶς μετὰ ταπεινοφροσύνης πολλῆς ἀκούσαι αὐτοῦ; ἐπ' ἀληθείας λέγω, ὅτι ἐγὼ καὶ ἐν Κυρίῳ Πατὴρ ὑμῶν, ὡς μὴ εἰδῶς δεξιὰν ἢ ἀριστεράν, οὕτως ὑπηκροώμην αὐτοί. Ὑμῖν οὖν ἐνώπιόν του Θεοῦ λέγε, ὅτι ἐὰν μὴ μεγίστην ὑπὲρ τοῦ πταίσματος τούτου ἐπιδείξησθε τὴν μετάνοιαν, ὡς τὲ συγχωρηθῆναι ὑμῖν τὸ παράπτωμα, εἷς ἀπώλειαν ἔσεσθε, καὶ τῆς κακίστης ταύτης ἀρχῆς ἐν ὑμῖν γενομένης οὐ παύσησθε, ἕως ἂν εἰς τὴν ἐσχάτης της κατακρίσεως ἀπόφασιν φθάσητε. Καὶ τούτοις τοῖς λόγοις ἱκανῶς ἐπιστύψας τὸ τῆς ὑπερηφάνιας ἔλκος, παρεμιθεῖτο τὴν νόσον μετρίως αὐτοὺς ἐασάμενος ἦν γὰρ καὶ ἀπότομος ἠνίκα ἔδει, καὶ χρηστὸς πάλιν, καιροῦ καλοῦντος, ἐλέγχων τὲ καὶ παρορμῶν πρὸς τὸ ἀγαθὸν τοὺς ἀμαρτάνοντας.

2. Ἄλλοτε πάλιν εἰσελθὼν καὶ ὄσιος, ἕκαθεσθη εἰς τὸ ἔργον τῶν ὑφαινομένων ψιαθίων καὶ ἔλθον παιδίον, τυπωθὲν πρὸς ὑπηρεσίας τῆς ἑβδομάδος, δρᾷ ἐργαζόμενον τὸν μέγαν καὶ λέγει αὐτὸ" μὴ στρέφε οὕτω τὸ λῶμα: κακῶς ἐργάζη καὶ Ἄββᾶς Θεόδωρος ἄλλω τύπο ὑφαίνει καὶ δὲ ἀναστᾶς λέγει αὐτῷ" καὶ δίδαξον μὲ τὸν τύπον, τέκνον καὶ διδαχθεῖς, πάλιν ἔχαθεσθη ἐργάσασθαι σὺν εὐθυμῖα πολλῇ, καταστέλλων καὶ ἐν τοῦτο τὸ πνεῦμα τῆς ὑπερηφανίας" εἰ γὰρ ἦν τὸ τῆς σαρκὸς φρόνημα κεκτημένος, οὐκ ἂν ἐπέισθη, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐπετίμησεν ἂν αὐτῷ, ὡς ὑπὲρ τὰ μέτρα λαλήσαντι.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος αντιληφθεὶς καλῶς πόσον συνετός ἦτο εἰς ὅλα τα ζητήματα ο μαθητῆς του Θεόδωρος, ο οποίος ἀν καὶ ἦτο νέος ἐστήριζε πολλοὺς ἀσθενεστεροὺς εἰς τὴν ἀσκησιν, ἐχαίρετο δε πάρα πολὺ δι' αὐτό.

Ὅλοι, εἰς τὸ Κοινόβιον, συνήθιζον κάθε ἀπόγευμα νὰ συγκεντρώνωνται εἰς ἓνα μέρος τοῦ Μοναστηρίου καὶ νὰ ἀκούουσιν, μετὰ προσοχῆς, τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μεγάλου Παχωμίου.

Ἐνα ἀπόγευμα λοιπὸν, καθὼς συνεκεντρώθησαν διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν, ὁ Μέγας Παχώμιος διατάσσει τὸν Θεόδωρον, ὁποῖος, ὅπως ἐλέγχθη, ἦτο νέος, ὄχι μεγαλύτερος τῶν εἴκοσι ἐτῶν, νὰ κηρύξη εἰς τοὺς ἀδελφούς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεόδωρος, ἀμέσως, χωρὶς καμμίαν ἀντιλογίαν ἢ παρακοήν, ἐκήρυξε πρὸς τοὺς Μοναχοὺς ἀρκετὰ διὰ τὴν ψυχικὴν τῶν ωφέλειαν.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς γεροντοτέρους, μόλις εἶδον νὰ ομιλή ὁ νεαρὸς Θεόδωρος, δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸν ἀκούουσιν, λέγοντες μετὰξύ τῶν. Ἐπειδὴ, μὰς διδάσκει αὐτὸς ὁ ἀρχάριος, ἡμεῖς δὲν θὰ τὸν ἀκούσωμεν. Ἄφου δὲ ἐγκατέλειψαν τὴν συγκέντρωσιν, ἀπεχώρησε καθ' ἓνας εἰς τὸ κελλί του.

Ὅταν ἐτελείωσε τὸ κήρυγμα ἔστειλεν ὁ Μέγας Παχώμιος καὶ τοὺς ἐκάλεσε.

Μόλις ἦλθον ἐνώπιόν του, τοὺς ἠρώτησε:

– Δια ποῖον λόγον ἐγκαταλείψατε τὸ κήρυγμα καὶ ἐφύγατε εἰς τὰ κελλιά σας;

Εκεῖνοι ἀπήντησαν:

- Διότι ὠρίσας διδάσκαλον ἓνα παιδί, νὰ διδάξη ἠλικιωμένους, που ἐγήρασαν μέσα εἰς τὸ Μοναστήρι.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὴν τὴν δικαιολογίαν ὁ Μέγας Παχώμιος ἀνεστέναξε βαθείᾳ καὶ με διάθεσιν μελαγχολικῆς τοὺς εἶπε:

-Γνωρίζετε ἀπὸ ποῦ προήλθον εἰς τὸν κόσμον τὰ κακά; -Ἀπὸ ποῦ; ἠρώτησαν ἐκεῖνοι.

-Ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ἐξέπεσεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ὁ εὐσφόρος, που ἀνατέλλει τὸ πρωί, καὶ συνετρίβη εἰς τὴν γην. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ὑπερηφανείας καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλώνος Ναβουχοδονόσορ κατώκησε μαζί με τὰ θηρία. Ἡ δὲν ἀκούσατε τί λέγει ἡ Ἁγία Γραφή; «Ἐνώπιον τοῦ Κυρίου κάθε ὑψηλὸ μῦθος εἶναι βδελυγμία» (Παροιμ. ιστ', 5) καὶ «ὅποιος ὑψώνει τὸν εαυτὴν του θὰ ταπεινωθῆ, ἐνῶ ὅποιος ταπεινώνει τὸν εαυτὸν του θὰ ὑψωθῆ» (Ματθ. κγ', 12). Ὡστε λοιπὸν, με τὸ νὰ λησμονήσετε αὐτά, ἐνικήθητε ἀπὸ τὸν διάβολον καὶ ἐχάσατε ὅλην σας τὴν ἀρετὴν. Διότι μητέρα καὶ ἀρχὴ ὅλων τῶν κακῶν

είναι η υπερηφάνεια· διότι δεν εγκαταλείψατε τον Θεόδωρον αναχωρήσαντες, αλλ' απεφύγατε τον λόγον του Θεού, απεχωρίσθητε από το Άγιον Πνεύμα. Είσθε πράγματι άξιοι οίκτου. Πώς δεν έκαταλάβατε ότι ο σατανάς σας παρέσυρε να φθάσετε εις το σημείον, που ήλθετε;

Ω, πόσον μεγάλο θαύμα ελησμονήσατε! «Ο Θεός εταπεινώθη και έγινε υπήκοος προς χάριν μας μέχρι θανάτου» (Φιλιπ. 6', 8) και ημείς, αν και ταπεινοί εκ φύσεως, υπερηφανευόμεθα: ο κατά φύσιν υψηλός και απέραντος, με την ταπείνωσιν ευηργέτησε τον κόσμον, ενώ ήμπορούσε με το βλέμμα του να κατακαύση τα σύμπαντα: ενω ημείς που είμεθα χώμα και στάχτη και ακόμη πιο ασήμαντοι από αυτά, υπερηφανευόμεθα, αγνοούντες ότι έτσι εξαποστέλλομεν τους εαυτούς μας εις τα κατάβαθα της γης, δεν παρατηρήσατε εμένα μετά πόσης προσοχής ήκουα την ομιλίας του; Σας διαβεβαιώ, ότι εγώ ο ίδιος πάρα πολύ ωφελήθην που τον ήκουσα· διότι δεν του επέτρεψα να Σάς κηρύξη, διά να Σας δοκιμάσω, αλλά επειδή ήθελα και εγώ ο ίδιος να ωφεληθώ.

Πόσον μάλλον λοιπόν σείς έπρεπε να τον ακούσετε με ταπεινοφροσύνην; Σας λέγω αληθινά, εγώ ο εν Κυρίω πνευματικός Πατήρ σας, ότι με τόσην αφοσίωσιν τον ήκουον, ως να μη εγνώριζαν την δεξιάν και την αριστεράν οδόν. Σας λέγω λοιπόν ενώπιον του Θεού, ότι εάν δεν δείξετε μεγίστην μετάνοιαν, δι' αυτό το πταίσμα σας, ώστε να σας συγχωρηθή το παράπτωμα, θα πάτε χαμένοι, και εφ' όσον έγινε σε σας αυτή ή κακή αρχή, δεν θα σταματήσετε, έως ότου καταστήτε άξιοι της τελευταίας καταδικαστικής αποφάσεως.

Με τα λόγια αυτά ο Μέγας Παχώμιος, έκαυτηρίασεν αρκετά την πληγήν της υπερηφανείας, και με πατρικές νουθεσίας εθεράπευσεν αποτελεσματικώς την νόσον αυτών. Διότι ο Μέγας Παχώμιος ήτο και απότομος, όταν έπρεπε, αλλά και μαλακός, πάλιν, όταν το έκαλούσεν η περίστασις, άλλοτε μεν ελέγχων τους αμαρτάνοντας, άλλοτε πάλιν παρορμών αυτούς προς το αγαθόν.

2. Εις άλλην περίπτωσιν ο Όσιος εκάθισεν εις το εργαστήριον, που ύφαινον τα ψαθία και ήλθε κοντά του ένα παιδί, που είχεν ορισθή διά την υπηρεσίαν της εβδομάδος. Βλέπει λοιπόν τον Όσιον να εργάζεται και του λέγει:

– Μή στρίβης έτσι την άκρη δεν εργάζεσαι καλά. Ο Αββάς Θεόδωρος με άλλον τρόπον υφαίνει.

Τότε, με ταπεινοφροσύνην, σηκώνεται από το εργόχειρος ο Μέγας Παχώμιος, και λέγει εις το παιδί.

– Τέκνον μου, μάθε και εις εμέ τον άλλον τρόπον.

Αφού δε, πράγματι, έμαθεν από το παιδί τον άλλον τρόπον εργασίας, εκάθισε να εργασθή και πάλιν με πολλήν χαράν, ταπεινώνων και εις αυτήν ακόμη την περίπτωσιν το πνεύμα της υπερηφανείας· διότι εάν ήτο κυριευμένος από το φρόνημα της σαρκός, δεν θα επείθετο, αλλά θα εμάλωνε το παιδί, διότι είπε περισσότερα από όσα έπρεπεν.

Γ'. Εν τω βίο του Αγίου Αρσενίου

Ο ΜΕΓΑΣ Αρσένιος, εἰ καὶ πολὺς ἦν τὴν γνῶσιν, τὴν τὲ θύραθεν, φημί, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς, καὶ πάντας, ὡς εἰπεῖν, τοὺς τότε ἐπὶ πολυμαθείᾳ καὶ ἀρετῇ ὑπερέβαινε, δι' ἃ καὶ πάντων ἀνθρώπων προεκρίθη εἰς τὸ παιδεύσαι τοὺς παῖδας τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου, Ὀνώριον καὶ Ἀρκάδιον, ὅμως καὶ τοιοῦτος ὢν, καὶ ἐν τῇ Σκῆττει πολὺν χρόνον ἀσκήσας, καὶ τὴν θεῖαν γνῶσιν πλείονα προσλαβῶν, περιουσία ταπεινώσεως οὐδὲ τοὺς ἀγροικοτέρους ἐπησχύνετο ἐρωτᾶν, καὶ παρ' αὐτῶν ὠφέλειαν καρπούσθαι τὴν κατὰ δύναμιν. Καὶ ποτὲ τις πρὸς Αἰγύπτιον τινὰ Μοναχὸν θεασάμενος αὐτὸν λογισμῶν χάριν ἔρωταν καὶ διαπυθνόμενον, ἐν θαύματι τὲ τὸ γινόμενον ποιησάμενος, ἤρετο τὴν αἰτίαν" ὁ δὲ ἀπεκρίνατο" παιδείας μὲν ἔκανως μετασχεῖν οὐκ ἀρνοῦμαι" του δὲ ἀγροίκου του δέ, φησί, τὸν ἀλφάβητον οὐπω μεμαθηκένται ὁμολογῶ, τὴν κατὰ Θεὸν πρᾶξιν καὶ γνῶσιν διὰ τῆς ἀπολογίας ταύτης ὑπαινιττόμενος.

2. Ἄλλοτε πάλιν πλησίον τοῦ ποταμοῦ γενομένῳ τῷ θαυμαστῷ Ἀρσενίων καὶ ἀποπλεῖν ἤδη μέλλοντι, γυνὴ τις αἰθιόπισσα ἐπέλαβετο τῆς αὐτοῦ μηλωτῆς του δὲ ἐμβριθῶς αὐτὴ καὶ δριμυαίως ἐπιτιμήσαντος, ἐκείνη, εἰ Μοναχός, φησιν, εἰ, Ἀρσένιε, ἄπιθι πρὸς τὸ ὄρος ὅπερ ρῆμα οὐκ ἄμοιρον ὠφελείας τῷ Ἀρσενίῳ ἔδοξεν.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Αρσένιος ἦτο πάρα πολὺ μορφωμένος, καὶ κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν συγκρότησιν καὶ κατὰ τὰς χριστιανικὰς γνώσεις: ὅλους δε υπερέβαινε κατὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ δι' αὐτὸ ο Βασιλεὺς Θεοδοσίος τὸν ἐξέλεξεν ἀπὸ ὅλους τοὺς τότε μορφωμένους ἀνθρώπους, ὡς παιδαγωγῶν τῶν τέκνων τοῦ Ὀνωρίου καὶ Ἀρκαδίου. Ἀν καὶ ἦτο δε τόσο μορφωμένος καὶ ἡσκήτευσεν, ἐπὶ πολὺν χρόνον, εἰς τὴν σκῆτην, ἀπολαύσας περισσοτέραν θεῖαν γνῶσιν, ἐν τούτοις εἶχε τόσο μεγάλην ταπεινώσιν, ὥστε δὲν ἐντρέπετο νὰ ἐρωτᾶ καὶ τοὺς πλέον ἀμαθεῖς καὶ νὰ λαμβάνῃ παρ' αὐτῶν πᾶσαν δυνατὴν ὠφέλειαν.

Κάποτε κάποιος τὸν εἶδε νὰ ἐρωτᾶ ἓνα Αἰγύπτιον Μοναχὸν καὶ νὰ ζητῇ παρ' αὐτοῦ πληροφορίας περὶ τῶν διαφόρων λογισμῶν. Τόσον δε πολὺ σπουδαῖον ἐθεώρησε τὸ γεγονός, ὥστε ἐζήτησε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν.

Με ἀπλότητα ο Μέγας Αρσένιος τοῦ ἀπήντησε:

- Δὲν ἀρνούμαι, ὅτι εἶμαι κάτοχος ἀρκετῆς μορφώσεως ὡστόσον ὅμως ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἔχω μάθει ἀκόμη τὸ ἀλφάβητον αὐτοῦ τοῦ ἀμορφώτου, ἐννοῶν, με αὐτὰ, τὴν κατὰ Θεὸν πρᾶξιν καὶ γνῶσιν.

2. Ἄλλοτε πάλιν καὶ ἀξιοθαύμαστος Αρσένιος ἐφθασεν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐνὼ ἠτοιμάζετο νὰ ἀποπλεύσῃ, μιὰ αἰθιόπισσα τὸν ἐπίασεν ἀπὸ τὸ ἐπανωφόρι τοῦ. Ὄταν δε ο Μέγας Αρσένιος τὴν ἐμάλωσε με αὐστηρότητα, ἡ γυναῖκα τοῦ ἀπήντησε:

Ἀν εἶσαι καλόγηρος, Ἀρσένιε, νὰ φύγῃς εἰς τὸ βουνό. Ο Αρσένιος ἐθεώρησε τὴν φράσιν αὐτὴν ὠφέλιμον.

Δ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΠΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ἐδέξατο Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλέως γράμματα, ἓνα ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐσκόπει τί ποιῆσαι καὶ λέγει τὸ Ἀββᾶ Παύλῳ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ

ὀφείλω ἀπελθεῖν; δὲ λέγει αὐτῷ ἐὰν ἀπέλθῃς, Ἀντώνιος λέγει εἰ δὲ οὐκ ἀπέλθῃς, Ἀββᾶς Ἀντώνιος καὶ ὑπήκουσεν αὐτῷ καὶ οὐκ ἀπῆλθεν.

2. Ἀδελφὸς ἤρωτησε μικρὸν Μοναχόν, ἦτοι παιδίον· ἐὰν εἰσιν οἱ λόγοι ἀργοί, ἄφες αὐτούς, εἰ δὲ ἀγαθοί, δὸς τόπον τὸ καλὸ καὶ λάλησον πλὴν καν ἀγάθοι ὧσι, μὴ χρονίσῃς, ἀλλὰ ταχέως κόψον καὶ ἀναπαύῃ.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὀλύμπιος, ὅτι κατέβη ποτὲ ἱερεὺς τῶν Ἑλλήνων εἰς σκῆτιν" καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον μου καὶ ἐκοιμήθη καὶ θεασάμενος τὴν διαγωγῆς τοῦ Μοναχοῦ, λέγει μοι οὕτω διάγοντες, οὐδὲν θεωρεῖτε παρὰ τῷ θεῷ ὑμῶν; καὶ λέγω αὐτῷ, οὐχὶ ἔφη ἐκεῖνος τέως ἡμῶν Ἱερουργούντων τῷ θεῷ ἡμῶν, οὐδὲν κρύπτει ἀφ' ἡμῶν, ἀλλ' ἀποκαλύπτει ἡμῖν τὰ μυστήρια αὐτούς καὶ ὑμεῖς τοσοῦτους κόπους ποιούντες, ἀγρυπνίας, ἡσυχίας, ἀσκήσεις, λέγεις ὅτι οὐδὲν θεωρεῖτε; πάντως, εἰ οὐδὲν θεωρεῖτε, λογισμοὺς πονηροὺς ἔχετε εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, τοὺς χωρίζοντας ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀποκαλύπτεται ὑμῖν τὰ μυστήρια αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο οὖν ἀπῆλθον καὶ ἀνήγγειλα τοῖς γέρουσι τὰ ρήματα τοῦ τῶν Ἑλλήνων ἱερέως καὶ ἐθαύμασαν καὶ εἶπον, ὅτι οὕτως ἐστὶν οἱ γὰρ ἀκάθαρτοι λογισμοὶ χωρίζουσι τὸν ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

4. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, ὅτι ὅτε ἡμῖν νεώτερος, ἀκηδιάσας ἐν τῷ κελλίῳ ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον λέγων τὸ λογισμό μου" δὲ ἐὰν ὑπαντήσῃς, ἐρώτησον αὐτὸν χάριν ὠφελείας. Καὶ εὔρον παιδίον βόσκον βοῖδια, καὶ λέγω αὐτῷ τί ποιήσω παιδίον ὅτι πεινῶ; ἀπεκρίθη μοι ἐκεῖνο καὶ φῶγε. Πάλιν εἶπον, ὅτι ἔφαγον, καὶ πάλιν πεινῶ λέγει μοι καὶ παῖς καὶ πάλιν φῶγε ἐγὼ δὲ εἶπον αὐτῷ, ὅτι πολλάκις ἔφαγον, καὶ πάλιν πεινῶ τότε λέγει μοι' τάχα ὄνος εἰ, Ἀββᾶ, ὅτι πάντοτε τρώγειν θέλεις; καὶ ὠφελῆθεῖς ἀνεχώρησα.

5. Εἶρηκε γέρων" θέλω διδαχθῆναι ἢ διδάξαι.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος τῷ Ἀββᾶ Ζαχαρίᾳ" εἶπε μοι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ζαχαρίας ἐμὲ ἔρωτας, Πάτερ; λέγει ὁ Ἀββᾶς Μακάριος πληροφοροῦμαι εἰς σέ, τέκνον Ζαχαρία ἐστὶ γὰρ ὁ νόσσω με τοῦ Ἑρωτησαί σε ἔφη αὐτῷ Ζαχαρίας τὸ κατ' ἐμέ, πάτερ, τὸ ἑαυτὸν βιάζεσθαι εἰς πάντα, τοῦτο ἐστὶ τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ἔλαβεν ἐπιστολὴς ἀπὸ τον Αυτοκράτορα Κωνσταντῖνον, να υπάγη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐσκέπτετο τι πρέπει να κάνῃ. Απευθυνόμενος τότε προς τον μαθητὴν του, τον Ἀββᾶν Παύλον, τον ἔρωτα

- Πρέπει να υπάγω;

Ὁ Ἀββᾶς Παύλος του απαντά:

-Ἐὰν μεταβῆς, λέγεσαι Ἀντώνιος; ἐὰν ὅμως δεν υπάγῃς, Ἀββᾶς Ἀντώνιος καὶ δεν ἐφυγεν.

2. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε με ἓνα μικρὸν Μοναχόν, δηλαδὴ παιδίον διὰ τὴν ὠφέλειαν των συζητήσεων. Καὶ το παιδίον ἀπήντησεν:

Ἐὰν οἱ λόγοι μιᾶς συζητήσεως εἶναι ἀπλὴ φλυαρία ἀφήσε τους; ἐὰν ὅμως εἶναι ὠφέλιμοι, τότε ἐπωφελήσου ἀπὸ τὴν ευκαιρίαν καὶ ὠμίλησε ὡστόσον ὅσον καλοὶ καὶ ἐὰν εἶναι, μὴ ὀμιλήσῃς ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἀλλὰ σύντομα διάκοψε τὴν συζήτησιν καὶ ἀναπαύεσαι.

3. Ο Αββάς Ολύμπιος είπε: Κάποτε ένας ειδωολάτρης ιερέυς κατέβη εις την σκήτην, ήλθεν εις το κελλί μου και εκοιμήθη. Όταν λοιπόν ο ιερέυς των ειδώλων είδε τας σκληρές συνθήκας, υπό τας οποίας ζή ο Μοναχός, μου λέγει:

-Ζώντας κατ' αυτόν τον τρόπον δεν βλέπετε τίποτε από τον Θεόν σας; . -Όχι, του απήντησα.

- Οσάκις ημείς προσφέρομεν θυσίαν εις τον θεόν μας, τίποτε δεν μάς αποκρύπτει, αλλά μάς φανερώνει όλα τα μυστήριά του και σείς υποβαλλόμενοι εις τόσους κόπους, εις αγρυπνίας, εις ησυχαστικήν σιωπήν, εις ασκήσεις, λέγεις ότι δεν βλέπετε τίποτε; Οπωσδήποτε, εάν δεν βλέπετε τίποτε, έχετε εις την καρδίαν σας πονηρούς λογισμούς, που σας χωρίζουν από τον Θεόν σας και δι' αυτό δεν σας φανερώνει τα μυστήριά του.

Μετά την επίσκεψιν αυτήν επήγα και ανέφερα τα λόγια αυτά του ειδωολάτρου ιερέως εις τους Γέρονταν.

Εθαύμασαν δε οι Γέροντες και είπον Πράγματι έτσι είναι διότι οι ακάθαρτοι λογισμοί χωρίζουν τον άνθρωπος από τον Θεόν.

4. Ο Αββάς Μακάριος έλεγεν, ότι όταν ήμην νεώτερος, επειδή έβαρέθηκα μέσα εις το κελλί μου, έβγήκα προς την έρημον, λέγων εις τον λογισμός μου όποιον και αν συναντήσης, να τον έρωτήσης, διά να ωφεληθής. Μετ' ολίγον ευρήκα ένα παιδί, που έβοσκε βόδια, και του λέγω:

– Παιδί μου τι να κάνω, επειδή πεινώ;

Να φάγης, απήντησε το παιδίον. Έφαγα, και πάλιν πεινώ, του απαντώ. – Και πάλιν να φάγης, απήντησε το παιδίον. - Πολλές φορές έφαγον και πάλιν πεινώ, ηρώτησε: έκ τρίτου. Και το παιδί μου απήντησε μετά τινος θαυμασμού. - Μήπως είσαι όνος, Γέροντα, αφού θέλεις όλο να τρώγης; Από την απάντησιν αυτήν ωφελήθην και έφυγα.

5. Ένας Γέρων είπε: Προτιμώ να διδαχθώ, παρά να διδάξω.

6. Ο Αββάς Μακάριος ήρώτησε τον Αββάς Ζαχαρίας:

– Είπέ μου, Γέροντα, ποίον είναι το έργον του Μοναχού;

– Έμε έρωτάς, Πάτερ; απήντησε μετά ταπεινοφροσύνης ο Αββάς Ζαχαρίας.

– Διά σε, τέκνον μου Ζαχαρία, πληροφορούμαι εσωτερικώς αισθάνομαι κάποιον να με παρακινή εις αυτό.

– Κατά την γνώμην μου, Πάτερ, το να βιάζη τον εαυτόν του εις όλα τα καλά έργα, αυτό είναι το έργον του Μοναχού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄

(Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)

Περί τοῦ ὅτι δεῖ τὸν πιστὸν μὴ ἑαυτῷ θαρρεῖν, ἀλλὰ πιστεύειν ὡς διὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ σώζεται καὶ δυναμοῦται εἰς πᾶν ἀγαθόν, καὶ τὰς αὐτοῦ ἐπικαλεῖσθαι εὐχὰς μεγάλα γὰρ δύνανται.

Ὅτι ὁ πιστὸς δεν πρέπει να στηρίζη το θάρρος του εις τον εαυτόν του, ἀλλὰ να πιστεύει ὅτι διὰ του πνευματικοῦ αὐτοῦ Πατρός και σώζεται και ενισχύεται εις κάθε καλόν και να ζητή τας ευχές του Γέροντός του διότι αὐται ἔχουν μεγάλην δύναμιν.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΛΙΒΕΡΤΙΝΟΣ ὁ του δικαίου Ὀνωράτου μαθητής, περὶ οὐ καὶ ἐν ἄλλοις. κεφαλαίως διείληπται, κατὰ κέλευσιν τοῦ ἡγουμένου αὐτοῦ, δς τὴν τοῦ Ὀνωράτου προστασίαν διεδέξατο, διὰ πρᾶγμα τί τοῦ Μοναστηρίου ἀπήρχετο διὰ δὲ τὸν πόθον δὲν εἶχε πρὸς τὸν ἐν Ἁγίοις Ὀνωράτος, ὅπου δήποτε ὁ Λιβερτίνος ἀπήρχετο, εἴωθει βαστάζειν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κόλπῳ τὸ τοῦ διδασκάλου καλίγιον. Ἄπερχομένου δὲ αὐτοῦ ἐν Ραβέννη, συνέβη τινὰ γυναῖκα (τελευτήσαντος τοῦ υἱοῦ αὐτῆς) τὸ σῶμα αὐτοῦ βαστάζειν, ἥτις τοῦτον θεασαμένη καὶ Θεοῦ δοῦλον αὐτὸν εἶναι πιστεύσασα, τὸ πόθῳ τοῦ τελευτήσαντος αὐτῆς υἱοῦ φλεγόμενη, τὸν ἵππον αὐτοῦ ἐκ τοῦ χαλινοῦ ἐκράτησε, καὶ μεθ' ὄρκου ἔλεγε μηδαμῶς αὐτὸν ἐᾶσαι ὑποχωρῆσαι, εἰ μὴ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀναστήσει ἐκεῖνος δέ, πείραν μὴ ἔχων τοιοῦτου θαύματος, ἐξέστη ἐπὶ τῷ ὄρκῳ τῆς αἰτήσεως αὐτῆς ὅθεν καὶ ἐκκλίνει ἐκ τῆς γυναικὸς ἠθελε διὰ μετριοφροσύνης ὑπερβολὴν ὡς δὲ ἡ γυνὴ οὐκ ἐνεδίδου, ἠττήθη τῇ συμπαθείᾳ καὶ κατελθὼν ἐκ τοῦ ἵππου καὶ κλίνας γόνυ, εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας ἐξέτεινε, καὶ ἐξενεγκῶν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ καὶ ἐπέφερετο καλίγιον, ἐπάνω του στήθους τοῦ τεθνεῶτος παιδιοῦ ἔθηκεν εὐχομένου δὲ αὐτοῦ, ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ ἐν τῷ σώματι ὑπέστρεψε καὶ παραχρῆμα ἀνέστη. Κρατήσας οὖν αὐτὸ τῆς χειρός, τῇ κλαιούσῃ μητρὶ ζῶν ἀπέδωκε καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐπορεύθη.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Λιβερτίνος, ὁ μαθητής του δικαίου Ὀνωράτου, διὰ τον οποιόν και εις προηγούμενα κεφάλαια ἐγίνε λόγος, κατὰ διαταγὴν του ἡγουμένου του, ὅστις διεδέχθη τον Ὀνωράτον, μετέβαινε κάπου, διὰ κάποιαν υπόθεσιν του Μοναστηρίου. Ὁ Λιβερτίνος, ἀπὸ τον πόθον που εἶχε προς τον ἅγιον Ὀνωράτον, οπουδήποτε μετέβαινε, συνήθιζε να κρατη εις τον κόλπον του το υπόδημα του διδασκάλου του. Κάποτε λοιπόν που ἐπῆγαινε προς την Ραβένναν κάποια γυναῖκα, που ἐκρατοῦσε το νεκρὸν σῶμα του ἀποθανόντος υιοῦ της, μόλις τον εἶδε, καταφλεγόμενη ἀπὸ τον πόθον του νεκροῦ παιδιοῦ της και πιστεύσασα ὅτι εἶναι δούλος του Θεοῦ, ἐκράτησε το ἄλογον του Λιβερτίνου ἀπὸ το χαλινάρι και ωρκίσθη ὅτι δεν θα τον ἀφήση να προχωρήση, εἰάν δεν ἀναστήση τον υἱὸν αὐτῆς.

Ὁ Λιβερτίνος, που δεν ἠσθάνετο τον εαυτόν του καθόλου ικανὸν διὰ τοιοῦτον θαῦμα, ἐτρόμαξεν ἀπὸ τον ὄρκον, και το αἶτημα της γυναικὸς. Διὰ τούτο και ἀπὸ υπερβολικὴν

μετριοφροσύνην ήθελε να ξεφύγη από την γυναίκα. Η γυναίκα όμως δεν υποχωρούσε και ο Λιβερτίνος ενικήθη από την συμπάθειαν. Κατέβηκε λοιπόν από το άλογον, έγονάτισεν, ύψωσε τα χέρια του προς τον ουρανόν και αφού έβγαλεν, από τον κόλπον του, το υπόδημα που εκράτει μαζί του, το έτοποθέτησεν επάνω εις το στήθος του νεκρού παιδιού. Καθώς δε προσήχετο, επέστρεψεν αμέσως η ψυχή του παιδιού εις το σώμα του και ανεστήθη. Το έπιασε τότε από το χέρι και το παρέδωσε ζωντανών εις την μητέρα του, η οποία έκλαιεν. Έπειτα εξηκολούθησε τον δρόμον του.

Πέτρος

ΤΙ οὖν εἶναι τοῦτο λέγομεν; τοῦ "Ὀνωρατου ἡ ἀγιωσύνη τὴν δύναμιν τοῦ τοσοῦτου θαύματος πεποίηκεν, ἢ τοῦ Λιβερτίνου ἡ αἴτησις;

Ερμηνεία - Πέτρος

Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τι πιστεύομεν; Ὅτι ἡ ἀγιωσύνη τοῦ Ὀνωράτου εἶχε τὴν δύναμιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ θαύματος ἢ ἡ παράκλησις τοῦ Λιβερτίνου πρὸς τὸν Θεόν;

Γρηγόριος

ΕΝ τῇ ἐπιδείξει τοῦ τοιούτου θαύματος, μετὰ τῆς πίστεως τῆς γυναικός, ἡ δύναμις τῶν ἀμφοτέρων συνῆλθε, καὶ διὰ τοῦτο ὑπολαμβάνω Λιβερτίνον τοῦτο δυνηθῆναι ὅτι πλεῖον μᾶλλον τῇ τοῦ διδασκάλου δυνάμει ἢ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ πεποιθέναι ἐπιστευσεν οὐ τινὸς γὰρ τὸ καλίγιον ἐν τῷ στήθει τοῦ τεθνεῶτος ἔθηκε, τοῦτον δηλαδὴ δυνηθῆναι ὅπερ ἤτησατο ὑπελάμβανεν ἐπεὶ καὶ "Ἐλισσαῖος τοῦ διδασκάλου τὴν μηλωτὴν βαστάζων, καὶ εἰς τὸν Ἰορδάνην ἐλθὼν, ἐπάταξεν ἅπαξ καὶ οὐδαμῶς τὰ ὕδατα διηρέθη" ὡς δὲ παρευθὺς εἶπε πού ἔστιν ὁ Θεὸς Ἡλιοῦ; καὶ πάλιν τὸν ποταμὸν τῇ τοῦ διδασκάλου μηλωτῇ ἐπάταξε, καὶ ὁδὸν ἀναμέσον τῶν ὑδάτων πεποίηκεν κατανοεῖς, Πέτρε, πόσον ἡ ταπεινοφροσύνη ἐν ταῖς γενομέναις δυνάμεσιν ἰσχύει καὶ τότε γὰρ ποιῆσαι τὴν ἴσιν τοῦ διδασκάλου δύναμιν πεποίηκεν, ὅτε ἐπ' ἐκεῖνον κατέφυγε καὶ τὸ ἐκεῖνου ἐπεκαλέσατο μετὰ πίστεως ὄνομα.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΚΑΤΑ τὴν πραγματοποιήσιν ενός τόσο μεγάλου θαύματος συνέτρεξαν καὶ ἡ πίστις τῆς γυναικός, ἀλλὰ καὶ ἡ δύναμις καὶ τῶν δύο καὶ δι' αὐτὸ νομίζω ὅτι ὁ Λιβερτίνος ἠμπόρεσε νὰ το κατορθώσῃ ἐπίστευσε δηλαδὴ περισσότερον εἰς τὴν δύναμιν τοῦ διδασκάλου, παρά εἰς τὸν εαυτὸν του. Εἶχε τὴν γνώμην δηλαδὴ ὅτι ἐκεῖνο, διὰ το οποίον παρεκάλεσε τὸν Θεὸν ἠμπόρεσε νὰ γίνῃ, μόνον ἀφού ετοποθέτησεν εἰς τὸ στήθος τοῦ νεκροῦ τὸ υπόδημα τοῦ Γέροντός του. Ἄλλωστε, ὡς γνωστόν, καὶ ὁ Ἐλισσαῖος, κρατῶν τὴν κάπαν τοῦ διδασκάλου τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἦλθεν εἰς τὸν Ἰορδάνην καὶ ἐκτύπησε μίαν φορὰν τὰ ὕδατα καὶ καθόλου δὲν ἐχωρίσθησαν ὅταν ὁμως εἶπεν αμέσως· πού εἶναι ὁ Θεὸς Ἡλιοῦ; καὶ ἐκτύπησε πάλιν τὰ ὕδατα με τὴν κάπαν τοῦ διδασκάλου του, ἔκαμεν αμέσως δρόμον διὰ μέσου τῶν ὑδάτων. Ἀντιλαμβάνεσαι λοιπόν, Πέτρε, ποία εἶναι ἡ δύναμις τῆς ταπεινοφροσύνης εἰς τὰ γενόμενα θαύματα; Τότε δηλαδὴ κατώρθωσε τὰ ἴσα με τὸν διδάσκαλόν του, ὅταν κατέφυγε εἰς ἐκεῖνον καὶ ἐπεκαλέσθη, με πίστιν, τὸ ὄνομά του.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Γρηγορίου του θαυματουργού

ΠΟΤΕ ὁ Μέγας Γρηγόριος μετὰ τῶν συνόντων κατὰ τὸ σύνηθες τῷ Θεῷ προσευχόμενος ἐν τῷ βρεῖ, ἀθρόως ἀγῶνος καὶ θορύβου καταπλησθεῖς, εὐδηλος ἦν τοῖς παρούσιν οἷον ξενιζόμενος καὶ ἐναγωνιῶν τινι θεάματα, καὶ τὴν ἀκοὴν ὑπέχων, καθάπερ ἤχου τινὸς πρὸς αὐτὸν διαβαίνοντος καὶ διαγενομένου διαστήματος οὐκ ὀλίγου, μείνας πάντα τὸν ἐν μέσῳ χρόνον ἀκλινῆς καὶ ἀκίνητος, εἶθ' ὡς πὲρ τοῦ προκειμένου θεάματος εἰς ἀγαθῶν καταλήξαντος, πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ σύνηθες, καὶ ἀνευφήμησε τὸν θεὸν λαμπρὰ τῆ φωνῆ, τὸν ἐπινίκιον τὲ καὶ εὐχαριστήριον λόγον ἐπιφθεγξάμενος «εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν τοῖς ὁδοῦσιν αὐτῶν».

Τῶν δὲ περὶ αὐτὸν θαυμαστικῶς διατεθέντων καὶ μαθεῖν ἀξιούντων, καὶ τί πότε εἶη τὸ ἐν ὀφθαλμοῖς γενόμενον θέαμα, εἰπεῖν λέγεται, μέγα πτῶμα κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἰδεῖν πεπτωκότα τὸν σατανᾶς ὑπὸ νεανίσκου τινὸς Τρωαδίου ὀνόματι, δς προσαχθεῖς ὑπὸ τῶν δημίων τῷ δυσσεβεῖ ἄρχοντι, μετὰ πολλᾶς βασάνους τὸν τῆς Μαρτυρίας ἀνεδήσατο στέφανον.

Ἐκπλαγεῖς δὲ πρὸς τὴν ἀκοὴν καὶ τῶν ἀγίῳ συνῶν μαθητῆς, δν ἐκ γεωκόρου πιστεύσαντα Διάκονον τῶν θείων μυστηρίων κατέστησε, καὶ οὔτε ἀπιστεῖν τῷ λεγομένῳ τολμῶν, καὶ ἅμα κρεῖττον τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως τὰ πόρρωθεν ὄντα τῆς πόλεως, (μηδενὸς ἀνθρώπου τὰ κατ' αὐτὸν ἀναγγείλαντος) ὡς ἔφεστωτα τοῖς πράγμασι λέγειν πρὸς τοὺς συνόντας περὶ τῶν ἐκεῖ γενομένων, ἰκέτης γίνεται τοῦ διδασκάλου, ὀφθαλμοῖς ἐπιτραπῆναι γνῶναι τὰ πεπραγμένα, καὶ μὴ κωλυθῆναι παρ' αὐτοῦ γενέσθαι μέχρι τῶν τόπων αὐτῶν, ἐν οἷς τὸ θαῦμα ἔγενετο.

Τοῦ δὲ φοβερὸν εἶναι λέγοντος ἐν μέσῳ τῶν φονευόντων γενέσθαι, καὶ τί πολλάκις ἐξ ἐπιτηρίας τοῦ ἀντικειμένου τῶν ἄβουλητων παθεῖν, ἐπιθαρσεῖν ἔλεγεσ καὶ Διάκονος τῆ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ συμμαχία φθεγξάμενος ταύτην πρὸς αὐτὸν τὴν φωνήν, σὺ μὲ παράθου τῷ σῶ θεῷ καὶ οὐδεὶς μου φόβος ἐκ τῶν πολεμίων καθάψεται" του δὲ καθάπερ συνοδοιπόρον τὴν τοῦ θεοῦ βοήθειαν αὐτῷ διὰ τῆς εὐχῆς ἐκπέμψαντος, πεποιθῶς τὴν ὁδὸν ἦει πρὸς οὐδένα τῶν ἀπαντώντων ἐπιστρεφόμενος.

Ἐσπέρας δὲ τῆς πόλεως ἐντὸς γεγονῶς, καὶ κοπώδης ἐκ τῆς ὁδοιπορίας γενόμενος, λουτρῶ θεραπεύσαι τὸν κόπον ἀναγκαῖον ὤθη. Ἐπεκράτει δὲ κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον δαίμων τις ἀνθρωποκτόνος, ἐγχωριάζων τὸ λουτρό, οὐ ἢ φθοροποιὸς δύναμις ἐνεργὸς μετὰ τὸ σκότος κατὰ τῶν προσεγγιζόντων ἐγένετο. Τούτου χάριν ἄβατον ἦν μετὰ τὰς ἡλίου δυσμᾶς τὸ λουτρὸν ἐκεῖνο καὶ ἀνενεργητον· ὦ παραστάς, ἤξιου τὸν ἐπιτεταγμένον ἀνοίξει τὴν εἴσοδον αὐτῷ, καὶ μὴ φθονῆσαι τῆς ἐκ τοῦ λουτροῦ θεραπείας.

Τοῦ δὲ μαρτυρουμένου μηδένα τῶν κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην κατατολμώντων τοῦ ὕδατος ἰδίους ποσὶν ἔξελθαι, ἀλλὰ πάντως μετὰ τὴν ἐσπέραν κρατεῖν τὸ δαιμόνιον, καὶ πολλοὺς ὑπ' ἀγνοίας ἤδη παθεῖν τὰ ἀνήκεστα, οὓς, ἀντὶ τῆς ἐλπισθείσης ἀνέσεως, θρῆνοι καὶ τάφοι καὶ οἰμῶγαι διεδέξαντο. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διεξιόντος, οὐδὲν μᾶλλον ἐκεῖνος ὑφίει τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ἐνέκειτο, παντὶ τρόπῳ καταναγκάζων αὐτὸν τὰ ἐντὸς παραδέξασθαι· δ δὲ τὸ μὴ συγκινδυνεύσαι τῆ ἀγνοῖα τοῦ ξένου, κέρδος ποιούμενος, τὴν κλεῖν ἐπ' αὐτῷ ποιησάμενος, ἀπαλλάσσεται.

Ἐπει δὲ γυμνωθεῖς ἐντὸς ἦν, πολυτροποὶ τινὲς φόβων καὶ καταπλήξεων ἀφορμαὶ παρὰ τοῦ δαιμονίου συνεσκευάζοντο φάσματα παντοδαπᾶ πύρινα καὶ καπνώδη τὴν φύσιν, ἐπιδεικνύμενα" ἐν ἀνθρώπων καὶ θηρίων μορφῇ, τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμπίπτοντα, ταῖς ἀκοαῖς

ἐνηχούντα, τὸ ἄσματα προσεγγίζοντα κύκλω περὶ τὸ σῶμα χεόμενα. Ὁ δὲ τὴν σφραγίδα αὐτοῦ προβαλλόμενος, καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ ἀνακαλῶν ὄνομα, ἀπαθῆς τὸν πρῶτον διεξήλθε τῶν οἴκων.

Ἐπὶ δὲ τὸν ἐνδότερον χωρήσας, χαλεπωτέροις ἐνέτυχε τοῖς θεάμασιν εἰς φοβερωτέραν μετασκευασθέντος τοῦ δαιμονίου τὴν ὄψιν καὶ ἅμα σεισμὸ τὸν οἶκον ὥετο κατακλογεῖσθαι, καὶ τὸ ἔδαφος ὑπορρήγνυμενον, γυμνὴν ἐπιδείκνυσθαι τὴν κάτω φλόγα, σπινθηρὰς τὲ φλογώδεις ἀπὸ τῶν ὑδάτων ἐκπέμπεσθαι καὶ πάλιν αὐτῶ τὸ ἴσον ὄπλον, ἢ σφραγίς, καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα, καὶ ἡ τῶν εὐχῶν τοῦ διδασκάλου βοήθεια, τὰ φοβερά τῶν φαινομένων τὲ καὶ γινομένων διέχεεν. Ἄνεθεῖς δὲ τῷ ὕδατι, καὶ πρὸς τὴν ἐξοδὸν σπεύδων, πάλιν ἐκωλύετο τοῦ δαιμονίου τῆς θύρας ἀντειλημμένου ἀλλὰ καὶ τοῦτο πάλιν τὸ κώλυμα διὰ τῆς ἴσης δυνάμεως ἐλύετο, τῇ σφραγίδι τῆς θύρας ὑποχωρούσης. Ἐπει δὲ κατὰ νοῦν αὐτῶ προεκεχωρήκει τὰ πάντα, ἐκβοῆσαι λέγεται πρὸς αὐτὸν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ τὸ δαιμόνιον, μὴ ἐαυτῶ τὴν δύναμιν ἐκείνην λογίσασθαι, δι' ἧς τὸν ὄλεθρον ἔφυγεν' ἢ γὰρ φωνὴ τοῦ παραθεμένου αὐτὸν τῷ φυλάσσουντι, τὸ ἀπαθὲς ἔχαρισατο.

Διασωθεῖς οὖν, ὡς εἴρηται, ἐκπληξιν παρέσχε τοῖς ἐπιστατούσι τῷ τόπῳ, οὐδενὸς τῶν πώποτε κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην κατατολμησάντων τοῦ ὕδατος ἐν τοῖς ζῶσι φανέντος. Ἐπὶ δὲ τούτοις τὰ τὲ καθ' ἑαυτὸν διηγήσατο, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν τῶν Μαρτύρων ἀνδραγαθήματα τοῦτον ἔγνω γεγενημένα τὸν τρόπον, ὃν ἐπὶ τῆς ἐρημίας διάγων καὶ μέγας προδιηγήσατο, προσθεῖς τοῖς περὶ αὐτὸν θαύμασι, δι' ὧν τὲ εἶδε, καὶ δι' ὧν ἤκουσε, καὶ δι' ὧν τὴν ἑαυτοῦ πείρα τῆς τοῦ μεγάλου πίστεως ἐδιδάχθη τὴν δύναμιν, ἢ προσεμαρτύρησε τὸ δαιμόνιον, πάλιν ἀνατρέχει πρὸς τὸν διδάσκαλον, τοῖς τὲ καθ' ἑαυτὸν καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα κοινὸν ἀφεῖς φυλακτήριον, τὸ διὰ τῶν ἱερέων ἑαυτὸν τῷ θεῷ παρατίθεσθαι καὶ νῦν ἐστὶ κατὰ πᾶσαν μὲν τὴν Ἐκκλησίαν, ἐξαιρέτως δὲ παρ' ἐκείνους ἢ τοιαύτη φωνή, τῆς τότε γεγενημένης τῷ ἀνδρὶ παρὰ τοῦ Γρηγορίου βοηθείας μνημόσυνον.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Μέγας Γρηγόριος προσηύχето, ὡς συνήθως, εἰς τὸ ὄρος. ἔξαφνα ἀντελήφθη θόρυβον καὶ ἀγῶνα καὶ ἐγένετο φανερόν τους παρόντας ὅτι παρεξενεύετο καὶ ἀγωνιούσεν ἀπὸ κάποιου ὄραμα. Ἐτέντωνε τὰ αὐτιά του, ὡς διὰ νὰ συλλάβῃ ἐξ ἀποστάσεως ἐρχόμενον ἦχον καὶ ἀφοῦ παρήλθεν ἀρκετῶν χρονικόν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον παρέμεινεν ἀσάλευτος καὶ ἀκίνητος, μετὰ, ὡς νὰ ἀπέληξε τὸ θέαμα εἰς εὐχάριστον ἀποτέλεσμα, συνήλθεν ἀπὸ τὸν ἐκστασιασμόν του ἐκείνον καὶ ἐδόξασε, με λαμπρὰν φωνὴν τὸν Θεόν, ἀπαγγείλας τὸν ἐπινίκιον καὶ εὐχαριστήριον στίχον «ἄς εἶναι εὐλογημένος ὁ Θεός, που δὲν ἀφήσε νὰ πέσωμεν τροφὴ εἰς τὰ δόντια τῶν ἐχθρῶν μας» (Ψαλμ. ρκγ', 6).

Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι που ἦσαν κοντὰ του, ἐθαύμασαν ἀπὸ τὴν ἐκστασιν τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου καὶ ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ νὰ μάθουν, ποῖον ἦτο τὸ θέαμα, ὁ Ἅγιος Γρηγόριος, ὡς ἀναφέρει ἡ παράδοσις, τους εἶπεν:

– Ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἶδον ὅτι ὁ σατανὰς ἐνικήθη καὶ κατέπεσε, φοβερόν πτώμα, ἀπὸ κάποιον παλληκάρη, που ἐλέγετο Τρωάδιος. Αὐτὸς ὁ Τρωάδιος ὁδηγήθη ἀπὸ τους δημίους ἐνώπιον τοῦ δυσσεβοῦς ἀρχόντος καὶ ἀφοῦ ὑπεβλήθη εἰς πολλὰ βασανιστήρια, ἐφόρεσε τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου.

Ἀπὸ τὴν ἀφήγησιν αὐτὴν ἐξεπλάγη ὁ μαθητὴς τοῦ Ἁγίου, που εὐρίσκετο πλησίον του, τὸν ὁποῖον προσεῖλκυσε ἀπὸ νεωκόρον εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ τὸν ἐχειροτόνησε

Διάκονον των θείων Μυστηρίων. Αυτός λοιπόν ο Διάκονος ούτε να αμφιβάλλη προς τα λεγόμενα ετόλμα, συγχρόνως όμως εθεώρει ως ανώτερον από την ανθρωπίνην δύναμιν (χωρίς κανείς να του φανέρωση κάτι σχετικόν) να ομιλή περί των εκεί συμβαινόντων ως να το παρών. Παρακαλεί λοιπόν θερμώς τον διδάσκαλος να του επιτρέψη να διαπιστώση με τα μάτια του τα γενόμενα και να μη τον εμποδίση να μεταβή μέχρι των τόπων, που έγινε το θαύμα.

Ο Άγιος Γρηγόριος τον απέτρεπε και του έλεγεν ότι είναι φοβερόν να ευρεθή εις το μέσον των φονευτών και να διατρέξη τον κίνδυνος να πάθη κάτι ανεπιθύμητον από ενέργειας του πειρασμού. Ο Διάκονος όμως έλεγεν ότι στηρίζει το θάρρος του εις την προστασίας των ευχών του. Προσέθεσε δε και τα εξής: συ να με θέσης υπό την προστασίαν του Θεού σου και τότε δεν θα με απειλήση κανένας φόβος από τους εχθρούς.

Εν τέλει ο Άγιος Γρηγόριος του έδωσεν ως συνοδοιπόρον την βοήθειαν του Θεού και τον κατευόδωσε με την ευχήν του· ο δε Διάκονος επορεύετο, χωρίς να παρατηρή τίποτε από όσα συναντούσε κατά την πορείαν του.

Κατά το βράδυ έφθασεν εις την πόλιν και καθώς ήτο κατάκοπος εκ της οδοιπορίας, ενόμισε καλόν να ξεκουρασθή με ένα λουτρόν. Εις εκείνην όμως την περιοχόν εκυριάρχει ένας άνθρωποκτόνος δαίμων, που διέμενεν εις το λουτρόν και του οποίου η καταστρεπτική δύναμις ενήργει μετά το σκότος εις βάρος όσων προσήγγιζον προς το λουτρόν. Εξ αιτίας αυτού το λουτρόν ήτο απλησίαστον μετά την δύσιν του ηλίου και κλειστόν, Ηλθε λοιπόν ο Διάκονος εις αυτό το λουτρόν και εξήτει από τον επιτετραμμένον να του ανοίξη και να μη τον στερήση από την θεραπείας του λουτρού.

Ο άνθρωπος του λουτρού έβεβαίωσε τον Διάκονον ότι κανείς, από όσους ετολμούσαν να εισέλθουν εκείνην την ώραν εις το νερόν του λουτρού, δεν εξήρχετο ζωντανός, αλλά μετά την εσπέραν εις όλα εκυριαρχούσε το δαιμόνιον ήδη δε πολλοί από άγνοιαν έπαθαν συμφοράς και οι οποίοι, αντί να χαρούν, όπως ήλπισαν, περιέπεσαν εις θρήνους και τάφους και κλαυθμούς.

Αυτά και παρόμοια διηγήθη εις τον Διάκονον ο άνθρωπος του λουτρού εν τούτοις όμως ούτος δεν παρατείτο καθόλου από την επιθυμίαν του, αλλ' επέμενεν εξαναγκάζων αυτόν παντοιοτρόπως να τον αφήση να εισέλθη μέσα. Κατόπιν αυτών και άνθρωπος του λουτρού, διά να μη συγκινδυνεύση από την άγνοιαν του ξένου και θεωρών αυτήν ως κέρδος, αφού του παρέδωσε το κλειδί ανεχώρησεν.

Μόλις ο Διάκονος εισήλθε και έβγαλε τα ρούχα του, το δαιμόνιον ήρχισε να ετοιμάζη αφορμάς διά φόβους πολλών ειδών και τρομάρας ούτως ενεφανίζοντο διάφορα φαντάσματα, όμοια με φωτιάν και καπνόν: σιγά - σιγά τα φαντάσματα αυτά παρουσιάζοντο εις τα μάτια του σαν άνθρωποι και θηρία και επροκαλούσαν θόρυβον και τόσον απεθρασύνοντο, ώστε επλησίαζαν το σώμα του γύρω - γύρω με τραγούδια και με διαθέσεις επιθετικής. Ο Διάκονος όμως, απτόητος, τους παρουσίαζε την σφραγία του τιμίου Σταυρού και επεκαλείτο το όνομα του Χριστού έτσι επέρασε το πρώτον διαμέρισμα, χωρίς να πάθη τίποτε.

Καθώς όμως επροχώρησε βαθύτερα, συνήντησε τρομακτικώτερα θεάματα: το δαιμόνιον δηλαδή απέκτησε φοβερωτέραν όψιν και συγχρόνως εδημιούργει την εντύπωσιν, ότι θα

εγκρέμιζε με σεισμόν το σπίτι το έδαφος εφάνη ως να εσχίζετο από κάτω και παρουσίαζε την κάτω φλόγα και από τα νερά εξετινάσσοντο σπινθήρες φλογεροί. 'Αλλά πάλιν ο Διάκονος έχρησιμοποεί τα ίδια όπλα: την σφραγίδα του τιμίου Σταυρού, το όνομα του Χριστού, επεκαλείτο δε και την βοήθειαν των ευχών του διδασκάλου του ούτω διεσκόρπισε και πάλιν τα συμβαίνοντα και τα τρομακτικά φαντάσματα.

Όταν έβγήκεν από το νερό και επήγαινε προς την έξοδον και πάλιν ήμποδίζετο, διότι το δαιμόνιον εκράτει την θύραν. Αλλά και πάλιν απτόητος ο Διάκονος με την ιδίαν δύναμιν εξεμηδένισε και αυτό το εμπόδιον και η θύρα ήνοιξε με το σημείον του Σταυρού.

Αφού δε όλα εξελίχθησαν σύμφωνα με την επιθυμίαν του Διακόνου, λέγεται ότι το δαιμόνιον εφώναξε προς αυτόν με ανθρωπίνην φωνήν, να μη νομίζει ότι η δύναμις διά της οποίας ηδυνήθη να αποφύγη την συμφοράν ήτο ιδική του διότι την αποφυγήν όλων των κακών έχάρισεν εις αυτόν η φωνή εκείνου, ο οποίος τον ενεπιστεύθη εις την προστασίαν Αυτού ο οποίος πραγματικώς ήμπορεί να μας φυλάξη (δηλαδή του Θεού).

Όταν λοιπόν ο Διάκονος διεσώθη, με τον τρόπον που ελέχθη, τούτο προεκάλεσε κατάπληξιν εις εκείνους που εγνώριζον καλώς τον τόπον, διότι κανείς, μέχρι τότε, από όσους ετόλμησαν να εισέλθουν εις το λουτρόν, μετά την δύσιν του ηλίου, δεν ενεφανίσθη, και πάλιν, μεταξύ των ζωντανών. Τότε ο Διάκονος διηγήθη εις αυτούς όσα συνέβησαν εις αυτόν και έμαθεν από αυτούς τον τρόπον, που συνετελέσθησαν τα ανδραγαθήματα των Μαρτύρων εις την περιοχών της πόλεως. Αφού εις αυτά επρόσθεσεν όσα συνέβησαν εις αυτόν και όσα είδε και όσα ήκουσε και δι' όσα εξ ιδίας πείρας εδιδάχθη διά την δύναμιν της πίστεως του μεγάλου Διδασκάλου, την οποίαν επεβεβαίωσε το δαιμόνιον, επιστρέφει πάλιν ο Διάκονος, αφήσας ούτω και εις τους συγχρόνους του, αλλά και εις τους μεταγενεστέρους, κοινόν τρόπον προστασίας το να εμπιστευόμεθα, διά των ιερέων, τους εαυτούς μας εις τον Θεόν. Και μέχρι τώρα υπάρχει εις όλην μεν την Εκκλησίαν, ειδικώτερον όμως μεταξύ εκείνων ή τοιαύτη παράδοσις, περί της τότε γενομένης βοηθείας από τον Αγιον Γρηγόριον εις τον Διάκονον, διατηρουμένη ως ευσεβής ανάμνησις.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΕΝ ό Άββᾶς Δανιήλ, ότι εκάλεσε με ποτε ό Άββᾶς Άρσένιος και είπε μοι αναπαυσον τόν πλησίον σου, ίνα όταν απέλθη πρὸς Κύριον παρακαλέση υπέρ σου, και έν σοῖ γένηται.

2. Άδελφὸς ἦλθεν ἀπὸ σκήτεως πρὸς τὸν Άββᾶν Άμμοῦν, και λέγει αὐτῇ πέμπει με ό Πατήρ μου εις διακονίαν, και φοβοῦμαι τὴν πορνείαν" ἔφη αὐτῇ ό γέρων" οἶαν ὥραν ἔρχεται σου πειρασμός, είπε: «ό θεὸς τῶν δυνάμεων, εὐχαῖς τοῦ Πατρός μου ἐξελοῦ με». Έν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν, ἔκλεισε παρθένος τὴν θύραν ἐπάνω αὐτοῦ, και βοήσας φωνῇ μεγάλη είπεν: «ό Θεὸς τοῦ Πατρός μου ἐξελου με» και εὐθέως εὐρέθη εις τὴν ὁδὸν τῆς σκήτεως.

3. Γέρων τις είχε διακονητὴν εις τὴν κόμην οἰκοῦντα. Συνέβη δὲ ἅπαξ βραδυναντος τοῦ διακονητοῦ κατὰ τὸ ἔθος παραγενέσθαι, λείπει τὰς χρείας τοῦ γέροντος ἔτι δὲ αὐτοῦ χρονίζοντος, ἐξέλιπον αἱ χρεῖαι παντελῶς, και τὸ ἐργόχειρον δ εἰργάζετο ἐν τῷ κελλίῳ, και ἔθλιβετο, μήτε ἐργάσασθαι ἔχων, μήτε τὰ πρὸς τροφήν και λέγει τὸ μαθητῆ αὐτοῦ θέλεις ἀπελθεῖν εις τὴν κόμην; ό δὲ είπεν ὡς θέλεις ποιῶ ἐφοβεῖτο γὰρ και ό ἀδελφὸς ἐγγίσει τὴ κόμην διὰ τὰ σκάνδαλα, ἕνα δὲ μὴ παρακούση τοῦ Πατρός, κατεδέξατο ἀπελθεῖν. Είπε δὲ

αὐτῶ ὁ γέρων: ὕπαγε, καὶ πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν τῶν Πατέρων μου, ὅτι σκεπάζει σε ἀπὸ παντὸς πειρασμοῦ καὶ ποιήσας εὐχὴν ἀπέστειλεν αὐτόν.

Ἐλθὼν οὖν ὁ ἀδελφὸς εἰς τὴν κώμην, καὶ εὗρων τὴν οἰκίαν τοῦ διακονητοῦ, στᾶς πρὸς τὴ θύρα ἔκρουσεν ἔτυχε δὲ τότε τὸν διακονητὴ καὶ πάντας τοὺς τῆς αὐτοῦ οἰκίας ἔξω τῆς κώμης ἀπελθεῖν εἰς μνημόσυνον, πλὴν μιᾶς θυγατρὸς αὐτοῦ, ἥτις, ὡς ἔκρουσεν ὁ ἀδελφός, ἤνοιξε καὶ ἰδοῦσα αὐτὸν καὶ μαθοῦσα τί θέλει, προετρέπετο ἔσω εἰσεθεῖν ἅμα δὲ καὶ εἶλκεν ὁ δὲ οὐκ ἤνειγετο. Ἐπὶ πολὺ δὲ βιαζομένη κατίσχυσε, καὶ ἐπεσπάσατο αὐτὸν πρὸς ἑαυτὴν καὶ δὲ ὡς ἔγνω ἑαυτὸν τοῖς λογισμοῦς συνεχόμενον, στενάξας ἐκ βάθους, εἶπε πρὸς τὸν Θεόν: Κύριε, διὰ τὰς εὐχὰς τοῦ Πατρὸς μου σῶσον μὲ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ καὶ τοῦτο εἶπων, εὐρέθη παραχρῆμα εἰς τὸν ποταμόν, ὑπάγων εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἀποκατεστάθη ἀβλαβὴς πρὸς τὸν Πατέρα αὐτοῦ.

4. Ἐπειράσθη ποτὲ ὑπὸ δαίμονος Ἄβραάμ ὁ μαθητὴς τοῦ Ἄββᾶ Σισώη" καὶ εἶδεν ὁ γέρων, ὅτι πέπτωκε καὶ ἀναστᾶς ἐξέτεινε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ προσηύξατο πρὸς τὸν Θεὸν λέγων· «ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν, καὶ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆσαι αὐτόν, θεράπευσον καὶ τὸν δοῦλόν σου Ἄβραάμ, καὶ λύτρωσαι αὐτόν ἀπὸ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ δαίμονος» καὶ εὐθέως ἐθεραπεύθη.

5. Ἀπέστειλε τὶς τῶν γερόντων τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀντλήσαι ὕδωρ· ἦν δὲ μακρὰν τὸ φρέαρ ἀπὸ τοῦ κελλίου αὐτῶν καὶ δὲ ἐπελάθετο τὸ σχοινίον ἄραι· καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὸ φρέαρ, ἔγνω ὅτι οὐκ ἤνεγκε σχοινίον· καὶ ποιήσας εὐχὴν πρὸς τὸν Θεόν, ὦ τοῦ θαύματος! ἀνῆλθε παραχρῆμα τὸ ὕδωρ ἄνω καὶ γεμίσαντος τὸ κεράμιον τοῦ ἀδελφοῦ, πάλιν ἀποκατεστάθη τὸ ὕδωρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Δανιήλ ἔλεγε: Κάποτε με ἐκάλεσεν ὁ Αββάς Αρσένιος καὶ μου εἶπεν: «ανακούφισε τὸν πλησίον σου, ὥστε ὅταν ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ κόσμου αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριον, νὰ τὸν παρακαλέσῃ διὰ σε, καὶ θὰ εὐρὴς καλόν».

2. Ἐνας ἀδελφός, ἀπὸ τὴν σκήτην, ἦλθε πρὸς τὸν Αββάν Αμμούν καὶ του λέγει:

– Πάτερ, με στέλλει ὁ Γέροντάς μου εἰς υπηρεσίας, ἀλλὰ ἐγὼ φοβούμαι τὴν πορνείαν.

– Οἰανδήποτε ὦραν σε ἐνοχλήσῃ ὁ πειρασμὸς με πορνικούς λογισμούς – του ἀπήντησεν ὁ Αββάς – νὰ εἴπῃς: «ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, με τὶς εὐχὰς τοῦ πνευματικοῦ μου Πατρὸς, λύτρωσέ με».

Μίαν ἡμέραν λοιπόν, μία νέα ἐπεχείρησε νὰ τὸν κρατήσῃ διὰ τῆς βίας καὶ Μοναχὸς ἐφώναξε με μεγάλην φωνήν: «Θεὸς τοῦ πνευματικοῦ μου Πατρὸς, γλύτωσέ με». Καὶ – ὦ τοῦ θαύματος – ἀμέσως εὐρέθη εἰς τὸν δρόμον, που οἰοῦσε πρὸς τὴν σκήτην.

3. Ἐνας Γέρων εἶχε κάποιον εἰς τὸ χωρίον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐξυπηρετοῦσεν εἰς τὰς ἀνάγκας του. Κάποτε ὁ φροντιστὴς αὐτὸς ἀργήσας νὰ ἐλθῇ εἰς τὴν σκήτην, ὅπως συνήθιζε, ὁπότεν τὰ ἐφόδια τοῦ Γέροντος ἤρχισαν νὰ ὀλιγοστεύουν ἐπειδὴ δὲ συνέχιζεν ἡ ἀργοπορία τοῦ φροντιστοῦ, ἐξηντλήθησαν τελείως τὰ ἀναγκαῖα, ἀκόμη καὶ τὸ ἐργόχειρον, με τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖτο εἰς τὸ κελλί του. Ὁ Γέρων λοιπόν ἐστενοχωρεῖτο διότι δὲν εἶχεν οὔτε ἐφόδια γιὰ νὰ ἐργασθῇ τὸ ἐργόχειρόν του, ἀλλ' οὔτε καὶ τροφίμα. Πιεζόμενος ὑπὸ τῆς στενοχωρίας αὐτῆς λέγει πρὸς τὸν ὑποτακτικόν του:

– Θέλεις νὰ μεταβῆς εἰς τὸ χωρίον;

– Να κάμω, όπως θέλεις απήντησε δειλά ο αδελφός, διότι εφοβείτο να πλησιάση το χωρίον από τον φόβον του σκανδάλου. Διά να μη παρακούση όμως τον Γέροντά του εδέχθη να μεταβή.

– Πήγαινε τότε, του είπε πάλιν ο Γέρων, και πιστεύω ότι ο Θεός των Πατέρων μου θα σε προφυλάξη από κάθε πειρασμόν και αφού του έδωσε την ευχήν του, τον έστειλε.

Ο αδελφός πράγματι ήλθεν εις το χωρίον και αφού ευρήκε την οικίαν του φροντιστού, εστάθη έξω από την θύραν και εκτύπησε.

Κατά σύμπτωσιν όμως την ημέραν εκείνην έλειπεν από την οικίαν του ο φροντιστής με την οικογένειά του και ευρίσκετο, δια μνημόσυνον, έξω από το χωρίον. Εις την οικίαν είχε παραμείνει μόνον μία από τις θυγατέρας του, η οποία, μόλις εκτύπησεν ο αδελφός, ήνοιξε την θύραν: πληροφορηθείσα δε τι θέλει, τον παρακινούσε να εισέλθη μέσα εις την οικίαν και συγχρόνως τον έσυρεν. Ο αδελφός όμως δεν απεφάσιζε να εισέλθη. Επί τέλους αφού τον έπίεσε πολύ, υπερίσχυσε και τον έτράβηξε κοντά της, προς το εσωτερικών της οικίας.

Μόλις αντελήφθη ο αδελφός να ενοχλήται από κακούς λογισμούς, εστέναξεν από τα βάθη της καρδιάς του και είπε προς τον Θεόν: «Κύριε, με την δύναμιν των ευχών του Γέροντός μου, σώσε με κατά την επικίνδυνον αυτήν ώραν».

Μόλις ετελείωσε την μυστικήν αυτήν προσευχήν ευρέθη αμέσως εις τον ποταμόν πορευόμενος προς το όρος και επανήλθεν εις τον Γέροντά του, χωρίς βλάβης.

4. Κάποτε ο Αβραάμ, ο μαθητής του Αββά Σισώη, ήνωχλήθη από τον δαίμονα ο Γέρων, ώς προορατικός, είδε πως είχε πέσει. Αμέσως λοιπόν έσηκώθη εκείνην την στιγμήν, ύψωσε τα χέρια του προς τον ουρανόν και απηύθυνε προς τον Θεόν αυτήν την προσευχήν: «Ο Θεός ο Σωτήρ ημών, που δεν επιθυμείς τον θάνατον του αμαρτωλού έως ότου επιστρέψη από την αμαρτίαν και ξαναζήση, θεράπευσε και τον δούλον Σου Αβραάμ και λύτρωσε τον από την ενόχλησιν του δαίμονος». Αμέσως δε ο Αβραάμ εθεραπέυθη.

5. Ένας Γέρων έστειλε τον υποτακτικόν του εις το πηγάδι να πάρη νερό. Το πηγάδι ήτο μακράν από το κελλί τους. Ο υποτακτικός όμως ελησμόνησε να πάρη μαζί του σχοινί και μόλις ήλθεν εις το πηγάδι, τότε μόνον αντελήφθη, ότι δεν είχε πάρει σχοινί. Αμέσως προσευχήθη με πίστιν εις τον Θεόν και, ω του θαύματος, ανέβη η στάθμη του νερού υψηλά. Αφού δε έγέμισεν ο αδελφός την στάμναν του κατέβηκε και πάλιν το νερόν εις την φυσικής του στάθμην.

Δ'. Του Αββά Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων· όταν έχω παράθεσιν τῶν Ἁγίων, καὶ συμβαίη μοι ληστρικὴν διαβαίνειν ὁδὸν διὰ τινὰ χρεῖαν ἀναγκαίαν ἢ εὐσεβῆ, πῶς ὀφείλω, Πάτερ, διελθεῖν τὴν ὁδόν; ἄρα ἀπερισκέπτως θαρρῶν τὴ παραθέσει, ἢ ποίω τρόπῳ; εἰ δὲ καὶ τύχῳ ἀπροσδοκῆτως τοῖς λησταῖς, πῶς ὀφείλω διακείσθαι ἐν τῷ λογισμῷ περὶ τὸ ἐμαυτοῦ καὶ τῶν σὺν ἔμοι πραγμάτων; καν συμβῆ δὲ μοῦ μὴ εἰπεῖν τῷ Ἄββᾳ περὶ τῶν ληστῶν, ἄρα ὀφείλω ἀνακάμψαι καὶ εἶπειν αὐτῷ; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν φθάσωμεν λαβεῖν παράθεσιν παρὰ τινὸς τῶν Ἁγίων, ὀφείλομεν θαρρεῖν ὅτι ἀκριβῶς τὴν τοῦ θεοῦ βοήθειαν ἔχομεν. Εἰ γὰρ εἰς τὰ τοῦ κόσμου ἐὰν τίς παραδώσῃ τὸν οἶκον αὐτοῦ τινὸς τῶν μεγάλων, οὐ μικρῶς φροντίζεται ὑπ'

αὐτοῦ διὰ τὴν τιμὴν τοῦ παραδότου, πόσω γέ μᾶλλον παρὰ τῷ Θεῷ τελειούται ἢ τῶν Ἁγίων παράθεσις, τοῦ φυλάξαι τὸν παραδεδομένων αὐτῷ ὑπ' αὐτῶν. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ περὶ τοῦ θεοῦ: «ὅτι θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται, καὶ σώσει αὐτούς».

Ἐν παντὶ οὖν τρόπο καὶ πράγματι ὀφείλομεν ἔχεις τὴν τῶν Ἁγίων παράθεσιν τελείαν καὶ εἷς βοήθειαν καὶ σωτηρίαν ψυχῆς. Ἐὰν δέ, λαβόντες τὴν παράθεσιν, εὖρωμεν σκυλμὸν καὶ θλίψιν ἐν τοῖς πράγμασιν, ἢ ἐν τῇ ὁδῷ κατὰ συγχώρησιν θεοῦ περιπέσωμεν πειρασμό, μὴ ὀλιγορήσωμεν, μηδὲ λογισώμεθα τοὺς παραθεμένους ἡμᾶς ὡς ἀδυνάτους, καὶ σκανδαλισθῶμεν εἰς αὐτούς, διὰ τὸ μετὰ τὴν παράθεσιν γενέσθαι ἡμῖν ἀπώλειαν πράγματος, ἢ καὶ πληγὴν σώματος ἀλλὰ μνησθῶμεν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος Ἀπόστολος δυνατὸς ὢν, καὶ τέλειος "Ἅγιος, πολλοῖς λυπηροὺς καὶ πάσι τούτοις περιέπεσε καὶ ἔκαυχατο λέγων" πόσους κινδύνους ὑπέμεινα, καὶ ἐκ πάντων αὐτῶν ἐρρύσατο με ὁ Κύριος καὶ ὅτι πολλοὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ρύσεται αὐτούς ὁ Κύριος, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ πάλιν ἀνὴρ ἀπείραστος, ἄπειρος καὶ ἀδόκιμος καὶ σχῶμεν ἐν τῷ νῷ, ὅτι πᾶν πρᾶγμα ἀγαθὸν ἄνευ θλίψεως οὐ τελειούται" ἔχει γὰρ τὸν ἀντικείμενον φθόνον τοῦ διαβόλου.

Ἐὰν δὲ συμβῆ παρελθεῖν ἡμᾶς ἄνευ θλίψεως, μὴ ὑψηλοφρονήσωμεν, νομίσαντες ὅτι, ἄξιοι ὄντες, ἐσώθημεν ἀπὸ θλίψεως ἀλλὰ λογισώμεθα ὅτι εἰδῶς ὁ θεὸς τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν, ὡς ἀδυνάτως ἔχομεν τοῦ ὑπενεγκεῖν θλίψιν, διὰ τῆς παραθέσεως τῶν Ἁγίων ἐσκέπασεν ἡμᾶς ἀπὸ θλίψεως καὶ γὰρ περὶ τῶν ὑπομεινάντων ἐν θλίψει ἢ ἐν πειρασμῷ γέγραπται «μακάριος δὲ ὑπομείνη πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος» καὶ τὰ ἐξῆς.

Προσχεῖς δὲ μὴ ὡς ἔχων παράθεσιν τῶν Ἁγίων μετὰ ραθυμίας ποιήσης τὴν ὁδὸν σου ὀφείλεις γὰρ ἐὰν ἀκούσης τίποτε ἐν τῇ ὁδῷ ἢ περὶ τινὸς πράγματος ἔναντιου, ἀσφαλίσασθαι ἑαυτὸν καὶ ποιῆσαι τὴν δυνάμιν σου, μὴ περιπεσεῖν τῷ κινδύνῳ τοῦ πράγματος, ἀλλὰ δεόμενος τοῦ Θεοῦ καὶ μεμνημένος τῆς παραθέσεως τῶν "Ἁγίων σπούδασον ἢ μετὰ καὶ τινῶν ἄλλων παρελθεῖν τὴν ἐπισφαλῆ ἐκείνην ὁδόν, ἢ ἔρωτας ποιοῦ τρόπο δύνασαι ἀσφαλῶς παρελθεῖν, ἢ δι' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ ἢ δι' ἐτέρας καὶ ἐὰν προφάσει δὲ εὐσεβοῦς πράγματος ἢ πρὸς Πατέρας Ἁγίους λέγῃς διαβῆναι, καὶ ἀκούσης περὶ ληστῶν ἢ ἄλλων κινδύνων ἐν τῇ ὁδῷ, μὴ ὡς θαρρῶν τῷ εὐσεβεῖ σου σκοπῷ ἐμβάλῃς ἑαυτὸν τοῦ παρελθεῖν ἐκείνην τὴν ὁδόν, δίχα ἀσφαλείας, ἀλλ' ὡς δύνῃ ἀσφάλισαι σεαυτόν, ἵνα κὰν τούτῳ φύγῃς τῆς ὑψηλοφροσύνης τὸν κίνδυνον οὐ δεῖ γὰρ τινὰ ἐκόντα ἑαυτὸν ἐμβάλλειν εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ τὸν κατὰ θεοῦ συγχώρησιν ἐρχόμενον εὐχαρίστως ὑπομένειν. Καὶ γὰρ καὶ τίνες τῶν Πατέρων εὐρίσκομεν θελήσαντας ἀπελθεῖν εἰς ἐπίσκεψιν ἄλλων Ἁγίων οἰκούντων τὰ τῆς ἐρήμου ἐνδότατα καὶ ἀκούσαντας περὶ ληστῶν καὶ ἄλλων θλίψεων, ὑπερέθεντο ἀπελθεῖν καὶ τοῦτο ταπεινώσις ἡμῖν εὐρίσκεται.

Ἐὰν οἶδας ἢ ἤκουσας πρότερον περὶ τῆς ὁδοῦ ὅτι θλίψιν ἔχει, ἐρώτησον τὸν Ἀββᾶν, τί δοκιμάξεις ποιήσω; καὶ ὁ εἶπῃ σοί, ποιήσον. Ἐὰν δὲ κατὰ λήθην μὴ εἴπῃς αὐτῷ, ἀλλὰ ἀπέλθῃς λαβῶν παράθεσιν, καὶ μνησθῆς ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι λήθη παρηκολούθησε καὶ οὐκ εἶπες αὐτῷ, οὐ χρειαί σε ἀναλύσαι, δεήθητι δὲ τοῦ θεοῦ λέγων δέσποτα, συγχώρησον μοι καὶ τὴ ἐμὴ ραθυμία καὶ διὰ τὴν παράθεσιν τοῦ Ἁγίου σου, καὶ διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς εὐσπλαγχνίας σου, ὁδήγησον με κατὰ τὸ θέλημά σου καὶ σῶσον μέ, καὶ φύλαξον ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ πονηροῦ πράγματος.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα: - Όταν έχω εντολήν (παράθεσιν)^(*) των Πατέρων, να μεταβώ εις ένα μέρος και συμβαίνει να περνώ από δρόμον, εις τον οποίον υπάρχει ενέδρα ληστών, είναι δε ανάγκη να περάσω, πώς πρέπει, Πάτερ, να περάσω τον δρόμον; Χωρίς να υπολογίζω τίποτε, στηρίζω τον θάρρος μου εις την εντολήν; ή κατά ποίον άλλον τρόπον; Αν δε τύχη και συναντηθώ έξαφνα με τους ληστές, πώς πρέπει τότε να σκεφθώ διά τον εαυτόν μου και διά τα πράγματα που μεταφέρω; Αν πάλιν δεν είχα ενθυμηθή να είπω προηγουμένως εις τον Γέροντά μου διά τους ληστές, μήπως πρέπει να επιστρέψω και να του το είπώ;

Εις αυτάς τας ατορίας ο Γέρων απήντησεν·

-Όταν λάβωμεν ευλογίαν από ένα εκ των αγίων Πατέρων διά κάποιαν εντολήν, πρέπει να πιστεύωμεν ότι έχομεν την βοήθειαν του Θεού και να έχωμεν θάρρος. Διότι όπως εις τον κόσμον όταν ένας παραδώ τον οίκον του εις κάποιον άρχοντα ισχυρόν, θα τον φροντίζη πλέον ο άρχων αυτός πάρα πολύ, από εκτίμησιν προς τον δωρητήν, έτσι και πολύ περισσότερο ο Θεός θα προστατεύση αυτόν, που του ενεπιστεύθησαν οι Άγιοι, των οποίων την εντολήν εκτελεί. Διότι η Αγία Γραφή λέγει διά τον Θεόν «ότι θα εκτελέση το θέλημα αυτών, που τον σέβονται, θα ακούση την δέησίν των και θα τους σώση» (Ψαλμ. ρμδ', 19).

Παντοιοτρόπως λοιπόν και εις πάσαν περίστασιν οφείλομεν να εφαρμόζωμεν επακριβώς την εντολήν των Αγίων Γερόντων, οπότεν αυτό θα αποβή εις βοήθειαν και σωτηρίαν της ψυχής μας. Αν δε συμβή, αφού πάρωμεν την εντολήν, να εύρωμεν ενόχλησιν και στενοχωρίαν από την φοράν των πραγμάτων, ή επιτρέψη ο Θεός και περιπέσωμεν, καθ' οδόν, εις πειρασμόν, ας μη χάσωμεν το θάρρος μας, ούτε και να επιτρέψωμεν εις τον λογισμόν μας να είπεί ότι είναι αδύνατοι αυτοί, που μας έδωσαν την εντολήν και μας έθεσαν υπό την προστασίας του Θεού, ώστε να σκανδαλισθώμεν με αυτούς, διότι συνέβη, τάχα μετά την εντολήν, να χάσωμεν κάποιο πράγμα ή και να τραυματισθώμεν ακόμη.

Ας ενθυμηθώμεν πως και αυτός ο θείος Απόστολος, αν και ήτο δυνατός και τέλειος άγιος, εν τούτοις περιέπεσεν εις πολλές θλίψεις και εις όλα αυτά τα λυπηρά και όμως έκαυχάτο και έλεγεν «πόσους κινδύνους υπέμεινα και από όλους αυτούς με εγλύτωσεν ο Κύριος» (Β' Κορ. ια', 24-33) και «ότι είναι πολλαι αι θλίψεις των δικαίων και από όλας αυτάς θα τους λυτρώση ο Κύριος» (Ψαλμ. λγ', 20): ακόμα «ότι διά μέσου πολλών στενοχωριών πρέπει να εισέλθωμεν εις την Βασιλείαν των ουρανών» (Β' Κορ. στ', 1-10). Αλλού, πάλιν, η Αγία Γραφή λέγει: «άνθρωπος, που δεν εδοκίμασε πειρασμούς, δεν έχει πείραν και δεν έχει δοκιμασθή» (Ιακώβ. α', 12). Ας βάλωμεν καλά εις τον νούν μας ότι κανένα καλόν πράγμα δεν τελειώνει χωρίς στενοχωρίαν· διότι αντιμετωπίζει τον φθόνον του διαβόλου.

(*) Η λέξις παράθεσις είχε παρά τοις τότε μοναχούς την σημασίαν την οποίαν έχει σήμεραν παρ' ημίν η λέξις ευλογία ή και εντολή. Η εντολή του προεστώτος είναι διά τον υποτακτικών ιερά παραγγελία, την οποίαν πρέπει να εκτελέση ανυπερθέτως μετά πάσης ακριβείας και επιμελείας. Λαμβάνων δε την εντολήν ο μοναχός προς εκτέλεσιν υπηρεσίας τινός λαμβάνει συγχρόνως και την ευλογίαν του προεστώτος, ασπασζόμενος την χείρα αυτού υφ' ου και σφραγίζεται διά του σημείου του Τιμίου Σταυρού, πρός αισίαν έκβασιν της ανατιθεμένης αυτή εντολής. Εν τη περιπτώσει ταύτη η λέξις ευλογία έχει την σημασίαν της υπέρ τούτου ευχής του προεστώτος προς τον Θεόν εις του οποίου την κραταιάν προστασίας παραθέτει (παράθεσις) τον λαμβάνοντα την εντολήν, ίνα διαφυλαχθή αβλαβής από παντός κινδύνου και φέρη εις αισίον πέρας την ανατεθείσαν αυτή εντολήν. (Βλέπε εν τη πράξει παράθεσιν διακόνου υπό του Αγίου Γρηγορίου σελ. 550 του ανά χείρας τόμου).

Αν, πάλιν, μάς συμβή να περάσωμεν χωρίς στενοχωρίαν, ας μη το πάρωμεν επάνω μας και νομίσωμεν, ότι τάχα, επειδή είμεθα άξιοι εσώθημεν από την στενοχωρίαν· απ' εναντίας πρέπει να σκεφθώμεν, ότι επειδή ο Θεός γνωρίζει την ασθένειάν μας, και ότι μάς ήτο αδύνατο υποφέρωμεν την θλίψιν, μάς εσκέπασεν από την θλίψιν, διά της προστασίας των Αγίων, που μας έδωσαν την εντολήν. Διότι δι' αυτούς, που έχουν την δύναμιν να υπομένουν θλίψεις και πειρασμούς έχει γραφή: «μακάριος είναι αυτός, που υπομένει πειρασμόν, διότι εδοκιμάσθη και επέτυχε» (Ιακώβ. α', 12) και όσα εν συνεχεία αναφέρει η περικοπή.

Πρόσεχε δε να μη βαδίζης εις τον δρόμον σου με επιπολαιότητα, επειδή έχεις την ευλογίαν των Αγίων Γερόντων: οφείλεις δηλαδή, αν ακούσης κάτι εις τον δρόμον, ή πληροφορηθής διά κάποιο πράγμα αντίθετον, να προφυλαχθής και να κάμης ό,τι ήμπορείς διά νά μή περιπέσης εις τον κίνδυνον, που περικλείει το επικίνδυνον πράγμα αλλά ικετεύων τον Θεόν και ενθυμούμενος την εντολήν και ευλογίαν των Αγίων Γερόντων να φροντίσης να περάσης τον επικίνδυνον τόπον μαζί με άλλους, ή να έρωτήσης να μάθης με ποιον τρόπον θα προσπεράσης ασφαλώς από εκεί, ή από αυτόν τον δρόμον, ή από άλλον. Και εαν ακόμη με την πρόφασιν ευσεβούς υποθέσεως, ή προτίθεσαι να επισκεφθής Αγίους Πατέρας και ακούσης ότι εις εκείνο το μέρος υπάρχουν λησται ή άλλοι κίνδυνοι, μη ξεκινήσης να προσπεράσης από εκείνον τον δρόμον, με το θάρρος μόνον του ευσεβούς σου σκοπού, χωρίς ασφάλειαν· αλλά όσον ήμπορέσης να ασφαλισθής, δια να αποφύγης, έστω με τον τρόπον αυτόν, τον κίνδυνον, τουλάχιστον, της υψηλοφροσύνης.

Διότι δεν πρέπει κανείς με την θέλησίν του να εκτίθεται εις τον πειρασμόν, αλλά μόνον να υπομένη με ευχαρίστησιν αυτόν, που επέρχεται, κατά παραχώρησιν Θεού. Διότι πληροφορούμεθα ότι και μερικοί από τους Πατέρας, που ήθέλησαν να επισκεφθούν άλλους Αγίους, που κατώκουν βαθειά μέσα εις την έρημον, όταν ήκουσαν διά ληστάς ή άλλους κινδύνους, ανέβαλαν την αναχώρησίν των αυτό είναι δι' ημάς παράδειγμα ταπεινώσεως.

Εάν γνωρίζης εκ των προτέρων, ή επληροφορήθης διά τον δρόμον, ότι είναι επικίνδυνος, ερώτησαν τον Γέροντά σου· τί κρίνεις ορθόν, να κάμω; και αυτό, που θα σου είπή να το εκτελέσης. Εάν όμως λησμονήσης και δεν τον έρωτήσης, αλλά αναχωρήσης αφού λάβης ευλογίαν, και ενθυμηθής καθ' οδόν, ότι ελησμόνησες και δεν τον ήρώτησες, δεν είναι ανάγκη να επιστρέψης πάλιν, διά να τον έρωτήσης. Παρακάλεσε τον Θεόν και είπε με πίστιν. Δέσποτα, συγχώρεσέ μου την λησμοσύνην και αμέλειαν και προς χάριν της παρακλήσεως του Αγίου Σου Γέροντος μου, και διά την αγαθότητα της ευσπλαγχνίας Σου, οδήγησέ με, όπως είναι το θέλημά Σου, σώσε με και προφύλαξέ με από κάθε κακόν και πονηρόν πράγμα».

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΜΑΘΗΤΗΣ μεγάλου γέροντος, πολεμηθείς εις πορνείαν, απήλθεν εις τόν κόσμον και έμνηστεύσατο και δέ γέρων λυπηθείς, ηύξατο τῷ Θεῷ λέγων· «Κύριε Ίησοῦ Χριστέ, μη συγχωρήσης τόν δοῦλον σου μιανθῆναι». Ὡς οὖν ἀνεκλίθη ὁ ἀδελφός μετὰ τῆς γυναικός, παρέδωκε τὸ πνεῦμα μὴ μιανθεῖς.

2. Γέρων τις ἦν ἐν θηβαΐδι καθήμενος ἐν σπηλαίῳ καὶ εἶχε μαθητὴς δόκιμον" ἔθος δὲ ἦν καθ' ἐσπέραν τὸ γέροντα παραινεῖν αὐτὰ τα πρὸς ὠφέλειαν καὶ μετὰ τὴν παραίνεσιν, ἐποίει εὐχὴν καὶ ἀπέλυεν αὐτὸν κοιμηθῆναι. Συνέβη δὲ πότε κοσμικοὺς τίνας εὐλαβεῖς, εἰδότας τὴν πολλὴν του γέροντος ἄσκησιν, παραβαλεῖν αὐτῷ καὶ ποιῆσαι παράκλησιν" μετὰ δὲ τὸ ἀπελθεῖν αὐτοῦς, ἐκάθισε πάλιν ὁ γέρων τὴ ἐσπέρα κατὰ τὸ ἔθος νουθετῶν τὸν ἀδελφὸν καὶ ὁμιλῶν αὐτῷ, κατηνέχθη εἰς ὕπνον ὁ δὲ ἀδελφὸς παρέμενε, ἕως οὐ ὁ γέρων ἐξυπνίσθη καὶ ποιήσῃ αὐτῷ εὐχὴν.

Ἐπὶ πολὺ οὖν καθεζόμενος, μὴ ἐξυπνιζομένου τοῦ γέροντος, ὄχληθη καὶ οὐκ ἀπῆλθε καὶ ὡσαύτως ἕως ἐπτάκις ὄχληθεις καὶ ἀντισχῶν ἐκαρτέρησε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. "Ἐπειτα τῆς νυκτὸς ἤδη προκοψάσης, διυπνίσθη ὁ γέρων καὶ ἰδὼν αὐτὸν καθεζόμενον, λέγει: οὐκ ἀνεχώρησας ἕως ἄρτι; ὁ δὲ εἶπεν οὐχὶ οὐ γὰρ ἀπέλυσας μέ, Ἄββᾶ καὶ ἔφη ὁ γέρων καὶ διατὶ οὐκ ἐξύπνισας μέ;" ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς οὐκ ἐτόλμησα σὲ νύξαι, ἵνα μὴ σὲ παραλύσω. Ἀναστάντες οὖν ἔβαλον τὰ ὄρθρινα καὶ μετὰ τὴν σύναξιν ἀπέλυσεν ὁ γέρων τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐκάθητο καθ' ἑαυτόν. Γίνεται οὖν ἐν ἐκστάσει καὶ ἰδοὺ τις ἐδείκνυ αὐτὴν τόπον ἔνδοξον, καὶ θρόνον ὑπέρλαμπρον ἐν αὐτῷ, καὶ ἐπάνω του θρόνου ἐπτὰ στεφάνους ἀστράπτοντας καὶ δὲ ἠρώτησε τὸν δεικνύοντα αὐτῷ εἰπῶν" τίνας ταῦτα; καὶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος τοῦ μαθητοῦ σου καὶ τὸν μὲν τόπον καὶ τὸν θρόνον ἔχαρισατο αὐτὸ ὁ Θεὸς διὰ τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦς τοὺς δὲ ἐπτὰ στεφάνους ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἔλαβεν.

Εἰς ἑαυτὸν οὖν ἐπανελθὼν ὁ γέρων, καλεῖ τὸν ἀδελφὸν καὶ λέγει αὐτῷ" εἶπε μοί, τί ἐποίησας ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ; ὁ δὲ εἶπε συγχώρησον μοί, Ἄββᾶ, ὅτι οὐδὲν ἐποίησα καὶ δὲ γέρων νομίσας ὅτι ταπεινοφρονῶν οὐχ ὁμολογεῖ, εἶπεν αὐτῷ οὐ παραχωρῶ σοί, εἰ μὴ εἴπῃς μου τί ἐποίησας, ἢ τί ἔγεθυμηθης ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ καὶ δὲ ἀδελφός, μηδὲν ἑαυτὸ συνειδῶς πεπραχέναι, ἢ πόρῃ εἰπεῖν λέγει δὲ τῷ πατρί: Ἄββᾶ, οὐδὲν ἐποίησα, εἰμὴ μόνον τοῦτο ὄχληθεις γὰρ ἐπτάκις ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἀναχωρῆσαι χωρὶς τῆς σῆς ἀπολύσεως, οὐκ ἀπῆλθον ὁ δὲ γέρων ταῦτα ἀκούσας, ἐνόησεν ὅτι ὁσάκις ἀντεμαχέσατο τὸ λογισμὸ ἔστεφανωθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ μὲν ἀδελφῷ οὐδὲν περὶ ὧν εἶδεν, ἐλάλησεν ὠφελείας δὲ χάριν διηγήσατο ταῦτα ἀνδράσι πνευματικούς, ἵνα μάθωμεν ὅτι καὶ ὑπὲρ μικρῶν πόνων λαμπροὺς ἡμῖν ὁ θεὸς στεφάνους χαρίζειται, ἅμα δὲ διδαχθῶμεν καὶ τὸ σπουδαίως ἐπιζητεῖν τὰς τῶν Πατέρων εὐχὰς, καὶ μὴ τολμᾶν ποιεῖν τί, ἢ ὅπως χωρίζεσθαι ἀπ' αὐτῶν, ἄνευ τῆς αὐτῶν εὐλογίας καὶ παραθέσεως.

Ερμηνεία

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ ενός μεγάλου Γέροντος κάποτε επολεμήθη ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας νικηθεὶς δε ἀνεχώρησεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἡρραβωνίσθη. Ο Γέρων ελυπήθη καὶ προσευχήθη εἰς τὸν Θεόν, «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, - εἶπε – μὴ επιτρέψῃς νὰ μολυνθῇ ὁ δούλος Σου». Μόλις λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς ἐπέσεν εἰς τὸ κρεβάτι με τὴν γυναῖκα, παρέδωσε τὸ πνεῦμα, χωρὶς νὰ μολυνθῇ.

2. Ἐνας Γέρων ἡσκήτευε κάποτε εἰς σπήλαιον τῆς Θηβαΐδος: οὗτος εἶχεν υποτακτικὸν δοκιμασμένης ἀρετῆς. Κάθε βράδῳ ὁ Γέρων συνήθιζε νὰ τὸν συμβουλεύῃ τὰ ὠφέλιμα καὶ μετὰ τὰς συμβουλές του ἐδίδεν τὴν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν νὰ υπάγῃ νὰ κοιμηθῇ. Κάποτε ἐπεσκέφθησαν τὸν Γέροντα μερικοὶ εὐλαβεῖς κοσμικοί, που ἐγνώριζαν τὴν ἀσκήσιν του καὶ ἦλθον νὰ του φέρουν μερικά δῶρα. Ὄταν ἐφυγαν, ἐκάθισε πάλιν ὁ Γέρων, κατὰ τὴν συνήθειάν του, τὸ βράδῳ νὰ νουθετῇ τὸν υποτακτικὸν του. Καθὼς ὁμως του ὠμίλει ἀπεκοιμήθη ὁ υποτακτικὸς παρέμεινε ἕως ὅτου ἐξυπνήσῃ διὰ νὰ τὸν εὐχηθῇ καὶ νὰ του δώσῃ ἐντολήν νὰ φύγῃ.

Εκάθισε λοιπόν πολλήν ώραν, χωρίς να εξυπνά ο Γέρων: καίτοι δε ήνωχλήθη από τον λογισμό του, εν τούτοις ο υποτακτικός δεν έφυγεν. Ο λογισμός του τον ηνώχλησε να φύγη μέχρις επτά φορές και αντεστάθη και δεν έφυγε. Μετά επροχώρησεν η νύκτα και ο Γέρων εξύπνησεν. Όταν λοιπόν είδε τον υποτακτικός του να κάθεται ακόμη, του λέγει:

- Διατί μέχρι τώρα δεν έφυγες;
- Διότι δεν μου έδωσες ευλογίαν να φύγω, απήντησεν ο υποτακτικός.
- Και διατί δεν με εξύπνησες; ηρώτησεν εκ δευτέρου ο Γέρων.
- Δεν ετόλμησα να σε σκουντήσω, διά να μη σε τρομάξω, επανέλαβεν ο υποτακτικός.

Εν συνεχεία εσηκώθησαν και ετέλεσαν την ακολουθίαν του άρθρου. Μετά την ακολουθίαν έδωσεν ευλογίαν ο Γέρων εις τον υποτακτικόν του να φύγη και αυτός εκάθησε μόνος του. Περιπίπτει δε εις έκστασιν. Βλέπει λοιπόν κάποιον που του έδειχνεν ένα ένδοξον τόπον και εις τον τόπον εκείνον ένα ολόλαμπρον θρόνον και επάνω εις τον θρόνον επτά αστραπτερούς στεφάνους. Ο Γέρων ερωτά εκείνον, που του τα έδειχνε:

- Τίνος είναι αυτά;

- Του υποτακτικού σου, απήντησεν εκείνος και τον μεν τόπον και τον θρόνον – συνέχισεν ο άγνωστος - του τα εχάρισεν ο Θεός δια την υπακοήν του τους δε επτά στεφάνους τους επήρε την προηγουμένην νύκτα.

Μόλις συνήλθεν από την έκστασιν ο Γέρων, φωνάζει τον υποτακτικόν του και του λέγει:

- Είπέ μου, την προηγουμένην νύκτα τι έκανες;
- Συγχώρεσέ με, Γέροντά μου απήντησεν ο υποτακτικός τίποτε δεν έκανα.

Ο Γέρων νομίζων πως από ταπεινοφροσύνης δεν απαντούσε, επέμενε και πάλιν.

- Δεν σου δίδω ευλογίαν να φύγης – του έλεγεν – εάν δεν μου είπης τι έκανες, ή τί εσκέφθηκες αυτήν την νύκτα.

Ο αδελφός, επειδή δεν εγνώριζε να είχε κάνει κάτι, ευρίσκετο εις απορίαν και δεν εγνώριζε τι να είπη. Λέγει λοιπόν εις τον πνευματικόν του Πατέρα.

- Αββά, δεν έκανα τίποτε· μόνον ενθυμούμαι, πώς με ηνώχλησεν ο λογισμός να φύγω, χωρίς την ευλογίαν σου, επτά φορές, αλλ' εγώ δεν έφυγα.

Όταν ήκουσεν αυτά ο Γέρων αντελήφθη την σημασίας του οράματος ότι δηλαδή κάθε φοράν που αντεστέκετο εις τον λογισμό του και δεν έφευγες εστεφανώνετο υπό του Θεού. Και εις μέν τον υποτακτικόν του τίποτε δεν είπεν από όσα είδεν χάριν όμως ωφελείας τα διηγήθη εις άνδρας πνευματικούς, διά να μάθωμεν ότι ο Θεός και διά μικρούς ακόμη κόπους μας χαρίζει λαμπρούς στεφάνους, αλλά και διά να διδαχθώμεν συγχρόνως ότι πρέπει να επιζητώμεν, μετ' ενδιαφέροντος, τας ευχάς των πνευματικών μας Πατέρων και να μη τολμώνμεν να κάνωμεν κάτι, ή να απομακρυνώμεθα τελείως απ' αυτούς, χωρίς την ευλογίαν των και την εντολήν των.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΝ ὅλη δυνάμει σου τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ μὴ ἀκύρους ποιήσης θεσμούς τοῦ ἐν Κυρίῳ γεννήσαντος σὲ ἐν τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πονηροὶ δαίμονες οὐδέποτε ἰσχύουσι κατὰ σου γέγραπται· «ὁ τιμῶν πατέρα εὐφρανθήσεται ἐπὶ τέκνοις, καὶ ἐν ἡμέρᾳ προσευχῆς αὐτοῦ εἰσακουσθήσεται καὶ δοξάζων πατέρα μακροημερεύσει, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ εὐρησει χάριν. Ἐν λόγῳ καὶ ἔργα τίμα τὸν πατέρα σου, ἕνα ἐπέλθη σοὶ εὐλογία παρ' αὐτοῦ" μὴ δοξάζου ἐν ἀτιμίᾳ πατρός σου" οὐ γὰρ ἔστι σου δόξα πατρὸς ἀτιμία ἢ γὰρ δόξα ἀνθρώπου ἐκ τιμῆς πατρὸς αὐτοῦ» (Σείρ. γ', 3-12).

Ἐὰν καθίσης μετὰ μεγάλου γέροντος, μὴ μόνον τὰς ἀρετὰς ἐκδιηγοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν βίον διαμιμοῦ τοῦτο γὰρ σοὶ ὠφέλιμον καὶ μὴ ἐκ τῶν λόγων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων δεῖξον τὴν πρὸς αὐτὸν οἰκειότητα.

Ερμηνεία

ΜΕ ὅλην σου την δύναμιν να τιμάς τον πνευματικόν σου Πατέρα και να μη περιφρονήσας συμβουλές αυτού, που σε ἐγέννησεν εν Κυρίῳ, διότι κατ' αὐτὸν τον τρόπον ποτέ δεν θα σε νικήσουν οι πονηροὶ δαίμονες.

Ἡ Αγία Γραφή σχετικῶς γράφει: «Αὐτός, που τιμά τον πατέρα του, θα εὐφρανθῆ διὰ τα τέκνα του και ὅταν προσευχηθῆ, θα τον ἀκούσῃ ο Θεός ἐκεῖνος που δοξάζει τον πατέρα του θα ζήσῃ: πολλά χρόνια και θα εὐρὴ χάριν ἀπὸ τον Θεόν εις το τέλος της ζωῆς του. Με λόγια και με ἔργα να τιμάς τον πατέρα σου, διὰ να ἐλθῇ εις σε ἡ εὐλογία ἀπὸ αὐτόν να μη δοξάζεσαι ἀτιμάζων τον πατέρα σου· διότι δεν εἶναι δόξα διὰ σε ἡ ἀτιμία του πατρός σου· διότι ἡ δόξα του ἀνθρώπου προέρχεται ἀπὸ την τιμὴν του πατρός αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρ. γ', 1-16).

Ἄν θα παραμείνης πλησίον ονομαστοῦ Γέροντος. μὴ ἀρκεστής να διηγῆσαι μόνον τὰς ἀρετὰς του, ἀλλὰ προσπάθησε να μιμῆσαι και τον βίον του· διότι αὐτό θα σε ωφελήσῃ. Δείξε δε την συγγένειαν και γνωριμίαν, που ἔχεις μαζί του, ὄχι μόνον ἀπὸ τα λόγια, ἀλλὰ και ἀπὸ τα ἔργα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ'

(Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

Ὅτι οὐ δεῖ τινὰ εὐμετάβατον εἶναι καὶ τῆς μονῆς ἀναχωρῆσαι ἐν ἡ τελειωθῆναι τῷ Θεῷ συνετάξατο οἱ γὰρ Πατέρες οὐδὲ τῆς κέλλης εὐχερῶς ἀπανίσταντο, ἐν ἡ καὶ οὐ τὴν τυχοῦσαν εὐρον ὠφέλειαν.

Ὅτι δεν πρέπει να εξέρχεται κανείς εύκολα ἢ να ἀναχωρή ἀπὸ το Μοναστήρι, εἰς το ὁποῖον υπεσχέθη, ἐνώπιον του Θεοῦ, να παραμείνη μέχρι τέλους της ζωῆς του διότι οἱ Πατέρες οὔτε ἀπὸ το κελλί των δεν ἐξήρχοντο, μέσα εἰς το ὁποῖον εὐρον μεγάλην ὠφέλειαν.

A'. Παλλαδίου

ΝΑΘΑΝΑΗΛ τις καλούμενος ἦν ἐν τῷ τῆς Νιτρίας ὄρει ὃς τοσαύτην ἔσχε τὴν ὑπομονὴν ἐν τῷ κελλίῳ, ὡς μὴ σαλευθῆναι τῆς προθέσεως ἧς προέθετο ἐν ἑαυτῷ, ἐν οἷς ἦν ἔμπαιχθεις κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ δαίμονος.

Ἐν γὰρ τῷ κελλίῳ καθήμενος πρῶην, ἔδοξεν ἀκηδιὰν καὶ ἀναχωρήσας - ἐκεῖθεν, ἄλλην ἔκτισε κέλλαν, ἀπελθὼν πλησιέστερον κώμης. Καὶ ἐν τὸ οἰκεῖν ἐν αὐτῇ, μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας μῆνας, ἀκούει ψόφους ἔξωθεν ἐν νυκτὶ παρὰ τινὸς κατέχοντος ταυρέαν ὡς πὲρ οἱ δήμιοι, καὶ σχῆμα ἔχοντος στρατιώτου ρακοδυτούντος, καὶ κτύπους ἐργαζομένου τῆ ταυρέα· πρὸς ὃν ἀχθόμενος καὶ μακάριος ἔφη Ναθαναήλ: τις εἰ σὺ καὶ ταῦτα δρῶν ἐν τῇ ἐμῇ ξενίας καὶ δὲ ἀπεκρίνατο· ἐγὼ εἶμι καὶ καὶ τῆς πρώτης κέλλης ἐλάσας σε" καὶ νῦν ἦλθον ἐκ ταύτης φυγαδεύσαι σε.

Ἐγνωκῶς οὖν καὶ μακάριος ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος, ὑποστρέφει αὐθις ἐπὶ τὴν πρώτην κέλλαν καὶ πληρώσας ἐν αὐτῇ τριάκοντα ἑπτὰ ἔτη, οὐχ ὑπερέβη τὸν βατῆρα φιλογικήσας τῷ δαίμονι, ὃς τοιαῦτα αὐτὰ ἐνεδείξατο ἕνα αὐτὸν ἀναγκάσει ἐκ τῆς κέλλης ἐξελθεῖν, ὅσα οὐκ ἔστιν οὐδὲ διηγῆσασθαι· ὁ δὲ ἀντέστη αὐτῇ μέχρι τέλους, καὶ ἐν αὐτῇ ἐκοιμήθη.

2. Ὡχλησᾶν πότε τὸ Μεγάλο Μακαρίῳ τῷ Ἀλεξανδρεῖ λογισμοὶ κενοδοξίας, πειρώμενοι τοῦτον ἐκβαλεῖν τῆς κέλλης, ὑποτιθέμενοι οἰκονομίας χάριν καταλαμβάνειν τὴν Ρώμην, ὡς ἐπὶ προφάσει δῆθεν εὐεργεσίας τῶν ἐκεῖ ἄρρωστοντων ἄκρως γὰρ κατὰ τῶν πνευμάτων εἰς αὐτὸν ἐνήργει ἡ χάρις τοῦ Κυρίου. Καὶ ὡς ἐπὶ πολὺ ὄχλουντων οὐχ ὑπήκουε, σφοδρτέρως αὐτῇ προσπελάσαντες, τοῦτον ἐξήλανον. Πεσῶν οὖν ἐπὶ τὴν φλιὰν τῆς κέλλης ἑαυτοῦ ὁ "Ἄγιος, καὶ τοὺς πόδας ἐκτείνας, ἀφῆκεν ἐπὶ τὰ ἔξω, λέγων τοῖς τῆς κενοδοξίας δαίμοσιν ἔλκετε με σύραντες, δαίμονες, ἐὰν δύνασθε ἐγὼ γὰρ τοῖς ἔμοις ποσὶν ἀλλαχοῦ οὐκ ἀπέρχομαι. Εἰ οὖν δύνασθε με οὕτως ἀπενεγκεῖν, ὅπου λέγετε, ἀπελεύσομαι διομνύμενος αὐτοῦς, ὅτι οὕτως ἔσομαι κείμενος ἕως ἐσπέρας, ἐὰν μὴ με σαλεύσητε, οὐ μὴ ὑμῖν ὑπακούσω. Καὶ μείνας ἀσάλευτος, ἀνέστη λοιπὸν ἐσπέρας οὔσης βαθείας.

Νυκτὸς δὲ πάλιν ἐπιγενομένης, σφοδρτέρως ἠνώχλουν ἀναστᾶς δὲ ὁ Ἄγιος, λαβῶν σπυρίδα ὡς δύο μοδίῳ, ψάμμου ταύτην ἐπλήρωσε, καὶ τεθεικῶς ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ὦμον διεκίνει τὴν ἔρημον. Τούτῳ συνήντησε θεοσεβίος καὶ κοσμήτωρ Ἄντιοχεύς, καὶ λέγει αὐτῷ

βαστάζεις, Ἄββᾶς παραχώρησον ἔμοι τοῦ φορτίου, καὶ μὴ σκύλλου αὐτὸς ὁ δὲ ἔλεγε: σκύλλω τὸν σκύλαντα μὲ ἄνετος γὰρ ὢν, ἀποδημίας μου ὑποβάλλει καὶ ἐπὶ πολὺ διακινήσας, οὕτως εἰσηλθεν εἰς τὴν κέλλαν συντρίψας τὸ σῶμα.

Ερμηνεία

ΕΜΟΝΑΖΕ, κάποτε, εἰς το ὄρος της Νιτρίας, κάποιος Μοναχός, ονομαζόμενος Ναθαναήλ. Αυτὸς τόσο μεγάλην υπομονήν εἶχεν, ὥστε να μὴ παραβῆ τον ὄρον, που ἔθεσεν εἰς τον εαυτὸν του, κατόπιν του ἔμπαιγμού, που υπέστη, εἰς τας αρχάς, ἀπὸ τον δαίμονα. .

Παλαιότερον, δηλαδή, του εἶχε συμβῆ το εξής: ἐνὼ ἐκάθητο εἰς το κελλίον, του εφάνη ὅτι αδρανεῖ καὶ δεν εκτελεῖ πνευματικόν ἔργον. Αφού λοιπόν ανεχώρησεν ἀπὸ ἐκεῖ, ἔκτισεν ἄλλο κελλί πιο κοντά εἰς κάποιον χωρίον. Εἶχαν λοιπόν περάσει τρεῖς ἢ τέσσαρες μήνες, ὁπότεν ἀκούει, μίαν νύκτα, ἔξω ἀπὸ το κελλί του, θόρυβον, ἀπὸ κάποιον, που ἐκρατοῦσε ταυρέας, ἤτοι τύμπανον, ὡσάν αὐτό που χρησιμοποιοῦν οἱ δήμιοι. Αυτὸς, που εθορῶβει, ὡμοίαζε με ρακένδυτον στρατιώτην, καὶ ἐκτύπα το τύμπανον.

Στενοχωρημένος ἀπὸ την ἐνόχλησιν αὐτήν, του λέγει ο μακάριος Ναθαναήλ.

– Ποίος εἶσαι σύ, που κάνεις εἰς ἐμέ τὰς φιλικὰς αὐτὰς ἐκδηλώσεις;

– Εγὼ εἶμαι - ἀπήντησεν ο περίεργος ἐκεῖνος τυπος - αὐτος που σε ἐξεδίωξεν ἀπὸ το πρῶτο σου κελλί ἦλθα τώρα, διὰ να σε διώξω καὶ ἀπ' ἐδῶ.

Μόλις λοιπόν ἀντελήφθη ο μακάριος, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ του διαβόλου, ἐπιστρέφει ἀμέσως εἰς το πρῶτο κελλί του. Συνεπλήρωσε δε εἰς το πρῶτο του ἐκεῖνο κελλί τριάκοντα ἐπτὰ ολόκληρα χρόνια, χωρὶς να περάσῃ οὔτε το κατώφλι. Κατὰ το διάστημα αὐτό ἐπολέμησε πλειστάκις πρὸς τον δαίμονα, ο οποίος τέτοια πράγματα του παρουσίαζε, διὰ να τον ἀναγκάσῃ να ἐξέλθῃ ἀπὸ το κελλί του, που δεν μπορεῖ κανεὶς οὔτε να τα διηγηθῆ. Ο δε μακάριος Ναθαναήλ ἀντεστάθη γενναίως, μέχρι τέλους, ἕως ὅτου ἀπέθανε εἰς το κελλί ἐκεῖνο.

2. Λογισμοὶ κενοδοξίας ἠνώχλησαν κάποτε τον Μεγάλον Μακάριον, τον Ἀλεξανδρινόν. Προσεπάθουν να τον βγάλουν ἀπὸ το κελλί του, υποδεικνύοντες εἰς αὐτόν να μεταβῆ, χάριν οἰκονομίας δήθεν, εἰς την Ρώμην, διὰ να εὐεργετήσῃ τους ἐκεῖ ἀρρώστους διότι ἡ χάρις του Κυρίου ἐνήργει, διὰ του Ἁγίου Μακαρίου, ἐξαιρετικῶς κατὰ των πονηρῶν πνευμάτων. Καὶ ἐπειδὴ τον ἐνοχλοῦσαν πολὺ, χωρὶς να τους ἀκούῃ, του ἐπετέθησαν με μεγαλυτέραν σφοδρότητα καὶ τον ἐπίεζαν να ἐξέλθῃ.

Τότε ο Ἅγιος ἐπέσεν εἰς το κατώφλιον του κελλίου του καὶ ἀφού ἐτέντωσε τα πόδια του πρὸς τα ἔξω, ἔλεγε πρὸς τους δαίμονας της κενοδοξίας σύρτε με καὶ τραβάτε με, δαίμονες, εἴν ἤμπορητε· διότι ἐγὼ με τα πόδια μου δεν πηγαίνω πουθενά. Εἴν λοιπόν ἠμπορεῖτε να με μεταφέρετε ὅπου μου λέγετε, θα υπάγω σας ορκίζομαι πάντως πως ἔτσι θα μένω ξαπλωμένος μέχρι το βράδυ καὶ ἀν δεν με κουνήσετε δεν θα σας υπακούσω. Καὶ ἐμεινε πράγματι, ἀσάλευτος, εἰς την θέσιν ἐκείνην, ἕως ὅτου ἐβράδυσσε καλά.

. Κατὰ την ἐπακολουθήσασαν νύκτα, πάλιν με περισσοτέραν σφοδρότητα τον ἐνοχλοῦσαν οἱ λογισμοί. Ἐσηκώθη τότε ο Ἅγιος, καὶ ἀφού ἐπήρεν ἕνα μεγάλο ζεμπίλι, το ὁποῖον ἐχωροῦσεν ἕως δύο μόδια, το ἐγέμισσε με ἄμμον, το ἔβαλε εἰς τον ὦμον του, καὶ

έπεριπατούσεν εις την έρημον. Είς τον δρόμον τον συνήντησεν ο κοσμήτωρ, ήτοι ο διοικητής της περιοχής, ο Θεοσέβιος από την Αντιόχειαν, και του λέγει:

– Τι βαστάζεις εκεί, Αββά; Αφησέ με να σηκώσω εγώ το φορτίον σου και μη κουράζεσαι σύ.

– Βασανίζω αυτόν, που με βασανίζει - απήντησεν ο Άγιος - διότι όταν είμαι ξεκούραστος μου εμβάλλει την ιδέαν ταξιδίων.

Και αφού περιεπάτησεν έτσι φορτωμένος επί πολύ, εισήλθεν εις το κελλίον του με κατακουρασμένον το σώμα του.

3. Τού αυτού

ΕΝ άκηδία σφόδρα διάγων προσήλθον πότε τὸ Ἅγία Μάρκα καὶ εἶπον αὐτῷ Ἄββᾶ Μάρκε, τί ποιήσω ὅτι θλίβουσι με οἱ λογισμοί, λέγοντας μοι ὅτι οὐδὲν ποιεῖς, ἀπελθε ἐντεῦθεν; ἀποκρίνεται μοι ὁ Ἁγιώτατος Μάρκος εἶπε καὶ σὺ τοῖς λογισμούς, ὅτι διὰ τὸν Χριστὸν τοὺς τοίχους τηρῶ.

Ερμηνεία

Ευρισκόμενος, κάποτε, εις μεγάλην στενοχωρίαν και ψυχικής κατάθλιψιν, επεσκέφθην τον Αββάν Μάρκον και του είπον:

– Αββά Μάρκε, τι να κάμω, που οι λογισμοί με στενοχωρούν πάρα πολύ με το να μου λέγουν, τίποτε δεν κάνεις, φύγε απ' εδώ;

Και ο άγιώτατος Μάρκος μου απήντησε:

– Να είπης και συ εις τους λογισμούς σου· διά τον Χριστόν φυλάγω τους τοίχους.

Β'. Εν τω βίο του Αγίου Ευθυμίου

ΕΝ τή λαύρα τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου δύο τινές τῶν ἀδελφῶν, Μάρων τὲ καὶ Κλημάτιος, πρὸς τὸ τραχύ της κατὰ τὴν λαύραν ἀγωγῆς καὶ διαίτης ἀπαγορεύσαντες, συνθήκας ἔθηκαν πρὸς ἀλλήλους λαθραίως ἐκεῖθεν ἐκφυγεῖν, καὶ ὑπὸ νύκτα κλέψαι τὴν ἀναχώρησιν. Ταῦτα οἱ μὲν ἐκοινολογοῦντο καὶ καθ' ἑαυτοὺς διεσκέπτοντο ἀλλ' καὶ ἀνακαλύπτων βαθέα καὶ τοῖς ἀνακειμένοις αὐτῷ διὰ Ἡσαΐου φάσκων, ὅτι «οὐκ ἔσται σοῖ ἔτι ὁ ἥλιος εἰς φῶς ἡμέρας, οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σου τὴν νύκτα, ἀλλ' ἔσται σοὶ Κύριος φῶς αἰώνιον», αὐτὸς ἔκδηλον καὶ τοῦτο ποιεῖ τὸ οἰκείω θεράποντι' ποιεῖ δὲ οὕτως.

Ἦσυχάζοντι γὰρ πότε τὴ Μεγάλῃ τούτῳ καὶ θαυμαστὴ Εὐθυμία, ἐώκει Μάρωνι τὲ καὶ Κληματίφ χαλινὸν ἐμβαλεῖν ὁ πονηρός, καθάπερ ὑπ' ὀφθαλμοὺς τὴ ἀγίῳ παρισταμένους, καὶ εἰς παγίδα τούτους ἔλκειν χαλεπωτάτην. Ὁ δέ, συμβαλῶν εὐθὺς τὴν ἐπιβουλήν, μετακαλεῖται τοὺς ἀδελφοὺς Μάρωνα καὶ Κλημάτιον, πάραινων αὐτοῖς, νουθετῶν, παρακαλῶν, διδάσκων, διαλεγόμενος, μακροὺς περὶ ὑπομονῆς ἀποτείνων λόγους, καὶ ὅτι πολλῆς πανταχοῦ φυλακῆς χρεια καὶ ἀσφαλείας. Εἶτα καὶ τὸν Ἄδὰμ αὐτοῖς ὑπόδειγμα παράγων καὶ τὸν Ἰώβ, τὸν μὲν ἐν Παραδείσῳ τὴν ἐντολήν ἀθετήσαντα, τὸν δὲ καὶ πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἐπὶ κοπρίας ἐπιδειξάμενον, οὐδὲ αὐτὰ παραλείπων, ὅτι δεῖ τὸν Μοναχὸν ἀπαράδεκτον εἶναι τῶν ἐκ τοῦ πονηροῦ

λογισμῶν καν λύπην ἐκεῖνος, καν μῖσος, καν ἀκηδῖαν, καν ἐτέρωθεν μετάβασιν ὑποβάλη, μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ μηδ' ὄλως τὴν διάνοιαν ἀνίεναι, ἀλλὰ διακρούεσθαι ταῦτα καὶ ἀπωθεῖσθαι πάση χειρὶ, μήποτε λάθη διὰ μεθοδείας ὑποσκελίσας ἡμᾶς καὶ πτῶμα ρίψας δακρύων ἄξιον.

Εἰ δὲ τις ἐνταῦθα τυχὸν ἀρετὴν ἀσκῆσαι μὴ δύναται, μὴ νομιζέτω ἀλλαχοῦ μεταβάς ράον κατορθῶσαι τὸ σπουδαζόμενον" οὐ γὰρ παρὰ τὴν τοῦ τόπου φύ.. σὶν, ἀλλὰ παρὰ τὴν οἰκείαν ἡμῶν προαίρεσιν ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἐργασία. Τουναντίον μὲν οὖν καὶ σφαλερὸν τοῦτο τοῖς Μοναχοῖς, καὶ ἀτόνους αὐτοὺς καὶ ἀρετῶν ἀκάρπους ποιεῖν δυνάμενον, ἐπεὶ μηδὲ φυτὸν οἶον τὲ καρποφορεῖν συνεχῶς μεταφυτευόμενον" πρὸς πλείονα δὲ τῶν εἰρημένων πίστιν, καὶ τινῶν γερόντων αὐτοῖς Αἴγυπτίων ἐπεξήει βίους.

Ἔλεγεν οὖν, ὡς ἦν τις ἀδελφὸς ἐν Αἰγύπτῳ ἐν κοινοβίῳ τινὶ καθήμενος, δς συνεχῶς εἰς θυμὸν ἐκφερόμενος, ἡγριοῦτο καὶ ἐταράττετο καὶ πικρίας τὸ στόμα καὶ ὀργῆς ἐπιμπλατο. Λαβοῦσα δὲ τις αὐτὸν μεταμέλεια, ὡς εἶη διὰ τοῦ θυμοῦ τουδε καὶ τῆς πρὸς τὴν ταραχὴν εὐκολίας ἑαυτῷ πολεμῶν, καὶ εἰ ποὺ τὸ καλὸν ἤδη φθάσας ἔκτησατο καὶ τοῦτο προσαπολλύς, πείθει τοῦ κοινοβίου ἀναχωρῆσαι καὶ μόνον δὴ καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσύχως διαβιώναι, ἅτε πολλὰ τῆς ἐρημίας πρὸς γαλήνην αὐτῷ καὶ ἀταραξίαν συνάρασθαι δυναμένης. "Ὡετο γὰρ ὡς ἄρα, μηδενὸς ὑποντος πρὸς δν καὶ θυμωθεῖη καὶ καθ' οὐ ἂν τῇ ὀργῇ χρήσαιτο, σβεσθήσεται πάντως ἡρέμα το δεινὸν ἐκεῖνο καὶ ὀξύτατα ἀναπτόμενον τοῦ θυμοῦ πῦρ, καὶ τὸ λοιπὸν ἡμερος αὐτῆ ἔσται καὶ γαλήνης πάσης καὶ ἡρεμίας μεστός.

Ταῦτα λογισάμενον ἐκεῖνον, τὸ ἐξῆς ἀποστάντα τοῦ Κοινοβίου, μόνον ἐφ' ἡσυχίας διαγειν. Καὶ πότε κατὰ χρεῖαν τινὰ τὸ ποτήριον ὑποπλήσαντα ὕδατος, καὶ τί μικρὸν αὐτῷ πρὸς τὰ ἐδάφει θελήσαντα καταθεῖναι, τέχνη τινὶ τοῦ πονηροῦ τοῦτο περιστραφῆναι ὅπερ οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις ἐφεξῆς καὶ τρις γεγονός, θυμωθῆναι τὲ τὸν ἀδελφὸν καὶ ἥττω τῆς τοῦ θυμοῦ ρύμης γενόμενον, ὡς εἶχεν εὐθὺς εἰς γῆς κατενεγκεῖν τὸ ποτήριον καὶ τοῦτο συντρίψαι, καὶ οὕτω πολλῷ μείζονά το ἐχθρῷ πάντως καὶ θερμότερον ὠφλησαι τὸν γέλωτα.

Πρὸς ταῦτα γελᾷ μὲν ὁ Κλημάτιος, διαθερμανθεὶς τὴν ψυχὴν τὸ ἀστεῖο του διηγήματος προσχῶν δὲ ὁ θεῖος Εὐθύμιος, ἢ πού, φησὶν, ὑπὸ τινός, ἀδελφέ, πονηροῦ καὶ σὺ κελίησαι δαίμονος, ὅτι γελᾷς ἀναισχύντως οὕτω καὶ ἰταμῶς, δέον ὀδύρεσθαι καὶ ὀδυνᾶν τὴν ἐκεῖθεν παράκλησιν ἐκδεχόμενον ἢ πού ἀληθῆς ἐστὶν καὶ τότε δικάσων ἡμῖν, μακαρίους μὲν τοὺς νῦν πενθοῦντας ἀποκαλῶν, ὅτι αὐτοὶ φησι παρακληθήσονται, ἄθλιους δὲ τοὺς γελῶντας καὶ ἑαυτοὺς μὴ προσέχοντας; ἄλλως τὲ δὲ καὶ ἀπαιδευσία σαφῆς το τὸν Μοναχῶν πέρα τοῦ μετρίου λαλεῖν ἢ πρὸς ὅ,τιουν κινεῖσθαι, εἴτε μὴν καὶ παρρησιάζεσθαι' μητέρα γὰρ οἱ Πατέρες τὴν παρρησίαν πάντων ἀτεχνῶς τῶν παθῶν ὀνομάζουσι. Ταῦτα ὁ μὲν ἐπιτιμήσας τῷ Κληματίῳ, εἰς τὸ ἐνδότερον κελλίον εἰσηλθε τὸν δὲ ἢ δίκη παρὰ πόδας μετήει, καὶ πρηνῆς ἐπιπεσῶν, κλόνω τὲ ἐδονεῖτο καὶ φρίκη συνέχετο.

Δομετιανὸς οὖν κείμενον οὕτως ἰδὼν τὸν Κλημάτιον, καὶ ἅμα μὲν τὸ πρᾶον, ἅμα δὲ καὶ τὸ αὐστηρὸς Εὐθυμίου θαυμάσας ὅπως ἄριστα κεκραμμένα παρ' αὐτῷ . ἦν, ἅμα δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸς του πάθους οἰκτεῖρας, συνάγει τινὰς τῶν Πατέρων ὑπὲρ

αὐτοῦ πρεσβείαν ποιησομένους, καὶ τούτους εἰσάγει σὺν τῷ Μάρωνε πρὸς Εὐθύμιον. "Ὁ δέ, καὶ οἰκοθεν εὐέλαιος ὢν, καὶ τὴν ἐκείνων πρεσβείαν οὐκ ἀτιμάζων, ἐφίσταται σὺν αὐτοῖς κειμένῳ τὸ Κληματίῳ καὶ τὴν τὲ φρίκην σβέννυσιν αὐτῷ, τῷ τοῦ σταυροῦ σημεῖο, καὶ τὸν κλόνον εὐθὺς ἔστησι, καὶ τὴν ἀπαλλαγῆς τοῦ πάθους ἔντελη παρέχει, πρόσεχε σεαυτῷ λοιπόν, ἐπειπῶν, καὶ μὴ περιφρόνει Πατέρων διδασκαλίας μηδὲ ὑποθήκας, ἀλλὰ γενοῦ ὀφθαλμὸς ὄλος, οἷα περὶ τῶν Χερουβὶμ ἤκουσαμεν πάντοθεν περισκοπῶν ἑαυτόν, ὡς ἐν μέσῳ

παγίδων ἀεὶ διαβαίνοντα τοιαῦτα τῷ Κληματίῳ παραινέσας καὶ ὑποθεῖς καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ὑποδείγματι τοὺς ἄλλους ἀσφαλίσάμενος, ἐν εἰρήνῃ ἀπολύει τὸν ἄνδρα.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΑΥΡΑΝ του Μεγάλου Ευθυμίου, δύο εκ των Μοναχών, ο Μάρων και ο Κλημάτιος, μη αντέχοντες εις την σκληραγωγίαν και την νηστείαν, απεινάσισαν να φύγουν κρυφά απ' εκεί συνεφώνησαν δε να δραπετεύσουν εν καιρῷ νυκτός. Αυτά ἔλεγον και ἐσκέπτοντο μεταξύ των. Ἀλλ' Ἐκεῖνος, που ανακαλύπτει τα πλέον ἀπόκρυφα και τα φανερώνει και εις τους αφοσιωμένους εις Αὐτόν, διαβεβαιῶν διὰ του Προφήτου Ησαΐου, πως «δεν θα εἶναι πλέον διὰ σε ο ἥλιος διὰ να σε φωτίζη την ημέραν, οὔτε και η σελήνη θα σε φωτίζη την νύκτα, ἀλλά θα ὑπάρχη δια σε φῶς αἰώνιον ο Κύριος», Αὐτός ἀποκαλύπτει το σχέδιον της δραπετεύσεως και εις τον θεράποντά του, τον Μέγαν Ευθύμιον αὐτό δε ἔγινεν ως εξής:

Μίαν ημέραν, που ανεπαύετο ο Μέγας και αξιοθαύμαστος Ευθύμιος, του εφάνη πως ο πονηρός ἔβαλε χαλινάρι εις τον Μάρωνα και τον Κλημάτιον, που τους εἶδε σαν να ἴσαν εμπρός εις τα μάτια του, και πῶς τους ἔσυρεν εις φοβερωτάτην παγίδα. Ἀμέσως ἐνόησε την ἐπιβουλήν του διαβόλου ἀπέναντι των δύο Μοναχῶν και δι' αὐτό στέλλει και τους προσκαλεῖ κοντά του.

Ἦρχισε λοιπὸν να τους συμβουλεύη, να τους νουθετη, να τους παρηγορή, να τους διδάσκη, να συνομιλή μαζί των, να τους ἀπευθύνη μακροῦς λόγους περί υπομονῆς, και να τους λέγη ὅτι χρειάζεται ἀπὸ παντου προφύλαξης και ἀσφάλισης. Μετά τους ἔφερεν ως παράδειγμα τον Ἀδὰμ και τον Ἰώβ, τον μεν πρώτον διότι παρέβη την ἐντολήν του Θεοῦ μέσα εις τον Παράδεισον, τον δε δεύτερον, διότι κατώρθωσεν ὅλας τας ἀρετάς ἐπάνω εις την κοπρίαν ἀκόμη τους εἶπε πως ο Μοναχός δεν πρέπει να δέχεται τους λογισμοὺς που υποβάλλει ο πειρασμός, εἴτε λύπην, εἴτε μίσος, εἴτε κατάπτωσιν, εἴτε ἀναχώρησιν εἰς ἄλλον τόπον. Αὐτοὺς τους λογισμοὺς – συνέχισεν ο Ἅγιος – οὔτε προς στιγμὴν να τους δεχώμεθα, οὔτε καν να τους προσέχωμεν, ἀλλά να τους ἀποκρούωμεν και να ἀπομακρύνωμεν, με ὅλης μας την δύναμιν, μήπως και πονηρός μας ξεγελάσῃ με κανένα τέχνασμα και μάς ρίψῃ κάτω, ἀξιοδάκρυτον πτώμα.

Εάν δε νομίζη κανεὶς ὅτι δεν ἠμπορεῖ να ἀσκήσῃ την ἀρετὴν ἐδῶ, ἀς μη νομίζει ὅτι, ἀν μεταβῇ ἀλλοῦ, θα κατορθώσῃ ευκολώτερον το ἐπιδικώμενον· διότι ἡ ἐργασία του ἀγαθοῦ δεν ἐξαρτάται ἀπὸ την φύσιν του τόπου, ἀλλὰ ἀπὸ την προαίρεσίν μας. Το ἀντίθετον λοιπὸν ἀπὸ αὐτό και σφαλερὸν εἶναι διὰ τους Μοναχοὺς και ἠμπορεῖ να μετριάσῃ την ἔντασιν των προσπαθειῶν των και να τους καταστήσῃ ἀκάρπους εις την ἀρετὴν, ὅπως ἀκριβῶς και ἓνα φυτὸν ποτὲ δεν ἠμπορεῖ να καρποφορήσῃ, ὅταν μεταφυτεύεται συνεχῶς. Προς περισσοτέραν δε ἐπιβεβαίωσιν των λεγομένων, διηγείτο ο Ἅγιος εις αὐτοὺς και βίους μερικῶν Γερόντων Αἰγυπτίων.

Διηγείτο λοιπὸν ὅτι κάποιος ἀδελφός ἐμόναζεν εις Κοινόβιον της Αἰγύπτου· αὐτός ἐθύμωνε συνεχῶς και ἐξηγριούτο και ἐταράσσετο και ἀπὸ το στόμα του ἐξήρχοντο πικραι και γεμάται ὀργὴν λέξεις. Κάποτε μετεμελήθη και ἐσκέφθη ὅτι με αὐτὸν τον θυμὸν και την ευκολίαν, με την ὁποίαν τaráσσεται, πολεμεῖ τον εαυτὸν του, ὥστε και εἴαν κάποτε ἐφθασε να κάμῃ κάποιον καλὸν και αὐτό τώρα να κινδυνεύσῃ να το χάσῃ.

Πείθει λοιπόν τον εαυτόν του να αναχωρήσει εκ του Κοινοβίου και να ζήσει πλέον μόνος του ήσυχα, διότι η ερημία, ως εμφανιζέτο, ηδύνατο να τον βοηθήσει πάρα πολύ να αποκτήσει την γαλήνην και την αταραξίαν. Διότι ενόμιζεν, ότι αφού δεν θα υπάρξει κανείς υπό την εξουσίαν του, και έναντίον του οποίου να θυμώσει και να οργισθῆ, οπωσδήποτε θα σβήσῃ σιγά - σιγά το φοβερόν εκείνο και απότομα αναφλεγόμενον πυρ του θυμού και του λοιπού θα εἶναι ἡμέρος, γεμάτος ἀπό κάθε γαλήνης και ηρεμίας.

Αφού ἔβαλεν εἰς τον νούν του ὅλα αυτά, ανεχώρησεν ἀμέσως ἀπό το Κοινόβιον και ἔζη πλέον μόνος του. Κάποτε, διά κάποιαν ἀνάγκην, ἐγένετο το ποτήρι νερό και ηθέλησε να το ἀκουμπήσει ὀλίγον εἰς το ἔδαφος· ὁπότεν, εκ διαβολικῆς ἐνεργείας, ἀναποδογύρισε το ποτήρι, πράγμα που συνέβη ὄχι μίαν φοράν, ἀλλά και δύο και τρεῖς και πολλάκις.

Ἐθύμωσε τότε ο Μοναχός ἐκεῖνος και ἠττηθείς ἀπό την παραφοράν του θυμού, κυριευμένος δε ἀπό το πάθος καθὼς ἦτο, ἔρριψε κατὰ γῆς το ποτήριον και το συνέτριψε, πράγμα που προεκάλεσεν ἀκράτητα γελία εἰς τον ἐχθρόν.

Το διήγημα ἐφάνη ἀστεῖον εἰς τον Κλημάτιον και ἤρχισε να γελά με ὅλην του την καρδίαν· ο θεῖος ὁμως Εὐθύμιος, αφού τον παρετήρησε μετὰ προσοχῆς, του λέγει:

- Μήπως, ἀδελφέ, ἔχεις παρακινηθῆ και συ ἀπό κανένα πονηρόν δαίμονα, δι' αὐτό γελάς ἔτσι ἀδιάντροπα και με αὐθάδειαν, ἐνὼ θα ἔπρεπε να κλαίης και να στενάζῃς, διά να ἀπολαύσῃς την εκ Θεοῦ παρηγορίαν; ἢ μήπως δεν εἶναι ἀληθινός Ἐκεῖνος, που θα μας δικάσῃ τότε, χαρακτηρίζων μακαρίους αὐτούς που τώρα εἰς αὐτόν τον κόσμον πενθούν, διότι, ὅπως λέγει, αὐτοὶ θα παρηγορηθοῦν (Ματθ. ε', 4), και ἀθλίους αὐτούς που τώρα, εἰς αὐτόν τον κόσμον γελοῦν και δεν προσέχουν εἰς τον εαυτόν των; (Λουκ. στ', 25). "Ἄλλωστε το να ομιλή ο Μοναχός πέραν του μετρίου ἢ να κινήται προς ὅ,τιδήποτε, φανερώνει καθαρὰν ἀπαιδευσίαν, ὅπως ἀκόμη και το να ομιλή χωρὶς ἐντολήν. Διότι οἱ Πατέρες την παρρησίαν την ὀνομάζουν μητέρα ὅλων, ἐν γένει, των παθῶν.

Με αὐτά τα λόγια ἐπετίμησεν ο Μέγας Εὐθύμιος τον Κλημάτιον και ἀμέσως εἰσήλθεν εἰς το ἐσωτερικὸν κελλίον. Ἀμέσως δε τον Κλημάτιον τον καταλαμβάνει ἡ θεῖα δίκη, και αφού ἔπεσε πρηνῆς εἰς την γῆν, κατελήφθη ἀπό φρίκην και ἔτρεμε σύγκορμος.

Ο Δομετιανός λοιπόν μόλις εἶδε τον Κλημάτιον να εἶναι ξαπλωμένος εἰς αὐτήν την θλιβεράν κατάστασιν και θαυμάζων συγχρόνως, ἀφ' ἐνός μεν την πραότητα και την αὐστηρότητα του Μεγάλου Εὐθυμίου, πόσον ἀρμονικὰ ἦσαν ἀναμεμιγμένα εἰς τον χαρακτήρα του, ἀφ' ἐτέρου δε λυπούμενος τον ἀδελφόν Κλημάτιον δι' αὐτό που ἔπαθε, συγκεντρώνει μερικούς ἀπό τους Πατέρας του Κοινοβίου διά να παρακαλέσουν ὑπὲρ αὐτοῦ μαζί δε με αὐτούς ὀδηγεί ἐνώπιον του Μεγάλου Εὐθυμίου και τον Μάρωνα.

Τότε, ο Μέγας Εὐθύμιος, που ἦτο και εκ φύσεως ἀγαθός, ἀλλά και δεν ἠθέλε να τους προσβάλλῃ διά την μεσολάβησίν των, μεταβαίνει, μαζί των, προς τον Κλημάτιον, που ἦτο ἀκόμη ξαπλωμένος. Με το σημεῖον του Σταυροῦ τον ἀπαλλάσσει ἀπό την φρίκην και του σταματᾷ την τρεμούλα ἔτσι τον ἐθεράπευσε τελείως ἀπό το πάθημά του. Μετὰ την θαυματουργικὴν αὐτὴν θεραπείας λέγει προς τον Κλημάτιον:

- Πρόσεχε να μή περιφρονησῇς τὰς διδασκαλίας και τὰς συμβουλὰς των Πατέρων, ἀλλά να γίνῃς ὀλόκληρος ὀφθαλμός, ὅπως ἠκούσαμεν διά τα Χερουβίμ, διά να ἐξετάζῃς ἀπό παντοῦ τον εαυτόν σου, ὡσαν να περνας συνεχῶς μέσα ἀπό πολλές παγίδας.

Αφού συνεβούλευσε και εδίδαξε τον Κλημάτιον με τα λόγια αυτά, και αφού έστερέωσε και τους άλλους με το παράδειγμα του Κληματίου, του δίδει την ευχήν του, διά να μεταβή να ησυχάση ειρηνικά εις το κελλίον του.

Γ'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι, ἐν κοινοβίῳ τυγχάνων, μὴ μεταλλάξης τὸν τόπον" ὄλαβηση γὰρ μεγάλως ὡς πὲρ γὰρ ὄρνις ἐξισταμένη τῶν ῥῶν οὔρια ταῦτα καὶ ἄγωνα ἐπιτελεῖ, οὔτω καὶ παρθένος ἡ Μοναχός, φύγεται καὶ νεκρούται τῆς πίστεως, τόπον ἔ καὶ τὸ πὸν μεταβαίνων.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική ἔλεγεν Εφ' ὅσον ἔτυχε να εὐρίσκεσαι εις Κοινόβιον, μὴ ἀλλάξης τόπον, διότι θα ζημιωθῆς πάρα πολὺ. Ὅπως ακριβῶς ἡ κότα, που σηκώνεται ἀπὸ τα αυγά, που επωάζει, καὶ φεύγει, τα κάνει κλούβια καὶ ἄγωνα, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ μοναχὴ ἢ ὁ μοναχός, ὅταν μεταβαίνει ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, παγώνει καὶ νεκρώνει μέσα του τὴν πίστιν.

Δ'. Εν τω βίω της Οσίας Θεοδώρας

ΤΗΣ μονῆς, ἐν ἣ ἡ Ἁγία Θεοδώρα ἡσκεῖτο ὡς ἄνηρ φαινομένη, εἰς ἔνδειαν πότε σίτου καταστάσης, κελεύεται ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ἡ μακαρία, τὰς καμήλους λαβοῦσα, πρὸς τὴν πόλιν ἄφικεσθαι, καὶ στὸν αὐτοῖς πρίασθαι' ἐπετέτραπτο δὲ αὐτὴ καὶ τοῦτο ὡς εἰ γέ ἀδύνατον αὕτη γένοιτο πρὸ τῆς ἐσπέρας ἐπανελθεῖν, καταλύσειν ἐν τῷ τοῦ Ἐνάτου φροντιστηρίῳ κακεῖσε τὰς καμήλους διαναπαύσαι. Ἐπανιοῦσα τοιγαροῦν ἐκ τῆς πόλεως, ἐπεῖπερ ἤδη πρὸς δυσμᾶς ἑώρα τὸν ἥλιον, τὴ τοῦ Ἐνάτου κατὰ τὸ ἐπιτάγμα μονὴ καὶ ταῖς καμήλοις πρὸς ἀνάπαυσιν ἦται οὐ γενομένου, πρὸς τοῖς ποσὶν αὕτη τῶν καμήλων διανεπαύετο.

Ἐντεῦθεν ὁ πονηρὸς νεάνιδα τινὰ τότε, τῶν Μοναχῶν τισι συγγενείας λόγῳ συνδιατρίβουσαν, πρὸς οἶστρον ἀνερεθίζει λαγνείας, ἡ καὶ ἄνδρα εἶναι τὴν μακαρίαν, ἐξ ὧν ἑώρα, λογισαμένη, πρὸς τὸ ταύτη συγκαθευθῆσαι προσεκαλεῖτο, αἰδῶ πᾶσαν ἀποθεμένη καὶ προσώπου καὶ ψυχῆς ὡς δὲ καὶ ἀνήκοον ἑώρα πρὸς τοῦτο, καὶ προτιμωσαν μᾶλλον τὴν ἐπὶ ψιλῷ τὸ ἐδάφει καὶ ταῖς καμήλοις κατάκλιση, ἐκεῖνη τὸν οἶστρον κατασβέσαι μὴ δυναμένη, ἐκδίδωσιν ἑαυτὴν ἐνὶ τῶν ἐκεῖσε προσκαθευδόντων, ὁδίτη καὶ αὐτὸ ὄντι, καὶ ἐκ παρόδου τὴ μονὴ καταλύσαντι.

Τοῦ τοίνυν τὴν ἀνομίαν ἐργασαμένου, ἅμα πρῶι τῆς μονῆς ἐκχωρήσαντος, καὶ τῆς Ὀσίας πρὸς τὴν οἰκίαν ἀνασωθείσης μονῆν, ἡ τοῦ χρόνου παράτασις αἰρόμενην ἤδη πρὸς ὄγκος τὴν γαστέρα τῆς κόρης ἐδείκνυ καὶ ὅθεν τοῦτο παρὰ τῶν συγγενῶν εἰπεῖν ἀνακρινομένη, τὸν Μοναχῶν εἶπε Θεόδωρον τὸν τῆς Ὀκτωκαιδεκάτου μονῆς αὕτη συμφθαρῆναι. Πιστεύουσιν αὐτίκα τοῖς λεχθείσιν οἱ Μοναχοί: ὁ γὰρ τὴ μακαρία τους πειρασμοὺς συσκευάζων ἐχθρός, καὶ τὴν κόρην τοῦτο λέγειν ἐδίδασκε, κακεῖνους πιστεύειν.

Εἶτα τὴ μονὴ προσελθόντες, ἐν ἣ ἡ Ἁγία ἡσκεῖτο, σὺν βοῇ καὶ θορύβῳ, θεόδωρος, ἔλεγον, ὁ ὑφ' ὑμᾶς τελῶν Μοναχός, τὸ τοιόνδε μύσος πράττειν οὐκ ἔφριξεν. Εἰς ἐρώτησιν οὖν ἐλθοῦσαν παρὰ τοῦ ἡγουμένου, εἰ κατηρξεν οὔτω βδελυρᾶς πράξεως, αὕτη πρᾶγμα μὴ ἔχειν εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐνοχῆς ἄξιον. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν τότε πρὸς τὴν οἰκίαν μονῆν ἐπανέστρεφον"

ὡς δὲ καὶ τὸ βρέφος τεχθὲν ἤδη προῆλθεν εἰς φῶς, ἀράμενοι τοῦτο, κατὰ μέσον ἔνθα ἡ μακαρία διῆγε τῆς μονῆς ἀπορρίπτουσι.

Τί οὖν τὸ ἐντεῦθεν; Πατὴρ εἶναι πιστεύεται τοῦ νηπίου ἡ Θεοδώρα, σιγῇ τὲ τὴν κατακρίνουσαν ψῆφον δέχεται, καὶ σὺν αὐτῇ τῆς μονῆς ἐξορίζεται τιθηνὸς οὖν αὐτὸ γίνεται, καὶ οἷα μήτηρ παιδοτροφεῖν ἀναγκάζεται, γάλακτα μὲν προβάτων αὐτὸ ἀποτρέφουσα, ἔρια δὲ κακεῖνα παρὰ τῶν ποιμένων αἰτοῦσα, καὶ εἰς χρεῖαν ἀμφίων ταῦτα τὸ παιδί σχεδιάζουσα. Ἀλλὰ τίς ἂν καὶ ψυχὴ παραδέξαιτο βαρυτάτην οὕτω συκοφαντίαν; ποῖα δὲ καὶ χεῖρ οὐκ ἂν ἔδυσχερανε πρὸς ἐπαχθῆ τοιαύτην ὑπηρεσίαν;

"Ἐτη γὰρ ἑπτὰ παρετάθησαν ἐν οἷς ἔταλαιπωρεῖ γυναῖου φύσις, ὃ θεοῦ πάντα βλέποντες ὀφθαλμοὶ ! διαβολὴν ματαίαν καταψευθεῖσα, καὶ τῆς μονῆς ἔξω βληθεῖσα, ἐν' ὡς πὲρ αἰσχροὺς ἔπραξε βουλομένη, ἐκουσία πάλιν αἰσχύνη κατακαλύψῃ οἷα δὲ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ διαίτη ἔχρητο τροφὴ μὲν γὰρ ἐκεῖνη, τὸ ἐκ τῶν βοτανῶν ὅσον ἄγριον" ποτὸν δὲ τὸ ἐκ τῆς λίμνης ἄμωσγεπως αὐτῇ ἀρυόμενον, εἶμη καὶ μᾶλλον εἶπης τὸ τῶν δακρύων, & διηνεκῶς ἀπέρρει τῶν αὐτῆς ὀφθαλμῶν, ὡς καὶ ἐπ' αὐτῇ πληρούσθαι τὸ τοῦ ψαλμοῦ" «καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρων».

Οὕτως οὖν αὐτῇ τοῦ σώματος τηχομένου καὶ ἀμελῶς ἔχοντος, οἱ μὲν ὄνυχες ἐπιμήκεις ἦσαν, καὶ τισι τῶν ἄγριωτερον ζώων μᾶλλον ἀρμόζοντες αἱ δὲ τρίχες ἀύχμηραι τὲ καὶ λάσιαι, καὶ δεινῶς ταῖς νάπαις προσεοικυῖαι, ἡ ὄψις δὲ τῇ ἀμέσῳ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπιβολῇ ἤδη κατοπηθεῖσα, πρὸς τὸ αἰθιοπικώτερον ἔμελαινετο, τὰ βλέφαρα τὲ ἀλλοίωτο, τῇ συντόνῳ ἀνάγκῃ τῆς ἀγρυπνίας. Καὶ ὅμως δειγῶν ἐπαγωγὴ τοιαύτη παλαίουσα, καὶ νιφάσιν οὐκ ἀερίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν πειρασμῶν βαλλομένη, οὐδὲ πρὸς βραχὺ τῆς μονῆς ἀποστῆναι ἠνεσχετο, ἀλλὰ διέμεινεν οὕτω καλύβην πηξαμένη πρὸς τὸ πυλῶνι, καὶ ἤδεως αὐτὸ παραρριπτεῖσθαι κατὰ τὸν Προφήτην ἀνεχομένη τίς δ' ἂν ἐξείπου καὶ ὅσους πειρασμοὺς αὐτῇ ἐτέρους ἐκεῖ ἐπήγαγε, κὰν αὐτῆς ὅμως περιγενέσθαι οὐκ ἴσχυσε.

Ποτὲ μὲν τὸν ἄνδρα καὶ δόλιος ὑποκρινόμενος, ἀπατηλοὺς λόγους αὐτὴν περιήρχετο, καὶ ἐπανελθεῖν πρὸς τὸν ἴδιον οἶκον παρεκάλει, κὰν ἐκεῖνη τῇ τοῦ σταυροῦ σημεῖα καὶ τῇ εὐχῇ ἄφαντον ἐποίει αὐτόν. Ποτὲ δὲ τὰ θηρία πάντα τα τῆς ἐρήμου ἐπιέναι αὐτῇ ἐφάνταζε, καὶ πάλιν ἐκεῖνης εὐχομένης εἰς καπνὸν διελύετο τὰ φαντάσματα.

Ἄλλοτε δὲ καὶ ὄχλον ἀνδρῶν αὐτῇ τὸ δοκεῖν ἐπῆγε καὶ πληγᾶς αὐτῇ ἀφορήτους δι' ἐκείνων ἐνέτεινεν, ὡς καὶ ἡμιθνήτα ὑπὸ τῶν πληγῶν ταύτην γενέσθαι ἐνίοτε δὲ καὶ ὄψα αὐτῇ παρεδείκνυ παντοῖα καὶ χρυσίου πολλὴν φαντασίαν, κὰν οὐδενὶ αὐτῆς μαλάξαι τὸ στερρὸν ἴσχυσεν· ἀλλ' ἀπὸ τούτων τὸ ἄμαχον αὐτῆς ἰδὼν καὶ ἀήττητος καὶ γῆν καὶ θάλασσαν ἐξαλείφειν καυχώμενος, τοῦ πρὸς αὐτὴν πολέμου ἀποστῆναι διέγωνκε.

Τῶν γὰρ ἑπτὰ διαγεγονότων ἐτῶν οἱ τῆς λαύρας τοῦ Ἐνάτου μονάζοντες, ἰκέται γίνονται τοῦ τῆς μονῆς προεστῶτος, δέξασθαι πάλιν τὴν Ἁγίαν καὶ τὰ λοιπά των μοναζόντων Ἵν αριθμησαί τάγματι ἀρκοῦσαν γὰρ ἔφασκον ἔδωκε δίκης χρόνους ὅλους ἑπτὰ παρὰ τὴν εἴσοδος τῆς μονῆς προσεδρεύουσα προσέθεντο δέ, ὅτι καὶ διὰ θείας ἐμφανείας ἔμαθον, ὡς ἤδη συγκεχώρηται τὸ ἀμάρτημα Θεοδώρα' ὧν καὶ εἶξας ἐκεῖνος τῇ παρακλήσει, ἀνίησι τῆς ἀδίκου καταδίκης τῆς Θεοδώραν, εἰς ἐνδότατον κελλίον τὸ μετὰ τοῦτο κελεύσας μένειν ἀπρόϊτον, καὶ μηδεμίαν διακονίαν τῆς μονῆς αὐτὴν ἐγχειρίζεσθαι.

Δύο το λοιπὸν παρέδραμον ἔτη, οὕτως ἀσκουμένης ἐν ἐγκρατεῖα μείζονι καὶ συντονωτέραις εὐχαῖς εἶθ' οὕτως αὐχμοῦ γενομένου, καὶ τῶν ἐν τῷ κοινοβίῳ λάκκων οὐδὲ νοτίδα μικρᾶν ὕδατος ἔχειν ὑποφαινόντων, ἐπεὶ πὲρ καὶ προεστῶς, οἷς τὲ ἤκουεν, οἷς τὲ ἔβλεπε, τοῦ χαρίσματος ἤξιωσθαι των ἰαμάτων τὴν μακαρίαν πεπληροφόρητο, μεταστέλλεται

ταύτην, καὶ τὸ λάκκω τὸ κεράμιον καθεῖναι προστάττει, καὶ ὕδωρ ἀνενεγκεῖν. Ἡ δὲ εἶκειν μαθοῦσα λόγοις Πατρός, μηδὲν πολυπραγμονήοασα μηδὲ ἀναβαλλομένη, πράττει τὸ κελευσθὲν" καὶ εὐθὺς ὕδατος μεστὸν ἀνήνεγκε τὸ κεράμιον ἐξ οὐ καὶ ἄλλοι τῶν λάκκων πλήρεις ὕδατος καθωρῶντο.

"Ολίγων δὲ παρελθουσῶν ἡμερῶν, τὸ παιδίον ἀραμένη καὶ ἑαυτὴν ἔγκλεισαμενη ἐσπέρας, τὰ τελειότατα αὐτὰ παρήνει διὰ πάσης νυκτός, καὶ ταῖς τοιαύταις παραινέσεσι ταῖς χερσὶν ἠδέως τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα παρέθετο. Καὶ τὸ μὲν παιδίον θρήνοις παραντίκα ἐκόπτετο καὶ βοῆς τὸν οἰκίσκος ἐπλήρου οἱ δὲ παρατυχόντες, τὸ γεγονὸς μαθόντες, τὸ προεστώτι ἀπήγγειλαν, ὅς, ἐπεὶ ἤκουσε, καὶ αὐτὸς ὄναρ τὸ θεαθὲν αὐτῶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἔλεξε Μοναχοῖς.

"Ἐδόκουν, εἰπων, ἄνδρας δύο δρᾶν, μετέωρον μὲ εἰς ὕψος αἶροντας, τὸ δὲ ὕψος τὴν ἀνεϊκαστον τάγμα δὲ μοι Ἀγγέλων ὠράτο, φωνὴ τὲ ἤχλειτο ταῖς ἀκοαῖς, βλέπε, λέγουσα, οἷα ἢ το ἴμασται δεοδώρα τ ἢ ἔμ ἢ νύμφη τὰ ἀγαθὰ. Πρὸς τούτοις καὶ κλίνη μοι κατεφαίνετο, Ἀγγέλω πεπιστευμένη, καὶ νυμφῶν τὸ κάλλος ἀπόρρητος. Περὶ πολλοῦ δὲ μοῦ ποιουμένη μαθεῖν τίς δ νυμφῶν καὶ βλέπόμενος, καὶ τίς ἐκείνη ἢ ταῦτα ἠτοίμασται καὶ περὶ τούτου τοὺς ἀπάγοντας ἐρωτῶντι, εὐθὺς χορεία μοι Προφητῶν, Ἀποστόλων τὲ καὶ Μαρτύρων, μετὰ τῶν ἄλλων καθωράτο δικαίων καὶ ἡ χορεία μέσον εἶχε γυναῖκα θειότερα δόξη κεκοσμημένην, ἥτις ἔνδον τὲ τοῦ νυμφῶνος εἰσῆει, καὶ ἐπ' αὐτῆς ὠράτο τῆς κλίνης καθεζομένη.

Οἱ δὲ ἀπάγοντες ταύτην, εἶναι, ἔφησαν, τὸν Ἀββᾶς Θεόδωρον, ἢ καὶ τὸ τῆς πορνείας ἔγκλημα κατεψεύσθη καὶ ἤνεσχετο μᾶλλον παρ' ὅλους ἐπτὰ ἔτεσι τῆς μονῆς ἀπόβλητος τλαιπωρεῖν, καὶ πατήρ εἶναι παιδὸς ἀλλοτρίου νομίζεσθαι, καὶ τροφὴν ἐκείνου καὶ ἀνατροφὴν ἀναδέξασθαι, ἢ ἑαυτήν, ὅς τις εἶη, γνωρίσαι, καὶ αἰσχύνης ἅμα καὶ τοσαύτης ἀπαλλαγῆναι κακοπαθείας διὰ τοῦτο καὶ τοιαύτης, ἥς δρᾶς, ἤξιωταί της φαιδρότητος. Ταυτὰ μὲ ἰδόντα καὶ ὕπνος ἀνήκε, καὶ πρὸς τὸ θρηγεῖν τὰς ἐμᾶς ὄρμησα ἀμαρτίας.

Ταῦτα διηγησάμενος, εὐθὺς ὡς εἶχε τὸ κελλίον τῆς Ὁσίας κατείληφε σὺν τοῖς Μοναχοῦς καὶ εἰσελθόντες, τὴν ὄντως ζῶσαν δρώσα νεκρὰν καὶ παραστάντες, δάκρυα τοῦ ἱεροῦ κατέσταζον σώματος. Ὁ δὲ προεστῶς μεταπεμπάμενος καὶ τοὺς τοῦ Ἐνάτου Μοναχοῦς, ἐνώπιον αὐτῶν ἔνια μέρη τοῦ Ἱεροῦ σώματος παραδείξας, ἴδετε, εἶπεν αὐτοῖς, τὸ καινότερον τοῦτο θέαμα οἷα φύσις, οἷω δελεάματι τὸν τοῦ σκότους ἠπάτησεν ἄρχοντα. Πάντας οὖν ἡ θεὰ ἐξέπληξεν' εἶτα καὶ φόβος πολὺς κατέσχευεν αὐτούς, λογιζομένους οἷους πόνους παλαίειν ὀφείλουσιν οἱ πάθεσιν ἐνεσχημένοι σωματικούς, καὶ τὸν φόβον δάκρυα διεδέχοντο ὄψε δὲ καὶ μόλις τῶν θρήνων παυσάμενοι, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις τὸ πολυᾶθλον ἐκεῖνο σῶμα καὶ ἱερώτατον ἐξοσιωσάμενοι, θάπτουσιν.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ εἰς τὸ Μοναστήρι, εἰς τὸ οποίον ἡσκεῖτο ἡ Αγία Θεοδώρα, νομιζομένη ὡς μοναχός, παρατηρήθη ἔλλειψις σίτου. Διατάσσεται λοιπόν ἀπὸ τὸν Ἡγούμενον ἢ Μακαρία νὰ πάρη τὰς καμήλους καὶ νὰ μεταβῆ εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ αγοράσῃ σιτάρι. Της ἔδωσαν δε καὶ τὴν ἀδειαν, ἐφ' ὅσον θα ἦτο ἀδύνατον νὰ επιστρέψῃ τὸ βράδυ εἰς τὸ μοναστήρι, νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς τὸ μοναστήρι τοῦ Ἐνάτου καὶ ἐκεῖ νὰ ξεκουράσῃ καὶ τὰς καμήλους.

Πράγματι, επιστρέφουσα ἀπὸ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ εἶδεν ὅτι ὁ ἥλιος ἐκλίνει πρὸς τὴν δύσιν, ἐζήτησε, κατὰ τὴν ἐντολήν που ἔλαβε, νὰ ξεκουράσῃ τὰς καμήλους εἰς τὸ Μοναστήρι τοῦ Ἐνάτου. Αφοῦ δε της υπεδείη ὁ τόπος διὰ τὰ ζῶα, ανεπαύετο καὶ αὐτὴ εἰς τὰ πόδια τῶν καμήλων. Απὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀρχίζει ὁ πονηρὸς νὰ τὴν πολεμῇ. Οὕτως ἐρεθίζει εἰς τὸ πάθος της λαγνεΐας μίαν νέαν, που ἔμενεν εἰς τὸ Μοναστήρι, λόγῳ συγγενείας πρὸς

μερικούς Μοναχούς ερεθισμένη λοιπόν η νέα και νομίζουσα, από όσα έβλεπε, ότι η μακαρία ήτο άνδρας, την παρακινούσε να κοιμηθούν μαζί, χωρίς καθόλου να εντρέπεται και εις το πρόσωπον και εις την ψυχήν.

Επειδή δε ή οίστρηλατουμένη από το πάθος νέα έβλεπε την Αγίαν Θεοδώραν να μη δίδη προσοχήν εις αυτά που της έλεγε και να προτιμά να μένη εξαπλωμένη εις το γυμνόν έδαφος, κοντά εις τας καμήλους, χωρίς να ήμπορη να σβύση τον αμαρτωλόν της πόθον, παραδίδεται τότε εις κάποιον, από αυτούς που εκοιμώντο εκεί, οδοιπόρον και αυτόν, από τους περαστικούς, που διενυκτέρευον εις το Μοναστήρι.

Πρωί - πρωί λοιπόν ο συνεργός της αμαρτίας ανεχώρησεν από το Μοναστήρι και η Οσία επίσης επέστρεψεν εις το Μοναστήρι της. Το πέραςμα όμως του χρόνου έδειχνε, σιγά – σιγά, φουσκωμένην την κοιλίαν της κόρης. Καθώς δε ανεκρίνετο επιμόνως από τους συγγενείς να είπη πώς της συνέβη αυτό, αυτή είπεν ότι ο Μοναχός Θεόδωρος, από το Μοναστήρι του Οκτωκεδικαίου, την διέφθειρεν. Αμέσως οι Μοναχοί, χωρίς άλλην εξέτασιν, πιστεύουν εις τα λόγια της διότι ο εχθρός, που ήτοιμάζε τους πειρασμούς εναντίον της Οσίας, και την κόρην έδασκάλευσε να είπη αυτά και εκείνους έκανε να την πιστεύσουν.

Κατόπιν αυτού ήλθον με θορύβους και κραυγάς εις το Μοναστήρι, όπου ήσκήτευσεν η Αγία και εφώναζον ο καλόγηρός σας ο Θεόδωρος δεν εδίστασε να διαπράξη αυτήν την βδελυράν πράξιν.

Την ηρώτησε λοιπόν ο Ηγούμενος, εάν πράγματι έκαμε μίαν τόσον βδελυράν πράξιν και εκείνη απήντησε προς αυτόν ότι δεν γνωρίζει τίποτε το ένοχον.

Τότε οι Μοναχοί τού 'Ενάτου επέστρεψαν εις το Μοναστήρι των όταν δε εγεννήθη το παιδί της αμαρτίας το επήραν και το έρριψαν μέσα εις το Μοναστήρι, όπου εζούσεν η Αγία Θεοδώρα.

Τι γίνεται όμως απ' εδώ και έμπρός; Έγινε πιστευτόν ότι η Θεοδώρα είναι ο πατήρ του νηπίου και χωρίς να είπη τίποτε, διά να απολογηθή, δέχεται να καταδικασθή ως ένοχος και εξορίζεται μαζί μ' αυτό από το Μοναστήρι. Αναδεικνύεται τροφος του παιδιού και αναγκάζεται να το φροντίζη όπως η μητέρα το παιδί της, διατρέφουσα αυτό με το γάλα των προβάτων, με τα μαλλιά δε των προβάτων, που εζήτει από τους βοσκούς, κατεσκεύαζε τα ενδύματα του παιδιού. 'Αλλά ποία ψυχή θα ήτο δυνατόν να παραδεχθή μίαν τόσον βαρείαν συκοφαντίαν; Ποιό χέρι δεν θα έβάραινε από μίαν τόσον βαρείαν υπηρεσίαν;

Επτά ολόκληρα χρόνια επέρασαν, κατά τα οποία έταλαιπωρείτο η γυναικεία φύσις της: ώ μάτια του Θεού, που τα βλέπετε όλα! συκοφαντηθείσα με κακόβουλον κατηγορίαν εδιώχθη από το Μοναστήρι της, ως να διέπραξε με την θέλησίιν της αισχροτήτα και να ήθελε πάλιν να την σκεπάση με την θεληματικής της εντροπήν. Μαζί δε με όλα της τα βάσανα είχε και την δίαιταν έτρωγε, δηλαδή, διάφορα αγριόχορτα και έπινε νερό, που αντλούσεν όπως-όπως από την λίμνης, αν και θα ήτο προτιμότερον να έλεγε κανείς, ότι έπινε τα δάκρυά της, που έτρεχαν ήμέραν και νύκτα από τα μάτια της πράγματι αυτή εφήρμοσε το ρητόν του ψαλμού: «και το ποτόν μου το ανεμίγνυον με κλαυθμούς» (Ψαλμ. ρα', 10).

Έτσι με τον τρόπον αυτόν έλειωνε το κορμί της και επειδή δεν είχε καμμίαν σωματικής φροντίδα, τα νύχια της είχαν μεγαλώσει και έμοιαζαν με τα νύχια των άγριωτέρων ζώων:

τα μαλλιά της πυκνά και ξηρά (καθώς παρέμεναν ακτένιστα) ήσαν όμοια με άγρια χόρτα: το πρόσωπόν της καθώς ήτο εκτεθειμένον εις τας ηλιακής ακτίνας, έμαύριζε περισσότερο και τα βλέφαρά της είχαν αλλοιωθή από την παρατεταμένη αγρυπνίαν. Και όμως αν και έπάλαιε προς τόσας συμφοράς και εδέρνετο όχι μόνον από τας νιφάδας του χιονιού, αλλά και από τους πειρασμούς, ως τόσον δεν απεφάσισε ούτε δι' ολίγον να απομακρυνθη από το Μοναστήρι, αλλά έστησε την καλύβην της εις την εξώπορταν και παρέμεινεν εις αυτήν, προτιμώνσα με ευχαρίστησαν να είναι παραριγμένη εις αυτό, συμφώνως και με τον Προφήτην Δαυίδ (Ψαλμ. πγ', 11). Ποίος δε θα ήμπορούσες ακόμη να είπη και πόσους άλλους πειρασμούς της επροξένησεν εκεί ο διάβολος χωρίς όμως να ήμπορέση να την κατανικήση;

Άλλοτε μεν ο διάβολος υπεκρίνετο τον άνδρα της, που με απατηλα λόγια την έγυρόφερνε και την παρεκάλει να επιστρέψη εις το σπίτι της ωστόσο εκείνη με το σημείον του σταυρού και την ευχήν τον έκανε άφαντον άλλοτε πάλιν παρουσίαζε φανταστικά εις αυτήν όλα τα θηρία της ερήμου ως νά ώρμούσαν εναντίον της αλλά και πάλιν εκείνη με την προσευχήν διέλυεν ως καπνόν τα φαντάσματα αυτά.

Άλλοτε πάλιν της εφαινετο ότι ήρχοντο κοντά της πλήθη ανδρών, οι οποίοι της επροξενούσαν αφόρητες πληγές, ώστε να μένη ως μισοπεθαμένη. Κατά καιρούς δε της παρουσίαζε και διάφορα φαγητά και πολύ χρυσάφι τέλος με τίποτε από όλα αυτά δεν κατόρθωσε να κάμψη την σταθερότητά της. Από όλα αυτά έκατάλαβε πλέον αυτός που καυχάται ότι ήμπορεί να εξαφανίση την γην και την θάλασσαν, ότι η Αγία Θεοδώρα είναι απολέμητη και ακατανίκητη και δι' αυτό απεφάσισε να διακόψη τον πόλεμόν του εναντίον της.

Αφού λοιπόν επέρασαν τα επτά έτη οι Μοναχοί της λαύρας του Ένάτου έρχονται και παρακαλούν τον Ηγούμενος να δεχθή και πάλιν την Αγίαν (την οποίαν, ως είπομεν, ενόμιζον άνδρα) και να την συγκαταριθμήση μαζί με τους υπολοίπους Μοναχούς του Μοναχικού τάγματος: διότι έλεγον ήτο αρκετή ή τιμωρία να παραμείνη διαρκώς επτά χρόνια εις την είσοδος του Μοναστηριού. Προσέθετον δε εις το διάβημά των αυτό, ότι από θεϊκόν όραμα επληροφορήθησαν ότι ο Θεός έχει συγχωρήσει ήδη τον Θεόδωρον. Κατόπιν των παρακλήσεων αυτών, υπήκουσεν ο Ηγούμενος και απαλλάσσει την Θεοδώραν από την άδικον καταδίκην, αφού διέταξε να μένη εις το πλέον απόμερον κελλίον, χωρίς να την πλησιάζη κανείς και να μη της αναθέτουν καμμίαν υπηρεσίας του Μοναστηριού.

Επέρασαν άλλα δύο έτη, κατά τα οποία η Οσία ήσκειτο απομονωμένη και κλεισμένη εις το κελλί της, με μεγαλυτέραν μάλιστα έγκράτειαν και θερμότερας προσευχάς. Εις την διετίαν επάνω έγινε μεγάλη ξηρασία εις την περιοχής, ώστε τα πηγάδια και αι δεξαμεναι του Κοινοβίου να μη έχουν πλέον ούτε σταγόνα νερού: τότε ο Ηγούμενος, επειδή από όσα έβλεπε και ήκουεν, επληροφορείτο ότι η μακαρία είχε λάβει το χάρισμα να κάμη και θεραπείας, στέλλει και την διατάσσει να πάρη την στάμναν και να μεταβή εις το πηγάδι να φέρη νερό. Εκείνη δέ, μαθημένη να υπακούη εις τον Ηγούμενος χωρίς καθόλου να εξετάζη την εντολήν που λαμβάνει ή να αναβάλλη την εκτέλεσίν της, εκτελεί πάραυτα την διαταγήν και αμέσως φέρνει επάνω την στάμναν γεμάτην νερόν. Από την στιγμήν εκείνην, όλα τα πηγάδια εφάνησαν γεμάτα νερό.

Αφού επέρασαν μερικοί ημέρες, επήρε το παιδί και έκλεισθη μαζί του το βράδυ εις το κελί της καθ' όλην δε την νύκτα το συνεβούλευε διά την κατά Χριστόν τελειότητα. Και ενώ έδιδεν αυτές τις συμβουλές παρέδωσε με ευχαρίστησιν το πνεύμα της εις τα χέρια του Θεού. Αμέσως τότε το παιδί ήρχισε να κλαίη και να θρηνή και εγέμιζε το κελί με τας φωνάς του. Από τους θρήνους αυτούς επληροφορήθησαν τον θάνατον της όσοι ευρίσκοντο κοντά και το ανέφεραν εις τον Ηγούμενον μόλις δε ο Ηγούμενος ήκουσε την είδησιν αυτήν, είπεν αμέσως εις τους Μοναχούς, που τον επληροφόρησαν, το όνειρον που είδε.

Μου εφάνη – είπε – ότι είδα δύο άνδρας να με σηκώνουν υψηλά εις ανυπολόγιστον ύψος. Εκεί έβλεπα ένα αγγελικόν τάγμα και μία φωνη αντηχούσεν εις τα αυτιά μου. Πρόσεχε, έλεγεν η φωνή εκείνη, πόσα αγαθά έχουν ετοιμασθή διά τήν Θεοδώραν την νύμφην μου. Συγχρόνως είδα και μίαν κλίνην, την οποίαν έφρούρει ένας Άγγελος, και ένα νυμφικόν θάλαμον με απεριγράφτον κάλλος. Επειδή δεν είχα σφοδράν επιθυμίαν να μάθω ποιος είναι ο νυμφικός θάλαμος, που έβλεπα, και ποία είναι εκείνη, διά την οποίαν έχουν ετοιμασθή όλα αυτά και ενώ ήρώτων περί όλων αυτών τους οδηγούς μου, διακρίνω έξαφνα χορείαν Προφητών, Αποστόλων και Μαρτύρων. Και η χορεία εκείνη είχεν εις το μέσον γυναίκα, στολισμένην ολόλαμπρα και η οποία εισήρχετο μέσα εις τον νυμφικόν θάλαμον και εφάνετο να κάθεται επάνω εις την κλίνην.

Εκείνοι δε που συνόδευαν την θαυμαστής εκείνην γυναίκα είπον ότι είναι η ψυχή του αββα Θεοδώρου εις την οποίαν απεδόθη ψευδώς το έγκλημα της πορνείας, και επροτίμησε να ταλαιπωρήται επί επτά ολόκληρα χρόνια, εξόριστος από το Μοναστήρι και να θεωρήται πατήρ ενός ξένου παιδιού και να αναλάβη την διατροφής και την μόρφωσίν του, παρά να φανερώση ποία ήτο, πράγματι, κατά την φύσιν και να απαλλαγή έτσι από την εντροπήν και την τόσην ταλαιπωρίαν. Δι' αυτό και όπως βλέπεις – συνέχισαν οι συνοδοι της ψυχής – ήξιώθη μιάς τοιαύτης λαμπρότητος. Όταν είδα αυτά ο ύπνος έφυγε από τα μάτια μου και ήρχισα να κλαίω τας αμαρτίας μου.

Αφού ετελείωσεν αυτήν την διήγησιν, αμέσως επήγε μαζί με τους άλλους Μοναχούς εις το κελί της Οσίας. Μόλις δε εισήλθον βλέπουν την πραγματικώς ζώσαν, νεκράν πλησιάσαντες δε έχυσαν δάκρυα επάνω εις το ιερόν εκείνο σώμα. Τότε ο Ηγούμενος έστειλε και εκάλεσε και τους Μοναχούς του 'Ενάτου, ενώπιον των οποίων απεκάλυψε μερικά μέλη του ιερού σώματος, ενώ συγχρόνως τους έλεγεν:

- Ιδετε το παραδοξότατον αυτό θέαμα: πώς η γυναικεία φύσις εξηπάτησε με τέτοιον τρόπον τον άρχοντα του σκότους.

Όλους, όπως ήτο φυσικόν, εξέπληξεν αυτό που είδον εν συνεχεία δε τους κατέλαβε και πολύς φόβος, καθώς έσκέπτοντο με πόσον κόπον πρέπει να παλαίουν, όσοι είναι αιχμαλωτισμένοι από τα σωματικά πάθη, και τα δάκρυά των ακολουθούσαν τον φόβον αυτόν.

Προς το βράδυ και όταν πλέον εσταμάτησαν τους θρήνους, θάπτουν, με ψαλμούς και ύμνους και τις οφειλομένας επικηδείους τιμάς το πολύαθλον και ιερώτατον εκείνο σώμα.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΙΠΕ γέρων: ἔν τόπω ὃ ἔστι τις, ἐὰν δοκιμάση καλὸν τί ποιῆσαι καὶ μὴ ἰσχύση, μὴ νομίση ὅτι ἀλλαγῶ δύναται ποιῆσαι αὐτό.

2. Εἶπεν ἡ Ἀμμάς Θεοδώρα, ὅτι ἦν τις Μοναχός, καὶ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν πειρασμῶν, λέγει πρὸς ἑαυτὸν ὕπαγε ἔνθεν καὶ ὡς ἔλαβεν αὐτοῦ τα σανδάλια, δρᾷ ἄνθρωπος βάλλοντα καὶ αὐτὸν τὰ σανδάλια αὐτοῦ καὶ λέγοντα αὐτῷ οὐ δὲ ἐμὲ ἐξέρχη; ἰδοὺ ἐγὼ σου προάγω ὅπου ἐὰν ἀπέρχη ἦν δὲ οὗτος ὁ δαίμων καὶ πειράζων αὐτόν.

Ερμηνεία

ΕΙΠΕ κάποτε ἕνας Γέρων:

– Εἰς τον τόπον, που εὐρίσκεται κανεὶς, εἰάν δοκιμάση νὰ πράξη κάτι καλὸν καὶ δὲν ἠμπορέση, ας μὴ νομίση ὅτι εἰς ἄλλο μέρος θα δυνηθῆ νὰ το πραγματοποιήση.

2. Ἡ Ἀμμάς (Γερόντισσα) Θεοδώρα διηγήθη ὅτι ἦτο κάποιος Μοναχός, ὁ οὗτος ἠνωχλείτο ἀπὸ πλήθος πειρασμῶν. Λέγει λοιπὸν στον ἑαυτὸν του· φύγε ἀπ' ἐδῶ. Καθὼς ὁμως ἐπηρε νὰ φορέση τα υποδήματά του, βλέπει κάποιον ἄλλον ἄνθρωπον νὰ βάζη τα υποδήματά του, καὶ νὰ του λέγη: δι' ἐμὲ δὲν φεύγεις ἀπ' ἐδῶ; Καὶ ἐγὼ πηγαίνω πρὶν ἀπὸ σέ, ὅπου σκέπτεσαι νὰ μεταβῆς. Αὐτὸς δὲ ἦτο ὁ δαίμων, που τον ἐπειράζε.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΒΟΥΛΟΜΑΙ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπομῆσαι περὶ τῶν ἐπιχειρούντων εἰς τὰ ὑπέμετρα καὶ περιπιπτόντων κινδύνους ἀνηκέστοις, οἱ οὐκ ἀκούουσι τῆς γραφῆς λεγουσῆς: «μὴ φρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν» καὶ πάλιν ἐτέρωθι: «μὴ γίνου δίκαιος πολὺ, μὴδὲ σοφίζου περισσά, μήποτε ἐκπλαγῆς».

Συνέβη γὰρ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τινὰς ἀδελφοὺς καταλιπόντας τὰ ἴδια κελλία, εἰς τὴν ἄβατον καὶ ἄκαρπον καὶ ἄνυδρον γῆν ἑαυτοὺς ἐκδεδωκέναι ὅτινες πολλὰ ὑπὸ Πατέρων καὶ ἀδελφῶν νοθετηθέντες, οὐκ ἐπέισθησαν, ἀλλ' εἶπον ἡμεῖς βοσκοὶ ἀπερχόμεθα ὡς δὲ ἤλασαν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς ξηροτάτης ἐρήμου, τότε συγκλειθέντες ὑπὸ τὴν ἄβατον γῆν καὶ μηδεμίαν παραμυθίαν εὐρίσκοντες, ἤρξαντο δυσφορεῖν λίαν καὶ ἀρξάμενοι ἐπαναλῦειν εἰς τὰ οἰκούμενα οὐκ ἴσχυσαν φθᾶσαι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀσιτίας καὶ τῆς δίψης καὶ τοῦ καύσωνος ἐκλιπόντες, ἔκειντο ἄθυμοντες, καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχᾶς ἀπολεγόμενοι οἰκονομία δὲ τινὶ θεῖα τινὲς κατὰ τὴν ἔρημον ὀδεύοντες, εὔρον τινὰς ἐξ αὐτῶν οὕτω ψυχορραγοῦντας, οἱ καὶ ἐπιθέντες αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ἴδια κτήνη, ἐκόμισαν εἰς τὰ οἰκούμενα, καὶ ἔμειναν ἐφ' ἱκανὸν ἀσθενοῦντες καὶ λοιπὸν τὴ πείρα ἔμαθον μὴ τὴ ἰδίῳ στοιχεῖν θελήματι οἱ δὲ λοιποὶ, οἱ μὴ εὐρεθέντες, ἀπέψυξαν ἐκεῖ κείμενοι, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν κατεβρώθη ὑπὸ πετεινῶν καὶ θηρίων.

Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι, αὐθαδεῖα λογισμῶν φερόμενοι, χαλεποὺς κινδύνους ἑαυτοῖς περιβάλλουσιν, εἰς γῆν ἄνυδρον καὶ ἄκαρπον διελάσαντες καὶ οἱ μὲν τῆς οἰκουμένης ἀπανίστανται ὑποταγῆναι μὴ βουλόμενοι, μὴδὲ ἐξυπηρετεῖν μοψύχοις ἄνεχομενοι, καὶ τὸ αὐτὸ κινδύνῳ περιπίπτουσιν" οἱ δὲ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν οὐ προαιρούμενοι ἄλλοι ὑπὸ αὐθαδεῖας λογισμῶν κατ' ἔρωτα δῆθεν ἡσυχίας καὶ ἄκρας ἀρετῆς, τὰ ἑαυτῶν ἀγνοήσαντες μέτρα" ἕτεροι, τὴ κενοδοξία ἐπαρθέντες, καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἀκουόντων ἐπαίνους θηρώμενοι,

ὡς ἀναχωρηται δῆθεν γενόμενοι, τοὺς δὲ ἐπιγινόμενους πόνους μὴ λογισάμενοι καὶ οὗτοι πάντες τοὺς οἰκείους πιστεύσαντες λογισμοὺς, ἀθλίως καὶ χαλεπῶς ἐκινδύνευσαν.

Οὐ χρὴ οὖν, ἀγαπητοί, ἀκρίτως τοῖς ἰδίοις θελήμασιν ἡμᾶς συναπάγεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ταπεινούσθαι τῷ πλησίον ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ, ἕκαστον τὰ οἰκεία μέτρα ἐπιγινώσκοντα ἴσως δὲ τὶς παρελθῶν λέξεις καὶ πῶς εὐρίσκομεν τινὰς τῶν Πατέρων ταύτην ἐξασκηκότας τὴν ἀρετὴν; Σκοπεῖτω οὖν οὗτος, πῶς καὶ οἱ Πατέρες οὐδὲν ἀπερὶσκεπτός ἢ ὡς ἔτυχεν ἐπραττον, καὶ ἐκ τοῦ ὑποδείγματος ἑαυτὸν σωφρονίζετω.

2. Περὶ γὰρ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου ἱστόρηται, ὅτι ἔλεγεν οὕτω καθημένου μου, φησὶν, ἐν τῷ κελλίῳ μου εἰς σκῆτιν, ὥχλησαν μὲ οἱ λογισμοὶ λέγοντες ἀπελθε ἐσω εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἴδε τί βλέπεις ἐκεῖ καὶ ἔμεινα πολεμῶν τὸ λογισμὸ πέντε ἔτη, λέγων μήπως ἀπὸ δαιμόνων ἐστὶν δρᾶς σύνεσιν ὀσίου ἀνδρός; μὴ συναπήχθη εὐθέως ἢ ἐπέδραμε; μὴ προσεποτήσατο τῶν λογισμῶν; οὐχὶ ἄλλ' ἔμεινεν ἀνακρίνων, νηστεύων καὶ ἀγρυπνῶν καὶ προσευχόμενος, μήπως ἀπὸ δαιμόνων ἐστίν. “Ἡμῖν δὲ ὅταν ἐπέλθῃ λογισμὸς, ἀκατάσχετοι ἐσμεν, ἐξαγριούμενοι καὶ οὐ μόνον οὐκ ἀνακρίνομεν ἐμπόνως προσευχόμενοι, ἀλλ' οὐδὲ ὑφ' ἐτέρων νουθετούμενοι πειθαρχοῦμεν ὅθεν καὶ αἰχμαλωτιζόμεθα ραδίως ὑπὸ τοῦ ἐξ ἐναντίας.

Εἶτα, φησὶν, ὡς ἐπέμενες καὶ λογισμὸς, ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον, καὶ εὗρος ἐκεῖ λίμνην ὑδάτων, καὶ νῆσον ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἦλθον τὰ κτήνη τῆς ἐρήμου πιεῖν ἐξ αὐτῆς καὶ εἶδον ἐν μέσῳ αὐτῶν δύο ἀνθρώπους γυμνοὺς εἶτα μετὰ τὸ λαλῆσαι ἡμᾶς, εἶπον αὐτοῖς πῶς δύναμαι γενέσθαι Μοναχός; οἱ δὲ εἶπον μοι' ἐὰν μὴ ἀποτάξῃται τις πάσι τοῖς τοῦ κόσμου, σὺ δύναται γενέσθαι Μοναχός ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐγὼ ἀσθενὴς εἶμι καὶ οὐ δύναμαι ὡς ὑμεῖς καὶ λέγουσιν ἐκεῖνοι ἐὰν οὐ δύνασαι ὡς ἡμεῖς, κάθου ἐν τῷ κελλίῳ σου καὶ κλαῦσον τὰς ἀμαρτίας σου.

Ἦ ταπεινώσις ἐνθέου ἀνδρός, ᾧ σύνεσις ἐναρέτου ψυχῆς! ὁ τοσοῦτοις καὶ τηλικούτοις ἀνδραγαθήμασι διαπρέψας οὐκ ἔκρινεν ἑαυτὸν ἄξιόν του πράγματος ἡμεῖς δὲ οἱ μηδὲν ὄντες ἢ τὸ τυχὸν κοπιᾶσαι δυνάμενοι, τῇ προπετεῖα καὶ αὐταρεσκείᾳ ἀγόμενοι, ἐπιχειροῦμεν εἰς τὰ ὑπέμετρα, ὡς Κύριον τὸν Θεὸν πειράζοντες, ὅπερ ἐστὶ φοβερῶν οὐαὶ δὲ ἀνθρώπῳ πεποιθότι ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει ἢ ἀσκήσει ἢ εὐφυΐᾳ, καὶ μὴ ἐπὶ Θεῷ παρ' αὐτοῦ γὰρ μόνου το κράτος καὶ ἡ ἰσχὺς.

3. Ἐγκύψωμεν δὲ εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ εὐρήσομεν καὶ αὐτὸν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως πάντα πεποιηκότα ὅμως δὲ καὶ αὐτὸς οὐκ ἐν Μοναστηρίῳ ἔκαθεζετο; οὐκ ἀμφιάσμασιν ἐκέχρητο; οὐκ ἄρτου ἤσθιεν; οὐ ταῖς ἰδίαις χερσὶν εἰργάζετο; οὐ μαθητᾶς ἐκέκτητο, οἱ τινὲς καὶ μετὰ θάνατον τὸ σῶμα αὐτοῦ συνέστειλαν καὶ ἔθαψαν; καὶ πάντες δὲ οἱ Πατέρες, πλὴν ὀλίγων, τῇ διαγωγῇ ταύτῃ ἔχρησαντο, ὧν τὸν βίον ζηλώσωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐν τῇ βασιλικῇ καὶ μέσῃ ὁδῷ πορευθῶμεν, μὴ ἐκκλίνοντες μήτε εἰς τὰ δεξιά, μήτε εἰς τὰ ἀριστερά.

4. Χρὴ οὖν ἕκαστον τελειοῦν τὸ ἔργον δ' ἐνήρξατο ποιεῖν μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ ὑπομονῆς το δὲ ἄσταταιν τοῖς ἡθεσι καὶ τοὺς λογισμοὺς, καὶ περιφέρεσθαι τῇ γνώμῃ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ ἀπὸ ἔργου εἰς ἔργον, ἄωρον τὸν καρπὸν ἀποκαθίστησιν, εἰ ἄρα γὰ καὶ καρποφορήσει ποτὲ καὶ τοιοῦτος καὶ γὰρ ὁ πονηρός, οὐ τὰς αὐτὰς προσβολᾶς ἐκάστου προσάγει, ἀλλὰ πρὸς καὶ ἕκαστον ἴδη ἐπιτηδείως πολεμηθησόμενον, πρὸς αὐτὸ καὶ τοὺς λογισμοὺς ὑποβάλλει διὰ δικαιωμάτων. Καὶ ἐν μὲν κοινοβίῳ καθεζόμενον, τὴν ἔρημον φαντάζεσθαι παρασκευάζει, πολλὴν οὖσαν τῷ τόπῳ, τὴν ξηροτάτην πολιτείας καὶ τὸν ἀπεσκληρότατον βίον ζητεῖν αὐτὸν ὑποθέμενος ἐν δὲ τῇ ἐρήμῳ διάγοντα φεύγειν ταύτην αὐτὸν συμβουλεύει, ὡς αὐχμῶδη τὲ καὶ ἀπαραμύθητον, καὶ μηδὲ μικρὰν πρὸς τοὺς ἀσθενεστέρους

συγκατάβασιν ἔχουσιν καὶ ταῦτα συνεχέστερον κινεῖ, ἵνα πανταχοῦ ἄρξηται πύργον οἰκοδομεῖν, καὶ ἀκηδιάσας εἶπη στοῶν μᾶλλον οἰκοδομήσω εἶτα μικρῶν ἐργασάμενος, εἶπη πάλιν" βέλτιόν ἐστι κελλίον οἰκοδομήσαι καὶ μεσάσας τὸ ἔργον, βαρυνθῆ καὶ πρὸς αὐτό, καὶ ἀφήση ἡμίτελές, ἀνόνητα ὄντως καὶ εἰς οὐδὲν χρήσιμον κοπιά. Οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, μὴ καρτερῶν ἐν τόπῳ ἐνί, ἐν συνέσει πνευματικῇ τέλειον καρπὸν ἀποδοῦναι οὐ δύναται.

5. Τοῖς δὲ ἐν κοινοβίοις καὶ ἄλλους τινὰς λογισμοὺς καὶ ἐχθρὸς ὑποτίθησι, λέγων πρὸς ἕκαστον" τί περισσὸν ποιεῖς ὧδε, ὑπὲρ καὶ εἰς τὸν κόσμον ἐποίεις; καὶ γὰρ κακεῖ εἰργάζου καὶ ἡσθιες ὡς πὲρ τὰ ἄλογα ζῶα καὶ ποία δικαιοσύνη αὕτη ἐργάζεσθαι καὶ ἐσθίειν; Ἴδου γὰρ καὶ διὰ τῆς βρώσεως ἐπεγείρεται σοὶ πόλεμος τῆς πορνείας καὶ πάλιν ἐὰν μὴ φάγης, οὐχ ὑποφέρεις τὸν κάματον" ἀλλὰ μᾶλλον δεῦρο εἰσελθε εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον καὶ σφῆζι τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς πλὴν μικρῶν σιδήριον ἄρον μετὰ σεαυτοῦ, δι' οὐ μέλλεις τὰς βοτάνας ἀνασπᾶν καὶ ἐσθίειν, καθὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι Μοναχοὶ ἐποίουν, οἱ καὶ εὐηρέστησαν τῷ Θεῷ καὶ τί χρεῖαν ἔχεις καθίσαι ὧδε, ἔνθα εἰσὶ σκάνδαλα καὶ καταλαλῆαι, καὶ ἔτερα πράγματα καὶ μὴ δεῖ λέγειν;

Εἰ οὖν ἐξέλθης, τούτων πάντων ἀπαλλαγῆσαι καὶ εἰ μὴ θέλεις εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον ἀπελθεῖν, καθίσεις ἐν ἐτέρῳ τόπῳ ἔνθα μὴ εἰσὶ σκάνδαλα τόπος γὰρ σοὶ οὐ λείπει τίνα γὰρ πότε. ἐγκατέλιπεν ὁ Θεός, ὅτι σὲ ἐγκαταλείπει, καὶ μᾶλλον ζητοῦντα τὸ ἀγαθόν; καὶ ἐν ἐκείνῳ ἐτέρῳ· τέχνην μαθήσει, ὅθεν ἱκανοῦ μισταρίου καταλύεις, ὅπως καὶ τὰ πτωχῶ δώσης ἐκ τῶν καμάτων σου. Καὶ τοιούτους λογισμοὺς πολλοὺς καὶ πονηρὸς τῷ ἀδελφῷ ὑποβάλλει ἐκ τῶν δεξιῶν, ὅπως δοκῶν καὶ ἀδελφὸς εἰς μείζονα προκοπὴν ἔλκεσθαι, συγκατάθηται τοῖς λογισμοὺς καὶ οὕτως ἑαυτὸν ἀποχωρίσας τοῦ κοινοβίου καὶ τῆς τοῦ προεστῶτος σκέπης καὶ φυλακῆς, ὡς Ἀρνίον ἐκ τῆς ἀγέλης ἀποπλανηθέν, γένηται τῇ λύκῳ καταβρῶμα ἔτοιμον. Εἰ μὲν γὰρ εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἀπέλθῃ ἔρημον, ἡ πείνα πρώτη ἐκθλιψὲ αὐτὸν εἶτα καὶ οἱ δαίμονες περισσῶς ἔκταρασσουσιν αὐτὸν τῇ δειλίᾳ, φόβητρα καὶ βασάνους πολλᾶς κατὰ διάνοιαν δεικνύντες αὐτῷ.

Τότε ἄρχεται ὁ ἀδελφὸς μεταμελίσθαι καὶ λέγειν ἐν ἑαυτῷ καλῶς ἔκαθεζομην μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου' ποῖος δὲ δαίμων ἔπλανησε μὲ ἐξελθεῖν εἰς ταύτην τὴν φοβερὰν ἔρημον, ἔνθα οἰκοῦσι θηρία πολλὰ καὶ δεινά; τί δὲ ποιήσω καὶ ταλαίπωρος, ἐὰν ἐμπέσω εἰς τὰς χεῖρας τῶν βαρβάρων; μήποτε καὶ λησταῖς περιπέσω, μήποτε θηρίον πονηρὸν συναντήσῃ μου;

Ἀλλὰ καὶ δαιμόνια πολλὰ εὐρίσκονται ἐν τοῖς τόποις τούτοις ἔρημος γὰρ ἔστιν ὁ τόπος καὶ πῶς ἐγὼ δυνήσομαι κατὰ μόνας οἰκεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ἔνθα ἐνδεδεχοῦσι τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα, μάλιστα ὅτι καὶ εἴθισα μετὰ πλειόνων ἀδελφῶν; καὶ γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐὰν μὴ νήψη καὶ οἰκῶν κατὰ μόνας ἐν τῇ ἐρήμῳ, τάχα καὶ τὰς φρένας ἀπολλυσι, καθ' & καὶ τινὲς πολλοὶ τοῦτο ὑπέμειναν" ποία δὲ δικαιοσύνη, φησί, ἔστιν, ἐὰν ἀποθάνω ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ κακὸ θανάτω;

Προσπαλαίσας οὖν τοῖς τοιούτοις λογισμοὺς καὶ ἀδελφός, εἰ μὲν φρόνιμος ὄντως ἐστίν, ἐπαναστρέφει εἰς τὸ ἴδιον κοινόβιον, ἀπάσης αἰσχύνης καταφρονήσας, ἣν οἱ δαίμονες αὐτὸ ὑποτίθενται λέγοντες, ὅτι ἐὰν ὑποστρέψῃς πρὸς τοὺς ἀδελφούς, ἠγήσονται σε ὡς ἀδόκιμον καὶ ἀνυπομόνητον, καὶ ὡς δειλὸς στρατιώτης ἀπὸ παρατάξεως δραπετεύσαντα" ἀλλ' οὐ πεισθήσεται τούτοις ὁ ἀδελφός, ἀντεῖπη δὲ μᾶλλον αὐτοῖς, ὅτι οὐχ οὕτως ἔσται, πονηροὶ δαίμονες, ἀλλὰ μᾶλλον ὑποδέξονται μὲ ὡς δόκιμον ἀγωνιστῶν καὶ ὡς τὸ τοῦ Ἀποστόλου πληρώσαντα «πάντα γὰρ, φησι, δοκιμάζοντες, τὸ καλὸν κατέχετε» καὶ ἰδου ἀμφοτέρω δοκιμάσας, εὔρον ὅτι καλὸν καὶ τερπνόν το κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτὸ καθὼς γέγραπται «ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφου βοηθούμενος, ὡς πόλις ὄχυρὰ καὶ ὑψηλὴ» καὶ οὕτως ἐπανελθόντα

αὐτὸν δέχεται καὶ προεστῶς καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἀσμένως διὰ τὸν εἰπόντα «ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενούντων»

Εἰ δὲ αἰσχυνηθεὶς οὐχ ὑποστρέψει εἰς τὸ ἴδιον κοινόβιον, εἰς τὸν κόσμον ἴσως ἐπαναλύει πεισθεὶς τοὺς δαίμοσι λέγουσιν, ὅτι κακεῖ, ἐὰν θέλης φοβηθῆναι τὸν Θεόν, σφῆξῃ ἢ δοκεῖς ὅτι μόνοι οἱ ἐν ἐρήμῳ σφίζονται καὶ ταῦτα γὰρ ὑποβάλλει ὁ ἐχθρὸς θέλων αὐτῶν ἐπιστρέψαι ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον.

Καὶ ταῦτα μὲν συμβαίνει τὸ χωρισθέντι ἐκ τοῦ κοινοβίου, εἰ εἰς τὴν ἔρημον ὁπέλθη εἰ δὲ πορευθεὶς λάβοι κελλίον πλησίον γερόντων, οἱ μὲν γέροντες ἀντιλαμβάνονται αὐτοῦ ἐν Κυρίῳ, φέροντες αὐτὸ καθότι ἰσχύει ἡ χεὶρ αὐτῶν καὶ δὲ καθεσθεὶς ἐν τῷ κελλίῳ, λέγει λοιπὸν ἐν ἑαυτῷ ὀφείλομεν ἐργάσασθαι ἓνα εὐρωμεν διατραφήναι.

"Ἄρχεται οὖν περισπᾶσθαι ὡς κατὰ μόνας οἰκῶν" καθάπερ γὰρ τῷ ἔθισαντι κατὰ μόνας δυσχερές το κοινόβιον φαίνεται, οὕτω καὶ τῷ ἐν τῷ κοινοβίῳ ἐθίσαντι ἡ μονία πολλῶν ἐμποιεῖ τὴν δυσχέρειαν καὶ ἀφόρητον. Ὑπὸ οὖν τῶν πειρασμῶν καὶ τοῦ περισπασμοῦ συνεχόμενος, ἄρχεται μεταμελεῖσθαι καὶ λέγει: ἰδοὺ περισπῶμαι πάντοθεν, καὶ οὐδὲ τὴν μικρῶν μου σύναξις εὐρίσκω βαλεῖν, τὴ φροντίδι καὶ τοῖς ἐκ ταύτης λογισμοῦς καὶ τῷ ἔργῳ ἀεὶ ἀντιμαχόμενος ὅτε δὲ ἤμην ἐν τῷ κοινοβίῳ, τούτων ἀπάντων ἐλεύθερος ὑπῆρχαν, πᾶσα δὲ μοῦ ἡ μέριμνα ἦν εἰς τὴν σύναξίν μου καὶ εἰς τὸ μικρὸν ἐργόχειρον.

Νῦν οὖν τί ποιήσω ἐγὼ καὶ ταλαιπῶρος; διὰ γὰρ τὰς ἀμαρτίας μου ταῦτα συνέβη μοι" εἰ γὰρ ἤκουσα τῆς συμβουλῆς τοῦ Πατρός, οὐκ ἂν ἐνέπεσον ταῖς τοσαύταις καὶ τηλικαύταις θλίψεσιν, αἱ μὲ νῦν συνέχουσιν οὐδὲν ὄντως ὄλεθριωτερόν της παρακοῆς αὕτη γὰρ καὶ τὸν Ἀδὰμ ἐξέβαλε τοῦ Π ἀραδείσου, καμὲ ἐκ τοῦ κοινοβίου: μοῦ καὶ οὕτω μεταμεληθεὶς καὶ ἀδελφός, ἢ πάλιν εἰς τὸ ἴδιος ἐπιστρέφει κοινόβιον, ἢ τυχὸν εἰς τὸν κόσμον ἐπανακάμψας ἀπολλυται.

Ἐ! οὖν ἐπανακάμψας εἰς τὸ κοινόβιον καὶ δεχθεὶς, πολεμηθῆ πάλιν ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διὰ τὰ σκάνδαλα καὶ τὴν καταλαλιάν, εἶπατω πρὸς ἑαυτὸν θὲς θύραν ἐν τὸ στόματί σου ἐν Κυρίῳ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοῦς σου ἀποστρεψόν τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα καὶ ἐν τούτοις νικήσεις ἀμφοτέρα τὴν μὲν καταλαλιάν διὰ τῆς σιωπῆς, τὰ δὲ σκάνδαλα διὰ τῆς φυλακῆς τῶν ὀφθαλμῶν ἐὰν γὰρ μὴ ταῦτα νικήσωμεν, ὅπου δ' ἂν πορευθῶμεν, ἐν ἑαυτοῖς, βαστάζομεν τοὺς πολεμοῦντας ἡμᾶς.

6. Ἄλλω δὲ ἀδελφῷ ἕτερον λογισμὸς καὶ πονηρὸς ὑποβάλλει, θέλων αὐτὸν τῆς μονῆς ἀφαρπᾶσαι καὶ φησὶν ἰδοὺ ἐγνώσθη σου ἡ ἀσυστροφία καὶ ἀμέλεια πάσι τοῖς ἀδελφοῖς διὸ οὐκέτι δύνασαι οἰκῆσαι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καν γὰρ σὺ ποθήσης τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι μεθ' ὧν κατοικεῖς, οἱ αὐτοὶ εἴσιν, οἱ τινὲς οἶδασι σὲ οἷος ἦς ἀπ' ἀρχῆς ἀπελθε οὖν ἀλλαχοῦ, ἐνθα οὐ γινώσκουσί σε, καὶ βάλε ἀρχὴν ἐκεῖ, καὶ εὐαρεστήσεις καὶ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

Ἄκουσον τοίνυν, ἀγαπητὲ διὰ τὸν ὄνειδισμόν τῶν ἀνθρώπων φεύγεις τὸν Πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς, ὧν ἐνώπιον συνέθου τῷ Θεῷ, καὶ διατὶ μὴ μνημονεύης τοῦ Προφήτου λέγοντας «ὄνειδισμόν προσεδόκησεν ἡ ψυχὴ μου καὶ ταλαιπωρίαν καὶ ἔνεκά σου ὑπήνεγκα ὄνειδισμόν, καὶ ἐντροπὴ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν μου», καὶ φέρεις καὶ αὐτὸς μετὰ χαρᾶς τὴν ἀτιμίας καὶ ἐξουδένωσιν; «μακάριοι γάρ, φησιν, ἔστε, ὅταν ὄνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν» καὶ τὰ ἐξῆς. Πάνυ γὰρ συμβάλλεται καὶ ὄνειδισμὸς καὶ διὰ τὸν Κύριον πρὸς τὴν κάθαρσιν τῶν ἀμαρτημάτων καὶ πειθέτω σὲ ὁ Προφήτης λέγων· «ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ Κύριος καὶ ἔλυτρωσατο ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν».

Ἄλλως τὲ σὺ τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ πάντως ὄψει ὅτι ὁ Κύριος θεραπεύει καὶ τὴν συνείδησιν τῶν ἀδελφῶν σου εἰς σέ. Μεῖνον οὖν ἔνθα σε κατέλαβεν ὁ ἐξ ἐναντίας καὶ ἀναστᾶς ἐκεῖ καταπάλαισον αὐτόν, ἕνα οἷς ἐγνώσθη σου τὰ ἐλαττώματα, φανερωθῆ αὐτοὺς καὶ τὰ κατορθώματα, καὶ ἐν τούτῳ κομίση δόξαν μεγάλην παρὰ τοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος «καὶ ἔσονται οἱ πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι». Ἀφ' ὃ γὰρ τὸ ρυπωθὲν ἱμάτιον πλυθῆ, οὐκέτι μετὰ τῶν ρυπαρῶν ἀφορισθήσεται εἰ δὲ τις καὶ κατὰ φθόνον ἢ ζῆλον πονηρὸν ἐπονομάσει τὸ καθαρὸν ρυπαρόν, οὐ πιστευθήσεται" ἢ γὰρ ἰδέα τοῦ ἱματίου ἐλέγξει αὐτόν: «πλυνεῖς μὲ γάρ, φησι, καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι».

7. Πολλάκις δὲ καὶ τῷ εἰς τὸ κοινόβιον γηράσαντι ὑποτίθησιν ὁ ἐχθρὸς ἀποστασίας. λογισμὸν λέγων" ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη ἔχεις ἐν τῷ Μοναστηρίῳ δουλεύων τῇ Χριστῷ νῦν δὲ γεγήρακας καὶ οὐχ ἰσχύεις ἔτι φέρειν τοὺς κανόνας τοῦ κοινοβίου ἀλλ' οὐδὲ ἔχεις δύναμιν τοῦ ποιεῖν τίποτε ἢ γὰρ σὰρξ σου ἀσθενῆς γέγονε, καὶ μέλλεις τοῦ λοιποῦ ἐξουθενεῖσθαι ὑπὸ μικρῶν τὲ καὶ μεγάλων ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ γῆρας, ἀναπαύσεως χρήξεις.

Ἐξελθε οὖν ἐντεῦθεν, καὶ καθίσας ἐν ἐνὶ τόπῳ, ἡσύχασον καὶ ὁ Θεὸς ἀποστέλλει τὴν τροφήν σου, εἴτε ἐξ ἀγάπης, εἴτε ἐξ οἰασδήποτε προφάσεως ποία γὰρ ἀνάγκη σου ἐπίκειται, ἵνα καὶ ταλαιπωρῶν ὀνειδίξῃ περὶ τῆς τροφῆς σου; τί δὲ καὶ ἡ βρῶσις σου τυγχάνει, ὅτι οὕτω καθ' ἑκάστην ἡμέραν ταλαιπωρεῖς ὡς κακὸς δοῦλος, καὶ ἀνέχη ὑποταγῆναι τοῖς μικροτέροις σου;

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὑποβάλλει ὁ πονηρὸς το γέροντα, βουλόμενος αὐτόν μετὰ τοσαῦτα ἔτη χωρίσαι τῆς ἀδελφότητος καὶ τοῦ τόπου ἔνθα γεγήρακε, καὶ ἀνυπομόνητον δείξει αὐτόν περὶ τὸ γῆρας αὐτοῦ καὶ ἐὰν ἔστιν ὁ γέρον ἐλαφρότερος τῷ λογισμῷ, εὐθὺς μεταστρέφεται καὶ ἐλαύνεται ὑπ' αὐτοῦ ὡς φρύγανον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον.

Εἰ δὲ ἔστιν ὁ γέρον τὸ λογισμῷ τέλειος, περιγίνεται αὐτοῦ λέγων" οὐ μὴ μοῦ τοῦ γήρους καταγελάσης, διάβολε! εἰ γὰρ ἐν τῇ νεοτητί μου ὑπέμεινα τοὺς πόνους καρτερῶς, πολλῶ μᾶλλον νῦν ὑπομενῶ, ὅτι ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκε τοῦ εἶναι μὲ σὺν Χριστῷ ὁ γὰρ γηράσας οὐδὲν ἕτερον προσδοκᾷ, εἰ μὴ τοῦ ἀναλύσαι τοῦ βίου ἅμα δὲ καὶ τοὺς νεωτέροις οὐ γενήσομαι τύπος ἐγὼ ραθυμίας, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπομονῆς. Εἰ γὰρ ὁ εὐσεβὴς γέρον καὶ Ἐλεάζαρ, τοιαύταις βασάνοις περιεχόμενος, καὶ τὰ μέλη κατακαϊόμενος πάντοθεν, οὐ μετετρέπη τῶν λογισμῶν, ἀλλ' ὑπόδειγμα τοῖς νέοις ὑπομονῆς γέγονεν, οἱ πρὸς ἐκεῖνον ἀφορῶντες γενναίως καὶ αὐτοὶ κατεφρόνησαν τῶν βασάνων, πολλῶ γὰρ μᾶλλον ἐγὼ ὁ μηδὲν πάσχων τοιοῦτον.

Διὰ τὸν μικρὸν κόπον καὶ τὴν ἐλαχίστην ἐξουδένωσιν, οὐκ ἔσομαι τοὺς νεωτέροις ἀποστασίας ἀρχέτυπον, ἀλλ' ὑπομονῆς μᾶλλον καὶ καρτερίας ἐγὼ γὰρ ἠγοῦμαι ἑαυτὸν ὅτι δοῦλος εἰμὶ τινὸς καὶ ἐλθῶν ὁ Κύριός μου παρέθετο μὲ τὸ προεστώτι τοῦ Μοναστηρίου, ἐν ᾧ παροικῶ, καὶ οὐκ εἰμὶ ἀντεξούσιος ὅτι θέλω ὑποχωρῆσαι. Τί δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ μικροῦ ἔργοχειρου μὲ ἐκθλιβετε; εἰ γὰρ οἱ κοσμικοὶ διὰ τὰ φθειρόμενα οὐ μόνον ἐν ταῖς ἡμέραις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς νυξὶ φιλοπόνως ἐργάζονται, καὶ περὶ φροντίδας εἰσὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ κέλλης, καὶ ἐνοικίου, καὶ ὑπομένουσι, πολλῶ μᾶλλον ἐγὼ ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ κόπω μετὰ χαρᾶς καρτερήσω, ὡς ἐκείνων ἀπάντων χάριτι Χριστοῦ ἐλευθερωθεῖς «ὅτι ὁ ζυγὸς αὐτοῦ χρηστός, καὶ τὸ φορτίον αὐτοῦ ἐλαφρόν ἐστι διὰ τοῦτο ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ πονηρευόμενοι καὶ ἐξερευνησὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ μου». Καὶ οὕτω, συνεργία τῆς χάριτος διαμείνας ἐν τῇ αὐτοῦ γνώμῃ, καὶ τελειωθεῖς ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ γεγήρανε, κομειῖτε τὸν ἀμαράντινος στέφανον.

Ερμηνεία

ΘΕΛΩ, αδελφοί μου, να σας υπενθυμίσω, δι' εκείνους οι οποίοι επιχειρούν τα υπερβολικά κατορθώματα και περιπίπτουν εις φοβερούς κινδύνους αυτοί δεν προσέχουν την Αγίας Γραφήν, που λέγει: «να μη σκέπτεσαι κάτι αντίθετον από εκείνο που πρέπει να σκέπτεσαι, αλλά να σκέπτεσαι μόνον το πώς θα έχης σωφροσύνην» (Ρωμ. ιβ', 3). Και εις άλλο μέρος πάλιν λέγει: «Να μη γίνης δίκαιος πολύ, ούτε να σοφίζεσαι περισσά, μη τυχόν και κάποτε ευρεθής προ εκπλήξεων» (Εκκλησ. ζ', 17).

Διότι συνέβη εις τας ημέρας μας μερικοί αδελφοί να εγκαταλείψουν τα κελία των και να αυτοεξορισθούν εις περιοχὴν αδιάβατον, ακαρπον και τελείως άνυδρον. Αυτούς τους αδελφούς οι Πατέρες προηγουμένως τους ενουθέτησαν επί πολύ αλλά δεν επείσθησαν εις τας νουθεσίας των. Είπον, εις απάντησιν των συμβουλών ημείς πηγαίνομεν εκεί διά να ζήσωμεν όπως τα βοσκήματα. Μόλις όμως έφθασαν εις την περιοχὴν της ξηροτάτης ερήμου, τότε έχοντες ολόγυρά των τελείως έρημον τόπον, όπου δεν εύρισκαν ούτε την ελαχίστην υλικὴν παρηγορίαν, ήρχισαν να στενοχωρούνται πάρα πολύ. Ήρχισαν λοιπόν να επιστρέφουν εις τα Μοναστήρια δεν ηδυνήθησαν όμως να φθάσουν· αλλ' εξαντληθέντες από την έλλειψιν τροφών, την δίψαν και την υπερβολικὴν ζέστης, έπεσαν χάμω απελπισμένοι, έτοιμοι να ξεψυχήσουν.

Κατά θείαν όμως οικονομίαν μερικοί οδοιπόροι, που έπερνούσαν από εκείνην την έρημον, ευρήκαν μερικούς από αυτούς, πού, σχεδόν, εψυχορραγούσαν: αφού λοιπόν τους ανέβασαν εις τα ζώα των, τους μετέφεραν εις τα Μοναστήρια, όπου παρέμειναν αρκετόν διάστημα ασθενείς και από τότε εδιδάχθησαν, εκ πείρας, να μή ακολουθούν το θέλημά των. Οι υπόλοιποι, όσοι δεν ανευρέθησαν, παρέδωσαν τας ψυχάς των εκεί που έπεσαν αποκαμωμένοι και τα σώματα των κατεφαγώθησαν από τα όρνεα και τα άγρια θηρία. .

Αλλά και πολλοί άλλοι, παρασυρόμενοι από αλαζονικές σκέψεις, εκθέτουν τον εαυτόν των εις φοβερούς κινδύνους, απομακρυνόμενοι δι' άσκησιν δήθεν εις περιοχές τελείως άγόνους και ανύδρους. Εξ αυτών άλλοι μεν απομακρύνονται από τους άλλους, επειδή δεν επιθυμούν να υποταχθούν, ή δεν ανέχονται να εξυπηρετούν τους αδελφούς των και περιπίπτουν έτσι εις τον ίδιον κίνδυνον εις άλλους πάλιν δεν αρέσει να εργάζωνται με τα χέρια των, ενώ άλλοι από αλαζονείαν, αισθανόμενοι, δηθεν, έρωτα διά την ησυχίαν και την τελειότητα της αρετής, αν και αγνοούν τα μέτρα της ικανότητός των. Άλλοι, τέλος, υπερηφανεύονται και επιζητούν τους επαίνους από όσους τους ακούουν, ότι δηθεν κατόρθωσαν να γίνουν αναχωρηται, χωρίς να σκεφθούν τους κόπους και τας δυσκολίας, που θα συναντήσουν. Όλοι αυτοί με το να πιστεύσουν εις τους λογισμούς των, περιέπεσαν εις κινδύνους φοβερούς και αθλίους.

Δεν πρέπει λοιπόν, αγαπητοί, να παρασυρώμεθα απερισκέπτως από τα θελήματα και τας επιθυμίας μας είναι προτιμότερον να ταπεινώνωμεν τον εαυτόν μας εις τον πλησίον μας με αγάπην Θεού και να γνωρίζη και καθέννας μας έπακριβώς τα μέτρα του. "Ίσως κάποιος προβάλη την εξής αντίρρησιν. Και πώς τότε συναντώμεν μερικούς Πατέρας, που ήσκησαν την αρετήν; Ας λάβη υπ' όψιν του αυτός, ότι και οι Πατέρες τίποτε δεν έπρατταν απερισκέπτως και εις την τύχην. Από δε το παράδειγμα των Πατέρων ας σωφρονίζεται ο καθέννας.

2. Διότι διηγούνται περί του Αββά Μακαρίου πώς ο ίδιος έλεγεν, ότι καθώς κάποτε έκαθήμην εις το κελλί μου, εις την σκήτην, με ηνώχλησαν οι λογισμοί πήγαινε – με προέτρεπον – εις τα βάθη της ερήμου, και πρόσεξε τι θα ιδής εκεί. Έναντίον αυτού του λογισμού έπολέμησε συνεχώς επί πέντε έτη, αναλογιζόμενος μήπως είναι από τους δαίμονας. Βλέπεις σύνεσιν οσίου ανδρός; Μήπως παρασύρθη αμέσως ή έτρεξεν; Μήπως απεδέχθη τους λογισμούς; Τίποτε από όλα αυτά έμεινεν εξετάζων μετά προσοχής τους λογισμούς, ενήστευεν, αγρυπνούσε και προσήχето, από φόβον μήπως προέρχονται από τους δαίμονας. Ημείς όμως, όταν μας παρουσιασθή ένας λογισμός, είμεθα ασυγκράτητοι, εξαγριωνόμεθα και όχι μόνον δεν τους εξετάζομεν με προσοχήν προσευχόμενοι, αλλ' ούτε και ταπειωνόμεθα ζητούντες νουθεσίας από άλλους: δι' αυτό και με ευκολίαν αιχμαλτιζόμεθα από τον Διάβολον.

Κατόπιν, εξηκολούθει να διηγήται ο Αββάς Μακάριος, επειδή επέμενεν ο λογισμός, έβγήκα πράγματι εις την έρημον και εκεί συνήντησα μίαν λίμνης, που είχεν εις το μέσον ένα νησάκι: εις την λίμνην αυτήν ήλθον τα κτήνη της ερήμου να ποτισθούν. Μεταξύ των ζώων αυτών είδον και δύο γυμνούς ανθρώπους. 'Αφού επ' ολίγον όμιλήσαμεν, τους είπον:

– Πώς μπορώ να γίνω Μοναχός;

-Έάν δεν απαρνηθή κανείς θεληματικά, όλα τα πράγματα του κόσμου τούτου, δεν είναι δυνατόν να γίνη Μοναχός, μου απήντησαν εκείνοι.

-Εγώ είμαι ασθενής και δεν έχω δύναμιν, όπως σεις, τους λέγω εκ δευτέρου.

-Έάν δεν ήμπορης, όπως ημείς – μου απήντησαν πάλιν – τότε κάθισε εις το κελλί σου και κλαυσε τας αμαρτίας σου.

Ω ταπείνωσις ανδρός, που έσέβετο τον Θεόν, ώ σύνεσις εναρέτου ψυχής! 'Εκείνος, που διέπρεψεν εις τόσον μεγάλα και αξιόλογα ανδραγαθήματα, δεν έκρινεν άξιον τον εαυτόν του δι' αυτό το πράγμα: ενώ ημείς, που δεν είμεθα τίποτε και δεν έχομεν την δύναμιν να κοπιάσωμεν, από αυθάδειαν και αυταρέσκειαν, επιχειρούμεν πράγματα ανώτερα από τα μέτρα μας, σαν να προκαλούμεν τον Κύριον και Θεόν, πράγμα που είναι βεβαίως φοβερόν. Αλλοίμονον εις τον άνθρωπος, που εμπιστεύεται εις την δύναμιν του, ή εις την άσκησίν του, ή εις την ευφυΐαν του και όχι εις τον Θεόν· διότι μόνον από τον Θεόν προέρχεται η κραταίωσις και η δύναμις.

3. Ας εξετάσωμεν προσεκτικά και τον βίον του Αγίου Αντωνίου, και θα ίδωμεν ότι και ο Άγιος αυτός όλα τα έκαμεν οδηγούμενος από θείαν αποκάλυψιν. Μήπως όμως και αυτός δεν παρέμεινεν εις Μοναστήριον, δεν έχρησιμοποίει ενδύματα; δεν έτρωγε ψωμί; δεν είργάζετο με τα ίδια του τα χέρια; δεν είχεν αποκτήσει μαθητές, οι οποίοι έσαβάνωσαν το σώμα του μετά τον θάνατόν του και το έθαψαν; Αλλά και όλοι οι Πατέρες, εκτός από ελαχίστας εξαιρέσεις, με αυτόν τον τρόπον έζησαν ας μιμηθώμεν και ημείς τον βίον των και ας περιπατήσωμεν επάνω εις την μέσην και βασιλικήν οδόν, χωρίς να παρεκκλίνωμεν ούτε δεξιά, ούτε αριστερά.

4. Πρέπει λοιπόν ο καθένας να τελειώνη το έργον, που ήρχισε να εκτελή, με μεγάλην ταπεινοφροσύνην και υπομονήν. Εάν είναι άστατος εις τας συνηθείας του και τας σκέψεις του και περιφέρεται, με ιδιικήν του γνώμην, από τόπου εις τόπον και από εργασίας εις εργασίας, οι καρποί των έργων του θα είναι ανώριμοι, αν βεβαίως ήμπορέση κάποτε ο

τοιούτος να καρποφορήση. Και τούτο διότι ο πονηρός δεν προσβάλλει τον καθένα με τον ίδιον τρόπον, αλλ' εξετάζει μετά προσοχής το σημείον που είναι δυνατόν να πολεμηθή ευκολώτερον ο καθένας και αφού το διαπιστώση, τότε επ' αυτού υποβάλλει και τους καταλλήλους λογισμούς, ως δικαίωμα πρὸς δήθεν τελειότερον βίον.

Και εκείνον μὲν, που παραμένει εις το Κοινόβιον, τον κάμνει να φαντάζεται την ἔρημον, η οποία είναι απέραντος εις εκείνο το μέρος, και τον παρακινεί να επιζητή την αυστηροτάτην ἀσκησιν και την πλέον βασανιστικὴν ζωὴν. Εκείνον πάλιν, που ζή εις την ἔρημον, τον συμβουλεύει να φύγη ἀπὸ αὐτήν, διότι, δήθεν, είναι ξηρά και δεν ἔχει ουδεμίαν παρηγορίαν, και δεν προσφέρει οὔτε την παραμικροτέραν ευκολίαν εις τους ασθενεστέρους. Και αὐτάς τας σκέψεις ανακινεί συχνότερον εις τον νούν του ερημίτου, διὰ να τον παρακινήση να ἀρχίσῃ να κτίζῃ πύργον, ἕως ὅτου βαρυνθῇ και εἴπη καθ' εαυτόν: προτιμότερον να οικοδομήσω στοάν. Μετά, αφού εργασθῇ ὀλίγον, πάλιν του μεταβάλλει την σκέψιν: καλλίτερα να κτίσω κελλί λέγει μόλις ὅμως φθάσῃ εις το μέσον του ἔργου, βαρύνεται και εις αὐτό και το αφήνει μισοτελειωμένον, ὥσπου κουράζεται ανωφελώς και δεν τελειώνει τίποτε το χρήσιμον. Με τον τρόπον αὐτόν ο Μοναχός, με το να μη παραμένη δηλαδή εις ἓνα τόπον, δεν ἠμπορεῖ να ἀποδώσῃ τέλειον καρπὸν, ὅστις θα είναι ἀποτέλεσμα πνευματικῆς συνέσεως.

5. Εἰς τους Μοναχοὺς πάλιν των κοινοβίων ο εχθρὸς υποβάλλει μερικούς ἄλλους λογισμούς. Λέγει συχνά εἰς ἕκαστον κοινοβιάτην:

Τι περισσότερο κάμνεις ἐδῶ ἀπὸ εκείνο, που ἔκαμνες εις τον κόσμον; Και ἐκεῖ εἰργάζεσο και ἔτρωγες, ὅπως τα ἄλογα ζῶα και ποίου εἶδους ἀρετὴ είναι αὐτὴ να ἐργάζεσαι μόνον και να τρώγῃς; Να ὅτι με το φαγητόν σηκώνεται ἐναντίον σου ο πόλεμος της πορνείας ἀλλὰ και πάλιν εἴαν δεν φάγῃς, δεν είναι δυνατόν να ἀνθέξῃς εις τον κόπον προτιμότερον είναι να φύγῃς ἀπ' ἐδῶ και να εἰσέλθῃς εις την βαθυτέραν ἔρημον, διὰ να σωθῃς· διότι ὅλη η γῆ ἀνήκει εις τον Κύριον. Πάρε λοιπὸν μαζί σου ἓνα μαχαίρι, με το οποίον να βγάξῃς χόρτα διὰ να τρώγῃς, ὅπως ἔκαμναν ο ἀρχαῖοι Μοναχοί, οἱ οποίοι και κατῶρθωσαν να ευαρεστήσουν τον Θεόν. Ποία ἀνάγκη να κάθεσαι ἐδῶ, ὅπου υπάρχουν σκάνδαλα και κατακρίσεις και διάφορα ἄλλα πράγματα, που δεν ἐπιτρέπεται να λέγωνται;

Εἴαν λοιπὸν φύγῃς ἀπ' ἐδῶ, θα ἀπαλλαγῇς ἀπὸ ὅλα αὐτά εἴαν πάλιν δεν θέλῃς να φύγῃς διὰ την βαθυτέραν ἔρημον, τότε πήγαινε εις ἄλλον τόπον· διότι ποῖον μέχρι τώρα ἐγκατέλειψεν ο Θεός, διὰ να ἐγκαταλείψῃ και σε, τοσοῦτον μάλλον, καθ' ὅσον ζητεῖς το ἀγαθόν; Εἰς εκείνο, το μέρος, ὅπου θα καταφύγῃς, θα μάθῃς και ἄλλην τέχνην, ἀπ' ὅπου θα κερδίξῃς ἀρκετά, διὰ να δίδῃς ἐλεημοσύνης και εις ἓνα πτωχόν ἀπὸ τους κόπους σου. Και τοιούτου εἶδους λογισμοὺς ἐμπνέει πολλοὺς και πειρασμός, ἐκ δεξιῶν, εις τον ἀδελφόν, διὰ να νομίσῃ ο ἀδελφός, ὅτι ὠδηγεῖται εις μεγαλυτέραν προκοπὴν εἴαν συμφωνήσῃ με τους λογισμοὺς αὐτοῦς.

Αὐτό ὅμως είναι παγίς, διὰ να ἀποχωρήσῃ ο Μοναχός ἀπὸ το Κοινόβιον και ἀπὸ την σκέπην και φροντίδα του Ἡγουμένου και να ἀποπλανηθῇ ὡς ἀρνίον μακρὰν ἀπὸ το κοπάδι, ὁπότεν θα γίνῃ πλέον διὰ το στόμα του λύκου ἔτοιμον φαγητόν. Διότι εἴαν συμφωνήσῃ με τον λογισμόν του και πραγματοποιήσῃ την σκέψιν του ἀπερχόμενος εις την βαθυτέραν ἔρημον, η πείνα πρώτη θα τον στενοχωρήσῃ πολὺ ἔπειτα και οἱ δαίμονες θα τον

συνταράξουν με την δειλίαν, υποβάλλοντες εις την σκέψιν του πολλούς φόβους και βάσανα.

Κατόπιν αυτών αρχίζει ο αδελφός να μετανοή και να λέγη με την σκέψιν του: καλά έκαθήμην με τους αδελφούς μου· ποίος δαίμων με εξεγέλασε να εξέλθω εις αυτήν την φοβεραν έρημον, όπου κατοικούν πολλά και φοβερά θηρία; τι θα κάνω και ταλαίπωρος, εάν πέσω εις τα χέρια των βαρβάρων; Πώς φοβούμαι μη τυχόν πέσω εις ληστάς, ή μη τυχόν με συναντήση κανένα θηρίον!

Αλλά και πολλά δαιμόνια ευρίσκονται εις αυτούς τους τόπους, διότι ο τόπος είναι έρημος και πώς θα ήμπορέσω εγώ να κατοικήσω οι μόναχος εις αυτήν εδώ την έρημον, όπου ευρίσκονται διαρκώς τα ακάθαρτα πνεύματα, τώρα μάλιστα, όπου συνήθισα να συγκατοικώ με πολλους αδελφούς; Διότι πραγματικώς εάν δεν προσέξη εκείνος, που κατοικεί μόνος του. εις την έρημον, φθάνει και εις την παραφροσύνην, όπως συνέβη εις αρκετούς. Και ποίον θα είναι το όφελος εάν αποθάνω με κακον θάνατον εις αυτήν την έρημον;

Αφού λοιπόν αγωνισθή εναντίον αυτών των λογισμών ο αδελφός, εάν πράγματι είναι συνετός, επιστρέφει εις το κοινόβιον του. Εις την προσπάθειάν του αυτήν θα πρέπει να περιφρονήση κάθε εντροπήν, την οποίαν του εμπνέουν οι δαίμονες με το να του λέγουν: εάν επιστρέψης προς τους αδελφούς σου, θα σε νομίσουν ανυπόμονον και ανίκανον, ως στρατιώτης που από φόβον δραπετεύει από την στρατιωτικών του παράταξιν. 'Αλλ' ο αδελφός δεν πρέπει να δώση εμπιστοσύνην εις αυτούς απ' εναντίας πρέπει να τους αντιμετωπίση με τους εξής λόγους. Δεν θα γίνη έτσι, όπως τα λέγετε, πονηροι δαίμονες, αλλά μάλλον ως έμπειρον αγωνιστήν θα με υποδεχθούν και ως εφαρμόσαντα το ρητόν τού Αποστόλου: «να τα δοκιμάζετε όλα, αλλά να κρατήτε το καλόν» (Α' Θεσ. ε', 21). Αυτό λοιπόν έκαμα και εγώ εδοκίμασα και τα δύο και εύρον, ότι πράγματι είναι καλός και ευχάριστον το να κατοικούν από κοινού οι πνευματικοί αδελφοί, όπως έχει άλλωστε γραφή: «όταν ο ένας αδελφός βοηθήται υπό του ετέρου, ομοιάζουν προς πόλιν υψηλήν και ωχυρωμένην» (Παροιμ. ιη', 19).

Τον αδελφόν αυτόν, όστις θα επιστρέψη κατ' αυτόν τον τρόπον εις το κοινόβιον, τον υποδέχονται με ευχαρίστησιν ο Ηγούμενος και οι αδελφοί του κοινοβίου, επειδή ο Κύριος είπε: «να ανέχεσθε τους ασθενείς» (Α' Θεσ. ε', 14).

Εάν όμως ο αδελφός αυτός δεν επιστρέψη, από εντροπήν, εις το Κοινόβιον του, τότε δεν αποκλείεται να δώση εμπιστοσύνην εις τους δαίμονας και να επιστρέψη εις τον κόσμον. Και εις τον κόσμον – του λέγουν οι δαίμονες - εάν θέλης να φοβάσαι τον Θεόν, σώζεσαι ή μήπως νομίζεις ότι μονάχα οι ερημίται σώζονται; Αυτά λοιπόν υποβάλλει ο εχθρός εις την προσπάθειάν του να πείση τον Μοναχών να επιστρέψη πάλιν επί τον ίδιον έμετον.

Αυτά όλα συμβαίνουν εις τον απομακρυθέντα από το κοινόβιον, εάν απέλθη εις την έρημον εάν πάλιν μεταβή και εγκατασταθή εις κάποιο κελλί κοντά εις τους Γέροντας, οι Γέροντες τον φροντίζουν, χάριν του Κυρίου, προσφέροντες εις αυτόν όσα ήμπορούν. Εκείνος, αφού εγκατασταθή εις το κελλίον, σκέπτεται πρέπει να εργασθώμεν, διά να ευρωμεν τα μέσα να ζήσωμεν.

Αρχίζει λοιπόν τότε να απασχολήται με πολλά πράγματα, ως να κατοική τελείως μόνος του διότι όπως ακριβώς δι' αυτόν, που συνήθισε να ζη μοναχός, του φαίνεται το κοινόβιον δύσκολον, τοιουτοτρόπως και δι' εκείνον, που συνήθισεν εις το κοινόβιον, η μοναξιά του φέρνει μεγάλης και αφόρητον στενοχωρίαν. Επηρασμένος λοιπόν από τους πειρασμούς και τον περισπασμόν, αρχίζει να μετανοή και να λέγη: Να τώρα, εγώ απασχολούμαι με τόσα πράγματα ώστε ούτε ολίγην ώραν δεν ευρίσκω ελευθέραν να κάμω την ακολουθίαν μου, πολεμών συνεχώς εναντίον των καθημερινών φροντίδων, των εξ αυτών λογισμών και της εργασίας. Όταν όμως διέμενον εις το κοινόβιον ήμουν απηλλαγμένος από όλα αυτά όλη μου δε η μέριμνα ευρίσκετο εις την ακολουθίαν μου και το μικρόν έργόχειρόν μου.

Τώρα λοιπόν τι θα κάνω και ταλαίπωρος; αυτά όλα μου συνέβησαν από τας αμαρτίας μου· διότι εάν είχαν ακούσει την συμβουλήν του πνευματικού μου Πατρός δεν θα είχαν περιπέσει εις τόσον πολλές και μεγάλας θλίψεις, αι οποίαι με έχουν αιχμαλωτίσει. Η παρακοή, αυτή έβγαλεν έξω από τον Παράδεισον και τον Αδάμ και έμε από το κοινόβιον μου. Μετά τις σκέψεις αυτές και μετανοημένος αδελφός ή επιστρέφει πάλιν εις το κοινόβιον του, ή επανέρχεται τυχόν εις τον κόσμον, οπότεν πηγαίνει χαμένος.

Εάν λοιπόν επιστρέψη εις το κοινόβιον και τον δεχθούν πάλιν, τότε όταν πολεμηθή από τον λογισμόν διά τα σκάνδαλα και την εις βάρος του κατακραυγήν, ας είπη προς τον εαυτόν του βάλε θύραν εις το στόμα σου, χάριν του Κυρίου (Ψαλμ. ρμ', 3), και γύρισε από το άλλο μέρος διά να μη ίδης ματαιότητα (Ψαλμ. ρη', 37). Και με τας σκέψεις αυτάς θα νικήσης και τα δύο: την μεν κατακραυγήν διά της σιωπής, τα δε σκάνδαλα δια της προσοχής των οφθαλμών, Διότι εάν δεν νικήσωμεν αυτά τα δύο, την κατακραυγήν και τα σκάνδαλα, οπουδήποτε και εάν πηγαίνωμεν, κρατούμεν μέσα εις την ψυχήν μας αυτούς που μας πολεμούν.

6. Εις άλλον πάλιν αδελφόν, όταν θέλη ο πονηρός να τον αρπάξη από το Μοναστήρι, βάζει μέσα εις τον νούν του διαφορετικούς λογισμούς και του λέγει: Να πού και εδώ έγινε γνωστή η αταξία σου και όλοι οι άδελφοι αντελήφθησαν την αμέλειάν σου· δι' αυτό δεν ήμπορείς πλέον να κατοικήσης εις αυτόν εδώ τον τόπον· διότι και αν ακόμη συ ποθήσης την αρετήν, όμως οι άνθρωποι με τους οποίους συγκατοικείς είναι οι ίδιοι, οι οποίοι γνωρίζουν ποιος είσαι από την αρχήν. Πήγαινε λοιπόν αλλου, εκεί που δεν σε γνωρίζουν και βάλε αρχήν διά πνευματικής ζωής και έτσι θα ευαρεστήσης τον Θεόν και τους ανθρώπους.

Ακουσε λοιπόν, αγαπητέ εξ αιτίας του ονειδισμού εκ μέρους των ανθρώπων εγκαταλείπεις τον πνευματικόν σου Πατέρα και τους αδελφούς ενώπιον των οποίων έδωσες τας μοναχικής υποσχέσεις σου προς τον Θεόν; Πρέπει να ενθυμηθής τον λόγον του Προφήτου: «η ψυχή μου επερίμενεν ονειδισμόν και χάριν του ονόματός σου υπέφερα όνειδισμόν και το πρόσωπόν μου εσκέπασεν εντροπή» (Ψαλμ. ξη', 21). "Όταν σκεφθής αυτόν τον προφητικόν λόγον ασφαλώς και συ ο ίδιος θα υποφέρης με χαραν την ατιμίαν και την περιφρόνησιν. Διότι και ο Κύριος λέγει εις τους Μακαρισμούς: «Μακάριοι και ευτυχισμένοι θα είστε, όταν σας περιφρονήσουν και σας καταδιώξουν, χάριν του ονόματός μου» (Ματθ. ε', 11). Ο όνειδισμός, τον οποίον υφίσταται ο άνθρωπος χάριν του Κυρίου, συντελεί πάρα πολύ διά να καθαρίση τον άνθρωπος από την αμαρτίαν. Δι' αυτήν την αλήθειαν άς σε πείση ο Προφήτης με τους λόγους του: «ο Κύριος μάς ένεθυμήθη κατά την περίοδον των δοκιμασιών μας και μας εγλύτωσεν από τους εχθρούς μας» (Ψαλμ. ρλε', 23).

Αλλωστε συ πράττε το αγαθόν και θα ίδης, ότι οπωσδήποτε και Κύριος θα μεταστρέψη προς το αγαθόν την συνείδησιν των αδελφών σου απέναντί σου. Να παραμείνης λοιπόν σταθερός εκεί όπου σου επετέθη και εχθρός και αφού σηκωθείς όρθιος να τον πολεμήσης, ώστε να φανερωθούν και τα κατορθώματά σου ενώπιον εκείνων, που εγνώρισαν τα ελαττώματά σου· διά του τρόπου αυτού θα δοξασθής πάρα πολύ από τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν, όστις είπε: «και θα γίνουν πρώτοι οι προσελθόντες τελευταίοι, ενώ θα παραμείνουν τελευταίοι οι προσελθόντες πρώτοι» (Ματθ. ιθ', 30). "Όταν δηλαδή πλυθή το φόρεμα που έλερώθη, δεν θα χωρισθή πλέον μαζί με τα ακάθαρτα αν δε κάποιος, από φθόνον ή πονηράν ζηλοτυπίαν ονομάση το καθαρόν ρυπαρόν, δεν θα γίνη πιστευτός, διότι η εμφάνισις του φορέματος θα τον διαψεύση. Είναι δε γνωστόν το ωραίον ρητόν: «θα με πλύνης και θα ασπρίσω περισσότερο από το χιόνι» (Ψαλμ. ν', 9).

7. Πολλές φορές ο εχθρός της ψυχής μας βάλλει εις την σκέψιν και αυτού ακόμη που εγήρασεν εις το Κοινόβιον, λογισμόν να φύγη και του λέγει: Τόσα χρόνια έχεις εις το Μοναστήρι, και δουλεύεις τον Χριστόν· τώρα όμως έχεις γηράσει και δεν ημπορείς πλέον να εκτελής τους κανόνας του Κοινοβίου· αλλ' ούτε έχεις πλέον και την δύναμιν να κάνης τίποτε, διότι το σώμα σου έχει εξασθενήσει από εδώ δε και πέρα θα έξευτελίζεσαι από μικρούς και μεγάλους επί πλέον έχεις ανάγκην αναπαύσεως λόγω των γηρατειών σου.

Φύγε λοιπόν από εδώ και κάθισε εις άλλον τόπον, διά να ησυχάσης εκεί ο Θεός θα σου στέλλη την τροφήν σου είτε δι' ελεημοσύνης των Χριστιανών, είτε δι' άλλου τρόπου· διότι ποία ανάγκη υπάρχει να βάσανίζεσαι και να εμπαιζέσαι για το φαγητόν σου; Και τι θα φάγης εσύ, ώστε να ταλαιπωρήσαι έτσι καθημερινώς, όπως ο κακός δούλος, και να ανέχεσαι να υποταχθής εις τους μικροτέρους σου; Αυτά και άλλα παρόμοια βάλλει εις την σκέψιν του γέροντος μοναχού ο πονηρός επιθυμών να τον χωρίση, έπειτα από τόσα χρόνια, από την αδελφότητα και τον τόπον, όπου έχει γηράσει και να τον αποδείξη, εις τα γηρατεία του, άνθρωπον χωρίς υπομονήν. Αν τύχη ο γέρων να είναι εις τον λογισμόν ελαφρότερος, αλλάζει αμέσως γνώμη και τον μετακινεί ο πειρασμός όπως ο άνεμος το φρύγανον.

Αν όμως ο γέρων αναδειχθη τέλειος εις τον λογισμόν, τότε νικά τον σαταναν. Δεν θα με ξεγελάσης - τού λέγει -- τώρα εις τα γηρατεία μου, διάβολες διότι αφού εις την νεότητά μου υπέμεινα καρτερικώς τους κόπους, πολύ περισσότερο θα τους υπομείνω τώρα, που πλησιάζει και καιρός, κατά τον οποίον, διά του σωματικού μου θανάτου, θα είμαι μαζί με τον Χριστόν· διότι ο γέρων τίποτε άλλο δεν περιμένει παρά μόνον να ελευθερωθή από τον επίγειον βίον και διά τους νεωτέρους δεν πρέπει να γίνω παράδειγμα ανυπομονησίας, αλλά υπομονής. Αν ο ευσεβής Γέρων Ελεάζαρ, αν και υπεβλήθη εις τόσα μαρτύρια και κατεκαίοντο από παντου τα μέλη του, δεν μετέβαλλε τον λογισμός του, αλλ' έγινε παράδειγμα υπομονής εις τους νέους, οι οποίοι αποβλέποντες προς εκείνον περιεφρόνησαν και οι ίδιοι με γενναιότητα τα βασανιστήρια των τυράννων, πολύ περισσότερο πρέπει να υπομείνω εγώ, εφ' όσον μάλιστα δεν πάσχω τίποτε από όλα αυτά.

Αν υπομείνω όλίγον κόπον και ελαχίστην περιφρόνησιν, δεν θα γίνω παράδειγμα αποστασίας εις τους νεωτέρους, αλλά υπομονής και καρτερικότητος· διότι εγώ θεωρώ τον εαυτόν μου ότι είμαι δούλος, τον οποίον ο Κύριός μου ήλθε και ενεπιστεύθη εις τον Ηγούμενος του Μοναστηρίου, εις το οποίον κατοικώ, και ως εκ τούτου δεν είναι εις την εξουσίαν μου να φύγω οπόταν θελήσω. Διατί δε, ώ κακοί λογισμοί, με στενοχωρείτε και διά το μικρόν έργόχειρόν μου;

Εάν οι κοσμικοί διά τα φθειρόμενα αγαθά του κόσμου αυτού όχι μόνον την ημέραν, αλλά και την νύκτα εργάζονται με πολλήν όρεξιν, και φροντίζουν διά γυναίκας, παιδιά, διά δωμάτιον και ενοίκιον και τόσας ταλαιπωρίας υπομένουσι, πολύ περισσότερον εγώ πρέπει να υπομείνω με χαράν τον ολίγον αυτόν κόπον, εφ' όσον μάλιστα, με την Χάριν του Χριστού, ήλευθερώθην από όλα αυτά, διότι «ο ζυγός του Κυρίου είναι καλός και το φορτίον που επιβάλλει ελαφρόν» (Ματθ. ια΄, 30): Δι' αυτό «απομακρυνθήτε από εμέ πονηρευόμενοι και θα εξετάσω μετά προσοχής τας εντολάς του Θεού μου» (Ψαλμ. ριη', 115). "Έτσι με την βοήθειαν της Θείας Χάριτος θα διαμείνη εις την αρχικήν του γνώμην και θα τελειοποιηθῆ εις τον τόπον, όπου έγήρασε, οπότεν θα κερδίση τον αμαράντινον στέφανον.

Z. Του Αγίου Μαξίμου

Ο ΜΕΝ ἄφρων ὑπὸ τῶν παθῶν ἀγόμενος, ὅτε μὲν ὑπὸ τοῦ θυμοῦ κινούμενος ἔκταρασσεται, φυγεῖν ἀλογίστως τοὺς ἀδελφοὺς ἐπείγεται ὅτε δὲ πάλιν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἔκθερμαινεται μεταμελόμενος, αὐθις προστρέχων ὑπαντᾷ ὁ δὲ φρόνιμος ἐπ' ἀμφοτέρων τουναντίον ποιεῖ ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ θυμοῦ τὰς αἰτίας τῆς ταραχῆς ἐκκόσας, τῆς πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λύπης ἑαυτὸν ἀπαλλάττει ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἀλόγου ὀργῆς καὶ συντυχίας ἐγκρατεύεται.

2. Ἐν τῷ καιρῷ τῶν πειρασμῶν μὴ καταλίπης τὸ Μοναστήριον, ἀλλὰ φέρε γενναίως τὰ κύματα τῶν λογισμῶν καὶ μάλιστα τῶν τῆς λύπης καὶ τῆς ἀκηδίας οὕτω γὰρ οἰκονομικῶς διὰ τῶν θλίψεων δοκιμασθεῖς, ἕξεις βεβαίαν τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα ἐὰν δὲ καταλίπης, ἀδόκιθος καὶ ἄνανδρος καὶ ἄστατος εὐρεθήσῃ. Οὐπω ἔχει τελείαν ἀγάπην οὐδὲ τῆς θείας προνοίας κατὰ βάθους τὴν γνῶσιν, ὁ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ μὴ μακροθυμῶν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν, ἀλλὰ ἀποκόπτων ἑαυτὸν τῆς τῶν πνευματικῶν ἀδελφῶν ἀγάπης. Σκοπὸς τῆς θείας προνοίας, τὸ τοὺς ὑπὸ τῆς κακίας ποικίλως διεσχισμένους, διὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς πνευματικῆς ἀγάπης ἐνοποιεῖν εἶπερ διὰ τοῦτο πέπονθεν ὁ Σωτὴρ, ἵνα τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν.

3. Ὁ οὖν μὴ στέγων μηδὲ βαστάζων τὰ ὀχληρά, μηδὲ φέρων τὰ λυπηρά, μηδὲ ὑπομένων τὰ ἐπίπονα, ἐκτὸς τῆς θείας ἀγάπης καὶ τῆς προνοίας περιπατεῖ, καὶ ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ καὶ χρηστεύεται. Ὁ ὀλιγοψυχῶν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν λυπηροῦς, καὶ διὰ τοῦτο πονηρευόμενος ἐπὶ τοῖς λυπήσασιν καὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀγάπης ἑαυτὸν ἀποκόπτων, πῶς τοῦ σκοποῦ τῆς θείας προνοίας οὐκ ἐκπίπτει;

4. Συνέβη σου πειρασμὸς ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ἡ λύπη εἰς μῖσος σὲ ἤγαγε; μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ μίσους, ἀλλὰ νικά ἐν τῇ ἀγάπῃ τὸ μῖσος νικήσεις δὲ τρόπο τοιῶδες προσευχόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ γνησίως τῷ θεῷ, τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ δεχόμενος, ἢ καὶ αὐτὸς διὰ ταύτης αὐτὸν θεραπεύων, καὶ σεαυτὸν αἴτιον τοῦ πειρασμοῦ λογιζόμενος, καὶ μακροθυμῶν μέχρις οὐ παρέλθῃ τὸ νέφος. Μακρόθυμος ἐστὶν καὶ τὸ τέλος ἐκδεχόμενος τοῦ πειρασμοῦ καὶ τὸ καύχημα τῆς καρδίας ἀναμένων.

5. Ἄνῆρ μακρόθυμος πολὺς ἐν φρονήσει ὅτι πάντα συμβαίνοντα ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφέρει, κακεῖνο περιμένων ἀνέχεται τῶν λυπηρῶν' το δὲ τέλος ἔστι ζωὴ αἰώνιος κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον «αὕτη δὲ ἔστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἕνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ δὴν ἀπέστειλας Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν». Μὴ τὸν χθὲς πνευματικῶν ἀδελφῶν καὶ ἐνάρετον, διὰ τοῦ ἐν σοῖ σήμερον ἐξ ἐπηρείας τοῦ πονηροῦ ἐγγινομένου μίσους, κρῖνε φαῦλος καὶ

πονηρόν, ἀλλὰ διὰ τῆς μακροθυμούσης ἀγάπης, τὰ χθεσινὰ καλὰ λογιζόμενος, τὸ σήμερον μῖσος τῆς ψυχῆς ἀπόβαλε.

6. Μὴ ὄν ἐπήνεις χθὲς ὡς καλὸν καὶ ἔνεκωμιαζες ὡς ἐνάρετον, σήμερον ὡς φαῦλος καὶ πονηρόν κακολογήσης διὰ τὴν σὴν ἐξ ἀγάπης εἰς μῖσος μεταβολήν, τὸν τοῦ ἀδελφοῦ ψόγον ἀπολογίας τοῦ ἐν σοὶ πονηροῦ μίσους ποιούμενος, ἀλλὰ τοῖς αὐτοῖς ἐγκωμίοις ἐπιμεινον καν ἔτι ὑπὸ τῆς λύπης κεκράτησαι, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν σωτήριον ἀγάπην εὐχερῶς ἐπανέρχη. Μὴ τὸν συνήθη του ἀδελφοῦ ἔπαινον, διὰ τὴν ἐν σοὶ πρὸς αὐτὸν ὑπάρχουσαν κεκρυμμένην λύπην, ἐν τῇ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν συντυχία νοθεύσης συμπαραμίσγων τοῖς λόγοις λεληθότως τὸν ψόγον ἀλλὰ καθαρῇ τῷ ἐπαίνῳ ἐν τῇ συντυχία χρῆσαι, καὶ γνησίως ὑπὲρ αὐτοῦ ὡς ὑπὲρ σαυτοῦ προσεύχου, καὶ τοῦ ὀλεθρίου μίσους τάχιστα ἀπαλλάττη καν ὁ ἀδελφὸς τυχὸν πειραζόμενος ἐπιμένη κακολογῶν σε, ἀλλὰ σὺ γέ μὴ ἐξενεχθῆς τῆς ἀγαπητικῆς καταστάσεως, τοῦ αὐτοῦ πονηροῦ δαίμονος ἀνεχόμενος ἐνοχλοῦντος κατὰ διάνοιαν οὐκ ἐξενεχθήσῃ δὲ ταύτης, ἐὰν δυσφημούμενος εὐφημήσης, ἐὰν ἐπιβουλευόμενος εὐνοήσης αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδὸς τῆς κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίας, καὶ ὁ μὴ ταύτην ὁδεύων οὐ συναυλίζεται αὐτό.

7. Μὴ λόγοις δι' αἰνιγμάτων τὸν ἀδελφὸν κεντήσης, ἵνα μὴ τὰ ὅμοια παρ' αὐτοῦ ἀντιδεχόμενος τὴν τῆς ἀγάπης διάθεσιν ἐξ ἀμφοτέρων ἀπολέσης, ἀλλὰ μετὰ παρρησίας ἀγαπητικῶς ὕπαγε, ἔλεγξον αὐτόν, ἵνα τὰς αἰτίας τῆς λύπης λύσας, ταραχῆς καὶ λύπης ἀμφοτέρους ἀπαλλάξῃς. Μὴ εἴπῃς οὐ μισῶ τὸν ἀδελφόν, τὴν μνήμην αὐτοῦ ἀποστρεφόμενος, ἀλλὰ ἄκουσον Μωϋσέως λέγοντας «μὴ μισήσης τὸν ἀδελφόν σου τῇ διανοίᾳ σου ἐλεγμῷ ἐλέγξεις τὸν ἀδελφόν σου, καὶ οὐ λήψῃ δι' αὐτὸν ἀμαρτίαν». Μὴ μνημόνευε ἐν τῷ καιρῷ τῆς εἰρήνης τῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς λύπης ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ λεχθέντων, καν τὲ κατὰ πρόσωπον τὰ λυπηρὰ ἐρρέθη, καν τὲ πρὸς ἄλλον περὶ σου καὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσας, ἵνα μὴ τοῦ λογιζομένου τῆς μνησικακίας ἀνεχόμενος, εἰς τὸ ὀλέθριον μῖσος τοῦ ἀδελφοῦ ὑποστρέψῃς.

8. Οὐ δύναται ψυχὴ λογικὴ πρὸς ἄνθρωπον μῖσος τρέφουσα πρὸς τὸν Θεὸν εἰρηνεύσαι τὸν τῶν ἐντολῶν δοτήρα. «Ἐὰν γάρ, φησι, μὴ ἀφῆτε τοὺς ἀνθρώπους τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν». Εἰ δὲ ἐκεῖνος εἰρηνεύειν οὐ θέλει, ἀλλὰ σὺ γέ ἐαυτὸν ἀπὸ τοῦ μίσους φύλαξον, προσευχόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ γνησίως καὶ μὴ κακολογῶν αὐτὸν πρὸς τινά.

9. Ἡ τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων εἰρήνη ταῖς δύσι ταύταις κεκράτηται διαθέσει, τῇ τὲ πρὸς Θεόν, καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ, ὁμοίως δὲ καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων. Παγκάλως οὖν εἴρηται ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅτι «ἐν ταύταις ταῖς δύσιν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ Προφῆται κρέμανται». Μὴ ὡς εὐνοοῦντας λογίζου τοὺς λόγους φέροντας λύπην ἐν σοὶ καὶ μῖσος ἐργαζομένους, καν ἀληθεύειν δοκῶσιν, ἀλλ' ὡς θανατοῦντας ὄφεις τοὺς τοιούτους ἀποστρέφου, ἕνα κακείνους τοῦ κακολογεῖν ἀνακόψῃς, καὶ τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν πονηρίας ἀπαλλάξῃς. Ἐρεῦνησον τὴν συνείδησιν μετὰ πάσης ἀκριβείας μήποτε τῇ σὴ αἰτία ὁ ἀδελφὸς οὐ διηλλάγη, καὶ μὴ παραλογίζου ταύτην τὰ κρυπτά σου γινώσκουσαν, καὶ κατηγοροῦσάν σου ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐξόδου, καὶ ἐν καιρῷ δὲ προσευχῆς πρόσκομμά σου γινομένην.

10. Μὴ εὐκόλος ἔσο ἐπὶ ἀποβολὴ πνευματικῆς ἀγάπης διότι ἄλλη σωτηρίας ὁδὸς οὐκ ὑπολέλειπται ἐν ἀνθρώποις. Πρόσεχε σεαυτῷ, μήποτε ἢ χωρίζουσα σὲ ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ κακία οὐκ ἐν τῷ ἀδελφῷ, ἀλλ' ἐν σοὶ εὐρίσκεται, καὶ σπεῦσον αὐτῷ διαλλαγῆναι, ἵνα μὴ τῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης ἐκπέσης. Μὴ καταφρονήσης τῆς ἐν-· τολῆς τῆς ἀγάπης, ὅτι. δι' αὐτῆς υἱὸς Θεοῦ ἔση, ἢν παραβαίνων υἱὸς γεέννης εὐρεθῆση.

11. Μὴ ἔσο αὐτάρεσκος, καὶ οὐκ ἔση μισάδελφος καὶ μὴ ἔσο φίλαντος, καὶ ἔση φιλόθεος. Πνευματικοῖς ἀδελφοῦς συζῆσαι προηρημένος, τοῖς σοῖς θελήμασιν ἀπὸ θυρῶν ἀποταξαι οὐ μὴ γὰρ ἑτέρω τρόπῳ εἰρηνεύσαι δυνήσῃ οὔτε πρὸς τὸν Θεὸν οὔτε πρὸς τοὺς συζώντας.

12. Τοῦ ἔτι δόξαν ἀγαπῶντος κενήν, ἢ τινι τῶν ὑλικῶν πραγμάτων προσκειμένου, ἔστι τὸ πρὸς ἀνθρώπους λυπεῖσθαι διὰ πρόσκαιρα, ἢ μνησικακεῖν αὐτοῖς, ἢ μῖσος ἔχειν πρὸς αὐτούς, ἢ λογισμοὺς δουλεύειν αἰσχροῦς, τῆς δὲ φιλοθέου ψυχῆς πάντη ταῦτα ἀλλότρια.

Ερμηνεία

Ο ΑΦΡΩΝ παρασυρόμενος ἀπὸ τὰ πάθη τοῦ ἄλλοτε μὲν τaráσσειται ολόκληρος, διότι κινεῖται ἀπὸ τὸν θυμὸν τοῦ καὶ χωρὶς πολλήν σκέψιν βιάζεται νὰ φύγῃ μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, ἄλλοτε δὲ πάλιν καταφλέγεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν καὶ μετανῶν διὰ τὴν ἀναχώρησίν τοῦ, ἐπιστρέφει ἀμέσως ὀπίσω καὶ τοὺς συναντά. Ὁ φρόνιμος ὁμῶς καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις κάνει ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον εἰς τὴν περίπτωσιν δηλαδὴ τοῦ θυμοῦ, ἀφοῦ κόψῃ τὰς αἰτίας ποὺ τοῦ ἐπιφέρουν ταραχήν, παύει νὰ στενοχωρῆ τοὺς ἀδελφούς καὶ νὰ λυπάται συγκρατεῖται δὲ οσάκις καταλαμβάνεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς παραλόγου οργῆς καὶ τῆς ἀσκόπου συναντήσεως. .

2. Εἰς τὸν καιρῶν ποὺ δοκιμάζεις πειρασμούς, νὰ μὴ εγκαταλείψῃς τὸ Μοναστήριον, ἀλλὰ νὰ υπομένης με γενναιότητα τὰ κύματα τῶν λογισμῶν καὶ προ παντός τοὺς λογισμοὺς τῆς λύπης καὶ τῆς πνευματικῆς καταπτώσεις διότι δοκιμαζόμενος τοιουτοτρόπως, κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, ἀπὸ τὰς θλίψεις, θὰ ἀποκτήσῃς σταθεράν πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδα. Εἴαν ὁμῶς εγκαταλείψῃς τὸ Μοναστήριον, θὰ καταντήσῃς εἰς τὸ τέλος ἑνὸς ἀδόκιμος, ἐπιπόλαιος καὶ δειλὸς τύπος. Δὲν ἀπέκτησεν ἀκόμη τελείαν ἀγάπην, ἀλλ' οὔτε καὶ βαθείαν γνῶσιν τῆς Θείας Προνοίας, ἐκεῖνος ποὺ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πειρασμοῦ δὲν μακροθυμεί δι' ὅσα τοῦ συμβαίνουν, ἀλλ' ἀπομακρύνει τὸν εαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῶν πνευματικῶν τοῦ ἀδελφῶν. Σκοπὸς τῆς Θείας Προνοίας εἶναι νὰ ἐνώνῃ πάλιν διὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ πνευματικῆς ἀγάπης ἐκείνους, ποὺ ἔχουν διαχωριστῆ ποικιλοτρόπως ἀπὸ τὴν κακίαν. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπάθεν ὁ Σωτὴρ, διὰ νὰ ὁδηγήσῃ εἰς ἐνότητα τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶχαν διασκορπισθῆ ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν.

3. Εκείνος, λοιπόν, ποὺ δὲν ἀνέχεται οὔτε κάμνει υπομονήν εἰς τὰς στενοχωρίας, οὔτε δέχεται τὰς λύπας, οὔτε υπομένει τὰς δυσκολίας, αὐτὸς ἀσφαλῶς περιπατεῖ μακρὰν ἀπὸ τὴν θεῖαν ἀγάπην καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, διότι ἡ ἀγάπη κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ μακροθυμῆ καὶ νὰ εἶναι καλός. Εκείνος ποὺ ὀλιγοψυχεῖ διὰ τὰ λυπηρά, ποὺ τοῦ συμβαίνουν, καὶ δι' αὐτὸ ἐχθρεύεται αὐτούς, ποὺ τὸν ἐλύπησαν καὶ παύει νὰ τοὺς ἀγαπᾷ ἀπομακρυνόμενος ἐξ αὐτῶν, πῶς δὲν θὰ ἐκπέσῃ ἀπὸ τὸν σκοπὸν τῆς θείας προνοίας;

4. Σου συνέβῃ πειρασμὸς ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου καὶ ἡ λύπη σε ὠδήγησεν εἰς μῖσος ἐναντίον τοῦ; Πρόσεξε νὰ μὴ νικηθῆς ἀπὸ τὸ μῖσος, ἀλλὰ νὰ νικήσῃς τὸ μῖσος διὰ τῆς ἀγάπης: θὰ νικήσῃς δὲ ἐπιτυχῶς διὰ τοῦ ἐξῆς τρόπου. Ὅταν προσεύχεσαι εἰς τὸν Θεὸν εὐλικρινῶς χάριν αὐτοῦ, ὅταν δέχεσαι τὰς δικαιολογίας τοῦ δι' ὅσα σε ἐλύπησεν ἢ ὅταν καὶ συ ὁ ἴδιος τὸν καταπραύνης με τοὺς λόγους τῆς ἀπολογίας τοῦ, θεωρῶν τὸν εαυτὸν σου υπαίτιον τοῦ πειρασμοῦ καὶ ὅταν, ἐν γένει, μακροθυμῆς ἕως ὅτου παρέλθῃ τὸ νέφος τῆς δοκιμασίας. Μακρόθυμος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ περιμένει με ψυχραιμίαν τὸ τέλος τοῦ πειρασμοῦ καὶ ἀναμένει τὸ καύχημα τῆς καρδίας τοῦ.

5. Ο μακρόθυμος ανήρ είναι πάρα πολύ συνετός: διότι δι' όλα όσα του συμβαίνουν, αυτός αποβλέπει εις την εκ Θεού ανταπόδοσιν, την οποίαν περιμένει και δι' αυτό ανέχεται τα λυπηρά. Το τέλος του κατά Χριστον αγώνος είναι ζωή αιώνιος, όπως λέγει και ο θεός Απόστολος «αύτη δε είναι η αιώνιος ζωή, να γνωρίζουν εσένα τον μόνον αληθινόν Θεόν και αυτόν, τον οποίον απέστειλας, τον Κύριον Ιησούν Χριστόν (Α' Ιωάν. ε', 20). Πρόσεξε μη τυχόν τον πνευματικόν και ενάρετον αδελφόν της χθές, εξ αιτίας του μίσους, το οποίον εγεννήθη μέσα σου από την επήρειαν του πονηρού, τον θεωρείς φαύλον και πονηρόν. Αλλά με την δύναμιν της αγάπης, που πάντοτε μακροθυμεί, να σκέπτεσαι τας χθεσινάς του καλωσύνας, ώστε να αποβάλης από την ψυχήν σου το σημερινόν μίσος.

6. Να μη κακολογήσης σήμερον ως πονηρόν και αισχρόν, εκείνον που χθες έπαινούσες ως καλόν και εγκωμιάζεις ως ενάρετον, επειδή μετεβλήθη ή προς αυτόν αγάπη σου εις μίσος επικαλούμενος ως δικαιολογίαν, διά την μεταστροφήν σου αυτήν, την κατάκρισιν του αδελφού σου. 'Απ' εναντίας να επιμένης εις τα ίδια προς αυτόν εγκώμια έστω και αν ακόμη η ψυχή σου έχη κυριευθή από λύπην και εύκολα να επανέρχεται εις την ιδίαν σωτήριοιαν αγάπην. Να μη νοθεύσης τον οφειλόμενον έπαινον του αδελφού, κατά τας συνομιλίαις με τους άλλους αδελφούς, εξ αιτίας της λύπης, που είναι κρυμμένη εις την ψυχήν σου, αναμινύων εις τους λόγους σου και κατάκρισιν, χωρίς να το αντιληφθής. 'Αλλά να χρησιμοποιήης καθαρόν έπαινον εις τας συναναστροφές και να προσεύχεται ειλικρινώς χάριν αυτού, ως να προσεύχεται δια τον εαυτόν σου, οπόταν συντόμως θα απαλλαγής από το ολέθριον μίσος.

Και αν ακόμη ο αδελφός, πειραζόμενος από τον διάβολον, επιμένη να σε κακολογή, σύ όμως, τουλάχιστον, να μη απομακρυνθής από την κατάστασιν της αγάπης, αποκρούων τον δαίμονα, όστις θα ενοχλη την διάνοιάν σου. Δεν θα απομακρυνθής δε από την αγάπην αυτήν, εαν θα έπαινης, όταν κακολογήσαι και θα σκέπτεσαι ευνοϊκά δι' εκείνον, που ζητει το κακόν σου. Αυτός είναι ο δρόμος, που υποδεικνύει η κατά Χριστόν φιλοσοφία, και εκείνος, που δεν τον ακολουθεί, δεν συγκατοικεί με τον Χριστόν.

7. Να μη κεντάς με υπαινιγμούς τον αδελφόν σου, διά να μη δεχθης τα ίδια από εκείνον, οπόταν θα χαθή ή διάθεσης της αγάπης και από τα δύο μέρη: εαν νομίζης ότι σε έλύπησε κάπου, πήγαινε να τον συναντήσης με το θάρρος που εμπνέει η αγάπη και να τον ελέγξης, διά να εξαφανίσης την αιτίαν της λύπης και απαλλαγίτε και οι δύο σας από την ψυχικήν ταραχών και την λύπην. Να μη είπης, με τα χείλη μόνον, δεν μισώ τον αδελφόν, ενώ δεν θέλεις να ακούσης ούτε το όνομά του.

Ακουσε τί λέγει ο Μωϋσής: «να μη μισήσης τον αδελφόν σου ούτε κατά διάνοιαν αλλά να ελέγξης με αδελφικόν έλεγchon τον αδελφόν σου και δεν θα λάβης δι' αυτόν αμαρτίαν» (Λευϊτ. ιθ', 17). Να μη ενθυμήσαι τα λόγια του αδελφού σου, που σε έλύπησαν κάποτε, όταν έχετε συμφιλίωση και είσθε ειρηνικοί, είτε τα λυπηρά αυτά λόγια ελέχθησαν κατά πρόσωπον, είτε τα επληροφορήθης, μετά ταύτα, από άλλον, διά να μη κυριεύεται από τον λογισμό της μνησικακίας και επανέλθης πάλιν εις το καταστρεπτικόν κατά του αδελφού σου μίσος.

8. Δεν είναι δυνατόν η λογική ψυχή, όταν τρέφη μίσος εναντίον ενός ανθρώπου, να ειρηνεύση προς τον Θεόν, που έδωσε τας εντολάς, όπως αυτήν: «εάν δεν συγχωρήσετε εις τους ανθρώπους τα σφάλματά των, ούτε και ο Πατήρ σας και επουράνιος θα σας

συγχωρήση». Εάν δε εκείνος δεν θέλει να συμφιλιωθεί μαζί σου και να ειρηνεύητε, συ να προφυλαχθής από το μίσος, προσευχόμενος ειλικρινώς δι' αυτόν και μη λέγων κακόν λόγον εναντίον του εις ουδένα.

9. Η ειρήνη των Αγίων Αγγέλων, την οποίαν οφείλει να έχη και Χριστιανός, στηρίζεται εις αυτάς τας δύο διαθέσεις εις την αγάπην προς τον Θεόν και εις την αγάπην προς τον πλησίον. Τοιουτοτρόπως κατέκτησαν την ειρήνην εις τας ψυχάς των όλοι οι απ' αιώνος Άγιοι. Άριστα λοιπόν έχει λεχθη υπό του Σωτήρος ημών, ότι «από αυτάς τας δύο έντολάς όλοι οι νόμοι και οι προφήται έχουν εξαρτηθή» (Ματθ. κβ', 40). Να μη θεωρης τους λόγους, που φέρουν λύπην εις σε και γεννούν μίσος εις την ψυχήν σου, έστω ακόμη και αν φαίνονται ότι είναι αληθινοί, ότι προέρχονται από φίλους σου ευνοϊκώς διακειμένενυς. Απ' εναντίας να αποστρέφesai τους λόγους αυτούς, όπως τα φαρμακερά φίδια που θανατώνουν, ώστε δια του τρόπου αυτού, να ανακόψης και εκείνους από την κακολογίαν, αλλά και την ψυχήν σου να απαλλάξης από κάθε πονηρίαν. Να έρευνάς λεπτομερώς την συνείδησί σου μη τυχόν, εξ αιτίας σου, ο αδελφός σου δεν συνεφιλιώθη, και μη προσπαθής να την παραπλανήσης, διότι αυτή γνωρίζει καλώς τα κρυπτά σου· δι' αυτό και θα σε κατηγορή κατά την ώραν της εξόδου της ψυχής σου και γίνεται εις σε εμπόδιον κατά την ώραν της προσευχής.

10. Να μη αποβάλλης εύκολα την αδελφικήν αγάπην, διότι δεν έχει μείνει άλλη οδός σωτηρίας εις τους ανθρώπους. Πρόσεξε καλά τον εαυτόν σου, μη τυχόν η κακία, που σε χωρίζει από τον αδελφόν σου, δεν έχει την αιτίαν της εις αυτόν αλλά εις σε και σπεύσε γρήγορα να συμφιλιωθής μαζί του, διά νά μή παραβης την εντολήν της αγάπης. Να μη καταφρονήσης την εντολήν της αγάπης, διότι δι' αυτής θα καταστής υιός του Θεού, ενώ όταν την παραβής θα ευρεθής υιός της γεέννης.

11. Να μη είσαι αυτάρεσκος, και δεν θα γίνηςμισάδελφος και να μη είσαι φίλαυτος, διά νά γίνης φιλόθεος. Αφού έχεις αποφασίσει να ζήσης με πνευματικούς αδελφούς μαζί, πρέπει να αρνηθής τα θελήματά σου, από την στιγμήν που θα διαβής τας θύρας του Μοναστηρίου διότι με άλλον τρόπον δεν θα ήμπορέσης να ειρηνεύσης ούτε προς τον Θεόν, ούτε με εκείνους, με τους οποίους ζης μαζί.

12. Εκείνος που αγαπά την ματαίαν δόξαν ή πρόσκειται προ ένα υλικών πράγμα, είναι δυνατόν να λυπηται προς τους ανθρώπους και πρόσκαιρα, ή να μνησικακη εναντίον των, ή να δουλεύη τους αισχρους λογισμούς αντιθέτως όλα αυτά είναι τελείως ξένα από την φιλόθεον ψυχήν.

Η'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ τίς έν κοινοβίο καθήμενος ὄχλειτο ὑπό λογισμῶν μεταβάσεως. Ἐν μιᾷ οὖν λαβῶν χαρτίου καί καθίσας, ἔγραψεν έν τῷ χαρτίφ πάσας τὰς αιτίας, δι' ἃς ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοὶ μεταστῆναι τοῦ κοινοβίου καί μετά τὸ ἀπαριθμήσασθαι πάσας, ἔγραψε τελευταῖον ἑαυτὸν ἐρωτῶν· τὰ πάντα ὑπομένεις; Εἶτα ὑπέγραψεν ὡς ἀνθυποφέρων καί ἀποκρινόμενος νὰ ἰ, έν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ θεοῦ ὑπομένως καί ἐλίξας τὸ χαρτίον δεσμεῖ εις τὴν ζώνην ἑαυτοῦ.

Όταν οὖν τινὸς ἐξ ἐκείνων τῶν αἰτίων κινηθέντος, δι' & ἐπολεμεῖτο καὶ πρότερον, προσέβαλον αὐτῷ οἱ τῆς μεταβάσεως λογισμοί, ἐκεῖνος ἀποτρέχων κατ' ἰδίαν ἐλάμβανε τὸν χάρτην καὶ ἀνεγίνωσκε, καὶ εὐρίσκων τὸ «ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ὑπομένω», ἔλεγε πρὸς ἑαυτὸν ὄρα, ταλαίπωρε" οὐκ ἀνθρώπω, ἀλλὰ τῷ θεῷ συνετάξω, καὶ εὐθὺς ἀνεπαύετο καὶ οὕτως ἀεὶ ποιῶν καὶ ἀδελφὸς ὅτε τὶς ἀνέκυπτε ταραχὴ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις αἰτίοις ἀτάραχος ἔμενεν.

Οἱ οὖν λοιποὶ ἀδελφοὶ κατανοήσαντες καὶ ἐποίει ὁ ἀδελφός, καὶ πῶς ἀναγινώσκων τὸν χάρτην οὕτω διηγεν, αὐτῶν πολλάκις ταρασσομένων, ἐπηρεία τοῦ πονηροῦ εἰς φθόνον καὶ μῖσος τοῦ ἀδελφοῦ ἐκινήθησαν καὶ τὸ Ἀββᾶ προσελθόντες, ἔλεγον ὅτι γόης ἐστὶν ὁ ἀδελφός, καὶ ἐν τῇ ζώνῃ αὐτοῦ ἔστιν ἡ γοητεία αὐτοῦ· διὸ καὶ οὐ δυνάμεθα μείναι μετ' αὐτοῦ ἢ οὖν αὐτόν, ἢ ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ὧδε ἀπολυσον. Ὁ δέ, μὴ ἀγνοήσας τὴν τοῦ ἐχθροῦ ἔνεδραν (ἦδει γὰρ τὴν ταπείνωσιν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ εὐλάβειαν), λέγει αὐτοὺς ὑπάγετε εὐξασθε, καγῶ εὐχομαι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας λέγω ὑμῖν τὴν ἀπόκρισιν. Τῇ δὲ νυκτὶ κοιμωμένου τοῦ ἀδελφοῦ, ἐπιστᾶς καὶ Ἀββᾶς ἡμέρα λύει τὴν ζώνην αὐτοῦ καὶ ἀναγνοὺς τὸν χάρτην, ζώννυσι πάλιν αὐτόν καὶ ἀπῆλθε.

Τῶν δὲ τριῶν διελθουσῶν ἡμερῶν, προσῆλθον οἱ ἀδελφοὶ τῷ Ἀββᾶ μαθεῖν τὴν ἀποκρισινδε καλέσας τὸν ἀδελφὸν εἶπε: διατί σκανδαλίζεις τοὺς ἀδελφούς; ὁ δὲ εὐθὺς εἰς ἔδαφος καταβαλὼν ἑαυτόν, ἔφη ἡμαρτον, συγχώρησόν μου, καὶ εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ λέγει ὁ Ἀββᾶς τοὺς ἀδελφούς τί εἶπατε περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τούτου; καὶ ἀποκριθέντες εἶπον, ὅτι γόης ἐστὶ, καὶ ἡ γοητεία αὐτοῦ εἰς τὴν ζώνην αὐτοῦ ἐστὶ καὶ φησὶν ὁ Ἀββᾶς ἐκβάλετε οὖν τὰς μαγείας αὐτοῦ οἱ δὲ ὄρμησαν λυσαὶ τὴν ζώνην αὐτοῦ καὶ οὐκ ἤφιει ὁ ἀδελφός εἶπε δὲ ὁ Ἀββᾶς κόψατε αὐτὴν καὶ κόψαντες, εὔρον ἐν αὐτῇ τὸ χαρτίον" καὶ παρέχει αὐτὸ καὶ Ἀββᾶς ἐνὶ τῶν Διακόνων, κελεύσας ἐπὶ ὑψηλοῦ σταθῆναι καὶ ἀναγνῶναι, ἵνα καὶ ὁ πονηρὸς ἐπὶ πλεῖον κατασχυνθῇ καὶ ταύτην τὴν διαβολὴν ὑποστείρας.

Ὡς δὲ ἀνεγνώσθη τὰ ἐν τῷ χάρτη, τελευταῖος δὲ καὶ τὸ «ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπομένω», ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοί, ἀπὸ τῆς αἰσχύνης οὐκ εἶχον ὅ,τι καὶ γένωνται καὶ ἔβαλον τῷ Ἀββᾶ μετάνοιαν λέγοντες, ἡμαρτομεν" δὲ εἶπεν αὐτοῖς μὴ ἐμοὶ βάλλετε μετάνοιαν, ἀλλὰ τῇ θεᾷ καὶ τῷ ἀδελφῷ, οὗ κατεψεύσασθε, ἕνα συγχωρήση ὑμῖν" οἱ δὲ ἐποίησαν οὕτω καὶ εἶπεν αὐτῷ δ' Ἀββᾶς εὐξωμεθα τῷ Θεῷ, ἕνα συγχωρήση αὐτοὺς καὶ ἠῤξαντο ὑπὲρ αὐτῶν.

2. Εἶπε γέρον, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι οὗ ταχέως μετέβαινον ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν, εἰ μὴ τί συνέβη αὐτοῖς ἐκ τούτων τῶν τριῶν πραγμάτων" ἦτοι ἐὰν τὶς γείτονα ἔχη λυπούμενον κατ' αὐτοῦ ἐκ φθόνου, δηλονότι μνησικακοῦντα, καὶ πάντα ποιῶν τα πρὸς θεραπείας αὐτοῦ, μὴ δύναται αὐτόν μεταβαλεῖν ἢ ἐὰν πολλοὶ παραβάλλωσιν αὐτῷ, καὶ προσφέρωσι διάφορα εἶδη δεχομένου αὐτοῦ, καὶ δοξάζωσιν αὐτόν περισσως ἢ ἐὰν συμβῇ πειρασμὸς πορνείας περιπεσεῖν, πλησίον δηλονότι οἰκουσῶν γυναικῶν" εἰ γὰρ τί ἐνός των τριῶν τούτων συμβάντος μεταβῇ τοῦ τόπου, οὐκ ἄλογος αὐτῷ γενήσεται ἢ μετάβασις" ταῦτα δὲ οὐ τοῖς κοινοβιακοῖς ἀρμόζει, ἀλλὰ τοὺς κατὰ μόνας οἰκοῦσι καὶ ἡσυχάζουσιν.

3. "Ἐλεγον οἱ Πατέρες, ὅτι ἐὰν συμβῇ σου πειρασμὸς ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ οἰκεῖς, μὴ καταλίπης τὸν τόπον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πειρασμοῦ εἰδεμή, ὅπου ἐὰν ἀπέλθης, εὐρίσκεις ἔμπροσθέν σου καὶ φεύγεις ἀλλ' ὑπομεινον ἕως οὐ παρέλθῃ ὁ πειρασμός, ἕνα ἀσχανδάλιστος γένηται ἢ ἀναχώρησίς σου καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, ὅπως μὴδὲ τοῖς κατοικοῦσε τὸν τόπον θλίψιν τινὰ ἐμποιήσῃ καὶ χωρισμὸς σου.

4. Εἶπε γέρον" ὡς πὲρ δένδρον συνεχῶς μεταφυτευόμενον καρποφορῆσαι οὐ δύναται, οὕτως οὐδὲ Μοναχὸς μεταβαίγων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀρετὴν ἐπιτελέσαι οὐ δύναται.

5. Ἀδελφὸς τις ἐν κοινοβίῳ καθήμενος καὶ ὄχλουμενος ὑπὸ λογισμῶν μεταβάσεως, ἀνήγγειλε τῷ Ἀββᾶ ὁ δὲ λέγει πρὸς αὐτὸν ὕπαγε, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου, τὸ σῶμα σου δοὺς ἐνέχυρον τῷ τείχει τῆς κέλλης σου, καὶ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν τῷ σώματι τὸν δὲ λογισμὸν ἔασον λογίζεσθαι καὶ βούλεται.

6. Εἶπε γέρον ἡ κέλλα τοῦ Μοναχοῦ ἔστιν ἡ κάμινος τῆς Βαβυλῶνος, ὅπου οἱ τρεῖς παῖδες τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εὔρον καὶ ὁ στῦλος τῆς νεφέλης, ὅθεν ὁ Θεὸς ἐλάλησε τῷ Μωϋσῆ.

7. Ἀδελφὸς ἔμεινεν ἐννέα ἔτη πολεμούμενος ἐξελθεῖν ἀπὸ κοινοβίου, καὶ καθ' ἡμέραν ἠτοίμαζε τὸ μηλωτᾶριον αὐτοῦ ἕνα ἐξέλθῃ ὡς δὲ ἐγένετο ὀφέ, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ αὔριον ἀναχωρῶ ἐκ τῶν ὧδε καὶ πρωῖα ἔλεγε τὸ λογισμὸς βιασώμεθα ἑαυτοὺς καρτερῆσαι καὶ τὴν σήμερον διὰ τὸν Κύριον· καὶ ὡς ἐπλήρωσεν ἐννέα ἔτη οὕτω ποιῶν, ἐκούφισεν ὁ Θεὸς πάντα πειρασμὸν ἀπ' αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχὸς κοινοβιάτης ἠνωχλείτο ἀπὸ λογισμοὺς ἀναχωρήσεως ἐκ τοῦ κοινοβίου. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἐπήρεν ἕνα χαρτί και, ἀφοῦ ἐκάθισεν, ἔγραψεν εἰς αὐτὸ ὅλας τὰς αἰτίας, διὰ τὰς ὁποίας του ἔλεγον οἱ λογισμοὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ κοινόβιον. Ἀφοῦ ἀπηρίθμησεν ὅλας τὰς αἰτίας, διετύπωσε τελευταίως, εἰς τὸ χαρτί, τὴν ἐρώτησιν πρὸς τὸν ἑαυτὸν του: Τὰ υπομένεις ὅλα; Ἔπειτα, ὡς νὰ ἀπαντούσεν εἰς τὴν ἐρώτησιν, ἔγραψεν: Ναι, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, υπομένως ἀφοῦ δε ἐτύλιξε τὸ χαρτί τὸ ἔδεσεν εἰς τὴν ζώνην του.

Ὅταν λοιπὸν ἐκινεῖτο εἰς τὴν ψυχὴν του κάποια ἀπὸ ἐκείνας τὰς αἰτίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας και προηγουμένως ἐπολεμείτο, και τὸν ἠνώχλουν οἱ λογισμοὶ τῆς ἀναχωρήσεως ἀπὸ τὸ κοινόβιον, ἔτρεχεν ἐκεῖνος ἰδιαίτερος κάπου, ἐπαίρνε τὸ χαρτί, τὸ ἐδιάβαζε και ὅταν ἐφθάνεν εἰς τὴν φράσιν: «Εἰς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ θα υπομένω», ἔλεγε πρὸς τὸν ἑαυτὸν του πρόσεξε, ταλαίπωρε, δὲν συνεφώνησες με ἄνθρωπον, ἀλλὰ με τὸν Θεόν· και ἀμέσως ἠρεμοῦσεν. Ἐνεργῶν τοιοῦτοτρόπως ὁ Μοναχὸς, οσάκις ἐδημιουργεῖτο ταραχὴ εἰς τὴν ψυχὴν του ἀπὸ κάποιαν αἰτίαν, παρέμενεν ἀτάραχος.

Ὅταν λοιπὸν οἱ ἄλλοι Μοναχοὶ ἀντελήφθησαν αὐτὸ που ἔκαμε και πῶς ἐπερνοῦσε τὴν ζωὴν του εἰρηνικὰ με τὴν μελέτην του χαρτιοῦ ἐκείνου, ἐνῶ αὐτοὶ πολλὰς φορές ἐταράσσοντο ἀπὸ τὴν ἐπήρειαν του πονηροῦ, ἐφθόνησαν και ἐμίσησαν τὸν Μοναχόν. Προσῆλθον λοιπὸν ἐν σώματι πρὸς τὸν ἠγούμενος και του λέγουν

- Ἀββᾶ, ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς εἶναι γόης και τὰ μαγικά του τὰ ἔχει εἰς τὴν ζώνην του. Δι' αὐτὸ και δὲν ἠμποροῦμεν νὰ μένωμεν μαζί του ἢ λοιπὸν αὐτὸν ἢ ἐμὰς νὰ διώξῃς ἀπ' ἐδῶ.

Ὁ ἠγούμενος χωρὶς νὰ ἀγνοήσῃ τὴν ἐνέδραν του ἐχθροῦ (διότι ἐγνώριζε τὴν ταπείνωσιν και τὴν εὐλάβειαν του Μοναχοῦ), τους λέγει:

– Πηγαίνετε νὰ προσευχηθῆτε και ἐγὼ προσεύχομαι και μετὰ τρεῖς ἡμέρας θα σας ἀπαντήσω.

Τὴν νύκτα, καθὼς ἐκοιμάτο ὁ Μοναχὸς, τὸν πλησιάζει σιγά-σιγά ὁ ἠγούμενος και του λυεῖ τὴν ζώνην· ἀφοῦ δε ἀνέγνωσε τὸ χαρτί, του ἐφόρεσε πάλιν τὴν ζώνην και ἀνεχώρησεν.

Ὅταν ἐπέρασαν αἱ τρεῖς ἡμέραι, ἦλθον οἱ Μοναχοὶ εἰς τὸν ἠγούμενον νὰ λάβουν ἀπάντησιν. Ἀμέσως ὁ ἠγούμενος ἐκάλεσε τὸν ἀδελφόν και του εἶπε:

– Διατί σκανδαλίζεις τους αδελφούς; Ο Μοναχός αντί απαντήσεως πίπτει χάμω και είπεν:
- Ημάρτησα, συγχώρησόν με και ευχήσου δι' εμέ.

Απευθυνόμενος, εν συνεχεία, ο Ηγούμενος προς τους άλλους Μοναχούς, τους λέγει:

– Τι είπατε διά τον αδελφόν αυτόν;

– Είναι μάγος και έχει τα σύνεργα της μαγείας του εις την ζώνην του, απήντησαν εκείνοι.

– Βγάλετε λοιπόν τας μαγείας του, συνέστησεν ο Ηγούμενος.

Εκείνοι τότε ώρμησαν εναντίον του, διά να του λύσουν την ζώνην, αλλά δεν άφηνε ο Μοναχός.

– Κόψατε την προσέταξεν ο Ηγούμενος.

Οι Μοναχοί πράγματι έκοψαν την ζώνην και εύρον εις αυτήν το γνωστόν χαρτί.

Ο Ηγούμενος το δίδει αμέσως εις ένα Διάκονον και τον διατάσσει να το αναγνώση από υψηλόν μέρος, διά να εντροπιασθή περισσότερον και ο πονηρός διάβολος που έσπειρε κρυφίως εις τας ψυχάς των αυτήν την διαβολήν.

Μόλις ανεγνώσθη το περιεχόμενος του χαρτιού και τελευταίον η φράσις «εις το όνομα του Χριστού θα τα υπομένω όλα», και ήκουσαν οι αδελφοί, δεν, ήξεραν τι να κάμουν από την εντροπήν των. Έβαλον μετάνοιαν εις τον Ηγούμενος και του έλεγαν:

– Ημάρτομεν. Ο Ηγούμενος τους είπε:

– Μη βάλλετε εις εμέ μετάνοιαν, αλλ' εις τον Θεόν και τον αδελφόν, εναντίον του οποίου ελαλήσατε ψεύδη, διά να σας συγχωρήση.

Πράγματι έτσι έκαμαν οι Μοναχοί. Ο Ηγούμενος παρεκάλεσε τον Μοναχόν:

– Ας προσευχηθώμεν, αδελφέ, εις τον Θεόν να τους συγχωρήσης και προσηυχήθησαν υπέρ αυτών.

2. Ένας Γέρων ασκητής είπε προς τους υποτακτικούς του:

– Οι αρχαίοι δεν απεμακρύνοντο ευκόλως από τον τόπον, όπου εμόναζον, εκτός εάν συνέβαιnen ένα από τα εξής τρία πράγματα: Εάν είχαν γείτονα κάποιον, που ελυπέιτο από φθόνον, δηλαδή μνησίκακον, και ενώ κατέβαλλον κάθε προσπάθειαν διά να τον ειρηνεύσουν, δεν το έπετύγχανον δεύτερον, εαν τους επεσκέπτοντο πολλοί και εδέχοντο διάφορα είδη, που τους προσέφερον και τους επαινούσαν πολύ τρίτον εάν περιέπιπτον εις πειρασμόν πορνείας, λόγω γειτονίας με γυναίκας.

Εάν συμβή ένα από τα τρία αυτά πράγματα, δεν είναι τότε παράλογος και αναχώρησης του Μοναχού από τον ένα τόπον εις τον άλλον.

Αυτά εννοείται δεν έχουν εφαρμογήν εις τους κοινοβιάτας, αλλά μόνον εις εκείνους, που διαμένουν μόνοι.

3. Οι Πατέρες έλεγον, ότι εάν σου συμβή πειρασμός εις τον τόπον όπου κατοικείς, μη εγκαταλείψης τον τόπον αυτόν, κατά την στιγμής του πειρασμού· διαφορετικά όπου και εάν μεταβής, θα εύρης έμπροσθέν σου αυτό, διά το οποίον φεύγεις. Να υπομένης, ώσπου

να περάση ο πειρασμός, διά νά μή σκανδαλίση κανένα η αναχώρησίς σου. Ούτε πάλιν να αναχωρήσης εν καιρώ ειρήνης, διά να μη προξενήση ο χωρισμός σου θλίψιν εις ουδένα από όσους κατοικούν εις τον τόπον.

4. Ένας Γέρων είπεν· όπως ακριβώς το δένδρον, που μεταφυτεύεται συνεχώς, δεν ημπορεί να καρποφορήση, έτσι και ο Μοναχός δεν ημπορεί να επιτελέση ουδεμίαν αρετήν, εφ' όσον θα μεταβαίνη από τόπου εις τόπον.

5. Κάποτε ένας Κοινοβιάτης Μοναχός ήνωχλείτο από λογισμούς αναχωρήσεως: εξωμολογήθη λοιπόν τους λογισμούς του εις τον Ηγούμενον. Εκείνος τότε του λέγει:

- Πήγαινε, κάθισε εις το κελλίον σου και διασφάλισε το σώμα σου εντός του κελλίου, ως οχυρού και από εκεί να μη εξέλθης ποτέ τον λογισμόν σου άφησε τον να σκέπτεται αυτό που θέλει.

6. Ένας Γέρων Μοναχός είπε: το κελλί του Μοναχού είναι η κάμινος της Βαβυλώνος, όπου οι Τρεις Παίδες εύρος τον Υιόν του Θεού και ο στύλος της νεφέλης απ' όπου ο Θεός ελάλησεν εις τον Μωϋσήν.

7. Ένας Μοναχός επολεμείτο επί εννέα έτη να αναχωρήση από το κοινόβιον. Κάθε ημέραν ητοιμάζε το επανωφόρι του, δια να φύγη και καθώς έφθανε το βράδυ, έλεγεν εις τον εαυτόν του αύριον αναχωρώ απ' εδώ. Το πρωί έλεγε πάλιν: ας πιέσωμεν τον εαυτόν μας να κάμωμεν και σήμερα υπομονήν χάριν του Κυρίου. Και τοιουτοτρόπως αγωνιζόμενος, συνεπλήρωσεν εννέα έτη, έως ότου ο Θεός, επιβραβεύων την υπομονήν του, απεμάκρυνεν από την ψυχήν του κάθε πειρασμόν.

Θ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΗ είπης, Μοναχέ, ώδε στένωσις και πόλεμος, και παρεκει ανάπαυσις και άμεριμνία τις γάρ έστιν ό πολεμών ήμάς, εάν οίδας; ουχι ό έχθρός ήμών διάβολος; άκουε τοιγαρούν τί λέγει εν τῷ Ίώβ: «και είπεν ό Κύριος τῷ διαβόλῳ" πόθεν σὺ έρχη; και είπεν ό διάβολος εναντι Κυρίου διαπορευθείς τήν ύπ' ούρανόν, και έμπεριπατήσας τήν σύμπασαν παρειμι». Γίνωσκε οὖν ότι ό ούρανός ύψηλότερός σου έστιν, όπου δ' αν πορευθής, και ουκ έστι τόπος εν πάση τή ύπό τον ούρανόν τῷ κοινῷ έχθρῷ άβατος. "Εμμεινον οὖν εν ὧ έκλήθης τόπω, και αντίστα τῷ διαβόλῳ και φεύζεται από σου, και έγγισον τῷ Θεῷ και έγγιει σοί. Οὐαι τή ψυχῇ η εισέλθη άπιστία, άφοβία, άγνωσια, άφροσύνη και αναίδεια ότι μερίς άλώπεκος έσται.

Μακαρία δέ η ψυχῇ εν η φόβος Θεοῦ οικει και ευλάβεια. Ὡ ουκ άρέσκει δουλεύειν δεσπότη ενί, δουλεύσει πολλούς και ό μη ανεχόμενος ύποταγῆναι ήγουμένη ενί, ύποταγήσεται πολλοίς εις διαφόρους τόπους. Γέγραπται: «πρόφασιν ζητεϊ άνηρ βουλόμενος χωρίζεσθαι από φίλων, εν παντι δέ καιρῷ έπονείδιστος έσται». Οὕτω και Μοναχός χωριζόμενος από μονῆς, αι τί άται ήγούμενος και άδελφούς. αλλά τον παρα Θεοῦ και ανθρώπων τῶν ευ φρονούντων όνειδισμόν ουδέποτε διαφεύζεται.

Περί τοῦ τοιούτου πάλιν η Γραφή λέγει: «έστιν όδός η δοκει όρθη είναι παρα ανθρώπους τα δέ τελευταία αυτης έρχεται εις πυθμένα άδου» και επάγει: «τῶν αυτῶν όδῶν πλησθήσεται θρασυκάρδιος». Έαν συμβῆ στενωθῆναι τὸ Μοναστήριον εν ὧ οικεις εις τα χρειώδη του

σώματος, μή καταλίπης τὸν τόπον τότε γὰρ εὕρησαι ἐργασίας πολλῶν ἐν αὐτῷ. Οὐκ ἀρέσει ἀνοσίους ὅσιος ἡγούμενος, οὐδὲ δικαίῳ πᾶν ἄδικον.

Ερμηνεία

ΜΟΝΑΧΕ, να μή είπης, εδώ υπάρχει στενοχωρία και πόλεμος και κάπου πλησίον ανάπαυσης και αμεριμνησία· διότι, είπέ μου, εάν γνωρίζης, ποίος είναι εκείνος, που μας πολεμεί; Μήπως ο εχθρός ημών δεν είναι ο διάβολος; Ακουε λοιπόν τι λέγει εις το βιβλίον του Ιώβ «και είπεν ο Κύριος εις τον διάβολον: συ από πού έρχεσαι; και απήντησεν ο διάβολος εις τον Κύριον· αφού περιέτρεξα την υφήλιον και εβάδισα εις όλην την γην ευρίσκομαι τώρα εδώ» (Ιώβ 6', 2). Γνώριζε λοιπόν ότι ο ουρανός είναι υψηλότερα από σέ, όπου δε και αν ημπορέσης να πορευθής, δεν θα εύρης τόπον, κάτω από τον ουρανόν, που να μη έχη πατηθη από τον κοινόν εχθρόν. Παράμεινε λοιπόν εις τον τόπον, που εκλήθης και αντιστάσου εις τον διάβολον, οπότεν και θα φύγη από σέ· πλησίασε τον Θεόν και θα σε πλησιάση και Εκείνος. Αλλοίμονον εις την ψυχήν, εις την οποίαν θα εισέλθη απιστία, έλλειψις φόβου Θεού, και άγνωσία, αφροσύνη και αναίδεια αυτή η ψυχή θα γίνη μερίδιον των αλεπούδων (Ψαλμ. ξβ', 10).

Αντιθέτως, είναι μακαρία η ψυχή, εις την οποίαν κατοικεί φόβος Θεού και ευλάβεια. Εκείνος, που δεν του αρέσει να είναι δούλος ενός Κυρίου, θα υποδουλωθή εις πολλούς και εκείνος, που δεν ανέχεται να υποταγή εις ένα Ηγούμενον, θα υποταγή εις πολλούς εις διαφόρους του πους. Λέγει η Αγία Γραφή: «ανήρ, που θέλει να αποχωριστή από φίλους, ζητεί πρόφασιν, θα είναι δε εντροπιασμένος εις κάθε περίστασιν» (Παροιμ. ιη', 1). Το ίδιον ακριβώς συμβαίνει με τον Μοναχόν, ο οποίος αποχωρίζεται από την αδελφότητα και εγκαταλείπει το Μοναστήριόν του: ούτος θεωρεί ως υπαιτίους τον Ηγούμενος και τους αδελφούς. Παρά τας δικαιολογίας του όμως ο Μοναχός ούτος ουδέποτε θα δυνηθή να αποφύγη την κατάκρισιν, που προέρχεται από τον Θεόν και τους λογικούς ανθρώπους.

Δια τον τοιούτον Μοναχόν λέγει πάλιν η Αγία Γραφή: «υπάρχει οδός, η οποία θεωρείται ότι είναι ορθή από τους ανθρώπους το τέλος όμως του δρόμου αυτού φθάνει εις τον πυθμένα του Άδου» (Παροιμ. ιδ', 12): και συμπληρώνει ο ιερός συγγραφεύς: «αυτούς τους δρόμους ακουλουθεί, χωρίς διάκρισιν, κάθε ένας, που έχει καρδίαν γεμάτην θράσος» Εάν παρατηρηθή στενοχωρία εις το Μοναστήρι, όπου κατοικείς και δεν δύναται να έχης τα απαραίτητα διά τας σωματικές σου ανάγκας, να μη εγκαταλείψης τον τόπον της μετανοίας σου· διότι τότε θα έχης εις αυτόν πολλήν εργασία. Δεν είναι ευχάριστος εις τους ανοσίους όσιος Ηγούμενος, ούτε και ικανοποιεί τον δίκαιον ή αδικία.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄

(Οι αγύμναστοι είναι επικίνδυνο να μένουν μόνοι)

Ὅτι τοῖς ἀγυμνάστοις τὸ ἀφιδιάζειν ἐπικίνδυνον.

Περὶ τοῦ ὅτι εἶναι επικίνδυνον διὰ τοὺς ἀγυμνάστους νὰ μένουν τελείως μόνοι.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ τις ἀναχωρήσας καὶ λαβὼν τὸ σχῆμα, εὐθέως ἀπέκλεισεν ἑαυτὸν λέγων, ὅτι ἀναχωρητῆς εἶμι ἀκούσαντες δὲ οἱ γέροντες, ἦλθον καὶ ἐξέβαλον αὐτόν, καὶ ἐποίησαν αὐτὸν κυκλεύειν τὰ κελλία τῶν Μοναχῶν καὶ βάλλειν μετάνοιαν καὶ λέγειν συγχωρήσατε μοί, ὅτι οὐκ εἶμι ἀναχωρητῆς, ἀλλὰ ἀρχάριος.

2. Ἡρωτήθη γέρων, πῶς δύναται ἄνθρωπος κατὰ μόνας οἰκῆσαι; καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀθλητῆς ἔὰν μὴ πυκτεύσῃ μετὰ πολλῶν, οὐ δύναται μαθεῖν τὴν τέχνην τῆς νίκης, ἵνα οὕτω δυνηθῇ μετὰ τοῦ ἀντιδίκου μονομαχεῖν καὶ ὁ Μοναχός, ἔὰν μὴ παιδευθῇ μετὰ ἀδελφῶν καὶ μάθῃ τὴν τῶν λογισμῶν τέχνην, οὐ δύναται οἰκῆσαι κατὰ μόνας, οὐδὲ ἀντιστῆναι τοῖς λογισμοῦς.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος πολλοὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ εἴλοντο τὴν ἀνάπαυσιν, πρὶν ὁ Θεὸς αὐτοὺς παράσχῃ.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός ἐγκατέλειψε τὴν κοσμικὴν ζωὴν καὶ περιεβλήθη τὸ μοναχικόν σχῆμα ἀμέσως ἐνεκλείσθη μόνος τοῦ εἰς κελλίον καὶ ἔλεγεν εἶμαι ἀναχωρητῆς. Μόλις ἐπληροφορήθησαν αὐτό οἱ Γέροντες, ἦλθον εἰς τὸ κελλίον τοῦ καὶ τὸν ἐβγάλαν ἀπὸ μέσα. Ἐν συνεχείᾳ τὸν υπεχρέωσαν νὰ περιφέρεται εἰς τὰ κελλία τῶν Μοναχῶν, νὰ βάλλῃ εἰς αὐτοὺς μετάνοιαν καὶ νὰ λέγῃ: συγχωρήσατε με: δὲν εἶμαι ἀναχωρητῆς, ἀλλὰ ἀρχάριος.

2. Κάποτε ἠρώτησαν ἓνα Γέροντα:

– Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ κατοικήσῃ ἓνας ἄνθρωπος τελείως μόνος τοῦ; Ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

- Ἐὰν ὁ ἀθλητῆς δὲν ἀγωνισθῇ με πολλοὺς μαζί, δὲν ἔμπορεῖ νὰ μάθῃ τὴν τέχνην τῆς νίκης, διὰ νὰ δυνηθῇ πλέον μόνος τοῦ νὰ μονομαχήσῃ με τὸν ἀντίπαλον. Κατ' ἀναλογίαν καὶ ὁ Μοναχός, εἰάν δὲν ἐκπαιδευθῇ πνευματικῶς μαζί με τοὺς ἄλλους ἀδελφούς τοῦ κοινοβίου καὶ δὲν μάθῃ τὴν τέχνην τῶν λογισμῶν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατοικήσῃ μόνος τοῦ καὶ νὰ ἀντισταθῇ πρὸς τὰς ἐπιθέσεις τῶν λογισμῶν.

3. Ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος εἶπεν εἰς αὐτόν τὸν καιρὸν πολλοὶ ἐξέλεξαν τὴν ἀνάπαυσιν, πρὶν νὰ τοὺς τὴν δώσῃ ὁ Θεός.

Β'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας πρὶν ἢ παύσωνται τῆς ἀσθενείας αἱ αἰσθήσεις, ἐὰν ὁ νοῦς βουληθῆ ἐπιβῆναι τὸ σταυρόν, ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἔρχεται ἐπ' αὐτόν, ὅτι ἤρξατο πράγματος ὑπὲρ τὸ μέτρον αὐτοῦ, μὴ ἰασάμενος τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ εἰ μὴ γὰρ πρότερον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐθεράπευσε πάντα τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου, δι' ὃν ἐπεδήμησεν, οὐκ ἀνήλθεν ἐπὶ τὸν σταυρὸν λέγει γὰρ πρὸ τοῦ σταυρωθῆναι «πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη ἃ ἠκούσατε καὶ εἶδετε τυφλοὶ ἀναβλέπουσι" χωλοὶ περιπατοῦσι λεπροὶ καθαρίζονται νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται" καὶ μακάριος ἔστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῆ ἐν ἐμοί». Ἰωάννης μὲν οὖν ὅτι ἔβαπτισε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, δηλοῖ ὅτι τὸν προσερχόμενον δουλεύσαι τῷ Θεῷ πρότον δεῖ ὁμολογήσαι τὰς ἰδίας πράξεις «ἔβαπτίζοντο γάρ, φησιν, ὑπὸ Ἰωάννου ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν». Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀπαριθμημένων ὧδε ταῦτα μανθάνομεν.

Τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ προσέχων τὴν ἐλπίδα τοῦ κόσμου τούτου, τυφλὸς ἐστὶν ἐὰν δὲ καταλείψας αὐτὴν ἀτενίσῃ τὴν προσδοκωμένην ἐλπίδα, ἀνέβλεψε. Τὸ δὲ χωλοὶ περιπατοῦσι, τοῦτο δηλοῖ ὅτι καὶ θέλων τὸν θεόν, καὶ ἀγαπῶν τὰ φρονήματα τῆς καρδίας τὰ σαρκικά, χωλὸς ἐστὶν ἐὰν δὲ καταλείψῃ αὐτὰ καὶ ἀγαπήσῃ τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτοῦ, περιπατεῖ. Διὰ τοῦ, κωφοὶ ἀκούουσι, διδασκόμεθα, ὅτι καὶ ὧν ἐν περισπασμῷ, κωφεύει διὰ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ λήθης ἐὰν δὲ σχολάσῃ ἐν γνώσει, ἤκουσε. Τὸ δὲ, λεπροὶ καθαρίζονται, τοῦτο παρίστησιν ἐπειδὴ γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσείως «ἀκάθαρτος μὴ εἰσέλθῃ εἰς οἶκον Κυρίου», λεπρὸς ἐστὶ πᾶς ὁ ἔχων ἔχθραν πρὸς τὸν πλησίον, ἢ μῖσος, ἢ ζήλον, ἢ καταλαλιὰν ἐὰν δὲ καταλίπῃ, ἔκαθαρίσθη.

Ἐὰν οὖν ἀναβλέψῃ ὁ τυφλός, καὶ περιπατήσῃ καὶ χωλός, καὶ ἀκούσῃ καὶ κωφός, καὶ καθαρισθῆ ὁ λεπρός, ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀποθανῶν διὰ τούτων ἐν καιρῷ ἀμελείας, ἐγείρεται καὶ ἀνακαινίζεται. Καὶ εὐαγγελίζεται λοιπὸν ταῖς αἰσθήσεσιν αὐτοῦ ταῖς πτωχευσάσαις τῶν ἁγίων ἀρετῶν ὅτι ἀνέβλεψε, καὶ περιεπάτησε, καὶ ἤκουσε, καὶ ἐκαθαρίσθη. Τὴν ὁμολογίαν ταύτην παρέσχες τὸ ἀναδεξαμένω σε, τὸ ἐν πάσῃ κακοπαθείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ πολιτεύεσθαι. Γέγραπται γὰρ περὶ Ἰωάννου, ὅτι τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἦν ἐκ τριχῶν καμήλου καὶ τὰ ἐξῆς δι' ὧν δηλοῦται κακοπάθεια, ἢ καθαρίζει πρῶτος τὸν ἄνθρωπον, καὶ τότε σχολάζει ἐλθεῖν ἐπὶ τὸν σταυρόν.

Ὁ γὰρ σταυρὸς σημεῖόν ἐστὶ τῆς μελλούσης ἀθανασίας, ὅταν ἀποκλείσῃ πρότερόν τα στόματα τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων" οἱ μὲν γὰρ Φαρισαῖοι τύπον ἐπέχουσι τῆς πανουργίας καὶ ὑποκρίσεως καὶ κενοδοξίας οἱ δὲ Σαδδουκαῖοι τῆς ἄπιστίας, καὶ ἀνελπιστίας, ὧν τὰ στόματα ἔφραξε κατὰ τὸ γεγραμμένον «Ἰησοῦν δὲ οὐκέτι οὐδεὶς ἐτόλμα ἐρωτῆσαι ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης λοιπὸν οὖν ἀπέστειλε Πέτρος καὶ Ἰωάννην ἐτοιμάσαι τὸ πάσχα» δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι ἐὰν Ῥδῆ ὁ νοῦς ἑαυτὸν μὴ κατακυριευόμενον ὑπὸ τινός, ἐτοιμάζεται εἰς ἀθανασίαν, ἐπισυνάγων τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ποιῶν αὐτὰς ἐν σῶμα, τρέφων αὐτὰς, μεταλαμβάνουσας ἐξ αὐτοῦ ἀχωρίστως.

Εἶτα, φησί, προσηύχετο ὁ Ἰησοῦς λέγων· «εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ. Ἡμῶν ἐστὶν ὁ λόγος, ὅτι ἐὰν θελήσῃ ὁ νοῦς ἐπιβῆναι τοῦ σταυροῦ, χρῆζει πολλῆς δεήσεως, καὶ δακρύων πολλῶν, καὶ ὑποταγῆναι ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἐνώπιόν του Θεοῦ, αἰτῶν δοθήθειαν παρὰ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ, ἕνα ἔσηται ἐνδυναμοῦσα καὶ φυλάττουσα αὐτόν, ἕως οὗ ἐγείρῃ αὐτόν ἐν καινότητι ἀγία καὶ ἀηττήτῳ. Διότι κίνδυνος ἔστι μέγας ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ σταυροῦ" εὐχόμενος γὰρ, χρεῖαν ἔχει Πέτρου καὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, ἡγουν πίστεως ὑγιοῦς, καὶ ἀνδρείας ἐλπίδος, καὶ ἀγάπης τελείας, ἕνα διὰ τούτων ἐπισπάσῃται τὴν

ἄνωθεν χάριν, καὶ δυναθῆ ἐπιβῆναι τοῦ σταυροῦ. Ταῦτα γὰρ πάντα γέγονε τῆ Δεσπότη ἡμῶν Χριστῷ, ὃς τύπος ἡμῖν γέγονεν ἐν παντί, καθὼς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, τοῦ γνῶναι ἡμᾶς τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ τὴν κοινωνίας τῶν παθημάτων αὐτοῦ, εἰ πῶς συμμορφούμενοι τῆ θανάτῳ αὐτοῦ, καταστήσωμεν εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν. σματος οὐ ἐνεπτύσθη, ἐξαλείψαι διδασκόμεθα πᾶσαν ἀνθρωπαρεσκίαν, καὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν πονηρᾶν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐμφράξαι τὰ στόματα ἑαυτῶν, καὶ μὴ συγχωρῆσαι αὐτὰς ἐκβῆναι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἀποτελεσθῆναι. Διὰ δὲ τοῦ ὄξους οὐ ἐγεύσατο δι' ἡμᾶς, μανθάνομεν σβέσαι πᾶσαν αὐθάδειαν καὶ ταραχὴν ματαιίαν. Διὰ δὲ τοῦ πτυσματος οὐ ἐνεπτύσθη, ἐξαλειψαι διδασκόμεθα πᾶσαν ἀνθρωπαρεσκίαν, καὶ πᾶσαν δόξαν τοῦ κόσμου τούτου. Διὰ δὲ τοῦ ἀκανθίνου στεφάνου παιδευόμεθα βασιτᾶσαι τὴν μέμψιν ἡμῶν ἐν πάσῃ ὥρα, ὑπομένοντες τὰς ὕβρεις ἀταράχως.

Ὁ κάλαμος ἐν ᾧ ἔτυπον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ δι' ἡμᾶς, τύπος ἡμῖν ἔστιν, ἕνα πάντοτε ἔχοντες τὴν περικεφαλαίαν τῆς ταπεινοφροσύνης, σκιάσωμεν πᾶσαν ὑπερηφανίαν τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ δὲ φραγγελωθῆναι αὐτὸν πρὸ τοῦ σταυρωθῆναι, τύπος ἡμῖν ἔστι τοῦ καταφρονῆσαι παντὸς ὀνειδισμοῦ ἀνθρωπίνου καὶ δειγματισμοῦ. Διὰ δὲ τοῦ διαμερισθῆναι τὰ μάτια αὐτοῦ καὶ διαμεῖναι αὐτὸν ἀτάραχον παιδευόμεθα παραβλέπειν τὰ τοῦ κόσμου τούτου, πρὸς τὸ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸν σταυρόν. Τὸ δέ, ἦν ἕκτη ὥρα ὅτε ἐσταυρώθη, τύπος ἡμῖν ἔστι πρὸς τὸ ἐνδυναμωθῆναι ἡμᾶς πρὸς πᾶσαν ἀκηδῖαν καὶ μικροψυχίαν, ἕως οὐ ἀποθάνῃ ἡ ἁμαρτία κατὰ τὸ γεγραμμένον, «ὅτι διὰ τοῦ σταυροῦ ἀπέκτεινε τὴν ἐχθρὰν ἐν αὐτῷ».

Τὸ δὲ ὅτε γέγονεν ὥρα ἐνάτη ἔκραξε φωνὴ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς ἐλωί, ἔλωι, λαμὰ σαβαχθανή, διδάσκει ἡμᾶς τὸ μετὰ τὴν ἐπὶ τὰ πάθη ὑπομονὴν τῆς θλίψεως, ἕως οὐ σβεσθῶσι, παρρησιάζεσθαι λοιπὸν ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ βοᾶν πρὸς τὸν Θεόν. Διὰ δὲ τοῦ παραδοῦναι τὸ πνεῦμα ἐν τῷ δύναι τὸν ἥλιον μανθάνομεν, ὅτι ἐὰν ἐλευθερωθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ πάσης ἐλπίδος τοῦ κόσμου τούτου τῶν δρωμένων, σημεῖον ἔστιν ὅτι ἀπέθανεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἡ ἁμαρτία τότε καὶ τὸ καταπέτασμα σχίζεται, ἤγουν μετὰ τὴν ἐλευθερίας τοῦ νοῦς ἡ μεσότης ἡ οὐσα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ θεοῦ ἀπέρχεται. Λοιπὸν αἱ πέτραι ρήσσονται, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνοίγονται, δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι ἐὰν ὁ θάνατος ἐκεῖνος γένηται ἐν ἡμῖν, πᾶσα βαρύτης καὶ τυφλότης καὶ τὰ ἐπικείμενα τῆ ψυχῆ διαρρήσεται, καὶ αἱ αἰσθήσεις αἱ θανούσαι καὶ καρποφορούσαι τῷ θανάτῳ ὑγιαίνουσι καὶ ἐγείρονται ἀήττητοι. Τὸ δὲ ἐντυλιχθῆναι αὐτὸν ἐν σινδόνι καθαρὰ καὶ ἀρώμασι, τὸν ἁγιασμὸς τοῦ νοῦς ἐμφαίνει δν μετὰ τὸν θάνατον ἐκεῖνον ἐντετυλιγμένος ἔστι καὶ τὴν ἀφθαρσίαν, ἥτις ἀναπαύει αὐτόν.

Τὸ δὲ ἔθηκαν αὐτὸν ἐν μνημεῖα καινῷ, ἐν ᾧ οὐδεὶς ἦν τεθεῖς, καὶ προσεκύλισαν λίθον μέγαν τῆ θύρα, δηλοῖ ὅτι, ἐὰν ἐλευθερωθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ πάντων καὶ σαββατίσῃ, ἔστιν ἐν ἑτέρῳ αἰῶνι καινῷ, καινὰ λογίζόμενος καὶ ἄφθαρτα «λοιπὸν ὅπου το πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί». Γέγραπται ὅτι «ἀνέστη ἐν δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἀνῆλθεν εἰς οὐρανοῦς, ἐκάθισε τὸ ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψίστοις». καὶ τούτου τὸν τύπον παραδιδούς ἡμῖν ὁ Ἀπόστολος λέγει: «εἰ οὖν συνηγέρθητε τῆ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὐ ὁ Χριστὸς ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπεθάνετε γάρ». Δυνατὸν δὲ ἔστι τὸ ὄνομα αὐτοῦ το ἅγιον ἐπιλαβέσθαι τῆς ἀσθενείας ἡμῶν, πρὸς τὸ κατὰ τὴν πτωχείαν ἡμῶν καταλείψαι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ εὐρεῖν ἕλεος μετὰ τῶν ἀξίων αὐτοῦ. Ἀμήν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ησαΐας εἶπεν: εἰ ἐπιθυμήσῃ ὁ νοῦς νὰ ἀναβῆ εἰς τὸν σταυρόν, πρὶν ἀκόμη παύσῃ ἡ ἀδυναμία τῶν αἰσθήσεων (διὰ τῆς ἀσκήσεως), ἐρχεται ἡ οργὴ τοῦ Θεοῦ (εἰς τὸν ἀνθρώπον αὐτόν) διότι ἤρχισεν ἔργον, ἀνώτερον τῆς ικανότητός του, εφ' ὅσον δὲν

εθεράπευσεν εισέτι τας αισθήσεις του. Διότι και ο Κύριος ημών Ιησούς εάν δεν εθεράπευε προηγουμένως όλα τα πάθη του ανθρώπου, διά τον οποίον ήλθεν εις τον κόσμον, δεν θα ανέβαινεν εις τον σταυρόν. Διότι λέγει πριν να σταυρωθῆ: «πηγαίνετε να αναφέρετε εις τον Ιωάννην όλα όσα ηκούσατε και είδατε. Οι τυφλοί αποκτούν και πάλιν την όρασίν των: οι κουτσοι περιπατούν: οι λεπροί καθαρίζονται οι νεκροί αναστήνονται και οι πτωχοί χαροποιούνται κατόπιν όλων αυτών μακάριος εκείνος, που δεν θα σκανδαλισθῆ δι' εμέ» (Ματθ. ια', 4-6). Ο Ιωάννης λοιπόν, που εβάπτισε τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν, φανερώνει ότι εκείνος που προσέρχεται διά να γίνῃ δούλος του Θεού, πρέπει πρώτον να ομολογήσῃ τας ιδικάς του πράξεις λέγει το ιερόν Ευαγγέλιον: «έβαπτίζοντο υπό του Ιωάννου, αφού προηγουμένως εξομολογούντο τας αμαρτίας αυτών». Πολλά μὲν λοιπόν και άλλα θαυμαστά σημεία έκαμεν ο Κύριος Ιησούς, αλλά δι' εκείνων, που ανεφέραμεν εδώ, μανθάνομεν αυτά.

Οι τυφλοί ανακτούν και πάλιν την όρασίν των: αυτός, που έχει εστραμμένην την προσοχήν του εις την ελπίδα αυτού του κόσμου, είναι τυφλός: εάν όμως εγκαταλείψῃ την πρόσκαιρον αυτην ελπίδα, και στρέψῃ την προσοχήν του προς την αναμενομένην τοιαύτην, ήδη ο τοιούτος ανέβλεψε. Το δε οι κουτσοι περιπατούν, αυτό φανερώνει ότι αυτός, που θέλει τον Θεόν και αγαπά συγχρόνως τα σαρκικά φρονήματα της καρδιάς, είναι κουτσός: εάν όμως τα εγκαταλείψῃ και αγαπήσῃ τον Θεόν με όλην του την καρδίαν, αυτός περιπατεῖ πλέον ορθώς.

Με το «άκουσεν οι κωφοί», διδασκόμεθα ότι εκείνος, που ευρίσκεται εις περισπασμόν, κωφεύει από την αιχμαλωσίαν των λογισμών και την πνευματικήν λήθην εάν όμως διαθέσῃ τον καιρόν του εις την πνευματικήν γνώσιν, τότε επανέκτησε και πάλιν την ακοήν του. Το «οι λεπροί καθαρίζονται» σημαίνει τούτο συμφώνως με αυτά, που έχουν γραφή εις τον Νόμος του Μωϋσέως, ότι «ο ακάθαρτος δεν πρέπει να εισέλθῃ εις οίκον Κυρίου» (Δευτερ. κγ', 1-3), λεπρός είναι δηλαδή κάθε ένας που έχει έχθραν προς τον πλησίον του, ή μίσος, ή ζήλειαν, ή κατάκρισιν· εάν όμως τα εγκαταλείψῃ όλα αυτά, τότε εκαθαρίσθη.

Εφ' όσον λοιπόν αναβλέψῃ ο τυφλός, και περιπατήσῃ και κουτσός, και ακούσῃ ο κουφός, και καθαρίσθῃ ο λεπρός, ο άνθρωπος, που απέθανεν εξ αιτίας αυτών, κατά τον καιρόν της αμελείας, ανεγείρεται και καθίσταται πάλιν καινούργιος. Τότε πλέον δίδει εις τας αισθήσεις του, που έστε ρήθησαν τας αγίας αρετάς, την χαρούμενην είδησιν, ότι ανέβλεψε, περιεπάτησεν, ήκουσε και εκαθαρίσθη. Αυτήν την ομολογίαν έδωσες και συ εις εκείνον, που έγινεν ανάδοχός σου εις την μοναχικήν ζωήν, ότι, δηλαδή, θα ζῆς με πάσαν κακοπάθειαν και ταπεινοφροσύνην. Διά τον Ιωάννην τον Πρόδρομος έχει γραφή ότι το ένδυμά του ήτο από τρίχας καμήλου (Ματθ. γ', 4) και τα σχετικά με την περιγραφὴν αυτην φανερώνεται ή κακοπάθεια, η οποία πρέπει προηγουμένως να καθαρίζῃ τον άνθρωπο και εν συνεχεία φροντίζει να έλθῃ εις τον σταυρόν.

Διότι ο σταυρός είναι σημείον της μελλούσης αθανασίας, αφού αποκλείσῃ προηγουμένως τα στόματα των Φαρισαίων και των Σαδδουκαίων. οι μεν Φαρισαίοι δηλαδή συμβολίζουν την πανουργίαν, την υποκρισίαν και την κενοδοξίαν οι Σαδδουκαίοι, πάλιν, συμβολίζουν την απιστίαν, την έλλειψιν ελπίδος προς τον Θεόν. Τα στόματα των Φαρισαίων και των Σαδδουκαίων έφραξεν ο Ιησούς, όπως αναφέρει η Αγία Γραφή: «' Από την ώραν εκείνην ουδείς ετόλμα να ερωτησῇ τον Ιησούν: - στερα λοιπόν απέστειλε τον Πέτρον και τον Ιωάννην να ετοιμάσουν το Πάσχα» (Λουκ. κβ', 8). Η αλληγορική σημασία

του χωρίου αυτού φανερώνει, ότι όταν ο νούς ιδή ότι δεν κατακυριεύεται από τίποτε, ετοιμάζεται τότε διά την αθανασίαν, συγκεντρώνων τας αισθήσεις εις αυτήν την σκέψιν, καθιστών αυτάς ένα σώμα, διατρέφων αυτάς, αι οποίαι πλέον μεταλαμβάνουν, αχωρίστως από τον νούν και μένουν ηνωμένοι με αυτόν.

Μετά, καθώς λέγει η Αγία Γραφή, ο Ιησούς προσηύχето λέγων: «εάν είναι δυνατόν, ας παρέλθῃ από ἐμέ το ποτήριον αυτό, κατ' αυτήν την ώραν» (Ματθ. κσ', 39). Δι' ημάς αλληγορείται ο λόγος αυτός και σημαίνει, ότι εάν ο νούς θελήσῃ να ανέβῃ ἐπάνω εις τον σταυρόν, ἔχει ἀνάγκη πολλή προς τον Θεόν προσευχής και πολλών δακρύων πρέπει δε να υποταχθῇ, ἀνά πάσαν στιγμήν, ἐνώπιον του Θεού, παρακαλών την αγαθότητα του Θεού να τον βοηθήσῃ, διά να ενδυναμωθῇ και να διαφυλαχθῇ, ἕως ὅτου αναστηθῇ εις την νέαν ἀγίαν και ακατανίκητον ζωήν.

Διότι, διά τον νούν, ὑπάρχει κίνδυνος μεγάλος, κατὰ την στιγμήν του σταυρού (της μεγάλης δοκιμασίας): όταν προσεύχεται δηλαδή, σημαίνει ότι ἔχει ἀνάγκη από τον Πέτρον, τον Ιάκωβον και τον Ιωάννην, ἤτοι υγιούς πίστεως (ὅπως ο Πέτρος), ἀνδρειωμένης ἐλπίδος (ὅπως ο Ιάκωβος) και τελείας ἀγάπης (ὅπως και Ιωάννης), διά να δυνηθῇ. με αυτά, να επισύρῃ την χάριν ἐκ των ἄνω και να μπορέσῃ να ἀναβῇ ἐπάνω εις τον σταυρόν. Ὅλα αυτά λοιπόν συνέβησαν εις τον Δεσπότην ημών Χριστόν, ο οποίος ἐγένεν εις ὅλα τύπος δι' ημάς, ὅπως εἶπεν ο Ἀπόστολος (Α' Πέτρ. 6, 21), δια να γνωρίσωμεν και ημεῖς την δύναμιν της ἀναστάσεώς Του και να δοκιμάσωμεν τα παθήματά Του, ὥστε και ημεῖς, ὅπως Εκείνος, να φθάσωμεν εις την ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν. Η δε χολή την οποίαν ἐγεύθη, εἶναι τύπος δι' ημάς να ἀποβάλωμεν ἀπό την ψυχὴν μας πάσαν πονηράν ἐπιθυμίαν, να κλείσωμεν τα στόματά μας και να μη ἐπιτρέψωμεν εις αυτάς να ἐξέλθουν ἀπό το σώμα μας και να πραγματοποιηθοῦν εις πονηράς πράξεις. Ἀπό το ὄξος, πάλιν, το οποίον ἐγεύθη διά την σωτηρίαν ημών, διδασκόμεθα, ὅτι πρέπει να σβύνωμεν κάθε αυθάδειαν και ματαίαν ταραχήν. Ἀπό το πτύσιμον, με το οποίον τον ἐνέπτυσαν, διδασκόμεθα, ὅτι πρέπει να ἐξαλείψωμεν κάθε τάσιν να ἀρέσκωμεν εις τους ἀνθρώπους και κάθε δόξαν αυτού του κόσμου. Διά τού ἀκανθίνου στεφάνου γυμναζόμεθα να υπομένωμεν τον ἀνά πάσαν στιγμήν ἐναντίον ημών ἐμπαιγμόν και να ἀντιμετωπίζωμεν με ἀτάραχον υπομονήν τας διαφόρους ὕβρεις.

Το καλάμι, με το οποίον ἐκτυπούσαν την κεφαλὴν του Ιησοῦ χάριν της σωτηρίας ημών, εἶναι και αυτό τύπος δι' ημάς να φορῶμεν πάντοτε την περικεφαλαίαν της ταπεινοφροσύνης, διά να ἐκμηδενίσωμεν κάθε υπερηφάνειαν, που μας ἐμπνέει ο ἐχθρός. Η φραγγέλωσις την οποίαν ὑπέστη πρό της σταυρώσεώς του ο Ιησούς, εἶναι παράδειγμα δι' ημάς να καταφρονῶμεν κάθε ἀνθρώπινον διασυρμόν και κάθε εἰρωνείαν. Ἀπό το γεγονός, ὅτι ἐμείνεν ἀτάραχος, ἐνῶ ἐμοίραζαν τα ἱμάτιά του, διδασκόμεθα να παραβλέπωμεν τά μάταια πράγματα του κόσμου αυτού, διά να ἀναβῶμεν ἀπερίσπαστοι ἐπάνω εις τον σταυρόν. Το ὅτι δε ἦτο ἕκτη ὥρα, ὅτε ἐσταυρώθη, εἶναι δι' ημάς τύπος προς το να ενδυναμωθῶμεν ἐναντίον πάσης μικροψυχίας και πνευματικῆς καταπτώσεως, ἕως ὅτου ἀποθάνῃ εις την ψυχὴν μας ἡ ἀμαρτία, σύμφωνα με αυτό, που ἔχει γραφῆ: «διά του σταυροῦ ἐφόνευσεν τὴν ἐχθρὰν εις αυτόν» (Ἐφεσ. 6', 14-16).

Το ὅτι δε, όταν ἐγένεν ἡ ἐνάτη ὥρα, ἐκράξεν ο Ιησούς με μεγάλην φωνήν «ἔλωϊ, ἔλωϊ, λαμὰ σαβαχθανή» (Ματθ. κζ', 46), μάς διδάσκει ὅτι πρέπει να υπομένωμεν την θλίψιν, που προξενοῦν εις ημάς τα πάθη, ἕως ὅτου σβύσουν, διά να ἀποκτώμεν του λοιπού

περισσότερον θάρρος απέναντι του Θεού και με ταπεινοφροσύνην να επικαλούμεθα Αυτόν.

Από το ότι δε παρέδωσε το πνεύμα Του, αφού εσκοτίσθη ο ήλιος, μανθάνομεν ότι όταν χάση ο νούς ημών κάθε ελπίδα από τα ορατά αυτού του κόσμου, είναι σημείον, ότι απέθανε πλέον η αμαρτία εις τον άνθρωπον. Τότε και το καταπέτασμα σχίζεται, δηλαδή μετά την απελευθέρωσιν του νοός μας από τα γήϊνα και εγκόσμια, εξαφανίζεται και το εμπόδιον μεταξύ του νοός μας και του Θεού. Εν συνεχεία αι πέτραι σχίζονται και τα μνημεία ανοίγονται αυτό σημαίνει ότι εαν εκείνος ο θάνατος (του Ιησού) ενεργηθή εις ημάς, τότε κάθε υλική βαρύτης, και τυφλότης και όσα βαραίνουν την ψυχήν εξαφανίζονται και αι νεκρωθείσαι αισθήσεις που έκαρποφόρον διά του (πνευματικού) θανάτου, έξυγιάνονται και ανεγείρονται ανίκητοι. Το ότι ετύλιξαν το σώμα του Ιησού εις καθαραν σινδόνα και το ήλειψαν με αρώματα, φανερώνει τον αγιασμόν του νοός, με τον οποίον περιβάλλεται μετά τον ζωηφόρον εκείνον θάνατον σημαίνει ακόμη και την αφθαρσίαν, η οποία τον αναπαύει.

Το ότι δε ετοποθέτησαν αυτόν εις καινούργιο μνημείον, εις το οποίον κανείς προηγουμένως δεν είχε τεθή, και το ότι εκύλισαν ένα μεγάλον λίθον έμπρός εις την θύραν του μνημείου, φανερώνουν ότι εάν ο νούς έλευθερωθή από όλα αυτά και διέλθη την εβδομάδα των παθών του, εισέρχεται πλέον εις άλλον καινούργιου αιώνα, σκεπτόμενος νέα και άφθαρτα πράγματα: «όπου υπάρχει το πτώμα εκεί μαζεύονται και οι αετοί» (Ματθ. κδ', 28). Λέγει η Αγία Γραφή ότι «άνεστήθη εις την δόξαν του Πατρός αυτού και ανέβη εις τους ουρανούς και εκάθισεν εις τα δεξιά της μεγαλωσύνης εις τα υψηλότατα» (Εβρ. α', 3). Και τον τύπον αυτού παραδίδων εις ημάς ο Απόστολος λέγει: «εφ' όσον λοιπόν συνανεστήθητε διά του Χριστού και εις τον Χριστόν, τα άνω πλέον να ζητήτε, εκεί όπου είναι ο Χριστός καθήμενος εις τα δεξιά του Θεού τα άνω να σκέπτεσθε και όχι τα επίγεια, διότι έχετε αποθάνει πλέον» (Κολασ. γ', 1-3). Είναι δε το όνομά Του το άγιον δυνατόν να αναλάβη την θεραπείας της ασθενείας ημών, ώστε κατά το μέτρον της πνευματικής ημών πτωχείας, να εγκαταλείψωμεν τας αμαρτίας μας και να εύρωμεν έλεος μαζί με τους αξίους του. 'Αμήν.

Γ'. Του Αββά Μάρκου

ΕΣΤΙΝ ενέργεια χάριτος τῶν νηπίω άγνοουμένη και έστι τῆς κακίας έτέρα τῆ αλήθεια έξομοιουμένη καλόν δέ τὰ τοιαῦτα μη ένοπτριζεσθαι δια τὴν πλάνην, μήτε αναθεματίζειν δια τὴν αλήθειαν, αλλά πάντα δι' έλπίδος προσφέρειν τῷ θεῷ" αὐτὸς γάρ οἶδε τῶν άμφοτέρων τὸ χρήσιμον.

Ερμηνεία

ΥΠΑΡΧΕΙ ενέργεια χάριτος, η οποία είναι άγνωστος εις τον νήπιον (κατά την πνευματικήν ζωήν): και υπάρχει και άλλη ενέργεια της κακίας, που έξομοιώνεται προς την αλήθειαν. Είναι δε καλόν να μη προσέχωμεν αυτά δια το ενδεχόμενον πλάνης: ούτε πάλιν να τα απορρίπτωμεν διότι αγνοούμεν την αλήθειαν· αλλά να τα προσφέρωμεν όλα δι' ελπίδος εις τον Θεόν· διότι Αυτός γνωρίζει την χρησιμότητα και των δύο.

Δ'. Του Αββά Κασσιανού

ΟΙ μετὰ ἀδελφῶν ὄντες, καὶ διὰ τὸ μὴ φέρειν τὸν ἐκ τῶν παθῶν πόλεμον ἐρημίαν καὶ μόνωσιν μεταδιώκοντες, ὡς ἐκεῖ δῆθεν μηδενὸς ὄντος τοῦ κινουῦντος ταῦτα καὶ ἐρεθίζοντος, εὐκόλως τούτων περιγενήσονται, γινωσκέτωσαν, ὅτι ὑπὸ δαιμόνων ἐμπαίζονται ἢ καὶ ὑπὸ ὑπερηφανίας σφόδρα κατέχονται διὰ γὰρ τὸ μὴ θέλειν ἑαυτοὺς μέμφεσθαι καὶ ἐπιγράφειν τῇ ἰδία ραθυμία τὰς τῶν παθῶν αἰτίας, τοὺς ἀδελφοὺς αἰτιῶνται, καὶ φεύγει ἀπ' αὐτῶν ἀλογίστως θέλουσι, διὸ καὶ ἀγιάτους τὰς ἑαυτῶν νόσους φυλάττουσιν. Ὅσα γὰρ τῶν παθῶν ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἀθεράπευτα ἀπενέγκωσι, ταῦτα διὰ τῆς μονώσεως ἐπικαλύψουσι μόνον, οὐκ ἐξαλείψουσι καὶ γὰρ ἢ ἀναχώρησις, τοὺς μήπων παθῶν ἀπηλλαγμένοις, τὰ ἐλαττώματα οὐ μόνον, τηρεῖ ἀνεκκάλυπτα, ἀλλὰ καὶ ἐπικαλύπτειν αὐτὰ οἶδεν, ὡς τὸ μὴ ἐπαισθάνεσθαι τούτων τοὺς ταῦτα ἔχοντας, μηδὲ ἐπιγινώσκειν λοιπὸν ποίους ἡττῶνται πάθεσι.

Τουναντίον δὲ φαντασίαν ἀρετῆς αὐτοῖς ὑποβάλλει, καὶ κατωρθωκέναι αὐτοὺς τὴν τὲ μακροθυμίαν καὶ τὴν ταπείνωσιν καὶ τὰς λοιπὰς τῶν ἀρετῶν ὑποτίθησιν, ἕως μὴ παρεστὶν καὶ αὐτοὺς ἐρεθίζων" ὅταν δὲ συμβῇ πρόφασις τὶς τούτους κινουῦσα καὶ ἐρεθίζουσα, εὐθύς τα ἐν αὐτοῖς ἀποκείμενα πάθη καὶ τὸ πρὶν λανθάνοντα, ὡς πὲρ ἵπποι ἀχαλίνωτοι ἐκ τῶν ἰδίων ἀφετηρίων ἐκπηδήσαντες, σφοδρότερον καὶ ἀγριώτερον τὸν ἴδιον ἐπιβάτης πρὸς ὄλεθρον κατασύρουσιν, ἅτε τὴ μακρὰ ἡσυχία καὶ σχολὴ τραφέντα καὶ εὐπαθήσαντα. Τὰ γὰρ ἐν ἡμῖν πάθη πλέον ἄγριονταί της ἐκ τῶν ἀνθρώπων γυμνασίας ἀργήσαντα καὶ αὐτὴν τὴν μικρὰν ἐλάττωσιν, ἣν ἐκ τῆς τῶν ἀδελφῶν συνδιαγωγῆς ἡλαττώθησαν, ἀποβάλλουσι πάλιν ἐν τῇ μονώσει, καὶ καθ' ἡμῶν πλέον κρατύνονται καὶ ἰσχύουσιν ἢ τὸ πρότερον, ἡνίκα δηλονότι ὁ ἐρεθίζων αὐτοὺς παρεστὶν.

Ὡς πὲρ γὰρ τὰ ἰοβόλα τῶν θηρίων ἐν ἔρημια καὶ ταῖς ἰδίαις κοίταις ἡσυχάζοντα, τότε τὴν ἰδίαν μανίαν ἐπιδείκνυται, ὅταν τινὸς προσεγγίζοντος ἐπιλάβωνται, οὕτω καὶ οἱ ἐμπαθεῖς ἄνθρωποι, οὐκ ἀρετῆς διαθέσει, ἀλλὰ τῇ τῆς ἐρημίας ἀνάγκῃ ἡσυχάζοντες, τότε τὸν τῆς ψυχῆς τὸν ἐξεμῶσιν, ὅταν τῶν προσεγγιζόντων δράζωνται.

Ερμηνεία

ΟΣΟΙ ζοῦν μαζί με ἄλλους ἀδελφούς, καὶ διότι δεν υποφέρουν τὸν πόλεμον ἐκ τῶν παθῶν ἐπιδιώκουν τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν ἀπομόνωσιν, ἐπειδὴ, τάχα, ἐκεῖ εἰς τὴν ἐρημίαν δεν ὑπάρχει τίποτε ποὺ νὰ κινῆ τὰ πάθη καὶ νὰ τοὺς ἐρεθίξῃ καὶ πιστεύουν πὺς ἔτσι εὐκόλα θὰ τὰ κατανικήσουν, ἀς γνωρίζουν ὅτι ἐμπαίζονται ὑπὸ τῶν δαιμόνων, ἢ κατέχονται ἀπὸ ἀθεράπευτον ὑπερηφάνειαν. Διότι με τὸ νὰ μὴ θέλουν νὰ μεμφθῶν τὸν ἑαυτῶν καὶ νὰ μὴ ἀποδίδουν εἰς τὴν ἰδικὴν τῶν σκηνῶν τὰς αἰτίας τῶν παθῶν τῶν, αἰτιῶνται τοὺς ἀδελφούς καὶ θέλουν νὰ φεύγουν ἀπὸ αὐτοὺς, δι' αὐτὸ καὶ διατηροῦν ἀθεραπεύτους τὰς νόσους τῶν.

Διότι ὅσα ἀπὸ τὰ πάθη τῶν παραλάβουν μαζί τῶν ἀθεράπευτα εἰς τὴν ἐρημίαν, αὐτὰ θὰ τὰ σκεπάσουν μόνον διὰ τῆς μονώσεως, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὰ ἐξαλείψουν. Καὶ τούτο διότι ἡ ἀναχώρησις δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δεν ἀπηλλάγησαν ἀκόμη ἀπὸ τὰ πάθη, ὄχι μόνον διατηρεῖ ἀφανέρωτα τὰ ἐλαττώματα, ἀλλὰ γνωρίζει καὶ νὰ τὰ σκεπάξῃ, ὥστε νὰ μὴ τὰ ἀντιλαμβάνονται οἱ ἔχοντες τὰ πάθη αὐτὰ, οὔτε καὶ νὰ ἐννοοῦν, κατὰ συνέπειαν, ἀπὸ ποῖα πάθη νικῶνται.

Ἀντιθέτως ὁ κακὸς λογισμὸς τοὺς κάνει νὰ φαντάζονται ὅτι τάχα εἶναι ἐνάρετοι καὶ ὅτι ἔχουν κατορθώσῃ τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν ταπείνωσιν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς αὐτὰ βάζει

εις τον νούν των ο πειρασμός, εφ' όσον δεν υπάρχει εκείνος που θα τους ερεθίση. Όταν όμως παρουσιασθή κάποια πρόφασις να τους κινήση από την ησυχίαν των και να τους ερεθίση, αμέσως τότε τα πάθη, που ευρίσκοντο κρυμμένα μέσα των και που δεν εγίνοντο προηγουμένως αντιληπτά, εξορμούν με βιαιότητα, όπως τα αχαλίνωτα άλογα, που τρέχουν αφηνιασμένα από τους σταύλους των και ρίπτουν εις την καταστροφήν τον επιβάτης των με περισσοτέραν σφοδρότητα και αγριότητα. Αυτή δε η καταστρεπτική ορμή των παθών οφείλεται εις το ότι τα πάθη, διά της μακράς ησυχίας και αναπαύσεως, ετράφησαν και έγιναν περισσότερο απειλητικά εις την εμπαθή των ενέργειαν.

Διότι τα πάθη, που κατοικούν μέσα μας, αγριεύουν περισσότερο, εφ' όσον δεν υποβάλλονται εις κατασταλτικήν άσκησιν από την συναναστροφής των ανθρώπων και παραμένουν εις αργίαν. Και αυτή η μικρά ελάττωσις της σφοδρότητος των παθών, η οποία οφείλεται εις την επικοινωνίαν με τους αδελφούς, χάνεται πάλιν κατά την μόνωσιν, οπότεν εκ νέου δυναμώνουν εναντίον μας, περισσότερο μάλιστα από προηγουμένως, όταν δηλαδή εμφανισθή αυτός, που θα διερεθίση τους ερημίτας αυτούς.

Όπως ακριβώς τα φαρμακερά φίδια, που ησυχάζουν εις την ερημίαν και εις τας φωλεάς των, τότε μόνον παρουσιάζουν την μανίαν των, όταν αντιληφθούν κάποιον να τα πλησιάζη, έτσι θείς άνθρωποι. Ούτοι ησυχάζουν όχι από διάθεσιν αρετής, αλλά αναγκαστικά από την ερημίαν, δι' αυτό και χύνουν το δηλητήριο της ψυχής των, όταν αρπάξουν κάποιον από αυτούς που τους πλησιάζουν.

Ε'. Έκ του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων και λογισμός λέγει μου, ότι ή ήσυχία πάντων ἔστιν ἀναγκαιοτέρα, καὶ ὅτι συμφέρει σοὶ ἄρα καλῶς λέγει ; Ἄπεκρίθη καὶ γέρων: ἡ ἡσυχία οὐκ ἄλλο τί ἐστίν, ἢ τὸ συστείλαι τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀπὸ δόσεως καὶ λήψεως καὶ ἀνθρωπαρεσκείας, καὶ τῶν λοιπῶν δμοίων ἐνεργειῶν καὶ σὺ οὖν μὴ δώσης μηδὲ λάβης μετὰ τινὸς τῶν ἔξω, καὶ ἡσυχάζεις ἀπ' αὐτῶν, ἀλλοτριωθέντων ἀπὸ σου. Εἶρηκε δὲ ὁ Κύριος «ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν». Εἰ οὖν ἔχεις ἅπαξ ὅτι τὸ ἔλεος πλεῖον ἐστὶ τῆς θυσίας, εἰς τὸ ἔλεος κλῖνον τὴν καρδίαν σου καὶ γὰρ ἡ πρόφασις τῆς ἡσυχίας φέρει εἰς ὑψηλοφροσύνην πρὶν ἢ ὁ ἄνθρωπος κέρδανη ἑαυτόν, τουτέστιν ἄμωμος γένηται. “Ὅτε γὰρ τις βαστάζει τὸν σταυρόν, τότε ἡσυχᾶσαι δύναται. Ἐὰν οὖν συμπαθήσης, εὐρίσκεις βοήθειαν ἐὰν δὲ θελήσης ἀναβῆναι ὑπὲρ τὸ μέτρον σου, γίνωσκε ὅτι καὶ ὁ ἔχεις ἀπόλεσας. Μῆτε οὖν ἔξω, μῆτε ἔσω, ἀλλὰ μέσως πορεύθητι, συνιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν.

“Ἐφη ὁ ἀδελφὸς σαφήνισον μοί, Πάτερ, τί ἐστὶν ὁ εἶπας, μῆτε ἔξω, μῆτε ἔσω ἀλλὰ μέσως; ἄρα μὴ τίνας μὲν ἡμέρας ἀφορίζειν χρῆ τὴν ἡσυχία, τινὰς δὲ τὴν φροντίδι; Ἄπεκρίθη ὁ γέρων” τὸ μὲν θαρρεῖν εἰς τὴν ἡσυχίαν, μηδὲ καταφρονεῖν εἰς τὸν περισπασμόν, αὕτη ἐστὶν ἡ μέση ὁδὸς ἢ οὐ πίπτουσα” ἀλλ’ ἔχειν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὴν ταπείνωσιν, καὶ ἐν τῷ περισπασμῷ τὴν νήψιν, καὶ συστέλλειν τὸν λογισμόν, οὐκ ἔστι δὲ ὄρος οὐδὲ ὥρα, πόσω μᾶλλον ἡμέρας, ἀλλὰ δεῖ ποιεῖν κατὰ τὰ ἐπερχόμενα. Συμπάσχειν δὲ χρῆ πᾶσι τοῖς ἐν τῷ Κοινοβίῳ” καὶ γὰρ τοῦτο ποιῶν, ἐντολήν τοῦ Ἀποστόλου πληροὶ τουτέστιν ἐὰν τις θλίβηται, ἵνα συνθλίβῃ αὐτῷ, ἕνα παρακαλέσῃ αὐτόν, ἕνα παραμυθήσῃται αὐτόν αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ συμπάθεια. Καὶ τὸ τοῖς ἀσθενέσι δὲ συμπάσχειν καὶ ταῖς θεραπειαῖς αὐτῶν συνεργεῖν, καλόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Εἰ γὰρ ὁ ἰατρὸς μισθὸν ἔχει φροντίζων τοῦ ἀσθενοῦς, πόσω μᾶλλον καὶ συμπάσχων εἰς πάντα το πλησίον κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ; Εἰ δὲ τις οὐχὶ εἰς πάντα, ἀλλ' εἷς τινὰ μὲν συμπάσχει τὸ πλησίον, εἷς τινὰ δὲ οὐ, καὶ εἰς αὐτὰ & συμπάσχει, εὐρίσκεται ἐὰν γιὰ αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ὅσον δ' ἄνθρωπος κατάγεται εἰς ταπείνωσιν, προκόπτει. Τὸ οὖν μεῖναι σὲ νῦν ἐν τῷ κελλίῳ, ἄπρακτόν σε ποιεῖ, ὅτι γίνῃ ἄθλιβος καὶ ἐν τῇ ἀμεριμνήσει πρὸ καιροῦ, ὁ κοινὸς ἐχθρὸς ἐτοιμάζει σου ταραχὴν πλείονα τῆς ἀναπαύσεως, ἵνα ἐνέγκῃ σου εἰπεῖν' εἴθε οὐκ ἐγεννήθην.

Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς ἀλλ' ὁ λογισμὸς λέγει μοί, ὅτι ἐὰν ἀπέλθω πούποτε καὶ ἡσυχάσω, ἔρχομαι εἰς ἡσυχίαν τελείαν", χρεώστης γὰρ εἰμι πολλῶν ἁμαρτιῶν, καὶ θέλω ἐλευθερωθῆναι ἀπ' αὐτῶν καὶ πάλιν οὐκ ἔρχεται μοὶ κλαυθμὸς οὔτε κατάνυξις καὶ λέγει μοὶ ὁ λογισμὸς, ὅτι ἐφ' ὅσον εἰμι μετὰ ἀνθρώπων, οὐ δύναμαι ταῦτα κτήσασθαι· ποιήσον οὖν ἔλεος μετὰ τῆς ἀσθενείας μου, Πάτερ, καὶ εἶπε μοὶ πῶς σωθῶ ἐκ τούτων τῶν πονηρῶν λογισμῶν.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἀδελφέ, καὶ χρεώστης ἄνθρωπος, ἐὰν μὴ πρῶτον ἀποδῶ το χρέος, ὅπου δ' ἂν ἀπέλθῃ, κὰν εἰς πόλιν, κὰν εἰς κώμην, χρεώστης ἐστί, καὶ οὐκ ἔχει ἐλευθερίας τοῦ καθίσει μετὰ ἀναπαύσεως ἐὰν δὲ κοπιάσῃ, πρῶτον ἀπὸ τῶν ὀνειδισμῶν τῶν ἀνθρώπων αἰσχύνεται καὶ τότε ὅθεν δήποτε ἀποδίδωσι τὸ χρέος καὶ ἐλευθεροῦται ἐλευθερωθεὶς δέ, τότε μετὰ θάρσους καὶ πολλῆς παρρησίας δύναται δημοσιεύσει ἢ καθίσει ὅπου θέλει.

Ἐὰν οὖν ὁ ἄνθρωπος ποιήσῃ τὴν δύναμιν αὐτοῦ βαστάσει ὕβρεις καὶ ὀνειδισμοὺς, ἀτιμίας τὲ καὶ ζημίας διὰ τὰς πεπραγμένας αὐτῷ ἁμαρτίας, τὴν ταπείνωσιν μανθάνει καὶ τὸν κόπον, καὶ συγχωροῦνται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ κατὰ τὸ γεγραμμένον" «ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου». Κατανόησον δὲ ὅτι πρὸ τοῦ Σταυροῦ πόσας ὕβρεις καὶ ὀνειδισμοὺς ὑπέμεινεν ὁ δεσπότης ἡμῶν Χριστός, καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸν σταυρόν. Οὕτως οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν εἰς ἡσυχίαν τελείαν καὶ ἔγκαρπον, καὶ εἰς κατάπausιν ἀγίαν τῆς τελειότητος, εἰ μὴ πρότερον συμπασχήσῃ τῶν Χριστῶ καὶ ὑπενέγκῃ ὅλα τα παθήματα αὐτοῦ, μνημονεύων τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος, «ὅτι ἐὰν συμπάσχωμεν Αὐτῷ, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν». * Μὴ οὖν πλανηθῆς ἄλλῃ γὰρ σωτηρίας ὁδὸς οὐκ ἐστί, πλην ταύτης περὶ δὲ τοῦ κλαυθμοῦ, ἐὰν μὴ πυκτεύσῃς ὦν μετὰ τῶν ἀνθρώπων μὴ λαβεῖν πρὸς τινὰ αὐτῶν παρρησίαν, καὶ κλαυθμὸς ἢ ἢ κατάνυξις οὐκ ἔρχεται. Ἐὰν διὰ ταῦτα τὰ δικαιώματα φύγῃ τοὺς ἀδελφούς, γίνωσκε ὅτι τὸν ἀγῶνα καὶ τὸ στάδιον φεύγεις. Πύκτευσον οὖν μετὰ τῶν ἀνθρώπων νικῆσαι τὴν πρὸς αὐτοὺς παρρησίαν ἄλλως γὰρ οὐκ ἐστί νικῆσαι τὴν πρὸς αὐτοὺς παρρησίαν" καὶ γὰρ οὐ δύνησει τὸν κλαυθμόν, ἢ τὴν κατάνυξιν κτήσασθαι· φησὶ γὰρ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι «ἐὰν ἀθλῇ τις οὐ στεφανούται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ». Ποίησον τὴν δύναμίν σου, ἀδελφέ, καὶ συνεργεῖ σοὶ ὁ Θεὸς μὴ ἐπιλάθῃ δέ, ὡς εἶπον, ἐν πάσι φυλάξαι τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν ὑποταγὴν, καὶ σῶζῃ ἐν Κυρίῳ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχὸς ἠρώτησε, κάποτε, ἓνα Γέροντα:

- Γέροντα, ὁ λογισμὸς μου μοὶ λέγει, ὅτι ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετὰς εἶναι ἀναγκαιοτέρα ἡ ερημία καὶ ὅτι ἡ ερημία συμφέρει εἰς τὴν ψυχὴν μου ἀραγε μοὶ λέγει καλά;

Ο Γέρων ἀπήντησεν:

-Ἡ ἡσυχία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά το συμπάσχειμα τῆς καρδίας ἀπὸ κάθε δοσοληψίαν καὶ ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ ἀπὸ τὰς υπολοίπους παρομοίας ἐνεργείας: ἐὰν λοιπὸν θέλῃς καὶ σὺ ἡσυχίαν, τότε νὰ μὴ δημιουργήσῃς δοσοληψίας μετὰ κοσμικῶν ἀνθρώπων, οπότεν ἡσυχάζεις ἀπὸ αὐτοὺς, ἐφ' ὅσον θὰ ἀποξενωθῶν ἀπὸ σένα. Ο Κύριος μάς ἔχει εἰπεῖ:

«έλεον θέλω και όχι θυσίαν» (Ματθ. θ', 13). Εάν λοιπόν γνωρίζεις καλώς, ότι η ευσπλαχνία αξίζει περισσότερο από την θυσίαν, τότε άφησε την καρδίαν σου να κλίνη προς την ευσπλαχνίαν· διότι η πρόφασις της ησυχίας οδηγεί προς την υψηλοφροσύνην, πριν ακόμη ο άνθρωπος κερδήση τον εαυτόν του, πριν δηλαδή κατορθώση να γίνη άμωμος. Όταν ο άνθρωπος σηκώνη τον σταυρόν του, τότε μόνον δύναται να ησυχάση (έσωτερικώς).

Εάν λοιπόν επιδείξης συμπάθειαν, τότε «ευρίσκεις και βοήθειαν. Εάν όμως θελήσης να ανέλθης υπεράνω του μέτρου σου, γνώριζε πώς και αυτό, που έχεις κατορθώσει, το έχασες. Πρόσεξε λοιπόν να αποφύγης τα άκρα και να μη πορευθής ούτε έξω, ούτε μέσα αλλά να πορευθής εις την μεσαίαν οδόν, αντιλαμβανόμενος το θέλημα του Θεού, διότι αι ημέραι είναι πονηραί (Εφεσ. ε', 16).

Ο αδελφός, ηρώτησε και πάλιν.

– Γέροντα, ξεκαθάρισέ μου, τι εννοείς με αυτό, που είπες: ούτε έξω, ούτε μέσα, άλλ' εις το μέσον; Μήπως, άραγε, εννοείς, ότι πρέπει να αφιερώνωμεν ωρισμένας ημέρας εις την ησυχίαν και ορισμένας εις τας φροντίδας;

Ο Γέρων απήντησε:

– Το να έχη κανείς θάρρος εις την ησυχίαν, αλλά να μην καταφρονη τας διαφόρους ασχολίας, αυτή είναι η μέση οδός, η οποία δεν πίπτει ποτέ αλλά πρέπει όμως να έχη την ταπεινώσιν, κατά το στάδιον της ησυχίας, να διατηρή δε την νηφαλιότητα και επαγρύπνησίν του κατά τους αναγκαίους περισπασμούς, και να συμμαζεύη τον λογισμόν του, ώστε να μη υπάρχη ούτε λεπτόν της ώρας ελεύθερον, πολύ δε περισσότερο ούτε ημέρα, που να εκμεταλλευθη ο διάβολος πρέπει ακόμη να πράττη έτσι, αναλόγως προς τα επερχόμενα. Πρέπει να συμπάσχη με τους αδελφούς όλου του Κοινοβίου. Όταν ο Μοναχός πράττη αυτό, εφαρμόζει την εντολήν του Αποστόλου (Ρωμ. η', 17 και Α' Κορ. ιβ', 26). Δηλαδή, εαν κανείς από το Κοινόβιον λυπηται, να λυπηθη και αυτός μαζί με αυτόν, διά να τον ανακουφίση, να τον παρηγορήση αυτό ακριβώς είναι η συμπάθεια. Και το να συμπάσχη κανείς με τους ασθενείς (εννοεί τους διά των θλίψεων δοκιμαζομένους) και να τους βοηθη να θεραπευθούν, είναι καλόν.

Διότι εάν ιατρός έχη μισθόν, όταν φροντίζη διά τον άρρωστον, πόσον περισσότερο θα αμειφθή εκείνος, που κατά την δύναμιν του συμπάσχει με τον πλησίον του, δι' όλας τας δοκιμασίας του; Εάν πάλιν κάποιος συμπάσχη με τον πλησίον του εις ώρισμένας μόνον θλίψεις και όχι εις όλας, και εις αυτά τότε, που συμπάσχει, ενεργεί κατά το θέλημά του και όχι κατά το θέλημα του Θεού. Ακόμη και αυτό να γνωρίζης πως όσον ο άνθρωπος ταπεινώνεται, τόσον προκόπτει. Το να παραμείνης λοιπόν τώρα εις το κελλί σου, εφ' όσον δεν θα έχης θλίψεις, δεν θα εκτελέσης ουδεμίαν αγαθήν πράξιν και το να μένης αμέριμνος προτού γυμναστής διά ερημικήν και ήσυχαστικήν ζωήν, τότε ο κοινός εχθρός θα σου ετοιμάση ταραχήν μεγαλυτέραν της αναπαύσεως, διά να σε φέρη εις το σημείον της απογνώσεως να είπής : μακάρι να μή είχον γεννηθη.

Ο αδελφός ήρώτησεν εκ νέου τον Γέροντα:

– Γέροντα, ο λογισμός μού λέγει, ότι εάν αναχωρήσω κάπου και ησυχάσω, τότε θα φθάσω τα μέτρα της τελείας ησυχίας· διότι αισθάνομαι τον εαυτόν μου ένοχον διά πολλές αμαρτίας και θέλω να ελευθερωθώ από αυτάς. Επίσης, εφ' όσον ζω μαζί με άλλους, δεν

μου έρχονται δάκρυα και κατάνυξις και μου λέγει ο λογισμός, ότι εφ' όσον παραμένω μαζί με άλλους ανθρώπους, δεν θα ήμπορέσω να αποκτήσω αυτά. Εύσπλαχνίσου λοιπόν, Πάτερ μου, την ασθένειάν μου και είπέ μου πώς θα σωθώ από αυτούς τους πονηρούς λογισμούς

Ο Γέρων του απήντησε και πάλιν:

- Αδελφέ, ο άνθρωπος, που χρεωστεί, εφ' όσον προηγουμένως δεν εξοφλήση το χρέος του, όπου και αν μεταβή, είτε εις πόλιν, είτε εις χωρίον, θα είναι χρεώστης και δεν θα έχη ελευθερίαν να καθίση με άνεσιν και να αναπαυθη. Εάν όμως κοπιάση, δοκιμάζει κατ' αρχήν έντροπήν από τους ονειδισμούς των ανθρώπων. Τότε, όπου δήποτε ευρεθή έξοφλεί το χρέος και ελευθερώνεται. Όταν πλέον ελευθερωθή, τότε θα ήμπορέση με θάρρος και πολλήν ελευθεριότητα ή να ζήση μαζί με άλλους, ή να καθίση όπου θέλει. Εάν λοιπόν ο άνθρωπος κατορθώση, κατά την δύναμιν του, να σηκώση τας ύβρεις και τους ονειδισμούς, τας προσβολές και τας ζημίας διά τας αμαρτίας που διέπραξε, μανθάνει την ταπεινώσιν και τον κόπον και δέχεται πλέον την συγχώρησιν των αμαρτιών του, σύμφωνα με το ρητόν: «ιδέ, Θεέ μου, την ταπεινώσιν μου και τον κόπον μου, και συγχώρησόν μου όλας τας αμαρτίας μου» (Ψαλ. κδ', 18). Σκέψου δε καλώς πόσας ύβρεις υπέμεινεν ο Δεσπότης ημών Χριστός, πριν να σταυρωθή και κατόπιν ανήλθεν επάνω εις τον Σταυρόν. Κατ' αναλογίαν κανείς δεν ήμπορεί να έλθη εις τελείαν και καρποφόρον ήσυχίαν και να χαρή εις την κατάπαυσιν της αγίας τελειότητας, παρά μόνον αφού πάθη τα ίδια παθήματα με τον Χριστόν και τα υποστή όλα άγογγύστως, έχων υπ' όψιν του αυτά, που λέγει ο Απόστολος «εάν πάσχωμεν από κοινού μαζί με τον Χριστόν, ασφαλώς θα δοξασθώμεν και μαζί Του» (Ρωμ. η', 17).

Πρόσεξε λοιπόν να μη πλανηθής, διότι δεν υπάρχει άλλη οδός σωτηρίας από αυτήν διά δε τον κλαυθμόν πρέπει να γνωρίζης και τούτο: εάν δεν αγωνιστής, ευρισκόμενος με τους ανθρώπους, να μη αποκτήσης ελευθεριότητα με κανένα εξ αυτών, δεν έρχονται τα δάκρυα ή η κατάνυξις. Εάν απομακρύνεσαι από τους ανθρώπους για να κερδίσης αυτής τας τελειότητας, γνώριζε ότι αποφεύγεις τον αγώνα και το στάδιον. Αγωνίσου λοιπόν μετά των ανθρώπων να νικήσης την προς αυτούς ελευθεριότητα, διότι δεν θα ήμπορέσης να αποκτήσης τα δάκρυα και την κατάνυξιν (χωρίς αγώνας), όπως λέγει και ο Απόστολος πως «εάν κάποιος αγωνίζεται ως αθλητής, δεν στεφανώνεται, εφόσον δεν αθλήση νόμιμα» (Β' Τιμοθ. 6', 5). Βάλε όλην σου την δύναμιν, αδελφέ, και θα σε βοηθήση ο Θεός και μη λησμονήσης, όπως σου είπα, να διαφυλάξης, εις όλας σου τας προσπαθείας, την ταπεινώσιν, την υπακοήν και την υποταγήν, οπότεν θα σωθής, με την δύναμιν του Κυρίου.

ΣΤ'. Εν τω Γερωντικώ

ΕΠΙΕ γέρων, ότι ἔστιν ἄνθρωπος δς ποιεῖ ἑκατὸν ἔτη ἐν τῷ κελλίῳ, καὶ οὐ μανθάνει πῶς δεῖ ἐν τῷ κελλίῳ καθίσαι.

2. Γέρων τις ἔσχε μαθητὴν χρόνοις οὐκ ὀλίγοις τὴν ὑπακοὴν καλῶς μετερχόμενον" οὗτος ἔτι ἀτελής ὢν, ἐπεθύμει ἡσυχᾶσαι καὶ ἐν μιᾷ, προσελθῶν τὸ γέροντα, βάλλει μετάνοιαν λέγων" ποίησον μέ, Πάτερ, γενέσθαι Μοναχόν, ἤγουν κατὰ μόνας οἰκῆσαι καὶ λέγει ὁ γέρων: ἴδε ἐπιτήδειον τόπον, καὶ ποιουῦμεν σοὶ κελλίον. "Ο δὲ ἀπελθῶν ὡς ἀπὸ σημείου ἐνός, εὔρε

τόπον, και ἔλθων ἀνήγγειλε τὸ γέροντα, και ἐποίησαν κελλίον' και λέγει τῷ ἀδελφῷ ἰδοὺ και ἐξήλθεις κάθου οὖν ἐν τῷ κελλίῳ, και ὅταν χρειαν ἔχης, φᾶγε, πίε, κοιμήθητι μόνον ἐκ τοῦ κελλίου σου μὴ ἐξέλθης ἕως τοῦ Σαββάτου, τότε δὲ ἔρχου πρὸς με και ταῦτα ἐντειλάμενος αὐτῷ ὁ γέρων ἀπῆλθεν.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐποίησε δύο ἡμέρας κατὰ τὴν ἐντολήν, τὴ δὲ τρίτῃ ἀκηδιάσας, ἔφη πρὸς ἑαυτὸν τί τοῦτο ἐποίησε μοι ὁ γέρων; και ἀναστὰς ἔψαλε πλείστους ψαλμούς, και ἔφαγε μετὰ τὸ δύναι τὸν ἥλιον και προσευξάμενος, ἀπῆλθε κοιμηθῆναι εἰς τὸ ψιαθίον αὐτοῦ, και θεωρεῖ αἰθίοπα κείμενον τρίζοντα τοὺς ὀδόντας κατ' αὐτοῦ και δρομαῖος καταλιπὼν τὸ κελλίον, ἐξῆλθε και ἀπῆλθε πρὸς τὸν γέροντα και κρούσας τὴν θύραν εἶπεν 'Ἀββᾶ, ἐλέησον με και ἄνοιξαν και δὲ γέρων οὐκ ἤνοιξεν αὐτῷ ἕως πρωῆ. Τὸ δὲ πρωὶ ἀνοίξας, εὔρεν αὐτὸν παρακαλοῦντα και λέγοντα μετὰ δακρῶν ἐλέησον με, δέομαί σου, και δέξαι με μένειν πλησίον σου" αἰθίοπα γὰρ ἄγριον και τρίζοντα κατ' ἐμοῦ τοὺς ὀδόντας εἶδον κείμενον ἐπὶ τοῦ ψιαθίου μου ὡς ἀπῆλθον κοιμηθῆναι, και οὐκέτι οικῆσαι ἐκεῖ δύναμαι και δὲ γέρων σπλαγχνισθεῖς εἰσήγαγεν αὐτὸν ἔσω και ἐτύπωσεν αὐτῷ πρὸς τὴν δύναμιν τὸ ἀκόλουθόν του μονήρους βίου και κατὰ μικρὸν γέγονε Μοναχὸς δόκιμος.

3. Ἀδελφὸς τις καθεζόμενος εἰς τὰ κελλία, ἐταράσσετο κατὰ μόνας και ἀπελθὼν πρὸς τὸν Ἀββᾶ Θεόδωρον τῆς Φέρμης, ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὃ ἔπαθε και εἶπεν και γέρων και πάγε, ταπεινώσον τὸν λογισμόν σου και ὑποτὰ γῆ θ ἰ, και μείνου μετὰ ἄλλων. Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως και μετὰ μικρὸν ὑποστρέψας πρὸς τὸν γέροντα εἶπεν οὐδὲ μετὰ ἀνθρώπων ἀναπαύομαι και λέγει αὐτῷ ὁ γέρων και εἰ οὐκ ἀναπαύη οὔτε μόνος οὔτε μετὰ ἀνθρώπων ὑπομεῖναι, διατί ἐξῆλθες Μοναχός; οὐχ ἓνα ὑποφέρεις τὰς θλίψεις; εἶπε δὲ μοῦ πόσα ἔτη ἔχεις εἰς τὸ σχῆμα; και ἀπεκρίθη, ὅκτῳ λέγει ὁ γέρων" φύσει, ἀδελφέ, ἔχω ἐν τῷ σχήματι ἐβδομήκοντα ἔτη, και οὐδέποτε εὔρον τελειάν ἀνάπαυσιν οὐδὲ μίαν ἡμέραν" και σὺ εἰς ὅκτῳ ἔτη θέλεις τελειάν ἀνάπαυσιν; και ἐδραιωθεῖς ὑπὸ τοῦ γέροντος και ἀδελφὸς ἀπῆλθεν.

4. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου και τοῦ Ἀββᾶ Λουκίου τῶν ἐν τῷ Ἐνάτῳ Ἀλεξανδρείας, ὅτι ὄχλουμενοι ὑπὸ λογισμῶν μεταβάσεως πενήκοντα ἔτη, ἔχλευαζόν τους λογισμοὺς και ἔλεγον μετὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον μεταβαίνομεν ἐντεῦθεν' ὅτε δὲ πάλιν ἦλθε τὸ θέρος ἔλεγον, ὅτι μετὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀπερχόμεθα και οὕτω ταῖς ὑπερθέσεσιν ἀπατῶντες τοὺς λογισμοὺς, ἕως τελευτῆς ἐν τῷ τόπῳ ἔμειναν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν, ὅτι ὑπάρχει ἄνθρωπος, που κάμνει εκατὸν χρόνια εἰς το κελλίον του, και δεν κατορθώνει να μάθη πῶς πρέπει να καθίση εἰς το κελλί.

2. Ἐνας Γέρων εἶχε ἓνα υποτακτικόν, ο οποίος ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχε εἰς αὐτὸν θαυμασίαν υπακοήν. Αὐτός λοιπὸν ο υποτακτικὸς, ἐνῶ ἀκόμη δεν εἶχε καλὰ – καλὰ τελειοποιηθῆ, ἐπεθύμει να ἀπέλθῃ εἰς τὴν ησυχίαν. Μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὸν Γέροντα, του ἔβαλε μετάνοιαν και του λέγει:

– Πάτερ, κάνε με Μοναχόν, δηλαδή να κατοικήσω ολομόναχος.

– Εὔρε κατάλληλον τόπον – του ἀπήντησεν ο Γέρων – και σου κτίζομεν το κελλί σου.

Ἐφυγε, πράγματι, ο ἀδελφός και εἰς ὠρισμένην ἀπόστασιν εὔρε τόπον ἐπανερχόμενος το ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Γέροντα. Απὸ κοινού δε ἐκτίσαν εἰς ἐκεῖνο το σημεῖον το κελλίον. Τότε ο Γέρων λέγει εἰς τὸν υποτακτικόν του.

- Νά, εκείνο, που εζήτησε κάθισε λοιπόν εις το κελλίον και όταν έχης ανάγκην, φάγε, πίε, κοιμήσουν μόνον να μη εξέλθης από το κελλί σου μέχρι το Σάββατον, οπότεν έρχεσαι να με συναντήσης. 'Αφού του παρήγγειλεν αυτά, έφυγεν ο Ιέρων.

Ο υποτακτικός παρέμεινεν εις το κελλί δύο ημέρας, κατά την έντολήν του Γέροντός του. Την τρίτην ημέραν εβαρύνθη και είπε μόνος του διατί μου το έκαμεν αυτό ο Γέροντάς μου; Αμέσως δε έσηκώθη και αφού έψαλε μερικούς ψαλμούς έφαγε μετά την δύσιν του ηλίου. Αφού δε έκαμε την προσευχήν του, επήγε να κοιμηθη εις την ψάθαν τους βλέπει όμως κατάπληκτος ένα αράπην έξαπλωμένος να του τρίζη απειλητικά τα δόντια. 'Αφήνει τότε αμέσως το κελλί του και τρέχων, εξέρχεται και φεύγει προς τον Γέροντά του. Μόλις έφθασε, κτυπά την θύραν και του λέγει: Λυπήσου με, Γέροντά μου και άνοιξέ μου. :

Ο Γέρων όμως δεν ήνοιξε, έως ότου εξημέρωσε.

Το πρωί, που ήνοιξε, τον εύρε να τον παρακαλή με δάκρυα και να του λέγη:

– Σε παρακαλώ, λυπήσου με και δέξου με να μένω κοντά σου διότι είδον, καθώς επήγαινα να κοιμηθώ, έναν αράπη άγριον, να τρίζη τα δόντια του και να είναι εξαπλωμένος εις την ψάθαν μου και δεν ημπορώ πλέον να κατοικήσω εκεί.

Ο Γέρων τον ελυπήθη και τον έβαλε μέσα εις το κελλί του. Του καθώρισε δε κανόνα μοναχικής ζωής, ανάλογον με την δύναμίν του. 'Ολίγον δε κατ' ολίγον, έγινεν ούτος ένας καλός και ενάρητος Μοναχός.

3. Ένας αδελφός, που παρέμενεν εις τα κελλία, εταράσσετο μόνος του από τους λογισμούς. Μεταβας προς τον Αββάν Θεόδωρον της Φέρμης, του ανέφερε τι έπαθε. Αφού τον ήκουσεν ο Γέρων, του είπε:

- Πήγαινε, ταπεινώσε τον λογισμόν σου, να υποταχθής και να μείνης μαζί με άλλους αδελφούς.

Ο Μοναχός έκαμεν όπως του είπεν ο Γέρων. Μετά όμως από ολίγον επέστρεψε πάλιν εις τον Γέροντα και του είπε:

– Γέροντα, ούτε μαζί με τους ανθρώπους αναπαύομαι. Ο Αββάς Θεόδωρος του απήντησεν:

Εάν δεν αναπαύεσαι ούτε μόνος, αλλ' ούτε και τους ανθρώπους υπομένεις, τότε διατί έγινες Μοναχός; Δεν έγινες, δια να υποφέρης τας θλίψεις; Είπέ μου πόσα έτη φέρεις το Μοναχικόν σχήμα;

-Οκτώ, απήντησεν ο Μοναχός.

- Αδελφέ γνήσιε, – απήντησεν ο Αββάς Θεόδωρος – φέρω το Μοναχικόν σχήμα εβδομήντα ολόκληρα έτη και ποτέ δεν ήμπόρεσα να εύρω ανάπαυσιν, ούτε μίαν ημέραν και συ μόνον εις οκτώ έτη θέλεις να αποκτήσης την τελείαν ανάπαυσιν;

Ο Μοναχός έλαβε δύναμιν από τους λόγους του Γέροντος και ανεχώρησεν.

4. Διηγούνται διά τον Αββάν Θεόδωρον και τον Αββάν Λούκιον, που έμεναν εις το Ένατον. Αλεξανδρείας, ότι ενοχλούμενοι, επί πεντήκοντα έτη, υπό λογισμών αναχωρήσεως, ενέπαιζαν τους λογισμούς και τους έλεγον: Όταν περάση αυτός ο χειμώνας, αχωρούμεν απ'

εδώ: όταν πάλιν ήρχετο το καλοκαίρι έλεγον: Όταν περάση αυτό το καλοκαίρι φεύγομεν. Εξαπατώντες, με τις αναβολάς αυτάς, τους λογισμούς, παρέμειναν εις τον τόπον, όπου ήσκούντο μέχρι του θανάτου των.

Z'. Του Αββά Ισαάκ

ΑΔΕΛΦΕ, ουδεις δύναται νικήσαι τὰ πάθη, εἴμι δι' ἀρετῶν αἰσθητῶν, ἤτοι σωματικῶν καὶ θεωρουμένων ὁμοίως καὶ τοῦ μετεωρισμοῦ τοῦ νοῦς οὐκ ἔστιν ἄλλως περιγενέσθαι, εἰμὴ τῇ ἄδολεσχίᾳ τῆς γνώσεως τῆς πνευματικῆς, ἢ τινὸς φροντίδος κατὰ Θεόν: ὁ γὰρ νοῦς ἡμῶν κουφός ἐστι καὶ ἐὰν μὴ δεσμευθῇ ἐν τινι διαλογισμῷ, οὐ παύεται ἐκ τοῦ μετεωρισμοῦ. Εἰ γὰρ μὴ νικήσῃ πρότερον τοὺς ἐχθρούς, πῶς ἐν εἰρήνῃ ἔσται; καὶ ἐὰν ἡ εἰρήνη οὐ βασιλεύῃ ἐν αὐτῷ, πῶς δύναται εὐρεῖν καὶ κατανοῆσαι τὰ ἐντὸς τῆς εἰρήνης ἀποκείμενα; Τὰ γὰρ πάθη, διάφραγμα εἰσι τῶν κρυπτῶν ἀρετῶν τῆς ψυχῆς καὶ εἰ μὴ ταῦτα πρότερον διὰ τῶν φανερῶν ἀρετῶν καταπέσωσι, τὰ ἔσωθεν αὐτῶν οὐχ δρῶνται" οὐδὲ γὰρ δύναται τις ἔξω του τείχους ὧν, μετὰ τῶν ἔνδον συναναστρέφεσθαι" καὶ ουδεις θεωρεῖ τὸν ἥλιον ἐν τῷ γνόφῳ, οὐδὲ τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς, ἐπικειμένης ἔτι τῆς ἀγλύος τῶν παθῶν.

Εὕξει τῷ θεῷ δοῦναι σοὶ αἰσθανθῆναι τῆς ἐφέσεως τοῦ πνεύματος καὶ ἐπιποθήσεως καὶ ὅταν ἔλθῃ σοὶ αὕτη ἡ αἴσθησις, τότε ἀληθῶς ἀφίστασαι τοῦ κόσμου, καὶ ὁ κόσμος ἀφίσταται ἀπὸ σου, ἤγουν ἡ ὑλικὴ προσπάθεια. Πλὴν ἐν ἰδρώτῃ εὐδόκησεν ὁ σοφὸς Κύριος τοῦτον τὸν ἄρτον τοῖς ζητοῦσαν εὐρίσκεσθαι, καὶ τοῦτο συμφερόντως, ἵνα μὴ πρὸ καιροῦ μεταλαβούσιν ἡμῖν ἐξ αὐτοῦ, γένηται ἀπεψία καὶ ἀποθάνωμεν. Αἱ οὖν ἀρεταὶ ἐξ ἄλληλων γεννῶνται καὶ ἐὰν ἀφήσας τοῦ κτήσασθαι πρότερον τὰς μητέρας, σπουδάσης τὰς θυγατέρας λαβεῖν, ἔχιδναι αὐταὶ εὐρίσκονται τῇ ψυχῇ σου, ἐὰν μὴ συντόμως ρίψῃς αὐτὰς ἀπὸ σου.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, κανείς δεν ημπορεῖ να νικήσῃ τα πάθη, παρά μόνον με αισθητάς αρετάς, δηλαδή σωματικές και βλεπομένας. Ομοίως και την υπερηφάνειας του νου δεν ημπορεῖ κανείς κατ' ἄλλον τρόπον να νικήσῃ, παρά μόνον με την λεπτότητα της πνευματικῆς γνώσεως, ἢ με κάποιαν, κατὰ Θεόν, ἀπασχόλησιν· διότι ο νους μας εἶναι ελαφρός και ἐὰν δεν δεσμευθῇ με κάποιαν σοβαράν σκέψιν και ἀπασχόλησιν, δεν παύει να μετεωρίζεται και να υπερηφανεύεται. Διότι ἐὰν προηγουμένως δεν νικήσῃ τοὺς ἐχθρούς, πῶς θα ἀπολαύσῃ την εἰρήνην; Και ἐὰν ἡ εἰρήνη δεν βασιλεύσῃ μέσα εις τον νούν, πῶς θα ημπορέσῃ να εὕρῃ και να κατανοῆσῃ ὅσα ἀγαθὰ εὐρίσκονται μέσα εις την εἰρήνην;

Διότι τα πάθη εἶναι το σκέπασμα των κρυμμένων αρετῶν της ψυχῆς και ἐὰν προηγουμένως δεν κατανικηθούν αυτά τα πάθη, διε φανερῶν αρετῶν, δεν φαίνονται, ὅσαι αρεταὶ σκεπάζονται κάτω ἀπὸ αυτά. Ἀλλωστε οὔτε και ημπορεῖ κανείς, ευρισκόμενος ἔξω ἀπὸ το τείχος, να συναναστρέφεται με ὅσους εὐρίσκονται ὀπισθεν του τείχους, εις το εσωτερικόν. Κανείς, ἐπίσης, δεν βλέπει τον ἥλιον μέσα εις την σκοτεινιά. οὔτε και τὰς αρετάς της ψυχῆς, ὅταν σκεπάζονται ἀπὸ την ομίχλης των παθῶν.

Παρακάλεσε τον Θεόν να σου δώσῃ την δύναμιν να αἰσθανθῆς την ἐπιθυμίαν του πνεύματος και σφοδρῶς να το ποθήσῃς. Και ὅταν σου ἔλθῃ αὕτη ἡ αἴσθησις, τότε πραγματικῶς ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ τον κόσμον και ο κόσμος ἀπομακρύνεται ἀπὸ σέ, δηλαδή παύει να ενεργῇ εις την ψυχὴν σου κάθε ὑλικὴ προσπάθεια. Πλὴν ὁμως ο σοφός

Κύριος έκρινε καλόν με ιδρώτα να ανευρίσκουν τον άρτον αυτόν όσοι τον επιζητούν, και τούτο προς το συμφέρον, μη τυχόν μεταλαμβάνοντες προ καιρού εξ αυτού, βαρυστομαχιάσωμεν και αποθάνωμεν. Αι αρεται λοιπόν γεννώνται αι μεν από τας δε· εάν δε παραμελήσης να αποκτήσης προηγουμένως τας μητέρας, και σπεύσης να λάβης τας θυγατέρας, αύται ευρίσκονται ως έχιδναι εις την ψυχήν σου, εάν δεν τας πετάξης συντόμως από την ψυχήν σου.

Η'. Του Αββά Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ τὶς ἐν ἡσυχίᾳ καθήμενος καὶ ἀναγνοὺς εἰς τὰ γεροντικά, ὅτι ὀφείλει καὶ θέλων ἐν ἀληθείᾳ σωθῆναι, πρῶτον μετὰ τῶν ἀνθρώπων βαστάξαι ὕβρεις, ἐξουδενώσεις, ἀτιμίας, καὶ ἀπλῶς πρότερον τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ διορθώσασθαι καὶ ἐλευθερωθῆναι τοῦ δι' αὐτῶν πολέμου, καὶ τότε ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν τελείαν ἡσυχίαν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐποίησεν, ἀτιμασθεῖς πρότερον καὶ ἐξουδενωθεῖς, καὶ οὕτως ἐλθὼν ἐπὶ τὸν σταυρόν, ὃς ἔστι νέκρωσις τῆς σαρκὸς καὶ τῶν παθῶν καὶ κατάπαυσις τελεία ἀγία, εἶπε πρὸς ἑαυτὸν ἐγὼ ὁ ἄθλιος ἐν τούτων οὐκ ἐποίησα, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἀσθενείας μου σκανδαλίζων ἅπαντας, ἀνεχώρησα ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. Τάχα οὖν ὀφείλω πάλιν ἐλθεῖν εἰς τὸ μέσον τῶν ἀνθρώπων καὶ βοηθοῦντος τοῦ Θεοῦ ποιῆσαι, ὃς εἶπον οἱ Πατέρες, καὶ οὕτως εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἡσυχίαν, ἵνα μὴ εἰς καιρὸν γένηται ὁ κόπος μου; καὶ ἀνήγγειλε ταῦτα τὸ γέροντα.

Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ οὕτω καλῶς εἶπον οἱ Πατέρες, καὶ ἄλλως οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἐπειδὴ πολλὰ γίνονται προφάσεις, ἐν αἷς νομίζει ὁ ἄνθρωπος καλῶς ποιεῖν, καὶ εὐρίσκεται βλαπτόμενος δι' ἑτέρας προφάσεως, χρῆ ἀσφαλίζεσθαι ἑαυτὸν ἔφθασας γὰρ καθίσαι, καὶ ἐὰν ἔλθῃς εἰς τὸ μέσον, γεννᾷ σου κενοδοξίαν" καὶ τάχα οὐδ' ἐστήκει μετὰ σου τὸ εἶναι ἐν τῷ μέσῳ, καὶ δύο κακὰ γίνεται ἀλλ' ἐὰν μέμψῃ ἑαυτὸν ὡς μὴ ποιήσαντα τὸ ὀφειλόμενον τῇ ἄνοδο τοῦ σταυροῦ, λέγων, ἐν ἀγνωσίᾳ ἐκάθισα, οἶδεν ἢ μέμψῃς ὑβρίσαι καὶ ἀτιμᾶσαι ἑαυτὴν καὶ εἶθ' οὕτως ἐνεγκεῖν τὸν αὐτὴν δεχόμενον εἰς τὸ μέτρον τοῦ σταυροῦ ἐν ἀληθείᾳ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός, που ησύχαζε μόνος του εις το κελλίον του, ανέγνωσεν εις τα γεροντικά ὅτι ἐκεῖνος που θέλει πραγματικά τα σωθῆ, πρέπει πρῶτον, συναναστρεφόμενος με τους ανθρώπους, να ανθέξῃ εις τας ὕβρεις, τας περιφρονήσεις, τις προσβολές και, με μίαν λέξιν, να διορθώσῃ προηγουμένως τας αισθήσεις του και να ελευθερωθῆ ἀπὸ τον δι' αὐτῶν πόλεμον. Τότε δε μόνον θα φθάσῃ εις την τελείαν ἡσυχίαν, ὅπως ἔκαμε και ο Κύριος ημῶν Ἰησοῦς Χριστός, ο οποίος προηγουμένως ἠτιμᾶσθη, εταπεινώθη ἀφαντάστως και ἔτσι ἀνήλθεν ἐπάνω εις τον Σταυρόν, που εἶναι νέκρωσις της σαρκός και των παθῶν και κατάπαυσις τελεία, ἀγία.

Αφού τα ἐμελέτησεν ὅλα αὐτά ο ησυχαστής αδελφός εἶπεν εις τον εαυτόν του ἐγὼ ὁ ἄθλιος οὔτε ἓνα δεν ἔκαμα ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἀλλ' ὁ ρησα ἀπὸ τους ανθρώπους, ἀφού εσκανδάλιζα ὅλους με την αδυναμίαν μου. Αραγε λοιπόν μήπως πρέπει να επιστρέψω και πάλιν μεταξύ των ἀνθρώπων και, με την βοήθειαν του Θεοῦ, να εκτελέσω ὅσα εἶπον οἱ Πατέρες, και κατόπιν να εἰσελθῶ εις την ησυχίαν, δια να μη πηγαίνῃ χαμένος ὁ κόπος μου; Ἐξωμολογήθη ἀμέσως τας σκέψεις του αὐτάς εις τον Γέροντα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Ο Γέρων, αφού τον ήκουσε μετά προσοχής, του είπε. Οι Πατέρες καλά τα είπον όλα αυτά και δεν γίνεται να σωθή κανείς κατ' άλλον τρόπον επειδή όμως υπάρχουν πολλai δικαιολογίαι, με τας οποίας ο άνθρωπος νομίζει ότι ενεργεί καλώς και εις το τέλος θεωρεί, δι' άλλης δικαιολογίας, τον εαυτόν του βλαπτόμενον, πρέπει να ασφαρίζεται καλώς. 'Εφ' όσον δηλαδή κατώρθωσες να καθίσης επί τόσα έτη εις την ησυχίαν, εάν επανέλθης πάλιν μεταξύ των ανθρώπων, ο λογισμός σου γεννά κενοδοξίαν. Και πράγματι δεν αρμόζει εις εσε να ευρίσκεσαι μέσα εις τον κόσμον, οπότεν δημιουργούνται δύο κακά.

Αλλ' εαν όμως αυτοκατηγόρησαι, διότι δεν έκανες προηγουμένως αυτό που επεβάλλετο διά να ανέλθης εις τον σταυρόν, λέγων, ότι έμόνασα χωρίς να γνωρίζω (το χρέος μου), γνωρίζει η αυτομεμψία να υβρίζη και να εξουθενώνη εαυτήν και με αυτόν τον τρόπον κατόπιν φέρνει τον δεχόμενον αυτήν εις το μέτρον του αληθινού σταυρού της ασκήσεως.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄

(Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

“Οτι οὐ δεῖ ἐριστικῶς ἀντιλέγειν οὐδ’ ἐν αὐτοῖς τοῖς δοκούσιν εἶναι καλοῖς, ἀλλὰ τῷ πλησίον διὰ τὸν Θεὸν ὑποτάσσεσθαι κατὰ πάντα.

“Οτι δεν πρέπει να αντιλέγωμεν με τρόπον φιλόνηκον ουδε δι εκείνα, που θεωρούνται καλά, ἀλλά, χάριν του Θεοῦ, να υποτασσώμεθα, εις ὅλα, εις τον πλησίον.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Οσίου Συμεῶν του εν τη Μάνδρα

ΗΝΙΚΑ τὴν καινὴν ὁ Συμεῶν ἐπὶ τοῦ κίονος πολιτείαν ἐπενοήσατο, πανταχοῦ τῆς κατ' αὐτὸν φήμης ὀξέως διαδοθείσης, οἱ τὴν ἔρημον οἰκοῦντες θεῖοι Πατέρες τὸ καινοφανεῖ τούτω καταπλαγέντες καὶ ξενικὴ τοῦ ἐπιτηδεύματος, στέλλουσι τίνας πρὸς αὐτὸν καὶ ἐν τούτοις ἐντέλλονται τῆς ξένης μὲν αὐτῷ ἐπινοίας ἐπιτιμῆσαι, διδάξαι δὲ τὴν τετριμμένης καὶ συνήθης τοῖς ἁγίοις πορεύεσθαι καὶ μὴ ταύτης καταφρονεῖν, ἢν χορὸς τοσοῦτος μακαρίων ὀδεύσας, πρὸς οὐρανοὺς τὲ ἀνεληλύθει καὶ σκηνῶν ἐκείνων τῶν αἰδίων ἐπέβησαν. Εἶτα δεῖσαντες μὴ τὸ ἐννόημα θεάρεστον ἦ, οἱ δὲ ἀνθρωπίνως τὸ πρᾶγμα στοχάζονται, καὶ τοῦτο ἐπισκῆπτουσι τοῖς ἀπεσταλμένοις, ὡς εἰ μὲν ἴδοιεν τὸν ἄνδρα τοῦ οἰκείου θελήματος ἐξιστάμενον, καὶ πρὸς τὴν ἐκεῖθεν εἰκοντα κάθοδον, ἐπέχειν τοῦτον εὐθύς, καὶ κελεύειν ἔχεσθαι τῆς προθέσεως.

Οὕτω γὰρ ἂν θείαν τὲ εἶναι ᾧοντο τὴν οἰκονομίαν, καὶ οὐκέτι περὶ τοῦ μέλλοντος ἐνδοιάζοντες ἦσαν, ὡς οὐκ ἀγαθὸν ἀρχὴ τοιαύτη ἀπαντήσῃ καὶ τέλος. Εἰ δὲ δυσανασχετῶν εἶη καὶ οὐδὲ ὀλίγα τῆς συμβουλῆς ἀνεχόμενος, ἀλλ' ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀλογίστως τῶν οἰκείῳ θελήματι ἐποίτο, δηλον ὡς μακρὰν τῆς ταπεινοφροσύνης ἐστὶ πάντως ἔλεγον καὶ τίς ἂν μὴ οὐχὶ τὸν πονηρὸν αὐτῷ τοὺς λογισμοὺς τούτους ὑποβεβληκέναι φαίη; ἔνθεν του καὶ κατασπᾶν τοῦτον, εἰ οὕτως ἔχοι, ἐκέλευον, καὶ ἄκοντα καταγειν τοῦ κίονος.

Οὕτω τῆς ἐντολῆς ἐχούσης, ἐπειδὴ οἱ πρέσβεις πρὸς τὸν τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης πατέρα Συμεῶν ἀφίκοντο, οὗτοι μὲν ἀπ' αὐτῆς θέας τὲ καὶ προσαγορεύσεως αἰδοῦς πρὸς αὐτὸν ἐπλήσθησαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲ ἀντιβλέπειν οἷοι τὲ ἦσαν ὅμως διὰ τὴν τῶν ἀπεσταλκῶν Πατέρων ἐντολῶν καὶ αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ τῆς διακονίας καλόν, καταλέγουσιν αὐτῷ πάντα τα ὑπ' ἐκείνων εἰρημένα. “Ὁ δὲ πρᾶως καὶ πρᾶος τῷ ὄντι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ τὴν ἐπιτίμησιν ἐνεγκῶν, οὐκ ἀντεῖπεν, οὐκ ἠγανάκτησεν, οὐδὲ ἔσυρε ταύτην, οὐ μικρὸν οὐδὲν οὐδὲ μέγα ἔφθεγγετο" ἀλλ' ὅτι μάλιστα ἔλαρω καὶ κάτω βλέποντι νεύματι τὴν ἐπιτίμησιν ἀποδεξάμενος, τὸ Θεὸς τὴν εὐχαρισίαν ἀποδους καὶ χάριν τῆς περὶ αὐτὸν φροντίδος τοῖς Πατράσιν ὁμολογήσας, μὴ μελήσας μηδέν, κατιέναι τοῦ στόλου ἐπεχείρει. Οἱ δὲ ἐπέχοντες αὐτίκα καὶ τὴν τῶν Πατέρων αὐτῷ ἀνεκάλυψαν γνώμην εἶτα μόνιμον μὲν καὶ διηνεκῆ τὴν ἐπὶ τοῦ κίονος στάσιν, χρηστῶν δὲ τέλος καὶ βεβαίαν τῶν συνεχῶν πόνων ἀνάπαυσιν τῷ Συμεῶν ἐπευξάμενοι, ἀπηλλάγησαν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ο άγιος Συμεών εσκέφθη να εφαρμόση, ως τρόπον ασκήσεως, το πρωτάκουστον να ζήση επάνω εις ένα στυλον, και διεδόθη ταχέως η φήμη του εις όλην την έρημον, κατεπλάγησαν οι Ασκηται από αυτό το παράδοξον και ασυνήθιστον πράγμα και στέλλουν μερικούς αντιπροσώπους των προς αυτόν. Εις τους αντιπροσώπους των αυτούς δίδουν εντολήν αφ' ενός μεν να επιτιμήσουν τον άγιον Συμεών, διά την περίεργον αυτήν εφεύρεσίν του, αφ' ετέρου δε να τον διδάξουν να πορεύεται εις την συνηθισμένην και χαραγμένην, από τους αγίους Πατέρας. οδόν της ασκήσεως και να μη την περιφρονή, αφού δι' αυτής ανήλθον προς τους ουρανούς πλήθη μακαρίων ασκητών και ανεπαύθησαν εις τας ευτυχισμένας σκηνές του Παραδείσου.

Έπειτα όμως, επειδή έφοβήθησαν, μη τυχόν η πράξις αυτή του αγίου Συμεών ήτο θεάρεστος, ενώ αυτοί σκέπτονται την υπόθεσιν ως άνθρωποι, παραγγέλλουν και τούτο εις τους αντιπροσώπους των: Αν ίδουν τον άνδρα να απομακρύνεται αμέσως από το θέλημά του και να καταβαίνει από τον στυλον από υπακοήν προς αυτούς, να τον συγκρατήσουν αμέσως και να τον διατάξουν να παραμείνη σταθερώς εις την απόφασίν του. Διότι έτσι θα επείθοντο, ότι ήτο θεϊκή η οικονομία, ή περί τον άγιον Συμεών, και δεν θα εφοβούντο δια το μέλλον, ότι δεν θα είχε καλόν τέλος μία τοιαύτη αρχή ασκήσεως. Εάν όμως ο άγιος Συμεών θα δυσανασχετούσε και δεν θα ήνειχετο ούτε όλίγον να ακούση συμβουλάς, αλλά πεισματικώς και χωρίς πολλήν σκέψιν θα ακολουθούσε το θέλημά του, θα εγίνετο πλέον φανερόν, ότι ευρίσκεται μακράν της ταπεινοφροσύνης: οπότεν ποίος δεν θα έλεγεν, ότι ο πονηρός του ενέβαλεν αυτήν την σκέψιν; Εις την περίπτωσιν αυτήν οι Πατέρες της ερήμου διέτασσαν τους αντιπροσώπους των και με βίαν ακόμη να τον καταβιάσουν από τον στυλον, έστω και εάν δεν θέλη μόνος του.

Αφού έλαβον αυτήν την εντολήν έφθασαν οι Πρέσβεις των 'Ασκητων προς τον Πατέρα της ταπεινοφροσύνης και της υπακοής Συμεών μόλις όμως ούτοι τον είδον και τον έχαιρέτησαν, κατελήφθησαν από σεβασμόν προς αυτόν και δεν ήμπορούσαν ούτε κατά πρόσωπον να τον κοιτάξουν. Ομως διά την εντολήν των Πατέρων, που τους απέστειλαν και χάριν αυτού τούτου του καλού της εντολής, που ανέλαβον, λέγουν εις αυτόν λεπτομερώς όλα όσα τους είχον είπει οι Πατέρες. Ο άγιος Συμεών, πράος πράγματι και ταπεινός κατά την καρδίαν, ήκουσε με πραότητα την επιτίμησιν, χωρίς ουδεμίαν αντίρρησιν ούτε ηγανάκτησεν, ούτε την συνεζήτησεν, ούτε είπε τίποτε, μικρών ή μεγάλον.

Αλλ' εδέχθη αμέσως την επιτίμησιν και με χαμηλωμένους τους οφθαλμούς και βλέμμα καλωσύνης ηυχάριστησε τον Θεόν, εξεδήλωσε την ευγνωμοσύνης του προς τους Πατέρας διά τας περί αυτού φροντίδας των και χωρίς καθόλου να διστάση, επεχείρησε να καταβή από τον στύλον. Οι πρέσβεις τότε τον συγκρατούν αμέσως και του εφάνέρωσαν την τελικήν γνώμην των Πατέρων. Κατόπιν αυτού ευχηθέντες εις τον άγιον Συμεών να παραμείνη μονίμως και διαρκώς επάνω εις τον στύλον της ασκήσεως, να έχη καλόν τέλος και να εύρη βεβαίαν από Θεού την ανάπαυσιν διά τους συνεχείς κόπους του, ανεχώρησαν.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙ ΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου τεῖχος ἔστι χαλκοῦν ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ τοῦ θεοῦ, καὶ πέτρα ἀντιδέρουσα. Ἐὰν οὖν καταλείψῃ αὐτὸ ἄνθρωπος, λέγει καὶ αὐτὸς «ἐν τῷ Θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος» ἐὰν δὲ τὸ δικαίωμα συνέλθῃ τῷ θελήματι, κάμνει ὁ ἄνθρωπος.

2. Εἶπε γέρων, ὅτι ἡ ἔρις παραδίδωσι τὸν ἄνθρωπον τῇ ὀργῇ, καὶ ἡ ὀργὴ παραδίδωσιν αὐτὸν τῇ τυφλώσει, ἡ δὲ τύφλωσις ποεῖ αὐτὸν πᾶν κακὸν ἐργάσασθαι.

3. Ἦρωτήθη ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς, τίς ἔστιν ἡ ὁδὸς ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἡ ὁδὸς ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἔστι τὸ βιάζεσθαι τοὺς λογισμοὺς ἑαυτοῦ, καὶ κόπτειν διὰ τὸν Θεὸν τὰ ἴδια θελήματα καὶ τοῦτο ἔστι τὸ «ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθησαμεν σοί».

4. Διηγήσατο ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦς καὶ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, καὶ ἕτεροι πέντε, ὑπῆρχον ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα, καὶ ὄκησαν τὸ πρῶτον ἐν σκῆτει: εἶτα ὡς ἐρημώθη ὑπὸ τῶν Μαζίκων ἡ Σκήτις, τὸ πρότερον ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθον εἰς τόπον τινὰ Τερεμουθὴν λεγόμενον, ἐν ᾧ ἦν εἰδωλεῖον, εἰς καὶ εἰσηλθὼν καὶ ἔμειναν πρὸς βραχὺ ἕως οὐ σκοπήσωσι πού ὄφειλον ἀπελθεῖν εἶπε δὲ ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦς, δς ἦν πρῶτος τῶν ἄλλων, τὸ Ἀββᾶ Ποιμένι ποιήσον ἀγάπην σὺ καὶ οἱ ἀδελφοί σου, καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἠσυχασάτω καθ' ἑαυτόν, καὶ μὴ ὑπαντήσωμεν ἀλλήλοις τὴν ἐβδομάδα ταύτην. Ἀπεκρίθη ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ὡς θέλεις ποιούμενο καὶ ἐποίησαν οὕτως.

Ἦν δὲ ἐκεῖ ἄγαλμα λίθινον, καὶ ἐν ἐκάστη πρωΐα ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦς ἐλιθοβάλει τὸ προσωποῦς τοῦ ἀγάλματος καὶ καθ' ἑσπέραν ἔλεγεν αὐτῷ συγχώρησον μοι καὶ ἐποίει οὕτως ἐν πάσῃ τῇ ἐβδομάδι. Τὸ δὲ Σαββάτω ἀπήντησαν ἀλλήλους καὶ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τῷ Ἀββᾶ Ἀνοῦβ: εἶδόν σε, Ἀββᾶ, τῇ ἐβδομάδι ταύτῃ λιθάζοντα τὸ προσωποῦς τοῦ ἀγάλματος, καὶ μετὰ τοῦτο μετάνοιαν αὐτῷ ποιοῦντα" εἶπε μοι οὖν πιστὸς ἄνθρωπος ταῦτα ποιεῖ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τοῦτο δι' ὑμᾶς ἐποίησα ὡς γὰρ εἶδετε μὲ λιθοβολοῦντα τὸ προσωποῦς τοῦ ἀγάλματος, μὴ ἐλάλησεν ἡ ὀργισθῆ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· οὐ. Ὁ δὲ γέρων' πάλιν δὲ ὡς ἔβαλλον αὐτῷ μετάνοιαν, μὴ ἐταράχθη καὶ εἶπεν οὐ συγχωρῶ; Λέγει ἐκεῖνος οὐ καὶ φησὶν ὁ γέρων καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀδελφοί, εἰ θέλετε ἵνα μείνωμεν μετ' ἀλλήλων, γενόμεθα ὡς πὲρ τὸ ἄγαλμα τοῦτο, ὅπερ ἐὰν ὑβρισθῇ ἢ δοξασθῇ, οὐ ταράσσεται εἰ δὲ οὐ θέλετε γενέσθαι οὕτως, ἰδοὺ τέσσαρες πύλαι εἰσὶν ἐν τούτῳ τῷ ἱερῷ ἕκαστος ὑμῶν ὅπου θέλει ἀπελθέτω καὶ ὡς ἤκουσαν οἱ ἀδελφοί, ἔβαλον ἑαυτοὺς χαμαὶ λέγοντες αὐτοῦ ὡς θέλεις, Πάτερ, ποιούμεν καὶ ἀκούομεν ὡς λέγεις ἡμῖν.

Εἶπε δὲ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἐμείναμεν μετ' ἀλλήλων τὸν ἅπαντα χρόνον ἡ. μῶν, ἐργαζόμενοι κατὰ τὸν λόγον τοῦ γέροντος, δν εἶπεν ἡμῖν κατέστησε δὲ αὐτὸς ἓνα ἐξ ἡμῶν οἰκονόμον, καὶ πᾶν δ ἐτίθει ἡμῖν ἡσθιομεν" καὶ ἀδύνατον ἦν εἰπεῖν τινὰ ἐξ ἡμῶν" φέρε ἡμῖν ἄλλο τίποτε, ἢ ὅτι θέλομεν τοῦτο φαγεῖν καὶ ἐποιοῦμεν πάντα τὸν χρόνον ἡμῶν ἐν ἀνέσει καὶ εἰρήνῃ.

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος εἰ μὴ τὸ ὅλον κατέστρεψα, οὐκ ἂν ἠδυνήθης ἑμαυτὸν οἰκοδομῆσαι ἢ γοῦν εἰ μὴ πᾶν δ ἔδοκει μοι ἀγαθὸν ἐκ τοῦ οἰκείου θελήματος κατέλιπον, οὐκ ἂν ἴσχυσα τὰς ἀρετᾶς κτήσασθαι.

6. Ἡρωτήθη ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ὑπὸ ἀδελφοῦ πῶς ὀφείλω εἶναι ἐν τῷ τόπο καὶ κατοικῶς καὶ ἀπεκρίθη ἔχε φρόνημα παροίκου, ὅπου ἐὰν παροικῆς, ἵνα μὴ ζητήσης τὸν λόγον σου ἔμπροσθεν ἔχειν, καὶ ἀναπαύη.

7. Εἶπε πάλιν μὴ πληρώσης τὸ θέλημά σου" ἀναγκαῖον δὲ ἐστὶ μᾶλλον ταπεινώσαι ἑαυτὸν τῷ ἀδελφῷ σου.

8. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσω; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων: ὕπαγε, πλησίασον μετὰ τοῦ λέγοντος, τί θέλω ἐγώ; καὶ ἔξεις ἀνάπαυσιν" ἤγουν μίμησαι τὸν μὴ τὸ ἴδιον θέλημα θέλοντα, ἀλλὰ λέγοντα οὐδὲν θέλω ἐγώ, καὶ ἀναπαύη.

9. Εἶπε τις τῶν Πατέρων διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην παραβολήν, ὅτι αἱ κέδροι εἶπον τοῖς καλάμοις πῶς ὑμεῖς, ἀσθενεῖς ὄντες καὶ ἀδύνατοι, οὐ κλάσθε ἐν τῷ χειμῶνι, ἡμεῖς δὲ τηλικαῦται οὔσαι συντριβόμεθα, ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἐκριζούμεθα; καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ καλάμοι λέγοντες ἡμεῖς, ὅταν ἔλθῃ ὁ χειμῶνα καὶ φυσήσωσιν οἱ ἄνεμοι, κλινόμεθα μετὰ τῶν ἀνέμων ὧδε καὶ ὧδε καὶ διὰ τοῦτο οὐ κλώμεθα" ὑμεῖς δὲ ἀνθιστάμενοι τοὺς ἀνέμους κινδυνεύετε. Καὶ ἔλεγεν ὁ γέρων ὅτι δεῖ παραχωρεῖν ὅταν λόγος ὕβρεως γένηται καὶ διδόναι τόπον τῇ ὀργῇ, καὶ μὴ ἐναντιοῦσθαι καὶ πίπτειν εἰς ἀτόπους λογισμούς, καὶ λόγους καὶ πράγματα.

10. Δύο γέροντες ἦσαν ἔτη πολλὰ κατήμενοι μετ' ἀλλήλων, καὶ οὐδέποτε μάχην ἐποίησαν" εἶπε δὲ καὶ εἰς τῷ ἑτέρῳ ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς μίαν μάχην ὡς οἱ ἄνθρωποι καὶ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν οὐκ οἶδα πῶς γίνεται μάχη ἔφη ἐκεῖνος ἰδοὺ τιθῶ πλινθάριον εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγω ὅτι ἐμὸν ἔστιο καὶ σὺ λέγεις ὅτι οὐχί, ἀλλὰ ἐμὸν καὶ ἔνθεν γίνεται ἡ ἀρχή. "Ἐθηκεν οὖν εἰς τὸ μέσον τὸ πλινθάριον" καὶ λέγει τὸ ἑτέρῳ" τοῦτο ἐμὸν ἔστιν εἶπε δὲ ὁ ἕτερος οὐχί, ἀλλ' ἐμὸν καὶ λέγει ὁ ἄλλος εἰ σὸν ἔστιν, ἄρον αὐτὸ καὶ ὕπαγε καὶ ἀνεχώρησαν μὴδὲ φιλονεικῆσαι μετ' ἀλλήλων δυνηθέντες.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τείχος χάλκινον μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ πέτρα, που μας κτυπά. Εἰάν λοιπόν ὁ ἀνθρώπος εγκαταλείψῃ τὸ θέλημά του, θα λέγῃ καὶ αὐτός, ὅπως ὁ ψαλμωδός: «με τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ μου θα υπερπηδήσω τείχος». Εἰάν πάλιν ὁ ἐγωῖσμός τοῦ ἀνθρώπου συνεργασθῇ με τὸ θέλημά του, τότε ὁ ἀνθρώπος νικάται.

2. Ἐνας γέρων ἀσκητῆς εἶπεν: ἡ φιλονικία παραδίδει τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν ὀργήν καὶ ἡ ὀργὴ τὸν παραδίδει εἰς τὴν τύφλωσιν, ἢ δε τύφλωσις τὸν ἐξωθεῖ νὰ διαπράξῃ κάθε κακίαν.

3. Ἡρώτησαν τὸν Αββάν Αμμωνάν ποία εἶναι ἡ στενὴ ὁδός, που ἔχει τὰς κατὰ Θεὸν θλίψεις. Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησεν:

- Ἡ στενὴ ὁδός, που ἔχει τὰς κατὰ Θεὸν θλίψεις, εἶναι τὸ νὰ υποτάσῃς τοὺς λογισμοὺς σου καὶ νὰ κόπτῃς, χάριν τοῦ Θεοῦ, τὰ θελήματά σου. Αὐτὸ ἀκριβῶς σημαίνει καὶ τὸ «ἰδοὺ, ἡμεῖς τὰ εγκαταλείψαμεν ὅλα καὶ σε ἠκολουθήσαμεν» (Ματθ. ιθ', 27).

4. Ο Αββᾶς Ἰωάννης διηγήθη, ὅτι κάποτε ὁ Αββᾶς Ανουσ καὶ ὁ Αββᾶς Ποιμὴν καὶ ἄλλοι πέντε, ὅλοι τῶν ἀδελφοῖ κατὰ σάρκα, κατώκησαν ἀρχικῶς εἰς τὴν σκήτην. Ἐπειτα, μόλις ἠρημώθη ἡ Σκήτη ὑπὸ τῶν Μαζίκων^(*), ἀνεχώρησαν κατὰ πρῶτον ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἦλθον εἰς

(*) Οἱ Μάζικες ἦσαν βάρβαρος λαὸς κατοικοῦντες πρὸς δυσμὰς τοῦ ποταμοῦ Τρίτωνος εἰς τὴν Λιβύης. Οἱ νεώτεροι ἐρμηνευταὶ θεωροῦν αὐτοὺς ὡς τὸν ἴδιον λαόν τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνιστορικός Ἡρόδοτος με τὸ ὄνομα

κάποιον τόπον, που ελέγετο Τερεμουθίν. Εις τον τόπον αυτόν υπήρχεν ειδωλολατρικός ναός εις τον οποίον εισήλθον και παρέμειναν όλίγον, ώσπου να εξετάσουν που έπρεπε να υπάγουν. Τότε ο Αββάς Ανούς, που ήτο αρχαιότερος εις την μοναχικήν ζωήν από τους άλλους, είπε προς τον Αββάν Ποιμένα:

- Κάμε αγάπην, συ και οι αδελφοί σου, και ας ήσυχάση ο καθένας από ημάς μόνος του και ας μη επικοινωνήσωμεν μεταξύ μας αυτήν την εβδομάδα.

- Όπως θέλεις, ας κάμωμεν, απήντησεν ο 'Αββάς Ποιμήν. Και πράγματι έτσι έκαμαν.

Είς εκείνον τον τόπον υπήρχεν ένα άγαλμα πέτρινον. Κάθε πρωί λοιπόν ο Αββάς Ανούς έρριπτε πέτρας εις το πρόσωπον του αγάλματος: και καθ' εκάστην εσπέραν έλεγεν εις το άγαλμα: «συγχώρησόν με». Ετσι δε έκαμε καθ' όλην την εβδομάδα. Το Σάββατον, που συνηντήθησαν, όπως είχαν συμφωνήσει, λέγει ο Αββάς Ποιμήν προς τον Αββάν Ανούβ.

- Πάτερ, αυτήν την εβδομάδα σε έβλεπον να πετροβολάς το πρόσωπον του αγάλματος και έπειτα να του βάζης μετάνοιαν» εξήγησέ μου λοιπόν: ένας άνθρωπος πιστός τα κάμνει αυτά;

Τότε ο Γέρων απήντησεν:.

- Αυτό το έκανα διά σας καθώς δηλαδή με είδετε να λιθοβολώ το πρόσωπον του αγάλματος, αντελήφθητε να λαλήση ή να οργισθή το άγαλμα;

- Όχι, απήντησεν ο 'Αββάς Ποιμήν. .

- Όταν πάλιν, προς το βράδυ, του έβαζα μετάνοιαν, μήπως αντελήφθητε να ταραχθή και να μου είπη δεν σε συγχωρώ;

Όχι, απήντησεν εκ νέου ο Αββάς Ποιμήν. Τότε ο Αββάς Ανούβ είπεν συμπερασματικώς:

- Και ημείς λοιπόν, αδελφοί, εάν θέλετε να μείνωμεν μαζί, πρέπει να γίνωμεν όπως αυτό το άγαλμα, που δεν ταρασσεται είτε υβρισθή είτε δοξασθή. Εάν πάλιν δεν συμφωνήτε να γίνη έτσι, εδώ υπάρχουν τέσσαρες πύλαι εις αυτόν τον ναόν ας υπάγη ο καθένας όπου θέλει.

Μόλις οι αδελφοί ήκουσαν τους λόγους αυτούς του έβαλαν μετάνοιαν και του είπον:

- Όπως θέλεις, Πάτερ μου, θα κάμωμεν και θα λέγωμεν ό,τι μάς λέγεις.

Είπε δε ο Αββάς Ποιμήν, ότι εμείναμεν μαζί όλα μας τα χρόνια, εργαζόμενοι συμφώνως με όσα είπεν εις ημάς ο Γέρων. Ούτος διώρισεν ένα από ημάς ως οικονόμον και ετρώγαμεν παν ό,τι προσέφευεν εις ημάς. Ητο δε αδύνατον εις ημάς να είπη κάποιος φέρε μας τίποτε άλλο, ή ότι αυτό θέλομεν να φάγωμεν και έτσι επεράσαμεν όλης μας την ζωήν ειρηνικά και ευχαριστημένοι.

Μάζυες. Ούτοι άφησαν ακούρευτον το δεξιόν ήμισυ της κεφαλής και εκούρευαν το αριστερόν, έχρωμάτιζαν το σώμα των, έλεγον δε ότι ήσαν απόγονοι των Τρώων, οι οποίοι διεσκορπίσθησαν μετά την άλωσιν της Τροίας υπό των Ελλήνων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

5. Ο Αββάς Αλώνιος είπε: εάν δεν κατέστρεφα το όλον, δεν θα μου ήτο δυνατόν να οικοδομήσω τον εαυτόν μου· εάν, δηλαδή, δεν εγκατέλειπον κάθε τι, που μου εφαινετο ως αγαθόν από ιδικόν μου θέλημα, δεν θα ήμπορούσα να αποκτήσω τας αρετάς.

6. Ένας αδελφός ήρώτησε τον 'Αββάν Ποιμένα: – Πώς πρέπει να είμαι εις τον τόπον, που κατοικώ;

- Όπου κατοικείς – απήντησεν ο Αββάς Ποιμήν — να σκέπτεσαι, όπως ένας πάροικος, διά να μη ζητήσης να είναι πρώτος ο λόγος σου, οπότεν θα αισθάνεσαι ψυχικήν ανάπαυσιν.

7. Είπε πάλιν ο Αββάς Ποιμήν: να μη ικανοποιήσ το θέλημά σου μάλλον πρέπει να προτιμάς να ταπεινώνεσαι απέναντι του αδελφού σου.

8. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα: – Τι να κάνω, διά να σωθώ;

– Πήγαινε να πλησιάσης αυτόν, που λέγει: Τι θέλω εγώ; και θα έχης ανάπαυσιν· δηλαδή να μιμηθής αυτόν, που δεν θέλει να κάνη το θέλημά του, αλλά που λέγει συνεχώς εγώ δεν θέλω τίποτε, και τότε θα αναπαυθής.

9. Ένας Γέρων είπε την εξής παραβολήν, διά να δώση εις τους μαθητάς του να καταλάβουν τι είναι ταπεινοφροσύνη. Κάποτε – είπεν - είπον αι κέδροι προς τα καλάμια: πώς σεις, αν και είσθε ασθενή και αδύνατα, δεν σπάζετε κατά τον χειμώνα, ενώ ημείς, αν και είμεθα τόσοσ μεγάλοι, συντριβόμεθα καί, καμμιά φορά, ξερριζωνόμεθα; Και απήντησαν τα καλάμια. Ημείς, όταν έλθη ο χειμών, και φυσήξουν οι άνεμοι, γέρνομεν με τους ανέμους πότε εδώ και πότε εκεί και δια τούτο δεν σπάζομεν. Ενώ σεις αντιστέκεσθε προς τους ανέμους και δι' αυτό κινδυνεύετε. Και εν συνεχεία ο Γέρων διετύπωσε το συμπέρασμα: πρέπει να υποχωρώμεν, όταν μάς υβρίζουν και να δίδωμεν τόπον εις την οργήν και να μη έναντιωνώμεθα και να πίπτωμεν εις ατόπους λογισμούς, να λογομαχώμεν και να δημιουργώμεν ζητήματα.

10. Δύο Γέροντες εκάθηντο μαζί επί πολλά έτη και ουδέποτε εμάλωσαν. Είπε λοιπόν ο εις εξ αυτών ας μαλώσωμεν και ημείς μίαν φοράν, όπως οι άνθρωποι. Ο άλλος Γέρων απήντησε: μα δεν γνωρίζω πώς γίνεται το μάλωμα. Τότε ο πρώτος είπε νά, θα τοποθετήσω ένα μικρόν τούβλο εις το μέσον και θα λέγω πως αυτό είναι ιδικόν μου σύ, αμέσως, θα απαντάς, όχι ιδικόν μου είναι. Και αυτό θα γίνη η αρχή του μαλώματος.

Πράγματι, ο πρώτος Γέρων ετοποθέτησεν εις το μέσον το μικρόν τούβλον και λέγει προς τον άλλον αυτό είναι ιδικόν μου. Όχι - απήντησεν ο δεύτερος – ιδικόν μου είναι. Τότε λέγει πάλιν ο πρώτος εάν είναι ιδικόν σου, πάρε το και πήγαινε. Και ανεχώρησαν, χωρίς να ήμπορέσουν να μαλώσουν μεταξύ των.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ οικής μετά αδελφών, μη θέλε προστάσσειν αυτοίς, αλλά μάλλον τύπος είναι αυτοίς εις τὰ καλά έργα, υπακούων αυτοίς εν οίς σοί λέγουσι. Ει δὲ χρειᾶς γενομένης λαλήσεις, λέγε ὡς συμβουλευὼν ἐν ταπεινώσει. Ἐὰν δὲ ἕτερος ἀδελφὸς ἀντεῖπη τοῖς ὑπὸ σου λεγομένοις, μὴ κινηθῆς τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ κατάλιπε τὸ σὸν θέλημα ἕνεκεν τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης, καὶ εἶπε ἐν πραότητι τὸ ἀντιλέξαντι σοῖ οὕτως ἐγὼ μὲν, εὐλογημένε, ὡς ἰδιώτης ἐλάλησα, οὕτω

σκοπήσας, και συγχώρησον μοι ὅτι ἄγνοῶν ἐλάλησα γενέσθω δὲ καθὼς αὐτὸς εἵρηκας καὶ ἐν τούτῳ ἀποστραφήσεται εἰς τὰ ὀπίσω ἄπρακτος καὶ κατασχυμμένος καὶ τὰς ταραχὰς συνιστῶν διάβολος τὸ γὰρ φιλονεικεῖν, καὶ τὸ ἴδιον θέλημα συνιστᾶν, ταραχὰς ἐγείρει καὶ θυμὸν δυσίατον «θυμὸς δέ, φησιν, ἐν κόλποις ἀσεβῶν ἀναπαύσεται» καὶ πάλιν «ἡ ροπή τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ, πτώσις αὐτῶ» διὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος παραγγέλλει λέγων «δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι».

Ερμηνεία

ΕΑΝ θέλῃς να κατοικήσῃς μαζί με ἄλλους ἀδελφούς, μη θελήσῃς να τους διατάσῃς, ἀλλὰ μάλλον να γίνεσαι εἰς αὐτούς παράδειγμα καλῶν ἔργων, υπακούων πρὸς αὐτούς εἰς ὅσα σου λέγουν. Εἴν δε παραστή ἀνάγκη να ομιλήσῃς, να λέγῃς τὴν ἀποψίν σου, ως να συμβουλεύῃς με ταπεινώσιν. Εἴν δε κάποιος ἀδελφός φέρῃ ἀντίρρησιν εἰς τὰ λεγόμενά σου, να μη ταραχθῇ ἡ διάνοιά σου, ἀλλὰ παράτησε τὸ θέλημά σου χάριν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης καὶ εἶπε με πραότητα πρὸς ἐκείνον, που διετύπωσε ἀντίρρησιν πρὸς τὴν γνώμην σου, ως ἐξῆς: Εγώ, ευλογημένη, ἐλάλησα ως ἀνόητος σκεφθεὶς τοιοῦτοτρόπως: συγχώρεσέ με, διότι ἀπὸ ἀγνοίαν ἐλάλησα ὡστόσο, ἀς γίνῃ, ὅπως εἶπες σύ. Διὰ τῆς υποχωρήσεώς σου αὐτῆς θα γυρίσῃ πρὸς τὰ πίσω ἐντροπιασμένος καὶ χωρὶς να πράξῃ τίποτε ὁ διάβολος, που δημιουργεῖ αὐτὰς τὰς ταραχὰς.

Διότι με τὸ να φιλονεικῆς καὶ να ἐπιμένῃς να γίνῃ τὸ θέλημά σου, προκαλεῖς ταραχές καὶ δυσκολοθεράπευτον θυμὸν. Καθὼς δε λέγει ἡ Ἀγία Γραφή «ὁ θυμὸς θα ἀναπαυθῇ εἰς τοὺς κόλπους ἀσεβῶν» (Ἐκκλησ. ζ', 10). Εἰς ἄλλο πάλιν μέρος γράφει: «ἡ τάσις πρὸς τὸν θυμὸν, εἶναι πτώσις δι' αὐτόν» (Σοφ. Σειρ. α', 22). Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παραγγέλλει: «ὁ δούλος τοῦ Κυρίου δεν πρέπει να μαλλώνῃ» (Β' Τιμ. β', 24).

Δ'. Αντίχου τοῦ Παντέκτου

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ἐριστικὸς οὐ μόνον μετὰ τῶν οἰκείων οὐκ εἰρηνεύει ποτέ, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τῶν ἀλλοτρίων θέλων γὰρ τὸν ἐριστικῶν αὐτοῦ λογισμῶν πληροφορησά, ἀεὶ ραδιουργίας ἐπιτηδεύει καὶ ἐνδεδελεχῶς παροξύνεται, καὶ ἄλλους θολεῖ, καὶ στυγητὸς πρὸς πάνσιν εὐρίσκειται γέγραπται γὰρ ἐν τῇ Γενέσει, ὅτι «ἔλαβεν Ἡσαὺ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων γυναῖκας καὶ ἦσαν ἐρίζουσαι τῷ Ἰσαὰκ καὶ τῇ Ρεβέκκα" εἶπε δὲ Ρεβέκκα τῷ Ἰσαὰκ προσώχθισα τὴ ζωὴ μου διὰ τὰς θυγατέρας τῶν ὑλῶν Χέτ». . Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι τὸ ἐρίζειν ἂ θ εἰς ἀρμόζει καὶ οὐχὶ πιστοῖς καὶ εὐσεβέσιν. Οἱ γὰρ ὄντως Χριστιανοὶ καὶ Χριστοῦ μαθηταὶ τὸν ἑαυτῶν δεσπότης καὶ διδάσκαλος μιμοῦνται, περὶ οὐ γέγραπται: «οὐκ ἔρισει οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τίς ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ» καὶ οἱ τοιοῦτοι οὐ πειρώνονται οἰονδήποτε πρᾶγμα μετ' ἔριδος καὶ φιλονεικίας ἐπιλύσαι, ἀλλὰ δι' ὑπομονῆς καὶ προσευχῆς καὶ ὑπακοῆς, καὶ μονολογίστου ἐλπίδος, μὴ δὲ πότε τὸν οἰκείον λόγον στησάι θέλοντες ἢ ἐκδικεοῦντες τὸ ἴδιον θέλημα καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἔφη: «ἦλθον οὐχ ἕνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος με Πατρός».

Ερμηνεία

ΑΝΘΡΩΠΟΣ φιλονεικὸς ὄχι μόνον με τοὺς συγγενεῖς του δεν εἰρηνεύει ποτέ, ἀλλ' οὔτε καὶ με τοὺς ξένους· διότι εἰς τὴν προσπάθειάν του να δικαιολογήσῃ τὴν ἐριστικὴν σκέψιν του ως ὀρθῆς, μηχανεύεται πάντοτε ραδιουργίας, διαρκῶς θυμῶνεται, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων

θολώνει την διάνοιαν και εις το τέλος όλοι τον μισούν. Σχετικώς με τον τύπον αυτόν έχει γραφή εις την Γένεσιν· «ο 'Ησαύ επηρε γυναίκα από τους άλλοφύλους και έμάλωναν με τον Ισαάκ και την Ρεβέκκαν και είπεν ή Ρεβέκκα εις τον Ισαάκ: εβαρέθηκα πια την ζωήν μου εξ αιτίας των θυγατέρων των Χετταίων» (Γενεσ. κζ', 46). Αυτό το χωρίον της Γενέσεως φανερώνει ότι η φιλονικία και τα μαλώματα αρμόζουν εις τους αθέους και όχι εις τους πιστούς και τους ευσεβείς.

Διότι οι πραγματικοί Χριστιανοί και μαθηταί του Χριστού μιμούνται τον διδάσκαλον και Δεσπότην των, περί του οποίου έχει γραφής «δεν θα φιλονικηση ούτε θα φωνάξη, ούτε θα ακούση κανείς την φωνήν του εις τας πλατείας». Οι ευλογημένοι αυτοί άνθρωποι δεν δοκιμάζουν να ξεδιαλύνουν οποιονδήποτε ζήτημα με λογομαχίας και μαλώματα, αλλά με υπομονήν, με προσευχήν, με υπακοήν και με ελπίδα, έμπνεομένην από την σκέψιν, ότι ουδέποτε πρέπει να επιβάλουν τον λόγον τους θέλοντες και επιμένοντες να γίνη το θέλημά των, όπως, άλλωστε, είπε και ο Κύριος: «ήλθον εις τον κόσμον όχι διά να κάμνω το θέλημά μου, αλλά το θέλημα του Πατρός μου που με απέστειλεν» (Ιωάν. στ' , 38-39).

Ε'. Του Αββά Ησαΐου

ΈΑΝ οικής μετά αδελφοῦ καὶ θέλης πρᾶγμα γενέσθαι, ὁ δὲ ἀδελφὸς μεθ' οὐ οἰκεῖς οὐ θέλει αὐτὸ γενέσθαι, ἀπολυσον αὐτὸ τὸ θέλημά σου, ἵνα μὴ γένηται φιλονεικία καὶ λυπηθῆ. Ἐσο δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὡς πάροικος μὴ προστάξης αὐτῷ ἐν τινι πράγματι καὶ μὴ θελήσης αὐτοῦ κεφαλὴ εἶναι. Ἐὰν ἐπιτάξῃ σου πρᾶγμα, δ οὐ θέλεις, πολέμησον τῷ θελήματί σου, ἕως οὐ ποιήσης τὸ ἐπιταχθέν, ἵνα μὴ θλίψῃς αὐτόν, καὶ ἀπολέσης τὸ ἀπαρρησίαστος καὶ τὴν εἰρηνικῆς συνοίκησιν αὐτοῦ. Ἐὰν οὖν εἴπῃ σου ὅτι, ἔψησον μοὶ τίποτε, εἶπε αὐτῇ τῇ θέλεις ποιήσω; καὶ ἐὰν ἐν ἐξουσίᾳ σὲ ποιήσῃ λέγων, καὶ θέλεις, τὸ εὐρισκόμενον ποιήσον μετὰ φόβου Θεοῦ.

Ἐὰν λόγος τῆς γραφῆς ἔλθῃ ἀνὰ μέσον ὑμῶν, καὶ γινώσκων τὸν λόγον ἐνέγκῃ ὀπίσω του ἀδελφοῦ αὐτοῦ το ἴδιον θέλημα καὶ ἀναπαύσῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν χαρᾷ. Ὁ γὰρ ζητούμενος λόγος οὗτός ἐστι, τὸ ταπεινώσαι ἑαυτὸν ἐν πάσι τῷ ἀδελφῷ σου. “Ὁ οὖν προσέχων τὸ κρίματι τοῦ βήματος οὐ μέλλει παραστῆναι, τὴν δύναναμιν αὐτοῦ ποιεῖ ἕνα μὴ φραγῆ αὐτοῦ τότε τὸ στόμα, μὴ εὐρίσκων ἀπολογίαν εἶπειν ἐν τῇ φρικτῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Ἐὰν θέλετε ἐξελθεῖν εἰς μικρῶν παρέργον, μὴ καταφρονήσῃ καὶ εἰς τοῦ ἐτέρου καὶ ἐξέλθῃ μόνος, ἐάσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὴν συνείδησιν πάσχοντα ἐν τῷ κελλίῳ, ἀλλ' εἶπῃ αὐτῷ ἐν ἀγάπῃ θέλεις ἀπέλθωμεν; καὶ ἐὰν ἴδῃ τὸν ἀδελφῶν αὐτοῦ μὴ ἀναπαυόμενον ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἢ κατὰ τὸ σῶμα ἀσθενοῦντα, μὴ φιλονεικῆσῃ ὅτι νῦν ἔχομεν ἐξελθεῖν, ἀλλ' ὑπέρθῃ τέως καὶ ἀπέλθῃ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ εὐσπλαγγνίας φυλάξετε δὲ τοῦ μὴ ἀντιστῆναι τῷ ἀδελφῷ ἐν τινι, ἕνα μὴ θλίψῃτε αὐτόν.

Ἐὰν οἰκῆτε μετ' ἀλλήλων, πᾶν ἐργόχειρος καὶ ἐργάζεσθε, κὰν τὲ ἔσω, κὰν τὲ ἔξω, καὶ καλέσῃ σὲ ὁ ἀδελφός σου, μὴ εἴπῃς ὅτι μακροθύμησον, ἕνα ἀπόσχῳ ἔτι τὸ ὀλίγον τοῦτο, ἀλλ' εὐθέως ὑπάκουσον: ἐὰν οικῆς μετὰ τινός, ἢ παροικῆς καὶ λάβῃς παρ' αὐτοῦ ἐντολήν, φύλαξον διὰ τὸν Θεὸν μὴ καταφρονῆσαι, μήτε ἐν τῷ κρυπτῷ μήτε ἐν τῷ φανερῷ λύσαι τὴν ἐντολήν.

Ἐὰν κατοικῆς μετὰ Πατρός σου ἢ ἀδελφοῦ σου, μὴ εὐρεθῆς ἔχων φιλίαν μετὰ τινός ἐν τῷ κρυπτῷ, μὴ θέλων τοὺς μετὰ σου ἀδελφοὺς γνῶναι ἐπεὶ καὶ σεαυτὸν ἀπολλυς κακεῖνον ὄν τρόπον ὑποτάσσεται τὸ κτήνος τῶν ἀνθρώπων, οὕτως ὀφείλει πᾶς ἄνθρωπος τῷ πλησίον

υποτάσσεσθαι διὰ τὸν Θεονκαὶ ὡσπερ τὸ κτῆνος οὐκ ἔχει ἴδιον θέλημα οὐδὲ γνῶσιν, οὕτω κάγω ὀφείλω ποιεῖν οὐ μόνον μετὰ τοῦ συνόντος μου, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ ἐναντιουμένου μου, καὶ ἀπολύσαι τὴν γνῶσιν μου τὸ ἀγνοοῦντι καὶ τὸ θέλημά μου τὸ ἄφρονι" καὶ τότε ἐπιγνώσομαι ἑαυτὸν καὶ κατανοήσω τὸ βλάπτον μὲ' δ δὲ πεποιθῶς ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ κρατῶν, οὐ δύναται τὴν ἔχθραν ἐκφυγεῖν, οὔτε ἀναπαυθῆναι, οὔτε ἰδεῖν τίνων ὑστερεῖται καὶ ἐὰν ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ σώματος, κόπος ἐστὶν εὐρεῖν ἔλεος.

Σὺ οὖν, ἀδελφέ, μὴ ἔσο φιλονεικος, ἵνα μὴ πᾶν πονηρὸν οικήσῃ ἐν σοῖ μηδὲ σεαυτὸν ἡγού φρόνιμον, ἵνα μὴ ἐμπέσης εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου. "Ἐθισον τὴν γλῶσσάν σου τοῦ λέγειν συγχώρησον, καὶ ἡ ταπεινώσις ἐλεύσεται ἐπὶ σε. Τὸ ἀπολύσαι τὸ θέλημά σου τὸ πλησίον, συμβαίνει ὅτι ὁ νοῦς βλέπει τὰς ἀρετὰς το δὲ κρατεῖν τὸ θέλημά σου μετὰ τοῦ πλησίον, δηλοῖ τὴν ἀγνωσίαν.

Φρόντισον οὖν, ἀγαπητέ, τοῦ ἀπολύειν τὸ θέλημά σου τὸ πλησίον ἐν ἀπασιν, ὅτι τὸ κρατεῖν τὸ θέλημα ἀπολλυσι πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ δὲ ἔχων τοὺς λογισμοὺς ἐκτεταμένους ἐν εὐθύτητι, ἐκκόπτει τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν πραότητι, φοβούμενος τὴν φιλονεικίαν ὡς δράκοντα αὕτη γὰρ καταστρέφει πᾶσαν τὴν οἰκοδομήν, καὶ ποιεῖ τὴν ψυχὴν σκοτισθῆναι τοῦ μὴ ἰδεῖν τί τοῦ φωτὸς τῶν ἀρετῶν" τὸ γὰρ κεκατηραμένον τοῦτο πάθος μίσγει ἑαυτὸ μετὰ τῶν ἀρετῶν ἕως οὐ ἀπολέσῃ αὐτὰς.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς, δεικνὺς ἡμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ ἐκ κ ὄψῃ καὶ ἄνθρωπος τὸ ἀτιμον τοῦτο πάθος οὐ δύναται προκόψαι κατὰ Θεόν, οὐκ ἀνέβη ἐπὶ τὸν Σταυρόν, εἰ μὴ πρότερον ἀπέρριψε τὸν Ἰούδαν ἐκ μέσου των μαθητῶν. Τούτω γὰρ ἐξακολουθοῦσε πάντα τα κακά, καὶ πάντα ὅσα μισεῖ ὁ Θεὸς κατοικεῖ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ φιλονεικου. Τὸ οὖν κόψαι τὸ θέλημά σου εἰρηνεῖται τὰς ἀρετὰς μετ' ἀλλήλων, καὶ καθιστᾷ τὸ ἡγεμονικὸν ἀτάραχον. Καὶ τοῦτο ζητεῖ ὁ Θεὸς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου πλέον ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετὰς, τὸ ταπεινώσαι ἑαυτὸν τῷ πλησίον ἐν ἅπασι καὶ ὑποταγῆναι. Τὰ δὲ γεννῶντα τὴν φιλονεικίαν, ταῦτα εἰσιν' ἡ πολυλογία, τὸ μεταφέρεις λόγους πρὸς τὸ ἐκάστῳ ἀρέσκον, ἡ παρρησία, ἡ διγλωσσία, τὸ θέλειν στήσαι τὸν οἰκεῖον λόγον ταῦτα τὴν φιλονεικίαν τίκτουσι καὶ τοῦ ἔχοντος ταῦτα ἡ ψυχὴ κατοικητήριον ἐστὶ πάντων των παθῶν.

Ερμηνεία

ΕΑΝ κατοικῆς μαζί με ἄλλον ἀδελφόν καὶ θέλῃς νὰ γίνῃ κάποιο πράγμα, ὁ ἀδελφός ὁμως με τὸν ὁποῖον συγκατοικεῖς δὲν θέλει νὰ γίνῃ αὐτό, τότε πρέπει, διὰ νὰ μὴ φιλονικήσῃτε καὶ λυπηθῆ, νὰ υποτάξῃς εἰς αὐτὸν τὸ θέλημά σου. Νὰ εἶσαι δε ἀπέναντι τοῦ ἀδελφοῦ σου ὅπως ἕνας προσωρινῶς φιλοξενούμενος νὰ μὴ τὸν προστάξῃς διὰ κανένα πράγμα καὶ νὰ μὴ θελήσῃς νὰ φαίνεσαι ἀνώτερός του. Εἴαν σου ἐπιβάλλῃ νὰ κάνῃς κάτι, που συ δὲν το θέλεις, πολέμησε ἐναντίον τοῦ θελήματός σου, μέχρις ὅτου κάμῃς αὐτό που διετάχῃς, δια νὰ μὴ τὸν στενοχωρήσῃς καὶ χάσῃς τὴν ἀρμονικὴν καὶ εἰρηνικὴν συγκατοίκησιν μαζί του. Εἴαν, π.χ., σοῦ εἶπῃ: ψήσε μου κάτι, ἐρώτησε τὸν ἥρεμα: τι θέλεις νὰ σου κάνω; Καὶ εἴαν σε ἀφήσῃ εἰς τὴν διάθεσίν σου ἀπαντῶν, κάνε ὅ,τι θέλεις, τότε ετοιμάσε το ὅ,τι εὐρίσκεται, με φόβον Θεοῦ.

Εἴαν, κατὰ τὴν συζήτησίν σας, ἀναφέρετε ρητὸν ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἐκεῖνος, που γνωρίζει τὸ ρητὸν, ἀς υποτάξῃ τὸ θέλημά του εἰς τὸν ἀδελφός του, ὁπότεν θα ἀναπαύσῃ καὶ θα χαροποιήσῃ τὸν ἀδελφόν του. Διότι ἡ βαθυτέρα ἐννοια τοῦ ρητοῦ εἶναι τὸ νὰ ταπεινωθῆς εἰς ὅλα ἐνώπιον τοῦ ἀδελφοῦ σου.

Εκείνος λοιπόν, που έχει συνεχώς εις τον νούν του την κρίσιν, την οποίαν πρόκειται να αντιμετωπίση εις το αδέκαστον βημα του Κριτού, που θα παρασταθή κατά την Δευτέρας Παρουσίαν, κάμνει, από εδώ, ό,τι ήμπορεί, διά να μη σφραγισθή το στόμα του, κατά την φρικτής εκείνης ώραν, ώστε να μη ευρίσκη να είπη ουδεμίαν απολογία.

Εάν θελήσετε να υπάγητε εις κάποιαν μικράν εργασίαν, να μη περιφρονήση ο ένας τον άλλον και εξέλθη μόνος, εγκαταλείπων τον αδελφόν του εις το κελλίον να ελέγχεται από την συνείδησίν του. Ας είπη εις αυτόν με αγάπην θέλεις να υπάγωμεν μαζί; Και εάν ίδη ότι ο αδελφός αυτού αναπαύεται, κατά την ώραν εκείνην, ή είναι σωματικά ασθενής, ας μη λογομαχήση, ότι τώρα είναι ώρα, που πρέπει να πηγαίνωμεν, αλλ' άς αναβάλη και ας επιστρέψη εις το κελλίον του, από ευσπλαγχνικήν προς τον αδελφόν αγάπην. Προσέχετε δε να μη έναντιωθήτε εις τον αδελφόν σας εις ουδεμίαν περίπτωσιν, διά να μη τον στενοχωρήσητε.

Εάν συγκατοικήτε και εργάζεσθε οποιοδήποτε εργόχειρον, είτε μέσα εις το κελλί είτε έξω από το κελλί, και σε φωνάξη ο αδελφός σου, μή του είπης: περίμενε όλίγον, διά να αποτελειώσω το έργόχειρόν αυτό, αλλ' αμέσως να υπακούσης. Εάν συγκατοικής με κάποιον, ή φιλοξενείσαι κάπου και λάβης κάποιαν εντολήν, πρόσεξε, δι' όνομα του Θεού, να μη καταφρονήσης, την εντολήν αυτήν, και επιδιώξης, είτε κρυφίως είτε φανερώς, να την παραβής.

Εάν συγκατοικής με τον πνευματικόν σου πατέρα ή με αδελφόν, πρόσεχε να μη διατηρής κρυφίως φιλίαν με κάποιον άλλον που δεν θέλεις να το μάθουν οι αδελφοί που συγκατοικούν μαζί σου· διότι τοιουτοτρόπως και τον εαυτόν σου και εκείνον παρασύρεις εις την απώλειαν. Με τον τρόπον που υποτάσσεται το ζών εις τον άνθρωπον, πρέπει και κάθε άνθρωπος να υποτάσσεται εις τον πλησίον του, χάριν του Θεού. Και όπως ακριβώς το ζών δεν έχει θέλημα, ούτε γνώμην ιδικήν του, έτσι και εγώ πρέπει να κάμνω όχι μόνον απέναντι εκείνου, με τον οποίον συγκατοικώ, αλλά και απέναντι εκείνου, που μου έναντιώνεται και να υποτάξω την γνώμην μου εις τον αγνοούντα και το θέλημά μου εις τον ανόητον. Και τότε θα γνωρίσω επακριβώς τον εαυτόν μου και θα αντιληφθώ τί με βλάπτει· εκείνος, που έχει πεποιθήσιν εις την αρετήν του και το δίκαιόν του και επιμένει εις το θέλημά του, δεν δύναται να αποφύγη την έχθραν, ούτε να αναπαυθη ψυχικά, ούτε να ίδη εις ποία σημεία υστερεί. Ο τοιούτος, όταν εξέλθη του σώματός του (όταν δηλαδή αποθάνη) είναι δύσκολον να εύρη ευσπλαγχνίαν από τον Θεόν.

Συ λοιπόν, αδελφέ, να μή αγαπάς τα μαλώματα, διά να μη κατοικήση κάθε πονηρία εντός σου ούτε από μόνος σου να νομίξης ότι είσαι συνετός, διά να μη πέσης εις τα χέρια των εχθρών σου. Συνήθιζε την γλώσσαν σου να λέγη συγχώρεσέ με, και τότε θα έλθη η ταπείνωσις επάνω σου. Το να υποτάξης το θέλημά σου εις τον πλησίον συμβαίνει, διότι ο νούς βλέπει τας αρετάς: αντιθέτως το να επιμένης εις το θέλημά σου και να εναντιώνεσαι προς τον πλησίον, φανερώνει άγνωσίαν.

Φρόντισε λοιπόν, αγαπητέ, να υποτάξης, εις όλας τας περιπτώσεις, το θέλημά σου εις τον πλησίον, διότι το να επιμένης εις το θέλημά σου καταστρέφει όλας τας αρετάς εκείνος, που σκέπτεται ορθώς, κόπτει με πραότητα το θέλημά του, διότι φοβείται ως δράκοντα την φιλονεικίαν: επειδή η φιλονεικία καταστρέφει κάθε πνευματικήν οικοδομήν και σκοτίζει

την ψυχήν, διά να μη ίδη το φως των αρετών. Το κατηραμένον αυτό πάθος αναμιγνύεται με τας αρετάς, μέχρις ότου τας καταστρέψη.

Δι' αυτό λοιπόν και ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, δεικνύων εις ημάς, ότι εάν ο άνθρωπος δεν κόψη αυτό το άτιμον πάθος, δεν ήμπορεί να προκόψη κατά Θεόν, δεν ανέβη εις τον Σταυρόν, παρά αφού προηγουμένως εξεδίωξε τον Ιούδαν από τον κύκλος των μαθητών (Ιωάν. ιγ', 25-31). Διότι το πάθος της φιλονεικίας το παρακολουθούν όλα τα κακά και όλα όσα μισεί ο Θεός κατοικούν εις την ψυχήν του φιλονείκου. Με το να κόψης λοιπόν το θέλημά σου, ειρηνεύουν μεταξύ των αι αρεται, και το ηγεμονικόν της ψυχής καθίσταται ατάραχον. Αυτό ακριβώς ζητεί ο Θεός, περισσότερο από όλας τας άλλας αρετάς, το να ταπεινωθή ο άνθρωπος εις τον πλησίον και να υποταχθή ενώπιον αυτού εις όλα. Εκείνα που γεννούν την φιλονεικίαν είναι τα εξής: η πολυλογία, το να μεταφέρης εις τον καθένα λόγους που του αρέσουν, η ελευθεριότης, η διπροσωπία, το να θέλης να επικρατήση ο λόγος σου· όλα αυτά γεννούν την φιλονεικίαν και η ψυχή αυτού που έχει αυτά τα ελαττώματα είναι κατοικητήριον όλων των παθών.

ΣΤ'. Του Αββά Μάρκου

ΜΗ πειρῶ πρᾶγμα σκολιὸν ἢ γραφικῶν ζήτημα ἐπιλύσαι διὰ φιλονεικίας, ἀλλὰ δι' ὧν και πνευματικὸς παρακελεύεται νόμος δι' ὑπομονῆς καὶ προσευχῆς καὶ μονολογίστου ἐλπίδος.

Ερμηνεία

ΝΑ μη δοκιμάζης πράγμα δύσκολον ή να μη επιχειρής να ξεδιαλύης ζήτημα της Γραφής με φιλονεικίαν, αλλά με εκείνα τα μέσα, που διατάσσει ο πνευματικός νόμος δηλαδή με την υπομονήν, την προσευχήν, και την σταθεράν ελπίδα.

Ζ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, ὅτι καλούμενος εἰς τὸ φαγεῖν παρὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀπήρχετο δακρύων, ἵνα μὴ παρακούσῃ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ λυπήσῃ αὐτὸν" ἀδελφοῦ δὲ λέγω, τοῦ συνοικοῦντος αὐτῷ' ἦτοι τοῦ Ἀββᾶ Ἀνοῦς ἢ τινὸς τῶν λοιπῶν, οἷς συνώκει.

2. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶς Ποιμένα λέγων· πῶς ὀφείλουσιν εἶναι οἱ ἐν τῷ κοινοβίῳ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων, ὅτι ὁ καθήμενος εἰς κοινόβιον ὀφείλει πάντας ὡς ἓνα βλέπει καὶ τηρεῖν τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀναπαύεται.

Ερμηνεία

ΕΛΕΓΟΝ διὰ τον Αββάν Ποιμένα, ότι όταν εκαλείτο διά να φάγη, χωρίς να θέλη, μετέβαινε με δάκρυα, διά να μή παρακούση τον αδελφόν του και τον λυπήση. Αδελφόν δε έννωώ τον συγκατοικόν του, δηλαδή τον Αββάν Ανοῦβ ή κάποιον άλλον, από αυτούς, με τους οποίους συγκατοικούσε.

2. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα: - Πάτερ, πώς πρέπει να είναι αυτοί, που μένουν εις το κοινόβιον;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

-Εκείνος, που μένει εις κοινόβιον - απήντησεν ο Αββάς Ποιμήν- πρέπει να βλέπει όλους τους Μοναχούς ως ένα αδελφόν και να προσέχη το στόμα του και τα μάτια του, οπότεν και θα αναπαύεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ'

(Να επιδιώκουμε το θέλημα του Θεού και όχι το δικό μας)

Ὅτι πάντα τα γινόμενα δικαιοσύνη Θεοῦ γίνεται διὸ δεῖ τὸν πιστῶν τὴ προνοία αἰεὶ ἀκολουθεῖν καὶ μὴ τὸ οἰκεῖον ἐπιζητεῖν θέλημα, ἀλλὰ τὸ τοῦ Θεοῦ καὶ γὰρ οὕτω πάντα ποιῶν ἢ δεχόμενος ἀναπαύεται.

Ὅτι ὅλα ὅσα γίνονται, δια τῆς δικαιοσύνης του Θεοῦ γίνονται δι' αὐτὸ πρέπει ο πιστὸς να ἀκολουθῆ πάντοτε τὴν θεῖαν Πρόνοιαν και να μὴ ἐπιδιώκῃ τὸ θέλημά του, ἀλλὰ να ἐπιζητῇ τὸ θέλημα του Θεοῦ· διότι ὅποιος τοιοιτοτρόπως ἐνεργεῖ ἢ δέχεται τα γεγονότα, ἀναπαύεται ψυχικῶς.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΠΕ γέρων: ἐὰν ἀσθενήσης καὶ αἰτήσης πρᾶγμα λαβεῖν παρὰ τινὸς εἰς χρεῖαν σου καὶ μὴ δῶση σου, μὴ θλιβῆς κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' εἶπε ὅτι εἰ ἤμην ἄξιος λαβεῖν, ἐπληροφόρησεν ἂν ὁ Θεὸς τὸν ἀδελφὸν δοῦναι μοὶ ἀγάπην.

2. Εἶπε πάλιν ἐὰν κρατηθῆς εἰς ἀγάπης καὶ βάλωσι σὲ εἰς τὸν ἐλάχιστον τόπον, μὴ γογγύσῃ ὁ λογισμὸς σου, ἀλλὰ λέγε ὅτι οὐδὲ ὧδε ἤμην ἄξιος τοῦτο γὰρ γίνωσκε, ὅτι οὐδὲ μία θλιψίς ἔρχεται τὸ ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ἄνωθεν ἐκ Θεοῦ πρὸς δοκιμῆς ἢ διὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ καὶ ὁ μὴ κρατῶν οὕτως, οὐ πιστεύει ὅτι ὁ Θεὸς κριτὴς δίκαιος ἐστίν.

3. Διηγείτο τις γέρων, ὅτι ποτὲ συναχθέντων τῶν Πατέρων ὠφελείας χάριν, ἀναστὰς εἷς ἐξ αὐτῶν, λαβῶν τὸ μικρὸν κερδικάριον τὸ ἐπικείμενον τὰ καθίσματα αὐτοῦ, ἔβαλεν ἐπάνω των ὧμων αὐτοῦ, καὶ κρατῶν ταῖς δύο χερσὶν ἔστη ἐν μέσῳ πάντων κατὰ ἀνατολᾶς βλέπων καὶ ἠύξατο λέγων ὁ Θεὸς ἐλέησον με» καὶ ἀπεκρίνετο πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἔλεγεν εἰ θέλεις νὰ σὲ ἐλεήσω, θές ὅπερ βαστάζεις καὶ ἐλεῶ σε' καὶ πάλιν ἔλεγεν ὁ Θεὸς ἐλέησόν σε' καὶ ἀπεκρίνετο ἑαυτῷ" εἶπον σοί, θές ὅπερ βαστάζεις καὶ ἐλεῶ σὲ τοῦτο δὲ ἐπὶ πολὺ ποιήσας, ἐκάθισε' καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ Πατέρες" εἶπε ἡμῖν τί ἐστίν ὁ ἐποίησας; καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς" τὸ κερδικάριον, ὅπερ ἐβάσταζον ἐπὶ τῶν ὧμων μου, τὸ θέλημά μου ἐστὶ καὶ παρεκάλουν τὸν Θεὸν ἕνα μετ' αὐτοῦ ἐλεήσῃ με' καὶ εἶπε μοὶ ἄφες 8 βαστάζεις καὶ ἐλεῶ σε. Καὶ ἡμεῖς οὖν, φησιν, εἰ θέλομεν ἐλεηθῆναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀφήσωμεν τὰ ἴδια θελήματα καὶ τυγχάνομεν ἐλέους.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων ἀσκητὴς εἶπεν: εἰ ἀρρωστήσης καὶ ζητήσης ἀπὸ κάποιου νὰ πάρῃς κάτι διὰ τὴν ἀνάγκην σου καὶ δὲν σου τὸ δῶση, νὰ μὴ στενοχωρηθῆς ἐναντίον του, ἀλλὰ νὰ εἰπῆς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου· ἐὰν ἡμουν ἄξιος νὰ το πάρω, θὰ ἠμπορούσεν ὁ Θεὸς νὰ πληροφορήσῃ τὸν ἀδελφόν, νὰ μου τὸ προσφέρῃ ὡς ἐλεημοσύνην.

2. Εἶπε πάλιν ὁ ἴδιος εἰ κληθῆς εἰς ἀγάπην καὶ σε βάλουν εἰς θέσιν ἀσήμαντον, νὰ μὴ γογγύσῃ ὁ λογισμὸς σου ἐναντίον των φιλοξενούντων ἀλλὰ νὰ λέγῃς ἀπὸ μέσα σου οὔτε ἐδῶ δὲν ἡμουν ἄξιος νὰ καθῆσω. Διότι τοῦτο πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ὅτι οὐδεμία στενοχωρία

δεν επέρχεται εις τον άνθρωπον, εάν ο Θεός δεν το επιτρέψη άνωθεν, ή χάριν δοκιμασίας της πίστεως. ή διά τας αμαρτίας του. Αυτός δε που δεν σκέπτεται κατ' αυτόν τον τρόπον, δεν πιστεύει ότι ο Θεός είναι δίκαιος κριτής.

3. Ένας Γέρων διηγείτο ότι κάποτε συνεκεντρώθησαν οι Πατέρες χάριν πνευματικής ωφελείας: έξαφνα έσηκώθη ένας από αυτούς και επηρε το μικρόν μαξιλάρι, που ήτο επάνω εις το κάθισμά του αφού δε το έβαλεν επάνω εις τους ώμους του και το εκράτησε με τα δύο του χέρια, εστάθη εις το μέσον όλων και βλέπων κατά ανατολάς προσευχήθη λέγων: Θεέ μου, ελέησόν με συγχρόνως απαντούσε προς τον εαυτόν του εάν θέλης να σε ελεήσω, άφησε αυτό που βαστάζεις και θα σε ελεήσω.

Και πάλιν έλεγε: Θεέ μου, ελέησόν με» και απαντούσεν, εκ νέου, εις τον εαυτόν του σου είπα, άφησε αυτό που βαστάζεις και θα σε ελεήσω. Την σκηνήν αυτήν επανέλαβεν επί πολλάς φορές και, εις το τέλος, εκάθισε. Τότε τον έρωτούν οι Πατέρες:

- Έξήγησέ μας, τι σημαίνει αυτό, που έκανες; Ο Γέρων τους απήντησε:

- Το μαξιλαράκι, που έβάσταζα επάνω εις τους ώμους μου, συμβολίζει το θέλημά μου και παρεκάλουν τον Θεόν να με ελεήση, φέροντα το θέλημά μου και μου έλεγεν ο Θεός, άφησε αυτό που βαστάζεις, δηλαδή το θέλημά σου, και θα σε ελεήσω.

Και ημείς λοιπόν – συνεπέρανεν ο Γέρων άσκητής – εάν θέλωμεν να μας ελεήση ο Θεός, ας εγκαταλείψωμεν τα θελήματά μας και θα επιτύχωμεν, οπωσδήποτε, το θείον έλεος.

Β'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, εάν τί σοι συμβή πρᾶγμα, είτε εν έργω, είτε εν λόγῳ, είτε εν διανοία, μη ζήτει τὸ καθόλου τὸ σεαυτοῦ θέλημα μηδὲ τὴν σὴν ἀνάπαυσιν, ἀλλὰ σπούδαζε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐρευνᾶν ἀκριβῶς, καὶ τελείως τοῦτο ποιεῖν, εἰ καὶ κόπον φαίνεται ἔχον, πιστεύων ἐξ ὅλης καρδίας ὅτι τοῦτο συμφέρει ὑπὲρ πᾶσαν φρόνησιν ἀνθρωπίνην· ἡ γὰρ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστὶ καὶ οἱ ἐκζητοῦντες αὐτὴν οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, εαν σου συμβή κάποια δυσκολία, είτε εις την εργασίας σου, είτε εις λόγον, είτε ακόμη και εις την σκέψιν σου, να μη επιζητης καθόλου το θέλημά σου, αλλά να φροντίσης να ανακαλύπτης, μετά προσοχήν, το θέλημα του Θεού και να το εφαρμόζης επακριβώς, έστω και εάν παρουσιάξη κόπον η εκτέλεσίς του. Να πιστεύης με όλην σου την καρδιαν, ότι το θέλημα του Θεού συμφέρει εις σε περισσότερον από κάθε ανθρωπίνην σύνεσιν. Διότι η εντολή του Θεού είναι αιώνιος ζωή και εκείνοι που την επιζητούν, δεν θα στερηθούν από κανένα αγαθόν.

Γ'. Του Αββά Μάρκου

ΤΙΝΕΣ φρονίμους λέγουσι τούς διακριτικούς των αισθητῶν πραγμάτων· φρόνιμοι δὲ εἰσιν οἱ ἐπικρατοῦντες τῶν ἰδίων θελημάτων. Ὁ μὴ συναλλάσσων τὸ Θεὸ τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, ὑποσκελίζεται ἐν τοῖς ἰδίῳς ἐπιτηδεύμασι, καὶ ὑποχείριος των ἀντιπάλων γίνεται. “Όταν

λύσαι θέλης πράγμα ἐμπελεγμένον, ζῆτει περὶ αὐτοῦ τί τῷ Θεῷ ἀρέσκει, καὶ εὐρήσεις αὐτοῦ τὴν λύσιν ἐπωφελῆ. Ἐν οἷς ἂν πράγμασιν εὐδοκεῖ ὁ Θεός, ἐν τούτοις καὶ πᾶσα ἢ κτίσις ὑπηρετεῖ ἐν οἷς δὲ αὐτὸς ἀποστρέφεται, ὁμοίως καὶ ἡ κτίσις ἀντιτάσσεται. Ὁ ἀντιτασσόμενος ταῖς σκυθρωταῖς ἐπιφοραῖς, ὡς οὐκ οἶδεν ἀντιμάχεται τῇ κελεύσει τοῦ θεοῦ· δὲ δὲ καταδεχόμενος αὐτὰς μετὰ γνώσεως ἀληθοῦς, οὗτος κατὰ τὴν γραφὴν ὑπομένει τὸν Κύριον. Πειρασμοῦ ἐπελθόντος, μὴ ζῆτει διὰ τί ἢ διὰ τίνος ἐλήλυθεν, ἀλλ' ὅπως ἂν αὐτὸν εὐχαρίστως καὶ ἀμνησικακῶς ὑπομείνης.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ ονομάζουν φρονίμους εκείνους που διακρίνουν τα αισθητά πράγματα: φρόνιμοι ὅμως εἶναι ὅσοι κατορθώνουν να επιβληθοῦν εἰς τα θελήματα των. Εκείνος που δεν υποτάσσει το θέλημά του εἰς τον Θεόν, περιπλέκεται ἀπὸ τα ἴδια τα ἔργα του, καὶ γίνεται πλέον υποχείριος εἰς τους αντιπάλους του. Ὅταν θέλης να ξεδιαλύνης μίαν υπόθεσιν μπερδεμένην, να ζητησ δι' αὐτό τι ἀρέσει εἰς τον Θεόν, καὶ θα εὐρῆς ὁπωσδήποτε ωφέλιμον λύσιν δι' αὐτό. Εἰς ὅσα ζητήματα αναπαύεται ὁ Θεός, αὐτὰ καὶ ολόκληρος ἡ κτίσις τα δέχεται ἀντιθέτως ὅσα ἀποστρέφεται ὁ Θεός, εἰς αὐτὰ ὁμοίως καὶ ἡ κτίσις ἀντιτάσσεται. Εκείνος, ὁ ὁποῖος ἐναντιώνεται εἰς τὰς θλιβεράς περιστάσεις, χωρὶς να το γνωρίζη, ἀντιμάχεται εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ· ἐκείνος ὅμως, που τὰς υπομένει, διότι γνωρίζει πραγματικῶς τὰς αἰτίας των, αὐτός, κατὰ τὴν Ἁγίας Γραφὴν, περιμένει υπομονητικῶς τὸν Κύριον. Ὅταν ἔλθῃ πειρασμός, να μὴ ζητησ διατί, ἢ ἀπὸ ποίαν αἰτίαν ἔχει ἔλθει, ἀλλὰ να φροντίσης πῶς θα ἠμπορέσης να τον υπομείνης με περισσοτέραν εὐχαρίστησιν καὶ ἀμνησικακίαν.

Δ'. Τού Αγίου Διαδόχου

ΠΑΝΤΕΣ οἱ ἄνθρωποι κατ' εἰκόνα ἐσμὲν τοῦ Θεοῦ το δὲ καθ' ὁμοίωσιν ἐκείνων μόνον ἐστὶ, τῶν διὰ πολλῆς ἀγάπης τὴν ἑαυτῶν ἐλευθερίαν δουλωσάντων τῷ Θεῷ ὅτε γὰρ οὐκ ἐσμὲν ἑαυτῶν, τότε ὅμοιοι ἐσμὲν τῷ ἡμᾶς ἑαυτῶ δι' ἀγάπης καταλλάξαντι.

Ερμηνεία

ΟΛΟΙ οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα δημιουργημένοι κατ' εἰκόνα Θεοῦ το να γίνου ὅμως οἱ ἄνθρωποι καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ, ἀνήκει μόνον εἰς ἐκείνους, που ἀπὸ πολλὴν ἀγάπην υπέταξαν τὴν ἐλευθερίαν των εἰς τον Θεόν. Ὅταν δηλαδὴ δεν ἀνήκωμεν εἰς τον ἑαυτὸν μας, τότε εἴμεθα ὅμοιοι πρὸς Εκείνον, που διὰ τῆς ἀγάπης συνεφιλίωσεν ἡμᾶς πρὸς τον ἑαυτον Του.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος ἡ σύνεσις τῶν ἁγίων, αὕτη ἐστὶ τὸ ἐπιγνῶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ πάντων γὰρ περιγίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας, ὅτι εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ. Πάντων δὲ τῶν παθῶν δεινότερόν ἐστὶ τὸ ἀκολουθεῖν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ, ἢ γου πείθεσθαι τῷ ἰδίῳ θελήματι, καὶ μὴ τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τῷ ἀνθρώπῳ φαίνεται ὡς ἀνάπαυσιν τινὰ ἔχον, ὕστερον δὲ γίνεται αὐτῷ εἰς πένθος, ἀγνοήσαντι τὸ μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας καὶ μὴ εὐρόντι τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἕνα πορευθῆ ἐν αὐτῇ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ισίδωρος είπε η φρονιμάδα των Αγίων είναι, ότι εγνώρισαν ακριβώς το θέλημα του Θεού. Διότι, όλα τα νικά ο άνθρωπος δια της υπακοής εις την αλήθειαν, επειδή είναι εικόν και ομοίωμα του Θεού. Από όλα δε τα πάθη το πιο φοβερόν είναι να ακολουθη κανείς τας εμπνεύσεις της καρδιάς του, να υπακούη δηλαδή εις το θέλημά του, και όχι εις τον νόμον του Θεού. Αυτό το πάθος φαίνεται, κατ' αρχάς, ότι αναπαύει τον άνθρωπον κάπως, ύστερα όμως μεταβάλλεται μέσα του εις πένθος, επειδή παρέβλεψε το μυστήριον της θείας οικονομίας και δεν ανεύρε την οδόν του Θεού, διά να την ακολουθήση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ' (Περί ταπεινοφροσύνης)

Ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη τοῖς δαίμοσιν ἀνάλωτος ὅλως ἐστὶ καὶ τίς ἢ τῆς ταπεινοφροσύνης γένεσις καὶ τίς ἡ δύναμις καὶ ὅτι ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετᾶς ἡ ταπείνωσις καὶ μόνη συντόμως σώζει τὸν ἄνθρωπον.

Ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι τελείως ακατανίκητος ἀπὸ τοὺς δαίμονας, καὶ πῶς γεννᾶται ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ποία εἶναι ἡ δύναμις τῆς ὅτι ἡ ταπείνωσις περισσότερο ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετᾶς ἔχει τὴν δύναμιν καὶ μόνη τῆς νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου

ΤΙΣ ἀνὴρ Σιλβανὸς καλούμενος ἀπὸ μίμων, τῆ μονῆ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου προσῆλθε, θέλων ἀποτάξασθαι" καὶ μηνυθέντος περὶ αὐτοῦ το δσίῳ, καλέσας αὐτὸν λέγει πρὸς αὐτὸν βλέπε, ἀδελφέ, ὅτι κόπος ἐστὶ καὶ χρεία νηφούσης ψυχῆς, καὶ σῶφρονος λογισμοῦ πρὸς τὸ δυνηθῆναι μετὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἀντιστῆναι πρὸς τὸν θλίβοντα, τῆς προτέρας μάλιστα συνηθείας ὠθούσης ἐπὶ τὸ χειρόν. Καὶ συνταξαμένου αὐτοῦ πάντα ποιεῖν, κατὰ τὴν διδαχὴν τοῦ Μεγάλου, εἰσεδέξατο αὐτὸν ὁ Πατήρ. Οὗτος ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀγωνισάμενος, αὔθις ἤρξατο καταμελεῖν

τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καὶ ἔλκεσθαι πρὸς σπατάλην, καὶ ταῖς εὐτραπελίαις θέλγεσθαι, ἔτι μὴν καὶ τὰ τῆς θυμέλης ἄσεμνα ῥήματα ἀδεῶς μεταξύ των ἀδελφῶν τραγωδεῖν. Τοῦτον καλέσας ὁ "Ἅγιος, μετὰ εἰκοσαετῆ τῆς ἀσκήσεως χρόνον, ἔκελευσεν ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν ἀποδοθῆναι τὸ σχῆμα τοῦ Μοναχοῦ καὶ λαβόντα τὰ κοσμικὰ μάτια ἐκβληθῆναι τῆς μονῆς.

Ὁ δὲ πεσὼν πρὸς τοῖς ποσὶ τοῦ ἁγίου γέροντος, παρεκάλει λέγων" ἔτι τοῦτο συγχώρησον μοί, Πάτερ, καὶ πιστεύω εἰς τὸν σώζοντα τοὺς ἀσθενεῖς δεσπότην, ὅτι πὲρ ἕξις μὲ μετανοοῦντα ἐφ' οἷς ἐν ἀμελεῖα διήγγον, ὡς τὲ σὲ ἠσθέντα ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τῆς ψυχῆς μου εὐχαριστήσαι τῷ Θεῷ. Ὁ δὲ Μέγας ἀποκριθεὶς λέγει πρὸς αὐτὸν οἶδας πόσα σὲ ἐβάστασα, ὡς ἀναγκασθῆναι μὲ καὶ πληγαῖς πολλὰκις σοὶ χρήσασθαι, μηδέποτε ἐπ' ἄλλον ἄνθρωπον τοιοῦτον τί ἐνδειξαμένον ἢ κὰν ἐκτεῖναι χεῖρα πρὸς τινὰ βουληθέντα ἐπί σου δὲ μόνου τοῦτο ἠναγκαζομην ποιεῖν, μᾶλλον σου τοῦ τυπτομένου ἀλγῶν τὴν ψυχὴν τῷ τῆς συμπαθείας δεσμῷ' οὐδενὸς γὰρ ἑτέρου ἔνεκεν, ἀλλ' ἢ διὰ τὴν σωτηρίαν τὴν σὴν τοῦτο ποιεῖν ἔδοκουν, ὅπως κὰν οὕτω δυνηθῶ διορθώσασθαι σὲ τῶν πταισμάτων.

Εἰ τοίνυν τοσαύτας παραινέσεις δεξάμενος ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐλθεῖν οὐκ ἤβουληθης, οὔτε μὴν πληγαῖς αἰχιζόμενος αἰρήσασθαι τὸ συμφέρον, πῶς δύναμαι ἐγὼ ἐπὶ πολὺ μέλος γενοσηκὸς τῇ ποιίμνῃ τοῦ Χριστοῦ συγχωρεῖν συναγελάζεσθαι, μήπως ἢ του ἐνὸς ψώρα πάσι συναναχρωσθεῖσα, οὐκ ὀλίγον τῆς ἀδελφότητος λυμαγεῖται μέρος; Οὕτως οὖν τοῦ Πατρὸς ἔγισταμένου κακείνου ἐπὶ πλεῖον τὴν παράκλησιν ἐπεκτείνοντος, διαβεβαιουμένου τὲ διορθοῦσθαι ἑαυτὸν τοῦ λοιποῦ, ἐγγύας παρ' αὐτοῦ ἦται ὁ Παχώμιος, ὡς τὲ μὴ τοῖς αὐτοῖς αὐτὸν ἐπιμένειν πάλιν.

Πετρωνίου τοίνυν ἀνδρὸς ἁγίου καὶ θαυμαστοῦ ἀναδεξαμένου αὐτὸν ἐφ' οἷς ὑπισχεῖτο, συνεχώρησεν αὐτῷ ὁ μακάριος καὶ ἐπευξάμενος παρέδωκε τῷ Πετρωγίῳ. "Ὁ δὲ τυχῶν τῆς

ἀφέσεως, οὕτως ἑαυτὸν ἑταπείνωσεν, ὡς τὸ αὐτὸν τύπον καὶ ὑπογραμμῶν γενέσθαι πολλούς, μᾶλλον δὲ καὶ πάση τῇ ἀδελφότητι, κατὰ πᾶσαν μὲν ἀρετὴν εὐσεβείας, ἐξαιρέτως δὲ ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν δάκρυσιν, ὡς καὶ ἐσθίοντος αὐτοῦ πολλάκις τὴν τῶν δακρῶν φορᾶν ποταμηδὸν χέεσθαι, καὶ μὴ δύνασθαι αὐτὸν ἐπισχεῖν, ἀλλὰ συμμίγνυσθαι καὶ αὐτὴ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν καὶ πληρούσθαι ἐπ' αὐτῷ τὸ Δαβιτικὸν ἐκεῖνο λόγιόν' το, «σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων».

Λεγόντων δὲ αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν μὴ ἐπὶ ξένων ἢ ὅλως ἐτέρων τινῶν τοῦτο ἐποίει, δίσχυριζετο λέγων, ὅτι πολλάκις βουληθεῖς ἐγκρατεῦσασθαι ταύτης μάλιστα τῆς αἰτίας, ὅλως οὐκ ἠδυνήθη. Αὐτῶν δὲ πάλιν δυνατὸν εἶναι λεγόντων, καθ' ἑαυτὸν μὲν ἐν κατανύξει τοῦτο ποιεῖν καὶ ἐν τῇ προσευχῇ, ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης ἐσθίοντα ἐγκρατεῦσασθαι (δύναται γάρ, ἔφασκον, ψυχὴ καὶ χωρὶς τῶν ἔξωθεν δακρῶν πάντοτε ἐν κατανύξει εἶναι) καὶ ἀναγκαζόντων μαθεῖν τινὸς ἕνεκεν βρέχεται τοῖς δάκρυσιν, μᾶλλον δὲ καὶ κωλύοντων (ἐρυθριᾶν γάρ, ἔλεγον, πολλοὺς ἐξ ἡμῶν εἰς σὲ βλέποντας καὶ μήτε ἐσθίειν δύνασθαι), ἐκεῖνος φησὶ πρὸς αὐτοὺς οὐ βούλεσθε, ἀδελφοί, ἓνα κλαύσω ὁρῶν & γιὸς ὑπηρετοῦντας μοί, ὧν καὶ ὁ κονιορτὸς τῶν ποδῶν μέγας ἐμοί, καὶ ὧν οὐδὲ ἄξιός εἰμι ; οὐκ ὀφείλω οὖν πενθεῖν;

Εἶπατε μοι ὅτι ἀπὸ θυμέλης ἄνθρωπος ὑπηρετοῦμαι ὑπὸ τοιούτων ἀγίων ἀνδρῶν. Πενθῶ οὖν, ἀδελφοί μου, φοβούμενος ἐφ' ἐκάστης, μήπως κατὰ Δαθαν καὶ Ἀβειρῶν τοὺς βεβήλους καταποθῶ, ἐπιχειρούντων πονηραῖς προαιρέσεσι καὶ χερσὶν οὐ καθαραῖς θυμῶν εἰς τὰ ἅγια, ὅτι τοσαύτην γνῶσιν δεξάμενος, τῆς κατὰ ψυχὴν ἀμελῶ σωτηρίας. Διὰ τοῦτο οὐκ ἐπαισχύνομαι τοῦτο οἶδα γὰρ τὰς πολλὰς μου ἀμαρτίας διὸ εἰ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν ἐπέδωκα, ξένον οὐδὲν ἐποιοῦν.

Τούτου οὕτω καλῶς ἀγωνιζομένου ἐπὶ πολὺ, διεμαρτύρατο περὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντων ὁ Μέγας εἶπων: ἰδοὺ, ἀδελφοί, διαμαρτύρομαι ἐνώπιόν του Θεοῦ, ὅτι ἀφ' οὗ τὸ κοινόβιον τοῦτο γέγονεν, οὐδένα ἐκ πάντων τῶν συνόντων μοι ἀδελφῶν οἶδα μιμησάμενον μέ, ἐκτὸς ἐνός. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ ἀδελφοί, οἱ μὲν ὥοντο τοῦτον εἶναι Θεόδωρον, οἱ δὲ Πετρώνιον, οἱ δὲ Ὀρσίσιον. Πυθομένου οὖν τοῦ Θεοδώρου περὶ τίνος λέγει, οὐκ ἔβουλετο ὁ μέγας εἰπεῖν. Αὐτοῦ δὲ πάλιν σφοδρότερον ἐπιμένοντος, καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων ἀδελφῶν παρακαλούντων, τὶς ἂν εἴη οὗτος, μαθεῖν, ἀπεκρίθη ὁ Μέγας λέγων· εἰ ἠπισταμην ὅτι κενοδοξεῖν εἶχεν ἐπαινούμενος, περὶ οὗ μέλλω λέγειν, οὐκ ἂν συνέστησα τὸν τοιοῦτον ἄλλ' ἐπειδὴ χάριτι Χριστοῦ οἶδα ὅτι ἐπαινούμενος μᾶλλον ταπεινοὶ ἑαυτὸν, διὰ τοῦτο, πρὸς τὸ μιμῆσθαι ὑμᾶς τὸν τούτου τρόπον, ἀφόβως ἐπὶ πάντων ὑμῶν μακαρίσω αὐτόν.

Σὺ μὲν γάρ, ὦ Θεόδωρε, καὶ ὅσοι εἰσὶ κατὰ σὲ ἐν τῇ μονῇ ἀγωνιζόμενοι, δήσαντες τὸν διάβολον ὡς στρουθίον ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἔθεσθε, καὶ καθ' ἐκάστην διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου καταπατεῖτε τοῦτον ὡς χῶμα ἀλλ' ἐὰν ἀμελήσητε ἑαυτῶν, ἀναστᾶς ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν κείμενος ὁ διάβολος, ἐπαναστήσεται ὑμῖν.

“Ὁ δὲ ἀδελφὸς Σιλβανός, ὁ πρὸ χρόνου ὀλίγου ἐκβληθήνα: παρ' ἡμῶν τῆς μονῆς μέλλων διὰ τὴν ἀμέλειαν αὐτοῦ, οὗτος νῦν ἐχειρώσατο παντελῶς τὸν διάβολον καὶ ἐξαφάνισεν αὐτόν, ὡς μὴ δύνασθαι ἔτι φανῆναι παρ' αὐτῷ, τῇ ὑπερβολῇ τῆς ἑαυτοῦ ταπεινοφροσύνης εἰς τέλος, νικήσας αὐτόν καὶ ἡμεῖς μὲν, ὡς ἔχοντες ἔργα δικαιοσύνης, θαρρεῖτε ἐφ' οἷς ἤδη ἐπράξατε, οὗτος δέ, ὅσον ἀγωνίζεται, τοσοῦτον ἑαυτὸν ἀδόκιμον ἀπασιν ἐπιδείκνυσιν, ἐξ ὅλης αὐτοῦ ψυχῆς καὶ διανοίας ἀχρεῖον αὐτόν ἐνθυμούμενος εἶναι διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὸ δακρύειν πρόχειρον ἔχει, ἐκ τοῦ πρόχειρον ἑαυτὸν ἐξευτελίξειν καὶ μὴ λογίζεσθαι μηδὲν τῶν παρ' αὐτοῦ γινομένων κατορθωμάτων” οὐδὲν γὰρ οὕτω τὸν διάβολον ἐκνευρίζει, ὡς ἢ μετὰ πρακτικῆς δυνάμεως ἐξ ὅλης ψυχῆς γινομένη ταπεινοφροσύνη.

Οὕτως οὖν ἀγωνιζόμενος ὁ Σιλβανὸς ἐν ἄλλοις ὀκτὼ ἔτεσι πρὸς τοὺς εἴκοσι τοῖς πρώην, ἐτέλεσε τὸν δρόμον, μαρτυρηθεὶς ὑπὸ τοῦ ὀσίου, καὶ περὶ τῆς ἐξόδου αὐτοῦ εἶποντος ὅτι πλῆθος Ἀγγέλων εἶδε μετὰ χαρᾶς μεγάλης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ παραλαβόν, οἱ καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀναδραμόντες, ταύτην ὡς θυσίαν ἐκλεκτῆς προσήγαγον τὰ Χριστῷ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἄνθρωπος, ονομαζόμενος Σιλβανός, που ἦτο προηγουμένως θεατρίνος, προσήλθεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Παχωμίου, θέλων νὰ ἀρνηθῆ τὸν κόσμον, καὶ νὰ γίνῃ Μοναχός. Μόλις τὸν ἀνήγγειλαν εἰς τὸν Ὅσιον, τὸν καλεῖ καὶ τοῦ λέγει:

– Πρόσεχε, ἀδελφέ, διότι ἡ Μοναχικὴ ζωὴ ἀπαιτεῖ κόπον καὶ ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ ἀγρυπνον ψυχὴν καὶ φρόνιμον σκέψιν, διὰ νὰ ἡμπορέσῃ, με τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀντισταθῆς πρὸς αὐτόν, που μας στενοχωρεῖ, δεδομένου μάλιστα, ὅτι ὁ προηγούμενος βίος σου εἰς τὰ θέατρα σπρώχνει τὴν ψυχὴν σου πρὸς τὸ χειρότερον. Καὶ ἀφοῦ συνεφώνησεν ὁ Σιλβανός, ὅτι θὰ ἐκτελή ὅλα ὅσα τὸν ἐδίδαξεν ὁ Μεγάλος, τὸν ἐδέχθη εἰς τὴν ἀδελφότητα. Αὐτὸς λοιπὸν ἀφοῦ ἠγωνίσθη ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἤρχισε πάλιν νὰ παραμελῇ τὴν σωτηρίαν τοῦ καὶ νὰ παρασύρεται πρὸς τὴν σπατάλην, νὰ εὐχαριστήται εἰς τὰ ἀνόητα ἀστεία ἐφθάσεν ἀκόμη εἰς τὸ σημεῖον νὰ τραγουδᾷ καὶ τὰ ἀσεμνα τραγούδια τῆς θυμέλης, χωρὶς ἐντροπὴν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς.

Ἀμέσως τότε τὸν ἐκάλεσεν ὁ Ἅγιος καὶ, μετὰ ἀπὸ εἴκοσι χρόνια μοναχικῆς ἀσκήσεως, τὸν διέταξε νὰ ἀποβάλλῃ τὸ Μοναχικὸν σχῆμα ἐνώπιον τῶν Μοναχῶν, νὰ φορέσῃ καὶ πάλιν τὰ κοσμικὰ τοῦ ἐνδύματα καὶ νὰ ἐκδιωχθῇ ἀπὸ τὴν Μονήν.

Τότε, ὡς νὰ συνήλθεν ὁ Σιλβανός, ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ ἁγίου Γέροντος καὶ τὸν παρεκάλει

– Συγχώρησόν με ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν, Πάτερ, καὶ πιστεύω ὅτι ἡ Δεσπότης, που σώζει τοὺς ἀσθενεῖς, (θὰ με βοηθήσῃ) νὰ με ἐγγῆς μεταφορίντα δι' ὅσα, μέχρι σήμερον, ἔζων εἰς ἀμέλειαν, ὥστε συ πρῶτος νὰ χαρῆς διὰ τὴν μεταβολὴν αὐτὴν τῆς ψυχῆς μου καὶ νὰ εὐχαριστήσῃς τὸν Θεόν.

Ὁ Ἅγιος Παχώμιος τοῦ ἀπήντησεν εἰς αὐτά.

- Γνωρίζεις καλῶς εἰς πόσα πράγματα σε ἀνέχθηκα ἀφοῦ με ἔφερε εἰς τὸ σημεῖον πολλὰς φορὰς καὶ νὰ σε κτυπήσω ἀκόμη, πράγμα τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἔκανα εἰς ἄλλον ἄνθρωπον, οὔτε κἀν ἠθέλησα νὰ ἀπλώσω τὸ χέρι μου πρὸς ἄλλον μόνον εἰς σε ἠναγκαζόμενη νὰ χειροδικῶ, ὁπότεν ἐγὼ ἐπονούσα περισσότερο ἀπὸ σέ, λόγω τοῦ δεσμοῦ τῆς πνευματικῆς συμπαθείας. Ἀλλωστε δι' οὐδένα ἄλλον λόγον δὲν ἐχρησιμοποιοῦν τὸ σκληρὸν αὐτὸ μέτρον, παρὰ μόνον διότι ἐνόμιζον, ὅτι θὰ ἡμπορέσω νὰ σε διορθώσω ἀπὸ τὰ σφάλματά σου. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἐδέχθης τόσας παραινέσεις καὶ δὲν ἠθέλησες νὰ ἐλθῆς εἰς τὸ καλῦτερον, οὔτε ἀκόμη καὶ με τὸ ξύλον, που σου ἔδινα, δὲν ἐπροτίμησες τὸ συμφέρον σου, πῶς ἡμπορῶ πλέον ἐγὼ νὰ ἐπιτρέπω ἐπὶ πολὺ νὰ συναναστρέφεται, ἓνα ἀρρωστημένο μέλος, με τὴν ποιμνὴν τοῦ Χριστοῦ; Μήπως ἡ ψώρα τοῦ ἐνός ἀπλωθῆ εἰς ὅλα καὶ καταστρέψῃ, ἐντὸς ολίγου, σημαντικὸν μέρος ἐκ τῆς ἀδελφότητος;

Τοιοῦτοτρόπως ὁ μὲν Πατὴρ ἐναντιοῦτο εἰς τὸν Σιλβανόν καὶ αὐτὸς ἐπέμενεν εἰς τὴν παράκλησίν τοῦ καὶ διεβεβαίωνε τὸν Ἅγιον Παχώμιον, ὅτι ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς θὰ διώρθωνε

τον εαυτόν του τότε ο Άγιος Παχώμιος του εζήτησεν εγγυήσεις, ότι δεν θα επιμένη πάλιν εις τα ίδια. Τότε κάποιος Πετρώνιος, άνθρωπος άγιος και θαυμάσιος, εδέχθη να εγγυηθή ότι ο Σιλβανός θα τηρήση τας υποσχέσεις του, και ο Άγιος τον συνεχώρησεν. Αφού δε τον ηυλόγησε, τον παρέδωσεν εις τον Πετρώνιον.

Ο Σιλβανός μόλις έλαβε την συχώρησιν, τόσο πολύ εταπεινώσε τον εαυτόν του, ώστε έγινε διά πολλούς τύπος και υπογραμμός, μάλλον δε δι' όλην την αδελφότητα, δι' όλας τας αρετάς που κατώρθωσεν, πρό παντός δε διά τα κατά Θεόν δάκρυα. Τόσον πολύ τον διέκρινεν η κατά Θεόν δακρύβρεκτος κατάνυξις, ώστε και όταν ακόμη έτρωγε, να χύνωνται πολλές ηοράς τα δάκρυά του σαν ποτάμι και να μη μπορώ να τα συγκρατήση, αλλά να αναμινύονται με το φαγητόν του και να εφαρμόζεται εις αυτόν το ρητόν του προφητάνακτος Δαυίδ «ο άρτος που έφαγον, ήτο σαν στάχτη και το ποτόν μου το ανακάτευα με τα δάκρυά μου» (Ψαλμ. ρα, 10).

Όταν δε οι αδελφοί του έλεγον μήπως το κάνει αυτό ενώπιον ξένων ή, οπωσδήποτε άλλων προσώπων, ισχυρίζετο, ότι πολλάκις ηθέλησε να συγκρατηθή, δι' αυτήν ακριβώς την αιτίαν, και δεν το κατώρθωσεν. Αυτοι και πάλιν επέμενον, ότι ήτο δυνατόν να δακρύη από κατάνυξιν και όταν ήτο μόνος του και εις την προσευχήν, να συγκρατηται όμως την ώραν, που τρώγει εις την τράπεζας (διότι ήμπορεί, έλεγον, η ψυχή να ευρίσκεται εις συνεχή κατάνυξιν πάντοτε και χωρίς τα εξωτερικά δάκρυα). Επιμόνως δε εζήτουν να μάθουν διά ποίαν αιτίαν δακρύζει τόσο πολύ και μάλλον τον ημποδίζον (διότι – τού έλεγον – κοκκινίζομεν από έντροπήν, όταν σε βλέπωμεν και πολλοί από εμάς ούτε να φάγουν δεν ήμπορούν). Εκείνος τότε απήντα προς αυτούς.

– Δεν θέλετε λοιπόν να κλαύσω, αδελφοί μου, όταν βλέπω να με υπηρετούν άγιοι, των οποίων και η σκόνη ακόμη των ποδιών έχει μεγάλη αξίαν ενώ δι' εμέ δεν είμαι άξιος καθόλου; Δεν πρέπει λοιπόν να πενθώ; Είπατε μου αξίζω εγώ ο θεατρίνος να υπηρετούμαι από τοιούτους αγίους άνδρας; Γενθώ λοιπόν, αδελφοί μου, διότι φοβούμαι καθημερινώς, μήπως με καταπή και εμέ ή γή, όπως τον Δαθαν και Αβειρών, που επεχείρησαν με σκέψεις πονηράς και ακάθαρτα χέρια να θυμιάσουν εις τα Αγία^(*). Και φοβούμαι, διότι ενώ έχω γνωρίσει τόσα πράγματα, εν τούτοις αμελώ την ψυχικήν μου σωτηρίαν. Δι' αυτό και δεν εντρέπομαι να κλαίω, διότι γνωρίζω τας πολλές μου αμαρτίας. Διά τούτο και εάν ακόμη την ψυχήν μου έδιδα, τίποτε το παράξενον δεν θα έπραττον. Επειδή λοιπόν ο Σιλβανός ηγωνίζετο τόσο καλώς και επί αρκετός χρόνον, ο Μέγας Παχώμιος διεκήρυξε μίαν ημέραν ενώπιον όλων τα εξής:

'Αδελφοί, διακηρύσσω ενώπιον του Θεού, ότι από τότε που ιδρύθη αυτό το Κοινόβιον, δεν γνωρίζω κανένα από όλους τους αδελφούς, που μένουν μαζί μου, να με εμιμήθη, εκτός από ένα.

Όταν ήκουσαν αυτά οι αδελφοί άλλοι μέν ενόμιζον, ότι εννοεί τον Θεόδωρον, άλλοι τον Πετρώνιον, άλλοι πάλιν τον Ορσίνιον. Όταν ο Θεόδωρος έλαβε το θάρρος να έρωτήση τον

(*) Όπως αναφέρεται εις τους «Αριθμούς» της Παλαιάς Διαθήκης (κεφ. 15Τ') ο Δαβάν και Αβειρών ήσαν εκ των κυριωτέρων Εβραίων, οι οποίοι υπό την αρχηγίαν του Κορέ επανεστάτησαν εναντίον του Μωυσέως, όταν ο Εβραϊκός λαός επερνούσε την έρημον. Ο Μωυσής επικαλέσθη τότε την προστασίας και βοήθειας του Θεού, και τότε «ηνοίχθη η γη και κατέπιεν αυτούς και τους οίκους αυτών και πάντας τους ανθρώπους τους όντας μετά Κορέ και τα κτήνη αυτών και κατέβησαν αυτοί και όσα εστίν αυτών ζώντα εις άδου».

Μέγαν Παχώμιον ποίον εννοεί, ο Μέγας δεν ήθελε να είπης. Επειδή, εν τω μεταξύ, σφοδρότερον επέμενε και πάλιν, αλλά και οι άλλοι μεγάλοι αδελφοί μετ' επιμονής παρεκάλουν να μάθουν ποιος ήτο αυτός, απήντησεν, ως εξής ο Μέγας Παχώμιος.

Εάν εγνώριζα, ότι εκείνος διά τον οποίον πρόκειται να ομιλήσω, είναι ενδεχόμενον να υπερηφανευθή, όταν θα επαινεθή, δεν θα τον έφανέρωνα· αλλ' επειδή γνωρίζω, ότι όσον επαινείται, τόσον περισσότερο ταπεινώνεται με την Χάριν του Χριστού, δι' αυτό, διά να μιμηθήτε και σείς τον τρόπον του, θα τον επαινέσω, χωρίς φόβον, ενώπιόν σας.

Συ μεν λοιπόν, Θεόδωρε, και όσοι αγωνίζονται όπως συ εις αυτήν εδώ την Μονήν, εδέσατε τον διάβολον και τον ερρίψατε σαν σπυργίτην κάτω από τα πόδια σας καί, καθημερινώς, με την Χάριν του Χριστού, τον καταπατείτε εις το χώμα. Εάν όμως παραμελήσετε τους εαυτούς σας, υπάρχει φόβος να σηκωθη κάτω από τα πόδια σας και αιχμαλωτισμένος διάβολος και να ορμήση εναντίον σας.

Ο αδελφός όμως Σιλβανός, τον οποίον προ ολίγου χρόνου επρόκειτο να εκδιώξωμεν από την Μονήν μας, λόγω της αμελείας του, αυτός τώρα υπέταξε τελείως τον Διάβολον και τον εξαφάνισεν, ώστε να μη ήμπορη πλέον να φανή πλησίον του και, εις το τέλος, με την υπερβολήν της ταπεινοφροσύνης του, τον κατενίκησε τελείως. Και σείς μέν, επειδή έχετε πράξει έργα αρετής, στηρίζετε το θάρρος σας εις όσα μέχρι τώρα επράξατε, αυτός όμως όσον περισσότερο αγωνίζεται, τόσον και παρουσιάζει εις όλους τον εαυτόν του περισσότερο αρχάριον, σκεπτόμενος συνεχώς με όλην του την ψυχήν και την διάνοιαν, ότι είναι αχρείος. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον δακρύζει και εύκολα, διότι και ευκόλως εξευτελίζει τον εαυτόν του και δεν λογαριάζει τίποτε από όσα κατορθώματα εκτελεί ως σπουδαίον. Τίποτε δε δεν εξασθενεί τόσον πολύ τον διάβολον, όσον η έμπρακτος ταπεινοφροσύνη, που ασκείται με όλην την δύναμιν της ψυχής.

Έτσι λοιπόν αγωνιζόμενος ο Σιλβανός άλλα οκτώ έτη, εκτός από τα είκοσι προηγούμενα, ετελείωσε τον δρόμον της ασκήσεως την αγιότητα του διεκήρυξεν ο Οσιος, ο οποίος είπε και περί του θανάτου του, ότι είδε πλήθος αγίων Αγγέλων να παραλαμβάνη με χαραν μεγάλην την ψυχήν του και να ανέρχονται προς τον ουρανό, διά να την προσφέρουν ως θυσίαν εκλεκτήν εις τον Χριστόν.

Β'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ή μακαρία Συγκλητική, ότι ούτως έστιν ή ταπεινοφροσύνη μεγάλη, ως πάσας μεν τας άρετᾶς σχεδόν μιμείσθαι τόν διάβολον δύνασθαι, ταύτην δέ μηδὲ ειδέναι ὅλως τί έστι. Διὸ και ὁ Απόστολος Πέτρος, ειδῶς τὸ ταύτης ἀσφαλὲς και ἀδιάπτωτον, ἐγκομβώσασθαι αὐτήν προστάττει ἡμῖν, οἰονεῖ ἀναπόσπαστον ἔχεις και δι' αὐτῆς συνέχειν και συσφίγγειν πάσας τας λοιπὲς ἀρετᾶς. "Ὡς πὲρ γὰρ ἀδύνατον ναῦν χωρὶς ἡλῶν κατασκευασθῆναι, οὕτως ἀμήχανον σωθῆναι χωρὶς ταπεινοφροσύνης. Ὅρας και τὴν τῶν τριῶν παιδῶν ὑμνολογίαν; ὅπως τῶν ἄλλων ἀρετῶν οὗ πάνυ τί μνημονεύσαντες τοὺς ταπεινοὺς σὺν τοῖς ὑμνούσιν ἀπληριθμήσαντο, μὴ εἴρηκοτας σώφρονας ἢ ἀκτήμονας; Και ὁ Κύριος δὲ τὴν πρὸς ἡμᾶς οἰκονομίαν πληρῶν, ταύτην ἡμφιασατο «μάθετε γάρ, φησιν, ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρὰς εἶμι και ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ και εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν» ἀρχὴ οὖν σου και τέλος τῶν ἀγαθῶν ἔστω και ταπεινοφροσύνη.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική έλεγεν, ότι τόσον μεγάλη αρετή είναι η ταπεινοφροσύνη, ώστε ο διάβολος, που μπορεί να μιμηται όλας σχεδόν τας αρετάς, αυτήν ούτε καν γνωρίζει καθόλου τι είναι. Δι' αυτό και ο 'Απόστολος Πέτρος, επειδή γνωρίζει την ασφάλειαν και την σταθερότητα της ταπεινοφροσύνης, μάς προστάζει να την στερεώσωμεν επάνω μας, ώστε να είναι αναπόσπαστος από τον εαυτόν μας και δι' αυτής να συγκρατώνται και να συσφίγγονται όλοι αι άλλαι αρεται. Όπως ακριβώς είναι αδύνατον να κατασκευασθη πλοίον χωρίς καρφιά, έτσι είναι αδιανόητον να σωθή ο άνθρωπος χωρίς ταπεινοφροσύνην. Βλέπεις και την υμνολογίαν των τριών Παίδων; Πώς δηλαδή, ενώ δεν ανέφεραν και πολύ τας άλλας αρετάς, απαριθμούν, μαζί με τους υμνούοντας, τους ταπεινούς, χωρίς να αναφέρουν τους σώφρονας ή ακτήμονας; Αλλά και ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, πραγματοποιιών την προς ημάς οικονομίαν, αυτήν την ταπεινοφροσύνην εφόρεσε: «μάθετε – λέγει – από εμέ, ότι είμαι πρᾶος και ταπεινός κατά την καρδίαν και θα εύρετε ανάπαυσιν εις τας ψυχάς σας» (Ματθ. ια', 29). 'Αρχή λοιπόν εις σε και σκοπός των αγαθών ας είναι η ταπεινοφροσύνη.

Γ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ τις τῶν Πατέρων, ὅτι ἦν τις γέρων πονικὸς εἰς τὰ κελλία φορῶν ψιάθιον. Οὗτος παρέβαλε πότε τῷ 'Αββᾶ 'Αμμωνᾶ ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ γέρων φοροῦντα τὸ ψιάθιον, εἶπε τοῦτο οὐδὲν σὲ ὠφελεῖ ἠρώτησε δὲ ἐκεῖνος τὸν γέροντα Πάτερ, ὄχλουσί μοι τρεῖς λογισμοί, ἦτοι τὸ πελάζεσθαι ἐν ἐρήμοις, ἢ τὸ ἀπελθεῖν με ἐπὶ ξένης, ὅπου οὐδεὶς με γνωρίζει, ἢ τὸ ῥγκλειςαι ἑαυτὸν εἰς κελλίον καὶ μηδενὶ πότε ὑπαντῆσαι διὰ δύο ἔσθιοντα: πότερον οὖν αὐτῶν ἔλωμαι; 'Απεκρίθη ὁ 'Αββᾶς 'Αμμωνᾶς οὐδὲν ἐκ τῶν τριῶν συμφέρει σοὶ ποιῆσαι, ἀλλὰ μᾶλλον, εἴ μοῦ ἀκούεις, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ ἔσθιε μικρὸν καθ' ἡμέραν, καὶ ἔχε διὰ παντὸς τὸν λόγον τοῦ Τελώνου ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ δύνασαι σωθῆναι.

2. Ἀδελφὸς παρέβαλεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Φέρμης πρὸς τὸν μέγαν γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ 'Αββᾶ, τί ποιήσω ὅτι ἀπολλυταί μοῦ ἡ ψυχὴ; "'Εφη αὐτῇ ὁ γέρων: διατί; τέκνον; 'Απεκρίθη ὁ ἀδελφὸς ὅτε ἤμην εἰς τὸν κόσμον, φύσει πολλὰ ἐνήστευον καὶ ἠγρύπνου, καὶ πολλὴ κατάνυξις καὶ θέρμη ἐν ἐμοὶ ἦν ἄρτι δέ, οὐδὲ ὅλως ἀγαθὸν τί θεωρῶ ἐν ἑαυτῷ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων πίστευε μοί, τέκνον, ὅτι ὅσα ἐποίεις ὅτε ἦς ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπὸ κενοδοξίας καὶ τοῦ ἐπαίνου τῶν ἀνθρώπων προθυμοποιούμενος ἐποίεις καὶ ἀπρόσδεκτα ἦσαν ἐνώπιόν του Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ὁ σατανᾶς ἐπολέμει σοὶ! οὐ γὰρ ἔμελεν αὐτῷ ἐκκόψαι τὴν προθυμίαν σου, ἐπεὶ μηδὲ μίαν ἐκ τούτου εἶχες ὠφέλειαν.

'Αρτι δὲ δρῶν σε ὅτι ἔστρατευθῆς τα Χριστῇ καὶ ἐξῆλθες κατ' αὐτοῦ, ὠπλίσθη λοιπὸν καὶ αὐτὸς κατὰ σου πλὴν ἀρέσκει τῷ θεῷ εἷς ψαλμός, δν λέγεις ἄρτι μετὰ κατανύξεως, ὑπὲρ χιλίους ὃς ἔλεγες ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ προσδέχεται σου ὁ Θεὸς νῦν τὴν μικρῶν νηστείαν ὑπὲρ τὰς ἐβδομάδας ἃς ἐνήστευες ἐν τῷ κόσμῳ. Λέγει αὐτὸ ὁ ἀδελφὸς οὐδὲ ὅλως νηστεύω ἄρτι, ἀλλ' ὅλα τα ἀγαθὰ, ἅπερ εἶχον ἐν τῷ κόσμῳ, ἤρθησαν ἀπ' ἐμοῦ καὶ ὁ γέρων ἔφη ἀδελφέ, ἀρκεῖ σοί, καὶ ἔχεις μόνον ὑπομεινον, καὶ καλὸς εἶ.

Τοῦ οὖν ἀδελφοῦ ἐπιμένοντος καὶ λέγοντος, ὅτι φύσει, 'Αββᾶ, ἀπολλυταί μοῦ ἡ ψυχὴ, λέγει αὐτῷ ὁ γέρων" πίστευσον, ἀδελφέ, οὐκ ἤθελόν σου εἰπεῖν ἵνα μὴ βλαβῆ σου καὶ λογισμὸς πλὴν ὄρων σὲ εἰς ραθυμίαν ἔλθοντα ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, λέγω σοί: ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ

νομίζειν σε ὅτι ὅτε ἦς ἐν τῷ κόσμῳ ἀγαθὰ ἐποίεις καὶ καλῶς ἐπολιτεύου, ὑπερηφανία ἐστὶ οὕτω γὰρ καὶ ὁ Φαρισαῖος νομίζων, ἀπώλεσε πάντα ὅσα ἐποίησεν ἀγαθὰ. Νῦν δὲ πάλιν τὸ ἠγεῖσθαι ἑαυτὸν μηδὲν ἀγαθὸν ποιῶντα, ἀρκεῖ σου, ἀδελφέ, εἰς σωτηρίαν" ταπείνωσις γὰρ ἐστὶ. Καὶ οὕτως ἐδικαιώθη ὁ Τελώνης μηδὲν ἀγαθὸν ποιήσας καὶ γὰρ ἀρέσκει τῷ θεῷ μᾶλλον ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς καὶ ἀμελῆς μετὰ συντριμμίου καρδίας καὶ ταπεινώσεως, ὑπὲρ τὸν πολλὰ ποιῶντα ἀγαθὰ καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ ὅτι ὅλως ποιεῖ τί ἀγαθόν. Καὶ ὠφεληθεῖς μεγάλως ὁ ἀδελφός, ἔβαλε μετάνοιαν τῷ γέροντα λέγων" σήμερον, Ἀββᾶ, ἐσώθη ἡ ψυχὴ μου διὰ σου.

3. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἐπιφάνιος, ὅτι ἡ Χαναναία βοᾷ καὶ ἀκούεται ἡ αἰμορροῦσα σιωπᾷ καὶ μακαρίζεται καὶ Τελώνης οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα καὶ εἰσακούεται: ὁ δὲ Φαρισαῖος κραυγάζει καὶ κατακρίνεται.

4. Ἦρωτήθη ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ποία ἀρετὴ ἐστὶ μείζων πασῶν τῶν ἄλλων; καὶ εἶπε: λογίζομαι ὅτι ὡς πὲρ ἡ ὑπερηφανία μείζων ἐστὶ πάντων τῶν παθῶν, ὡς καὶ ἐξ οὐρανοῦ δυνηθῆναι ρίψαι τινάς, οὕτω καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη μείζων ἐστὶ πασῶν τῶν ἀρετῶν καὶ γὰρ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀβύσσων ἰσχύει ἀνενέγκαι ἄνθρωπον, κὰν ὡς δαίμων ἐστὶν ἀμαρτωλός: διὸ καὶ ὁ Κύριος πρὸ πάντων μακαρίζει τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι.

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Σαρματίας θέλω ἄνθρωπον ἀμαρτήσαντα, εἰ οἶδεν ὅτι ἤμαρτε καὶ μετανοεῖ, ὑπὲρ ἄνθρωπον μὴ ἀμαρτήσαντα καὶ ἔχοντα ἑαυτὸν ὡς δικαιοσύνην ποιῶντα.

6. "Ἦν τις Ἐπίσκοπος εἷς τινὰ πόλιν, καὶ κατ' ἐνέργειας τοῦ σατανᾶ ἐπεσεν εἷς πορνείαν ἔπειτα γενομένης συνάξεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ μηδενὸς γινώσκοντος περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτοῦ, ἀφ' ἑαυτοῦ ὡμολογήσεν ἔμπροσθέν του λαοῦ εἰπὼν" ἐγὼ εἰς πορνείαν πέπτωκα καὶ ἀπέθετο τὸ ὡμοφόριον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου λέγων" οὐκέτι ὑμῶν δύναμαι εἶναι Ἐπίσκοπος καὶ ἀνέκραξε πᾶς ὁ λαὸς μετὰ κλαυθμοῦ λέγοντες· ἡ ἀμαρτία αὕτη ἐφ' ἡμᾶς, μόνον μείνον ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ὁ δὲ εἶπεν εἰ θέλετε ἓνα μείνω ἐν τῇ ἐπισκοπῇ, καὶ εἶπω ὑμῖν ποιήσατε καὶ κελεύσας κλεισθῆναι τὰς θύρας τῆς Ἐκκλησίας, ἔρριπεν ἑαυτὸν εἰς μίαν παραθυρον ἐπὶ πρόσωπον καὶ εἶπεν οὐκ ἔχει μέρος μετὰ τοῦ θεοῦ, ὅστις ἐξερχόμενος μὴ πατήση με" καὶ ἐποίησαν κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ πατοῦντες αὐτὸν ἐξήρχοντο καὶ ἐξιόντος τοῦ ἐσχάτου, γέγονε φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα διὰ τὴν πολλὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ συνεχώρησα αὐτὴ τὴν ἀμαρτίαν.

7. Εἶπε γέρον: θέλω ἡττημα μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἢ νίκην μετὰ ὑπερηφανίας.

8. Εἶπε γέρον: ἡ ταπείνωσις πολλάκις καὶ χωρὶς κόπου ἔσωσε πολλοὺς καὶ μαρτυρεῖ τοῦτο ὁ Τελώνης καὶ ὁ Ἄσωτος υἱός, ρήματα μόνον μικρὰ εἰπόντες καὶ σωθέντες.

9. Εἶπε γέρον, ὅτι οἱ Πατέρες τὴ ἀποτομία εἰσηλθον ἔσω" ἡμεῖς δὲ ἐὰν δυνηθῶμεν τὴ χρηστότητι εἰσέλθωμεν διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας πρὸ παντὸς χρήζομεν τῆς ταπεινοφροσύνης, ἔτοιμοι ὄντες ἀεὶ, ἐν οἴνδηποτε λόγῳ ὃ ἀκούομεν ἢ ἔργῳ, λέγειν «συγχώρησον» διὰ γὰρ τῆς ταπεινοφροσύνης πάντα τα τοῦ ἀντικειμένου διαφθείρεται.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ ἐκ τῶν Πατέρων διηγήθη, ὅτι ἦτο κάποτε ἓνας φιλόπονος Γέρον ἐἰς τα κελλία, που ἐφορούσεν ἓνδυμα κατεσκευασμένον ἀπὸ ψαθί. Αὐτὸς λοιπὸν κάποτε ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ἀμμωνάν. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνάς να φορῇ τὴν ψάθαν ὡς ἓνδυμα τοῦ εἶπε:

- Αυτό δεν σε ωφελεί εις τίποτε. Εν συνεχεία ο Γέρων ηρώτησε τον Αββάν Αμμωνάν:

- Πάτερ, με ενοχλούν τρεις λογισμοί: συγκεκριμένως, να γυρίζω εις τας ερήμους, ή να φύγω εις ξένον τόπον, όπου δεν με γνωρίζει κανε ή να κλεισθώ εις κελλίον και να μη συναντήσω ποτέ κανένα, όπου να τρώγω κάθε δευτέραν ημέραν. Ποίαν εκ των τριών σκέψεων να προτιμήσω;

Εις τας ερωτήσεις αυτές ο Αββάς Αμμωνάς απήντησε:

- Καμμίαν από τις τρεις αυτές σκέψεις δεν σε συμφέρει να πραγματοποιήσης: προτιμότερον είναι, εάν θέλης να με ακούσης, να καθίσης, εις το κελλίον σου και να τρώγης ολίγον καθημερινώς, να έχης δε παντοτεινώς εις την καρδίαν σου τον λόγον τού τελώνου (Λουκ. ικ΄, 13): και έτσι θα ήμπορέσης να σωθής.

2. Ένας αδελφός ήλθεν εις το όρος της Φέρμης, προς τον Μεγάλον Γέροντα, και του λέγει:

- Αββά, τι να κάνω, διότι χάνεται η ψυχή μου; – Διατί, τέκνον μου; τον ηρώτησεν ο Γέρων.

- Όταν ήμουν εις τον κόσμον, απήντησεν ο αδελφός, ένήστευον. ευχαρίστως, πολύ και αγρυπνούσα και ήσθανόμην πολλήν κατάνυξιν και θερμόν ζήλον τώρα όμως δεν βλέπω κανένα αγαθόν εις την ψυχήν μου.

Ο Γέρων του απήντησε:

– Πίστευσε με, τέκνον, ότι όσα έκαμνες όταν ήσουν εις τον κόσμον, δεν τα εδέχετο ο Θεός, διότι τα έκαμνες παρακινούμενος από την κενοδοξίαν και τον έπαινον των ανθρώπων και δι' αυτό δεν σε επολέμει ο σατανάς. Διότι δεν τον έμελε να κόψη την προθυμίαν σου, επειδή από αυτήν δεν είχες καμμίαν ωφέλειαν.

Τώρα όμως, επειδή σε βλέπει ότι εκλήθης υπό του Χριστού και είσαι στρατιώτης αυτού, εξήλθες δε εναντίον αυτού, δι' αυτό λοιπόν και ο σατανάς ωπλίσθη εναντίον σου. Ωστόσο εις τον Θεόν είναι αρεστός ο ένας ψαλμός, τον οποίον λέγεις μετά κατανύξεως, παρά οι χίλιοι, που έλεγες εις τον κόσμον. Εδώ ο Θεός δέχεται τώρα ευχαρίστως την ολίγην νηστείαν σου, περισσότερο από την νηστείας των πολλών εβδομάδων, που ενήστευες εις τον κόσμον.

– Τώρα καθόλου δεν νηστεύω – απήντησεν ο αδελφός – αλλά έχασα όλα τα αγαθά, που είχον εις τον κόσμον.

- Είναι αρκετόν εις σε – απήντησεν ο Γέρων – αυτό που έχεις μόνον υπομονήν να κάνης και είσαι καλός.

Ο αδελφός όμως επέμενε και έλεγε: – Μά, Αββά μου, χάνεται η ψυχή μου. Τότε ο Γέροντας του απαντά:

- Πίστευσέ με, αδελφέ, δεν ήθελα να σου το είπω, διά να μη ζημιωθή η σκέψις σου: πλήν όμως, επειδή βλέπω να σε έχη φέρει ο σατανάς εις ραθυμίαν, σου το λέγω: το ότι λοιπόν νομίζεις ότι, όταν ευρίσκεσο εις τον κόσμον έκανες καλωσύνας και επολιτεύεσο καλώς, είναι υπερηφάνεια: διότι έτσι ενόμιζε και ο Φαρισαίος (όταν έκαυχάτο εις τον Ναόν) και έχασεν όλα τα αγαθά. Τώρα δε πάλιν το να νομίζης, ότι δεν κάμνεις κανένα καλόν, σου είναι αρκετόν, αδελφέ μου, διά να σωθής επειδή αυτό είναι ταπείνωσις. Κατ' αυτόν τον τρόπον

(διά της ταπεινώσεως και της ελεεινολογίας του εαυτού του) εδικαιώθη ο Τελώνης, αν και δεν είχε κάμει κανένα καλόν (Λουκ. ιη', 14). Διότι ενώπιον του Θεού είναι περισσότερο άρεστός ένας αρματωλός άνθρωπος και αμελής, που να αισθάνεται όμως συντριβήν καρδιάς και ταπείνωσιν, από εκείνον, που κάμνει πολλές καλές πράξεις, που έχει όμως την γνώμην, ότι κατώρθωσε να επιτύχη εξ ολοκλήρου το αγαθόν.

Από την τοιαύτην απάντησιν τού Αββά ωφελήθη πάρα πολύ και αδελφός, έβαλε μετάνοιαν εις τον Γέροντα και του είπε:

– Σήμερα, Αββά, εσώθη η ψυχή μου εξ αιτίας σου.

3. Ο Αββάς Επιφάνιος έλεγεν, ότι η Χαναναία φωνάζει δυνατά και την ακούει ο Χριστός (Ματθ. ιε', 22): η αιμορροούσα προσέρχ σιωπηλά και επαινείται (Μάρκ. ε' 25-33): ο Τελώνης δεν ανοίγει καθόλου το στόμα του και εισακούεται η προσευχή του από τον Θεόν και Φαρισαίος κραυγάζει και κατακρίνεται.

4. Ήρώτησαν κάποτε τον Αββάν Λογγίνον: - Γέροντα, ποία αρετή είναι η μεγαλύτερα από όλας τας άλλας;

– Συμπεραίνω - απήντησεν ο 'Αββάς - ότι όπως η υπερηφάνεια είναι το μεγαλύτερον από όλα τα πάθη, αφού ημπόρεσε να ρίψη μερικά όντα^(*) από τον ουρανό, κατ' αναλογίαν και η ταπεινοφροσύνη είναι η μεγαλύτερα από όλας τας αρετάς. Διότι και από αυτές τις σκοτεινάς αβύσσους έχει την δύναμιν να αναβιβάση επάνω ένα άνθρωπον, έστω και αν είναι αμαρτωλός, ωσάν τον διάβολον. Δι' αυτό και ο Κύριος καλοτυχίζει τους πτωχούς το πνεύματι, δηλαδή τους ταπεινούς (Ματθ. ε', 3).

5. Είπεν ο Αββάς Σαρματίας: Προτιμώ ένα άνθρωπον αμαρτωλόν, που αναγνωρίζει όμως ότι ήμάρτησε και μετανοεί, από ένα άνθρωπον, που δεν ήμάρτησε και έχει την γνώμην, ότι, τάχα, είναι ενάρετος.

6. Εις κάποιαν πόλιν έζη ένας Επίσκοπος, ο οποίος, από ενέργειας του σατανά, έπεσεν εις την πορνείαν μετ' ολίγας ημέρας έγινε σύναξις εις την Εκκλησίαν καί, χωρίς κανείς να γνωρίζη την αμαρτίαν τού Έπισκόπου, εκείνος ενώπιον όλου του λαού ώμολόγησε λέγων: Εγώ έχω πέσει εις πορνείαν. Συγχρόνως με τους λόγους αυτούς έβγαλε το ώμοφόριών του και το ετοποθέτησεν επάνω εις την Αγίαν Τράπεζαν. Δεν ήμπορώ πλέον -- έλεγε -- να είμαι Επίσκοπος. Κατόπιν αυτής της σκηνης της ειλικρινούς εξομολογήσεως, όλος ο λαός κατελήφθη από συγκίνησιν και με θρήνους ανέκραξεν: Η αμαρτία αυτή ας είναι επάνω μας: μόνον να μείνης εις την επισκοπήν. Εάν θέλετε να μείνω μαζί σας, απήντησεν ο Επίσκοπος, να κάνετε αυτό, που θα σας είπω. Αμέσως τότε διέταξε να κλείσουν όλαι αι θύραι του Ναού, έπεσε με το πρόσωπον εις μίαν πλαϊνήν θύραν και είπε προς τον λαόν: Δεν θα είναι με το μέρος του Θεού, όποιος την ώραν που θα εξέρχεται εκ του Ναού, δεν με πατήση. "Όλος ο λαός έκαμεν όπως του είπεν ο Επίσκοπος, τον έπατούσαν, δηλαδή, προηγουμένως και κατόπιν εξήρχοντο. Ενώ δε εξήρχετο και ο τελευταίος, ηκούσθη μία φωνή εκ του ουρανού να λέγη: συνεχώρησα εις τον Επίσκοπον την αμαρτίαν του, εξ αιτίας της πολλής ταπεινώσεώς του.

(*) Εννοεί τον Εωσφόρον και τους αγγέλους αυτού τους οποίους ο Θεός εκρήμνισεν από τον ουρανό διά την υπερηφάνειάν των.

7. Είπεν ένας Γέρων ασκητής: προτιμώ μιαν ήτταν, που θα την συνοδεύη ταπεινοφροσύνη, παρά μιαν νίκην με υπερηφάνειαν.

8. Ένας Γέρων είπε πολλές φορές η ταπείνωσις, και χωρίς κόπον, έσωσε πολλούς και αυτό το αποδεικνύουν ο Τελώνης και ο Άσωτος υιός, οι οποίοι μόνον ολίγους λόγους είπον και εσώθησαν^(*).

9. Είπε Γέρων, ότι οι προ ημών Πατέρες εισήλθον εις την Βασιλείαν των ουρανών με την αυστηρότητα ημείς δε, εάν ήμπορέσωμεν, με την καλωσύνην, ας εισέλθωμεν διά της ταπεινοφροσύνης.

10. Ο Αββάς Ησαΐας είπε περισσότερο από κάθε άλλο πράγμα έχομεν ανάγκης από ταπεινοφροσύνην· ας είμεθα λοιπόν πάντοτε έτοιμοι δι' οιονδήποτε λόγον, που λέγομεν ή ακούομεν, ή δι' οιονδήποτε έργον, να λέγωμεν «συγχώρησον». Διότι με την ταπεινοφροσύνην αποτυγχάνουν όλα τα πονηρά έργα του διαβόλου.

^(*) Ο μεν τελώνης είπεν: «ο Θεός ελάσθητί μοι το αμαρτωλώ» (Λουκ. ΙΗ', 13), ο δε άσωτος υιός είπεν: «πάτερ, ήμαρτον εις τον ουρανός και ενώπιόν σου και ουκέτι ειμι άξιος κληθήναι υιός σου». (Λουκ. ΙΕ', 21).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ'

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Ὅτι ἴδιον ταπεινόφρονος τὸ μέμφεσθαι ἑαυτὸν καὶ ἐξουθενεῖν καὶ μηδὲν ἠγείσθαι τὰ παρ' αὐτοῦ γινόμενα ἀγαθὰ ὅσα καὶ οἷα ἂν ἦ καὶ τίνα τὰ τῆς ταπεινοφροσύνης ιδιώματα καὶ τίνες οἱ ταύτης καρποί.

Ὅτι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ ταπεινόφρονος εἶναι τὸ νὰ μέμφεται τὸν εαυτόν του, νὰ τὸν ἐξουθενῶνῃ καὶ νὰ θεωρεῖ ὅτι δὲν ἀξίζουν τίποτε ὅσα καὶ οποιαδήποτε καλά καὶ ἀν κἀνή· ποῖα εἶναι αἱ ιδιότητες τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ ποῖοι οἱ καρποὶ τῆς.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ καὶ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι εἶδον πάσας τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου ἠπλωμένας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ στενάξας εἶπον τίς ἄρα παρέρχεται ταυτας; καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι" ἡ ταπεινοφροσύνη. Ὁ αὐτὸς εἶπε τὸ Ἀββᾶ Ποιμένι: αὕτη ἐστὶν ἡ ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα τὸ σφάλμα αὐτοῦ ἐπάγω αὐτοῦ βάλῃ ἐνώπιόν του Θεοῦ καὶ προσδοκῆσῃ πειρασμὸν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

3. Ἐπανεστάτησαν πότε τῷ Ἀββᾶ Ἀρσενίῳ οἱ δαίμονες ἐν τῷ κελλίῳ θλίβοντες αὐτὸν παραβαλόντες δὲ οἱ διακονοῦντες αὐτὸ καὶ στάντες ἔξω τῆς κέλλης, ἤκουσαν αὐτοῦ βοῶντος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ λέγοντος ὁ θεὸς μὴ ἐγκαταλίπῃς μέ, οὐδὲν γὰρ ἐποίησα ἐνώπιόν σου ἀγαθὸν ἀλλὰ δὸς μοι κατὰ τὴν χρηστότητά σου βαλεῖν ἀρχήν.

4. Ἀδελφὸς παρέβαλε τὸ Ἀββᾶ Ἀμμωνά, καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀββᾶ, εἰπέ μου λόγον καὶ μείνας παρ' αὐτῷ ἡμέρας ἑπτὰ, οὐκ ἤκουσε τί παρὰ τοῦ γέροντος ἔπειτα, ὡς ἀνεχώρει, προπέμπων αὐτῶν εἶπεν ἐμοῦ τέως αἱ ἁμαρτίαι γεγόνασι τεῖχος σκοτεινὸν ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ τοῦ θεοῦ.

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ, ὅτι ἦν ἐν Βαβυλώνι θυγάτηρ τινὸς πρωτεύοντος, δαίμονα ἔχουσα. Εἶχε δὲ ὁ πατήρ αὐτῆς ἀγαπητὸν τινὰ Μοναχόν, ὃν καὶ ἤξιου περὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ἐκεῖνος δὲ εἶπεν αὐτῷ οὐδεὶς δύναται θεραπεύσαι τὴν θυγατέρα σου, εἰ μὴ οὗς οἶδα ἀναχωρητὲς καὶ εἰ μὲν αὐτοὺς παρακαλέσωμεν, οὐκ ἀνέξονται τοῦτο ποιῆσαι διὰ ταπεινοφροσύνην, τοῦτο δὲ μᾶλλον ποιήσωμεν ὅταν ἔλθωσιν εἰς τὴν ἀγορὰν πωλῆσαι τὰ σκεύη αὐτῶν, ποιήσατε ἑαυτοὺς ὡς θέλοντας ἀγορᾶσαι σκεύη καὶ καλέσατε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκόν ἵνα λάβωσι τὴν τιμὴν τῶν σκευῶν καὶ ἐλθόντας, ἀξιώσατε ἕνα ποιήσωσιν εὐχὴν καὶ πιστεύω ὅτι θεραπεύεται ἡ θυγάτηρ σου.

Ἐξελθόντες οὖν εἰς τὴν ἀγορὰν, εὔρον ἕνα μαθητῶν γέροντος τινὸς καθήμενον ἕνα πωλήσῃ τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ λαβόντες αὐτὸν μετὰ τῶν σπυρίδων, ἀπήγαγον εἰς τὸν οἶκόν τοῦ πρωτεύοντος, ἕνα λάβῃ τὸ τίμημα αὐτῶν καὶ ὡς εἰσηλθεν ὁ Μοναχὸς εἰς τὸν οἶκον, ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ δαιμονιζομένη καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ράπισμα καὶ δὲ εὐθὺς ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλην σιαγόνα κατὰ τὴν ἐντολήν του Κυρίου καὶ βασανισθεὶς ὁ δαίμων, ἔκραξε λέγων· ὦ βὶ ἄ! ἡ ἐντολή του Ἰησοῦ ἐκβάλλει με' καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς γυναικός, καὶ ἦν ἐκείνη

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

ύγιής τὲ καὶ σωφρονουῖσα. Ἀνηγγέλη δὲ τοῦτο τοῖς γέρονσι καὶ ἔδοξασαν τὸν Θεὸν καὶ εἶπον, ὅτι οὐδὲν οὕτως τὴν ὑπερηφανίαν καταβάλλει τοῦ διαβόλου, ὡς ἡ ταπεινωσις τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Καρίων, ὅτι πολλοὺς κόπους ἐποίησα πλέον τοῦ υἱοῦ μου Ζαχαρίου, καὶ οὐκ ἔφθασα εἰς τὰ μέτρα αὐτοῦ, διὰ τὴν ταπεινωσιν καὶ σιωπῆς αὐτοῦ.

7. Ποτὲ οὖν καθημένου τούτου τοῦ Ἀββᾶ Ζαχαρίου εἰς σκήτιν, ἦλθε θεωρία εἰς αὐτὸν καὶ ἀναστᾶς ἀπήγγειλε τὸ Ἀββᾶ αὐτοῦ Καρίωνι" ὁ δὲ γέρων, πρακτικὸς ὢν, οὐχ ὑπῆρχεν ἀκριβῆς περὶ ταῦτα. Ἐγερθεῖς οὖν ἔδειρεν αὐτὸν λέγων, ὅτι ἀπὸ δαιμόνων ἐστίν. Ὡς δὲ παρέμεινεν ἡ θεωρία, ἀναστᾶς ὁ Ἀββᾶς Ζαχαρίας νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ποιμένα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ πῶς καίεται τὰ ἐντὸς αὐτοῦ καὶ γνοὺς καὶ γέρων ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐστι, λέγει αὐτῷ ὕπαγε πρὸς τὸν δεῖνα τὸν γέροντα καὶ ὁ ἄν σου εἶπη κράτησον. Ἀπῆλθεν οὖν πρὸς ἐκεῖνον τὸν γέροντα καὶ δέ, πρὸ τοῦ Ἵρωτησαι αὐτὸν τί, προέλαβε καὶ εἶπεν αὐτῷ πάντα καὶ ὅτι ἡ θεωρία αὕτη ἀπὸ θεοῦ ἐστίν ἀλλ' ὕπαγε, ὑποτάγηθι τῷ Πατρί σου.

8. Τῷ αὐτῷ Ζαχαρία εἶπε ποτὲ ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς εἶπε μοι τί ποιήσω; ἀκούσας δὲ ἐκεῖνος, ἔρριπεν ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων· σὺ μὲ ἔρωτας, Πάτερ; λέγει αὐτῷ ὁ γέρων" πίστευσον μοί, τέκνον Ζαχαρία, εἶδον τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἅγιον κατελθὸν ἐπὶ σε, καὶ ἐκ τούτου ἀναγκάζομαι ἐρωτῆσαι σε. Λαβῶν δὲ ὁ Ζαχαρίας τὸ κουκούλιον αὐτοῦ ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔθηκεν ὑπὸ τοὺς πόδας καὶ καταπατήσας αὐτὸ εἶπεν' ἂ ν μ ἡ συντριβὴ οὕτως & νθρωπος, οὐ δύναται εἶναι Μοναχός.

9. Διηγήσατο ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι τὸν Ἀββᾶς Ζαχαρίαν, μέλλοντα τελευτᾶν, ἠρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς τί δρᾷς; ὁ δὲ ἔφη οὐ βέλτιον τὸ σιωπᾶν, Πάτερ; καὶ εἶπεν καὶ γέρων: ναί, τέκνον, σιώπα. Ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου αὐτοῦ καθεζόμενος δ' Ἀββᾶς Ἰσίδωρος, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶπεν εὐφραίνου, τέκνον μου Ζαχαρία, καὶ τί ἀνεώχθησαν σοὶ αἱ πύλαι τῆς τῶν οὐρανῶν Βασιλείας.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Εὐάγριος: ἀρχὴ σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἢ ἑαυτοῦ καταγνώσις.

11. Εὐκαιρησε πότε ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος μετὰ ἀδελφῶν καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, ἐλάμβανον τὰ ποτήρια σιωπῶντες καὶ οὐκ ἔλεγον τὸ «συγχώρησον» καὶ εἶπεν καὶ Ἀββᾶς Θεόδωρος ἀπώλεσαν οἱ Μοναχοὶ τὴν εὐγένειας αὐτῶν τὸ λέγειν «συγχώρησον».

12. Τὸν αὐτὸν ἠρώτησε τις ἀδελφὸς λέγων· θέλω ἐπιτελέσαι τὰς ἐντολὰς ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων, ὅτι ποτὲ καὶ ὁ Ἀββᾶς Θωμᾶς εἶπε θέλω πληρώσαι τὸν λογισμὸς μου μετὰ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ ἀρτοκοπεῖον ἐποίησεν ἄρτους καὶ αἰτησάντων πτωχῶν, ἔδωκε τοὺς ἄρτους καὶ πάλιν αἰτησάντων ἄλλων, ἔδωκε τὰ σφυρίδια καὶ τὸ ἔματιον καὶ ἐφόρει" καὶ εἰσηλθὲν εἰς τὸ κελλίον περιζωσάμενος τὸ γιαιφόνιον" καὶ πάλιν ἐμέμφετο ἑαυτὸν λέγων οὐκ ἐπλήρωσα τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.

13. Ἀδελφὸς εἶπε τὸ Ἀββᾶ Θεοδώρῳ" εἶπε μοι ρῆμα ὅτι ἀπολλυμαι καὶ μετὰ κόπου εἶπεν αὐτῷ ἐγὼ κινδυνεύω, καὶ τί σοὶ ἔχω εἰπεῖν;

14. Ὁ μακάριος Θεόφιλος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος παρέβαλε πότε εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας ἦλθε δὲ ὁ Ἀββᾶς τοῦ ὄρους πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τί εὐρες ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ πλέον, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων" τὸ αἰτιάσθαι καὶ μέμφεσθαι ἑαυτὸν πάντοτε ἔφη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἄλλη ὁδὸς οὐκ ἐστίν, εἰμὴ αὕτη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

15. Τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐλθόντος ποτὲ εἰς Σκῆτην, συνήχθησαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ εἶπον τῷ Ἀββᾶ Παμβῶ" εἶπε ἓνα λόγον τῷ Πάπα, ὅπως ὠφελήθῃ ὁ δὲ γέρων ἀπεκρίθη εἰ οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῇ σιωπῇ μου, οὐδὲ ἐν τῷ λόγῳ μου ὠφελήθησεται.

16. Ἔλεγεν ἡ Ἀμμᾶς Θεοδώρα, ὅτι οὔτε ἄσκησις, οὔτε κακουχία, οὔτε παντοῖος πόνος σῶζει, εἰμὴ γνησία ταπεινοφροσύνη. "Ἦν γὰρ τις ἀναχωρητῆς ἀπελαύνων δαίμονας καὶ ἐξήταζεν αὐτοὺς ἐν τίνι ἐξέρχεσθε ἐν νηστεία; καὶ ἔλεγον ἡμεῖς οὔτε ἐσθίομεν οὔτε πίνομεν ἐν ἀγρυπνία; καὶ ἔλεγον ἡμεῖς οὐδόλως κοιμῶ μεθ' ἐν ἀναχωρήσει; καὶ ἀπεκρίναντο ἡμεῖς εἰς τὰς ἐρήμους διαγομεν καὶ ἐπικειμένου τοῦ γέροντος καὶ λέγοντος, ἐν τίνι οὖν ἐξέρχεσθε καὶ αὐτοὶ ὡμολογήσαν εἰπόντες, ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς νικᾷ εἴμῃ ἢ ἡ ταπεινοφροσύνη.

17. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ὁ φόβος τοῦ θεοῦ ὑπεράνω εἰσι πασῶν των ἀρετῶν.

18. Εἶπε πάλιν τις πέπρακε τὸν Ἰωσήφ; καὶ ἀπεκρίθη τις ἀδελφὸς λέγων: οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ λέγει αὐτοὺς καὶ γέρων οὐχί, ἀλλ' ἡ ταπείνωσις αὐτοῦ πέπρακες αὐτὸν ἡδυνατο γάρ, ὅτε ἐπιπράσκετο, εἰπεῖν, ὅτι ἀδελφὸς αὐτῶν εἴμι καὶ ἀντιλέξαι: ἀλλὰ σιωπῶν τῇ ταπεινώσει ἑαυτὸν πέπρακες καὶ ἡ ταπείνωσις κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον εἰς Αἴγυπτον.

19. Εἶπε πάλιν τὸ ἐλαφρῶν φορτίον ἐάσαντες, τουτέστι τὸ ἑαυτοὺς μέμφεσθαι, τὸ βαρὺ ἐβαστάσαμεν, τὸ δικαιοῦν ἑαυτοῦς.

20. Εἶπε τις τῶν Πατέρων περὶ αὐτοῦ, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης διὰ τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ ἐκρέμασεν ὅλην τὴν Σκήτιν ἐν τῷ μικρῇ δακτύλῳ αὐτοῦ.

21. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Θηβαῖος ὀφείλει ὁ Μοναχὸς πρὸ πάντων τὴν ταπεινοφροσύνην κατορθῶσαι αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Σωτῆρος λέγοντος «μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν».

22. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰσιδώρου, ὅτι ἐπλεκε δέμα θαλλίων* καθ' ἐκάστην νύκτα καὶ παρεκάλουν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες ἀναπαυσον σεαυτὸν ὀλίγον, ὅτι ἤδη ἐγηρασας δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, ὅτι ἐὰν καύσωσιν Ἰσιδωρον καὶ τὴν σποδὸν αὐτοῦ ἀνέμῳ σκορπίσωσιν, οὐδὲ μία μοι χάρις ἀκμῆς ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὦδε ἦλθε δι' ἡμᾶς.

23. "Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὁμοίως περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰσιδώρου, ὅτι ὅτε ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοί, μέγας εἰ ἄνθρωπος, ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς μὴ εἴμι κατὰ τὸν Ἀββᾶς Ἀντώνιον; ἢ ἐγενόμην ὅλως κατὰ τὸν Ἀββᾶς Παμβῶ; ἢ τοὺς λοιποὺς Πατέρας τοὺς τῷ θεῷ εὐαρεστήσαντας; καὶ ταῦτα λέγων ἀνεπαύετο, ὑποχωρούντων ἐκείνων. "Ὅτε πάλιν οἱ ἐχθροὶ ἐποίουν αὐτὸν ὀλιγοψυχῆσαι λέγοντες, ὅτι μετὰ ταῦτα πάντα εἰς τὴν κόλασιν ἔχεις βληθῆναι, ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς, ὅτι κὰν εἰς κόλασιν βληθῶ, ὑμᾶς ὑποκάτω εὐρίσκω.

24. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ὡς πὲρ ὁ νεκρὸς οὐκ αἰσθάνεται τινός, οὐδὲ κρίνει τινά, οὕτω καὶ ὁ ταπεινόφρων οὐ δύναται κρίναι ἄνθρωπον, κὰν ἴδῃ αὐτὸν προσκυνοῦντα εἰδώλοισι.

25. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ματόης ὅσον ἐγγίξει ἄνθρωπος τῷ θεῷ, τοσούτον ἀμαρτωλῶν ἑαυτὸν βλέπει: Ἡσαΐας γὰρ ὁ Προφήτης, ὅτε εἶδε τὸν Θεόν, τάλανα καὶ ἀκάθαρτον ἐκάλεσεν ἑαυτὸν.

26. "Ἔλεγεν ὁ αὐτὸς ὅτε ἤμην νεώτερος, ἐλογιζόμην ἐν ἑαυτῷ ὅτι τάχα τίποτε ἀγαθὸν ἐργάζομαι νῦν δέ, ὡς ἐγηρασα, βλέπω ὅτι οὐκ ἔχω οὐδὲ ἐν ἔργῳ ἀγαθόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

27. "Ἡρώτησε τοῦτον τις ἀδελφὸς λέγων" πῶς οἱ σκητιῶται ἐποιοῦν περισσότερόν της ἐντολῆς; ἀγαπῶντες τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦς; καὶ εἶπεν ὁ γέρων: ἐγὼ τέως οὐδὲ τὸν ἀγαπώντα ἀγαπῶ ὡς ἑμαυτον.

28. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰακώβ, ὅτι παρέβαλον τῷ Ἀββᾶ Ματόη καὶ ὑποχωρῶν εἶπον αὐτῷ θέλω παραβαλεῖν εἰς τὰ κελλία καὶ λέγει μοι ὁ γέρων: ἔσπασαι ἐξ ἐμοῦ τὸν Ἀββᾶς Ἰωάννην. Ὡς οὖν ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἰωάννην, εἶπον αὐτῷ ἀσπάζεται σὲ δ Ἀββᾶς Ματόης καὶ λέγει ὁ γέρων: ἰδοὺ ὁ Ἀββᾶς Ματόης ἀληθῶς ἀνὴρ Ἰσραηλίτης, ἐνῶ δόλος οὐκ ἔστι καὶ πληρωθέντος ἐνιαυτοῦ, πάλιν παρέβαλον τῷ *Ἀββᾶ Ματὸς καὶ εἶπον αὐτῷ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου καὶ δὲ γέρων ἔφη ἐγὼ μὲν οὐκ εἰμὶ ἄξιος τοῦ λόγου τοῦ γέροντος πλὴν τοῦτο γίνωσκε ὅταν ἀκούσης γέροντος τὸν πλησίον δοξάζοντος ὑπὲρ ἑαυτόν, οὗτος εἰς μέτρα μεγάλα ἔφθασεν αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ τελειότης, ὡς τὲ τινα τὸν πλησίον αὐτοῦ δοξάζειν ὑπὲρ ἑαυτόν.

29. "Ἡρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶς Ματόην λέγων" εἶπε μοι ρῆμα" ὁ δὲ εἶπεν αὕτη ὑπαγε, παρακάλεσαν τὸν Θεὸν ἕνα δώση πένθος εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ταπεινώσιν καὶ πρόσεχε πάντοτε ταῖς ἀμαρτίαις σου καὶ μὴ κρῖνε ἄλλους, ἀλλὰ γενου ὑπὸ κάτω πάντων καὶ κόψον τὴν παρρησίαν ἀπὸ σου καὶ κράτησαν τὴν γλῶσσάν σου καὶ τὴν κοιλίαν σου καὶ ἐὰν τις λαλήσῃ περὶ πράγματος οἰουδήποτε, μὴ φιλονεικήσῃ μετ' αὐτοῦ ἀλλ' ἐὰν καλῶς λέγῃ, εἶπε ναί: ἐὰν δὲ κακῶς, εἶπε· σὺ οἶδας πῶς λαλεῖς καὶ μὴ ἔριζε μετ' αὐτοῦ περὶ ὧν ἐλάλησε καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ταπεινώσις.

30. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ξάνθιος ὁ κύων κρείσσων μου ἔστι: διότι καὶ ἀγάπης ἔχει καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται.

31. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀβδαν "Ἀλώνιον λέγων· τί τὸ ἐξουθενεῖν ἑαυτόν; καὶ εἶπεν ὁ γέρων τὸ εἶναι σὲ ὑπὸ κάτω των ἀλόγων, καὶ εἰδέναι ὅτι ἀκατάκριτα εἶσιν.

32. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμῆν, ὅτι ἐὰν ἄνθρωπος ἑαυτὸν μέμφηται, καρτερεῖ πανταχοῦ.

33. Ὁ αὐτὸς ἔφη, ὅτι ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρητόν του Ἀποστόλου τὸ φάσκον, «πάντα καθαρὰ τοὺς καθαρούς», δρᾷ ἑαυτὸν ἐλάττονα πάσης της κτίσεως. Λέγει οὖν αὐτῷ τις ἀδελφὸς πῶς δύναμαι ἑαυτὸν ἐλάττονα τοῦ φονέως ἠγείσθαι; ἔφη ὁ γέρων ὅτι ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρῆμα τοῦτο καὶ ἴδῃ ἄνθρωπον φονεύοντα, λέγει ὅτι ταύτην τὴν ἀμαρτίαν ἐποίησεν οὗτος μόνην· ἐγὼ δὲ φονεύω καθ' ἐκάστην ἡμέραν.

34. "Ἦτησε τὸ αὐτὸ ρῆμα ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς καὶ τὸν Ἀββᾶν Ἀνοῦς, εἰρηχῶς ὅ,τι εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμῆν καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦδ καλῶς εἶρηκεν οὕτως ἔχει ἐὰν γὰρ φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρῆμα τοῦτο καὶ ἴδῃ τὰ ὑστερηματά του ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ποιεῖ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καταπιεῖν αὐτὰ ἔφη ὁ ἀδελφὸς ποία ἔστιν ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦς καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων τὸ μέμφεσθαι ἑαυτὸν καὶ γὰρ καὶ μεμφόμενος ἑαυτόν, δικαιοῦ τὸν πλησίον" καὶ αὕτη ἡ δικαιοσύνη κρύπτει τὰ τοῦ πλησίον ἐλαττώματα.

35. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, ὅτι οὐδέποτε ἠθέλε δοῦναι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐπάνω ἄλλου γέροντος, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ πάντα ἐπῆνει αὐτόν. "Ἐλεγον οὖν ὅτι εἰ ἤρχοντο τινὲς πρὸς αὐτόν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἄνοους πρῶτον ὅτι αὐτὸς μείζων ἦν τοῖς ἔτεσιν' ὁ δὲ Ἀββᾶς Ἄνοους ἔλεγε πάλιν αὐτοῖς πρὸς τὸν ἀδελφός μου Ποιμένα ὑπάγετε ὅτι αὐτὸς τὸ χάρισμα τοῦ λόγου ἔχει εἰ δὲ πότε ἔτυχε τὸν Ἀββᾶν Ἄνοους μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος καθέζεσθαι, οὐκ ἐλάλει ὅλως ὁ Ἀββᾶς Ποιμῆν παρόντος αὐτοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

36. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι εἶπεν ὁ μακάριος Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἡ μεγάλη δυναστεία τοῦ ἀνθρώπου ἐστίν, ἵνα ἐπάνω αὐτοῦ βάλη τὸ ἴδιον σφάλμα ἐνώπιον Κυρίου καὶ προσδοκῆσθαι πειρασμὸν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

37. Εἶπε πάλιν μετὰ στεναγμῶν ἅσαι αἱ ἀρεταὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦτον εἰσηλθόν παρὰ μίαν ἀρετὴν καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, κόπῳ ἴσταται ὁ ἄνθρωπος. Ἠρώτησαν οὖν αὐτὸν τίς ἔστιν αὕτη; καὶ εἶπεν: ἓνα ἄνθρωπος μέμνηται ἑαυτόν.

38. Εἶπε πάλιν ἄνθρωπος, ἐὰν τὴν τάξιν αὐτοῦ φυλάσῃ, οὐ ταράσσεται διὰ γὰρ τοῦτο πολλοῖς περιπίπτομεν πειρασμοὺς ὅτι τὴν τάξιν ἡμῶν καὶ τὰ ὀνόματα οὐ φυλάσσομεν ἠκούσαμεν γὰρ παρὰ τῆς γραφῆς περὶ Ἀβιγαίας, ὅτι εἶπε τῷ Δαβίδ: ἐν ἐμοὶ ἐστὶν ἡ ἁμαρτία καὶ ἠκούσεν αὐτῆς καὶ ἠγάπησεν αὐτήν. Ἡ οὖν Ἀβιγαία πρόσωπον ἐπέχει τῆς ψυχῆς, καὶ δὲ Δαβὶδ τῆς θεότητος ἐὰν οὖν ἡ ψυχὴ ἑαυτὴν μέμνηται ἐνώπιον Κυρίου, ἀγαπᾷ αὐτὴν ὁ Κύριος.

39. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: ἐγὼ λέγω ὅτι εἰς τὸν τόπον ὅπου βάλλεται καὶ σατανᾶς, ἐκεῖ βάλλομαι.

40. Εἶπε πάλιν ἄνθρωπος δεῖται τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ διὰ παντός, ὡς πὲρ πνοῆς τῆς ἐκπορευομένης ἐκ τῆς ρινὸς αὐτοῦ,

41. Εἶπε πάλιν τὸ ρίψαι ἑαυτὸν ἐνώπιόν του Θεοῦ καὶ τὸ μὴ μετρεῖν ἑαυτόν, καὶ τὸ βάλλειν ὀπίσω αὐτοῦ τὸ ἴδιον θέλημα, ἐργαλεῖα εἰσὶ τῆς ψυχῆς.

42. Ἀδελφὸς ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων Ἀββᾶ, τί με δεῖ προσέχειν καθεζόμενον ἐν τῷ κελίῳ; λέγει αὐτῷ ὁ γέρον: ἐγὼ τέως ἄνθρωπος εἶμι ἐν βάθει βορβόρου ὧν ἕως τραχήλου, καὶ φορτίον βαστάζων περὶ τὸν αὐχένα καὶ πρὸς τὸν Θεὸν κράζω, ἐλέησον μέ.

43. Εἶπε πάλιν ἐὰν παραβάλη σου ἀδελφός, καὶ ἴδῃς ἑαυτὸν μηδὲν ὠφελούμενον ἐν τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ, ζήτησαν ἐν τῇ διανοίᾳ σου καὶ μάθε, ποῖος ἦν ὁ λογισμὸς ἐν εἴχῃς πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ καὶ τότε γνώσῃ τῆς ἡ αἰτία τῆς ἀνωφελείας καὶ ὅτι σὺ ταύτην παρέσχες. Καὶ ἐὰν τοῦτο ποιήσῃς μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἔση ἄμεμπτος ἀπὸ τοῦ πλησίον σου, ἤγουν οὐκ ἐκεῖνον ἀλλὰ σεαυτὸν μέμνη καὶ βαστάσεις τὰ σεαυτοῦ ἐλαττώματα ἐὰν γὰρ μετ' εὐλαβείας ποιήσῃ ἄνθρωπος τὸ κάθισμα αὐτοῦ, οὐ μὴ πταισῇ ὁ γὰρ Θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ ἔστιν ὡς δὲ ἐγὼ δρῶ, ἐκ ταύτης τῆς καθέδρας κτᾶται ἄνθρωπος τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

44. Εἶπε πάλιν καθεζομένων γερόντων ποτὲ καὶ ἐσθιόντων, ἴστατο ὑπηρετῶν ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος ἐπήνεσαν οὖν οἱ γέροντες αὐτόν, καὶ δὲ τὸ σύνολον οὐ καὶ ἄπεκριθ ἡ. Λέγει οὖν τίς αὐτῷ κατ' ἰδίαν διατὶ οὐκ ἀπεκρίθης τοῖς γέρονσιν ἔπαινεσασί σε; ὁ δὲ ἔφη εἰ ἀπεκρίθην αὐτοῖς, εὐρισκόμην καταδεξάμενος τὸν ἔπαινον.

45. Εἶπε πάλιν ἡ γῆ, ἣ ἐνετείλατο ὁ Θεὸς θυσίαν ποιεῖν, αὕτη ἐστὶν ἡ ταπεινοφροσύνη.

46. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης καὶ κατέχων τὸ ἀψήφιστον ἐν γνώσει, ἐπιτελεῖ πᾶσαν τὴν Γραφῶν.

47. Παρέβαλε τίς ἀδελφός το Ἀββᾶ Σισώῃ εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ λαλούντων αὐτῶν, εἶπεν ὁ ἀδελφός το γέροντα ἄρτι οὐκ ἔφθασας εἰς τὰ μέτρα τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον" εἰ εἶχον ἓνα τῶν λογισμῶν τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, ἐγενόμην ὄλος ὡς πῦρ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

48. "Ἐτερος ἀδελφὸς ἤρωτησεν αὐτὸν λέγων· Ἄββᾶ, δρῶ ὅτι ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ παραμένει μοι ἔφη ὁ γέρον οὐκ ἔστι μέγα το εἶναι τὸν λογισμὸν σου μετὰ τοῦ Θεοῦ μέγα δὲ ἔστι τὸ δρᾶν ἑαυτὸν ὑπὸ κάτω πάσης της κτίσεως διὰ τοῦτο γὰρ καὶ καὶ σωματικὸς κόπος ὁδηγεῖ εἰς ταπεινοφροσύνην.

49. Εἶπεν ὁ Ἄββᾶς Σισώης τινι ἀδελφῷ πῶς ἔχεις; ὁ δὲ ἔφη τὰς ἡμέρας ἀναλίσκω, Π ἄτερ" καὶ λέγει ὁ γέρον" ἂν κάγω ἀνήλισκον μίαν ἡμέραν, εὐχαριστῶ ἦγγουν, εἰ κάγω μίαν ἡμέραν δῆνυον μὴ προστιθεῖς ταῖς ἀμαρτίαις μου, εὐχαριστῶ.

50. Τρεῖς γέροντες παρέβαλον τῷ Ἄββᾶ Σισώῃ ἀκούσαντες περὶ αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πρῶτος Πάτερ, πῶς δύναμαι σωθῆναι ἀπὸ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ σκώληκος τοῦ ἀκοιμήτου; ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγει καὶ ὁ δεῦτερος Πάτερ, πῶς δύναμαι σωθῆναι ἀπὸ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ σκώληκος τοῦ ἀκοιμήτου; καὶ οὐδὲ αὐτῷ ἀπεκρίθη. "Ἐφη καὶ ὁ τρίτος Πάτερ, τί ποιήσω, ὅτι ἡ μνήμη τοῦ ἐξωτέρου σκότους οὐκ ἔα μὲ ἀναπνεῖν; τότε λέγει αὐτοὺς καὶ γέρονεγω οὐδενὸς τούτων μέμνημαι, ἐλπίζω δὲ ὅτι, φιλεύσπλαγχνος ὢν ὁ θεός, ποιεῖ μετ' ἐμοῦ ἔλεος. Ἀκούσαντες δὲ οἱ γέροντες ἐλυπήθησαν καὶ ὥρμησαν ἀπελθεῖν καὶ δέ, μὴ θέλων αὐτοὺς ἀπολύσαι λυπούμενους, εἶπεν αὐτοῖς μακάριοι ἔστε, ἀδελφοὶ ἐζήλωσα γὰρ ὑμᾶς καὶ γὰρ εἰ τοιαύτης μνήμης κυριεύει ὁ νοῦς ὑμῶν ἀεὶ, ἀδύνατον ὑμᾶς ἀμαρτῆσαι ἐγὼ δὲ τί ποιήσω καὶ σκληροκάδιος, μηδὲ συγχωρούμενος εἰδέναι ὅτι κὰν ἔστι κόλασις τοὺς ἀνθρώποις; ἐκ τούτου ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἀμαρτάνω καὶ μετανοήσαντες αὐτῷ οἱ γέροντες εἶπον καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτω καὶ εἶδομεν.

51. Ἔλεγεν ὁ Ἄββᾶς Σισώης, ὅτι ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην ἐστὶν ἡ ἐγκράτεια καὶ τὸ εὐχεσθαι ἀεὶ τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἀγωνίζεσθαι εἶναι ὑπὸ κάτω παντὸς ἀνθρώπου.

52. Ἔλεγε πάλιν, ὅτι γέγραπται περὶ τῶν εἰδώλων, ὅτι στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐ βλέπουσιν ὧτα ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀκούουσιν οὕτως οὖν ὀφείλει εἶναι ὁ Μοναχός, καὶ ὅτι τὰ εἶδωλα βδέλυγμα εἰσι, καὶ αὐτὸς οὕτως ἠγεῖσθαι ἑαυτὸν βδέλυγμα.

53. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἄββᾶν Κρόνιον λέγων" ποίῳ τρόπῳ ἔρχεται ἄνθρωπος εἰς ταπεινοφροσύνην; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον, ὅτι διὰ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ. Λέγει ὁ ἀδελφὸς καὶ διὰ ποίου πράγματος ἔρχεται εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ; ἔφη καὶ γέρον τὸ κατ' ἐμέ, ἕνα συστειλή ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς πράγματος καὶ δῶ ἑαυτὸν εἰς κόπον σωματικόν, καὶ ὅσον ἔχει ἰσχὺν μνημονεῦῃ τῆς ἐκ τοῦ σώματος ἐξόδου καὶ τῆς κρίσεως τοῦ θεοῦ.

54. Παρερχόμενος πότε ἀπὸ τοῦ ἔλους εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ Ἄββᾶς Μακάριος, ἐβάσταζε θαλλία καὶ ἰδοὺ ὑπήνησεν αὐτῷ ὁ διάβολος μετὰ δρεπάνου κατὰ τὴν ὁδὸν" καὶ ὡς ἠθέλησε κρούσαι αὐτὸν καὶ οὐκ ἴσχυσε, λέγει αὐτὸ πολλὴ βία ἀπὸ σου, Μακάριε, ὅτι οὐ δύναμαι πρὸς σὲ ἰδοὺ ὅ,τι ποιεῖς, κάγω ποιῶ σὺ νηστεύεις, καγῶ: σὺ ἀγρυπνεῖς, καγῶ ὄλως οὐ κοιμῶμαι" ἔν ἐστι μόνον ἐν ᾧ νικᾷς μὲ λέγει αὐτὸ καὶ Ἄββᾶς Μακάριος ποῖον τοῦτο; ὁ δὲ ἔφη ἡ ταπεινώσις σου καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι πρὸς σε.

55. Εἶπεν ὁ Ἄββᾶς Ὑπερέχιος δένδρον ζωῆς εἰς ὕψος ἐγειρόμενον ἔστιν ἡ ταπεινοφροσύνη.

56. Εἶπε γέρον ὁ ἔχων ταπεινώσιν, ταπεινοὶ τοὺς δαίμονας καὶ δὲ μὴ ἔχων ταπεινώσιν, καταπαίζεται ὑπὸ τῶν δαιμόνων.

57. Εἶπε πάλιν μὴ μόνον ταπεινολόγει, ἀλλὰ καὶ ταπεινοφρόνει ὑψωθῆναι σὲ γὰρ ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν ἔργοις ἀδύνατόν ἐστι χωρὶς ταπεινοφροσύνης.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

58. Αναχωρητή τινι μεγάλη εἰπόντι, τί οὕτω με πολεμεῖς, σατανᾶ; ἀπεκρίθη ὁ σατανᾶς λέγων· σὺ εἶ ὁ διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης μεγάλως με πολεμῶν.

59. "Ἐλεγον οἱ γέροντες στέφανός ἐστι τῷ Μοναχῇ ἡ ταπεινοφροσύνη.

60. Ἡρωτήθη γέρων πότε κτᾶται τὴν ταπείνωσιν ἢ ψυχῆς καὶ ἀπεκρίθη ὅταν τὰ ἑαυτῆς μερμινᾶ κακά.

61. Εἶπε γέρων ὡς ἡ γῆ οὐδέποτε πίπτει κάτω, οὕτως οὐδὲ καὶ ταπεινῶν ἑαυτόν.

62. Δύο ἀδελφοὶ ἦσαν σαρκικοὶ καὶ ὄκουν ἐν ταύτῳ ἐπεχείρει δὲ ὁ διάβολος χωρίσαι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων καὶ μιὰ τῶν ἡμερῶν, ἀναψαντος τοῦ μικροτέρου τὸν λύχνον, ἐνεργήσας ὁ δαίμων, ἔστρεψε τὴν λυχνίαν, καὶ ἐστράφη ὁ λύχνος καὶ ἔτυπεν αὐτὸν καὶ μείζων ἀδελφὸς ἐν ὀργῇ ὁ δὲ ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· μακροθύμησον, ἀδελφέ μου, καὶ πάλιν ἄπτω εὐθὺς δὲ δύναμις Κυρίου ἐξῆλθε καὶ κατήγησε τοῦ δαίμονος πᾶσαν τὴν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἀπῆλθε καὶ ἀνήγγειλε τὸ ἄρχοντι αὐτοῦ (ἐν εἰδωλειῶ καθεζομένῳ) τὸ γενόμενον.

Ἦκουσε δὲ ὁ ἱερεὺς τῶν ἐλλήνων τοῦ δαίμονος τοῦτο διηγουμένου καὶ καταγνοὺς τῆς πλάνης, ἐβαπτίσθη καὶ γέγονε Μοναχὸς καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐκράτησε τὴν ταπείνωσιν λέγων, ὅτι ἡ ταπείνωσις λύει πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καθὼς αὐτὸς ἐγὼ παρ' ἐκείνου ἤκουσα εἰπόντος ὅτι ὡς ταρασσῶ τοὺς Μοναχοὺς, στρέφεται εἰς ἐξ αὐτῶν καὶ βάλλει μετάνοιαν καὶ εὐθὺς καταργεῖται μου πᾶσα ἡ δύναμις.

63. Εἶπε γέρων: ἡ ταπείνωσις οὐκ ὀργίζεται, οὐδὲ παροργίζει τινά.

64. Ἡρωτήθη γέρων διατι οὕτω πολεμούμεθα ὑπὸ τῶν δαιμόνων; καὶ ἀπεκρίθη ἐπειδὴ τὰ ὄπλα ἡμῶν ἀπορρίπτομεν λέγω δὴ τὴν ἀτιμίαν, καὶ τὴν ταπείνωσιν, καὶ τὴν ἀκτημοσύνης καὶ τὴν ὑπομονήν.

65. Ἡρωτήθη γέρων τί ἐστι ταπείνωσις; καὶ ἀπεκρίθη ἐὰν ἀμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός σου καὶ συγχωρήσῃς αὐτῷ πρὸ τοῦ μετανοῆσαι σοί.

66. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σισώῃ ὅτι ἡσθενησε καὶ καθημένων πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρωτησάντων, τί βλέπεις; εἶπεν αὐτοῖς δρῶ τίνας ἐλθόντας ἐπ' ἐμέ, καὶ παρακαλῶ αὐτούς, ἕνα ἐάσωσι με μικρὸν μετανοῆσαι λέγει δὲ αὐτῷ εἰς τῶν γερόντων καὶ ἐὰν ἐάσωσί σε ἀπ' ἄρτι δύνασαι χρησιμεύσαι εἰς μετάνοιαν; καὶ εἶπεν ὁ γέρων: εἰ καὶ οὐ δύναμαι ποιῆσαι, ἀλλὰ στενάζω μικρὸν ἐπάνω τῆς ψυχῆς μου καὶ ἀρκεῖ μοί.

67. "Ἦλθον ποτὲ τινὲς ἐν Θηβαῖδι πρὸς τινὰ γέροντα φέροντες δαιμονιζόμενον, ἵνα θεραπεύσῃ αὐτὸν καὶ δὲ γέρων, πολλὰ παρακληθεῖς, λέγει τῷ δαίμονι ἐξελθε ἐκ τοῦ πλάσματος τοῦ θεοῦ ἀπεκρίθη ὁ δαίμων· ἐξέρχομαι" ἀλλ' ἐρωτῶ σὲ ἕνα ρῆμα καὶ εἶπέ μου τινὲς εἰσὶ τὰ ἐρίφια, καὶ τινὲς εἰσὶ τὰ ἀρνία; ἔφη ὁ γέρων: τὰ ἐρίφια μὲν ἐγὼ εἶμι τὰ δὲ ἀρνία, ὁ θεὸς οἶδε καὶ ἀκούσας ὁ δαίμων ἐβόησε φωνὴ μεγάλη ἴδου διὰ τὴν ταπείνωσίν σου ἐξέρχομαι καὶ ἐξῆλθεν αὐτὴ τῆ ὥρα.

68. "Ἐλεγον οἱ γέροντες ὅταν μὴ πολεμώμεθα, τότε μᾶλλον χρὴ ἡμᾶς ταπεινούσθαι καὶ γὰρ θεός, εἰδὼς ἡμῶν τὴν ἀσθένειαν, σκεπάζει ἡμᾶς ἐὰν δὲ καυχησώμεθα, ἀφαιρεῖται ἀφ' ἡμῶν τὴν σκέπην αὐτοῦ καὶ ἀπολλύμεθα.

69. Ἀδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων· τί ἐστὶν ἡ κατὰ Θεὸν προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων ἡ προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἡ ταπείνωσις ὅσον γὰρ ἐὰν τις κατάγεται εἰς ταπείνωσιν, τοσοῦτον εἰς προκοπὴν ἀνάγεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

70. Εἶπε γέρων: ἐὰν εἴπῃς τινὶ «συγχώρησον μοί», ταπεινῶν ἑαυτὸν, καὶ εἰς τοὺς δαίμονας.

71. Εἰ μὴ ἔβαλεν δ' ἄρτοκόπος σκεπάσματα τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ κτήνους, ἔστρεφετο ἄν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ ἔτρωγεν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς λαμβάνομεν κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ σκεπάσματα, ἵνα μὴ βλέπωμεν καὶ ἐργαζόμεθα καλά, καὶ μακαρίζομεν ἑαυτούς, καὶ διὰ τοῦτο ἀπολέσομεν τὸν μισθὸν ἡμῶν" τούτου χάριν ἀφιέμεθα σχεῖν πότε ρυπαροὺς λογισμοὺς, καὶ αὐτοὺς μόνους βλέπομεν, ἵνα ἑαυτοὺς κατακρίνωμεν καὶ γίνονται αὐτὰ τὰ ρυπαρά, σκεπάσματα ἡμῖν τοῦ μικροῦ ἀγαθοῦ ὅταν γὰρ ἄνθρωπος μέμνηται ἑαυτὸν, οὐκ ἀπολλυσι τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

72. Ἡρωτήθη γέρων τί ἐστὶ ταπεινώσις; καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἡ ταπεινώσις μέγα ἔργον ἐστὶ θεϊκὸν ἢ δὲ ὁδὸς τῆς ταπεινώσεως, οἱ κόποι εἰσὶν οἱ σωματικοί, καὶ τὸ ἔχειν ἑαυτὸν ἀμαρτωλὸν καὶ ὑπὸ κάτω πάντων καὶ εἶπεν ὁ ἔρωτησας ἀδελφὸς τί ἐστὶ τὸ ὑπὸ κάτω πάντων; καὶ λέγει ὁ γέρων" το μὴ προσέχειν ἄλλοτριας ἀμαρτίαις, ἀλλὰ ταῖς ἰδίαις πάντοτε καὶ δέεσθαι τοῦ θεοῦ ἀδιαλείπτως.

73. Ἀδελφὸς τις ἦν ἐν κοινοδίῳ, καὶ ὅλα τα βάρη τῶν ἀδελφῶν ἐβάσταζεν ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ ἕως πορνείας κατηγορεῖ ἑαυτοῦ, ὅτι ἐγὼ ἐποίησα. Τινὲς δὲ τῶν ἀδελφῶν, ἀγνοοῦντες τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ, ἤρξαντο γογγύζειν κατ' αὐτοῦ λέγοντες πόσα κακὰ ποιεῖ οὗτος καὶ οὐδὲν ἐργάζεται; Ὁ δὲ Ἀββᾶς, γινώσκων τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ, ἔλεγε τοὺς ἀδελφοὺς θέλω τὸ ἐν αὐτοῦ ψιᾶθιον μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἢ ὅλα τα ὑμῶν μετὰ ὑπερηφανείας εἰ δὲ θέλετε, καὶ ἀπὸ τοῦ θεοῦ πληροφορήσω ὑμᾶς. Προσέταξεν οὖν ἀναφθῆναι πῦρ καὶ ἐνεχθέντα τὰ ἀνά τρία ἐκείνων ψιᾶθια καὶ τὸ ἐν τοῦ ἀδελφοῦ ριφθῆναι ἐν τῷ πυρὶ ὡς δὲ ἐρρίφθησαν, εὐθὺς πάντα μὲν ἐκεῖνα ἐκάνησαν, ἔμεινε δὲ μόνον τὸ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἰδόντες οἱ πρώην κατηγοροῦντες αὐτοῦ ἐφοβήθησαν καὶ ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν, καὶ ἐτίμων αὐτὸν τοῦ λοιποῦ ὡς Πατέρα.

74. Μοναχὸς τις τραῦμα λαβῶν παρὰ τινός, μετάνοιαν ἔβαλε τὰ πλήξαντι.

75. Διηγῆσατο γέρων, ὅτι δύο τινὲς ἦσαν κοσμικοὶ καὶ συμφωνήσαντες ἐξῆλθον καὶ γεγόνασι Μοναχοὶ καὶ ζῆλο φερόμενοι, ἀγνοοῦντες δέ, εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὡς ἐνόμιζον πληροῦντες τὴν εὐαγγελικὴν φωνήν. Μαθῶν δὲ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐχώρισεν αὐτοὺς τῆς κοινωνίας: οἱ δὲ ἠγανακτήσαν κατ' αὐτοῦ, δοκοῦντες ὅτι καλῶς ἐποίησαν. Ἀπῆλθον οὖν πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσολύμων, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτὸ τὸ γεγονός κακεῖνος ἐχώρισεν αὐτοὺς ἔπειτα πρὸς τὸν Ἀντιοχείας κακεῖνος ὁμοίως εἶπα καὶ πρὸς τὸν Πάπας Ρώμης ὡς ὑπερέχοντα ἀπελθόντες, καὶ παρ' αὐτοῦ τα ὅμοια ἤκουσαν.

Ἀπορούμενοι οὖν πρὸς ἀλλήλους εἶπον οὗτοι, εἷς τῷ ἐνὶ χαρίζονται διὰ τὸ ἐν συνόδῳ συνάγεσθαι· ἀλλ' ἄγωμεν εἰς τὸν Ἅγιον τοῦ θεοῦ Ἐπιφάνιον τὸν Ἐπίσκοπος Κύπρου, κακεῖνος πληροφορήσει ἡμῖν, ὅτι Προφήτης ἐστὶ καὶ οὐ λαμβάνει πρόσωπον ἀνθρώπου. Ὡς ἀπιόντες ἐπλησίασαν τὴ πόλει, ἀπεκαλύφθη τῷ Ἁγίῳ τὰ κατ' αὐτούς, καὶ πέμψας εἰς ὑπάντησιν αὐτῶν εἶπε μὴδὲ εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἰσέλθητε. Τότε ἐν ἑαυτοῖς γενόμενοι εἶπον ἐπ' ἀληθείας ἡμεῖς ἐσφάλημεν ἔστωσαν γάρ, ἐκεῖνοι ἀδίκως ἡμᾶς ἐχώρισαν" μὴ καὶ οὗτος ὁ Προφήτης; Ἴδου ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψεν αὐτὰ τὰ περὶ ἡμῶν καὶ κατέγνωσαν ἑαυτῶν σφόδρα. Ἴδὼν δὲ ὁ Θεὸς ὅτι ἐταπεινώθη ἡ καρδία αὐτῶν καὶ τὸ σφάλμα ὁμολογούσιν, ἐπληφόρησε τὸν Ἅγιον Ἐπιφάνιον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ πέμψας μετεκαλέσατο αὐτοὺς καὶ παρακαλέσας ἐδέξατο εἰς κοινωνίας, γράψας καὶ τὸ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας δέξαι τὰ τέκνα σου μετενόησαν γὰρ ἐν ἀληθείᾳ. Ἐπέφερον οὖν ὁ γέρων ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἡ θεραπεία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοῦτο θέλει ὁ Θεός, ἵνα ἄνθρωπος βάλῃ τὸ σφάλμα αὐτοῦ ἐπάνω αὐτοῦ ἐνώπιόν του Θεοῦ, καὶ ἡ χάρις τοὺς ἀνθρώπους πληροφορεῖ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

76. Ἀδελφὸς ἦν εἰς τὰ κελλία καὶ εἰς τοιαύτην ἦλθε ταπεινῶσιν, ὡς τοῦτο εὐχεσθαι πάντοτε Κύριε, πέμψον μοὶ κεραυνὸς ὑγιαίνων γὰρ παρακούω σου.

77. Εἶπε γέρων: ἐὰν κάμη ἄνθρωπος εἰς τὸ διὰ παντὸς ἐλέγχειν καὶ ἐπιτιμᾶν καὶ ἐξουθενεῖν κρυπτῶς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, πείθει αὐτὴν ὅτι ἄτιμοτερά των κυνῶν καὶ τῶν θηρίων ἐστὶν ἐκεῖνα γὰρ οὔτε παρώργισαν τὸν ποιήσαντα, οὔτε εἰς κρίσιν ἔρχονται πολλὰ οὖν κάλλιόν μου ἐστὶ μὴ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν, ἢ ἀναστῆναι αἰωνίως κολάζεσθαι.

78. Ἀδελφὸς παρέβαλε γέρονται καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν πῶς ἔχεις, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: κακῶς. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς διατί, Ἄββᾶ; ἔφη ὁ γέρων: ἰδοῦ, δεκαοκτῶ χρόνους ἔχω ἐνώπιόν του Θεοῦ παριστάμενος καὶ καθ' ἡμέραν καταρώμενος ἑαυτὸν λέγω ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου καὶ τοῦτο ἀκούσας καὶ ἀδελφὸς ἐξῆλθε, πάνυ ὠφεληθεῖς εἰς τὴν ταπεινῶσιν τοῦ γέροντος.

79. Εἶπε γέρων: ἐὰν κάθη ἐν ἐρήμῳ ἡσυχάζων, μὴ ἔχε ἐν ἑαυτῷ ὡς μέγα τί ποιῶν, ἀλλὰ μᾶλλον λογίζου ἑαυτὸν ὡς κύνα ἐξορισθέντα ἀπὸ δήμου, καὶ δεδεμένον, διὸ τὸ δάκνειν καὶ ἐπιπηδᾷ ἂν τοῖς ἀνθρώποις.

80. Εἶπε γέρων: ἐὰν εἰς ἔρημον οἴκης καὶ ἴδῃς ὅτι φροντίζει σου ὁ θεός, μὴ ὑψωθῇ ἡ καρδιά σου ἐπεὶ αἶρει ὁ θεὸς τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἀπὸ σου ἀλλὰ μᾶλλον εἶπε, ὅτι διὰ τὴν ὀλιγορίαν καὶ ἀσθένειάν μου ποιεῖ ὁ Θεὸς ἔλεος μετ' ἐμοῦ, ἵνα ὑπομείνω καὶ μὴ ἀκηδιάσω.

81. Εἶπε γέρων: ἐὰν ἀκούσης τὰς μεγάλης πολιτείας τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ θερμανθεῖς θελήσης μιμήσασθαι, ἐπιχείρησον καὶ σὺ ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ἕνα ἐνισχύσει σὲ εἰς τὸ ἔργον, δ ἡρετίσω καὶ εἰ, βοήθεια τοῦ Θεοῦ, τελειώσης, ἔχε τὴν χάριν τῷ βοηθήσαντι' εἰ δὲ μὴ δυνηθῆς τελειῶσαι, ἐπιγνωθὶ τὴν σεαυτοῦ ἀδυναμίαν καὶ ἀσθένειαν, καὶ καταγνοὺς σεαυτοῦ. ταπεινῶσόν σου τὸν λογισμὸν ἕως ἡμέρας θανάτου, ἔχων σεαυτὸν ἀνίκανος καὶ τωχὸς καὶ ἀνυπομόνητον, καὶ ἐλέγχων τὴν ἰδίαν ψυχὴν πάντοτε, ὡς ἀρξαμένην καὶ μὴν τελειώσασαν καὶ οὕτω καὶ σὺ δύνασαι σωθῆναι.

82. Ἦλθε πότε δ' Ἄββᾶς Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος ἀπὸ τῆς σκήτεως εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας εἰς τὴν προσφορᾶς τοῦ Ἄββᾶ Παμβῶ" καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ γέροντες εἶπε ρῆμα τοῦ ἀδελφοῦς, Πάτερ" δ δὲ εἶπεν' ἐγὼ οὐπω γέγονα Μοναχός, ἀλλ' εἶδος Μοναχοῦς. Καθημένο γὰρ μοὶ πότε ἐν τῷ κελλίῳ εἰς σκήτιν, ὠχλησαν οἱ λογισμοὶ λέγοντες ἀπελθε εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἴδε τί βλέπεις ἐκεῖ ἔμεινα δὲ πολεμῶν τῷ λογισμῷ πέντε ἔτη, μήπως ἀπὸ δαιμόνων ἐστίν.

Ὡς δὲ ἐπέμενεν ὁ λογισμὸς, ἀπῆλθον εἰς τὴν ἔρημον καὶ εὔρον ἐκεῖ λίμνης ὑδάτων καὶ νῆσον ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ ἦλθον τὰ θηρία τῆς ἐρήμου πιεῖν ἐξ αὐτῆς καὶ εἶδον ἐν μέσῳ αὐτῶν δύο ἀνθρώπους γυμνοὺς καὶ ἔδειλιασέ το σῶμα μου ἐνόμισα γὰρ ὅτι πνεύματα εἰσιν' αὐτοὶ δὲ με ὡς εἶδον δειλιώντα, ἐλάλησαν πρὸς με μὴ φοβοῦ' καὶ ἡμεῖς ἄνθρωποι ἐσμὲν καὶ εἶπον αὐτοῖς πόθεν ἔστε; καὶ πῶς ἦλθετε εἰς τὴν ἔρημον ταύτην; οἱ δὲ εἶπον ἀπὸ κοινοβίου ἐσμὲν καὶ γέγονεν ἡμῖν συμφωνία, καὶ ἐξήλθομεν ὧδε, ἰδοῦ τεσσαράκοντα ἔτη καὶ ὁ μὲν εἶς ἡμῶν Αἰγύπτιος ὑπάρχει, ὁ δὲ ἕτερος Λίβυς σὺ δὲ εἶπε ἡμῖν πῶς ὁ κόσμος; καὶ εἰ ἔρχεται τὸ ὕδωρ κατὰ καιρὸν αὐτοῦ, καὶ εἰ ἔχει ὁ κόσμος τὴν εὐθηνίαν αὐτοῦ; Ἐγὼ δὲ ἔφην αὐτοῖς ναὶ πλὴν εἶπατε μοί· πῶς δύναμαι γενέσθαι Μοναχός; καὶ ἀπεκρίθησαν μοί· ἐὰν μὴ ἀποτάξῃται τις πάσι τοῖς τοῦ κόσμου, οὐ δύναται γενέσθαι Μοναχός εἶπον δὲ αὐτοὺς ἐγὼ ἀσθενῆς εἶμι καὶ οὐ δύναμαι ὡς ὑμεῖς κακεῖνοι λέγουσι καὶ ἐὰν οὐ δύνασαι ὡς ἡμεῖς, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ κλαῦσον τὰς ἀμαρτίας σου. Καὶ ἠρωτήσα αὐτοὺς ὅταν γίνεται χειμῶν οὐ ριγᾶτε; καὶ πάλιν ἐν τῷ καύματι οὐ καίεται τὰ σώματα ὑμῶν; οἱ δὲ εἶπον ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἡμῖν τὴν οικονομίαν ταύτην, καὶ οὔτε ἐν τῷ χειμῶνι ριγῶμεν, οὔτε τὸ καῦμα ἡμᾶς παραβλάπτει. Διὰ τοῦτο, φησὶν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

ὁ γέρων, εἶπον ὑμῖν, ὅτι οὐπω γέγονα Μοναχός, ἀλλ' εἶδον Μοναχοῦς. Συγχωρήσατε μοί, ἀδελφοί.

83. Εὐχομένου ποτὲ τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα: Ἄντώνιε, οὐπω ἔφθασας εἰς τὸ μέτρον τοῦδε τοῦ σκυτὲ ὡς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρεία ὄντος. Ἄναστᾶς οὖν ὁ γέρων τὸ πρωὶ καὶ λαβὼν τὴν βαῖνην ράβδον, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ εἰσελθὼν καὶ ἀσπασάμενος αὐτόν, ἐκάθισε σὺν αὐτῷ καὶ λέγει αὐτῷ" εἶπε μοί, ἀδελφέ, τὰς πράξεις σου καὶ δὲ ἔφη οὐκ οἶδα ἑμαυτόν, Ἀββᾶ, τίποτε καλὸν πράξαντα, εἰμὴ μόνον ὅτι, ὡς ἀνίσταμαι τὸ πρωὶ καθίσει εἰς τὸ ἐργόχειρόν μου, λέγω ἐν ἑμαυτῷ, ὅτι πᾶσα ἡ πόλις αὕτη, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν, εἰσέρχονται εἰς τὴν Βασιλείαν διὰ τὰς δικαιοσύνας αὐτῶν, ἐγὼ δὲ μόνος κληρονομῶ τὴν κόλασιν διὰ τὰς ἀμαρτίας μου καὶ πάλιν ὁπὲ πρὶν κοιμηθῶ λέγω τὸν αὐτὸν λόγον. Ἀκούσας δὲ ὁ γέρων εἶπεν ἐν ἀληθείᾳ ὡς καλὸς χρυσοχόος, καθεζόμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ ἀναπαύσεως, τὴν Βασιλείαν ἐκληρονομήσας ἐγὼ δέ, ἀδιάκριτος ὢν, ὅλον μου τὸν χρόνον τὴν ἔρημον οἰκῶν, οὐ κατέλαβόν σε.

Πρόσεχε ὁ ἀναγινώσκων, καὶ μὴ ἀδιακρίτως καὶ ἀπλῶς οὕτω τὴν διήγησιν ἔκλαβομενος, ἀντὶ τοῦ ὠφεληθῆναι βλάβης, τὴν μίαν ταύτην ἐργασίας τοῦ κοσμικοῦ, τὴν καὶ αὐτὴν οὔσαν ἄπονον, προτιμῆσης πάσης τῆς ἄσκητικῆς πολιτείας τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Πατέρων καὶ κορυφαίου, τοῦ πρὸς τὸν ἴδιον κόπον καὶ τοὺς μισθοὺς ἀπολαβόντος, ὡς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς Πατέρας δοξασθέντος παρὰ θεῷ καὶ καταταγέντος εἰς αὐτὸν τὸν τόπον ὅπου ἐστὶν ὁ Θεός, ὡς τινι τῶν ἁγίων ἀπεκαλύφθη. Εἰ γὰρ ὁ σκυτεὺς, διὰ μόνον ἐκεῖνον τὸν εὐσεβῆ λογισμόν, τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου προτιμητέος, τοῦ πυρίνου στύλου τοῦ τὴν οἰκουμένην φωτίζοντος, καθ' & τις ἔφη τῶν ἁγίων περὶ αὐτοῦ, διατὶ μὴ καὶ εἰς μίμησιν πάσιν ὁ σκυτεὺς προετέθη καὶ μᾶλλον ἐκεῖνω ἀφομοιούσθαι ὡς προκριτωτέρω οἱ πάντες σπουδάζομεν, καὶ ταῦτα οὕτω ραδίας οὔσης καὶ τῆς μιμήσεως; ἀλλὰ τοῦτον ἐάσαντες, ὡς ἀρχέτυπον τί τὸν τοῦ θαυμαστοῦ Ἀντωνίου βίον οἱ Μοναχοὶ ἀποβλέπομεν καὶ πρὸς αὐτὸν παρείκαζεν τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν ἐπέιγεται ἡμῶν ἕκαστος; καὶ μάλιστα τῆς πρὸς τοῦτον ἀφομοιώσεως οὕτως ἔγκοπου οὔσης, καὶ ὀλίγοις εἰς ἄκρον κατορθωθείσης; οἶμαι δὲ οὐδὲ ὀλίγοις.

Δῆλον οὖν ὡς ὁ θεὸς καὶ ταπεινῶν ἀεὶ τοὺς ἑαυτοῦ, οὓς παραδέχεται κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ καὶ τὸ Παῦλο τὸν τῆς σαρκὸς σκόλοπα δούς, ἵνα μὴ ὑπεραίρηται, τῷ τῶν ἀποκαλύψεων ὑπερβάλλοντι, οὗτος καὶ τὸν Μέγας Ἀντώνιον, γέμοντα κατορθωμάτων καὶ χαρισμάτων τοῦ πνεύματος καὶ τὸ ἑαυτοῦ μέτρον γνῶναι ζητοῦντα, τὴ ταπεινώσει ἀσφαλιζόμενος, καὶ αὐτὸν ὡς ἄνθρωπος καὶ φιλόανθρωπος οὐπω φθᾶσαι εἰς τὸ μέτρον τοῦ σκυτέως ἔφη, οὐ ψευδόμενος, ἄπαγε! ἀλλ' ἀληθεύων, καὶ τὸ ὄν ὄντως φθειγόμενος. Ποῖον δὲ μέτρον λέγει; ταύτης τῆς ἀρετῆς, ἣν ὁ σκυτεὺς ἔσχε, μηδὲν μέγα περὶ ἑαυτοῦ φανταζόμενος, ἃ τὲ ἰδιώτην βίον ἔλκων καὶ κοσμικόν, καὶ ὑπὸ τοῦ συνειδότος ὡς τὰ πολλὰ καταγινωσκόμενος. Διὸ καὶ συνετὸς ὢν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἑαυτοῦ ἐπιγνώμων, πάντας μὲν ἐν αἰσθήσει καρδίας δικαίους εἶναι καὶ ἀξίους τῆς Βασιλείας ἐνόμιζε, μὴ προσέχων τοῖς ἄλλοτρισις κακοῖς, ἑαυτὸν δὲ μόνον κατέκρινε καὶ κληρονόμος ἠγεῖτο τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Καὶ ἄξιός μὲν ὁ ἀνὴρ ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων, ὅτι ἰδιώτης καὶ κοσμικὸς ὢν, τοιοῦτον εἶχε τὸ φρόνημα" οὐ μὴν διὰ τοῦτο καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου ὑψηλότερος ἀλλ' εἰς τοῦτο μόνον αὐτὸν ὑπερέβαινε, εἰς τὸ ἑαυτὸν ἔχεις πάντων ἀνθρώπων ἀμαρτωλότερον. Ὁ γὰρ Μέγας Ἀντώνιος, εἰ καὶ ταπεινόφρων ἦν, καὶ οὐδενὸς ἠγεῖτο ἑαυτὸν ἄξιον τῆ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλ' οὖν εἶχε τὸ συνειδὸς ὑπομιμνήσκον αὐτὸν & ἐκέκτητο κατορθώματα καὶ χαρίσματα, ὧν πολλοὺς ἀπολιμπανομένους ἠπιστατο καὶ διὰ τοῦτο οὐχ οὕτως ἑαυτὸν πάντων ἀνθρώπων ἀμαρτωλότερον λογίζεσθαι ἠδύνατο ὡς ὁ σκυτεὺς, κἂν ὅτι μάλιστα ἑαυτοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

καταγινώσκειν καὶ αὐτὸς ἔσπευδε. Κατὰ τοῦτο οὖν ἐνίκα αὐτὸν ὁ σκυτεὺς διὸ καὶ ὁ Θεὸς τοῦτο εἶπων, ἅμα μὲν τὸ ἀληθὲς εἶπεν, ἅμα δὲ καὶ τὸν αὐτοῦ υἱὸν πρὸς ταπεινοφροσύνην ἀνήγε μείζονα. Αὕτη σου ἡ διάκρισις ἔστω καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀγίων ὅσοις τοιοῦτον τί ἀπεκάλυφθη ἢ ἔλαληθη παρὰ Θεοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Αντώνιος εἶπεν ὅτι εἶδον ὅλας τας παγίδας του διαβόλου να εἶναι απλωμένα ἐπάνω εἰς την γην και εἶπα αναστενάζων· ποίος ἀραγε τας προσπερνά, χωρὶς να παγιδευθῆ; Και τότε ἤκουσα μίαν φωνήν να μου λέγη· ἡ ταπεινοφροσύνη.

2. Ο ἴδιος εἶπεν εἰς τον Αββάς Ποιμένα: ἡ εργασία του ανθρώπου εἶναι αὐτή να αναλαμβάνη την ευθύνην διὰ το σφάλμα του ἐνώπιον του Θεοῦ και να περιμένη πειρασμόν μέχρι της τελευταίας του αναπνοῆς.

3. Κάποτε ἐξεσηκώθησαν οἱ δαίμονες ἐναντίον του Αββά Αρσενίου και τον ἐστενοχωρούσαν εἰς το κελλίον του. Ὅταν λοιπόν ἤλθον αὐτοὶ που τον υπηρετούσαν και ἐστάθησαν ἔξω ἀπὸ το κελλί του, τον ἤκουσαν να βοά προς τον Θεόν και να λέγη: Θεέ μου, μη με εγκαταλείπης, διότι κανένα καλόν δεν ἔκανα ἐνώπιόν σου. Δός μου, ὁμως, κατὰ το μέτρον της καλωσύνης σου, την δύναμιν, δια να βάλω ἀρχήν,

4. Ἐνας ἀδελφός ἐπεσκέφθη τον Αββάν Αμμωναν και του εἶπε:

Αββά, εἶπε μου λόγον διδακτικόν.

Ἐν τούτοις, καίτοι παρέμεινε πλησίον του ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρας, δεν ἤκουσε τίποτε ἀπὸ το στόμα του γέροντος.

Ἐπειτα, καθὼς ἀνεχώρει, τον προέπεμψεν ἐπ' ὀλίγον ο Γέρων και του εἶπε:

– Παιδί μου, αἱ ἀμαρτίαι μου ἕως τώρα ἔχουν γίνει σκοτεινόν τεῖχος ἀνά μέσον ἐμοῦ και του Θεοῦ.

5. Ο Αββάς Δανιήλ διηγήθη ὅτι κάποτε ἔζη εἰς την Βαβυλώνα μία νέα, θυγάτηρ ἐνός ἀρχοντος του τόπου, ἡ οποία εἶχε μέσα της δαιμόνιον. Ο πατήρ της κόρης αὐτῆς ἐγνώριζε κάποιον Μοναχόν, τον οποίον ἠγάπα και ἀπὸ τον οποίον ἐζήτη ἐπιμόνως να θεραπεύση την κόρην του. Ο Μοναχος του ἀπήντησε:

– Κανείς δεν ἠμπορεῖ να θεραπεύση την κόρην σου, παρὰ μόνον κάποιοι ἀναχωρηται, τους οποίους γνωρίζω ἐάν ὁμως τους παρακαλέσωμεν, δεν θα δεχθούν, ἀπὸ μετριοφροσύνην, ἕνα τέτοιο πράγμα. Αὐτό εἶναι προτιμότερον να κάνωμεν· ὅταν θα ἔλθουν εἰς την αγοράν δια να πωλήσουν τα ἐργόχειρά των, να προσποιηθῆτε, ὅτι, δήθεν, θέλετε να αγοράσετε ἐργόχειρα και να τους φωνάξετε εἰς το σπίτι σας, διὰ να τους δώσετε τα χρήματα. Ὅταν δε ἔλθουν, να απαιτήσητε να κάνουν προσευχήν διὰ την θεραπείας της κόρης, ὁπότεν ἐλπίζω, ὅτι θα θεραπευθῆ ἡ θυγάτηρ σου.

Πράγματι λοιπόν ἐξήλθον εἰς την αγοράν και εὔρον τον μαθητῶν ἐνός Γέροντος, ο οποίος ἐκάθητο, διὰ να πωλήση τα ἐργόχειρά του. Τον ἐπήραν ἀμέσως οἱ ἀνθρωποι του ἀρχοντος, μαζί με τα ζεμπίλια του και τον οδήγησαν εἰς το σπίτι του, διὰ να παραλάβη τα χρήματα της ἀξίας των ἐργοχείρων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Μόλις όμως εισήρχετο, τον συνήντησεν η δαιμονιζομένη και τον έρράπισεν. Ο Μοναχός τότε εγύρισε και την άλλην σιαγόνα, εφαρμόζων την εντολήν του Κυρίου, που λέγει: «εάν κάποιος σε κτυπήσῃ εἰς τὸ ἓνα μάγουλο, να γυρίσῃς πρὸς αὐτὸν καὶ τὸ ἄλλο». Ἡ συμπεριφορὰ αὐτὴ ἐβασάνισε τὸν δαίμονα, ὁ ὁποῖος εἶπε με ἀπαισίας κραυγὰς: «ὦ βία! ἡ ἐντολή του Ἰησοῦ με ἐκδιώκει», ἀμέσως δὲ ἐφυγεν ἀπὸ τὴν γυναῖκα, ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην κατέστη υγιὴς καὶ ἐσωφρονίσθη. Τὸ περιστατικὸν αὐτὸ τὸ ἐγνωστοποίησαν εἰς τοὺς Γέροντας, οἱ ὁποῖοι δόξασαν τὸν Θεὸν καὶ εἶπαν, ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν ἐκμηδενίζει τόσον τὴν υπερηφάνειαν τοῦ διαβόλου, ὅσον ἡ ταπεινώσις, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ ἐντολή του Χριστοῦ.

6. Ὁ Ἀββάς Καρίων εἶπεν, ὅτι ἐκοπίασα περισσότερο ἀπὸ τὸν υἱὸν μου Ζαχαρίαν καὶ ὁμως δὲν ἐφθασα εἰς τὰ μέτρα τῆς ἀρετῆς του, λόγῳ τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς σιωπῆς του.

7. Κάποτε λοιπὸν αὐτὸς ὁ Ἀββάς Ζαχαρίας ἐκάθητο εἰς σκῆτην καὶ εἶδε μίαν ὀπτασίαν. Ἀμέσως ἐσηκώθη καὶ τὴν ἀνέφερεν εἰς τὸν Γέροντά του, τὸν Ἀββάν Καρίωνα. Ὁ Γέρον, ἐπειδὴ ἠσχολεῖτο με τὴν πρακτικὴν ἐξάσκησιν τῶν ἀρετῶν, δὲν εἶχε γνῶσιν αὐτῶν τῶν φαινομένων. Ἀμέσως λοιπὸν ἐσηκώθη ἀπὸ τὸ κάθισμά του καὶ τὸν ἐδείρε, διότι τάχα τὸ ὄραμα προήρχετο ἀπὸ δαίμονος. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Ἀββάς Ζαχαρίας ἐξηκολούθει νὰ βλέπῃ τὴν ὀπτασίαν, ἐφυγε τὴν νύκτα ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ μετέβη πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀββά Ποιμένος. Ἀφοῦ τὸν εὔρε, τοῦ ἐξωμολογήθη τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὀπτασίας καὶ ὅτι αἰσθάνεται, ἐκ τούτου, τὰ σπλάγχνα του νὰ καίωνται. Ὁ Ἀββάς Ποιμὴν ἀντελήφθη, ὅτι τὸ φαινόμενον προήρχετο ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ λέγει: πῆγαινε νὰ συναντήσῃς τὸν τάδε Γέροντα καὶ κράτησε καλὰ εἰς τὸν νοῦν σου αὐτὰ που θα σοῦ εἴπῃ. Μετέβη πράγματι ὁ Ἀββάς Ζαχαρίας πρὸς ἐκεῖνον τὸν Γέροντα, ὁ ὁποῖος, πρὶν ἀκόμη νὰ ανοίξῃ τὸ στόμα του ὁ Ἀββάς Ζαχαρίας καὶ νὰ τοῦ εἴπῃ τίποτε, τοῦ ἀνέφερε λεπτομερῶς τὴν κατάστασίν του καὶ τοῦ εἶπεν, ἐν συμπεράσματα:

– Αὐτό, που εἶδες, εἶναι θεϊκὴ ὀπτασία, ἀλλὰ πῆγαινε νὰ υποταχθῆς εἰς τὸν πνευματικὸν σου Πατέρα.

8. Αὐτὸν τὸν ἴδιον Ἀββάν Ζαχαρίαν παρεκάλεσε κάποτε ὁ Ἀββάς Μωϋσῆς:

– Εἰπέ μοι, Γέροντα - τοῦ εἶπε - τι πρέπει νὰ κάνω;

Μόλις ἤκουσεν ὁ Ἀββάς Ζαχαρίας αὐτὸ ἐπέσεν εἰς τοὺς πόδας του καὶ τοῦ εἶπεν:

– Εσύ ἐρωτᾷς. Πάτερ μου, ἐμένα; Καὶ τότε ὁ Ἀββάς Μωϋσῆς τοῦ εἶπεν, ἐκ δευτέρου:

– Πίστεισόν με, τέκνον μου Ζαχαρία, πῶς εἶδα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ κατεβαίνει ἐπάνω σου καὶ δι' αὐτὸ ἀναγκάζομαι νὰ σε ἐρωτήσω.

Τότε ὁ Ἀββάς Ζαχαρίας ἐπήρεν ἀπὸ τὸ κεφάλι του τὸ κουκούλι του, τὸ ἐρριψε κάτω καὶ τὸ κατεπάτησε με τὰ πόδια του λέγων:

– Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν συντριβῆ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ Μοναχός.

9. Ὁ Ἀββάς Ποιμὴν διηγήθη, ὅτι ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ ὁ Ἀββάς Ζαχαρίας, τὸν ηρώτησεν ὁ Ἀββάς Μωϋσῆς :

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

– Τι βλέπεις, Αββά; Εκείνος τότε απήντησε: - Πάτερ, δεν είναι προτιμότερα ή σιωπή; –
Ναι, τέκνον μου, σιώπα: απήντησε και ο Αββάς Μωϋσής.

Κατά την στιγμήν δε του θανάτου του, ο 'Αββάς Ισίδωρος, που εκάθητο κοντά, ύψωσε το βλέμμα του προς τον ουρανόν και είπε:

– Να ευφραίνεσαι, τέκνον μου Ζαχαρία, διότι έχουν ανοίξει προς χάριν σου αι πύλαι της Βασιλείας των Ουρανών.

10. Ο Αββάς Ευάγγριος είπεν, ότι δια τον άνθρωπον η αρχή της σωτηρίας του ευρίσκεται εις την αυτοκατηγορίαν του.

11. Κάποτε ο Αββάς Θεόδωρος ευρέθη μαζί με άλλους Μοναχούς καθώς λοιπόν έτρωγον, έπαιρναν σιωπηλοι τα ποτήρια των και δεν έλεγον την γνωστήν επίκλησιν «συγχώρησον». Τότε είπεν ο Αββάς Θεόδωρος «έχασαν οι Μοναχοι την ευγένειάν των με το να μη λέγουν: «συγχώρησον».

12. Αυτόν τον ίδιον, τον Αββάς Θεόδωρον, ηρώτησε κάποιος αδελφός:

– Θέλω να εκτελέσω τας εντολάς. Ο Αββάς Θεόδωρος του απήντησε:

– Κάποτε και ο Αββάς Θωμάς είπε: θέλω να εκπληρώσω τον λογισμόν μου, όπως θέλει ο Θεός. Αμέσως λοιπόν μετέβη εις τον φούρνον και έψησε ψωμιά όταν δε του εζήτησαν οι πτωχοί, τα έδωσεν όλα. Όταν δε άλλοι πτωχοι του εζήτησαν ελεημοσύνην, τους έδωσε τα κοφίνια, που βάζουν μέσα τα ψωμιά και το φόρεμα, που εφόρει. Και είσήλθεν εις το κελλίον μόνον με το μαφόριον ήτοι την κάππαν, που ρίπτουν οι Μοναχοι εις τους ώμους των αλλά και μετά από τοιαύτην ελεημοσύνην κατηγορεί τον εαυτόν του «δεν εξεπλήρωσα, όπως έπρεπε», έλεγε «την εντολήν του Θεού».

13. Ένας Μοναχός είπεν εις τον Αββάς Θεόδωρον:

– Είπέ μου μίαν λέξιν παρηγορίας, διότι χάνομαι. Και τότε με κόπον του απήντησεν ο Αββάς Θεόδωρος

-Εγώ κινδυνεύω να χαθώ και τί ήμπορώ να σου ειπώ;

14. Κάποτε ο μακάριος Θεόφιλος, ο Αρχιεπίσκοπος, ήλθεν εις το όρος της Νιτρίας. Τον επεσκέφθη δε και ο Πνευματικός Πατήρ των ασκητών της περιοχής Νιτρίας. Ο Αρχιεπίσκοπος λέγει τότε προς αυτόν.

- Πάτερ, τι περισσότερο εύρες εις αυτόν τον δρόμον της ασκήσεως;

– Το να θεωρώμεν πάντοτε τον εαυτόν μας αίτιον εις όλα και να αυτοκατηγορούμεθα, απήντησεν ο Αββάς.

– Πράγματι – συνεφώνησε και ο Αρχιεπίσκοπος - δεν υπάρχει άλλος δρόμος από αυτόν.

15. Όταν, κάποτε, ο ίδιος ο Αρχιεπίσκοπος Θεόφιλος ήλθεν εις την Σκήτην, συνεκεντρώθησαν οι αδελφοί, διά να τον ίδουν μερικοί άδελφοι είπον τότε εις τον Αββάν Παμβώ ειπέ, Πάτερ, ένα διδακτικον λόγον, προς τον Πατριάρχη, διά να ωφεληθή. Είς αυτούς ο Γέρων απήντησεν· εάν δεν ωφελήται από την σιωπήν μου, ούτε με τον λόγον μου θα ωφεληθή.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

16. Η Γερόντισσα Θεοδώρα έλεγεν, ότι ούτε άσκησις, ούτε κακουχία, ούτε οι διάφοροι κόποι σώζουν τον άνθρωπον, εκτός από την γνησίαν ταπεινοφροσύνην. Διηγείτο δε και το εξής: “Υπήρχε κάποιος αναχωρητής που εξεδίωκε τους δαίμονας ούτος προηγουμένως εξήταζε τα δαιμόνια, έρωτών αυτά: με ποίαν δύναμιν εξέρχεσθε από τον άνθρωπον; με νηστείαν; Όχι, απήντων ημείς ούτε τρώγομεν, ούτε πίνομεν. Με αγρυπνίαν; ήρώτα πάλιν ο Γέρων: όχι απήντων ημείς καθόλου δεν κοιμώμεθα. Μήπως διά της αναχωρήσεως του πάσχοντος έκ του κόσμου; όχι απήντων ημείς ζώμεν εις τας ερήμους. Επειδή δε ο Γέρων επέμενε και έλεγεν, με ποίον λοιπόν τρόπον εξέρχεσθε; τα δαιμόνια ώμολόγησαν: Τίποτε δεν μας νικά, παρά μόνον η ταπεινοφροσύνη.

17. Ο Αββάς Ιωάννης ο Κολοβός είπεν, ότι η ταπεινοφροσύνη και ο φόβος του Θεού ευρίσκονται επάνω από όλας τας αρετάς.

18. Είπε πάλιν ο Αββάς Ιωάννης ο Κολοβός: - Ποίος επώλησε τον Ιωσήφ; – Οι αδελφοί του, απήντησαν.

- Όχι, έδευτερολόγησεν ο Γέρων, αλλά η ταπείνωσίς του τον επώλησε· διότι ήμπορούσε, όταν επωλείτο, να είπη προς τους αδελφούς του: είμαι αδελφός σας και να αντιμιλήση προς αυτούς. Αλλά δεν είπε τίποτε και διά της ταπεινώσεώς του επώλησε τον εαυτόν του. Πλην όμως ή ταπείνωσίς του τον κατέστησεν άρχοντα εις την Αίγυπτον.

19. Άλλοτε πάλιν ο ίδιος είπεν αφήσαμεν το ελαφρών φορτίον, δηλαδή το να μεμφώμεθα τον εαυτόν μας, και εσηκώσαμεν το βαρύτερον, δηλαδή το να δικαιολογούμεν τον εαυτόν μας.

20. Ένας εκ των Πατέρων είπε διά τον Αββάν Ιωάννην, ότι με την ταπείνωσίν του κατόρθωσε να κρεμάση ολόκληρον την σκήτην από το μικρόν του δάκτυλον.

21. Ο Αββάς Ιωάννης ο Θηβαίος είπεν ο Μοναχός πρέπει, περισσότερο από όλας τας αρετάς, να κατορθώση την ταπεινοφροσύνην, διότι αυτή είναι η πρώτη εντολή, περί της οποίας λέγει ο Σωτήρ «Μακάριοι οι ταπεινόφρονες, διότι εις αυτούς ανήκει η Βασιλεία των ουρανών» (Ματθ. ε', 3).

22. Ο Αββάς Ποιμήν είπε διά τον Αββάν Ισίδωρον, ότι κάθε νύκτα έπλεκε δέμα βλαστών φοινίκων και οι αδελφοί που τον έβλεπον να κοπιάζη, τον παρεκάλουν:

– Ξεκουράσου – του έλεγον - ολίγον, διότι εγήρασες πλέον.

– Ακόμη και εάν καύσουν τον Ισίδωρον – απαντούσεν ο Γέρων – και σκορπίσουν την στάκτην του εις τον άνεμον, ουδεμία χάρις θα μου οφείλεται, διότι ο Υιός του Θεού ήλθεν εις τον κόσμον δι' ημάς.

23. Ο ίδιος, πάλιν, ο Αββάς Ποιμήν, έλεγε το εξής διά τον Αββάν Ισίδωρον· οσάκις οι λογισμοί του έλεγον ότι είσαι πλέον μεγάλος ασκητής, αυτός απαντούσεν εις τους λογισμούς αυτούς μήπως είμαι όπως ο Αββάς Αντώνιος; ή μήπως έγίνα τέλειος, όπως ο Αββάς Παμβώς ή, τέλος, μήπως έφθασα εις τα μέτρα των υπολοίπων Πατέρων, που ευηρέστησαν τον Θεόν: Με τας σκέψεις αυτές ανεπαύετο και οι λογισμοί υπεχώρουν και έφευγον. Όταν πάλιν οι εχθροί της ψυχής μας, οι δαίμονες, τον έκαμνον να ολιγοψυχήση,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

με το να του λέγουν, ότι μετά από όλα αυτά, θα ριφθής εις την κόλασιν, τους απαντούσε και εάν ακόμη ριφθώ εις την κόλασιν, οπωσδήποτε όμως σας θα έχω από κάτω.

24. Ο Αββάς Λογγίνος είπεν, ότι όπως ακριβώς ο νεκρός δεν αισθάνεται τίποτε, ούτε κρίνει κανένα, τοιουτοτρόπως και ο ταπεινόφρων δεν ημπορεί κανένα να κρίνη, έστω και εάν ακόμη τον ίδη να προσκυνή τα είδωλα.

25. Ο Αββάς Ματόης είπεν, ότι όσον ο άνθρωπος προσεγγίζει τον Θεόν, τόσο και περισσότερο βλέπει ότι είναι αμαρτωλός: διότι και ο Προφήτης Ησαΐας, όταν είδεν εις το προφητικόν του όραμα τον Θεόν, έχαρακτήρισε τον εαυτόν του δυστυχημένον και ακάθαρτον.

26. Ο ίδιος πάλιν, ο Αββάς Ματόης, έλεγεν, ότι όταν ήμουν νεώτερος ενόμιζα ότι τάχα κάμνω κάτι καλόν, τώρα όμως που έγήρασα, βλέπω ότι δεν έχω να παρουσιάσω ούτε ένα καλόν έργον.

27. Κάποιος αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ματόην

- Πώς κατορθώνουν οι σκητιώται να κάμνουν περισσότερα από όσα λέγει η εντολή; αγαπώντες, δηλαδή, τους εχθρούς των περισσότερον από τους εαυτούς των;

Εγώ ακόμη – απήντησεν ο Γέρων – ούτε αυτόν που με αγαπα, δεν τον αγαπώ όπως τον εαυτόν μου.

28. Ο Αββάς Ιακώβ είπεν ότι κάποτε έπεσκέφθην τον Αββάν Ματόην και καθώς έφευγα του είπον:

- Θέλω να υπάγω εις τα κελλία.

– Να ασπασθής εκ μέρους μου, τον Αββάν Ιωάννης, μου είπεν ο Γέρων.

Πράγματι λοιπόν, όταν μετέβην προς τον Αββάν Ιωάννην, του είπα:

– Σε ασπάζεται ο Αββάς Ματόης. Τότε ο Αββάς Ιωάννης, είπε με ευχαρίστησιν:

– Ο Αββάς Ματόης, είναι πράγματι ένας αληθινός Ισραηλίτης, εις τον οποίον δεν υπάρχει δολιότης (Ιωάν. α', 48).

Μετά από ένα έτος επεσκέφθην πάλιν τον Αββάν Ματόην και του μετέδωσα τον ασπασμόν του Αββά Ιωάννου. Ο Αββάς Ματόης απήντησε με σεμνότητα:

-Εγώ δεν είμαι άξιος του εγκωμιαστικού λόγου του Γέροντος. Ωστόσο όμως μάθε πως όταν ακούσης ένα άσκητήν, να τιμά τον πλησίον του περισσότερον από τον εαυτόν του, να είσαι βέβαιος ότι αυτός έφθασεν εις μεγάλα μέτρα διότι αυτή ακριβώς είναι η τελειότης, το να τιμά κανείς τον άλλον περισσότερον από τον εαυτόν του.

29. Ένας αδελφός παρεκάλεσε τον Αββάν Ματόην: - Πάτερ, είπε μου ένα ωφέλιμον λόγον.

– Πήγαινε – απήντησεν ο Αββάς – και παρακάλεσε τον Θεόν να σου δώση πένθος εις την καρδίαν και ταπεινώσιν· πρόσεχε πάντοτε τας αμαρτίας σου, να μη κρίνης ποτε τους άλλους, αλλά να γίνεσαι κατώτερος όλων. Κόψε την ελευθεριότητα, να συγκρατησ την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

γλώσσαν σου και να εγκρατεύεσαι εις την κοιλίαν. Αν κάποιος συζητή διά μίαν υπόθεσιν, να μη φιλονεικήσης μαζί του κατά την συζήτησιν αλλά εάν λέγη καλά, απάντησε του: ναί, καλώς λέγεις: εάν, πάλιν, κακώς όμιλεί, είτε του συ γνωρίζεις πως λαλείς, και να μη φιλονεικήσης μαζί του δι' όσα ελάλησε. Και αυτό είναι η ταπείνωσις.

30. Ο Αββάς Ξάνθιος είπεν, ότι ο σκύλος είναι καλύτερος από εμέ, διότι και αγάπην έχει και εις κρίσιν δεν έρχεται.

31. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Αλώνιον: – Τι είναι το να εξουθενώνης τον εαυτόν σου;

– Το να πιστεύης πως είσαι κατώτερος και από τα άλογα ζώα και να αναγνωρίζης ότι είναι ακατάκριτα δι' ό,τι και αν κάμουν.

32. Ο Αββάς Ποιμήν είπεν, ότι όταν ένας άνθρωπος αυτοκατηγορείται, τότε παντού θα έχη καρτερικότητα και υπομονήν εις κάθε περίστασιν.

33. Ο ίδιος, ο Αββάς Ποιμήν, είπεν, ότι όταν ένας άνθρωπος κατορθώση να πραγματοποιήση το ρητόν του Αποστόλου, που λέγει: «όλα είναι καθαρά εις όσους έχουν ζωήν καθάραν» (Τιτ. α', 15), βλέπει τον εαυτόν του κατώτερον από όλα τα κτίσματα του Θεού.

Κάποιος αδελφός, που τον ήκουσε, τον ήρώτησε:

– Και πώς είναι δυνατόν να θεωρήση κανείς τον εαυτόν του κατώτερον και από ένα φονέα;

Ο Γέρων απήντησεν:

– Αν ο άνθρωπος φθάση εις τα μέτρα αυτού του ρητού, να αποκτήση δηλαδή καθαρότητα και ίδη ένα άνθρωπον να φονεύη, να είπη τότε: Αυτός μόνον αυτήν την αμαρτίαν έκανε εγώ όμως καθημερινώς φονεύω.

34. Ο ίδιος αυτός αδελφός υπέβαλε την ιδίαν ερώτησιν και προς τον Αββάν Ανούβ, λέγων εις αυτόν και την γνώμην του Αββά Ποιμένου. Αφού τον ήκουσεν ο Αββάς Ανούβ, του απήντησε:

– Καλά σου είπε: έτσι είναι. Διότι εάν φθάση ο άνθρωπος εις τα μέτρα του ρητού, να αποκτήση, δηλαδή, καθαρότητα, και ίδη τα σφάλματα του αδελφού του, κατορθώνει, με την δύναμιν της αρετής του, να τα καταπίη (δηλαδή να τα παραβλέψη).

- Και ποία είναι αυτή η αρετή, ηρώτησεν εκ δευτέρου ο αδελφός, που θα του εμπνεύση μίαν τοιαύτην δύναμιν;

- Η αυτοκατηγορία, απήντησε πάλιν ο Αββάς Ανούβ· διότι με το να κατηγορώ τον εαυτόν του, δικαιώνει τον πλησίον του. Και αυτή η δικαιοσύνη αποκρύπτει τα σφάλματα του πλησίον.

35. Διά τον Αββάς Ποιμένα έλεγαν ότι ουδέποτε ήθελε να υποστηρίξη τον λόγον του ενώπιον άλλου γέροντος (ή και να φανή κών): δι' αυτό έπαινούσε τον Γέροντα εις όλας τας περιπτώσεις. Διηγούνται μάλιστα, όσοι τον ε γνώρισαν, το εξής: εάν τον έπεσκέπτοντο

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

μερικοί ευσεβείς τους έστελλε πρώτον εις τον Αββάν Ανούβ, επειδή ήτο μεγαλύτερος από αυτόν εις τα χρόνια ο Αββάς Ανουβ πάλιν, τους έλεγε: πηγαίνετε προς τον αδελφόν μου τον Ποιμένα, διότι αυτός έχει το χάρισμα της διδασκαλίας. Αν δε κάποτε ετύχαινε να κάθονται μαζί και Αββάν Ανούβ, με τον Αββάν Ποιμένα, ο Αββάς Ποιμήν καθόλου δεν ωμίλει, εφ' όσον ήτο παρών ο Αββάς Ανούβ.

36. Ο Αββάς Ποιμήν έλεγεν, ότι ήκουσεν από τον μακάριον Αββάν Αντώνιον να λέγη: «Το μεγαλύτερον βάσανον και η μεγαλυτέρα στενοχωρία του ανθρώπου είναι το να σηκώση επάνω του, ενώπιον του Κυρίου, την ευθύνην διά το σφάλμα του και το να περιμένη πειρασμόν μέχρι της τελευταίας του αναπνοής.

37. Άλλοτε, πάλιν, έλεγεν ο Αββάς Ποιμήν αναστενάζων· όλαι αι αρεται εισήλθον εις τον οίκον αυτόν, εκτός από μίαν· και χωρίς αυτην βασανίζεται και κοπιάζει ο άνθρωπος.

– Ποία είναι αυτή; τον ήρώτησαν. Και εκείνος απήντησε πάλιν - Το να αυτοκατηγορηται ο άνθρωπος.

38. Ο ίδιος είπεν εις άλλην περίπτωσιν ότι εάν ο άνθρωπος προσέχη τον κανόνα της κατά Χριστόν συμπεριφοράς δεν ταράσσεται: δι' αυτό δε ακριβώς περιπίπτομεν εις πολλούς πειρασμούς, διότι δεν προσέχομεν τον Κανόνα και τα πράγματα. Εμάθαμεν από την Παλαιάς Διαθήκην δια την Αβιγαίαν, ότι είπεν εις τον Δαυίδ: «ιδική μου είναι η αμαρτία» και ότι την ήκουσε και την ηγάπησεν. Η Αβιγαία λοιπόν συμβολίζει την ψυχήν μας, ο δε Δαυίδ τήν θεότητα. Εάν λοιπόν η ψυχή αυτοκατηγορηθή ενώπιον του Θεού, τότε την αγαπά ο Κύριος.

39. Ο Αββάς Ποιμήν είπεν: εγώ λέγω, ότι εις τον τόπον, που ρίπτεται ο σατανάς, εκεί και εγώ ρίπτομαι.

40. Είπεν ο Αββάς Ποιμήν: ο άνθρωπος έχει ανάγκην πάντοτε από την ταπεινοφροσύνην και τον φόβον του Θεού, όπως ακριβώς έχει ανάγκην αέρος διά την αναπνοήν του.

41. Ειπε, πάλιν, ο ίδιος Αββάς: το να ταπεινωθής ενώπιον του Θεού και να μη υπολογίζης τον εαυτόν σου, ότι τάχα είσαι κάτι, και το να παραμερίζης το θέλημά σου, όλα αυτά είναι εργαλεία της ψυχής.

42. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα:

- Αββά, τί πρέπει να προσέχω, όταν κάθομαι εις το κελλίον μου;

- Έως τώρα, – απήντησεν ο 'Αββάς - είμαι ένας άνθρωπος, που έχω βυθισθή εις τον βόρβορον κώνω εις τον λαιμόν μου· δι' αυτό κράζω γοερά προς τον Θεόν: ελέησόν με.

43. Ο ίδιος, πάλιν, είπεν: Εαν σε επισκεφθή κάποιος αδελφός και αντιληφθής ότι δεν ωφελείσαι καθόλου από τον ερχομόν του, αναζήτησε εις την σκέψιν σου και μάθε ποίος ήτο ο λογισμός που είχες, πριν να εισέλθη ο αδελφός εις το κελλί σου. Και από την εξέτασιν αυτήν θα αντιληφθης ποία είναι η αιτία αυτής της ανωφελείας και ότι συ έδωσες αυτήν την αιτίαν. Αν πραγματοποιήσης αυτήν την συμβουλήν με ταπεινοφροσύνην, θα είσαι απηλλαγμένος από την ευθύνης της κατηγορίας του πλησίον σου, εφόσον θα αυτοκατηγορηθής συ και θα σηκώσης το βάρος των ελαττωμάτων σου. Διότι εάν ο άνθρωπος καθήση ευλαβικά εις το κελλί του, δεν θα αμαρτήση. Διότι ο Θεός ευρίσκεται

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

διαρκώς ενώπιον αυτού. Όπως δε εγώ βλέπω, από την ευλαβικήν παραμονήν εις το κελλί αποκτά ο άνθρωπος τον φόβον του Θεού.

44. Αλλοτε, πάλιν, είπε κάποτε εκάθηντο οι Γέροντες εις την τράπεζαν και ο Αββάς Αλώνιος έστέκετο όρθιος και τους υπηρετεί, καθώς έτρωγον. Οι Γέροντες λοιπόν τον επήνεσαν, εκείνος όμως δεν τους απήντησε καθόλου.

Κάποιος τότε εκ των Γερόντων του λέγει ιδιαιτέρως:

– Διατί δεν απήντησες τίποτε εις τους Γέροντας, όταν σε επήνεσαν;

– Έαν τους απαντούσα – είπεν ο 'Αββάς Αλώνιος,- θα ήτο ως να δέχομαι τον έπαινον.

45. Είπε πάλιν εις άλλην περίπτωσιν ή γή επί της οποίας έδωσεν εντολήν ο Θεός να προσφέρωμεν θυσίαν, είναι η ταπεινοφροσύνη.

46. Ο Αββάς Σισώης είπεν ότι εκείνος, που με την θέλησίη του αποφεύγει τον έπαινον των ανθρώπων, εφαρμόζει όλα όσα λέγει η Αγία Γραφή.

47. Κάποτε επεσκέφθη τον Αββάν Σισώνη ένας γνωστός του εις το όρος του Αββά Αντωνίου. Καθώς λοιπόν συνωμίλουν τον ερώτα ο επισκέπτης

- Πάτερ, δεν έφθασες ακόμη τα μέτρα της αρετής του Αββά Αντωνίου;

- Εάν είχαν ένα μόνον από τους λογισμούς του Αββά Αντωνίου - απήντησεν ο 'Αββάς Σισώης – ασφαλώς θα εγενόμουν όλόκληρος όπως η φωτιά.

48. Ένας Μοναχός είπεν εις τον Αββάν Σισώνη

– Αββά, βλέπω ότι η μνήμη του Θεού ευρίσκεται πάντοτε εις τον νούν μου.

– Δεν είναι σπουδαίον αυτό – απήντησεν ο Γέρων – το να είναι ο λογισμός σου μαζί με τον Θεόν σημαντικόν και σπουδαίον είναι το να βλέπης τον εαυτόν σου, ότι είναι κατώτερος από όλα τα κτίσματα: δι' αυτό ακριβώς και ο σωματικός κόπος οδηγεί εις την ταπεινοφροσύνην.

49. Ο Αββάς Σισώης ηρώτησεν έναν αδελφόν: - Πώς περνάς; - Έξοδεύω τας ημέρας μου, Πάτερ απήντησεν ο αδελφός.

– Θα ήμουν και εγώ ευχαριστημένος, εάν εξώδευον μίαν ημέραν έννοώ, δηλαδή, ότι θα ήμουν ευχαριστημένος, εάν επερνούσα μίαν ημέραν, χωρίς να προσθέσω αμαρτίαν εις τας αμαρτίας μου.

50. Κάποτε τρεις Γέροντες, που ήκουσαν διά τον Αββάν Σισώνη, τον έπεσκέφθησαν. Του λέγει τότε ο πρώτος εξ αυτών:

- Πάτερ, πώς ήμπορώ να σωθώ από το τρίξιμο των δοντιών και τον ακοίμητον σκώληκα της κολάσεως;

Ο Αββάς Σισώης δεν του έδωσεν απάντησιν. Έρωτά ο δεύτερος :

– Πάτερ, πώς ήμπορώ να σωθώ από το τρίξιμο των δοντιών και τον ακοίμητον σκώληκα της κολάσεως;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Ούτε και εις αυτόν απήντησεν ο Αββάς Σισώης. Εν συνεχεία τον ήρώτησε και ο τρίτος:

– Πάτερ, τι να κάνω, διότι η ενθύμησις του σκότους της κολάσεως, δεν με αφήνει να αναπνεύσω από τον φόβον μου;

Αφού ήκουσε και τους τρεις ο Γέρων, απαντά

-Εγώ τίποτε από αυτά δεν σκέπτομαι, ελπίζω δε ότι ο Θεός, ως φιλεύσπλαγχνος που είναι, θα με ελεήσει.

Μόλις ήκουσαν αυτά οι Γέροντες που έπεσκέφθησαν τον 'Αββάν Σισώην, ελυπήθησαν και έσηκώθησαν να φύγουν αποτόμως. Ο όσιος όμως Σισώης, επειδή δεν ήθελε να τους αφήση να φύγουν λυπημένοι, τους λέγει:

– Σείς όμως, αδελφοί μου, είσθε μακάριοι: σάς εξήλευσα, πράγματι, διότι εάν ο νους σας σκέπτεται συνεχώς τέτοια πράγματα, είναι αδύνατον να αμαρτήσετε. Εγώ όμως ο σκληροκάρδιος τι θα κάνω, που δεν ανέχομαι να γνωρίζω καν ότι υπάρχει κόλασις διά τους ανθρώπους; Εξ αιτίας αυτού καθ' εκάστην ώραν αμαρτάνω.

Οταν ήκουσαν οι Γέροντες αυτούς τους λόγους του Αββά Σισώη, μετενόησαν διά τας προηγουμένας σκέψεις των και είπον:

- Όπως ακριβώς ηκούσαμεν, έτσι και είδομεν.

51. Έλεγεν ο Αββάς Σισώης ότι ο δρόμος που οδηγεί εις την ταπεινοφροσύνην, είναι η εγκράτεια, η συνεχής και αδιάλειπτος προς τον Θεόν προσευχή και το να αγωνιζώμεθα να είμεθα κατώτεροι από κάθε άνθρωπον.

52. Έλεγε, πάλιν, ο Αββάς Σισώης, ότι είναι γραμμένον εις την Παλαιάν Διαθήκην διά τα είδωλα· στόμα έχουν και δεν θα ομιλήσουν μάτια έχουν και δεν βλέπουν αυτια έχουν και δεν ακούουν. Έτσι λοιπόν πρέπει να είναι και ο Μοναχός και όπως τα είδωλα είναι βδέλυγμα, πρέπει και ο ίδιος να θεωρή τον εαυτόν του βδέλυγμα.

53. Ένας Μοναχός ήρώτησε τον Αββάν Κρόνιον:

– Πάτερ, με ποιον τρόπον φθάνει ο άνθρωπος εις την ταπεινοφροσύνην; .

– Με τον φόβον του Θεού, απήντησεν ο Γέρων.

- Και πώς φθάνει ο άνθρωπος εις τον φόβον του Θεού; ήρώτησεν εκ δευτέρου ο Μοναχός.

– Κατά την γνώμην μου – απήντησε πάλιν ο Γέρων - με το να επιδοθή εις σωματικών κόπον και να ενθυμήται, όσον ήμπορεί, την έξοδον της ψυχής από το σώμα και την κρίσιν του Θεού.

54. Κάποτε ο Αββάς Μακάριος επερνούσεν από τον βάλτον εις το κελλί του και εβάσταζε βλαστούς φοινίκων. Τον συνήνητησεν ο διάβολος εις τον δρόμον, με ένα δρεπάνι. Έπεχείρησε λοιπόν να τον κτυπήση και δεν ήμπορεσε τότε του λέγει:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

- Μεγάλη δύναμις (πνευματική) εξέρχεται από σέ, Μακάριε, δι' αυτό και δεν μπορώ να σου κάνω τίποτε αυτό, που κάνεις σύ, το κάνω και εγώ συ νηστεύεις και εγώ νηστεύω: συ αγρυπνείς, αλλά και εγώ δεν κοιμούμαι καθόλου. Εις ένα μονάχα με νικάς.

- Ποίον είναι αυτό; ήρώτησε με έκπληξιν ο 'Αββάς Μακάριος.

- Η ταπείνωσίς σου και δι' αυτό δεν ημπορώ να σου κάνω τίποτε.

55. Ο Αββάς Υπερέχιος είπεν, ότι η ταπεινοφροσύνη είναι το δένδρον της ζωής, που συνεχώς υψώνεται προς τον ουρανόν.

56. Ένας Γέρων ασκητής είπεν, ότι αυτός που έχει ταπείνωσιν, ταπεινώνει τους δαίμονας· ενώ εκείνος που δεν έχει ταπείνωσιν έμπαίζεται από τους δαίμονας.

57. Είπε πάλιν ο ίδιος όχι μονάχα να χρησιμοποιήσ λόγια για να επιδείξω με αυτά την ταπείνωσίν σου αλλά και να είσαι πράγματι ταπεινός· διότι είναι αδύνατον να υψωθής εις τα κατά Θεόν έργα, χωρίς ταπεινοφροσύνην.

58. Είς κάποιον μεγάλον αναχωρητήν, που είπε: «διατί με πολεμείς έτσι, σατανά;» απήντησεν ο σατανάς: «συ είσαι, που με πολεμείς πάρα πολύ, με την ταπεινοφροσύνην σου».

59. Οι Γέροντες έλεγαν πως η ταπεινοφροσύνη είναι στέφανος διά τον Μοναχόν.

60. Ήρώτησαν, κάποτε, ένα Γέροντα πώς αποκτά η ψυχή την ταπείνωσιν και εκείνος απήντησεν· όταν φροντίζη διά τας αμαρτίας της.

61. Ένας Γέρων είπεν ότι όπως η γη ποτέ δεν πίπτει κάτω, έτσι και εκείνος που ταπεινώνει τον εαυτόν του.

62. Ησαν κάποτε, δύο αδελφοί, που κατοικούσαν εις το ίδιον μέρος: ο διάβολος προσπαθούσε να χωρίση τον ένα από τον άλλον. Μίαν ημέραν λοιπόν, καθώς και μικρότερος άναψε το λυχνάρι, ενήργησεν ο διάβολος και εγύρισε τον λυχνοστάτην, οπότεν αναποδογύρισε το λυχνάρι. Τότε ο μεγαλύτερος αδελφός τον εκτύπησεν ωργισμένος. Ο μικρός, αντί να θυμώση, έβαλε μετάνοιαν και του είπε συγχώρεσέ με, αδελφέ μου, και πάλιν θα το ανάψω. Μετά από την ταπείνωσιν του μικροτέρου, αμέσως εξηγήθη δύναμις Κυρίου και κατήργησεν ολόκληρον την δύναμιν του διαβόλου, οπότεν ούτος επήγεν εις τον άρχοντα αυτού, που εκάθητο εις ένα ειδωλολατρικόν ναόν και του ανέφερε το περιστατικόν.

Το περιστατικόν αυτό το ήκουσεν ο ιερεύς των ειδώλων, καθώς το διηγείτο ο δαίμων, και αναγνωρίσας την πλάνην του εβαπτίσθη και έγινε Μοναχός. Από την αρχήν δε της μοναχικής του ζωής ετήρησε την ταπείνωσιν και έλεγεν, ότι η ταπείνωσις καταργεί ολόκληρον την δύναμιν του εχθρού, όπως εγώ ο ίδιος ήκουσα τον ίδιον τον διάβολον, που είπε: μόλις εγείρω ταραχήν μεταξύ των Καλογήρων και κάποιος εξ αυτων υποχωρεί και βάζει μετάνοιαν, διά να ζητήσω συγγνώμην, αμέσως εξαφανίζεται ολόκληρος η δύναμίς μου.

63. Είπεν ένας Γέρων, ότι αυτός, που έχει ταπείνωσιν, δεν οργίζεται, ούτε παροργίζει κανένα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

64. Ηρώτησαν ένα Γέροντα: – Διατί πολεμούμεθα τόσο πολύ από τους δαίμονας;

-Επειδή ρίπτομεν κάτω τα όπλα μας, απήντησεν ο Γέρων: ως όπλα δε θεωρώ, συνέχισεν ο Γέρων, την αποστροφήν μας προς τας τιμάς, την ταπείνωσιν, την ακτημοσύνης και την υπομονήν.

65. Ήρώτησαν ένα Γέροντα, τι είναι ταπείνωσις; και εκείνος απήντησεν· εάν αμαρτήση ο αδελφός σου και συ τον συγχωρήσης, πρίν να σου ζητήση συγχώρησιν.

66. Διηγούνται διά τον Αββάν Σισώνη, ότι κάποτε αρρώστησεν εκάθησαν λοιπόν κοντά του οι Γέροντες και τον ήρώτησαν: Αββά, τι βλέπεις; Εκείνος τους απήντησε:

– Βλέπω μερικούς, που ήλθον επάνω μου και τους παρακαλώ να με αφήσουν ολίγον να μετανοήσω. Τότε κάποιος από τους Γέροντας τον ηρώτησεν εκ δευτέρου.

– Και εάν σε αφήσουν ημπορείς τώρα πλέον να κάμης κάτι χρήσιμον πρός μετάνοιαν;

- Αν και δεν ημπορώ να κάνω κάτι, αλλά όμως αναστενάζω ολίγον διά την ψυχήν μου και αυτό μου αρκεί.

67. Κάποτε ήλθον εις την Θηβαΐδα κάποιοι, εις ένα Γέροντα, και του έφεραν ένα δαιμονιζόμενον, δια να τον θεραπεύση. Ο Γέρων νείτο, διότι δεν έθεώρει τον εαυτόν του άξιον επειδή όμως τον παρεκάλεσαν πολλές φορές, λέγει προς τον δαίμονα:

- Να φύγης από μέσα από το πλάσμα του Θεού.

Και τότε ο δαίμων απήντησεν εις αυτήν την προσταγήν του Γέροντος.

-Έξέρχομαι σε ερωτώ όμως να μου είπης μίαν λέξιν ποίοι είναι τα ερίφια και ποιοι τα αρνία; (Ματθ. κέ΄, 31-33).

- Τα ερίφια είμαι εγώ απήντησεν ο Γέρων, τα αρνία ο Θεός γνωρίζει. Μόλις ήκουσεν αυτήν την απάντησιν ο δαίμων εφώναξε με μεγάλην φωνήν:

–Εξ αιτίας της ταπεινώσεώς σου φεύγω και την ιδίαν στιγμής εξήλθεν από τον δαιμονιζόμενον.

68. Οι Γέροντες έλεγον, ότι όταν δεν πολεμούμεθα, τότε είναι περισσότερο ανάγκη να ταπεινωώμεθα, διότι μάς σκεπάζει ο Θεός επειδη γνωρίζει την ασθένειάν μας. Εάν όμως καυχηθώμεν, τότε αφαιρείται από επάνω μας ή σκέπη του Θεού και βαδίζομεν προς την απώλειαν.

69. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα: – Ποία είναι η κατά Θεόν προκοπή του ανθρώπου;

-Η προκοπή του ανθρώπου είναι η ταπείνωσις, απήντησεν ο Γέρων. Οσον δηλαδή ο άνθρωπος καταβαίνει προς την ταπείνωσιν, επί τοσούτον ανυψώνεται εις προκοπήν.

70. Ένας Γέρων είπεν ότι εάν είπη κανείς εις κάποιον «συγχώρεσέ με», ταπεινώνων τον εαυτόν του, τότε καίει τους δαίμονας.

71. Αν ο γεωργός δεν έσκέπαζε τα μάτια του ζώου, θα εγύριζε τότε το ζώον και θα έτρωγε τους κόπους του. Το ίδιον συμβαίνει και με ημάς λαμβάνομεν, κατ' οίκονομίαν Θεού,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

σκεπάσματα, διά να μη βλέπωμεν όσα καλά εργαζόμεθα και μακαρίζομεν τους εαυτούς μας, και εξ αιτίας αυτού χάσωμεν τον μισθόν μας. Χάριν αυτού λοιπόν μάς αφήνει ο Θεός να έχωμεν κάποτε - κάποτε ρυπαρούς λογισμούς, και αυτούς μόνον παρατηρούμεν, διά να κατακρίνωμεν τους εαυτούς μας. Και αυται αι εσωτερικαι ρυπαρότητες γίνονται εις ημάς σκεπάσματα της ολίγης καλωσύνης μας, διότι όταν ο άνθρωπος κατηγορήση τον εαυτόν του, δεν χάνει τον μισθόν του.

72. Ήρώτησαν ένα Γέροντα, τί είναι ταπεινώσις και εκείνος απήντησεν, ότι η ταπεινώσις είναι ένα μεγάλον θεϊκόν έργον· ο δρόμος δε, που οδηγεί εις την ταπεινώσιν – συνέχισεν – είναι οι σωματικοί κόποι και να θεωρήσ τον εαυτόν σου αμαρτωλόν πάρα κάτω από όλους.

– Τι σημαίνει το πάρα κάτω από όλους; ήρώτησε και πάλιν ο αδελφός:

- Το να μη προσέχης εις τας ξένας αμαρτίας, αλλά μόνον τας ιδικάς σου και να προσεύχεσαι συνεχώς

73. Εις ένα Κοινόβιον έζη ένας Μοναχός, που έπαιρνε επάνω του όλα τα βάρη των αδελφών και έφθανε να κατηγορεί τον εαυτόν του και διά πορνείαν ακόμη, λέγων· εγώ έκαμα αυτήν την αμαρτίαν.

Μερικοί από τους Μοναχούς, που δεν εγνώριζαν την αρετήν του, ήρχισαν να γογγύζουν εναντίον του και να λέγουν: κοίταξε πόσα κακά πράττει αυτός και τίποτε καλόν δεν εργάζεται. Ο Ηγούμενος όμως, που εγνώριζε τις πράξεις του Μοναχού αυτού, έλεγεν εις τους κατηγόρους του

– Προτιμώ το ένα ψάθινο εργόχειρόν του, που πλέκει αυτός με ταπεινοφροσύνην, παρά όλα τα δικά σας, που πλέκετε με υπερηφάνειαν. Αν θέλετε, θα σας πληροφορήσω και εκ Θεού περί αυτού.

Διέταξε λοιπόν να ανάψουν φωτιάν και να φέρουν έκαστος Μοναχος τρία ψάθινα εργόχειρά του και ο κατηγορούμενος το ένα, που έπλεκεν εις το ίδιον διάστημα και να τα ρίψουν εις την φωτιάν. Μόλις τα ψάθινα ερρίφθησαν εις την φωτιάν, των μεν άλλων εκάησαν όλα, ενώ του Μοναχού εκείνου δεν εκάη.

Όταν είδον αυτό το θαύμα οι πρώην κατηγοροί του εφοβήθησαν, του έβαλαν μετάνοιαν, διά να του ζητήσουν συγγνώμην και έκτοτε τον ετιμούσαν ως Πατέρα.

74. Ένας Μοναχός, που ετραυματίσθη από κάποιον, έβαλε μετάνοιαν εις εκείνον, που τον ετραυμάτισεν.

75. Ένας Γέρων διηγήθη το εξής περιστατικόν: Κάποτε έζων δύο κοσμικοί και συννεφώνησαν να φύγουν από την πολιτείας και να γίνουν Μοναχοί. Έγιναν, πράγματι, Μοναχοί και από ζήλον κινούμενοι, χωρίς να γνωρίζουν πως αυτό είναι αμαρτία, απέκοψαν τα γεννητικά των όργανα, διά την Βασιλείαν των ουρανών, νομίζοντες, ότι τοιουτοτρόπως εφαρμόζουν την ευαγγελικήν σύστασιν (Ματθ. ιθ', 12). Μόλις έμαθεν αυτό ο Αρχιεπίσκοπος, τους αφώρισεν εκείνοι ήγανάκτησαν εναντίον του, επειδή ενόμιζον, ότι έκαναν καλά. Έπήγαν λοιπόν εις τον Αρχιεπίσκοπος Ιεροσολύμων και του ανέφεραν το γεγονός και εκείνος όμως τους αφώρισεν. Εν συνεχεία μετέβησαν εις τον Αρχιεπίσκοπον 'Αντιοχείας, αλλά και εκείνος ομοίως ενήργησε. Τέλος μετέβησαν προς τον Πάπαν Ρώμης,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

επειδή εθεωρείτο πρώτος τη τάξει μεταξύ των άλλων Αρχιεπισκόπων, αδελφών βεβαίως ίσων, αλλά και από εκείνον τα ίδια ήκουσαν, δηλαδή την επικύρωσιν της εκκλησιαστικής των καταδίκης.

Ευρισκόμενοι λοιπόν εἰς απορίαν ἔλεγον μεταξύ των: Ο ἕνας χαρίζεται εἰς τον ἄλλον, επειδή συγκεντρώνονται εἰς τὰς Συνόδους ας μεταβώμεν ὁμως εἰς τον Ἅγιον του Θεοῦ Επιφάνιον, τον Επίσκοπος Κύπρου, και εκείνος ἀσφαλῶς θα μας πληροφορήσῃ την ἀλήθειαν, διότι εἶναι Προφήτης και δεν ἐπηρεάζεται ἀπὸ πρόσωπον ἀνθρώπου. Καθὼς λοιπόν ἐπλησίαζαν να εἰσέλθουν εἰς την πόλιν, ἀπεκαλύφθη εἰς τον Ἅγιον ὑπὸ του Θεοῦ ἡ ὑπόθεσις των και ἀμέσως οὗτος ἔστειλεν ἀνθρώπους να τους προῦπανθήσουν και τους παρήγγειλε να μη εἰσέλθουν οὔτε εἰς την πόλιν. Τότε συνήλθον ἀπὸ την ζάλην της ἀμαρτίας και εἶπον πράγματι διεπράξαμεν σφάλμα: ας υποθέσωμεν ὅτι ἐκεῖνοι μᾶς ἠδίκησαν μήπως μᾶς ἠδίκησε και αὐτὸς ο Προφήτης; Ἰδοὺ ὅτι ο Θεὸς του ἀπεκάλυψε την ὑπόθεσίν μας. Και ἤρχισαν να κατηγοροῦν σφοδρῶς τον εαυτὸν των.

Μόλις ο Θεὸς εἶδεν ὅτι ἐταπεινώθη ἡ καρδιά των και ὁμολογούν το σφάλμα των, ἐπληροφόρησε την καρδίαν του Ἁγίου Επιφανίου. Και τότε μόνος του ἔστειλε και τους ἐκάλεσε και ἀφὸς τους παρηγόρησε, τους ἐδέχθη εἰς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίαν. Ἄμέσως δε ἔγραψε και εἰς τον Αρχιεπίσκοπον Αλεξανδρείας: «Να δεχθῆς τα πνευματικὰ σου τέκνα. διότι μετενόησαν πραγματικῶς». Συνεπέρανε λοιπόν ο Γέρων ὅτι αὐτὸ εἶναι ἡ θεραπεία του ἀνθρώπου, το να ἀναγνωρίσῃ δηλαδή το σφάλμα του και να ἀναλάβῃ ἐνώπιον του Θεοῦ την εὐθύνην του, ὁπότεν ἡ Χάρις του Θεοῦ πληροφορεῖ τους ἀνθρώπους διὰ την μετάνοιαν και την ψυχικὴν κατάστασιν του ἀνθρώπου αὐτοῦ.

76. Ἐνας ἀδελφὸς ἐμόναζεν εἰς τα κελλία και ἐφθασεν εἰς τοιαύτην ταπείνωσιν, ὥστε να προσεύχεται πάντοτε εἰς τον Θεόν: στείλε μου κεραυνόν – ἔλεγε – διότι ὅταν εἶμαι υγιῆς, σε παρακούω.

77. Εἶπεν ἕνας Γέρων: ἀν ἕνας ἀνθρώπος κουρασθῆ εἰς το να ἐλέγῃ συνεχῶς, να ταπεινώνη πάντοτε και να ἐξευτελίξῃ την ψυχὴν του, χωρὶς ἐπιδείξεις, εἰς το τέλος την πείθει ὅτι εἶναι περισσότερο ἀναξία και ἀπὸ τους σκύλους και ἀπὸ τα θηρία διότι ἐκεῖνα ὡς ζῶα οὔτε παρώργισαν τον Δημιουργόν, οὔτε ἐρχονται εἰς κρίσιν. Πολὺ καλύτερον λοιπόν θα ἦτο και δι' ἐμέ να μη ἀναστηθῶ εἰς κρίσιν, παρά να ἀναστηθῶ και να κολάζωμαι αἰωνίως.

78. Ἐνας Μοναχὸς ἐπεσκέφθη κάποιον Γέροντα και τον ἠρώτησε: – Πῶς ἔχεις, Πάτερ; - Κακῶς, ἀπήντησεν ο Γέρων. – Διατί, Αββά; τον ἐρωτᾷ ἐκ δευτέρου ο ἀδελφός.

– Νά, ἔχω δεκαοκτῶ ἔτη, που στέκω ἐνώπιον του Θεοῦ και καθημερινῶς καταρῶμαι τον εαυτὸν μου, λέγων· «ἀς εἶναι κατηραμένοι ὅσοι παρεκκλίνουν ἀπὸ τὰς ἐντολάς Σου» (Ψαλμ. ρη', 21).

Μόλις ἤκουσεν αὐτὴν την αυτοκατηγορίας και το ἀνικανοποίητον του Γέροντος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ την τελειότητα, ἐφυγεν ο ἀδελφός ὠφελημένος ἀπὸ την ταπείνωσιν του Γέροντος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

79. Ένας Γέρων είπεν: εαν κάθεται εις την έρημον και ησυχάζης, μη βάζης εις τον νούν σου, ότι τάχα κάτι σπουδαίον κάνεις, αλλά μάλλον να θεωρήσ τον εαυτόν σου ώσαν σκύλον, διωγμένος από το χωρίον, επειδή δαγκώνει και επιτίθεται εις τους ανθρώπους.

80. Είπεν ένας Γέρων: εάν κατοικήσ εις έρημον και ιδής, ότι ο Θεός φροντίζει για σέ, ας μη υπερηφανευθή η καρδιά σου· διότι ο Θεός αφαιρεί από εσε την βοήθειάν του. Είπε καλύτερα εις τον εαυτόν σου, ότι ο Θεός διά την αμέλειαν και την ασθένειάν μου, με εύσπλαγχνίζεται, διά να υπομείνω και να μη βαρεθώ.

81. Ένας Γέρων είπεν: εαν ακούσης τους θαυμαστους βίους των Αγίων Πατέρων και αισθανθήσ θερμότητα εις την καρδίαν σου και θελήσης να τους μιμηθήσ, προσπάθησε και συ επικαλούμενος το όνομα του Κυρίου, διά να σε ενισχύση εις το έργον, που εξέλεξες. Και εάν, με την βοήθειαν του Θεού, ολοκληρώσης επιτυχώς τον σκοπόν σου αυτόν, να χρεωστήσ χάριν εις αυτόν, που σε εβοήθησε εάν, πάλιν, δεν ήμπορέσης να τελειώσης, να αναγνωρίσης την αδυναμίαν σου μέχρι που να πεθάνης, θεωρών πλέον τον εαυτόν σου ανίκανον και πτωχόν και ανυπόμονον να ελέγχης δε πάντοτε την ψυχήν σου, διότι ήρχισε και δεν ετελείωσε. Και έτσι, θα μπορέσης και συ να σωθήσ.

82. Κάποτε ήλθεν ο Αββάς Μακάριος ο Αιγύπτιος από την σκήτην εις το όρος της Νιτριάς εις την πανήγυριν τού Αββά Παμβώ. Του λέγουσι τότε οι Γέροντες:

- Είπέ, Αββά, ένα ωφέλιμον λόγον εις τους αδελφούς.

-Εγώ ακόμη δεν έγινα Μοναχός, απήντησεν· αλλ' εγνώρισα Μοναχούς. Κάποτε έκαθόμουν εις το κελλίον μου, εις την σκήτης και με ηνώχλησαν οι λογισμοί της φυγής. Πήγαινε – μου έλεγαν – εις την έρημον και πρόσεξε τι θα ιδής εκεί. Παρέμεινα δε πολεμών εναντίον του λογισμού μου επί πέντε έτη, φοβούμενος μήπως προέρχεται από τους δαίμονας.

Επειδή όμως επέμενεν ο λογισμός, επήγα, πράγματι, εις την έρημον και ηύρα εκεί μίαν λίμνην, γεμάτην από πολλά ύδατα, που είχεν εις το μέσον αυτής ένα νησάκι. Τα θηρία ήρχοντο από την έρημον, διά να ποτισθούν εις την λίμνην. Μεταξύ των θηρίων διέκρινα δύο γυμνούς ανθρώπους και έδειλίασα, διότι ενόμισα ότι ήσαν φαντάσματα.

Αυτοί, καθώς με είδον να τρομάζω, μου ωμίλησαν. Μη φοβάσαι – μου είπαν -- και ημείς άνθρωποι είμεθα. Τότε τους ήρώτησα:

-Από πού είσθε; Πώς ήλθετε, εις αυτήν την έρημον;

- Προερχόμεθα από Κοινόβιον και συνεφωνήσαμεν και έβγήκαμεν εις αυτήν εδώ την έρημον, τεσσαράκοντα χρόνους τώρα. Ο ένας από ήμας είναι από την Αίγυπτος και ο άλλος από την Λιβύην. Είπε τώρα εις ημάς και συ πώς είναι ο κόσμος; υπάρχει επάρκεια υδάτων και πλουσία συγκομιδή εις τον κόσμον;

– Ναι, όλα καλά είναι πλήν, παρακαλώ σας, απαντήσατέ μου, πώς ήμπορώ να γίνω Μοναχός;

- Εάν δεν αρνηθή κανείς όλα τα του κόσμου, δεν ημπορεί να γίνη Μοναχός, μου απήντησαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

-Εγώ είμαι ασθενής και δεν ήμπορώ να κάνω αυτό, που κάνετε σείς.

Εκείνοι τότε μου απαντούν πάλιν:

-Εάν δεν ήμπορης να κάνης αυτό που κάμνομεν ημείς, τότε κάθισε εις το κελλίον σου και κλαυσε τας αμαρτίας σου.

- Όταν έρχεται ο χειμών, δεν τρέμετε από το κρύο; τους ήρώτησας και όταν επικρατή ο τροπικός καύσων δεν κατακαίγονται τα σώματάς σας;

- Ο Θεός έκαμε προς χάριν μας – μου απήντησαν – αυτήν την οικονομίαν ούτε τον χειμώνα να τρέμωμεν, ούτε ο καύσων να μάς βλάβη.

Δι' αυτό κατέληξεν ο Αββάς Μακάριος- σας είπα, ότι δεν έγινα ακόμη Μοναχός, αλλά είδα όμως Μοναχούς. Συγχωρήσατε με, αδελφοί μου.

83 Προσηύχετο, κάποτε, ο Μέγας Αντώνιος εις το κελλί του και ηκούσθη μία φωνή, η οποία του έλεγεν: Αντώνιε, δεν έφθασες ακόμη εις τα μέτρα της αρετής του τάδε υποδηματοποιού, που είναι εις την 'Αλεξάνδρειαν.

Έσηκώθη λοιπόν το πρωί ο Γέρων και αφού επήρε το ραβδί του, μετέβη προς τον υποδηματοποιόν αυτόν.

Όταν έφθασεν εις το σπίτι του, τον ήσπάσθη, εκάθισε κοντά του και του λέγει:

-Αδελφέ μου, είπέ μου τις πράξεις σου.

Αββά, δεν γνωρίζω να έχω πράξει τίποτε καλόν, παρά μόνον όταν το πρωί σηκώνωμαι να καθίσω εις το εργαστήριόν μου, λέγω από μέσα μου αυτή όλη η πόλις, από τον μικρότερον έως τον μεγαλύτερον, εισέρχονται εις την Βασιλείαν των ουρανών από τας καλωσύνας των, ενώ εγώ μόνος κληρονομώ την κόλασιν διά τας αμαρτίας μου και το βράδυ, πάλιν, πριν κοιμηθώ, λέγω τον ίδιον λόγον.

Μόλις ήκουσεν αυτούς τους λόγους ο Γέρων είπε πράγματι είσαι ένας καλός χρυσοχός: κάθεσαι εις το σπίτι του, με ανάπαυσιν, και εκληρονόμησας την Βασιλείαν των Ουρανών: εγώ, όμως, με το να μη έχω διάκρισιν, κατοικώ όλα μου τα χρόνια εις την έρημον και δεν σε έφθασα.

Σύ, που αναγιγνώσκεις το περιστατικόν αυτό, πρόσεξε μη τυχόν από αδιακρισίαν και απλότητα εκλάβης διαφορετικά το διήγημα και αντί να ωφεληθής, ζημιωθής. Να μη θεωρήσης δηλαδή την μοναδικήν αυτην εργασίαν του κοσμικού, η οποία και αυτή δεν έχει κόπον, ως προτιμότεραν από όλον τον ασκητικόν βίον του αρχηγού των ασκητικών πατέρων και κορυφαίου, ο οποίος ανάλογα με τον κόπον του έλαβε και τον μισθόν του (όπως λέγει ο Απόστολος) και όστις έδοξάσθη από τον Θεόν περισσότερο από όλους τους Πατέρας, και που κατετάγη εις το ίδιον μέρος, όπου είναι ο Θεός, όπως απεκαλύφθη εις ένα από τους Αγίους.

Διότι εάν ο υποδηματοποιός εκείνος, διά μόνον τον ευσεβή λογισμόν του ήθελε προτιμηθή περισσότερο του Μεγάλου Αντωνίου του πυρίνου στύλου, που φωτίζει την Οικουμένην, καθώς είπε και κάποιος εκ των Αγίων, διατί δεν ανεφέρθη ως παράδειγμα προς μίμησιν εις όλους και υποδηματοποιός ώστε να φροντίζωμεν όλοι να ομοιάζωμεν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

περισσότερον προς αυτόν, αφού τον κρίνομεν καλύτερον, όταν μάλιστα είναι και τόσο εύκολον να τον μιμηθώμεν; Διατί, ημείς οι Μοναχοί, αφήσαντες τον υποδηματοποιόν, αποβλέπομεν, ως εις αρχέτυπον, προς τον βίον του θαυμαστού Αντωνίου και καθείς εξ ημών προσπαθεί να εξομοιώση την ζωήν του προς την πολιτείαν του Μεγάλου Αντωνίου, και μάλιστα όταν η προσπάθεια να ομοιάσωμεν προς αυτόν είναι τόσο επίπονος και ολίγοι το κατώρθωσαν τελείως; νομίζω δε ότι ούτε ολίγοι δεν το κατώρθωσαν.

Είναι λοιπόν φανερόν ότι ο Θεός, που ταπεινώνει πάντοτε τους αφωσιωμένους εις Αυτόν, όσους, κατά το αγιογραφικόν ρητόν, παραδέχεται (Παροιμ. γ΄, 12) και που έδωσεν εις τον Παύλον τον σκόλοπα της σαρκός, διά να μή υπερηφανεύεται (Β΄ Κορ. ιβ΄, 7 - 9) από την υπερβολήν των γενομένων προς αυτόν θεϊκών αποκαλύψεων, Αυτός και τον Μέγαν Αντώνιον, γεμάτος από κατορθώματα και πνευματικά χαρίσματα, όταν έζητησε να μάθη το μέτρον της τελειότητος, εις το οποίον έφθασε, τον ασφαρίζει με την ταπείνωσιν και ο φιλάνθρωπος Θεός παρουσιάζει αυτόν τον ασκητήν ως άνθρωπος, που δεν έφθασεν ακόμη εις το μέτρον ενός υποδηματοποιού, χωρίς βεβαίως να ψεύδεται, μη γένοιτο! αλλά λέγων την αλήθειαν και την πραγματικότητα. Ποίον δε μέτρον υποδεικνύει; Το μέτρον της αρετής αυτής, την οποίαν είχεν ο υποδηματοποιός, που δεν έφαντάζετο τίποτε το σπουδαίον διά τον εαυτόν του, ως άνθρωπος κοσμικός που ήτο και υπό της συνειδήσεως πολλάκις ελεγχόμενος. Δι' αυτό, έπειδή ήτο συνετός ο άνθρωπος αυτός και ανεγνώριζε τα σφάλματά του, ενόμιζεν όλους τους άλλους έναρέτους και με την καρδιά του ότι είναι δίκαιοι και άξιοι της Βασιλείας των Ουρανών, χωρίς να προσέχη εις τα ξένα σφάλματα, ενώ μόνον τον εαυτόν του κατέκρινε και τον εθεώρει κληρονόμος της αιωνίου κολάσεως.

Και είναι, πράγματι, ο άνθρωπος άξιος επαίνων και εγκωμίων, διότι αν και κοσμικός, είχεν ένα τέτοιο φρόνημα όχι όμως ότι εξ αιτίας αυτού ευρίσκετο και εις υψηλοτέραν θέσιν από τον Μέγαν 'Αντώνιον. Μόνον, ίσως, κατά τούτο υπερέβαλλεν, ότι εθεωρούσε τον εαυτόν του αμαρτωλότερον από όλους τους άλλους ανθρώπους. Διότι ο Μέγας Αντώνιος, αν και ήτο ταπεινόφρων και δεν ενόμιζε τον εαυτόν του άξιον διά τίποτε, χάρις εις την εν αυτώ ενέργειαν του Αγίου Πνεύματος, αλλ' όμως είχε την συνειδήσιν του να του υπενθυμίξη συνεχώς τα κατορθώματα και τα χαρίσματα που απέκτησε, και τα οποία εγνώριζε καλώς ότι πολλοί τα έχουν εγκαταλείψει και δι' αυτό δεν ήτο δυνατόν να θεωρεί τον εαυτόν του αμαρτωλότερον από όλους τους ανθρώπους, όπως και υποδηματοποιός, μολονότι και αυτός έσπευδε να κατηγορή αυστηρώς τον εαυτόν του. Κατά τούτο λοιπόν ενίκα ο υποδηματοποιός τον Μέγαν Αντώνιον δι' αυτό και ο Θεός υποδεικνύων εις αυτόν τον υποδηματοποιόν είπε συγχρόνως και την αλήθειαν, αλλά και τον κατά χάριν υιόν του, τον Μέγαν Αντώνιον, ωδηγούσεν εις μεγαλυτέραν ταπεινοφροσύνην. Αυτή η διαφορά ας υπάρχη εις σε και δι' άλλους αγίους, εις όσους παρόμοιον τι απεκαλύφθη ή έλαλήθη από τον Θεόν.

B'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΡΧΗ καρποφορίας, άνθος και αρχή ταπεινοφροσύνης, ύποταγή έν Κυρι ' ό γάρ ταύτην κεκτημένος, ύπήκοος έστιν, εύπειθής, έπεικής, άπονέμων τιμήν μικροΐς τέ και μεγάλους και πιστεύω ότι λήψεται παρά Κυρίου μισθόν, την ζωήν την αιώνιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

2. Ἀδελφὸς τὶς εἶρηκεν, ὅτι τοῦτον τὸν λόγον ἤτησαμην παρὰ Κυρίου, ἵνα, ὅταν ὁ ἀδελφός μου εἴπῃ μου ποιῆσαι πρᾶγμα, εἴπω τὸ λογισμῶ· οὗτος ἔστιν ὁ Κύριός σου, ἄκουσον αὐτοῦ εἰ δὲ καὶ ἕτερος ἀδελφός, εἴπω πάλιν οὗτος ἀδελφός του Κυρίου σου τυγχάνει" εἰ δὲ καὶ παιδίον ἐπιτάξει μοὶ τί, εἴπω: ἄκουσον τοῦ υἱοῦ τοῦ Κυρίου σου καὶ οὕτως ἀντιτιθεῖς τοὺς ἀλλοτρίοις λογισμούς, ἐποίει πάντα ἀταράχως, συνεργούσης αὐτῆ τῆς χάριτος δι' ἣν εἶχε ταπείνωσιν.

Ερμηνεία

Ἡ ΑΡΧΗ της καρποφορίας εἶναι τὸ ἀνθος, καὶ ἡ ἀρχὴ της ταπεινοφροσύνης εἶναι ἡ υποταγὴ εἰς τὸν Κύριον· διότι αὐτός, που ἔχει ἀποκτήσει τὴν υποταγὴν, εἶναι υπάκοος, πειθαρχεῖ ευκόλως, εἶναι ἐπιεικής, ἀποδίδει τιμὴν εἰς μικροὺς καὶ εἰς μεγάλους πιστεύω δε ὅτι αὐτός θα λάβῃ ἀπὸ τὸν Κύριον ὡς μισθὸν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

2. Ἐνας ἀδελφός εἶπεν αὐτὴν τὴν χάριν ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Κύριον, ὅταν δηλαδὴ ὁ ἀδελφός μου μου εἴπῃ νὰ κάνω ἕνα πρᾶγμα, νὰ εἰπῶ καὶ ἐγώ, με τὴν σειρὰν μου, εἰς τὸν λογισμὸν μου αὐτός εἶναι ὁ Κύριός σου καὶ νὰ τὸν ἀκούσης: ἀν δε με διατάξῃ καὶ ἄλλος ἀδελφός, νὰ εἰπῶ πάλιν εἰς τὸν λογισμὸν μου· αὐτός εἶναι ὁ ἀδελφός του Κυρίου σου. Ἀν δε ἀκόμη καὶ ἕνα παιδάκι με διατάξῃ, νὰ εἴπω: ἀκουσε τὸ παιδί του Κυρίου σου. Ἐτσι ἀντιτασσόμενος πρὸς τοὺς ἐχθρικοὺς λογισμοὺς τοῦ ἐγωῖσμοῦ, ἐξετέλει ὅλα τὰ παραγγέλματα, χωρὶς νὰ ταρασσεται, με τὴν βοήθειαν της θείας Χάριτος, ἡ ὁποία του παρείχετο διὰ τὴν ταπείνωσιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

Ὁ ΕΧΩΝ τὴν ταπεινοφροσύνην, γλῶσσαν οὐκ ἔχει λαλῆσαι πρὸς τινὰ ἀμελοῦντα ἢ πρὸς ἄλλον καταφρονοῦντα οὔτε ὀφθαλμοὺς ἔχει ἄλλου ἐλαττώμασι προσέχειν" οὔτε ὧτα ἔχει ἀκούσαι τὰ μὴ ὠφελοῦντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔχει μετὰ τινὸς πρᾶγμα, πλὴν τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ἔστιν εἰρηγικός, διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ οὐ διὰ τινὰ φιλίαν. Ἐὰν γὰρ τὶς νηστεύῃ ἐξ ἑξ, καὶ ἐκδῶ ἑαυτὸν εἰς μεγάλους κόπους ἐκτός της ὁδοῦ ταύτης, πάντες οἱ κόποι αὐτοῦ μάταιοι εἰσίν.

2. Ἀδελφὲ ἔθισον τὴν γλῶσσαν σου τοῦ λέγειν «συγχώρησον», καὶ ἡ ταπείνωσις ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ ἀγάπησαν τὴν ταπεῖ· ὧσιν καὶ αὕτη σὲ σκεπάσει ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν σου.

3. Μὴ ἀκηδιάσης ἐν τινὶ κόπῳ· ὁ γὰρ κόπος καὶ ἡ κακοπάθεια καὶ ἡ σιωπὴ τίκτουσι τὴν ταπείνωσιν· καὶ ἡ ταπείνωσις συγχωρεῖ πᾶσαι ἀμαρτίαν. Τοῦτο δὲ γίγνωσκε, ὅτι ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἀμελεῖ ἑαυτοῦ, νομίζει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτι φίλος ἐστι τοῦ Θεοῦ ἐὰν δὲ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τῶν παθῶν, αἰσχύνεται ἐπάραι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐνώπιόν του Θεοῦ" τότε γὰρ βλέπει ἑαυτὸν πάνυ μεμακρυσμένος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

4. Ἄνθρωπὸς τὶς εἶχε δύο δούλους καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ θερίσαι ἀνά ἑπτὰ στατα καθ' ἡμέραν ἕκαστος αὐτῶν καὶ ὁ μὲν εἶς ἔδωκε τὴν δύναμιν αὐτοῦ τοῦ πληρῶσαι τὸ διαταχθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκ ἔφθασε πληρῶσαι διὰ τὸ εἶναι τὸ ἔργον ὑπὲρ τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ δὲ ἄλλος ἀκηδιάσας εἶπεν ἐν ἑαυτῷ. τὶς δύναται ποιῆσαι τοσοῦτον ἔργον καθ' ἡμέραν; καὶ καταφρονήσας οὐκ ἔμεριμνησεν, ἀλλ' ὑπνώσεν, ὥραν καθεδύων, ὥραν χασμώμενος, ὥραν στρεφόμενος ὡς θύρα ἐπὶ στρόφιγγα αὐτῆς καὶ ἀνήλωσεν ἐν ματαιότητι τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας. Ἐσπέρας δὲ καταλαβούσης, ἀμφότεροι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

παρεγένοντο πρὸς τὸν δεσπότην αὐτῶν καὶ διακρίνας ἀμφοτέρους, καὶ γνοὺς τοῦ σπουδαίου το ἔργον, εἰ καὶ μὴ ἔφθασε πληρώσει τὸ προσταχθέν, ὅμως ἀπεδέξατο τὴν σπουδὴν αὐτοῦ καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν τὸν δὲ ὀκνηρόν, ὡς καταφρονητήν, ἀπέρριψεν ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς οὖν μὴ ἐκκακήσωμεν ἐν παντὶ κόπο καὶ θλίψει, ἀλλὰ ποιήσωμεν τὴν δύναμιν ἡμῶν ἐξ ὅλης ψυχῆς ἐργαζόμενοι ἐν ταπεινώσει, καὶ πιστεύω ὅτι δέχεται ἡμᾶς μετὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ τῶν πολλὰ πάνυ κοπιασάντων.

5. Τὸ μὴ πλήξει τὴν συνείδησιν τοῦ πλησίον τίκτει τὴν ταπεινοφροσύνην ἢ τὴν ταπείνωσιν τίκτει τὴν διάκρισιν ἢ δὲ διάκρισις καταργεῖ πάντα τὰ πάθη, ἀπ' ἀλλήλων χωρίζουσα ἕκαστα. Ἄδύνατον οὖν σοὶ ἐλθεῖν τὴν διάκρισιν, ἐὰν μὴ πρότερον τὴν γεωργίαν αὐτῆς ποιήσης. Πρῶτον τὴν ἡσυχίαν ἀπὸ τῶν ἀλλοτριῶν, ἣτις τίκτει τὴν ἄσκησιν ἢ τὴν ἄσκησις τίκτει τὸν κλαυθμόν' καὶ κλαυθμὸς τίκτει τὸν φόβον τοῦ θεοῦ ὁ φόβος τίκτει τὴν ταπείνωσιν ἢ τὴν ταπείνωσις τίκτει τὴν διάκρισιν ἢ δὲ τὸ προορα ἢ τὸ δὲ προορᾶν τίκτει τὴν ἀγάπην ἢ δὲ ἀγάπη ποιεῖ τὴν ψυχὴν & νόσον καὶ ἀπαθῆ. Τότε γινώσκει ὁ ἄνθρωπος ὅτι μακρὰν ἔστιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, μετὰ ταῦτα πάντα.

6. Τὸ μὴ πιστεύειν ἀρέσκειν τῷ Θεῷ τὸν κόπον σου, παρασκευάζει τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ φυλάττειν σε. "Ὁ γὰρ δοὺς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν εὐσεβεῖα καὶ ἀληθείᾳ, οὐ δύναται ἔννοια ἔχειν ὅτι ἤρесе τῷ θεῷ. "Ὅσον γὰρ ἐλέγχει αὐτὸν ἢ συνείδησις περὶ τινῶν τῶν τῆς παραφύσεως, ξένος ἐστὶ τῆς ἐλευθερίας. "Ὅσον γὰρ ἐστὶ καὶ ἐλέγχων, ἐστὶ καὶ ὁ κατηγορῶν καὶ ἐν ὅσῳ ἔστι κατηγορία, οὐκ ἔστιν ἐλευθερία.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ, που ἔχει ταπεινοφροσύνην, δεν ἔχει γλώσσαν διὰ να ἐλέγξῃ τον αμελή ἢ αὐτόν που καταφρονεῖ οὔτε καὶ μάτια ἔχει, διὰ να προσέχη τὰ ελαττώματα του ἄλλου δεν ἔχει αὐτιά, διὰ να ἀκούσῃ ὅσα δεν ωφελοῦν τὴν ψυχὴν του καὶ δεν ἔχει καμμίαν σχέσιν με κανένα, ἐκτός ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας του πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἶναι εἰρηνικός, ἐξ αἰτίας τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι διὰ φιλίαν. Ἐὰν κανεὶς νηστεύῃ αὐστηρὰ καὶ τρώγῃ κάθε ἐξ ἡμέρας καὶ ἐπιδοθῆ εἰς μεγάλους κόπους, ὅλοι οἱ κόποι αὐτοὶ πηγαίνουν χαμένοι, ἐφ' ὅσον δεν βαδίζει τὴν οδὸν τῆς ταπεινοφροσύνης.

2. Ἀδελφέ, συνήθισε τὴν γλώσσαν σου να λέγῃ «συγχώρησον», καὶ ἡ ταπείνωσις θα ἐλθῇ εἰς σε· ἀγάπησε τὴν ταπείνωσιν καὶ αὐτὴ θα σε σκεπάσῃ ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας σου.

3. Να μὴ βαρυνθῆς διὰ κάποιον κόπον, διότι ὁ κόπος καὶ ἡ κακοπάθεια καὶ ἡ σιωπὴ γεννοῦν τὴν ταπείνωσιν ἢ δὲ ταπείνωσις συγχωρεῖ ὅλας τὰς ἀμαρτίας. Αὐτὸ δε γνῶριζε, ὅτι ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἀμελεῖ τὸν εαυτόν του, νομίζει ὅτι εἶναι φίλος τοῦ Θεοῦ· ἀν ὅμως φροντίσῃ καὶ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὰ πάθη του, ἐντρέπεται να σηκώσῃ τὰ μάτια του πρὸς τὸν οὐρανόν καὶ να κοιτάξῃ τὸν Θεόν· διότι τότε βλέπει πόσον πολὺ ἔχει ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸν Θεόν.

4. Ἐνας ἄνθρωπος εἶχε δύο δούλους καὶ τοὺς ἐστεῖλεν εἰς τὸ χωράφι του διὰ να θερίσουν ἀνά ἐπτὰ στατά^(*), ἤτοι τμήματα, καθημερινῶς ἕκαστος ἐξ αὐτῶν. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἀπὸ αὐτοῦς ἔβαλεν ὅλην τὴν δύναμιν να ἐκπληρώσῃ αὐτὸ που τὸν διέταξεν ὁ κύριος του, ἀλλὰ δεν ἐπρόφθασε να τὸ ολοκληρώσῃ, ἐπειδὴ ἡ ἐργασία ἦτο ἀνωτέρα ἀπὸ τὰς δυνάμεις

(*) Στατόν τὸ τμήμα τοῦ ἀγροῦ, τὸ ὁποῖον ἐσπείρετο καὶ κατόπιν ἀνεπαύετο ὀλίγον ὁ γεωργὸς διὰ να συνεχίσῃ ἄλλο στατόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

του: ο δεύτερος επειδή έβαρύνθη είπε εις τον εαυτόν του ποίος ήμπορεί να κάνη τόσην εργασίαν καθημερινώς; Και καταφρονήσας την εντολήν καθόλου δεν εφρόντισεν, αλλά έπεσεν εις τον ύπνον και την μίαν μεν ώραν εκοιμάτο, την άλλην έχασμάτο, την άλλην έστριφογύριζεν όπως η θύρα εις τα μάσκουλά της: έτσι έδαπάνησε το διάστημα της ημέρας ασκόπως. "Όταν ένύκτωσε, ήλθον και οι δύο ενώπιον του αφεντικού των.

Ο κύριος των εξήτασε και τους δύο και αντελήφθη την αξιόλογον εργασίαν του πρώτου, αν και δεν είχε προφθάσει να εκτελέση την προσταγήν· ωστόσο, εξετίμησε την προθυμίαν του και τον ετίμησε· τον όκνηρόν, όμως, ως καταφρονητήν της εντολής του, τον απεμάκρυνεν από το σπίτι του.

Και ημείς, λοιπόν, ας μη δειλιάσωμεν διά κάθε κόπον και θλίψιν, αλλά ας βάλωμεν όλην την δύναμιν της ψυχής μας εργαζόμενοι με ταπείνωσιν, και πιστεύω ότι ο Θεός θα μας δέχεται μαζί με τους Αγίους του, που εκοπίασαν πάρα πολύ.

5. Το να μη πληγώσης την συνείδησιν του πλησίον γεννά την ταπεινοφροσύνην· η ταπείνωσις γεννά την διάκρισιν· η δε διάκρισις καταργεί όλα τα πάθη, αφού τα χωρίση μεταξύ των. Είναι, λοιπόν, αδύνατον να έλθης εις την διάκρισιν, αν δεν την καλλιεργήσης προηγουμένως, όπως ο γεωργός τον κήπον του. Κατ' αρχήν να ησυχάσης από του να εξετάζης τα ξένα έργα, διά την ωφέλειαν της ψυχής η ησυχία αυτή γεννα την άσκησιν· η άσκησις γεννά τον κλαυθμόν ο κλαυθμός γεννά τον φόβον του Θεού ο φόβος του Θεού γεννά την ταπείνωσιν· η ταπείνωσις γεννά την διάκρισιν αυτή δε το προορατικόν, το δε προορατικόν την αγάπην: η δε αγάπη καθιστά την ψυχήν άνοσον και την απαλλάσσει από τα πάθη. Τότε πλέον, μετά από όλα αυτά, δύναται να καταλάβη ο άνθρωπος, πόσον είναι μακρυστά από τον Θεόν, χωρίς αυτάς τας αρετάς.

6. Το να μη πιστεύης ότι ο κόπος σου είναι αρεστός εις τον Θεόν, συντελεί εις το να σε φυλάττη η βοήθεια του Θεού. Διότι εκείνος ο οποίος αφιέρωσε την καρδίαν του εις τον Θεόν με ευσέβειαν και με αλήθειαν (δηλαδή ευλικρινώς) δεν είναι δυνατόν να απασχολήται με την σκέψιν, εάν ήρρεσεν εις τον Θεόν. Εφ' όσον δηλαδή τον ελέγχει η συνείδησις διά μερικές πράξεις μη καλές, είναι ξένος προς την ελευθερίαν. Διότι εφ' όσον υπάρχει κάποιος ο οποίος ελέγχει (ή συνείδησις), υπάρχει και κάποιος ο οποίος κατηγορεί (η αμαρτία). Και εφ' όσον υπάρχει κατηγορία, δεν υπάρχει ελευθερία.

Δ'. Τού Αββά Μάρκου

ΩΣΠΕΡ μετανοούντι ύψηλοφρονεῖν άλλότριον, οὕτως έκουσίως άμαρτάνοντι ταπεινοφρονεῖν αδύνατον. Οὐκ ἔστι συνειδήσεως καταγνώσις ή ταπεινοφροσύνη, αλλά χάριτος Θεοῦ και συμπαθείας επίγνωσις. Εἰ ταπεινοφροσύνης ἐπιμελούμεθα, οὐκ ἂν ἐδεήθημεν παιδείας. Πάντα τὰ κακά και δεινά τα συμβαίνοντα ἡμῖν, διά τὴν ἔπαρσιν ἡμῶν συμβαίνει. Εἰ γὰρ τῷ Ἀποστόλῳ "Ἄγγελος σαταν ἐδόθη, ἕνα αὐτὸν κολαφίζη, ὅπως μὴ ἐπαρθῆ, πόσω γέ μᾶλλον ἡμῖν τοῖς ἐπηρμένοις αὐτὸς ὁ σατανᾶς δοθήσεται καταπατεῖν ἡμᾶς ἕως οὐ ταπεινωθῶμεν.

Οἱ προπάτορες ἡμῶν οἴκων ἐδέσποζον, και πλούτου ἔκρατους, και γυναίκας εἶχον, και τέκνων προενόουν, και τῷ Θεῷ ὠμίλουν διά τὴν ἄπληστος αὐτῶν ταπεινοφροσύνην ἡμεῖς δὲ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

κόσμου ανεχωρήσαμεν, καὶ πλούτου κατεφρονήσαμεν, καὶ τοὺς οἰκείους κατελίπομεν, καὶ δοκοῦμεν Θεῷ προσεδρεύειν, καὶ ὑπὸ δαιμόνων χλευαζόμεθα διὰ τὴν ἔπαρσιν ἡμῶν. “Ὁ ἔπαιρομενος ἀγνοεῖ ἑαυτὸν εἰ γὰρ ἐγίνωσκεν ἑαυτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ ἀφροσύνην καὶ ἀσθένειαν, οὐκ ἂν ἐπήρθη δὲ ἑαυτὸν ἀγνοῶν, πῶς δύναται Θεὸν γινώσκειν; Εἰ γὰρ τὸν ἑαυτοῦ ἀφροσύνην μεθ' ἧς ἀνατρέφεται συνιέναι οὐκ ἴσχυσε, πῶς τὴν τοῦ Θεοῦ σοφίαν, ἧς πόρρωθὲν ἔστι καὶ ξένος, συνιέναι δυνησεται;

Ὁ γὰρ γινώσκων τὸν Θεὸν ἔνοπτριζεται τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ, καὶ φαυλίζει ἑαυτὸν ὡς ὁ μακάριος Ἰώβ, καὶ λέγει ἕως ἀκοῆς ἠκούον σου τὸ πρότερον νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐώρακέ σε διὸ ἐφάυλισα ἔμαυτον καὶ ἐτάκης: ἤγημαι δὲ ἔμαυτον γῆν καὶ σποδόν. Οἱ τοίνυν τὸν Ἰώβ μιμούμενοι, οὗτοι ὄρωσι τὸν Θεόν: οἱ δὲ δρῶντες αὐτόν, οὗτο: γινώσκουσιν αὐτόν. Ἐὰν οὖν καὶ ἡμεῖς βουληθῶμεν δρᾶν αὐτόν, φαυλίσωμεν ἑαυτοὺς καὶ ταπεινοφρονήσωμεν, ἵνα μὴ μόνον ἐξ ἐναντίας αὐτόν δρῶμεν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἡμῖν οἰκοῦντα καὶ ἀναπαυόμενον ἔχοντες κατατρυφῶμεν αὐτοῦ. Οὕτω γὰρ ἡ ἀφροσύνη ἡμῶν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ σοφισθήσεται, καὶ ἡ ἀσθένεια ἡμῶν ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ δυναμωθήσεται, κραταιούσαι ἡμᾶς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ταύτης ἡμᾶς τῆς δωρεᾶς ἀξιώσαντα.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ακριβῶς δια τον μετανοοῦντα εἶναι ξένον το τα υπερηφανεύεται, ἔτσι ακριβῶς εἶναι αδύνατον και εις εκείνον, που θεληματικῶς αμαρτάνει, το να ταπεινοφρονή. Η ταπεινοφροσύνη δεν εἶναι κατηγορία της συνειδήσεως, ἀλλὰ βαθυτάτη και βεβαία γνώσις της Χάριτος του Θεοῦ και της συμπαθείας του προς τον ἄνθρωπον. Εὰν ἐφροντίζαμεν διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην, δεν θα εἶχαμεν ἀνάγκην τιμωρίας. Ὅλα τα κακά και τα φοβερά, που μας συμβαίνουν, ἐπέρχονται λόγω της υπερηφανείας μας. Διότι εαν εις τον Απόστολος Παῦλον ἐδόθη ἄγγελος σατάν, διὰ να τον πειράζη, ὡστε να μη υπερηφανευθῆ (Β΄ Κορ. ιβ', 7 - 9), ἀσφαλῶς πολὺ περισσότερον εις ημᾶς τους υπερηφάνους θα δοθῆ ο ἴδιος σατανάς διὰ να μας πατή, ὡσπου να ταπεινωθῶμεν.

Οι προπάτορές μας και σπίτια ἐξουσίαζον και πλούτη ἐκρατούσαν εις χεῖρας των και γυναίκας εἶχον, και διὰ τα παιδιὰ των ἐφρόντιζον, και, παρ' ὅλα αὐτὰ και με τον Θεόν ἐπεκοινῶνουν διὰ τὴν πολλήν των ταπεινοφροσύνην· ἐνῶ ἡμεῖς και ἀπὸ τον κόσμον ανεχωρήσαμεν, και πλούτη ἐπεριφρονήσαμεν και τους συγγενεῖς μας ἐγκαταλείψαμεν και νομίζομεν ὅτι εὐρισκόμεθα πλησίον του Θεοῦ, και παρ' ὅλα αὐτὰ μάς χλευάζουν οι δαίμονες διὰ τὴν υπερηφάνειάν μας. Εκείνος που υπερηφανεύεται ἀγνοεῖ τον εαυτόν του· διότι εὰν ἐγνώριζε τον εαυτόν του και τὴν ἀφροσύνην του και τὴν ἀδυναμίας του, δεν θα υπερηφανεύετο· εκείνος δε που ἀγνοεῖ τον εαυτόν του πῶς ἠμπορεῖ να γνωρίζη τον Θεόν; Εὰν δηλαδή τὴν ἀφροσύνην του, με τὴν ὁποίαν συνεχῶς συναναστρέφεται, δεν ἠμπόρεσε να ἐννοήση, πῶς θα μπορέση να κατανοήση τὴν σοφίαν του Θεοῦ ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι τελείως ξένος και εὐρίσκεται πολὺ μακράν;

Διότι εκείνος, που γνωρίζει τον Θεόν, βλέπει μέσα εις τὴν ψυχὴν του, ὅπως εἰς καθρέπτης, τὴν μεγαλωσύνην του Θεοῦ και ταπεινῶνεται, ὅπως ο μακάριος Ἰώβ και λέγει: «Προηγουμένως Σε ἠκούον μόνον τώρα ὁμως και τα μάτια μου Σε εἶδον δι' αὐτὸ ἐλεεινολόγησα τον εαυτόν μου και ἐλείψω θεωρῶ δε πλέον τον εαυτόν μου χῶμα και στάκτης» (Ἰώβ μβ', 4- 6).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Όσοι, λοιπόν, μιμούνται τον Ιώβ, αυτοί βλέπουν τον Θεόν αυτοί δε που τον βλέπουν, αυτοί μόνον τον γνωρίζουν. Εάν, λοιπόν, και ημείς θελήσωμεν να βλέπωμεν Αυτόν, ας ελεεινολογήσωμεν τους εαυτούς μας και ας ταπεινοφρονήσωμεν, διά να μη τον βλέπωμεν μόνον απέναντί μας, αλλά και να απολαμβάνωμεν την αγάπην Του, έχοντες Αυτόν κατοικούντα και αναπαυόμενον εντός ημών. Διότι τοιουτοτρόπως η αφροσύνη μας θα σοφισθή διά της σοφίας Του και η ασθένειά μας θα δυναμωθή διά της δυνάμεώς Του, η οποία θα μας κραταιώνη εις τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν, που μας ήξίωσεν αυτής της δωρεάς.

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

ΔΥΣΠΟΡΙΣΤΟΝ μὲν τί πρᾶγμα ἡ ταπεινοφροσύνη ὅσω γὰρ μέγα ἐστὶ, τοσούτω μετὰ πολλῶν ἀγῶνων κατορθοῦται. Παραγίνεται δὲ τοὺς μετόχους τῆς ἀγίας γνώσεως κατὰ δύο τρόπους ὅτε μὲν γὰρ ἐν μεσοτητι ἐστὶ τῆς πνευματικῆς πείρας καὶ τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστῆς, ἢ δι' ἀσθένειας σώματος, ἢ διὰ τοὺς ἀκαίρως ἐχθραίνοντάς τοὺς τοῦ δικαίου φροντίζουσιν, ἢ διὰ λογισμοὺς πονηροῦς, ταπεινότερον πῶς ἔχει τὸ φρόνημα ὅτε δὲ ἐν αἰσθήσει πολλὴ καὶ πληροφορία καὶ νοῦς ὑπὸ τῆς ἀγίας καταυγασθῆ χάριτος, τότε ὡς πὲρ φυσικὴν ἔχει τὴν ταπεινοφροσύνην ἢ ψυχὴ καταπαινομένη γὰρ ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, οὐ δύναται οὐκέτι εἰς τὸν ὄγκος τῆς φιλοδοξίας ἐπαίρεσθαι, κὰν ἀπαύστως τὰς ἐντολὰς κατεργάζοιτο τοῦ Θεοῦ ταπεινοτέραν δὲ μᾶλλον ἑαυτὴν τῆ τῆς θείας ἐπιεικίας κοινωνία ἡγεῖται.

Ἔχει δὲ ἐκείνη μὲν ἡ ταπεινοφροσύνη λύπην τὰ πολλὰ καὶ ἀθυμίαν, αὕτη δὲ χαρὰν μετὰ αἰδοῦς πανσόφου. Διόπερ ἢ μὲν τοῖς ἐν μέσῳ οὔσι τῶν ἀγῶνων, ὡς ἔφην, παραγίνεται ἢ δὲ τοῖς ἐγγίζουσι τῇ τελειότητι καταπέμπεται διὰ τοῦτο ἐκείνη μὲν πολλάκις ὑπὸ τῶν βιοτικῶν εὐπραγιῶν ὀνειδίζεται, αὕτη δὲ κὰν ὅλας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου τις αὕτη προσαγάγοι, οὔτε πτοεῖται, οὔτε ὅλως τῶν δεινῶν βελῶν τῆς ἀμαρτίας αἰσθάνεται πνευματικὴ γὰρ ὅλη ὑπάρχουσα, ἀγνοεῖ πάντως τὰς σωματικὰς δόσεις. Χρὴ δὲ δι' ἐκείνης παντὶ τρόπο παρελθόντα τὸν ἀγωνιστῆς, ἐπὶ ταύτην ἐλθεῖν" εἰ μὴ γὰρ δι' ἐκείνης τῆ ἐπιφορὰ τῶν παιδευτικῶν παθῶν τὸ αὐτεξούσιον ἡμῶν ἢ χάρις προμαλάξοι δοκιμαστικῶς, οὐ γὰρ ἀναγκαστικῶς, οὐκ ἂν τὴν ταύτης ἡμῖν δωρήσεται πολυτέλειαν.

Ερμηνεία

Η ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ είναι μία αρετή που αποκτάται δύσκολα: διότι ὅσον μεγάλη είναι, τόσο και μετά από πολλούς αγώνας κατορθώνεται. Έρχεται δε εις εκείνους οι οποίοι μετέχουν της αγίας γνώσεως κατὰ δύο τρόπους: όταν δηλαδή ο αγωνιστής της ευσεβείας ευρίσκεται εις το μέσον του δρόμου που οδηγεί προς την απόκτησιν της πνευματικῆς εμπειρίας, τότε ἢ ἔνεκα σωματικῆς αδυναμίας, ἢ ἐξ αἰτίας ἐκείνων οι οποίοι ἐχθρεύονται ὅσους φροντίζουν για την δικαιοσύνην, ἢ διὰ τους ἐπερχομένους πονηροῦς λογισμοὺς, ἔχει κάπως ταπεινότερον φρόνημα. Όταν ὁμως ο νοῦς φωτισθῆ τελείως ὑπὸ τῆς θείας Χάριτος και αισθανθῆ και πληροφορηθῆ διὰ τον φωτισμὸς του αὐτόν, τότε η ψυχὴ ἔχει τὴν ταπεινοφροσύνην ὡς φυσικὴν ιδιότητα. Διότι καθὼς διαποτίζεται ἀπὸ τὴν θείαν Χάριν, δεν εἶναι δυνατόν πλέον να υπερηφανεύεται παρασυρομένη ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν, ἔστω και αν αδιακόπως ἐκτελή τας ἐντολὰς του Θεοῦ. Μάλιστα θεωρεῖ ἑαυτὴν τώρα περισσότερο ταπεινὴν λόγῳ τῆς ἐπικοινωνίας τῆς με τὴν ἐπιείκειαν του Θεοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Ἐκ των δύο τούτων μορφών της ταπεινοφροσύνης, εκείνη μεν που γεννάται από την πνευματικής εμπειρίας, συνοδεύεται, ως επί το πλείστον, από λύπην και αθυμίαν, ενώ η άλλη από χαράν και πάνσοφον εντροπήν. Διά τούτο, όπως είπον, η πρώτη μορφή της ταπεινοφροσύνης έρχεται εις εκείνους, που ευρίσκονται εις το μέσον των αγώνων, ενώ η άλλη αποστέλλεται υπό του Θεού εις εκείνους, που προσεγγίζουν προς την τελειότητα. Δι' αυτό και εκείνην την ταπεινοφροσύνην που γεννάται κατά τον πρώτον τρόπον, πολλές φορές η υλική ευτυχία του βίου την ειρωνεύεται, ενώ την άλλην δεν την συγκινούν ούτε όλαι αι βασιλείαι του κόσμου, τας οποίας θα της προσέφερε κανείς, αλλ' ούτε καν αισθάνεται τα φοβερά βέλη της αμαρτίας διότι επειδή είναι όλη πνευματική, αγνοεί τελείως τα υλικά δώρα. Πρέπει, λοιπόν, και αγωνιστής με κάθε τρόπον να προσπεράση την πρώτην μορφήν της ταπεινοφροσύνης και να φθάση εις αυτήν. Διότι εάν η Χάρις του Θεού δεν προετοιμάση το αυτεξούσιόν μας δια της δοκιμασίας των παιδαγωγικών τρόπων, χωρίς δηλαδή να μας αναγκάζη, δεν είναι δυνατόν να μας χαρίση την τελειότητα της πνευματικής και κατά χάριν ταπεινοφροσύνης.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ έστι προσευχή συνεχής μετά δακρύων και πόνου αύτη γάρ τόν Θεόν άει εις βοήθειαν έπικαλουμένη, εις την ίδιαν δύναμιν και φιλοσοφίαν άφρόνως θαρρεῖν ούκ έα ούδè άλλου κατεπαίρεσθαι, άτινα εισι χαλεπά νοσήματα του τής ύπερηφανείας πάθους.

Ερμηνεία

ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ είναι μία συνεχής προσευχή με δάκρυα και πόνον· διότι αυτή πάντοτε επικαλείται την βοήθειαν του Θεού και δεν αφήνει τον άνθρωπον να στηρίζεται απερισκεπτώς εις την δύναμιν του και την φιλοσοφίας του, ούτε να υπερηφανεύεται εναντίον άλλου, τα οποία είναι φοβερά νοσήματα, όφειλόμενα εις το πάθος της υπερηφανείας.

Ζ'. Του Αββά Ισαάκ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ φθάσας γνώναι τò μέτρον τής άσθενείας αυτού, ούτος έφθασε τò τέλειόν της ταπεινοφροσύνης και τής του Θεού έπιγνώσεως διò και προς ευχαριστίαν άει κινούμενος πλεονάζει διηνεκώς έν τοῖς θείοις χαρίσμασι. Στόμα δια παντός ευχαριστουν, ευλογίαν δέχεται παρά Θεού και καρδιά έν ευχαριστία διαμένουσα, αύξησιν άει τής χάριτος δέχεται. Προηγείται τής χάριτος ή ταπείνωσις, ώς πέρ και του πειρασμού προτρέχει ή οῖησις.

Ερμηνεία

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ, που κατώρθωσε να εννοήση πόσον ασθενής πνευματικώς είναι, αυτός ήδη έφθασεν εις την τελείαν ταπεινοφροσύνην και την έπιγνώσιν του Θεού· δι' αυτό και παρακινείται συνεχώς να ευχαριστή τον Θεόν και γίνεται πλουσιώτερος εις την απόκτησιν θείων χαρισμάτων. Στόμα, που ευχαριστεί πάντοτε τον Θεόν, δέχεται από τον Θεόν ευλογίαν και εις την καρδίαν, που διαμένει εις την συνεχή προς τον Θεόν ευχαριστίαν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

αυξάνει διαρκώς εντός αυτής η θεία Χάρις. Από την χάριν προηγείται η ταπείνωση, όπως εμπρός από τον πειρασμόν τρέχει η υπερηφάνεια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να μεμφόμαστε τον εαυτό μας)

Περί τοῦ τί τὸ κέρδος ἐκ τοῦ ἑαυτὸν μέμφεσθαι.

Περί του ποῖον εἶναι το κέρδος ἀπὸ το να μεμφώμεθα τον εαυτὸν μας.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΓΗΣΑΤΟ ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς, ὅτι ποτὲ ἐκάθισα μικρὸν χρόνον ἐν τῇ Λαύρα τοῦ Ἀββᾶ Γερασίμου καὶ ἔσχον ἐκεῖ τινὰ ἀγαπητόν. Ἐν μιᾷ οὖν, καθημένων ἡμῶν καὶ λεγόντων περὶ ὠφελείας, ἐνέπεσε μνήμη τοῦ ρητοῦ ἐκείνου, καὶ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ὁ μεμφόμενος ἑαυτὸν ἐν παντί, εὕρισκει ἀνάπαυσιν' ὁμοίως καὶ τοῦ ρήματος καὶ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς τοῦ ὄρους τῆς Νιτρίας, ἐρωτηθεὶς τί πλέον εὔρες ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ, πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὅτι τὸ αἰτιάσθαι καὶ μέμφεσθαι ἑαυτὸν πάντοτε ὦ καὶ ἐπεμαρτύρησεν ὁ ἐρωτησας, εἶπων ἄλλη ὁδὸς οὐκ ἔστιν εἰ μὴ αὕτη.

Ὡς οὖν ἐμνήσθημεν τούτων, ἐλέγομεν πρὸς ἀλλήλους θαυμάζοντες· πόσῃν δύναμιν ἔχουσιν οἱ λόγοι τῶν Ἁγίων! ἀληθῶς γὰρ εἰ τί ἐλάλησαν, ἀπὸ πείρας καὶ ἀληθείας ἐλάλησαν, ὡς εἶπεν ὁ Μέγας Ἀντώνιος, καὶ διὰ τοῦτο δυνατοὶ εἰσιν, ἐπειδὴ ἀπὸ ἐμπράκτων ἐλαλήθησαν καθ' ἃ τίς σοφὸς παραγγέλλει λέγων· τοὺς λόγους σου ἐβαιοῦτώ σου καί... Ταῦτα οὖν κοινολογουμένων ἡμῶν πρὸς ἀλλήλους, ἔφη ἐκεῖνος, ὅτι κάγω πεῖραν ἔσχον τούτων τῶν λόγων καὶ τῆς ἀναπαύσεως τῆς προσγινομένης ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν.

Ποτὲ γὰρ ἔσχον ἐν ταύτῃ τῇ Λαύρα τινὰ γνήσιον ἀγαπητόν Διάκονον ὅς, οὐκ οἶδα πόθεν, ἔλαβεν εἰς ἐμὲ ὑπόνοιαν περὶ τινὸς πράγματος φέροντος αὐτῷ λύπην. "Ἦρξατο οὖν στυγνῶς μου προσφέρεσθαι ἐγὼ δὲ ἰδὼν αὐτῶν πρὸς με στυγνάζοντα, ἤρωτησα μαθεῖν τὴν αἰτίας τῆς σκυθρωπότητος καὶ δὲ λέγει μου, ὅτι τόδε τὸ πρᾶγμα ἐποίησας, καὶ διὰ τοῦτο λυποῦμαι πρὸς σὲ ἐγὼ δὲ μὴ συνειδῶς ἑμαυτον τοιοῦτον τί, οἷον ἐκεῖνος ἔλεγε πράξαντα, διεβεβαιούμην αὐτὸν παντελεῖ ἔχειν τοῦ πράγματος ἄγνοιαν ἐκεῖνος δὲ οὐκ ἐπέιθετο, ἀλλ' εἶπε μοι συγχώρησον, οὐ πληροφοροῦμαι. Ἄναχωρήσας οὖν εἰς τὸ κελλίον μου, ἤρευνων ἑαυτὸν ἀκριβέστερον, εἰ τοιοῦτον τί πέπραχα, καὶ οὐχ εὔρισκον. Μετὰ τοῦτο βλέπω αὐτὸν κατέχοντα τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ μεταδιδόντα τοὺς ἀδελφοὺς καὶ πληροφορῶ αὐτὸν ἐν αὐτῷ λέγων, ὅτι οὐ συνοῖδα ἑμαυτον καὶ λέγεις ποιήσαντα καὶ οὐδὲ οὕτως ἐπέισθη.

Πάλιν οὖν ἐν ἑμαυτῷ γενόμενος, καὶ μνησθεὶς τούτων τῶν λόγων τῶν "Ἁγίων Πατέρων, καὶ πιστεύσας γνησίως αὐτοῖς, στρέφω μικρὸν τὸν λογισμὸς μου καὶ λέγω ἑμαυτῷ ὁ Διάκονος γνησίως ἀγαπᾷ μέ, καὶ ἀπὸ ἀγάπης κινούμενος ἔθαρρησε μοι δ εἶχεν ἡ καρδία αὐτοῦ περὶ ἐμοῦ, ἕνα νήσω καὶ μὴ ποιήσω αὐτὸ εἰς γὰρ τὸ ἐξῆς: πλήν, ψυχὴ ἀθλία, ἐπειδὴ λέγεις ὅτι οὐκ ἐποίησα τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ἀναμνήσθητι τῶν ἄλλων κακῶν, ὧν ἐπραξας καὶ οὐ μνημονεύεις, καὶ ἔχε ὅτι, ὡς πὲρ τῶν χθὲς καὶ πρώην πεπραγμένων σοὶ ἀμνημονεῖς, οὕτω καὶ τοῦτο πράξασα ἐπελάθου αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ λογισμοῦ οὖν τούτου διέθηκα οὕτω τὴν καρδίαν μου, ὡς ὅτι ἐν ἀληθείᾳ ἐπραξα αὐτὸ καὶ ἐπελαθόμην, ὡς καὶ τῶν προτέρων εἶτα ἤρξαμην εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ καὶ τῷ Διακόνῳ, ὅτι δι' αὐτοῦ ἤξιωθην ἐπιγνώσαι τὸ σφάλμα μου καὶ μετανοῆσαι περὶ αὐτοῦ.

Ἀναστᾶς οὖν μετὰ τῶν τοιούτων λογισμῶν, ἀπῆλθον πρὸς τὴν κέλλαν τοῦ Διακόνου ἐπὶ τῷ μετάνοιαν αὐτὴ ποιῆσαι καὶ αἰτῆσαι συγχώρησιν, ἅμα δὲ καὶ εὐχαριστῆσαι αὐτὸ καὶ στᾶς πρὸς τὴ θύρα ἔκρουσα καὶ δέ, ἀνοίξας καὶ ἰδὼν μέ, βάλλει μοὶ εὐθὺς μετάνοιαν πρῶτος, λέγων μοὶ «συγχώρησον μοί», ὅτι ἀπὸ δαιμόνων ἔχλευασθην, ὑπονοήσας περὶ σου εἰς τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο" ἐν ἀληθείᾳ γὰρ ἐπληροφόρησε μὲ ὁ Θεός, ὅτι οὐδὲν ἔχεις εἰς αὐτό, οὐδὲ οἶδας ὅπως τί περὶ αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἤρξαμην κάγω περὶ τούτου ἀποκρίνεσθαι καὶ διαβεβαιοῦν αὐτόν, ἐκεῖνος ἀνέκοψε μὲ εἶπων οὐκ ἔστι χρεία.

Ἐπέφερον οὖν καὶ μακάριος Ζωσιμᾶς λέγων" ἰδοὺ ἡ γνήσια ταπείνωσις, πῶς ἔθηκε τὴν καρδίαν τοῦ ποθοῦντος αὐτὴν ὡς μὴ μόνον σκανδαλισθῆναι εἰς τὸν Διάκονον, τὸ μὲν ὡς ὑπονοήσαντα περὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐγίνωσκε, καὶ ἀλόγως κατ' αὐτοῦ λυπηθέντα, τὸ δὲ ὡς μὴ δεξάμενον τὰς παρ' αὐτοῦ πληροφορίας τοιαύτας οὔσας, ὡς καὶ ἐχθρὸν τινὰ πείσαι, μὴ τοῦ γὰρ φίλον γνήσιον. Οὗ μόνον οὖν ἐπὶ τούτοις ἔσκανδαλισθη, ὡς εἶπον, ἀλλὰ καὶ ἐαυτῷ ἐπέγραψε σφάλμα, καὶ οὐκ ἐποίησε, τὸν ἐκείνου λόγον τῆς ἰδίας καρδίας πιστότερον ἡγησαμενος καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ μετανοεῖν αὐτῷ ἐπεχείρησε καὶ ηὐχαρίσκει ὡς δι' αὐτοῦ ἀπαλλαγεῖς ἁμαρτήματος, οὐ παντελεῖ εἶχεν ἄγνοιαν.

Οράς τί δύναται ἡ ταπείνωσις, ἥτοι τὸ ἐαυτὸν μέμφεσθαι; εἰς ποίους βαθμοὺς προκοπῆς ἀνάγει τὸν ταύτην κατέχοντα; Καὶ ἡμεῖς οὖν, εἰ οὕτω προσελαμβάνομεν καὶ διειτιθοῦμεν τὴν καρδίαν ἡμῶν ἐν τοῖς τῆς ταπεινοφροσύνης λογισμοῦς, οὐκ ἂν εὕρισκε χώραν ὁ ἐχθρὸς σπεῖρειν ἐν ἡμῖν τὰ κακὰ σπέρματα' ἀλλ' ἐπειδὴ εὕρισκε ἡμᾶς ἐρήμους παντὸς λογισμοῦ ἀγαθοῦ, μᾶλλον δὲ καὶ ἐρεθίζοντας ἐαυτοὺς εἰς κακίαν, διὰ τοῦτο λαβῶν παρ' ἡμῶν ἀφορμᾶς προστίθησι τὰ παρ' ἐαυτοῦ, καὶ ἐξ ἀνθρώπων δαίμονας ἡμᾶς ἀποδείκνυσιν. Ἐκείνων ἔργον τὸ τοὺς ἀνθρώπους τaráσσειν καὶ τaráσσεσθαι πάντοτε, ὡς πὲρ τουναντίον συμβαίνει ἐπὶ τῆς ἀρετῆς ἐὰν γὰρ ἴδη ὁ Κύριος ψυχὴν διψῶσαν σωθῆναι καὶ γεωργοῦσαν ἢ γεωργεῖν σπουδάζουσαν λογισμοῦς ἀγαθοῦ καὶ ἐπαινετὴν ἐπιδεικνυμένην προαίρεσιν, παρέχει αὐτὴ τὴν παρ' ἐαυτοῦ χάριν δι' ἧς καὶ εἰς μεγίστην προκοπὴν δι' ὀλίγου ἀνάγεται, καθὼς γέγραπται, «τοῖς τὸ ἀγαθὸν θέλουσι συνεργεῖ ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἀγαθόν».

Ερμηνεία

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ζωσιμᾶς διηγήθη το εξής: κάποτε παρέμεινα ολίγον χρόνον εἰς τὴν Λαύραν τοῦ Αββά Γερασίμου καὶ ἀπέκτησα ἐκεῖ κάποιον ἀδελφόν ἀγαπητόν. Μίαν ἡμέραν, λοιπόν, ἐνὼ ἐκαθήμεθα καὶ ὠμιλοῦσαμεν περὶ πνευματικῆς ὠφελείας, ἐνεθυμήθημεν τὸ ρητόν, ποῦ εἶπεν ὁ Αββάς Ποιμὴν, ὅτι ὁ κατηγορῶν εἰς ὅλα τὸν εαυτὸν του, εὕρισκε ψυχικὴν ἀνάπαυσιν. Ὅπως, ἐπίσης, καὶ τὸ ἄλλο ρητόν, ποῦ εἶπεν ὁ Αββάς του ὄρους τῆς Νιτρίας, ὅταν ἠρωτήθη: Πάτερ, τι περισσότερο εὔρες εἰς αὐτὴν τὴν ὁδόν; καὶ ἀπήντησε: τὸ να αἰτιώμεθα καὶ να κατηγορῶμεν τὸν εαυτὸν μας πάντοτε. Τὴν σοφὴν αὐτὴν ἀπάντησιν, ἐπεβεβαίωσε καὶ αὐτός, ποῦ ἠρώτησε, λέγων: πράγματι ἄλλος δρόμος πρὸς τὴν τελειότητα δὲν ὑπάρχει, παρὰ μόνον αὐτός.

Καθὼς, λοιπόν, ἐνεθυμήθημεν τοὺς σοφοὺς αὐτοὺς λόγους, ἐλέγομεν μεταξύ μας μετὰ θαυμασμοῦ: πόσην δύναμιν ἔχουν τὰ λόγια τῶν Ἁγίων! Διότι, πράγματι, ὅσα εἶπαν, προέρχονται ἀπὸ τὴν πείραν καὶ τὴν ζωὴν καὶ δι' αὐτὸ ἔχουν δύναμιν, ὅπως εἶπε καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ἐπειδὴ ἐλαλήθησαν ἀπὸ ἀνθρώπους πεπειραμένους καὶ πρακτικούς. Ὅπως λέγει καὶ ἓνας σοφός: Τα λόγια σου ἀς τα ἐπιβεβαιώνη ἡ ζωὴ σου. Ἐνὼ, λοιπόν, συνεζητούσαμεν αὐτὰ τὰ πράγματα, εἶπεν ὁ ἀγαπητός ἐκεῖνος ἀδελφός καὶ ἐγὼ ἔλαβα πείραν τῆς ἀξίας τῶν λόγων αὐτῶν καὶ τῆς ἀναπαύσεως, ποῦ ἐπέρχεται εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν τῶν λόγων.

Κάποτε δηλαδή -είπεν- είχαν εις αυτήν την Λαύραν κάποιον γνήσιον αδελφικόν φίλον, που ήτο Διάκονος αυτός, λοιπόν, ο Διάκονος, δεν γνωρίζω από πού, με υποπτεύθη ως αίτιον, διά μίαν υπόθεσιν, η οποία του επροξένησε λύπην. Δι' αυτό ήρχισε να μου συμπεριφέρεται με απότομον τρόπον. Τότε εγώ, καθώς τον είδα να μου συμπεριφέρεται με αυτόν τον απότομον τρόπον, τον ήρώτησα να μάθω την αιτίαν της εναντίον μου δυσσαρεσκείας του. Έχω δυσσαρεστηθῆ – μου απήντησεν – από εκείνο το πράγμα που έκανες και δι' αυτό είμαι λυπημένος εναντίον σου. Εγώ, επειδή δεν ήξευρα να έχω κάμει κανένα πράγμα, όπως εκείνος έλεγεν ότι έχω πράξει, τον έβεβαίωσα, ότι αγνωώ τελείως το ζήτημα. Εκείνος όμως δεν επείθετο, αλλά μου είπε: Με συγχωρείς, η συνείδησις μου δεν με πληροφορεί δι' όσα μου λέγεις.

Αφού, λοιπόν, επέστρεψα εις το κελλίον μου, ερευνού το λεπτομερέστερον τον εαυτόν μου, μήπως έχω πράξει κάτι, αλλά δεν εύρισκα. Μετά από αυτό βλέπω τον αδελφόν να κρατη το άγιον Ποτήριον και να μεταδίδη εις τους αδελφούς. Επ' ευκαιρία, λοιπόν, τον πληροφορώ εν ονόματι αυτού που εκράτει, ότι δεν γνωρίζω να έχω κάμει αυτό που λέγει: αλλά ούτε και με τον τρόπον αυτόν επείσθη.

Αφού, λοιπόν, συνεκεντρώθην πάλιν εις τον εαυτόν μου εξήτασα το παρελθόν, ενθυμηθείς και τους λόγους των Αγίων Πατέρων (που ανέφερα προηγουμένως), πιστεύσας δε ειλικρινώς εις την αλήθειαν των λόγων αυτών, στρέφω ολίγον τον λογισμός μου (από όσα μέχρι τώρα έσκεπτόμην) και λέγω εις τον εαυτόν μου: Ο Διάκονος με αγαπά ειλικρινως και παρακινούμενος από την αγάπην αυτήν έλαβε το θάρρος και μου είπεν αυτό, που είχε δι' εμέ η καρδιά του, διά να συνέλθω καί, τουλάχιστον, να μη το επαναλάβω εις το εξής: πλήν, όμως, αθλία ψυχή μου, επειδή λέγεις, ότι δεν έκανα αυτό το πράγμα, σκέψου τα άλλα κακά, που διέπραξες και δεν ενθυμείσαι, και κράτησε ως δεδομένου ότι όπως δεν ενθυμείσαι όσα έκαμες χθες και προηγουμένως, έτσι έκαμες και αυτό και το ελησμόνησες. Με την σκέψιν, λοιπόν, αυτήν, κατέπεισα την καρδίαν μου, ότι πράγματι διέπραξα αυτό (διά το οποίον ελυπείτο ο Διάκονος και δεν το εγνώριζα) και ότι το ελησμόνησα, όπως και προηγούμενα σφάλματά μου. Μετά ήρχισα να ευχαριστώ τον Θεόν και τον Διάκονον, διότι, εξ αιτίας του, αξιώθηκα να αναγνωρίσω το σφάλμα μου και να μετανοήσω δι' αυτό.

Την ιδίαν λοιπόν στιγμήν, μετά από τας σκέψεις αυτάς, έσηκώθηκα και επήγα εις το κελλί του Διακόνου, διά να του βάλω μετάνοιαν και να του ζητήσω συγχώρησιν, συγχρόνως δε και να τον ευχαριστήσω. Μόλις έφθασα, εστάθην έξω από την θύραν και εκτύπησα. Ο Διάκονος ήνοιξε και μόλις με είδε, μου βάζει αμέσως πρώτος μετάνοιαν, λέγων εις εμέ: συγχώρησέ με, διότι με ενέπαιξαν οι δαίμονες και έβαλα εις τον νούν μου το επιβαρυντικόν, διά σέ, εκείνο ζήτημα. Διότι, πράγματι, με επληροφόρησεν ο Θεός, ότι δεν έχεις καμμίαν σχέσιν με αυτό το ζήτημα, ούτε και γνωρίζεις τίποτε δι' αυτό. Μόλις, λοιπόν, ήρχισα και εγώ να αποκρίνωμαι και να τον διαβεβαιώνω, εκείνος με έσταμάτησε και μου είπε: δεν είναι ανάγκη να προχωρής.

Και ο Αββάς Ζωσιμάς κατέληξε: Νά η γνησία ταπείνωσις, πώς διέθεσε την καρδίαν εκείνου, που πραγματικώς την επόθει, ώστε όχι μόνον να μη σκανδαλισθῆ εναντίον του Διακόνου, επειδή, πρώτον μέν, υπωπτεύθη δι' αυτόν πράγμα, που δεν εγνώριζε και ελυπήθη αναιτίως εναντίον του, έπειτα δε δεν εδέχθη εκ μέρους του τας εξηγήσεις, που ήσαν τοιαύται, ώστε και εχθρόν να πείσουν ακόμη, πολύ δε περισσότερον φίλον. Όχι μόνον λοιπόν δι' όλα αυτά δεν εσκανδαλίσθη, όπως είπομεν, αλλά καταλόγισεν εις τον εαυτόν

του σφάλμα, που δεν διέπραξε, επειδή έθεώρησε τον λόγον του Διακόνου αξιοπιστότερον από την ιδίαν του καρδίαν. Και όχι μόνον αυτό, αλλ' επεχείρησε να βάλη μετάνοιαν εις τον Διάκονον και να τον ευχαριστήση ακόμη, επειδή απηλλάγη από την ευθύνην αμαρτήματος, το οποίον παντελώς αγνοούσε.

Βλέπεις ποίαν δύναμιν έχει η ταπείνωσις, δηλαδή το να κατηγορωμεν τον εαυτόν μας; Και πόσον υψηλά ανυψώνει εις προκοπήν αυτόν, που κατέχει την ταπείνωσιν; Και ημείς, λοιπόν, εαν κατ' αυτόν τον τρόπον εβοηθούσαμεν την καρδίαν μας και την διεμορφώναμεν με τους λογισμούς της ταπεινοφροσύνης, δεν θα ήτο δυνατόν να εύρη τόπον ο εχθρός της ψυχής μας, διά να σπείρη εις ημάς τα κακά σπέρματα. Αλλ' επειδή μάς ευρίσκει ερήμους από κάθε καλόν λογισμόν, μάλλον δε και να ερεθίζωμεν τους εαυτούς μας εις την κακίαν, δι' αυτό, αφού λάβη από ημάς τας αφορμάς, προσθέτει και τα ιδικά του και έτσι μας κάνει από ανθρώπους δαίμονας.

Τών δαιμόνων έργων είναι να τaráσσουν τους ανθρώπους και να τaráσσωνται πάντοτε, πράγμα, βεβαίως, αντίθετον από ό,τι συμβαίνει εις την αρετήν. Εάν, δηλαδή, ο Κύριος ίδη μίαν ψυχήν, που διψά διά να σωθή και καλλιεργεί ή φροντίζει σοβαρώς να καλλιεργήση αγαθούς λογισμούς, παρουσιάζει δε αξιέπαινον επιθυμίαν διά το αγαθόν, παρέχει, τότε, εις την ψυχήν αυτήν την χάριν Του, με την οποίαν ανυψώνεται εις μεγίστην προκοπήν, συμφώνως και με αυτό, που λέγει η Αγία Γραφή «όσους θέλουν το αγαθόν, τους βοηθεί και ο Θεός διά το αγαθόν».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην ζητούμε τιμές και πρωτεία)

Ὅτι οὐ δεῖ τιμὴν ζητεῖν ἢ πρωτείων ἔφριεσθαι· τα γὰρ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τίμια, παρὰ τῷ Θεῷ βδελυκτὰ εἰσιν.

Ὅτι δεν πρέπει να ζητῶμεν τιμὴν, ἢ να επιθυμῶμεν πρωτεία· διότι ὅσα θεωροῦν οἱ ἀνθρώποι ἀξιόλογα, θεωροῦνται ἀπὸ τον Θεόν βδελυκτὰ.

Α'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, τί πλανᾶσαι ἐνεργούμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου ὑπερβαίνειν βαθμούς, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησιν, σεαυτῷ τιμὴν περιτιθεῖς; *Ἄκουε τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος: «οὐχ ὁ ἑαυτὸν συνιστάντων ἔστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν καὶ Κύριος συνίστησι». Λέγει δὲ ὁ Κύριος πῶς δύνασθε πιστεύσαι δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ οὐ ζητοῦντες; Ἐλθὲ οὖν εἰς ἑαυτὸν, ἀγαπητέ, καὶ ἀναλόγισαι δι' ἣν αἰτίαν ἀπετάξω τὴ ματαίω βίω καὶ τὴ διαβόλω, καὶ τὴ ὑπερηφανία αὐτοῦ, καὶ παύσαι τοῦ ἔτι φρονεῖν τὰ κοσμικά. Οὐκ οἶδας ὅτι, ἐὰν ἐξουθενήσης τὸν πλησίον σου, ἀμαρτίαν ἐργάζῃ φιλαυτίας καὶ κενοδοξίας; Λόγισαι δὲ ὅτι ἤδη προετοιμήθης τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ πρῶτος αὐτοῦ ἔστης διὰ τῆς φιλονεικίας καὶ φιλαυτίας, καὶ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ταπεινωθῆναι τῷ ἀδελφῷ σου ἄρα γὰρ ἢ κενοδοξία αὕτη παραστήσει σὲ τῷ Θεῷ καὶ προτιμότερόν σε κακεῖ ποιήσεις οὐδαμῶς αὐτὸς γὰρ εἶπεν «ὁ θέλων ἐν ὑμῖν μέγας εἶναι, ἔστω ὑμῶν διάκονος καὶ δς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος».

Ὅρα οὖν, ἀδελφέ, μήποτε θέλων πρῶτος του ἀδελφοῦ σου εἶναι, ἐκεῖ ἐν τῷ μέλλοντα αἰῶνι ἐλάχιστος εὐρεθῆς καὶ ἀκούσης καὶ ἤκουσεν ὁ πλούσιος ἐκεῖνος καὶ φιλόδοξος, τηγανιζόμενος ἐν τῷ πυρὶ τὸ ἀσβέστω «μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου» γέγραπται γὰρ «τὰ ὑψηλὰ ἐν ἀνθρώποις, βδελυκτὰ παρὰ θεῷ εἰσίν». Σὺ οὖν, ἀδελφέ, λόγισαι ὅτι ἀπέθανες τὸ κόσμον καὶ ἡ ζωὴ σου κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ «ὅταν οὖν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ» νῦν δὲ μὴ ἀγάπα τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν οὐ γὰρ διαμένει σοὶ εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὸν λέγοντας «πᾶσα σὰρξ, χόρτος καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου» καὶ τὰ ἐξῆς. Ἀπορριψον οὖν, ἀγαπητέ, τὸν ζυγὸν τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ ὑποτάξον σεαυτὸν τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν γλυκῶν ζυγὸν τοῦ δεσπότη" αὐτὸς γὰρ εἶπεν, ὅτι «πᾶς καὶ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται, ὁ δὲ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται» καὶ ἐτέρωθι λέγει: «Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν».

Φοβηθῶμεν οὖν, ἀγαπητέ, μήποτε καὶ περὶ ἡμῶν εἴπη, «ὅτι ἠγάπησαν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ἥπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ», καὶ ταπεινώσωμεν ἑαυτοὺς τοὺς πάσι διὰ τὸν Κύριον, ἵνα καὶ τῆς ἐνταῦθα καὶ τῆς ἐκεῖ ἀναπαύσεως τύχωμεν, ὅτι αὐτὸς εἶρηκε «μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πραδὸς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν». Γίνωσκε δέ, ἀγαπητέ, καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν τῷ κοσμικῷ βίω ὁ εὐλαλὸς ἐπαινεῖται, ἐν δὲ τῇ μοναδικῇ καὶ ἀγαπῶν τὴν ἡσυχίας καὶ τὴν σιωπὴν μέγας ἔστι παρὰ τῷ Θεῷ. Πάλιν ἐν μὲν τοῖς κοσμικοῖς καὶ φιλοκαλῶν το σῶμα αὐτοῦ καὶ ἐξαλλάσσων ἱματίοις δόξαν ἔχει ἀνθρωπίνην, ἐν δὲ τὰ ἐπαγγέλματι τούτῳ καὶ τούτων καταφρονῶν, προσέχων δὲ μόνον τὴ ἀναγκαία χρεία τοῦ

σώματος κατὰ τὸν εἶποντα: «ἔχοντες διατροφῆς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἄρκεσθησόμεθα» καὶ τοιοῦτος δόξαν περιποιεῖται ἑαυτῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Πάλιν ἐν ἐκείνῃ τῷ βίῳ ὁ μεγαλαυχῶν ἐπὶ τῆ τοῦ σώματος ἰσχύϊ ἢ πλοῦτο, μέγας εἶναι δοκεῖ παρὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐν δὲ τῇ παρ' ἡμῖν πολιτεία καὶ ἀγαπῶν τὴν ταπεινῶσιν καὶ τὰ εὐτελεῖ αἰρούμενος, ἐν ἀληθείᾳ ὑψηλὸς ἐστὶ καὶ ἐκλεκτός, καθὼς γέγραπται: «τὰ μωρὰ του κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἕνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρὰ καὶ τὰ ἀγενῆ του κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἕνα τα ὄντα καταργήσῃ, ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιόν του Θεοῦ». Καὶ ἡμεῖς οὖν ἀγαπήσωμεν τὰ ἄρεστά του Κυρίου ἡμῶν, ὡς δοῦλοι εὐχρηστοὶ καὶ εὐγνώμονες, καὶ μηκέτι ἀνθρώπους ἀρέσει σπουδάζωμεν «εἰ γὰρ ἔτι, φησὶν, ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην' ὁ γὰρ κόσμος πᾶς ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται», ὡς ἀλλαχοῦ λέγει.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, διατί πλανᾶσαι παρασυρόμενος ἀπὸ τον διάβολον να κατακτάς βαθμούς, διὰ των οποίων δεν θα ωφεληθῆς προξενῶν εἰς τον εαυτὸν σου εφήμερον τιμῆν; Ἀκουε τι λέγει ο Ἀπόστολος: «Δεν εἶναι δόκιμος αὐτός, που παρουσιάζει τον εαυτὸν του ως ἰκανόν, ἀλλ' ἐκεῖνος, που ο Κύριος συνιστά ως τοιοῦτον» (Β' Κορ. ι', 18). Λέγει δε και ο Κύριος: πῶς εἶναι δυνατόν να πιστεύσετε ἐπιδιώκοντες να λάβετε την δόξαν των ἀνθρώπων και ὄχι την δόξαν του Θεοῦ; (Ιωάν. ε', 44). Προσπάθησε, ἀγαπητέ, να συνέλθης και σκέψου διὰ ποίαν αἰτίαν ἠρνήθης τον μάταιον βίον και τον διάβολον και την υπερηφάνειάν του και παύσε να φρονῆς πλέον τα κοσμικά.

Δεν γνωρίζεις, ὅτι εἰάν ταπεινώσης τον πλησίον σου, διαπράττεις την αμαρτίαν της φιλαυτίας και της κενοδοξίας; Σκέψου δε, ὅτι ἐπροτιμήθης ἀπὸ τον ἀδελφόν σου και ἐγίνες πρῶτος του, ἐξ αἰτίας της φιλονεικίας και του ἐγωῖσμού και διότι δεν ἠθέλησες να ταπεινωθῆς ἐνώπιον του ἀδελφοῦ σου· ἀραγε αὐτή η κενοδοξία θα σε παρουσιάσῃ εἰς τον Θεόν και θα σε κάμῃ καλύτερον και ἐκεῖ; Καθόλου, διότι ο ἴδιος ο Θεός εἶπεν: «ἐκεῖνος που θέλει να εἶναι μέγας ἀνάμεσά σας, ας εἶναι εἰς ὅλους σας υπηρέτης και ἐκεῖνος, που θέλει να εἶναι πρῶτος ἀνάμεσά σας, ας γίνῃ δούλος σας» (Ματθ. κ', 25 - 27).

Πρόσεχε, λοιπόν, ἀδελφέ, μήπως με το να θέλῃς να εἶσαι πρῶτος ἀπὸ τον ἀδελφόν σου, ἐκεῖ, εἰς τον μέλλοντα αἰῶνα, ευρεθῆς τελευταῖος και ἀκούσης αὐτό, που ἤκουσεν ἐκεῖνος ο φιλόδοξος πλούσιος, ὅταν ἐψήνετο εἰς το ἀσβεστον πυρ: «ἐνθυμήσου ὅτι συ ἀπῆλαυσες τα ἀγαθὰ σου, κατὰ την ἐπίγειον ζωὴν σου» (Λουκ. ιστ', 25). Διότι λέγει η Ἀγία Γραφή: «ὅσα οἱ ἀνθρωποὶ θεωροῦν ὑψηλά, εἶναι, διὰ τὸν Θεόν, βδελυκτά» (Αὐτόθι 15). Σὺ, λοιπόν, ἀδελφέ μου, σκέψου, ὅτι ἀπέθανες διὰ τον κόσμον και η ζωὴ σου ἔχει κρυβῆ, μαζί με τον Χριστόν, εἰς τον Θεόν: «Ὅταν λοιπόν ο Χριστός φανερωθῆ, η ζωὴ μας, τότε και σεῖς θα φανερωθῆτε μετὰ δόξης» (Κολασ. γ', 4). Τώρα, ὁμως, να μη ἀγαπᾶς την δόξαν των ἀνθρώπων· διότι αὐτή η ἐπίγειος δόξα σου δεν διατηρεῖται παντοτείνᾳ, σύμφωνα με τους λόγους του προφήτου: «κάθε ἀνθρωπος εἶναι ὅπως ο χόρτος και κάθε ἀνθρώπινη δόξα, ὅπως το ἀνθος του χόρτου» (Ψαλμ. ρβ', 15). Πέταξε λοιπόν, ἀγαπητέ, ἀπὸ ἐπάνω σου τον ζυγον του ἐχθροῦ και την υπερηφάνειάν του και ὑπόταξε τον τράχηλόν σου κάτω ἀπὸ τον γλυκόν ζυγόν του Δεσπότη Χριστοῦ· διότι αὐτός εἶπεν ὅτι, «ὅποιος ταπεινῶνεται θα ὑψωθῆ και ἐκεῖνος, που ὑψώνεται θα ταπεινωθῆ» (Λουκ. ιδ', 11). Και εἰς ἄλλο χωρίον πάλιν λέγει: «ο Κύριος ἐναντιώνεται προς τους υπερηφάνους, ἐνῶ εἰς τους ταπεινοὺς δίδει την χάριν Του» (Α' Πέτρ. ε', 5).

Ας φοβηθώμεν, λοιπόν, αγαπητέ, μήπως είπη και δι' ημάς ο Δικαιοκρίτης Θεός «ότι ηγάπησαν την δόξαν των ανθρώπων, παρά την δόξαν του Θεού» (Ιωάν. ιβ', 43) και ας ταπεινωθώμεν ενώπιον όλων, χάριν του Κυρίου, διά να επιτύχωμεν και την εδώ και την εκεί ανάπαυσιν, διότι ο ίδιος είπεν «μάθετε από εμέ ότι είμαι πράος και ταπεινός εις την καρδίαν και θα εύρετε ανάπαυσιν εις τας ψυχάς σας» (Ματθ. ια', 29). Γνώριζε δε, αδελφέ μου και τούτο, ότι εις τον κοσμικόν βίον επαινείται εκείνος, που ομιλεί ωραία, εις τον μοναχικόν όμως βίον, αξιόλογος ενώπιον του Θεού είναι εκείνος που αγαπά την ησυχίαν και την σιωπήν. Μεταξύ, πάλιν, των κοσμικών τον ανθρώπινον έπαινον έχει εκείνος, που στολίζει το σώμα του και αλλάσσει συχνά τα ιμάτιά του, ενώ εις αυτόν που φέρει το μοναχικόν σχήμα (θεωρείται αξιόλογος) εκείνος, που καταφρονεί τα ενδύματα και προσέχει μόνον την απολύτως απαραίτητον ανάγκην του σώματος, συμφώνως με αυτά, που είπεν ο Απόστολος Παύλος: «έχοντες διατροφής και σκεπάσματα, ας αρκεσθώμεν εις αυτά» (Α' Τιμ. στ', 8).

Ο σκεπτόμενος και ενεργών κατ' αυτόν τον τρόπον εξασφαλίζει διά τον εαυτόν του δόξαν εις τους ουρανούς.

Εκείνος, πάλιν, που εις τον κοσμικόν βίον καμαρώνει διά την σωματικήν του δύναμιν ή τον πλούτον του, θεωρείται από τους ανθρώπους, ότι είναι σπουδαίος και μεγάλος ενώ εις την ιδικήν μας, την μοναχικήν πολιτείαν, εκλεκτός είναι εκείνος που αγαπά την ταπείνωσιν και προτιμά τα ευτελή, καθώς λέγει και η Αγία Γραφή «τα καταφρονημένα του κόσμου εδιάλεξεν ο Θεός, διά να κατεντροπιάση τα ισχυρά και τα ταπεινα του κόσμου και τα τιποτένια εδιάλεξεν ο Θεός και τα ασήμαντα, διά να καταργήση τα σημαντικά και αξιόλογα, ώστε να μη μπορώ κανείς άνθρωπος να καυχηθή ενώπιον του Θεού» (Α' Κορ. α', 27 - 29).

Και ημείς λοιπόν ας αγαπήσωμεν όσα είναι αρεστα εις τον Κύριόν μας, ως καλοί και ευγνώμονες δούλοι και ας μη φροντίζωμεν να αρέσωμεν πλέον εις τους ανθρώπους. Διότι, όπως λέγει και ο Απόστολος Παύλος, «εάν ακόμη ήρεσα εις τους ανθρώπους, δεν θα ήμουν δούλος Χριστού· διότι όλος ο κόσμος ευρίσκεται εις το πονηρόν» (Γαλατ. α', 10 και Α' Ιωάν. ε', 19), όπως λέγει αλλού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ' (Περί ταπεινοφροσύνης)

Ὅτι τὸ ταπεινολογεῖν, ἄκαιρος ἢ ἀμέτρως γινόμενον, οὐκ ὠφέλιμον ἀλλὰ καὶ βλαβερὸν ἐστὶ καὶ τί δεῖ ποιεῖν πρὸς τοὺς ἐπαινοῦντας, καὶ ὅτι τὸν προσέχοντα οὐδὲν οἱ ἔπαινοι βλάπτουσιν.

Ὅτι το να φαίνώμεθα ταπεινοί, ὅταν τούτο γίνεται ἀκαιρα ἢ υπερβολικά, δεν εἶναι ὠφέλιμον ἀλλὰ βλαβερὸν καὶ τι πρέπει να πράττωμεν πρὸς τοὺς ἐπαινοῦντας καὶ ὅτι ἐκείνον που προσέχει οἱ ἐπαινοὶ εἰς τίποτε δεν τον βλάπτουν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ παρέβαλε τὸ Ἀββᾶ Σεραπίωνε προετρέπετο δὲ αὐτὸν καὶ γέρον εὐχὴν ποιῆσαι κατὰ τὸ σῆθηδες ὁ δὲ οὐκ ἐπέθετο, ἀμαρτωλὸν ἑαυτὸν ἀποκαλῶν καὶ αὐτοῦ του μοναχικοῦ σχήματος ἀνάξιον ἠθέλησε δὲ ὁ γέρον καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ νίψαι, καὶ οὐκ ἤνεσχετο ὁ ἀδελφὸς τοῖς αὐτοῖς λόγοις χρώμενος· εἶτα, παραθεῖς τράπεζαν, ἐποίησεν αὐτὸν καθεσθῆναι: καθεσθεῖς δὲ καὶ ὁ γέρον, ἤρξατο συνεσθίειν αὐτῷ ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἐνουθέτει αὐτὸν ὁ Γέρον λέγων τέκνον, εἰ θέλεις ὠφεληθῆναι, καρτέρησον ἐν τῷ κελλίῳ σου, καὶ πρόσεχε σεαυτῷ καὶ τὸ ἐργόχειρό σου· οὐ γὰρ φέρει σοὶ τοσαύτην ὠφέλειαν τὸ προέρχεσθαι καὶ παραβάλλειν, ὅσῃν τὸ καθέζεσθαι.

Ὁ δὲ, τούτων λεγομένων ὑπὸ τοῦ γέροντος ἀκούων, ἐπικράνθη καὶ ἠλλοιώθη τὴν μορφήν ὡς τὲ μὴ δυνηθῆναι λαθεῖν τὸν γέροντα. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Σεραπίων μέχρι τοῦ νῦν ἔλεγες, ὅτι ἀμαρτωλὸς εἶμι καὶ κατηγορεῖς σεαυτοῦ, καὶ ἑαυτὸν ἀνάξιον εἶναι τοῦ ζῆν ἔκρινες καὶ ἐπειδὴ μετὰ ἀγάπης ὑπέμνησά σε, τοσοῦτον ἔθρηιωθης; Ἐὰν οὖν θέλῃς ταπεινὸς εἶναι, τὰ παρ' ἄλλων ἐπαγόμενά σου μάθε γενναίως φέρειν, καὶ μὴ ρήματα ἀργὰ κάτεχε σεαυτῷ. Ταῦτα ἀκούσας καὶ ἀδελφὸς μετενόησε τὸ γέροντα καὶ λίαν ὠφεληθεὶς ἀνεχώρησεν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Σεραπίωνα τὸν προέτρεπε δε ὁ Γέρον να κάμη εὐχὴν, κατὰ τὴν σῆθηειαν ἐκεῖνος ὅμως δεν ἐπέθετο ὀνομάζων τὸν εαυτὸν του ἀμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον του μοναχικοῦ σχήματος. Ὁ Γέρον ἠθέλησε να του πλύνη καὶ τοὺς πόδας, ὁ ἀδελφός, ὅμως, δεν το παρεδέχετο προβάλλων τοὺς ἰδίους λόγους (ὅτι δηλαδὴ εἶναι ἀμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος του μοναχικοῦ σχήματος). Κατόπιν ὁ Γέρον παρέθεσε τράπεζας καὶ του ἐπρότεινε να καθίσουν να φάγουν. Πράγματι ἐκάθησε με τὸν Γέροντα καὶ ἤρχισε να συντρώγη μαζί του. Κατὰ τὸ διάστημα του φαγητοῦ τὸν ἐνουθέτει ὁ Γέρον καὶ του ἔλεγε:

- Παιδί μου, εἴν θέλῃς να ὠφεληθῆς, να καθῆσης καρτερικά εἰς τὸ κελλί σου καὶ πρόσεχε τὸν εαυτὸν σου καὶ τὸ ἐργόχειρόν σου διότι δεν σου προξενεῖ τόσην ὠφέλειαν τὸ να πηγαίνῃς καὶ να ἐπικέπτεσαι τοὺς ἄλλους, ὅσῃν τὸ να κάθεσαι εἰς τὸ κελλίον σου.

Ο επισκέπτης αδελφός, καθώς ήκουε τον Γέροντα να λέγη αυτά, επικράθηκε και το πρόσωπόν του ήλλαξεν έκφρασιν, ώστε να μη ήμπορέση να διαφύγη την προσοχής του Γέροντος. Του είπε, λοιπόν, ο Αββάς Σεραπίων:

– Μέχρι τώρα έλεγες, ότι είμαι αμαρτωλός και κατηγορούσες τον εαυτόν σου και έκρινες τον εαυτόν σου, ότι είναι ανάξιος και να ζή και επειδή σε συνεβούλευσα με αγάπην, εθύμωσες τόσον πολύ, όπως το θηρίον; Εάν λοιπόν θέλεις να είσαι ταπεινός, να μάθεις να δέχεσαι με γενναιότητα τα όσα σου λένουν οι άλλοι και να μη λέγης μονάχα λόγια παχειά, χωρίς περιεχόμενον.

Αφού ήκουσεν αυτά ο αδελφός έβαλε μετάνοιαν εις τον Γέροντα και ανεχώρησε πάρα πολύ ωφελημένος.

Β'. Εκ του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρώτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσει και θέλων ήσυχάζειν διά τὸ ὄνομα τὸ γινόμενον αὐτῶ; μήποτε τὸ ὑπὲρ αὐτὸν βλάβη αὐτόν, καθὼς εἶπον οἱ Πατέρες, ὅτι οὐαὶ τῶ ἀνθρώπων ἐκείνων ποῦ τὸ ὄνομα μείζον ἐστὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον τὸ ἔχειν τινὰ ὄνομα ἢ δόξαν μείζονά της ἐργασίας αὐτοῦ, οὐδὲν βλάπτει τὸν μὴ συνηδόμενον ἢ συγκατατιθέμενον τοῖς λεγομένοις, ὡς πὲρ καὶ ἐπὶ τοῦ συκοφαντουμένου εἰς φόνον, μηδὲν δὲ τοιοῦτον πεπραχότος ὀφείλει δὲ ὁ τοιοῦτος λογίζεσθαι, ὅτι ἔχουσι περὶ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι ὑπόληψιν καὶ οὐκ οἶδασι τίς εἰμι.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός ήρώτησε, κάποτε, ένα Γέροντα:

– Τι πρέπει να κάνη εκείνος, που θέλει να ησυχάζη από την φήμην του ονόματός του; Μή τυχόν όσα λέγονται υπέρ αυτού τον βλάψουν, όπως είπον και οι Πατέρες: αλλοίμονον εις εκείνον τον άνθρωπον, που το όνομά του είναι μεγαλύτερον από τα έργα του;

Ο Γέρων του απήντησε:

– Το να έχη κάποιος όνομα ή δόξαν μεγαλυτέραν από την εργασία του εις τίποτε δεν τον βλάπτει, εφ' όσον δεν αισθάνεται ευχαρίστησιν και ηδονήν από τα επαινετικά λόγια ή δεν συμφωνεί με όσα περί αυτού λέγονται, όπως ακριβώς και εκείνος που συκοφαντείται διά φόνον (δεν λογίζεται ένοχος ενώπιον του Θεού), εφ' όσον δεν έχει διαπράξει τοιούτον φόνον.

Ο άνθρωπος, που επαινείται οφείλει να σκέπτεται: οι άνθρωποι μου έχουν εκτίμησιν και δεν γνωρίζουν ποιος είμαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ'

(Πως πρέπει να χρησιμοποιούμε τα ενδύματα)

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ καὶ ποίους καὶ μέχρι τίνος κεκρῆσθαι τοῖς πρὸς τὴν σκέπην τοῦ σώματος καὶ πῶς οἱ Πατέρες ἠγάπων κὰν τοῖς ἐνδύμασι τὴν εὐτέλειαν, ἣν ἐν πάσι τὸν πιστὸν δεῖ ἀσπάζεσθαι.

Περὶ τοῦ πῶς πρέπει καὶ ποία καὶ μέχρι ποίου σημείου να χρησιμοποιώμεν τα ενδύματα διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ σώματος καὶ πῶς οἱ Πατέρες ἠγάπων, τὴν εὐτέλειαν καὶ εἰς αὐτὰ τα ενδύματα· αὐτὴν πρέπει να προτιμᾷ ὁ πιστὸς εἰς πάσαν περίστασιν.

A'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

ΤΙΣ ἂν τοῦ θαυμαστοῦ Ἰωάννου τοῦ Πατριάρχου τὸ λιτὸς τῆς διαίτης καὶ τὸ περὶ τὴν ἐσθῆτα καὶ στρωμνὴν εὐτελὲς τὲ καὶ μέτριον ἐξείπου καλῶς; μετὰ γὰρ τῶν ἄλλων, οὐδὲ ταύτης ἡμέλει τῆς ἀρετῆς, ὡς τὲ μηδὲν πλέον ἐν τούτοις τῶν πολλῶν ἔχεις καὶ εὐκαταφρονήτων. Ἀμέλει τῶν τῆς οἰκητόρων τῆς πόλεως, συνηθέστερος αὐτῇ τυγχάνων, ὅπως εἶχε μαθῶν, σισύραν ἕξ καὶ τριάκοντα νομίμασι πριάμενος στέλλει τὴν μακαρίῳ, πλεῖστα μὴ ἀπόσασθαι δεηθεῖς, ἀλλ' ἑαυτὸν ταύτη περιστέλλειν.

Τοῦτο οὖν καὶ διὰ τὸ τοῦ ἀνδρὸς εὐπιστος καὶ τὸ τῆς ἀξιώσεως ἐπιμελὲς καὶ διάπυρον ποιῆσαι θελήσας, οὐ διέλιπεν ὅμως παρ' ὄλην τὴν νύκτα ταλανίζων ἑαυτὸν, ὡς οἱ παρεδρεύοντες εἰς ἔσχατον ἐξηγήσαντο, καὶ τῆς ἂν οὐ καταγνοίῃ μου τοῦ ταπεινοῦ, λέγων, Ἰωάννου, εἰ ἐμοὶ μὲν ἔνεστι τριάκοντα καὶ ἕξ νομίμασιν ἐπιβλήματι σκέπεσθαι, τοῖς δὲ κατὰ Χριστὸν φεῦ! ἀδελφοὺς τοῖς ἔμοις, τὸ ὑπαίθρους τῷ κρύει πηγνυμένους διαταλαιπωρεῖν καὶ μηδὲ ράκος βραχύτατον τί καὶ εὖνον εὐπορεῖν, ὧν οἱ πλείους καὶ κενοὶ τὴν γαστέρα καὶ ἀδειπνοῦ κατεκλίθησαν, καὶ αὐτῶν οἴμοι! τῶν ἀποπιπτουσῶν τῆς ἕμης τραπέζης ψυχίων ἐφιέμενοι, κατὰ τὸν πένητα Λάζαρον;

Αἶ, αἶ, πόσοι νῦν ξένοι καὶ παρεπίδημοι πρὸς ταύτην ἀφίκοντο τὴν πόλιν" οἱ μὴ ἔχοντες ὅπου τὴν κεφαλὴν κλίνοιεν, πεινῶντες, διψῶντες, κατὰ μέσσην κείνται τὴν ἀγορὰν, ἐγὼ δὲ παντοίους ἔνευπαθῶν ἀγαθοῖς πρὸς τὴν ἄλλη τρυφή, καὶ τῷδε τὸ πολυτελεῖ ἐπιβλήματι νῦν περιστέλλομαι. Τί τοίνυν κατ' ἐκείνην ἀκούσεσθαι προσδοκῶ τὴν ἡμέραν; τί ἕτερον ἢ ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, οἱ δὲ πένητες τὰ κακὰ καὶ διὰ τοῦτο γὺν αὐτοὶ μὲν παρακαλοῦνται, σὺ δὲ ἀξίως ὀδυνᾶσαι. Ἄλλ' εὐλογητὸς Κύριος, οὐκέτι τούτω καὶ ταπεινὸς σκεπασθήσεται Ἰωάννης, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ τιμὴν πένητες ἀμφιάσονται.

Ἄμα γοῦν φωτί, τὴν σισύραν εἰς τὴν ἀγορὰν πέμπει διαπραθησομένην, ἣν καὶ προσενεγκῶν θεασάμενος, αὔθις πριάμενος, αὔθις καὶ προσάγει καὶ δὲ δέχεται μὲν, πρὸς δὲ τὴν ἀγορὰν καὶ αὔθις ἐκπέμπει. Ὡς δὲ δις καὶ πολλάκις τοῦτο ἐγένετο, ὁ μέγας δηλοῖ τὸ προσάγοντι, ἴδωμεν, εἶπων, τῆς πρότερον ἀπαγορεύσει τῶν δύο, ἐγὼ μὲν αὐτὴν πιπράσκων, σὺ δὲ ὠνούμενος καὶ προσφέρων; καὶ γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ τῶν λίαν εὐπόρων, οὐ χάριν ἐπίτηδες καὶ μέγας καὶ παρακερδαίνειν αὐτοῦ ἤβουλετο, ὡς τὲ τὰ ἐκείνου πρὸς τοὺς πένητας παραρρεῖν.

Ερμηνεία

ΠΟΙΟΣ θα ήμπορούσε να διηγηθή καλώς την λιτήν δίαιταν, την πτωχείαν της ενδυμασίας και της κλίνης την πενιχρότητα του θαυμαστού Ιωάννου του Πατριάρχου; Διότι μαζί με τας άλλας, ούτε αυτήν την αρετήν παρημέλει, ώστε τίποτε περισσότερο εις αυτά να μη έχη από όσα οι πολλοί και ασήμαντοι άνθρωποι. Κάποτε κάποιος από τους κατοίκους της πόλεως, γνωστός του, όταν έμαθεν εις ποίαν κατάστασιν ευρίσκετο, ηγόρασε μίαν γούνας αξίας τριάκοντα εξ νομισμάτων και την στέλλει εις τον μακάριον Πατριάρχην, αφού τον παρεκάλεσε θερμώς να μη άρνηθή το δώρον αυτό, αλλά να ενδύεται με αυτήν.

Αυτήν, λοιπόν, την χάριν, ο άγιος Πατριάρχης, εδέχθη να πράξη και διά τον καλόπιστον άνθρωπος, που τον παρεκάλεσε, αλλά και διά την θερμών και επίμονον παράκλησίν του όπως όμως αντελήφθησαν (και αργότερον διηγήθησαν) οι ευρισκόμενοι πλησίον του, δεν έπαυεν όλην την νύκτα να ταλανίζη τον εαυτόν του. Και ποιος δεν θα κατηγορήση - έλε γενεμέ, τον ταπεινός Ιωάννην, όταν εγώ σκεπάζωμαι με σκέπασμα αξίας τριάκοντα έξ νομισμάτων, ενώ, αλλοίμονον, οι εν Χριστώ αδελφοί μου παγώνουν από το ψύχος και ταλαιπωρούνται εις το ύπαιθρον; Και ούτε ένα μικρόν και ευθηνόν κουρέλι δεν ημπορούν να έχουν; Όταν οι περισσότεροι από αυτούς εκοιμήθησαν, αλλοίμονον, νηστικοί, με κενην την κοιλίαν των, επιθυμούντες να χορτάσουν από τα ψίχουλα, που πίπτουν από το τραπέζι μου, όπως ο πτωχός Λάζαρος; (Λουκ. ιστ', 21).

Πώ! Πώ! Πόσοι τώρα ξένοι και παρεπίδημοι έφθασαν εις αυτήν την πόλιν, οι οποίοι μη έχοντες που να γείρουν το κεφάλι των, πεινασμένοι και διψασμένοι, είναι εξαπλωμένοι εις το μέσον της αγοράς, ενώ εγώ απολαμβάνων παντός είδους αγαθά, εκτός από τας άλλας αναπαύσεις, ενδύομαι, τώρα και με αυτό το πολυτελές ένδυμα. Τι περιμένω, λοιπόν, να ακούσω κατά την ημέραν εκείνην (της Δευτέρας Παρουσίας); Τι άλλο, παρά συ εχάρηκες τα αγαθά σου εις την ζωήν σου, οι δε πένητες τα κακά; Δι' αυτό αυτοι μεν τώρα παρηγορούνται, ενώ συ υποφέρεις (Αυτόθι 25). 'Αλλ' ας είναι ο Κύριος ευλογητός, ποτε πλέον ο ταπεινός Ιωάννης δεν θα σκεπαστή με αυτό το πολυτελές ένδυμα, αλλά με την χρηματικών του αξίαν θα ενδυθούν οι πτωχοί.

Μόλις λοιπόν εξημέρωσε, στέλλει την γούναν εις την αγοράν, διά να πωληθή. Όταν την είδεν ο δωρητής, την αγοράζει πάλιν και την φέρει εις τον Πατριάρχης Ιωάννην. Ο Πατριάρχης την δέχεται, αλλ' αμέσως την στέλλει πάλιν εις την αγοράν, διά να πωληθή.

Επειδή δε αυτό έγινε δύο και πολλές φορές, ο μέγας Ιωάννης δηλώνει εις τον προσφέροντα ας ίδωμεν ποίος από τους δύο θα κουρασθη πρώτος, εγώ, που την πωλώ ή σύ, που την αγοράζεις και την προσφέρεις; Διότι ήτο ο ανήρ από τους πάρα πολύ πλουσίους και χάριν αυτου τα έλεγεν επίτηδες ο Μέγας, επειδή ήθελε να παίρνη χρήματα από αυτόν, ώστε τα χρήματά του να διοχετεύονται προς τους πτωχούς

B'. Εν τω βίω τού Αγίου Αρσενίου

Ο ΜΕΓΑΣ 'Αρσένιος ούτω τὰ τοῦ κόσμου ἀπέστερξε καὶ οὐδὲν εἶναι τὸ παράπαν ἡγεῖτο ὡς μηδὲ βλέπειν ἀνέχεσθαι τῶν βιοτικῶν ὅλως μηδὲν" μᾶλλον μὲν οὖν ἀντιμετρῶν καὶ ἀντιτιθέμενος τοῖς τοῦ προτέρου βίου λαμπροῦς καὶ τοῖς ἐσθήμασιν, οἷς ἐκεῖνος ἐνδιατρίβων τὸ παλατιῶ περιεβέβλητο, πολλῇ χρήσθαι τῇ εὐτελείᾳ περὶ τὰ ἄμφια καὶ τοσαύτη, ὡς μηδὲν

ἐν τούτοις διεννηοχένοι ἀγροίκου πένητος, διερρωγότα ράκη καὶ σαπρὰ περιβεβλημένου" ἀλλ' ἐκεῖνον τὰ πενιχρὰ ταῦτα καὶ ἀπόβλητα ἤγαλλε πλέον, καὶ τούτοις ἔνεκαλλυνετο, ἅτε δὴ τοῦ ἔσω κόσμου καὶ ἀδήλου μεταποιούμενος καὶ ἑαυτὸν μᾶλλον ἢ τὸ αὐτοῦ κοσμεῖν βουλόμενον.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Αρσένιος τόσο πολύ εσιχάθηκε τα πράγματα του κόσμου και τίποτε δεν ενόμιζεν ότι ήσαν, ώστε να μή ανέχεται να βλέπη εντελώς τίποτε από τα κοσμικά. Από αντίθεσιν λοιπόν και αντιπάθειαν προς τα λαμπρά ενδύματα του προηγούμενου κοσμικού βίου, τα οποία εφόρει όταν έμενεν εις το παλάτι, μεταχειρίζετο πάρα πολύ ευθηνά ενδύματα και τιποτένια, ώστε να μη διαφέρη καθόλου από ένα πτωχόν χωρικόν, ενδεδυμένον με έσχισμένα και ταπεινά ενδύματα. Αλλά τον Μέγαν εκείνον Αρσένιον ευχαριστούσαν πάρα πολύ αυτά τα πτωχικά ενδύματα, που ήσαν για πέταμα, και έκαμάρωνε με αυτά, επειδή εφρόντιζε περισσότερο διά τον εξωτερικόν του κόσμον και ήθελε να στολίζη περισσότερο την ψυχήν του, παρά το σώμα του.

Γ'. Εν τω Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρώτησε γέροντα λέγων· καλόν έστι κτήσασθαι δύο χιτῶνας; καὶ εἶπεν ὁ γέρων: κτῆσαι δύο χιτῶνας, καὶ μὴ κτήση κακίαν τὴν σπιλοῦσαν ὅλον τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἢ γὰρ ψυχὴ οὐ χρεῖαν ἔχει τῆς κακίας, τὸ δὲ σῶμα χρεῖαν ἔχει τῆς σκέπης" ἔχοντες οὖν τὰ δέοντα καὶ αὐτάρκη, τούτοις κατὰ τὸ γεγραμμένος ἀρκεσθῆσώμεθα.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα: – Είναι καλόν, Πάτερ, να αποκτήσω δύο χιτῶνας; Απόκτησε δύο χιτῶνας -απήντησεν ο Γέρων και μη αποκτήσης κακίαν, που κηλιδώνει το σώμα και την ψυχήν η ψυχή δεν έχει ανάγκην από σκέπασμα. Έχοντες λοιπόν τα απαραίτητα και τα αναγκαία, ας αρκεσθῶμεν εις αυτά (Α΄ Τιμ. στ', 8), όπως λέγει και ο Απόστολος.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΟΡΑ μὴ εἴσης τὸ σῶμα σου ἐν ρυπαρίᾳ ἄμορφος καὶ κλέψη σε ἢ κενοδοξία εἰ δὲ νεώτερος εἶ, ἔασαν αὐτὸ ἐν πάσῃ ἀμορφία συμφέρον γὰρ σοὶ ἐστίν. Μὴ ἐπιθυμῆσης τινὸς τοῦ πλησίον σου θεασάμενος αὐτό, εἴτε ἔνδυμα εἴτε ζώνην εἴτε κουκούλιον, καὶ μὴ πληρώσης τὴν ἐπιθυμίαν σου, ποιήσας σεαυτῷ καθ' ὁμοιότητα αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ βιβλίον ἐὰν ποιήσης σεαυτῷ μὴ καλλωπίσης τὴν κοσμησιν αὐτοῦ πάθος γὰρ σου ἔστι. Κόσμησις σώματος, ψυχῆς ἔστι καταστροφή τὸ δὲ φροντίσαι αὐτῶν κατὰ φόβου Θεοῦ, καλόν.

Ερμηνεία

ΠΡΟΣΕΞΕ να μη αφήσης το σώμα σου και γίνη άσχημον από την ρυπαρότητα, οπόταν είναι κίνδυνος να σε κυριεύση ή κενοδοξία. Αν όμως, είσαι νεώτερος, τότε άφησέ το εις κάθε ασχημίαν, διότι αυτό είναι το συμφέρον σου. Να μη επιθυμήσης κάτι από τον πλησίον σου, μόλις το ιδής, είτε ένδυμα, είτε ζώνην, είτε κουκούλιον, και μη ικανοποιήσης την

επιθυμίας σου, με το να κατασκευάσης για τον εαυτόν του κάτι παρόμοιον με αυτό αλλά και βιβλίον εαν αποκτήσης, να μη το καλλωπίσης και το περικοσμήσης, διότι και αυτό είναι πάθος. Ο στολισμός του σώματος είναι η καταστροφή της ψυχής το να φροντίσης όμως δι' αυτά, με φόβον Θεού, είναι καλόν.

Ε'. Του Αββά Ισαάκ

ΑΓΑΠΗΣΟΝ τὰ πενιχρὰ μάτια ἐν ἐνδύμασί σου, νὰ ἐξουδενώσης τὰς ἐπιφνούσας σοὶ ἐνθυμήσεις, λέγω δὴ τὴν ὑψηλοφροσύνην· ὁ γὰρ τὴν στιλπνότητα ἀγαπῶν, οὐ δύναται κτήσασθαι ταπεινᾶς ἐνθυμήσεις διότι ἡ καρδιά τοῖς ἐξωτέροις σχήμασι συνδιατυπύεται.

Ερμηνεία

ΝΑ ΑΓΑΠΗΣΗΣ τα πτωχικά ενδύματα, διά να ενδυθής, ώστε να αφανίσης τας σκέψεις, που φύονται εις σε, όπως, π.χ. την υψηλοφροσύνην· διότι αυτός που αγαπά την κομψότητα, δεν ημπορεί να αποκτήση ταπεινάς σκέψεις διότι η καρδιά εξομοιώνεται με τα εξωτερικά σχήματα.

ΣΤ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰσαάκ τοὺς ἀδελφούς, ὅτι οἱ Πατέρες ἡμῶν καὶ ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ παλαιὰ πολυρραφα ἐφόρους καὶ σιβέννινα' νῦν δὲ πολύτιμα φορεῖτε, ὑπάγετε ἔνθεν ἡρημωσατέ τα ὧδε ὅτε δὲ ἔμελλεν ὑπάγειν εἰς τὸ θέρος, ἔλεγεν αὐτοῖς οὐκέτι ἡμῖν παρέχω ἐντολᾶς· οὐ φυλάσσετε γάρ.

2. Εἶπεν καὶ αὐτός, ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ, ὅτι τοιοῦτον ὀφείλει ὁ Μοναχὸς φορεῖς ἱμάτιον, ὡς τὲ εἰ ρίψει αὐτὸ ἔξω του κελλίου καὶ ἑάσει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, μηδένα λαβεῖν αὐτό, ἥτοι διὰ τὴν εὐτέλειαν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ισαάκ ἔλεγεν εις τους αδελφούς, ὅτι οἱ Πατέρες μας και ο Αββάς Παμβῶ εφόρουν παλαιά πολυπαλωμένα και χονδροϊφάσμένα ενδύματα: τώρα σεις φορεῖτε πολύτιμα φεύγετε από εδώ, ερημώσατε αὐτόν τον τόπον. Ὄταν δε επρόκειτο να υπάγη εις την εργασίαν του θέρους ἔλεγεν εις αυτούς δεν σας δίδω πλέον εντολάς, διότι δεν τας φυλάσσετε.

2. Ο ἴδιος εἶπεν, ὅτι ο Αββάς Παμβῶ ἔλεγεν, ὅτι ο Μοναχός οφείλει να φορή τέτοιο ένδυμα, ώστε εάν το ρίξη ἔξω από το κελλί του και το αφήση ἐπὶ τρεῖς ημέρας, κανείς να μη ευρεθῆ να το πάρη, διότι θα εἶναι πολύ ευτελές.

Ζ'. Του Αγίου Εφραίμ

Ο ΚΑΛΛΩΠΙΖΩΝ Ἐμάτια ἑαυτοῦ, βλάπτει ψυχὴν ἑαυτοῦ: πολυτέλεια γὰρ ἔματιων, μωμοὶ ψυχὴν Μοναχοῦ, ὑπερηφανίαν αὐτὴ ἐμποιοῦσα εὐτέλεια δὲ ἱματίων, ὠφέλεια καὶ ἔπαινος Μοναχοῦ. Ἐπιμελοῦ, Μοναχέ, τῆς ἔνδον ἐργασίας καὶ μὴ καλλῶπιζε τοίχους

ἀνωφελεῖς εὐμορφία γὰρ κελλίου, ὑπομονὴν Μοναχῶ οὐ δίδωσι. Τὰ πρὸς τὴν χρείαν ζητήσωμεν τὰ γὰρ περισσὰ καὶ περισπασμὸν ἡμῖν παρέχοντα, βλαβερὰ καὶ ὀλέθρια.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ, που καλλωπίζει τα ενδύματά του, βλάπτει την ψυχήν του· διότι η πολυτέλεια των φορεμάτων προξενεί ψόγον εις την ψυχήν του Μοναχού, επειδή φέρει εις αυτήν την υπερηφάνειαν. Η πενιχρότης των ιματίων είναι ωφέλεια και έπαινος του Μοναχού. Φρόντιζε, Μοναχέ, διά την εσωτερικήν εργασίαν και μη στολίζης τοίχους, που δεν ὠφελούν· διότι η ωραιότης του κελλιού δεν χαρίζει εις τον Μοναχόν υπομονήν. Να επιζητήσωμεν τα απολύτως αναγκαία διότι τα περιττά, τα οποία μας απασχολούν και μας φέρουν εις περισπασμὸν, είναι βλαβερὰ και ὀλέθρια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄

(Να μην κάνουμε τίποτε από επιθυμία ή ευχαρίστηση)

Ὅτι οὐ δεῖ πρὸς τέρψιν ἢ κατὰ προσπάθειαν τί ποιεῖν.

Ὅτι δεν πρέπει προς ευχαρίστησιν ἢ ἀπὸ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν να πράττωμεν τίποτε.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Παχωμίου

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος ἐν Μονῇ τινι τῶν ὑπ' αὐτὸν οἰκοδομήσας εὐκτῆριον, ποιήσας τὲ στοᾶς καὶ στύλους εὐρύθμως διὰ πλίνθων, ἐτέρφθη τῷ ἔργῳ, ἐφ' ᾧ καλῶς ᾠκοδομήσεν καὶ λογισάμενος μὴ χρῆναι θαυμάζειν ἔργα χειρῶν καὶ ἐπὶ τῇ ὡραιότητι τῶν οἰκείων ἔργων τέρπεσθαι, νεαροῦ ἔτι τοῦ ἔργου ὑπάρχοντος, λαβῶν σχοινία καὶ δῆσεις τοὺς στύλους, ἔκελευσέ τους ἀδελφοὺς σύρειν μετὰ πάσης ἰσχύος, ἕως οὐ κλιθέντες γεγόνασιν ἀπρεπεῖς. Καὶ ὑπολαβῶν ἤρξατο λέγειν μὴ φιλονικῆσητε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῷ καλλωπίζειν ἐπὶ πολὺ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ὑμῶν, ἀδελφοί, ἀλλ' εὐξασθε μᾶλλον ὅπως χάριτι Χριστοῦ καὶ τῇ δωρεᾷ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἄσυλα ὑμῶν μένει τὰ ἔργα, καὶ ὅπως μὴ διὰ τοῦ πρὸς τὴν τέχνην ἐπαίνου, ὀλισθήσας ὁ νοῦς, θήραμα γένηται τοῦ διαβόλου" πολλὰ γοῦν αὐτοῦ αἰ μεθοδία.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος, εἰς κάποιο ἀπὸ τὰ Μοναστήρια του, ἀνωκοδόμησεν ναὸν καὶ κατεσκεύασεν πέριξ τοῦ ναοῦ στοᾶς, με ὡραίους στύλους καὶ τούβλα: ὅταν ἐτελείωσεν, ηὐχαριστήθη διὰ τὸ ἔργον, που τόσο ὡραία ἀνωκοδόμησεν σκεφθεὶς, ὁμῶς, ὅτι δεν πρέπει νὰ θαυμάζη ἔργα χειρῶν καὶ νὰ ευχαριστήται ἀπὸ τὴν καλλιτεχνίας τῶν κατασκευασμάτων του, ἐνῶ ἀκόμη ἦτο καινούργιο τὸ οἰκοδόμημα, ἐπήρε σχοινία, ἔδεσεν τοὺς στύλους, καὶ διέταξε τοὺς ἀδελφοὺς νὰ σύρουν με ὅλην τὴν δύναμιν, ἕως ὅτου ἡ στύλοι ἐγειραν καὶ ἐγέναν ἀσχημοί. Ἐν συνεχείᾳ ἔλαβεν τὸν λόγον καὶ ἤρχισεν νὰ λέγη:

– Καὶ σεῖς, ἀδελφοί μου, νὰ μὴ κοπιάζετε, διὰ νὰ καλλωπίζετε ἐπὶ πολὺ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σας, ἀλλ' εἶναι προτιμότερον νὰ εὐχεσθε, πῶς με τὴν Χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν δωρεάν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, θὰ διαμείνουν ἀκυρίεστα τὰ ἔργα σας (ἀπὸ φιλοδοξίαν ἢ κενοδοξίαν) καὶ ὅπως μὴ τυχόν, ἀπὸ τὸν ἐπαινον πρὸς τὴν τέχνην, γλιστρήσῃ ὁ νοῦς καὶ καταστῇ θύμα τοῦ διαβόλου· διότι αἱ τέχναι τοῦ διαβόλου εἶναι πολλαί.

Β'. Ἐκ τοῦ Ἀββά Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ρώτησεν γέροντα λέγων" ἐὰν ἐμπέση μου σκεῦος καὶ χρήζω αὐτοῦ εἰς τὴν διακονίαν, ἣν ἐνεπιστεύθην τοῦ οἰκονομίου, βλέπω δὲ ὅτι ἔχω προσπάθειαν εἰς αὐτό, ἄρα μὴ πάθος μοι ἔστιν, ἐὰν λάβω αὐτό; ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἐὰν χρήζης τοῦ σκεύους, πολεμῆ δὲ σὲ δ λογισμὸς τῆς προσπάθειας εἰς αὐτό, εἶπε τὴ λογισμῶν" χρεῖα ἐστὶν αὐτοῦ, καὶ διατὶ πολεμοῖς μὲ κατ' ἐπιθυμίαν τοῦτο λαβεῖν; Καὶ εἰ μὲν παύσεται ἀπὸ σου τὸ πάθος, λάβε αὐτὸ εἰ δὲ μὴ,

ἐὰν ἢ δυνατὸν γενέσθαι τὴν χρεῖαν δι' ἄλλου σκεύους, ποιήσον καὶ καταπόνησον τὸ πάθος εἰ δὲ οὐκ ἐνδέχεται, λάβε τὸ σκεῦος μεμφόμενος σεαυτὸν καὶ λέγων· εἰ μὴ διὰ τὴν χρεῖαν, οὐκ εἶχον αὐτὸ λαβεῖν, διότι ἠττώμαι τὴ προσπαθεία.

Ἐφη ὁ ἀδελφὸς ἐὰν τις παρέχη μου πρᾶγμα καὶ χρήζω αὐτοῦ, βλέπω δὲ τὴν καρδίαν μου ὡς πάθος θέλουσαν αὐτὸ δέξασθαι, τί ποιήσω; λάβω διὰ τὴν χρεῖαν, ἢ παραιτήσομαι διὰ τὴν προσπάθειαν; ἀπεκρίθη ὁ γέρων κατὰ τὴν τροφήν ἔχε καὶ τοῦτο οἶδας ὅτι χρήζομεν τῆς τροφῆς καθ' ἡμέραν, καὶ κωλυόμεθα λαβεῖν αὐτὴν μεθ' ἡδονῆς ἀλλ' ἐὰν εὐχαριστοῦντες τὸ δόντι αὐτὴν Θεῷ καὶ κατακρίνοντας ἑαυτοὺς ὡς ἀναξίους λάβωμεν, ὁ Θεὸς ποιεῖ αὐτὴν εἰς ἁγιασμὸς καὶ εὐλογίαν. "Ὡς τὲ οὖν ὅταν χρήζης τοῦ πράγματος καὶ κατευοδώται, εὐχαρίστησον τῷ κατευοδώσαντι Θεῷ καὶ κατάκρινον ἑαυτὸν ὡς ἀνάξιον, καὶ διώκει ἀπὸ σου ὁ Θεὸς τὴν προσπάθειαν πάντα γὰρ αὐτῷ δύναται. Εἰ δὲ οὐ χρήζεις τοῦ πράγματος, μὴ λαμβάνεις αὐτό, ἐπει πλεονεξία ἐστίν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε ἓνα Γέροντα:

– Ἐὰν μου τύχη ἓνα αντικείμενον, που το χρειάζομαι διὰ τὴν υπηρεσίας του οἰκονόμου που ἔχω, παρατηρῶ δε εἰς τον εαυτὸν μου ἰδιαιτέραν αγάπην προς αὐτό, ἀραγε μήπως μου εἶναι πάθος ὅταν το πάρω, διὰ να το χρησιμοποιήσω;

Εἰς τὴν ἀπορίαν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

– Ἐὰν χρειάζεσαι τὸ αντικείμενον αὐτό καὶ σε πολεμὴ καὶ λογισμὸς με μίαν συνεχὴ προς αὐτό σκέψιν, να εἴπης εἰς τον λογισμὸν σου εἶναι ἀνάγκη να ἔχω τὸ αντικείμενον αὐτό διὰ τὴν υπηρεσίαν μου διατί, λοιπόν, με πολεμείς να το πάρω με κίνητρον τὴν ἐπιθυμίαν; Καὶ εἰ μὲν παύση μέσα σου ἡ ἐνέργεια του πάθους, πάρε το: εἰ μὲν οὐκ σταματήσῃ, τότε, εἰ μὲν εἶναι εὐκόλον να ικανοποιηθῇ ἡ ἀνάγκη του διακονήματος με ἄλλο σκεῦος, κάμε τὴν δουλειάν σου με τὸ ἄλλο αντικείμενον καὶ πολέμησε τὸ πάθος σου. Ἐὰν, ὁμῶς, δὲν εἶναι δυνατὸν, τότε χρησιμοποίησε τὸ αντικείμενον αὐτό καὶ κατηγόρησε τον εαυτὸν σου· εἰ μὲν δὲν ἦτο ἀνάγκη να το εἰπῆς- δὲν θα το ἐπαιρνα, διότι με νικά ἡ πρὸς αὐτό ἐπιθυμία.

Ὁ ἀδελφός, ἐν συνεχείᾳ, ἠρώτησε πάλιν:

– Ἐὰν μου δίδῃ κάποιος ἓνα πρᾶγμα, που το χρειάζομαι καὶ βλέπω πῶς ἡ καρδιά μου θέλει μετὰ πάθους να το δεχθῇ, τι να κάνω; να το πάρω, ἐπειδὴ το χρειάζομαι; ἢ να το ἀφήσω, διὰ να μὴ νικηθῶ ἀπὸ τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν;

Ὁ Γέρων ἀπήντησε καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀπορίαν, ὡς ἐξῆς:

– Να το ἔχῃς ὅπως ἔχεις καὶ τὴν τροφήν σου γνωρίζεις ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην τῆς καθημερινῆς τροφῆς καὶ ἐμποδιζόμεθα να τὴν λάβωμεν με ἡδονήν· ἀλλ' εἰ μὲν λάβωμεν τὴν ἀπαραίτητον τροφήν μας, εὐχαριστοῦντες τον Θεόν που μας τὴν ἔδωσε καὶ κατακρίνωμεν τους εαυτοὺς μας ὡς ἀναξίους τῆς δωρεᾶς αὐτῆς, τότε ὁ Θεὸς τὴν εὐλογεῖ καὶ τὴν ἀγαθίζει. Ὡστε, λοιπόν, εἰ μὲν χρειάζεσαι ἓνα πρᾶγμα καὶ πηγαίνει καλά, τότε εὐχαρίστησε τον Θεόν, που κατευοδώνει τὴν ἐργασίαν σου καὶ κατάκρινε τον εαυτὸν σου ὡς ἀνάξιον καὶ τότε ὁ Θεὸς θα ἀπομακρύνῃ ἀπὸ σένα τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν διὰ τὸ πρᾶγμα αὐτό, διότι ὅλα εἶναι δυνατὰ διὰ τον Θεόν. Ἐὰν, ὁμῶς, δὲν χρειάζεσαι τὸ αντικείμενον αὐτό διὰ τὰς ἀνάγκας σου, τότε μὴ το παίρνης διότι αὐτό θα εἶναι πλεονεξία.